Maija’quë Huajë Ca Nëose’e

New Testament in Secoya

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 48
SAN LUCAS 77
SAN JUAN 126
HECHOS 162
ROMANOS 204
1 CORINTIOS 223
2 CORINTIOS 241
GÁLATAS 253
EFESIOS 260
FILIPENSES 266
COLOSENSES 270
1 TESALONICENSES 274
2 TESALONICENSES 278
1 TIMOTEO 280
2 TIMOTEO 285
TITO 289
FILEMÓN 292
HEBREOS 293
SANTIAGO 307
1 SAN PEDRO 312
2 SAN PEDRO 318
1 SAN JUAN 321
2 SAN JUAN 326
3 SAN JUAN 327
SAN JUDAS 328
APOCALIPSIS 330

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e

New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
The New Testament

in Secoya
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0577-2

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016
995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *"filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea."* (Habakkuk 2:14)

SAN MATEO

Jesús Ñecuëohua'i
(Lc 3.23-38)

1 Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsëcapë acohua'ire cuecuese'e ja yë'ta'a Jesucristo
pa'ima'në pa'isicohua'ire.
2 Isaac pëca ja'quë paji'i, Abraham. Jacob pëca ja'quë paji'i, Isaac. Cui'ne Judá cui'ne i
yo'je tsi pëca ja'quë paji'i, Jacob. 3 Fares cui'ne Zara pëca ja'quë paji'i, Judá. Cui'ne iohua'i
pëca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom pëca ja'quë paji'i, Fares. Aram pëca ja'quë paji'i, Fares.
4 Aminadad pëca ja'quë paji'i, Aram. Naasón pëca ja'quë paji'i, Aminadad. Salmón pëca
ja'quë paji'i, Naasón. 5 Booz pëca ja'quë paji'i, Salmón. Cui'ne i pëca ja'co paco'ë, Raab.
Obed pëca ja'quë paji'i, Booz. Obed pëca ja'co paco'ë, Rut. Isaí pëca ja'quë paji'i, Obed.
6 Pai ëjaë David pëca ja'quë paji'i, Isaí. Salomón pëca ja'quë paji'i, David. Cui'ne Urías nëjo
pa'isicopi Salomón ja'co paco'ë.
7 Roboam pëca ja'quë paji'i, Salomón. Abías pëca ja'quë paji'i, Roboam. Asa pëca ja'quë
paji'i, Abías. 8 Josafat pëca ja'quë paji'i, Asa. Joram pëca ja'quë paji'i, Josafat. Uzías
pëca ja'quë paji'i, Joram. 9 Jotam pëca ja'quë paji'i, Uzías. Acaz pëca ja'quë paji'i, Jotam.
Esequías pëca ja'quë paji'i, Acaz. 10 Manases pëca ja'quë paji'i, Esequías. Amón pëca ja'quë
paji'i, Manases. Josías pëca ja'quë paji'i, Amón. 11 Jeconías cui'ne i yo'je tsi coni pëca ja'quë
paji'i, Josías. Jaohua'i cato coasicohua'i paë'ë, Israelita paire tseani Babilonia yejana sa
maca.
12 Israelita pai sa cuañosi jeteyo'je Salatiel pëca ja'quë paji'i, Jeconías. Zorobabel pëca
ja'quë paji'i, Salatiel. 13 Abiud pëca ja'quë paji'i, Zorobabel. Cui'ne Eliquin pëca ja'quë paji'i,
Abiud. Azor pëca ja'quë paji'i, Eliquin. 14 Sadoc pëca ja'quë paji'i, Azor. Aquim pëca ja'quë
paji'i, Sadoc. Eliud pëca ja'quë paji'i, Aquim. 15 Eleazar pëca ja'quë paji'i, Eliud. Matán pëca
ja'quë paji'i, Eleazar. Jacobo pëca ja'quë paji'i, Matán. 16 José pëca ja'quë paji'i, Jacobo. José
cato Jesucristo pëca ja'co María ëjë paji'i.
17 Jaje pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja'a cuecueto catorce pa'ye de ai
de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne Israelita mañare Babiloniana tseseni sasi macaja'a
cuecueto cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequë catorce pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Coase'e
(Lc 2.1-7)

18 Jesucristore coase'e ñeje pa'iji: María i pëca ja'co, José ja're huejaja'coa, ca nëosico
paco'ë. Jaje ca nëosicopi ja yë'ta'a tsioni pa'ima'në tsi ëtapë de'o Maija'quë joyo tutupi.
19 José io ëjë nuñerepa pa'i paji'i. Jaje pa'ita'a nëjo Maríare si'aohua'i pai asajëna, jeoñe
coepi. Coa ai jerepa paije ti asama'pëna ise'e jeosi'i cuasapi. 20 Jaje cuasaquë pa'ina, Ëjaë
huiñaëpi ite huëo hue'ñaja'a ñaini capi: "José David tsëcapë aquë, Maríare ca'rama'ë
pa'ijë'ë, nëjore de'huani paye. Io paja'quë cato Maija'quë joyo tsequë api. 21 Tsihuaë'ni
paja'coa. Pacona, i mami Jesure sëojë'ë, huasoquëre. Jaje hue'equë pa'ija'quë api, i paire
co'aye yo'ocohua'ire huasoja'quë sëte."
22 Si'aye jaje ti'api, tsoe hue'ña Maija'quëre quëacaiquë ca nëoquë pa'ise'epi, ñeje:
23 Nomio tsio, ëmë ti yo'oma'copi tsi quë'io de'oni tsihua'ëre pasio.
Jaëpi i mami hue'equë pasipi, Emanuel.
Jaje cani cayë, Maija'quë mai ja're pa'iji.
24 Ja maca José sëtani mai Ëjaë cuañese'eje Maríare nëjore pao cuasaquë ti pëani nëjore
papi. 25 Jaje pa'iquëta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'iye pahuë, mamaquëre të'ya dani i
mami Jesús hue'yo macaja'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

[1]Judea yejana Jesús coasiquë paji'i, a'ri daripë Belén huë'e daripëna. Ja mu'seña Herodes paji'i, Pai Ëjaë, ja yeja cuañequë. Ja mu'seña Jerusalénpi daë'ë, ësë mëi te'tepi, yequë ëmëohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jaohua'i cato pairiohua'i paë'ë, ësë mëi te'te quë'ro acohua'i. Ma'ñoco yo'oye ye'yecohua'ipi cui'ne de'hue ta'ñe cacohua'i paë'ë, iti yo'oyere ñajë. [2]Jaohua'ipi dani sei'ë: "¿Jerore pa'iquë'ni, judío pai Ëjaë yure coasiquë? Jeto ësë mëi te'tepi ñahuë, i ma'ñocore. Jaje ñani daë'ë, ite do're ja'rujë señu'u cajë iñona."

[3]Cajëna, pai ëjaë Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere caye'ni? caquë, cui'ne si'a Jerusalén pa'icohua'i ai cuasahuë, itire asani. [4]Ja maca pai ëjaë si'aohua'ire soipi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne cuañese'e paire ye'yacohua'ire. Soini seni asapi, jaohua'ire, ¿jerona Cristore coa ja'ñe ca nëose'e pa'iquë'ni? caquë. [5]Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite: Belén Judea yejana coaja'quë api, caquë. Maija'quë jëjo daoquë tsoe aquë toyapi, ñeje:

[6]Belén maca, Judá yeja pa'ico.
Më'ëre cuañecohua'i jerepa a'rico maca pa'ima'o pa'iyë, më'ë.
Jaje pa'ina, më'ëpi etaja'quë api, Ëjaërepa, Israel paire ñacaija'quë.

[7]Cajëna, asani ja maca Herodes Magos hua'ire yahuerepa soini iohua'ise'ere seji'i, ¿je yëhua ma'ñoco ñaina, ñare'ni? caquë. [8]Seni asani ja maca Belénna jaohua'ire jëjo saoquë capi: "Saijë'ë. Jarona sani asajë'ë, de'oyerepa tsihua'ë pa'iyere pa'ire pama'quë. Jaje ini ti'asicohua'i pani yë'ëre dani quëajë'ë. Yë'ëje sani do're ja'ruquë sejasi'i, ite."

[9]Jaje pai ëjaë caëna, Magos maña saë'ë. Saijëna, ma'ñoco iohua'i ësë mëi te'te ñasiquëpi du'ru sai sapi. Jaje saiquëpi tsihua'ë pa'i hue'ñana nëajani huesëpi, sa tëjini. [10]Ja maca Magos maña ma'ñocopi jaje yo'ouna, ñani ai sihuahuë. [11]Sihuajë huë'ena sa cacajë ñahuë, tsitu'ure pëca ja'co María ja're uina. Ñani do're ja'runi tsihua'ëre de'oquë macani cajë sihuahuë. Ja jeteyo'je iohua'i mahuëa mañare hui'yoni oro, huëo sëñe cui'ne mirra ite isihuë, jai do'ire. [12]Ja jeteyo'je Maija'quëpi huëo hue'ñaja'a quëapi, Herodes quë'ro co'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Jaje quëaëna, yequë ma'aja'a co'ihuë, iohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

[13]Jaohua'i Magos saisi jeteyo'je Ëjaë huiñaëpi huëo hue'ñaja'a ñani Josére capi: "Huëni tsihua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sajë'ë, Egípto yejana. Jarona sani pëajë'ë, yë'ëpi yeque yo'oye pa'ito caëna, yo'oja'quë. Yure cato Herodespi tsihua'ëre huani jeosi'i caquë co'eja'quë api. Ja do'ire saijë'ë."

[14]Jaje caëna, José huëni tsihua'ëre cui'ne i pëca ja'core sëtoni ñami sai sapi, Egíptona. [15]Jarote paë'ë, Herodes ju'i macaja'a. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquëpi Ëjaëpi caquëna, toyapi: "Egíptopi yë'ë mamaquëre soihuë" ja toyase'epi ti'aëna, jaje yo'ohuë.

Tsire Huaise'e

[16]Ja maca Herodes, Magos hua'i yë'ëre co'aquë api cajë yo'ore caquë ai pëi tsire caya ometëca pacohua'ire cui'ne ai tsitu'ñare huani jeajë'ë, cuañepi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne iti yërëhue pa'icohua'ireje caquë, caya ometëca ma'ñoco pa'i huëose'e pa'iji, Israel pai ta'ñe pa'iohua'i case'ere cuasaquë jaje yo'opi. [17]Jaje yo'oquëna, ti'api, Maija'quëre quëacaiquë Jeremias ñeje toyaquë pa'ise'e.

[18]Rama quë'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yë'o jutaquëna asahuë.
Jao cato Raquelpi mamajëni oco'ë.
Yëhuotoje asaye coeo,
Mamajëpi tsoe jujusicohua'i pa'ijëna.

[19]Herodes ju'isi jeteyo'je, Ëjaë huiñaëpi Josére huëo hue'ñaja'a ñaini capi, Egíptore pa'ina:

[20]"Huëni tsihua'ëre më'ëpi coani, cui'ne pëca ja'core huëoni co'ijë'ë, Israel yejana. Tsoe tsihua'ëre huajo yëjë pa'isicohua'i juju sahuë."

[21]Ja maca José huëni tsihuaëre cui'ne pëca ja'core sai sapi, Israel yejana. [22]Jaje saiquëta'a José asapi, Herodes mamaquë Arquelaopi pëca ja'quë yo'ora'ase'ere yo'oji cajëna. Jaje asani jaro saiye ca'raquëna, huëo hue'ñaja'a Maija'quëpi quëaëna, Galilea yeja

quë'rona saji'i. [23] Jarona ti'ani Nazaret huë'e daripëna pëapi. Jaje yo'oquëna, Maija'quëre
quëacaicohua'i ca nëojë pa'ise'e ti'api, "Jesús Nazareno pa'ija'quë api" case'e.

3

Juan Oco Doquë Cuene Yeja Pa'iye
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

[1] Ja mu'seña Juan oco doquëpi Judea cuene yejana soquë peo hue'ñana Maija'quë cocare
quëaquë daji'i. [2] Ñeje caquë: "Ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji. Ja do'ire ja'rë cuasase'e jeoni
ponëjë'ë."

[3] Iquë Juan yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías toya'aji'i, ñeje:
Cuene yejapi pai ñeje cuiye asa cuañoji.
Ne de'huajë'ë, Ëjaërepa ma'are.
Nui ma'arepa hui'yocaijë'ë.

[4] Juan ju'i ca camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i tëicaje ca'ni me paji'i. Jaje pa'ipi
pu'suni aji'i. Cui'ne mejaë payare ocuequë paji'i. [5] Jerusalén daripë pa'icohua'i, cui'ne
si'aohua'i Judea yeja pa'icohua'ije, cui'ne Jordán tsiaya ja'ye maca pa'icohua'ije i quëaye
daijë asahuë. [6] Jaohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere oijë quëacohua'ini Juanpi Jordán
tsiayana dopi.

[7] Jaje yo'oquëna, jai pai fariseohua'i cui'ne saduceohua'i coni oco do cuañoñu'u cajë
daijëna, Juanpi ñani capi, jaohua'ire: "¡Añña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni,
Maija'quë nejoñe, ti'añere jëajë'ë, cajë? [8] Jaje pa'ito nuñerepa ponësicohua'i yo'oyere
yo'ojë'ë, tiña ñañerepa ja'në pa'ise'e jeoni. [9] Cui'ne mësaruja'a sa'ñe yëquë Abraham
tsëcapë acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Care payë, Maija'quëpi iye quëna pëaque ipi yëni
Abraham tsëcapëre neñe pa'iji. [10] Jaje pa'ina, tsu'upo tsoe niusicoa, soquë ñëa cueja'core.
Si'a soquë ñëa de'o ca quëi ma'ñe cueni taoni ëo ja'ñe a'ë. [11] Yë'ë nuñerepa ocopi doyë,
mësarute, ja'në cuasase'e jeoñere iño ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are jeteyo'je daiquë api.
Jaëpi yureta'a Maija'quë joyopi cui'ne toapi doja'quë api, jerepa pa'ipi. Yë'ë cato ite
de'oye necaiye ti'ama'quë a'ë. [12] Tsoe i jëtëpi pala cajiji, trigo ne de'huaquë jorose'e tirona
huahueja'core. Iti care pase'e huë'ena de'huaquë, iti jorose'e se yayama'a toana ëoja'quë
api."

Jesure Doye
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

[13] Juanpi dojaquë caquë Jesús Galileapi Jordán tsiayana daji'i. [14] Jaje daquëna, Juan du'ru
macarepa coepi, doye. Jaje coequë capi, Jesure:
"Yë'ëpi më'ëni do cuañoñe pa'i a'ë. ¿Me yo'oquë yë'ë quë'rona daquë'ni?"
[15] Caquëna, Jesús ite capi:
"Yurese'e jaje pa'ijaquë. Coa Maija'quë yëyeje pa'ye yo'oye pa'iji."

Caëna, ja maca Juanpi sehuoni dopi. [16] Jesús do cuañosiquëpi tsiayapi tumasi maca,
ma'tëmopi hui'yo sai maca Jesús ñapi, Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi i siopë quë'rona nëca
meina. [17] Ja maca ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pisiquëna, asahuë: "Iquë api, yë'ë mamaquë.
Jaëni sihuaquë pa'iyë."

4

Jesure Neñañe
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

[1] Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi sai sapi, cuene yejana, huati neñajaquë caquë.
[2] Jarote paji'i, cuarenta mu'seña cui'ne cuarenta ñamiña ti ao aima'quëpi. Jaje pa'ina,
ao ëaye nëji'i, ite. [3] Ja maca huatipi Jesure tsio dani neñasi'i caquë capi:
"Maija'quë mamaquërepa pani iye quëna pëare pan de'huajë'ë."
[4] Jaje caquëna, Jesupi ite sehuopi:
"Toyase'e caji: Coa pan aiñe mañapi pa'iye peoji, pai. Coa ai jerepa Maija'quë cayere
yo'oyepi pa'iye pa'iji."

5 Ja maca huatipi Jerusalénna sapi, Maija'quëre se huë'e ëmëje'ena. 6 Cui'ne jarona capi,
ite: “Maija'quë mamaquërepa pani iñopi tomejë'ë, yejana. Toyase'e caji, ñeje:
Maija'quëpi i huiñaohuaire cuañeina, jëñapi tse'e pajëna,
quëna pëna i quëo ja'hua a'si tomeñe peoye tomeja'quë api.”
7 Caquëna, Jesupi ite sehuopi:
“Yequë hue'ñapi toyase'eje caji:
‘Më'ë Ëjaë Diusure neñasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë.’ ”
8 Tijupë huatipi sa copi, jai cutihuëna. Jarona sani si'a yejaña pa'iyere cui'ne si'aye io
de'oyere iñopi. 9 Iñoquë capi, ite: “Yë'ëpi më'ëre si'aye iyere isisi'i, më'ëpi yë'ëni do're
ja'runi de'oquëre pani caquë pa'ito.”
10 Caquëna, ja maca Jesupi ite capi: “Saijë'ë, Satanás. Toyase'e caji:
Më'ë Ëjaë, Diusuni de'oquëre pa'ni caquë sihuajë'ë.
Cui'ne jaëse'ere te'ire necaijë'ë.”
11 Ja maca Jesure josa yo'osiquë huati saquëna, huiñaohua'i dani de'oyerepa necaë'ë.

Jesús Galilea Yejana Yo'o Huëoye
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Juan co cuañosiquë pa'iji. Asani Galilea yejana saji'i, Jesús. 13 Jaje saisiquëta'a pëama'ë
paji'i, Nazaret daripë. Pëama'ë Capernaum daripëna sani paji'i, jaira të'tëpa pa'icona,
Zabulón cui'ne Neftalí yeja quë'rona. 14 Jaje yo'opi, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë
pa'ise'epi ti'ajaquë caquë i toyase'e caji:
15 “Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,
Jai tsiaya të'tëpa ma'a pa'icohua'ipi,
Jordán tsiaya je te'te pa'icohua'ipi,
Galilea judío pai peo hue'ña pa'icohua'ipi.
16 Nea hue'ñare pa'isicohua'ipi
Jaiye miañere ñahuë.
Cui'ne ju'iñepi tëhuosicohua'i pa'isicohua'ini,
Miañere papi ñata saopi.”
17 Ja maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: “Ja'në cuasase'e jeoni ponëjë'ë, ma'tëmo
cuañeñe ja'yere pa'iji.”

Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jesús Galilea jaira të'tëpaja'a saiquëpi ja maca ñapi, cayahua'ire, yo'jeipi cui'ne
maja'yëpi pa'ijëna. Simón jare ipi yequë mami Pedro hue'equëpi, cui'ne i yo'jei Andrés
paë'ë. Hua'i yo'ecohua'i sëte tsiayana yo'eñu'u cajë yo'e nëare jea dësohuë. 19 Ja maca
Jesús capi, jaohua'ire:
“Tuijë'ë, yë'ëni. Yë'ëpi paire yo'ecohua'ire nesi'i, mësarute.”
20 Jaje ca maca iti macapi iohua'i yo'e nëa se jeoni i ja're coni saë'ë.
21 A'ri maña seña maca Jesús saiquëpi ñapi, cui'ne cayaohua'ire yo'jeipi, maja'yëpi
pa'ijëna. Jaohua'i cato Zebedeo mamajë paë'ë, Jacobo cui'ne Juan. Jaohua'ipi pëca ja'quë
ja're coni iohua'i yo'e nëare que'quejë jai yohuëre paë'ë. Pa'ijëna, jaohua'ire Jesupi soipi.
22 Soina, iti macapi yohuëre jeoni cui'ne pëca ja'quëre saiyë cani i ja're coni saë'ë.

Jesús Jai Paire Ye'yaye
(Lc 6.17-19)

23 Jesús si'a hue'ña Galilea quë'ro ye'yarojaji'i, pai tsi'si hue'ñana. De'o cocare quëaquë,
cui'ne Maija'quë cuañeñe ayere quëaquë cui'ne si'a ju'i dahuë jujuquë cuji'i. 24 Jaje yo'o-
quëna, Jesús yo'oye Siria yeja pa'icohua'i asahuë. Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuë, i
quë'rona. A'si ju'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuë ju'icohua'ire, cui'ne
quë'quë dahuë ju'icohua'ire dahuë. Dajëna, Jesupi jujupi. 25 Jaje yo'oquëna, jai pai Galilea
acohua'ipi Decápolis pa'icohua'ipi, Jerusalén pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja pa'icohua'ipi
cui'ne Jordán tsiaya je te'te pa'icohua'ipi coni ite pe'tehuë.

5

Cutihuë Pa'i Quëase'e

1 Si'a paire Jesús ñani ai cutihuë mëni jarona ja'rupi. Ja'runa, ite ye'yecohua'ipi i
quë'rona tsi'sihuë. 2 Ja maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje caquë:
3 "Joyo pa'iye caraji cajë asacohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Ma'tëmo iohua'i tseco pa'iye
sëte.
4 Oicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi iohua'i oiyere ne de'huacaija'quëni.
5 Teaye pa'i a'ë cuasa joyo hue'ecohua'i maña sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë ca nëosi
yejare pa'ija'cohua'ipi.
6 Sihuacohua'i pa'iyë, nuñere pare yo'oñu'u cajë ao ëa ju'iñeje pa'ye cui'ne oco ëa
ju'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere yëcohua'i cato. Jaje pa'ina, Maija'quëpi cocaina, de'hue
yo'o ti'aja'cohua'i a'ë, iohua'i yëye.
7 Ai yo'ocohua'ire oijë cocaicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, iohua'ireje Diusupi oi ñaquë
cocaija'quëni.
8 De'o joyo hue'ecohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëre ñaja'cohua'ipi.
9 De'oye jo'cua pa'iyere cajë ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë mama-
jërepa pa'ija'cohua'ipi.
10 Maija'quë yëyere yo'ojëna, yecohua'ipi sañope josa yo'ojëna, ai yo'ocohua'i cato
sihuacohua'i pa'iyë, ma'tëmo iohua'i tseco pa'iye sëte.
11 Mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë, co'aye yo'ojë, cosojë sañope cacohua'i pa'ito
sihuacohua'i pa'iyë, yë'ë do'ire ca cuañojë. 12 Ai yo'osicohua'i cato jaiye ma'tëmona
de'huacaisi co'amaña payë. Jaje pa'ito ai sihuajë de'oye pa'ijë'ë, co'a juiñe peoy-
erepa, yure mësarute yo'oyeje pa'ye Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ireje sañope yo'ojë
pa'ahuë'ë.

Asije Pa'iye Cui'ne Iye Yeja Paire Miacaiye
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Mësaru a'ë, asije pa'iohua'i, iye yeja pa'ini. Jaje pa'iohua'ita'a sai ja'ñere carajaisi-
cohua'i pani cocaiye peoji. Jaje pa'ina, ti cocaiye peocore yejana jeocoye pa'iji, paipi
tsa'cujëna, uija'core.
14 Mësaru toaje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'ire miacaiye iye yeja pa'ini. Pai daripëpi ai
cutihuëre pa'ini peoji, catiye. 15 Mahuë sa'nahuëna nëcoja'coni toaje tsëoma'cohua'i a'ë.
Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire miacaija'coni tiñarepa nëcocohua'i a'ë. 16 Jaje mësaruje
tiñarepa paire miacaicohua'i pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, paije mësaru de'oye pa'iyere ñajë
mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëre jaohua'ije sihuajë de'oquë api, caja'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cuañese'e

17 Yë'ëpi Moisés cuañese'ere cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'ere nejosi'i
caquë daisiquë api cuasama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë cato jaohua'i case'eje pa'ye yo'o ti'asi'i,
caquë daisiquë a'ë. 18 Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Ja yë'ta'a ma'tëmo cui'ne
yeja pa'ito cuañese'ere te'e toya e'quehuëje nejoñe peoji, cui'ne te'e coca yë'opoje. Jaje
pa'ina, si'aye ca nëose'e ti'a macaja'a pa'i ja'ñe a'ë. 19 Jaje pa'ina, iye cuañese'e ayere de'oye
sehuoma'quëpi ai a'riquë macapi, paini i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë pani, ai a'riquë
maca ma'tëmo cuañe hueñana pa'ija'quë api. Jaje pa'iquëta'are de'oye sehuocaiquëpi
yecohua'ire i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë cato Maija'quë cuañe te'tena jaiquë pa'ija'quë
api. 20 Jaje pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseohua'ire
tëto sani nuñerepa Maija'quë yëyere yo'oma'cohua'i pani ma'tëmo cacaye peoji.

Jesupi Ye'yaye, Pëiñe Ayere
(Lc 12.57-59)

21 Mësarupi asahuë, mësaru aiohua'ire case'e: 'Huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'iquëta'are
huani jeosiquë pani pa'ito i yo'osi do'ire saiñe pa'iji cajë ña de'huaye pa'iji.' 22 Jaje
pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, coa yo'jeire pëisiquëje i pëisi do'ire saiñe pa'ina. Ña de'hua

cuañoñe pa'iji cui'ne yo'jeire tea juë'iquëreje ë tea juë'i do'ire saiñe pa'ina, ca tëji ëjaohua'ipi ña de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesë ai caquë cato toa yejana saiyere pa'iji.
23 Jaje pa'iye sëte, Maija'quëre isisi'i caquë saquëpi më'ë yo'jeipi më'ëre sañope caye
payere cuasani. 24 Iti macana më'ë isisi'i caquë saye oani co'ini më'ë yo'jei jare cajei
de'ojë'ë. Ja maca yureta'a sani më'ë isisi'i caquë dase'e Maija'quëna isijë'ë.
25 Jaje pa'ina, më'ëni co'aye yo'opi caquë yequëpi, pai yo'oye ña de'hua huë'ñana
saquë pa'ito iti më'ëre co'aye yo'opi caquë saquëni ja sai ma'ana ca de'huajë'ë, pai
yo'oye ñaquëna, quëaye paja'quëre. Pañe cato pai yo'oye ñaquëna, quëaëna, asani jaëpi
yureta'are më'ëre paire cocohua'ina se cuañeina, co huë'ñana coja'cohua'i a'ë. 26 Nuñerepa
cayë, cosi maca yureta'a, jaropi etaye peosipi, më'ë curiquë të'ña maña si'aye saima'ë pani.

Yequë Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

27 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe case'e: 'Yequë nëjore yo'oma'pë pa'ijë'ë.' 28 Jaje
pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Nomioni yëjë ëaye ñasicohua'i pani, tsoe yeconi nomiore
yo'ose'e pa'iji, joyopi iote se cuasase'epi.
29 Jaje pa'ina, më'ë ëja te'te ñacoapi tayoyena ne taoco pa'ito dutani so'ona jeocojë'ë.
Ai jerepa de'oji, më'ë capë acose'ere nejoñepi si'a më'ë capë toa yejana nejo cuañoñe
paja'core. 30 Cui'ne yeque panita'a, më'ë ëja te'te jëtëpi tayo yo'oyena sa yëto tëto tëani
so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, te'e te'te capë nejoto si'a capë toa yejana nejo cuañoñe
paja'core.

Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Jeocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Ja'në tsoe case'e pa'iji: 'Nëjore jeoquë pani iti jeoco do'ire quëaquë toyasi ja'huare
isiye pa'iji.' 32 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Ëjëpi yequë ëmëohua'ire yo'oma'coni nëjore
coa jeocoquë pani i do'ire yequë ëmëre yo'ojacore neji. Jaje pa'ina, jeocosiconi yequëpi
huejani yequë nëjore yo'oquë de'oji. Ja do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëyë.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

33 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Ëjaë ña huë'ñana care payë
ca huesosicohua'i cato jare neñe pa'iji, iti ca nëose'e.' 34 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë.
Yequena se ca co'ijaijë care payë cajë cama'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmona se ca co'ijaijë care
payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaro cato Maija'quë ñu'i saihuë a'ë. 35 Yejana se ca co'ijaijë care payë
cama'pë pa'ijë'ë. Jaroje Maija'quë tsa'cupa huë'ña'ë. Jerusalénna se ca co'ijaijë care payë
cama'pë pa'ijë'ë. Jaoje Mai Ëjaërepa daripë a'ë. 36 Cui'ne më'ë siopëna co'ye ca co'ijai care
payë cama'ë pa'ijë'ë. Je poja'icore cui'ne neacore ne tí'añu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e
neñe pa'iji. Jaje pa'ito jaje caye pajë'ë. 37 Coa te'e nuñe cajë'ë, 'jaë'ë' panita'a 'pañë'. Jaje
pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huati aye a'ë.

Jesús Ye'yayere, Pëijë Saiñe Ayere
(Lc 6.29-30)

38 Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuañese'e caye: 'Yequë ñacoare nejocaiquë pani i
ñacoapi saiñe pa'iji. Cui'ne yequë cujire tëto jëyoquë pani i cujipi saiñe pa'iji, cui'ne nejo
cuañoquë.' 39 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Co'a paire sañope saima'pë pa'ijë'ë.
Coa ai jerepa tsiana tëtoquë pa'ito, yequë te'te tsiaje nëocaijë'ë, tëtojaquë. 40 Cui'ne,
yecohua'ipi më'ëre isijë'ë cajë, më'ë camisare jio pa'ito, dëi ju'i caje isijë'ë, sajajë. 41 Yeque
co'amañare hue'equë te'e kilómetro sacaijë'ë, cajë cuañesicohua'i pa'ito ai jerepa caya
kilómetros hue'ecaijë'ë. 42 Yequëpi më'ë co'amañare sequë pa'ito isijë'ë. Cui'ne ne tëjini
co'yosi'i caquë pa'ito isijë'ë. Coa ësema'ë pa'ijë'ë.

Më'ëre Sañope Yo'ocohua'ire Oijë'ë
(Lc 6.27-28, 32-36)

43 Cui'ne asacohua'i a'ë, mësaru tsoe case'e: 'Oijë'ë, më'ë cajeire, më'ëre oiquëni, cui'ne
më'ëre sañope yo'oquëni oima'ë pa'ijë'ë.' 44 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute.
Oijë'ë, mësarute sañope yo'ocohua'ire. Mësarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i ja'ñere
cacaijë'ë, mësarute coecohua'ire de'oye yo'ojë'ë cui'ne mësarute tea juë'ijë cui'ne co'aye
yo'ocohua'ire oijë Maija'quëre secacaijë'ë. 45 Jaje mësaru yo'ojë Maija'quë mamajë

pa'ija'cohua'i a'ë, i yo'oyeje yo'ojë. I je'quë co'acohua'ire, cui'ne de'ocohua'ire ësëcaiye necaji'i. Cui'ne ocoyeje si'aohua'ire necaji'i. [46] Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'ojë pa'icohua'i pani, ¿Iquëre mësaru isi cuañoja'cohua'i a'ni, ja yo'osi do'ipi? Curiquë pa'i do'i secohua'i yo'oyeje yo'osicohua'i pani. [47] Mësaru yo'je tsise'ere pëpajë yo'oni ¿Iquere de'oye yo'oye'ni? Si'ahua'i Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oni. [48] Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë, mësaru ja'quë nuñe yo'oquë ma'tëmo pa'iquëje pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

[1] Paini de'oye yo'oyere iñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje cuasajë yo'ocohua'ire cato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi de'huacaisi co'amaña isiye peoji. [2] Jaje pa'ina, mësarupi peocohua'ini cocaisicohua'i pani si'a pai asajajë cajë carojaima'pë pa'ijë'ë, coa cacohua'i yo'oyeje. Jaohua'i cato pai tsi'sisi huë'ñana cui'ne ma'añana carojaicohua'i a'ë, paipi de'ocohua'i a'ë, cajajë cajë. Jaje pa'ina, yë'ë mësarute nuñerepa cayë, jaje yo'ocohua'i cato tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuañose'e pai sihuacaiyere. [3] Jaje pa'ina, më'ëpi peocohua'ire co'amaña isiquë pani, më'ëse'e yahuerepa isi tëjijë'ë, më'ë de'o cajeireje quëaye peoye. Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ijë'ë. [4] Coa yahue yo'ojë'ë. Cui'ne më'ëpi jaje yahue yo'oquëna, më Ja'quëse'e ñasiquëpi më'ëre co'amaña isisipi, de'huacaise'ere.

Jesupi Ye'yapi Señere
(Lc 11.2-4)

[5] Cui'ne mësarupi secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa cacohua'i cato pai tsi'sisi huë'ñana huëni nëcani cui'ne ma'añana sonohuëapi señere yëcohua'i a'ë, paipi ñajajë cajë. Care payë, ja yo'ose'epi tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuañose'e pai sihuacaiyere. [6] Jaje pa'ina, më'ëpi sequë pani më'ë tu'rihuëna cacani eta sa'ro sioni më ja'quë më'ë ja're coni pa'iquëni sejë'ë, jaropi. Ja maca më'ë ja'quë më'ë yahue yo'oye ñaquëpi, më'ëre de'huacaisi co'amañare isija'quë api.

[7] Maija'quëre se maca cui'na yë'ore ca coma'pë pa'ijë'ë, do'i peoyepi. Maija'quëre sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajëna, Diusu asacasipi cajë cuasacohua'i a'ë. [8] Jaohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë, mësaru cato. Mësaru ja'quë cato tsoe ñaji, mësarute caraye ja yë'ta'a mësaru ite sema'në. [9] Jaje pa'ina, mësarupi secohua'i pani ñeje sejë'ë:
'Ma'tëmo pa'iquë yëquë ja'quë,
De'oyere pa'ë case'e pa'ijaquë, më'ë mami.
[10] Më'ë cuañeñepi daijaquë yëquëna.
Më'ë yëyepi yo'oye pa'ijaquë, iye yejaje jaro ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.
[11] Yurepi isijë'ë, ao mañaje yëquëre caraye.
[12] Yëquë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaijë'ë, yequëre co'aye yo'osicohua'ire yëquë oijë ne de'huacaiyeje pa'ye.
[13] Yëquëre neñañepi daina, coa ñama'ë, co'ayere esa nejocaijë'ë. Më'ë tse a'ë cuañeñe, jerepa pa'i pa'iye cui'ne de'oyerepa, carajaiñe peoyerepa. Jaje pa'ijaquë.'

[14] Jaje pa'ina, mësarute co'aye yo'ocohua'ire oijë ne de'huacaijë'ë. Mësarupi jaje yo'ocohua'i pa'ito, Diusu ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayoyere oi ne de'huacaija'quë api. [15] Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire co'aye yo'oyere oijë pa'ijaquë cajë ne de'huacaiye pato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayo yo'oyere oi ne de'huacaiye pasipi.

Aoma'pë Señe

[16] Jaje pa'ina, mësarupi ao aima'pë secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje pa'ye oiyeje pa'i tsia neni yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'i cato paipi ao aima'cohua'ipi yo'oyë cajajë cajë yo'oyë. Care payë, jaje yo'oni tsoe iye yejana payë, de'huacaisi co'amaña. [17] Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ao aima'quëpi sequë pani, tsia si'sini cui'ne nañaje de'oye yojë'ë. [18] Më'ë ao aima'quëpi señe paije ña ti'añe paja'cohua'ire, coa më'ë ja'quë më'ë ja're coni pa'iquëse'e asajaquë, më'ëre de'huacaisi co'amaña isija'quëse'e.

Ma'tëmo Co'amaña
(Lc 12.33-34)
19 Iye yejana jaiye co'amaña tsiso tïmëma'pë pa'ijë'ë, pu'ju ai hue'ñana, co'amaña ne
huesë hue'ñana, co'amaña ñacohua'i cacajë ïma hue'ñana. 20 Ai jerepa ma'tëmo co'a-
mañana tsi'so tïmëjë'ë, pu'juje aima'tona, co'amañaje ne huesëma'tona, cui'ne co'amaña
yahue ïmama'tona. 21 Ja maca yureta'a mësaru joyopi co'amaña pa'i hue'ñare cuasajë
pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë.

Mai Capëre Miacaiye
(Lc 11.34-36)
22 Më ñaco ca cato më'ë capë miacaiye a'ë. Jaje pa'ina, më'ë ñaco capi de'oye pa'ito, si'ao
më'ë capëje io miacaiyere pasipi. 23 Jaje pa'iquëta'are më'ë ñaco capi co'ayere cuasaquë
ñañe pa'ito, si'a më'ë capëje nea hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ñañepi nea'ñere pa'ito,
¡ñaco ca neañe jerepa neañe pa'iji, yequeje!

Diusu Cui'ne Curiquë
(Lc 16.13)
24 Te'ipi caya ëjaohua'ire necani ti'añe peoji. Jaje pa'ina, yo'o jujani yequëni coequë,
yequëni oiye pa'iji panita'a yequëni de'oye sehuoquë, yequëni de'oye sehuoma'ë sañope
caye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani ti'añe peoji.

Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye
(Lc 12.22-31)
25 Mësarute cayë, ¿jere aija'cohua'i a'ni? ¿jere ucujë pa'ija'cohua'i a'ni? panita'a ¿jere
caña ju'ija'cohua'i a'ni? cuasajë co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Mësaru pa'iyepi ao aiñe
jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne capëpi caña jerepa do'i quë'ye a'ë. Jaje pa'ito ¿me airepa co'a
ju'iñe'ni? 26 Ñajë'ë, pi'ani peo de'oto cu'icohua'ini ao tama'cohua'ita'a, tëama'cohua'ita'a
tëani huë'ena de'huama'cohua'ita'a, de'hue mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi aoquëna,
pa'icohua'ini. Mësaru cato pi'a jerepa do'icohua'i a'ë. 27 Jaje pa'ina, mësaru aquë ¿nepi ai
jerepa co'a ju'i do'ipi jerepa tsoaquë ai de'oja'quë a'ni?
28 Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë caña ju'iyere cuasajë co'a ju'iñe'ni? Ñajë'ë, airo de'o joro
mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya ma'ñeta'a, 29 pai ëjaë Salomón maca ju'ise'e
seña maca de'o joro a'ë. De'o hue'ñare pare pa'inije jorohuëje pa'irepa ju'iye papi. 30 Jaje
taya je'quë esa pani tomeñeta'a Maija'quëpi de'o joro suñacaiji, se ñataquëna, toapi ëo
ja'ñeta'a. Jaje pa'ina, mësaru paire pare sëte Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye
paja'quë api, cuasacohua'i maña! 31 Jaje pa'ito, co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, '¿iquere aija'cohua'i
a'ni, cajë panita'a iquere ucuja'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ju'ija'cohua'i a'ni?' cajë.
32 Iye yeja pai cato jaje cajë oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato payë, ja'quëre,
ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute caraye ñaquë pa'iquëre pani. 33 Jaje pa'ina, Maija'quë
quë'rore cuasajë cui'ne i yëyere de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, Jaje cuasajë yo'ocohua'ini si'aye
iti caraye isija'quë api. 34 Jaje pa'iye sëte co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, ñamina'a pa'i ja'ñere.
Ñamina'a cato yeque co'a ju'iñere isija'coa. Jaje pa'ina, ñamina'a pa'i ja'ñere se co'a
ju'ima'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mu'seña ñape tiñe co'a ju'ijë ai yo'oye daji.

7

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Lc 6.37-38, 41-42)
1 Yecohua'i tayoyere pai yo'oyere ña de'huacohua'i cayeje cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëpi
mësaru tayoyere sañope caye paja'quëre. 2 Jaje pa'ina, mësaru yecohua'ire tayoyë case'eje
pa'ye, cui'ne mësaruteje tayoyë caja'quë api cui'ne mësaru yecohua'ire yo'ose'eje pa'ye
cui'ne yo'oja'quë api. 3 Jaje pa'ito ¿me më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti'aë'ni, më'ë ñacoa
ju'iconire jai soquë tsaroje pa'iore ña ti'ama'quëta'a? 4 ¿Me më'ë ñacoare soquë tiroje
pa'iopi ju'iona, 'Dajë'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni?' 5 ¡Coa caquë maca!
Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta jeoni, ja maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa
ne'cua ju'icoreje dutacaiye pa'iji.

6 Jo'ya yaina de'oyere pare isima'pë pa'ijë'ë, mësaruna co'ye ponëni cucu huesojë peo
huë'ñarepa. Sësena mësaru jai do'i yi'yore ëecaima'pë pa'ijë'ë, tsa'cu huesojë.

Sëñe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 Isijë'ë cajë sëto Diusupi isija'quë api. Co'ecohua'ipi ti'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona
të'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji. 8 Jaje pa'ina, isijë'ë caquë sëquëpi isi cuañoja'quë api.
Cui'ne co'equëpi ti'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.
9 Ique ëmëpi ¿Mësaru aquë mamaquëpi panre seina, quëna përe isiquë pa'iquë'ni?
10 Panita'a ¿tsiaya hua'ini seina, añani isiquë pa'iquë'ni? 11 Jaje pa'ina, cayë, mësaru ai
co'acohua'ita'a mësaru mamajëre de'o co'amañare isicohua'i a'ë. ¡Jaje pa'iye sëte mësaru
ja'quë ma'tëmo aquëpi ai jerepa de'o co'amañare isiye pa'iji, ite secohua'ire!
12 Jaje pa'ito, mësaru yecohua'ire de'oye yo'o cuañoñe yëyeje pa'ye cui'ne de'oye
yo'ojë'ë, yecohua'ire. Jaje cuañeji, Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i
toyase'eje.

A'ri Jato Sa'ro
(Lc 13.24)

13 Cacajë'ë, a'ri jato sa'roja'a. Nejo huë'ñana saco cato jai jato sa'ropi cui'ne jai ma'a'ë.
Ja ma'ana jai pai cacayë. 14 Jaje pa'iquëta'are a'ri ma'api cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i huë'ñare
pana saco. Ja ma'a cacacohua'ipi a'ri pai pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Lc 6.43-44)

15 De'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë cacohua'ire, yëi ñama
cani're suñase'eje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato yaije pa'iohua'ipi ai yëcohua'ipi cacohua'ire.
16 Mësaru ñañe pa'iji, iohua'i yo'oyena. Miu soquë yëna tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne
ëne ñëna tëama'cohua'i a'ë, toa pëa. 17 Jaje pa'ina, jare de'o soquë yëpi de'o care quëiñe
pa'iji, cui'ne co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. 18 De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe
peoji, cui'ne co'a soquë yëpi de'o ca quëiñe peoji. 19 Jaje pa'ina, si'a soquë de'o ca quëi
ma'ñe cato cuëni toana ëo jeo'ñe pa'iji. 20 Jaje pa'ina, mësaru iohua'i yo'oyena ñaja'cohua'i
a'ë.

Si'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji
(Lc 13.25-27)

21 Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo cuañe huë'ña cacama'pë pa'ija'-
cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëye yo'ocohua'ise'e cacaja'cohua'i
a'ë. 22 Iti mu'se ti'asi maca jai pai yë'ëre caja'cohua'i a'ë, 'Ëjaë, Ëjaë, yëquë më'ë mamire
quëahuë, cui'ne më'ë mamipi cajë huatiohua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë
jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe nehuë.' 23 Jaje cajëna, yë'ëpi quëaquë caja'quë a'ë, jaohua'ire: 'Ti
ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quëno maca pa'ima'pë saijë'ë, co'ayere yo'osicohua'i.'

Caya Huë'ña Ne Huë'ña
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 Jaje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quëna yejana ta'ñe asaquëpi, huë'e
nese'eje pa'i api. 25 Jaje quëna yejana nesiconi oconi tsiaña co'jeni jai tutu dani yo'onije
ne taoñe pao. 26 Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quë cato
mejahuëna huesëquëpi huë'e nese'eje pa'i api. 27 Jaje huesëquë nesicopi, oconi tsiaña
co'jeyena cui'ne, tutuyena, huë'e tani meaona, ¡ja maca ai yo'oye paji'i!"
28 Jaje Jesús ca tëjisi maca paipi ai cuasahuë, ¿i ye'yayere de'oyerepa ye'yaquëni cajë?
29 I ye'yaye cato cuañequë Ëjaërepa ye'yayeje paji'i, pani cuañese'e ye'yacohua'i ye'yayeje
pa'ye.

8

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

[1] Jesús ai cutihuëpi cajeina, jai pai ite pe'tehuë. [2] Pe'tejëna, ja'ju dahuë ju'iquëpi Jesús
quë'rona tsiojani do're ja'runi capi.
"Ëjaë më'ëpi yë'ëre ju'i dahuë jujucaiye yëni necaijë'ë."
[3] Jaje caquëna, Jesupi jëtëpi patoquë capi:
"Yëyë, si'si peoquë pa'ijë'ë."
Jaje ca maca ja'ju dahuë ju'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë paji'i. [4] Cui'ne ja maca Jesupi
capi, ite:
"Ina, yecohua'ire quëama'pë pa'ijë'ë. Coa Maija'quë huë'ere necaiquëse'ere sani
iñojë'ë. Iñoquë Moisés cuañequë pa'ise'ere isijë'ë, Maija'quëna. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i
ju'i dahuë peoquë tomesiquëpi yo'oji, cuasajë ñaja'cohua'ire."

Jesús Jujucaiye, Romano Jo'yaëre
(Lc 7.1-10)

[5] Jesús Capernaum yejana sa ti'aquëna, te'i Capitán romanopi tsio dani ite seji'i, [6] ñeje
caquë:
"Ëjaë, yë'ë huë'e ñacaiquëpi yë'ë jo'yaëpi ju'iji. Ti cu'ima'ë cui'ne ai a'si ju'iji."
[7] Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Yë'ëpi sani jujusi'i."
[8] Caquëna, Capitánpi sehuopi:
"Co'aquë maca'ë, Ëjaë, yë'ë huë'ena daima'ë pa'ijë'ë. Coa co'ya ja'ñese'e se cuañejë'ë.
Jaje yo'ouna, yë'ëre necaiquëpi co'yajaquëre. [9] Jare yë'ëpi ëjaëohua'ipi meñe cuañesiquëpi
pa'iyë. Jaje pa'ita'a yë'ë soldado paireje se meñe payë, yë'ë cuañecohua'ire. Yë'ëpi
jaohua'i aquëni 'saijë'ë' cato saiji. Cui'ne 'daijë'ë' ca maca daiji. Cui'ne yë'ëpi yë'ë jo'yaëre
'jaro nejë'ë' caquë cuañeru, yë'ë cuañese'ere nequë api."
[10] Jaje caquëna, Jesús asani ta'ñerepa caquë a'ni cuasaquë ñapi, ite. Ja maca ite
pe'tecohua'ire capi:
"Nuñerepa cayë, si'a Israel pai ti peohuë, iquë cuasayeje ta'ñe cuasacohua'i. [11] Jaje
pa'ina, yë'ëpi cayë, jai pai ësë mëi huë'ñapi cui'ne ësë du'i huë'ñapi daija'cohua'i a'ë,
Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo ja're coni ma'tëmona aija'cohua'ipi. [12] Jaje pa'iquëta'are iti
ma'tëmo pati'ñe pa'iohua'ipi nea huë'ña hue'sena jeocosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaropi
oijë cuji quï'coja'cohua'i a'ë."
[13] Ja maca Jesús capitánre capi:
"Saijë'ë më'ë huë'ena, më'ë cuasase'eje yo'ose'e pa'ijaquë."
I jaje ca maca i jo'yaë co'yasiquë paji'i.

Pedro Huaore Jujucaiye
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

[14] Pedro huë'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi cai saihuëre suña dahuëre ju'icopi
uiona. [15] Ñani ja maca iote jëtëpi patoquëna, suña dahuë peo huë'ña jeouna, huëni iopi ite
necai huëo.

Jai Paire Jujucaiye
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

[16] Ñami de'oye ja'i maca jai pai Jesús quë'rona huati quë'iohua'ire dahuë. Darena, te'e
yë'opo cayepi huatiohua'ire eto saopi, cui'ne ju'icohua'ireje jujupi. [17] Iye cato Maija'quëre
quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'epi ti'aëna, yo'opi. Ñeje case'epi: "Ipi mai ju'iñere hue'equë
saji'i cui'ne mai ju'i dahuëje jujucaji'i."

Jesure Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Lc 9.57-62)

[18] Jesús i quë'rona jai pai tsi'sijëna, ñani jaira je te'tena jeñu'u ne de'huajë'ë cuañepi, i
ye'yacohua'ire. [19] Caquëna, ja maca cuañese'e ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio dani capi:
"Ye'yaquë, coa si'a huë'ña më'ë saina, tuiye yëyë."
[20] Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:
"Airo yai mañaje coña pacohua'i a'ë, cui'ne pi'aje iohua'i tsianoa pacohua'i a'ë. Jaje
pacohua'ita'are Pai Mamaquë cato peoquë api, i siopë tëoni pëa huajë huë'ñaje."

21 Caquëna, i̱ ye'yacohua'i aquëpi i̱te capi:
"Ëjaë, du'ru yë'ëta'a yë'ë ja'quëre ta̱jasi'i."
22 Caquëna, Jesupi sehuopi, i̱te:
"Yë'ëni pe'teje̱'ë, i̱ohua'ise'e ta̱jajë ju̱'isicohua'ire ja̱re cui'ne ju̱'isicohua'ije̱ pa'iohua'ipi."

Jesupi Tuture Cui'ne To̱'añere Cua̱ñeñe
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ja̱ maca Jesús jai yohuëna aya mëni saina, i̱ ye'yacohua'ije̱ co̱ni saë'ë. 24 Ja̱je saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna to̱'añepi cacayerepa. Ja̱je yo'otoje̱ Jesuta'a ca̱isiquëpi paji'i. 25 Pa'ina, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi i̱te sani ne sëtojë cahuë:
"¡Ëjaë, huasoje̱'ë! ¡Mai ea du'iyë!"
26 Ca maca i̱pi sehuopi:
"¿I̱na me yo'ojë airepa ca'raye'ni? ¡Mësaru, Maija'quëpi nequë api, cuasayere a'ri maña payë!"
Cani huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca jairapi ti yo'oma'-corepa de'o nëco'ë, tutuje̱ peoyerepa. 27 I̱ohua'ipi ja̱re ñani ai cuasajë cahuë:
"¿I̱queire pa'ni, iquë, ja̱ jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehuoquërepa?"

Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quë'iohua'i Pa'ise'e
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesús jaira je te̱'tena, Gadara yejana ti̱'asi maca huati quë'iohua'ipi caya e̱mëohua'i ju̱'isicohua'ire ta̱ hue̱'ñapi etani daicohua'ipi i̱ quë'rona tsio daë'ë. Cayahua'i huati quë'iohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi pa'ijëna, yecohua'ije̱ ja̱ ma'a ti cu'iye pa̱huë, ai pe̱ti yëcohua'i pa'ijëna, ca'rajë. 29 Ja̱ohua'ipi ñani cuihuë, ñeje:
"¿Me nesi'quë yëquëre jo̱sa yo'osi'i caquë daquë'ni, Maija'quë mamaquë? ¿Ja̱ yë'ta'a nejoñe ti̱'ama'në yëquëre ai yo'oyena, nejosi'i caquë daquë?"
30 Ja̱ropi a'ri maña so'ore jai se̱se tsëcapë a̱ore a̱ijë nëtërija̱ë'ë. 31 Ja̱je nëtërija̱ijëna, asajë co'a joñoapi Jesure se̱ë'ë:
"Më'ëpi yëquëre eto saoquë pani, coa ñajë'ë yequëse'e se̱sena cacaja̱'cohua'ire."
32 Cajëna, Jesupi capi:
"De'oji, cacaje̱'ë."
Caëna, ja̱ maca ja̱ohua'ire pa'isicohua'ipi, co'a joñoapi etani se̱sena caca maca se̱sepi te̱'tëpaja̱'a hua'que to̱mejë jairana dutu jujuhuë.
33 Ja̱ maca se̱sere ñacohua'ipi quëquëni huë'huëjë pa̱i daripëna ti̱'ani si'aye i̱ti yo'ose'e quëajë cui'ne huati quë'iohua'i pa'isicohua'ire yo'ose'eje̱ quëahuë. 34 Quëajëna, asani pa̱i daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i Jesús pa'i hue̱'ñana daë'ë. Dani i̱te ñani se̱i'ë, saije̱'ë, i̱ño yëquë quë'ro pa'ima'ë, cajë.

9

Quë'quë Dahuë Ju̱'iquëre Jujuye
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Ja̱je cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je te̱'tena je̱ji'i, i̱ pa'i daripëna. 2 Ja̱rote pa'ina, quë'quë dahuë ju̱'iquëpi ca̱i saihuëre u̱ina, dahuë. Jujuquë api cuasajë yo'orena, ñani capi, ju̱'iquëre:
"Tsihua'ë co'ya huajësi'i caquë yo'oje̱'ë. Më'ë co'aye yo'ose'e yurepi oi ne de'huacaiyë."
3 Ja̱je caquëna, cua̱ñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cuasahuë: "Iquë Maija'quëni cue'cue-quë ja̱je caji cajë." 4 Ja̱je cuasajëna, Jesús asaquë capi, ja̱ohua'ire:
"¿Me yo'ojë mësaru co'ayerepa cuasayere paye'ni? 5 Ja̱je pa'ito ¿me cayepi de'oquë'ni, 'Më'ë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaiyë,' caye, pa̱nita'a 'huëni saije̱'ë' caye?" 6 Ja̱je se cani capi: "De'oji. I̱ñosi'i, Pa̱i Mamaquë iye yejare pa'i tutu quë'irepa pa'iyere, pa̱i tayo co'aye yo'oyere oi ne de'huacaiyere." Cani quë'quë dahuë ju̱'iquëre capi:
"Huëije̱'ë. Huëni më'ë u̱i daisicore de'huani huë'ena saije̱'ë."

7 Jäje ca maca quë'quë dahuë jü'iquëpi huëni ï huë'ena saji'i. 8 Päipi jä yo'ose'ere ñani
ai ca'rajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuahuë, päina Maija'quëpi iye tutu ïsise'ere,
cuasajë.

Jesús Mateore Soiye
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Jä yo'o sitopi jëoni saji'i, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi, pa'i do'i säi huë'ñare ñu'i
curiquëre sëina. Ñani capi:
"Pe'tejë'ë, yë'ëre."
Jäje caëna, Mateo huëni ï jä're saji'i.
10 Mateo huë'ena äo äi saihuëre Jesús ñu'i äina, pa'i do'i sëcohua'i cui'ne co'aye
yo'ocohua'i dani te'e Jesús jä're cöni äo äi saihuëre paë'ë. Ï ye'yacohua'ijë järote cöni
paë'ë. 11 Jäje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani ï ye'yacohua'ire säi'ë. "¿Me yo'oquë mësarute
ye'yaquë curiquë pa'i do'i sëcohua'i jä're cui'ne co'aye yo'ocohua'i jä're cöni äiquë'ni?"
12 Jesupi iyere asani capi:
"De'oye huajëcohua'i pa'icohua'ipi jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë. Jü'icohua'ipi co'eco-
hua'i a'ë, jujuquëre. 13 Jäje pa'ito sani iye toyase'e cayere ye'yejë'ë: 'Ai yo'ocohua'ire teaye
ñani cöcaiyere yë'ë cato yëyë. Coeyë, nëicohua'ire huani ïsiye cato.' Jäje pa'ina, yë'ë
cato daima'ë paë'ë, de'ocohua'ini soisi'i caquë. Tayo yo'ocohua'ini caquë daë'ë, jäohua'ipi
ïohua'i yo'oye jëoni pönëjajë caquë."

Jesure Sëñe, Äima'pë Sëñere
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani säi'ë:
"Yëquë cui'ne fariseohua'i jä're äo äima'pë sëñe. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e
yo'omapë pa'iye'ni?"
15 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja pösë pa'ina, ñañu'u cajë daisicohua'ijë oima'cohua'i
pa'iye. Jäje pa'isicohua'ita'are tï'aja'coa, hueja pösëni yequë mu'se jio jëocaiye. Jä
macata'a äo äima'pë säja'cohua'i a'ë.
16 Yecohua'ijë ai ju'i cäna huajëcopi se sëo de'huama'cohua'i a'ë, huajëcore se sëosicopi
jöjajëna, quërësïo ai jerepa jaicore ne yeto saoye pa'iji, ai ju'i cäre. 17 Cui'ne ai cä'ni topëna
huajë cuiya'i cönore ayama'coa. Jäje pa'iquëta'are äyasico pa'ito ai cä'nihuëpi o'saona,
joni saiona, si'aye o'sa cöno cui'ne topë nejoñe pa'iji."

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cäñare Patoco
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Jä yë'ta'a Jesús iyere caquëna, Judío päi ëjaëpi tïtani ï ña huë'ñana do're ja'runi capi:
"Yë'ë mamacopi jä'arepa jüni huesëo. Jäje pa'iquëta'are më'ëpi dani jëñapi ïona
patoquë pa'ito cui'naopi huajëco huëijä'coa."
19 Caquëna, Jesupi asani huëni ï jä're cöni saji'i. Saina, ï ye'yacohua'i cöni saë'ë. 20 Jä
mu'se si'anë tsie cajequëna, doce ömetëca jü'icopi Jesús jeteyo'jejä'a tsiojäni yahuerepa
ï ju'i cäna pato, 21 Ï ju'i cäna patoni co'yajä'coa'ë cuasaco. 22 Jäje yo'ocona, Jesupi co'ye
pönëni ïote ñani capi:
"Co'ya huajëjë'ë, tsihua'o, jujuquë api, më'ë cuasasi do'ire."
Ca maca järe ïti macapi co'yasico paco'ë.
23 Jesús päi ëjaë huë'ena tï'aquë ñaquëna, musica yo'ocohua'i ne de'huasicohua'ipi paë'ë,
tä maca yo'ocaijä'cohua'ipi. Pa'ijëna, päije ai cuijë oicohua'ijë paë'ë, ïti maca. 24 Pa'ijëna,
ñani capi:
"Etajë'ë. Tsihua'o jü'ima'co paco'ë, coa cäico."
Jäje caquëna, päipi coa cani cuasajë cue'cuejë sohuë. 25 Jäje cuasatojë Jesupi päire
hue'sena eto saopi. Eto saoni, cacani tsihua'ore jëtëpi tsëaquëna, huajëcorepa huëco'ë.
26 Jä yo'ose'ere si'a huë'ña järo pa'icohua'i asahuë, yecohua'ipi se quëajëna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e

[27] Jaropi Jesús etani sai maca caya ëmëohua'i ñama'cohua'ipi ¡David mamaquë yëquëre
oijë'ë! ¡Teaye ai yo'oyë! cajë cuijë daë'ë.
[28] Huë'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi i quë'rona tsio datena, ipi seji'i, iohua'ire:
"¿Mësaru yë'ëpi necaiquë api ñeje pa'ye cuasaye?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jaje cuasayë, Ëjaë."
[29] Cajëna, Jesupi iohua'i ñaco cana patoquë capi:
"Mësaru cuasase'eje nese'e pa'ijaquë."
[30] Ca maca ñacohua'i ponëhuë. Ponësi maca Jesús jaohua'ire cuañepi, ñeje caquë:
"De'hua yecohua'ire quëaye peoyerepa cu'ijë'ë."
[31] Jaje casiquëta'are coa sa etani quëahuë, si'a huë'ña pa'icohua'ire, Jesús iohua'ire
jujuse'ere.

Coca Cama'quëre Jujucaiye

[32] Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús quë'rona dahuë, coca cama'quëre huati
quë'ire. [33] Dasi maca Jesupi huatire eto saouna, coca cama'quë pa'isiquëpi coca ca huëopi.
Jaje caquëna, paipi ñani ai cuasahuë.
[34] Jaje cuasajë fariseo paipi cahuë:
"Iquë cato huatiohua'i ëjaëpi de'oye sehuojëna, huatire eto saoji."

Jesús Paire Oiye

[35] Pai ñape daripëa pai tsi'si huë'ña pa'iyena Jesús cu'i ye'yarojaji'i. Maija'quë cuañe te'te
ayere de'o cocare quëaquë. Cui'ne si'a ju'i dahuë jujucai, cui'ne a'si ju'ijë ai yo'ocohua'ireje
jujucaji'i. [36] Yëi ñama iohua'ire ñacaiquëre peocohua'ije pa'iohua'ipi pai maña ai yo'ojë
cui'ne co'a ju'ijë pa'ijëna, ñani oji'i. [37] Jaje oi i ye'yacohua'ire capi:
"Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Jaje pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri pai pa'iyë. [38] Jaje pa'ina,
Maija'quëni seje'ë, iti tse aquëni, jaëpi iti tëacohua'ire jëjo daoja'quëre."

10

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

[1] Jesupi i doce ye'yacohua'ire soini tutu isipi, huatiohua'ire etoye cui'ne si'a ju'i dahuë
jujuye cui'ne ai yo'ojë a'si ju'icohua'ire jujuyeje.
[2] Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. I doce jëjo saocohua'i cato: Simón cui'ne jare ipi Pedro
hue'equë paji'i. I yo'jei Andrés paji'i. Jacobo cui'ne i yo'jei Juan paë'ë, Zebedeo mamajë.
[3] Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo pa'i do'i curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i.
[4] Yequë Simónje paji'i, judío pairepa de'oye pa'iyere cuasajë yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne
Judas paji'i, Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jëjo Saoye, I Ye'yacohua'ire
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

[5] I ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:
"Judío pai peocohua'i quë'ro saima'pë caquë cui'ne cacama'pë pa'ijë'ë, Samaria quë'ro-
je. [6] Coa judío pai quë'rose'e sani quëajë'ë, yëi ñama ne huesëse'eje pa'iohua'ise'ere.
[7] Tsoe ti'api, Maija'quë cuañe te'tere pa'iye, cajë quëajë'ë. [8] Ju'icohua'ire jujucaijë'ë.
Ju'isicohua'ire ne huëojë'ë. Si'si dahuë ju'icohua'ire a'si peocohua'ire necaijë'ë. Huatire
eto saojë'ë. Do'i peoye jujucaijë'ë, mësarute do'i peoye isise'eje cui'ne.
[9] Curiquë sama'pë pa'ijë'ë. [10] Mësaru ju'icose'ere ju'ijë saijë'ë. Te'e ju'i ca sajë'ë. Topëje
saye pajë'ë, zapatoje. Soquë tupëje si'aye peocohua'i saijë'ë. Co'amaña nequë cato i ne
do'ipi aiquë api.
[11] Jaje pa'ina, mësarupi pai daripëna panita'a te'ohua'ise'e pa'i hue'ñana ti'asicohua'i
pani co'eje'ë, de'oye ca paini. Ti'ani i huë'ena pëaje'ë, quëa tëjini sai macaja'a. [12] Huë'ena
cacacohua'i pani pëpaje'ë, de'oye pa'ijaje cuasacaijë. [13] Jaje pëpajëna, ja huë'e pa'icohua'ipi
yëjëna, iohua'ina de'oye pa'iye jeocani pëpani saijë'ë. Jaje pa'iquëta'are jaje pëpajëna,
coecohua'i pa'ito, ja pëpase'e jiojë'ë. [14] Cui'ne mësarute co'eje cui'ne asayeje coecohua'i

pa'ito, ja maca ja huë'epi panita'a ja daripëpi etani ne'ña mësaru tsa'cuse'ere hue'sena ti'to tojë'ë. [15] Nuñerepa cayë. Jaje yo'osicohua'ire saiñe pasipi, pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca. Ja maca jaohua'ire Sodoma cui'ne Gomorra daripëa yo'ose'e seña maca co'ayere papi yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

[16] Ai yo'oyena mësarute yë'ë jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yai jopona. Jaje pa'ina, añaje pa'iohua'i pa'ijë'ë, ta'ñe asajë yo'ocohua'i. Jaje pa'iohua'ita'a yecohua'ire sañope nema'cohua'ipi su'teje pa'iohua'i pa'ijë'ë. [17] De'hua ñajë'ë, mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë ëjaohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne të'caja'cohua'i a'ë, pai tsi'sisi huë'ñapi. [18] Cui'ne mësarute saja'cohua'i a'ë, cuañecohua'i quë'rona cui'ne pai ëjaohua'i quë'rona, yë'ë do'ire. Jaje yo'ojëna, mësaru quëaja'cohua'i a'ë yë'ë pa'iye ayere. Jaohua'i asajëna, cui'ne judío pai peocohua'i asajëna, quëaja'cohua'i a'ë. [19] Mësaruni ëjaohua'ina isisicohua'i pa'ito co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. '¿Me caja'cohua'i a'ni?' cuasajë ca ja'ñere co'ema'pë pa'ijë'ë. Maija'quëpi isija'quë api, coca caye ti'asi maca. [20] Maija'quë joyo isiyepi caja'cohua'i a'ë, jaje pa'ina.

[21] Maja'yë jupëpi yo'je tsire tsea jeo cuañoja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'ire. Cui'ne pëca ja'quëohua'ipi mamajëre tsea jeo cuañoja'cohua'i a'ë. Mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mamajëpi pëca ja'quëohua'ire huahuo jeoja'cohua'i a'ë. [22] Si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'itoje quëcoquë cui'ne nuñerepa pa'i carajaisiquëpi jaëpi huasosiquë pa'ija'quë api. [23] Pai daripëre pa'ijëna, tseañu'u cajë co'ecohua'i pa'ito catijë'ë, yequë daripëna. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë. Pai Mamaquë, ja yë'ta'a mësaru si'a Israel pai dari quëa saoma'në daija'quë api.

[24] Ye'yequë cato ite ye'yaquëje pa'irepa peoji. Necaiquëje i ëjaëje pa'irepa peoji. [25] Ye'yequëpi ite ye'yaquëje pa'i ti'ani ije pa'i a'ë cuasaye pa'iji. Cui'ne co'amaña necaiquëpi i ëjaëje pa'i ti'ani ije pa'i a'ë cuasaji. Jaje pa'ina, yë'ëni yure iti huë'e ëjaëni huati ëjaëpi cani ¿Me mësaruteje caye pañe'ni?

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni

(Lc 12.2-7)

[26] Ca'rama'pë pa'ijë'ë, paire. Si'aye ña ja'ñese'e pa'iji. Yahue sitona yo'ose'eje ña ja'ñese'e pa'iji. Si'aye asa ja'ñese'e pa'iji. [27] Yë'ë nea hue'ña case'ere mësarupi mia hue'ñana cajë'ë. Cui'ne yë'ë yahuese'ere, mësarupi tiñarepa huë'ña ëmëje totopi nëcajë cuijë'ë. [28] Ca'rama'pë pa'ijë'ë, capë huani jeocohua'ire joyo huani ti'ama'cohua'ire. Ai jerepa ca'rajë'ë, capë nejoquë cui'ne joyoje toa yejana nejoquëre pani.

[29] Te'e curi të'quire caya pi'are isicohua'i a'ë, mësaru. Jaje a'ri do'icohua'ita'are, ja'quëpi ësequëna, te'ije tomeñe pacohua'i a'ë. [30] Jaje pa'ina, mësaru siopë nañaje cuecuese'e a'ë, te'e mease'e si'aye cuecuese'epi pa'iji. [31] Jaje pa'ina, ca'rama'pë pa'ijë'ë. Mësaru a'ë, pi'a jerepa do'icohua'i.

Jesure Cacaiye Pa'iji

(Lc 12.8-9)

[32] Pai ña hue'ñana Jesús acohua'i a'ë cacaisicohua'ire yë'ëje cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña hue'ñana yë'ë pai a'ë, caquë quëasi'i. [33] Jaje pa'iquëta'are pai ña hue'ñana yë'ëre cacaima'cohua'ire yë'ëje cui'ne ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña hue'ñana cacaiye paja'quë a'ë.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

[34] De'oye pa'i ja'ñere necaisiquë iye yejana daji'i, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Yë'ë cato coa ai jerepa sañope yo'oyere dahuë. [35] Paipi pëca ja'quëre sañope yo'o ja'ñere dahuë. Mamacopi pëca ja'core sañope yo'oyere, cui'ne mamaquë nëjopi huaore pëicore paja'coa. [36] Jaje yo'ojë cajë te'e tsëcapëta'a pai ñape iohua'i pëicohua'ire paja'cohua'i a'ë.

[37] Pëca ja'quëni cui'ne pëca ja'coni yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoquë pa'iji. Cui'ne mamaquëni panita'a mamaconi yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoji, yë'ëre. [38] Cui'ne i pa'iyere ai oi yë'ëre pe'tema'quë pani do'i peoquë pa'iji, yë'ëre. [39] Jëasi'i caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere

cuasaquë jëasi'i caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i pa'iye nejosiquëpi pa'iye ti'aja'quë aquëpi.

Yo'osi Do'ire Isi Co'amaña
(Mr 9.41)

40 Mësarute de'oye tsioquë pani yë'ëni de'oye tsioji. Yë'ëni de'oye tsioquë pani yë'ëre
jëjo daosiquëni de'oye tsioji. 41 Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquëni de'oye yo'oquë pani
jare jaohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. De'o paini de'oye tsioquë pani jare
nuñerepa pa'icohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. 42 Yë'ëre tuiquë macani oco
mañare ocuasicohua'i pani de'o co'amaña isi cuañoja'cohua'i a'ë."

11

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Lc 7.18-35)

1 Jesús i doce ye'yacohua'ire iohua'i yo'o ja'ñe quëa tëjini saji'i, ye'yaquë cui'ne quëasi'i
caquë ja yeja pa'i daripëana.
2 Juan co sitore ñu'iquëpi Cristo yo'oyere asani i ye'yacohua'ire Jesús quë'rona jëjo saopi,
seni asaja'cohua'ire. 3 Më'ë a'ë, Cristo iti daija'quëre ca nëosiquë panita'a yequëre uteye
pa'iquë cajë.
4 Jëjo saosicohua'ipi sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Sani Juanre cajë'ë, mësaru ñase'ere cui'ne mësaru yure asase'ere. 5 Ñama'cohua'i
pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, si'si dahuë ju'icohua'i
pa'isicohua'ipi tome sayere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'i pa'isicohua'ipi huajë-
cohua'i huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëajë'ë. 6 Yë'ëre jëa
coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ija'cohua'i a'ë, ire papi cuasacohua'ipi.
7 Jaohua'i saisi maca Jesús Juan pa'iye ayere ca huëopi, paire. Ñeje capi: ¿Iquere mësaru
soquë peo hue'ña saisicohua'i ñare'ni, catë ja'ore tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare?
8 ¿Iqueini ñare'ni, jaje pa'ito? ¿De'o caña suñasiquëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë,
pai ëjaohua'i huë'e pa'icohua'i cato de'o caña ju'icohua'i pa'iye. 9 Jaje pa'ina, tëjiyerepa
cayë. ¿Iqueini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Jaje pa'ijë'ë. Jaëpi Maija'quëre
quëacaicohua'i aquë jaëje pa'iohua'i peoahuë'ë, iquë Juan cato jerepa pa'i api. 10 Jaë, Juan
ayere toyase'e caji, ñeje:
Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ëre quëacaiquëre më'ë ña hue'ñana,
Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.
11 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pai tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure pa'icohua'ije Juan
oco doquëre tëto saisicohua'i peoyë. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cuañe te'tere a'riquë
pa'iquëpi Juanre tëto saisiquë pa'iji.
12 Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yureje tutu yo'oyë, ma'tëmo cuañe te'tena
ti'añu'u cajë. Jaje yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue ti'añë. 13 Si'aohua'i Maija'quëre
quëacaicohua'i cui'ne Moisés cuañese'e ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai
macaja'a. 14 Juan cato Elíaspi jaëni Maija'quëre quëacaicohua'i ca'ahuë'ë, 'daija'quë api'.
Jaje pa'ina, mësarupi i api cuasajë'ë. 15 Cajoro hue'ecohua'ipi asajë'ë, iye.
16 ¿Iquena coni quëa iñora'ye iye'në pai pa'iye? Cani capi: Tsipi co'amaña huero
hue'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire. 17 'Ñeje cuiyeje pa'iohua'i a'ë. Pi'cohuëapi
juitoje pairama'pë paë'ë, mësarupi. Oi ëaye jëjëtoje mësarupi oima'pë paë'ë.' 18 Juan cato
daji'i, jaiye ao aima'quëpi cui'ne o'sa cono ucuma'quëpi. Jaje pa'ini mësarupi cayë, huati
quë'i api. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi. 19 Ja jeteyo'je
daji'i, Pai Mamaquë ao aiquëpi cui'ne o'sa cono ucuquëpi. Jaje pa'ini cayë, jai aupi, cui'ne
jai conoupi, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi. Jaje cajëta'are
Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi."

Sehuoma'cohua'i
(Lc 10.13-15)

20 Ja maca Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere ne iñosi darire tutu yëhuopi, iohua'i pa'iye
ponëma'më pa'isi do'ire caquë.
21 Yëhuoquë capi:
"¡Teayerepa Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne iñose'eje pa'ye Tiro cui'ne
Sidón darina ne iñoñe pa'ito tsoe asani ponëra'huë, ja'rë pa'ise'e jeoni. Cui'ne oijë suña
cañani huatapi co'ye jo'jëni oijë iñora'huë, iohua'i oiye. 22 Jaje pa'ina, mësarute cayë. Pai
yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca ai co'ayerepa mësarute saiñe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón daripëa
saiñe seña maca pa'yepi. 23 Capernaum daripë ¿Më'ë ma'tëmore pana sa cuañoja'coa'ë,
cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje huesëja'coa'ë, ju'isicohua'i quë'rona. Sodoma
yejañana, mësarute iñoñeje pa'ye iñoñe pa'ito iohua'i yo'oye jeoni ponëra'huë, cui'ne ja
pai daripë ja yë'ta'a yureje patira'o. 24 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai ñape yo'ose'e ña
mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'ayerepa sai cuañoja'cohua'i a'ë, Sodoma yejaña
quë'ro pa'icohua'ire yo'ose'e jerepa pa'yepi."

Jesuna Sani Pëa Huajëye
(Lc 10.21-22)

25 Ja mu'seña Jesús capi:
"Sihuayë, ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja ëjaëre. Më'ëpi iñohuë, teaye pa'iohua'ini,
ta'ñe pa'iohua'ire cui'ne ta'ñe asacohua'ire yahuesi co'amañare. 26 Jaje pa'ijë'ë. Ja'quë
më'ëpi yë jaje yo'ohuë.
27 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amaña isipi. Pëca ja'quëse'e mamaquëre ñaji. Cui'ne
mamaquëse'e pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne mamaquë iñoñe yëcohua'ise'e asaye pa'iji, ite.
28 Daijë'ë, yë'ëna. Si'aohua'i co'amaña nejë, cui'ne hue'ejë jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye
isisi'i, mësarute. 29 Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasajë'ë caquë yë'ë yo'oye isiyë.
Ye'yejë'ë, yë'ëni. Yë'ë cato esa yo'o jujama'quë a'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasama'quë a'ë.
Jaje yo'onita'a ti'aja'cohua'i a'ë, joyo pëa huajë hue'ña. 30 Yë'ë quërë saihuëre mësarute
isiyë, a'jiñe sayere cui'ne peañe hue'eyere."

12

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Jesús ta sitoja'a saji'i. Jaje saina, i ye'yacohua'i ao ëaye nëina, trigo sa'ñare tëa huëohuë.
Tëani iti care aë'ë. 2 Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë, Jesure:
"Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña nema'a mu'se a'ë."
3 Jaje cajëna, ipi jaohua'ire capi:
"¿Ñama'cohua'i a'ni, mësaru, David yo'ose'e i cajeohua'i ja're coni ao ëa ju'i maca?
4 Ao ëa ju'ijë Maija'quë huë'e necaicohua'ise'e aiñere Maija'quë huë'ena cacani David
cui'ne i cajeohua'i aë'ë, ite cui'ne yecohua'ire ësese'ere, Maija'quëna isise'ere. 5 Moisés
cuañese'epi toyase'e caji: 'Maija'quë huë'e necaicohua'i cato huajë mu'seje neñe payë.'
Jaje pa'iquëta'are iohua'ire sañope caye peoji. 6 Jaje pa'ina, cayë mësarute 'iñore pa'iji,
Maija'quë huë'e seña maca pa'ire papi.' 7 Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësaru. Japi
caji: 'Mësarupi paire teaye ñajë oicohua'i pa'iyere yë'ë cato yëyë. Coeye nëicohua'ire
huaijë isiye cato.' Paire oiyere asacohua'i pani paire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye
para'huë, mësaru. 8 Jaje pa'ina, Pai Mamaquë cato huajë mu'se Ëjaëpi."

Jëtë Cuenesicore Paquëre Jujuye
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Ja maca Jesús jaropi sani pai tsi'si huë'ena cacapi. 10 Jarote te'i jëtë cuenesicore
hue'equëpi paji'i. Jaje pa'ina, ñani Jesupi tayo caëna, ite sañope cayeque pa'iji cuasajë
sei'ë:
"¿Ju'iquëre jujuye de'oquë huajë mu'se pa'itoje?"
11 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"¿Nepi mësaru acohua'i yëi ñamapi cojena duquëna sani dutama'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'itoje? [12] Jaje pa'ina, paipi do'iji, yëi ñamare jerepa. Jaje huajë mu'se pa'itoje de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji."

[13] Cani ja maca ite capi:

"Jëtëre mëajë'ë."

Jaje caquëna, ipi se mëaquëna, yequë te'te jëtëje pa'io huajëco ponëo. [14] Ja maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jeo ja'ñere ca huëohuë, ¿me neni huani jeoja'cohua'i a'ni? cajë.

Jesús Ayere, Tsoe Quëase'e

[15] Jesús jare asani jaropi yequë hue'ñana saji'i. Saina, jai pai ite tuë'ë. Jesupi coa si'a ju'i dahuë ju'icohua'ire jujupi. [16] Jujuquë cui'ne ësepi, yecohua'ire se quëayeje. [17] Iye cato yo'oreña, Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyaquë caquë pa'ise'epi ti'a ja'ñere, ñeje:

[18] Iquë api, yë'ë jo'yaë yë'ë sahuani tseasiquë,
Ite oiyë, cui'ne ini sihuaquë pa'iyë.
Ina, yë'ë joyo jeocaija'quë a'ë.
Cui'ne ipi si'a paire yë'ë nuñerepa pa'i yo'oyere quëacaija'quë api.
[19] Paini co'a cocare cama'ë pasipi, cuima'ë pasipi.
Cui'ne i cayeje asacaiye paja'cohua'i a'ë, cu'i hue'ñana.
[20] Catëpë ca'huere quë'ioreje ne jëyoma'ë pasipi.
Cui'ne picose'e mëicoreje yayoma'ë pasipi.
I nuñerepa cuañeñe ne macaja'a jaje yo'oja'quë api.
[21] Si'a pai maña ini necaija'quë api cajë utejë pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

[22] Jesús quë'rona sahuë, ñama'quëre cui'ne coca cama'quëre huatire hue'equëre. Sarena, Jesupi jujupi. Jujuna, ñaquë cui'ne coca caquë ponëpi. [23] Jare si'a pai ña quëquëni cahuë:

"¿Iquë David mamaquëre papi?"

[24] Jaje cajëna, fariseohua'ipi asani cahuë:

"Iquë cato huatiohua'ire eto saoji, iohua'i ëjaë Beelzebú tuture hue'equëpi."

[25] Jesupi iohua'i cuasaye asani capi, jaohua'ire:

"Te'e yeja ëjaëpi jopore paja'a huani iti paija'a sa'ñe uihuajë yo'ocohua'i pani peo hue'ñarepa carajaiñe pa'iji. Pai daripëpi, panita'a te'e tsëcapëpi sa'ñe pëicohua'i pani quëcoye peoji, yecohua'ire. [26] Jaje cui'ne huati ëjaëje ija'a co'ye eto saoquë pani ¿Me cui'ne i tutu paquë'ni, ija'a sañope yo'oquë pani? [27] Mësarupi yë'ëre cayë, Beelzebú tutupi huatiohua'ire eto saoji. Jaje pa'ito ¿nepi tutupi isiye'ni, mësarute tuicohua'ire eto sao tutu? Jaohua'ini seni asato mësarupi coa tayo huesëhuë, caja'cohua'i pa'ini. [28] Yë'ë cato huatiohua'ire eto saoyë, Maija'quë joyo tutupi. Yë'ë yo'oye cato quëaji, Maija'quë cuañe te'tepi mësaruna titase'ere.

[29] ¿Tutu quë'i huë'e pa'ito cacani i co'amaña sioye peoji, du'ru ini tseama'cohua'i pani? Jaje pa'ina, ini tseanita'a de'hue cacani i co'amaña iñe pa'iji.

[30] Yë'ë yo'oyere co yo'oma'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api. Cui'ne yë'ë ja're coni tëama'quë cato coa ne ña'ñe saoquë api.

[31] Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Si'aye co'aye paire yo'ose'e pa'itoje sai de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoje. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a ti sai de'huacaiye peoji. [32] Cui'ne yë'ë Pai Mamaquëni co'aye casicohua'ireje sai de'huaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sañope casicohua'ire sai de'huacaiye peoji.

Soquë Yë Ñañe Pa'iji, Io Quëiñena
(Lc 6.43-45)

[33] De'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji. Co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. Jaje pa'ina, io quëiñena ñañe pa'iji, soquë yë. [34] ¡Añña tsëcapë acohua'i! ¿Me de'oye ca ti'añe'ni, mësaru, jare mësarupi co'acohua'i pa'ini? Jaje pa'ina, yë'opo cato joyo pa'iyere caye pa'iji. [35] De'o pai cato de'o cocare caji, jare i joyo pa'iyepi. Cui'ne co'a paipi caji co'ayere, jare i

joyo co'aye pa'iyeje pa'ye. 36 Jaje pa'ina, yë'ë cayë. Jaohua'ire pai ñape yo'ose'e ña mu'se tii'asi maca si'aohua'i iñoñe pa'iji, si'aye iohua'i cuasama'pë case'ere. 37 Jaje pa'ina, më'ë case'eje pa'ye ña de'hua cuañoñe pa'iji, do'i peoquë panita'a do'i quë'i."

Co'acohua'ipi Señe, Pai Yo'o Tii'a Ma'ñere
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Ja maca Jesure fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i coni cahuë:
"Ye'yaquë, yëquë ñañe yëyë, më'ëpi pai yo'o tii'a ma'ñe yo'oquëna."
39 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Co'a paipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pai yo'o tii'a ma'ñe yo'oquëna, ñañu'u cajë, señë. Jaje sejëta'are Maija'quëre quëacaiquë Jonás iñoquë pa'ise'eje pa'ye jerepa iñoñe peosipi. 40 Coa Jonás jai hua'i ëtapë pa'ise'eje pa'yese'e iñoñe pa'iji. Jaë je'quë toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'aji'i. Jaje pa'ye Pai Mamaquëje toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ija'quë api, yeja sa'nahuëre. 41 Tsoe hue'ña Nínive daripë pa'isicohua'ipi huëni pai ñape yo'ose'e ña mu'se tii'aëna, iye'në pa'icohua'ire nejoja'cohua'i a'ë. Nínive acohua'i cato de'hue asani ja'rë pa'ise'e jeoni ponëahuë'ë, Jonás Maija'quë coca quëaquëna, asani. Yure iñore pa'iji, Jonás seña maca pa'ipi. 42 Cui'ne huë'ehuë te'te pai ëjaoje huëija'coa, nejo mu'se tii'asi maca. Huëni iye'në pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne nejoñe pa'iji, caja'coa. Jao cato so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oyere asasi'i caco daisico sëte. Yure iñore pa'iji, Salomón jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'iye
(Lc 11.24-26)

43 Huatipi paire pa'isiquëpi etani saisiquë pani cu'iji, cuenesi yejañare pëa huajë hue'ñare co'equë tii'ama'ë co'e jujani cuasaji: 44 'Co'isi'i, cui'naona, yë'ë huë'ena yë'ë etani daisicona.' Jaje cani co'iquë ñaquëna, pai peo huë'epi coa yuasicopi cui'ne de'oye ne de'huasicopi pa'iji. 45 Pa'ina, ñani ja maca sani siete huatiohua'ire i jerepa co'acohua'ini quërëjani, dani ina cacani pëayë. Pëarena, ja maca ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api. Jaje cui'ne iye co'a paire yo'oye pa'ija'coa."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Jesús ja yë'ta'a paini caquëna, titahuë, pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi coni. Dani hue'sena pëahuë, ini cajë daisicohua'ipi. 47 Jaje pa'ijëna, yecohua'ipi Jesure quëahuë:
"Më ja'co cui'ne më yo'je tsi hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë dani."
48 Caquëna, iti quëaquëre capi, Jesús:
"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsi?"
49 Cani i ye'yacohua'ire iñoquë quëapi:
"Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi. 50 Paipi yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi jaohua'i a'ë, yë'ë yo'jei panita'a yo'jeo cui'ne ja'co."

13

Taquëpi Pa'iye
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ja mu'se Jesús huë'epi etani sani jaira të'të macana ja'rupi. 2 Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna aya mëni ja'rupi. Si'a pai mejahuëna pëa sahuë. 3 Ja maca jaiye ye'yapi iohua'i ñañe ayena coni quëaquë capi:
"Taquëpi tasi'i caquë saji'i. 4 Sai taquëna, yequë capi tomepi, ma'ana. Ja tomese'ere pi'api dani peo hue'ña ocue saohuë. 5 Yequë capi tomepi, quëna pëa quë'rona, jaiye yeja peo hue'ñana. Ja capi esa sacapi, ya'opi huaiñe peoquëna. 6 Jaje mëasicota'a ësëpi ëo hueapi, jaiye tsita mese'e peoye sëte juji'i. 7 Yequë capi tomepi, miu quë'rona. Tomeina, miupi mëani ne hueapi. 8 Jaje tomequëta'are yequë capi tomepi, de'o yejana. Tomeni mëani jaiye quëquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quëji'i, cien ca. Yequë ñëapi quëji'i, sesenta ca. Cui'ne yequë ñëapi quëji'i, treinta ca. 9 Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani ¡asajë'ë!"

Me Ne Ja̱'ñere Pa̱i Ñañena Co̱ni Quëaë'ni
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani se̱i'ë, I̱te:
"¿Me ne ja̱'ñere pa̱ire i̱ohua'i ñañena co̱ni ja̱je quëaquë'ni?"
11 Sejëna, i̱pi sehuopi:
"Mësarute Maija'quëpi ta̱'ñe asaye i̱sipi, yahuese'ere ma'tëmo te̱'te ayere. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i cato asa ti̱'añe pa̱ñë. 12 Ja̱je pa'ina, paquëna, ai jerepa yeque se i̱siye pa'iji, i̱sina, jaiye paja̱'quëre. Ja̱je pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri maña i̱ payeque. 13 Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i ñañe ayena co̱ni caquëna, ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti asama'cohua'ije̱ pa'iohua'i asa huesëyë.
14 Ja̱je yo'o ja̱'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi:
Mësaru cato asaja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je asajëta'a asa ti̱'ama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Ja̱je ñajëta'a ña ti̱'ama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
15 Pa̱i joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,
Co'ayerepa asaja̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne i̱ohua'i ñaco ca̱je si̱ose'ere hue'eja̱'cohua'i a'ë ñaco ca̱pi.
Ñama'pë pa'ija̱'cohua'i.
Cui'ne asama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne joyopi asa ti̱'ama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne yë'ëna juju cua̱ñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
16 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato sihuaje̱'ë, ñaco ca̱pi ñajë cui'ne ca̱joropi asa do'ire.
17 Nuñerepa cayë, mësarute. Jai pa̱i Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne de'o pa̱i ñañe yëhuë, mësaru yure ñañere. Ja̱je yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Asaye yëhuë, mësaru asayere. Ja̱je yëjëta'a asama'pë paë'ë.

Ta̱quëre Quëase'e Ayere
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Asaje̱'ë. Ja̱je pa'ito ta̱quëre quëase'e ayere. 19 Ma'ana i̱ti ca̱ to̱mese'e cato quëaji, ma'tëmo pa'i te̱'te ayere asacohua'ita'a asa ti̱'ama'cohua'ini cui'ne huatipi i̱ohua'i de'o coca asase'ere peo hue̱'ña sioyere. 20 Que̱na pë̱a quë'rona to̱mesi ca̱ cato quëaji, du'ru macare pase'e sihuajë asani sehuocohua'ini. 21 Jeteyo'je jaiye tsita peoye sëte quëcoma'pë neñañepi cui'ne yecohua'ipi jo̱sa yo'ojëna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani je̱ocohua'ini.
22 Miu quë'rona ta̱si ca̱ cato quëaji, Maija'quë coca asajëta'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña ëayena coso cua̱ñoñere. Si'aye iye Maija'quë cocare pë'pë huesoye a'ë. Ja̱je yo'oquëna, pa̱ipi que̱iñeje pa'ye de'oye yo'o ti̱'añe peoye a'ë. 23 Ja̱je pa'iquëta'are de'o yejana ta̱si ca̱ cato quëaji, Maija'quë coca asani je̱oma'pë tuicohua'ini, de'oyerepa que̱icohua'ini. Ja̱je pa'ina, yecohua'ipi cien ca̱, yecohua'ipi sesenta ca̱ cui'ne yecohua'ipi treinta ca̱ que̱icohua'i pa'iyë."

Co'a Taya Ayere Quëaye

24 Ja̱'në quëase'eje̱ pa'ye neni i̱ñoquë Jesús quëapi, ñeje:
"Trigo ca̱re pare ta̱quëpi yejana ta̱se'eje̱ pa'ye a'ë, ma'tëmo pa'i te̱'te aye.
25 Ta̱siquëta'are i̱te sa̱ñope yo'oquëpi si'aohua'i ca̱isi maca dani co'a ca̱re ta̱ni saji'i.
26 Saquëna, trigopi ai de'oni i̱ti tsa̱'ña ne maca te'e co'a tayaje̱ etapi. 27 Ja̱ maca jo'yaohua'ipi i̱ti tse̱ aquëre sani cahuë: 'Ëjaë, më'ë tsio de'o ca̱se'e ta̱sicohua'ita'a ¿jero ayepi iye co'a taya co̱ni mëaë'ni?' 28 Cajëna, i̱ti tse̱ aquëpi capi, ja̱ohua'ire: 'Yequë co'aquëpi yo'opi yë'ëre sa̱ñope yo'oquëpi.' Caquëna, i̱ jo'yapi cahuë, i̱te: '¿Yëquëpi ja̱ co'a taya du'te je̱ocaiye yëma'quë?' 29 Cajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire: 'Pa̱ni, co'a tayare dutajë trigoje̱ duta je̱oma'cohua'ipi yo'oye'ni. 30 I̱ose'e mëajaco tëa mu'se ti̱'aëna, nejo ja̱'ñepi, ja̱ macata'a co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a tayare ti pë̱a hue̱ni toana ëo je̱oja'cohua'ire, ja̱ jeteyo'je trigo ca̱re pase'e yë'ë de'hua hue̱'ñana de'huacaija̱jë.' "

Mostaza Ca̱ Ayere Ye'yaye
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato mostaza cạre yejana pạipi tạse'eje pa'ye a'ë. [32] Mostaza cato
nuñerepa a'ri cạ'ë. Jạje pa'isicota'a ai de'oco jai sọquë yë de'ona pị'api ịona daijë capẹ̈ana
tsianoa necohua'i a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e
(Lc 13.20-21)

[33] Yeque cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:
"Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato pan ne poreje pa'ye a'ë. Jạje pa'yere nomiopi tres jai jị'so harina
neona, si'a sẹ̈pë o'saco jujucoa."
[34] Jesús si'aye pạire quëapi, ịohua'i ñañe ayepi caquë. Co'arepa ña ma'ñepi caquë
quëama'ë paji'i. [35] Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi
tị'ajaquë caquë ị toyaquë pa'ise'epi caji:
"Cajạ'quë a'ë, ịohua'i ñañe ayepi cọni."
Cajạ'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

[36] Jạ maca Jesús pạire ca tëjini huë'ena cacapi. Cacaëna, jạrona ịte ye'yecohua'i tsiojạni
cahuë:
"Quëajẹ̈'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere."
[37] Cajëna, Jesupi capi, jạohua'ire:
"De'o cạ tạquë cato Pại Mamaquë api. [38] Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë. De'o cạ cato
Maija'quë tẹ'te acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji, huati tẹ'te acohua'ini. [39] Sạñope
yo'oquëpi co'a taya tạcaisiquë cato huati ëjaëpi. Tëaye cato quëaji, yeja carajại jạ'ñere,
cui'ne ịti cạ tëacohua'i cato huiñaohua'i a'ë. [40] Co'a taya tsi'soni toana ëo jẹoñeje pa'ye
cui'ne yeja carajại maca yo'oye pa'ijạ'coa. [41] Pại Mamaquëpi jëjo daojạ'quë api, huiñao-
hua'ire ị cuạñe tẹ'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire, cui'ne co'acohua'ire
tsi'sojạ'cohua'ire. [42] Tsi'soni toana ëo jẹoja'cohua'i a'ë. Jạropi yureta'a oijë cui'ne cụji
quị'cojạ'hua'i a'ë. [43] Jạ maca Maija'quë yëye yo'ocohua'ipi ẹ̈së miañeje miaja'cohua'i a'ë,
ịohua'i pëca ja'quë tẹ'tere pa'ijë. Jạje pa'ina, mësarupi cạjonoa hue'ecohua'i pani ¡asajẹ̈'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

[44] Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato curi mahuë yejana quẹ̈ni yahue ọase'eje pa'io. Jạje pa'ioni te'i
pạipi curi mahuëre tị'ani cui'naoni ịti macana se yahue ọani ai sihuaquë sani si'aye ị paye
ịsi saoni curi quë'i yejare huerose'eje pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quẹ̈nare Pare Ye'yaye

[45] Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato co'amaña ịsiquëpi jai do'i quẹ̈nare pare perla hue'yosi quẹ̈na
përe, co'equë cu'iyeje pa'ye a'ë. [46] Jạje co'equë jai do'ire tị'ani si'aye ị pase'e ịsi jẹani, jai
do'i quẹ̈nare pare hueroyeje pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

[47] Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato hua'i yo'econi jai tsiayana jẹo dëoni coa si'a hua'ire neñeje
pa'ye a'ë. [48] Hua'i yo'eco tịmësi maca hua'i yo'ecohua'ipi mejahuëna naë mani jạropi
ñu'ijë sahuajë de'o hua'ise'ere do'rohuëna ayajë co'acohua'ise'ere jẹococohua'i a'ë.
[49] Jạje yeja carajạisi maca huiñaohua'ipi etani co'acohua'ire cui'ne de'o hua'ire sahuajë
huahuejạ'cohua'i a'ë. [50] Jạ maca co'acohua'ire cato toa cojena jẹo dëorena, jạropi cụji
quị'cojë oijạ'cohua'i a'ë."

Ye'yacohua'ipi Asaye

[51] Jạ maca Jesús sẹji'i, jạohua'ire:
"¿Asaye mësaru si'aye iye?"
Sẹina, sehuohuë:
"Jạje pa'ijẹ̈'ë asayë, Ëjaë."
[52] Cajëna, Jesupi capi:
"Cuạñese'e ye'yaquëpi Maija'quë cuạñe tẹ'te ayere ai ye'yequë pani huë'e paquëje pa'i
pọnëji, ị de'huase'ere co'amaña cui'ne ai co'amaña etoquë ịsiyeje pa'irepa."

Jesús Nazaretre Pa'iye
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Ja maca Jesús jaje quëaquë ye'ya tëjini saji'i, yequë hue'ñana. 54 Sai ti'api, i yejana i
ai de'o sitona. Jarona ti'asiquëpi pai tsi'si hue'ñana ye'yapi. Ye'yaquëna, paipi ai cuasajë
ñajë cahuë:
"¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa ta'ñe caye? ¿Merepa cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñe
yo'oquë'ni? 55 Carpintero mamaquëta'a cui'ne iñore pa'iyë, i pëca ja'co María. Cui'ne
Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, i yo'je tsije. 56 Iñore i yo'je tsi nomiohua'ije pa'iyë. ¿Jaje
pa'ito jerona iye si'aye ye'yei'ni?"
57 Jaje cajë coejë asaye pahuë, i caye. Jaje coejëta'are Jesupi capi, jaohua'ire:
"Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Jaje pa'iquëta'are i ai de'osi yeja acohua'i
cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, ite."
58 Ite ire papi cajë asama' do'ire ñaquë jaro cato jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe neñe papi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Ja mu'seña Herodes Galilea cuañequë paji'i. Jaje pa'ipi Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere
yo'oyere asapi. 2 Asani i ja're coni pa'icohua'ire capi:
"Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë."
3 Jaje cuasapi, Herodes cato Juanre tseani hueni co'acohua'ire co hue'ñana cosiquë sëte
yo'jei Felipe nëjo do'ire. 4 Juan cato caëña, Herodesre:
"Më nëjore payeje pama'ë pa'ijë'ë."
5 Jaje caquëna, Herodes Juanre huani jeosi'i caquëta'a paini ca'raquë papi, si'aohua'i
Juanre Maija'quë coca quëaquë api ca do'ire ca'raquë. 6 Jaje pa'iquëta'are ite Herodesre
coasi mu'seña ti'asi maca Herodías mamacopi pai tsi'sisicohua'i ñajëna, etani pairacona,
Herodes ñani ai sihuaquë. 7 Ca nëopi si'aye më'ë señe pa'ito isisi'i, co'amaña. 8 Jaje ca maca
pëca ja'copi du'ru yëhuosico sëte cao, Herodes:
"Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë."
9 Jaje ca maca Herodes oi ëayerepa asapi. Jaje ipi tsoe si'aohua'i soisicohua'i asajëna,
isisi'i, më señere ca nëo huesosiquë sëte jëjo saopi, isijë'ë caquë. 10 Ja maca cuañeiña, sani
Juan cosiquë pa'iquëre siopëse'e tëto tëajani, 11 quëna de'huana ayasiconi dani isihuë, nomi
tsiona. Jaopi se isio, pëca ja'cona.
12 Jaje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani i capëse'e sani tahuë. Tani ja jeteyo'je sani
Jesure quëahuë, iti yo'ose'ere.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jaropi jare asani Jesús saji'i, pai peo hue'ñana yohuëja'a. Jaje saisiquëta'are paipi asa
ti'ani ite tui huëohuë, yejaja'a pai daripë pa'icohua'ipi. 14 Jesús yohuëpi etaquë ñaquëna,
jai pai paë'ë. Jaje pa'ijëna, teaye oi jaohua'ire ñani jujupi, ju'icohua'ire iohua'i dacohua'ire.
15 Tsoe na'iquëna, ñani i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona dani cahuë:
"Tsoe na'iji. Iño pai peo hue'ña'ë. De'oji. Ja macaja'a ca tëjijë'ë, sani pai pa'i hue'ñana
hueroni ao maña aijajë."
16 Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:
"Saiye peoji. Jaohua'ire mësarupi aojë'ë."
17 Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:
"Peoyë. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payë, iño."
18 Cajëna, Jesupi capi:
"Dajë'ë, iñona itire."
19 Cani cui'ne paire cuañepi, tayahuëna ja'ru sajë'ë, caquë. Ja jeteyo'je i jëñapi cinco pan
pëa cui'ne cayaohua'ire ini cajiquë ma'tëmona ñaquë, Maija'quëre de'oji caquë pëpapi.
Pëpani panre jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë. 20 Si'aohua'i

ani huajësicohua'i paë'ë. Ja jeteyo'je ani jujase'ere doce do'rohuëarepa ayahuë. [21] Ja aisicohua'i cato paë'ë, cinco mil ëmëohua'ise'e. Nomiohua'ire cui'ne tsire cuecueye peoyerepa jaohua'ique pa'ini ai jerepa pa'iyë.

Jesupi Oco Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

[22] Ja jeteyo'je Jesús paini pëpa tëjiquë i ye'yacohua'ise'ere du'ru jai yohuëna aya mëijë'ë caëna, aya mëtena, jaira je te'tena jëjo saopi. [23] Paire pëpa tëjini mëji'i, jai cutihuëna te'i, Maija'quëre sesi'i caquë. Ñami de'osi maca Jesús jarote te'i paji'i. [24] Jai yohuë cato jopo jairare ja yë'ta'a saio nëco'ë, to'añepi yohuëna tutu ju'aquëna, saë'ë. [25] Ñataquëna, Jesús iohua'i quë'rona tsiojaji'i, oco da'ca ëmëjeja'a nëcaquë. [26] Ja maca i ye'yacohua'i tsiayaja'a nëcaquë daina, ñani quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:

"¡Pai joyo huatio!"

[27] Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

"Quëcojë'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë."

[28] Caquëna, ja maca Pedropi capi, ñeje:

"Ejaë, më'ërepa pani yë'ëreje cuañejë'ë, tsiayaja'a nëcaquë sasi'i, më'ë quë'rore pana."

[29] Caquëna, Jesupi capi:

"Daijë'ë."

Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja'a nëcaquë sai huëopi, Jesús pa'i hue'ñana ti'asi'i caquë. [30] Jaje saiquëta'a tutu ju'ayena asaquë, quëquëquë du'i huëoquë cuipi:

"¡Huasojë'ë, Ëjaë!"

[31] Jare iti macapi Jesús jëñana tseaquë capi, ite:

"¡Yë'ëna quëcoyere a'ri maña paquë, më'ë! ¡Me yo'oquë nema'quëje pa'ire cuasaë'ni!"

[32] Jai yohuëna aya mëisi maca tutu tomepi. [33] Ja maca jai yohuë pa'icohua'ipi Jesuna do're ja'runi cahuë:

"Nuñerepa më'ë Maija'quë mamaquëre pa'ë."

Genesaret Pa'icohua'ire Jujuse'e
(Mr 6.53-56)

[34] Je'ejë ti'ahuë, Genesaret yejana. [35] Ti'arena, paipi Jesús daise'ere asa ti'ani si'a hue'ña iti yeja pa'icohua'ire quëahuë. Quëarena, i pa'i hue'ñana ju'icohua'ire dahuë. [36] Dajë sei'ë, i ju'i cana patoni co'yato de'oma'quë cajë. Jaje cani si'aohua'i i ju'i cana patocohua'ipi co'ya sahuë.

15

Paire Co'aye Neñe
(Mr 7.1-23)

[1] Jerusalénpi fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi daisicohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë:

[2] "¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i mai aipë cuañese'e sehuocaiye pañe'ni, ja yë'ta'a ao aima'në jëña tsoajë'ë, cuañese'e?"

[3] Jaje cajëna, Jesupi seji'i, jaohua'ire:

"¿Cui'ne mësaru me yo'ojë Maija'quë cuañese'e de'oye sehuocaima'pë pai cuañese'ere de'oye sehuoye'ni? [4] Maija'quë cato capi: 'Më ja'core cui'ne më ja'quëre ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë.' Cui'ne capi: 'Pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core co'aye sañope caquë cato huani jeo cuañoja'quë.' [5] Jaje pa'iquëta'are mësarupi cayë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core caye de'oji: 'Tsoe si'aye yë'ë paye Maija'quëna isi saohuë. Jaje pa'ina, cocaiye peoyë.' [6] Cui'ne jaje cacohua'ipi pëca ja'quëre panita'a pëca ja'core cocaiye peoyë, cuasajë pa'iyë. Jaje yo'ojë Maija'quë cuañese'ere do'i peoye ne huesoni coa pai cayere sehuocaijë pa'iyë. [7] ¡Coa cacohua'i! Nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi, mësaru ayere toyaquë ñeje:

[8] Iye pai yë'ëre yë'opose'e oiyë,
Iohua'i joyo cato so'ore pa'ina.
[9] Mësaru Maija'quëre señe do'i peoye a'ë,

Paise'e cuañeñepi huëojë yo'ojëna.”
10 Ja maca paire soini capi:
“De'hua asajë cuasa tij'ajë'ë. 11 Yë'opoja'a cacaye cato paire co'a de'hua ma'ñe a'ë. Coa
ai jerepa paire co'a de'huaye cato yë'opopi etaye a'ë.”
12 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani cahuë:
“¿Asaë, më'ë fariseo pai më'ë cayere asajë oise'e?”
13 Jaje cajëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:
“Yë'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë ta ma'ñe cato peo hue'ñarepa duta ja'ñe a'ë. 14 Coa
ñajë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaohua'i cato ñaco ca peocohua'i a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini
cuacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñama'quëpi cui'ne ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë cojena
du'iye pa'iji.”
15 Pedropi ja maca capi, Jesure:
“Quëajë'ë, më'ë quëase'e ayere.”
16 Caquëna, Jesupi capi:
“¿Mësaruje ja yë'ta'a asa ti'ama'pë pa'iye? 17 ¿Huesëye, mësaru, si'a ao yë'opoja'a cacani
ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiye? 18 Jaje pa'iquëta'are yë'opoja'a etaye cato joyo
pa'iyepi etaji. Ja'ë, paire co'ayerepa neñe. 19 Jaje pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani
jeo ëaye, nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñañe, coa cosoye, cui'ne co'a coca caye. 20 Iye a'ë,
paire co'a de'huayerepa. Jëña tsoajë'ë cuañese'ere sehuoma'pë aiñe cato paire co'aye ne
ma'ñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mr 7.24-30)

21 Jesupi jaropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana. 22 Jarote paco'ë, cananea nomio jaopi
Jesús quë'rona cuico daco'ë, ñeje:
“¡Ëjaë, David mamaquë oijë'ë, yë'ë macare! Yë'ë mamacopi huati joyore hue'eco, ai ai
yo'oco co'ayerepa.”
23 Jaje catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë saji'i. Saina, i ye'yacohua'ipi dani ite sei'ë:
“Quëa saojë'ë, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja'a cui daoco.”
24 Cajëna, Jesupi capi:
“Maija'quë yë'ëre jëjo daopi, Israel paini caquë yëi ñama ne huesëse'eje pa'ioni caquë.”
25 Jaje pa'iquëta'are i ña hue'ñana do're ja'runi cao:
“¡Ëjaë, cocaijë'ë!”
26 Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:
“De'oma'coa, mamajë aiconi aore jioni jo'ya yaina aoto.”
27 Jaje catoje iopi ite cao:
“Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aicohua'i a'ë, pai ani to ne'ña mañaje.”
28 Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:
“¡Nomio ta'ñerepa neñe pa'iji, cuasayë, më'ë! Më'ë yëse'e nese'eje pa'ijaquë.”
Caëna, iti macapi io mamaco co'yasico paco'ë.

Jesupi Ju'icohua'ire Jujuse'e

29 Jesús jaropi etani Galilea jaira të'tëpaja'a tëto sani cutihuëna mëni jarona ja'rupi.
30 Jarote pa'ina, jai pai daë'ë, i pa'i hue'ñana. Daijë dahuë, do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire,
asama'cohua'ire, peo tupëare, cui'ne jai pai yeque ju'icohua'ire dahuë. Dani i quëo yë'quë
macana oijëna, Jesupi jujupi, ju'icohua'ire. 31 Pai ña quëquëyerepa yo'opi, asama'cohua'ipi
cui'ne coca cama'cohua'ipi asajë cajëna, nëcañoa peo tupëapi de'ocohua'i ponëjëna,
do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi, ñacohua'i ponëjëna. Jaje yo'oquëna, ñajë
Israel pai Maija'quëre ai de'oji cajë sihuahuë.

Jesupi Cuatro Mil Ëmëohua'ire Aopi
(Mr 8.1-10)

32 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire soini capi:

"Teaye iye pai mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, iño iohua'i pa'iye. Jaje pa'ijë ti peoyë, iohua'i ai mañaje. Jaje pa'ina, aima'cohua'ire huë'ena jëjo saoye pasi'i saijë ma'ana dahuëra ju'ima'cohua'ini."

33 Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë, ite:

"Jaje pa'iquëta'are ¿me iño paije peo huë'ña ao hueroni aoñe'ni, jai paire pare?"

34 Cajëna, Jesupi seji'i:

"¿Je so pan paye'ni, mësaru?"

Seina, iohua'ipi cahuë:

"Siete pan cui'ne a'ri maña tsiaya hua'ire payë."

35 Cajëna, ja maca paire cuañepi, yejana ja'ru sajë'ë caquë. 36 Ja'rusi maca siete pan cui'ne hua'ire ini Maija'quëre de'oji caquë seji'i. Seni tëjini i ye'yacohua'ina se isina, jaohua'ipi paire se aohuë. 37 Ja maca si'aohua'i ani huajëhuë. Jaje pa'itoje ja yë'ta'a siete do'rohuëa ani jujase'e nëaëna, ayahuë. 38 Iti aisicohua'i cato cuatro mil pai paë'ë, nomiohua'ire cui'ne tsire cuecuema'pëna. 39 Ja jeteyo'je Jesús paire sai pëpa tëjini jai yohuëna aya mëni saji'i, Magdala yejana.

16

Pai Yo'o Ti'a Ma'ñe Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i coni Jesure neñañu'u cajë dani ma'tëmo ayere pai yo'o ti'a ma'ñere iñojë'ë sei, ipi yo'ouna, ñani tseañu'u cajë. 2 Jaje cajë sejëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

"Na'iquëna, ma'tëmo maja'ico pa'ina, ñani mësaru cacohua'i a'ë, 'De'o mu'se pa'ija'coa.' 3 Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë, 'yure cato co'a mu'se pa'ija'coa.' ¡Mësaru, coa cacohua'i a'ë! Ma'tëmore ñani ta'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña yo'oye ñani ta'ñe cama'pë ja yë'ta'a huesëcohua'i pa'iye'ni? 4 Iye co'a pai nuñe yo'oma'-cohua'ipi señë, ma'tëmo yo'oyere nejë'ë ñañu'u cajë. Jaje sejëta'are Jonásre yo'ose'eje pa'yepi iñose'e pasipi. Jerepa yo'o iñoñe peoji."

Jaje cani jeoni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

5 Jaira je të'huina je'ejë i ye'yacohua'i pan sayere huanëyei'ë. 6 Huanëyesicohua'ini Jesupi jaohua'ire capi:

"Ina de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'saque pa'iji."

7 Caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

"Mai panre dama'pë patena, caji."

8 Jaje yahue caye Jesupi asani capi, jaohua'ire:

"¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësaru, yë'ëre nequë api, cuasayere peoye'ni? 9 ¿Ja yë'ta'a asa ti'añe pañe, cui'ne ñañe pare cinco pan pa'ise'ere cinco mil paire aose'eje cui'ne ani jujarena, do'rohuëana de'huase'eje? 10 ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil paire ao maca do'rohuëa nëase'eje cuasaye pañe? 11 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ë ca maca panre caji, cuasare'ni? De'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'sana co'me huesëye."

12 Jaje ca maca cuasa ti'ahuë, Jesús pan neñere cama'ë pa'ise'ere. Coa ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jesús Cesarea Filipo yeja quë'rona ti'ani i ye'yacohua'ire seji'i:

"¿Iqueipi caye'ni, Pai Mamaquëre?"

14 Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

"Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja yë'ta'a yeque cayë, Jeremiaspi panita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye."

15 Ja maca jaohua'ire capi:
“Cui'ne mësaruta'a ¿iqueipi caye'ni?”
16 Caquëna, Simón Pedropi capi:
“Më'ë cato Cristo a'ë, Diusu huajëquërepa mamaquë a'ë.”
17 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“De'oji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije më'ëre quëaye pahuë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi iñopi. 18 Jaje pa'ina, yë'ëpi më'ëre cayë Pedro jare iye quëna pë ëmëje'ena yë'ë huë'e nesi'i. Neina, juíñe tutuje quëcoquë ti neñe peoji. 19 Yë'ëpi më'ëre ma'tëmo pa'i te'te hui'yocore isija'quë a'ë. Më'ëpi iye yejana sëaquë pa'ito ma'tëmoje sëaye pa'iji. Cui'ne më'ëpi iye yejana joyequë pa'ito ma'tëmoje joyeye pasipi.”
20 Ja maca Jesupi cuañepi, i ye'yacohua'ire. Yë'ëre Cristo api, cajë paire quëama'pë caquë.

Jesús Capi, Ju'ija'quë A'ë
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

21 Jare ja macapi Jesupi quëa huëopi, i ye'yacohua'ire. Jerusalénna sani ai yo'oja'quë a'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi yo'ojëna, caquë. Cui'ne capi, jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë. 22 Ja maca Pedropi tirona ite sani yëhuosi'i caquë capi:
“¡Maija'quëje jaje yo'oye coeji, Ëjaë! ¡Jaje yo'oye ti peojaquë më'ëre!”
23 Jaje caquëna, Jesús co'ye ponëni ñani ite Pedrore capi:
“Saijë'ë. Yë'ë quë'ro pa'ima'ë, huati ëjaë. Yë'ëre josa tëhuoquë, ai. Më'ë cato Maija'quë cuasayeje cuasama'quë a'ë. Coa pai cuasayeje cuasaquë a'ë.”
24 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:
“Yë'ëre tuiye yëcohua'i pani huanëyeye pa'i co'ye de'oye pa'iyere. Jaje yo'oni ai yo'oye pa'ito quëcojë tuiye pa'iji, co'ye cuasama'pë. 25 Jaje pa'ina, co'ye de'oye pa'iyere cuasaquë yo'oquëpi coa ne huesoja'quë api, i pa'iye. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire ai yo'oquë i pa'iye ne huesosiquëpi tí'aja'quë api, pa'iye. 26 Jaje pa'ina, ¿Iquere cocaiye pa'iquë'ni, paipi si'aye iye yejana co'amañare pajëta'a joyore ne huesoto? ¿Je ja'ye saiñe pa'iquë'ni, i joyo do'ire? 27 Jaje pa'ina, Pai Mamaquë daija'quë api, si'a i pëca ja'quë de'o tutu quë'ipi cui'ne i huiñaohua'ina coni. Ja maca ipi saija'quë api, te'ohua'ise'e yo'ose'eje pa'ye. 28 Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, ja yë'ta'a yure pa'icohua'i ju'ima'pë Pai Mamaquë i quë'ropi daina, ñaja'cohua'i a'ë.”

17

Jesús Tiñe Pa'i Ponëse'e
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Seis mu'seña tëto sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre Jacobo yo'jeire te'i jaohua'i jare saji'i, jai ëmë cutihuëna. 2 Jarona i capë iohua'ique ñajëna, tiñerepa ponëpi. I tsia cato ësë mëiñeje pa'yere miaco ponëpi. Cui'ne i ju'i capi toaje pa'iorepa ponëpi, miañerepa. 3 Cui'ne ja maca ñañu'u cuasama'pë pa'ise'ere ñahuë, Moisés cui'ne Elías, Jesús jare cocare cajëna. 4 Ja maca Pedropi capi, Jesure:
“Ëjaë, ¡De'oji. Yureta'a iñore pañu'u! Më'ëpi yëto neñu'u toaso a'ri huë'ña: më'ë tsecore te'ore, Moisés tsecore, cui'ne Elías tsecore yecore.”
5 Ja yë'ta'a Pedro cocare caquëna, miacore papi sirio nëca meni peo huë'ña ca'ne huesona sirio jopopi yë'ose'e ñeje pisiquëna, asahuë:
“Iquë yë'ë mamaquëre papi ini ai sihuaquë pa'iyë. Asajë'ë, i cayere.”
6 Iyere asani i ye'yacohua'i yejana iohua'i tsiapi meñe simeni uë'ë, quëquëquë huesëni.
7 Ja maca Jesupi iohua'i quë'rona tsiojani patoquë capi:
“Huëijë'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”
8 Caquëna, huëijë coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuë, yecohua'ita'a peojëna.
9 Jaropi cajejëna, Jesupi cuañepi, jaohua'ire:

"Quëama'më pa'ijë'ë, yecohua'ire, iye mësaru ñase'e. Pai Mamaquë ju'isiquëpi cui'naëpi huëima'ë pa'ito juni huëisi maca quëajë'ë."
10 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesure sei'ë:
"¿Me yo'ojë cuañese'e ye'yacohua'i jaje pa'ito Elíaspi du'ru daija'quë api, caye'ni?"
11 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Du'ru daija'quë api. Si'aye ne de'huaja'quë api. 12 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Elíaspi tsoe daji'i. Daisiquëta'are iohua'ipi de'hua ñama'pë coa iohua'i yëyeje yo'ohuë, ite. Jaje cui'ne Pai Mamaquëje ai yo'oja'quë api, jare jaohua'i jëñapi yo'ojëna."
13 Ja maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajaë'ë, Juan oco doquë pa'isiquëni caji cuasajë.

Jesupi Hue'hue Dahuë Paquëre Jujuye
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Pai pa'i huë'ñana daisi maca Jesús quë'rona te'i tsio dani i ña huë'ñana do're ja'runi capi:
15 "Ëjaë, oijë'ë, yë'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre hue'equë. Jaje pa'ipi jaiye toana tai yequere tsiayana du'i yo'oji. 16 Iye macana dahuë, ite. Më'ë ye'yacohua'ina, iñosiquëta'are juju ti'ama'pë paë'ë."
17 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"¡Ina, necaiquë api cuasama' pai cui'ne co'acohua'i! ¿Je yëhuarepa pa'ija'quë a'ni, mësaru ja're coni? ¿Je yëhuarepa quëcoja'quë a'ni? Dajë'ë, iñona tsihua'ëre."
18 Cani ja maca Jesupi co'a joyore pëni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore. Jare iti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.
19 Ja jeteyo'je ise'ere i ye'yacohua'i cahuë:
"¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?"
20 Sejëna, Jesupi capi:
"Mësaru ne ti'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi mostaza ca ja'iore ne ti'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua'i pani cara'huë ja cutihuëre: 'Saijë'ë, iye macapi yequë huë'ñana.' Carena, ai cutihuëpi saija'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani. 21 Jaje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre señepi cui'ne ao aima'pë señepi."

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Si'a jupë Galilea quë'rore cu'i maca Jesupi capi, jaohua'ire:
"Pai Mamaquëre tseani paina isi huesoja'cohua'i a'ë. 23 Jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api."
Jaje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Pai Tsi'si Huë'e Do'i Saiñe

24 Jesús cui'ne i ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedrore sani ñani sei'ë:
"¿Mësaru ye'yaquë curiquë saiquë Maija'quë huë'e do'i?"
25 Cajëna, Pedropi sehuopi:
"Jaje pa'ijë'ë. Saiji."
Jaje cani huë'ena Pedropi cacaquëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:
"¿Me cuasaquë'ni, më'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjaohua'i co'amaña pa do'i cui'ne pa'i do'i señe'ni, iohua'i tsecohua'i panita'a tiohua'ini señe?"
26 Caquëna, Pedropi sehuopi, ite:
"Tiohua'ini señë."
Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Jaje pa'ito iohua'i tsecohua'i cato saiñe peoji. 27 Jaje pa'iquëta'are sañope yo'oyere coejë saiñu'u. Jaje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini. Du'ru macarepa hui'yoquëni moni i yë'opore curiquë pa'ina, ini sani saijë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne më'ë do'i coni te'epi."

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Jare ja macapi i ye'yacohua'i Jesús quë'rona tsiojani seteña, ite: "¿Nepi jerepa
pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ni, ma'tëmo?"
2 Cajëna, ja maca Jesupi tsihua'ëre soini iohua'i jopona nëcoquë 3 capi:
"Nuñerepa cayë. Mësarupi ja'rë pa'ise'e jeoni cui'ne tsihua'ëje pa'iohua'i de'oma'pë
pani ma'tëmo caca ti'añe peoji. 4 Jaje pa'ina, iti jerepa pa'i ma'tëmo pa'i te'tequëpi, ai
jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tsihua'ëje pa'i pa'iji. 5 Cui'ne yë'ëni cuasajë iquëre
tsihua'ëre de'oye necaicohua'i pani yë'ëni necaiyë.

Co'aye Yo'oyena Taiñe
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 Yë'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito jai quëna pëpi ñaje tëcana
sëani jai tsiayana huai hue'ñana jeo dëoto de'oji. 7 ¡Co'acore pa'ni, iye yeja, paire co'aye
yo'oyena ne taoco! Paire co'ayena ne taoñere jëaye ti peoji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ire
co'aye yo'oyena ye'yaquë ne tañoquëpi ai jerepa teaye co'aquëpi pa'iji.
8 Jaje pa'ina, më'ë jëtëpi panita'a më'ë nëcayopi co'aye yo'oyena saco pa'ito tëto tëani
so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana saiyepi peo tupëpi, panita'a do'pëquëpi,
toa yejana caya jëña cui'ne caya nëcañoa hue'equëpi jeoco cuañoto co'aji. 9 Panita'a më'ë
ñacoapi co'ayena saco pa'ito duta jeoni so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana
cacayepi te'e ñacoa hue'equë api, toa yejana caya ñaco ca hue'equëpi jeoco cuañoto co'aji.

Yëi Ñama Ne Huesësico Ayere Ye'yaye
(Lc 15.3-7)

10 Coema'pë pa'ijë'ë, icohua'i a'ricohua'ire. Quëare payë. Jaohua'i cato huiñaohua'ire
payë, ma'tëmore yë'ë ja'quë ña hue'ñare. 11 Pai Mamaquë cato daisiquë api, ne huesëse'ere
huasosi'i caquë.
12 ¿Me yo'oquë a'ni? Cien yëi ñamare paquëni te'i ne huesësiquë pa'ito sani co'equë api,
noventa y nueve ñamare cutina jeo sani. 13 Jaje co'equë ne huesësiquëre ti'asiquë pani
noventa y nueve ne huesëma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquë api. 14 Jaje cui'ne mësaru
ja'quë ma'tëmo pa'iquëje co'eji, te'e a'riquëje ne huesëye paja'quë caquë.

Cajeire Sai De'huacaiye
(Lc 17.3)

15 Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito ise'ere cajë'ë, i tayose'e asa sëtaja'quëre.
Jaje caquëna, më'ë cayere asani sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quëcohuë, më'ëpi.
16 Jaje pa'iquëta'are më'ë caye asa yëma'ë pa'ito ja maca soijë'ë, te'ire panita'a cayaohua'ire
i yo'oye ñacohua'ipi te'e cui'ne pa'ye caja'cohua'ire. 17 Jaohua'ireje asama'ë pa'ito quëajë'ë,
jai pai tsi'si sitona. Jai pai catoje asa yëma'ë pa'ina, ja maca Maija'quëre asa ma'ñeje pa'ire
jeojë'ë, panita'a pa'i do'i curiquë sequëje pa'ire.
18 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësaru sëasiquë pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi.
Cui'ne mësarupi iye yejana joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.
19 Cui'ne cayë, mësarute yequeje. Mësarupi cayaohua'i iye yejare pa'ijë te'e cuasajë
Maija'quë co'amañare seto yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi isija'quë api. 20 Jaje pa'ina, cayao-
hua'i panita'a toasocohua'i yë'ë mamire cajë tsi'sicohua'i pa'ito jarote yë'ëje pa'ija'quë
a'ë."
21 Ja maca Pedro sani Jesure seji'i:
"¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je soñe sai de'huacaija'quë a'ni, ite?"
22 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Sieteja'a pa'ye sai de'huacaijë'ë caye pañë. Ai jerepa sai de'huacaijë'ë, siete pa'ye
setenta.

Sai De'huaye Ësequë

23 Jaje pa'ina, ma'tëmo pa'i te'te cato pai ëjaëpi ite necaicohua'i ne do'ire saiñeje pa'ye
a'ë. 24 Ja'a ne de'hua huëoquëna, jaiye curiquë i do'i saiñe paquëre dahuë. 25 Darena, i jo'yaë

curiquë peoquë paji'i. Jaje peoquë pa'ina, i ëjaëpi cuañepi, isi jeojë'ë, ite cui'ne i nëjore, mamajëre cui'ne si'aye i co'amañaje ja curipi i do'i paye saija'quëre. [26] Ca maca i jo'yaëpi
i ëjaë ña hueñana do're ja'runi seji'i: 'Ëjaë, quëcojë'ë, yë'ë macare. Saija'quë a'ë, si'aye
më'ëre.' [27] Caquëna, ëjaëpi ite teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto huasopi. [28] Ja maca
jo'yaëpi esa etani sai ti'api, yequëre i cajeire, cui'ne necaiquëre ti'ani ñaje tëcana tseani
huani jeo huëopi, ñeje caquë: 'Saijë'ë, më'ë yë'ëre do'i payere.' Jaë cato a'ri maña ite do'i
paquëni jaje yo'opi. [29] Ja maca i cajeipi do're ja'runi seji'i: 'Quëcojë'ë, saija'quë a'ë, si'aye
më'ëre do'i paye.' [30] Jaje catoje yequëpi coequë coa ai jerepa paire co'a hue'ñana sani copi,
saisi maca etoja'quë api, caquë. [31] Ja maca ëjaë jo'yapi iyere ñani ai co'a ju'ijë sani quëahuë,
iohua'i ñase'ere si'aye. [32] Ja maca i ëjaëpi jëjo saopi, ite soija'cohua'ire. Soini capi, ite: 'Co'a
merepa co'a jo'yaë. Yë'ëpi më'ëre sai de'huacaë'ë, si'aye më'ë do'i pa'ise'e më'ëpi seina.
[33] Më'ëje cui'ne më'ë cajeire quëcoquë sai de'huacaiye paji'i, yë'ë më'ëre teaye caquëna,
sai de'huacaise'eje.' [34] Ja maca i ëjaëpi pëi jaje yo'osi do'ire cojë'ë, cuañepi, si'aye saina,
jeojë'ë caquë."

[35] Jesupi jaje ca tëjiquë capi:

"Jaje cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaruteje yo'oja'quë api, mësarupi pai ñape
cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pacohua'ire."

19

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

[1] Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea quë'rona Jordán tsiaya quë'rona
ësë mëi te'tena ti'api. [2] Jai pai ite pe'tehuë. Pe'terena, jarona ju'icohua'ire jujupi. [3] Ja maca
fariseohua'i Jesure tsiojani sei'ë, tayo sehuouna, tseañu'u cajë ñeje:

"¿Nëjore jeocoye pa'iquë coa a'ri maña yequere yo'ona?"

[4] Cajëna, ipi jaohua'ire sehuopi:

"¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huëose'e nesiquëpi 'Nepi ëmëre
cui'ne nomiore'? [5] Cui'ne caji: 'Jaje pa'ina, pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoni nëjona
tsioni cayaohua'i pa'ima'pë coa te'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.' [6] Jaje pa'ina, cayaohua'i
pa'iye paja'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa te'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ëmëpi nëjore
jeocoye peoji, Maija'quë ñaquë tsiose'e."

[7] Ja maca ite sei'ë:

"¿Me yo'oquë Moisés nëjore jeocoye pa'iji, toya ja'huana jeoco do'ire toyani cuañei'ni?"

[8] Cajëna, Jesupi capi:

"Mësaru jëa joyo pa'i do'ire Moisés jeocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i huëo maca cato
jaje pa'iye papi. [9] Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë. Yequë ëmëohua'ire yo'oma'ona jeoconi yequë
nomiore huejaquë pani tsoe co'a de'opi, yecore yo'o do'ire. Cui'ne jeocosi nomioni posëpi
huejaquë panije cui'ne co'a de'oji, ëjëre paconi yo'oquë."

[10] Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë:

"Jaje pa'iye sëte ëmëpi nomiore huejaye co'aji."

[11] Cajëna, Jesupi capi:

"Si'aohua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quë ta'ñe asaye isisicohua'ise'e asaye pa'iji. [12] Iye
do'ire yecohua'i ëmëohua'i huejama'cohua'i pa'iyë. Tsi'nëna co'a de'osicohua'i ai de'oyë,
paipi huejama'pë pa'ijaje cajë co'a de'huasicohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi huejama'cohua'i
pa'iyë, ma'tëmo ayere cajë. Iye yë'ë case'e yëquëpi jaje pasi'i cuasani jaje huejama'quë
pa'ijë'ë. Pai ñape tiñe pa'i do'ire ëmëohua'i huejaye pañë. Yecohua'ipi hueja ti'añe pa'i-
ja'cohua'ipi ai de'oyë. Paipi huejama'pë pa'ija'cohua'ire nesicohua'ipi pañë. Yecohua'ipi
ma'tëmo pa'iyere cajë huejaye pañë. Jaje pasi'i cani jaje pa'ijë'ë, ai cuasaquëpi."

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

[13] Ja maca tsire Jesús quë'rona dahuë, ipi jëñapi patoquë secacaijaquë cajë. Jaje yo'ojëna,
i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë cajë ësehuë. [14] Jaje cajëna, Jesupi capi:

"Coa ñajë'ë, tsi iohua'ise'e yë'ë quë'rona daijajë. Ësema'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa."
15 Ja maca tsire i jëñapi patoquë yo'o tëjini saji'i, yequë hue'ñana.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:
"De'o ye'yaquë. ¿Ique de'o co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye ti'asi'i cani?"
17 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"¿Me yo'oquë de'oquë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'oquë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diusupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere."
18 Caquëna, posëpi ite capi:
"¿Je a'ni, iti yë'ë sehuo ja'ñe?"
Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Huani jeoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nëjore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë. 19 De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye."
20 Posëpi ite capi:
"Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?"
21 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:
"Më'ëpi de'oquërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmore jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre."
22 Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.
23 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmo jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye. 24 Cayë, tijupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojaiñe peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmo cacaye."
25 Jare i ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë iohua'ija'a sa'ñe sei'ë: "¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iye pa'iquë'ni, cajë?"
26 Jesupi ñani capi, jaohua'ire:
"Paire cato caca ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye."
27 Ja maca Pedropi capi, ite:
"Ëjaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ëre tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?"
28 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Ja mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Mamaquëpi i ñu'i saihuëna Ëjaërepa ja'rusi maca, mësaru yë'ëre tuisicohua'ije ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai yo'ose'e ña de'huaja'cohua'ipi. 29 Huë'e panita'a a'yëre, a'yore, panita'a ja'quëre, panita'a ja'core, panita'a nëjore, panita'a mamajëre, panita'a yejare yë'ë do'ire jeosicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja'cohua'i a'ë, cui'ne ti pani huesëyere paja'cohua'i a'ë. 30 Jaje pa'iquëta'are jai pai yure du'ru pa'icohua'ipi tëjiohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje Pa'ye Quëase'e

1 Ma'tëmo pa'i te'te cato jai tsio paquëpi nea hue'ñarepa co'amaña necaicohua'ire co'esi'i, cuiya'i tëaja'cohua'ire caquë saise'eje pa'ye a'ë. 2 Co'amaña necaicohua'ire ti'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua saisi'i, capi. Jaje quëani ne de'huani jëjo saopi, i tsio necaija'cohua'ire. 3 Nea hue'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai ñaquëna, nema'cohua'ipi jai pai quë'rore coa paë'ë. 4 Pa'ijëna, capi, jaohua'ire: 'Mësaruje sani yë'ë tse tëacaijë'ë, saisi'i, iti saiñe pa'iyeje' caëna. Ja maca saë'ë, tëaja'cohua'ipi. 5 Mu'se jopo pa'i maca tsio

aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres pa'i maca sani copi, jare cui'ne paire co'equë. [6] Saisiquëpi
cui'ne neato cinco pa'i maca, sani copi. Sani tii'api, pai coa pa'i hue'ñare yo'oma'pë coa
nëcacohua'ire. Ñani capi: '¿Iquere yo'ojë si'a mu'se coa pa'iye'ni?' [7] Caquëna, iohua'ipi
cahuë, ite: 'Yëquëre yecohua'ije co'amaña nejë'ë cajë cuañese'e peocohua'i a'ë.' Cajëna,
iohua'ire capi: 'Jaje pa'ito sani mësaruje yë'ë co'amañare necaijë'ë.' [8] Ñami de'osi maca iti
tsio aquëpi co'amaña necaicohua'ire ñacaiquëre soini capi: 'Co'amaña nesi do'ire saijë'ë.
Jeteyo'je cacasicohua'ini saijë'ë du'ru saini jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire saijë'ë.' [9] Caëna,
co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco pa'i maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena,
te'e mu'se yo'osi do'i ja'ye saipi. [10] Ja jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna, cuasahuë,
jerepa curiquë neja'cohua'i a'ë, cajë. Jaje cuasasicohua'ita'are pai ñapere te'e mu'se
yo'ose'e ja'ye saipi. [11] Jaje sai cuañoni sañope ca huëohuë, iti co'amaña paquëni, [12] ñeje cajë:
'Icohua'i jeteyo'je cacasicohua'i cato coa te'e hora nehuë. Jaje nesicohua'ita'are yëquë si'a
mu'se co'amaña nejë, ësë uquëna, quëcojë nesicohua'ire saiñe ja'ye saihuë, më'ë.' [13] Jaje
cajëna, iti tsio aquëpi sehuopi, jaohua'i aquëre ñeje: 'Cajei, co'aye yo'oma'ë pa'iyë, më'ëre.
¿Më'ëje paipi te'e mu'se ne do'ire, saijë'ë caquë yë'ë ja're coni, ne de'huasiquëta'a?
[14] Jaje pa'ito iye më'ë ne do'i ini saijë'ë. Yë'ëpi yëë më'ëre isiye ja'ye iquëreje isiyë,
jeteyo'je cacasiquëreje. [15] ¿Më'ëpi cuasani yë'ë curiquëre, yë'ë yëyeje pa'ye yo'oye peoji,
cuasaquë? ¿Panita'a coa jaiye pasi'i cuasaquëna, pëti ëaye më'ëre nëiquë yë'ëpi paire
oiquëpi yo'oquëna?' [16] Jaje pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i
a'ë. Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jai pai soisicohua'i
pa'iyë. Pa'ijëta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'i pai pa'iyë."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

[17] Jesús Jerusalén ma'are pa'i i doce ye'yacohua'ire iohua'ise'ere tiro sani capi:
[18] "Mësarupi ñañë, mai Jerusalénna mëi huëoye, Pai Mamaquëre Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina isija'tona, isisi maca jaohua'ipi
huani jeoja'quë api cajë, [19] ti paina isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi ite cue'cuejë të'cajë
yo'oni, soquë sarahuana quejajë cajë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca
huëija'quë api."

Jacobo Cui'ne Juan Pëca Ja'co Sese'e
(Mr 10.35-45)

[20] Jesús quë'rona Jacobo cui'ne Juan pëca ja'copi Zebedeo mamajë ja're coni do're ja'ruo,
Jesús ña hue'ñana necai ja'ñere sesi'i caco. [21] Ja maca ipi seji'i, iote:
"¿Iquere yëco'ni, më'ë?"
Caquëna, sehuo, ñeje: "Yë'ë caya mamajëre më'ë pa'i te'tena ëjaohua'ire neni më'ë ëja
te'tena yequëre cui'ne ari te'tena ñocaijë'ë."
[22] Cacona, Jesupi sehuopi:
"Cuasaye peoye huesërepa señë, mësaru. ¿Mësaru de'hue tëto sani tii'añe, yë'ë sëje cono
tëto sai ja'ñeje pa'ye, cui'ne do cuaño tii'añe yë'ë do cuaño ja'ñeje pa'ye?"
Jaohua'ipi cahuë:
"Tii'añë."
[23] Cajëna, ipi capi, jaohua'ire:
"Nuñerepa cayë, jaje pa'ijë'ë. Mësaru tëto saija'cohua'i a'ë, iye sëje conoja'a. Cui'ne
yë'ë do cuañose'eje do cuañoja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are ëja te'te cui'ne ari te'tena
ja'ruye cato yë'ëpi isiye peoji. Yë'ë ja'quëpi i ne de'huacaisicohua'ina isija'quë api."
[24] Jaje caquëna, diez i ye'yacohua'ipi iyere asani sañope pëti huëohuë, caya hua'ire. [25] Jaje
sañope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, jaohua'ire:
"Mësaru, tsoe ta'ñe asayë. Iye yeja pai ëjaohua'i cato si'a co'amaña meñe payë, cui'ne
iohua'i huë'ehuë maca acohua'ipi mëñe ëjaohua'ire payë, iohua'ire. [26] Jaje pa'ye peosipi,
mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'iye pa'iji. [27] Cui'ne
mësaru aquëpi du'ru aquë pasi'i caquë pani yecohua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'iye pa'iji.
[28] Pai Mamaquëje pa'iohua'i pa'iye pa'iji. Jaë je'quë daima'ë paji'i, yecohua'ipi necaijajë

caquë. Coa ai jerepa necasi'i caquë daji'i, i pa'iye do'ipi jai pai de'oye pa'i ja'ñe necasi'i caquë."

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jericó daripëpi etani saijëna, jai pai Jesure tuë'ë. 30 Saijëna, jarote cayaohua'i ñama'cohua'ipi paë'ë, ma'a yë'quë macare. Pa'icohua'ipi Jesupi tëtosaiji asani cuihuë:
"Ëjaë, David Mamaquë, yëquë mañare teaye ñani cocaijë'ë."
31 Cajëna, paipi cuima'pë pa'ijë, cahuë. Jaje catoje ai jerepa cuihuë:
"Ëjaë, David Mamaquë yëquë mañare teaye ñani cocaijë'ë."
32 Ja maca Jesús nëcajani ñama'cohua'ire soini seji'i, jaohua'ire:
"¿Iquere necaijaquë cajë yëye'ni, yë'ëre?"
33 Caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:
"Ëjaë, yëquë ñañere yëyë."
34 Cajëna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco cana. Jaje patoquëna, iti macapi tsoe ñacohua'i paë'ë. Pa'ijë Jesure tuë'ë.

21

Jesupi Jerusalén Cacase'e
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macare pa'ijë ti'ahuë, Betfagé daripëna, Olivos ai cutihuë quëno maca pa'icona. Jaropi Jesús cayahua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saopi. 2 Jëjo saoquë capi, jaohua'ire:
"Saijë'ë, je'ñerepa pa'i daripëna. Jarona ti'aja'cohua'i a'ë, burra sëa nëosicopi. Burrito ja're coni nëiona, ñani joyeni dacaijë'ë. 3 Jaje sajëna, yecohua'ipi ¿me neja'quëni, saye? Cato cajë'ë: 'Ëjaëpi cusi'i' caëna, yo'oyë. Esa co'yoja'quë api, cuni tëjini."
4 Iye cato yo'ose'e paji'i tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyaquë caquë pa'ise'epi ti'aquëna ñeje toyase'epi:
5 Sión daripëre cajë'ë:
"Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji,
Jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'i
Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'i."
6 Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús cuañese'eje yo'ohuë. 7 Burrare cui'ne io mamaquëre dani cañapi iohua'i jetena jajehuë. Jajerena, ja maca Jesupi mëni ja'rupi. 8 Ja maca jai pai pa'iye sëte cañapi ma'ana jajehuë. Yecohua'ipi soquë capëare tëtejë ma'ana oehuë, sihuajë. 9 Ja maca du'ru sai pai cui'ne jeteyo'je dai paipi cui huëohuë:
"¡De'oquëre pani, pai ëjaë David mamaquë! ¡Ëjaërepa mami hue'equëpi daiji, de'oquëpi! ¡De'oquëre papi, Maija'quë!"
10 Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pai iti daripë pa'icohua'i ai cuasajë yecohua'ire sei'ë:
"¿Iquei'ni, iquë?"
11 Cajëna, paipi cahuë:
"Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret Galilea aquë api."

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Ja jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani si'aohua'ire huerojë cui'ne isijë yo'ocohua'ire hue'sena eto saopi, jaro pa'isicohua'ire mesaña po'ne taño saopi, curiquë paire cambiase'e cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i saije po'ne taño saopi. 13 Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire:
"Toyase'e caji, ñeje: 'Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e hue'yosicoa.' Jaje pa'iquë-ta'are mësaru cato co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë."
14 Maija'quëre se huë'ena ñama'cohua'i cui'ne do'pëcohua'i daë'ë. Jesús quë'rona daijëna, ipi jujupi. 15 Jaje yo'oquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi iye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, ñahuë. Cui'ne tsipi

Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijë cajëna, asahuë. ¡De'oquëre papi David mamaquë pai Ëjaë!
Jaje cajëna, asani pëijë, [16] Jesure cahuë:
"¿Asaquë, më'ë jaohua'i më'ëre cuijë caye?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Jëjë'ë, asayë. ¿Mësaru ñama'cohua'i a'ni, toyase'e ñeje caye?
Më'ëpi a'ricohua'i mañare cui'ne oje tsu'sucohua'ire nehuë,
Maija'quëre de'oyerepa jëjëja'cohua'ëre."
[17] Jaje cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. Jarona ñami pëapi.

Quëima' Soquë Yëre Jesús Pëi Case'e
(Mr 11.12-14, 20-26)

[18] Nea huë'ña Jesús pai daripëpi co'iquëna, ai ëaye nëji'i. [19] Nëina, ma'a yë'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsiojani ñaquëna, ti peoyë paji'i. Quëima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. Ja maca Jesupi capi, soquë yëre:
"¡Yureta'a ti quëima'o pa'ijë'ë cuañeñë, më'ëre!"
Jaje i ca macapi cuene huesësico paco'ë. [20] Iyere ñani i ye'yacohua'ipi ai cuasajë Jesure sei'ë:
"¿Me yo'oquë soquë yë esarepa cuene huesëco'ni?"
[21] Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Nuñerepa cayë. mësarute. Mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani jëa coeye peoni yë'ë soquë yë caëna, yo'ose'eje yo'oye pa'iji. Iye cutihuëre cacohua'i pani cayë: 'Iye macapi sani jai tsiayana sa du'ijë'ë.' Jaje ca maca tsoe yo'ose'e pa'iye pa'iji. [22] Cuasare pajë secohua'i pani si'aye mësaruse'e ti'aja'cohua'i a'ë."

Jesús Cuañeñerepa Pa'iye
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

[23] Ja maca Jesús Maija'quë huë'ena pa'i ye'yapi. Jarote ja yë'ta'a ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne judío pai aiohua'i tsio dani ite sei'ë:
"¿Ique cuañeñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuañe tutu paquëre nere'ni?"
[24] Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Yë'ëje cui'ne mësaruteje sesi'i. Iye sese'ere sehuorena, yë'ëje quëasi'i iye co'amaña yo'o tutu aye. [25] '¿Ne cuañesiquëpi paquë'ni, Juan oco doquë, Maija'quë panita'a paipi cuañesiquë paquë?' "
Caëna, ja maca sa'ñe ca huëohuë, iohua'ija'a ñeje:
"Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ipi sehuoja'quë api, maire: '¿Jaje pa'iquëta'are me yo'ojë mësaru asama'pë pate'ni?' [26] Cui'ne 'maipi pai cuañesiquë paji'i' canije ca'rayë, paire. Juanre cato Maija'quë cocare quëaquë paji'i cuasayë, paije."
[27] Jaje pa'ina, cahuë, Jesure:
"Huesëyë, yëquë."
Cajëna, ije capi:
"Yë'ëje quëaye pañë, iye co'amaña yo'o tutu cuañequëre."

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quëaye

[28] Jesupi capi, jaohua'ire:
"¿Me cuasaye'ni, mësaru iyere asani? Paipi caya mamajëre paquëpi capi, jaohua'i aquëni: 'Tsihua'ë, yure sani yë'ë co'amañare necaijë'ë, cuiya'i tëayere.' [29] Mamaquëpi sehuopi: 'Pañë.' Jaje casiquëta'a tiñe cuasa ñajani sani co'amaña nepi. [30] Ja jeteyo'je sani yequëre capi, cui'ne caquëna, ipi sehuopi: 'Jaë, ja'quë sasi'i.' Casiquëta'a saiye papi. [31] '¿Jaje pa'ito jequëpi pëca ja'quë yëse'e necaquë'ni, jaohua'i aquë?' "
Caquëna, jaohua'ipi cahuë:
"Du'ru aquë."
Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Pa'i do'i curi secohua'i, cui'ne ëmëohua'ire yo'orojaico-hua'ipi, ma'tëmo du'ru cacaja'cohua'i a'ë, mësaru ja cacama'pëna. [32] Juan oco doquëpi mësarute quëapi. Iti pa'iyere quëaquëta'are mësarupi asama'pë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are

pa'i do'i curiquë secohua'ipi cui'ne si'a ëmëohua'ire yo'ocohua'ipi asajë ponëhuë. Jaje si'aye ñajëta'a mësaru ponëma'pë paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Asajë'ë, yure iye quëayere. Jai tsio paquëpi tapi, pisi cuiya'ire. Tani tsioja'a tëhuo
ë'ijaji'i cui'ne cuiya'i sujа'coreje nepi, cui'ne jai ëmë huë'eje nepi, iopi tuijë si'a tsio
ñaja'core yahue imacohua'ire. Ja jeteyo'je co'amaña necohua'ire co'eni necaijë'ë cani
so'ona saji'i. 34 Saisiquëpi tëa mu'seña ti'asi maca jëjo daopi, i jo'yare. Sani ite co'amaña
necaicohua'ina sejëna, jaohua'ipi ite cajë nëocaise'ere isijajë caquë. 35 Jaje caquë jëjo
saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi i jo'ya mañare tseani të'cahuë, te'ire. Yequëni coa
huani jeohuë. Cui'ne yequëni quëna pëapi jea huëohuë. 36 Jaje yo'oruje iti tse aquëpi tijupë
du'ru jëjo daose'e seña maca jai paire jëjo daopi, i jo'yare. Jaje jëjo daoruje co'amaña
necohua'ipi cui'ne jaohua'ireje yo'ohuë.
37 Ai tëjiyerepa jëjo daopi, i mamaquëre pani, 'oijë dahuëre ñaja'cohua'i a'ë, cuasaquë.'
38 Jaje jëjo daosi maca i mamaquëni ñani, co'amaña necohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe cahuë:
'Iquë api, iti co'amaña tse aquë de'oja'quë. Jaje pa'ito huani jeoñu'u, maipi iye yeja tse
acohua'i pa'ija'cohua'i.' 39 Jaje cani tseani tsiopi hue'sena etoni sani huani jeohuë."
40 Ca tëjini Jesús seji'i:
"Iti tsio aquëpi daisiquë pani, ¿me neja'quë a'ni, co'amaña necohua'ire?"
41 Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:
"Huani jeoja'quë api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio
co'amaña neja'cohua'ire jeosipi. Jeona, quëi maca ti'aëna, tëani ite isija'cohua'i a'ë, ite
cajë necaise'ere."
42 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:
"¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mësaru? Caji ñeje:
Necohua'ipi yo'o jujani jeosi quëna pëpi,
Yure cato du'ru huëocorepa ponëo.
Iye cato ëjaëpi jaje neina, merepa jaje neini cajë ai cuasajë ñañe pa'iji.
43 Jaje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i te'te pasicohua'ire mësarute sioja'quë api.
Tsioni yecohua'ina isija'quë api, i pa'i te'tena iti ca tëani isicohua'ina. 44 Quëna pë cato,
yecohua'ipi io ëmëje'ena tomecohua'ipi jë'yecoa. Cui'ne quëna pëpi yecohua'i ëmëje'ena
tomeco pani peo sëpëare neñe pa'iji."
45 Jaje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne fariseohua'ipi maini caji cuasajë
Jesús caye asahuë. 46 Ja maca tseañe yëjëta'a paini ca'rajë pahuë, jai pai Jesure Maija'quëre
quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

1 Jesús tijupë ca huëo copi, pai ñañe ayeja'a iñoquë ñeje:
2 "Ma'tëmo cato pai ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, sihuaquë paire tsi'soni yo'ose'eje
pa'ye a'ë. 3 Jaje yo'oquë jëjo saopi, i jo'yare, huëosicohua'ire quërëjaijë'ë, caquë. Jaje
pa'iquëta'are huëosicohua'ipi daiye coehuë. 4 Tijupë i jo'yare jëjo saoquë capi: 'Quëajë'ë,
soisicohua'ire. Tsoe si'aye ai ja'ñe de'hua saohuë. Huequëreje hui'yape quë'iohua'ini
huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i daijajë caquë.' 5 Caquëna, asani i case'e
quëajëna, huëosicohua'i asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona saji'i. Yequë co'amaña isi sapi.
6 Cui'ne yecohua'ipi ja ëjaë jo'yare tseani co'aye yo'ojë huani jeahuë. 7 Ja maca pai ëjaë pëi
i soldado paire jëjo saopi, huaisicohua'ire. Huani jeani iti daripëje ëo jeoja'cohua'ire. 8 Ja
jeteyo'je capi, i jo'yare. 'Hueja ao ne de'huase'epi paji'i. Jaje pa'iquëta'are soisicohua'i
daiye pahuë. Ja soisicohua'i cato do'i peocohua'i paë'ë. 9 Jaje pa'i do'ire jai ma'añana sani
huëojë'ë. Coa si'aohua'ire ma'a pa'icohua'ire dajë'ë, hueja ao aija'cohua'ire.' 10 Caëna, pai
ëjaë jo'yapi etani sani ma'aja'a cu'ijë co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e
timë huesëyerepa.

11 Ja̱ maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, te'i hueja ca̱ña su̱ñama'quëpi ñuji'i.
12 Ñani capi, i̱te: '¿Cajei, me më'ë i̱ño cacaë'ni, hueja ca̱ña su̱ñama'quë?' Ja̱je caquëna, i̱pi ti
sehuoma'ë paji'i. 13 Cama'ëna, ja̱ maca pa̱i ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire necaijë pa'icohua'ire
capi: 'Ja̱ëte tse̱ani nëcañoa cui'ne jëña sëani je̱ocojë'ë, nea hue̱'ña hue'sena. Ja̱ropi oi
cui'ne cu̱ji qui̱'coja̱quë.' 14 Ja̱je pa'ina, jai pa̱i pa'iyë, soisicohua'i. Ja̱je pa'iquëta'are a'ri
maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

Pa̱i Do'i Sa̱iñe Ayere Case'e
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ja̱ maca fariseohua'ipi sani sa̱'ñe coca cajë te'e cuasahuë. Ja̱je cajëna, tayo sehuouna
co'aye capi cajë ne ja̱'ñere. 16 Ja̱je cani jëjo saohuë, i̱ohua'i acohua'ire Herodes tsëcapë
acohua'ina co̱ni te'e Jesure caja̱'cohua'ire ñeje:
"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iye, cui'ne nuñerepa Maija'quë ma'are
ye'yaquëpi pa̱i cayere asacaima'quëpi cui'ne pa̱i pa'iye ë̱mëjese'e ñaquë cama'quë pa'iye.
17 ¿Ja̱je pa'ipi me më'ë caquë'ni? '¿De'oquë pa'i do'ire si'a pa̱i ëjaë Césarna curi sa̱iñe
pa̱nita'a pa̱ñe?' "
18 Ja̱je cajëna, Jesús tsoe asapi, i̱ohua'i co'aye cuasajë se̱ñe. Ja̱je pa'ina, capi, ja̱ohua'ire:
"Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojë yë'ëre cosojë neñu'u cajë caye'ni? 19 I̱ñojë'ë, pa'i do'i sa̱i
të'quire."
Caquëna, te'e të'qui romano curi të'quire dahuë. 20 Darena, Jesús ñani ja̱ohua'ire se̱ji'i:
"¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye të'qui ico cui'ne ne mamire hue'eco'ni?"
21 Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
"Si'aohua'i ëjaërepa mamipi pa'iji."
Cajëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"I̱sijë̱'ë, pa̱i ëjaë tse̱co pa'ito ja̱re i̱ti tse̱ aquëna. Cui'ne Maija'quë tse̱ pa'ito ja̱re
Maija'quëna i̱sijë̱'ë."
22 Caquëna, iyere asani ai cuasahuë. Ja̱je yo'oni i̱te je̱oni saë'ë.

Ju̱'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Se̱ñe
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Ja̱re ja̱ mu'se saduceohua'i Jesure sani ñañu'u cajë saë'ë. Saduceo hua'i cato
ju̱'isicohua'i huëiye peoji, cacohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi iyere cahuë, i̱te:
24 "Ye'yaquë, Moisés capi, huejasiquëpi mamajëre peoquë ju̱'isiquë pa'ito yo'jeipi
huejaye pa'iji, hua'jeore, maja'yë ju̱'isi do'ire mamajëre pacaija̱'quëpi. 25 Yëquë acohua'ipi
siete yo'je tsi̱ te'e tsëcapëre paë'ë. Pa'icohua'ipi du'ru maja'yëpi huejani ju̱ji'i, mamajëre
peoquë. Ju̱'i yo'jeina je̱ocaji'i, nëjore. 26 Ja̱ëje mamajëre peoquë ju̱ji'i. Ju̱quëna, toaso̱ñe
aquë huejapi. Huejani ja̱re ja̱je peoquë ju̱ji'i. Ja̱jese'e si'a tsëcapë siete ju̱ju sahuë. 27 Ai
jeteyo'jerepa nomio ju̱co'ë, si'aohua'i ju̱tena. 28 Ja̱je pa'ito ju̱'isicohua'i huëi maca ¿ne nëjo
pa'ija̱'coa'ni, ja̱je si'aohua'i te'oni huejasico?"
29 Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire: "Mësarupi tayo cuasayë, toyapë ñama'cohua'i sëte cui'ne
Maija'quë tutu ñama'cohua'i sëte. 30 Ju̱i'sicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija̱'co-
hua'i a'ë. Cui'ne mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'i
hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. 31 Ja̱je pa'ito mësaru ju̱'isicohua'i huëiye aye
Maija'quë case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë. Toyase'e ñeje caji: 32 'Yë'ë cato Abraham,
Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.' Diusu cato ju̱'isicohua'i Diusu peoji. Ja̱ë cato huajëcohua'i
Diusu api." 33 Ja̱je caquëna, iyere pa̱i asani ai cuasahuë, me ja̱ jerepa ye'yaquë'ni, cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cua̱ñese'e
(Mr 12.28-34)

34 Jesupi saduceo pa̱ire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi, asani fariseo pa̱ipi tsi'sihuë,
coca cañu'u cajë. Ja̱ maca dani 35 Fariseo pa̱i aquëpi cua̱ñese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë
i̱te se̱ji'i:
36 "Ye'yaquë, ¿Jeco a'ni, cua̱ñese'e si'aye se̱ña maca pa'io pa̱ire ye'ya ja̱'ñe?"
37 Se̱ina, Jesupi capi:

"Oijë'ë, më Ëjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi cui'ne si'a më'ë cuasayepi. [38] Iye
a'ë, si'aye seña maca jerepa pa'ye cui'ne du'ru macarepa cuañese'e. [39] Yecoje jare cui'ne
pa'io. Jaopi caji, ñeje: 'Oijë'ë, më quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye cuasaquë oiyeje pa'ye.'
[40] Iye cayayena si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'e meñe
quëco paji."

¿Ne Mamaquë A'ni, Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

[41] Ja yë'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijëna, [42] Jesús seji'i, jaohua'ire:
"¿Me cuasaye'ni, mësaru Cristore? ¿Ne mamaquë a'ni?" Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:
"David mamaquë api, jaë cato."
[43] Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire: "¿Jaje pa'iquëta'are David Maija'quë joyopi quëaquëna,
Ëjaë hue'you'ni, ite? Jaje pa'ina, Davidpi capi:
[44] Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
'Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,
Më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.'
[45] ¿Me jaje pa'ito Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Ëjaë ite hue'yoto?"
[46] Ja maca te'ije ti te'e yë'opoje caye papi. Cui'ne jare ja mu'sepi cuañese'e ye'yacohua'ije
jaiye señe jeohuë, ca'rajë.

23

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Case'ere
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

[1] Ja maca Jesupi capi, paire cui'ne i ye'yacohua'ire:
[2] "Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai cato Moisésje pa'iohua'i a'ë. [3] Jaje pa'ina,
mësaru si'aye jaohua'i caye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are iohua'i yo'oyere ye'ye-
ma'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi iohua'i case'ere yo'oma'pë ai
yequere yo'ocohua'i a'ë. [4] Jaohua'i cato hue'ocaiyë, dëquëyere pare. Quëco ëa ma'ñere
pare jare paipi hue'ejajë cajë yo'oyë. Jaje yo'ojëta'a iohua'i cato moño maca pu'peyeque
coecohua'i a'ë. [5] Si'aye iohua'i yo'oye cato paipi ñajajë cajë yo'oye a'ë. Jaje pa'ina, tsia
tiñare pana cui'ne tata tuna caña ca'tina Maija'quë coca ayepi toyase'ere sëoni ju'ijë
cu'iyë. Cui'ne ju'i ca niamoaja'a de'oyerepa tsoa caña nëojë huatose'ere ju'iyë, yequë
pai ju'iye seña maca de'oyere. [6] De'o hue'ñana ao aiñere yëcohua'i a'ë. Cui'ne sihua
cuañocohua'i ñu'i saihuëna ja'ruye yëcohua'i a'ë, pai tsi'si hue'ñana. [7] Cui'ne paipi
de'oyerepa ëjaohua'i a'ë cajë ca'rajë pëpayere yëcohua'i a'ë.
[8] Jaje jaohua'i yo'ocohua'ita'are mësaru cato paipi ye'yacohua'i a'ë hue'yojajë cajë yo'o-
ma'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i mësaru cato te'e yo'je tsi a'ë. Cui'ne te'ere ye'yaquëre
pacohua'i a'ë, Cristore. [9] Ja'quë hue'yoma'pë pa'ijë'ë, te'ireje iye yeja acohua'ire. Coa
te'ire ma'tëmo pa'iquëse'ere ja'quëre payë, mësaru. [10] Paipi mësarute ëjaohua'i a'ë, cajajë
cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, te'i mësaru ëjaë Cristo pa'ito me jaje yo'oye. [11] Jaje pa'ina, mësaru
aquëpi yecohua'ire necaiquëpi ai jerepa pa'i pa'iji. [12] Ija'a co'ye jerepa pa'i a'ë, cuasaquë
cato meñe casa cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni jerepa
pa'ire neñe pa'iji.
[13] ¡Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! Coa cacohua'i. Teay-
erepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai, coa cacohua'i. ¿Me yo'ojë
ma'tëmo caca sa'ro tëhuoye'ni? yecohua'i pa'ijajë cajë. Jaje yo'ojë mësaruje cacama'pë
yecohua'i cacañu'u cajë yo'ocohua'ireje ëseyë.
[14] ¡Teayerepa, mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai. Coa cacohua'i! ¿Me
neñu'u, cajë hua'jeohua'i huë'ña siojë yo'oye'ni, mësaru? Jaje yo'ocohua'ipi paipi
de'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë tsoaye señë. Jaje yo'osi do'ire mësarute jerepa co'ayerepa
saiñe pa'iji.
[15] ¡Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! ¡Coa cacohua'i! Mësaru
cato cu'icohua'i a'ë, yeja cui'ne jai tsiaya paini mësaru sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jaje

yo'orojaijë neni iti sehuoquëni mësaru seña maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana ujaʼquëre.

16 Teayerepa mësaru ñaco ca peocohuaʼije paʼiohuaʼipi yecohuaʼire sacohuaʼi paʼiyë. Jaje
paʼiohuaʼipi cayë, 'Maijaʼquë huëʼe doʼipi ca nëoseʼe cato neñe peoji. Maijaʼquë huëʼe paʼi
oropi ca nëoseʼepi neñe paʼiji.' 17 Huesëohuaʼipi cuiʼne ñaco ca peocohuaʼije paʼiohuaʼipi.
¿Mësaru ñato je aʼni, iti jerepa paʼye, oro panitaʼa Maijaʼquë huëʼepi orore Maijaʼquë
tse necaiye aʼni, itirepa? 18 Yequeje mësaru cayë, 'Maijaʼquëre isi saihuë doʼipi nesiʼi ca
nëoñe peoji.' 19 ¡Huesëohuaʼi cuiʼne ñaco ca peocohuaʼije paʼiohuaʼi! ¿Ique aʼni, jerepa
paʼye, ëmëjeʼe tuiye panitaʼa iti saihuë, Maijaʼquë tse necai saihuë? 20 Jaje paʼina, iti saihuë
doʼipi ca nëoquë pani coa iseʼere camaʼë paʼiji. Siʼaye io ëmëjeʼe tuiye coni caji. 21 Cuiʼne
Maijaʼquë huëʼe doʼipi ca nëoquë pani jaro paʼiquëni Diusuni caye paʼiji. 22 Cuiʼne maʼtëmo
doʼipi ca nëoquë pani Maijaʼquë ñuʼi saihuëna caye paʼiji. Cuiʼne ioni caquë Maijaʼquë iote
ñuʼiquëni caye paʼiji.

23 ¡Teayerepa mësaru cuañeseʼe yeʼya pai cuiʼne fariseo pai! ¡Coa cacohuaʼi! Maijaʼquëre
mësaru isiyë, menta, anis cuiʼne comino aiñe sëñe neñere, diez ayere teʼore huaseʼere. Jaje
yoʼojëtaʼa cuasaye pañë, ai jerepa doʼi quëʼyere, nuñerepa paʼiyere, paire oiyere, cuiʼne
Maijaʼquëre paʼiji cuasayere. Iyeje yoʼojë cuiʼne ja yëʼtaʼa yequeje yoʼoye paʼiji, jeomaʼpë.
24 Ñaco ca peocohuaʼipi yecohuaʼire sacohuaʼipi paʼiyë, mësaru. Miʼare deʼoye ñajë ima
jeocohuaʼitaʼa camellore nëocohuaʼi aʼë.

25 ¡Teayerepa mësaru cuañeseʼe yeʼyacohuaʼi cuiʼne fariseo pai! ¡Coa cacohuaʼi! Ëmë-
jeʼeseʼe ucu duruhuëa cuiʼne quëna neʼña tsoacohuaʼi aʼë. Saʼnahuë cato coʼamaña yahue
imañe cuiʼne teʼohuaʼi jaiye coʼamaña pañuʼu caye timësicohuaʼi paʼiyë. 26 ¡Fariseo, ñaco ca
peoquë! Duʼru macarepa ucu duruhuëre cuiʼne quëna deʼhuare tsoajëʼë. Saʼnahuë paʼiyere
jeteyoʼje yuretaʼa hueʼse paʼiyeje siʼsi peoye pasipi.

27 Teayerepa mësaru cuañeseʼe yeʼyacohuaʼi cuiʼne fariseohuaʼi. Coa cacohuaʼi. Mësaru
cato paire tasi darije paʼiohuaʼi aʼë, huëʼeseʼe pojaʼicore tsoaseʼeje paʼiohuaʼipi. Jaje
paʼiohuaʼipi saʼnahuë cato juʼisi tara cuiʼne siʼaye siʼsi timë huesësicohuaʼi aʼë. 28 Jaje
paʼiohuaʼi aʼë, mësaru, pai ña hueʼñaseʼe deʼocohuaʼipi. Saʼnahuë cato coa cosoyena cuiʼne
coʼaye yoʼoyena timësicohuaʼi aʼë.

29 ¡Teayerepa mësaru cuañeseʼe yeʼyacohuaʼi cuiʼne Fariseo pai! ¡Coa cacohuaʼi!
Mësarupi deʼoye necaicohuaʼi aʼë, cuasajë tsoe Maijaʼquëre quëacaicohuaʼi jutena, tasi
darire cuiʼne deʼo paipi juʼisicohuaʼini iohuaʼire tasi darina quëna tupëa ëja deʼhuacohuaʼi
aʼë. 30 Jaje yoʼojë cayë: 'Maipi mai aipë paʼinë paʼicohuaʼi pani co huaiye para'huë,
Maijaʼquëre quëacaicohuaʼire.' 31 Jaje iyere yoʼojë tsoe mësarujaʼa ñañë, Maijaʼquëre quëa-
caicohuaʼire huasi tsëcapë acohuaʼi aʼë cajë. 32 ¡Jaje paʼito ja macajaʼa yoʼo tëjijëʼë, mësaru
aipë yoʼo huëojë paʼiseʼe! 33 ¡Añaohuaʼi! ¡Añaʼ tsëcapë! ¿Me jëajaʼcohuaʼi aʼni, mësaru toa
yeja uye? 34 Mësarupi yoʼo saojajë iyere caquë jëjo daojaʼquë aʼë, yequë muʼseña paʼi jaʼñe
quëacohuaʼire, taʼñe asacohuaʼire, cuiʼne cuañeseʼere yeʼyacohuaʼire. Jaje paʼiquëtaʼare
mësarupi yecohuaʼire huani jeojë soquë sarahuana queni huani jeojë yoʼojaʼcohuaʼi aʼë.
Jaohuaʼi acohuaʼire cuiʼne yecohuaʼini tsiʼsi huëʼñana tseani tëʼcajaʼcohuaʼi aʼë. Cuiʼne
siʼa pai dari ñape coʼerojaijë josa yoʼojaʼcohuaʼi aʼë. 35 Jaje yoʼojëna, mësaruna siʼa deʼo
paire huani jeosi doʼi tomejaʼcoa. Nuñerepa yoʼoquë Abelre huani jeosi macapi Zacarias,
Berequías mamaquëre huani jeosi macana, ëojë se saihuë cuiʼne deʼo hueʼña jopo saʼrona
mësaru huani jeosiquëna tomesipi. 36 Nuñerepa cayë. Siʼaye iye doʼi cato yure paʼi paipi
saiñe tomejaʼcoa.

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiye
(Lc 13.34-35)

37 Jerusalén, Jerusalén, yequë muʼse paʼi jaʼñe quëacohuaʼire cuiʼne Maijaʼquë coca
quëacohuaʼire mëʼëni caquë Maijaʼquë jëjo daoquëna, huani jeohuë, mësaru. Yoʼojëtaʼare
deʼhuerepa mëʼë mamajëre tsisosiʼi caquë yoʼohuë, cura mamajëre io capëa huëʼehuëna
deʼhuasiʼi caco yoʼoyeje. Yoʼoquëna, coehuë. 38 Ñajëʼë. Yure mësaru huëʼe jeocosico paʼico.

39 Nuñerepa cayë. Yë'ëre mësaru ña coñe paja'cohua'i a'ë, ‘mësarupi de'oquëre pa'ni ëjaë
mamirepa hue'equë daiquë’ ca maca ti'añe pato.”

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Jesupi Maija'quë huë'epi etani je'në saina, i ye'yacohua'ipi tsio dani ite Maija'quë se
huë'e ayere ñajë ca huëohuë. 2 Cajëna, Jesupi capi:
“¿Si'aye mësaru ñañe? De'oji, nuñerepa mësarute cayë. Si'aye ja mësaru ñañe nejose'e
pa'ija'coa. Iye maca ti te'e quëna pëje jupë uiñe paja'coa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ja maca Olivos cutihuëna saë'ë. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i ye'yacohua'ipi ite yahuerepa
cahuë:
“Ina, yëquëre quëajë'ë. ¿Je yëhua jaje yo'ojacoa'ni? ¿Me iñoñe pa'ija'coa'ni, më'ë daiye
cui'ne yeja carajaiñe?” 4 Cajëna, Jesupi capi:
“De'hua ñajë pa'ijë'ë, mësarute yecohua'ipi coso huesojë. 5 Jai pai yë'ë mamipi cajë
daija'cohua'i a'ë: ‘Yë'ë a'ë, Cristo’ cajë. Cajëna, jai pai iohua'ire tuija'cohua'i a'ë. 6 Si'a
hue'ña sa'ñe huajo huaiyere mësaru asaja'cohua'i a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jare
jaje tëto saiye pa'iji. Pa'iquëta'a ja yë'ta'a tëjiye peoji. 7 Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë
yeja pa'icohua'ire se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë paipi yequë paini se uihuaja'cohua'i
a'ë. Cui'ne aiñeje peoquëna, ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne yeja ñu'cueye pa'ija'coa, yequë
hue'ña ñape. 8 Iye cato ja'a ai yo'o huëoyepi pa'ija'coa.
9 Cui'ne yë'ë do'ire mësarute co'aye yo'ojë tseani yecohua'ina isijë cui'ne huani jeojë
yo'ojë cui'ne si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë. 10 Ja mu'seña ai Maija'quëre cuasase'e
nejo huesoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë yecohua'ire coejë cajeohua'ije pa'iohua'ita'a sañope
yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. 11 Cui'ne jai pai coa cosocohua'ije pa'ija'cohua'i a'ë,
Maija'quëre quëacaicohua'i a'ë cacohua'ije. Jaje yo'ojëna, jai pai cosoyere asaja'cohua'i
a'ë. 12 Cui'ne jaje jaiye co'aye pa'ina, yo'ojë jai pai paire oiye jeoja'cohua'i a'ë. 13 Jaje
pa'iquëta'are iti quëcoquë nuiñe pa'isiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi. 14 Cui'ne iye de'o
cocaje si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire quëase'e pa'ija'coa, jaohua'ije asajajë cajë. Ja macata'a
ti'aja'coa, carajaiñerepa. 15 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyapi, paire co'a de'huaquë
cui'ne paire ne huesoquë yo'oye ayere. Jaje pa'ina, iquëpi si'si peo hue'ñana ti'asi maca
ñani toya ja'o ñaquëpi asaye pa'iji, ti'api, caquë. 16 Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji,
ai cutina. 17 Huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeye peoji, sa'nahuë co'amaña pa'iye
isi'i caquë. 18 Cui'ne tsiore pa'iquë pani co'iye peoji, caña imasi'i caquë. 19 Teayerepa ja
mu'seña nomiohua'i tsi ëtapëa pa'icohua'i cui'ne oje tsu'sucohua'ire pacohua'i maña ai
yo'oja'cohua'i a'ë. 20 Jaje pa'ina, sejë'ë, Maija'quëre sësë tëcahuë catiye peoja'core, cui'ne
huajë mu'seña catiye peoja'core. 21 Ja mu'seña cato jaiye ai yo'oye pasipi, ja'a yeja de'huasi
maca ti peose'epi jeteyo'jeje peo ja'ñepi. 22 Ja mu'seña Maija'quëpi tëama'quë pa'ito te'i
macaje huaso cuañoñe peora'pi. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi i jo'ya nesicohua'ini oi
tëaja'quë api.
23 Mësarute yecohua'ipi caja'cohua'i a'ë: ‘Ñajë'ë, iñore pa'iji, Cristo panita'a Ñajë'ë,
jarote pa'iji.’ Jaje catoje carepa ma'ñe cuasama'pë pa'ijë'ë. 24 Daija'cohua'i a'ë, yë'ë Cristo
a'ë, cacohua'i coa cosocohua'ipi. Cui'ne Maija'quë coca quëacaicohua'i a'ë, cacohua'ipi.
Jaohua'ipi cui'ne jaiye pai yo'o ma'ñe ne iñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna,
Maija'quërepa jo'ya nesicohua'ije care payë cajë sehuoja'cohua'i a'ë, a'ji sehuocohua'i
cato. 25 Jaje pa'ina, tsoe du'ru cahuë iye mësarute jaje yo'o ma'ñe caquë. 26 Jaje pa'ina,
yecohua'ipi mësarute ‘jeto cuene yejare pa'iji, ñajë'ë’ cacohua'i pa'ito saima'pë panita'a
yeque ‘Ñajë'ë, iño tu'rihuëre pa'iji,’ catoje asama'pë pa'ijë'ë. 27 Pai Mamaquë daiyerepa
cato ësë mëi hue'ñapi cui'ne ësë sa du'i hue'ñana mujuë ye'hueyeje pa'yerepa pa'ija'coa.
28 Ju'isiquë capë pa'i hue'ñana jarona pë'përi tsi'sija'cohua'i a'ë.

Pai Mamaquë Dani Coñe
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Esa ai yo'o mu'seña tëto sai maca ësë yayaja'quë api. Cui'ne ñañëje miama'ë pa'ija'quë
api. Ma'ñocoje ma'tëmopi tomeja'cohua'i a'ë. Cui'ne ma'tëmo tutu pa'iyeque tsasija'coa.
30 Ja maca Pai Mamaquë tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ë, ma'tëmopi yo'oquëna. Cui'ne
si'a pai dari yeja pa'icohua'i oija'cohua'i a'ë. Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë
ma'tëmopi sirija'a daiye, tutu quë'ire papi cui'ne de'oyepi quëcosiquëpi daina. 31 Ja
maca huiñaohua'ire cuañeja'quë api, i sahuasicohua'ire cajese'e yeja te'ña, si'a yeja
pa'icohua'ire tsi'sojë'ë, caquë ai tutu duruhuë juiyepi.
32 Ye'yejë'ë, higuera soquë yë yo'oye ayere quëaquëna. Huiña capëa pa'i maca ja'o
etaquëna, mësaru ñani je'në utëcahuë ti'aquëna, yo'oji cacohua'i a'ë. 33 Jaje cui'ne si'aye
iye tëto saina, ñani je'në carajai mu'seña ti'aquëna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasajë'ë.
34 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye iye yo'o ja'ñe a'ë, ja yë'ta'a iye mu'seña pai juju
sama'pëna. 35 Ma'tëmo cui'ne yeja carajai ja'ñe a'ë. Yë'ë cocata'a ti carajaiñe pa ja'ñe a'ë.
Jare iti case'eje ti'aquë pa'i ja'ñe a'ë.
36 Jaje pa'iquëta'are peoji, iti mu'serepa cui'ne hora quëaye. Huesëyë, yecohua'i-
je. Ma'tëmo pa'icohua'i huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji, coa Mai-
ja'quëse'e asaji, iti.
37 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje pa'ye pasipi, Pai Mamaquë dai macaje. 38 Ja
mu'seña ja yë'ta'a co'jema'në paipi ao aijë, ucujë, nomi huejajë, cui'ne pëca ja'quëohua'ipi
nomi tsire huejojë paë'ë, Noé jai yohuëna caca macaja'a. 39 Ja huesëjëna, jai co'je dani
si'aohua'ire peo hue'ña co'je huea'co'ë. Jaje cui'ne pasipi, Pai Mamaquë dai macaje. 40 Ja
mu'seña caya ëmëohua'i tsiore pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire jeosipi.
41 Caya nomiohua'i hueare toaja'cohua'i a'ë. Toajëna, te'ore saquëna, cui'ne te'o jeo saisico
pa'ija'coa.
42 Ëjaë daija'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'ijë'ë. 43 Jaje pa'iquëta'are iyeje
asajë'ë, iti huë'e aquëpi ñami ja hora pa'i maca co'amaña ñaquë daija'quë api asaquë
pani sëtasiquëpi i huë'e co'amaña cacani imañe ëseja'quë api. 44 Jaje pa'ina, mësaruje ne
de'huasicohua'ipi pa'ijë'ë, mësaru huanëyesi maca Pai Mamaquë dani quëcoquë.

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Lc 12.41-48)

45 ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa iti ti'asi maca i huë'e acohua'ire
aocaijë'ë, caquë jeoni saisiquë? 46 Sihua cuañoja'quë api, i ëjaë cuañese'eje yo'oquë pa'ina,
titani ñasiquëpi. 47 Nuñerepa cayë iti tse aquë si'aye i paye ñacaijë'ë caquë cuañe nëoja'quë
api. 48 Jaje pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre me je esa titasina,
cuasaquë. 49 I ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne ao ai huëoni cui'ne cono ucu huëoni
cuepecohua'i ja're coni yo'oquë pasipi. 50 Pa'ina, ja maca i ëjaë co'isipi, i jo'yaë huanëyeni
je dasina caquë utema'ë yo'o maca. 51 Ja maca ite ai co'ayerepa si'seni coa cacohua'ire
nejoñepi nejoñe pa'iji. Ja maca oisipi, cujije qui'coquë.

25

Diez Nomi Tsi Yo'ose'eje Pa'ye Quëaye

1 Jaje pa'ito ma'tëmo pa'i te'te cato diez nomi tsipi hui'yapepi dani toa tsëopëare
imani hueja hue'ñana iohua'i ëjëre ti'añu'u cajë saise'eje pa'ye a'ë. 2 Cinco pa'iohua'i ne
de'huama'cohua'i paë'ë. Cui'ne cinco ne de'huasicohua'i paë'ë. 3 Ne de'huama'cohua'ipi
toa tsëo pëa sajëta'a hui'yapere sama'pë paë'ë. 4 Ne de'huasicohua'ipi sahuë, quëna
huëana hui'yape dose'ere cui'ne toa tsëo pëaje si'aye timëse'ere sahuë. 5 Huejaja'quëpi
esa daima'ë pa'ina, huëo cai ëapi si'a nomiohua'ire jaje huëo cai ëaquëna, ute jujani
caë'ë. 6 Ja maca ñami jopo pa'i maca asahuë, cuiye: 'Je'nërepa daiji, huejaja'quëpi etani
ite pëpajë'ë.' 7 Cui maca si'a nomi tsi huëni iohua'i toa tsëo pëa ne de'huahuë. 8 Ja
jeteyo'je cinco ne de'huama'cohua'ipi cahuë, cinco ne de'huasicohua'ire: 'Isijë'ë, a'ri
maña mësaru hui'yapere yëquë toa tsëo pëapi yaya huëoji.' 9 Jaje cajëna, cinco nomi
tsi ne de'huasicohua'ipi cahuë: 'Pañë, ti'añe pama'coni yëquëre cui'ne mësarureje ¿me

isiye'ni? Saijë'ë. Iti isi huë'ñana sani huerojë'ë, mësaru tsëo ja'ñese'e.' [10] Carena, cinco nomi tsi ne de'huama'cohua'ipi hui'yape hueroñu'u cajë saijëna, tsoe titapi, huejaquë. Nomi tsi cui'ñani utesicohua'i cato i ja're coni cacahuë, hueja huë'ña. Cacarena, eta sa'ro sio huesopi. [11] Ja jeteyo'je titahuë, yequë nomi tsi titani cahuë: 'Ëjaë, ëjaë hui'yocaijë'ë.' [12] Jaje cajëna, ipi capi, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute ñama'quë a'ë, yë'ë.' "

[13] Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"Pai Mamaquë daija'a maca huesëyë, mësaru, iti dai mu'se cui'ne horaje. Jaje pa'ina, mësaru sëtasicohua'ipi pa'ijë utejë'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

[14] Ma'tëmo pa'i të'te aye cato paipi yequë yejana sai huëoni, i jo'yare soini curiquë isisiquë cuañe nëose'eje pa'io.

[15] Jaohua'i aquëni isipi, cinco mil curiquë të'ña. Yequëni isipi, caya mil të'ña. Cui'ne yequëni isipi, te'e mil. Pai ñapere iohua'i tutu pa'iye ja'ye isini ja maca saji'i, so'ona. [16] Cinco mil të'ña isisiquëpi sani japi hueroni ai jerepa cui'ne cinco mil të'ña se ne copi. [17] Caya mil isisiquëje cui'ne yeque caya mil se ne copi. [18] Jaje yo'ojëta'are yequëpi te'e mil isi cuañosiquëpi sani yeja coje nesicona, tapi, curiquë.

[19] Ai tsoepi co'ipi, iohua'i ëjaë. Co'ini iohua'i nese'e ña huëopi. [20] Du'ru macarepa titapi, cinco mil të'ña isi cuañosiquëpi. Titani isipi, i ëjaëre, ñeje caquë: 'Ëjaë cinco mil më'ë yë'ëre isihuë. Isisiquëni yequë cinco mil ne cohuë, iye më'ë tse.' [21] Caquëna, ëjaëpi capi, ite: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, de'oye yo'osiquëre cato yure ai jerepa jaiye isi nëosi'i cacajë'ë, yë'ë ja're coni sihuaja'quë.' [22] Jeteyo'je daji'i, caya mil isisi jo'yaë. Jaëpi capi, cui'ne: 'Ëjaë, më'ë yë'ëre caya mil isihuë. Jaje isisiquëni yeque caya mil se ne cohuë, iye më'ë tse.' [23] I Ëjaëpi capi, ite: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, nuñerepa pa'i a'ë. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquëni ai jerepa jaiye isisi'i, ñacai ja'ñe. Cacani yë'ë ja're coni sihuajë'ë.' [24] Jaë te'e mil isisiquëpi titani capi, i Ëjaëre: 'Ëjaë më'ëpi paire oima'quëpi më'ë tama'tona coa ti'aquë cui'ne më'ë ti jea ma'ñere tëaquëre asayë. [25] Jaje pa'ina, ca'raquë sani më'ë curiquë yejana yahuehuë. Iye më'ë curiquë dacaë'ë.' [26] Caquëna, ëjaëpi sehuopi, ite: 'Jo'yaë co'aquë cui'ne josaë. Yë'ëpi yë'ë ta ma'ñere tëaquëpi cui'ne yë'ë jeama'tore tëaquë pa'iye asaquë sëte. [27] Ja do'ire yë'ë curiquë bancona tëoyere paë'ni. Tëosiquë pa'ito co'ini itipi se nesi do'ire curiquë nera'huë, yë'ë tse.' [28] Ja maca capi, iti maca pa'icohua'ire: 'Siojë'ë, curiquë të'ña. Sioni isijë'ë, diez mil të'ña paquëna. [29] Jaje pa'ina, jaiye paquëni ai jerepa se isiye pa'iji. Isina, jaiye tëto saquëna, nëase'eque paye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa se sioye pa'iji, i a'ri maña payeque.' [30] Jaje cani capi, iquë co'a jo'yaëre: 'Tseani jeocojë'ë, nea huë'ña hue'sena, jaropi oi cui'ne cuji qui'coja'quëre.'

Si'a Paire Ñañe, Jesupi

[31] Pai Mamaquë pai ëjaërepa cuañequë huiñaohua'ipi të'ijaisiquëpi daisi maca i de'o ñu'i saihuëna ja'ruja'quë api, cuañequëre papi. [32] Ja maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija'cohua'i a'ë, i ña huë'ñana. Ja paire huahueja'quë api, yëi ñamare cui'ne cabrare ñaquëpi huahueyeje pa'ye. [33] I ëja të'tena yëi ñamare cui'ne ari të'tena cabrare huahuesipi, ti tsëcapëase'e. [34] Ja maca pai ëjaëpi caja'quë api, i ëja të'te pa'icohua'ire: 'Daijë'ë, mësaru yë'ë ja'quë ñacaina, de'oye pa'isicohua'i. De'oye pa'ijë'ë, ma'tëmore mësarure caquë yeja de'hua maca Diusu de'huacai pa'i sitore. [35] Ao ëa ju'ina, mësarupi de'hue aohuë. Oco ëa ju'ina, cui'ne ocuahuë. Mësarupi huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Pa'ina, pëa huë'ña isihuë. [36] Cañna peoquë pa'ina, mësarupi de'hue isihuë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, yë'ëre do'i sani ñahuë. Tayo yo'ocohua'ire co huë'ñana co cuañosiquë paë'ë. Pa'ina, dani ñahuë, yë'ëre.' [37] Ja maca iti nuñerepa yo'osicohua'i etasicohua'ipi caja'cohua'i a'ë: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre ñani aore'ni, panita'a je yëhua oco ëa ju'iquëre ñani oco ocuare'ni? [38] Panita'a ¿je yëhua huë'e peoquëpi coa cu'ina ñani pëa huë'ñana isire'ni? Panita'a ¿je yëhua cañna peoquë pa'ina, ñani isire'ni, ju'iye? [39] Panita'a ¿je yëhua ju'iquëre më'ëre ñare'ni? Panita'a ¿co huë'ñana cosiquëpi pa'ina, sani ñare'ni më'ëre?' [40] Cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye mësaru jaohua'ire

yë'ë yo'je tsini a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajë de'oye yo'ose'e cato jare yë'ëni de'oye yo'ose'e pa'iji.'

41 Ja maca cui'ne Ëjaëpi caja'quë api, ari te'te pa'icohua'ire: 'Saijë'ë, yë'ë quë'ro pa'ima'pë nejosi te'tere pa'icohua'i. Saijë'ë, huatire cui'ne i jo'yare caquë toa yeja de'hua sitona. 42 Ao ëa ju'ina, mësaru aoma'pë paë'ë, yë'ëre. Oco ëa ju'ina, ocoje cui'ne ocuaye pahuë. 43 Huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Jaje pa'ina, mësarupi pëa hue'ña isiye pahuë. Caña peoquë paë'ë. Pa'ina, mësarupi isima'pë paë'ë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, mësaru dani ñañe pahuë. Cosiquë paë'ë. Pa'ina, sani ñama'pë paë'ë, mësaru.' 44 Ja maca iohua'ipi caja'cohua'i a'ë, ite: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre panita'a oco ëa ju'iquëre, panita'a coa cu'iquëre, panita'a caña peoquëre panita'a ju'iquëre, panita'a cosiquëre ñajëta'a cocaiye pare'ni?' 45 Jaje cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api: 'Nuñerepa cayë, iohua'i teaye pa'i paire ñajëta'a cocaiye pajë cui'ne yë'ëreje ai jerepa ti necaiye pahuë, mësaru.' 46 Jaje casi maca iohua'i saija'cohua'i a'ë, ti nejo hue'ñana. Cui'ne nuiñe yo'osicohua'ipi ti pa'i hue'ñana saija'cohua'i a'ë."

26

Jesure Tseañe Cuasase'e
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jaje Jesús si'aye iyere ca tëjini capi, i ye'yacohua'ire:

2 "Mësarupi tsoe asayë, caya mu'seña pa'i maca Israel pai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'oye ti'a ja'ñe. Ja maca Pai Mamaquë tsea cuañosiquë pa'ija'quë api, que cuañoja'quëpi."

3 Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i, cui'ne aiohua'i, tsi'sisicohua'ipi paë'ë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jai huë'e hue'se daripëna. 4 Jarona Jesure coa cosojë tseani huani jeo ja'ñere ca ñahuë, iti yo'o ja'ñere. 5 Jaje pa'iquëta'are "fiesta pai tsi'si macata'a tseañe pañu'u, paipi co'aye sañope yo'oma'-cohua'ini" cahuë.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Simón huë'ere Jesús paji'i, Betania daripëre ja'ju dahuë ju'iquë hue'yosiquë huë'ere. 7 Jarote pa'ina, nomiopi quëna huë jai do'i quëna huëna de'o së ma'ñapi timësiconi cajico dacopi tsio dani, Jesús mesare ñu'ina, ja ma'ñapi i siopëna doo. 8 Jaje iyere yo'ocona, ñani i ye'yacohua'ipi pëijë ca huëohuë.

"¿Me ne ja'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire? 9 Iopi yecohua'ina isico jaiye curi neni peocohua'i mañani cocaito de'o'ñe pa'ioni yo'oco."

10 Cajëna, Jesupi asani capi:

"¿Me yo'ojë josa caye'ni, iote? Iye yë'ëre yo'ocaiye de'oye a'ë. 11 Coa si'anë mësaru co'amaña peocohua'ire paja'cohua'i a'ë, mësaru acohua'ire. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë mësaru pama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. 12 Yë'ë siopëna huëo së ma'ñapi doye cato yë'ëre tasi maca huëo së ja'ñere ne de'huacaio yo'oco. 13 Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Coa si'a hue'ña iye huaso coca quëanije ico yë'ëre yo'ose'e quëaja'cohua'i a'ë. Jaje quëajëna, paije iote huanëyoma'pë cuasaja'cohua'i a'ë, io yo'oco pa'ise'e."

Judaspi Jesure Yehuoye
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ja maca i ye'yacohua'ipi aquëpi Judas Iscariote hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaico-hua'i ëjaohua'i quë'rona sani capi:

15 "¿Je ja'ye saiñe yëye'ni, yë'ëpi Jesure tseacaito?"

Jaje caquëna, asani ite saihuë, treinta curiquë të'ña. 16 Jare ja macapi Judas Jesure pai peo maca ñani tseani jaohua'i jëñana isisi'i caquë co'epi.

Mai Ëjaë Ani Tëjise'e
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Fiesta huëo mu'se o'saye cọ'mema'a ạo ại mu'se tị'aëna, ị ye'yacohua'ipi Jesure tsio
dani seị'ë: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni na'iquëna, ạiñe, Egíptopi Israel pại etajë pa'ise'ere
cuasajë ại jạ'ñe?
"¿Jerona Egíptopi Israel pại etase'e cuasajë na'iquëna, ại jạ'ñe neñe'ni?"
18 Cajëna, ịpi capi, ịohua'ire:
"Saijẹ'ë, jai daripëna sani huë'e pa'iquëni tị'ani ịte cajẹ'ë: 'Ye'yaquëpi caji: Yë'ë yo'o
maca tsoe ja'yere pa'iji. Jạje pa'ina, më'ë huë'ena yë'ë ye'yacohua'i jạ're cọni Egíptopi
Israel pại etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye nesi'i,' caquë jëjo saopi."
19 Jạje caëna, ị ye'yacohua'ipi Jesús cuạñese'eje yo'ohuë. Yo'ojë na'iquëna, ại jạ'ñe ne
de'huahuë.
20 Ñami de'osi maca Jesús mesare ị doce ye'yacohua'i jạ're cọni paji'i. 21 Pa'i jạ yë'ta'a
ạore ại ñu'i capi, cui'ne:
"Nuñerepa cayë mësarute, mësaru aquëpi yë'ëre yehuojạ'quë api."
22 Jạ maca jạje caquëna, jạohua'ipi ai oi ëayerepa asa huesëhuë. Asani sạ'ñe ịohua'ijạ'a
se huëohuë, ñeje cajë:
"Ëjaë, ¿më ñato yë'ëpi yo'ojạ'quë a'ni?"
23 Cajëna, jạohua'ire sehuopi, Jesupi:
"Yë'ë jạ're cọni te'e quẹna de'huana ạiquëpi ịti yë'ëre de'oye yo'oyeje yo'oquë cosoquë
tsẹa jẹo cuạñoja'quë. 24 Jạje pa'ina, Pại Mamaquë cato toyase'e cayeje pa'ye yo'o saoye
pa'iji. Jạje pa'iquëta'are teayerepa yo'ojạ'quë api, ịte yehuoquë. De'ora'pi, jạë ai de'oma'ë
patu."
25 Jạ maca Judaspi, ịti cosoquë tsẹa jẹo cuạñoja'quëpi ịte capi:
"¿Ye'yaquë, më'ë ñato yë'ëpi yo'ojạ'quë a'ni?"
Caquëna, capi:
"Jạje pa'ijẹ'ë. Më'ë a'ë."
26 Jạ yë'ta'a ạore ạijë dujëna, Jesús ị jëñapi panpë ịni Maija'quëre de'oji caquë sẹji'i. Jạ
jeteyo'je ị ye'yacohua'ire ịsiquë capi:
"Ạijẹ'ë. Iye cato yë'ë cạ'ë."
27 Jạ jeteyo'je ụcu duruhuë ị jëñapi ịni Maija'quëre de'oji caquë sẹni ịohua'ina se ịsiquë
capi:
"Si'aohua'i ụcujẹ'ë, iye ụcu duruhuëna. 28 Iye cato yë'ë tsie a'ë. Huajëye ca nëoñere neñe
a'ë. Cui'ne jai pại co'aye yo'ose'ere sại de'huayere caquë ịsiye a'ë. 29 Jạje pa'iquëta'are
cui'naëpi iye cuiya'i o'sa cọno ụcuye pạja'quë a'ë, mësaru jạ're cọni, yë'ë ja'quë cuạñe
tẹ'tena mësaru jạ're huajë o'sa cọno ụcuye tị'a macajạ'a."

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Jẹjë tëjisi jeteyo'je Olivos cụtihuëna saë'ë. 31 Jạ maca Jesupi capi, jạohua'ire:
"Iye ñami si'aohua'ire mësarute yë'ëre quëco pase'e ti peocohua'ire nëija'coa. Jạje
pa'ina, toyase'e caji: 'Huani jẹosi'i, yëi ñamare ñacaiquëre. Huani jẹosi maca yëi ñama
huahuesicohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë.' 32 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi jụ'isiquëpi huëni du'ru
Galileana saquëna, mësarupi jeteyo'je tị'aja'cohua'i a'ë."
33 Jạje ca maca Pedropi sehuopi:
"Jạje si'aohua'ire më'ëre tuiye jẹosicohua'i pa'itojẹ yë'ë cato pạñë."
34 Jạje caquëna, Jesupi capi, ịte:
"Nuñerepa cayë, më'ëre. Iye ñami jạ yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë yë'ë ti ñama'quë a'ë
caquë toasọñe coa cajạ'quë a'ë."
35 Pedropi capi, ịte:
"Më'ë jạ're cọni jụ'iñe pa'ito jụ'iñë, yë'ë. Coa caye pạñë."
Caquëna, cui'ne si'aohua'i ị ye'yacohua'i cahuë.

Jesús Getsemaní Quë'rona Señe
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Jạ maca Jesús ị ye'yacohua'i jạ're cọni tị'api, Getsemaní hue'yo huẹ'ñana. Tị'ani capi,
jạohua'ire:

"Yë'ëse'e sani je macana seina, mësaruse'e iye macana ja'rujë'ë."
37 Jaje cani coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajëre cayaohua'ire sai sapi. Sani ai oi cui'ne
ai co'a juu'i ai yo'o huëopi. 38 Ja maca capi, jaohua'ire:
"Ai oiyë, yë'ë joyopi, juni huesëye pa'ina. Jaje pa'ina, mësaruse'e iye macana pëajë'ë,
cui'ne yë'ë ja're coni sëtasicohua'i pa'ijë'ë, mësaruje."
39 Jaje cani Jesús ai seña maca te'i se saji'i. Sani jarona tsiapi yejana simeni ui seji'i,
Maija'quëre, ñeje caquë:
"Yë'ë ja'quë maca, de'hue ne ti'añe pa'ito iye sëje da'care pare yë'ëre nejocaijë'ë, pani
yë'ë yëquë cayeje pa'ye yo'oye, coa më'ë yëyepi yo'ose'e pa'ijaquë."
40 Ja maca i ye'yacohua'i quë'ro co'iquë ti'api, tsoe caisicohua'ipi uijëna. Ñani Pedrore
capi:
"¿Quëco ti'añe pare, yë'ë ja're coni te'e hora macaje? 41 Sëtasicohua'i pa'ijë'ë. Cui'ne
seji'ë, co'aye mëiñena, taisicohua'i pa'iye paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yëji, neñe.
Jaje pa'iquëta'are capëpi tutu peoji."
42 Tijupë sani coni seji'i, ñeje:
"Yë'ë ja'quë iye neñañe ai yo'oyere yeque necaiye peoto, coa më'ë yëyeje yo'ose'e
pa'ija'quë."
43 Tijupë co'ipi. Co'iquë i ye'yacohua'i caisicohua'ini ti'a copi. Iohua'i ñaco capi ai huëo
ca'a do'ire sio meina, caë'ë. 44 Ja maca ñani jeoni saji'i, cui'naëpi Maija'quëre sesi'i caquë
toasoñe acore. Ja'rë i case'eje pa'ye caquë seji'i. 45 Ja maca saji'i. I ye'yacohua'i quë'rona
sani capi, jaohua'ire:
"Yureta'a de'oji. Caijë'ë, cui'ne huajëjë'ë. Tsoe ti'api, Pai Mamaquëre co'aye yo'oco-
hua'i jëñana isija'a maca. 46 Huëijë'ë. Sañu'u. Tsoe daiji, yë'ëre yehuoja'quë."

Jesure Tseañe
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)
47 Jesús ja yë'ta'a cocare capi, Judas titasi macaje. Jaë cato doce soisicohua'i aquë
paji'i. Cui'ne i ja're coni jai pai daë'ë, hua'ña cui'ne tara coni cajicohua'ipi. Jaohua'i
cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i jaohua'i jëjo daocohua'i cui'ne judío pai aiohua'i jëjo
daocohua'i paë'ë. 48 Judas iti yo'oquë yehuoja'quëpi quëaëña, jaohua'ire:
"Yë'ë ini sihuaja'quë a'ë. Jaëni tseajë'ë."
49 Jaje casiquëpi Jesuna tsiojani ite sihuayeje yo'oquë capi:
"¿Pa'iquë, ye'yaquë?"
50 Caquëna, Jesupi sehuopi ite:
"¿Cajei, iquena daiquë'ni?"
Ja maca Jesure tsiojani tseani sahuë.
51 Ja maca jaje yo'ojëna, Jesús cajeipi hua'tiyo dutani cajorose'e tëto tëapi, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëre pani. 52 Jaje yo'oquëna, Jesupi capi:
"De'huajë'ë, më'ë hua'tiyo io pa'i huee'ñana. Si'aohua'i hua'tiñoapi uihuacohua'i cato
jare cui'ne hua'tiñoapi huaijëna, juu'ija'cohua'i a'ë. 53 ¿Huesëquë më'ë yë'ëpi yë'ë ja'quëre
sequëna, yurepi tsoe doce mil huiñaohua'ire jëjo daouna, cocatira'se'e? 54 Jaje yo'oye pa'ito
¿me toyase'e caye ti'aquë'ni, jaje yo'o ja'ñe a'ë, ca nëose'e?"
55 Ja maca Jesús paire capi:
"¿Mësaru yë'ëre tseañu'u cajë hua'ñapi cui'ne tarapi coni tse'ejë date, co'amaña ñaëre
tseañeje pa'ye? Si'a mu'seña mësaru ja're yë'ë pa'i Maija'quë huë'epi ñu'i ye'yaquëna,
mësaru ti yë'ëre tseañu'u cama'pë pa'isicohua'i a'ë. 56 Jaje pa'iquëta'are si'aye iye yo'oye
pa'iji, tsoe acohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi ti'ajaquë cajë."
Ja maca si'aohua'i i ye'yacohua'i Jesure te'ire jeoni cati saë'ë.

Judío Pai Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)
57 Jesure tseasicohua'i sahuë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë quë'rona. Cui'ne
jarote cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i tsi'sisicohua'ipi paë'ë. 58 Jaje pa'ijëna,
Pedropi so'o maca se ñaquë jeteyo'je tuji'i, pai ëjaërepa huë'e daripë quë'rore paja'a.

Sani jaro cacani ja huë'ere ñacaicohua'i ja're coni ja'rupi, merepa yo'oja'cohua'i a'ni ite tseasicohua'i cuasaquë.
59 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne si'a judío pai yo'oye
ñani ca tëjicohua'ipi co'ehuë, Jesure sañope co'aye yo'oquë api cacohua'ini ti'ani Jesure
huani jeoñu'u cajë. 60 Jaje co'ejëta'a ti'añe pahuë, ite sañope ca ja'ñe. Jaje ti'ama'pë
jai pai ite coa huëojë cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Jaje yo'o maca cayaohua'i tëji
hue'ñarepa sañope cacohua'i daë'ë. 61 Jaohua'ipi dani cahuë: "Iquë cato yë'ëpi Maija'quë
huë'e nejosiquëpi toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë api."
62 Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi huëni nëcani capi, Jesure:
"¿Ti te'e yë'opoje sañope sehuoye paquë, më'ë? ¿Më'ëre sañope jaohua'i caye asaquë,
më'ë?"
63 Jaje catoje Jesús ti cama'ë paji'i. Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi capi, ite:
"Maija'quë huajëquërepa mamipi më'ëre care pajë'ë, cayë. Quëajë'ë, më'ëpi Maija'quë
mamaquërepa Cristo pani."
64 Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:
"Jaje pa'ijë'ë. I a'ë, yë'ë, më'ë cayeje. Cui'ne mësaru ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë
Diusu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi sirija'a daina."
65 Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i ju'i care naë ye'sapi, ai coa care paji
caquë iñoquë. Jaje yo'oquë capi:
"Iquë Maija'quëre ai cue'cuequë yo'oji, i yë'opo cayepi. ¿Jaje pa'ito iquere yeque cajë i
yo'oquëna, ñasicohua'ini seni asañu'u cajë co'eye'ni? Mësarupi tsoe asahuë, i cue'cuequë
caye. 66 Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jaje co'aye caquë api. Jaje pa'ina, ju'iñe pa'iji."
67 Ja maca i tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi tsiana mosicapi
të'cahuë. 68 Jaje yo'ocohua'ipi cahuë, ite:
"¿Më'ë a'ë, Cristorepa se ta'ñe ca ñajë'ë, nepi më'ëre tëtore'ni?"

Pedro Cososе'e
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Jaje yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina, paire necaico i
quë'rona tsiojani cao, ite:
"Më'ëje Jesús Galilea aquë ja're coni cu'i pa'isiquë aë."
70 Jaje cacona, Pedropi si'aohua'i pa'i hue'ñana coa cosopi, ñeje caquë:
"Huesëyë, më'ë caye. ¿Iquere jaje caco'ni?"
71 Pedro eta sa'ro quë'rona huëni je'në saina, yecopi nomio ñani cao, iti maca pa'ico-
hua'ire:
"Iquë Jesús Nazaret aquë ja're coni cu'i pa'isiquë api."
72 Cacona, ja maca Pedropi tijupë coso copi:
"Ñama'quëre pa'ë, jaëte. Quëare payë."
73 A'ri maña tsoe pa'i maca iti maca pa'icohua'ipi Pedro quë'rona tsiojani cui'ne ite
cahuë:
"Nuñerepa më'ë i ye'yasicohua'i aquëre pa'ë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayeque tiñe pa'iji,
huesëye peoye."
74 Cajëna, ipi capi:
"Ti ñama'quë a'ë, caye asa ma'ñe, mësaru."
Jaje itire yo'oquë caquëna, cura yëji'i. 75 Yë'ina, ja maca Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite
case'e: "Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë toasoñe yë'ëre ñama'quë a'ë cosoja'quë a'ë." Jare
cuasaquë ja maca jaro pa'isiquëpi Pedro etani ai oji'i, co'a ju'i.

27

Pilatona Jesure Isiye
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Ñata tomesi maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi
te'e cuasaye nehuë, Jesure huani jea ja'ñere cajë. 2 Sëasiquëni sani Poncio Pilatona iti yeja
ëjaëna isihuë.

Judas Ju'ise'e

3 Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jeo cuañoja'quë pa'ina, ñani ai oi
pañete yo'ore'ni cuasaquë oi treinta curi të'ña ite isise'ere cui'nare co'yopi, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina. 4 Co'yoquë capi, jaohua'ire:
"Co'aye yë'ë yo'ohuë, ti do'i peoquëni huani jeoja'quëre isiquë."
Jaje caquëna, iohua'ipi sehuohuë, ite: "¿Iquere yëquë oiye'ni, ja yo'ose'e? Më'ëse'e
yo'oquë cajë'ë."
5 Ja maca Judas, curiquë Maija'quë huë'ena jeo ñato saoni sani queo deni juji'i.
6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi curiquë ña'ñe oese'ere tsi'soni careña:
"Iye curiquë Maija'quëre coa isijë aya mahuëna ayaye peoji, tsie do'i saise'e me
ayaye'ni."
7 Ja jeteyo'je jaohua'i te'e cui'ne si'a yë'quë maca cuasajë ca de'huahuë, "soto ne
hue'ñana yejare hueroñu'u, tiohua'ire taja'a yejare" cahuë. 8 Jaje pa'ina, ja yeja yurejе
"Tsie Yeja" hue'eji. 9 Jaje ti'api, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Jeremias toyaquë
pa'ise'e ñeje cayepi: "Treinta curiquë të'ña imahuë, i do'ire Israel pai isise'ere. 10 Japi
huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yë'ëre cuañese'eje pa'ye."

Jesús Pilato Ña Hue'ñare Pa'ise'e
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jesús pai ëjaë quë'rona sasiquë paji'i. Pa'ina, ipi ite seji'i:
"¿Më'ë aë, judío pai ëjaërepa?"
Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Jaje pa'ijë'ë. Më'ë case'eje pa'i a'ë."
12 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi sañope co'aye catoje Jesús
ti a'ri mañaje sehuoma'ë paji'i. 13 Paquëna, ja maca Pilatopi capi, ite:
"¿Asama'quë më'ë, më'ëre sañope yo'ojë caye?"
14 Jaje catoje Jesús ti sehuoma'ë paji'i. Jaje pa'ina, ña jujani pai ëjaëpi ai ise'ere ñani ¿me
neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne huesëpi, yeque yo'oye peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

15 Jaje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca pai ëjaëpi cosicohua'ire eto saoquë yo'oye
paquë paji'i. Paipi jaëni etoye pa'iji cajëna, etoquë paji'i. 16 Paji'i, cosiquë Barrabás
hue'equë si'aohua'i i co'aye yo'oye asaquë. 17 Jarote jai pai tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi
seji'i, jaohua'ire:
"¿Neni yëye'ni, de'oye pa'ija'quëre jëjo saoye, Barrabás panita'a Jesucristo?"
18 De'hue asapi, paipi Jesuni ai yëjë yo'o do'ire pëijë co'aye yo'oma'quëni tsease'e. Jaje
pa'ina, Pilato jaje capi.
19 Ja yë'ta'a Pilato pai co'aye yo'ose'ere asani ne de'hua hue'ñare ñu'ina, i pacopi jëjo
dao, io case'ere quëaja'quëre ñeje caco:
"Jaëre nuñerepa de'o paire cui'na coni yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ñajë'ë. Jaëte yo'o do'ire
huëo cani ñahuë, ai co'ayerepa."
20 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi
paire cuañehuë, Barrabásni etojë'ë cajë, cui'ne Jesuni huani jeoja'quëre cajë'ë, cahuë. 21 Pai
ëjaëpi tijupë cui'ne seni coquë capi:
"¿Cayahua'i tseasicohua'i pa'icohua'ire jequëni yëye'ni, eto saoye?"
Caquëna, jaohua'ipi cahuë:
"Barrabásni etoye yëyë."
22 Cajëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:
"¿Cui'ne me neja'quë a'ni, Jesure Cristo hue'equëre?"
Caquëna, si'aohua'i sañope cahuë:

"¡Queja'quë api!"
23 Ja maca Pilato capi, jaohua'ire:
"¿Jaje pa'ito iquere co'aye yo'o u'ni?"
Caquëna, tijupë cui'ne cui cohuë:
"¡Queja'quë api!"
24 Pilatopi i co'aye yo'ose'e asa ti'ama'ëna, coa paipi jerepa josa yo'ojë sañope jase'e cajëna, ña jujani jëña tsoasi'i caquë oco daja'quëre jëjo saouna, daëna, tsoaquë capi:
"Yë'ëpi iquë de'o paire huani jeo ja'ñe cuañema'ë pa'iyë. Mësaruse'e yo'ojë'ë."
25 Jaje caquëna, si'a pai sehuohuë:
"Yëquëna cui'ne yëquë mamajëna ite huani jeo do'i tomejaquë."
26 Ja maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, de'oye pa'ija'quëre. Etoquë Jesuni si'seni ja jeteyo'je queni huani jeoja'quëre jëjo saopi.
27 Ja jeteyo'je pai ëjaë soldado paipi Jesure sahuë, jai huë'ena. Si'a soldado pai tsi'sisicohua'irepa paë'ë, Jesús pa'i hue'ñana. 28 Ja jeteyo'je i ju'i ca dutani maja'i ju'i care suñacaë'ë. 29 Cui'ne siopëna miu maro pucaë'ë. Cui'ne ëja te'te jëtëna soquë tarapë isihuë. Ja maca i ña hue'ñana do're ja'runi cue'cuejë ñeje ite cahuë:
"¡Pa'ijë'ë, judío pai ëjaërepa!" 30 Jaje cajë cui'ne copi tse'sejë cui'ne ite tarapëpi siopëna të'cajë yo'ohuë. 31 Jaje ite cue'cue tëjini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacani ja maca queja'quëre sahuë.

Ite Quese'e
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)
32 Jaropi etani saijë Cirene aquëre ti'ahuë, Simón hue'equëre. Jaëni Jesure queja'a sarahua sacaija'quëre cuañehuë.
33 Jaje yo'ojë Gólgota hue'e hue'ñana ti'ahuë. Jaje cani cayë, pai siopë tara. 34 Jarona Jesure cuiya'i o'sa conona sëjeñe coni co'mesicore ocuahuë. Jaje ocuajëna, Jesús ipi neñani ucuye coepi, iote.
35 Ite quesi maca jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ¿nepi iote paja'cohua'i a'ni? cajë yo'ohuë, sa'ñe iohua'ija'a. Jaje yo'ojëna, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyase'e ñeje caye ti'api: "Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë, iohua'ija'a ¿nepi paja'cohua'i a'ni?" cajë yo'ohuë. 36 Jaje yo'o tëjini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajë ja'runi ñahuë. 37 Cui'ne i siopë sa'nihuëna ja do'ire ju'iji caco quëacore toyani sëohuë. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUË API, JESÚS, JUDÍO PAI ËJAË.
38 Cui'ne caya co'amaña yahue imacohua'ire quesicohua'i paë'ë, i ja're coni, yequëni i ëja tetena cui'ne yequëni i ari tetena. 39 Cui'ne iti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejë tea ju'ijë siopë api së'cuijë saë'ë, ite ñajë. 40 Cui'ne cahuë:
"Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e peo hue'ña nejoni cui'ne toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë pa'isiquë. Jaje pa'i sëte yure co'ye huasojë'ë. Më'ëpi Maija'quë mamaquë pani cruzupi caje nëcajë'ë."
41 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ije, fariseohua'ije cui'ne cue'cuehuë, ite. Jaje cue'cuejë sa'ñe iohua'ija'a cahuë:
42 "Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'a ija'a co'ye huasoyere paji. Jaje pa'ina, ipi Israel pai ëjaërepa pani yurepi cruzu dequëpi caje nëcaëna, sehuoye patira'pi, maire. 43 Iquë cato Maija'quëna ire papi cuasaquë quëcoquë paji'i. Jaje pa'isiquëre sëte yure Maija'quëpi ite huasojaquë, ite oiquërepa pani. Ita'a maire 'yë'ë cato Diusu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api."
44 Cui'ne co'amaña ñaohua'ije i ja're coni quesicohua'ique tea ju'ijë sañope cahuë.

Jesús Ju'ise'e
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)
45 Ja maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'iorepa de'o nëji'i, mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaja'a. 46 Cui'ne jare ja hora pa'i maca Jesús ai tutu cuipi: "Eli, Eli, lama sabactani". Ja caye cato caji: Yë'ë Diusu, Yë'ë Diusu, ¿me nesi'quë yë'ëre jeoco huesou'ni?
47 Yecohua'i iti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:

"Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji."
48 Jare iti macapi te'i huë'huëpi, oco saësi pë quërëjasi'i caquë. Quërëjani dani o'sa
cuiya'i conore saë tëjini soquë tarapëna hue sëoni ucujaquë caquë ja'ye maca sapi. 49 Jaje
yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yo'oma'ë. Ñañu'u, Elíaspi dani ite huasoquë pa'ito."
50 Tijupë Jesús tutu cui'ne cui copi. Ja maca juni huesëpi. 51 Jare iti macapi Maija'quë
huë'e ta'tëpo tëhuosico cayaye ëmëje'epi huë'ehuëre pana yete saji'i. Yejaje ñu'cuequë
cui'ne quëna yejañaje tsate saji'i. 52 Cui'ne ju'isicohua'ire tase'eje hui'ye sapi. Cui'ne
Maija'quëre asani ju'isicohua'ije huëisicohua'i paë'ë. 53 Tasi daripëapi huëisicohua'i paë'ë,
Jesús huëisi jeteyo'je. Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna, jai pai ñahuë,
jaohua'ire.
54 Ja maca Capitán cui'ne i ja're coni Jesure ñacohua'ipi yeja ñu'cueye ñani cui'ne yeque
jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë cahuë: "Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."
55 Jarote jai pai nomiohua'ije paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure Galileapi cocaijë tuisicohua'i.
56 Jaohua'i ja're coni paë'ë, María Magdalena, María Jacobo cui'ne José pëca ja'co cui'ne
Zebedeo mamajë pëca ja'co coni paë'ë.

Jesure Tase'e
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë Arimatea daripë aquëpi
daji'i. Jaë cato Jesure tuiquë de'osiquë paji'i. 58 Jaje pa'ipi jaëpi Pilato quë'rona sani Jesús
capëre seji'i. Seina, ja maca Pilatopi cuañepi, isijë'ë caquë iti ñacaicohua'ire. 59 Josépi i
capë si'si peo capi peo hue'ña deapi. 60 Yo'oni huajëcore pana i tsecona oapi, quëna yeja
perepëna coje nesicona. Ite tani jai quëna pëpi daripë se sioni saji'i. 61 Cui'ne jarote paë'ë,
María Magdalena, cui'ne yequë María coni, daripë tiñare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Tasito Ñacaicohua'i

62 Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tëjisi maca paji'i. Pa'ina, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne fariseohua'i coni Pilato quë'rona saë'ë. 63 Ti'ani cahuë:
"Ëjaë, yëquë jaë cosou ja yë'ta'a huajëquë pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, 'Toaso
mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi cui'naëpi huëija'quë a'ë case'ere.' 64 Jaje pa'ina, jëjo saojë'ë,
tasi daripë ñaja'cohua'ire toaso mu'seña pa'i macaja'a, i ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i
capë ñani sani, ja maca paire 'Tsoe huëji'i, juni huesësiquë pa'isiquëpi' cama'cohua'ini.
Jaje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru cososе'e jerepa coa cososе'e pa'ima'coni tëjiyerepa
cosoyepi."
65 Cajëna, Pilatopi capi, jaohua'ire:
"Jaohua'i pa'iyë, iti ñacohua'i soldado pai. Jaje pa'ito sani de'oyerepa ñajë'ë."
66 Jaje caëna, sani tasi daripëre de'oyerepa de'huani iti coje sio quëna pë ëmëje'ena
toyani sëohuë. Sëoni iti macana soldado paire ñaja'cohua'ire jeoni saë'ë.

28

Jesús Jui'siquëpi Huëise'e
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata maca María Magdalena,
cui'ne yeco María coni tasi daripë ñañu'u cajë saë'ë. 2 Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja
ñu'cueye paji'i, Ja cato Ëjaë huiñaëpi ma'tëmopi tasi daripë quë'rona titani yo'opi, quëna
pë coje siosiconi ne taoni io ëmëje'ena ja'rupi. 3 Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa
paji'i. Cui'ne i ju'i capi po yëioje pa'iorepa paji'i. 4 Jare ñani soldado paipi quëquë huesëni
tsasijë ju'ise'eje pa'iohua'i de'ohuë. 5 Ja maca ëjaë jo'yaëpi capi, nomiohua'ire:
"Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure queni huani jeosiquëre mësaru co'eye.
6 Iño peoji. Tsoe huëji'i, i case'eje pa'ye. Dani ñajë'ë, ite oa sitore. 7 Sani esa cajë'ë,
i ye'yacohua'ire: 'I cato ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Yure jaje pa'ipi mësaru Galilea ja
yë'ta'a ti'ama'pëna du'ru saija'quë api. Jarona ite ñaja'cohua'i a'ë, mësaru.' Iyese'e pa'iji,
yë'ë mësarute casi'i cuasase'e."

8 Ja̱ maca nomiohua'ipi esa ta̱si daripë quë'ropi ca'rajë cui'ne ai sihuacohua'ipi
huë'huëjë saë'ë, huajë cocare i̱ ye'yacohua'i pa'isicohua'ire quëañu'u cajë. 9 Ja̱
huë'huëjëna, Jesupi ja̱ohua'ina ñaini pëpapi. Pëpaquëna, ja̱ maca Jesure i̱re papi cajë i̱
quë̱ona su'cuajë de'oquëre pani cahuë. 10 Yo'ojëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire:
"Ca'rama'pë pa'ijë̱'ë. Sani quëajë̱'ë, yë'ë yo'je tsi̱re. Galileana sani yë'ëre ñañe pa'iji."

Soldado Pa̱i Quëase'e

11 Ja̱ yë'ta'a nomiohua'i saijëna, yecohua'i soldado pa̱i i̱ti ñasicohua'ipi pa̱i pa'i hue̱'ñana
sani si'aye i̱ohua'i yo'oquëna, ñase'ere quëahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire.
12 Ëjaohua'ipi sani aiohua'i ja̱'re co̱ni cahuë, si'a yë'quë maca cuasaye pa'ija̱quë cajë. Ja̱je
cajë ja̱ maca soldado pa̱ire jaiye curiquë i̱sihuë. 13 I̱sijë cahuë, ja̱ohua'ire:
"Mësarupi cajë̱'ë: 'ñami yëquë ca̱ni huesësi maca Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i̱
ca̱pë ñani sahuë.' 14 Ja̱re pa̱i ëjaëpi asa ti̱'ani, mësarute sa̱ñope yo'oye pa'ito yëquëpi i̱te ca
de'huacañu'u. Cui'ne ai yo'oye pa'itoje̱ co̱caija̱'cohua'i a'ë, mësarute."
15 Ja̱ maca soldado pa̱ipi curiquë i̱mani, sani ja̱re i̱ohua'i yëhuojë case'eje̱ pa'ye quëahuë.
Ja̱je pa'ina, yure iye mu'señaje judío pa̱i cui'ne quëajë pa'icohua'i a'ë.

Jesupi I̱ Jëjo Daocohua'ire Cua̱ñese'e
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Ja̱je du'ru ca nëose'e sëte i̱ ye'yacohua'i once pa'iohua'i Galileana saë'ë, Jesús quëa
nëosi cu̱tihuëna. 17 Ja̱rona Jesure ñani i̱te do're ja'runi de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë, ja̱
yë'ta'a yecohua'i jëa coejëta'a. 18 Ja̱ maca Jesús ja̱ohua'ire tsioja̱ni capi:
"Yë'ëna si'aye tutu i̱sise'e pa'iji, ma'tëmo cui'ne yeja cua̱ñequërepa pa'ija̱'quëre. 19 Ja̱je
pa'ina, saijë̱'ë, coa si'a yejaña pa̱i pa'i hue̱'ñana. Sani yë'ëre ye'yecohua'ire necaijë̱'ë.
Ja̱ohua'ire Maija'quë mamipi, i̱ mamaquë mamipi, cui'ne de'o joyo mamipi oco docaijë̱'ë.
20 Ja̱je yo'ojë cui'ne ye'yajë̱'ë, yë'ë mësarute cua̱ñese'ere si'aye sehuoja̱jë cajë. Cui'ne
cuasajë̱'ë, yë'ëpi mësaru ja̱'re si'a mu'seña pa'iji, yeja caraja̱isi macaja̱'a." De'oji. Ja̱je
pa'ija̱quë.

SAN MARCOS

Juan Oco Doquë Ayere Quëaye
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 De'o coca ñeje huëopi. Ñeje yo'opi, Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquë. 2 Maija'quëre
quëacaiquë Isaíaspi Maija'quë quëaquëna, toyapi, ñeje:
"Yë'ëre quëacaiquëre du'ru jëjo saosi'i,
saija'a ma'a ne de'huacaija'quëre.
3 Airopi i yë'ose'e jutaja'coa.
Ne de'huajë'ë,
Mai Ëjaë daija'a ma'a, nui ma'a hui'yocaijë'ë."
4 Jaje pa'ina, Juan cuene yejaja'a dai paire doquë daji'i. Jaje dai capi: Mësaru ja'rë
cuasase'ere jeoni ponëto oco doye pa'iji, mësaru co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e pa'ija'-
core. 5 Judea quë'ro pai cui'ne Jerusalén daripë pai si'aohua'i i pa'i hueñana sani iohua'i
co'aye yo'ose'e oijë quëajëna, Juanpi Jordán tsiayana dopi.
6 Juan caña cato camello nañapi nese'e paji'i. Cui'ne i tëi ca cato ca'nipi nesico paji'i. I
aiñe cato pu'su cui'ne mejaë paya paji'i. 7 Ñeje caquë paire quëaëña:
"Yë'ë jeteyo'je jerepa pa'ipi daiji. I jo'yaë në meni zapato joyecaiquëje pa'i yë'ë peoyë,
ai teaye pa'i a'ë. 8 Ocopi dohuë, mësarute. Jesuta'a Maija'quë joyore isija'quë api."

Jesure Doye
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Ja mu'seña Jesupi Nazaret daripëpi de daquëña. Nazaret daripë cato Galilea quë'ro
paji'i. Daquëna, Juanpi Jordán ñana dopi, Jesure. 10 Do tëjina, Jesús tsiayapi tumaquëna,
ma'tëmo jaca sacona, ñaëña. Ñaquëna, Maija'quë joyo ire pana nëca mequëña, su'teje
pa'ipi. 11 Nëca meina, ma'tëmopi yë'ose'e jutaëña:
"Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Më'ëre ai yëyë. Ai sihuaquë pa'iyë, më'ëre."

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Ja maca je'nërepa Maija'quë joyopi saëña, Jesure, yequë hue'ñana, pai peo hue'ñana.
13 Saëna, airo acohua'i quë'rona cuarenta mu'seña pa'ina, mënapi co'aye yo'ojaquë caquë
dani neñaëña. Mënapi jaje yo'o tëji maca huiñaohua'ipi dani Jesure necateña.

Jesús Yo'o Huëoye, Galileana
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Juanre tsoe tseani cosi maca Jesús jeteyo'je saji'i, Galileana, de'o cocare quëaquë Diusu
te'te ayere. 15 Ñeje caquë quëapi:
"Tsoe ti'api, Maija'quë cuañe te'te. Ja'yere pa'iji. Mësaru ja'rë cuasase'e jeoni yeque
cuasayena ponëjë'ë. Huaso cocare asajë'ë."

Hua'ire Yo'ecohua'ire Soiye
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Jesupi Galilea jaira të'tëpaja'a saina, Simón i yo'jei Andrés coni hua'i huaterë jeo
dëojëna, ñaëña, iti hua'i yo'ecohua'i sëte. 17 Ñani jaohua'ire capi:
"Yë'ë ja're daijë'ë. Yureta'a paire yo'ecohua'i pa'ija'cohua'ire nesi'i, yë'ëpi."
18 Ca tëjina, huaterë jeoni sateña, i ja're.
19 Satena, seña maca saina, Zebedeo mamajëpi Jacobopi i yo'jei Juanpi coni yohuëre
ñu'ijë huaterëre que'que do'sejëna, ñaëña. 20 Ñani iohua'ire soiña. Soina, jaohua'ije pëca
ja'quëre jeoni Jesús ja're sateña, i saina cocaicohua'i ja're coni yohuëre pa'ina.

Co'a Joyore Hue'equë
(Lc 4.31-37)

21 Jeo saisicohua'ipi capernaum daripëna sa ti'ani, du'ru huajë mu'se Judea pai tsi'si
huë'ena cacarena, ye'yaëña, Jesupi. 22 Ye'yaquëna, me nesiquëpi de'oyerepa ta'ñerepa

ye'yaquë'ni, jaë, cuañequëjẹ pa'irepa ye'yaquë'ni. Maire ye'yacohua'i yo'oyejẹ yo'oye paji,
cuasareña. [23] Cui'ne pai tsi'si huë'ere huati quë'i paquëña.
[24] Pa'ipi caëña:
"¿Jesús Nazaret daripëpi daiquë me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni? ¿Yëquëre huasi'quë
daiquë? Ti cuañequërepa de'oquëni ñahuë, më'ëre."
[25] Caquëna, Jesupi huatire caëña:
"Cama'ë pa'ijë'ë. Jaëte jẹoni etajë'ë."
[26] Caquëna, asani hue'hue dahuëjẹ pa'ye juı'iquëte yo'oni cuini etaëña, huati. [27] Jaje
yo'ouna, ñani si'aohua'i quëquë huesëni sa'ñe seteña:
"¿Ique a'ni, iye? ¿Iquerepa huajë ye'yaye a'ni, iye? ¿Huatiohua'ire eto sao tuture paque
paji. Jaje paquëni i cuañeñe sehuojë etayë?"
[28] Jaje Jesús yo'oyese'e esa Galilea yeja pa'icohua'i asa ti'areña.

Simón Pedro Huaore Jujuye
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

[29] Ye'ya tëjini pai tsi'si huë'epi etani Simón cui'ne Andrés huë'ena cacaëña. Jacobo cui'ne
Juan coni cacareña, Jesús ja're. [30] Cacarena, Simón huao suña dahuëre juı'io uico pacoña.
Pa'iona, io juı'iñe quëareña, Jesure. [31] Quëarena, asani dani io jëtëna tseani naë huëouña.
Naë huëouna, suña dahuë jẹouña. Jẹouna, huëni si'aohua'ire aoña.

Jai Paire Ne Co'yaye, Jesús Yo'oquëna
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

[32] Na'iquëna, ësë caje huesëquëna, ja daripë si'a juı'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire
Jesús quë'rona dareña. [33] Si'a pai ja daripë acohua'i tsi'sireña, eta sa'ro quë'rona.
[34] Tsi'sirena, jai paire jujuquëna, co'yareña, si'aohua'i. Si'aye juı'iñe pa'itojẹ de'oye jujuña.
Cui'ne huati quë'iohua'i pa'ijëna, eto saouña, huatiohua'ire. Huatiohua'ipi tsoe Jesure
ñareña. Jesupi huatiohua'i cayete ësequë, cama'pë pa'ijë'ë, cani eto saouña.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore
(Lc 4.42-44)

[35] Ja yo'o tëjini pëani cani nea huẹ'ñarepa huëni saquëña, pai peo huẹ'ñana Maija'quëni
casi'i caquë. [36] Ja caquëna, Simón cui'ne yecohua'i coni tuteña. [37] Tuni ti'ani ite careña:
"Si'aohua'i më'ëni co'eyë."
[38] Cajëna, Jesupi iohua'ire caëña:
"Je darina sañu'u. Je darijẹ cui'ne Maija'quë coca quëasi'quë daë'ë."
[39] Cani saquëña. Si'a huẹ'ña Galilea quë'roja'a sai si'a Judea tsi'si huë'ena cacani
Maija'quë coca quëarojaquëña. Cui'ne huatiohua'ire eta saouña.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Juı'iquëre
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

[40] Jesús pa'i huẹ'ñana te'i juı'iquëpi daquëña. Ja'ju dahuë juı'iñe hue'equëpi dani do're
ja'runi oi sẹquëña:
"Më'ëpi yëni ne co'yajë'ë, yë'ëre."
[41] Juı'iquëte oi ñaquë jëtëpi se patoquë caëña:
"Yëyë. Më'ëre jujusi'i."
[42] Cani patoquëna, ti juı'iñe peoquëre pare ne co'yaëña, ite. [43] Ne co'yani Jesupi yëhuouña,
yë'ë ne co'yase'e quëama'ë pa'ijë:
[44] "Yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë, coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëse'ere iñojë'ë,
Moisés cuañequë pa'ise'ere isiquë më'ë si'sire tsoa tosiquë pa'iyere iñoquë. Jaje yo'o-
quëna, yecohua'i ñajajë caëña. Cani jëjo saouña."
[45] Ti jujusiquëpi etani sani Jesús yo'ose'ere si'a huẹ'ña quëaëña. Quëaëna, Jesupi
pai daripëa tiñarepa cacaye peouña. Peoquëna, hue'sere pai peo huẹ'ñare paquëña.
Pa'iquëta'are paipi i quë'rona si'a huẹ'ña acohua'ipi dateña.

2

Quë'quë Dahuë Ju̱'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Yequë huë̱'ñare panirojäni tëjini, tijupë Capernaum yejana co'i cöpi. Co'ina, huë'ere
pa'iji asareña, yecohua'i. 2 Asani esa tsi'sireña. Si'a huë'e tïmë huesëoña, so'o sa'ro
peoyerepa. Jäje tsi'sirena, ï cato Maija'quë cocare quëaëña. 3 Quëaquëna, cajese'e
ë̱mëohua'ipi ju̱'iquëre hue'ejë dareña. Ï ju̱'iñe cato quë'quë dahuë paji'i. 4 Dani jai päi
pa'ijëna, Jesús pa'i hue̱'ñana caca tï'añe peoquëna, ña jujani huë'e ë̱mëje'eja'a coje neni
ju̱'iquëre cäi saihuëre ü̱ina, Jesús nëca hue̱'ñana casareña. 5 Jujucaijä'quë api cuasajë
yo'oyere ñani Jesús ju̱'iquëre capi:
"Tsihua'ë, më'ë co'aye yo'ose'ere säi de'huacaise'e a'ë."
6 Jäje caquëna, ïti maca ñu'icohua'ipi cuäñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi asani cuasahuë.
7 ¿Me yo'oquë jäje caquë'ni, iquë? Coa Maija'quëni cue'cuequë caji. Iye yeja acohua'i päi
co'aye yo'ose'ere säi de'huaye peoji. Coa Diususe'e yo'oye a'ë, jä cato.
8 Cuasajëna, Jesús ï joyopi ïohua'i cuasase'e asani caëña:
"¿Me neñu'ju jäje cuasaye'ni, mësaru? 9 Ique a'ni, ju̱'iquëre ai de'oye ca'ñe pa'ye: 'Më'ë
co'aye yo'ose'e säi de'huacaise'e a'ë.' Pänita'a caye, 'Huëni më'ë cäi saihuë ïni saijë̱'ë.'
10 Jäje pa'ito mësarute ïñosi'i, yë'ë Päi Mamaquë iye yeja pa'i päi co'aye yo'ose'ere säi
de'hua tutu paquë pa'iyere."
Jäje cani ju̱'iquëre caëña:
11 "Më'ëni cayë, huëijë̱'ë. Më cäicore ïni hue'equë më huë'ena saijë̱'ë."
12 Järe caëna, ju̱'iquëpi ï cäi sëohuë ïni hue'equë saquëña. Saquëna, ñani Maija'quë ai
de'oji cajë sihuareña, mai ña ma'ñere ñañë, cajë.

Jesupi Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jesupi sani cöuña, jaira të̱'tëpana. Sani cöuna, si'a päi ï quë'rona tsi'sirena, ye'yaëña.
14 Ye'ya tëjini jerepa saina, Leví, Alfeo mamaquëpi pa'i do'i säi huë'ere ñu'ina, Jesupi ñani
caëña:
"Yë'ë jä're daijë̱'ë."
Caëna, asani ï jä're saquëña.
15 Jesupi Leví huë'ena sani ñu'i äina, jai päi pa'i do'i së̱cohua'i cui'ne yecohua'i co'aye
yo'ocohua'i cui'ne ï ye'yacohua'i cöni te'e ñu'ijë äteña. 16 Jesupi jäje jäohua'i jä're cöni ñu'i
äina, ñaquë ñani cuäñese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseohua'ipi ï ye'yacohua'ire së̱teña:
"¿Me neni mësarute ye'yaquë pa'i do'i së̱cohua'i jä're cöni cui'ne co'acohua'i jä're cöni
ü̱cuquë cui'ne äiquë'ni?"
17 Sejëna, Jesupi asani sehuouña, jäohua'ire:
"Huajëcohua'i cui'ne de'oye pa'icohua'i jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë. Ju̱'icohua'ipi
co'ecohua'i a'ë. Yë'ë cato de'ocohua'ini soisi'i caquë daiye pähuë. Co'acohua'ini caquë
daisiquë a'ë."

Äi Ma'ñere Cajë Sëñe
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Fariseo päi ye'yacohua'ipi cui'ne Juanre ye'yacohua'ipi äima'pë Maija'quëre sejëna,
yecohua'ipi ñani Jesús quë'rona dani së̱teña:
"¿Me yo'ojë më ye'yacohua'i äima'pë sëñe päñe'ni, Juan ye'yacohua'i cui'ne fariseo päi
ye'yacohua'ise'e äima'pë sejëna?"
19 Sejëna, Jesupi sehuouña:
"¿Hueja äo äija'cohua'ire soisicohua'i jë̱'quë äima'cohua'ini ïti hueja pösëpi ïohua'i jä're
cöni pa'ito? Ïpi pa'ito äiñe pa'iji. 20 Jäje pa'iquëta'are hueja pösëje̱ pa'ini yequë mu'se sio
cuäñoni jä macata'a äima'pë sëja'cohua'i a'ë.
21 Ai ju'i cäre huajë cäpi jaoma'cohua'i a'ë. Jäje yo'osicohua'i pa'ito jöjajëna, huajë cäpi
quërësïo ai ju'i cäre jerepa jai coje neñe pa'iji. 22 Cui'ne huajë cuiya'i cönore ai cä'ni topëna
ayama'cohua'i a'ë. Ayasicohua'i pa'ito huajë cuiya'i cönopi o'saquë quï'co joiye pa'iji. Jä

maca yureta'a si'aye nejoñe pa'iji, cono cui'ne topëje coni. Ja do'ire huajë cuiya'i cono ja're huajë ca'ni topëna ayaye pa'iji."

Jesús Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Te'e mu'se Jesús huajë mu'se pa'ina, trigo tsioja'a saina, i ye'yacohua'ipi sa tëto saijë
tëahuë. 24 Tëajëna, ñani fariseo paipi careña, Jesure:
"Ñajë'ë, jaohua'i yo'oyere huajë mu'se yo'oye peoji, huajëye pa'i mu'sere."
25 Cajëna, ipi iohua'ire caëña:
"¿Maija'quë toyapë mësaru ñama'cohua'i a'ni? Toyase'e cato caji: Abiatar Maija'quë
huë'ere ñacaicohua'i ëjaërepa pa'i maca, Davidpi cui'ne i cocohua'ipi aiñe peoquëna, ai
ëa ju'ijë. 26 David cui'ne i cocohua'i coni cacani aore Maija'quë ña hue'ñana tëose'ere aë'ë.
Iye ao cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e ai ja'ñe pa'iji. Yecohua'ire ësese'e paji'i."
27 Cui'ne jaohua'ire Jesupi caëña:
"Paini caquë Maija'quë huajë mu'se nepi. Pani paipi huajë mu'se do'ire ai yo'ojajë caquë
neñe. 28 Yë'ë Pai Mamaquë cato huajë mu'se ëjaëpi yo'oyë."

3

Jëtë Sëyë Huesësiquë
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Pai tsi'si huë'ena Jesupi tijupë cacapi. Cacaëna, jarote jëtë sëyë huesësiquë paji'i.
2 Pa'ina, huajë mu'sere Jesupi jujuquëna, ñañu'u cuasajë cama'pë ñahuë, jujuquëna,
sañope ite cañu'u cajë. 3 Ja maca Jesús jëtë sëyësiquëre ñani caëña:
"Huëni nëcani iye maca jopore pana dani nëcajë'ë."
4 Jaje se cani yecohua'ire seji'i:
"¿Huajë mu'se ique yo'oyepi de'oquë'ni? ¿De'oye, panita'a co'ayere yo'oye, paire
huasoye, panita'a paire huani jeoñe?"
Jaje caquëna, ti sehuoye pareña. 5 Jaje Jesús seni jujani pëi iohua'ire ñapi, i cayere asaye
coejëna, ñani. Jaje oi ña jujani ju'iquëre capi:
"Më'ë jëtëre pi'najë'ë."
Caquëna, pi'napi. Pi'naquëna, i jëtëpi tsoe de'oco paji'i. 6 Jare ñani fariseo pai
etasicohua'ipi Jesure huani jeo ja'ñere ca de'huajë paë'ë, Herodes pai ja're coni.

Jaira Të'tëpare Jai Pai Pa'iye

7 Jesupi i ye'yacohua'i ja're coni saji'i. Saina, jai pai tuteña, Galilea paipi. 8 Jaiye
yo'oquëna, asa ti'ani Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán je te'te quë'ro acohua'i, Tiro
yeja acohua'i, cui'ne Sidón yeja acohua'i i quë'rona ñañu'u cajë dateña. 9 Jaje pa'ina,
Jesupi i ye'yacohua'ire caëña. Yohuë ja'yena dajë'ë, paipi qui'ima'cohua'ini. 10 Iye cato
capi jai paire jujuquëna, ñani ju'icohua'ipi ini patoni co'yañu'u cajë yo'ojëna. 11 Cui'ne
huatiohua'ipi ini ñani do're ja'rujë cuijë cahuë:
"Më'ë cato Maija'quë mamaquë a'ë."
12 Jaje cajëna, Jesús ai ësepi cama'pë caquë. Jaë api, quëaye coepi.

Jesupi Yë Sahuani Soiye
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ja jeteyo'je ai cutihuëna tumani jarona i yë sahua nëosicohua'ire soina, dateña.
14 Datena, soipi, si'a jëña cayañoa pa'iohua'ire tsi'soni sahua nëosicohua'ire yë'ë ja're
pa'ijajë caquë jaohua'ire mësarute jëjo saosi'i yë'ë coca quëaja'cohua'ire. 15 Cui'ne ju'ico-
hua'ire juju tutu cui'ne huatiohua'ire eto sao tutu isiña. 16 Icohua'i a'ë, doce i soisicohua'i:
Simón jare ini Pedrore hue'yopi. 17 Jacobo cui'ne i yo'jei Juan, Zebedeo mamajë paë'ë,
cui'ne jaohua'ini hue'yopi Boanerges jaje cani cayë mujuë mamajë. 18 Andrés, Felipe,
Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo cato Alfeo mamaquë Tadeo, Simón paji'i. Jaë cato judío
pai de'oye pa'iyere caquë yo'o tsëcapë aquë paji'i. 19 Cui'ne Judas Iscariote paji'i, Jesure
cosoquë yehuoja'quëje.

Jesús Co'a Joyo Tuture Paquë Caye
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Jaje quëa tëjini i ye'yacohua'i ja're huë'ena cacaëña. Cacaëna, tijupë paipi tsi'si dateña.
Tsi'si huesëjëna, ai yo'oye pa'ina, ai yo'ojë aiñeque pareña. 21 Jaje pa'ina, i cajeohua'ipi
asani Jesure quërëjañu'u cajë dateña, coa cuepei neni yo'oji, caye pa'ina.
22 Cuañese'e ye'yacohua'ipi Jerusalénpi daisicohua'ipi careña:
"Huati ëjaë Beelzebúre hue'equëpi yo'oji. Jaje pa'ina, jaë tutupi co'a joñoare eto saoquë
yo'oji."
23 Jaje cajëna, ja maca Jesupi soiña, tiña asajajë caquë quëapi, pai yo'oyeje pa'ye ñeje
caquë:
"¿Huati ëjaë pani me ija'a co'ye eto saoquë'ni? 24 Paipi yeja ëjaëpi huasiquë pani,
yecohua'ipi ini sañope yo'ojëna, uihuaquë coa carajaiñe pa'iji. 25 Cui'ne te'e huë'e
acohua'ipi uihuajë huasicohua'i pani coa sa'ñe yo'ojë carajaiñe pa'iji. 26 Jaje huatipi ija'a
sa'ñe uihuaquë pani quëcoye peoji. Jaje yo'oquë pani tsoe carajaisi'quë yo'oye pa'iji.
27 Ai tutu quë'i huë'e pa'ito cacaye peoji, i co'amaña sioñu'u cajë. Ini du'ru huenita'a i
co'amaña jioye pa'iji.
28 Nuñerepa cayë, mësarute: si'aye pai co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Cui'ne
Maija'quëre co'a coca cayeje sai de'huacaiye pa'iji. 29 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore
sañope co'a coca casiquëre cato sai de'huacaiye ti peosipi. Si'anë do'i pasipi."
30 Huatire hue'equë api casi do'ire, jaje Jesús quëaëña.

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi coni dani hue'sere pa'ijë Jesure quëacaija'quëre jëjo
saoreña, daijaquë cajë. 32 Jare asani Jesús quë'ro jai pai ñu'ijë asacohua'ipi Jesure careña:
"Më'ë ja'co cui'ne më yo'je tsi më'ëni soiyë, hue'sepi."
33 Cajëna, sehuouña:
"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co, cui'ne yë'ë yo'je tsi?"
34 Jaje cani i quë'ro ducohua'ire seña tëjijani caëña:
"Iñore pa'iyë, ja'coje pa'iohua'i cui'ne yë'ë yo'je tsije pa'iohua'i. 35 Si'aye Maija'quë
yëyete yo'ocohua'ipi yë'ë yo'jei cui'ne yë'ë yo'jeo cui'ne yë'ë ja'cohua'i pa'iyë."

4

Taquë Yo'ose'eje Pa'ye Quëase'e
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Tijupë Jesús jaira të'tëpapi ye'ya huëouna, jai pai i quë'rona tsi'si dateña. Jai pairepa
tsi'si daijëna, Jesús ña jujani iti maca jaira huahua yona aya mëni ja'ruña, paise'e
mejahuëre pa'ijëna. 2 Ja maca yureta'a jaiye ye'yaëña, pai yo'oyeje pa'ye ñeje caquë.
3 "Asajë'ë, iyere, taquë sani tase'ere. 4 Jaje sani taquëna, yequë capi ma'ana tomepi.
Tomeina, pi'api dani peo hue'ña ocue saopi. 5 Yequë capi quëna yejana tomeo. Tomeni
esa mëapi, pea yeja do'ire. 6 Jaje mëacota'are ësëpi ëo hueapi, tsita mema'coni. 7 Yequepi
tomepi, miu pisi quë'rona. Jaje pa'ina, miu pisipi te'e ai de'oni hue hueapi. Jaje yo'oni
quëima'o paco'ë, tase'e. 8 Yequë capi de'o yejana tomepi. Tomeni mëani jaiye de'oye
quëji'i. Iti ca yequë ñëapi quëji'i, treinta ca, yequepi sesenta ca cui'ne yequepi cien ca
quëji'i."
9 Casi jeteyo'je caëña, jaohua'ire:
"Cajoro hue'ecohua'i pani, asajë'ë."

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Quëa tëjisi jeteyo'je Jesús te'i pëaëña. Pëaëna, ñani i quëno maca i ye'yacohua'i ja're
coni pa'icohua'ipi seteña: ¿Iohua'i ñañena coni ique yo'oyere quëaë'ni, jaje? 11 Cajëna, ipi
sehuouña. Sejëna, Jesupi caëña:

"Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaro tiro pa'icohua'ire cato iohua'i ñañe ayepi coni caquë quëaye pa'iji. [12] Jaohua'ipi ñajëta'a ñañe pajajë caquë. Cui'ne asajëta'a ti jare caji cuasama'cohua'ipi pa'ijajë caquë, cui'ne asani ponëma'pëna iohua'i co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye peojaquë caquë quëayë."

Taquë Yo'oyeje Pa'ye Quëaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

[13] Caëña, yequeje:
"¿Mësaru iye quëase'e asa ti'añe pañe? ¿Jaje pani me yeque cui'ne pa'ye quëato asa ti'aja'cohua'i a'ni? [14] Maija'quë coca quëaquë api, iti ca tañeje pa'i. Maija'quë coca'ë, iti ca. [15] Ma'ana iti tomese'eje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi Maija'quë coca asayë. Asarena, huatipi dani, peo hue'ña iohua'i asase'ere nejoñere quëaji. [16] Quëna yejana tase'eje pa'iohua'i a'ë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi ai yëjë asani sihuajë de'huayë, Maija'quë coca. [17] Jaje asasicohua'ita'a quëcoma'pë ai yo'oyepi pa'ina, panita'a de'o coca do'ire paipi sañope yo'ojëna, yo'o jujani jeoñere quëaji. [18] Yecohua'ipi miu pisi quë'rona taëna mëañeje pa'iohua'ipi de'o coca asayë. [19] Asasicohua'ita'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña pa ëayepi cosoquëna, coa si'a co'amaña yë huesëni yo'ojë Maija'quë cocare nejoñe a'ë. Jaje yo'ocohua'i quëiñeje pa'ye de'oye pa'iyere iño ti'añe peoji. [20] Yecohua'ipi de'o coca asani ti de'huacohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi jaiye quëiñeje pa'iohua'i pa'iyë, de'o yejaje pa'iohua'i. Yecohua'ipi treinta ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi sesenta ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi cien ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë."

Toa Tsëo Pë Yo'oye Ayepi Ye'yaye
(Lc 8.16-18)

[21] Caëña, cui'ne:
"¿Toa tsëo përe dani mahuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni panita'a cai saihuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni? Pani, toa tsëo pë cato si'a hue'ña miaja'coni tiñare pana nëcoye pa'iji. [22] Yahuese'e pa'ise'epi si'aye ti'a ja'ñese'e a'ë cui'ne pai ñama'pë pa'ijajë cajë yo'ose'ere si'aohua'i, asase'e pa'ija'coa. [23] Mësarupi cajoro hue'ecohua'i sëte asa ti'ajë'ë."

[24] Caëna, cui'ne:
"De'hua mësaru asase'ere yo'ojë'ë. Mësaru yecohua'ire cuecueni isiyeje pa'ye mësaruteje Diusupi cuecueni isija'quë api. Mësaruni jerepa isija'quë api, iti asacohua'ini. [25] Jaje pa'ina, paquëni jerepa isiye pa'iji. Cui'ne peoquëni jerepa a'ri maña i payeque jioye pa'iji."

Tase'e Mëañe Ayepi Quëaye

[26] Jesupi capi, cui'ne:
"Maija'quë cuañe te'te cato yejana iti care taëna, iose'e mëañeje pa'ye a'ë. [27] Jaje pa'ina, ta tëjisi jeteyo'je sani iti tasiquë caiji. Cani tëjini na'iquëna, huëiji. Jaje cui'ne mu'seña cui'ne ñamije tëto saiji. Yo'oquëna, tasi ca cato tsatani mëa huëoji. Jaje yo'oquëna, iti tasiquë cato huesëquë pa'iji, io yo'oye. [28] Yejase'e ai de'oye necaina, mëaji. Du'ru macarepa iti ñë macapi mëaji. Jeteyo'je iti tsa'ña neji. Jeteyo'je iti ca yureta'a neji, iti tsa'ñana timë ja'ñe. [29] Iti ca ya'ji tëjisi maca iti ca tëasi'i caquë etaquë api. Jaje yo'oyeje pa'ye a'ë, Maija'quë te'te aye."

Mostaza Ca Ayepi Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

[30] Yequeje caëña, Jesús:
"¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye, panita'a iquena coni caquë quëara'ye iohua'i asa ja'ñe? [31] Mostaza care yejana tañeje pa'ye a'ë. Ja ca cato si'a soquë ca maña seña maca ai a'ri ca'ë. [32] Jaje pa'iquëta'are tasicopi ai de'osico pani si'a soquë ñëa maña jerepa jaico ai de'ocoa. Jaje pa'iopi jai soquë capëa pa'iona, pi'aje iona daijë pëa huajëjë pa'icohua'i a'ë, ja'o huë'ehuëna."

[33] Jaje Jesús ye'yapi, Maija'quë coca. Jaiye iohua'i ñañe ayepi caquë iohua'i a'jiñe asa ti'añeque quëapi. [34] Iohua'i ñañe ayepi caquë si'anë quëaëña. Coa peoye quëaye paëña. Jaje

pa'iquëta'are i ye'yacohua'ise'ere si'aye i quëase'ere jare cayë caquë nuñerepa quëaëña, te'ohua'ire.

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Iti mu'se na'iquëna, ire ye'yecohua'ire caëña:
"Je të'huina jeñu'u."
36 Caëna, ja maca Jesús yohuëre pa'ina, paire jeoni sateña, Jesús ja're. Saijëna, cui'ne
yequë yohuëja'a coni sateña. 37 Saijëna, ai tutu huëouña. Jairapi ai toaquë yohuëna ocopi
timëoña. 38 Timëquëna, Jesuta'a sëtipë quë'rore coa ui caquëña, i siopë tëo pacona tëo
paquë. Caina, jaohua'ipi dani sëtoni careña:
"Ye'yaquë, mai ne huesëyë."
39 Cajëna, huëni tuture cuañeiña. Cui'ne jairare caëña.
"Yo'oma'o pa'ijë'ë."
Caquëna, tutupi jo'cua jeo nëquëña. Cui'ne jairaje tsiña de'huaje pa'io de'oña. 40 Ja maca
jaohua'ire caëña:
"¿Me yo'ojë ca'raye'ni? ¿Maija'quëpi ñacaiji, cuasa ma'ñe?"
41 Caquëna, ire ye'yecohua'ipi ña quëquëni careña:
"¿Iqueire papi, iquë ja jerepa tuture cui'ne jairate cuañequë'ni, cui'ne sehuoco?"

5

Huati Quë'ire Gadara Aquëre Quëaye
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Jaira je të'huina ti'areña, Gadara quë'rona. 2 Yohuëpi Jesús ja'a tumaquëna, ju'isico-
hua'ire ta hue'ñapi te'i ëmë huati quë'ipi sañope daquëña. 3 Huati quë'i cato, ju'icohua'ire
ta hue'ñare pa'iquë paquëña, quëna meapi hueñu'u cajëta'a hueñe peoquëpi. 4 Jëña
nëcañoa coni jaiye huetoje ipi naë tëte jeaëña. I jerepa tutu neñe peouña. 5 Ñami,
mu'se ju'isicohua'ire ta hue'ñare ai cutihuëre pa'i cuiquë quëna pëapi co'ye huai yo'oquë
paquëña. 6 So'opi Jesure ñani huë'huëni Jesús nëca macana ti'ani Jesús më'ëpi jerepa tutu
paquë cani do're ja'ruña.
7-8 Do're ja'runa Jesupi caëña, huatire:
"Iye ëmëre etajë'ë."
Caquëna, ai tutu caquë sequëña:
"Jesús, Diusu ti ëjaërepa mamaquë ai yo'oyete yë'ëre isima'ë pa'ijë'ë."
9 Seina, Jesupi jaëte caëña:
"¿Ique mami a'ni?"
Caquëna, sehuouña:
"Yë'ë mami cato jai pai a'ë."
10 Cani Jesure ai sequëña:
"Iye huatiohua'ire yequë hue'ñana jëjo saoma'ë, iñore pa'ijajë."
11 Caquëna, ja'yere jai sese dohuë cuti perepëre aijë pa'ijëna, 12 Huatiohua'ipi asani
seteña:
"Sese quë'rona jëjo saojë'ë. Yëquëre jaohua'ina cacañu'u."
13 Careña, de'oji saijë'ë caëna, etani sani sesena cacareña. Cacarena, si'a dos mil sese
huë'huëjë jai hua'que të'tëpapi tomejë jairana dutu juteña. 14 Jutena, sesere ñacaicohua'ipi
ñani huë'huëni pai daripëna si'aye quëareña, iti yo'ose'e. Quëarena, paipi asani dateña.
15 Jesús pa'i hue'ñana ti'ani ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi caña suñasiquëpi de'o cocare
caquë ñuquëña. Ñu'ina, ite ñani si'aohua'i ca'rareña. 16 Ca'rajëna, sese ñacaicohua'ipi
Jesús yo'ose'ere quëareña, huati quë'ire yo'ose'e cui'ne sesere yo'ose'e coni. 17 Jaje
quëajëna, asani Jesure saijë'ë, iño pa'ima'ë cajë, se huëoreña.
18 Carena, Jesupi yohuëna aya mëni sai huëoquëna, huati quë'i pa'isiquëpi ai sequëña,
Jesure më'ë ja're coni sani pasi'i caquë.
19 Caquëna, Jesupi pani sehuouña:
"Më'ë huë'ena saijë'ë. Sani më'ë cajeohua'ire quëajë'ë, më'ë ëjaëpi oi ñani necaise'ere."

20 Caëna, saquëña. Sani si'a jëña daripëa quëa huëouña. Ire Jesús necaise'ere quëaquëna,
asani ai de'oye yo'ose'e pa'iji, careña.

Juʼicopi Jairo Mamaco Jesús Caʼcore Patoye
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Jesupi yohuëja'a cui'naëpi yequë te'tena je'esi maca jai pai tsi'si dateña. Jaje yo'ojëna,
jaira të'tëpare pa'ina. 22 Ja maca pai tsi'si hue'ña cuañequëpi Jesús pa'i hue'ñana Jairo
hue'equëpi ite ñani do're ja'runi, 23 caëña:
"Yë'ë mamacopi juni huesëco. Sani më'ë jëtëpi pato co'yacaijë'ë."
24 Seina, Jesupi i ja're coni saquëña. Saina, jai pai cui'ne sateña. Jaje pa'ijë ite qui'i
huesoreña. 25 Jaje jai pai pa'i hue'ñare te'o nomio doce ometëca ju'ico pacoña. Si'anë
tsie cajequëna, ai yo'oco pacoña. 26 Iote si'a jujucohua'i yo'o jujajëna, ai yo'oco pa'ico
pacoña. Si'aye io paye juju do'ina sai saosico pacoña. Si'aye ja coñe paëña, iote. Coa ai
jerepa ai yo'oco pacoña, co'yaye peoyerepa. 27 Jaje pa'iopi Jesús cayere cajëna, asani dani
jeteyo'jeja'a i ju'i cana patoña. 28 Coa i ju'i cana patoni co'yasico pa'ija'coa'ë, caco. 29 Pato
macarepa tsie cajeye jeouña. Ja maca asaoña, tsoe io capë co'yasico pa'iye. 30 Jaje yo'osi
maca Jesupi asaëña, i tutupi ju'icore jujuse'e. Jaje pa'ina, co'ye pënëni paire ñani caëña:
"¿Nepi yë'ë ju'i cana patore'ni?"
31 Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:
"Tsoe më'ëpi pai qui'iyerepa pa'iye ñaquëta'a, ¿nepi patore'ni sequë'ni?"
32 Jaje catoje Jesús cato si'a hue'ña pënëquë ñaëña, nepi patore'ni caquë. 33 Ñaquëna, ti
co'yasicopi asani ca'raco tsasico dani i nëca hue'ñana tani io yo'ose'e nuñerepa quëaoña.
34 Quëacona, Jesús jaore caëña:
"Huau maca yë'ëre cuasase'epi ne co'yahuë. Señaco saijë'ë. Iye ju'iñe ti ne co'yahuë,
më'ëre."
35 Ja caquëna, yecohua'ipi dateña, pai tsi'si huë'e cuañequë huë'epi. Dani Jairore careña:
"Më'ë mamaco tsoe ju'isico paco'ë. Ye'yaquëre jerepa josa cama'ë pa'ijë'ë."
36 Caquëna, Jesupi asasiquëta'a asa ma'ñeje pa'ipi tsi'si huë'e cuañequëre caëña:
"Caʼramaʼpë paʼijë'ë. Maija'quëpi necaiquë api cuasajë'ë."
37 Jesupi saina, Pedro coni Jacobo coni cui'ne Jacobo yo'jei Juan coni sateña. Yecohua'i
coni saiye ëseiña. 38 Tsi'si huë'e cuañequë huë'ena ti'ani ai yo'oye ñaëña, paipi ai cuijë
oijëna. 39 Jaje oijëna, huë'e cacani jaohua'ire caëña:
"¿Me neni mësaru ai yo'ojë cajë cui'ne ai oiye'ni? I mamaco ju'ima'o paco'ë. Coa caico."
40 Caquëna, jaohua'ipi ire soreña. Sojëna, Jesús si'aohua'ire hue'sena eto saouña. Coa
pëca ja'quëpi cui'ne pëca ja'copi coni ju'isico pa'i hue'ñana cacareña. 41 Cacani ju'isico
jëtëna tseani iote caëña:
"Talita cumi." Mai coca cato "tsihua'o huëijë'ë" caye a'ë.
42 Jaje ca macarepa doce ometëca pacopi tsihua'o huëni cucoña. Jaje cu'iona, ñani
de'oquëre papi yo'oji cuasareña. 43 Jaje jujusiquëta'a ai ëseiña, yecohua'ire quëaye pajë'ë
caquë. Tsihua'ore sani aore aojë'ë, caëña.

6

Jesús Paʼiye, Nazaret Daripëre
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jaropi etani i quë'rona co'iña, ire ye'yecohua'i ja're coni. 2 Huajë mu'se ti'asi maca pai
tsi'si huë'ena ye'ya huëouña. Ye'yaquëna, i paipi ai de'oyerepa ye'yaquë'ni cuasareña. Jaje
cuasajë careña:
"¿Jerona iquë jerepa si'aye ye'yei'ni? ¿Iquerepa ta'ñe ye'yaye a'ni, cui'ne nepi ite pai
yo'o ti'a ma'ñe yo'o ja'ñe isire'ni? 3 Iquë cato mai ñaquë api, María mamaquë api, huë'ña
de'huaquë api, Jacobo, José, Judas cui'ne Simón maja'yë api, cui'ne i yo'jeohua'ije mai ja're
coni pa'iyë, iñore."
Jaje cajë i caye asaye coereña. 4 Jaje cajëna, Jesupi jaohua'ire caëña:
"Si'a hue'ña yecohua'i cato Maija'quëre quëacaiquëre yëcohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are
i yeja acohua'ipi cui'ne i cajeohua'ipi cui'ne i huë'e acohua'ipi coeyë."

5 Jarona airepa pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oye paëña, paipi ite asaye coe do'ire. Jaje pa'ina,
coa ju'icohua'i mañase'ere pato co'yaquë a'ri pai mañare jujuña. 6 Jaje pa'ina, nequë api
cuasama'pëna, ñani me yo'ojë jaje pa'iye'ni cuasaëña. Ja jeteyo'je yeque huë'ñana sani
cu'i ye'yarojaquëña.

Jesupi I Ye'yacohua'ire Jëjo Saoye
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 I ye'yacohua'ire doce pa'iohua'ire soini, huatire eto saoja'a tutu isini cayaohua'ise'ere
jëjo saouña. 8 Jëjo saoquë cuañeiña:
"Sama'pë pa'ijë'ë, ao tupë, curiquëje. Coa topë macase'e sajë'ë. 9 Cui'ne zapato cui'ne
camisa sajë'ë, yeque suña ja'ñe sama'pë."
10 Cui'ne caëña, jaohua'ire:
"Huë'ena cacasicohua'i pani iti macana pëajë'ë, ja daripë quëa tëjini sai macaja'a.
11 Cui'ne yequë huë'ñapi mësarute coecohua'i pa'ito, panita'a asaye coecohua'i pa'ito
mësaru quëo ya'o tsa'cuse'ere ti'to toni eta saijë'ë. Jaje yo'ojë iñoñe pa'iji, iohua'ire sañope
yo'oye. Nuñerepa cayë, pai ñape yo'ose'e ña mu'se ti'aëna, jaohua'ire ai co'ayerepa saiñe
pa'iji, mësarute ësesicohua'ire. Sodoma cui'ne Gomorra yeja paire cato a'ri ja'ye saiñe
paji'i."
12 Jaje jëjo saosicohua'ipi huajëye pa'iyenaponëña pa'iji cajë quëareña, paire. 13 Cui'ne
huatiohua'ireje eto saoreña. Ju'icohua'ire hui'yapepi nejëna, co'yareña, jai pai.

Juan Oco Doquë Ju'iñe
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Ja maca romano pai ëjaë Herodesje asaëña, si'a pai Jesús yo'oye asajëna. Jaje asani
Herodespi caëña:
"Juan oco doquëpi huëji'i. Jaje pa'ina, tutu paquë yo'oji."
15 Yecohua'ipi careña:
"Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi."
Cui'ne yecohua'ipi careña:
"Tsoe huë'ña Maija'quëre quëacaicohua'i pa'ise'eje pa'i api."
16 Jare Herodespi asani caëña:
"Jaë cato Juanpi yë'ë cuañeina, siopë tëto tëasiquë api. Jaëpi ju'isiquëpi huëni yo'oji."
17 Herodes cato Juanre tseani quëna meapi hueni co'acohua'ire co huë'ñana co'aji'i,
Herodías do'ire. Herodías cato yo'jei Felipe nëjo paco'ë. Jaje pa'ioni Herodespi yo'jei
nëjore jioni i nëjore nepi. 18 Jaje yo'oquëna, Juanpi caëña, Herodesre:
"Më'ë yo'jei nëjoni jioni paye co'aji."
19 Jaje caquëna, Herodíaspi Juanre ai coeco pacoña. Jaje pa'ina, huani jeosi'i cacota'a
huani jeoñe ti'añe paoña. 20 Herodespi ite Juanre nuñerepa de'oquë api caquë ca'raëña.
Jaje pa'ina, ipi huani jeoñe ësequëna, paoña. I caye si'aye asama'quëta'a Herodes cato
i caye yë asaquë paquëña. 21 Jaje pa'iquëta'are Herodías ti'aoña, io huani jeoñe oise'e.
Herodespi ite coasi mu'se ti'aëna, pai ëjaohua'ire, soldado ëjaohua'ire, cui'ne Galilea
ëjaohua'ire soini ao ai maca. 22 Herodías mamacopi cacani de'oyerepa pairacona, ñani ai
sihuareña, si'aohua'i iti ñacohua'i. Jaje pa'ina, Herodes sihuaquë caëña, nomi tsiore:
"Më'ë yëyere sejë'ë. Isisi'i, më'ëre."
23 Cui'ne caëña, care payë. Coa caye pañë. Si'a co'amaña më'ë sese'e isiye pa'iji. Yë'ë
cuañeñe jopore paja'a isinije isiyë, caëña. 24 Jaje caëna, asani sani pëca ja'core secoña:
"¿Iquere seja'coa'ni, ite?"
Cacona, iopi caoña:
"Sejë'ë, Juan oco doquë siopëre."
25 Jaje quëaona, asani pai ëjaë pa'i huë'ñana sani caoña:
"Yurepi Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë."
26 Jare pai ëjaëpi asani ai co'a juquëña. Jaje pa'iquëta'are tsoe ca huesosiquë sëte pañë
caye peouña, cui'ne i soisicohua'ije asasi do'ire. 27 Ja do'ire jare iti macapi te'e soldadore
jëjo saouña, Juan siopë quërëjaija'quëre. 28 Caëna, soldadopi sani Juanre huani jeoni siopë

yëto tëani quëna de'huana ayani dani isiña. Isina, Herodespi nomi tsiona isina, jaopi pëca ja'core isio.
[29] Ja yo'ose'ere asani Juanre ye'yecohua'ipi dani Juan capë maca sani ta jeoreña.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

[30] Ja jeteyo'je doce paire jëjo saosicohua'ipi co'ini tsi'sini Jesure quëareña, iohua'i yo'ose'ere, cui'ne iohua'i ye'yase'ere.
[31] Quëajëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:
"Daijë'ë. Sani pai peo huë'ñana pëa huajëñu'u."
Ao aiñeque peoyerepa pai tsi'si ja'ñere asaquë capi. [32] Jaje caëna, saë'ë, yohuëja'a iohua'ise'e pai peo huë'ñana. [33] Jaje saijëta'are jai pai ñareña, i saiye. Jaje ñani Jesupi saiji cani huë'huëjë, i sai huë'ñana si'a daripëa pa'icohua'i sateña. Ja ti'ama'në du'ru ti'areña, paipi. [34] Jaje yo'ojëna, Jesupi yohuëpi tumani pai mañare teaye oi ñaëña, yëi ñama ñacaiquëre peocohua'ije pa'iohua'i mañapi. Pa'ijë yo'ojëna, ñani jaiye iohua'ire ye'ya huëouña.
[35] Ai na'i huesëquëna, ñani i ye'yacohua'ipi ite careña:
"Tsoe na'iji, iño pai peo huë'ña'ë. [36] Jëjo saojë'ë, sani pai pa'i huë'ñana ao maña hueroni aijajë. Iño cato peoyë, iohua'ire aoñe."
[37] Cajëna, Jesupi sehuouña iohua'ire:
"Mësarupi aojë'ë."
Caquëna, iohua'ipi careña:
"¿Jaje pa'ito yëquëpi sani veinte mil të'ña do'ire papi pan hueroni aoñe?"
[38] Cajëna, Jesupi caëña:
"¿Je so pan paye'ni, iño? Sani ñajë'ë." Caquëna, careña:
"Pa'iji, cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'i."
[39] Cajëna, Jesupi cuañeiña, paire. Jaje pa'ito si'aohua'i tayahuëna ja'rujë'ë, caëña. [40] Caëna, cien paise'e cui'ne cincuenta pai de'o tsëcapëa ja'rureña. [41] Ja maca Jesupi cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire ini ma'tëmona ñaquë de'oji caquë Maija'quëre pëpani, panre i ye'yacohua'ina isiña. Isiquëna, jaohua'ipi paire se isicateña. [42] Ja maca si'aohua'i ani sihuacohua'i pateña. [43] Ani tëjisi jeteyo'je ani jujase'ere tsi'soreña, doce do'rohuëa hua'ina cojë. [44] Ja pan aisicohua'i cato cinco mil ëmëohua'i pateña.

Oco Da'ca Ëmëje'eja'a Cu'iye
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

[45] Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi, du'ru saijë'ë, yohuëja'a Betsaidana. Yë'ëse'e paire saiyë caquë pëpa tëjini sasi'i, caëña. [46] Saiyë, caquë pëpa tëjini ai cutihuëna Maija'quëre casi'i caquë saquëña. [47] Ñami de'osi maca Jesús te'i yejare pa'ina, yohuë saisicohua'i cato jaira jopore pateña. [48] Jaropi pa'i i ye'yacohua'i ai yo'ojë co'mejëna, ñaëña, tutupi sañope tutuquëna. Je'në ñata tome maca Jesupi oco da'ca ëmëje'eja'a nëcaquë saquëña, i ye'yacohua'i quë'rona. Coa sa tëto sasi'quë saiyeje pa'ye saquëña. [49] Oco da'ca ëmëje'eja'a nëcaquë saina, ñani huati pa'ima'co cuasajë quëquëni cuihuë.
[50] Si'aohua'i ñani quëquëni cuijëna, ipi capi, jaohua'ire:
"Ai yo'ojë cama'pë yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë."
[51] Jaje cani iohua'i pa'i yohuëna aya mëina, tutupi jeouna, ja maca merepa jaje yo'oquë'ni cuasajë ñareña, i yo'ose'e. [52] A'ri maña pan pa'ise'ere jaiye neni paire aose'ere cuasaye pareña, iohua'i joyo jëa do'ire. Jaje pa'ina, ai cuasareña.

Genesaret Ju'icohua'ire Jujuye
(Mt 14.34-36)

[53] Jeni ti'areña, Genesaret yejana. Jarona iohua'i yohuë sëa huahuoreña. [54] Yohuëpi sa tumasi maca Jesu api cajë ñareña. [55] Ñani ja maca si'a huë'ña cu'ijë ju'icohua'ire da huëoreña, cai saihuëre uijëna, Jesús quë'rona. [56] A'ri dari mañana saina, pai daripëana saina, tsio huë'ñana saina, ju'icohua'ire i sai ma'añana oereña, jujucaijaquë cajë. Jesure

ai seteña, mëˈë juˈi cana patoni juˈicohuaˈi coˈyajajë cajë. Siˈaohuaˈi i juˈi ca patocohuaˈi coˈyareña.

7

Paire Coˈaye Neñe
(Mt 15.1-20)

1 Jesús quëˈrona Fariseo pai cuiˈne cuañeseˈe yeˈyacohuaˈi tsio dateña, Jerusalénpi
daisicohuaˈipi. 2 Jaje daisicohuaˈipi ñajëna, Jesús yeˈyacohuaˈipi jëña tsoamaˈpë aëˈë. Jaje
tsoamaˈcohuaˈipi aijëna, ñani cueˈcuehuë, siˈsi jëñapi aiñë cajë. 3 Jaohuaˈi cato ja yëˈtaˈa
ao aimaˈnë jëña tsoajëˈë. Aipë caseˈere yoˈocohuaˈi paëˈë. 4 Jaje paˈiohuaˈipi ao huero
hueˈñapi coˈini ai jëña tsoacohuaˈi pateña. Cuiˈne jaiye yeque yoˈocohuaˈi pateña, iohuaˈi
aipë yoˈoye, ucu duruhuëa tsoaye, quëna neˈña tsoaye, caisi saihuë tsoaye, yoˈocohuaˈi
pateña.
5 Jaje yoˈocohuaˈipi fariseo pai cuiˈne cuañeseˈe yeˈyacohuaˈipi seteña, Jesure ñeje:
"¿Me yoˈojë mëˈë yeˈyacohuaˈi jëña tsoajëˈë ja yëˈtaˈa aimaˈnë caseˈe yoˈomaˈpë, siˈsi
jëñapi aiñeˈni?"
6 Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohuaˈire:
"Nuñerepa jaje mësaru coa cacohuaˈi paˈijëna, asaquë coˈaji Maijaˈquëre quëacaiquë
Isaías ñeje caquë toyapi:
Icohuaˈi cato yëˈëre coa yëˈopeseˈe oiyë cayë.
Jaje paˈiquëtaˈare iohuaˈi joñoapi yëˈëre oiye pañë.
7 Iohuaˈi yëˈëre señë cajë yoˈoye doˈi peoye aˈë.
Coa paiseˈe cuañeseˈere yeˈyajë yoˈo doˈire.
8 ¿Me yoˈojë mësaru Maijaˈquë cuañeseˈere yoˈomaˈpë yequere coa pai cuañeseˈere
yoˈoyeˈni? ¿Ucu duruhuëare tsoaye, quëna neˈña tsoayere cuiˈne jaiye jaje paˈye yequeje
yoˈoyeˈni?"
9 Caëña, Jesús yequeje:
"Mësaru aiohuaˈi caseˈere yoˈoñuˈu cajë Maijaˈquë cuañeseˈere tirona jeoni yoˈoyë,
mësaru. 10 Moisés cato capi: 'Mëˈë jaˈcore cuiˈne më jaˈquëre deˈoye oi sañope camaˈë
paˈijëˈë. Pëca jaˈcore cuiˈne pëca jaˈquëre sañope coˈaye caquëre cato huani jeoñe
paˈijiˈ.' 11 Jaje caseˈe paˈiquëtaˈare mësaru caye paˈiji: 'Jaˈquëre cuiˈne jaˈcore cocaiye pañë.
Siˈaye yëˈë paye Maijaˈquëna isihuë.' 12 Jaje mësaru cani cayë, jaˈcore cuiˈne jaˈquëre
cocaiye peoji, cajë. 13 Jaje mësaru yoˈojë Maijaˈquë cuañeseˈere pare jeocoyë, pai caseˈere
yecohuaˈina se yeˈyajë. Jaje paˈye yequeje jaiye yoˈoyë, mësaru."
14 Tijupë Jesús soini capi, paire:
"Asajëˈë, siˈa pai. Coa tayo asamaˈpë deˈhuajëˈë. 15 Siˈaye ëmëjeˈepi se cacaye cato paire
coˈaye ne maˈñe aˈë. Saˈnahuë joyopi coˈaye etaye aˈë, paire coˈaye siˈsi neñe. 16 Cajoro
pacohuaˈi sëte asajëˈë."
17 Jaje casi jeteyoˈje paire jeoni huëˈena Jesús cacasi maca i yeˈyacohuaˈipi ja caseˈere
quëajëˈë cajë seteña.
18 Sejëna, caëña:
"¿Jaje paˈito mësarujeˈ asa tiˈañe pare? Mësarupi asahuë, siˈaye ëmëjeˈepi cacaseˈe
cato paire coˈaye neñe peoji. 19 Ao cato joyona saiye paji. Coa ai ëtatuˈuna saiseˈepi
jeteyoˈje eta saiji. 20 Cuiˈne pai joyopi etaye aˈë, coˈaye neñe. 21 Saˈnahuë joyore cayë jaropi
etaji, siˈaye coˈaye cuasaye: yecohuaˈini nomiohuaˈire, ëmëre yoˈoye, paire huani jeoñe,
22 coˈamaña imañe, yecohuaˈi coˈamañare pa ëaye ñañe, siˈaye coˈayere yëye, cosojë yoˈoye
coˈayena sëo measicohuaˈi paˈiye, yecohuaˈi payere ëa ñajë pëiñe, yequëna coˈa coca ca
maˈñere se quëaye, jerepa paˈi aˈë cuasaye, cuiˈne yecohuaˈi paˈiyere cuasacaimaˈpë coa
joosa yoˈorojaiñe. 23 Siˈaye iye joyo saˈnahuëpi etaji. Japi paire siˈsi neñe aˈë."

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mt 15.21-28)

24 Jaropi Jesús Tiro cuiˈne Sidón yejana sajiˈi, huëˈena cacani paije huesëjajë yëˈëre caquë.
Yoˈoquëtaˈare catiye peopi. 25 Ja doˈire tsoe Jesu api asaco, huati quëˈio pëca jaˈcopi i

quë'rona dani do're ja'runi seco'ë, huatire eto saocaijë'ë, yë'ë mamacore pa'icore. [26] Jao
cato Sirofenicia paio paco'ë, yequë yeja aco. [27] Jaje cacona, Jesupi capi, iote:
"Mamajëpi du'ru aijajë, co'aji, mamajë aiñere sioni jo'ya yaina isiye."
[28] Caquëna, iopi sehuoña:
"Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aicohua'i a'ë, mamajë aijë ne to ne'ña
mañaje."
[29] Cacona, Jesupi caëña:
"De'oyerepa më'ë cayë, tsoe më'ë mamacore huati eta saji'i, señaco saijë'ë, de'oji."
[30] Caëna, huë'e ti'ani ñacona, cai saihuë uicopi mamaco tsoe huatire peocopi de'oye
pacoña.

Jesupi Asama'quëre Jujuye

[31] Jesús Tiro yejapi etani Sidón yeja sa tëto sani cui'ne Decápolis daripëaje tëto sani
Galilea jaira ti'aëña. [32] Jarote pa'ina, asama'quëpi cui'ne hua'hua coca caquëni dareña.
Dani pato co'yacaijë'ë, cajë seteña. [33] Sejëna, Jesupi pai peo te'tena sani moñopi cajorona
saquëña. Sa'i copi i moñona tse'seni tsemeñoje papiña. [34] Papiquë ma'tëmona ñaquë ai
yë'eni caëña:
"¡Efata!" Jaje cani capi, Hui'yojë'ë.
[35] Ja maca tsoe cajoro hui'yopi. Ja maca de'oye coca caquë paquëña. [36] Jaje yo'oni
capi, jaohua'ire, yecohua'ire quëama'pë. Jaje caëna, coa jerepa quëareña. [37] Quëarena,
de'oyerepa yo'oquë'ni cuasajë careña:
"Si'aye de'oye yo'oji. Yo'oquëna, asama'cohua'ije asacohua'i de'oyë, cama'cohua'ije
cayë."

8

Jesupi Cuatro Mil Paire Aoñe
(Mt 15.32-39)

[1] Jare ja mu'se jai pai tsi'sireña, tsi'sisicohua'ipi aiñe peoreña. Peojëna, Jesupi i
ye'yacohua'ire soini caëña:
[2] "Teaye pai mañare ñañë, yë'ë ja're tsoe tres mu'seña aiñe peocohua'ipi pa'ijëna. [3] Jaje
aima'cohua'ini jëjo saoquë pa'ito jopo ma'ana dahuëra ju'ija'cohua'i pa'ini, yecohua'ipi
so'opi daisicohua'ipi pa'iyë."
[4] Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:
"¿Me iño cato hueroni aoñe'ni, paije peo hue'ña?"
[5] Cajëna, Jesupi sequëña:
"¿Je so pan paye'ni, mësaru?"
Seina, careña:
"Siete pan payë."
[6] Cajëna, asani paire cuañeiña, tayahuëna ja'rujë'ë caquë. Ja maca siete pan ini
Maija'quëre de'oji caquë pëpani. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina huahueni isipi. Isina,
jaohua'ipi paire se aohuë. [7] Tsiaya hua'ireje pahuë. Pajëna, Jesupi cui'ne jaohua'ireje
yo'oni huahueni i ye'yacohua'ina isina, se aohuë. [8] Si'a pai ani sihuacohua'i paë'ë, siete
do'rohuëa nëapi, ani jujase'e. [9] Ja aisicohua'i cato cuatro mil paë'ë. Ja maca Jesupi iohua'ire
saiyë cani [10] saji'i, i ye'yacohua'i ja're coni yohuëja'a Dalmanuta yejana.

Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

[11] Fariseo paipi dani Jesure sañope careña. Ite neñañu'u cajë seteña, pai yo'o ti'a ma'ñere
ma'tëmo ayere ne iñojë'ë cajë. [12] Sejëna, ai ëja yë'eni caëña:
"¿Me neñu'ju iye pai jaje señe'ni pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñojë'ë cajë? Care payë,
mësarute iñoñeje peoji, te'oreje."
[13] Jaje cani jeoni, cui'naëpi yohuëna aya mëni jaira je te'tena saquëña.

Fariseo Pai Co'ayere Neñe
(Mt 16.5-12)

14 Pan huanëyeni saë'ë, ai ja'ñe peocohua'i, coa te'e panpë maca sahuë. Jaose'e yohuë
paquëña. 15 Pa'ina, Jesupi iohua'ire cuañeiña. De'hua ñajë'ë, fariseo pai o'sa cui'ne Herodes
pai o'sana co'me huesëye caquë.
16 Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe careña: pan peocohua'i datena caji.
17 Jaje cajëna, Jesupi asani caëña, jaohua'ire:
"¿Me yo'ojë pan peoyë, caye'ni? ¿Ja yë'ta'a huesëjë jaje caye? ¿Ai jëa joyore hue'eye,
mësaru? 18 ¿Cui'ne ti ñama'pë pa'iye, cui'ne asama'pë pa'iye, mësaru cajoropi? ¿Yë'ë ja'rë
jaiye pan nese'e cuasaye pañe? 19 Mësarupi ñasicohua'ita'a cinco panpi cinco mil paire
aose'e: ¿aojëna, cui'ne je ja'ye nëaë'ni?"
Caquëna, iohua'ipi sehuoreña:
"Doce do'rohuëa nëapi."
20 "¿Cui'ne cuatro mil paire siete pan pa'ise'epi aoto je ja'ye nëaë'ni?"
Caquëna, iohua'ipi careña:
"Siete do'rohuëa nëapi." 21 Jaje cajëna, ipi caëña:
"¿Ja yë'ta'a jaje ñasicohua'ita'a cui'ne huesëcohua'i pa'ijë jaje cuasaye'ni?"

Jesupi Ñama'quëre Jujuye

22 Ja jeteyo'je Betsaidana ti'areña. Ti'asi maca Jesús quë'rona dareña, ñama'quëni
jujucaijë'ë cajë. 23 Jaje cajëna, asani ñama'quë jëtëna tseani cajiquë pai daripëpi hue'sena
etouña. Copi ñaco cana neni ina patoquë, sequëña, ¡De'hue ña cuañoquë! 24 Caquëna,
ñama'quëpi caëña:
"Ñañë, paire. Ñaquëta'are soquë ñëaje pa'yepi cu'iji."
25 Jaje caquëna, Jesupi tijupë ñaco cana patoquëna, yureta'a de'oyerepa ñaquë ponëni
co'yasiquë paquëña. 26 Ja maca Jesús huë'ena ite jëjo saoquë caëña:
"Pai daripë cacama'ë cui'ne yecohua'ireje quëama'ë pa'ijë'ë."

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Ja jeteyo'je Jesús cui'ne i ye'yacohua'i coni Cesarea cui'ne Filipo yeja pai a'ri darina
sateña. Saijëna, ma'ana Jesupi sequëña, i ye'yacohua'ire:
"¿Iqueipi yë'ëre caye'ni, pai?"
28 Caquëna, iohua'ipi careña:
"Yecohua'ipi më'ëre cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne
yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë api cayë."
29 Ja maca ipi sequëña, iohua'ire: "¿Mësaruta'a iqueipi caye'ni, yë'ëre?"
Caquëna, Pedropi caëña:
"Më'ë cato huasoquë Cristore pa'ë."
30 Jaje caëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:
"Yecohua'ire quëama'pë pa'ijë'ë."

Jesupi I Ju'iñere Quëaye
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Ja maca ye'ya huëoni ye'yaquë caëña. Pai Mamaquë yë'ë ai yo'oye pa'iji. Aiohua'ipi
yë'ëre coeja'cohua'i a'ë. Pai ëjaohua'ije coeja'cohua'i a'ë. Cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ije
yë'ëre coeja'cohua'i a'ë. Jaje coejë yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'i-
ta'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë. 32 Iye tiñarepa quëaëña. Quëaquëna, Pedro
ite tirona sani caëña. Jaje yo'oto co'aji. Iye cama'ë pa'ijë'ë, ca huëoëña. 33 Jaje caquëna,
Jesús co'ye ponëni i ye'yacohua'ire ñaëña. Ñani Pedrore tutu caëña:
"Huati ëjaë saijë'ë. Iño pa'ima'ë. Më'ë cato Diusu cuasayeje cuasama'quë a'ë. Coa pai
cuasayere cuasaquë a'ë."
34 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire cui'ne paire soini caëña:
"Yë'ëni tuñu'u cani co'ye de'oye pa'iyere huanëyejë'ë. Jaje yo'oni më'ëre queja'core
hue'oni tuijë'ë, yë'ëre. 35 Jaje pa'ina, i pa'iye jëasi'i caquë yo'oquëpi coa ne huesoja'quë api.
Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire cui'ne yë'ë coca do'ire i pa'iye nejosiquëpi pa'iye ti'aja'quë
api. 36 ¿Jaje pa'ina, iquere cocaiquë'ni, paipi si'aye iye yeja co'amaña ti'asicohua'ipi iohua'i

joyore coa nejoto? 37 Joyore nejosiquë pani yecore tı̱'añe peoji. 38 Yë'ëni cui'ne yë'ë
cocare huajëya'ye quëama'quëpi cajë pa̱ini ca'rajë pa̱sicohua'ire, yë'ë Pa̱i Mamaquëpi
cui'ne huajëya'ye quëama'quëpi caquë coeja̱'quë a'ë, yë'ë ja'quë de'o tuture papi cui'ne
ı̱ huı̱ñaohua'i ja̱'re dai maca."

9

1 Cui'ne Jesús ca'quëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Mësaru acohua'i iye maca pa'icohua'i ju̱'ima'pë pa'ija̱'co-
hua'i a'ë, ma'tëmo te̱'te ñama'pë pani."

Jesús Tı̱ñe Pa'i Po̱nëse'e
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Seis mu'seña tëto saisi maca Jesupi Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre sai saëña, ai
cu̱tihuëna. Ja̱rona ı̱ ju'i ca̱ cui'ne ı̱ tsia tı̱ñe pa'i po̱nëña. 3 Miacorepa iye yeja ca̱ña jo̱ja
tı̱'añe peoji, ja̱re coa sësë pe̱, poja'iyeje̱ poja'ico po̱nëoña, ı̱ ju'i ca̱ ye'hue pa'iorepa. 4 Ja̱
maca ñareña, Elíasre cui'ne Moisésre Jesús ja̱'re nëcajë cocare cajëna.
5 Ja̱ maca Pedropi Jesure caëña:
"Ye'yaquë, ¿de'oyerepa ı̱ño pa'iye'ni, mai? Toaso̱ a'ri huë̱'ña neñu'u. Më'ë huë'e, Moisés
huë'e, cui'ne Elías huë'e neñu'u."
6 Ja̱je Pedro cani ti cuasama'ë capi, tsoe quëquë huesë sitopi. Si'ahua'i ı̱ ye'yacohua'i cato
quëquë huesësicohua'i pateña. 7 Ja̱ maca ma'tëmopi sirio ı̱ohua'i quë'rona nëca mequëna,
asajëna, yë'ose'e pı̱siña:
"Iquë cato yë'ë mamaquë api. I̱ni ai sihuaquë pa'iyë. I̱ cayere asajë̱'ë."
8 Ja̱ jeteyo'je coa Jesuse'e te'i paquëña.
9 Ai cu̱tihuëpi cajequë Jesús ı̱ ye'yacohua'ire caëña, yecohua'ire mësaru ñase'e quëa-
ma'pë, yë'ë ju̱'isiquëpi huëisi maca quëajë̱'ë, caëña. 10 Ja̱je caëna, ı̱ohua'ise'e yahue
de'huase'ere pareña. Ja̱je pajë coa sa̱'ñe se̱teña, ı̱quere caë'ni, ju̱'isiquëpi huëisi maca
quëajë̱'ë caquë. 11 Ja̱je pa'ina, Jesure se̱teña:
"¿Me yo'ojë cua̱ñese'e ye'yacohua'i Elíaspi du'ru daiye pa'iji, caye'ni?"
12 Cajëna, ı̱pi sehuouña:
"Nuñerepa du'ru daija̱'quë api. Dani si'aye ne de'huaja̱'quë api. Cui'ne ¿me caquë'ni,
toyase'e yë'ë Pa̱i Mamaquë aye? Ai yo'oja̱'quë api. Cui'ne pa̱ije ı̱te coeja̱'cohua'i a'ë, caji.
13 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cayë tsoe Elías daji'i. I̱ni pa̱i ı̱ohua'i yëyeje̱ yo'ohuë, toyase'e cayeje̱
pa'ye."

Huatire Jesús Etose'e
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jeteyo'je co'ireña, ı̱ ye'yacohua'i pa'i hue̱ñana. Dani jai pa̱i pa'ijëna, ñareña. Ñajëna,
cui'ne ı̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni sa̱ñope cajë pateña, cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi. 15 Ja̱je
cacohua'ipi Jesure ñani se je̱oni huë'huëni pëpareña, de'oquëre pa'ni cuasajë.
16 Ja̱ maca Jesupi ı̱ohua'ire se̱quëña:
"¿I̱quere sa̱'ñe yo'ojë care'ni, ja̱ohua'i ja̱'re?"
17 Se̱ina, ı̱ohua'i ja̱'re pa'isiquëpi sehuouña:
"Ye'yaquë yë'ëpi dahuë, huati quë'ini, yë'ë mamaquëre cama'quëni më'ëni ña cua̱ñosi'i
caquë. 18 Huatipi ı̱te de'oye pa'ina, ne ta̱oquë yo'oji. Yo'oquëna, siri yë'opoja̱'a mëaquë
cui'ne cu̱ji quı̱'coquë yo'oji. Ja̱je yo'oquë tutu peoquë de'o huesëji. Më'ë ye'yacohua'ire
eto saocaijë̱'ë, caquë se̱ni jujahuë, ne tı̱'añe peojëna."
19 Caquëna, Jesupi caëña:
"¡Maija'quëpi necaiquë api cuasama'cohua'i! ¿Mësaru ja̱'re yë'ë tsoe aquëpi pa'iyë? ¿Je
ja'ye tsoerepa mësarute quëcoquë co̱cai pa'ija̱'quë a'ni, ja̱je huesëto? Dajë̱'ë, tsihua'ëre."
2 20 Caëna, darena, huatipi Jesure ñani, hue'hue dahuë nequëna, sa ta̱ni tearoja̱ni siri
yë'opoja̱'a etoquë yo'ouña.
21 Ja̱je yo'oquëna, ñani Jesús caëña, pëca ja'quëre:
"¿Je ja'ye tsoe ja̱je yo'oquë pa'iquë'ni?"
Caquëna, pëca ja'quëpi caëña:

"Tsihua'ë pa'inë aquë api. [22] Yequere toana, tsiayana huani jëosi'i, caquë yo'oquë api,
jaiye. Jaje pa'ina, më'ëpi yëquëre oi cocaijë'ë, de'hue."
[23] Caquëna, Jesupi caëña:
"Më'ëpi neñe pa'iji, cuasaquë pa'ito neñe pa'iji, si'aye."
[24] Caquëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi cuiña:
"Neñe pa'iji, cuasayë. Cocaijë'ë, ai jerepa jaje cuasa ja'ñere."
[25] Ai jerepa jai pai tsi'si daijëna, ñani huatire caëña:
"Huati asama'quë cui'ne cama'quë, yë'ëpi më'ëre cayë, etajë'ë. Iquë tsihua'ëre jëoni
sani cui'naëni cacaye pajë'ë."
[26] Caquëna, huatipi cuini yeque hue'hue dahuë se ne couña. Neni ju'ise'eje pa'ire jëoni
saquëña. Jare ñani yecohua'i ju'isiquë pa'iji, careña. [27] Jaje cajëna, Jesupi ite jëtëna tsëani
naë huëo nëcouña.
[28] Ja maca Jesús huë'ena cacaëna, i ye'yacohua'ipi sëteña:
"¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?"
[29] Cajëna, Jesupi caëña:
"Ñeje pa'i huatire cato coa aima'pë cui'ne Maija'quëre señepi eto saoye pa'iji."

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

[30] Jaropi saijë Galilejaja'a tëto sateña. Paije huesëjëna, sasi'i cuasaëña, Jesús. [31] Ja mu'se
cato Jesús i ye'yacohua'ini quëaquë cuquëña. Yë'ë Pai Mamaquë cato tsea cuañosiquë
pa'ijaja'quë a'ë. Jaohua'ipi huani jëoja'cohua'i a'ë caëña. Cui'ne caëña, toaso mu'seña pa'i
maca ju'isiquëpi huëija'quë a'ë. [32] Jaje quëaquëna, i ye'yacohua'i asa ti'añe pareña. Pajëta'a
seni asaye pareña, ca'rajë.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

[33] Capernaum daripëna ti'ani huë'ere pa'i maca Jesupi sequëña:
"¿Iquere mësaru ma'a daini sa'ñe yo'ojë care'ni?"
[34] Caquëna, sehuoma'pë pateña. Nepi jerepa pa'i pa'ijaja'quë a'ni, cajë sa'ñe yo'ojë
casicohua'ipi ma'a dai maca. [35] Pajëna, ja'runi ñu'i doce i ye'yacohua'ire caëña:
"Si'aohua'ire tëto saisiquë pasi'i, cani si'aye yecohua'ire necaiquë jo'yaë pa'iye pa'iji."
[36] Jaje ca tëjini tsihua'ëre jopore pana nëconi, su'cuani caëña, jaohua'ire:
[37] "Yë'ëje pa'ire cuasajë tsihuaëre de'oye yo'ocaini yë'ëni yo'oye pa'iji. Yë'ëre de'oye
yo'oquë cato yë'ëse'ere de'oye yo'oye peoji, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëreje de'oye
yo'ocaiye pa'iji."

Maire Sañope Yo'oma'quë Pani Maire Cocaiquë Api
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

[38] Ja maca Juanpi caëña:
"Ye'yaquë, yëquë ñahuë, më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre. Ñani yo'oma'ë cajë
ësehuë, mai ja're coni cu'ima'quëpi yo'oquëna."
[39] Caquëna, Jesupi caëña:
"Ësema'pë pa'ijë'ë, yë'ë mamipi cajë pai yo'o ti'a ma'ñe yo'ocohua'ire. Jaohua'i cato
yë'ëre sañope cama'cohua'i a'ë. [40] Maire sañope yo'oma'quë cato mai te'tere pa'iji.
[41] Mësaruni yecohua'ipi yë'ë do'ipi cajë oco mañare ocuacohua'i pani de'huacaisi co'amaña
paja'cohua'i a'ë, mësaru Cristo acohua'ini de'oye yo'osi do'ire.

Co'aye Yo'oyena Taiñe
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

[42] Tayo yo'oyena ne taoquëre cato, quëna pëpi ñaje tëcana sëani jai tsiayana jëo dëo'ñe
pa'i api, a'ricohua'ipi yë'ëre cuasacohua'ire co'a de'huaquëre. [43] Jaje pa'ina, cayë më'ë
jëtëpi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto tëajë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi
cacato toa yejana saiye peoye, [44] pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona. [45] Më'ë
nëcayopi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto tëajë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo
tupëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya nëcañoa hue'equëpi toa yejana saito. [46] Jaro pecoje

ju̱'ima'tona cui'ne toaje̱ yayama'tona. 47 Panita'a më'ë ñacoapi tayo yo'oyena saco pa'ito
dutani je̱ocojë̱'ë. Ai jerepa de'oji, Diusu cua̱ñe te̱'tena te'e ñacoa hue'equëpi cacato. Ai
jerepa co'aji, caya ñacoa hue'equëpi toa yejana saito. 48 Ja̱ro pecoje̱ ju̱'ima'tona cui'ne
toaje̱ yayama'tona. 49 Si'ahua'i toapi ne de'huasicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, cui'ne si'aye
Maija'quë coa i̱siye cato a̱sipi, ne de'huase'e pasipi. 50 A̱sipi i̱o së̱ñere carija̱isico pani co'aji,
hua'i saraye. Ja̱je pa'ina, cayë: Mësaru sa̱i ja̱'ñere ne huesoma'pë pa'ijë̱'ë, pa̱i ja̱'re sa̱ñope
yo'oma'pë jo'cua de'oye pa'ijë̱'ë."

10

Jesús Ye'yase'e Nomiore Je̱ocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Ye'ya tëjini Capernaum sani Jordán ña oca te̱'tena saquëña, Judea yejana. Ja̱rona jai
pa̱i tsi'sireña, i̱ pa'i hue̱'ñana. Tsi'sirena, ye'yaëña, i̱ ye'yaye sëte. 2 Fariseo pa̱ipi neñañu'u
cajë se̱teña, ñeje:
"¿Nëjore je̱oñe deoquë?"
3 Cajëna, i̱pi sehuouña:
"¿Moisés me cua̱ñei'ni, mësarute?"
4 Caquëna, careña:
"Moiséspi cua̱ñepi pa̱i ëjaëpi nëjore je̱oco toya ja'o necaquëna, je̱ocoye pa'iji."
5 Cajëna, Jesupi caëña:
"Ja̱ cato Moisés cua̱ñepi mësaru joyopi de'oye cuasama' do're. 6 Ja̱'a Maija'quë si'aye
yeja pa'iye de'hua maca ë̱mëre cui'ne nomiore de'huapi. 7 Ja̱ do're huejani pëca ja'quëre
cui'ne pëca ja'core je̱oni nëjona tsioni pa'iye pa'iji. 8 Ja̱ maca caya hua'i pa'iye pa̱ñë. Coa
te'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë. 9 Ja̱ do're nëjore je̱oñe co'aji, Maija'quë de'oye ñacai tsiose'ere."
10 Huë'ena co'isi maca i̱ ye'yacohua'ipi Jesure cui'nare se̱ni co̱reña, nuñerepa asañu'u
cajë. 11 Cajëna, Jesupi caëña:
"Nëjore je̱oconi yecore huejaquë pani yeconi nomiore yo'oji, co'aye nëjore paquëta'a.
12 Nomiopi ë̱jëre je̱ocosicopi yequëre huejaco pani ë̱mëre yo'oco, ë̱jëre pacota'a, ja̱oje
co'aye yo'oco."

Jesús Tsi̱re De'oyerepa Cacaiye
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jesús quë'rona tsi̱re dareña, i̱pi papicaija̱'quë cajë. Ja̱je yo'ojëna, i̱ ye'yacohua'ipi
tsi̱re dacohua'ire dama'pë Jesús quë'ro cajë ë̱sereña. 14 Ja̱je ë̱sejëna, Jesupi ñani pë̱i caëña,
ja̱ohua'ire:
"Coa ñajë'ë, tsi̱re i̱ohua'ise'e daija̱jë, ë̱sema'pë. Ma'tëmo cato ja̱ohua'ije̱ pa'iohua'i
tse̱coa. 15 Nuñerepa cayë, mësarute. Maija'quë cua̱ñe te̱'te cacaye peoji, tsi̱je pa'iohua'i
pa'iye pa̱ni."
16 Cani tsi̱re su'cuani si̱opëna jëñapi patoquë de'oye pa'ijë̱'ë, cacaquëña.

Po̱sëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Ja̱je yo'o tëjini Jesús saina, te'i huë'huë to̱me dani do're ja'runi caëña:
"De'o ye'yaquë, ¿me neja'quë a'ni, ti pa'iyere ti̱'asi'i cani?"
18 Caquëna, Jesupi caëña:
"¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, de'oquë. Coa Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.
19 Maija'quë cua̱ñese'e më'ëpi asayë, pa̱ire huani je̱oma'ë pa'ije̱'ë. Yequë paconi yo'oma'ë
pa'ijë̱'ë. Co'amaña ñama'ë pa'ijë̱'ë. Cosoma'ë pa'ijë̱'ë, yecohua'ire. Më'ë ja'quëre cui'ne
më'ë ja'core de'oye oi necaijë̱'ë, co'aye cama'ë."
20 Caquëna, Jesure i̱pi caëña:
"Ye'yaquë, yë'ë cato tsihua'ë pa'inëna, iye cua̱ñese'e asani si'a mu'seña de'oye sehuo-
huë."
21 Caquëna, Jesupi i̱te oi ñani caëña:
"Ja̱ yë'ta'a te'o carapi. Sani si'aye më'ë co'amaña i̱sijë̱'ë. I̱sini ja̱ curire peocohua'ina coa
i̱sijë̱'ë. Ja̱je yo'oni ma'tëmona jaiye paja̱'quë, i̱si tëjini daijë̱'ë, yë'ë ja̱'re co̱ni."

22 Jaje caquëna, posëpi oi saquëña, jaiye co'amaña paquë sëte.
23 Saquëna, Jesús ñani ite ye'yacohua'ire caëña:
"Jaiye co'amaña pacohua'ire ma'tëmo ma'a cacaye ai jëaji."
24 Caquëna, ite ye'yacohua'ipi ai cuasareña. Cuasajëna, Jesupi ca couña:
"Huau dohuë, curiquëpi si'aye ti'añë cuasacohua'i ma'tëmo ma'a cacaye peoji. 25 Ti'añe paji, camellore miu ñaca cojeja'a jua etojaiñe. Jaje pa'ina, jaiye co'amaña paquëre cato ai jerepa jëaji."
26 Jaje caquëna, asani ai cuasa co'me huesësicohua'i pa'ijë seteña:
"Jaje pa'ito ¿nepi huaso cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?"
27 Sejëna, Jesupi jaohua'ire ñani caëña:
"Pai cato ne ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato ne ti'añe pa'iji. Maija'quëre cato si'aye ne ti'añese'e pa'iji."
28 Caquëna, Pedropi caëña:
"Ëjaë, yëquë co'amaña si'aye jeoni më'ëre tuë'ë."
29 Cajëna, Jesupi caëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Huë'ere, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yejaña yë'ë do'ire cui'ne huaso coca do'ire jeosicohua'i pani, 30 iye yejana cien jerepa paja'cohua'i, huë'e, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'core, mamajëre, yejaña paja'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ipi joosa yo'oye cui'ne ma'tëmona ti pa'iyere ti'aja'cohua'i a'ë. 31 Jaje pa'iquëta'are yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'jere, pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jere pa'isicohua'ipi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."

Jesupi I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jesupi du'ru saina, i ye'yacohua'ipi jeteyo'je saë'ë, Jerusalénna tumaquëna. Saijëta'a merepa yo'oye pa'ija'coa'ni cuasajë quëquë huesësicohua'ipi saë'ë. Saijëna, ja maca Jesupi iohua'ise'ere soini ite yo'o ja'ñere, 33 ñeje caëña:
"Ñañë, mai Jerusalénna saiye. Jarona Pai Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina tseani isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi yequë paina se isija'cohua'i a'ë, huani jeoja'quëre. 34 Isirena, jaohua'ipi yë'ëre cue'cuejë copi tse'seja'cohua'i a'ë. Jeteyo'je yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Huani jeorena, toaso mu'seña tasiquëpi huajëquë huëija'quë a'ë, yë'ë."

Jacobo Cui'ne Juan Sese'e
(Mt 20.20-28)

35 Ja maca Zebedeo mamajëpi Jacobo cui'ne Juan Jesús quëno macana dani seteña:
"Ye'yaquë, yëquëre necaijë'ë."
36 Cajëna caëña:
"¿Iquere necaiye'ni?"
37 Caquëna, jaohua'ipi careña:
"Më'ë cuañe te'te de'o hue'ñare pana ëjaërepa de'oni ja'ru maca yëquëre më'ë ëja te'tena te'ire cui'ne më'ë ari te'tena te'ire ñojë'ë."
38 Sejëna, Jesupi caëña:
"Mësaru huesëjë coa señë. ¿De'hue mësaru yë'ë sëje cono ucu ti'añe panita'a de'hue mësaru yë'ë do cuañoñeje pa'ye pa'ito tëto sani ti'añe? Yë'ë cato ai yo'oja'quë a'ë."
39 Caquëna, sehuoreña, ite:
"Yëquëje yo'o ti'aja'cohua'i a'ë."
Cajëna, Jesús jaohua'ire caëña:
"Jaje pa'ire paji. Yë'ë ai yo'ose'eje mësaruje ai yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë do cuañose'eje pa'ye mësaruje do cuañoja'cohua'i a'ë. 40 Yë'ë ëja të'huina cui'ne yë'ë ari të'huina ñu'iñe isiye peoji. Ja cato Maija'quëpi isi ja'ñe a'ë, i caquë ne de'huasicohua'ina."
41 Jare asani diez, i ye'yacohua'ipi Juanre cui'ne Jacobore sañope pëti huëoreña. 42 Jaje sa'ñe pëijëna, Jesupi jaohua'ire soini caëña:

"Iye yeja cuañe ëjaohua'i cato si'aye ëjaohua'irepa de'ocohua'i a'ë. Cui'ne iohua'i meñe
acohua'ipi ëjaohua'ire pa'ë, cuasajë iohua'ini ca'rajëna, pa'icohua'i a'ë. 43 Mësaru cato
yeque yo'oye pa'iji. Pai ëjaë pasi'i, cani yecohua'ini necaiquë pa'iye pa'iji. 44 Cui'ne ai jerepa
du'ru aquë pasi'i cani si'aohua'ire necaiquëpi jo'yaë pa'ijë'ë. 45 Yë'ë Pai Mamaquë daima'ë
paë'ë, paipi necaijajë caquë. Yë'ëpi paini necasi'i caquë daë'ë. Yë'ë ju'i do'ipi si'aohua'ire
huasoyere caquë daë'ë."

Bartimeore Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Jericó daripëna ti'asicohua'ipi iti daripëpi etareña, Jesús cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne
jai pai coni. Jaro eta hue'ñare Bartimeo ñama'quëpi da saicohua'ini curiquë sei ñuquëña,
Timeo mamaquëpi. 47 Ñu'iquëpi Jesús Nazaret aquëpi daiji asani cui huëouña:
"¡Jesús David mamaquë, yë'ë macare cocaijë'ë! ¡Ai yo'oyë!"
48 Caquëna, paipi pëijë ite careña:
"Cama'ë pa'ijë'ë."
Cajëna, ai jerepa tutu ca couña:
"¡David mamaquë yë'ëre oi necaijë'ë! ¡Ai yo'oyë!"
49 Caquëna, asani Jesupi caëña:
"Daijë'ë cajë'ë, ite."
Caëna, ñama'quëre careña:
"Ai pequë maca huëni saijë'ë, i quë'rona. Më'ëre soiji, ipi."
50 Carena, esa i ëmëje'e ju'icore se dutani Jesús quë'rona saquëña, tsoe nëiñe peoyerepa.
51 Jesús quë'rona saquëna, caëña, ite:
"¿Me necaiyete yëquë'ni, më'ë?"
Caquëna, ñama'quëpi caëña, ite:
"Ëjaë, yë'ë de'oye ñañere yëyë."
52 Caquëna, Jesupi ite caëña:
"De'oji, de'hue jujuquë api cuasato jujucasi'i, më'ëre."
Ca macarepa sëtani ñaëña. Ñani Jesús ja're saquëña.

11

Jesús Jerusalén Cacase'e
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macana ti'ani Olivos cutihuë je'ñerepa daripëa Betfagé cui'ne Betania
daripëare pa'i Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saouña.
2 Ñeje caquë:
"Je te'te a'ri daripëna sani ti'a maca mësaru ñaja'cohua'i a'ë, burro posëre papi paireje
hue'ema'quëni, sëasiquëni. Nëina, joyeni dajë'ë. 3 ¿Yecohua'ipi me neñu'ju saye'ni?
cacohua'i pa'ito cajë'ë: 'Ëjaëpi cusi'i caquëna, sayë. Cuni tëjini jeo daija'cohua'i a'ë,'
cajë'ë."
4 Caëna, sani burrore ti'areña, ma'are sëasiquëpi hue'sere nëina, caca sa'ro yë'quë
macare. Ñani ite joyereña.
5 Joyejëna, iti maca pa'icohua'ipi careña:
"¿Me neja'quëni burrore saye'ni?"
6 Cajëna, Jesús case'eje careña. Cajëna, de'oji. Sajë'ë, careña. 7 Carena, Jesús quë'rona
burrore dareña. Dani iohua'i cañapi burro jetena jajereña. 8 Mëni ja'runa jai pai iohua'i
cañapi, i sai ma'ana jaje oereña. Yecohua'ipi jaiye ja'o tëteni da oereña, i sai ma'ana.
9 Du'ru saicohua'ipi cui'ne jeteyo'je saicohua'ipi sihuajë cuireña:
"De'oquërepa daiji, Maija'quë jëjo daoquë. 10 I cuañe maca jerepa de'oye pasio. Mai
ñecuë David maca cuañe maca pa'ise'eje Maija'quë ai de'oji."
11 Jerusalénna cacani Maija'quë huë'ena sani cacani si'a huë'e ñani na'i huesëquëna,
Betania quë'rona i doce ye'yacohua'i ja're coni saquëña.

Jesupi Higuera Soquë Yëre Pui Case'e
(Mt 21.18-19)

12 Ñatasi mu'se Betaniapi saijëna, Jesure ai ëaëña. 13 Ai ëaquëna, so'opi señaquë, higuera
soquë yëpi ja'o quëi ñëpi nëcaoña. Nëcacona, iti ca pa'ima'quë caquë saquëña. Sani
ñaquëna, coa ja'ose'e paquëña, iti quëima'a tëcahuë sëte. 14 Pa'ina, Jesús iti ñëre caëña:
"Yureta'a pai ocueye peosipi, më'ë quëise'e."
Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi asareña.

Jesupi Maija'quë Huë'ena Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ja jeteyo'je Jerusalén ti'ani, Jesús Maija'quë huë'ena cacani co'amaña huerojë cui'ne
co'amaña isicohua'ire eto saoña. Curiquë cambia mesaña jë'je taño sauña. Cui'ne su'tere
isicohua'i ñu'i sai jë'je taño sauña. 16 Maija'quë huë'ena co'amañare saye ëseiña. 17 Ëseni
ye'yaquë caëña:
"Toya pëpë caji: 'Yë'ë huë'e cato si'a pai Maija'quëre se huë'e hue'yoye pa'iji.' Jaje
pa'iquëta'are mësaru cato co'amaña ñacohua'i tu'aro neni yo'oyë."

18 Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'ya-
cohua'ipi Jesure huani jeoñere careña: ¿Me huani jeoja'cohua'i a'ni? cajë. Yecohua'i cato
airepa de'oye ye'yaquë'ni cuasareña. Ja do'ire ëjaohua'ipi Jesure ca'rajë huani jeoñere
careña. 19 Ñami de'oquëna, Jesús pai daripëpi tirona saquëña.

Higuera Soquë Yë Cuenese'e
(Mt 21.20-22)

20 Ñatasi mu'se nea hue'ña saijë ñajëna, higuera soquë yë tsoe sucua mañaque cuene
huesësicopi pa'iona, ñareña.

21 Ñani ja maca Pedro, Jesús case'ere cuasa ñajani caëña, ite:
"Ye'yaquë ñajë'ë, më'ë casi ñëre, tsoe cuene huesësico pa'ico."

22 Caquëna, Jesupi i ye'yacohua'ire caëña:
"Nequëre papi cuasajë'ë, Maija'quëre. 23 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye cutihuëre
tsiayana jëjo saoye yëni Maija'quëre nequë api cuasani seto neñe pa'iji. 24 Nuñerepa
cayë, Maija'quëre seni isija'quë api cuasato isiye pa'iji. 25 Maija'quëre se maca yequere
sañope yo'ose'e sai de'huacaijë'ë, Maija'quë ma'tëmo aquëpi mësaru co'aye
tayo yo'ose'e sai de'huacaija'quëre. 26 Jaje pa'iquëta'are mësarupi sai de'huacaima'cohua'i
pa'ito mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayose'e sai de'huacaiye pasipi."

Jesús Cuañeñerepa Pa'iye
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Ja maca Jerusalénna co'ireña. Co'ini Jesús Maija'quë huë'eja'a cu'ina, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi Jesús quë'rona
dani 28 ite seteña:
"¿Jque cuañeñepi iye më'ë yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre cuañequë ëjaëre carena, yo'o-
quëni?"

29 Cajëna, Jesupi caëña:
"Yë'ëje mësarute sesi'i te'ore. Mësarupi yë'ë señere sehuorena, yë'ëje quëasi'i, yë'ëre
cuañequëre jëjo daoquëre. 30 ¿Nepi Juan iti doquëre jëjo daore'ni, Maija'quë panita'a pai?
Mësarupi sehuojë'ë."

31 Jaje caëna, sa'ñe careña, ñeje:
"Maipi Diusu jëjo daosiquë pa'iji cato ipi sehuosipi '¿Jaje pa'iquëta'are mësaru me yo'ojë
ite care paji cajë asaye pare'ni?' 32 Cui'ne paipi cuañesiquë pa'iji cayeje pañu'u."
Si'a pai Juanre Maija'quë cocare quëaquë paji'i, cuasa do'ire ca'rajë.

33 Jaje cani Jesure careña:
"Huesëyë."
Cajëna, Jesupi caëña:
"Cui'ne yë'ëje, yë'ë cuañe tutu quëaye pañë."

12

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Ja maca Jesús pai yo'oyeje pa'ye caquë quëaëña, ñeje:
"Paji'i, te'i pai yeja paquë. Jaje pa'ipi tapi, cuiya'i. Tani tu'rihuë tëhuopi. Cui'ne cuiya'i
suni de'huaja'toje nepi. Cui'ne cuiya'i tsio ëmë huë'epi tuijë si'a tsio ñaja'core nepi.
Jaje si'aye ne tëjini co'amaña necaicohua'ini isi nëoni saji'i. 2 Tëaye ti'asi maca i jo'yare
jëjo daopi, co'amaña necaicohua'i quë'rona ite cajë necaise'e pa'iji, caquë. 3 Jaje jëjo
daosiquëta'are co'amaña necohua'ipi tseani si'seni isima'pë jëjo saohuë. 4 Jaje yo'orena,
iti tse aquëpi yequëre jëjo saopi. Jëjo saouna, jaërejeje quëna pëapi jeahuë. Cui'ne siopëje
a'si quë'ire tea ju'ijë yo'oni jëjo saohuë. 5 Jaje yo'orujeje iti tse aquë ja yë'ta'api yequëre jëjo
sao copi. Jëjo saosiquëni jaëni coa huani jeohuë.
6 Jëjo saoquë pequë yureta'a i mamaquëre pani jëjo saopi, yë'ë mamaquëre cato yo'oye
peoji caquë. 7 Jaje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi ñani 'iquëpi si'a
co'amaña paja'quë api huani jeoni maipi iti tse acohua'i neñu'u,' cani huani jeohuë. 8 Jaje
yo'oni tseani huani jeoni i capë hue'sena jeocohuë."
9 Jaje quëa tëjini Jesús sequëña:
"¿Me yo'oja'quë a'ni, iti yeja aquë?" Cani caëña, iti yeja aquë cato dani, huani jeaja'quë
api, co'amaña necohua'ire. Huani jeoni yecohua'ina isija'quë api.
10 ¿Ñama'cohua'i a'ni toya pëpë caye? Ñeje caji:
Quëna pëa huë'e necohua'i yo'o jujani jeocosi quëna pëpi
yure cato huë'ehuërepa ui quëna pë de'oye iti quëco pacorepa.
11 Iye cato ëjaëpi jaje yo'opi. Jaje yo'ose'ere de'oyerepa yo'o u'ni cajë ñañë, mai.
12 Casi maca Jesure tseañu'u cajë yo'oreña. Jesupi yo'ose'eje pa'ye caquë iohua'i yo'oyere
caëna, asani pëijë yo'oreña. Jaje yo'ojëta'a tseañe pareña, paini ca'rajë. Jaje pa'ina,
yo'oma'pë pateña.

Jesure Sese'e Pa'i Do'i Saiñere
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Ja jeteyo'je Jesús quë'rona fariseo acohua'ire cui'ne Herodes acohua'ire jëjo daoreña,
jaohua'ipi ite neñajajë cajë. 14 Jaje daisicohua'ipi Jesure careña:
"Ye'yaquë, yëquë asayë, më'ë nuñerepa caquëpi pa'iye, pai cayere asama'quëpi
nuñerepa Maija'quë cocare caquëpi paire si'aohua'ire si'a yë'quë maca caquëpi pa'iye. Jaje
pa'ina, ¿de'oquë pa'i do'ire romano pai ëjaëna saiñe, panita'a pañe?"
15 Cajëna, Jesupi tsoe iohua'i coa caye asani caëña:
"¿Me neñu'ju yë'ëre cosojë neñañu'u cajë caye'ni? Dajë'ë, curiquë të'quire ñaja'core."
16 Darena, Jesús ñani sequëña:
"¿Ne tsia'ni ico? ¿Cui'ne, ne mamire toyasicoa'ni?"
Caquëna, sehuoreña:
"Romano pai ëjaë mamipi toyasicoa."
17 Cajëna, Jesupi caëña:
"I tseco pa'ito ina isijë'ë. Maija'quë tseco pa'ito Maija'quëna isijë'ë."
Jaje sehuouna, airepa de'oyerepa caë'ni, cuasareña.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe.
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Jesure ñañu'u cajë dateña, saduceo pai acohua'ipi. Jaohua'i cato ju'isicohua'i huëiye
peoji cacohua'i pateña. Jaohua'ipi careña, ñeje:
19 "Ye'yaquë, Moiséspi yëquëre toyani jeoca'aji'i, maja'yëpi huejani mamajëre peoquë
ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire. 20 Te'ipi siete
mamajë ëmëohua'ire paëña. Paquëna, jaohua'i aquë maja'yëpi huejani mamajëre peoquë
juji'i. 21 Juquëna, yo'jeipi hua'jeore huejapi. Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, yo'jeipi
huejani cui'ne yo'opi. 22 Jare jajese'e si'a tsëcapë hua'jeore huejajë juju sahuë, si'aohua'i

mamajëre peocohua'i. Ja̱ jeteyo'je i̱oje ju̱co'ë. [23] ¿Ja̱je pa'ito ju̱'isicohua'i huëi maca ne nëjo
pa'ija̱'coa'ni, te'oni siete pa̱irepa huejasico?”
[24] Cajëna, Jesupi sehuouña:
“Mësaru coa tayo huesëjë cayë, Maija'quë tuturepa cui'ne Maija'quë toya pëpë ñama'
do'ire. [25] Ju̱'isicohua'ipi huëisicohua'i cato huejaye peoji. Mamajëre i̱siye peoji. Ma'tëmo
hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. [26] ¿Ju̱'isicohua'i huëiye ayere, toyase'e mësaru
ñama'cohua'i a'ni, Moisés toyase'e ja̱ropi caji, Maija'quë a'ri so̱quë yëpi toaje̱ pa'io
tsë̱'isicopi case'ere? ‘Yë'ë cato Abraham Diusu a'ë, Isaac Diusu a'ë, cui'ne Jacobo Diusu
a'ë.’ [27] Diusu cato ju̱'isicohua'i Diusu peoji, huajëcohua'i Diusupi. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru
coa tayo huesëni yo'ojë cayë.”

Si'a Cua̱ñese'e Jerepa Pa'ye
(Mt 22.34-40)

[28] Sa̱'ñe yo'ojë cajëna, Jesupi si'aye tayoma'ë sehuoquëna, asasiquëpi cua̱ñese'e
ye'yaquëpi ti̱tani se̱quëña:
“¿Jeco a'ni, du'ru macarepa huëo maca cua̱ñesico jerepa pa'io?”
[29] Caquëna, Jesupi caëña:
“Du'ru macarepa cua̱ñese'e si'aye jerepa pa'io cato caji: Israel pa̱i asajë̱'ë, mai Ëjaë
Diusure. Ja̱ëse'e te'i pa'iji. [30] Oijë̱'ë, Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyopi, si'a më'ë
cuasayepi cui'ne si'a më'ë tutupi. Ja̱je caji, cua̱ñese'e du'ru macarepa aye si'aye jerepa
pa'ye. [31] Cayaye acoje̱ ja̱re cui'ne pa'io. Ja̱opi caji ñeje: ‘Oijë̱'ë, më'ë quë̱no maca pa'iquëre
më'ëja'a co'ye oiyeje̱ pa'ye.’ Yeque jerepa pa'ye peoji.”
[32] Ja̱je sehuouna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi caëña:
“De'oyerepa cahuë, më'ë ye'yaquë. Peore paji, yequë Diusu. Te'i pa'iji, Diusu. Nuñerepa
cahuë, më'ë. [33] Ja̱je pa'ina, Maija'quëre si'a më yëye oiyepi si'aye më asaye oiyepi cui'ne si'a
joyo oiyepi cui'ne si'a tutu oiyepi, cui'ne mai quë̱no maca pa'iquëre co'ye oiyeje̱ pa'yepi,
ja̱ oiyepi jerepa pa'ye a'ë, Maija'quëre i̱siye, cui'ne ëojë se̱ñe jerepa.”
[34] Si'aye nuñerepa caquëna, Jesupi ñani caëña:
“Më'ëre Maija'quë cua̱ñe te̱'te so'ore pa'iye pa̱ji.”
Ja̱je caëna, asani yecohua'ije̱ i̱te se̱ni co̱ñe pa̱reña, si'aye asaquë api cajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

[35] Maija'quë huë'ena ye'yaquë Jesús caëña:
“¿Me yo'ojë cua̱ñese'e ye'yacohua'i Cristo cato David mamaquë api caye'ni? [36] David ja̱re
i̱pi capi. Maija'quë joyopi quëaquëna, ñeje capi:
Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
‘Yë'ë ëja te̱'tena ja'rujë̱'ë,
yë'ëpi më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire më'ë quë̱o huë'ehuëna të'ya me macaja̱'a.’
[37] ¿Ja̱je pa'ito me Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Cristore yë'ë ëjaë hue'yoto?”
Ja̱je caquëna, jai pa̱i tsi'sisicohua'ipi ai yëjë asareña.

Jesupi Sa̱ñope Case'e Cua̱ñese'e Ye'yacohua'i
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

[38] Jesupi caëña, i̱ ye'ya maca:
“De'hua ñajë'ë, cua̱ñese'e ye'yacohua'i yo'oye ye'yema'pë. Ja̱ohua'i cato tsoa ca̱ña
su̱ñani cui'ne pa̱ipi de'oye pëpaja̱jë cajë yo'ocohua'i a'ë. [39] Ja̱ohua'i cato de'o ñu'i
saire pa̱i tsi'si hue̱ñana co'eni ja'rucohua'i a'ë, cui'ne de'o hue̱'ñana a̱oje a̱icohua'i a'ë.
[40] Hua'jeohua'i hue̱'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë. Pa̱ipi de'ocohua'ire pa'ë caja̱jë cajë tsoaye
Maija'quëre se̱ñë cajë yo'ocohua'i a'ë. Ja̱ohua'i a'ë, i̱ti jerepa si'se cua̱ñoja'cohua'i, ja̱je
yo'osi do'ire.”

Peocopi I̱sise'e
(Lc 21.1-4)

41 Jesús Maija'quë huë'ere paquëña, Maija'quëna curi isi mahuë je'ñere pare. Jarote ñu'i
ñaquëna, jaiye curi pacohua'i daijë iti mahuëna ayareña. 42 Ayajëna, ñaquë ñu'ina, hua'jeo
maca curiquë peocopi dani caya cobre të'ñare ayaoña, jai do'i peoyere.
43 Jaje ñani i ye'yacohua'ire soini caëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Jao hua'jeo co'amaña peocopi si'aohua'i curi ayaye jerepa
ayao do'i quë'yerepa. 44 Yecohua'i cato iohua'i huero jujase'ere isiyë. Jaje pa'iquëta'are ico
cato peocopi si'a mañare isi sao."

13

Jesús Quëase'e Maija'quë Huë'ere Nejo Ja'ñere
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Maija'quë huë'epi Jesús eta maca i ye'yaquëpi caëña:
"¡Ye'yaquë, iye quëna pëare ñajë'ë, cui'ne jai huë'ñare!"
2 Jaje caquëna, Jesupi sehuouña:
"¿Jai huë'ñare ñaquë caquë? Ja më'ë ñase'e yequë mu'se, peo ja'ñe a'ë. Quëna pëapi
tuñajë nese'e si'aye nejo ja'ñe a'ë."

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe
(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)

3 Ja maca Maija'quë huë'e je'ñere pare Olivos cutihuë pa'icona sani Jesús ja'rusiquëpi
ñu'ina, Pedro, Jacobo, Juan cui'ne Andrés coni pai asama'tona seteña:
4 "Je yëhua jaje yo'o ja'ñere më'ë caë'ni, yëquëre quëajë'ë. ¿Me pa'ija'coa'ni, iti yo'o iño
ja'ñe ja yo'oye ti'a maca?"
5 Cajëna, Jesupi sehuouña:
"De'huarepa ñajë pa'ijë'ë, mësarute coa cosojëna, sehuoye. 6 Jai pai yë'ë mamire cajë
'yë'ë a'ë, Cristo' caja'cohua'i a'ë. Jaje cajë coa cosojëna, sehuoja'cohua'i a'ë, jai pai.
7 Jaje pa'iquëta'are mësarupi huajo coca cui'ne uihuaye asacohua'i pani quëquëma'pë
pa'ijë'ë. Ja cato jare jaje yo'oye pa'ina, yo'oji. Jaje yo'onije ja yë'ta'a carajaiñe peosipi.
8 Yequë pai tsëcapëpi yequë tsëcapëre se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë yeja paipi se
uihuaja'cohua'i a'ë. Si'a hue'ña yeja ñu'cueye pa'ija'coa. Cui'ne aopi peoquëna, ai ëa
ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne ai yo'oyepi pasipi. Iye pasipi, du'ru macarepa ai yo'oye.
9 De'hua mësaruja'a co'ye de'oye ñajë'ë. Mësarute cato paipi tseani pai ëjaohua'ina
isija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi cuañejëna, mësarute pai tsi'si hue'ñana si'sejë yo'oja'cohua'i
a'ë. Jaje yo'ojëna, mësarupi yë'ë do'ire iñoja'cohua'i a'ë cuañecohua'i cui'ne si'a pai
ëjaohua'i ña hue'ñana. 10 Ja yë'ta'a carajaima'në de'o cocare quëaye pa'iji, si'a hue'ña.
11 Mësaruni ëjaohua'i quë'rona sasicohua'i pa'ito ¿me caja'cohua'i a'ni? cuasama'pë
pa'ijë'ë. Cajë'ë, Maija'quë isi cocapi, ja maca cato. Jaje pa'ina, mësarupi caye paja'cohua'i
a'ë, Maija'quë joyopi caja'quë api. 12 Te'e tsëcapë acohua'ipi yo'jeire panita'a maja'yëre
quëa yehuoja'cohua'i a'ë huani jeojë'ë, cajë. Pëca ja'quëohua'ipi mamajëre quëa yehuo-
ja'cohua'i a'ë, cui'ne mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë.
13 Si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'iquëta'are yo'o jujama'quëpi
huaso cuañoja'quë api nuñerepa yo'oquëpi.
14 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyaquë pa'aji'i, si'si nequëpi cui'ne coa nejoquëpi
si'si pa'ima'tore pa'ina, ñani Maija'quë toya ja'o ñaquëpi asa ti'añe pa'iji. Ja maca Judea
pa'icohua'ipi ai cutihuëana catiye pa'iji. 15 Ja mu'se huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani
cajeni cacani co'amañare sasi'i caquë yo'oma'ë. 16 Tsiore pa'iquë pani co'ini cañe sasi'i
caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë. 17 Ja mu'seña nomiohua'i tsi ëtapëa pa'icohua'i cui'ne tsi mañare
pacohua'i ai yo'oja'cohua'i a'ë, teaye. 18 Mësaru cato Maija'quëni sejë'ë, sësë mu'seña
catiye peoja'core. 19 Si'aye ai yo'oye tëto saise'erepa pa'ija'coa. Ja mu'seña cato ai co'a
mu'seña pasipi, yeja de'hua maca peopi. Cui'ne jeteyo'je peosipi, ja jerepa ai yo'oye. 20 Ja
mu'seña Ëjaëpi ja yo'oye tëama'quë pa'ito te'ije jëaye peo'ñe pa'io. Jaje pa'iquëta'are i
sahuasicohua'ini i paini caquë ja ai yo'oyere tëaquëna, yecohua'ije coni jëaja'cohua'i a'ë.

[21] Mësarute yecohua'ipi 'iñore pa'iji, Cristo ñajë'ë,' cacohua'i pa'ito asama'pë pa'ijë'ë,
panita'a 'Jetore pa'iji.' Catoje sehuoma'pë pa'ijë'ë, iohua'i caye. [22] Coa cacohua'i
daija'cohua'i a'ë. Yë'ë a'ë, Cristo cacohua'i, cui'ne Maija'quë cocare quëacohua'i a'ë
cacohua'ije daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñoja'cohua'i a'ë, coa
cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna, Maija'quërepa sahuasicohua'ique jaohua'ire sehuoye ja'i
maca yo'oja'cohua'i a'ë. [23] Jaje pa'ina, mësarute du'ru quëa nëohuë de'oye ñajë pa'ijë'ë,
caquë.

Pai Mamaquë Dani Coñe
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

[24] Jaje ai yo'o mu'seña tëto saisi maca yureta'a, ësëpi yaya huesëja'quë api. Ñañëje miañe
paja'quë api. [25] Ma'ñocoje ma'tëmopi tomeja'cohua'i a'ë. Jaje yo'o maca ma'tëmo tuture
paque tsasija'coa. [26] Ja maca sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne de'oquëre papi Pai Mamaquë
daija'quë api. [27] Ja jeteyo'je i huiñaohua'ire cuañesipi, i sahuasicohua'ire cajese'e tutu
jupëapi i paire tsi'sojë'ë, caquë si'a hue'ña pa'icohua'ire.

[28] Higuera soquë yë yo'oye ayere ye'yejë'ë. Ja soquë yë cato huiña capëa pa'i maca
je'nërepa ja'o eta huëocoa. Eta maca ñani cacohua'i a'ë, utëcahuë ti'aji. [29] Ja yo'oyeje pa'ye
mësarupi ñajëna, yë'ë case'epi ti'aquë tëto saina, ñajë je'në ja'yere eta sa'rore pa'iji cayë.
[30] Nuñerepa cayë, ja yë'ta'a iye maca pa'icohua'i ju'ima'në tëto saija'coa, iye. [31] Ma'tëmo
cui'ne yeja pani jujani carajai ja'ñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë coca cato yë'ë case'eje ti
pa'i ja'ñe a'ë.

[32] Iti mu'se cui'ne hora pai huesëyë. Huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji.
Si'aohua'i huesëyë. Coa ja'quëse'e asaji, iti mu'se.

[33] Jaje pa'i do'ire, mësaru cato si'anë sëtasicohua'ije pa'iohua'ipi ñajë seje pa'ijë'ë, i dai
hora huesëye sëte. [34] Yë'ë dai maca cato te'i so'ona sai huëoni ja yë'ta'a huë'epi saima'në
i jo'yare pai ñapere co'amaña yo'o ja'ñe isini cui'ne eta sa'ro ñacaiquëre cuañeni ñajë'ë
cani saise'eje pa'iye a'ë. [35] Jaje pa'ina, mësaru cato sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, coa si'anëpi, iti
huë'e aquë titayere huesëye sëte. Na'i maca, ñami jopo, mu'se, cura yë'i maca, panita'a
nea hue'ña daima'quëni cajë. [36] Yo'ojëna, cuasama'topi caisicohua'ini titama'quëni de'hua
ñajë'ë. [37] Iye mësarute caye cato si'a paire cayë: 'Sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë,' caquë."

14

Jesure Tseañu'u, Cajë Yo'oye
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

[1] Israel pai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye, cui'ne o'sa peo pan aiñe caya mu'seña
cara maca, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi
merepa Jesure coa cosojë tseani huani jeora'ye cajë. Iti yo'o ja'ñere co'ehuë. [2] Careña,
cui'ne pai tsi'sini sihuajë yo'o maca huaiye pañu'u, co'aye paipi cuasa co'me huesëni
sañope ai yo'ojë cama'cohua'ini, careña.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

[3] Jesús Betania daripëre paquëña, Simón ja'ju dahuë hue'equë pa'isiquë huë'ere, mesare
ñuquëña, Jesús. Ñu'ina, te'o nomio jai do'i huëo së da'care quëna huëna timësiconi dani
Jesús siopëna iti da'capi dooña. Nardo da'case'e nesicopi, yequeje co'mema'copi. [4] Iti maca
ñu'icohua'ipi pëti huëoreña. Jaje pëti huëojë careña:

"¿Me yo'oco huëo së da'ca coa nejoco'ni? [5] Iopi yecohua'ina se isico pani trecientos
romano curiquë të'ña nera'o. Jaje yo'oni co'amaña peocohua'ire cocatira'o."

Jaje cajë iote coejë pëijë ñareña.

[6] Jaje ñajëna, Jesupi caëña:

"Coa ñajë'ë, iose'e yo'oja'co. ¿Me yo'ojë josa caye'ni? Iye io yë'ëre necaise'e cato
de'o co'amaña'ë. [7] Co'amaña peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje
pa'iquëta'are yë'ë cato mësaru ña hue'ñare si'anë pa'iye paja'quë a'ë. [8] Io cuasaye ja'i maña
ico cato de'hue yë'ë siopë huëo sëñe necaco'ë, du'runa yë'ëre ta ja'ñere caco. [9] Nuñerepa

cayë, coa si'a huë'ña ico yo'ose'e quëaye pa'ija'coa, io yo'ose'e huanëyema'më cuasa ja'ñere cajë, huaso coca quëa maca."

Jesure Judas Isise'e
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Judas Iscariotepi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i ja're coni coca caëña, Jesure tseani iohua'ina isi ja'ñere. Jaë cato doce ye'yacohua'i aquë paji'i. 11 Jaje caquëna, asani ai sihuareña. Jaje sihuajë curiquë isireña. Isirena, Judaspi ¿Jesure merepa tseani isija'quë a'ni? caquë i yo'o ja'ñere co'eiña.

Mai Ëjaë Ani Tëjise'e
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12 Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë sihuajë pai tsi'sini, tsoe yo'ojë pa'ise'eje yo'o mu'se ti'aëña, o'sa co'me ma'a ao ai mu'se. Du'ru mu'serepa, cui'ne yëi ñamare huai mu'serepa ti'aëña. Jaje ti'aëna, Jesús ye'yacohua'ipi seteña:

"¿Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë, aiñe jerona sani ne de'huarena aiñe yëquë'ni?"

13 Cajëna, Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saoquë caëña:

"Jai pai daripëna sani oco yurupë saquëni ti'ani i ja're saijë'ë. 14 Sani ja're sa cacajë cajë'ë ite huë'e aquëre: 'Ye'yaquëpi capi: ¿Jerore pa'ico'ni, tu'rihuë yë'ë ye'yacohua'i ja're na'iquëna aija'co, Egíptopi Israel pai etase'ere cuasajë? cajë'ë.' 15 Ipi mësarute iñoja'quë api, jai tu'rihuëpi tsoe ne de'huasiconi. Jarona yureta'a ñani ne de'huajë'ë, mai tse."

16 I ye'yacohua'ipi sani ti'areña, jai daripë. Ti'ani jare Jesús quëase'eje si'aye ti'areña. Ti'ani na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huareña, Egíptopi Israel pai etase'ere cuasajë yo'oyere.

17 Ñami de'osi maca Jesús i doce ye'yacohua'i ja're ti'aëña, iti hue'ña. 18 Ti'ani mesare ñu'i aiquëpi caëña, Jesús:

"Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru aquëpi yë'ë ja're te'ona aiquëpi isi yehuoja'quë api."

19 Jaje ca maca iohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:

"¿Yë'ë pa'ija'quë a'ni?"

20 Cajëna, Jesupi caëña:

"Doce aquëpi yo'oja'quë api, yë'ë ja're te'e quëna de'huana aiquëpi. 21 Jaje pa'itoje de'oji. Pai Mamaquë cato jare iti toyase'e pa'iyeje saiji. Jaje pa'iquëta'are ¡Teayerepa yo'oja'quë api, ite isi yehuoquëta'a! Ipi ai de'oye pasiquë pa'ito de'ora'pi, jaëte."

22 Ja yë'ta'a aore aijëna, Jesupi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seni i ye'yacohua'ire aoquë caëña:

"Aijë'ë. Iye cato yë'ë capë a'ë."

23 Jeteyo'je ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, caquë seni, i ye'yacohua'ina isiña. Isina, si'aohua'i ucureña, iote.

24 Ucurena, caëña:

"Iye cato yë'ë tsie a'ë. Jai pai de'oye pa'i ja'ñere caquë huajëye Maija'quë paire cayere quëaye a'ë. 25 Jaje pa'ina, mësarute nuñerepa cayë cui'naëpi iye, cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë. Yequë mu'se Maija'quë cuañe te'tena cuiya'i o'sa ucuñu'u."

Pedro Cososе'e
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jëjë tëjini Olivos cutina sateña.

27 Jesupi caëña, jaohua'ire:

"Si'aohua'i mësaru yë'ëre jeocoja'cohua'i a'ë, iye ñami. Jaje pa'ina, toyase'e caji: 'Huani jeoja'quë a'ë, yëi ñamare ñacaiquëre. Ja maca yëi ñamapi tiya huesëja'cohua'i a'ë.' 28 Jaje pa'iquëta'are ju'isiquëpi huëisi maca yë'ëpi du'ru saija'quë a'ë, Galileana, mësaru ja yë'ta'a saima'pëna."

29 Jaje caquëna, Pedropi caëña:

"Jaje yecohua'i më'ëre jeocotoje yë'ë cato më'ëre jeoñe pañë."

30 Caquëna, Jesupi caëña:

"Nuñerepa më'ëre cayë. Iye ñami ja yë'ta'a cura cayaye yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, ite ñama'quë a'ë caquë."

31 Jaje Jesús caquëna, ipi caëña:
“Yë'ë cato pañë, cosoye. Juı'iñe pa'itoje më'ë ja're juı'ija'quë a'ë.”
Caquëna, yecohua'ije cui'ne careña.

Jesús Sese'e Getsemanína
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Getsemaní hue'e huee'ñana ti'ani Jesús caëña, i ye'yacohua'ire:
“Iñore dujë pa'ijë'ë, yë'ëse'e Maija'quëre sani sesi'i.”
33 Cani coa Pedrore, Jacobore, cui'ne Juanre saëña. Ja maca ai cuasaquë cui'ne ai yo'o
huëouña. 34 Jaje yo'oquë caëña, jaohua'ire:
“Ai oi ëaye nëiji, yë'ë joyore papi juı'ni huesëye pa'ina. Iñona mësaru cato pëani
sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, caima'pë.”
35 Cani Jesús ise'e seña maca sani yejana do're ja'runi Maija'quëre de'hue neñe pa'ito,
necaijë'ë, ai yo'oye pasi'i, iti yo'o maca ti'aëna, caquë sequëña.
36 Jaje sei caëña:
“Yë'ë ja'quë, më'ëre cato si'aye neñese'e pa'iji. Nejocaijë'ë, yë'ëre ai yo'oye ne ja'ñere.
Yë'ë yëye peoja'quë, coa më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë.”
37 Jaje seni tëjini i ye'yacohua'i quë'rona sani ñaquëna, caisicohua'ipi pateña. Pa'ijëna,
Pedrore caëña:
“¿Simón caiquë, më'ë? ¿Te'e hora macaje sëtasiquëpi ña ti'añe paë, më'ë?
38 Sëtasicohua'ipi pa'ijë Maija'quëre sejë'ë, co'ayena taiñe paja'cohua'i. Nuñerepa joyo
cato yo'oye yëji. Jaje pa'iquëta'are më'ë capëpi tutu peoji.”
39 Jaje cani tijupë sani ja'rë case'eje pa'ye caquë sequëña. 40 Jaro cui'naëpi co'iquë cui'ne
caisicohua'ini ti'api i, ye'yacohua'ire. Airepa huëo ca'quëna ñaco naimopi jameina caë'ë,
quëcoñu'u cajëta'a. Jaje pa'ina, ite sañope sehuo ti'añe peohuë. 41 Toasoñe acore saisiquëpi
titaquë caëña, jaohua'ire:
“Yureta'a cani huajëjë'ë. Tsoe de'oji. Ja ja'ye caijë'ë. Ti'api Pai Mamaquëre co'aye
yo'ocohua'i jëñana isi maca. 42 Huëijë'ë. Sañu'u. Yë'ëre isi yehuoja'quëpi daiji.”

Jesure Tsease'e
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Ja yë'ta'a Jesús cocare i ye'yacohua'i ja're caquëna, Judaspi tsoe titaëña. Jaë cato doce
acohua'i aquë paji'i. I ja're coni jai pai hua'ti cajicohua'ipi cui'ne tara cajicohua'ipi dateña.
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi, cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi jëjo
daocohua'ipi coni daisicohua'i pateña. 44 Judas iti isi yehuoja'quëpi caëña, jaohua'ire:
“Yë'ëpi ini ti'ani sihuaja'quë a'ë. Sihuaquëna, ñani jaëni tseajë'ë. Tseani de'oye sëani
sajë'ë.”
45 Jaje casiquëpi ti'ani Jesure tsiojani caëña:
“Ye'yaquë, Ye'yaquë.”
Jaje caquë tsuı'supi. 46 Tsuı'suquëna, ja maca Jesure tome dani tseani sareña, sëasiquëni.
47 Jaje yo'o maca iti maca pa'iquëpi hua'ti dutani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
necaiquëni cajorose'e tëto tëaëña. 48 Ja maca Jesuje caëña, ite tsea paire:
“¿Tarapi hua'ñapi coni date, yë'ëre tseañu'u cajë co'amaña yahue imaquëre yo'oyeje
pa'ye? 49 Yë'ë si'a mu'seña Maija'quë huë'epi pa'i mësarute ye'yaquëna, mësarupi yë'ëre
tseañe pahuë. Jaje pa'iquëta'are iye cato toyase'epi ti'aquëna, jaje yo'oye pa'iji.”
50 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesuse'ere te'ire jeoni cati sateña.

Posëpi Catiye

51 Jaje pa'iquëta'are te'i tsi poië macapi jai capi deasiquëpi tuquëña, Jesure. Tuina,
tseareña. 52 Tsearena, jai case'e jeoni peoyo catiña.

Jesure Ca Tëjicohua'i Quë'rona Sase'e
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jesure ja maca sareña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona. Jarona
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i tsi'sireña, aiohua'i, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i
coni. 54 Jaje sajëna, Pedroje so'o maca se ñaquë tuquëña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i

ëjaërepa huë'e hue'se daripëre pana. Jarona soldado pai ja're coni pëani toare cui ñuquëña. 55 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne pai yo'oye ca tëji ëjaohua'ire papi Jesure jaje yo'oquëre papi cayere co'ereña, asani huani jeoñere cajë. Jaje co'ejëta'a tï'añe pareña. 56 Cui'ne jai pai coa huëojë ti yo'o ma'ñere sañope Jesure careña, cosojë. Cui'ne iohua'ija'a sa'ñe yo'ojë careña, te'e cayepi peoquëna. 57 Yecohua'ipi co'arepa huëojë careña. 58 Yëquëpi i caye asasicohua'i a'ë, cajë yo'ojë careña:

"Ñeje caquë api, 'yë'ëpi Maija'quë huë'e nejoja'quë a'ë, pai de'huasi huë'e. Jaje yo'oni jeteyo'je tres mu'seña pa'i maca huajëcore neja'quë a'ë, paipi nema'core.' Jare asahuë."

59 Jaje canije nuñerepa te'eje pa'ye caye pareña.

60 Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi iohua'i ca jopoja'a huëni nëcayepi Jesure sequëña:

"¿Asaquë më'ë, më'ëre sañope caye? ¿Me yo'oquë sañope sehuoye paquë'ni?"

61 Caquëna, Jesupi ai jerepa ti sehuoye paëña, i caye. Jaje paquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi tijupë Jesure sequëña, ñeje:

"¿Më'ë Cristo, Maija'quë de'oquërepa mamaquë a'ë?"

62 Caquëna, ja maca Jesupi sehuouña:

"Jaje pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë. Cui'ne mësarupi Pai Mamaquëre yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, Diusu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina. Cui'ne Ma'tëmopi sirija'a nëca meina, ñaja'cohua'i a'ë."

63 Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i ju'i care co'ye naë yeto saoquë caëña:

"¿Iquere cajë jerepa paire quëaja'cohua'ire co'eye'ni, tsoe ti'api? 64 Jare mësarupi asahuë, i yë'opopi Maija'quëre cue'cuequë caye. Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?"

Jaje caëna, yureta'a si'a pai careña:

"Huani jeoñe pa'iji."

65 Casi maca je'nërepa yecohua'ipi copi tse'se huëoreña. Cui'ne yecohua'ipi tsiana cañapi tëto queoni të'cajë yo'ojë careña:

"¿Nepi të'care'ni? Se ca ñajë'ë."

Cajëna, soldado paije yo'oreña, ite.

Pedro Cososе'e
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66 Pedro cato huë'ehuëre paquëña, hue'se daripëre. Jarote pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi 67 toare cui ñu'ina, ñani ite caoña:

"Ina, më'ëje Jesús Nazaret aquë ja're pa'isiquë a'ë."

68 Cacona, Pedropi caquë cosouña:

"Ñama'quë a'ë, ite. ¿Iquere jaje caco'ni? Huesëyë."

Jaje cani eta sa'ro quë'rona etaëña. Eta maca curapi yëquëña. 69 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi ñani cui'naopi ca huëo coña, iti maca pa'icohua'ina:

"Iquë cato Jesús ye'yacohua'i aquë api."

70 Jaje catoje ije cui'naëpi coso couña, ñama'quë a'ë caquë. A'ri maña tsoe maca pa'i maca Pedrore iti maca pa'icohua'ipi careña:

"Më'ë Jesús ye'yacohua'i aquëre pa'ë. Më'ë cato Galilea aquë a'ë. Cui'ne më'ë coca cayeje Jesús ye'yacohua'i caye a'ë."

71 Jaje caquëna, Pedropi yureta'a sañope co'aye caquë, cui'ne ñama'quë a'ë care payë caquë capi:

"¿Iquere mësaru yo'ojë caye'ni? Ñama'quë a'ë, jaëte."

72 Caquëna, cui'naëpi cura yëni copi. Jaje cura yë'i maca yureta'a Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e. Jesús cato ca'aji'i: "Ja yë'ta'a cura cayaye yë'ima'ëna më'ëpi toasoñe ñama'quë a'ë caquë cosoja'quë a'ë." Jaje i case'eje ti'aëna, itire cuasa ñajani ota huëoni ai oji'i.

15

Jesupi Pilato Quë'rore Pa'iye
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ñata tome maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sireña, judío iohua'i ja're,
cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i ja're, cui'ne pai yo'oye ñani ca tëjicohua'i ja're coni. Tsi'sini
ca tëjini Jesure sëasiquëni Pilato quë'rona sareña.
2 Ja maca Pilatopi ite ñani sequëña:
"¿Më'ë a'ë, judío pai ëjaërepa?"
Caquëna, Jesupi sehuouña:
"Jaje pa'ijë'ë, më'ë cayeje."
3 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato jaiye sañope careña. 4 Jaje cajëna, Pilatopi
tijupë seni couña, Jesure:
"¿Me yo'oquë sehuoma'quë'ni? Ñaquë më'ë iohua'i më'ëre sañope caye."
5 Jaje catoje Jesús cato ti sañope sehuoye paëña. Jaje paquëna, Pilato ai cuasaëña: ¿Me
yo'oquë paquë'ni? caquë.

Jesure Huani Pa'iji Caye
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

6 Pilato cato judío pai tsi'si mu'seña ti'aëna, tseasiquëre eto saoquë yo'oquë paquëña,
paipi yëjë sequëni. 7 Jaro co sitore paquëña, Barrabás hue'equëpi yecohua'i paire
huaisicohua'i ja're coni. 8 Paipi Pilatore dani seteña: Jare më'ë yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë,
cajë.
9 Jaje cajëna, Pilatopi sehuouña:
"¿Yëye judío pai ëjaëni eto saoye?"
10 Ja cato caëña, coa i de'oye yo'oyere ëa ñajë pëijë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ipi tseani yo'oyë cuasaquë. 11 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ipi paire ca co'me huesojë cui'ne yëhuoreña, Barrabásni eto saoja'quëre sejë'ë,
cajë.
12 Ja maca Pilatopi paire sequëña:
"¿Me nejaquë caye'ni, mësaru judío pai ëjaë hue'yoquëre?"
13 Caquëna, jaohua'ipi careña, cuijë:
"Queja'quë pa'ijaquë."
14 Cajëna, Pilatopi caëña:
"¿Iquere i co'aye yo'o u'ni?"
Jaje catoje iohua'i jero sa'na ai cuireña:
"Queja'quë api."
15 Jaje asani Pilato Judea paini de'o cajei pasi'i caquë Barrabásni joye sauña. Jesuni si'seni
queja'quëre jëjo saoquë.
16 Ja maca soldado paipi jai pai tsi'sini Jesure pai ëjaë huë'ere pana sareña. 17 Sani nea
maja'i care suñani cui'ne miu maro puani sareña. 18 Ja jeteyo'je cue'cuejë cuireña:
"¡Pa'ijë'ë. Yure judío pai Ëjaërepa!"
19 Jaje cajë siopëna të'careña, tarapi. Copi tse'sejë, cui'ne do're ja'rujë ëjaëre pa'ë më'ë
cajë yo'oreña. 20 Jaje ite cue'cue tëjini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacateña. Ja
jeteyo'je i ju'i ca dutareña, queja'quëre.

Jesure Huani Jeose'e
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Cirene aquëpi tsiopi daina, ñani Jesure queja'coni hue'ejë'ë, cajë soldado paipi
cuañereña. Jaë cato Simón hue'equë paji'i, Alejandro cui'ne Rufo pëca ja'quë.
22 Ja maca Jesure Gólgotana sareña, pai siopë tara hue'e hue'ñana pai coca cato. 23 Jarona
Jesure quereña. 24 Queni soldado paipi Jesús ju'i care nepi saja'cohua'i a'ni cajë neñareña,
de'hue nesiquëpi saye pa'iji cajë.
25 Ja yo'o maca cato nea hue'ña nueve paji'i, ite quesi maca. 26 Toyasicore i sio sa'nihuëna
sëoreña, ja do'ire queñë cajë. Toyasicopi capi: JUDÍO PAI ËJAËREPA. 27 I ja're coni caya
co'amaña yahue imacohua'ire quehuë. Te'ire ëja tete'tena cui'ne yequëni ari tete'tena nëconi
quehuë. 28 Jaje yo'o maca toyase'e ñeje caye ti'api: "Co'acohua'i ja're coni que cuañopi."
29 Cui'ne coa da saicohua'ije ite ñajë cue'cuejë ñeje cajë sateña:

"¡Asajë'ë. Yure më'ëpi Maija'quë huë'e nejoni toasọ mu'seña pa'i maca huajë huë'e
nesi'i caquë maca! 30 Yure co'ye huasoni da caje ñajë'ë, quẹsi sarahuapi."
31 Jạje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijẹ, cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'ijẹ
ịte cue'cuejë careña:
"Yecohua'ita'are huasopi. Jạje pa'iquëta'are ịja'a co'ye huaso tị'añe pạji."
32 Israel pại ëjaëpi Cristore papi cajạ'cohua'i a'ë cruzupi caje nëcaquëna, ñanita'a careña.
Ị jạ're cọni te'e quẹsicohua'ique ịte pẹteña.

Jesús Jụ'ise'e
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)
33 Jẹ'nërepa mu'se jopo tị'a maca si'a yeja ñamije pa'io ne huesëoña. Toasọ hora jạje
paquëña. 34 Jạre jạ maca Jesús tuturepa cuiña ñeje:
"Eloi, Eloi ¿lama sabactani?" Jạje cani caye a'ë, ¡Yë'ë Diusu maca, yë'ë Diusu maca! ¿Me
yo'oquë yë'ëre jẹocou'ni, te'ire?
35 Jạje cuiquëna, ịti maca pa'icohua'ipi asani careña:
"Asajë'ë. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíasni cuiji."
36 Jạje cajëna, ịohua'i aquëpi huë'huëni o'sa cọnore yëi sëohuëna sạquëni ụcujạquë caquë
sani nëoquë caëña:
"Coa ñajë'ë. Ñañu'u, Elíaspi ịte cruzu dequëre casa nëcoquëna."
37 Jạ maca Jesús ai tutu cuini jụni huesëña. 38 Ị jụ'i maca Maija'quë huë'e joporepa
tëhuocopi jopore pajạ'a cayayese'e meñe yete saquëña. 39 Romano Capitánpi Jesús
jẹ'ñerepa nëcasiquëpi jạje Jesús cuiquë jụni huesëquëna, ñasiquëpi caëña:
"Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."
40 Cui'ne nomiohua'i so'opi de ñajë nëcareña. Jạohua'i cato paë'ë, María Magdalena.
Cui'ne yeco paco'ë, María, Jacobo pọsërepa, José cui'ne Salomé, pëca ja'co. 41 Iye
nomiohua'i cato Jesure cọcaicohua'i pateña. Ị Galilea cu'i maca cui'ne jạrote jai pại
yecohua'ijẹ pateña, Jesús jạ're Jerusalénna saisicohua'ijẹ.

Jesure Tạse'e
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)
42 Ñamina'a huajë mu'se pa'ijạ'coa cajë fiesta yo'o jạ'ñe ne de'hua mu'se na'iquëna,
43 José Arimatea aquëpi pại yo'oye ñani ca tëjicohua'i ëjaohua'irepa aquë paquëña. Jạë cato
Maija'quë cuạñe tẹ'te yo'oyere utequë paquëña. Jạje pa'ipi Pilato quë'rona si'a tuturepa
cacani ca'rama'ë Jesús cạpëre tạsi'i caquë sẹquëña. 44 Jạje sẹina, Pilatopi ai cuasaëña, ị jụni
huesëre pa'ë caquë. Jạje cuasa do'ire Capitánre soini ị jụni huesë caquë sẹni asaquëna,
jụ'ire papi, caëña. 45 Jạje caëna, asani Pilatopi Jesús cạpëre saye de'oji caëña, Josére.
46 Caëna, Josépi sani Jesús cạpë casani jai do'i sabanare hueroni deani quẹna yejana coje
nesicona tạni quẹna pëpi sịouña. 47 Tạjëna, ñareña, María Magdalena cui'ne María José
pëca ja'co cọni.

16

Jesús Jụ'isiquëpi Huëise'e
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)
1 Huajë mu'se tëto sai maca María Magdalena cui'ne Jacobo, Salomé pëca ja'copi María
cọni huajë o sẹ ma'ñare hueroni sateña, Jesús cạpëre huëo sẹ̃ñepi neñu'u cajë. 2 Semana huëo
mu'serepa ai nea huẹ'ñarepa tsoe ẹsë pa'ina, sani tị'areña, tạsi daripë quë'ro. 3 Ịohua'ijạ'a
sạ'ñe careña:
"¿Nepi jai quẹna pë hui'yojạ'cohua'i a'ni?"
4 Jạje cajë ñajëna, tạsi daripëpi tsoe hui'yosico pacoña. 5 Pa'iona, ñani tạsi daripëna
cacareña: Cacajë ñajëna, ëja tẹ'tere poja'i ju'i cạre pọsëpi ju'i ñuquëña. Jạëni ñani ai
quëquëreña. 6 Quëquëjëna, ịpi caëña:
"Quëquëma'pë pa'ijẹ'ë. Mësaru cato Jesús Nazaret aquëni co'eyë, quẹ sarahuana
quẹsiquëni. Jạje pa'iquëta'are ị cato tsoe huëji'i. Peoji, ịño. Ñajë'ë. Ịte ọa sitore peoji.
7 Mësarupi sani ị ye'yacohua'ire cui'ne Pedrore quëajẹ'ë. Galileana du'ru saijạ'quë api.
Jạrona ịte ñaja'cohua'i a'ë, ị jạ'rë mësarute quëase'ejẹ."

8 Ja maca nomiohua'ipi quëquë huesëni tsasijë etani tasi daripëpi sateña. Co'ini
yecohua'ire quëaye pareña, quëquë huesësicohua'i pa'ijë.

María Magdalenapi Huëisiquëre Du'ru Ñase'e
(Jn 20.11-18)

9 Semana huëo mu'se huëisiquëpi du'ru macarepa María Magdalenana ñaiña. Jao cato
siete huatiohua'ire eto sao cuañosico paco'ë. 10 Jaopi yureta'a ñani sani quëaoña, i ja're
cu'ijë pa'isicohua'ire oijë co'a ju'ijë pa'icohua'ire. 11 Jaohua'ipi quëacona, asani care paco
cuasaye pareña, io case'e.

Ite Ye'yecohua'ipi Cayahua'i Ñase'e
(Lc 24.13-35)

12 Ja jeteyo'je Jesús ñaiña, cayaohua'i tsiona ma'aja'a saicohua'ina. 13 Jaohua'ipi sani
yecohua'ire quëareña. Quëajëna, jaohua'ije coa cayë cuasajë asaye pareña.

I Once Soisicohua'ipi Ite Ñase'e
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Ai tsoe maca yureta'a once i ye'yacohua'ina ñaiña, mesare ñu'ijëna. Ñaini jaohua'ire
yëhuo nu'ñeiña, ju'isiquëpi huëisiquëre ñani quëacohua'ire asacaiye pasi do'ire, iohua'i
jëa joñoa hue'e do'ire. 15 Yëhuoquë caëña:
"Si'a hue'ña sani cu'ijë iye huaso cocare quëajë'ë, si'a paire. 16 Quëajëna, asani quëare
payë caquë asaquëni oco dosiquëpi huasosiquë pasipi. Jaje quëajëna, coa cayë caquë
asama'quë cato nejosiquë api. 17 Iye tuture paja'cohua'i a'ë yë'ëre asacohua'i cato:
Yë'ë mamipi cajë huatire eto saoja'cohua'i a'ë. Huajë cocapi caja'cohua'i a'ë. 18 Añare
tseaja'cohua'i a'ë. Tsimare ucusicohua'i panije ai yo'oye paja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequeje,
ju'icohua'ire patojëna, co'yaja'cohua'i a'ë, ju'icohua'ipi."

Jesupi Ma'tëmo Saise'e
(Lc 24.50-53)

19 Jaje ca tëjini Ëjaë Jesús ma'tëmona sa cuañopi. Jarona Diusu ëja te'te ñu'i saihuëna
ja'ruña. 20 Ja maca jaohua'ipi si'a hue'ña cu'ijë quëareña, huaso cocare. Jare Ëjaëpi cocai
cui'ne ipi pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñoquëna, quëareña, huaso coca. I cocare pa'ë caquë
yo'oquëna, ja yo'oyepi iñojë huaso cocare quëareña. Ca tëjihuë.

SAN LUCAS

Asajaję̈ Caquë Toyaye

1-2 Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai pai toyahuë, mai quë'ro
yo'ose'ere. 3 Jaje pa'ina, yë'ëje asare paquë iti yo'ose'eje pa'ye du'ru huëose'ere papi
toyayë, më'ëna, Teofilo, yë'ë cajei. 4 Më'ëpi më'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë
caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

5 Herodes Judea pai ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë
paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aarón
tsëcapë aco paco'ë. 6 Cayahua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña hue'ña
pa'iohua'ipi i cuañese'e cui'ne i case'ere de'oye sehuocohua'i paë'ë. Jaje pa'icohua'ini
yecohua'ije co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë. 7 Jaje pa'iquëta'are mamajëre
peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jaje pa'iohua'ipi
si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

8 Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacaicohua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tëjina
jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pa'i hue'ñana. 9 Jaje pa'iohua'ija'a
nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tomepi, iti yo'oye. Tomeina,
Maija'quë huë'ena cacapi. 10 Cacani huëo sëñere ëoquëna, hue'seja'a jai pai Maija'quëre
sejë paë'ë. 11 Ja maca Ëjaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sëñe ëo saihuë ëja te'tena ñai
nëcapi. 12 Nëcaquëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna. 13 Ëjaë
jo'yaëpi capi, ite:

"Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi më'ë señe asapi. Jaje pa'ina, më'ë paco
Elisabetpi tsihua'ëre pasio. Pacona, më'ëpi i mami hue'yojë'ë, Juanre. 14 Më'ë ite
sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ije jai pai ite coasi maca sihuaja'cohua'i a'ë. 15 Më'ë
mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaëpi. Jaje pa'ipi ja yë'ta'a
ite coama'në Maija'quë joyopi ini pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ëaye neñe cono ucuma'quë
pasipi. 16 Jaëpi jai pai Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Ëjaë Diusuna co'ye asa coñe
necasipi. 17 Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë api, mai Ëjaë pai deojajë.
Jaje pa'ipi, tsoe hue'ña Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi.
Jaëpi pëca ja'quëohua'i ja're mamajë de'oye pa'iye necasipi. Jaje sehuoma'cohua'ire
ponaja'quë api, Ëjaëre de'oye asaja'cohua'ire, mai Ëjaë pai deojajë."

18 Zacaríaspi Maija'quë huiñaë seji'i, ñeje:

"¿Yë'ëje ai maca pa'ina, cui'ne yë'ë pacoje aio maca pa'ito me yë'ë nuñere pa'ë caquë
asaye'ni?"

19 Caquëna, Maija'quë huiñaë ite sehuouña:

"Yë'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jaje pa'ina, yë'ëre ipi jëjo daouna, iye huajë
coca quëasi'i, më'ëre caquë daë'ë. 20 Jaje pa'iquëta'are yure më'ë yë'ë nuñerepa quëayere
asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë mamaquëre coa macaja'a
iye case'e ti'a ja'ñe a'ë, iti mu'se ti'aëna."

21 Jaje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo hue'ñana cacasiquëpi tsoe nëina, yecohua'i hue'se
pa'icohua'i iquere yo'oquë Zacarías etama'quëpi nëi pa'ini cajë utehuë. 22 Utejëna, jaropi
Zacarías etani jaohua'ire cama'ë paji'i. Jaje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre
se hue'ñana cacani ñapi, cuasahuë. Jaje pa'ipi coa jëtë a'uñese'epi capi, cama'quë ponëse'e
sëte.

23 Zacarías Maija'quë huë'e cocai mu'seña carajaisi maca, saji'i, i huë'ena. 24 Ja jeteyo'je
i paco Elisabet tsi ëtapë de'o. De'oni cinco ñañëohua'ire io huë'epi yequë hue'ña saima'o
ai cuasaco paco'ë, ñeje: 25 Ëjaëpi yure yë'ëre jaje ñacai yo'opi, paipi tsi pama'coa cajë
cue'cuema'pë pa'ijajë caquë.

Huiñaë Quëase'e Jesús Coase'e

26 Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i huiñaë Gabrielre Galilea yejana Nazaret hue'e
daripëna jëjo saopi. 27 Nomi tsio María hue'ecopi ëmëohua'ire yo'oma'core do'i ñaja'quëni
caquë. Jao cato José hue'equëna, huejaja'coa. Ca nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë
aquëna. 28 Maija'quë jëjo daoquëpi io pa'i hue'ñana cacani capi:
"Pëpayë, më'ëre. Sihuajë'ë. Mai Ëjaëpi më'ë ja're pa'iji. Diusupi si'a nomiohua'i sihuaye
jerepa isipi, më'ëre."
29 Jaje caquëna, iopi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo i cocare asaco cui'ne ja maca
co'ye seco'ë: "¿Me yo'oquë jaje pëpaquë'ni?" 30 Jaje cacona, Maija'quë huiñaëpi capi, iote:
"María ca'rama'o pa'ijë'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api. 31 Yurepi pai quë'io de'oni
më'ë tsihua'ëre paja'coa'ë. Paco i mami hue'yojë'ë, Jesure. 32 Jaë cato jerepa pa'i pa'ija'quë
api, jaje pa'ipi Maija'quërepa mamaquë paipi hue'yoquëni. Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai
ëjaë David ñu'i saihuëre isija'quë api, pai ëjaëre de'huani. 33 Israel paire ti cuañequërepa
pa'ija'quëpi, i cuañeñe cato carajaiñe peoja'coa."
34 Ja maca Maríapi Maija'quë huiñaëre seco'ë:
"¿Me iye jaje yo'o ja'ñe a'ni, yë'ë ëmëohua'i ja're coni pa'ima'core?"
35 Cacona, Maija'quë huiñaëpi sehuouña:
"Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa tutupi më'ëna sirio tsiocaiyeje
tsio daija'coa. Ja do'ire më'ë mamaquëre Maija'quë mamaquë hue'yoja'cohua'i a'ë. 36 Jaje
cui'ne më'ë cajeo tsëcapë aco Elisabetje tsihua'ëre paja'coa, aio macata'a. Tsi pama'coa
pai cajë pa'isicota'a seis ñañëohua'ire pai quë'io pa'ico, yure. 37 Maija'quëre cato neñese'e
pa'iji. Peoji, i ja'rujaiñe."
38 Ja maca Maríapi cao:
"Yë'ë cato Ëjaë jo'yao maca'ë. Maija'quëpi më'ë case'eje yo'oja'quë yë'ëre sihuayë."
Jaje Maija'quë huiñaë iyese'e quëani saji'i.

Maríapi Do'i Saiye Elisabet Quë'rona

39 Ja mu'seña María esa saco'ë, Judea cuti quë'rore pai daripë pa'i hue'ñana. 40 Sani
Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huë'ena cacani pëpao. 41 Pëpacona, Elisabetpi io pëpaye asa
maca tsihua'ë ëtapë pa'iquëpi ti'topi Maija'quë joyopi ioni pa'ina, paco'ë, Elisabetpi. 42 Jaje
pa'iopi tutu cao:
"Maija'quëpi më'ëre yequë nomiohua'ire sihuaye necaiye jerepa de'oye necaji'i. Cui'ne
më'ë mamaquë ai de'oquërepa pa'ija'quë api. 43 ¿Ique o'ni, yë'ë jaje yë'ë Ëjaë pëca ja'copi
do'i dani ña ja'ñe? 44 Më'ë yë'ëre pëpacona, asa maca tsihua'ë yë'ë ëtapëpi sihuaquë teapi.
45 Ai sihuayë, më'ë case'ere care paji caco asa do'ire."
46 Ja maca María cao:
Yë'ë ai sihuayë, Maija'quëre.
47 Cui'ne yë'ë joyopi sihuayë, Maija'quë yë'ëre huasoquëna.
48 Maija'quëpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi.
Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë caja'cohua'i a'ë.
49 Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi yë'ëna de'oye necaë'ë.
Yë'ë Ëjaë i mami cato ai de'oyerepa.
50 Si'anë oiquë api, ite ca'racohua'ire.
51 Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.
Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini meñe quëconi huahue huesopi.
52 Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ëjaohua'i pa'isicohua'ini meñe peocohua'ire nequë
Cui'ne iti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini ñese mëose'ere.
53 Ao ëa ju'icohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao timëpi.
Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña ne saopi.
54 De'hue cocaji'i, Israel paire.
I jo'yare huanëyema'ë oji'i.
55 Abrahamre ca nëose'ere de'oyerepa yo'opi, mai aiohua'ire.
Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye yo'oja'quë api, si'anë jajese'e.

56 Ca tëjini pëpao, Elisabet huë'ena, toaso ñañëohua'ire. Pëasicopi pani tëjini jeteyo'je io huë'ena co'io.

Juan Ti Doquë Coase'e

57 Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre coa mu'seña ti'aëna, mamaquëre pao. 58 Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye pa'icohua'i sani pëpahuë, iote, Maija'quë de'oye yo'ose'ere asani sihuajë. 59 Ocho mu'seña pa'i maca sahuë, cuiri ca'nihuë tëañu'u cajë Israel pai deojajë cajë, cui'ne pëca ja'quë Zacarías mamire sëoñu'u cajë yo'ohuë. 60 Jaje cajëna, pëca ja'copi cao:

"Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji."

61 Jaje cacona, iote cahuë:

"¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i peoyë. Jaje pa'i mami hue'ecohua'i peoto?"

62 Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi iñojë sei'ë:

"¿Ique mamire hue'yoye yëquë'ni?" 63 Sejëna, pëca ja'quëpi soquë totore dajë'ë caquëna, isirena, iona toyapi: "I mami cato Juanpi." Jaje toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë. 64 Ja macapi Zacaríasje cui'naëpi coca caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi. 65 Jaje iye yo'ose'ere ñani i quëno maca pa'icohua'i ai cuasahuë. Cui'ne iye yo'ose'ere si'a Judea ai cuti pa'icohua'ire quëajëna, asahuë. 66 Si'ahua'i iti quëaye asacohua'i itire cuasahuëni asa'ñe nëina, senirojaë'ë:

"¿Me yo'oquërepa ai de'oja'quë a'ni, jaë tsihua'ë?"

Maipi ñahuë, Maija'quëre papi ite ñacaise'e.

Zacarías Jujuse'e

67 Zacarías Maija'quë joyo timësiquëpi Maija'quë isi yë'opi capi:
68 Sihuañu'u, mai Ëjaëre Israel pai Diusure.
Jaë cato maina dani huasopi.
69 Maina Maija'quëpi isipi tutu quë'ire, paire huasoquëre.
Jaë cato i jo'yaë David tsëcapë aquëpi.
70 Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, i case'ere quëacaicohua'i tsoe hue'ña acohua'i ja're:
71 Maire huasosi'i, si'aohua'i maire coejë sañope yo'ojëna, pa'icohua'ire.
72 Mai aipëre teaye ñaquë
I ca nëose'e huanëñema'ë de'oye necaji'i.
73-75 Yë'ëna isisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë
Yë'ëre necaicohua'i ti pa'ija'cohua'i a'ë caquë
Mësarute sañope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë Abrahamre.
76 Maija'quërepa quëacaiquë hue'yoja'cohua'i a'ë, paipi,
Më'ëpi mai Ëjaë saija'a ma'are nui ma'arepa sani ne de'huaja'quëni.
77 I paire de'hue iohua'i co'aye yo'o do'ire sai de'huacaiye pa'iji, quëaja'quë a'ë, më'ëpi.
Ja do'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.
78 Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,
Ësë ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'tëmopi daija'quë api, maire miaja'quë.
79 Huesëcohua'ire juni tëjicohua'ire miacai
Cui'ne de'oye i maire huasoye asajajë caquë pa'iyere ye'yaja'quë api.
80 Juan ai de'opi. Cui'ne i joyoje ai de'opi. Ai de'oquëpi pai peo hue'ña cuene yejare paji'i, Israel paire quëa huëo macaja'a.

2

Jesús Coase'e
(Mt 1.18-25)

1 Ja mu'seña pai ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire cuecueye pa'iji caquë cuañepi. 2 Iye du'ru macarepa paire cuecueye cato yo'ohuë, Cirenio Siria cuañequë pa'i

maca. [3] Jaje pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, pai ñape iohua'i daripëre pana jarona cuecue
cuañoja'cohua'ipi.
[4] José cato David tsëcapë aquë paji'i. Ja do'ire Galilea yeja daripë Nazaretpi sani Judea
yeja daripë Belénna saji'i, Davidre coa sitona. [5] Toya cuañoja'quëpi Belénna saji'i, María i
huejaja'coa ca nëosicopi coañe ti'a huesësico ja're. [6] Jaje sani Belénre pa'ijëna, María coañe
ti'aëna, [7] jarona pao, io du'ru mamaquëre. Pani cañа catipëpi tunani huequë ai de'huana
oao, pai pëa hue'ña peo do'ire.

Huiñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

[8] Belén quëno macare yëi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore iohua'ini ñajë paë'ë.
[9] Pa'ijëna, cuasama'tore papi Ëjaë huiñaë ñai nëcaquëna, Maija'quë miañepi iohua'ire mia
huesoquëna, ai quëquë huesëhuë. [10] Jaje ña quëquëjëna, Maija'quë huiñaëpi capi:
"Ca'rama'pë pa'ijë'ë, mësarute huajë coca quëasi'quë daiyë, mësaru si'ahua'i asani ai
sihua ja'ñere. [11] Yure David daripëna tsitu'ure coao, mësarute huasoja'quëpi. Jaë cato
Cristo Ëjaëre papi. [12] Mësaru ñani i api cuasa ja'ñere cañа catipëpi tunani huequë ai
de'huana oasiquëpi uina ti'aja'cohua'i a'ë."
[13] Te'i Maija'quë jo'yaë huiñaë ñai macapi yecohua'i ma'tëmo acohua'ije ñaihuë. Ñeje
cajë Maija'quëre sihuajë:
[14] Sihuajë de'oyerepa cañu'u, Maija'quëre ma'tëmo aquëre,
De'oye pa'iyere pa'ijë'ë, ipi sihuaquëna pa'icohua'ipi.
[15] Maija'quë jëjo daosicohua'i ma'tëmona co'isi maca yëi ñamare ñacohua'ipi iohua'ija'a
sa'ñe ca huëohuë.
"Jaje pa'ito esa Belénna sani ñañu'u, ëjaë maire quëase'ere."
[16] Sani ti'ahuë, Maríare, Josére cui'ne tsihua'ëpi huequë aocona oasiquëpi uina. [17] Jaje
ite ñani Maija'quë jo'yaë iohua'ire quëase'ere quëareña. [18] Quëajëna, asacohua'ipi ai
cuasareña. [19] Jaje yecohua'i yo'ojëta'are María cato io joyona de'huao, si'aye iye, ti
yo'ose'ere cuasaco. [20] Yëi ñamare ñacohua'i si'aye iohua'ire case'eje paye pa'ina, ñani
Maija'quëna sihuajë jëjëjë co'ihuë.

Maija'quëna Jesure Isiye

[21] Ocho mu'seña pa'i maca tsihua'ë ca'ni maña tëajë cui'ne i mamije hue'yohuë, Jesús,
huiñaë Maríare ja peoco pa'i maca quëase'ere.
[22] Tsitu'ure pasi jeteyo'je si'sire tsoa to mu'seña ti'aëna, Jerusalén daripëna saijë tsi-
tu'ureje sahuë, Maija'quëna isiñu'u cajë, Moisés cuañese'epi jaje caye sëte. [23] Jaje yo'ohuë,
ëjaë cuañese'epi ñeje toyase'e pa'i do'ire: "Si'a ëmë tsi du'ru coacohua'i Maija'quëna
isisicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë." [24] Ëjaë cuañeñepi caji: "Caya pi'are panita'a caya su'tere
isijë'ë." Ja yo'oyere cajë saë'ë.
[25] Ja mu'seña Jerusalén pa'iquëpi Simeón hue'equëpi paji'i. Nuiñerepa pa'iquëpi
Maija'quëre sei pa'iquëpi, Israel paire huasoyere utequë paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë
joyopi Simeón ja're pa'i [26] quëapi, më'ë ju'iñe paja'quë a'ë, ëjaë jëjo daoquë Cristore
ñama'ë pani. [27] Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quëre se huë'ena sani pa'ina, Jesús
pëca ja'quëohua'i tsihua'ëre cuañese'e cayeje neñu'u cajë Maija'quëre se huë'ena dahuë.
[28] Dajëna, Simeónpi tsihua'ëre coani Maija'quëna sihuaquë capi:
[29] Ëjaë, yë'ë yureta'a sihuaquë ju'iñe pa'iji.
Më'ë ca nëose'ere ñasiquëpi.
[30] Yë'ë ñaco capi huasoquëre ñahuë,
[31] Si'a pai ña hue'ñana më'ë necaisiquëre.
[32] Jaë api, Israel peocohua'ire miacaija'quë
Cui'ne i do'ire yecohua'ipi Israel pai ai de'ocohua'i a'ë, caja'cohua'i a'ë.
[33] Simeón tsihua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca ja'quëohua'i. [34] Ja maca Simeón
Maija'quëpi de'oye ñacaija'quë icohua'ire caquë Maija'quëre seji'i. Seni tëjini Maríare
capi, Jesús pëca ja'core:
"Asajë'ë. Iquë tsihua'ë jai paire Israel paire ne tañojaquë api. Cui'ne jai paire Israel
paire Maija'quëre tuiye huëoquë yo'oja'quë api. Jaje pa'ina, jai pai ite sañope caja'cohua'i

a'ë. [35] Cui'ne, iquë do'ire jai pai pai ñape iohua'i joñoa cuasaye ñañe pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye iye yo'oyete cuasani hua'tipi më joyoja'a tota etojaiñeje pa'ye pa'ija'coa, oi do'ire."

[36] Cui'ne jarote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja'ñere asaco quëaco. Ana hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë aco, aio maca paco'ë. Nomi tsiopi huejani siete ometëca ëjëre pani hua'jesicopi paco'ë. [37] Yure cato hua'jeopi ochenta y cuatro ometëca paco'ë. Maija'quëre se huë'epi etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña Maija'quëre sihuaco ao aima'o seo paco'ë. [38] Jao Anapi iti jaje yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru se de'oji caco pëpa toni Jerusalén paire huaso ja'ñere utecohua'ini quëao, tsihua'ë Jesús yo'o ja'ñe ayere.

Nazaretna Co'iye

[39] Ja maca si'aye ëjaë cuañese'e yo'o tëjini co'ihuë, Galileana iohua'i pa'i daripë Nazaretna. [40] Tsihua'ë i ai de'oyeje ai tutu quë'i cui'ne ai ta'ñe pa'i de'opi, Maija'quëpi ite de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iye

[41] I pëca ja'quëohua'i coa si'a ometëcaña Jerusalénna saë'ë, Israel pai Egíptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena. [42] Jesús doce ometëca ti'ani pa'i maca si'ahua'i Jerusalénna ja fiesta yo'oyena tsi'siñu'u cajë saë'ë, noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sëte. [43] Ja fiesta carajaquëna, co'i maca tsihua'ë Jesús Jerusalénna pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna. [44] Te'e mu'serepa ma'aja'a Jesuje daiji jai pai coni cuasajë saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro cui'ne iohua'i ñacohua'i quë'ro co'ejëna, peopi. [45] Peoquëna, ñani ja maca yureta'a co'ihuë, Jerusalénna co'eñu'u cajë.

[46] Toaso mu'seña pa'i maca ti'ahuë, Maija'quë huë'ere pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i ja're coni ja'rusiquëpi ñu'i iohua'i cayere asaquë cui'ne iohua'ireje sañope sei yo'oquëna. [47] Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye ta'ñe asaquëpi sañope de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai asaquë'ni, jaë cajë ai cuasareña. [48] Pëca ja'quëohua'ipi ite ti'ajë ai cuasajëna, pëca ja'copi cao:

"Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a ju'ijë co'erojaiñë. ¿Me nesi'quë jaje yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?"

[49] Jaje cacona, Jesupi iote capi:

"¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë co'amañare yo'oja'quë a'ë."

[50] Jaje caquëna, iohua'ipi cuasaquë cayere asa ti'ama'pë paë'ë.

[51] Ja maca iohua'i ja're coni co'ipi, Nazaretna. Si'anë de'oye sehuoquë paji'i, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye io joyona de'huao. [52] Jaje yo'oquë Jesús ai de'opi, i capë cui'ne i cuasayeje. Maija'quëpi cui'ne paipi coni i de'oye pa'iyere ñajë de'oquë api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

Juan Ti Doquëpi Yëhuoye

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

[1] Tiberio César pai ëjaë paji'i. Ipi quince ometëca cuañequë pa'i maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cuañequë ëjaë. Herodespi Galilea cuañequë paji'i. I yo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cuañequë paji'i. Cui'ne Lisaniaspi Abilinia cuañequë paji'i. [2] Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Jaohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi Zacarías mamaquë Juanna capi, cuene yejare pa'ina. [3] Juan cato Jordán tsiaya quë'roja'a sai si'a hue'ña pai pa'icohua'ire capi: Ja'në co'aye cuasase'ere jeoni poněña pa'iji. Poněni oco dosicohua'ini Maija'quëpi mësaru co'aye yo'ose'ere sai de'huaja'quë api. Jaje yëhuopi. [4] Tsoe ja'rë Maija'quë caye quëacaiquë Isaíaspi toyaquë pa'ise'eje cui'ne japi ti'api, i toyase'e caji:

Cuene yejapi pai cui'neje asa cuañoji,
Ne de'huajë'ë, mai Ëjaë ma'are.
Nuñerepa ma'a necaijë'ë, i cu'i hue'ña.

[5] Yo'cohuë pa'ise'ere ne timë ja'ñe a'ë.

Jai cuti cui'ne a'ri cuti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja'ñe a'ë.
Nui ma'aña peose'ere nui ma'aña de'huaye a'ë.
Dea pëa quë'i ma'aña pa'ise'ere nui yeja ne ja'ñe a'ë.
6 Ja maca Maija'quë paire huasoye si'a pai ñaja'cohua'i a'ë.
7 Ite oco do cuañoñu'u cajë paipi i quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:
"¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pëi nejoquëna, jëa ja'ñere? 8 Ponësicohua'i pani, ponësicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, ñani dosi'i. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Ja caye ti'a ma'ñe a'ë. Maija'quëpi yëni iye quëna pëaje Abraham tsëcapëre neñe pa'iji. 9 Tsu'upo tsoe ne de'huasicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'oye quëi ma'ñe cato cueni toana ëocoa. Maija'quë tsu'upoje pa'i."
10 Ja maca paipi ite seteña:
"¿Jaje pa'ito iquere neja'cohua'i a'ni?"
11 Sejëna, Juanpi sehuopi:
"Caya ju'i cañña paquë pani te'ore isiye pa'iji, ti peoquëna. Aiñe paquë pani peoquë ja're coni aiñe pa'iji, te'e."
12 Pa'i do'i curiquë secohua'ije oco do cuañoñu'u cajë daisicohua'ipi pa'ijë Juanre sei'ë:
"¿Ye'yaquë, iquere yëquë neja'cohua'i a'ni?"
13 Sejëna, Juanpi capi:
"Cuañese'e caye pa'ina, jerepa curiquë sema'pë pa'ijë'ë."
14 Soldado pa'icohua'ipi ite seteña:
"Cui'ne yëquë, ¿iquere neja'cohua'i a'ni?"
Cajëna, sehuopi:
"Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i payere. Coa coso do'ire tsioma'pë. Cui'ne mësarute saiñere ti'api cuasajë pa'ijë'ë, sihuani."
15 Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë pai utehuë. I a'ë caquëna, asañu'u cajë. 16 Cuasajëna, Juanpi capi:
"Ocopi doyë, mësarute. Ja yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ë jerepa de'oquëpi. I jo'yaë i zapato joyecaiquë yë'ëre tëto saisiquë api. Yë'ë jerepa teaye pa'i a'ë. Jaë cato doja'quë api, Maija'quë joyopi cui'ne toapi. 17 Tsoe pala cajiji, trigo jëoquë iti case'e de'huaquë ja'ose'e huahueja'core. Iti care pase'e i de'hua huë'ñana de'huaquë ja'ose'e toa ti yayama'cona ëoja'quë api."
18 Ñeje caquë paire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequeje Juan quëapi. 19 Cui'ne Herodes pai ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni jioni paquëña. Jaje yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne i yeque co'aye yo'ose'ena coni yëhuopi, Juan. 20 Jaje quëaquëta'are Herodespi i caye asama'ë. Ja yë'ta'api yeque co'aye yo'o coquë Juanre co'a paire co huë'ñana copi.

Jesure Doye
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Ja yë'ta'a co cuañoma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesuje do cuañosiquë paji'i, cui'ne ipi Maija'quëre se maca ma'tëmopi jaca saiona. 22 Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi ina nëca meni paije ñajëna, ja maca yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:
"Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë."

Jesús Ñecuëohua'i
(Mt 1.1-17)

23 Jesús treinta ometëca paquëpi Maija'quë co'amañarepa ne huëopi. Pai caye cato José mamaquë paji'i. 24 José paji'i, Elí mamaquë. Elí paji'i, Matat mamaquë. Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui mamaquë. Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë. 25 José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós mamaquë. Amós paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli mamaquë. Esli paji'i, Nagai mamaquë. 26 Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José mamaquë. José paji'i, Judá mamaquë. 27 Judá paji'i, Joana mamaquë. Joana paji'i, Resa mamaquë. Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorobabel paji'i, Salatiel mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë. 28 Neri paji'i, Malqui mamaquë. Melqui paji'i, Adi mamaquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë. Cosam paji'i, Elmodam mamaquë. Elmodam

paji'i, Er mamaquë. [29] Er paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë. Elizer
paji'i, Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë. [30] Matat paji'i, Leví mamaquë.
Leví paji'i, Simeón mamaquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë. Judá paji'i, José mamaquë.
José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i, Eliaquim mamaquë. [31] Eliaquim paji'i, Melea
mamaquë. Melea paji'i, Mainán mamaquë. Mainán paji'i, Matata mamaquë. Matata paji'i,
Natán mamaquë. [32] Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí mamaquë. Isaí paji'i,
Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz mamaquë. Booz paji'i, Salmón mamaquë. Salmón
paji'i, Naasón mamaquë. [33] Naasón paji'i, Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i, Aram
mamaquë. Aram paji'i, Esrom mamaquë. Esrom paji'i, Fares mamaquë. Fares paji'i,
Judá mamaquë. [34] Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë. Isaac paji'i,
Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré mamaquë. Taré paji'i, Nacor mamaquë. [35] Nacor
paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i, Ragau mamaquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë.
Peleg paji'i, Heber mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë. [36] Sala paji'i, Cainán mamaquë.
Cainán paji'i, Arfaxad mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem paji'i, Noé mamaquë.
Noé paji'i, Lamec mamaquë. [37] Lamec paji'i, Matusalén mamaquë. Matusalén paji'i, Enoc
mamaquë. Enoc paji'i, Jared mamaquë. Jared paji'i, Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel
paji'i, Cainán mamaquë. [38] Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë. Set
paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diusu mamaquë.

4

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

[1] Maija'quë joyo ini pa'ina, Jordán tsiayapi co'iquëna, Maija'quë joyopi sapi, cuene
huesësi yejana. [2] Jarote cuarenta mu'seña ao ti aima'ë pa'ina, jeteyo'je ao ëaye nëi maca
[3] huatipi ite neñasi'i, caquë capi:
"Maija'quë mamaquë sëte iye quëna përe cuañejë'ë, pan pë de'ojaco."
[4] Caquëna, Jesupi ite capi:
"Toyase'e caji, Coa aose'e ai pa'iye peoji, pai. Peoquëna, ai jerepa si'aye Maija'quë ca
cocare de'oye sehuocaiye pa'iye pa'iji."
[5] Ja jeteyo'je huatipi sapi, ai cutihuëna. Sani iye yeja pa'iyere te'epi esa iñopi si'aye, paire
cui'ne iote pa'iyeje. [6] Iñoni huatipi ite capi:
"Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejaña de'o co'amaña isisi'i. Yë'ëna isise'e
a'ë, si'aye iye. Jaje pa'ina, yë'ë yëyeje isiye pa'iji, yë'ë isiye yëquëna. [7] Më'ëpi do're ja'runi
yë'ëni seque pa'ito më'ë tse pasipi."
[8] Jesupi ite sehuopi:
"Yë'ë quëno maca pa'ima'ë pa'ijë'ë, Satanás. Saijë'ë. Toyase'e caji: Sejë'ë, më Ëjaë
Diusuni cui'ne ise'ere necaijë'ë."
[9] Ja jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'quë huë'e jetena mëani capi:
"Maija'quë mamaquërepa pani tito sa tomejë'ë, iye macapi yejana. [10] Toyase'e caji:
Maija'quëpi i huiñaohua'ire cuañeina, më'ëre ñacaija'cohua'ire.
[11] Më'ëpi tomequëna, iohua'i jëñapi tseaja'cohua'i a'ë,
Quëna pëana më nëcañoa a'si nema'quëni cajë."
[12] Caquëna, Jesupi ite sehuopi:
"Yequeje toyase'e caji: Më'ë Ëjaë Diusure neñama'ë pa'ijë'ë."
[13] Caquëna, huati Jesure si'aye neñani yo'o jujani, tsoe maca jeoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huëoye
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

[14] Jeo saquëna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'quë joyo tutu timësiquëpi. Jaje pa'ina, pai
i pa'iyere quëajëna, ja yejaña pa'icohua'i asahuë. [15] Pai dari ñape tsi'si huë'ña pa'iyena
ye'yaquë pa'ina, si'ahua'i ite de'oquëre papi cajë sihuahuë.

Jesús Nazaretre Pa'iye
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Ja̱ maca Jesús Nazaretna saji'i, i̱ ai de'osi daripëna. Huajë mu'se ti̱'aëna, pa̱i tsi'si
huë'ena cacani ja'rupi. Ja̱je i̱ si'anë yo'oye sëte. Ja'rusipi Maija'quë coca pëpë ñasi'i caquë
huëni nëcapi. 17 Nëcaquëna, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'ere i̱siëña. I̱ti
maca aquëpi i̱siquëna, hui'yoquë ti̱'api, ñeje toyase'e pa'i hue̱'ñare:
18 Mai Ëjaë joyopi yë'ëni pa'iji.
Ja̱je pa'ina, yë'ëna de'o cocare i̱sipi, caraja̱icohua'ina quëa ja̱'ñere.
Cui'ne ai oicohua'ire yëhuo huasoja̱'quë a'ë.
Tse̱a cua̱ñosicohua'i pa'icohua'ire quëa huasoja̱'quë a'ë.
Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'quë a'ë.
Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iye i̱sija̱'quë a'ë.
19 Mai Ëjaë oi necai tëcahuëre pa̱ipi asaja̱'cohua'i a'ë caquë yë'ëre jëjo daopi.
20 Ja̱je Jesús ña tëjini tëoni pa̱i tsi'si huë'e co̱caiquëna, i̱sini ja'rupi. Ja̱ maca si'ahua'i ai
ñahuë, i̱se'ere, pa̱i tsi'si huë'ere tsi'sicohua'i. 21 Ñajëna, i̱ohua'ire je̱'nërepa ca huëopi:
"Yure iye mu'se ti̱'api, iye toyase'e caye mësaru asa maca."
22 Si'ahua'i Jesús de'oquë api cajë i̱ case'ere merepa de'oye caëna, cajë ai cuasajë sa̱'ñe
cahuë:
"¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'quë?"
23 Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Jujuquë sëte co'ye jujuje̱'ë, caja̱'cohua'i a'ë. Casicohua'ipi yequeje̱ caja̱'cohua'i a'ë.
Capernaum yejana yo'ose'eje̱ yure i̱ño më'ë yejare pana yo'oje̱'ë, yëquë asase'eje̱."
24 Ja̱ maca ai se̱ña maca ca saoquë cui'ne capi:
"Nuñerepa cayë. I̱ ai de'o sito pa'icohua'i caye Maija'quëre quëacaiquëre te'ije̱
de'oyerepa sihua cua̱ñosiquë peopi. 25 Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Israel
pa̱i hua'jeohua'i jai pa̱i paë'ë. Ja̱ mu'seña tres o̱metëca jerepa ocoma'ëna, si'a yeja
pa'icohua'i a̱o ëa ju̱'ijë ai yo'ohuë. 26 Ja̱je ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Israel pa̱i
hua'jeohua'ire jëjo saoye pa̱pi. Paquë Sareptare hua'jeo pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón
yejana. 27 Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai pa̱i Israel pa̱i ja̱'ju dahuë
ju̱'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje̱ jujucaiye pa̱pi. Paquë Siria yeja aquë Naamánni
jujucaji'i."
28 Ja̱je caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pë̱ti huëohuë. 29 Ja̱ maca huëni nëcani Jesure
tse̱ani pa̱i daripë peo hue̱'ña hue'sena etoni sahuë, cu̱ti sa̱'nihuëre pana. Ja̱ropi jëjo to̱ñu'u
cajë. I̱ti cu̱tihuëre pa̱i pa'i daripë paji'i. 30 Ja̱je jëjo to̱ñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús i̱ohua'i
jopoja̱'a etani saji'i.

Co'a Huati Joyo Hue'equë
(Mr 1.21-28)

31 Ja̱ maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna. Ja̱rona sani huajë mu'seña
pa̱ire ye'ya huëopi. 32 I̱ohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa ja̱je cua̱ñequë quëayeje̱
pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.
33 Ja̱ro tsi'si hue̱'ñare paji'i, te'i ë̱më huati joyo hue'equë. Ja̱ëpi cuipi.
34 "Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni, Jesús Nazaret aquë? ¿Ne-
josi'quë daiquë? Më'ëre yë'ë ñañë. Më'ë cato Maija'quë mamaquë, de'oquëre pa'ë."
35 Ja̱ maca Jesús co'a joyore capi:
"Cama'ë. Ja̱ëte je̱oni saije̱'ë."
Ja̱je ca maca co'a joyopi pa̱i ña hue̱'ñana co'aye neñe peoyerepa yejana ne ta̱oni eta
saji'i. 36 Si'aohua'i ña quëquëni sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë:
"¿I̱que yë'o a'ni, ja̱ jerepa pa'ye iye? Cua̱ñequëna, huatiohua'ije̱ i̱te sehuojë etayë."
37 Ja̱je yo'oquëna, pa̱ipi Jesús yo'oye ayere ja̱ yeja si'a hue̱'ña quëaroja̱teña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuye
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Ja̱ maca Jesús tsi'si huë'epi etani Simón huë'ena cacapi. Ja̱rote paco'ë, Simón huao
su̱ña dahuë ai ju̱'icopi. Ja̱je pa'iona, Jesure jujucaije̱'ë, cajë se̱i'ë. 39 Ja̱ maca Jesús su̱ña
dahuë ju̱'iconi ñaquë su̱ña dahuëre pi'ra saouna, su̱ña dahuë peocopi huëni a̱ore neni a̱o.

Jesús Jai Paire Jujucaiye
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Ësë cara mesi maca jai paire juʼicohuaʼire dahuë, coa siʼa juʼi dahuë quëʼiohuaʼire
Jesuna. Dajëna, juʼicohuaʼire i jëtëpi pai ñapere patoquëna, coʼyahuë, siʼaohuaʼi.
41 Juʼicohuaʼire paʼisicohuaʼipi huatiohuaʼi etajë Maijaʼquë mamaquëre papi cuijëna. Jesupi
ja cayere ësepi, tsoe iohuaʼipi Maijaʼquë jëjo daoquë Cristo api asa doʼire.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quëʼrore
(Mr 1.35-39)

42 Jesús nea hueʼñarepa pai peo hueʼñana saquëna, saimaʼquëni cajë coʼejë tiʼahuë.
43 Tiʼasi maca Jesupi capi, jaohuaʼire:
"Quëaye paʼiji, deʼo coca Maijaʼquë paʼi teʼte ayere yequë pai daripëaje. Jare caquë jëjo
daosiquë aʼë."
44 Jaje Jesús cuʼi quëarojajiʼi, Galilea tsiʼsi huëʼñana.

5

Tsiaya Huaʼire Yoʼeye
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 Jesús Genesaret Jaira tëʼtëpare paʼi quëaquëna, jai pai quiʼiyerepa Maijaʼquë coca
asañuʼu cajë dateña. 2 Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huëapi huahuaquëna, ñapi. Iti yohuë
acohuaʼipi yoʼe nëare tsoa toñuʼu cajë tumareña. 3 Ñani ja maca Jesús yohuëna aya mëjiʼi.
I aya mëisi yohuë Simón tse paco'ë. Ja maca capi, aʼri maña soʼona jëjo sao huahuojëʼë,
yohuë. Huahuojëna, jaʼruni ñuʼi Jesús paire yeʼya huëopi. 4 Yeʼya tëjini Simónre capi:
"Huaʼi paʼi hueʼñana yohuëja'a sani mësaru yoʼe nëapi huaʼire neñuʼu."
5 Simónpi sehuopi:
"Yeʼyaquë, siʼa ñami teʼe huaʼireje neñe peoyerepa ai yoʼohuë, nemaʼpë. Jaje pasico-
huaʼitaʼa mëʼëpi cuañeñe sëte huaʼi yoʼerë jeo dëosiʼi."
6 Cani jeo dëosi maca huaʼipi airepa timërena, huaʼi yoʼerëpi tëi huëo. 7 Ja maca yequë
yohuëre cajeohuaʼi paʼicohuaʼire jëñapi soihuë. Soina, dani siʼahuaʼi caya yohuëa ea tete
macarepa aya timëhuë. 8 Ja maca Simón Pedro iyere ñani doʼre jaʼruni Jesure capi:
"Saijëʼë, Ëjaë, yëʼë quëno maca paʼimaʼë. Yëʼë coʼaye yoʼoquë aʼë."
9 Coa quëquë huesëni jaje caquëna, i jaʼre coni paʼicohuaʼije huaʼire neseʼere cuasajë
ai quëquëhuë. 10 Cuiʼne, Zebedeo mamajë Jacobo cuiʼne Juan, Simón cajeohuaʼije quëquë
huesësicohuaʼi paë'ë. Jaje quëquëjëtaʼare Jesús capi, Simónre:
"Caʼramaʼë paʼijëʼë. Mëʼë yurepi paire yoʼecaiquë paʼijaʼquë aʼë."
11 Ja maca yohuëare tëʼtëpana sani jeoni Jesús jaʼre saëʼë.

Jesús Jujucaiye, Jaʼju Dahuë Juʼiquëre
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Jesús pai daripëre paʼina, teʼi pai jaʼju dahuë juʼiquëpi titani Jesure ñani i tsiapi yejare
pana semeni sejiʼi. Ñeje caquë:
"Ejaë, mëʼëpi yëʼëre jujuye yëni jujujëʼë. Yëʼë juʼi dahuë."
13 Ja maca Jesús i jëtëpi patoquë capi:
"Yëʼë jujucaiyë."
Caquëna, jare iti macapi jaʼju dahuë peoquë deʼopi. 14 Ja maca Jesús ite capi:
"Quëamaʼë paʼijëʼë, paire. Coa Maijaʼquë huëʼe ñacaicohuaʼiseʼere sani iñojëʼë. Iñoni
mëʼë coʼayere tsoa toquë yoʼo doʼire isijëʼë, Moisés cuañequë paʼiseʼere. Jaje yoʼoquëna,
siʼa huaʼi mëʼë juʼiquë paʼisiquëpi deʼoquë ponëni yoʼoye ñajaʼcohuaʼi aʼë."
15 Jaje paʼiquëtaʼare Jesús yoʼoyepi jero saʼana jai sajiʼi. Jaje paʼina, jai pai i caye
asañuʼu cajë daijëna, juʼicohuaʼije daëʼë, juju cuañoñuʼu cajë. 16 Jaje yoʼojëna, Jesús pai
peo hueʼñana sai Maijaʼquëre sejiʼi.

Quëʼquë Dahuë Juʼiquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Jesupi ye'yaquëna, jarote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'i cui'ne cuañese'e
ye'yacohua'i coni, Galilea yejare si'a hueña pa'icohua'ipi daisicohua'i paë'ë. Pa'ijëna,
yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusalénpi daisicohua'ijeë paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Mai-
ja'quë tutu juu'icohua'ire jujucaiye. 18 Paquëna, yo'oye peoquëpi juu'iquëni cai saihuëna
oasiquëni cuaijë Jesús pa'i hueña coareña, ñajaquë cajë. 19 Dajëta'are caca hueñapi jai pai
timësico pa'i do'ire cacaye pajë ña jujani huë'e jetejaa'a mëni peo coje tëteni juu'iquëre pai
jopojaa'a meñe casahuë, Jesús ña hueña cai saihuëna oasiquëni. 20 Ja maca Jesús iohua'ipi
ite jujuquë api cuasayere ñani juu'iquëre capi:
"Më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiyë."
21 Jaje caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cuasa huëoreña: "Paipi
yequë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye peoji. Jare Maija'quëse'e sai de'huacaiye pa'iji.
¿Iquei'ni, iquë ja jerepa Maija'quëre cue'cuequë caquë?"
22 Jesupi jaje cuasajëna, ñani capi:
"¿Me yo'ojë jaje cuasaye'ni? 23 Co'aye yo'ose'ere sai de'huaye cui'ne iquëre jujucaiye pai
cato yo'o tii'a ma'ñe a'ë. A'jiñe yo'oye peoji. 24 Jaje pa'ito de'oji. Iñosi'i, mësarute. Yë'ë Pai
Mamaquëpi te'ipi iye yeja cuañequëre papi co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë pa'iyë."
Jaje se cani juu'iquëre capi:
"Më'ëni cayë, huëijë'ë. Më uicore ini më'ë huë'ena saijë'ë."
25 Caquëna, ja macarepa iti juu'iquë pa'isiquëpi jaohua'i ñajëna, huëni nëcani i uisicore
se de'huani Maija'quëre sihuaquë caquë saji'i, i huë'ena. 26 Saina, si'ahua'i ña quëquëni
Maija'quëre sihuajë careña.
"Yurena ñahuë, paije yo'o ma'ñere yo'oye."

Jesús Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquë Leví hue'equëre ñapi, pa'i do'i sai hueñare ñu'i curire
seina, ñani capi:
"Tuijë'ë, yë'ëni."
28 Ja maca Leví i yo'oye si'aye se jeoni Jesús ja're coni saji'i.
29 Ja jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, i huë'ena, Jesuni sihuaquë. Jarote cui'ne jai pai pa'i
do'i secohua'i cui'ne yecohua'i coni ai saihuëna ja'rusicohua'ipi paë'ë. 30 Pa'ijëna, ñani
fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i
a'ë, cuasajë sañope ca huëojë careña:
"¿Me yo'ojë mësaru pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're coni aijë
cui'ne ucuye'ni?"
31 Cajëna, asani Jesupi sehuopi:
"De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye pañë. Jaje pa'ina, juu'icohua'ipi
co'ecohua'i a'ë, jujuquëre. 32 Ja do'ire de'ocohua'ini soisi'i caquë, daisiquë peoyë.
Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë, jaohua'ipi ja'rë yo'ose'e jeoni ponëjajë caquë."

Jesure Señe, Aima'pë Señere
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Caquëna, iohua'ipi Jesure seteña:
"Juanre ye'yecohua'i yo'oye sëte aima'pë Maija'quëre ai sejë yo'oyë, cui'ne fariseo
ye'yecohua'ije. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e si'anë aijë cui'ne ucujë pa'iye'ni?"
34 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"¿Hueja ao aija'cohua'ire soisicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë cacohua'i a'ni, mësaru, hue-
jaquëpi iti macare coni pa'ito? 35 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se huejaquëre yë'ëre sioye
pa'iji. Ja maca huejaquëpi peoëna, ao aima'pë pa'ija'cohua'i a'ë."
36 Cui'ne quëa iñopi, iohua'i ñañena coni ñeje:
"Yecohua'ije huajë ju'i care tëani ai ju'i care sëoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'i pani coa
huajë ju'i care nejoñë. Cui'ne huajë ca catipëpi ai ju'i cana sëosicohua'i pa'ito te'oje pa'io
ña cuañoñe paji. 37 Jare cui'ne pa'iji. Cuiya'i cono doye peoji, ai ca'nihuë de'huasicona. Jaje
ai ca'nihuëna huajë cuiya'i cono doto yete saiye pa'iji. Jaje yete saina, si'aye nejoñe pa'iji,

cuiya'i cono cui'ne ca'nihuë de'huasi topëje nejoñe pa'iji. [38] Jaje pa'ina, huajë cuiya'i cono doye pa'iji, jare cui'ne huajë ca'ni topëna. Jaje huajëyese'e pa'i de'oye quëcoja'coa. [39] Jaje pa'ina, o'sasi cono ucucohua'ije huajë cono ucuye pañë, o'sasi cono ai de'oye a'ë, cajë."

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

[1] Te'e huajë mu'se Jesús ta sitoja'a saina, ire ye'yecohua'ipi trigo tsa'ña tëajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jëñapi iti case'e po'tejë aë'ë. [2] Jaje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani sei'ë:
"¿Moisés cuañese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jaje pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?"
[3] Cajëna, Jesupi sehuopi:
"¿Ñama'cohua'ini David cui'ne i cajeohua'i coni ao ëa ju'ijë yo'ose'e? [4] Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna isise'ere ao aiñere ao ëa ju'i Maija'quë huë'ena cacani aore imani ai cui'ne i ja're pa'icohua'ireje aopi."
[5] Cui'ne capi, jaohua'ire:
"Pai Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itoje cuañeñe."

Jëtë Cuenesicore Paquëre Jujuye
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

[6] Yëquë huajë mu'se Jesús pai tsi'si huë'ena cacani, ye'ya huëoquëna, jarote paji'i, te'i ëmë ëja të'hui jëtëre cuenesicore hue'equë. [7] Pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i coni cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere jujuquëna, ñani ite sañope cañu'u cajë utejë ñahuë. [8] Jaje cuasaye ñaquëta'a cuenesi jëtë hue'equëre capi:
"Huëijë'ë. Huëni ja maca jopore pare nëcajë'ë."
Caquëna, huëni nëcapi. [9] Ja maca Jesús yecohua'ire capi:
"Sesi'i, mësarute te'ore. ¿Iquepi de'oquë'ni, huajë mu'se yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Paire huasoye panita'a paire coa nejoñe?"
[10] Ja maca si'ahua'ire seña të'ijani Jesús capi, ju'iquëre:
"Më jëtëre mëajë'ë."
Caquëna, i case'eje yo'opi. Yo'oquëna, i jëtë cuenesico pa'isico de'oco paco'ë. [11] Jaje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pëti ëaye ñajë ca huëohuë, sa'ñe iquepi Jesure sañope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

[12] Ja mu'seña Jesús Maija'quëre sesi'i caquë saji'i, ai cutihuë. Jaropi si'a ñami Maija'quëre seji'i. [13] Ñata tomesi maca i ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'i i ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo daocohua'ire. [14] Jaohua'i cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cosiquë paji'i, Pedro. Cui'ne i yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, [15] Mateo, Tomás, cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i. Simón Cananista tsëcapë aquë paji'i. [16] Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye
(Mt 4.23-25)

[17] Jesús ai cutihuëpi i ye'yacohua'i ja're coni cajequëpi perepë yejana pëapi. Jarote jai pai paë'ë. Si'a hue'ña acohua'i, yecohua'ipi Judea cui'ne Jerusalén cui'ne jai tsiaya të'tëpa Tiro cui'ne Sidón quë'ro acohua'i daisicohua'i paë'ë, Jesús cayere asañu'u cajë cui'ne iohua'i ju'i dahuëre jujucaija aquë cajë daisicohuaipi. [18] Huati yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ipi juju cuañosicohua'i de'ohuë. [19] Si'a pai Jesure patosicohua'ipi i tutupi si'ahua'i co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i yëhuë, patoye.

Nuñerepa Case'e Pai Ayere
(Mt 5.1-12)

[20] Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:

"Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru teaye pa'iohua'i, Maija'quë të'tena de'oye cacani paja'-
cohua'i a'ë.
21 Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru ao ai ëa ju'icohua'ipi jeteyo'je si'aye ti'aja'cohua'ipi.
Sihuacohua'i pa'ijë'ë, oicohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je soja'cohua'ipi.
22 Pai Mamaquëre tui do'ire paipi mësarute pëijë coejë iohua'i quë'rore etojë cue'cueye
pa'iji. Jaje yo'oto sihuajë'ë, yë'ëre tui do'ire. 23 Jaje yo'ojëna, ai sihuajë'ë, ma'tëmona
mësarute caquë de'huacaisi co'amañare jerepa paja'cohua'ipi. Mësarute co'aye yo'oyeje
pa'ye yo'oa'huë'ë, Maija'quë tsoe huë'ña quëacaicohua'ire.
24 Jaje pa'iquëta'are jaiye yure co'amaña pajë sihua tosicohua'ireta'a, sihuaye peoja'coa.
25 Teayerepa mësarureta'a yure ao ani timëni sihuajë pa'isicohua'ire jeteyo'je ao ëa
ju'iñe pasipi. Teayerepa mësaru yure so huajëjë pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.
26 Teayerepa mësaru pa'iye'ni si'a pai de'o paire pa'ë cajëna, pa'icohua'i maña. Tsoe
acohua'ije jaje cui'ne de'ocohua'i a'ë ca'ahuë'ë, Maija'quë jëjo daocohua'ije pa'icohua'ita'a
coa cosocohua'ini.

Mësarute Sañope Yo'ocohua'ire Oiye
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Jaje pa'iquëta'are mësaru yë'ëre asacohua'ire cayë: Oijë'ë, mësarute sañope ca-
cohua'ire. De'oye yo'ocaijë'ë, mësarute coecohua'ire. 28 De'oye pa'i ja'ñere cacaijë'ë,
mësaruni sañope ai yo'o ja'ñere de cacohua'ini. Secacaijë'ë, mësarute tea ju'icohua'ireje.
29 Yecohua'ipi tsiana te'e te'te tëtoru yequë te'te tsiaje nëocaijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi më
sësëquëna ju'iconi jioni sato huë'ehuë ju'icoreje se isi saojë'ë. 30 Secohua'i pa'ito isijë'ë.
Yeque më tseconi jiosicohua'i pa'ito, coa ñajë'ë, cui'naoni señe pajë'ë. 31 Yecohua'ipi
mësaruni de'oye yo'ojajë cuasayeje pa'ye yecohua'ini se de'oye yo'ojë'ë, mësarupi.
32 ¿Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere oicohua'i pani, iquere de'oye
yo'oye'ni? Co'ahua'ije cui'ne sa'ñe oiyere yo'ocohua'i pani. 33 ¿Jaje pa'ina, mësarupi
mësarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije
cui'ne yo'oyere yo'oni. 34 ¿Jaje mësarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja'cohua'i a'ë
cuasajë isicohua'i pani iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije co'yoja'cohua'i a'ë cuasajë
yo'oyere yo'oni. 35 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato oiye pa'iji, mësarute sañope yo'oco-
hua'ire. Jaohua'ire de'oye yo'ojë isiye pa'iji, co'yoja'cohua'i a'ë cuasaye peoyerepa. Jaje
yo'osicohua'ini ma'tëmo jaiye de'o co'amaña isiye pa'iji. Cui'ne mësaru pa'ija'cohua'i
a'ë, Maija'quë Ëjaërepa mamajë, cui'ne ije oiquë api, co'acohua'ire cui'ne i isiyere de'oji
cama'cohua'ireje. 36 Jaje cui'ne mësaruje oijë'ë, yecohua'ire, Maija'quë oiyeje.

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Mt 7.1-5)

37 Jaje pa'ina, co'acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Jaje pajëna, Maija'quëje
mësarute co'acohua'i a'ë caye paja'quë api. Yecohua'ire nejoñe pajë'ë. Jaje pajëna, Mai-
ja'quëje mësarute nejoñe pasipi. Yecohua'i tayo yo'oyere sai de'huacaijëna, Maija'quëje
mësaru tayo yo'oye sai de'huacaija'quë api. 38 Yecohua'ire isicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje
mësarute isisipi. Isija'quë api, i topëna de'oye cuasa ti'acore pani. Dëso quiosiconi, ña'co
quiosiconi, timësicore pani, mësaru yecohua'ire isiyeje pa'ye Maija'quëje isija'quë api,
mësarute."
39 Jesupi ñeje yo'oyeje pa'ye a'ë capi:
"Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena tomeja'cohua'i a'ë, si'a jupë.
40 Ye'yecohua'ipi iohua'ire ye'yaquëre tëto saisicohua'i peoyë. Ye'ye tëjinita'a ti'añe pa'iji,
iohua'ire ye'yaquëje pa'iohua'i.
41 ¿Me jaje pa'ito, më'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'icore se ñaquë casi'ni? ¿Më'ë ñacoare
soquë tiro ja'iore papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini? 42 Më'ë ñacoare pare soquë tiropi
ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me më'ë yo'jeire casi'ni: 'Huau, më'ë ñacoare ne'cua ju'icore
dutasi'i, nëocaijë'ë.' De'oquëre pa'ë coa caquë yo'oquë maca. Më'ëpi du'ru macarepa më'ë
ñacoare soquë tiro ju'iconi duta jeojë'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi më'ë yo'jeire ne'cua
ju'icore dutacaiye pa'iji.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asajạ'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 De'o sọquë yëpi co'a cạ quẹ̈iñe peoji. Jạje cui'ne co'a sọquë yëjẹ de'o cạ quẹ̈iñe peoji.
44 Jạje pa'ina, sọquë ñëa ñape ñañe pa'iji, ịti quẹ̈iñena. Miu sọquë yë pani quẹ̈iñe pạji,
cọsa cạre. Jạje cui'ne miu pịsi pani quẹ̈iñe pạji, cuiya'i cạre. 45 Jạje pa'ina, de'o pại pani
caji, de'oyere, ị joyo de'oyepi pa'iyere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, ị joyo co'ayepi
pa'iyere. Yë'opopi caji, joyo pa'iyepi etaquëna.

Caya Huẹ̈'ña Ne Huẹ'ña
(Mt 7.24-27)

46 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ëre Ëjaë, Ëjaë cajëta'a yë'ë cayejẹ ne ma'ñe'ni? 47 Quëasi'i, yë'ëna
dani asacohua'ipi cui'ne yë'ë cayejẹ yo'ocohua'i pa'iyere. Iyejẹ pa'ye pa'iji. 48 Jạohua'i
cato ẹ̈më cụtihuëna nëconi huë'e nesiquëjẹ pa'i pa'iji. Tsiayapi co'jenije tị'ama'ëna
tạiñe pạja'quë api. De'o yejana nesi do'ire. 49 Jạje pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'ejẹ
yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëjẹ pa'i pa'iji. Tsiaya co'jeni ai tutu tsạ'ina
tạiñe pa'iji."

7

Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye
(Mt 8.5-13)

1 Jesús coca ca tëjini saji'i, Capernaum yejana. 2 Jạrote romano soldado pại capitán ị
jo'yaë ị oiquëre papi jụni huesë tëjiquëre paquëpi paji'i. 3 Jạje pa'ina, capitánpi Jesure asani
jëjo saopi, judío aiohua'i acohua'ini, dani ị jo'yaëre jujucaijạ'quëre sẹni dajạ'cohua'ire
caquë. 4 Jạohua'i Jesure tsiojạni ai sẹ huëohuë, ñeje cajë:
"Iye capitán de'oquë api, më'ëpi ịte cọcati'ñe pa'i a'ë. 5 Cui'ne judío pạire oiquë api. Jạje
yo'oquëpi pại tsi'si huë'e sạicaina, mai sẹcore nehuë."
6 Jạje cajëna, Jesús asani ịohua'i jạ're cọni saji'i. Saijë ị huë'e tị'añe ja'i macare pa'ijëna,
capitánpi jëjo daopi ị cajeohua'ire Jesure ñeje quëajạ'cohua'ire:
"Ëjaë, ai yo'oma'ë pa'ijẹ̈'ë. Jạje pa'ina, cayë yë'ë co'aquë huë'ena daima'ë pa'ijẹ̈'ë.
7-8 Yë'ë ëjaohua'i cuạñeñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë soldado pạire meñe cuạñequëna,
sehuocohua'ire payë. Jạje paquëpi yë'ëpi cayë, jạohua'i aquëni: 'Saijẹ̈'ë,' caëna, saiji.
Cui'ne yequëni 'daijẹ̈'ë' caru, daiji. Cui'ne yë'ë jo'yaëni: 'jạre nejẹ̈'ë' cuạñeru neji. Jạje
më'ëpi co'yajẹ̈'ë cuạñeru, yë'ë jo'yaëpi co'yasipi asayë, yë'ë. Jạje pa'ina, daima'ë cuạñejẹ̈'ë,
yë'ë jo'yaë co'yajạquë."
9 Jạje case'ere asani Jesús ai sihuapi, tạ'ñe caquëre papi pa'iquë'ni caquë. Jạje cuasani
ịte tuicohua'ire capi:
"Ti ñama'ë paë'ë, Israel pạipi jạje yë'ëre necaijạ'quë api cuasacohua'ire iquë yo'ose'ejẹ
care paye."
10 Jạ maca ị jëjo daosicohua'i huë'ena co'ini capitán jo'yaë tsoe co'yasiquëni tị'ahuë.

Pọsë Jụ'isiquëre Huëoye

11 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús saji'i, Naín hue'e daripëna. Saina, cui'ne ị ye'yacohua'i
cui'ne jai pại cọni saë'ë. 12 Pại daripë eta sa'rona ja'ye tị'asi maca jụ'isiquëni tạñu'u cajë
sacohua'ire ñapi. Jai pại cọni saë'ë, ịti daripë acohua'ijẹ. Pëca ja'quë jụquëna, hua'jeopi
te'ire nëcoquëpi jụ'isiquë paji'i. 13 Jạje saijëna, Ëjaëpi jạote teaye ñani oi capi:
"Oima'o."
14 Jạ maca Jesús tsiojạni mahuëna patopi. Patoquëna, ịti sacohua'i nëcajạë'ë. Jạ maca
Jesús jụ'isiquëni capi:
"Pọsë, yë'ëpi cayë më'ëre, huëijẹ̈'ë."
15 Caquëna, ịti jụ'isiquëpi huëni ja'runi coca ca huëopi. Pëca ja'cona huëoni ịsipi, Jesús.
16 Jạ maca iyere ñani si'ahua'i quëquëni Maija'quëre de'oquëre pa'ni sihuajë ca huëohuë
ñeje:
"Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi."
Cui'ne cahuë:
"Maija'quëpi ị pạire cọcasi'i caquë daji'i."

17 Jaje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja niamoa pa'icohua'ije asahuë.

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Mt 11.2-19)

18-19 Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, ite ye'yecohua'ipi quëajëna. Jaje asani daija'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa pa'ima'quë, panita'a ja yë'ta'a yequëre uteye pa'iquë? cuasaquë i ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire. 20 Jëjo saosicohua'ipi Jesús quë'rona ti'ani cahuë:

"¿Cristo iti daija'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë? Panita'a ja yë'ta'a ¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco doquëpi yëquëre jëjo daopi."

21 Sa ti'ajëna, Jesupi jai paire ju'icohua'ire cui'ne ai yo'ocohua'ire huati quë'iohua'ire eto saoquë, cui'ne ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi. 22 Yo'oquëni sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Sani Juanre cajë'ë: Mësaru ñajë cui'ne asase'ere quëajë'ë, ñama'cohua'i pa'isicohua'i ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, ja'ju dahuë hue'ecohua'ipi peocohua'i tomeñere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'ipi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso coca quëayere. 23 Coa asani yë'ëre ire papi caquë jëa coeye paquëpi sihuaquë de'oye pasipi."

24 Juan jëjo daosicohua'ipi co'isi maca Jesupi paire ca huëopi, Juan ayere ñeje:

"¿Iquere sani ñare'ni, cuene yeja saisicohua'i? ¿Tutupi catëna ju'aquëna, huahuëyere ñare? Pani. 25 Jaje pa'ina, ¿iquere sani ñare'ni? ¿Ëja de'oni jai do'i cañare ju'iquëni ñare? Pani. Jaje pa'ina, mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'ña pa'icohua'ipi jai do'i cañare ju'ijë pa'icohua'ire. 26 Tijupë cayë, jaje pa'ito: ¿Iqueini sani ñare'ni, Maija'quë jëjo daoquë? Jaje pa'ijë'ë. Nuñerepa cayë, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i api. 27 Toyase'e cato caji:
Jëjo saosi'i, yë'ëre quëacaiquëre më'ë sai hue'ñana
Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.
28 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai pa'i hue'ñana iquë Juan oco doquëje pa'i ti peopi, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i. Jaje pa'iquëta'are ai a'riquë macapi Maija'quë pa'i te'te jerepa pa'i pa'ija'quë api."

29 Jaje caquëna, asani si'aohua'i Juanre oco do cuañosicohua'i co'a pai cui'ne pa'i do'i curi secohua'i Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere sihuajë nuñerepa pa'i api, Maija'quë. 30 Jaje pa'iquëta'are Juan oco do cuañoma'cohua'ipi fariseo paipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi Maija'quë iohua'ire caquë yo'oyere asacaiye coereña, co'aye a'ë cajë. 31 Ëjaëpi yequeje capi:

"¿Iquena coni iye'në paire ja yo'oyeje pa'iohua'i a'ë caquë quëara'ye? ¿Ique yo'oyeje pa'iohua'i ña cuañoñe'ni? 32 De'oji, jaje pa'ito tsipi jai pai pa'i hue'ñana ca'a yo'oñu'u cajë ja'rusicohua'ipi caje tsini pi'cohuëre jucacaitoje bailaye pahuë. Cui'ne oiyeje pa'iohua'ita'a jëjëñere jëjëcaitoje oire paye pahuë. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyë. 33 Juan oco doquëpi ai aima'quëpi cui'ne o'sa ucuma'quëpi pa'ina, mësarupi ite huati quë'i api cayë. 34 Ja jeteyo'je Pai Mamaquë daji'i, ao aiquëpi cui'ne o'sa ucuquëpi. Jaje pa'ina, mësarupi jaiye aiquë api cui'ne jaiye o'sa ucuquë api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi secohua'i cajeipi cayë. 35 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamajëpi i iñoñere cayahua'i yo'oye de'oji, asayë."

Fariseohua'i Aquë Simón Huë'ere Pa'iye

36 Fariseo aquëpi Jesure soipi, i huë'ena sani ao aijë'ë caquë. Soina, Jesús sani ao ai saihuëna ja'rupi. 37 Ja'runi ñu'ina, iti daripë, te'o nomio co'aye pa'isicopi asani i pa'i hue'ña daco'ë, ai huëo së ma'ña da'care quëna huëna daco. 38 Dani iopi Jesús quëno macana do're ja'runi oio io oi copi i quëo tsoani jeteyo'je io nañapi tëno cuenani tsu'suco sihuaco huëo së ma'ñapi i quëoje doco. 39 Jaje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquëpi ñani cuasapi: "Iquë Maija'quë coca quëacaiquërepa pani ite co'a nomiopi papico yo'oye asara'pi, co'a nomiopi yo'oco caquë." 40 Cuasaquëna, Jesupi fariseore capi:

"Simón, më'ëre yeque maña caye payë."

Caquëna, fariseopi sehuopi:

"Cajë'ë, ye'yaquë."

41 Jesupi capi:
“Curiquë prestaquëni caya ëmëohua'i curire co'yoye pahuë. Quinientos denario te'ipi
do'i papi, yequëpi cincuenta denario do'i papi. 42 Jaje do'i pacohua'ipi sai ti'añe pajëna,
ñani curiquë prestasiquëpi jaohua'ire oi ipi sai de'huapi. Jaje pa'ito yure quëajë'ë. ¿Nepi
jaohua'i aquë ai jerepa oiye'ni, ite?”
43 Caquëna, Simónpi sehuopi:
“Iti ai jaiye do'i pasiquëpi ite sai de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë.”
Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:
“Nuñerepa cayë, më'ë.”
44 Ja maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:
“¿Ñaquë io yo'oye? Më'ë huë'ena yë'ë caca maca më'ëpi oco dacaima'ë paë'ë, yë'ë
nëcañoa tsoa ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are icopi io oisi ocopi tsoacaco'ë, nëcañoare cui'ne
nañapi tëno cuenao. 45 Më'ëpi sihuaquë pëpama'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato caca macapi
sihuao de'oyerepa pëpao, ja yë'ta'a yo'oco. 46 Më'ëpi yë'ëre siopë hui'yape pe'nama'ë paë'ë.
Jaje pa'iquëta'are io cato yë'ëre huëo së ma'ñapi nëcañoana doo. 47 Jaje pa'ina, më'ëre
cayë, io ai oio yo'oyepi io jaiye co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosico pa'io, iñoco. Jaje
pa'iquëta'are a'ri mañare sai de'hua cuañoquëpi a'ri maña oiyere iñoji.”
48 Jaje se cani capi, iote:
“Më'ë co'aye yo'oco pa'ise'e sai de'huacaë'ë.”
49 Jaje caquëna, soisicohua'i ñu'icohua'ipi sañe iohua'ija'a ca huëohuë:
“¿Iquei'ni, iquë jaje co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë?”
50 Jaje cajëta'are Jesupi capi, iote:
“Maija'quëpi huasoja'quë api cuasani yo'o do'ire huasosico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye
saijë'ë.”

8

Jesure Cocaicohua'i Nomiohua'ipi

1 Ja jeteyo'je Jesús jai daripëana cui'ne a'ri daripëana si'a hue'ña cu'i quëarojai, cui'ne
Maija'quë cuañe te'tena cacani de'oye pa'iyere quëapi. Ite cohuë, doce i ye'yacohua'ipi.
2 Cui'ne nomiohua'ipi huati quë'iohua'i pa'isicohua'i cui'ne ipi ju'i dahuëje jujucaisico-
hua'ipi ite coni cuahuë. Jaohua'i ja're coni María Magdalena hue'ecoje saco'ë, iti siete
huatiohua'ire eto cuañosicopi. 3 Cui'ne Herodes yëyere ise'e cuasaquë huë'e de'oye
necaiquë Chuza i nëjo Juana cui'ne Susana, cui'ne jai pai yequë nomiohua'ije iohua'i
co'amañapi cocaë'ë, ite.

Taquëpi Pa'iye
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Pai daripëa ñape etani daë'ë, Jesure ñañu'u cajë. Jaje jai pai datena, ñani quëapi, iohua'i
ñañe ayena. Caquë iñoquë ñeje capi:
5 “Taquëpi tasi'i caquë tsiona sani iti care jeaquëna, ma'ana tomepi. Tomeina, cu'ico-
hua'ipi tsacu huesohuë, cui'ne yequë care pi'api ocue huesohuë. 6 Yequë capi tomepi,
quëna yejana. Tomeni ai de'oquëta'a ocopi peoquëna, cuene juji'i. 7 Yequë capi tomepi
miu pisi quë'rona. Tomeni ai de'oquëna, pisije te'e ai de'oni hue hueapi. 8 Cui'ne yequë
capi tomepi de'o yejana. Tomeni ai de'oni cien ca jaiye iti ñëa ñape quëji'i.”
Jaje iyere Jesús ca tëjiquë ai tutu capi:
“Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani asajë'ë.”

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9 Ja maca i ye'yacohua'ipi sei'ë: ¿Iquere ja më'ë jaje quëaë'ni, iohua'i ñañena coni?
10 Cajëna, ipi jaohua'ire sehuopi:
“Maija'quë i te'te ayere paije asa ti'a ma'ñere iñoquëna, de'hue asayë, mësaru. Jaje
pa'iquëta'are yecohua'ini cayë iye yo'oyeje pa'ye a'ë caquë iohua'i ñañe ayepi iti ñajëta'a
ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquë. Cui'ne itire asajë coa noni asa huesojë ti asa ti'añe
pajajë caquë.

Taquë Quëase'e Ayere
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11 Iye a'ë. Iye quëase'e caye: Iti ca cato Maija'quë cocaje pa'ye. 12 Ma'a cato quëaji,
Maija'quë coca asacohua'ini. Jaje asacohua'ini huatipi dani iohua'i joñoana de'huase'ere
peo hue'ña jioni asama'cohua'ire neni ne huesoyere quëaji. 13 Quëna yejana iti ca tomese'e
cato Maija'quë cocare du'ru macarepa sihuajë asasicohua'ipi pa'ijëna, jeteyo'je ai yo'oyepi
ti'asi maca yo'o jujani jeocohua'ini quëaji. 14 Miu pisi quë'rona iti ca tomese'e cato quëaji.
Asajëta'a ja yë'ta'a iohua'i ai cuasayere yo'ojë pa'icohua'ini jaje yo'ojë co'amaña jaiye
payena cuasajë cui'ne yeja sihuayere yëjë co'a ju'ijëna, pisi meapi hue hueañeje pa'ye
yo'oquëna, iti ca quëima'pë pa'iyere. 15 Cui'ne yequë ca de'o yejana tomese'e cato quëaji,
de'o joyopi jaje yo'oñu'u cajë asacohua'ini cui'ne yëhuose'ere asani cui'ne yo'ocohua'ipi
cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi nuñerepa itire pa'ijë iti ca quëicohua'ije pa'icohua'i pa'iyere.

Miacaiye Ayere Quëaye
(Mr 4.21-25)

16 Toa tsëoma'cohua'i a'ë, tsëoni jeteyo'je yequë co'amañapi sioja'coni panita'a cai
saihuë huë'ehuëna nëcoja'coni. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'na nëcojë yecohua'i
cacajëna, miacaija'core. 17 Yahuese'epi ti yahue huesose'e pani huesoye peoji. Cui'ne pai
asa ma'ñepi ti asama'pëna, pa'iye peoji. Si'aye asa ja'ñe a'ë, tiñarepa.
18 Jaje pa'ito de'oye asajë'ë. Jaje pa'ina, paquëna ai jerepa se isi coñe pa'iji. Jaje
pa'iquëta'a peoquëni ai jerepa se sio coñe pa'iji, i payë, cuasase'e mañaque si'aye."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'jeohua'i
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Ja maca Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi coni titahuë, i pa'i hue'ñana. Titasicohua'ita'a
jai pai pa'i do'ire i pa'i hue'ña ti'añe pahuë. 20 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Jesure quëahuë:
"Më ja'co cui'ne më'ë yo'je tsi coni hue'sere pa'iyë, më'ëni ñañu'u cajë dani."
21 Cajëna, ipi capi:
"Maija'quë coca asani cui'ne iti cayeje yo'ocohua'ipi yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi
pa'iyë."

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Te'e mu'se Jesús jai yohuëna i ye'yacohua'i ja're coni tumëni capi:
"Jaira je te'tena jeñu'u."
23 Caëna, ja je'ejëna, Jesús caji'i. Caina, ai tutu dapi. Jairare pa'ijëna, tutu dani co'poyepi
yohuëna oco timë huëopi, ea du'iye ja'i macarepa. 24 Ña quëquëni caiquëre sëtoni cahuë:
"Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai."
Cajëna, Jesús huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca macarepa tsiña
de'huaje pa'iorepa de'opi, ti co'poma'co. 25 Co'poma'co de'ona, i ye'yacohua'ire capi:
"¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaija'quë api cuasaye jeore?"
Jaje caquëna, jaohua'i cato quëquë huesësicohua'ipi ai ñahuë. Ñajë iohua'ija'a sa'ñe
cahuë:
"¿Iqueire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani sehuocaiquërepa?"

Huatiohua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana ti'ahuë, Galilea je'ñerepa pa'icona. 27 Ti'ajëna,
Jesús tumaquëna, te'i ëmë iti daripë aquëpi tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i
cañaje ju'ima'quëpi cui'ne huë'eje pa'ima'quë paji'i. Jaje pa'ipi coa pai ju'isicohua'ire ta
hue'ñare pare iquë paji'i. 28 Jaje pa'ipi Jesure ñani tani do're ja'runi ai cuipi:
"¿Me yo'oquë Jesús yë'ëre josa yo'osi'quë daiquë'ni, Maija'quërepa mamaquëpi? Señë,
më'ëre. Yë'ëre josa yo'oma'ë pa'ijë'ë."
29 Iye cato Jesupi huatire etani saijë'ë, cuañequëna, ja do'ire jaje capi. Iquë cato huatipi
ite jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Jaje pa'ina, paipi ite quëna meapi sëahuë, saima'ë

pa'ija'que̱ cajë. Ja̱je yo'ojëta'are huatipi tutu i̱siquëna, ne tëte saoque̱ saiquëpi pa̱i peo
yejana huatipi saquëna. 30 Jesupi capi, i̱te:
"¿I̱que mami a'ni, më'ë?"
Se̱ina, i̱pi sehuopi:
"Yë'ë Legión hue'equë a'ë."
Ja̱je cani capi, huatiohua'ipi i̱na jai pa̱i cacani pa'i do'ire. 31 Ja̱je pa'ijë huatiohua'ipi
Jesure se̱i'ë. Jëjo saoma'ë pa'ije̱'ë, nejo hue̱'ñare pana cajë. 32 Coa se̱se que̱'rona jëjo saoje̱'ë,
yëque̱re cahuë, ai cu̱tihuëre jai pa̱i se̱se nëijë a̱icohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna.
33 Pa̱ite pa'isicohua'ipi etani se̱sena cacahuë. Cacajëna, se̱se jai hua'que te̱'tëpapi to̱mejë
jairana dutu ju̱juhuë.
34 Ja̱ maca i̱ti se̱sere ñacaicohua'ipi ña que̱que̱jë huë'huëni pa̱i darina cui'ne yequë
hue̱'ñana i̱ti yo'ose'ere que̱ahuë. 35 Que̱arena, pa̱ipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i
hue̱'ñana ti̱'ajë ñajëna, huati que̱'i pa'isiquëpi i̱ que̱no macare ju'i ca̱ su̱ñasiquëpi dahuëre
pa'ipi yo'oma'que̱pi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai ca'rahuë. 36 Ja̱ maca i̱ti ñasicohua'ipi daripëpi
daisicohua'ire que̱ahuë, huati que̱'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere cuasaque̱re.
37 Ja̱re asani Gadara yeja pa̱ipi si'ahua'i i̱ni ai ca'ra do'ire se̱i'ë. Saije̱'ë. I̱ño pa'ima'ë pa'ije̱'ë
cajë. Ja̱je cajëna, asani Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i. 38 Saina, i̱ti huatire eto sao
cua̱ñosiquëpi saje̱'ë yë'ëreje̱ caque̱ se̱ji'i. Se̱ina, Jesupi i̱te pëaje̱'ë, cani capi:
39 "Co'ije̱'ë, më'ë huë'ena. Co'ini si'aye më'ëre Maija'que̱ ne de'huase'ere que̱aje̱'ë."
Ja̱je caëna, sani si'a daripë cu'i que̱api, Jesús i̱te ne de'huase'ere.

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Ca̱ñare Patoco
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Ja̱je Jesús jaira je te̱'tepi co'ina, si'ahua'i i̱te utejë pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë.
41 Pëpa maca Jairo hue'equëpi pa̱i tsi'si huë'ere ñacaicohua'i ëjaëpi ti̱tapi. Ti̱tani Jesús
que̱o yë'que̱ maca do're ja'runi yë'ë huë'ena daije̱'ë, caque̱ se̱ji'i. 42 Te'o macare mamacore
paque̱ni, doce o̱metëca pacopi, ju̱ni huesë tëjicona. Se̱que̱na, jujucaija̱'que̱ Jesupi ja̱rona
saji'i. Saina, jai pa̱i co̱ni qui'iyerepa saë'ë. 43 Saque̱na, saru dahuë ju̱'icopi ai yo'oco paco'ë,
tsieje̱ tëcama'ona doce o̱metëca. Ja̱je pa'iopi jujucohua'ini juju cua̱ñosi'i caco si'aye i̱o
curi sa̱io sao. Ja̱je yo'otoje̱ jujuye peopi. 44 Ja̱je ai yo'ocopi Jesure tsioja̱ni tuni i̱ ju'i ca̱na
patocona, ja̱re i̱ti macapi tsie tëcapi.
45 Ja̱je patocona, Jesupi se̱ji'i:
"¿Nepi yë'ëre patore'ni?"
Caque̱na, si'ahua'i cahuë:
"Pa̱huë, patoye."
Cajëna, Pedro cui'ne i̱ cajeohua'i co̱ni cahuë:
"Ye'yaque̱, jai pa̱i si'a te̱'ñapi jë'jejëna, ñaque̱ta'a se̱que̱'ni, ¿nepi yë'ëre patore'ni?"
46 Cajëna, Jesupi capi:
"Asayë, yë'ë tutupi yë'ëre patosicore jujuse'ere."
47 Ja̱ maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoque̱na, tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico
dani do're ja'runi Jesús que̱o yë'que̱ macapi que̱ao, si'ahua'i ñajëna, i̱o cuasani yo'ose'ere
cui'ne i̱o pato macapi esa co'yase'ere. 48 Que̱a maca Jesupi capi:
"Huau, më'ëpi jujuja̱'que̱ api cuasani yo'osi do'ipi jujusico pa'iyë, më'ë. Se̱ñaco de'oye
saije̱'ë."
49 Ja̱ yë'ta'a Jesús cocare caque̱na, Jairo huë'epi dani ti̱taque̱ Jairore capi:
"Më'ë mamaco tsoe ju̱co'ë. Ye'yaque̱re ai jerepa jo̱sa yo'oma'ë."
50 Caque̱na, Jesupi asani capi, Jairore:
"Que̱que̱ma'ë pa'ije̱'ë. Yë'ëpi jujuja̱'que̱ api caque̱ uteje̱'ë. Ja̱je cuasaque̱ utequëna, më'ë
mamaco co'yasico pasio."
51 Huë'ena ti̱'asi maca te'ireje̱ co̱ñe pa̱pi, i̱ caca hue̱'ña. Coa Pedro, Jacobo, Juan cui'ne
tsihua'o pëca ja'que̱ cui'ne pëca ja'co ja̱ohua'ise'e cacahuë, i̱ ja̱'re co̱ni. 52 Si'ahua'i oë'ë,
co'a ju̱ë'ë, i̱oni cuasajë. Ja̱je oijëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Oima'pë pa'ije̱'ë. Tsihua'o ju̱'ima'o paco'ë. Coa ca̱ico."

53 Caquëna, tsoe ju̱'isiconi caji cajë i̱ cayere cue'cuejë sohuë. 54 Ja̱ maca Jesupi ju̱'isico
jë̱tëna tse̱ani capi:
"Tsihua'o huëijë̱'ë."
55 Ja̱je caquëna, i̱ti macapi pa'i huëo cui'naopi, nëcaco. Nëcacona, ja̱ maca Jesús a̱ore
a̱ojë'ë cua̱ñepi. 56 Pëca ja'quëohua'ipi ai cuasahuë, i̱ti yo'ose'ere. Ja̱ maca Jesupi cua̱ñepi,
iye yo'ose'e yecohua'ire ti quëama'pë pa'ija̱ë'ë, caquë.

9

Jesús Jëjo Saoye I̱ Ye'yacohua'ire
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Jesupi i̱ doce ye'yacohua'ire tsi'soni i̱sipi, i̱ tuture cua̱ñecohua'i pa'ija̱jë coa si'aye ti̱ñe
pa'i co'a joñoare eto saojë cui'ne ju̱'icohua'ire jujujë yo'o ja̱'ñere. 2 Maija'quë cua̱ñe te̱'tena
cacani pa'iyere quëaja̱'cohua'ini cui'ne si'a ju̱'iñere jujucaija̱'cohua'ini jëjo saopi. 3 Ja̱je jëjo
saoquë capi:
"Tupë, turupë a̱o, curiquë sama'pë pa'ija̱ë'ë. Ma'a sajë te'e ju'i ca̱ saja̱ë'ë, cayaye sama'pë,
peojë saija̱ë'ë. 4 Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e huë'ena pëaja̱ë'ë, mësarute sihuacohua'i
pa'ito. 5 Yeque mësaruni coecohua'i pa'ito etani saijë ya'o si'si pa'iyere ti̱'to to̱jë'ë. Ja̱je
yo'ojë ja̱pi i̱ñoñe pa'iji, i̱ohua'ire sa̱ñope Maija'quë yo'o ja̱'ñere."
6 Ja̱je caëna, etani sateña, si'a hue̱'ña pa̱i pa'i hue̱'ñana, huaso cocare quëajë cui'ne
ju̱'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7-8 Ja̱je Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni yo'oji, cajëna, cui'ne
yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Elíaspi ñaipi cahuë. Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe
Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëni yo'oji, cahuë. Ja̱je cajëna, Galilea ëjaë Herodespi
asaquë cui'na ja'yese'e cuasa huesëpi. 9 Ja̱je pa'iquëta'a Herodespi capi:
"Yë'ëpi Juan si̱opëre yëto tëaja̱ë'ë caquë cua̱ñehuë. Ja̱je pa'ito ¿i̱queipi jaiye co'amaña
yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?"
Ja̱je pa'ina, Jerodespi i̱te ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil Ë̱mëohua'ire A̱oñe
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 I̱ jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, i̱ohua'i yo'oroja̱ise'ere. Quëa tëjijëna,
ja̱ jeteyo'je sai sapi, ja̱ohua'ire, pa̱i peo hue̱'ñana, Betsaida daripë quë'rona. 11 Ja̱je
saicohua'ita'are pa̱ipi asani tuë'ë. Tuijëna, Jesús sihuaquë pëpani Maija'quë te̱'te ayere
quëani cui'ne ju̱'icohua'ire jujupi.
12 Neato de'o huëoquëna, i̱ doce ye'yacohua'ipi tsio dani Jesure cahuë:
"Ja'ye hue̱'ña pa'i hue̱'ña i̱ño ti peoji. Pa̱ire quëaja̱ë'ë, saija̱jë, sani huaja̱ëja̱jë, cui'ne pa̱i
daripëna sani a̱o hueroni a̱ijajë."
13 Ja̱je cajëna, Jesupi capi:
"Mësarupi a̱ojë'ë, ja̱ohua'ire."
Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
"Coa cinco pan pë̱a cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë. Ja̱je pa'ina, si'ahua'ire a̱oñe
cani sani hueroyese'e pa'iji."
14 Cinco mil ë̱mëohua'i paë'ë. Ja̱je pa'ijëta'are Jesupi i̱ ye'yacohua'ire capi:
"Cincuenta pa̱ise'ere te'e macana ño'e saoja̱ë'ë. Ja̱re ja̱ so̱cohua'ise'ere si'ahua'ire
huahueja̱ë'ë."
15 I̱ case'eje̱ yo'ojëna, si'ahua'i ja'ru sahuë. 16 Ja̱ maca Jesús cinco pan cui'ne caya tsiaya
hua'ire i̱mani ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë i̱sise'e payë caquë Maija'quëre pëpapi.
Pëpani jë'yeni i̱ ye'yacohua'ina i̱sipi, pa̱ire a̱ojë'ë caquë. Ja̱ maca ja̱ohua'ipi pa̱ire a̱ohuë.
17 Si'ahua'i i̱ohua'i yëse'ere ti̱'asicohua'i paë'ë. A̱ni tëjisi jeteyo'je i̱ti nëase'ere doce
do'rohuë̱a aya ti̱mëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre seji'i, pai peo hue'ñana. Seina, i ye'yacohua'i datena, seji'i, jaohua'ire:
"¿Iqueipi caye'ni, pai yë'ëre?"
19 Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:
"Yecohua'ipi cayë, më'ëre Juan oco doquë api. Yecohua'ipi Elíaspi cayë. Yecohua'ipi më'ëre cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëji'i."
20 Jaje cajëna, seji'i, iohua'ini:
"¿Cui'ne mësaruta'a yë'ëre iqueipi caye'ni?"
Caquëna, Pedropi capi:
"Më'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tsequëre pa'ë."

Jesupi Capi, Ju'ija'quë A'ë
(Mt 16.20-28; Mr 8.30–9.1)

21 Jaje asajëna, Jesupi jaohua'ire ai cuañepi: Quëama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire caquë, 22 cani capi, jaohua'ire:
"Pai Mamaquë ai yo'oja'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije, cuañese'e ye'yacohua'ije yë'ëre coejë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë api."
23 Ja jeteyo'je si'ahua'ire capi:
"Paipi yë'ëre tuiye yëni jeoñe pa'iji, iohua'i yë'ë tse a'ë cuasase'ere, yë'ëse'e cuasase'ere. Jeoni yë'ëre tuiye pa'iji, si'a mu'seña ai yo'oye pa'itoje. 24 Jaje pa'ina, i pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne huesoye pa'iji. Jaje pa'ina, yë'ë do'ire i pa'iye ne huesosiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi. 25 ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi ja yë'ta'a i joyo ise'e ne huesëquëna, pa'ito de'oquë? 26 Jaje pa'ina, yë'ë mamire cui'ne yë'ë cocare asaquëta'a paini ca'raquë yë'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne iteje yë'ë Pai Mamaquëpi ëjaë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne huiñaohua'i coni dai maca ca'raja'quë a'ë, ja'quëna quëayere. 27 Jaje nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë te'te ayere ñama'pë paja'cohua'i a'ë. Maija'quë te'te ayepi daina, ñajëna, jeteyo'je ju'iñe pa'iji."

Jesús Tiñe Pa'i Ponëse'e
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai cutihuëna Maija'quëre sesi'i caquë. Saina, coni saë'ë, Pedro, Jacobo cui'ne Juan. 29 Ja maca sani Jesupi Maija'quëre ja sei tiñe pa'i tsiarepa ponëpi, cui'ne i ju'i caje ai miacore papi ña ti'añe peocorepa ponëpi. 30 Ponë maca Jesuje pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'oja'a miañerepa nëcajë Jesús ja're cocare cahuë. Jaohua'i cato Moisés cui'ne Elías paë'ë. 31 Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë ju'i ja'ñere cahuë. 32 Ja maca ai huëo ca'añe Pedrore cui'ne i cajeohua'ire nëise'epi peo hue'ñarepa tomeina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús irepa pa'iyere, cui'ne cayahua'i i ja're nëcajëna. 33 Ja maca Jesús quëno maca pa'isicohua'i jeo saijëna, Pedropi capi:
"Ye'yaquë, iño pëato de'oji. Toaso huë'ña ne'ñe pa'io; më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e."
Jaje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë. 34 Jaje ja yë'ta'a caquëna, siriopi nëca meni sio huesopi. Sio huesoquëna, ai quëquëhuë, sirio sa'nahuëre pa'ijë. 35 Jaje pa'ijëna, siriopi yë'ose'e caye asahuë:
"Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi i cayere asajë'ë."
36 Jaje casi jeteyo'je ñajëna, te'i Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani jaohua'i ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireje iohua'i ñase'e ti quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Se ñatasi mu'se ai cutihuëpi cajejëna, jai pai Jesure sañope ti'ahuë. 38 Ja maca pai jopo aquëpi te'i tutu capi:

"Ye'yaquë, ñacaijë'ë, care payë yë'ë mamaquë te'i macapi. [39] Huatire hue'equëna, jaëpi
josa yo'oquëna, cui'ne cuiquë yo'oji, cui'ne hue'hue nequëna, yë'opoja'a siri etoquë yo'oji,
co'aye yo'oquë ti jeoñe coeji, ite. [40] Tsoe më'ë ye'yacohua'ire sei'ë, huatire eto saojë'ë
caquë. Jaje caëna, coa yo'o jujahuë."
[41] Caquëna, Jesupi asani i ye'yacohua'ire capi:
"Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi tiñere cuasacohua'i. ¿Je yëhuarepa tsoe
mësaru ja're coni pa'i yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë api cuasaja'cohua'i a'ni, mësaru?
Jaje cani dajë'ë, më'ë mamaquëre iñona."
[42] Jaje caëna, tsihua'ëpi i quë'rona ja'ye tsiojaina, huatipi yeque hue'hue ne coquëna,
taji'i, yejana. Jaje yo'oquëna, Jesupi huatire yo'oma'ë cani eto saoni tsihua'ëre jujuni pëca
ja'quëna isipi. [43] Ja maca si'a pai ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi i ye'yacohua'ire capi:
[44] "De'oye asajë'ë, iyere. Huanëyema'pë pa'ijë'ë. Yë'ëre Pai Mamaquëre pai jëñana isiye
pa'iji. Jaje pa'ina, iohua'i yëyeje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ëre."
[45] Jaje caquëna, i ye'yacohua'i ti asa ti'añe pahuë, i caye. Jare jaje asaye pajajë ipi cuasaye
sëte. Jaje pa'ina, iohua'i ca'racohua'ipi seni asaye pahuë, i case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

[46] Ja maca i ye'yacohua'i sa'ñe cahuë, iohua'ija'a nepi airepa pa'iohua'i pa'iohua'i a'ni,
cajë. [47] Jaje cuasajëna, Jesupi iohua'i cuasaye asani ja maca tsihua'ëre i quë'rona dani
nëcopi. [48] Dani jaohua'ire capi:
"Iquë tsihua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne yë'ëre ñacaicohua'i
pani yë'ëre jëjo daosiquëreje cui'ne ñacaiyë. Jaje pa'ina, iti mësaru aquëpi yecohua'ire ai
jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i pa'ija'quë api."

Sañope Yo'oma'quë Caye Ayere
(Mr 9.38-40)

[49] Caquëna, Juan capi, ite:
"Ye'yaquë, yëquë te'i ëmë më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre yo'oma'ë pa'ijë'ë
cajë ësehuë, yëquë ja're coni cu'ima' do'ire."
[50] Caquëna, Jesupi capi:
"¿Me neñu'ju ësere'ni? Maire sañope cama'quë pani mai yo'oye yo'o cocohua'i a'ë."

Que Joyo Pa'iquë

[51] Jesús ma'tëmo mëiñe ti'añe ja'i maca pa'ina, Jerusalénna sai huëoni saji'i, i cuasa
nëose'ere yo'osi'i caquë. [52] Saija'quëpi jëjo saopi, i du'ru sani i pëajato co'eja'cohua'ire,
Samaria pai quë'rona. [53] Jaje pa'iquëta'are Jerusalénna saiye nëina, Samaria pai coehuë,
pëa hue'ña isiye. [54] Ja maca jaje ësejëna, asani i ye'yacohua'i Juan cui'ne Jacobo cahuë:
"Ëjaë, yëquë më'ë jaohua'ire toapi cuañerena, ma'tëmopi tomeni peo hue'ñarepa ëo
huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'ise'eje yo'oñu'u."
[55] Jaje cajëna, Jesús ñani jaohua'i case'ere coequë sañope capi:
"¿Ique joyore hue'eye'ni, mësaru? [56] Yë'ë Pai Mamaquë cato daima'ë paji'i, pai joñoare
nejosi'i caquë. Coa ai jerepa paini huasosi'i caquë daë'ë."
Jaje cani jeoni yequë pai pa'i hue'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Mt 8.19-22)

[57] Ma'aja'a jaohua'i saijëna, te'i ëmë Jesure capi:
"Ëjaë, më'ë ja're coni saiye yëyë. Coa si'a hue'ña më'ë saitoje."
[58] Jesupi sehuopi:
"Airo jo'ya mañaje coña pacohua'i a'ë cui'ne pi'a mañaje tsiaro pacohua'i a'ë. Pai
Mamaquë cato ti peoquë api, i siopë tëo paquë ui mañaque."

59 Jesupi yequëre capi:
“Yë'ëre tuijë'ë.”
Jaje caquëna, ipi capi:
“Ëjaë, utejë'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre tajasi'i.”
60 Jesupi sehuopi:
“Yë'ëre cuasama'cohua'i ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi cui'neje ju'isicohua'ini tajajë. Më'ë cato daijë'ë, Maija'quë pa'iyere yecohua'ire quëaja'quëpi.”
61 Ja maca yequëpi capi:
“Ëjaë, tuiye yëyë. Utejë'ë. Du'ru macarepa yë'ëta'a huë'e pa'icohua'ire pëpa tëjisi'i.”
62 Jesupi ite capi:
“Yë'ë co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere cuasaquë yo'oquë pani yë'ë co'amaña ne ti'añe peoji.”

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

1 Jaje iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini i saija'a daripëana du'ru jëjo saopi, cayaohua'ise'ere, ipi ñaquë sahuasicohua'ini. 2 Jëjo saoquë capi, jaohua'ire:
“Nuñerepa cayë. Tëa ja'ñe cato jaiye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iti necohua'ipi a'ri maña pa'iyë. Jaje pa'ina, sejë'ë, iti tse aquëni jai paire jëjo saojaquë neja'cohua'ire. 3 Ñajë saijë'ë. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yaije pa'iohua'i jopona. 4 Sama'pë pa'ijë'ë, curi topëje, cai topëje, cui'ne curiquëje, cui'ne zapatoje, cui'ne ma'aja'a saijë pai pa'icohua'i pa'ito coa sa pëpajë saijë'ë, tsoe nëcajani caye peoye. 5 Huë'ena cacacohua'i pani du'ru macarepa ñeje cajë'ë: ‘Iye huë'e pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ijë'ë.’ 6 Jaje pëpajëna, jaohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito mësaru pëpase'epi iohua'ini pa'ija'coa. De'oye pa'iyere oima'cohua'i pa'ito ja pëpase'epi mësaruna co'i cosipi. 7 Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani iohua'i aoñere aijë cui'ne ucujë pa'ijë'ë. Co'amaña necohua'ire sëte iohua'ipi saiñeje pa'ye cocaiyepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huë'ña ñape cu'ima'pë pa'ijë'ë.
8 Pai daripëna ti'arena, jaro aquëpi i huë'ena pëpasiquëpi aore aoto aijë'ë. 9 Jarore ju'icohua'i pa'ito jujucaijë'ë. Cui'ne quëajë'ë, Maija'quë cuañe te'tena mësarupiponëñe ja'yere pa'iji cajë. 10 Jaje pa'iquëta'are yequë hue'ña daripë pa'icohua'ipi mësarute coeto iti daripë ma'añana etani cajë'ë: 11 ‘Mësaru daripë ya'opi yëquë quëona së'ase'ere ti'to toñë, mësaru asaye yëma'pë pa'i do'ire iñojë.’ De'hua cuasajë'ë, iyere, Maija'quë pa'i te'tena ja'yere pa'iji, mësarute. 12 Mësarute cayë, pai ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se ti'asi maca jaohua'i co'aye yo'ose'e saiñe pasipi. Sodoma daripë acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i
(Mt 11.20-24)

13 Teayerepa më'ë Corazín daripë maca cui'ne Betsaida daripë. Jaiye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'otoje coa ñahuë, më'ë. Jaro yo'ose'eje pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna, ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. Iohua'i co'ayere cuasajë ai ju'i care suñani huatapi jorëjë ai oiyere iñora'huë. 14 Jaje pa'iquëta'are pai ñape yo'ose'e mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire sai cuañoñe pa'iji. Tiro cui'ne Sidón daripëa pa'icohua'i seña maca. 15 Cui'ne mësaru Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai jerepa tëto saisicohua'i a'ë ma'tëmo quë'rore pana cuasayë, mësaru. Pani mësaru cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje huesëja'cohua'i a'ë, toa yejana.
16 Mësaru cayere asacohua'i pani yë'ëni asaja'cohua'i a'ë, cui'ne mësaruni coecohua'i pani yë'ëni coeja'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ëni coecohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëni coeyë.”

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'iye

17 Jaohua'i setenta pa'iohua'i ai sihuayë. Co'ini cahuë:
“Ëjaë, huatiohua'ique yëquë më'ë mamire cajëna, asajë ca'rajë etahuë.”
18 Jesupi capi, jaohua'ire:

"Jaje pa'ijë'ë. Yë'ëje ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'yerepa tomequëna. [19] Yë'ëpi mësarute tutu isihuë, añare, punire tsa'cujëna, ti a'si neñe peo ja'ñere. Cui'ne maire sañope yo'oquë tutu jerepa isihuë, quëcoja'cohua'ire caquë. [20] Jaje pa'iquëta'are sihuama'pë pa'ijë'ë, huatiohua'i mësarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësaru mami ma'tëmore toyase'e pa'iyere sihuajë'ë."

Jesús Sihuaye
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

[21] Ja maca Jesús Maija'quë joyopi i ja're pa'iye sëte ai sihuaquë capi:

"Sihuayë, Ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja Ëjaëre. Më'ëpi iyere iñohuë, tsije pa'iohua'ina më'ëpi ta'ñe cuasajë pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahuese'ere. Jaje ti'api, më'ë yëyeje."

[22] Yë'ë ja'quëpi si'a co'amaña yë'ëna isipi. Maija'quë mamaquë api cajë pai ñañe pañë. Coa ja'quëse'e asaji, i mamaquëre. Ja'quëreje pai ñañe pañë. Coa mamaquëse'e asaji, ite. Jaje asaquë i mamaquëpi i yëcohua'ina iñocohua'ise'e asayë, i pa'iye. [23] Ja maca i ye'yacohua'ise'ere capi:

"Mësaru ñañeje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë. [24] Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Jai pai Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'i cui'ne pai ëjaohua'i mësaru ñañeje pa'ye ñañe yëhuë. Jaje yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësaru asayeje pa'yere. Jaje yëjëta'a asaye pahuë."

De'oquërepa Samaria Aquëpi

[25] Ja maca cuañese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i ja're coca caquë, neñasi'i cuasaquë sani seji'i:

"¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iye ti'añe cani?"

[26] Jesupi sehuopi:

"¿Iti cuañese'ere ñato me pa'iquë'ni, më'ëpi asato?"

[27] Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi sehuopi:

"Oijë'ë, më'ë Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyo, si'a më'ë tutu, cui'ne si'a më'ë cuasaye. Cui'ne oijë'ë, më'ë quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye."

[28] Caquëna, ja maca Jesupi capi:

"Ite de'oyerepa sehuohuë, më'ë. Jaje më'ë yo'oquë pani, ti pa'iye ti'aja'quë a'ë."

[29] Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure iñosi'i caquë sañope seji'i:

"¿Jaje pa'ito ne a'ni, yë'ë quëno maca pa'iquë?"

[30] Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

"Te'i pai Jerusalénpi ma'aja'a Jericóna meji'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tseani si'aye i paye cui'ne i ju'i caje jiohuë. Ai të'carena, juise'eje pa'i uina, jeoni saë'ë. [31] Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are uina, ñani coa ñaquë sa saji'i. [32] Cui'ne iti ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i. [33] Jaje sai sitore Samaria pai coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani. [34] Ja maca tsiojani a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani cañapi hueni jujupi. Jeteyo'je i caballona tëoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena. [35] Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëoni caya curiquë të'ña isipi, iti huë'e aquëre. Isiquë capi: 'De'hua ñacaijë'ë, iquëre. Më'ëpi ai jerepa i do'ire necaisiquë pa'itoje yë'ëpi saisi'i cui'naëpi co'i cosi maca.' [36] De'oji. Jaje pa'ito: ¿Toasocohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani oani saisiquë quëno maca aquë ite oisiquë, më'ëpi cuasato?"

[37] Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi capi:

"Ite ñani oi necaisiquë api cuasayë."

Caquëna, ja maca Jesupi capi, ite:

"Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ijë'ë."

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'iye

[38] Jesús ma'aja'a saiquëpi ti'api, a'ri daripëna. Jarote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. Jaopi io huë'ena pëpao, ite, cui'ne i ye'yacohua'ije. [39] Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María

hue'ecoje. Jaopi Jesús quëo yë'quë macana ja'runi ñu'io asao, i cayere. 40 Asacona, Martapi
jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:
"¿Ëjaë, yë'ëse'e necona, yë'ë yo'jeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Jaje pa'ina, cayë iote cajë'ë,
yë'ëre sani cocaija'co."
41 Jaje cacona, Jesupi sehuopi:
"Marta, Marta më'ë jaiye neñere co'a ju'io, cui'ne ai cuasaco. 42 Jaje pa'iquëta'are te'o
pa'iji nuñerepa cocaiye. Jare María ti'ao, yecohua'ije jioye ti peoyere."

11

Jesupi Ye'yapi, Maija'quëre Señe
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Tijupë Jesús Maija'quëre seni tëjisi maca i ye'yacohua'i aquëpi capi, ite. Ëjaë, ye'yajë'ë,
Maija'quëre señe, Juan i ye'yacohua'ire ye'yaquë pa'ise'eje.
2 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Secohua'i pani ñeje cajë'ë:
Yëquë Ja'quë ma'tëmo pa'iquë,
Më'ë mami de'oyere pa'ë.
Më'ë cuañeñe daijaquë yëquëna,
Më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë, iye yejaje, ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.
3 Iye mu'se ai ja'ñere isijë'ë, caraye peoye.
4 Yecohua'ipi yëquëni do'i pajëna, sai de'huacaiyeje pa'ye më'ëpi yëquë do'ire sai de'hua-
caijë'ë.
Neñañe pa'ito më'ëpi co'ayere nejocaijë'ë."
5 Jesupi capi, jaohua'ire:
"Mësaru aquëpi te'ire i cajeire paquëni jaëpi ñami jopo i huë'ena dani caji, ite: 'Cajei,
toaso ao isijë'ë, co'yoja'quë a'ë.' 6 Yë'ë cajeipi yure titaëna, aoñepi peoquëna, cayë, caji.
7 Caquëna, tu'rihuëpi de sehuoquë casipi: 'Josa da cayë. Eta sa'ro siosicoa. Jere më'ëre
isisi'quë coa huëiye'ni, tsi ja're uini.' 8 Jaje casiquëta'a cajei pa'isi do'ire huëni isiye papi,
coa josa jerepa sema'quëni caquë huëni isipi, si'aye ite carase'ere. 9 Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë,
mësarute: Sejë'ë. Maija'quëpi isija'quë api. Co'ejë ti'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cajëna,
hui'yosipi. 10 Jaje pa'ina, sequëpi isi cuañoñe pa'iji. Cui'ne co'equëpi ti'añe pa'iji. Cui'ne
eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.
11 Mamaquëpi panre seina, quëna përe isi'ñe pa'i a'ë mësaru aquë je'quë mamaquëre
¿panita'a hua'ire seina, añani ao'ñe pa'i a'ë? 12 ¿Panita'a tsiapëre seina, punini ao'ñe pa'i
a'ë? Pani. 13 Ñajë'ë. Mësaru co'acohua'ita'a mamajëre oijë de'oyere isicohua'i a'ë. Jaje
pa'iye sëte mësaru Ja'quë ai jerepa oiquë sëte i de'o joyore pañu'u cajë secohua'ire isija'quë
api."

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Yequë mu'seña huatipi coca cama'quëre nesiquëni Jesupi huatire eto sauna, coca
capi, cama'quë pa'isiquëpi caquëna, ñajë jai pai ai cuasahuë, merepa yo'o u'ni iye cajë.
15 Yecohua'ipi cahuë:
"Huatiohua'i ëjaë Beelzebú tutupi yo'oji, iquë, huatire eto saoquëna, ñajë."
16 Yecohua'ipi pai yo'o ti'a ma'ñe ma'tëmo ayere yo'o iñojë'ë cajë sei'ë. 17 Ja secohua'i
cuasayere asaquëpi jaohua'ire capi:
"Te'e yeja ëjaohua'ipi jopoja'a huasicohua'i pani sa'ñe uihuani co'ye iohua'i yejare
nejoñë. Cui'ne te'e caje tsëcapë pa'isicohua'ipi hua saisicohua'i pani sañope yo'ojë
iohua'ija'a peo hue'ña ne huesëyë. 18 Satanáspi i tsëcapëni sañope yo'oquë pani ¿me
si'aohua'i cuañe ti'añe pa'iquë'ni? Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú tutupi huatire eto
saoji cajëna. 19 Jaje yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute tuicohua'ire tutu
isiye'ni, huatiohua'ire eto sao ja'ñe? Jaje pa'ina, iohua'ini mësarupi seni asajë'ë, quëajajë.
20 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi huatire eto saoquë yo'oyë. Jaje pa'ina,
yë'ë yo'oye cato Maija'quë cuañe te'tepi tsoe titapi caquë iñoñe a'ë.

21 Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë i̱ co'amañare de'oye ñaquë pa'ito, yecohua'ije̱ jioye peoji.
22 Ja̱je pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi cacani i̱te quëco saoye pa'iji. Ja̱ maca si'aye
i̱ quëcoquë uihua ja̱'ñere pase'e jioni i̱ tse̱ de'huaye pa'iji, i̱ pase'ere.
23 Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre sa̱ñope yo'oquë api, cui'ne
yë'ë ja̱'re te'e tsi'soma'quë pani, coa ne tiya saoquë api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iye
(Mt 12.43-45)

24 Huatipi pa̱ini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cue̱ne yejañare cu'iji, pëa hue̱'ñare
co'equë. Ja̱je co'equë ti̱'ama'ë co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena cuasaji. 25 Cani co'iquë
ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje̱ pa'ipi pa'iji. 26 Pa'ina, ñani sani siete huatio-
hua'i i̱ jerepa co'acohua'i ja̱'re co̱ni cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ja̱'në pa'ise'e
se̱ña maca co'aquë pa'ija̱'quë api."

Nuñerepa Sihuaye

27 Jesús ja̱ yë'ta'a i̱tire caquëna, pa̱i jopopi nomiopi cuio:
"Më'ëre co̱ani ai de'huasico ai sihuaco pa'ico."
28 Ja̱je cacona, i̱pi capi:
"Ai jerepa sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi cui'ne sehuocohua'ipi."

Co'acohua'ipi Se̱ñe, Pa̱i Yo'o Ti̱'a Ma'ñere
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Pa̱ipi Jesús quë̱no macana tsi'sini saijëna, i̱pi coca ca huëopi:
"Iye'në pa̱i co'acohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi se̱ñë, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñojë'ë cajë.
Ja̱re se̱toje̱ Maija'quë yo'o ja̱'ñere quëacaiquë Jonás yo'oquë pa'ise'eje̱ pa'ye de'oye yo'o
i̱ñoñe pa'iji. Mësaru yëyere i̱ñoñe peosipi. 30 Jonás Nínive daripë pa̱ire Maija'quë case'ere
i̱ñocaiquë paji'i. Cui'neje pa'isiquëpi yure Pa̱i Mamaquëpi yure pa'icohua'ire i̱ñoja'quëpi
pa'iji. 31-32 Nínive daripë pa'icohua'ipi pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se huëni iye'në pa̱ire sa̱ñope
caja̱'cohua'i a'ë. Jonáspi Maija'quë cocare quëaquëna, asani ja̱'rë pa'ise'e je̱oni po̱nësi
do'ipi. I̱ñore yure Jonásre tëto saisiquëpi pa'iji. Pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se pa'i maca
iye pa̱ire i̱ohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye sa̱i maca ti̱'aëna, huë'ehuë te̱'te pa̱i ëjaopi huëni nejoñe
pa'iji caja̱'coa. I̱o so'o yejapi Salomón ta̱'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire. I̱ñore Salomón
jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

Maire Miacaiye
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Toa tsë̱oni yahueye peoji, pa̱nita'a mahuë sa̱'nahuëna ayaye peoji. Ja̱je yo'oye pa̱jë
coa ai jerepa ë̱mëje'ena nëcoyë, daicohua'ire miacaija̱'coni. 34 Ca̱përe ñaco ca̱ miacaiye
pa'iji. Ja̱je pa'ina, më'ë ñaco ca̱pi de'oyere ñañe pa'ito më ca̱pëje̱ de'oye miacaisico pa'iji.
Ja̱je pa'iquëta'are më'ë ñaco ca̱pi co'ato si'a më'ë ca̱pëje̱ ai yo'oyere pa'iji. 35 De'hua ñajë'ë,
më'ë miañe pa'iyere, neañena po̱nëma'coni caquë. 36 Ja̱je pa'ina, më'ë ca̱pëpi miañe jopore
pa'ito si'aye ti̱ñarepa ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa tsë̱ocopi miacaina, ñañeje pa'ye."

Fariseohua'ire Cui'ne Cua̱ñese'e Ye'yacohua'ire Sa̱ñope Caye
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús coca ca tëji maca, fariseopi Jesure huëopi, i̱ huë'ena a̱o sani a̱ijë'ë caquë.
Huëouna, sani ja'rupi a̱o a̱i saihuëna. 38 Ja'runa, fariseopi jë̱ña tsoaje̱'ë a̱ima'në cua̱ñese'ere
yo'oma'aji'i, ñaquë cuasapi. 39 Ja̱je cuasaquëna, Ëjaëpi capi, i̱te:
"Mësaru fariseo pa̱i cato coa ë̱mëje'e u̱cu duruhue̱ase'e cui'ne quë̱na ne'ñase'e tsoa-
cohua'i a'ë. Ja̱je yo'ocohua'ita'a sa̱'nahuë cato si'sio. Yecohua'i payere yëcohua'ipi
cui'ne co'ayepi ti̱mësicohua'i a'ë. Mësaru cui'ne pa'iyë. 40 Huesëohua'i, ña ma'ñe ë̱mëje'e
nesiquëpi sa̱'nahuë ayeje̱ Maija'quëpi nese'e a'ë. 41 Ja̱je pa'ina, peocohua'ina i̱sije̱'ë, mësaru
sa̱'nahuë payere. Ja̱je yo'oto si'aye tsoa to̱se'e pa'ija̱'coa.
42 Teayerepa mësaru fariseo pa̱i maña. Mësarupi diez topë̱a neni te'ore Maija'quëna
i̱siyë, a̱iñena huëo së̱ñe nejë a̱iñere, cui'ne ta̱se'e co̱ni. Ja̱je de'oye yo'ojëta'a nuñerepa

de'oye yo'oyere cui'ne Maija'quë oiyeje pa'ye yo'oyere peocohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, iyere yo'oye pa'iji, mësaru tsoe de'oye yo'oyena coni.

43 ¡Teayerepa mësaru fariseo, pai mañá! Pai tsi'si huë'ñare de'o saire ñu'ijëna, ñajë paipi jerepa pa'iohua'i a'ë cajajë cuasacohua'i a'ë, cui'ne co'amaña huero huë'ñare nëcajëna, jai pai iti maca ñacohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cajë de'oye pëpajajë cajë, mësaruje teaye yo'ocohua'i a'ë.

44 Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai coni teayerepa coa cacohua'i a'ni, tasi daripëje pa'iohua'ini, pai ñama'pë tsa'cujë si'si neñeje yo'oyë."

45 Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi ñeje caquë sañope sehuopi:

"Ye'yaquë, jaje më'ë cani yëquëreje tea ju'i cayë."

46 Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

"Teayerepa mësaruje cuañese'e ye'yacohua'ije yo'oyë. Yecohua'ise'ere dëquë co'amañare hue'ocaiyë. Jaje yo'ojëta'a mësarupi te'e moño macaje se cocaiye coecohua'i a'ë.

47 Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'ire jare mësaru aiohua'ipi huani jeoni tasi daripëare mësaru teayerepa ne de'huacohua'i a'ë. 48 Jaje yo'ojë mësaru aipë yo'ose'ere de'oji cuasajë yo'oye ñañe pa'iji, mësarupi iohua'i huani tasi daripëare ne de'huajëna.

49 Jaje pa'ina, Maija'quë i ta'ñe asayepi capi: 'Jëjo saoja'quë a'ë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'ire cui'ne sahuani yë'ë coca quëacohua'ire nesicohua'ireje jaohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa josa yo'ojë.' 50 Jaje pa'ina, yeja de'huasi macapi ite quëacaicohua'ire huaisi do'ire yure pa'i paini Maija'quëpi seja'quë api. 51 Abelre huaisi macapi cui'ne Sacariare huaisi macaja'a acohua'i do'ire yëi ñamare ëo hue'ñana cui'ne Maija'quëre se huë'ena joporepa. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë quëapi, yure pa'i paina seja'quë api, tsie do'ire.

52 Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i nuñerepa cocare yahueyë. Jaje yo'ojë coejë yecohua'i asañu'u cajë yëcohua'ireje ësejë sañope yo'oyë, mësarupi."

53 Ñeje Jesús caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i ai pëtitei'ë. Jaje pa'ijë jaiye se huëohuë. 54 Sejëna, tayo sehuouna, ñani tseañu'u, co'aquë api cajajë cuasajë.

12

Coa Cayere Sañope Yëhuoye

1 Jai pai mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timëni sa'ñe ju'ajë yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru macarepa ca huëopi, ñeje:

"De'hua ñajë'ë, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseohua'i coa cajë yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë caquë. 2 Jaje pa'ina, asama'pëna yo'ose'ere ti'a ja'ñe a'ë cui'ne yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ë. 3 Jaje pa'ina, mësaru nea hue'ña yo'ose'ere mu'sepi asaja'cohua'i a'ë, cui'ne yahuerepa tu'rihuëna sioni case'ere huë'e sa'nihuëpi nëcajë cui ja'ñe a'ë, pai asa hue'ñana.

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni
(Mt 10.28-31)

4 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Capë huaicohua'ire ca'rama'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyë. 5 Jaje pa'ina, quëasi'i. Ca'rajë'ë, huani jeosi jeteyo'je toa yejana jëjo saoquëni. Jaje pa'ina, ca'rajë'ë, Maija'quëni.

6 Mësarupi asayë, cinco pi'ani caya të'ña isicohua'i a'ë cajë. Jaje a'ri do'iohua'ita'are Maija'quë huanëyema'ë ñacaiji. 7 Jaje pa'ina, mësaru nañaque cueecuese'e a'ë, ca'rama'pë mësarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

Jesure Cacaiye Pa'iji
(Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

8 Si'aohua'i mësarupi yë'ëni ca'rama'pë yë'ë cajeipi cacohua'ire cato, yë'ë Pai Mamaquëje Maija'quë huiñaohua'ina yë'ë cajeipi quëaja'quë a'ë cayë. 9 Jaje cui'ne yë'ëni ca'rajë cajei peoyë, pai asa hue'ñana casicohua'ire yë'ëje cui'ne Maija'quë huiñaohua'i ña hue'ñana yë'ë cajei peoji, caja'quë a'ë.

10 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Mamaquëre co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañoñe
pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pani sai de'hua
cuañoñe ti peoji.
11 Mësarute tseani pai tsi'si huë'ñana, panita'a pai yo'oye ñacohua'i quë'rona co'aye
yo'ocohua'i a'ë cajë sacohua'i pa'ito du'ru cuasama'pë pa'ijë'ë, me sehuoja'cohua'i a'ni
cajë. 12 Iti caye ti'asi maca Maija'quë joyopi quëaquëna, mësaru caja'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

13 Pai jopopi Jesure capi, ñeje:
"Ye'yaquë, se quëajë'ë, yë'ë a'yëre yë'ëreje co'amaña huacaijaquë ja'quë pase'e."
14 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"¿Ina, nepi yë'ëre pai yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña huahuequëre cuañere'ni?"
15 Yequeje capi, Jesús:
"Si'aye co'amaña ëayere de'hua ñajë'ë. Jaje pa'ina, pai pa'iye cato jaiye co'amaña payepi
cocaina, pa'iye peoji."
16 Jaje caquë pai pa'iyere tiñarepa quëasi'i caquë capi:
"Pa'iji, te'i ëmë jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, i tasi co'amañapi jaiye tëa ja'ñepi quëji'i.
17 Ja maca ñani jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë a'ni, iti de'hua hue'ñaje? ¿Jerona
de'huaja'quë a'ni, quëise'e? caquë cuasa huëopi. 18 Ja maca cuasapi, peo hue'ña ja'rë
de'hua huë'ña pa'ise'e nejoni yeque jerepa jai huë'ña nesi'i. Neni jarona de'huasi'i si'aye
yë'ë tëase'e cui'ne si'aye yë'ë tsoe paye coni. 19 Ja jeteyo'je de'huani yë'ëja'a casi'i: 'Jaiye
co'amaña de'huase'e payë, tsoe ometëca pa'i ja'ñere pëa huajëquë sihuaquë ucuquë ai
pasi'i' cuasapi. 20 Jaje cuasaquëna, Maija'quëpi ite capi: 'Huesë maca, iye ñami më'ë
ju'ija'quë a'ë. Jaje pa'ina, më'ë de'huase'e ¿ne tse pa'i ja'ñe a'ni?' 21 Ja maca ponëni
si'aohua'ire capi. Jaje yo'oye pa'iji. Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye pa'iyese'e
cuasaquë, Maija'quëre cuasama'quë cato."

Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye
(Mt 6.25-34)

22 Jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi:
"Jaje pa'ina, mësarute co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cuasajë. Cui'ne co'a
ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere caña ju'ija'cohua'i a'ni cuasajë. 23 Ao aiñe jerepa do'iye a'ë, pai
pa'iye. Cui'ne caña ju'iye jerepa do'iye a'ë, mai capë. 24 Ñajë'ë, jaohua'i pë'përini, co'amaña
tama'cohua'ita'a cui'ne tëama'cohua'ita'a cui'ne iti ca de'hua huë'e peocohua'ita'a cui'ne
pëa hue'ña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi cocaina, pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, mësaru
pi'a seña maca do'icohua'i a'ë, pairepa sëte. 25 Jaje pa'ito ¿nepi mësaru acohua'i ai co'a
ju'i do'ire metro joporeja'a tsoacohua'i ai de'oja'cohua'i a'ni? 26 Jaje pa'ina, ai cuasa do'ire
a'ri maña pa'ise'ere jaiye se mëoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Jaje pa'ito ¿me neñu'ju airepa
yequë co'amañare co'a ju'iñe'ni?
27 Ñajë'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iyere co'amaña ne ma'ñeta'a cui'ne yëije oya
ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iyere. Jaje pa'ina, cayë, pai ëjaë Salomón maca i de'o hue'ñare
pa'inije de'o jo'ya joroje pa'irepa ju'iye papi. 28 Jaje Maija'quë taya mañata'a de'oye
suñacaise'ere paji, coa yurese'e pani ñamina'a tsoe ju'ise'e pa'ina, toana ëo ja'ñeta'a. Jaje
pa'ito mësarute ai jerepa caña suñacaiye pa'iji, Maija'quë necaima'quë api, cuasacohua'i.
29 Jaje pa'ina, co'a ju'ijë cui'ne co'ejë cu'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cui'ne jere
ucuja'cohua'i a'ni cuasajë. 30 Iye yeja pai jaje ai cuasajë pa'iyë, si'aye iyere. Jaje pa'iquëta'a
mësaru tsoe mësaru ja'quëre payë, si'aye mësarute jopo caraye asaquëni. 31 Jaje pa'ina,
mësarupi Maija'quë cuañe te'tere ai oijë yo'oto Maija'quëpi de'hue jopo caraye isiquëna,
co'amaña pajë'ë.

Ma'tëmo Co'amaña
(Mt 6.19-21)

32 Ca'rama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre asacohua'i mësaru a'ri pai maña'ë. Jaje pa'iquëta'are
mësaru ja'quëpi i cuañe te'tere isiye yëji. 33 Mësaru paye pa'ito isijë'ë, curiquëpi cui'ne
co'amaña carasicohua'ina do'i peoye coa isijë'ë. Jaje yo'ojë ai huano topëa de'o ma'ñere

tiˈajëˈë. Maˈtëmo coˈamaña carajai maˈñere, cuiˈne ñaëje cacamaˈtore puˈjuje puˈjumaˈtore pajaˈcohuaˈi. 34 Mësaru coˈamaña pa hueˈñare, cuiˈne jarote mësaru joñoaje pasipi.

Ne Deˈhuasicohuaˈipi Paˈijëˈë

35 Ne deˈhuasicohuaˈipi ñare pajë paˈijëˈë. 36 Fiesta ña tëjini ëjaë coˈijaˈquëpi cayë, i joˈya utejë paˈiyeje paˈiohuaˈi paˈijëˈë. Titani eta saˈrona tëˈca maca esa huiˈyocaiyeje yoˈojaˈcohuaˈipi. 37 Sihuajaˈcohuaˈi aˈë, iohuaˈi ëjaëpi utejë paˈijëna, titaëna ñani. Nuñerepa cayë, iohuaˈi ëjaëpi sihuaquë ao ai saihuëna soini aore aojaˈquë api. 38 Ñami joporepa panitaˈa ñata ñami titaquëtaˈa, sëtasicohuaˈini titaquë paˈito sihuajaˈcohuaˈi aˈë, ite necaicohuaˈi mañapi. 39 Deˈhua asajëˈë, coˈamaña ñaquë dai jaˈñere asasiquëpi utequë paˈito i huëˈe coˈamaña imani saye peoji. 40 Mësaru huesë maca Pai Mamaquë daijaˈquë api. Jaje paˈina, deˈhua ñajë utejë paˈijëˈë.”

Nuñerepa Deˈo Joˈyaë Cuiˈne Coˈa Joˈyaë
(Mt 24.45-51)

41 Ja maca Pedropi capi:

“¿Ëjaë, iye yeˈyaseˈe yëquëseˈere caquë yeˈyaë? ¿Panitaˈa siˈaohuaˈire caquë yeˈyaseˈe aˈni?”

42 Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:

“¿Jaje paˈito ne aˈni, taˈñe asaquëpi cuiˈne nuñe yoˈoquëpi i ëjaë ñacaijëˈë huëˈe paˈiye caseˈere deˈoye sehuoquë, cuiˈne i ëjaë joˈyarejeˈe ao deˈoye aoquë yoˈoquë? 43 I ëjaë titaquë ñaquëna, i caseˈeje yoˈoquë, cato deˈoye paˈijaˈquë api. 44 Nuñerepa cayë, mësarute. Coˈamaña paquëpi siˈaye i coˈamaña deˈoye ñacaisiquëna, siˈaye i coˈamañare ñacaijëˈë caquë isijaˈquë api. 45 Jaje isiquëni i joˈyaëpi ëjaë ja yëˈtaˈa tsoe nëijaˈquë api caquë i ëjaë joˈyani coˈaye siˈsequë yoˈoquë cuiˈne nomiohuaˈi iti huëˈe paˈicohuaˈire, coˈaye yoˈoquë cuiˈne ao fiesta nequë ai huëoni cuiˈne cono ucuquë cuepe huëoni. 46 Yoˈo maca i ëjaë coˈijaˈquë api, i joˈyaë huanëyeni utemaˈë huesëquë yoˈo maca ja maca sehuomaˈcohuaˈire nejoñepi nejojaˈquë api, i yoˈosi doˈire ai siˈseni.

47 I ëjaë yëye i joˈyaë asaquëtaˈa deˈoye yoˈomaˈquëpi cuiˈne i caye sehuomaˈë yoˈoquë cato jaiye tëˈca cuañoñe paˈiji. 48 Jaje paˈiquëtaˈare i ëjaë yëye huesëquëpi, coa yoˈoni aˈri maña tëˈca cuañoñe paˈiji. Jaje paˈina, ai cuasaye isisiquëni ai señe paˈiji, cuiˈne iti deˈhue nequëni nequë api cuasani ai jerepa cuañeñe paˈiji.

Jesús Doˈire Paipi Hua Saiye
(Mt 10.34-36)

49 Iye yejana yëˈë toa tsëosiˈi caquë daëˈë. Tsoe coˈarepa toa neˈsu mëiñeje yoˈoquëna, ñaraˈye, merepa tsoe ne saoseˈe paˈina, ñaraˈye. 50 Ja saomaˈ doˈire yure cato oco doyeje paˈye ai yoˈoyepi yëˈëre yoˈoquëna, tëjiyerepa ai yoˈoquë tëto saijaˈquë aˈë caquë oiyë. 51 ¿Deˈoye paˈi jaˈñere dapi, cuasaye mësaru? Pani. Coa ai jerepa huahueyere dahuë. 52 Jaje paˈina, yurepi seña maca muˈseña cato cinco teˈe tsëcapëre paˈicohuaˈipi huani toasocohuaˈi sañope yoˈojaˈcohuaˈi aˈë, cayahuaˈini cuiˈne cayahuaˈipi toasocohuaˈini sañope yoˈojaˈcohuaˈi aˈë. 53 Cuiˈne pëca jaˈquëpi mamaquëre sañope yoˈoye paˈiji. Mamaquëpi pëca jaˈquëre sañope yoˈoye paˈiji. Cuiˈne pëca jaˈcopi mamaconi sañope yoˈoye pasipi. Cuiˈne mamacopi pëca jaˈcore sañope yoˈoye pasipi, huaopi io mamaquë nëjore sañope yoˈoye pasipi. Cuiˈne mamaquë nëjopi huaore sañope yoˈoye pasipi.”

Mai Yure Paˈiye Cuasaye
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Jesupi capi, paire:

“Ësë caje hueˈñapi nea siri mëina, ñani cacohuaˈi aˈë ocojaˈcoa. Carena, cuiˈne ocoji. 55 Jaje cuiˈne huëˈehuë teˈtepi tutuquëna, ñani cayë ai ësë ujaˈcoa. Jaje carena, cuiˈne ësëquë uji. 56 Coa cacohuaˈi, mësaru taˈñe cacohuaˈi aˈë maˈtëmo cuiˈne yeja yoˈoyena, ñani. Jaje yoˈocohuaˈitaˈa ¿me yoˈojë mësaru paˈi tëcahuë ayere yure jaje yoˈo macare paˈiyë cajë asa maˈñeˈni, taˈñe?

Esa Ne De'huaye
(Mt 5.25-26)

57 ¿Me yo'ojë mësaruse'e tayo yo'oye ñani? 58 Jaje pa'ina, yequëpi më'ëre do'i paquëpi
cani saquë pa'ito më'ëre do'i paquë api caquë saquëni du'ru ne de'huajë'ë, ja yë'ta'a pai
yo'ose'e ñaquë quë'rona tï'ama'në. Jaje ne de'huaëna, pai yo'oye ñaquë quë'ro sama'ë
pa'ija'quëre. Jaje më'ëpi yo'oma'ë pa'ito pai yo'oye ñaquëpi co'acohua'ire cocohua'ina
isina, jaohua'ipi yureta'a co'acohua'ire co huë'ñana coja'cohua'i a'ë, më'ëre. 59 Jarona
cosiquë pani etaye peoji, më'ëpi si'aye më'ë do'i saima'ë pani."

13

Huajë Pa'iyena Ponañe Pa'iji

1 Jare ja mu'seña Pilatopi Galilea acohua'ire huani jeani, cui'ne iohua'i ëojë señu'u cajë
huaisicohua'i tsiena pai tsiepi co'meni yo'ose'ere, yecohua'ipi quëahuë, Jesure. 2 Quëajëna,
capi:
"¿Mësarupi cuasani huani jeosicohua'ipi Galilea paire seña maca co'acohua'i paë'ë,
cuasaye? 3 Pani. Jaje pa'ina, cayë, mësaru. Ja'rë yo'oyere jeoni ponëma'cohua'i pani
si'a pai mësaruje jaje yo'o cuañoja'cohua'i a'ë. 4 Mësarupi cuasani Jerusalén pa'icohua'ire
seña maca co'acohua'ini, diez y ocho paire Siloé tupëpi quëo huea'co'ë, cuasaye. 5 Pani.
Nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, mësarupi huajëye pa'iye ponëma'cohua'i pani jare cui'ne yo'o
cuañoja'cohua'i a'ë."

Higuera Ñë Ayere Quëaye

6 Ja maca Jesús pai yo'oyeje pa'ye neni quëaquë capi:
"Ï yejana tasi ñë paquëpi quëima'o paco caquë sani ñaquëna, quëima'co paji'i. 7 Pa'ina,
ñani ja maca yeja ñaquëre capi: 'ïna, toaso ometëca daiyë, iti ca quëise'e ñasi'i caquë.
Daiquëta'a tï'ama'ë pa'iyë, quëisico pa'iona. Jaje pa'ito cueni jeojë'ë. Me nesi'co coa
yejare que'eñe nëcaco'ni.' 8 Caquëna, iti yeja ñacaiquëpi sehuopi: 'Ëjaë iye ometëcahuëse'e
pa'ija'co, a'ji yeja neni yequë co'amañapi oa ñasi'i, quëija'core. 9 Jaje neruta'a quëtï'ñe
pa'io iti ca. Jaje neruje quëima'ona, ña jujani ja macata'a cueni jeojë'ë,' capi."

Jesupi Nomiore Jujupi, Huajë Mu'se Pa'ina

10 Huajë mu'se pai tsi'si hueñana ye'yaquëna, 11 jarote paco'ë, te'o nomio diez y ocho
ometëca ju'ico, huatipi ne quë'casicopi ti nuiñe nëcaye peocopi. 12 Pa'iona, ñani Jesupi
soini capi:
"Nomio më'ë ju'i dahuë tsoe jeopi. De'oye pa'ijë'ë."
13 Caquë ja maca i jëñapi iona pato maca jare iti macapi nuñerepa nëcaco ponëni,
Maija'quë de'oquë api, sihuaco ca huëo. 14 Jaje Jesús huajë mu'se jujuna, ñani pai tsi'si
huë'e ñacaiquë ëjaëpi iyere ñani pëi, paire capi:
"Seis mu'seña pa'iji, co'amaña ne mu'seña. Ja mu'seña jaje pa'ito dani juju cuañojë'ë,
pani huajë mu'se juju cuañoñe."
15 Caquëna, ja maca Ëjaëpi sehuopi:
"¡Coa cacohua'i pai! ¿Joyema'cohua'ini mësaru acohua'i je'quë, huajë mu'se pa'ina,
mësaru duruhuequëpi panita'a burropi oco ucuja'quëre? 16 ¿Ico nomio cato Abraham
tsëcapë aconi Satanáspi diez y ocho ometëca huese'eje pa'ioni, joyeye co'aquë huajë mu'se
pa'i do'ire?"
17 Jaje Jesús caëna, ite sañope cacohua'ipi huajëya'yerepa maire caë'ni cuasahuë. Jaje
cuasajëta'are si'a pai sihuahuë, Jesús pai yo'o tï'a ma'ñere de'oye yo'oquëna, ñani.

Mostaza Ca Ayere Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Ja maca capi:
"¿Ïqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye? ¿Ïquena cui'ne pa'ye neni iñora'ye? 19 Jaje cani
capi, a'ri mostaza care taquëpi yejana taëna, ai de'oni jai soquë yë de'ona pï'api iti ñë
capëana tsianoa nejë payeje pa'ye a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e
(Mt 13.33)
20 Jaje cani yequeje capi, Jesús:
"¿Iquepi coni cui'ne pa'yeje ne iñora'ye, Maija'quë te'te aye yo'oye? 21 Cani capi: Pan
necopi harinare toaso jai ji'so neni cui'ne o'sa mëiñere a'ri maña iona co'meni iona si'a
sëpë juju mëicoa. Ja juju mëiñeje pa'ye yo'oye a'ë, Maija'quë te'te ayeje."

A'ri Jato Sa'ro
(Mt 7.13-14, 21-23)
22 Jerusalénna sai, pai daripëa cui'ne a'ri daripë pa'icohua'ire ye'yaquë sa tëto saji'i.
23 Jaro pa'iquëpi seji'i, ite:
"Ëjaë, ¿a'ri pai maña pa'iyë, huaso cuañocohua'i?"
Caquëna, ipi sehuopi:
24 "A'ri jato sa'roja'a cacasi'i cani si'a më cuasayepi yo'ojë'ë. Jaje pa'ina, cayë mësarute
pai cacayere yëja'cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a caca ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. 25 Ja maca
iti huë'e aquëpi huëni jato sa'ro siosi maca, mësaru hue'se pa'isicohua'ipi caja'cohua'i
a'ë jato sa'rona të'cajë 'Ëjaë, hui'yojë'ë'. Jaje cajëna, ipi casipi 'ñama'quë a'ë, mësarute.
Jero acohua'i a'ni.' 26 Caquëna, mësarupi ca huëoja'cohua'i a'ë: 'Më'ë ja're coni aijë
cui'ne ucujë yo'osicohua'i a'ë cui'ne jare më'ëpi pa'i hue'ñana dani ye'yasiquë a'ë.'
27 Cajëna, sehuoja'quë api: 'Tsoe cahuë ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni.
Saijë'ë, co'ayese'e yo'ocohua'i.' 28 Jaje casi maca Maija'quë te'tere Abraham, Isaac,
Jacobo, cui'ne Maija'quë yo'o ja'ñere quëajë pa'isicohua'i pa'ijëna, ñani mësarupi hue'sena
jeocosicohua'i pa'ijë cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë. 29 Ja maca daija'cohua'i a'ë ëmëje'e te'te
cui'ne huë'ehuë te'te, ësë mëi hue'ña cui'ne sa'nihuë paipi Maija'quë quë'rona tsi'sini ao
aija'cohua'ipi. 30 Ja maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i
a'ë cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi teaye pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiye
(Mt 23.37-39)
31 Jare ja mu'se daë'ë, fariseo pai dani ite cahuë:
"Saijë'ë, Herodes më'ëre huani jeosi'i caji."
32 Cajëna, ipi sehuopi:
"Sani cajë'ë, jaëte co'aquë ta'ñe asama'quëre: 'Yure, cui'ne ñamina'a huatiohua'ire
eto saoquë yo'oni cui'ne ju'icohua'ire juju tëjini ñamina'a jerepa mu'se saosi'i.' 33 Jaje
pa'iquëta'are ja yë'ta'a yo'oja'quë a'ë yure, ñamina'a cui'ne se ñatasi mu'seje. Co'aji,
Maija'quëre quëacaiquëpi Jerusalén peo hue'ñana ju'ito.
34 ¡Jerusalén Maija'quë yo'o ja'ñe quëacaicohua'ire huani jeo daripë! Cui'ne Maija'quë
më'ëni caquë jëjo daocohua'ire quëna pëapi jea daripë. Jaiye mësarute oi cura mamajëre
oio capëa huë'ehuëna coyeje yo'osi'i caquë yo'oquëna, coehuë. 35 Mësarute Maija'quëpi
jeocoja'quë api. Cui'ne yë'ëre ña coñe peoja'cohua'i a'ë, 'mësarupi de'oquëre pa'ni Ëjaë
mamirepa hue'equë daiquë' ca maca ti'añe pato."

14

Jesupi Coto Dahuë Ju'iquëre Jujucaiye
1 Huajë mu'se ti'aëna, Jesús saji'i, fariseo ëjaë huë'ena, ao asi'i caquë. Saquëna,
fariseohua'ipi huajë mu'se i yo'oquëna, ñañu'u cuasajë cui'ñani ñahuë. 2 Ñajëna, i ñaquë
ñu'i hue'ñare te'i coto dahuë ju'iquëpi paji'i. 3 Pa'ina, Jesús seji'i, cuañese'e ye'yacohua'ire
cui'ne fariseo paire:
"¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju'iquëre, mësarupi asato, panita'a jujuye pañe?"
4 Jaje caquëna, coa ai jerepa cama'pë paë'ë. Pa'ijëna, ipi ju'iquëre jujuni capi, saijë'ë.
5 Jaje se jujuni fariseohua'ire capi:
"¿Nepi mësaru acohua'i burropi panita'a huequëpi cojena tomesiquëre etoma'cohua'i
a'ni, huajë mu'se pa'i do'ire?"
6 Caquëna, ti sehuoye pahuë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

7 Soisicohua'ipi de'o ñu'i saina co'ejë ao ai saihuëna ja'rujëna, ñani Jesupi jaohua'ire ñeje
yëhuopi, iohua'i asa ja'ñere:
8 "Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani de'o ñu'i saihuëna tëto
sani ja'ruma'ë pa'ijë'ë. Ja'runi ñu'ina, më'ë jerepa pa'ini dani mësarute soisiquëpi
cama'quëni: 'Më'ë ñu'i saihuëre iquëna isijë'ë.' 9 Caquëna, më'ëpi pai ñajëna, huajëya'ye
huëni ai jeteyo'jerepa ñu'i saihuëna sani ja'ruma'quëpi jaje yo'osi'ni. 10 Jaje yo'oma'ë,
huëosicohua'i pa'ito, jeteyo'je ñu'i saihuëna ja'rujë'ë. Jaje ja'rusiquëpi ñu'ina, më'ëre
huëosiquëpi dani cajaquë: 'Yë'ë cajei, iño de'o hue'ñana dani ja'rujë'ë.' Jaje cato më'ëje
sihuaquë i ja're coni ao ai saihuëna ja'rusicohua'i ñajëna, de'o ñu'i saihuëna ja'rujaquë
a'ë. 11 Jaje pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë ija'a yo'osiquëpi coa ai jerepa co'aquë maca
poněñe pa'iji. Cui'ne iti co'aquë teaye pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i poněñe pa'iji."
12 Capi, ite soisiquëreje:
"Aore aoquë pani, panita'a na'iquëna, aore aoquë pani, soima'ë pa'ijë'ë, më'ë cajeo-
hua'ire, cui'ne yo'je tsire cui'ne më'ë do'ijëre cui'ne më quëno maca jaiye co'amaña
pacohua'ire. Më'ëpi jaje soisiquë pa'ito iohua'ije më'ëreje soijaˈcohua'i a'ë, aija'quëre.
Ja maca saise'eje pa'ye pasipi. 13 Jaje pa'i do'ire më'ëpi aore paquë pani soijë'ë, co'amaña
peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cu'ima'cohua'ini, cui'ne ñama'cohua'ini. 14 Co'ye
isiye ti paja'cohua'ini cocaijë'ë. Jaje pasicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i ju'isicohua'ipi
huëi maca më'ëje huëni sai cuañoja'quë a'ë, Maija'quëni."

Aojajë Caquë Jai Paire Soiye
(Mt 22.1-10)

15 Jaje iyere caquëna, asani ao ai saihuë ñu'icohua'i aquëpi capi, Jesure:
"De'hue Maija'quë te'tere pa'i ao aija'quëpi sihuaquë pa'iji."
16 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Jai pai tsi'sirena, aosi'i caquë jai paire huëopi. 17 Huëosiquëpi ao ai macarepa ti'aëna, i
jo'yaëre capi: 'Quërëjaijë'ë, huëosicohua'ire si'aye ne saohuë' capi. 18 Jaje casiquëta'are
si'aohua'i paja'quë pa'ini ca huëohuë. Du'ru macarepa aquëpi capi: 'Ja'arepa yejare
huerohuë. Jaote sani ñañeque pa'iji. Care payë, yë'ëre oi cuasama'ë.' 19 Yequëpi capi: 'Diez
duruhuequëre huerohuë, yeja a'jiñe necohua'ire jaohua'ire neñañeque pa'iji. Yë'ëre ai
cuasama'ë, pa'ijë'ë.' 20 Yequëpi capi: 'Ja'arepa huejahuë. Jaje pa'ina, saiye pañë.' 21 Ja maca
i jo'yaë co'ini i asase'ere si'aye quëapi. Quëaquëna, Ëjaëpi asani pëi i jo'yaëre capi: 'Esa
sani jaje pa'ito co'amaña peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye ai
yo'ojë pa'icohua'ini ti'ani dajë'ë, jai daripë cu'i ma'ña pa'icohua'ini.' 22 Ai tsoe pa'i maca
dani i jo'yaëpi capi: Ëjaë më'ë cuañese'eje yo'ohuë. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a peo sa'noa
pa'iji, timëñe peoye. 23 Jaje caquëna, ëjaëpi i jo'yaëre capi: 'Sani iye daripëpi sai ma'aña
pa'icohua'ini cuañejë'ë, dani yë'ë huë'e timëjajë.' 24 Care payë, yë'ë du'ru huëosicohua'i
aquë te'ije aiñe peoji, yë'ë ao macarepa."

Jesús Tui Do'ire

25 Jai pai Jesure tuijëna, ipi co'ye poněni iohua'ire capi:
26 "Yë'ëre tuiye yëni ai yë'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yo'jeire,
yo'jeore cui'ne co'ye pa'iye oiye jerepa. Jaje yë'ëni oima'quë pani yë'ëre ye'yequë pa'iye
peoji. 27 Cui'ne yë'ë do'ire i pa'iye ai yo'oye pa'itoje jare tusi'i cuasama'ë, coa tusi'i caquë
yo'oquë pani yë'ëre ye'yequë peoji. 28 Cui'ne mësaru acohua'ipi jai huë'e neñu'u cajë
huëocohua'i pani du'ru ja'runi dujë cuasacohua'i a'ni ¿Je ja'yepi curiquë neja'cohua'i a'ni
cajë? 29 Jaje de'oye cuasama'pë, coa ja'a huëo macase'e neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye
pato, si'aohua'i iti ñasicohua'ipi cue'cue huëoja'cohua'i pa'ini, yo'o jujayere ñani. 30 Ja
maca cue'cuejë cajaˈcohua'i a'ë: 'Nesi'i caquë huëosiquëta'a ne sao ti'ama'ë pa'iji.' 31 Jaje
pa'ina, cui'ne pai ëjaë yequë yeja ëjaë ja're uihuasi'i cani, ne ti'añe pa'iquë caquë ja'runi
cuasani, i soldado paire cuecue ñaquëna, diez mil pai pa'iyë. Pa'ijëna, ite huajo daquëpi
paji veinte mil soldado paire. 32 Paquëna, neña jujani, ja yë'ta'a yequë ëjaë so'ore pa'ina,

uihuaye pañu'u ca de'huaja'cohua'ire jëjo saoja'që api. 33 Jaje cui'ne mësaru acohua'ipi si'aye ja'rë pa'ise'ere jeoñe coecohua'i pani, yë'ë yo'oye ye'yecohua'i peoyë.

Asije Pa'i Ayere
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Asi de'oye a'ë, saija'iñe pani. Jaje pa'iquëta'are sai ja'ñere carajaisico pani ¿me cui'naopi sai ja'ñe de'o coco'ni? 35 Cui'ne me cocaico'ni pu'cani nea ya'o neina, tañu'u cajë nesi tsu'supëje, co'a de'ose'e pani. Jaje pa'ina, coa jeocoye pa'iji, yeja ne de'huaye cocai ma'ñe pa'ito. Cajoro quë'iohua'i sëte cuasajë asajë'ë."

15

Yëi Ñama Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye
(Mt 18.10-14)

1 Pa'i do'ire curiquë secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i Jesure asañu'u cajë tsio daë'ë, i quë'rona. 2 Jaje yo'ojëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i coni cue'cuejë ñeje cahuë:

"Iye ëmë co'aye yo'ocohua'ini yëquë tsioni aiji."

3 Jaje cajëna, Jesupi pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, iye:

4 "¿Nepi mësaru acohua'i aquëpi cien yëi ñamare paquëni te'i jaohua'i aquëpi ne huesëna ne huesëjaquë noventa y nueve pa'ijajë cani co'ema'quë a'ni, ti'ama'ë pani? 5 De'hue co'equë ti'ani sihuaquë tata tupëna coa seoni. 6 I huë'ena ti'ani i cajeohua'ire cui'ne i ja'ye pa'icohua'ire soihuë, yë'ë ja're coni sihuajë'ë, ne huesësicore ti'a do'ire. 7 Jaje pa'ina, co'aye yo'oquëpi ja'rë pa'ise'ere jeoni ponëto huiñaohua'ipi ai sihuayë, noventa y nueve de'oye pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tëqui Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye

8 Cui'ne ¿ico nomiopi diez të'ña pasiconi te'o ne huesëni toa tsëoni si'a huë'e ñare paco yuaco co'ema'coa, ti'aja'coa'ë caco? 9 Jaje de'hue co'eco ti'ani io cajeohua'i ja're coni cui'ne io quëno maca huë'e acohua'i ja're coni sihuaco casio: 'Yë'ë ja're coni sihuajë'ë, curi të'qui ne huesësicore ti'ahuë.' 10 Jaje pa'ina, cayë, cui'ne Maija'quë huiñaohua'i sihuaye pa'iji, te'i co'aye yo'oquëpi i pa'ise'e jeoni ponëto."

Posë Huesëquëpi Yo'oye

11 Jesupi capi, yequeje:

"Caya mamajë ëmëohua'ire paquë paji'i. 12 Pa'ina, yo'jeipi capi pëca ja'quëre: 'Ja'quë isijë'ë, yë'ëre isija'a co'amaña ca nëose'ere.' Caquëna, pëca ja'quëpi co'amañare huahuecaji'i, pai ñape iohua'i pa ja'ñe. 13 Isisi jeteyo'je a'ri maña pa'iquëpi yo'jeipi i yejare isipi, yecohua'ina. Ja do'ipi curiquë neni saji'i, ai so'o yejana. Jarona sani si'a curiquë co'ayere yo'oquë nejo saopi. 14 Jaje si'aye curiquë neja saosi maca jaiye ao peopi, ja yeja. Ja maca ipi ao ëa ju'i huëopi. 15 Ja maca curi peoquë co'epi, co'amaña neñe ja yeja aquë co'amañare. Jaëpi ite cuañepi i jo'ya sesere ñacaijë'ë caquë. 16 Ja maca ai ao ëaye ti'aëna, sese aiñere ati'ñerepa nëji'i. Ite yecohua'ije ao aoñe pahuë. 17 Ao ëa ju'i cuasa huëopi, 'ja'quë huë'e co'amaña necaicohua'i co'arepa ao ani huajëjë. Pa'ijëna, iñore yë'ë teaye ao ëa ju'i pa'iye.' 18 Jaje pa'ito ja'quë pa'i hue'ñana co'ini ite casio: 'Ja'quë, më'ëre cui'ne Maija'quëre co'aye yo'ohuë. 19 Më'ë mamaquëre caye peoji, yë'ëre. Më'ëre necaicohua'ire yo'oyepi cui'ne cuañejë'ë.' 20 Ja maca jaje cuasani co'ipi, ma'aja'a pëca ja'quë huë'ena.

Ja yë'ta'a so'ore pa'ina, pëca ja'quë ñani ite teayerepa yo'oroja'quë'ni cuasani ite ñani, ja maca huë'huë tomejani su'cuaquë cui'ne tsu'suquë sihuapi. 21 Ja maca mamaquëpi ite capi: 'Yë'ë ja'quë co'aye yo'ohuë, Maija'quëre cui'ne më'ëreje. Jaje pa'ina, më'ë mamaquëre caye peoji, yë'ëre.' 22 Jaje caquëna, pëca ja'quëpi capi, i jo'yare: 'Esao maña de'o cañare etoni suñacaijë'ë. Cui'ne i moñona aniño suñacaijë'ë, zapatoje suñacaijë'ë, i quëo. 23 Cui'ne duruhueque tsi jujusiquëni dani huani jeojë'ë, añu'u jai pai tsi'sini sihuajë. 24 Iquë yë'ë mamaquë ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'iji. Ne huesësiquëpi ti'asiquë pa'iji.' Jaje cani sihuaquëna, jaiye ao ne huëohuë.

25 Jaje yo'ojëna, i mamaquë du'ru aquëpi daji'i, co'amaña ne hue'ña pa'iquëpi. Huë'e
ja'ye ti'aquë, asapi musica yo'oye cui'ne pairaye. 26 Asani posëohua'i aquëre soini seji'i.
Iquere jaje yo'oye'ni jaro, caquëna. 27 Tsi posëpi ite capi: 'Më'ë yo'jeipi daji'i. Jaje daquëna,
më'ë ja'quëpi huequë tsini huaijë'ë jujusiquëni cuañepi, i huajëquëpi cui'ne de'oye titasi
do'i caquë.' 28 Jaje quëaquëna, maja'yëpi pëi cue'yoni huë'e cacaye coequëna, pëca ja'quë
etani ite huë'ena cacani ñajë'ë caquë ai seji'i. 29 Seina, ipi pëca ja'quëre capi: 'Tsoe më'ëpi
asayë, më'ëre yë'ë necai pa'iye, ti josa coeye peoyerepa. Jaje pa'iquëta'are te'e ñamareje
yë'ë cajeohua'i jare coni fiesta neja'quëre isiye pahuë, më'ë. 30 Jaje pa'iquëta'are yure iquë
më'ë mamaquë më'ë curiquë co'a nomiohua'ini yo'oquë neja saosiquëpi titaëna, sihuaquë
duruhuequë tsi jujusiquëre huani jeoni yo'oyë ñañë.' 31 Caquëna, pëca ja'quëpi ite capi:
'Yë'ë mamaquë më'ë cato si'anë yë'ë jare coni pa'iyë. Jaje pa'ina, si'aye yë'ë paye më'ë
co'amaña'ë. 32 Jaje pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuajë. Më'ë yo'jei jui'isiquëje
pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'i do'ire. Ne huesësiquë pa'isiquëni yure ti'asi do'ire.' Jaje
yo'oyë."

16

I Co'amaña Ñacaiquë Neñe Ayere

1 Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

"Pa'iji, te'e ëmë co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jaje pa'ini sani quëahuë, co'a-
maña paquëna. Më'ë co'amaña ñacaiquëpi co'aye yo'oquë saoji, asahuë cajë. 2 Quëarena,
asani ëjaëpi ite soini capi: '¿Iquere më'ë yo'oquëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajë'ë, më'ë
co'amaña nese'e toyase'ere ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iye peoji.' 3 Ja maca co'amaña
ñacaiquëpi ai cuasa huëopi: '¿Me neja'quë a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe peoyerepa
eto huesoru? Tutuje peoyë, yeja neni tañeje. Cui'ne huajëya'ji yecohua'ini peoyë isijë'ë
caquë senirojaiñeje ca'rayë' cuasapi. 4 Cuasani capi: Tsoe cuasahuë. Jaje yo'osi'i, yë'ë
co'amaña neñe peoquë pa'ina, iohua'i huë'ena ëpaja'cohua'ire. 5 Cani ja maca soipi
te'ohua'ise'ere, i ëjaë do'i pacohua'ire, du'ru aquëni seji'i: '¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i
paquë a'ni?' 6 Caquëna, sehuopi ipi: 'Cien jai quëna huëa hui'yape isiye pa'iji,' caquë
co'amaña ñacaiquëpi capi, ite: 'Icoa, më'ë ja'në saija'a do'i caquë toyasico, jaote nejoni
esa yecore toyajë'ë, coa cincuentase'e.' 7 Ja jeteyo'je seji'i, yequëre: '¿Cui'ne më'ë je ja'ye
do'i paquë'ni?' Caquëna, ipi capi: 'Cien trigo topëa isiye pa'iji,' caquëna, capi: 'Icoa, më'ë
ja'rë saija'a do'i toyasico yecona esa toyajë'ë, coa ochenta topëase'e.' 8 Ja maca ñapi, i ëjaë
jaë co'aquë i co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i. Jaje pa'ina, iye yeja
acohua'i ta'ñe asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i yo'oye jerepa yo'ocohua'i a'ë.

9 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañapi isijë yecohua'ini cajeohua'ire nejë'ë.
Jaje yo'ojë saosicohua'ipi ti'ajëna, ti pa'i hue'ñapi sihuaquë daijë'ë caquë Maija'quëpi
ëpaja'quëre.

10 De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itoje de'oyerepa ñacaiye
pa'iji. Jaje a'ri mañare de'oye ñacaima'pë pani, jaiyere paje de'oye ñacaiye peoji. 11 Jaje
pa'ina, mësarupi coa yeja co'amañare de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi
mësarute de'hue necohua'i a'ë cuasaja'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito?
12 De'oye yecohua'i tsere ñama'pë yo'oto, ¿nepi isija'cohua'i a'ni, mësaru pa ja'ñe?

13 Jaje pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjaohua'ire necaiye peoji. Jaje yo'oquë
pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Panita'a yeque, yequëni de'oye sehuocai
yequëni sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji."

14 Fariseo pai curiquë ai yëcohua'i sëte i cayere asani Jesús coa caji cajë cue'cuehuë. 15 Ja
maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"Mësaru a'ë, pai ña hue'ñase'e de'ocohua'i a'ë cajë yo'ocohua'i. Maija'quë cato ñaji,
mësaru joñoare, jaje yo'ojëta'are. Jaje pa'ina, pai jaiye de'oye yo'oyë cajë pa'iyere
Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cuañese'e Cui'ne Maija'quë Cuañe Te'te

16 Juan pa'i macaja̱'a Moisés cua̱ñese'e cui'ne Maija'quë yequë mu'se yo'o ja̱'ñere ca
nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja̱ maca yure quëa huëohuë, de'o cocare Maija'quë cua̱ñe
te̱'tena cacayere. Ja̱je quëajëna, asajë cacañu'u cajë si'aohua'i tutu yo'oyë.
17 Ma'tëmo cui'ne yeja carija̱iñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë coca cato carija̱iñe
peoyerepa. Ti̱'asipi, i̱o cayeje̱.

Nëjore Je̱ocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 Ja̱je pa'ina, ë̱më huejasiquëpi nëjore je̱oni cui'ne yecona se huejani, de'oye yo'oye pa̱ji.
Cui'ne ë̱mëre je̱ocosiconi yequëpi huejani cui'ne co'aye yo'oji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

19 Paji'i, te'i ë̱më jaiye paquë si'anë de'o ca̱ña cui'ne jai do'ire ju'iquë cui'ne si'a mu'seña
fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë pa'iquë. 20 Ja̱je pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca̱'mi quë'ipi
teaye yo'oquë pa'iquëje̱ paji'i. Ja̱je pa'ipi jaiye co'amaña paquë huë'e eta sa'rore ñuji'i.
21 Ja̱je iquë teaye pa'i macapi a̱o ëa ju̱'i a̱o a̱i saihuë to̱meñere a̱ti'ñerepa nëina, ñapi. Cui'ne
i̱ a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna, ñuji'i. 22 Ja̱je pa'iquëpi teaye pa'i maca ju̱ji'i. Ju̱quëna,
hui̱ñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja̱'re co̱ni pa'ija̱'quëre. Ja̱je cui'ne jaiye paquëje̱
ju̱ji'i. Ju̱quëna, ta̱huë. 23 Jaiye co'amaña paquëpi ju̱ni saji'i, ju̱'isicohua'i ai yo'o hue̱'ñana.
Ja̱rore papi ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.
24 Ja̱ maca ñani cuipi: 'Ja'quë Abraham, yë'ëre oi ñajë'ë. Ai yo'oyë. Jëjo saoje̱'ë, Lázarore
ocore i̱ moño sa̱'nihuëna neni dani sësëye yë'ë tse̱meñona ne huasoja̱quë. Ai yo'oyë, yë'ë
toase'epi pa'ina.' 25 Ja̱je caquëna, Abrahampi capi i̱te: 'Tsihua'ë cuasaje̱'ë më'ë de'oye
pa'ise'ere ja̱ yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, ja̱ro pa'i
maca. Ja̱je pa'isiquëpi yure i̱pi de'oye pa'iji, i̱ñore. Cui'ne më'ëpi ai yo'oyë. 26 Cui'ne
ja̱je si'aye iye më'ë yo'ose'e pa'itoje̱ pa'iji, cui'ne jai hua'que te̱'tëpaje̱, yëquë tëto saiye
peoyerepa cui'ne më'ëje i̱ñona tëto daiye peoye. Ja̱je pa'ina, i̱ño pa'icohua'i ja̱ro tëto saiye
peoji, cui'ne ja̱ro acohua'ije̱ i̱ño daiye peoji.'
27 Ja̱ maca jaiye paquë pa'isiquëpi capi: 'Ja̱je pa'ito ja'quë Abraham më'ëre se̱ñë, Lázarore
jëjo saoje̱'ë, yë'ë ja'quë huë'ena. 28 Ja̱rote cinco yo'je tsi̱re payë. Sani quëacaije̱'ë, i̱ño yë'ë
ai yo'o hue̱'ñana daima'pë caquë.' 29 Ja̱je caquëna, Abrahampi capi, i̱te: 'Ja̱ohua'i cato
payë, Moisés cua̱ñese'e cui'ne yecohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere, ja̱re ñani
sehuoja̱jë.' 30 Ja̱je caquëna, jaiye paquë pa'isiquëpi sehuopi: 'Ja̱je pa'itoje̱ ja'quë Abraham
sehuoye pa̱ñë. Ju̱'isicohua'i aquëpi sani quëatota'a ja̱'në pa'ise'e je̱oni po̱nëja'cohua'i
pa'ini.' 31 Ja̱je caquëna, Abrahampi capi, i̱te: 'Moisés cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i
case'ere sehuoye coeni, me ju̱'isiquëpi huëtuje̱ sehuoye'ni'."

17

Co'ayena Yo'oyena Ta̱iñe
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

1 Jesupi capi, I̱ ye'yacohua'ire:
"Pa̱i co'aye neñe carija̱iñe peoja̱'coa. Ja̱je pa'iquëta'are co'ayere pa'iquëpi yecohua'ire
se ye'yaquëna, co'aye ne do'ire teayerepa pa'ija̱'quë api. 2 Ja̱je pa'ina, tsi̱re co'aye
ye'yama'në, ja̱je pa'ire ñaje tëcana que̱na pëpi sëani jairana je̱o dëoto ai jerepa de'o'ñe
pa'io. 3 De'hua ñajë'ë. Më'ë yo'jeipi më'ëre co'aye yo'osiquë pa'ito yo'oma'ë quëaje̱'ë cui'ne
ja̱'rë yo'ose'ere je̱oni po̱nëna i̱ yo'ose'ere sa̱i de'huacaije̱'ë. 4 Cui'ne më'ëni te'e mu'sere
siete pa'ye co'aye yo'osiquë pani, cui'ne siete pa'ye dai caye pa'iji: 'Ti̱jupë co'aye yo'oye
pa̱si'i.' Ja̱je caquëna, i̱ co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaiye pa'iji."

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quë'i

5 I̱te ye'yecohua'ipi cahuë, Ëjaëre: I̱sije̱'ë yëquëre ai nuñerepa neñe pa'iji cuasayere.
6 Cajëna, Ëjaëpi sehuopi ja̱ohua'ire:
"Mësarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri maña mostaza ca̱je pa'ye pacohua'i pani cayë, iye
so̱quëre iye macapi etani jaira jopore pare sa nëcaje̱'ë. Ca maca asani sati̱'ñe pa'io.

Necaiquëpi Yo'oye Pa'iji

7 Mësarupi co'amaña necaiquëre pacohua'ini tsio co'amaña ne tëjini panita'a huequëre
ña tëjini co'iquëna, ¿cacohua'i a'ni, 'da sani ja'rujë'ë, ai aija'quë?' 8 Jaje cama'pë coa ai
jerepa cayë: 'Aore cua'cojë'ë, neato ai ja'ñere, yë'ë ao ai huëosi maca de'oye ao ja'ñere
cui'ñajë'ë, yë'ë ani tëjisi jeteyo'je më'ëje ai cui'ne ucuja'quë.' 9 Jaje cuañese'ere yo'oquëna,
necaire pahuë de'oji cajë pëpaye peoji jo'yaëpi cuañese'ere necaito. ¿Me de'oji caye'ni,
jo'yaëpi cuañese'ere neto? 10 Jaje cui'ne pa'iji, mësaruje. Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'ere
si'aye nesicohua'i pani: 'Co'a jo'ya maña'ë, më'ë nejë'ë casi mañase'e nehuë,' caye pa'iji."

Diez Ja'ju Dahuë Ju'icohua'ire Ne Co'yaye

11 Jesús ja yë'ta'a Jerusalénna sai Samaria cui'ne Galilea yejaña tëto saji'i. 12 Saiquëpi
a'ri daripëna ti'aquëna, diez ëmëohua'i ja'ju dahuë ju'icohua'ipi sañope ti'ahuë. Ti'ajëta'a
so'ona nëcajani, 13 cuihuë:
"¡Jesús, Ye'yaquë, yëquë mañare oijë'ë!"
14 Ja maca Jesupi ñani jaohua'ire capi:
"Sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina iñojaijë'ë."
Jaje caëna, ja saijë iohua'i ju'i dahuë peocohua'i tome huesëhuë. 15 Ja maca te'i jaohua'i
aquëpi ju'i dahuë peo hue'ña tomesiquë pa'i ña jujani Maija'quëni tutu yë'opi caquë
sihuaquë co'ipi. 16 Co'ini do're ja'rupi Jesús ña hue'ñana cui'ne i tsiapi yejare pana në meni
Maija'quëre de'oji caquë sihuapi. Iquë ëmë iti sihuasiquë Samaria yeja aquë paji'i. 17 Ja
maca Jesupi capi, ite:
"¿Mësaru diez pa'iohua'i pa'ima'pë pate, iti ju'icohua'i? ¿Yecohua'i nueve jerore
pa'iye'ni? 18 ¿Iquë yequë yeja aquëse'e Maija'quëre sihuasi'i caquë co'isiquë pa'iquë?"
19 Jaje cani ite capi:
"Huëni saijë'ë. Jujuquë api, më'ë cuasani yo'o do'ipi co'yasiquë sëte."

Maija'quë Cuañe Te'te Pa'i Ti'añe
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseo paipi Jesure sei'ë: ¿Je yëhua Maija'quë te'te ayepi ti'aja'coa'ni? Jaje sejëna, ipi
sehuopi:
"Maija'quë cuañe te'te ayere tiñarepa ñañe peoji, co'amaña ñañeje pa'ye. 21 'Iñore tsoe
pa'iji' panita'a 'jetore pa'iji' caye peoji. Jaje pa'ina, tsoe Maija'quë cuañe te'te ayere mësaru
joponi pa'iji, yure."
22 Jaje pa'ina, ire ye'yecohua'ire capi:
"Ti'aja'coa, co'a mu'seña Pai Mamaquë yo'oquëna, ña ëa mu'seña. Jaje ña ëaquëta'are
ñañe paja'cohua'i a'ë. 23 Jaje ña ëaquëna, pa'ijëna, caja'cohua'i a'ë: 'Iñore pa'iji' panita'a
'jetore pa'iji'. Jaje catoje saima'pë, cui'ne tuima'pë pa'ijë'ë. 24 Ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje
pa'ye pasipi. Pai Mamaquë tita mu'se cato asa tayoye peoja'coa. 25 Jaje pa'iquëta'are du'ru
macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure pa'iji, yure pa'i paipi yë'ëre coejëna. 26 Noé pa'i mu'seña
yo'ojë pa'ise'eje pa'ye cui'ne pa'ija'coa, Pai Mamaquë daija'a mu'señaje. 27 Ja mu'seña
je'quë ao aijë cui'ne ucujë, huejajë cui'ne mamajëre huejojë yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Noé
jai yohuëna cacapi. Cacasi maca, jai co'je ti'aëna, jaohua'i si'aohua'i co'je jujuhuë. 28 Jaje
cui'ne Lot pa'i mu'señaje yo'ohuë: Ao aijë cui'ne cono ucujë huerojë cui'ne yecohua'ina
se isijë, co'amaña tajë cui'ne hue'ña nejë paë'ë. 29 Jaje yo'ojë pa'ijëna, Lot Sodomapi etani
saji'i. Saisi maca ma'tëmopi oco tomeñeje pa'ye toapi tomequë si'aohua'ire huani jeapi,
Sodoma paire. 30 Jaje cui'ne pa'ye pasipi, Pai Mamaquë ñaija'a mu'señaje.
31 Ja co'a mu'seña ti'aëna, huë'e hue'sere pa'ijëna, co'amañapi huë'e sa'nahuëre pa'ito
ijañu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi tsiore pa'icohua'i pani co'ima'pë
pa'ijë'ë, huë'ena. 32 De'hua cuasajë'ë, Lot nëjo yo'ose'ere. 33 Jaje pa'ina, co'ye i pa'iyere
ai cuasaquë cato si'aye ne huesëye pa'iji.
34 Jaje pa'ina, cayë. Ja ñami cai saihuëna cayahua'i caicohua'i pa'ito te'ire saquë yequëni
jeo saiye pa'ija'coa. 35 Cui'ne caya nomiohua'i te'e toacohua'ini te'ore saquë cui'ne yeconi
jeo saiye pa'ija'coa. 36 Jaje cui'ne caya ëmëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna, cui'ne te'i
jeo saisiquë pa'ija'quë api."
37 Jaje caquëna, iyere asani seteña:

"¿Jerona iye yo'o jạ'ñe a'ni, Ëjaë?"
Cajëna, ịpi capi:
"Jụ'isiquë ụi huẹ'ña pë'përi tsi'siyejẹ pa'ye tsi'sijạ'cohua'i a'ë."

18

Hua'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

1 Si'anë Maija'quëre sẹjë pa'iye pa'iji, yo'o jujaye peoye caquë Jesús pại yo'oye ayena tịña
caquë ñeje, ye'yapi. 2 Ye'yaquë capi:
"Pa'iji, pại daripë pại yo'oye ñaquë, Maija'quëre ca'rama'quëpi, cui'ne yecohua'ireje
oima'quëpi. 3 Cui'ne jạre jạ daripëre paco'ë, hua'jeo. Jạopi pại yo'oye ñaquëna, ịote
sạñope yo'oquëni quëaona ca de'huacaijạquë caco si'anëpi saco'ë. 4 Jạje saio yo'ocona, pại
yo'oye ñaquëpi coepi. Coesiquëta'a jeteyo'je cuasapi: 'Maija'quëre ca'rama'quëjẹ cui'ne
pạireje oima'quëpi. 5 Cọcasi'i hua'jeore, jọsa si'anë daio yë'ë yequere cuasaquëna, cama'o
pa'ijạ'core,' cuasapi."
6 Jạje capi, iquë pại yo'oye ñaquë co'aquë. Jạje pa'ito Jesús capi: 7 "¿Maija'quëre
mu'señapi cui'ne ñamiñapi sẹcohua'ire ị jo'ya nesicohua'ire cọcaiye pạja'quë aë? ¿Tsoe
utejẹ'ë, caquë aë? 8 Pạni. Jạje pa'ina, cayë, ti tsoe nëiñe peoye cọcaijạ'quë api, Maija'quë.
Jạje pa'iquëta'are ¿yë'ë iye yejana dai maca, de'hue yë'ëre necaiquë api cuasacohua'i
pa'ijëna, tị'aja'quë a'ni?"

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Sẹquë Ayere Quëaye

9 Pại yo'oyejẹ pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'ë cuasajë yecohua'ire co'acohua'i
a'ë cajë coecohua'ire. 10 Quëa huëoquë capi:
"Caya ëmëohua'i Maija'quëre sẹ huë'ena saë'ë, sẹñu'u cajë. Te'i jạohua'i aquëpi fariseo
pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i curiquë sẹquë paji'i, pại ëjaëre necaiquë. 11 Pa'ina, fariseopi
coa nëcaquë sẹji'i, ñeje: 'Ịna, ja'quë më'ëre sihuayë, yë'ëre cato jạohua'i co'amaña
ñacohua'i, cui'ne co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ijẹ pa'i peoyë. Cui'ne
jạë pa'i do'i sẹquëjẹ pa'i ti peoyë. 12 Cui'ne te'e semanare cayaye ạo ạima'quëpi sẹi cui'ne
yë'ë yo'oquë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez pa'ye neni te'ore ịsiquë a'ë, de'hue.'
13 Jạje sẹina, pa'i do'ire sẹquëpi so'o macana pëani ñaco cạ mañaje ma'tëmona se mëani
ñama'ë coa ai jerepa coti saihuëna të'caquë ñeje caquë sẹji'i: 'Ịna, yë'ë Ja'quë yë'ëre
oijẹ'ë, yë'ë maca ai co'aquë a'ë.' 14 Jạje pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire curiquë
sẹquë cato Maija'quëna ị co'aquë pa'iye quëa tọni Maija'quë jạ're pa'i sihuaquë co'ipi.
Jạje co'iquëta'are fariseo cato ti sihuama'ë paji'i. Jạje pa'ina, co'ye yë'ë jerepa pa'i a'ë
cuasacohua'ire cato coa ai jerepa meñe neñe pa'iji. Jạje pa'iquëta'are yë'ë teaye pa'i a'ë
cuasaquëni ai jerepa pa'ire neñe pa'iji."

Jesús Tsịre De'oyerepa Cacaiye
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Jesús quë'rona tsịre dahuë, papijạquë cajë. Jạje yo'ojëna, ị ye'yacohua'ipi ñani ịti tsịre
dacohua'ire yo'oma'pë pa'ijẹ'ë ca huëohuë. 16 Jạje cajëna, Jesús jạohua'ire soini capi:
"Coa ñajë'ë, ẹsema'pë tsịre, ịohua'ise'e daijạjë yë'ë quë'rona. Maija'quë quë'ro
jạohua'ijẹ pa'iohua'ise'e cacaye pa'iji. 17 Jạje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Tsị de'oji
cajë yëyejẹ pa'ye yo'oma'cohua'i pani ti cacaye peoji, Maija'quë cuạñe huẹ'ña."

Pọsëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Pại ëjaohua'i aquëpi sẹji'i, Jesure:
"De'o ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye tị'aja'quë a'ni?"
19 Jesupi ịte capi:
"¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ijẹ de'oquë. Coa te'i Maija'quëse'e
de'oquë pa'iji. 20 Asaquë a'ë, Maija'quë cuạñese'e: 'Nomiore yo'oma'ë nëjore peoni, pạire
huani jẹoma'ë, co'amaña ñama'ë, coa cosoma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñajë oijẹ'ë, më ja'quëre
cui'ne më ja'core.' Jạre më'ëpi asaë."
21 Jạje caquëna, ịti sẹsiquëpi capi, ịte:

"Si'anë iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë."
22 Jaje caquëna, Jesupi asani ite capi:
"Ja yë'ta'a te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isijë'ë, peocohua'ini. Jaje më'ë
yo'onita'a Ma'tëmore co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre."
23 Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte. 24 Jaje oina, ñani Jesús capi:
"Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë cuañe te'tena cacaye.
25 Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña maca jëaji, co'amaña
pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye."
26 Jaje caquëna, iti asasicohua'ipi cahuë:
"Jaje pa'ito ¿nepi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?"
27 Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:
"Jaje pa'ina, pai ne ti'añe peoyere, Maija'quëse'e ne ti'añe pa'iji."
28 Caquëna, Pedropi capi:
"Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jeohuë, më'ëni tuñu'u cajë."
29 Caquëna ipi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire i huë'e, ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire,
nëjore, mamajëre jeosiquë pani, 30 yequë yejana pa'iye huëo maca ti pa'iyere ti'aja'quë api."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jesús pai peo hue'ñana i ye'yacohua'ire soini, capi:
"Yure sañu'u, Jerusalénna. Jarona si'aye ti'aja'coa, Pai Mamaquëre yo'o ja'ñere
Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'e. 32 Jarona yë'ëre isija'cohua'i a'ë, judío pai
peocohua'ina. Isirena, cue'cuejë yo'oja'cohua'i a'ë yë'ëre co'aye cajë, cui'ne copi tse'se-
ja'cohua'i a'ë. 33 Të'ca tëjini huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña
pa'i maca huëija'quë a'ë."
34 Jaje caquëna, jaohua'i coa huesë asahuë, iquere caquë'ni cuasajë. Ipi tiña asaye
ësequëna.

Jesús Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesupi Jericó daripë quëno macare pa'ina, te'i ñama'quëpi ma'a yë'quë macare ñu'i
curiquë da saicohua'ire seji'i. 36 Sequëpi jai pai saijë cajëna, asani seji'i, iquere jaje yo'ojë
caye'ni caquë. 37 Seina, ite quëahuë. Jaroja'a Jesús Nazaret aquëpi daina, yo'ojë cayë.
38 Cajëna, ja maca asani cuipi:
"Jesús, David mamaquë yë'ëre oijë'ë. Ai yo'oyë."
39 Jaje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi ite cahuë, cuima'ë pa'ijë'ë. Ja cajëta'are
ipi ai jerepa ja yë'ta'api cuipi:
"David mamaquë yë'ëre oijë'ë. ¡Ai yo'oyë!"
40 Caquëna, asani Jesús nëcajani, quërëjani dajë'ë caquë jëjo saopi, te'ire. Dasi maca ite
seji'i:
41 "¿Me nejaquë cuasaquë'ni, më'ë yë'ëre?"
Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:
"Ëjaë, ñaco care de'huacaijë'ë. Ñasi'i, yë'ë."
42 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"¡Ñaquë pa'ijë'ë! Më'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi."
43 Jaje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi. Ja maca Jesure tuji'i,
Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye yo'oye ñasicohua'ije Maija'quëre ai sihuahuë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

1 Ja maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina, 2 cui'ne jarote jaiye co'amaña paquë
Zaqueo hue'equëje paji'i, curiquë pa'i do'i secohua'i ëjaëpi. 3 Jaë cato Jesure ñañe yëquë
paji'i. Jaje yëquëta'a me ñaquë'ni pai ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i. 4 Jaje

pa'ipi du'ru huë'huëni soquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye tëto saija'tona ñani. [5] Ja maca Jesús
jarója'a saiquëpi ñani Zaqueore capi:
"Esa cajejë'ë, yure më'ë huë'ena sani pëaja'quëpi saiyë."
[6] Ja maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i huë'ena sai sapi. [7] Ja maca iyere yecohua'i
ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi co'aye yo'oquë huë'ena pësi'i caquë,
saquëna. [8] Ja maca Zaqueopi huëni nëcani capi, Ëjaëre:
"Ina Ëjaë, yë'ë paye jopore paja'a isisi'i co'amaña peocohua'ire, cui'ne yë'ë coa cosoquë
jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yë'ë se jiosiquëre."
[9] Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:
"Iye mu'se titapi iye huë'e huasoye cui'ne iye ëmë cato Abraham tsëcapë aquë api. [10] Jaje
pa'ina, Pai Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire co'equë huasosi'i caquë."

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

[11] Ja yë'ta'a Jesús cayere pai asajë cuasahuë, yure Maija'quë cuañe te'te ti'aja'coa cajë.
Jaje cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Jaje cuasajëna, ipi pai yo'oyeje pa'ye
caquë quëa huëopi. [12] Ja maca capi:
"Paji'i, te'e pai de'o tsëcapë aquë. Jaëpi so'o yejana saji'i, pai ëjaëre nesi maca, pai ëjaë
de'oni cui'naëpi co'i cosi'i caquë. [13] Ja yë'ta'a saima'në, diez pa'iohua'ire i jo'ya acohua'ini
soini, pai ñapere isipi jai do'i curiquë të'ñare te'e të'ñase'e isiquë capi: 'Iye curiquëpi se
hueroni yeque jaiye nejë'ë, yë'ë co'i macaja'a.' [14] Jaje casiquëta'are i yeja pa'i paipi ite coejë,
i saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja'cohua'ipi: 'Coeyë, më'ëre yëquë ëjaë de'oye' cajë.
[15] Jaje casicohua'ita'are pai ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i yejana. Titani cuañe saopi, i curiquë
isisicohua'ire quërëjaijë'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye pai ñape ja curiquëpi nere'ni caquë.
[16] Soina, du'ru macarepa titaquëpi capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi diez pa'ye jerepa se ne
cohuë.' [17] Pai ëjaëpi sehuopi: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë. Më'ë a'ri mañare de'oye ñacaisi
do'ire, më'ëre diez daripëa cuañequëre neñë.' [18] Yequëpi dani capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi
cinco pa'ye jerepa nehuë.' [19] Cui'ne iquëreje sehuopi: 'Më'ë cato cinco daripëa cuañequë
pa'ijë'ë.' [20] Ja maca yequëpi dani capi: 'Ëjaë, iye pa'iji, më'ë curiquë pañuelo ca'tipëna deani
de'huase'e. [21] Më'ëpi paire oima'ë yo'oquë më'ë isi ma'ñere tsi'soni, cui'ne më'ë ta ma'ñere
coa tëaquë, yo'oquëni ca'raquë pahuë.'
[22] Caquëna, pai ëjaëpi capi: 'Co'a jo'yaë, jare më'ë case'epi iñoji, më'ë co'aquë pa'iye.
Jaje yë'ë paire oima'ë yo'oquëpi yë'ë ne ma'ñere tsi'soquë cui'ne yë'ë ta ma'ñere coa
tëaquë yo'oye asaquë sëte. [23] ¿Me yo'oquë curiquë isirena, itipi ne do'ire co'ye sai hue'ñana
tëoma'ë paquë'ni, yë'ë dani iti mañaque neja'quëta'are huë'e titasi maca?' [24] Jaje cani iti
maca pa'icohua'ire capi: 'Jiojë'ë, curi të'quire. Jioni isijë'ë, diez të'ña paquëna.' [25] Caquëna,
jaohua'ipi cahuë, ite: '¿Ëjaë, tsoe diez të'ña paquëre me ai jerepa isiye'ni?' [26] Cajëna,
pai ëjaëpi sehuopi: 'Nuñerepa cayë, paquëni ai jerepa se isiye pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne
peoquëni coa ai jerepa se jio coñe pa'iji, si'aye i payeje peo hue'ñarepa. [27] Cui'ne yecohua'i
yë'ëre ëjaë de'oye coesicohua'ire quërëjani iñona dani yë'ëque ñaquëna, huani jeajë'ë,'
capi."

Jesupi Jerusalén Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

[28] Jaje iye se ca tëjini Jesús Jerusalénna saji'i. [29] Tsoe Betfagé cui'ne Betania daripëa cui'ne
Olivos hue'yosi cutihuëa ti'añe ja'i maca pa'i i ye'yacohua'ire cayaohua'ire jëjo saopi.
[30] Ñeje caquë:
"Ja maca ja'ye daripëna saijë'ë. Ti'a maca jarote pa'ija'quë api, burro sëasiquëpi, paije
ja yë'ta'a tuima'quëpi. Ti'ani joyeni dajë'ë. [31] Joyejëna, yecohua'ipi me neja'quëni saye'ni
secohua'i pa'ito, cajë'ë, Ëjaëpi yo'oye pa'iji."
[32] Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús case'eje ti'ahuë. [33] Ti'ani burroni joyejëna iti tse
acohua'ipi sei'ë:
"¿Me neñu'ju joyeye'ni?"
[34] Cajëna, iohua'ipi sehuohuë:
"Ëjaëpi yo'oye pa'iji, caëna, yo'oyë."

35 Jaje quëani joyeni Jesús quë'rona sahuë. Sani cañapi burro jetena jajeni Jesure mëo
ñohuë. 36 Ja maca ñu'i saji'i. Saina, pai cañare i saija'a ma'ana jajehuë. 37 Olivos cutihuë
perepë cajeye ja'i macare pa'ina, si'ahua'i ite asani tuicohua'ipi Maija'quëre sihuajë cui
huëohuë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, ñasicohua'ipi. 38 Ñeje cajë:
"De'oquëre papi pai Ëjaë daiji, Maija'quë jëjo daoquëre papi, de'oye pa'iyere papi coni.
Jaje pa'ito sihuañu'u, ite ma'tëmo acohua'ije sihuajëna."
39 Ja maca fariseohua'i pai jopore coni pa'icohua'ipi cahuë, ite:
"Ye'yaquë, më'ëre tuicohua'ire cama'pë cajë'ë."
40 Jaje cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Icohua'ipi cuiye jeocohua'i pa'ito quëna pëapi cuija'coa."
41 Ja maca Jesús Jerusalén quëno maca ti'aquë iti daripëre ñani oji'i. 42 Ñeje caquë:
"¡Iye mu'se më'ë de'hue asato yë'ë isiye de'ora'pi. Më'ë de'oye pa'iye ti'ara'huë, isiyere!
Jaje pa'iquëta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ña ti'añe peoji. 43 Co'a mu'se
ti'aja'coa, më'ëre. Më'ëre sañope yo'ocohua'ipi quëna tëhuopaje pa'iore të'yajaicohua'i
a'ë. Jaje yo'oni coa si'a te'ñapi etaye peojajë cajë yo'ocohua'i a'ë. 44 Jaje yo'ojë yejana si'aye
quëna pëa ne tao oaja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'i a'ë, më'ë mamajëre, huesë pa'isi
do'ire Maija'quë më'ëre do'i daisi maca."

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ja maca Jesús Maija'quëre huë'ena cacani iti huë'ena co'amaña isijë cui'ne huerojë
yo'ocohua'ire peo huë'ñarepa eto saopi, hue'sena. 46 Yo'oquë capi, jaohua'ire:
"Toyase'e caji, ñeje: 'Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e a'ë.' Jaje pa'iota'are mësaru
cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë."
47 Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quëre se huë'ena. Jaje ye'yaquëna, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne pai daripë ëjaohua'ije me neni
huani jeoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, iti yo'o ja'ñere. 48 Jaje co'ejëta'a ti'ama'pë paë'ë,
ite ne ja'ñere. Si'a pai ise'ere asajë cui'ne sehuojë yo'ojëna, ñajë.

20

Jesús Cuañeñerepa Pa'iye
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Te'e mu'se Jesús Maija'quëre se huë'ere paire ye'yaquë cui'ne huaso cocare quëaquë
pa'ina, titahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne
aiohua'i coni. 2 Jaohua'ipi titani cahuë:
"¿Quëajë'ë, ique tutupi cuañequërepa pa'i yo'oquë'ni, iye? ¿Iqueipi iye cuañe tutu isina,
yo'oquë'ni?"
3 Cajëna, ja maca Jesupi jaohua'ire capi:
"Yë'ëre cui'ne sesi'i, mësarute. Sehuojë'ë, yë'ë cato: 4 ¿Nepi cuañere'ni, Juan oco doquë
pa'i ja'ñe? ¿Maija'quë panita'a pai?"
5 Caquëna, sehuoye pajë coa sa'ñe iohua'ija'a cahuë, ñeje:
"¿Me caja'cohua'i a'ni? Maipi Maija'quëpi jëjo daopi cacohua'i pa'ito ipi sehuoja'quë
pa'ini: '¿Jaje pa'ita'are me yo'ojë sehuoye pare'ni?' 6 Cui'ne maipi paipi cuañesiquë paji'i
catoje, si'a pai huëni maire quëna pëapi jeajë huani jeaja'cohua'i pa'ini, si'aohua'i Juanre
Maija'quë coca quëaquërepa paji'i cuasajë cahuë."
7 Jaje cuasani cahuë: "Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë pa'i ja'ñe cuañehuë."
8 Cajëna, Jesuje capi, jaohua'ire:
"Yë'ëje mësaru sese'e quëaye pañë."

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Ja jeteyo'je Jesús paire coca ca huëopi. Pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, ñeje:
"Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i tani i co'amaña necaicohua'ina isi nëoni sani huesëquë.
10 Tëaye ti'asi maca saisiquëpi i jo'yaëre jëjo daopi, co'amaña necaicohua'ire seni tëani

dajë'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Jaje cani jëjo daosiquëni jaohua'ipi coa tarapi të'cani jëjo saohuë, peoquëre. 11 Ja maca iti tse aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao copi. Cui'ne jaëteje tarapi të'cani jëjo saohuë, ti isima'pë. 12 Iti tse aquëpi tijupë yequë jo'yaëre jëjo daoruje co'amaña necaicohua'ipi ñani jaëteje të'cani hue'sena quërë eto saohuë, pëijë. 13 Ja maca ña jujani iti yeja tse aquë capi: '¿Me neñe jaje pa'ito? cani i oi mamaquëre pani jëjo saopi. Jaëni ñanita'a ca'rajë de'oye sehuoja'cohua'i a'ë.' 14 Jëjo saouna, ipi ti'aquëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani sa'ñe cahuë: 'Iquëpi iye tsio tse aquë de'oja'quë api, huani jeoñu'u. Jaje yo'oni ti ñese maipi iti tse acohua'i de'oñu'u cahuë.' 15 Jaje cani tsio peo hue'ñana etoni ite huani jeohuë."

Jaje quëani Jesupi seji'i:

"¿Jaje yo'osi do'i me yo'oja'quë a'ni, iti tsio aquë jaohua'ire?"

16 Cani capi, ipi:

"Dani co'amaña necohua'ire huani jeani yecohua'ina isija'quë api, i yeja."

Jaje caquëna, iyere asani cahuë:

"¡Jaje yo'oto Maija'quëje coeni!"

17 Jaje cajëna, Jesús iohua'ire ñani capi:

"Jaje mësaru cuasato, ¿iquere caquë'ni, toya pëpë, pa'iye ñañu'u? Ñeje caji:
Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi
Jaopi yure quëna pë iorepa pa'iji.
18 Jao quëna pë ëmëje'na paipi tomecohua'i pani, tome jë'yeye pa'iji. Cui'ne quëna pëpi pai ëmëje'na tomeco pani peo sëpëarepa neñe pa'iji."

Pa'i Do'ire Saiñe Ayere Ye'yese'e
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure iti macapi tseani coñu'u maini caquë jaje quëaji. Cuasajëta'a paini ca'rajë yo'oye pahuë. 20 Ja maca yahue de'o pairepa cayeje cajë coa cosoja'cohua'ire jëjo saohuë. Jaohua'ipi sejëna, ipi tayo caëna, ja do'ire pai ëjaëna tseani isiñu'u cajë. 21 Ite seni ñañu'u cajë saisicohua'ipi cahuë:

"Ye'yaquë, më'ë paire nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne paireje si'ahua'ire si'a yë'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë. 22 Jaje pa'ina, señë. Quëajë'ë: ¿De'oquë pa'i do'ire pai ëjaë Césarna saiñe, panita'a co'aquë?"

23 Cajë sejëna, tsoe Jesús asapi, iohua'i co'aye cuasajë señe. Jaje ñani capi:

"¿Me yo'ojë yë'ëre jaje neñañu'u cajë yo'oye'ni? 24 Iñojë'ë, curiquë të'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'eje hue'eco'ni?" Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

"Romano pai ëjaë mamire toyasicoa."

25 Cajëna, ja maca ipi capi:

"Jaje pa'ito isijë'ë, romano pai ëjaëna i tseco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito Maija'quëna isijë'ë."

26 Jaje pai ña hue'ñana si'aye iohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere sehuoquëna, ñani ai ta'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jaohua'i Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi cahuë, Jesure:

28 "Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jeocaji'i, ñeje: Te'i ëmëpi mamajëre pama'ë nëjore jeoni ju'isiquë pa'ito i yo'jeipi hua'jeore huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña. 29 Jaje pa'ina, te'e tsëcapëre siete ëmëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre peoquë juji'i. 30 Juquëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne jaëje juji'i, mamajëre peoquë. 31 Ja maca toasoñe aquëpi huejapi iote jaëje cui'ne yo'opi. Jare jajese'e siete pa'iohua'i huejajë mamajëre peocohua'i juju sahuë. 32 Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë. 33 Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿nepi jaote nëjore paja'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i huejasicore?"

34 Cajëna, ja maca Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Iye yeja cato ë̱mëohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne nomiohua'ire huejojë
yo'oyë. [35] Ja̱je pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi ju̱'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo ti̱'ani
huejaye peoji, cui'ne mamajëre pajë huejoye peoji. [36] Ja̱ro cato hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë ju̱'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa pa'ija̱'cohua'i a'ë,
ju̱'ima'cohua'i. [37] Ja̱je pa'ina, so̱quë yëpi tsë̱'isi maca, Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e
acopi caji, ñeje: 'Ëjaëpi ca'a̱ji'i. Yë'ë cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diusu a'ë. Ja̱ do'ire asayë,
ju̱'isicohua'ipi huajëcohua'i huëiye.' [38] Ja̱je pa'ina, Maija'quë ju̱'isicohua'i Diusu peoji, coa
ai jerepa huajëcohua'i Diusupi. Ja̱je pa'ina, i̱te cato si'ahua'i huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji,
ju̱'isiquë i̱pi ñato."

[39] Ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë:

"Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, më'ë."

[40] Ja̱je cani ai jerepa jaiye se̱ñe pa̱huë, ca'rajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

[41] Jesupi capi, ja̱ohua'ire:

"¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni? [42] Ja̱je i̱pi David ñeje casiquëta'are
Salmos toya pëpëna:
Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
Ja'ruje̱'ë, yë'ë ëja te̱'tena.
[43] Më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire yë'ëpi më'ë que̱o të'ya me macaja̱'a.
[44] ¿Ja̱je pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe ja̱re i̱pi Davidpi Yë'ë
Ëjaë cato?"

Ju̱'isicohua'i Huëiye Ayere Se̱ñe
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

[45] Si'a pa̱i asahuë, Jesús i̱ ye'yacohua'ire ja̱je cajëna:

[46] "Cua̱ñese'e ye'yacohua'i cato tsoa ca̱ña su̱ñani cui'ne de'oyerepa jai pa̱i pa'i hue̱'ñapi
pëpajëna, cu'iyere yëcohua'i a'ë, cui'ne pa̱i tsi'si hue̱'ñaje ai de'o ñu'i saina co'ejë ja'ruyere
yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cajë. Ja̱je yo'oye mësaruta'a de'hua ñajë'ë. Cui'neje
yo'oma'pë pañu'u cajë. [47] Cui'ne hua'jeohua'ireje̱ i̱ohua'i hue̱'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë,
cui'ne pa̱ipi de'ocohua'i a'ë caja̱jë cajë, tsoerepa se̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i a'ë,
i̱ti co'ayerepa sa̱i cua̱ñoja'cohua'i."

21

Peocopi Maija'quëre I̱siye
(Mr 12.41-44)

[1] Jesús ñapi, jaiye pacohua'ipi Maija'quëre se̱ hue̱'ena cacajë, mahuëana curiquë ayajë
Maija'quëre i̱sijëna. [2] Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya a'ri te̱'ña mahuëna ayacona.
[3] Ñani Jesupi capi:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'i i̱siye jerepa i̱sio. [4] Ja̱je pa'ina,
ja̱ohua'i si'ahua'i i̱sihuë, i̱ohua'i huero jujajëna, nëañere. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱o ti peocopi
i̱sio, si'aye i̱o paco pa'i mañare."

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja̱'ñe
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

[5] Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se̱ huë'e ayere, cui'ne i̱o de'o que̱na pë̱api nesico
pa'iyere cui'ne Maija'quëre coa i̱sisi co'amañapi nesico pa'iyere. Ja̱je cajëna, Jesupi capi:

[6] "Yequë mu'se mësaru ñase'e peo hue̱'ña nejo ja̱'ñe ti̱'asipi, yequë que̱na pë ë̱mëje'e
tuiyeje̱ peoyerepa."

Ja̱ Yë'ta'a Yeja Caraja̱ima'ñë I̱ño ja̱'ñe
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

[7] Ja̱je caquëna, se̱i'ë, i̱te:

"¿Ye'yaquë, je yëhua jaje më'ë case'eje yo'oja'coa'ni? ¿Me yo'o iñoñe pa'ija'coa'ni, iye yo'oye ti'añe ja'i maca pa'ito cahuë?"

8 Cajëna, Jesupi capi:

"De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Jaje pa'ina, cayë. Jai pai yë'ë mamire cajë yo'oja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, 'yë'ë a'ë, Cristo,' cui'ne 'yure a'ë. Tsoe ti'api' caja'cohua'i a'ë. Jaje catoje, sehuoma'pë pa'ijë'ë. 9 Yequë yejapi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina, cui'ne sa'ñe iti yeja acohua'ija'a uihuaye pa'ina, asani, quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jaje iyepi du'ru tëto saiye pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a carajaiñerepa ti'añe paja'coa."

10 Ai jerepa yequeje ñeje capi:

"Te'e jai yejapi cui'ne jai yejana se uihuaye pasipi. Cui'ne yequë paipi yequë pai ja're uihuaja'cohua'i a'ë. 11 Pasipi, yeja ñu'cueyeje, ao ëa ju'iñe. Cui'ne coa si'a hue'ña ju'i dahuë pasipi. Cui'ne ma'tëmopi huajëya'ye yo'oye pa'ina, ñaja'cohua'i a'ë. Cui'ne jaiye ti ña ma'ñere ñaja'cohua'i a'ë.

12 Ja yë'ta'a iye si'aye yo'oma'në, mësarute tseajë cui'ne josa yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë co'acohua'i a'ë cajë saja'cohua'i a'ë, pai tsi'si huë'ñana. Paire co hue'ñana coja'-cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë pai ëjaohua'i quë'rona, cui'ne cuañecohua'i quë'rona saja'cohua'i a'ë, yë'ë mami do'ire. 13 Jaje yo'ojëna, mësaru yë'ë cocare quëacaija'cohua'i a'ë. 14 Jaje pa'ina, tsearena, ca ja'ñere ne de'huañu'u cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë. 15 Jaje pa'ina, yë'ëpi ta'ñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yo'ocohua'ire sañope de'hue sehuoye peoyerepa cui'ne quëcoye peoyerepa caja'cohua'i a'ë, mësaru. 16 Jaje pa'iquëta'are mësaru ja'quëohua'ipi, yo'je tsipi, do'ijëpi cui'ne cajeohua'ipi, tseani yecohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë. 17 Cui'ne si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. 18 Jaje yo'ojëta'are mësaru siopë naña me macaje te'oje ne huesëye pasipi. 19 Yo'o jujama'pë nuñerepa pa'isicohua'i pani, ti pa'iyere pana ti'aja'cohua'i a'ë.

20 Jerusalén daripëre soldado paipi tëhuo të'ijaisico pa'iona, ñani ja maca cuasajë'ë, yure maca nejosico pa'ija'coa cajë. 21 Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, jai cutihuëna. Jerusalén daripë pa'icohua'ipi etani saiye pa'iji, yequë hue'ñana. Cui'ne tsio pa'icohua'ipi co'iye peoji, cui'na daripëna. 22 Ja mu'seña cato iohua'i yo'osi do'ire sai mu'seña pasipi. Jaje yo'o mu'seña si'aye toyase'e ti'asipi. 23 Co'ayerepa ja mu'seña tsi ëta pëa maña cui'ne tsi tu'ña pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ë, Maija'quë pëi ai yo'oye nesi maca. 24 Jaje pa'ina, huajore huaijë yecohua'i huahuoja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa tsesejë coa si'a hue'ñana saja'cohua'i a'ë. Cui'ne judío pai peocohua'ipi Jerusalén daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, Maija'quë ña nëosi tëcahuë, carajai macaja'a.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25 Ja maca ësë yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne ma'ñocohua'i yo'oyere ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa co'me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiayapi co'poco ai pisiquëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë. 26 Pai coa quëquë huesëjë ju'ise'eje pa'iohua'i dahuëra etajaijëna, yo'oja'cohua'i a'ë, iye yeja carajai yo'o maca, ma'tëmo tuture paque tsasija'coa. 27 Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne i de'oye pa'iyepi daina. 28 Jaje pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoquëna, ñani sihuajë'ë, cui'ne siopëa maña mëani ñajë'ë, tsoe de'oye pa'iye mësarute isija'quëpi daija'quë api cajë."

29 Ja maca quëapi, pai ñajëna, soquë yë yo'oyeje pa'ye ñani quëaquë capi:

"Higuera soquë yë yo'oyeje pa'ye yo'oja'coa. Tsoe mësarupi ta'ñe asacohua'i a'ë, io yo'oye. 30 Jaje pa'ina, ja'opi mëa huëoquëna, ñani ometëcahuë ti'añe ja'yere pa'iji, cacohua'i a'ë. 31 Jaje cui'ne yë'ë case'epi ti'aquë yo'o huëoquëna, ñani tsoe ti'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quë cuañe te'te.

32 Nuñerepa cayë. Si'aye iye jaje yo'o saoja'coa. Ja yë'ta'a yure iye yo'o huëo ñasicohua'i pa'icohua'i juju sama'në. 33 Jaje pa'ina, ma'tëmo, yeja pani tëjini carajaija'coa, yë'ë cocata'a ti pani huesëja'coa.

34 De'hua ñare pajë pa'ijë'ë, më joñoare jëa joyo neñere, co'aye yëyere, cono cuepeyere cui'ne iye yeja pa'ijë de'oye pañu'u cayere, ja mu'se ti'aquëna, cuasama'pë yo'oyepi.

35 Trampana sioñeje yo'oja̱'coa, ja̱ mu'se si'a hue̱'ña yeja pa'icohua'ire. 36 Ne de'huasi-
cohua'ipi pa'ijë'ë, Maija'quëre si'anë se̱jë, iye tëto saitoje̱ jëasicohua'i pa'icohua'ipi Pa̱i
Mamaquë daina, de'oyepi i̱ñoja'cohua'i."
37 Ja̱ mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quëre se̱ huë'e Jerusalén pa'icona. Cui'ne ñamire
Olivos hue'yosi cu̱tihuëna sani pëapi. 38 Ja̱je pa'ina, si'a nea hue̱'ña pa̱ipi daë'ë, Maija'quëre
se̱ huë'ena i̱ quëaquëna, asañu'u cajë.

22

Jesure Tse̱añe Cuasayere
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Jujuma' a̱o a̱iñe ti̱'añe ja'i maca pa'iji, ja̱ cato. Egípto pa̱i mamajëse'ere huai Israel pa̱i
mamajëre huaiye pa̱se'ere co'ye cuasajë sihuajë yo'oye pa'iji. 2 Ja̱ mu'seña Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani je̱oja'cohua'i
a'ni cuasajë co'ehuë, i̱te asa pa̱ini ca'rajë.
3 Ja̱ maca huati ëjaëpi Judas cui'ne yequë mami Iscariote hue'equëna cacapi, doce Jesús
soisicohua'i aquëna. 4 Cacaquëna, ja̱ëpi saji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i
quë'rona cui'ne Maija'quëre se̱ huë'e ñacaicohua'i quë'rona sani ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni Jesure
ñeje yo'oni tse̱ani mësaru jëñana i̱si'ñe pa'i api capi. 5 Ja̱je caquëna, asani ja̱ohua'i ai sihuajë
curiquë sa̱iñu'u ca nëohuë, i̱te. 6 Cajëna, i̱pi sehuoni i̱te tse̱a ja̱'ñere me pa̱i peo maca i̱te
tse̱ani i̱sija̱'quë a'ni cuasaquë i̱ yo'o ja̱'ñe co'epi.

Na'i Maca Jesús A̱ise'e
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

7 Jujuma' a̱o a̱ijë cui'ne yëi ñamare huani Maija'quëre i̱sijë se̱ mu'se ti̱'api. 8 Ti̱'aëna,
Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saoquë capi:
"Sani ne de'huajë'ë, na'iquëna a̱i ja̱'ñere Israel pa̱i fiestare cuasajë."
9 Ja̱ohua'ipi i̱te se̱i'ë:
"¿Jerona ne de'huaye'ni?"
10 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësaru jai daripëna caca maca ti̱'aja'cohua'i a'ë, te'i ë̱mëpi yurupëna oco saquëni.
Ti̱'ani i̱ huë'ere pana tuijë̱'ë. I̱pi cacaquëna, ñani te'e cacajë̱'ë. 11 Cacani ja̱ maca i̱ti
huë'e aquëre se̱jë'ë: '¿Jerore pa'ico'ni, yë'ë ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni na'iquëna, Israel pa̱i
fiestare cuasajë a̱ija'a tu'rihuë? Capi ye'yaquëpi,' cajë̱'ë. 12 Ja̱je cajëna, i̱pi i̱ñosipi, ë̱mëje'e
tu'rihuëpi, jai hue̱'ñapi tsoe si'aye pa'iconi. Ñani ja̱rona ne de'huajë̱'ë."
13 Ja̱je caëna, ja̱ohua'ipi sani ja̱re Jesús case'eje̱ ti̱'ahuë. Ti̱'ani Israel pa̱i fiesta yo'oyere
cuasajë ne de'huaë.
14 A̱o a̱iñe ti̱'asi maca Jesús cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni ja'ruhuë, a̱o a̱i saihuëna. 15 Ja̱ maca
Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Mësaru ja̱'re co̱ni iye fiesta na'iquëna, a̱iñe yëhuë. Ja̱ yë'ta'a yë'ë ai yo'oye ti̱'ama'në.
16 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Ti̱jupë cui'naëpi mësaru ja̱'re co̱ni iye fiesta yo'o co̱ñe
pa̱ja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye Maija'quë te̱'tena ne sao maca ja̱ maca a̱ni co̱si'i."
17 Ja̱ maca ja̱je cani u̱cu duruhuë i̱ni Maija'quëre de'oji, se pëpani capi:
"Iyere i̱ni huahuejë̱'ë. 18 Care payë, mësarute. Ti̱jupë cui'naëpi cuiya'i co̱no u̱cuma'ë
pa'ija̱'quë a'ë, Maija'quë cua̱ñe te̱'tena yo'oye ti̱'añe pa̱to."
19 Ja̱ jeteyo'je panpë i̱ni Maija'quëre de'oji se pëpani i̱pi hua'quequë ja̱ohua'ina i̱sipi. I̱sini
capi:
"Iye yë'ë ca̱'ë. Iye yo'oyeje̱ pa'yere yo'ojë̱'ë, yë'ëre cuasajë."
20 Ja̱je cui'ne u̱cu duruhuëje̱ a̱ni tëjini i̱ni capi:
"Iye u̱cu duruhuë cato huajëye yo'o ja̱'ñere ca nëoñe a'ë, yë'ë tsiepi mësaru de'oye pa'i
ja̱'ñere caquë nejoja'a do'ipi.
21 Ja̱je pa'ina, yë'ëre cosoquë tse̱ani yecohua'ina i̱sija̱'quë i̱ñore pa'iji, yë'ë ja̱'re te'e a̱o a̱i
saihuëna tëose'epi. 22 Ja̱je yo'oye pa'iji, Pa̱i Mamaquë cato ja̱re i̱te quëa nëosi ma'aja'a saiji.
Ja̱je pa'iquëta'are ¡teaye pa'i pa'iji, i̱ti yehuoja̱'quë!"

[23] Ja maca jaje caëna, iohua'ija'a sa'ñe sei'ë, "¿nepi mai aquë yehuoja'quë a'ni?" cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sa'ñe Caye

[24] Ja maca sa'ñe cajë, "¿nepi ai jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni?" cahuë. [25] Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Yejaña ëjaohua'ipi iti necaicohua'ire cajë cuañecohua'i a'ë, cui'ne iti yeja de'oye pa'i ja'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeohua'ire hue'yocohua'i a'ë, iohua'i ëjaëre. [26] Jaje pa'iquëta'are mësaru cato jaje yo'ocohua'i pa'iye peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Iti ai jerepa pa'ipi mësaru aquë cato tsi posëje pa'i pa'iye pa'iji, cui'ne iti cuañequëpi coa necaiquëje pa'i pa'iye pa'iji. [27] Jaje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ao ai saihuëna ja'runi ñu'i aiquë, panita'a iti aore sa aoquë? Jaje pa'ina, mësarupi ñato ao ai saihuë ñu'iquë api jerepa pa'iji, cayë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësarute necaiquë pa'iyë.

[28] Mësaru a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë ja're coni pa'isicohua'ipi. [29] Jaje pa'ina, mësarute yë'ëpi cuañecohua'i pa'i ja'ñere, ja'quë yë'ëre isise'eje isiyë. [30] Yë'ë ja're coni ao ai saihuëna, yë'ë cuañe hue'ñana aijajë cui'ne ucuja'cohua'ini cui'ne cuañecohua'i ñu'i saire pana ja'rujajë doce Israel pai tsëcapë acohua'i yo'ose'ere ña de'huaja'cohua'ini pa'ija'cohua'i a'ë, mësaru."

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

[31] Ëjaëpi yequeje capi:

"Simón, Simón Satanáspi më'ëre trigo ñu'cueyeje pa'ye yo'osi'i caquë seji'i. De'hua ñajë'ë. [32] Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi më'ëni caquë Maija'quëre secacaë'ë, më'ë cuasayepi de'oye pa'ijaquë caquë. Më'ëpi ja yo'oye tëto sani yë'ëna ponësi maca. Cocaije'ë, më'ë yo'je tsire nuñerepa pa'ija'cohua'ini."

[33] Jaje caquëna, Simónpi capi:

"Ëjaë, yë'ë cato më'ë ja're coni co hue'ña cotoje co cuañosi'i cuasayë, cui'ne ju'iñe pa'itoje te'e ju'iñere yëyë."

[34] Caquëna, Jesupi capi, ite:

"Pedro, care payë. Më'ëre iye ñata tome maca ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'ë, më'ë ñama'quë a'ë ite, yë'ë caquë."

Ti'a Tëjiji, Jesús Ai Yo'oye

[35] Jesupi seji'i, jaohua'ire:

"Mësarute topëa peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire, cui'ne zapatoje peocohua'ire jëjo saosi maca ¿mësarute co'amaña jopo caraë?"

Jaje seina, iohua'ipi cahuë:

"Pani."

[36] Cajëna, capi, jaohua'ire:

"Jaje yo'ose'e pa'iquëta'are yure cato tiñe yeque yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë ayacore paquë pani saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi ju'i care isiquë curi neni hueroye pa'iji, hua'tije. [37] Yë'ëna tsoe toyajë pa'ise'ere ti'añe pa'iji. Ja toyase'epi caji: 'Co'acohua'i ja're coni cuecuehuë.' Jaje pa'ina, si'aye toyase'e nuñerepa ti'añe pa'iji, yë'ëna."

[38] Jaje caquëna, jaohua'ipi cahuë:

"Ëjaë, iñore caya hua'ña pa'iji."

Jaje cajëna, ipi sehuopi:

"Tsoe ti'api."

Jesús Getsemaní Quë'rona Señe
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

[39] Ja maca saji'i, etani Olivos cutihuëna noni i sai hue'ñana. Saina, i ye'yacohua'ije coni tuë'ë, ite. [40] Iti hue'ña ti'ani, jaohua'ire capi:

"Sejë'ë, huati neña maca taiñe paja'cohua'i."

[41] Cani ja jeteyo'je Jesús jaohua'ire jeoni saji'i, quëna pë jeoñe ja'i macana. Jarona do're ja'runi seji'i, Maija'quëre. [42] Ñeje caquë:

"Ja'quë, më'ëpi iye sëje cono da'ca nejocaiye pa'ito nejocaijë'ë, ai yo'o ja'ñere. Ja yë'ta'a yë'ë cuasase'eje yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa më'ë cuasase'ere yo'osi'i."

43 Jaje pa'ina, Maija'quë huiñaëpi ma'tëmopi ñaipi, ite tutu isisi'i caquë. 44 Jaje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quëre seji'i cui'ne i ai ësë cajeyeje pa'ye tsiepi yejana cajepi.

45 Jaje Maija'quëre seni tëjini huëni saji'i, i ye'yacohua'i quë'rona. Ti'aquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna caisicohua'ipi paë'ë. 46 Pa'ijëna, ja maca capi, jaohua'ire:

"¿Me yo'ojë caisicohua'ipi uiñe'ni? Huëijë'ë. Huëni sejë'ë, huatipi neñaquëna, taima'pë pa'ija'cohua'ipi."

Jesure Tseañe
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesupi ja yë'ta'a cocare caëna, jai pai ti'asi macaje Judas hue'equë doce i soisicohua'i aquëpi du'ru daji'i. Daina, yecohua'i jeteyo'je daë'ë. Jaëpi ti'ani Jesure tsu'susi'i caquë tsio daji'i. 48 Tsio dai maca Jesús ite capi:

"Judas, ¿coa tsu'suquë sihuayeje pa'yepi yo'oquë yehuosi'i caquë yo'oquë Pai Mamaquëre, më'ë?"

49 Ja maca Jesús ja're coni pa'icohua'ipi ñani sei'ë:

"Ëjaë, ¿hua'ñapi jaohua'ire huaiye de'oquë?"

50 Jaje se maca iohua'i aquëpi tsoe Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëni ëja te'te cajorona tëtopi, peo te'terepa. 51 Jaje yo'oquëna, Jesupi capi:

"Jeojë'ë, tsoe de'oji."

Ja maca Jesús Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaë cajorore cui'naoni ini tuacaji'i. 52 Ja jeteyo'je Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Maija'quë huë'e ñacai soldado pai ëjaohua'ire cui'ne aiohua'ire Jesupi capi, ite tseani sañu'u cajë daisicohua'ire:

"¿Co'amaña ñaëre yo'oyeje pa'ye mësaru tarapi, hua'ñapi coni date? yë'ëre tseañu'u cajë. 53 Yë'ë mësaru ja're coni si'a mu'seña Maija'quëre se huë'e pa'ina, mësarupi yë'ëre pu'pema'pë pa'isicohua'ita'a jaje yo'o macapi ti'aëna, mësaru yo'ojë neañepi quëco huesosi maca."

Pedro Cososе'e
(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Ja maca Jesure tseani coñu'u cajë sahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë huë'ena. Sajëna, cui'ne Pedroje tuji'i, so'o maca se ñaquë. 55 Jaro hue'se daripë tëhuo sitopi toa suahuë. Suani ja'ru të'ijaë'ë, ioja'a. Cui'ne Pedroje iohua'i ja're coni ja'rupi. 56 Ja maca te'o huë'e necaicopi toa yë'quë macare ja'rusiquëpi toa mia hue'ñare ñu'ina, ise'ere ai ñani cao:

"Iquë Jesús ja're coni pa'isiquë api."

57 Jaje cacona, Pedropi cosoquë capi:

"Ñama'quë a'ë, ite."

58 A'ri maña tsoe pa'i maca yequëpi sani cui'ne capi:

"Më'ëje Jesús ye'yacohua'i aquë a'ë."

Jaje caquëna, Pedropi capi:

"Pani. Yë'ë yequë a'ë."

59 Te'e hora tëto sai maca yequë cui'ne titani capi:

"Nuñerepa më'ë i ja're coni pa'isiquë a'ë. Cui'ne jaje pa'ipi Galilea aquë a'ë, më'ë. Asayë, më'ë cocana."

60 Caquëna, Pedropi capi:

"Huesëyë, yë'ë më'ë caye. ¿Iquere caquë'ni, jaje pa'ye?"

Ja yë'ta'a itire Pedro caquëna, cura yëji'i. 61 Yë'ina, ja maca Ëjaëpi co'ye poněni ñapi, Pedrore. Ja maca Pedro Ëjaë case'ere cuasa ñajaji'i: "Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'ë, më'ë case'ere." 62 Ja maca Pedro hue'sena etani ai oji'i, i tayose'ere co'a ju'i.

Jesure Cue'cueye
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesure tseani pacohua'ipi cue'cuejë cui'ne ite tara pëapi të'cahuë. 64 Ite ñaco ca cañapi
sëani tsiana mosicapi të'cajë cahuë:
"¿Se ca ñajë'ë. Nepi të'care'ni?"
65 Cui'ne jaiye yequë cocaje cahuë, ite tea ju'ijë.

Judío Pai Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Mu'se pa'i maca Judío iohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cui'ne cuañese'e
ye'yacohua'i tsi'sini Jesure sahuë. Jerepa ëjaohua'ipi ca tëjicohua'irepa quë'rona, seni
asañu'u cajë, sani cahuë:
67 "Quëajë'ë. ¿Më'ë aë, Cristorepa?"
Cajëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:
"Yë'ë i a'ë catoje mësaru coa caji cuasaye pa'iji. 68 Cui'ne yë'ëpi mësaruni sequë pa'ito
yë'ë señere sehuo ti'añe peoji, cui'ne joye saoyeje paja'cohua'i a'ë. 69 Jaje pa'isicohua'i-
ta'are yureta'a Pai Mamaquë Maija'quërepa ëja te'tere ja'rusiquëpi ñu'ija'quë api, Ëjaërepa
pa'ija'quëpi."
70 Jaje caquëna, ja maca si'ahua'i ite sei'ë:
"¿Jaje pa'ito më'ë aë, Maija'quë mamaquë?"
Sejëna, Jesupi sehuopi:
"Jaje pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë, mësaru cayeje."
71 Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:
"¿Iquere cajë ai jerepa i caquëna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi asahuë, i yë'ore
pare cahuë."

23

Pilatona Jesure Isiye
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ja maca jaje cani si'ahua'i huëni Jesure sahuë, Pilato quë'rona. 2 Jarona co'aquëre papi
ca huëohuë, ñeje cajë:
"Iquë co'aye yo'oye ti'ahuë, yëquë paini co'a de'huaquë cui'ne pai do'i saima'pë pa'ijë'ë,
romano pai ëjaëre caquë. Cui'ne, jare ipi yë'ë Cristo, pai ëjaëre pa'ë caquë api."
3 Jaje caquëna, Pilatopi seji'i, ite:
"¿Më'ë a'ë, judío pai ëjaë?"
Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Jaje pa'ijë'ë, më'ë case'eje."
4 Caquëna, ja maca Pilato capi, jaohua'ire Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire,
cui'ne paire:
"Iquë co'aye yo'oye ti'ama'ë pa'iyë."
5 Caquëna, iohua'ipi ai tutu cahuë:
"I ye'yapi si'a Judea paire co'a de'huaquë sañope ëjaohua'ire, yo'ocohua'ire nequë api.
Jaje pa'ipi yure iñona cui'ne yo'oji, Galileapi huëosiquëpi."

Herodesna Jesure Isiye

6 Pilatopi jare asani, jaje pa'ito iquë Galilea aquë a'ë capi. 7 Jaje pa'ina, mësarupi jaro aquë
api carena, Herodes quë'rona jëjo saosi'i, Galilea daripë cuañequëna, capi. Ja mu'seña cato
jaëje Jerusalénre paji'i. 8 Sarena, Herodespi ñani ai sihuaquë ai tsoe coa ña ëa ju'i pa'iquëpi
i yo'oyese'e cajëna, asaquë paji'i. Jaje pa'ipi pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, ñasi'i caquë
pa'iquë paji'i. 9 Jaje pa'ipi jaiye seji'i. Sequëta'are Jesús te'oreje sehuoma'ë paji'i. 10 Cui'ne
jarote Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi jaohua'ipi
ite ai sañope cacohua'i paë'ë. 11 Ja maca Herodes cui'ne i soldado pai tea ju'ijë co'aye
yo'ohuë. Coa ini cue'cueñu'u cajë suñahuë, de'o cañare pai ëjaohua'i ju'i care. Ja jeteyo'je
cui'naëni Pilato quë'rona jëjo saopi. 12 Ja mu'se Pilato cui'ne Herodes cajeohua'i de'ohuë,
ja'rë pëicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

13 Ja̱ maca Pilato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne pa̱i ëjaohua'ire tsi'soni,
14 capi:
"Mësarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye pa̱ire yo'oji cajë. Ja̱je pa'iquëta'are
yë'ëpi se̱ni asasi'i caquë mësarupi ñajëna, yo'ohuë. Ja̱je pa'ina, tsoe mësarupi ñahuë, do'i
peoquë pa'ina. Ja̱je pa'ito i̱que do'ire i̱te co'aye caye'ni. 15 Ja̱je pa'ina, Herodesje̱ ti co'aye
yo'oma'quë pa'ina, ña jujani jëjo daopi. Ja̱je pa'ina, iquëre huani je̱oñe peoji. 16 Ja̱je pa'ina,
coa si'seni jeteyo'je joye saoja̱'quë a'ë, pa'ija̱'quëre."
17 Ja̱je fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoquë paji'i, pa̱ire de'oye yo'osi'i caquë.
18 Ja̱je caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:
"¡Ja̱ëte huani je̱oñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saoje̱'ë!"
19 Iquë Barrabás cato pa̱ire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne ja̱ daripë pa̱i i̱ohua'i
ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi. 20 Pilato cato Jesuni etoye yëpi. Ja̱je pa'ina, tijupë ca co̱pi.
21 Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:
"¡Que̱ja'quë api, que̱ja'quë api!"
22 Toaso̱ñe aye Pilato capi, ja̱ohua'ire:
"¿Iquere co'aye yo'o u'ni, i̱? Yë'ë i̱ co'aye yo'ose'e ti̱'ama'ë pa'iyë. Ja̱je pa'ire ¿me coa
huaiye'ni? Ja̱je pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i, pa'ija̱'quëre."
23 Ja̱je caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, que̱ja'quë api cajë. Ja̱je ai cui do'ipi Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'i case'e ja̱ yo'oye ti̱'ahuë. 24 Ja̱ maca Pilato i̱ohua'i yëjë cayeje̱ yo'ose'e
pa'ija̱quë cuasapi. 25 Cuasani jaje i̱ohua'i casiquëni eto saopi, pa̱ire huaiquë co'aquëni. Ja̱
maca Jesuni i̱ohua'i yëyeje̱ huaija̱'quëre i̱sipi.

I̱te Que̱se'e
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ja̱ maca Jesure que̱ja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi sa̱ñope daina,
ti̱'ani tse̱ani cua̱ñehuë, Jesure que̱ja'core cruzu hue'equë saja̱'quëre cajë Jesupi du'ru
saina.
27 Ja̱je saina, jai pa̱i tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ije̱ jai pa̱i oijë cuijë saë'ë, i̱ni co'a ju̱'ijë. 28 Ja̱je
oijëna, Jesús ñani capi, ja̱ohua'ire:
"Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ije̱'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësaruja̱'a cui'ne mësaru
mamajëni oije̱'ë. 29 Yequë mu'se ñeje caye ti̱'aja'coa: 'Nomiohua'i mamajëre peocohua'i,
tsi̱ pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne ojeje̱ tso̱sama'pë pa'isicohua'i jerepa sihuaja̱'cohua'i a'ë.'
30 Cajëna, pa̱ipi ca huëoja̱'cohua'i a'ë, ai cu̱tire: 'Yëquëna que̱ñojë'ë' cui'ne a'ri cu̱tihue̱are
caja̱'cohua'i a'ë, 'Yahueje̱'ë, yëquëre.' 31 Huajë so̱quë yëje̱ pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me
mësarute pa̱ja'cohua'i a'ni cue̱nisi so̱quë yëje̱ pa'iohua'ire."
32 Jesús ja̱'re co̱ni huaija̱'cohua'ire caya pa̱ire sahuë, co'amaña yahue ñacohua'ire. 33 Ja̱
maca Pa̱i Si̱opë hue'yosi hue̱'ñana ti̱'ani Jesure que̱huë. Cui'ne caya co'a pa̱ire co̱ni,
yequëni i̱ ëja te̱'tena cui'ne yequëni i̱ ari te̱'tena nëcohuë. 34 Ja̱ maca i̱te que̱jëna, Jesupi
capi:
"Ja'quë oije̱'ë, ja̱ohua'ire i̱ohua'i yo'oye huesëjë yo'ocohua'ire."
Soldado pa̱ipi Jesús ju'i ca̱re dutani sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a nepi, i̱ote paja̱'cohua'i a'ni cajë
yo'ohuë. 35 Ja̱je yo'ojëna, pa̱ipi ai ñahuë. Cui'ne pa̱i ëjaohua'ique cue'cuejë cahuë:
"Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji, nuñerepa Cristo Maija'quë
tse̱quërepa pani co'ye huasoye pa'ini."
36 Cui'ne soldado pa̱ije cue'cuejë i̱te o'sa cuiya'i co̱nore o̱cuasi'i cajë yo'ohuë. 37 Ja̱je yo'ojë
i̱te cahuë:
"Judío pa̱i ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasoje̱'ë."
38 Cui'ne i̱ si̱opë e̱mëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín cui'ne hebreo cocapi ñeje: IQUË
JUDÍO PA̱I ËJAËPI.
39 Co'aye yo'ocohua'i aquëre que̱ deosiquëpi i̱ti maca dequëpi tea ju̱'i co'aye capi, ñeje:
"Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jeteyo'je yëquëre huasoje̱'ë."
40 Ja̱je caquëna, yequëpi i̱ cajeire capi cama'ë:

"¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne ju'ija'quë me casi'ni? [41] Mai cato nuñerepa
co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cuañoñë, jare mai co'aye yo'osi do'ire saijë. Jaje pa'iquëta'are
iquë ti co'aye yo'oma'quëpi yo'o cuañoji, ñaquë më'ë."
[42] Cani ja maca capi:
"Jesús huanëyema'ë pa'ijë'ë, yë'ëre më'ë cuañe huëo maca."
[43] Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja're coni pa'ija'quë a'ë, de'o hue'ñare."

Jesús Ju'ise'e
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

[44] Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'iorepa de'opi, tres pa'i macaja'a
na'iquëna. [45] Ësëje miañe pani cui'ne ta'tëpo capi Maija'quëre se huë'e Maija'quë pa'i sito
tëhuosicoje jopore paja'a tsata saji'i, ëmëje'epi meñe huë'ehuëre pana. [46] Ja maca Jesupi
cuipi:
"Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna isi nëoñë."
Jaje cani juni huesëpi.
[47] Ja maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani Maija'quëre sihuaquë capi:
"Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i."
[48] Si'ahua'i ja maca pa'isicohua'ipi ite yo'ose'ere ñani quëquë huesëjë coti saihuëana
të'cajë saë'ë. [49] Jaje saijëta'are si'ahua'i Jesús ñacohua'ipi cui'ne nomiohua'i Galileapi
tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

Jesure Tase'e
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

[50] Paji'i, te'i nuñerepa yo'oquëpi i mami José hue'equëpi, Judea yejare Arimatea daripëre
pa'iquë. Jaë cato judío pai ëjaohua'i aquë paji'i. [51] Iquë José cato Maija'quë te'te aye yo'oye
ñasi'i cuasaquë utequë paji'i. Jaje pa'ipi yequë ëjaohua'i Jesure huai ja'ñere cajëna, te'e
cui'ne cuasaye papi. [52] Jaje pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani seji'i, Jesús capë ta ja'ñere caquë.
[53] Cruzu dequëre casani jai cañapi ca'neni quëna yejana coje nesicona oapi, ja yë'ta'a paire
tama'a cojena. [54] Huajë mu'se pa'ija'coni ne de'hua mu'se paji'i. Ja mu'se cato tsoe huëoye
ja'i maca pa'iji.
[55] Galileapi Jesure nomiohua'i tuisicohua'ipi sani tasi daripë ñahuë, me oare'ni, i capë
cajë. [56] Ñani ja maca huë'ena co'ini huëo së ma'ña ne de'huahuë. Ne de'huani huajë mu'se
huajëhuë, iti cuañese'e pa'iyeje.

24

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

[1] Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca cui'naohua'ipi saë'ë, tasi daripë quë'rona
nea hue'ñarepa huëo sëñe ne de'huase'ere sajë. Cui'ne yecohua'i nomiohua'i coni saë'ë.
[2] Ja maca ti'ajë ñajëna, quëna pë daripë siosicopi tirore pa'iona, ti'ahuë. [3] Ti'ani cacajë
Ëjaë Jesús capëre ti'ama'pë. [4] Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Jaje quëquëjë
ñajëna, jarote caya ëmëohua'i mia ju'i cañia ju'icohua'ipi iohua'i ja're coni nëcahuë. [5] Jaje
ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë jaohua'ipi, cahuë:
"¿Iquere co'eye'ni, ju'isicohua'i quë'ro? Tsoe huajëquëpi pa'iji. [6] Iñore pa'ima'ë pa'iji.
Tsoe huëji'i. Cuasajë'ë. Ja yë'ta'a Galilea pa'ima'ca i ca'ñere, [7] ñeje: 'Pai Mamaquë co'aye
yo'ocohua'i jëñana isisiquë pa'ija'quë api. Pa'ina, jaohua'ipi quejа'cohua'i a'ë, soquë
sarahuana. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huajëquë huëija'quë api.' Tsoe
jare quëapi".
[8] Jaje caëna, ja maca Jesús ca'ñe cuasa ñajaë'ë. [9] Ja jeteyo'je daripë ñasicohua'ipi
co'ini si'aye iohua'i ñase'ere quëahuë, once soisicohua'ire cui'ne si'ahua'i iti maca coni
pa'icohua'ireje. [10] Iye coca i soisicohua'ire sani quëasicohua'i cato paë'ë: María Magdalena,
Juana, María, Jacobo pëca ja'co, cui'ne yequë nomiohua'i coni. [11] Jaje quëajëna, i
soisicohua'ipi jaohua'i quëaye asani sehuoma'pë paë'ë, coa cuepejë cayeje pa'ye nëina.

12 Jaje nuñerepa cayë cuasama'quëta'a Pedropi etani huë'huëquë saji'i, tasi daripëre
ñasi'i caquë. Sa ti'ani ñaquëna, ite ca'nesi cañna tirona ne saose'epi paji'i. Pa'ina, ñani
ai cuasaquë saji'i, huë'ena.

Emaúsna Sai Ma'ana Yo'oye
(Mr 16.12-13)

13 Jare ja mu'se caya ëmëohua'i Emaús daripëna saë'ë, Jerusalénpi once kilómetro sai
hue'ñana. 14 Saijë Jesús ayere cajë saë'ë. 15 Jaje cajë saijëna, jare ipi Jesús jaohua'ire tsiojaji'i.
Tsiojani iohua'i ja're coni saji'i. 16 Saina, a'ri maña carapi, iohua'i ña ti'are paye ite. 17 Ja
maca sai Jesupi jaohua'ire seji'i:
"¿Iquere sa'ñe cajë saiye'ni, ma'aja'a saini? ¿Me yo'ojë oicohua'i pa'iye'ni?"
18 Caquëna, jaohua'i aquë Cleofas hue'equëpi sehuopi, ite:
"Si'a yeja Jerusalén daripë iye mu'se yo'ose'e asayë. ¿Jaje pa'iquëta'are cui'ne më'ëse'e
iti hue'ña pa'inije asama'ë pani sequë?"
19 Caquëna, ja maca ipi capi, ite:
"¿Me yo'ore'ni?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëpi, Maija'quëre quëacaiquëpi, si'aye tutu quë'ipi cui'ne i cayeje
Maija'quë ña hue'ñana, nuñerepa caquëpi si'a pai ña hue'ñana caquëre pare yo'ose'ere
cayë. 20 Jaje pa'ini, queni huani jeohuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i maire
cuañecohua'i cui'ne si'a ëjaohua'i huani jeoñe pa'iji cajëna. 21 Yëquë cato jaëpi Israel paire
huasoja'quë api cajë utecohua'i paë'ë. Yure jaje pa'ijëna, si'aye iye co'aye yo'ohuë, coa
toaso mu'seña ite yo'ose'e tëtosaiji, yure. 22 Jaje yo'ose'e pa'itoje ai jerepa ai cuasaye pa'iji.
Yëquë ja're coni nomiohua'i pa'icohua'ipi nea hue'ñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë.
23 Jesús capë peoco pa'ina, jaje ñani jaohua'ipi dani yëquëre quëahuë. Huëo cani ñañeje
pa'ye huiñaohua'ire ñajëna, jaohua'ipi Jesús huajëquëpi pa'iji cahuë cajë. 24 Ja jeteyo'je
yëquë cajeohua'ije tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje nomiohua'i case'eje pa'ye pa'ina,
ti'ani ñahuë. Jesureta'a ñama'pë paë'ë."
25 Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:
"Asa ti'ama'cohua'ire pa'ni, mësaru. Je yëhua asani sehuoja'cohua'i a'ni Maija'quëre
quëacaicohua'i cajë pa'ise'e. 26 ¿Mësarupi cuasato Cristo ai yo'oye paja'quë paquë si'aye
iye ja yë'ta'a i de'o hue'ñarepa saima'ë pani?"
27 Jaje se cani ja maca quëa huëopi, si'aye ite yo'o ja'ñere cajë toyase'ere. Moisés toyaquë
pa'ise'epi huëoni cui'ne yecohua'i Maija'quë quëaquëna, toyasicohua'i toyajë pa'ise'e coni
quëapi.
28 Iohua'i cajë saisi daripëna ti'ani, Jesús ja yë'ta'a i sai hue'ña sasi'i caquë yo'oyeje yo'opi.
29 Jaje yo'oquëna, jaohua'ipi soihuë:
"Yëquë ja're coni pëajë'ë na'iji, coa ñami de'o tëjiji." Asani ja maca Jesús iohua'i ja're
coni cacani pëapi. 30 Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohua'i ja're coni ja'rusi maca ipi panpë ini
Maija'quëre se pëpani jëyoni jë'yequë jaohua'ire aopi. 31 Jaje i yo'o maca ña titahuë, ire
papi cuasajë. Jaje cuasa maca tsoe peo hue'ña huesëpi. 32 Ja maca iohua'ija'a sa'ñe cahuë:
"Maipi asahuë, mai joñoa ai sihua ëaye nëiñe, ma'aja'a dai toyase'ere ipi quëaquëna."
33 Jaje ñani ti uteye peoyerepa ma'aja'a dai huëoni daë'ë, cui'naohua'ipi Jerusalénna.
Titajëna, jarote paë'ë, once Jesús soicohua'i tsi'sisicohua'ipi iohua'i cajeohua'i ja're coni.
34 Pa'ijëna, titani asajëna, jaohua'ije cahuë:
"Nuñerepa Jesús huëji'i. Cui'ne ise'ere iñopi, Simónre."
35 Cajëna, ja maca iohua'ije quëahuë, ma'aja'a saijëna, yo'ose'ere. Cui'ne Jesupi panre
jë'yequëna, ñani ite ña titase'ere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Ye'yecohua'ina
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Ja yë'ta'a iti yo'ose'ere cajëna, Jesús iohua'i jopore pana ñai nëcapi. Ja maca pëpapi,
ñeje caquë:
"De'oye pa'ija'cohua'i a'ë, mësaru."

37 Caquëna, jaohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i pa'isi joyore ñañë cuasajë. 38 Jaje cuasajëna,
Jesupi jaohua'ire capi:
"¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iye'ni? ¿Me yo'ojë mësaru joñoa jëa coeyeque
hue'eye'ni? 39 Ñajë'ë, yë'ë jëñare cui'ne yë'ë quëore. Jare yë'ë i a'ë, mësaru ñasiquërepa.
Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato capë cui'ne tara peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a capë tara
hue'equë pa'iye. Yë'ë a'ë, me joyo pa'iye'ni."
40 Jaje cani jaohua'ire iñopi, jëña cui'ne quëo ite quese'ere. 41 Jaje yo'oquëna, ja yë'ta'a
ire papi cuasaye pahuë, ai sihua do'ire, cui'ne quëquë do'ire. Jaje pa'ina, Jesupi jaohua'ire
capi:
"¿Ai maña paye, iño?"
42 Caquëna, ini isihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi. 43 Isijëna, ini iohua'ique ñajëna, aji'i.
44 Ja jeteyo'je capi, jaohua'ire:
"Ja yo'ose'e cato yë'ë mësaru ja're ja yë'ta'a coni pa'i case'ere yo'ohuë. Si'aye Moisés
cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne Salmos toyase'e si'aye ti'añe
paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Jaje pa'ina, yo'ohuë."
45 Ja cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa ti'ajajë caquë. 46 Jaje pa'ina, quëaquë
jaohua'ire capi:
"Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë juni huesëye pa'iji. Jaje ju'isiquëta'a toaso
mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api. 47 Jaje pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji.
Si'a hue'ña pa'icohua'ire Jerusalén paire quëa huëoye pa'iji. Huëosicohua'ipi ñeje cajë:
Ja'në cuasase'e jeoni ponëjë'ë. Jaje yo'ojëna, mësaru co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye
pa'ija'coa. 48 Jaje pa'ina, mësaru a'ë, yure iye ñasicohua'irepa. 49 Ina, yë'ëpi, ja'quë ca
nëose'e jëjo daoja'quë a'ë, mësaruna. Jaje pa'ina, saima'pë iño Jerusalén daripëre pa'ijë'ë,
ma'tëmo jëjo dao tuture utejë'ë, mësaru suña ja'ñere."

Ma'tëmona Sa Cuañoñe
(Mr 16.19-20)

50 Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Jarona jëña mëani Maija'quëre secacaji'i,
jaohua'ire. 51 De'oye pa'ijë'ë, cani jaohua'ire jeoni ma'tëmona sa cuañopi. 52 Ja jeteyo'je
Maija'quëre seni tëjini co'ihuë, Jerusalénna ai sihuajë. 53 Cui'ne si'anë Maija'quëre se
huë'ere pa'ijë Maija'quëre de'oquë api cajë sihuajë paë'ë. De'oji. Ca tëjihuë.

SAN JUAN

De'o Cocapi Pai De'ose'e

1 Ja yë'ta'a yequë co'amaña pa'ima'në iti coca tsoe paji'i. Iti coca cato Maija'quë ja're
paji'i. Iti coca cato Diusupi. 2 Du'ru huëo macana Maija'quë ja're coni paji'i, iti cocapi. 3 Ipi
Maija'quë ja're coni co'amaña de'huapi. Peoji, i de'hua ma'ñe, si'aye i de'huase'e a'ë. 4 Ini
paji'i, ti pani huesëye. Ti pani huesëyepi paire miacaiye pa'iji. 5 Iye miañepi nea hue'ñare
pana miacaji'i. Miacaina, neañepi ne yayo ti'añe papi.
6 Pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë Juan hue'equë. 7 Jaë cato iti miañe ñasiquëpi quëacaiquë
paji'i, i cayere care paji cuasani si'a pai asajajë caquë. 8 Juan cato miañe peopi. Jaë cato coa
miañe ñasiquëpi quëacaiquë paji'i. 9 Nuñerepa si'a paire miacaiyepi iye yejana titapi.
10 Ipi Diusu ja're pa'i iye yeja de'huasiquëta'are iye yeja pa'icohua'ipi ire papi cajë asaye
pahuë. 11 I paire pana daji'i. Daisiquëta'are i paipi ite de'oye sihuajë yo'oye pahuë. 12 Jaje
jai pai pajëta'are de'hue te'ohua'ise'e sihuajë ite nuñerepa Cristo huasoquë api cuasajë
asahuë. Jaje ite cuasasicohua'ini nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'iye nepi. 13 Pai
mamajëje pa'iohua'i peoyë. Diusu mamajë cato, Diusupi necaina, i mamajë de'osicohua'i
a'ë. Pai ai de'oyepi ai de'oma'cohua'i a'ë. Panita'a coa yëjë yo'oyepi ai de'ose'eje pa'iohua'i
peoyë.
14 Cristopi pai de'oni mai ja're coni paji'i, paire oiquëre papi, cui'ne nuñerepa pa'ipi.
Jaje pa'ini i de'oquë pa'iyerepa ñahuë, yëquëpi, Maija'quë Mamaquërepa te'i macapi, ai
de'oquërepa pa'ina. 15 Jaje pa'ina, Juan Cristo do'ire ca'aji'i, ñeje:
"Iquë api, yë'ë mësarute quëasiquë. Jaëni yë'ë quëahuë. Yë'ë jeteyo'je daiji, jerepa pa'i.
Yë'ë peo'në pa'isiquë ca'aji'i."
16 De'oye pa'iye ti'ahuë, i do'ipi. 17 Cuañese'e cato Moisésja'a Maija'quëpi isise'e a'ë.
Cui'neje paire oiye, cui'ne nuñerepa yo'oye cato Jesucristoja'a isise'e a'ë. 18 Te'ije Diusure
ñasiquë peoji. Coa i mamaquë i ja're coni pa'iquëse'e. Jaëse'e ñapi. Maire quëa iñopi, i
pa'iye aye.

Jesucristo Ayere Juan Cacaise'e
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Jerusalén pa'i judío ëjaohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'ire cui'ne levitasre jëjo
saoreña, Juanre iquei'ni më'ë cajë seni asaja'cohua'ire. 20 Jaje jëjo saorena, sani sejëna,
Juanpi tiñarepa quëaëña:
"Yë'ë cato Cristo Maija'quë paire huasoquë peoyë."
21 Jaje caquëna, seni coreña:
"¿Jaje pa'ito iquei'ni, më'ë, tsoe hue'ña Maija'quë quëacaiquë pa'isiquë?"
Cajëna, Juanpi caëña:
"Pani."
Yeque seni coreña:
"Jaje pa'ito ¿Maija'quëre quëacaiquë daija'quë api ca nëosiquë aë, më'ë?"
Jaje catoje sehuouña:
"Pani."
22 Ja maca careña:
"¿Iquei'ni, jaje pa'ito? ¿Me yëquëre jëjo daosicohua'ire sani quëaja'cohua'i a'ni? Më'ë
ayere quëaje'ë, yëquëre."
23 Cajëna, Juanpi caëña:
"Yë'ë cato yë'ose'e cuene yejapi cuiquë a'ë: 'Nui ma'arepa hui'yoje'ë, Ëjaë daija'a ma'a.'
Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'eje caquë a'ë, yë'ë."
24 Juanre sani casicohua'i cato fariseo paipi jëjo saosicohua'i paë'ë. 25 Jaohua'ipi seteña,
ite:
"Cristo peoni, cui'ne Elíasje peoni, cui'ne Maija'quë jëjo daosi'i casiquëje peoni, ¿Me
yo'oquë cui'ne oco doquë'ni?"
26 Cajëna, Juanpi caëña:

"Yë'ë cato oco doquë aë. Jaje pa'iquëta'are mësaru ja're coni pa'iji, mësaru ña ti'ama'quëje. 27 Jaë cato yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ëre tëto saisiquëpi. Yë'ë cato do'i peoyë, i zapato joyecaiyeque."

28 Iye cato Betábara hue'e hue'ñana yo'ose'e a'ë, Jordán tsiaya ësë mëi te'tena Juan oco do hue'ñana.

Maija'quë Yëi Ñamapi, Jesús

29 Se ñatasi mu'se Jesupi Juan quë'rona tsio daina, ñaquë caëña, Juan:

"Ñajë'ë. Iquë api, Maija'quë Yëi ñama iye yeja pa'icohua'i tayo yo'oye nejocaiquë. 30 Yë'ë jaëni cahuë: 'Yë'ë jeteyo'je daiji, yë'ëre tëto saisiquë. Jaë cato yë'ë peo maca pa'isiquë api.' 31 Yë'ëje huesëhuë. Iquei'ni cuasahuë. Jaje pa'iquëta'are ocopi dohuë, Israel paipi ñajajë caquë."

32 Caëña, Juan yequeje:

"Yë'ëpi ñahuë, Maija'quë de'o joyopi ma'tëmopi su'teje pa'ipi ina cajeni pëaquëna. 33 Yë'ë cato ja yë'ta'a huesëhuë, iquei'ni cuasaquë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre oco dojë'ë caquë cuañesiquëpi capi: 'Më'ëpi oco doquë ñaquëna, de'o joyopi cajeni ina pëasiquëpi. Jaë api, paire Maija'quë de'o joyopi doquë.' 34 Jaje pa'ina, yë'ë iti ñasiquëpi quëacaiquë pa'iyë, Maija'quë Mamaquëre papi caquë."

Jesús I Ye'yacohua'ire Du'ru Macarepa Nese'e

35 Se ñatasi mu'se Juan cui'ne i ye'yacohua'i coni paë'ë, ja'rë pa'isi macare. 36 Pa'ijëna, Jesús da saina, ñaquë Juan capi:

"Ñajë'ë. Jaë api, Maija'quë Yëi ñama."

37 Jaje Juan caquëna, asani i ye'yacohua'ipi cayaohua'i Jesure tuteña. 38 Jaje tuijëna, Jesupi asani co'ye ñani caëña, jaohua'ire:

"¿Iquere co'eye'ni?"

Caquëna, iohua'ipi careña:

"Ye'yaquë, ¿Më'ë jerona pa'iquë'ni?"

39 Cajëna, Jesupi capi:

"Dani ñajë'ë, yë'ë pa'i hue'ña."

Caëna, i pa'i hue'ñana sani ñani i ja're pëani paë'ë, cuatro pa'i maca ti'asicohua'ipi iti mu'se na'i macaja'a.

40 Juan caquëna, asani tuisicohua'i aquë cato, te'i Andrés paji'i, Simón Pedro yo'jei. 41 Ja yë'ta'a yeque yo'oma'në du'ru macarepa cato Andrés, maja'yë Simónni sani co'epi. Ti'ani capi, ite:

"Ti'ahuë, yëquë, Mesías maire huasoquë."

42 Jaje quëani Andrés sai saëña, Simónre Jesús quë'rona. Saquëna, ñani Jesupi caëña:

"Më'ë cato Jonás mamaquë Simón'ë. Jaje pa'iquëta'are Cefas hue'equë pa'ijë'ë. Jaje cani Pedro caye a'ë. (Mai coca cani quëna pë caye pa'iji.)"

Jesús Soise'e Felipere Cui'ne Natanaelre

43 Se ñatasi mu'se Jesús Galilea yeja quë'rona sasi'i caquë yo'oquë, Felipere ti'api. Ti'ani capi:

"Tuijë'ë, yë'ëre."

44 Iquë Felipe cato Betsaida daripë aquë paji'i, Andrés cui'ne Pedro pa'i hue'ña aquë. 45 Ñani ja maca Felipe Natanaelre co'ese'e caquë sani ti'ani ite capi:

"Ai tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés toyaquë pa'isiquëni ñahuë, yëquë. Jaë cato Jesupi José mamaquë Nazaret daripëpi aquë api."

46 Caquëna, Natanaelpi capi:

"¿Nazaret daripëpi de'o pai eta ti'añe pa'iquë?"

Caquëna, Felipepi capi:

"Dani ñajë'ë, ini."

47 Natanaelpi Jesús quë'rona tsiojaina, Jesús capi:

"Nuñerepa Israelita macapi daiji, iquë cosoye peoquëpi."

48 Jaje caquëna, Natanaelpi sequëña:

"¿Me yë'ëre ñaquë'ni?"
Caquëna, Jesupi capi:
"Ja̱ yë'ta'a Felipe më'ëre soima'në ñahuë, Higuera so̱quë yë huë'ehuëre më'ë nëca maca."
49 Ja̱ maca Natanaelpi capi:
"Ye'yaquë, më'ë cato Diusu mamaquë a'ë. Judío pa̱i ëjaëre pa'ë, më'ë."
50 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"¿Coa Higuera so̱quë yë huë'ehuëre pa'i maca ñahuë case'ere nuñerepa Ëjaëpi caji caquë asaquë, më'ë yë'ëre? Ai jerepa pa'yere, më'ë ñaja'quë a'ë, jeteyo'je."
51 Yequeje̱ Jesupi capi, i̱te:
"Nuñerepa cayë. Ma'tëmo hui'yosicopi pa'iona, Diusu hui̱ñaohua'ipi mëisicohua'ipi cajesicohua'ipi Pa̱i Mamaquëni cajë yo'ojëna, ñaja'cohua'i a'ë."

2

Caná Daripëna Huejase'e

1 Toaso̱ mu'seña sa tëto sai maca Caná daripëre hueja fiesta paquëña, Galilea yejare. Ja̱rote Jesús pëca ja'coje̱ pacoña. 2 Jesús cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni hueja fiestana soi cua̱ñoisicohua'ipi pa'ijë sateña. 3 Cuiya'i o'sa caraja̱isi maca, Jesús pëca ja'copi cao:
"Cuiya'i o'sa yure peoji."
4 Cacona, Jesupi sehuopi:
"¿Nomio me yo'oco ja̱je yë'ëre caco'ni? Yë'ë yo'o maca ja̱ yë'ta'a ti̱'añe pa̱ji."
5 Ja̱je catoje̱ i̱opi cao, pa̱ire necaicohua'ire:
"I̱ cayeje̱ yo'oje̱'ë."
6 Ja̱rote seis que̱na yurupë̱a paji'i, judío pa̱i si'si cuya to̱jë yo'o yurupë̱a. Te'e yurupë cato veinte panita'a veinticinco galones doye paji'i. 7 Jesupi pa̱ire necaicohua'ire capi:
"Iye yurupë̱ana ocore do'e ti̱mëjë'ë."
Caëna, do'e ti̱mëreña. 8 Do'e ti̱mërena, Jesupi capi:
"Yure cato a'ri maña doni fiesta yo'oye ñacaiquëna sacaije̱'ë."
Caëna, ja̱je yo'oreña. 9 Sarena, fiesta yo'oye ñacaiquëpi, ocopi cuiya'i co̱no de'ose'ere neñapi, huesëquë. I̱ti ñajë ocopi yurupë̱ana dosicohua'ise'e ja̱'ë cuasahuë. Ja̱je neñani fiesta yo'oye ñacaiquëpi huejaquëre soini capi:
10 "Si'a pa̱i du'ru macarepa cato de'o cuiya'i co̱nore pare u̱cucoa. Ai u̱cusi macarepa jeteyo'je a'ri maña de'o cuiya'i co̱no o̱cuacoa. Ja̱je pa'iquëta'are më'ë cato ai de'o cuiya'i co̱nore pare de'huahuë."
11 Jesús Caná daripë Galilea yejana pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'ose'e cato du'ru macarepa yo'o i̱ñose'e paji'i, i̱ de'oquërepa pa'iyere. Ja̱je yo'ouna, i̱te ye'yecohua'i i̱re papi cuasahuë.
12 Iye yo'o tëjisi jeteyo'je Capernaum daripëna saji'i, pëca ja'co, yo'je tsi̱, cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni saijëna. Sani ja̱rona paë'ë, a'ri maña mu'seña.

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa To̱se'e
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Israel pa̱i Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë judío pa̱i yo'o mu'seña ti̱'a tëjiquëna, Jesupi Jerusalénna saji'i. 14 Sani ti̱'api, Maija'quë huë'ere curiquë neñu'u cajë duruhue̱quëre i̱sicohua'i, cui'ne yëi ñamare i̱sicohua'i, cui'ne su'tere i̱sicohua'i cui'ne curiquë cambiacohua'i ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, ñani. 15 Jesupi i̱ohua'ire si'seja̱'core neni yureta'a si'a pa̱ire co'amaña i̱sicohua'ire yëi ñamare cui'ne hue̱quëre co̱ni te'epi curiquë cambiajë ñu'icohua'ini eto saoni i̱ohua'i curi topë̱a je̱a ña'ñe saocai, cui'ne mesa saihue̱aje jë'je ta̱ño saocaji'i. 16 Su'tere i̱sicohua'ini capi:
"¡Eto saojë̱'ë, i̱ño pama'pë! ¡Yë'ë Ja'quë huë'ere co'amaña huero huë'e neni yo'oma'pë!"
17 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi toyase'e cayere cuasa ñajateña, ñeje cayere: "Si'aye yë'ë pa'iye më'ë huë'ere cuasani ñacai yo'oyë."
18 Ja̱ maca judío pa̱ipi Jesure se̱i'ë:
"¿I̱quepi më'ë i̱ñoja'quë a'ni, më'ë cua̱ñequë pa'iye iye yo'oquë?"
19 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Nejojë'ë, iye huë'ere. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi coa toaso mu'señapi nesi'i, cui'naoni."
[20] Caquëna, judío paipi careña:
"Cuarenta y seis ometëcarepa nesicore ¿me më'ëpi coa toaso mu'señapi huë'e nesi'ni?"
[21] Jaje Jesús cani i capëre capi, huë'ere pare caye papi. [22] Jaje pa'ina, Jesús ju'isiquëpi huëisi maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajateña, i iye case'ere. Cui'ne ja maca toyase'e case'eje nuñerepa care pa'ë cajë asahuë.

Si'aohua'ire Jesús Ñaquë Api

[23] Jesús Jerusalénre pa'i pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, ñani jai pai ite ire papi cajë asahuë, Israel pai Egíptopi etase'ere cuasajë yo'o fiesta pa'i maca yo'oquëna. [24] Jaje pa'iquëta'are Jesús cato pai cuasayere ñani pai nuñerepa cayë cuasaye papi, si'aye pai cuasaye ñaquë sëte. [25] Paipi ite dani jaje yo'oquë api iquë cajë quëa ti'añe peopi, tsoe ise'e asapi, pai joyo cuasajë pa'iye.

3

Jesús Cui'ne Nicodemo

[1] Paji'i, te'i fariseo Nicodemo hue'equë. Jaë cato ëjaërepa paji'i, judío pai aquë. [2] Jaje pa'ipi Nicodemo ñami Jesure ñasi'i caquë, sani capi, ite:
"Ye'yaquë, asayë, më'ëre Diusupi ye'yaja'quëre jëjo daosiquëpi pa'i, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquë tutu iñoquë cui'ne si'aye yo'oquëna. Paise'e pa'ini jaje yo'o ti'añe peoji, Diusupi coni yo'oye pato."
[3] Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Nuñerepa më'ëre cayë, pëca ja'coja'a të'ya daise'eje pa'ye tijupë të'ya dani cuañoma'quë pani Maija'quë cuañe te'te ñañe peoji."
[4] Caquëna, Nicodemopi seji'i, ite:
"¿Me jaje aipi pëca ja'cona caca coni të'ya dani cuañoñe pa'iquë'ni? ¿Me jaje yo'oye pa'iquë'ni?"
[5] Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa më'ëre cayë. Cui'naëpi pëca ja'co të'ya daise'eje pa'ye ocopi cui'ne joyopi të'ya dani cuañoma'quë cato Maija'quë cuañe te'te cacaye peoji. [6] Pëca ja'quëohua'i paipi parena, të'ya daisicohua'i cato jare pai pa'iyë. Joyopi të'ya daisicohua'i cato jare joyo acohua'i pa'iyë. [7] Ai cuasama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëpi ñeje cato: 'Si'a pai huajëye ai de'oye pa'iji.' [8] Tutu cato si'a hue'ña daicoa, io pisiyese'e asajëna. Jaje pa'iquëta'are huesëyë, io dai hue'ña cui'ne io sai hue'ñaje. Si'a joyopi të'ya daisicohua'i cato, tutuje pa'iohua'i pa'iyë."
[9] Jaje caquëna, Nicodemopi seji'i:
"¿Me jaje yo'oye pa'iquë'ni?"
[10] Seina, Jesupi sehuopi:
"¿Më'ë judío paire ye'yaquëre pata'a huesëquë'ni, iye? [11] Nuñerepa më'ëre cayë, yëquë asayere, cui'ne iti ñase'ere quëayë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñerepa cayë cajë asaye pañë. [12] Iye yeja ayere quëaquëna, asama'pë pani ai jerepa asaye peoji, yë'ëpi ma'tëmo ayere quëato.
[13] Pai mañaje ma'tëmo mëni ñama'cohua'i a'ë. Coa iti hue'ñapi Pai Mamaquë daisiquëse'e asaji, ma'tëmo aquëse'e. [14] Moisés añare cuene yejana neni soquë tarapëna tëoni huëo nëcoquë pa'ise'eje cui'ne Pai Mamaquëje huëo nëco cuañoja'quë api. [15] Si'ahua'i ite secohua'ipi ne huesëma'pë ti pani huesëyere pajajë caquë.

Maija'quë Paire Oise'e

[16] Si'a paire oi do'ire Maija'quëpi i mamaquë te'i macani isipi, si'a pai ite, nuñerepa ire papi, cajë cuasacohua'ipi ne huesëma'pë, ti pani huesëjajë caquë. [17] Diusu mamaquëre jëjo daoma'ë paji'i, paire nejoja'quëni. Jëjo daopi, huasoja'quëni.
[18] Diusu mamaquëre nuñerepa i api caquë cuasaquëpi nejosiquë peoji. Jaje pa'iquëta'are ire papi caquë cuasama'quëpi nejosiquë pa'iji, Diusu mamaquëre asama' do'ire. [19] Ire papi cajë cuasama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë, miañepi iye yejana daisiquëta'a nea hue'ñare miañe jerepa yëhuë, iohua'i yo'oyepi co'a do'ire. [20] Si'a pai co'ayere yo'ocohua'ipi miañere coecohua'i a'ë, iohua'i yo'oyepi tiñarepa ña cuañoma'quëni cajë. [21] Jaje pa'iquëta'are

de'oyerepa yo'ojë pa'icohua'ipi tsio daiyë, miañena. Iohua'i yo'oye cato Diusupi yëni cocaina, yo'oye a'ë cajë iñoñu'u cajë."

Jesús Ayere Juan Ca Cose'e

22 Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'i ja're coni Judea yejana saji'i. Jarote tsoe maca iohua'i ja're pa'i oco doquë yo'opi. 23 Juanje ja mu'seña cato Enón quë'rore oco doquë paji'i, Salim ja'ye macare, jarote ocoje ai pa'i do'ire. Si'a pai i quë'ro daisicohua'i oco do cuañosicohua'i paë'ë. 24 Iye cato ja yë'ta'a Juanre tseani coma'në yo'ose'e a'ë.

25 Ja maca Juan ye'yacohua'i acohua'ipi judío pai ja're sañope yo'ojë careña, si'si tsoa toñe ayere cajë. 26 Jaohua'ipi Juanre sani careña:

"Ye'yaquë, asajë'ë, më'ë ja're coni Jordán tsiaya oco doquë pa'isiquëpi, më'ë yëquëre quëasiquëpi. Yure cato ocore doquëna, jai pai ise'ena saiyë."

27 Cajëna, Juanpi capi, jaohua'ire:

"Maija'quëpi isima'quë pa'ito yecohua'ije jaje yo'o tutu paye peoji. 28 Tiñarepa yë'ë quëahuë, mësarute. Cristo peoyë caquë, cui'ne quëahuë yë'ë cato ite ne de'huacaiquë du'ru jëjo daosiquë a'ë. 29 Se ñajë'ë, cui'ne hueja fiesta je'quë huejaja'core paquë api, iti huejaquërepa. Huejaquë cajei cato cocare asaquë, sihuaquë ñu'iquë api. Jaje yë'ëje yure asaquë sihuayë, i ayere cajëna. 30 Jaë cato jero sa'ana jerepa pa'i pa'ija'quë api, yë'ë cato coa jero sa'na do'i peoquë de'oja'quë aë."

Ma'tëmo Aquëpi Daiye

31 Ëmëje'pi daiquë cato si'a paire tëto saisiquë api. Iye yeja aquë cato jare iye yeja aquë api. Jaje pa'ina, yeja cocare caji. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo daiquë api, si'a pai jerepa pa'i. 32 Jaje pa'ina, ñase'ere cui'ne asase'ere quëaji. Quëaquëta'are paipi nuñerepa caji cajë asaye pañë, i cayere. 33 Nuñerepa caji caquë cuasasiquë pani, Maija'quë nuñerepa caquë api cacaiji. 34 Jaje pa'ina, Maija'quë jëjo daosiquë cato Maija'quë cocare caji, Maija'quë ëseye peoyerepa i de'o joyore isiquëna. 35 Pëca ja'quë oiji, i mamaquëre. Jaje pa'ina, si'aye i jëñase'ena jeopi, yo'ojaquë caquë. 36 Pai Mamaquëre ire papi caquë cuasaquëpi ti pani huesëja'quë api. Jaje pa'iquëta'are asama'ë coequë cato ja pa'iye peoji. Peoquëpi coa ai jerepa Maija'quë pëi saiñena sai cuañeja'quë api, co'ayerepa.

4

Samaria Paiore Jesús Case'e

1 Jesupi Juan seña maca ite tuicohua'ire paquëpi cui'ne jai paire oco doquë yo'oji asareña, fariseo pai. 2 Nuñerepa Jesupi oco doye papi. Coa i ye'yacohua'ipi oco dohuë. 3 Jaje Jesús asani Judea yejapi etapi, Galileana sasi'i caquë.

4 Co'i maca Samaria yejaja'a tëto saiye paji'i. 5 Pa'ina, daiquëpi Samaria yeja daripë Sicar titapi, Jacobo mamaquë Josére yeja isiquë pa'isico quë'rona. 6 Jarote Jacobo oco coje paji'i. Ma'aja'a dai jë'josiquë sëte Jesús oco coje yë'quë macana ja'rupi. Mu'se joporepa paji'i, ja maca cato. 7-8 Ye'yacohua'ipi pai daripëna aiñe hueroñu'u cajë saë'ë. Satena, ja maca te'i ñu'ina, Samaria nomiopi oco easi'i caco daco'ë. Dacona, Jesupi capi:

"Ocore isijë'ë, yë'ëre."

9 Jaje caquëna, Samaria nomiopi sehuoo:

"¿Më'ë judío paita'a, me yo'oquë yë'ë Samaria nomioni oco hueroquë'ni?"

(Judío pai cato Samaria paire tsioma'cohua'i a'ë.) 10 Ja maca Jesús sehuopi:

"Diusu më'ëre isiye asaco pani, cui'ne më'ëre oco sequëreje jaë api asaco pani, më'ëpi yë'ëre setira'huë. Seona, yë'ëpi pa'i ocore pare isira'huë, më'ëre."

11 Caquëna, iopi cao:

"Ëjaë, ¿jepi më'ë oco eani isisi'ni, yë'ëre? Iti eayeje peoquë, cui'ne oco coje cato huaicoa. ¿Jero ayere pa'i ocoje yë'ëre isisi'ni? 12 Iye oco coje cato yëquë ai Jacob necaisicoa. Jaje icona ije cui'ne i mamajëje cui'ne nëicohua'ije ucujë pa'ahuë'ë. ¿Më'ëpi cuasani i jerepa pa'i a'ë cuasaquë?"

13 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Si'ahua'i iye oco ucucohua'i cato si'anë oco ëaquëna, pa'iyë. 14 Jaje pa'iquëta'are yë'ë isi oco ucusiquë cato cui'naëpi oco huëoye peosipi. Yë'ë oco cato sa'nahuëre papi oco coje tsa'iñeje pa'ye etaquëna pasipi, ti pani huesëye isiyepi.”

15 Ja maca cao iopi:

“Ëjaë, jaje pa'ito ja ocore isijë'ë, yë'ëre, cui'naopi oco ëaye peoye, cui'ne iye oco coje ea daiye paja'core.”

16 Cacona, Jesupi capi:

“Më'ë ëjëre soijani ja maca daijë'ë, iñona.”

17 Caquëna, iopi cao:

“Ëjëre peocoa'ë.”

Cacona, Jesupi sehuopi:

“Ëjëre peocoa'ë cani peore paco cayë, më'ë. 18 Ja'në cato më'ë cinco ëmëohua'ire pahuë. Yure më'ë paquë cato më'ë ëjë peoji. Peocoa'ë cani më'ë care pahuë.”

19 Jare asani iopi caco:

“Ëjaë, më'ë cato Maija'quëre quëacaiquë a'ë asayë, më'ëre. 20 Yëquë aiohua'i Samaritano pai iye cutihuëna Maija'quëre sejë pa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are mësaru judío paipi Jerusalénna Maija'quëre señe pa'iji, cacohua'i a'ë.”

21 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Care paji cuasajë'ë, nomio. Maija'quëre coa si'a hue'ña pa'ijë señe ti'api. Ja maca cato ai cutihuëna panita'a Jerusalénna sani señe peosipi. 22 Mësaru Samaria pai cato huesëjë coa señë. Yëquë judío pai cato asajë señë. Huaso coca cato judío pai tsëcapë aye a'ë. 23 Tsoe iti macarepa ti'api. Yure a'ë, Maija'quëre secohua'irepa joyore papi nuñerepa cuasajë yo'o maca. Jaje yo'oyere ai yëji, ja'quë. 24 Diusu cato joyo api. Jaje pa'ina, ite secohua'ije joyo ayere papi yo'oye pa'iji, nuñerepa yo'oyepi.”

25 Caquëna, Nomiopi cao:

“Yë'ë cato asayë, Mesías, maire huasoquë Cristopi dani jaëpi si'aye quëaja'quë api.”

26 Cacona, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, ipi më'ë ja're coca caji.”

27 Jesús jaje cocare caquëna, i ye'yacohua'ipi titareña. Nomio ja're Jesús coca caquëna, quëquë ñareña. Jaje ñajëta'a seni asañu'u iquere yë caë'ni, panita'a ique cocare nomio ja're caë'ni cajë señe pahuë. 28 Ja maca io yurupë iti macana ñoni pai daripëna sani cao:

29 “Dani ñajë'ë, yë'ë yo'ose'ere si'aye casiquëni. ¿I Cristo pa'ima'quë?”

30 Ja maca asani, paipi Jesús quë'rona saë'ë. 31 Ja yë'ta'a pai daima'pëna i ye'yacohua'ipi Jesure cahuë:

“Ye'yaquë, ao aijë'ë.”

32 Cajëna, ipi capi:

“Mësaru ña ma'ñere yë'ë cato payë, yë'ë ai ja'ñe.”

33 Jaje caëna, ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:

“¿Paipi dacatena, ani cama'quë?”

34 Cajëna, Jesupi capi:

“Yë'ë ao cato yë'ëre jëjo daosiquë yëyeje yo'oye a'ë. Cui'ne i co'amaña ne saocaiye a'ë. 35 Mësarupi cacohua'i a'ë: ‘Ja yë'ta'a cuatro ñañëohua'i carapi, tëaye.’ Jaje cacohua'ita'are yë'ëpi cayë: Ñani cuasajë'ë, tase'ere tsoe querepi, tëa ja'ñe. 36 Tëaquëje sai cuañoñe pa'iji, iti ca tëase'e cato ti pani huesëye a'ë, iti taquë cui'ne iti tëaquë si'a yë'quë maca sihuaye pa'iji caquë. 37 Nuñerepa caji. Pai case'e je'quë ñeje: ‘Iti taquë cato yequë api cui'ne iti tëaquë cato yequë api.’ 38 Yë'ëpi mësarute jëjo saohuë, tëajë'ë caquë, mësaru ai yo'ojë ta ma'ñere. Jaje pa'ito yecohua'ipi nerena, mësaru cato coa tëacohua'i a'ë.”

39 Jai pai Samaria acohua'i Jesure ire papi cajë cuasahuë, nomio case'ere cuasajë. Jao cato cao, “Yë'ë yo'ose'ere si'aye capi.” 40 Jare Samaria pai asani Jesure sei'ë, pëajë'ë cajë. Cajëna, asani caya mu'seña pëapi. 41 Ai jerepa ire papi cuasajë asahuë, ipi i ayere quëaquëna. 42 Ja maca Nomiore cahuë. Yureta'a ire papi cuasayë, yëquë. Më'ë case'e asasicohua'ipi, cui'ne yure yëquëje asa coni i caquëna, ja do'ire asayë. Nuñerepa Cristo api, iye yeja huasoquë cajë.

Pai Ëjaë Jo'yaë Mamaquëre Jesús Jujuse'e

43 Caya mu'seña Samaria pëasiquëpi Galilea yejana saji'i. 44 Jare ipi Jesús ca'aji'i,
Maija'quëre quëacaiquëre i quë'ro acohua'i cato coecohua'i a'ë. 45 Galilea ti'asi maca
de'oye ite pëpahuë. Jaohua'i cato, Jesús Jerusalénre pa'i de'oye yo'oquëna, ñasicohua'ipi
pëpahuë. Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'ojë te'e sani ñasicohua'ipi.
46 Ja maca Jesús Caná daripëna co'ipi, Galilea yejana, i ocore cuiya'i o'sa cono ne sitona.
Jarote paji'i, pai ëjaërepa yo'oye ayere cocaiquëpi. Jaëpi mamaquëre Capernaum yejare
ju'iquëre paquëpi. 47 Jaje paquëpi pai ëjaëre pare cocaiquëpi Jesús, Judea yejapi Galileana
daji'i asani, sani Jesure ñapi. Ñaquë seji'i, yë'ë huë'ena sani yë'ë mamaquë juni huesë
tëjiquëre jujucaijë'ë, caquë. 48 Ja maca Jesupi capi:
"Mësaru nuñere pa'ë cuasajë asaye pañë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñoñe pato."
49 Jaje caquëta'are pai ëjaëre pare cocaiquëpi capi:
"Ëjaë, esa daijë'ë, yë'ë mamaquë ja ju'ima'në."
50 Caquëna, Jesupi ja maca capi:
"Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji."
Caquëna, care paji cuasaquë asani saji'i, i huë'ena. 51 I huë'ena je'nërepa ti'aquëna, ñani
i jo'yapi ite ñañu'u cajë etani ite cahuë:
"Më'ë mamaquë huajëquë pa'iji."
52 Jaje cajëna, ipi seji'i:
"¿Ique hora pa'i maca huajëquërepa paquë'ni?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Ñamina'a mëñerepa sa të'yo maca, una pa'i maca ja maca suña dahuë tëto saji'i."
53 Jaje cajëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi asani cuasa ñajaquëña, jare ja hora pa'i maca Jesús,
"më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji" case'ere. Jaje ñani i cui'ne si'a huë'e pa'icohua'i Jesure
nuñerepa i api cajë asareña.
54 Iye yo'ose'e cato cayaye aco paco'ë, pai yo'o ti'a ma'ñere Jesús yo'ose'e, Judeapi, Galilea
co'isi maca.

5

Betsaida Aquëre Jesús Jujuse'e Cu'ima'quëni

1 Ja yo'osi jeteyo'je judío paipi fiestare yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesuje co'i copi, Jerusalénna.
2 Ja daripëre yëi ñama hue'yosi eta sa'ro paji'i. Pa'ina, jao yë'quë macare ocore tëhuosi dea
pëpi Betesda mami hue'eco paco'ë. Hebreo pai coca cato jaopi cinco huajëjë ñu'i pepëa
quë'io paco'ë. 3 Jarote jai pai ju'icohua'i pëasicohua'ipi uë'ë, peo yejare. Si'a ju'i dahuë
ju'icohua'i paë'ë: ñama'cohua'i, do'pëcohua'i, cui'ne quë'quësicohua'i. Jaohua'ipi utejë
paë'ë, oco da'capi, tu'ejaco cajë. 4 Jarona te'e mañase'e huiñaëpi cajeni ocore tu'equëna,
ñani du'ru du'isiquëpi ja jeteyo'je co'yaye pa'iji, coa si'a ju'i dahuë hue'equëje. 5 Jarote
paji'i, treinta y ocho ometëca ju'iquë. 6 Jaje pa'ipi, uina, ñani Jesús ite tsoe jaje ai yo'oquë
pa'iyere asaquë seji'i, ite:
"¿Co'yaye yëquë, më'ë?"
7 Caquëna, ju'iquëpi sehuopi:
"Ëjaë, yë'ëre oco da'cana jëjo dëoni ma oaquëpi peoji. Jaje pa'ina, oco tu'e maca tsoe
yequëpi du'iji, ja'a yë'ë dusi'i caquë yo'oquëna."
8 Caquëna, Jesús capi:
"Huëni më'ë caico macare ini sai huëojë'ë."
9 Jaje ca maca tsoe co'yasiquë paji'i. Pa'i i caicore ini sai huëopi. Jaje pa'iquëta'are ja
mu'seña cato huajë mu'se paji'i. 10 Jaje pa'i do'ire judío paipi cahuë, iti juju cuañosiquëre:
"Iye mu'se cato huajë mu'se a'ë. Më'ë caicore hue'eye peoji."
11 Cajëna, ipi sehuopi:
"Yë'ëre jujusiquë cato 'më'ë ui caicore ini saijë'ë, capi.' "
12 Caquëna, ja maca seteña:
"¿Jequëpi më'ëre 'më'ë ui caicore ini saijë'ë' caë'ni?"

13 Cajëna, huesëña iti jujusiquëre Jesús cato jai pai jopoja'a sani huesëña, ña cuañoñe
peoye. 14 Jaje yo'osiquëpi jeteyo'je Maija'quë huë'ena ti'ani ite caëña:
"Ina, yure më'ë huajëquë pa'iye sëte, cui'naëpi tayo co'ayere yo'oma'ë. Yo'oquëna,
jerepa më'ëre co'aye ne coco."
15 Jaje caëna, ja maca sani judío paire quëapi, Jesús paji'i, yë'ëre jujusiquë caquë. 16 Ja
do'ire judío pai Jesure huani jeoñu'u cajë cui'ne josa yo'ohuë, huajë mu'sere yo'osi do'ire.
17 Jaje pa'iquëta'are Jesupi capi:
"Yë'ë Ja'quë si'anë co'amaña nequë api, cui'ne yë'ëje co'amaña yo'oyë."
18 Jaje casi do'ire jerepa judío pai huani jeoñu'u cajë yo'ohuë. Huajë mu'sere sehuoma'ë
yo'osi do'ise'e pa'iye papi. Jerepa ipi Diusuje pa'i a'ë caquë cui'ne Diusu api, yë'ë ja'quë ca
do'ire yo'ohuë.

Maija'quë Mamaquëpi Si'a Tuturepa Paye

19 Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:
"Nuñerepa mësarute cayë. Diusu mamaquë cato ise'e cuasayepi yo'oye peoji. Pëca
ja'quë yo'oquëna, ñase'ere yo'oquë api. Si'aye pëca ja'quë yo'oyere mamaquëje yo'oquë
api. 20 Jaje pa'ina, mamaquëre oiji. Pëca ja'quëpi ja do'ire i yo'oye iñoji. Cui'ne iye yo'ose'e
jerepa pa'yere iñoja'quë api. Jaje yo'oquëna, mësaru merepa yo'oquë'ni cuasaja'cohua'i
a'ë, ña quëquëjë. 21 Pëca ja'quë ju'isicohua'ire cui'naohua'ini huajëcohua'ire huëoni pa'iye
isiyeje pa'ye, cui'ne i mamaquëje isiji, pa'iye, i isiye yëquëna. 22 Ja'quë cato pai yo'oyere
ña de'huama'aji'i. Paquë mamaquëna isipi, pai yo'ojëna, ñaquë ne de'huaja'a tutu. 23 Ja
do'ire mamaquëre de'oquëre papi caja'cohua'i a'ë, pëca ja'quëre cayepi. Pëca ja'quë jëjo
daosiquëni de'oquëre papi caye pani pëca ja'quëreje de'oquëre papi caye peoji.
24 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë caye de'hue asacani, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre ire
papi caquë cuasasiquëpi ti pani huesëye paji. Nejoñe peoji, ite. Juni huesëyepi ti pa'iyena
tëto saisiquë api. 25 Nuñerepa, cayë, mësarute. Titaji, hora. Yure iti maca'ë, ju'isicohua'ipi
Diusu mamaquë yë'ore asaja'a maca. I caye asani sehuocaicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë.
26 Ja'quë cato pa'iye paji. Jaje paquëpi mamaquëre pa'iye isipi. 27 Jaje cui'ne pai yo'oye ne
de'huaja'a tutuje isipi, Pai Mamaquëre. 28 Iyere asani ai cuasama'pë pa'ijë'ë. Quëare payë.
Ju'isicohua'i tasicohua'ipi si'aohua'i i yë'o asaja'a maca ti'aja'coa. 29 Asani tasi daripëapi
etaja'cohua'i a'ë, si'aohua'i. De'oyerepa yo'osicohua'ipi ti pa'iyena huëija'cohua'i a'ë. Jaje
pa'iquëta'are co'ayere yo'ojë pa'isicohua'i cato coa nejoja'cohua'ipi huëija'cohua'i a'ë.

Jesús Cuañequërepa Pa'iye Quëaye

30 Ja'quëre ja seni asama'ë yë'ëse'e cuasayepi nejoñe peoyë. Yë'ë cato yë'ëre cuañese'eje
caquë a'ë, tayo yo'ocohua'ire. Yë'ë yo'oye cato nuñerepa yo'oye a'ë. Yë'ë yëyeje yo'oye
coeyë. Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë yëyepi yo'oquë a'ë. 31 Jaje pa'ina, yë'ëpi co'ye yë'ëja'a
de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë caye care paji cacaiquë peora'pi. 32 Jaje pa'iquëta'are pa'iji,
yë'ë yo'oye ñaquëpi yë'ëre de'oye cacaiquë. Jaje pa'ina, yë'ëre i cacaiye cato nuñerepa do'i
pa'iji.
33 Mësarupi Juanre seni asaja'cohua'ire jëjo saoreña. Sejëna, Juanpi nuñerepa sehuopi,
jaje pa'ire paquëna. 34 Iye cato cayë mësarupi huaso cuañosicohua'i pa'ijajë caquë yë'ë cato
paipi de'oye cacaiyere co'ema'ë pa'iyë. 35 Juan cato toa tsëo pë miañeje miacaiquë paji'i.
Jaje pa'ina, mësarupi i miañere sihuacaicohua'i paë'ë, coa nëhui tëcahuë. 36 Juan yë'ëre
cacaise'e jerepa de'oye yë'ëja'a co'ye quëaye payë. Yë'ë yo'oye cato ja'quë yë'ëre yo'ojë'ë
caquë cuañe nëose'e a'ë. Jaje pa'ina, japi quëaji, yë'ë nuñerepa ja'quë jëjo daosiquë pa'iye.
37 Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato, quëaji, yë'ë nuñerepa de'oye yo'oquë pa'iyere, mësaru
i yë'o asama'cohua'i pa'itoje cui'ne ite ñama'cohua'i pa'itoje. 38 I coca itire pa'ë cajë
cuasama' do'ire i coca mësarute cacaye paji, pëca ja'quë jëjo daosiquëre coe do'ire.
39 Mësaru cato Maija'quë coca tayoye peoye ye'yeyë, ti pani huesëyere itire ñajë ti'añu'u
cajë. Jaje pa'iquëta'a ja toyase'e cato yë'ë ayere caji. 40 Jaje yëjëta'a yë'ëna daiye coeyë, ja
pa'iye paja'cohua'ita'a.
41 Yë'ë cato co'ema'ë pa'iyë, paipi de'oquëre papi cajë yo'oyere. 42 Asayë, mësaru
nuñerepa Maija'quëre oima'cohua'i pa'iye. 43 Yë'ë cato ja'quë pa'i huë'ñapi daisiquë

a'ë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi asaye coeyë. Coa paise'e huëoni co'ye ire pa'ë caquëni
cuasacohua'i a'ë, mësaru de'oji cajë. 44 ¿Me mësaru asaja'cohua'i a'ni, paija'a sa'ñe
de'oquëre papi cajë yo'ocohua'ipi? ¿Me yo'ojë Diusupi mësarute de'oquëre papi cayere
co'e ma'ñe'ni? 45 Cuasama'pë pa'ijë'ë. Yë'ëpi yë'ë ja'quë ña huë'ñana mësarute do'i
quë'iohua'i a'ë, caja'quë api cajë. Mësarute sañope caquë cato Moiséspi mësaru necaiquë
api cajë utejë pa'iquë. 46 Jaje pa'ina, mësarupi Moisés case'e care paji cajë asacaicohua'i
pani yë'ëreje asacatira'huë, Moisés cato yë'ë ayere toya do'ire. 47 Jaje pa'ina, mësaru Moisés
toyase'ere asacaima'cohua'i pani, ¿Me yë'ë caye asacaiye'ni, care paji cajë?"

6

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ja jeteyo'je Jesús Galilea jairana je te'tena saji'i. Jare iti jairapi Tiberias yequë mami
hue'eco paji'i. 2 Jaje saina, jai pai tuë'ë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquë, ju'icohua'ire
jujuquëna, ñasicohua'ipi. 3 Ja maca Jesús i ye'yecohua'i ja're ai cutihuëna mëni ja'rupi.
4 Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë judío pai yo'o maca ti'añe ja'i maca paji'i.
5 Pa'ina, ja maca Jesús jai pai ite tuijëna, ñani Felipere capi:
"¿Jerona ao hueroja'cohua'i a'ni, jai pai ai ja'ñe?"
6 Ja cato capi, Felipere neñasi'i caquë, Jesús cato tsoe i ne ja'ñe pa'ina. 7 Jaje caquëna,
Felipepi sehuopi:
"Docientos romano quëriqui të'ñapi pan hueroto ti'añe paji, te'e panpë te'ireje."
8 Ja maca Andréspi Jesús ye'yaquëpi Simón Pedro yo'jeipi capi:
9 "Iñore te'e tsihua'ë cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire paquë pa'iji. ¿Ja maña pato me
jai paire ti'aquë'ni?"
10 Ja maca Jesupi capi:
"Si'a paire cajë'ë, ja'rujajë."
Ai taya paquëna, taya ëmëje'ena jai pai ja'rureña. Ëmëohua'ise'e cinco mil pai paë'ë.
11 Ja maca Jesús cinco pan ini Diusure de'oji caquë pëpani ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina isipi.
Isina, i ye'yacohua'ipi paire se aohuë. Jare cui'ne tsiaya hua'ireje yo'opi. Si'aye iohua'i
yëye necaji'i. 12 Tsoe ani huajësicohua'i pa'ijëna, Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:
"Ani jujase'e tsi'sojë'ë, coa nejoñe peoja'quë."
13 Caëna, tsi'sohuë, ani jujase'e. Tsi'sojë doce do'rohuëa timëhuë, cinco pan pa'ise'epi
jaiye nese'ere. 14 Ja maca Jesús yo'ose'ere ñani, paipi cahuë:
"Iquë nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api, iye yejana daija'quë api ca nëosiquë."
15 Jaje pa'iquëta'are Jesús asapi, iohua'i yëyepi coetoje ëjaëre pare neñu'u cuasaye. Jaje
pa'ina, jaohua'ire jeoni ai cutihuëna saji'i, te'i.

Jesús Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Ñami de'osi maca Jesús ye'yacohua'ipi jairana cajehuë. 17 Cajeni yohuëna aya mëni
Capernaum yejana je'e huëohuë. Ja maca cato tsoe ai neapi, cui'ne Jesuje ja co'ima'ë paji'i.
18 Ja maca ai tutuquë cui'ne ai to'a huëopi. 19 Cinco kilómetros panita'a seis kilómetros
pa'i macare pa'ijë ñahuë, Jesupi yohuë quë'rona daina, oco da'ca ëmëje'eja'a. Jaje ñani ai
ca'rahuë. 20 Jaje ca'rajëna, ipi capi, jaohua'ire:
"¡Yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë!"
21 Ja maca sihuajë yohuëna daijë'ë cajë yo'oye iñohuë. Cui'ne ja maca aya mëquëna, i
ja're coni esarepa iohua'i cajë saisi yejana ti'ahuë.

Paipi Jesure Co'eye

22 Se ñatasi mu'se jaira je te'tena pëasicohua'ipi cuasa ti'ahuë. Te'e yohuë pa'isicoja'a i
ye'yacohua'ipi saë'ë. Saijëna, Jesuse'e iohua'i ja're saiye papi cajë. 23 Jaje cuasajë pa'ijëna,
Tiberias daripëpi jaiye yohuëa daji'i, iohua'ire pan Ëjaëpi neni ao sito quëno macana. 24 Jaje
Jesús cui'ne i ye'yacohua'i peojëna, ñani yohuëana aya mëni Capernaum yejana saë'ë,
Jesure co'eñu'u cajë.

Jesu Api Pa'iyere Isi Pan

25 Jaira je te'tena ti'ani Jesure seteña:
"¿Ye'yaquë je yëhua titaë'ni, iño?"
26 Cajëna, Jesupi capi:
"Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru cato yë'ëre co'eyë, coa panre timëñerepa ani ñani.
Co'ema'pë pa'iyë, pai yo'o ti'a ma'ñere ñasi do'ire asa ti'añe. 27 Coa carajai aore cajë ai
yo'oma'pë pa'ijë'ë. Ai jerepa ti pani huesë aore pare cajë yo'ojë'ë, quëcoyere pare. Iyere
Maija'quë mamaquë cato isija'quë api, mësarute. Ja'quë Diusupi yë'ëna ja tuture isipi."
28 Jaje caquëna, iohua'ipi sei'ë:
"¿Me yo'oja'cohua'i a'ni, yëquë Diusu yëyere necañu'u cani?"
29 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Diusu yëye cato i jëjo daosiquëni care paji cajë cuasacaiye a'ë."
30 Jaje caquëna, iohua'ipi sei'ë:
"¿Iquere më'ë yo'o iñoja'quë a'ni, pai yo'o ti'a ma'ñe yëquëre më'ëre care paji cuasajë
asaja'cohua'ire? 31 Tsoe acohua'i a'ahuë'ë, manare cuene yeja pa'i maca. Jare toyase'e cato:
'Diusupi ma'tëmo panre aopi,' caji."
32 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Moiséspi ma'tëmo panre aoñe papi, yë'ë ja'quë api,
nuñerepa ma'tëmo panrepa aoquë. 33 Diusu isi panrepa cato, ma'tëmopi paire ti pani
huesëye isiquë daisiquë api."
34 Ja maca iohua'ipi cahuë:
"Ja panse'e yëquëre isijë'ë, Ëjaë."
35 Cajëna, Jesupi capi:
"Yë'ë a'ë, pan pa'iye isiquë. Yë'ëna daisiquë cato ai ëaye peosipi. Cui'ne yë'ëre ire papi
caquë cuasasiquë cato oco ëaye peosipi. 36 Yë'ë mësarute case'eje pa'ye yë'ëre mësarupi
ñajëta'a ire papi cajë cuasaye pañë. 37 Ja'quë yë'ëna, isicohua'i cato si'aohua'i yë'ëna
daiyë. Yë'ëna daisicohua'ire cato eto saoye paja'quë a'ë. 38 Yë'ë cato ma'tëmopi yë'ë
yëyeje yo'osi'i caquë daiye pahuë. Yë'ëre jëjo daosiquë yëyere yo'osi'i caquë daisiquë
a'ë. 39 Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato i yë'ëre isicohua'ini te'ire ne huesocaiye peoye
de'oye yë'ëpi ñacaiyere yëji. Cui'ne yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëocaiyere yëji.
40 Yë'ë ja'quë cato si'ahua'i Maija'quë mamaquëre ñani ire papi cajë cuasasicohua'ipi ti
pani huesëyere yëji. Yë'ëna, yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huësi'i."
41 Ja maca "yë'ë a'ë, ma'tëmopi cajesi pan" casi do'ire judío paipi ite cue'cue huëohuë.
42 Cue'cuejë cahuë:
"¿Iquë Jesús pa'ima'quë José mamaquë maipi i pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core
ñacohua'i pa'i ma'ñe? ¿Jaje pa'ita'a me yo'oquë ma'tëmopi daisiquë a'ë, caquë'ni?"
43 Jaje cajëna, Jesupi capi:
"Cue'cueyere jeojë'ë. 44 Yë'ëna te'ohua'i dani ti'añe peoji, yë'ëre jëjo daosiquëpi
ja'quëpi ite dama'quë pa'ito. Jaëni yë'ëpi tëji mu'serepa huëoja'quë a'ë. 45 Maija'quëre
quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi caji ñeje: 'Diusupi ye'yaja'quë api, si'a paire.' Jaje pa'ina,
si'ahua'i ja'quëre asacohua'ipi cui'ne ite ye'yecohua'ipi daiyë, yë'ëna.
46 Ja'quëre paije ñama'cohua'i a'ë. Diusu quë'ropi daisiquëse'e ite ñaquë api. 47 Nuñerepa
cayë. Yë'ëre care paji caquë cuasaquëpi ju'ima'ë ti pa'iye paji. 48 Yë'ë a'ë, pan pa'iye isiquë.
49 Mësaru aipë Maija'quë aoñere a'ahuë'ë, pan cuene yeja cu'i maca. Jaje aisicohua'ita'a
peo hue'ña juju sa'ahuë'ë. 50 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ma'tëmo cajesiquë panre cayë.
Jare paipi aisicohua'i pani ti ju'iñe peoji. 51 Yë'ë a'ë, ja pan ma'tëmopi huajëquë cajesiquë.
Ja panre paipi aisicohua'i pani ti pani huesëye pa'iji. Yë'ë isija'a pan cato, yë'ë capë a'ë.
Iye yeja pa'icohua'i pa'iyere caquë isija'quë a'ë."
52 Ja maca jare asani judío paipi sa'ñe coca cahuë, ñeje cajë:
"¿Me iquë maire i capë aosi'quë caquë'ni?"
53 Cajëna, Jesupi capi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarupi Pai Mamaquë capëre aima'cohua'i pani cui'ne i
tsiere ucuma'cohua'i pani ti pani huesëye peocohua'i pa'iyë. 54 Yë'ë capë aisiquëpi cui'ne

yë'ë tsie ucusiquëpi ti pa'iye paji. Jaje pa'ini yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isiquëni huëoja'quë a'ë. [55] Jaje pa'ina, yë'ë capë cato nuñerepa aore pa'ë, cui'ne yë'ë tsie cato nuñerepa ucuyere pa'ë. [56] Yë'ë capë aisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi yë'ë ja're coni tsioni pa'iji. Pa'ina, yë'ëpi i ja're coni pa'iyë. [57] Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë cato pa'iye paji, yë'ë ini pacacaiyë. Jaje cui'ne, yë'ëre aiquëje yë'ë do'ire pasipi. [58] Ma'tëmopi cajesi pan ayere cayë. Iye cato ai tsoe Maija'quë Israel paire aose'eje pa'ye peoji. Ja pan aisicohua'i si'a pai juju sa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are iye pan aisiquë cato ti pani huesëye pa'iji."

[59] Iye cato Jesús ye'yapi, Capernaum daripë pai tsi'si huë'ena.

Pa'i Cocarepa

[60] Iye ye'yayere asani Jesure jai pai tuicohua'i acohua'ipi cahuë:

"Iye i caye jaje pa'ijë'ë cajë asa ti'añe peoji. Ai jerepa jëaji. ¿Jaje pa'ito nepi, asa ti'añe pa'iquë'ni?"

[61] Ja maca Jesús asapi, iohua'i sañope caye. Jaje pa'ina, seji'i, jaohua'ire:

"¿Yë'ë case'epi mësarute sañope caquë? [62] ¿Me yo'o'ñe pa'iohua'i a'ni, Pai Mamaquëpi i ja'në pa'i sitona mëina, ñani? [63] Joyopi pa'iye isiji, capë cato cocaima'coa. Yë'ë mësarute case'e cato nuñerepa joyo aye a'ë, ti pa'iye isiye a'ë. [64] Jaje pa'iquëta'are mësaru acohua'i yecohua'i ja yë'ta'a nuñere pa'ë cajë asa titama'cohua'ipi pa'iyë."

Jesús cato asapi, du'ru huëo macana iti cuasama'cohua'ire, cui'ne ite coso yehuoja'quëre. [65] Jaje pa'ina, capi:

"Mësarute cahuë. Ja'quëpi yë'ëna dacaima'quë pa'ito yë'ë quë'ro te'ije dani ti'añe peoji."

[66] Jaje casi macapi jai pai Jesús ja're cu'icohua'i jeoni i ja're coni cu'iye pahuë. [67] Ja maca Jesupi seji'i, I doce ye'yacohua'ire:

"¿Mësaruje jeoni saiye yëye?"

[68] Caquëna, Simón Pedropi sehuopi:

"¿Ëjaë, neina yëquë saija'cohua'i a'ni? Më'ë coca cato ti pani huesë coca'ë. [69] Yëquë cato më'ëre care paji cajë cuasahuë. Cui'ne asayë, më'ë cato Cristo api, Maija'quë huajëquërepa Mamaquëre papi."

[70] Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ëpi mësaru doce pa'iohua'ire soihuë. Jaje pa'iquëta'are mësaru aquë te'i huati api."

[71] Jaje cani Jesús Judas Iscarioteni capi, Simón mamaquëni, doce soisicohua'i aquëni, Judaspi ite coso yehuoja'quëni capi.

7

Jesús Yo'je Tsi Asacaiye Pahuë.

[1] Iye casi jeteyo'je Jesús Galilea yejare cunirojaji'i, Judea yeja pa'iye coepi, judío paipi ini huani jeoñu'u cajë yo'o do'ire. [2] Jaje pa'iquëta'are judío pai Egíptopi etani a'ri huë'ña nejë pa'isi mu'sere cuasajë yo'o mu'seña ti'a huëopi. [3] Ti'a huëoquëna, Jesús yo'je tsipi cahuë, ite:

"Iño pëama'ë yure Judeana saijë'ë, më'ëre tuicohua'ije më'ë yo'oye ñaja'cohua'ire. [4] Jaje pa'ina, si'a pai ñajajë cani yahue yo'ocoje ñani, më'ë yo'oyeje pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ocohua'i. Pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oquë sëte si'a pai ñajëna, yo'o iñojë'ë."

[5] I yo'je tsi cato a'ri mañaje care paji cuasajë asama'cohua'ipi cahuë. [6] Ja maca Jesupi capi:

"Ja yë'ta'a yë'ë yo'o maca ti'añe papi. Mësarute cato coa si'aë yo'oye de'oji. [7] Mësarute cato iye yeja acohua'i coeye peoji. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato coeyë. Yë'ëpi tiñarepa iohua'i yo'oye co'aye a'ë caquë iño do'ire. [8] Saijë'ë, mësaruse'e fiestana. Yë'ë cato saiye pañë. Ja yë'ta'a yë'ë sai maca ti'añe paji."

[9] Jaje ca tëjini Galileana pëapi.

Jesupi A'ri Huë'ña Fiestare Pa'ise'e

[10] Pai tiñarepa ñañe peoye yahue Jesuje saji'i, fiestana, i yo'je tsi saisi jeteyo'je. [11] Fiesta pa'i maca judío paipi co'ejë cahuë:

"¿Jerore pare pa'iquë'ni, jaë?"

12 Jai pai tsi'si sitopi Jesús ayere cahuë. Yecohua'ipi cahuë: "De'o pai api." Cajëna,
yecohua'ipi cahuë: "Co'aquë api. Coa paire cosoquëna, asaquë api."
13 Jaje pa'iquëta'are tiñarepa caye pahuë, judío paini ca'ra do'ire yahue carojaë'ë. 14 Fiesta
joporepa pa'i maca Jesupi Maija'quë huë'ena cacani ye'ya huëopi. 15 Ye'yaquëna, judío
paipi ai ñajë cuasajë cahuë:
"¿Merepa iquë jaiye ta'ñe ye'yaquë'ni, toya ja'o ye'yema'quëta'a?"
16 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ë ye'yaye cato yë'ë tse peoji. Ja cato yë'ëre jëjo daosiquë tse a'ë. 17 Mësaru aquëpi
Maija'quë yëyere yo'oquë pani yë'ë ye'yaye Diusu ye'yaye a'ë caquë asaja'quë api. Panita'a
coa ise'e cuasayere ye'yaji caquë asaja'quë api. 18 Ise'e cuasayepi caquë cato paipi de'oquë
api cajajë caquë caquë api. Jaje pa'iquëta'are ite jëjo daosiquëni paipi de'oquë api cacaijajë
caquë yo'oquëpi nuñerepa caji. Jaje pa'ina, ti cosoma'quëpi caji.
19 Mësarute Moiséspi cuañese'e isipi. Isiquëta'are mësarupi sehuocaiye pañë, ja
cuañese'e. ¿Me yo'ojë yë'ëre huani jeoñe yëye'ni?"
20 Caquëna, paipi sehuohuë:
"Huati joyore hue'equë, më'ë. Jaje cayë, më'ë, ¿nepi më'ëre huani jeoñe yëye'ni?"
21 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Huajë mu'se pa'ina, te'ore yo'ose'ere ñani mësaru ai cuasayë. 22 Mësaru aipë tsoe
du'ru yo'oyere Moisés cato cuañepi cuiri ca'ni tëaye paji'i caquë. Ipi huëoye papi, ja
cato. Jaje pa'ina, mësaru huajë mu'se pa'itoje cuiri ca'ni tëacohua'i a'ë, tsire. 23 Ñajë'ë.
Yure, mësarupi Moisés cuañese'e yo'o ti'añu'u cajë huajë mu'se pa'itoje tsire cuiri ca'ni
tëacohua'ita'a, ¿me yo'ojë mësaru yë'ëre pëiñe'ni, ju'iquë macare huajë mu'se pa'ina,
jujucaisi do'ire cajë? 24 Co'aye yo'oyeje pa'ye ña cuañoñere co'aji cama'pë pa'ijë'ë. Co'aye
yo'oji cacohua'i pani nuñerepa co'ayere ñani cajë'ë."

Jesús I Dai Sitore Quëaye

25 Ja maca Jerusalén pa'icohua'i acohua'ipi sa'ñe se huëoreña:
"¿Jaëje pa'ini, pai huani jeoñu'u cajë co'ejëna, mai ñasicohua'ita'a? 26 Yure ipi si'aohua'i
ñajëna, caquëta'are te'ije ite sañope caye paji. ¿Ëjaohua'ipi iohua'ita'a nuñerepa Cristore
papi caji cajë cuasa do'ire sañope caye pañë? 27 Jaje pa'iquëta'are mai cato asayë, i huëo
sito."
28 Iyere Jesús asani, Maija'quë huë'e ye'yaquëpi ai tutu, capi, ñeje:
"Jaje pa'ito mësaru asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ëreje ñacohua'i a'ë. Yë'ë cato nuñerepa
pa'ipi jëjo daosiquë a'ë, mësaruje ñama'quëpi. 29 Yë'ë cato ite ñaquë a'ë, i quë'ropi daisiquë
sëte. Ipi yë'ëre jëjo daopi."
30 Ja maca ite tseañu'u cajë yo'ojëta'a te'ije ite tome dani tseañe pahuë, ja yë'ta'a ite tsea
maca ti'añe pasi do'ire. 31 Jai pai Jesure ire papi cuasajë asahuë. Jaje pa'ina, cahuë:
"Cristopi daisiquë pani, iquë yo'ose'e seña maca pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oye iñoñe peoji,
cuasayë."

Jesure Tseajë'ë Cajë Fariseo Pai Soldado Paire Jëjo Saose'e

32 Fariseo paipi asahuë, Jesús ayere paipi cajëna. Jaje asani jaohua'i cui'ne Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i coni co'aye yo'ocohua'ire tsesecohua'ire jëjo daohuë, tseani
Jesure sajajë cajë. 33 Ja maca Jesupi capi, ite tsea dasicohua'ire:
"Yurese'e mësaru ja're coni a'ri mañia pasi'i. Ja jeteyo'je yë'ëre jëjo daosiquë quë'rona
co'isi'i. 34 Mësaru yë'ëre co'ejëta'a ti'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë sai sito sani ti'añe peo
do'ire."
35 Ja maca judío paipi iohua'ija'a sa'ñe seteña, ñeje cajë:
"¿Jerona sani huesësi'quë caquë'ni, iquë, mai ti'añe peo hue'ñarepa? ¿Judío paipi griego
paina co'me huesëni pa'icohua'ina sani griego paini ye'yaja'quëpi caquë? 36 ¿Me caquë
yë'ëre co'eja'cohua'i a'ë, co'ejëta'a ti'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë pa'i hue'ña sani ti'añe peo
do'ire caë'ni, maire?"

Pa'iye Isi Ocorepa

37 Fiesta tëji mu'serepa cato ai ëja mu'serepa pa'iji. Pa'i maca Jesupi huëni nëcani ai tutu
capi, ñeje:
“Oco ëa ju'iquë pani daijë'ë, yë'ëna. Dani ucujë'ë. 38 Toya pëpë cayeje yë'ëre sehuoquëre
cato joyopi pa'i ocorepa etaquëna, pasipi, tsiayaje pa'i.”
39 Jaje cani Jesús capi, ite ire papi cajë cuasacohua'ipi Maija'quë de'o joyore ti'aja'cohua'i
a'ë caquë. Ja maca cato ja yë'ta'a Maija'quë de'o joyo daiye papi, Jesupi ja yë'ta'a
ma'tëmona co'ima'ëna.

Te'e Cuasaye Pacohua'i

40 Pai jopo pa'icohua'ipi jaje cayere asani careña:
“Iquë cato nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api. Iti daija'quë api casiquë api.”
41 Cajëna, yecohua'ipi careña:
“Iquë cato Cristo api.”
Jaje cajëta'are yecohua'ipi cahuë:
“¿Me Cristo pa'iquë'ni, Galilea yeja aquë? 42 Toyase'e cato caji, Cristo cato pai ëjaërepa
David tsëcapë aquë pa'ija'quë api. Belén daripë aquë pa'ija'quë api. David pa'isi daripë
aquë pasipi.”
43 Jaje pa'ina, Jesús do'ire yo'ojë cajë paipi huahue sahuë, yequë tsëca de'ojë.
44 Yecohua'ipi tseani sañu'u cajëta'a tseañe pahuë.

Pai Ëjaohua'i Jesure Sehuocaiye Pase'e

45 Jesure tseseohua'ipi co'ihuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i quë'rona, cui'ne fariseo pai
cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona. Co'irena, jaohua'ipi sei'ë:
“¿Me yo'ojë tseani daye pare'ni?”
46 Cajëna, paire tsesecohua'ipi sehuojë cahuë:
“¡Ai de'oyerepa yecohua'ije jaë cayeje cacohua'i ti peoyë!”
47 Ja maca fariseo paipi cahuë:
“¿Mësaruje i cosoyere sehuore? 48 Yëquë ëjaohua'ije i caye asaye pahuë. Cui'ne
fariseo ëjaohua'ije ite asacaiye pahuë. 49 Jaje pa'iquëta'are cuañese'e caye asama'cohua'ipi
co'acohua'ipi sehuocaiyë, ne huesëja'cohua'ipi.”
50 Nicodemo fariseo aquëpi ñami sani Jesure ñasiquëpi capi, jaohua'ire:
51 “Mai cuañese'eje pa'ye yo'oni, jaëte huani jeoñe peoji, ja yë'ta'a i yo'ose'ere asama'pë
pani.”
52 Jaje caquëna, ja maca sehuoreña:
“¿Më'ëje Galilea aquë aë? De'hua toyase'ere ye'yejë'ë, Jare më'ë ye'yenita'a Galileapi,
Maija'quëre quëacaiquë te'ije daiye pase'e, asaye pa'iji.”
53 Ja maca pai ñape iohua'i huë'ñase'ena sani sahuë.

8

Ëmë Yo'oco Ayere Quëaye

1 Jesupi Olivos cutihuëna saji'i. 2 Ñatasi mu'se nea huë'ña Maija'quë huë'ena co'ipi.
Si'a pai i quë'rona tsio daë'ë. Datena, ja'runi ñu'i ye'ya huëopi. 3 Ja maca cuañese'e
ye'yacohua'ipi cui'ne fariseo paipi ëmëre yo'ocona, ti'asiconi dahuë. Dani iti maca
pa'icohua'i jopona nëconi. 4 Jesure cahuë:
“Ye'yaquë, iye nomiore yëquë dahuë, ëmëre yo'ocona, ti'asiconi. 5 Moisés cuañese'epi
maire cuañeji ñeje yo'o nomiohua'ire quëna pëapi jea jo'a huejajë'ë, caquë. ¿Jaje pa'ito
më'ë me caquë'ni?”
6 Iye cato cahuë, neñañu'u cajë. Ca tayouna, sañope cayere cajë cahuë. Ja maca Jesús
meñe në meni moñopi yejana toyapi. 7 Jaje yo'oquëna, jaohua'i cato ja yë'ta'a sejë nëcahuë.
Ja maca yureta'a nuñerepa nëcaquë capi, jaohua'ire:
“Mësaru aquëpi ti tayo co'aye yo'oma'quëpi quëna pë ini iona jeo huëojaquë.”
8 Jaje cani cui'naëpi në me coni yejana toyapi. 9 Jare asani, ai cuasajë te'o hua'ise'e etajë
saë'ë. Aiohua'ipi eta huëoni si'a pai etahuë. Si'a pai sani saisi maca Jesuse'e pëapi, nomio
ja're coni. 10 Ja maca Jesús nuiñe nëcani paije peojëna, ñani nomiose'e pa'iona, capi:

"¿Nomio jerore pa'iye'ni, më'ëre sañope casicohua'i? ¿Te'ije më'ëre nejoñe paë?"
11 Caquëna, iopi cao:
"Pahuë, sañope yo'oye, Ëjaë."
Cacona, ja maca Jesupi capi:
"Yë'ëje më'ëre sañope caye pañë. Yurepi sani cui'naopi co'aye yo'o coñe pajë'ë."

Jesu Api, Paire Miacaiye

12 Tijupë Jesús paire caquë capi:
"Yë'ë a'ë, iye yeja miacaiquë. Yë'ëre pe'tequë cato miañere pasipi, pa'iye isiyere. Jaje pa'i nea hue'ñare cu'iye pasipi."
13 Caquëna, ja maca fariseo paipi cahuë:
"Më'ëja'a co'ye de'oquë a'ë caquë quëayë, më'ë. Jaje quëaye cato co'aji."
14 Cajëna, Jesupi capi:
"Yë'ë quëaye cato do'i quë'ye a'ë, yë'ëpi yë'ëja'a co'ye caquë quëatoje. Yë'ë cato asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija'to. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato huesëyë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija'to. 15 Mësaru cato iye yeja pai co'aji cayepi cacohua'i a'ë. Yë'ë cato te'ireje co'aji, cama'quë a'ë. 16 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'aji cani yë'ëse'e caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëpi yë'ë ja're coni caquëna, cayë. Yë'ë caye cato nuñere pa'ë. 17 Mësaru cuañese'e cato caji cayahua'i cui'ne te'eje pa'ye cato asaye pa'iji, care payë cajë. 18 Jaje pa'iye sëte yë'ëja'a co'ye quëacaiquë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëje yë'ëre quëacaiquë api."
19 Caquëna, ja maca seteña:
"¿Jerore pa'iquë'ni, më'ë ja'quë?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësaru yë'ëre ña ti'añe pañë. Pajë cui'ne ja'quëreje ña ti'añe pañë. Yë'ëre ña ti'acohua'i pani, ja'quëreje ña ti'añe patira'pi." 20 Iye cato Jesús capi, ja yë'ta'a Maija'quë huë'ere pa'i ye'ya maca. Maija'quëna curi isi mahuëa quë'ropi nëcaquë case'e a'ë. Jaje catoje ite tseañe pahuë, ja yë'ta'a ite tsea maca ti'añe pase'e sëte.

Yë'ë Sai Hue'ña Mësaru Sani Ti'añe Peoji, Case'e

21 Cui'naëpi Jesús ca copi:
"Yë'ë saiyë. Saquëna, mësaru co'eja'cohua'i a'ë. Jaje co'ejëta'a jare mësaru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë sai hue'ña, mësaru saiye paja'cohua'i a'ë."
22 Ja maca judío paipi cahuë:
"¿Co'ye huani jusi'quë caquë. Jaje yo'ouna, i quë'ro ti'añe paja'cohua'i a'ni?"
23 Cajëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:
"Mësaru cato iño huë'ehuë acohua'i a'ë. Yë'ë cato jeto ëmë aquë a'ë. Mësaru cato iye yeja acohua'i a'ë. Yë'ë cato iye yeja aquë peoyë. 24 Jaje pa'ina, cahuë, mësaru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë, yë'ëni ire papi cajë cuasama'cohua'i pani. Jaje mësaru tayoyena ju'ija'cohua'i a'ë."
25 Ja maca seteña:
"¿Iquei'ni, më'ë?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Tsoe mësarute ja'a huëo maca cahuë. 26 Jaiye mësaru tayoyere caye pa'iquëta'are pañë. Yë'ëre jëjo daosiquëpi nuñerepa caji, ti tayoye peoyerepa. Jaje pa'ina, yë'ë iye yeja paire caye cato i caquëna, asase'ere cayë."
27 Jaje caquëna, jaohua'ipi, Maija'quë ayere caji cajë asaye pahuë. 28 Jaje pa'i do'ire capi:
"Mësarupi yë'ëre ëmëje'na huëo nëcosi maca Pai Mamaquëre ire papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Ja maca yureta'a coa isi yo'oye papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë cato ja'quë ye'yase'ere cayë, mësarute. 29 Yë'ëre jëjo daosiquë cato yë'ë ja're coni pa'iji, yë'ë ja'quë yë'ëre te'ire jeoñe papi. Jaje pa'ina, yë'ë cato si'anë i yëyere yo'oyë."
30 Jaje Jesús iyere caëna, jai pai ite ire papi cajë cuasare pahuë.

Maija'quë Mamajërepa Cui'ne Tayo Yo'oyepi Jo'yaohua'ire Paye

31 Ja maca Jesús capi, judío paipi ite ire papi cajë cuasasicohua'ire:

"Mësarupi yë'ë nuñerepa case'ere tayo saima'pë pa'ini, ja̱ macata'a nuñerepa yë'ëre
ye'yecohua'i pa'iyë. 32 Ja̱je pa'ijë nuñerepa pa'iyere ñaja'cohua'i a'ë. Ñajëna, nuñerepa
pa'iyepi mësarute jo'yaohua'i peocohua'ire neñe pa'iji, joye huasoyeje̱ pa'ye."
33 Ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi sehuohuë:
"Yëquë cato Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, cui'ne ti yecohua'i jo'ya pa'ima'cohua'i a'ë.
¿Me yo'oquë më'ë, jo'ya tse̱asicohua'i peojë de'oye pa'ija̱'cohua'i a'ë, caquë'ni?"
34 Cajëna, Jesupi capi:
"Si'aohua'i tayo co'aye yo'ocohua'i cato tayo co'aye yo'oyepi jo'yaohua'ire paquëna,
pa'iyë. 35 Si'anë i̱ti tsëcapë ja̱'re pa'iquë api. Mamaquë cato ja̱je pa'iquëta'are jo'yaë cato
coa co̱ni pa'iquë api, i̱ti tsëcapë aquë peoquëpi, ti pa'iye peopi. 36 Ja̱je pa'ina, mësaru i̱
Mamaquëre papi jo'yaohua'i pa'iyere nejocaquëna, ja̱ maca yureta'a nuñerepa jo'yaohua'i
peoye pa'ija̱'cohua'i a'ë. 37 Tsoe asayë, mësaru Abraham tsëcapë acohua'i pa'iye. Ja̱je
pa'iohua'ita'a yë'ëre huani je̱oñe yëyë, yë'ë cayere asaye coe do'ire. 38 Yë'ë ja'quë i̱ñose'ere
cayë, mësarute. Caquëna, mësarupi mësaru ja'quë case'ere yo'oyë."
39 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë, i̱te:
"Abraham cato yëquë ja'quë api."
Cajëna, Jesupi capi:
"Mësarupi nuñerepa Abraham mamajë pani i̱ yo'ose'eje̱ cui'ne yo'ora'huë. 40 Tsoe
mësarute nuñerepa Diusu ye'yase'ere cahuë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre huani je̱oñe yëyë,
mësaru. ¡Abraham ja̱je yo'oye ti pa̱pi! 41 Mësaru cato mësaru ja'quë yo'oyepi yo'oyë."
Caquëna, ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:
"Yëquë cato coa huero mamajë peoyë. Te'ire ja'quëre payë. Ja̱ë cato Diusupi."
42 Cajëna, ja̱ maca Jesupi capi:
"Nuñerepa mësaru Ja'quëpi Diusu pa'ito mësaru yë'ëre otira'huë. Yë'ë cato Diusu
quë'ropi daisiquë a'ë. Daisiquëpi i̱ñore pa'iyë. Yë'ëse'e daisiquë peoyë. Diusupi jëjo
daosiquë a'ë. 43 ¿Me yo'ojë mësaru, yë'ë cayë asa ti̱'añe pa̱ñe'ni? Mësarupi asaye coe
do'ire pa̱ñë. 44 Mësaru ja'quë cato huati api. Mësaru i̱ tse̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, i̱ yëyere
yo'oye yëyë. Huati cato huani je̱oquë api. Ja̱re ja̱je pa'i api, tsoeje̱, ti nuñerepa yo'oma'quë
api, cui'ne ti nuñerepa cama'quë api. Coa cosoyere cani, ja̱je i̱ ayere caji, coa cosou sëte,
coa cosoye pëca ja'quë sëte. 45 Ja̱je pa'ina, yë'ë nuñere pare caquëni, mësaru asacaiye
coeyë. 46 ¿Nepi mësaru acohua'i, yë'ëre më'ë tayoyë cajë i̱ñoja'cohua'i a'ni? Nuñerepa yë'ë
caquëre, ¿me yo'ojë mësaru care paji cajë asacaiye pa̱ñe'ni? 47 Diusu te̱'te aquëpi, Maija'quë
coca asaye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato Diusu acohua'i peoyë. Ja̱je pa'ina, asaye
coeyë, yë'ë caye."

Cristo Cato Abraham Jerepa Tsoe Aquë Api

48 Ja̱ maca judío pa̱ipi cahuë:
"Nuñere pajë më'ëre ja̱je caquë'ni, Samaritanopi cui'ne co'a joyore hue'equë api cayë,
yëquë."
49 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Co'a joyore ti peoquë a'ë. Yë'ë cato ja'quëni de'oquëre papi cacaiyë. Ja̱ do'ire mësaru
cato yë'ëre co'aquë api, cayë. 50 Yë'ëre de'oye cacaije̱'ë caquë oima'ë pa'iyë. Yë'ëre de'oye
cacaiquë pa'iji. Ja̱ë api, i̱ti yo'ose'e pa'iyeje̱ caquërepa. 51 Nuñerepa cayë, yë'ë caye asani
yë'ë cayeje̱ yo'oquë cato ti ju̱'iñe pa̱ja'quë api."
52 Ja̱ maca judío pa̱ipi sehuohuë:
"Yureta'a asare pahuë, më'ë nuñerepa co'a joyore hue'equërepa pa'iye. Abraham cui'ne
Maija'quëre quëacaicohua'i tsoe acohua'ije̱ ju̱ni huesëa̱'huë'ë. Ja̱je pa'iquëta'are më'ëpi
cayë 'yë'ë caye asani, yë'ë cayeje̱ yo'oquë cato ti ju̱'iñe pa̱ja'quë api.' 53 Yëquë ja'quë
cato Abraham. ¿Më'ëpi se̱ña maca pa'i a'ë cuasaquë, më'ë? Abraham cui'ne Maija'quëre
quëacaicohua'i ju̱ju sa'a̱huë'ë. ¿I̱quei a'ë cuasaquë më'ë caquë'ni, ja̱je?"
54 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ëja̱'a co'ye de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë de'oye yo'oyë caye ti co̱caiye pa̱ji.
Ja̱je pa'iquëta'are mësaru yëquë ja'quë api caquëpi yë'ëre de'oye yo'oji cacaiji yë'ë
ja'quëpi. 55 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru ña ti̱'ama'pë pa'iyë. Yë'ëta'a i̱te ñaquë a'ë. Ja̱je

ñaquëta'a yë'ëpi ñama'quë a'ë caquë pani coa cosourepa pa'iye pa'iji mësaruje pa'i. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nuñerepa ñaquë a'ë. Jaje pa'ina, i caye sehuocai yo'oyë. 56 Abraham mësaru aipi sihua'aji'i, yë'ë mu'señare ñaja'quë a'ë caquë. Ñani sihua huajëa'ji'i."

57 Ja maca judío pai Jesure cahuë:

"Ti cincuenta ometëcajë peoquëpi ¿Abrahamre ña'ahuë'ë cayë, më'ë?"

58 Cajëna, Jesupi capi:

"Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë cato Abraham pa'ima'në ai jerepa tsoe aquë a'ë."

59 Caëna, ja maca quëna pëapi imani jeañu'u Jesuna cajë yo'ohuë. Yo'ojëna, catipi. Catini Maija'quë huë'epi iohua'i jopoja'a sa etani saji'i.

9

Tsi'nëna Ñama'quëni Jesús Jujuse'e

1 Pai pa'i hue'ñaja'a sai Jesús ñapi, tsi'nëna ñaco ca porei ai de'osiquëre. 2 Jaje pa'ina, ñani i ye'yacohua'ipi sei'ë, Jesure:

"¿Me yo'oquë ñaco ca porei ai de'ou'ni, jaë? Pëca ja'quëohua'i tayo do'ire co'aye ai de'ou, panita'a ¿i do'i a'ni?"

3 Cajëna, Jesupi capi:

"I tayo do'ije peoji. Cui'ne pëca ja'quëohua'ije tayo do'ije peoji. Iquë cato ite juju maca Maija'quë yo'oye paire iñoja'quëpi ai deosiquë api. 4 Ja yë'ta'a mu'se pa'inë yë'ëre jëjo daosiquë co'amaña yo'oye pa'iji. Ñami de'o huëoji. Ñami cato co'amaña neñe peoji. 5 Yë'ë ja yë'ta'a iye yejare pa'ini yë'ë a'ë, miacaiquë iye yeja pa'icohua'ire."

6 Iye se ca tëjini Jesús yejana copi neni ya'ore a'ji sëpë neni ñama'quë ñaco cana ya'opi nepi. 7 Ja maca capi:

"Siloé oco dea pëna sani tsoa tojë'ë. Siloé cani cayë, jëjo daosiquë."

Jaje caëna, ñama'quëpi sani tsoa toni tsoe ñaquëpi daji'i, i quë'ro. 8 Ja maca ja'në ñama'quë pa'ina, ñasicohua'ipi cui'ne i quëno maca pa'icohua'ipi cahuë:

"¿Iquë mai ñajëna, curi sei ñu'isiquë pa'ima'quë aë?"

9 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

"Jaje pa'ijë'ë. I api."

Yecohua'ipi cahuë:

"Jare ije pa'ita'a yequë api."

Jaje cajëna, ipi capi:

"Yë'ë i a'ë."

10 Ca maca ite seteña:

"¿Me më'ë yure neni ñaquë pa'iquë'ni?"

11 Cajëna, ipi sehuopi:

"Jaë Jesús hue'equëpi yë'ëre ya'opi a'jiñe neni ñaco cana je'napi. Jaje yo'oni capi: 'Siloé oco dea pëna sani tsoajë'ë.' Caëna, sani tsoa to maca tsoe ñaquë paë'ë."

12 Jaje caquëna, ite sei'ë:

"¿Jerore pa'iquë'ni?"

Cajëna, ipi capi:

"Huesëyë."

Fariseo Paipi Ñaco Porei Pa'isiquëni Seni Asase'e

13 Ja maca fariseo pai quë'rona ñaco ca porei pa'isiquëre sahuë. 14 Jesús ya'opi neni ñaco ca poreire jujusi mu'se cato huajë mu'se paji'i. 15 Jaje pa'isi do'ire, fariseo paipi asani ñama'quë pa'isiquëre seni cohuë. Me më'ë yure neni ñaquë'ni cajë. Cajëna, ipi capi:

"Ya'opi a'jiñe neni yë'ëre ñaco cana je'naëna, sani tsoa toni yure ñaquë pa'iyë."

16 Ja maca fariseo acohua'i cahuë:

"Iye yo'osiquë cato Diusu te'te peoquëpi jaje yo'opi, huajë mu'se a'ë caye peoye."

Jaje, cajëna, yecohua'ipi cahuë:

"¿Me co'aquë pani ñeje, pai yo'o ti'a ma'ñere de'oye yo'oquë'ni, i?"

Jaje yo'ojë cajë yequë tsëcapëa huayeque paji'i, sa'ñe ca do'ire. 17 Tijupë seni cohuë, ja'rë ñama'quë pa'isiquëre ñeje cajë:

"¿Më'ë iqueipi caquë'ni, më'ëre ñañe necaisiquëre?"
Cajëna, ipi sehuopi:
"Yë'ë cato cayë, Maija'quëre quëacaiquë api."
18 Jaje caquëta'are judío paipi nuñerepa ñama'quë pa'isiquëpi ñaji cajë asaye pahuë. Coa
caji cajë, i pëca ja'quëohua'ireje soihuë, ja do'ire. 19 Soini sei'ë:
"¿Mësaru mamaquë aë, iquë ñaco ca porei ai de'osiquë? ¿Yure jaje pa'ita'a me yo'oquë
ñaquë'ni?"
20 Cajëna, i pëca ja'quëohua'ipi sehuohuë:
"Yëquë mamaquë api. Cui'ne ite coa macana ñama'quë. Ai de'osiquë api asayë, yëquëpi
ja cato. 21 Jaje pa'iquëta'are yure cato huesëyë, me yo'oquë ñaquë ponë'ni cajë ite ñañe
necaisiquëreje huesëyë. Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api, ipi quëajaquë ja do'ire ñaquë pa'iyë,
caquë."
22 Ñama'quë pëca ja'quëohua'i cato coa judío paini ca'rajë jaje cahuë. Si'ahua'ire Jesure
Cristo api cacohua'ire pai tsi'si huë'ñapi eto saoye pa'iji cajë cui'ñase'ere asajë. 23 Ja do'ire
i pëca ja'quëohua'ipi cahuë: "Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api."
24 Ja maca judío pai ñama'quë pa'isiquëre soi coreña. Daquëna, cahuë:
"Nuñerepa quëajë'ë, Diusu ña huë'ñare pana. Yëquë asayë, më'ëre jujusiquëre tayo
yo'oquë api cajë."
25 Cajëna, ipi sehuopi:
"Yë'ë cato huesëyë, tayo yo'oquë api caye cui'ne paquëre papi cayeje. Yë'ë ta'ñe asaye
cato iyese'e pa'iji, ja'rë ñama'quë pa'isiquëpi yure ñaquë pa'iyë."
26 Tijupë seteña:
"¿Me më'ëre nei'ni? ¿Më'ëre me yo'oni ñaquëre nei'ni?"
27 Cajëna, sehuopi:
"Tsoe quëahuë, mësarute. Quëatoje asa yëma'pë pa'iyë. Yë'ë caye: ¿Iquere cajë cui'nare
ca cojë'ë cajë señe'ni? ¿Ini tuñu'u cajë yëjë señe?"
28 Caquëna, ja maca ite ai tea juni tëjini capi:
"Më'ëpi ini tuina nëiji, yëquë cato Moisésre tuicohua'i a'ë cahuë. 29 Yëquë asayë,
Moisésre Diusupi case'e. Jaëre cato huesëyë, i pa'i huë'ñaje."
30 Cajëna, ipi capi:
"¡Merepa yo'ojë mësaru huesëye'ni, ai ye'yesicohua'ita'a, i dai sito, yë'ëre ñaco ca
jujucaisiquëre! 31 Maipi asayë, tayo yo'ocohua'ire Diusu asacaiye paji. Ite sihuacohua'ire
cui'ne i yëye yo'ocohua'ise'ere asacaiquë api, Diusu. 32 Tsoeje ti asama'cohua'i a'ë, tsihua'ë
pa'inë ñama'quë ai de'osiquëni ñaquëre necaise'e. 33 Iquëpi Diusu quë'ropi daima'quë pani
ti jaje yo'oyeje para'pi."
34 Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:
"¿Tayo yo'oye timësiquëpi ai de'osiquë api, më'ë yëquëre ye'yasi'i caquë?"
Jaje cani ite pai tsi'si huë'ñapi eto saohuë.

Joyo Ñañere Ñama'cohua'i Pa'iye

35 Jesús tsoe asapi, ñama'quë pa'isiquëpi ñaquë pa'ina, judío paipi eto saose'e. Jesupi ite
ti'ani capi:
"¿Diusu mamaquëre më'ë ire papi cuasaquë pa'iquë?"
36 Caquëna, ipi capi:
"Ëjaë, quëajë'ë, yë'ëre. Jequë a'ni, yë'ëje ite jaë api caquë cuasaquë pa'ija'quëre."
37 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Tsoe më'ë ñahuë. Yë'ë i a'ë. I ja're më'ë coca cayë."
38 Ja maca Jesús yë'quë macana do're ja'runi capi:
"Ire papi caquë cuasayë, Ëjaë, më'ëre."
39 Ja jeteyo'je capi, Jesús:
"Yë'ë cato iye yejana daë'ë, nuñerepa yo'oyepi pa'ijaquë caquë. Ñama'cohua'i pa'isico-
hua'ipi ñajajë caquë, cui'ne ñacohua'i pa'isicohua'ipi joyopi ñama'cohua'i pa'ijajë caquë."
40 Ja maca fariseo paipi i ja're coni pa'isicohua'ipi iyere asani sei'ë:
"¿Yëquëje më'ë ñato ñaco ca peocohua'i a'ni?"

41 Cajëna, Jesupi sehuopi:
“Mësarupi ñama'cohua'i pani mësaru tayo yo'o do'ire jai do'i peocohua'i patira'huë.
Jaje pa'iquëta'are mësarupi ñacohua'i a'ë caye sëte do'i quë'iohua'i pa'iyë.

10

Yëi Ñama Tu'rihuë Ayere Ye'yaye

1 Nuñerepa mësarute cayë, yëi ñama eta sa'roja'a tu'rihuëna cacama'quë pani, ñaëpi
cui'ne co'aquëpi eta sa'ro peo hue'ñaja'a cacaquë cato. 2 Jaje pa'iquëta'are yëi ñama
eta sa'roja'a cacaquë cato yëi ñamare ñacaiquë api. 3 Eta sa'ro hui'yocaiquëje de'oye
hui'yocaiji, cacajaquë caquë. Cui'ne yëi ñamaje asayë, i yë'o. Iohua'i mamire caquë soiji,
yëi ñamare. Cui'ne tu'rihuë nëicohua'ini hue'sena etoji. 4 Etoni sai saji, ipi du'ru sai. Yëi
ñamaje asayë, i yë'o. Jaje asajë tuiyë, ite. 5 Jaje tuicohua'ita'a yequëpi soiquë pa'ito asani
coa catiyë, ñama'quëre sëte yequë yë'o caquëna, asajë.”
6 Ñeje yo'oyë, pai caquë iñoquëta'are paipi asa ti'añe pahuë, Jesús caye.

Jesús De'o Ñacaiquë

7 Ja maca Jesús tijupë ca copi:
“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë a'ë, eta sa'ro yëi ñama caca sa'ro. 8 Ja yë'ta'a yë'ë
daima'në daisicohua'i cato ñaohua'i a'ë cui'ne co'acohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yëi
ñamapi asaye pahuë, iohua'i cayere. 9 Yë'ë a'ë, eta sa'ro. Yë'ëja'a cacasiquë cato
huaso cuañosiquë pa'ija'quë api. Jaje pa'i etasiquëpi cui'ne cacasiquëpi i yëyeje yo'oquë
pa'ija'quë api, cui'ne de'o aore ti'aja'quë api.
10 Ñaë cato coa yahue imañe caquë cacaquë api, huani jeosi'i caquë, cui'ne nejosi'i caquë.
Yë'ë cato yëi ñamapi pa'iyere pajajë caquë daisiquë a'ë, ti pa'iyere jaiye pajajë caquë.
11 Yë'ë cato de'oye yëi ñamare ñacaiquë a'ë. De'oye ñacaiquëpi yëi ñamapi pa'ijajë ise'e
caquë i pa'iyere isiquë api. 12 Coa sai do'ire necaiquë cato lobopi daina, ñani yëi ñamare
ñacaiye jeoni catiquë api, yëi ñamare ñacaima'quë sëte, cui'ne yëi ñamaje tiohua'ire sëte
jaje yo'oji. Yo'ouna, ja maca lobopi dani tseani yo'oquë tiya huesoquë api cui'na hue'ña.
13 Catiquë cato sai do'ire yo'oquë api. Jaje pa'ina, oi ëayeje ti peoji, ite yëi ñamare.
14-15 Yë'ë a'ë, de'oyerepa yëi ñamare ñacaiquë yë'ëre ja'quë ñaquë pa'iyeje, yë'ëje ite
ja'quëre ñaquë pa'iyë. Jaje cui'ne yë'ë yëi ñamareje ñaquë payë. Ñaquëna, iohua'ije
yë'ëre ñañë. Yë'ëpi yë'ë pa'iyere yëi ñama do'ire isiyë. 16 Payë, cui'ne yequë yëi ñamareje.
Yequë tu'rihuë acohua'ire jaohua'ireje iñona daye pa'iji, yë'ëre. Jaohua'ije yë'ë caye
sehuocaija'cohua'i a'ë. Ja maca cui'ne te'e tsëcapë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne te'i yëi ñamare
ñacaiquë pa'ija'quë api.
17 Ja'quë yë'ëre yëji, yë'ë pa'iyere isisiquëpi cui'naëpi yë'ë pa'iye pa coja'quëpi yo'o-
quëna. 18 Yë'ë pa'iye jioquë peoji. Yë'ë yëyepi isiyë, yë'ë pa'iye. Yë'ë jaje neñe pa'iji cui'ne
cui'nare pa coñeje de'oji. Iye a'ë, yë'ë Ja'quë yë'ëre cuañese'e.”
19 Iyere judío pai asani cui'naohua'ipi hua cohuë, ti tsëcapëa. 20 Jai pai iohua'i acohua'ipi
cahuë:
“¿Me neñu'ju i caye asani sehuocaiye'ni, care paji cajë co'a joyore hue'equëpi cui'ne coa
cuepequë caquëre?”
21 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
“Co'a joyore hue'equëpi jaje ca ti'añe peoji. ¿Co'a joyopi ñama'quëre ñaquëre necaiye
pa'iquë? Cui'ne ti peoji.”

Judío Paipi Co'aquë Api Caye Jesure

22 Ja mu'seña cato oco tëcahuë paji'i. Pa'ina, Jerusalén cato Maija'quë huë'e ne ja'ñere
cuasajë sihuajë jai pai tsi'sini yo'o maca ti'api. 23 Jesús cato Maija'quë huë'e sa'nahuëre
cunirojaji'i, Salomón hue'yosi hue'ña. 24 Ja maca judío paipi Jesure tsi'sini cahuë:
“¿Yëquëre më'ë je yëhua nuñerepa quëaja'quëpi huesë ëaye caquë pa'iquë'ni? Më'ëpi
nuñerepa Cristo pani quëare pajë'ë, te'e nuñerepa.”
25 Cajëna, Jesupi capi:

“Tsoe mësarute cahuë. Caquëta'are mësarupi care paji cajë asaye pa̱huë. Yë'ë ja'quë cua̱ñesi tutupi yo'oyë. Ja̱ yo'oyepi ti̱ñarepa i̱ñoji, mësarute. [26]Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi nuñere pa'ë cajë asaye pa̱ñë, yë'ë yëi ñama acohua'i pa'ima' do'ire. Tsoe cahuë, ja̱'rë. [27]Yë'ë yëi ñamapi asayë, yë'ë yë'ona. Asajëna, yë'ëpi i̱ohua'ire ñañë. Ñaquëna, i̱ohua'iję̱ yë'ëre pe'teyë. [28]Yë'ëpi ti ju̱'ima'pë pa'iye i̱siquë a'ë. I̱sina, ti ne huesëma'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ë jë̱ñare pa'icohua'ire yecohua'i mañaje jioye ti peoji. [29]Yë'ë ja'quëpi yë'ëna i̱sipi, i̱ohua'ire. I̱sisiquë cato si'aye jerepa pa'i api. I̱te cato yecohua'iję̱ ti jio ti̱'añe peoji, i̱ jë̱tëre pacohua'ire. [30]Yë'ë cui'ne ja'quë co̱ni te'iję̱ pa'iohua'i pa'iyë.”

[31]Ja̱ maca judío pa̱i cui'naohua'ipi quë̱na pë̱api i̱mani je̱añu'u cajë yo'ohuë. [32]Yo'ojëna, Jesupi capi:

“Mësaru asajëna, jaiye de'oyere necaë'ë, yë'ë ja'quë tuture papi. ¿Iye nesi do'i aye mësarupi asato jeco a'ni, yë'ë co'aye yo'osico, ja̱je quë̱na pë̱api je̱añu'u ca ja̱'ñe?”

[33]Caquëna, judío pa̱ipi sehuohuë:

“Më'ë de'oye yo'osi do'ire më'ëre quë̱na pë̱api je̱oñe pa̱ja'cohua'i a'ë. Më'ëpi yë'ë a'ë, Diusu casi do'ire quë̱na pë̱api je̱aja'cohua'i a'ë, më'ëre. Më'ë cato coa pa̱ita'a, yë'ë Diusure pa'ë caquë yo'oyë.”

[34]Ja̱ maca Jesupi capi:

“Mësaru cua̱ñeñepi toyase'e caji Diusu mësarute case'ere ñeje: ‘Mësaru a'ë, diusuohua'i.’ [35]Toyase'e caye cato nuñerepa caye a'ë. Ja̱je pa'ina, care paji cajë asayë, mai. Diusupi hue'yopi, i̱ coca asasicohua'ire diusu a'ë, mësaru. [36]¿Diusupi yë'ëre huani iye yejana jëjo daosiquëpi Diusu mamaquë a'ë caye me neni co'aquë'ni? [37]Ja'quë yo'oyere yë'ëpi yo'oma'ëna, i̱re papi caye pa̱jë'ë. [38]Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi yo'oquëna, i̱re papi yo'oji cajë asama'cohua'ita'a yë'ë yo'o i̱ñoñere ñajë Maija'quë yo'oye a'ë cajë asajë̱'ë. Ja̱ maca yureta'a asa ti̱'añe pa'iji, Maija'quëpi yë'ë ja̱'re pa'iji, cui'ne yë'ëpi i̱ ja̱'re pa'iji.”

[39]Tijupë tse̱ani preso saye yëhuë. Ja̱je pa'iquëta'are Jesupi de'hue jëapi.

[40]Ja̱ maca Jesús Jordán tsiaya ë̱së mëi te̱'tena co'ipi. Co'ini ja̱rona pëapi, Juan oco doquë pa'i sitona.

[41]Ja̱rote pa'ina, jai pa̱i i̱ quë'rona sani ñajë cahuë:

“Nuñerepa Juan, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oma'quëta'a care paquë case'e paji'i, iquë yo'o ja̱'ñe ayere.”

[42]Ja̱rona jai pa̱i i̱re papi cajë cuasahuë, i̱te.

11

Lázaro Juni Huesëse'e

[1]Te'i ë̱më ju̱'iquë Lázaro hue'equë paji'i. Ja̱ë cato Betania aquë paji'i. María cui'ne i̱o yo'jeo Marta pa'i daripë aquë paji'i. [2]María cato ju̱'iquë Lázaro yo'jeo paco'ë. Ja̱o cato Ëjaërepa nëcañoana huëo së̱ da'capi ja̱ñuni i̱o nañapi të̱nocaio yo'osico paco'ë. [3]Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'ipi Ëjaë më'ë cajeipi ju̱'iji caquë sani quëacaijë̱'ë cajë Jesús quë'ro jëjo saohuë, te'ire.

[4]Jëjo saorena, Jesús ja̱re asani capi:

“Iye ju̱'i dahuë cato ti juni huesëyena saye pa̱ ja̱'ñe a'ë. Diusu i̱ de'oquë pa'iyere i̱ño ja̱'ñe a'ë. Cui'ne Maija'quë mamaquë de'oquë pa'iyere i̱ño ja̱'ñe a'ë.”

[5]Jesús cato Marta cui'ne i̱o maja'yo Maríare cui'ne Lázarore ai oiquëta'a. [6]Caya mu'seña se pëa co̱pi, i̱ pa'i hue̱'ñana, Lázaro ju̱'iji cajë quëasicohua'ita'are. [7]Ja̱ jeteyo'je capi, Jesús i̱ ye'yacohua'ire:

“Sani co̱ñu'u, Judeana.”

[8]Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi i̱te cahuë, ja̱ maca:

“¿Ye'yaquë, më'ëre judío pa̱i quë̱na pë̱api je̱añu'u ca sitona co'ija̱'quë aë?”

[9]Cajëna, Jesupi capi:

“¿Te'e mu'se doce hora pa'icoa, miañe? Ja̱je pa'ina, pa̱ipi mu'se cu'ini ti ju'aye peoji, iye yeja miacaiyeja̱'a cu'ini.” [10]Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi ñami cu'ini ju'aye pa'iji, miañe peo do'ire.

[11]Ja̱ jeteyo'je Jesupi capi:

“Mai cajei Lázaro ca̱ji'i. Ca̱isiquëta'are sani ne sëtoja̱'quë a'ë.”

[12]Caquëna, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë, i̱te:

"¿Ëjaë, jaje caji'i cani co'yaja'quë api caye a'ni?"
[13] Jesús cato jaje cani juji'i caquë capi. Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi cuasani coa huëore caina caji cuasahuë. [14] Ja maca Jesupi yureta'a tiñarepa capi:
"Lázaro tsoe juji'i. [15] Sihuayë, de'oye jarote pa'ima'ëna juji'i. Jajepi ai de'oji. Mësaru ñani mësaru ire papi cajë yë'ëre cuasaja'cohua'ire. Sani ñañu'u."
[16] Ja maca Tomás Gemelo hue'equëpi i ja're ye'yecohua'ire capi:
"Jënajë'ë, maije i ja're coni sañu'u, te'e i ju'ina ju'ija'cohua'i."

Ju'isicohua'ipi Huëiye Cui'ne Pa'iye A'ë, Jesús

[17] Tsoe Lázarote cuatro mu'seña tase'e pa'ina, Jesús ti'api. [18] Betania cato Jerusalén ja'yere paji'i, coa caya kilómetropi cui'ne yequë jopo kilómetro cosi macare. [19] Jai pai judío pai acohua'ipi Marta cui'ne Maríare do'i ñajë cui'ne iohua'i maja'yëpi juquëna, oicohua'ini yëhuo huasoñu'u cajë daisicohua'ipi paë'ë. [20] Ja maca Martapi Jesús daiji asani etani ite pëpasi'i caco saco'ë. María cato huë'e sa'nahuëre paco'ë. [21] Ja maca Martapi Jesure cao:
"Ëjaë, më'ë iñore pa'iquë pa'ito yë'ë a'yë ju'iñe para'pi. [22] Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato asayë, Maija'quëpi më'ë señere isija'quë api."
[23] Cacona, Jesupi capi:
"Më'ë a'yë cui'naëpi pani coja'quë api."
[24] Caquëna, Martapi cao:
"Jaje pa'ijë'ë. Cui'naëpi pani coja'quë api, juni huesësicohua'i huëi maca tëji mu'serepa."
[25] Cacona, Jesupi capi:
"Yë'ë a'ë, juni huesësicohua'i huëiye cui'ne pa'iye. Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato ju'isiquëje jare pa'ija'quë api. [26] Cui'ne ja yë'ta'a huajëquë pa'i yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato ti ju'iñe paja'quë api. ¿Iye yë'ë caye jaje pa'ire paji caco cuasaco, më'ë?"
[27] Caquëna, iopi cao:
"Jaje pa'ijë'ë, cuasayë, yë'ë. Cui'ne Ëjaë, më'ë cato Cristore papi asayë, yë'ë. Diusu mamaquëpi iye yejana daija'quë ca nëosiquëpi daisiquë a'ë, më'ë."

Lázarore Ta Sitona Jesús Oise'e

[28] Jaje se ca tëjini Marta io maja'yo María quë'rona sani cao, yahue:
"Ye'yaquë iñore pa'i më'ëre daijaco caquë soiji."
[29] Cacona, iti se asayeja'a Jesús quë'rona esa saco'ë, ite ñasi'i caco. [30] Ja yë'ta'a Jesús pai daripërepa cacaye papi. Ja maca cato, Marta ite ti'asi macare paji'i. [31] Maríapi co'arepa huëni saiona, ñani judío paipi María huë'ere pa'ijë oima'o cajë yëhuocohua'ipi tasi daripëna sani osi'i caco saico cuasajë tuë'ë.
[32] Ja maca María Jesús quë'rona sani do're ja'runi cao:
"Ëjaë, iñore më'ë pa'iquë pa'ito a'yë juni huesëye para'pi."
[33] María ja're coni judío pai daisicohua'ipi oijëna, Jesupi jaohua'ire oi ëayerepa ñapi. Ñani i joyopi ca ëayerepa nëina, [34] Jaohua'ire seji'i:
"¿Jerona ite tare'ni?"
Caquë seina, iohua'ipi cahuë:
"Ëjaë, dani ñajë'ë. Iñona tahuë."
[35] Ja maca Jesús oji'i. [36] Oina, ñani judío paipi cahuë, ja maca:
"I ai oiquërepa paji'i. Ñajë'ë, i oiyere."
[37] Yecohua'ipi cahuë:
"Ñama'quëre ñaquëre nesiquë api, iquë. ¿Jaje pa'ita'a cui'ne me yo'oquë Lázarore jujucaiye paë'ni?"

Lázaro Huëise'e

[38] Cui'naëni co'arepa esa necati'ñerepa nëina, tasi daripë quë'rona tsio daji'i. Coje nesico paji'i. Pa'ioni jai quëna pëpi siosico paji'i. [39] Pa'iona, Jesupi capi:
"Quëna përe hui'yo jeojë'ë."
Caquëna, Marta ju'isiquë yo'jeopi cao:
"Ëjaë, tsoe co'a sëji cuasayë. Tsoe cuatro mu'seña pa'iji."
[40] Cacona, Jesupi capi:

"Mëˈëje paˈioni cahuë care paji cuasani mëˈë ñajaˈcoaˈë, Maijaˈquë deˈoyerepa yoˈoquëna caseˈe."
41 Caëna, ja maca quëna pë huiˈyo jeorena, Jesús maˈtëmo mëñe ñaquë capi:
"Deˈoji, Jaˈquë. Yëˈë caye mëˈëpi asacaëˈë. 42 Yëˈë cato asayë, mëˈë siˈanë yëˈë caye asaquë paˈiye. Jaje paˈiquëtaˈare iye maca paˈicohuaˈi asa jaˈñere caquë cayë, mëˈëpi yëˈëre jëjo daosiquë api cajë asare pajajë caquë."
43 Jaje se ca tëjini, ai tutu cuipi:
"¡Lázaro etajëˈë!"
44 Caquëna, juˈisiquë paˈisiquëpi jëña, nëcañoa hueesiquëpi, cuiˈne tsiaje cañapi hueesiquëpi etapi. Etaquëna, ja maca Jesupi capi:
"Joyecaijëˈë, saijaquë."

Jesure Tseañuˈu Cajë Yoˈoseˈe
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Jaje iyere yoˈouna, Jesure jai pai judío pai ire papi cajë cuasahuë, María jaˈre coni daisicohuaˈipi, iti Jesús yoˈoquëna, ñasicohuaˈipi. 46 Jaohuaˈi acohuaˈipi fariseo pai quëˈrona sani ñajë quëahuë, Jesús yoˈoseˈere. 47 Ja maca fariseo paipi cuiˈne Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi ca tëji ëjaohuaˈi quëˈrona tsiˈsini cahuë:
"¿Me nejaˈcohuaˈi aˈni, jaëte? I cato jaiye pai yoˈo tiˈa maˈñe yoˈo iñoji, paire. 48 Jaje paˈina, maipi coa ñacohuaˈi paˈito siˈa paipi iseˈena asa huesëjaˈcohuaˈi paˈini. Jaje yoˈojëna, yuretaˈa romano paipi dani Maijaˈquëre se huëˈe cuiˈne mai yeja ne huesojaˈcohuaˈi paˈini."
49 Cajëna, Caifás hueˈequëpi Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaëpi ja ometëcahuë paˈiquëpi capi, jaohuaˈire:
"Mësaru huesëjë cayë. 50 Cuiˈne ti asamaˈpë, teˈi jucacatiˈñe paˈi api, siˈa pai doˈire ai jerepa siˈa pai juˈiñe peoye, iye daripë paˈicohuaˈire."
51 Caifás cato iseˈe taˈñe jaje caye papi. Coa Maijaˈquë joyopi isiquëna, capi, ja ometëcahuë Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaë sëte, Jesupi judío pai doˈire jucacaiye paˈiji, paˈi jaˈñere ca nëoquë. 52 Coa judío paiseˈere caquë jucacaiye pani cuiˈne siˈa hueˈña coa tiya huesësicohuaˈire Diusu mamajëre. 53 Jare ja muˈsepi yuretaˈa judío pai ëjaohuaˈi Jesure huani jeoñe ca nëohuë.
54 Jaje paˈina, Jesús yuretaˈa siˈa judío pai ñajëna, cuˈiye papi. Paquë Judeapi etani Efraín daripëna sajiˈi, cuene yeja jaˈye maca paˈi daripëna. Jarona sani i yeˈyacohuaˈi jaˈre pëapi.
55 Aˈri maña carapi, Egíptopi Israel pai etajë paˈiseˈere cuasajë tsiˈsini yoˈo muˈseña. Jaje paˈina, jai pai paˈi daripëa paˈicohuaˈi saëˈë, Jerusalénna siˈsire tsoa toñere cajë. 56 Jesure coˈejë cuëˈë. Jaje paˈina, Maijaˈquë huëˈere paˈijë seiˈë, yecohuaˈire:
"¿Mësaru me cuasayeˈni? Daijaˈquë api fiestana, panitaˈa pajaˈquë api cuasaye cajë."
57 Fariseo pai cuiˈne Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi cuañe nëohuë. Jesús paˈi hueˈñare asasicohuaˈi pani quëajëˈë, sani tseajaˈquëre cajë.

12

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaiseˈe
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Seis muˈseña Egíptopi Israel pai etajë paˈiseˈere cuasajë yoˈoye caraquëna, Jesupi Betaniana sajiˈi. Lázaro paˈi hueˈñana juˈisiquëni Jesupi ne coˈyasiquë pajiˈi, jaë cato. 2 Jarona Jesure ao cuaˈconi aohuë. Martapi ao huahueco pacoˈë. Lázaropi Jesús jaˈre coni mesare ñuˈi ajiˈi. 3 Ja maca Maríapi huëo së maˈña daˈcare dani Jesús quëona jaˈñeni io nañapi tëno cuenao. Jaje yoˈocona, siˈa huëˈe huëo sëñena timëo. Ja cato jai doˈi maˈña pajiˈi. 4 Ja maca Judas Iscariotepi Simón mamaquëpi Jesús yeˈyaquëpi, Jesure coso yehuojaˈquëpi capi:
5 "¿Me yoˈoco iye huëo së maˈña coa yecohuaˈina se isico trecientos romano curiquë tëˈña nemaˈo pacoˈni, neni curi peocohuaˈire cocaijaˈcotaˈa?"

6 Judas jaje cani curiquë peocohua'ini ai oi do'ire cama'ë paji'i. Co'amaña yahue
imaquëpi capi. Jaje ipi curi aya topë paquë sëte, yahue imaquë paji'i, iona yecohua'ipi
aya curire. 7 Ja maca Jesupi ite capi:
"Coa ñajë'ë. Yë'ëre ta mu'se huëo së ja'ñere ne de'huaco yo'oco. 8 Curi peocohua'ire
si'anë mësaru ñajë pajа'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë paye peosipi."

Lázarore Sañope Case'e

9 Jesús Betaniare pa'iji asani jai pai judío pai saë'ë, jarona. Jesuse'ere ñañu'u cajë saiye
pahuë. Lázarore ñañu'u, Jesús ju'isiquëni huëosiquëre cajë saë'ë. 10 Cui'neje Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi Lázaroreje huani jeoñe pa'iji cahuë. 11 Judío paipi Lázaro
do'ire Jesupi ire papi cajë cuasa do'ire, cui'ne iohua'ire jeoco do'ire jaje cahuë.

Jerusalénna Jesupi Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Jai pai Jerusalénna saë'ë, Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti'aëna.
Se ñatasi mu'se Jesús daija'quë api, iye daripëna asani. 13 Ja maca Jesús daina, sihuajë ja'o
tëteni cuijë saë'ë. Jesure pëpañu'u cajë cuihuë:
"¡De'oquëre pa'ni, Diusu! ¡De'oquëre pa'ni, Ëjaë mamirepa hue'equëpi daiquë! ¡De'o-
quëre pa'ni, Israel pai Ëjaë!"
14 Burrore ti'ani Jesús tui saji'i, toyase'e cayeje pa'ye japi caji ñeje:
15 Ca'rama'o pa'ijë'ë.
Israel pai daripë
Më'ë Ëjaërepa daiji, burroni ñu'i.
16 Iye case'e i ye'yacohua'i asa ti'añe pahuë, du'ru macarepa cato. Jesús de'oquërepa
de'osi maca ja maca yureta'a asahuë, si'aye Jesús ayere toyase'e paji'i cajë cui'ne jaje tëto
saji'i, mai ña hue'ñana cuasajë.
17 Jesús ja're pa'ijë Lázarore juquëna, tasiquëni huëoquë soiquëna, asasicohua'ipi
yecohua'ire se quëahuë, iohua'i ñase'ere. 18 Jaje pa'ina, Jesure sañope ti'ani pëpañu'u cajë
saë'ë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, asasi do'ire cajë. 19 Ja maca fariseo paipi cahuë,
iohua'ija'a sa'ñe:
"Ñañe mësaru si'a pai ise'ere tuiye, yure cato ne ti'añe peoji."

Griego Paipi Jesure Co'ese'e

20 Fiesta pa'i maca Maija'quëre señu'u cajë Jerusalénna saisicohua'i ja're coni griego
paije paë'ë. 21 Pa'icohua'ipi jaohua'ipi Felipena tsio dani Betsaida Galilea aquëna seje
cahuë:
"Ëjaë, yëquë Jesure ñañe yëyë."
22 Jaje cajëna, asani Felipepi sani Andrésni capi. Cani yureta'a cayaohua'i Jesure sani
cahuë. 23 Cajëna, Jesupi ja maca capi:
"Tsoe ti'api, Maija'quë mamaquë de'oquërepa de'ojai maca. 24 Mësarute cayë, trigo
capi yejana tomema'co pani jare te'e ca maca pa'io carajaicoa. Jaje pa'iquëta'are iti capi
yejana tomeni junita'a jaiye quëicoa, iti ñëpi mëani. 25 I pa'iyere ai oiquë cato coa ne
huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'a iye yeja pa'iyere coequë cato ne de'huaquë pa'iji, ti pani
huesë ja'ñere. 26 Paipi yë'ëre necaiye yëni tuijë'ë, yë'ëre. Yë'ëre necaiquë cato, yë'ë pa'i
hue'ñare coni pa'ija'quë api. Paipi yë'ëre necaiquë pa'ito yë'ë ja'quëpi ite de'oquëre pa'ni
caquë ñacaija'quë api.

Jesupi Quëaji, I Ju'i Ja'ñere

27 Yure cato yë'ë ai oiyë. ¿Ja do'ire ja'quëre ñeje ca ti'añe pa'iquë? '¿Ja'quë huasojë'ë,
yë'ëre yure tëto sai ja'ñere?' Jaje ca ti'añe peoji. Yë'ë cato jare caquë daisiquë a'ë. 28 Ja'quë
më'ë mamire jerepa de'o mami nejë'ë."
Ja maca asapi, ma'tëmopi yë'ose'e pisiquëna:
"Tsoe de'oquëre pare nehuë. Jaje pa'iquëta'are tijupë de'oquëre pare ne cosi'i."
29 Iti maca nëcajë asasicohua'ipi cahuë, mujuëpi pisiji. Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Huiñaëpi ini cocare capi."
30 Ja maca Jesupi capi:

"Yë'ëni caquë iye yë'o pisiye papi. Mësaru asa ja'ñere caquë iye yë'o pisipi. 31 Yure a'ë,
iye yeja io yo'ose'e ña de'hua cuaño ja maca, cui'ne yurepi iye yeja cuañequëje i tutu nejo
cuañosiquë pa'ija'quë api. 32 Yë'ëpi cruzuna mëa deo cuañosi maca si'ahua'ire tsi'so saosi'i
yë'ëse'ena paire."
33 Ja quëayena pai asahuë, cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë quëaye. 34 Paipi asani sañope
sehuohuë:
"Yëquë cato yequë toyapë ñacohua'i a'ë, Cristo ti ju'iñe peoji cayere. ¿Me yo'oquë më'ë
Pai Mamaquë cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë'ni? ¿Iquei'ni, Pai Mamaquë?"
35 Ja maca Jesupi capi:
"Ja yë'ta'a mësaru ja're miañe pa'iji. Ja yë'ta'a miañe pa'i maca miañeja'a cu'ijë'ë,
neañepi tsio daiona, merepa yo'oco'ni cajë ai cuasaye pacohua'i. Nea huë'ñaja'a cu'iquë
cato i sai huë'ña huesëquë coa saiji. 36 Miañe itire pare pa'iyë cajë asajë'ë, ja yë'ta'a
mësaru ja're coni miacai pa'i macapi. Jaje pa'ijë yureta'a mia huë'ña pa'icohua'irepa
ponëja'cohua'ipi."
Jaje ca tëjini Jesús sani catipi, iohua'ire.

Judío Pai Jesure Sehuoye Pase'e

37 Jaiye Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñosiquëta'are ire papi cajë cuasaye pahuë.
38 Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje toyaquë pa'ise'epi ti'a ja'ñepi pa'ina, pahuë asaye.
Toyase'e cato caji:
Ëjaë ¿nepi yëquë quëase'e care payë cajë asare'ni?
¿Neni Diusu iño u'ni, i tutu?
39 Jaje pa'ina, asa ti'añe pahuë. Yequeje Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyapi, ñeje:
40 Diusupi ñama'cohua'ire cui'na jëa joyo quë'iohua'ire nepi,
Ñaco capi ña ma'ñe caquë, Cui'ne joyopi asa ma'ñe caquë,
Cui'ne Maija'quëna ponëni juju cuañoma'cohua'ini caquë.
41 Iye cato Isaías capi, Jesús de'oquërepa pa'iye ñasiquëpi. Jaje pa'ina, i ayere capi.
42 Jaje pa'iquëta'are jai pai judío pai Jesure ire papi cajë cuasahuë. Yecohua'i ëjaohua'ire
paque cuasahuë, Jesure. Jaje pa'iquëta'are jai pai cuasajëna, quëaye pahuë, fariseo paini
ca'ra do'ire, pai tsi'si huë'ñapi eto sao ma'ñe cajë. 43 Fariseo pai cato paipi iohua'ini
de'ocohua'ire pa'ni cacaiyere yëcohua'i paë'ë. Maija'quëpi de'oji cayere coecohua'i paë'ë.

Jesús Casi Yë'opi Pai Yo'ose'e Ca De'huaye Pa'iji

44 Jesús ai tutu capi:
"Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato yë'ëse'ere asaye peoji. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo
daosiquëreje asaji. 45 Yë'ëre ñaquëpi yë'ëre jëjo daosiquëreje ñaji. 46 Yë'ëre ire papi cajë
cuasasicohua'ipi nea huë'ñare pa'ima'pë pa'ijajë caquë mu'se miañeje pa'ipi yë'ë iye
yejana daë'ë. 47 Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quëre yë'ëpi
nejoñe paja'quë a'ë. Yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, iye yeja pa'icohua'ire huasosi'i
caquë. 48 Yë'ëre coequëpi cui'ne yë'ë caye asani cui'ne yo'oma'quë cato, tsoe paji, ite nejo
ja'ñe. Yë'ë case'epi tëji mu'serepa paire nejo ja'ñe a'ë. 49 Yë'ë cuasayepi huëoquë cama'ë
pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cuañese'ere caquë ye'yayë, i case'eje pa'ye caquë
asayë, yë'ë. 50 Ja'quë cuañese'e cato ti pani huesë cocare pa'ë caquë asayë, yë'ë. Jaje pa'ina,
yë'ë caye cato ja'quë cuañese'eje pa'ye a'ë."

13

I Ye'yacohua'i Quëore Jesupi Tsoa Tose'e

1 Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti'ama'ë te'e mu'se
carapi. Jesupi tsoe asapi, je'nërepa iye yeja pani tëjini pëca ja'quë quë'rona co'iye ti'ase'e.
Si'anë Jesús cato ai oiquë paji'i, i tsecohua'ire iye yeja pa'icohua'ire. Jaje pa'ina, yure cato
i ai oiyere pare iñoquë yo'opi.
2-4 Huati cato Simón mamaquëna Judas Iscariote joyona tsoe co'aye cuasaye nepi. Jaje
pa'ina, Jesure coso yehuosi'i cuasayere papi, i joyo. Jesús cato Diusu quë'ropi daisiquë
a'ë asaquëpi, cui'ne co'ija'quë a'ë Diusu quë'rona asaquëpi paji'i. Cui'ne ja'quëpi yë'ëre

ëjaërepa pa'i ja̱'ñe tutu i̱sipi asaquë paji'i. Ja̱je pa'ina, Jesús i̱ ye'yacohua'i a̱o a̱ijëna, co̱ni ñu'i a̱iquëpi, huëni i̱ ë̱mëje'e ju'icore dutani, i̱ ju'ruhuëna toayapi sëapi. 5 Ja̱ maca que̱na de'huana oco doni i̱ ye'yacohua'ire que̱o tsoa huëopi. Tsoaquë i̱ toaya ju'ruhuëna sëasicopi te̱no cue̱nacaji'i.

6 Simón Pedro que̱ore tsoasi'i caquë yo'oquëna, i̱pi capi:

"¿Ëjaë, më'ëpi yë'ë que̱ore tsoacasi'i caquë yo'oquë?"

7 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yure më'ë huesëyë, yë'ë caquë yo'oye. Pa̱siquëta'a jeteyo'je më'ë asa ti̱'aja'quë a'ë."

8 Ja̱je caquëta'are Pedropi capi:

"Yë'ë que̱o më'ëpi tsoacaiye peoji."

Caquëna, Jesupi capi:

"Yë'ëpi më'ëni tsoa to̱caima'quë pa'ito më'ë yë'ë te̱'te aquë peoja̱'quë a'ë."

9 Caquëna, Simón Pedropi capi:

"Ja̱je pa'ito Ëjaë, coa que̱ose'e tsoama'ë pa'ije̱'ë. Yë'ëre je̱ñaje̱ cui'ne si̱opëje̱ tsoacaije̱'ë."

10 Caquëna, Jesupi capi:

"Ja̱'a cuyasiquë cato coa nëcañoase'e tsoaquë api, si'aë de'oquë pa'iye sëte. Mësaru cato sisi peocohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are si'ahua'i de'ocohua'ise'e pa'iye pa̱ñë."

11 Si'aohua'i si'si peocohua'ise'e pa'iye pa̱ñë capi, i̱te coso yehuoja̱'quëque pa'ina, asaquë.

12 Que̱o ja'o tsoa tëjini i̱ ë̱mëje'e ju'icore su̱ñani cui'naëpi mesana ja'runi capi:

"¿Mësaru yë'ë caquë yo'ose'e asa ti̱'añe? 13 Mësaru yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquë api, cani nuñerepa cayë, ja̱ëre pani. 14 Yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquëpi mësaru que̱o tsoasiquëre sëte mësaruje̱ yecohua'i que̱o ja'oñare tsoacaiye pa'iji. 15 Iye cato mësaruni yo'o i̱ñoquë yo'ohuë. Ja̱je yo'oje̱'ë, caquë yë'ë yo'ose'eje̱. 16 Nuñerepa mësarute cayë. I̱ jo'yaëpi i̱ ëjaëre tëto saisiquë peoji, cui'ne jëjo dao cua̱ñoquëje̱ i̱te jëjo daoquëre tëto saisiquë peoji. 17 Asa ti̱'ani yë'ë case'eje̱ pa'ye yo'ocohua'i pani sihuacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.

18 Mësarute si'aohua'ire pare cama'ë pa'iyë, coa yë'ë sahua nëosiquëse'ere cayë. Toyase'e cayepi ti̱'añe pa'iji. Ja̱pi caji: 'Yë'ë ja̱'re co̱ni a̱iquëpi yë'ëre sa̱ñope yo'oquë po̱nëpi.' 19 Iye cato mësarute cayë i̱tipi tëto saina, ñani mësarupi nuñerepa i̱re papi capi cajë yë'ëre asa ja̱'ñere caquë. 20 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë jëjo daoquëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi yë'ëreje̱ sihuaquë de'oye yo'osipi. Yë'ëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi, yë'ëre jëjo daoquëreje̱ sihuaquë de'oye yo'osipi."

Judas Yo'oquë Yehuo Ja̱'ñere Jesús Quëase'e
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Ja̱ casi jeteyo'je Jesús i̱ joyopi ca'ñerepa nëina, capi, si'aye ti̱ñarepa:

"Nuñerepa cayë. Mësaru aquëpi yë'ëre yo'oquë yehuoja̱'quë api."

22 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a ña huëohuë, nepi yo'oja̱'cohua'ini cajë huesëjë. 23 I̱ ye'yacohua'i aquëpi Jesús i̱ yëquëpi i̱ yë'quë macare ñu'i a̱ji'i, na'iquëna, a̱iñere. 24 A̱ina, Simón Pedropi coa moñopi më'ëpi se̱ni asaje̱'ë, nepi yo'oja̱'cohua'ini caquë'ni caquë yo'opi. 25 Yo'oquëna, ñani Jesuna tsio ja̱ni se̱ji'i:

"¿Ëjaë, jequë a'ni, i̱ti yo'oja̱'quë?"

26 Caquëna, i̱pi sehuopi:

"Panpë yë'ëpi sa̱'suni a̱oquë cato i̱ pa'ija̱'quë api."

Ja̱je cani panpë i̱ni sa̱'suni Judas Iscariotena a̱opi, Simón mamaquëna. 27 Ja̱re panpë i̱ maca tsoe huatije̱ Judas joyona cacapi. Ja̱ maca Jesús capi i̱te:

"Më'ë yo'o ja̱'ñe pa'ito esa yo'oje̱'ë."

28 Ja̱je catoje̱ i̱ti maca mesa ñu'icohua'i asa ti̱'añe pa̱huë, i̱ caye. 29 Judaspi curiquë de'hua turupë paquëre sëte yecohua'i cato cuasahuë, sani a̱ore hueroja̱ije̱'ë fiesta yo'o ja̱'ñere caquë caji cuasahuë. Pa̱nita'a curiquë peocohua'ina sani i̱sije̱'ë caquë Jesús caji cuasahuë. 30 Panpë i̱sisi jeteyo'je Judas etani saji'i. Ja̱ maca cato tsoe ñami paji'i.

Huajëye Cua̱ñese'e

31 Judas etani saisi maca Jesupi capi:

"Yure iñoñe pa'iji, Pai Mamaquë de'oquërepa pa'iye. Cui'ne Diusu de'oquërepa pa'iyeje iñoja'quë api, ipi. 32 Maija'quë de'oquërepa pa'iyere Pai Mamaquëpi iñoquë pa'ito, Maija'quëje mamaquë de'oquërepa pa'iyere iñosipi. Esa iñoja'quë api. 33 Tsi dohuë, mësaru ja're coni tsoe pa'iye paja'quë a'ë. Mësaru yë'ëre co'eja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jare judío paire case'eje mësarute cayë. Mësaru yë'ë sai sito sani ti'añe peoji. 34 Mësarute huajëye cuañeñere isiyë, paire oicohua'i pa'iyere yë'ë mësarute oiyeje. Cui'ne mësarupi yecohua'ire se oijë pa'ijë'ë, caquë. 35 Yecohua'ire mësarupi oicohua'i pa'ito paipi mësarute yë'ë ye'yacohua'ire pa'ë cajë ñaja'cohua'i a'ë."

Pedro Coa Cosoquë Ca Ja'ñere Jesupi Quëapi
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedropi Jesure capi:

"Ëjaë, ¿më'ë jerona sai caquë'ni?"

Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ë sai hue'ña më'ë tuni ti'añe peoji, yure cato. Jeteyo'je më'ë cato tuija'quë a'ë, yë'ëre."

37 Ja maca Pedropi capi:

"Ëjaë, ¿me yo'oquë yë'ë yure tuni ti'añe peoquë'ni? Yë'ë cato tsoe cui'ñasiquëpi pa'iyë, më'ë do'ire yë'ëpi saicasi'i caquë."

38 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"¿Nuñerepa yë'ë do'ire më'ëpi saicaire pasi'i caquë cui'ñasiquëpi pa'i caquë? Nuñerepa cayë. Më'ëre ja yë'ta'a cura yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, yë'ëre ñama'quë a'ë caquë."

14

Jesu Api, Maija'quë Quë'ro Ti'a Ma'a

1 Ai co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Diusuni necaiquë api cuasajë pa'ijë'ë. Cui'ne yë'ëreje necaiquë api cuasajë'ë. 2 Ja'quë ma'tëmo huë'e cato jaiye pa'iji, pa'i hue'ña. Jaje pa'ima'co pa'ito, yë'ëpi mësarute tsoe quëara'huë. Jaje pa'iye sëte yure cato saiyë, mësaru pa'ija'to ne de'huacasi'i caquë. 3 Saisiquëpi pa'i hue'ña ne de'hua tëjini ja maca co'i coja'quë a'ë, mësarute sasi'i caquë. Saëna, mësaruje yë'ë pa'i hue'ñare pa'ijajë caquë. 4 Mësaru cato asayë, yë'ë sai hue'ña, cui'ne iti ma'aje asayë.

5 Caquëna, Tomáspi capi:

"Ëjaë, yëquë huesëyë, më'ë sai hue'ña. ¿Me më'ë saija'a ma'aje asaye'ni?"

6 Caquëna, Jesupi capi:

"Yë'ë a'ë, ma'a cui'ne yë'ë a'ë, nuñerepa cui'ne yë'ë a'ë, pa'iye. Yë'ëja'a ti'añe pa'iji, ja'quëre. Peoji, yequëre ti'añe. 7 Mësarupi yë'ëre ña ti'acohua'i pani ja'quëreje ña ti'ara'huë. Jaje pa'iquëta'are yure ite mësaru ña ti'añë, tsoe ite si'anë ñajë pa'icohua'i sëte."

8 Ja maca Felipepi capi:

"Ëjaë, yëquëre iñojë'ë, më'ë ja'quëre. Coa ja mañase'e yëyë."

9 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Felipe mësaru ja're coni yë'ë tsoe pa'iyë. ¿Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ëre ti ñama'quë a'ë? Yë'ëni ñajë ja'quëreje ñañe pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'oquë më'ë ja'quëre iñojë'ë caquë sequë'ni? 10 ¿Më'ë huesëquë yë'ëpi ja'quë ja're tsioni pa'iye, pa'ina, ja'quëpi yë'ë ja're coni pa'iye? ¿Cui'ne më'ë asama'ë pa'iquë ja pa'iye? Yë'ë caye cato yë'ëse'e cuasayepi caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre pa'iquëpi i co'amaña yo'oji. 11 Pëca ja'quë ja're coni pa'ire paji cajë cuasajë'ë. Cui'ne ja'quëpi yë'ë ja're coni pa'iji cajë cuasajë'ë. Panita'a jare asa ti'añe panije yë'ë yo'oyena ñajë de'hue cuasajë'ë, care paji cajë. 12 Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëre ire papi caquë cuasaquëpi, yë'ë yo'o co'amañaje, yo'oja'quë api. Yë'ëpi yë'ë ja'quë quë'rona saquëna, ja do'ire ai seña maca de'o co'amañaje yo'oja'quë api. 13 Mësarupi yë'ë mamina cajë seto yë'ëpi yo'oja'quë a'ë. Mamaquëpi pëca ja'quë de'oquërepa pa'iyere iñoja'quë caquë. 14 Yë'ë mamina cajë sejëna, yë'ëpi yo'oja'quë a'ë, si'aye mësaru yëjë señe pa'ito.

De'o Joyore Jëjo Daojạ'quë A'ë, Jesús Case'e

15 Mësarupi yë'ëre oicohua'i pani yë'ë cuạñese'ere sehuocaijẹ̈'ë. 16 Mësaru jạ're si'anë
pa'ijạ'quëre yequëre jëjo daojẹ̈'ë caquë ja'quëre sẹsi'i, mësarute cọcai cui'ne quëcoye
necaijạ'quëre. 17 Jạë cato nuñerepa ca joyo pa'ijạ'quë api. Iye yeja pại jạëte pa tị'añe
peoji, ịte ñama'cohua'i cui'ne ịte asama'cohua'i. Jạje pa'iquëta'are mësaru cato asayë, ịte.
Cui'ne ịpi mësaru jạ're pa'iji. Pa'isiquëpi ti mësaru jạ're pani huesëjạ'quë api. 18 Mësarute
te'ohua'ire jẹo sani huesoye pạja'quë a'ë. Cui'naëpi pani cọja'quë a'ë, mësaru jạ're cọni.
19 Ëa maca cato pại yë'ëre ñañe pạja'cohua'i a'ë. Jạje pa'iquëta'are mësaru cato yë'ëre
ñaja'cohua'i a'ë, yë'ë huajëquë pa'ina, mësaruje huajëcohua'i pa'ijạ'cohua'i sëte. 20 Jạ
mu'se mësaru yureta'a nuñerepa asajạ'cohua'i a'ë, yë'ëpi ja'quë jạ're cọni pa'iye. Pa'ina,
mësarupi yë'ë jạ're cọni pa'iye asajạ'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ëpi mësaru jạ're cọni pa'iye
asajạ'cohua'i a'ë. 21 Tạ'ñe asaquëpi cui'ne yë'ë cuạñese'e sehuoquë yo'oquëpi, yë'ëre oiye
ịñoji. Jạje pa'ina, yë'ë ja'quëpi ịteje oijạ'quë api. Oina, yë'ëje ịte oijạ'quë a'ë. Jạje oi yë'ëpi
ịna tsio dani yë'ëse'e ịñoja'quë a'ë."

22 Judas Iscariote peoquëpi, yequë Judaspi capi:

"Ëjaë, ¿me yo'oquë yëquëna ịñoja'quë a'ni, më'ëse'ere. Me pa'ina, iye yeja pạina më'ë
pa'iye ịñoma'ë pa'ijạ'quë a'ni?"

23 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ëre oiquëpi yë'ë cuạñese'e sehuoquë cui'ne yo'oji. Jạje yo'oquëni yë'ë ja'quëpi
ịte oijạ'quë api. Yë'ë ja'quëpi cui'ne yë'ëpi cọni dani ị jạ're pa'ijạ'cohua'i a'ë. 24 Yë'ëre
oima'quëpi yë'ë case'eje yo'oye pạji. Iye coca mësaru yë'ë tse peoji. Yë'ëre jëjo daosiquë
ja'quë tse a'ë.

25 Mësaru jạ're jạ yë'ta'a yë'ë pa'i maca si'aye cayë. 26 Jạje pa'iquëta'are de'o joyopi
ja'quë yë'ë mami do'ire jëjo daojạ'quë api. Jạëpi mësarute cọcai cui'ne oicohua'i pa'ijëna,
yëhuojạ'quë api, si'aye ye'yaquë. Cui'ne si'aye yë'ë case'ere cuasa ñajaiñe necaijạ'quë api.

27 De'oye pa'iyere mësarute ịsicani saiyë. Yë'ë de'oye pa'iyere ịsiyë, mësarute. Iye yeja
pại de'oye pa'iye a'ë cajë ịsiyeje pa'yere ịsima'ë pa'iyë. Ca'rama'pë pa'ijẹ̈'ë, cui'ne co'a
jụ'ima'pë pa'ijẹ̈'ë. 28 Yë'ë ja'quë yë'ë jerepa pa'i quë'rona saiyë caquëna, mësaru asani
ai sihuara'huë, yë'ëre oicohua'irepa pani. Mësaru tsoe asahuë, saisiquëpi cui'naëpi dani
mësaru jạ're pasi'i caquëna. 29 Iye cato cayë, jạje tị'a jạ'ñe pa'ina, ịtipi tëto saina, ñani care
papi cajë yë'ëre cuasajạjë caquë.

30 Ai jaiye mësaru jạ're caye pạñë. Yure cato tsoe daiji, iye yeja cuạñequëpi. Yë'ëre meñe
cuạñeñe peoquëta'a yo'oji. 31 Jạje tëto saiye pa'iji, ja'quëre yë'ë oiye pạipi ñajajë caquë,
cui'ne ị cuạñeñere yo'oji cajë ñajajë caquë. Huëijẹ̈'ë. Sañu'u, tịrona.

15

Cuiya'i Ñë Cui'ne Ịti Capẹ̈a Pa'iye

1 Cuiya'i ñëje pa'i a'ë, yë'ë. Yë'ë ja'quë api, ịti ñacaiquëje pa'i api. 2 Yë'ë capẹ̈a ịpi të'ca
tëte jẹaquëpi quẹ̈ima' capẹ̈a. Jạje yo'oquë quẹ̈i capẹ̈are pase'e nëoquë api, ai quẹ̈ija'quë
caquë. 3 Mësaru cato tsoe de'oye jëo nëcosicohua'i a'ë, yë'ë iye coca quëa do'ipi. 4 Yë'ëna
tsiosicohua'irepa si'anë pa'ijẹ̈'ë, mësaru cato, yë'ë mësaruna tsiose'eje pa'ye. Ịti capëse'e
pani quẹ̈ni tị'añe peoji, ịti ñëre pana tsiosicopi pa'iye pạni. Jạje cui'ne mësaruje yë'ë jạ're
tsiosicohua'ipi pa'ima'pë pani quẹ̈ni tị'añe peoyë.

5 Yë'ë cato ịti ñëre pa'ë. Mësaru cato ịti capẹ̈a'ë. Yë'ë jạ're tsioni pa'ina, cui'ne yë'ëpi ị
jạ're tsioni pa'iquëpi jaiye ịti cạ quẹ̈iñe pa'iji. Pa'ina, mësaruse'e yo'o tị'añe ti peoyë, yë'ë
peoquëna. 6 Yë'ë jạ're cọni pa'ima'quë cato nejo cuạñoquë api. Nejo cuạñoni toa sua jạ'ñe
sọquë capẹ̈a cuẹneñeje pa'yere tsi'soni ëojạ'quë api.

7 Mësarupi yë'ë jạ're tsiosicohua'ipi pa'ijë cui'ne yë'ë ye'yase'eje huạnëyema'cohua'ipi,
mësaru yëyere sẹcohua'i pa'ito, si'aye mësaru sẹñe ịsijạ'quë a'ë. 8 Mësarupi jaiye de'o
co'amaña quẹ̈iñeje pa'ye yo'ojëna, yë'ë ja'quëpi pạini sihua cuạñoji. Jạje de'oye yo'ocaijë
yureta'a mësarupi yë'ë ye'yacohua'irepa pa'iye tị'añë. 9 Yë'ë mësarute oiyë, yë'ëre ja'quë
oiyeje pa'ye. Jạje pa'ina, yë'ë oiyere pa'ijẹ̈'ë. 10 Yë'ë cuạñese'ere sehuocaijë cui'ne yo'oni
yë'ë oiyere pa'iyë. Ja'quë cuạñese'ere yë'ë sehuocai yo'oquëpi yë'ë ja'quë oiyere pa'iyë,
cui'neje.

11 Jare quëahuë, mësarute. Yë'ë jare te'e sihuajë cui'ne sihuayepi timësicohua'i pa'ijajë
caquë. 12 Yë'ë cuañeñe cato iye a'ë: Oijë'ë, yecohua'ire, yë'ë mësarute oise'eje pa'ye.
13 Cajeohua'ire oi do'ire te'i jucacaiye a'ë, ai oiye. Yequë peoji, ja jerepa pa'ye paire oiye.
14 Mësaru yë'ë cajeohua'i a'ë, yë'ë cuañese'ere yo'oni. 15 Mësarute jo'yaohua'ire caye pañë.
Te'e nuñerepa cajeohua'ire cayë, mësarupi yë'ë iñosi do'ire, yë'ë ja'quë yë'ëre case'ere
si'aye huesëma'pë asa do'ire. Jo'yaë cato huesëquë api, i ëjaë caquë yo'oye. 16 Mësarupi
yë'ëre sahuani soima'pë paë'ë. Yë'ëpi mësarute sahuani soihuë. Soini cui'ne cuañehuë,
sani jaiye quëijë'ë caquë, ja quëiñepi ti pa'ija'quë caquë. Jaje jaiye quëicohua'ipi yë'ë do'ipi
sejëna, ja'quëpi mësaru sese'ere si'aye isija'quë api. 17 Iye a'ë, mësarute yë'ë cuañeñe: Sa'ñe
oijë pa'ijë'ë.

Iye Yeja Paipi Jesure Coejë Cui'ne Jesús Tsecohua'ire Coeye

18 Iye yeja paipi mësarute coecohua'i pa'ito, yë'ëre du'ru coese'ere cuasajë oima'pë.
19 Mësarupi iye yeja acohua'i pa'ito mësarute otira'huë, iohua'i cajeohua'ire oiyepi. Jaje
pa'iquëta'are yë'ëpi mësarute iye yeja acohua'ini sahuani soisi do'ire mësarute coeyë, iye
yeja paipi, iye yeja acohua'i peo do'ire. 20 Yë'ë mësarute case'ere cuasajë'ë. 'Necaiquë cato
i ëjaëre tëto saisiquë peoji.' Jaje pa'iye sëte yë'ëre pani sañope yo'osicohua'i me mësarute
sañope yo'oye pañe'ni cui'ne yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë ye'yayere sehuocaisicohua'i
panita'a mësaru ye'yaye sehuoja'cohua'i a'ë. 21 Si'aye jaje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire
cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre huesë do'ire.
22 Yë'ë dani cama'quë pa'ito jaohua'i do'i peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure
cato iohua'i tayo yo'o do'ire ca de'hua ti'añe peoyë. 23 Yë'ëre coequë cato ja'quëreje
coeji. 24 Iohua'ique ñajëna, pai yo'o ti'a ma'ñere yë'ë yo'oma'quë pa'ito sañope yo'o
ja'ñe peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato yë'ë yo'oquëna, ñahuë. Jaje
ñasicohua'ita'a yë'ëre cui'ne ja'quëre coeyë. Ja do'ire do'i quë'iohua'i pa'iyë. 25 Iye
cato yo'oyë, iohua'ina cuañeñe toyase'epi ti'ajaquë caquë nëina. Toyase'epi caji: 'Do'ije
peoquëni yë'ëre coeyë.'
26 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ropi paire cocaiquëre cui'ne nuñerepa yo'o joyore
yë'ë jëjo daoquëpi, jaëpi yë'ë ayere cacaija'quë api. 27 Mësaruje yë'ë ayere cacaija'cohua'i
a'ë, yë'ë ja're coni ai tsoe pa'isicohua'i sëte.

16

1 Yë'ëre cuasayere ne hue'soma'pë mësarupi taiñe pajajë caquë iye mësarute cahuë. 2 Pai
tsi'si huë'ñapi mësarute eto saoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mësarute huani jeaja'cohua'i
a'ë. Jaje yo'ojë Diusuni de'oye necaiyë cuasaja'cohua'i a'ë, huaicohua'ipi. 3 Iye cato
yo'oja'cohua'i a'ë, ti ja'quëre cui'ne yë'ëreje asama'cohua'ipi. 4 Iye cato mësarute cayë,
iti ti'asi maca yë'ë case'ere cuasa ñajaijajë caquë. Mësaru ja're pa'i do'ire jaje caye pahuë,
ja'a huëo maca.

De'o Joyo Yo'oye

5 Jaje pa'iquëta'are yure cato saiyë, yë'ëre jëjo daosiquë ja're pasi'i caquë. Mësaru aquëje
ti te'ije yë'ëre seni asaye paji, jerona më'ë saiquë'ni caquë. 6 Coa ai jerepa oicohua'i
de'o huesëhuë, iyere caëna. 7 Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëpi saquëna, jerepa de'oye
pati'ñe pa'iohua'i a'ë, mësaru. Yë'ëpi saima'quë pa'ito, mësarute cocai cui'ne sihua ëaye
joyona necaiquë daiye peoji. Yë'ëpi saisiquë pani jëjo daoye pa'iji, ite. 8 Ipi daisi maca
quëaja'quë api, co'ayere pai yo'oyë, caquë. Nuñerepa yo'oye pa'iji, quëasipi, cui'ne tayo
yo'osicohua'ije sai de'huaye pa'iji quëasipi. 9 Yë'ëre ire papi cajë cuasama' do'ire, tayo
yo'ocohua'i pa'iyë. 10 Nuñerepa de'o ma'are iñoja'quë api, yë'ëpi ja'quë quë'rona saisi
do'ire, ja maca mësaru yë'ëre ñañe peoji. 11 Iye yeja cuañequëpi i tayo yo'o do'ire nejo
cuañosiquë pa'i do'ire paipi asa ti'aja'cohua'i a'ë, Diusupi iohua'i tayo yo'o do'ire sai
de'hua cuañeñe pa'iji, ca ja'ñere ipi quëaquëna.
12 Ja yë'ta'a jaiye mësarute caye payë. Jaje pa'iquëta'are yure cato mësaru asa ti'añere
peoyë. 13 Nuñerepa ca joyopi dani mësarute ye'yaja'quë api, si'aye nuñere pare. Coa ise'e
cuasayere cama'ë pasipi. Si'aye asase'ere casipi. Cui'ne mësarute quëasipi, yequë mu'se

tëto sai ja̱'ñere. [14] Yë'ëre de'oquëre papi caja̱'quë api, yë'ë tse̱ ayere paquëpi mësarute quëa
i̱ñoja'quë api. [15] Si'aye ja'quë paye yë'ë tse̱ a'ë. Ja̱je pa'ina, cahuë. Yë'ë tse̱re de'o joyo cato
paja̱'quë api. Ja̱je paquëpi yë'ë tse̱re mësarute se i̱ñoja'quë api.

Sihuayere Ti̱më Cua̱ñoñe

[16] Ëa maca cato, yë'ëre ñañe pa̱ja'cohua'i a'ë, mësaru. Pa̱sicohua'ita'a ai tsoe maca pani
ñaja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saiyë, yë'ë."

[17] Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'i acohua'ipi sa̱'ñe se̱i'ë, ñeje cajë:

"¿Me caquë ja̱je caquë'ni? Ëa maca cato yë'ëre ñañe pa̱ja'cohua'i a'ë, cui'ne yequëje̱ caji
ai tsoe maca pani ña co̱ja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saisi do'ire ja̱je pasipi caji.
[18] ¿I̱quere caquë ja̱je ëa maca caquë'ni? Ja̱je cato me asa ti̱'añe'ni huesëyë, i̱ caye."

[19] Ja̱je yo'ojë cajëna, Jesús cato asapi, i̱ohua'i se̱ni asañu'u cajë yo'oye. Ja̱je pa'ina, capi:

"Mësarute cahuë, ëa maca cato yë'ëre ñañe pa̱ja'cohua'i a'ë, ai tsoe maca pani yë'ëre
ña co̱ja'cohua'i a'ë. ¿Ja̱ case'ere mësaru sa̱'ñe se̱jë yo'ojë caye? [20] Nuñerepa mësarute cayë.
Mësaru airepa oija̱'cohua'i a'ë, cui'ne co'a ju̱'ijë pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ijëta'are iye
yeja pa̱i cato sihuaja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je oijë pa'isicohua'ita'are mësaru oise'epi yequë mu'se
sihuaye po̱nëja'coa. [21] Nomiopi tsi̱ co̱a huëosico pani ai yo'ocoa, tsi̱tu'ure pa maca ti̱'aëna,
a'si ju̱'io. Ja̱je yo'osicota'a tsihua'ë macare të'ya dani a'sise'e hua̱nëyecoa, huajë tsi̱tu'upi
iye yejare pa'ina, sihuaco. [22] Ja̱je cui'ne mësaruje̱ ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, yure cato. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ëpi co'ini mësarute ña co̱ja'quë a'ë. Ja̱ maca mësaru sihua huajëja̱'cohua'i
a'ë. Ja̱ mësaru sihuaye yecohua'ije̱ jioye ti peoji.

[23] Ja̱ mu'se cato yë'ëre se̱ni asaye ti peosipi. Nuñerepa mësarute cayë. Ja'quëpi mësarute
i̱sija̱'quë api, si'aye mësaru se̱ñe yë'ë mamipi cajë se̱jëna. [24] Iye macaja̱'a mësaru yë'ë
mamipi cajë se̱ñe pa̱huë, yureta'a se̱jë'ë. Se̱jëna, i̱sija̱'quë api. I̱siquëna, sihuaja̱'cohua'i
a'ë.

Iye Yejare Ñese Quëcoye

[25] Mësarute cahuë. Iye coca pa̱i yo'oye ayena co̱ni cue̱cue ñaquë ja̱je casiquëta'are yequë
mu'se ti̱'aja'coa, pa̱i yo'oye ayena co̱ni cue̱cuema'ë caye, nuñerepa caja̱'quë a'ë, ja'quë
ayere ti̱ña asayerepa. [26] Ja̱ mu'se cato mësaru yë'ë mamipi cajë se̱ja'cohua'i a'ë. [27] Tsoe
ja'quëpi mësarute oi paji, mësarupi yë'ëre oi do'ire cui'ne mësarupi yë'ëre Diusu quë'ropi
daisiquë api, cajë asa do'ire. [28] Ja'quë quë'rore papi etani iye yejana daisiquë a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are yure cato iye yejapi je̱oni ja'quë quë'rona co'ija̱'quë a'ë."

[29] Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë:

"Yureta'a më'ë ti̱ñarepa cayë, yequena co̱ni cue̱cueye peoye. [30] Yureta'a më'ëre ñajë
cui'ne asayë, si'aye ta̱'ñe asaquëre papi. Ja̱je pa'ini yecohua'ije̱ më'ëre se̱ni asañu'u cajë
yo'oye peoji. Ja̱je pa'ina, më'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api cajë asayë, yëquë."

[31] Cajëna, Jesupi capi:

"¿Ja̱je pa'ito yureta'a asa ti̱'are paye? [32] Tsoe ti̱'aji, i̱ti yo'o maca. Yure i̱ti macare pa'iyë,
mësaru yë'ëre te'ire je̱oni pa̱i ñape hua saija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ maca te'i pëaja̱'quë a'ë. Ja̱je
pëasiquëta'a te'i pa'iye pa̱ja'quë a'ë. Yë'ë ja'quëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ija̱'quë api. [33] Iye cato
cayë, mësarute yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ijë ai yo'oye peoye de'oye pa'ijë̱'ë caquë. Iye yeja cato
mësaru ai yo'oye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are quëcocohua'i pa'ijë̱'ë. Yë'ë je̱'quë iye yejare
ñese quëcoquë paë'ë."

17

Jesús I̱ Ye'yacohua'ire Se̱cacaise'e

[1] Ja̱je ca tëjini Jesús ma'tëmona ñaquë capi:

"Ja'quë tsoe ti̱'api, i̱ti yo'o maca. Më'ë mamaquëre de'oquëre papi i̱ñocaijë̱'ë, më'ë
mamaquëpi më'ëreje̱ de'oquëre papi caquë i̱ñoja'quëre. [2] Më'ëpi më'ë mamaquëre iye yeja
pa̱ire cua̱ñequëre nehuë, më'ë i̱sicohua'ire ti pani huesëye i̱sija̱quë caquë. [3] Më'ëre te'i api
Diusu asajë cui'ne më'ë jëjo daosiquëre Jesucristore asaye a'ë, ti pani huesëye.

[4] Iye yejare pa'i më'ëre de'oquëre papi caquë i̱ñoquë më'ë cua̱ñese'ere ne saohuë. [5] Iye
yeja peo'në yë'ë më'ë ja̱'re pa'i de'oyere pare pase'eje̱ pa'ye yure yë'ëre i̱si co̱jë'ë, ja'quë.

6 Iye yeja acohua'ini më'ë yë'ëre sahuani isisicohua'ire yë'ëpi më'ë pa'iyere iñohuë.
Më'ë tsecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini yë'ëna më'ëpi isina, iohua'ipi më'ë cocare de'oye
sehuojë yo'ohuë. 7 Yure cato jaohua'i asayë, më'ë tse a'ë cajë më'ë yë'ëre isise'ere. 8 Jaje
pa'ina, de'oye sehuojë asahuë, më'ë yë'ëre isisi coca. Asa ti'are pahuë, më'ë quë'ropi
daisiquë api cajë, cui'ne më'ëpi jëjo daosiquë api cajë asahuë.

9 Jaohua'i do'ire caquë më'ëre señë: Coa iye yeja acohua'ini caquë señe pañë. Më'ë yë'ëre
isisicohua'ini caquë señë, më'ë tsecohua'ini. 10 Yë'ë paye më'ë tse a'ë, cui'ne më'ë payepi
yë'ë tse a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë de'oyere jaohua'ipi iñoñë.

11 Yë'ë iye yejare pa'iye paja'quë a'ë. Paquëta'are jaohua'ita'a iye yejare pa'ija'cohua'i
a'ë. Yë'ë cato saiyë, më'ë ja're pa'ija'quëpi. Ja'quë de'oquërepa jaohua'i mañare ñacaijë'ë,
më'ë tutupi më'ë yë'ëre isisicohua'ire, më'ë cui'ne yë'ë coni pa'iyeje pa'ye te'ije pa'iohua'i
pa'ija'cohua'ire. 12 Yë'ë iye yeja pa'i maca më'ë tutupi de'oye ñacaë'ë, iohua'ire, më'ë
yë'ëre isisicohua'ire. Ñacaina, te'ije ne huesëye papi, noni ne huesësiquëse'e ne huesëpi
toyase'epi ti'aquëna.

13 Yure cato më'ë pa'i hue'ñana saiyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë ja yë'ta'a iye yejare pa'i
do'ire cayë, iye coca, jaohua'ije yë'ë sihuayeje pa'ye sihuajajë caquë. 14 Më'ë cocare
jaohua'ina isihuë. Isina, iye yeja acohua'ipi iohua'ire coeyë, iye yeja acohua'i peo do'ire.
Yë'ëje iye yeja aquë peoyë. 15 Iye yejapi jaohua'ire etoni sajë'ë caquë señe pañë. Yë'ë cato
señë, më'ëpi ñacaina, huatipi josa yo'oye pajaquë caquë. 16 Jaohua'i cato iye yeja acohua'i
peoyë. Yë'ëje iye yeja aquë peoyë. 17 Më'ë tsecohua'irepa pa'ija'cohua'ire de'ocohua'ire
pare nejë'ë, më'ë cocapi. Më'ë coca cato nuñere pa'ë. 18 Më'ë yë'ëre iye yejana jëjo
daose'eje pa'ye cui'ne yë'ëje jaohua'ire iye yejana jëjo saoyë. 19 Jaje pa'ina, jaohua'ini caquë
yë'ëpi më'ëna isiyë, jaohua'ije nuñerepa coca do'ipi më'ëna isisicohua'i pa'ijë më'ë yëyere
yo'ojajë caquë.

20 Jaohua'ise'ere caquë secacaiye pañë, cui'ne iohua'i quëajëna, jeteyo'je asani itire
pa'ë cajë cuasaja'cohua'ireje caquë secacaiyë. 21 Si'aohua'i jaohua'ije te'ije pa'iohua'i
pa'ijajë caquë señë, te'ije pa'iohua'i maina tsioni pa'ijaquë caquë. Ja'quë, yë'ë cui'ne
më'ë coni tsioni te'ije pa'iohua'i pa'iyeje pa'ye pa'ijajë jaohua'ije. Jaje tsiosicohua'ipi te'ije
pa'iohua'i pa'ijëna, iye yeja acohua'ipi ñajë më'ëpi yë'ëre jëjo daopi cajë sehuoja'cohua'ire.
22 Jaohua'ire isihuë, de'oyere pare më'ë yë'ëre isise'ere, te'ije pa'iohua'i pa'ijajë caquë,
më'ë cui'ne yë'ë te'ije pa'iohua'i pa'iyeje cui'ne pa'ijajë caquë. 23 Yë'ëpi iohua'i ja're
coni pasi'i. Pa'ina, më'ëpi yë'ë ja're coni pa'ijë'ë. Pa'ina, iohua'ipi te'ije pa'iohua'irepa
pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'ijëna, iye yeja paipi, më'ëpi yë'ëre jëjo daopi cajë asaja'cohua'i
a'ë, më'ëpi jaohua'ire yë'ëre oiyeje pa'ye oina ñajë.

24 Ja'quë më'ëpi yë'ëre isihuë. Jaje pa'ina, më'ëre señë, jaohua'ije yë'ë pa'i hue'ñare
pa'ijajë caquë, pa'ijë më'ë yë'ëre de'oyerepa isise'ere ñajajë. Yë'ëre më'ë cato ai oiquë
a'ë, ja yë'ta'a yeja de'huama'nëpi. 25 Yë'ë ja'quë nuñerepa yo'oquë, më'ëre iye yeja pai asa
ti'añe pañë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato më'ëre asayë icohua'ije më'ë jëjo daosiquë api cajë
asayë, yë'ëre. 26 Yë'ëpi iñohuë, më'ë pa'iye jaohua'ire. Ja yë'ta'api iñoquë pasi'i, ai jerepa
tiña. Jaje iñoquëna, më'ë yë'ëre oiyepi iohua'ini pa'ijaquë pa'ina, yë'ëpi iohua'i ja're coni
pasi'i."

18

Jesure Tseani Sase'e
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Iye ca tëjini jeteyo'je Jesús saji'i, i ye'yacohua'i ja're coni Cedrón a'ri tsiaya je te'tena.
Jarote a'ri tsio paji'i. Jarona Jesús i ye'yacohua'i ja're coni cacapi. 2 Judasje, coso
yehuoja'quëje jaro ñaquë paji'i. Jarona Jesús si'anë i ye'yacohua'i ja're tsi'si hue'ña paji'i.
3 Pa'ina, Judas iti ñaquë sëte iti hue'ñana sa ti'api, soldado pai ja're, cui'ne Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i ja're, cui'ne fariseo pai jëjo daocohua'i ja're.
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i cato Maija'quë huë'e ñacai soldado

pai paë'ë. Si'aohua'i huajo cui'ñasicohua'ire papi daë'ë, toa tsëopëana cui'ne soquë pena
tsëosicohua'ipi. [4] Jesupi iohua'i yo'o ja'ñe asaquë du'ru sani iohua'ire seji'i:
"¿Neni co'eye'ni?"
[5] Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëni co'eyë."
Cajëna, Jesupi sehuoquë capi:
"Yë'ë i a'ë."
Judasje iohua'i ja're coni paji'i. [6] Jaje caquëna, asani co'ye jëa saoni yejana tata omehuë.
[7] Ja maca Jesús tijupë seji'i, iohua'ire cahuë:
"¿Neni co'eye'ni?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëni co'eyë."
[8] Cajëna, Jesús capi, iohua'ire:
"Tsoe mësarupi asahuë. Yë'ë i a'ë. Yë'ëni co'eye sëte jaohua'ire josa yo'oma'pë pa'ijë'ë,
iohua'ise'e saijajë."
[9] Jaje Jesús case'e ti'api, i case'e cato caji:
"Më'ë yë'ëre isisicohua'ire ne huesoye pahuë, te'ireje." [10] Ja maca Simón Pedropi i hua'ti
dutani ëja të'hui cajorose'e tëto huatopi. I tëtosiquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëre necaiquë paji'i. I mami cato Malco hue'equë paji'i. [11] Jaje yo'oquëna, Jesupi Pedrore
capi:
"Hua'tire io ju'i hue'ñana jua nëojë'ë. Iye jare jaje ai yo'oye pa'iji, yë'ë ja'quëpi isito."

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa Quë'rona Ëjaë Jesure Sase'e
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

[12] Ja maca soldado pai cui'ne iohua'i ëjaë coni, cui'ne judío pai soldado coni Jesure tseani
hueehuë. [13] Ja jeteyo'je Anás huë'ena sahuë. Anás mamacorepa do'ire Caifás cato Anás huau
paji'i. Jaëpi ja tëcahuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë paji'i. [14] Jare iquë Caifáspi ca
nëopi, judío paire te'i mai aquëpi jucacaiye pa'iji, si'a judío pai do'ire.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë Case'e
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

[15] Simón Pedro cui'ne yequë i ye'yequë coni tuë'ë, Jesure. Jesús ye'yaquë cato Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquë paji'i. Jaje pa'i do'ire cacapi, Jesús ja're coni, ëjaë huë'e
hue'se daripëna. [16] Jaje pa'iquëta'are Pedrose'e hue'se eta sa'rona pëapi. Jaje pëaëna,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquëpi Jesús ye'yaquëpi etani eta sa'ro ñacore coca
cani Pedrore copi, sa'nahuëna. [17] Ja maca eta sa'ro ñacopi Pedrore seco'ë:
"¿Më'ë i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?"
Seona, Pedropi capi:
"Pajë'ë, yequë a'ë."
[18] Ai sësëye sëte, jo'yaohua'i cui'ne policia pai coni jeca dani suani toa nehuë. Neni jarote
ñu'ijë sësëquëna, cuijë paë'ë. Pedroje jarote paji'i, sësëquëna, cuiquë.

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaëpi Jesure Sese'e
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

[19] Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi Jesure se huëopi, jecohua'i a'ni, më'ë ye'yacohua'i
caquë, cui'ne iquere më'ë ye'yaquë paquë'ni caquë seji'i. [20] Seina, Jesupi capi:
"Si'a pai asajëna, yë'ë cato casiquë a'ë. Si'anë pai tsi'si sitona ye'yaquë pa'isiquë a'ë.
Cui'ne Maija'quë huë'ena ye'yaquë pa'isiquë a'ë, judío pai tsi'si hue'ñana. Yë'ë cato
yo'osiquë a'ë, yahue yo'oma'ë pa'isiquë a'ë. [21] ¿Me yo'oquë yë'ëre seni asaquë'ni? Seni
asajë'ë, yë'ë caquëna, asasicohua'ini, jaohua'ipi quëajajë yë'ë case'e. Jaohua'ipi asayë, yë'ë
case'e si'aye."
[22] Jaje Jesús ca maca Maija'quë huë'e ñacai policiapi iti maca nëcaquëpi tsiana tëtoquë
capi:
"¿Jaje io Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre sañope sehuocoa?"
[23] Caquëna, Jesupi capi:

"Quëajë'ë. ¿Iquere yë'ë co'aye care'ni? ¿Yë'ë case'epi de'oye pa'ito me yo'oquë
të'caquë'ni, yë'ëre?"
[24] Ja maca Anáspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë Caifás quë'rona sëasiquëni jëjo
saopi.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë, Ca Cose'e
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

[25] Pedro jaje yo'o maca cato toare cui nëcapi. Nëcaquëna, ite cahuë:
"¿Më'ëje i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?"
Cajëna, Pedropi cosoquë capi:
"Pajë'ë. Ñama'quë a'ë, ite."
[26] Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicohua'i aquëpi seji'i, Pedro cajoro
tëto tëasiquë, do'iquëpi ñeje caquë:
"¿Më'ëje pa'ini yë'ë ñasiquëta'a jeto tsio?"
[27] Caquëna, Pedropi tijupë cosopi. Coso macarepa curaje yëji'i.

Pilato Ña Hue'ñare Jesús Pa'ise'e
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

[28] Ja maca Caifás huë'epi Jesure Pilato huë'ena sahuë. Ja maca cato ñata tome huesë maca
paji'i. Judío cato cacama'pë pa'ë huë'e, si'si neñere coejë, iohua'ipi jarona cacasicohua'i
pani Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë aiñere para'huë. [29] Jaje pa'ina, Pilatopi etani
iohua'ire capi:
"¿Ique do'ire iquëre sañope caye'ni?"
[30] Caquëna, iohua'ipi sehuohuë. Do'i quë'i peoto yëquë më'ë quë'rona daye para'huë.
[31] Ja maca Pilatopi capi:
"Sajë'ë, iquëre. Sani mësaru cuañese'e pa'iyeje do'i quë'i pa'ito yo'ojë'ë."
Caquëna, judío paipi cahuë:
"Jaje pa'iquëta'are yëquë judío pai cato paire huani jeoñe cuañeñe ti peoyë."
[32] Jaje yo'ojëna, Jesús i ju'i ja'ñe ca nëose'e ti'api. [33] Pilato cui'naëpi i huë'ena cacani
Jesure soini seji'i:
"¿Më'ë judío pai ëjaëre paë?"
[34] Caquëna, Jesupi capi:
"¿Më'ëse'e cuasaquë caquë, panita'a yecohua'ipi carena, caquë?"
[35] Caquëna, Pilatopi sehuopi:
"¿Judíoje ñani yë'ë cato? Më'ë paipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
yë'ëna dani isihuë, më'ëre ja do'ire cayë. ¿Iquere yo'o u'ni?"
[36] Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Iye yeja yë'ë cuañe hue'ña peoji. Iye yeja yë'ë quë'ro pa'ito, yë'ë te'te pa'icohua'ipi
uihuara'huë, yë'ëpi judío paini tsea cuañoñe pajajë cajë. Yë'ë cuañe hue'ña peoji, iño."
[37] Ja maca Pilatopi capi:
"Jaje pa'ito judío pai ëjaë, më'ë."
Caquëna, Jesupi capi:
"Pai ëjaë'ë, më'ë cayeje. Peosiquëpi pai de'oni yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë,
nuñerepa cocare casi'i caquë. Nuñerepa cocare sehuocaicohua'ipi yë'ë caye asacaiyë."

Jesure Huani Jeoñe
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

[38] Caquëna, Pilatopi capi:
"¿Ique a'ni, nuñerepa?"
Jaje seni tëjini, Pilato tijupë pai ja're coca casi'i caquë, etani capi:
"I co'aye yo'ose'e yë'ë ti'ama'ë pa'iyë, iquëre. [39] Mësaru cato Egíptopi Israel pai etajë
pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'seña tseasicohua'ire te'ire etocohua'i a'ë. ¿Jaje pa'iye sëte
mësaru neni etoye yëye'ni? ¿Judío pai ëjaëni etoye?"
[40] Jaje ca maca si'a pai cui coreña:
"¡Jaëre cato etoye peoji! Barrabásni eto saojë'ë."

Iquë Barrabás cato co'amaña yahue imaquë paji'i.

19

1 Jaje cajëna, asani Pilatopi Jesure si'sejë'ë caëna, si'sehuë. 2 Soldado pai Jesure miupi
maro tëosicopi siopëna puahuë. Cui'ne nea maja'i ju'i care Jesure suñacaë'ë. 3 Ja jeteyo'je
i quë'rona tsiojaijë cahuë:
"¡Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë!"
Jaje cajë tsiana të'cahuë.
4 Tijupë Pilato eta coni capi:
"Asajë'ë. Iquë co'aye yo'ose'e ti'ama'ë pa'iyë. Cui'naëni mësaru quë'rona da coñë, do'i
peoquë api cajë ñajajë caquë."
5 Jesupi miu maro pu'i cui'ne nea maja'i ju'i ca ju'i etaquëna, ja maca Pilatopi capi:
"¡Ñajë'ë. Iñore pa'iji, iquë!"
6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne policia pai ñani cuihuë:
"¡Queñe pa'iji. Queñe pa'iji!"
Jaje cuijëna, Pilatopi capi:
"Sani quejë'ë, mësarupi. Yë'ë cato ti'añe pahuë, i co'aye yo'ose'e."
7 Caquëna, judío paipi sehuohuë:
"Yëquë cuañese'e payë. Jaje pa'ina, yëquë cuañese'eje ju'iñe pa'iji, Diusu mamaquë a'ë
casi do'ire."
8 Jare Pilato asani ai jerepa ca'rapi. 9 Ja maca cui'naëpi huë'ena cacani seji'i, Jesure:
"¿Jero aquë a'ni, më'ë caquë?"
Seina, Jesús ti sehuoma'ë paji'i, te'o macareje.
10 Ja maca Pilato capi:
"¿Yë'ëre sehuocaiye paquë? ¿Huesëquë cui'ne yë'ëpi më'ëre queja'a tutu cui'ne më'ëre
eto sao tutuje paye?"
11 Caquëna, Jesupi capi:
"Diusupi më'ëre ja tutu isima'quë pa'ito më'ë yë'ëre yo'o ti'añe ti peora'pi. Jaje pa'ina,
yë'ëre tseani më'ëna isisiquëpi më'ë jerepa jai do'i paji, tayo do'ire."
12 Jare ja macapi Pilato cato Jesure eto sao huasosi'i caquë co'epi. Co'equëta'are judío
paipi jerepa cuihuë, ñeje:
"Jaëni eto saoquë pani César cajei peoja'quë a'ë, më'ë. ¡Pai ëjaëre pa'ë caquë yo'oquë
cato Césarte sañope yo'oquë api!"
13 Ja maca Pilato iyere asani Jesure hue'sena etoni pai yo'ose'e ne de'huaquë ña de'hua
hue'ñana ja'rupi, hebreo pai coca cato Gabata hue'yo hue'ñana. Jaje cani cayë, "Quënapi
nesico". 14 Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti'añe pa maca
mu'se joporepa pa'ina, yo'ohuë, te'e mu'se caraquëna. Ja maca judío paire Pilatopi capi:
"¡Iquë mësaru ëjaërepa pajë'ë!"
15 Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:
"¡Ju'ijaquë, ju'ijaquë! ¡Queñe pa'iji!"
Cajëna, Pilatopi capi:
"¿Yë'ëpi mësaru ëjaëre queja'quë a'ni, jaje ca ja'ñe?"
Caquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cahuë, ite:
"Yequë ëjaëre pare peoyë. Coa Césarse'e yëquë ëjaë pa'iji."
16 Jaje ca tëjini Pilatopi Jesure iohua'ina isipi quejajë caquë. Isina, iohua'ipi sahuë.

Jesure Queñe
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús jaropi etani ite queja'a sarahua coani saji'i, pai siopë tara hue'e hue'ñana hebreo
pai coca cato Gólgota hue'yo hue'ñana. 18 Jarona ite quehuë. Yecohua'ire cayaohua'ire i
ja're coni quehuë. Jesuni jopore pana nëcojë yecohua'ini i ëja te'tena cui'ne i ari te'tena
nëcohuë. 19 Pilatopi cuañepi cruzu ëmëje'ena: JESÚS NAZARET AQUË JUDÍO PAI ËJAËPI
toyasicore deojë'ë caquë. 20 Jaje toyasicore jai pai judío pai ñahuë, Jesure que sitopi pai

daripë ja'yere pa'i do'ire. Toyasico cato paji'i, hebreo coca, griego coca, cui'ne latín coca.
21 Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i judío paipi cahuë, Pilatore:
"Toyama'ë pa'ijë'ë 'Judío pai ëjaëpi' caquë coa toyajë'ë, ñeje, 'Judío pai ëjaë'ë caquë api.'
Jare toyajë'ë."
22 Cajëna, Pilatopi sehuopi:
"Yë'ë toya huesosico cato jaje pa'iji. Yeque ponañe peoji."
23 Ite quesi jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ini cajese'e pa'i caña huahuehuë, pai
ñape cui'na ja'yese'e. Cui'ne camisaje i'ë, itena te'opi tsoa ca pa'iye sëte, 24 sa'ñe iohua'i
cahuë:
"Nanë ye'saye pañu'u, coa iti de'hue nesiquëpi iote pajaʼquëre."
Jaje cajë yo'o maca tsoe ti'api, toyase'e ñeje cayepi:
"Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë. Nepi pajaʼcohua'i a'ni, cajë." Jaje soldado pai
yo'ohuë, iti case'eje pa'ye.
25 Cruz yë'quë macare Jesús pëca ja'co cui'ne io maja'yo, cui'ne Cleofas nëjo María, cui'ne
yequë María Magdalena paë'ë. 26 Pa'ijëna, pëca ja'core Jesús ñani, cui'ne i ai oi ye'yaquë
pa'isiquëpi io yë'quë macare nëcaquëna, ñani capi:
"Nomio jaë api, më'ë mamaquë."
27 Ja jeteyo'je i ye'yaquëre capi:
"Jao, më'ë ja'co."
Jare iti casi macapi i ye'yaquëpi i huë'ena sai sapi, iote.

Jesús Ju'ise'e
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Ja jeteyo'je Jesús tsoe si'aye ne saose'e sëte toyase'e cayepi ti'ajaquë caquë capi:
"Oco ëaji."
29 Jarote o'sa cono timësicopi ñuco'ë. Ñu'iona, ja maca ca'cona saëni soquë tarapëna
huëni i yë'opona ucujaquë cajë yo'ojëna. 30 Jesupi o'sa cuiya'i conore ucupi. Ucuni capi:
"Si'aye ti'api, yureta'a."
Jaje cani meñe siopë ne meni, juni huesëpi.

Jesús Coripa Quë'rona Soldadopi Totase'e

31 Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti'ama'ë paji'i. Ja mu'se
cato huajë mu'se paji'i. Jaje pa'i do'ire co'aye cruzure ju'isicohua'ipi dete ma'ñe cajë
Pilatore sei'ë, quesicohua'ire quëñase'e të'ca jë'yeni tiona sajajë cajë. 32 Ja maca soldado
paipi sani du'ru aquëre pani quëña të'ca jë'yehuë, cui'ne yequëreje të'ca jë'yehuë, Jesús
ja're quesicohua'ire. 33 Jaje yo'oni Jesús quë'rona sa tsiojaijë ñajëna, tsoe ju'isiquë paji'i.
Pa'ina, ña jujani quëña të'ca jë'yeye pahuë.
34 Jaje pa'iquëta'are soldadopi uiyopi totapi. Coripana totaquëna, tsie cui'ne oco
etapi. 35 Iye quëaquë cato iti ñasiquëpi quëaji cui'ne nuñerepa caji. Nuñerepa quëaji iti
asasiquëpi, mësarureje care paji cajë asajajë caquë. 36 Iye cato yo'ohuë, ñeje toyase'epi
ti'ajaquë cajë, itipi caji: "I quëña të'ca jë'yeye pajaʼcohua'i a'ë." 37 Yequë hue'ña toyase'epi
caji: "Iohua'i a'si nesiquëni ñajaʼcohua'i a'ë."

Jesure Tase'e
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Ja jeteyo'je José, Arimatea aquëpi Pilatore sani Jesús capë tasi'i caquë seji'i. José cato
judío paini caʼraquë Jesure yahuerepa tuiquë paji'i. Jaje pa'ipi seji'i, Pilatore Jesús capë
sani tasi'i caquë. Caquëna, Pilatopi de'oji sajë'ë. Caëna, sani Jesús capë ini sapi. 39 Cui'ne
Nicodemoje saji'i, treinta kilos mirra cui'ne aloes co'mese'ere saquë. Jaë cato Jesure ñami
sani coca casiquë paji'i. 40 Jaje José cui'ne Nicodemo coni saisicohua'ipi Jesús capëre ini
iohua'i sase'e huëo sëñepi cañana neni tunahuë, ju'isiquëre. Taja'quëre judío pai yo'oyepi
yo'ohuë, jaje yo'ocohua'i sëte. 41 Jesure que sito ja'yere tsio paji'i. Pa'ina, ja tsiore paji'i,
huajë quë'isi coje paire tama'coje. 42 Pa'ina, ja cojena Jesure tahuë, ja'ye maca pa'icona. Ja
maca cato judío pai huajë mu'se tsoe ti'a huëopi.

20

Jesús Ju̱'isiquëpi Huëiye
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 Du'ru co'amaña ne mu'se ñata maca ja̱ neaquëna, María Magdalenapi saco'ë, ta̱si
daripëna. Saio ñacona, daripë si̱osicopi jai quë̱na pë hui'yosico paji'i. 2 Ja̱ maca Simón
Pedro quë'rona cui'ne Jesús ai oiquërepa pa'isiquë quë'rona huë'huëni cao:
"Ëjaë ca̱pë tsoe sahuë, daripë pa'isicore. Huesëyë, jero sa'na nehuë."
3 Ja̱je cacona, Pedro cui'ne yequë i̱ ye'yaquë co̱ni daripë quë'rona ñañu'u cajë saë'ë.
4 Cayahua'i te'e co'arepa huë'huëjë saë'ë. Te'i ai jerepa huë'huësiquëpi du'ru ti̱'api, ta̱si
daripëna. Pedropi jeteyo'je ti̱'api. 5 Du'ru ti̱'ani në meni ñaquëna, coa i̱te hue̱ni o̱asi
ca̱ñase'e paji'i. Cacani ñañeta'a pa̱pi. 6 Pa̱quëna, Simón Pedropi jeteyo'je daisiquëpi
daripëna cacapi. Ja̱ëje cui'ne ñapi, i̱te hue̱ni o̱asi ca̱ñase'e pa'ina. 7 Cui'ne yequeje̱ ñapi,
Jesús si̱opë tu̱nasi ca̱pi ti̱rona i̱ose'ere tu̱nani yequë ca̱ña u̱ima'tona o̱asicopi pa'iona.
8 Ja̱ maca cui'ne du'ru daripëna ti̱'asiquëje̱ cacani i̱ti yo'ose'e ñaquë nuñerepa asapi,
i̱ti yo'ose'e. 9 Jesucristo ju̱'isiquëpi huëi ja̱'ñere case'ere ja̱ yë'ta'a toyase'e caye asa
ti̱'ama'cohua'i sëte. 10 Ja̱je ña tëjini i̱ ye'yacohua'i co'ihuë, huë'ena.

Jesupi María Magdalenana Ñaise'e
(Mr 16.9-11)

11 Ja̱je pa'iquëta'are María cato hue'sena pëa nëcani oi nëcao, daripë yë'quë macapi.
Ja̱ oio se në meni ñao daripë sa̱'nahuëna. 12 Ñacopi ñao, cayahua'i poja'i ju'i ca̱ña
su̱ñasicohua'ipi, Jesús ca̱pë pa'i sitore pa'ijëna, te'i quë̱o pa'i sitore pa'ina, yequëpi si̱opë
pa'i sitore ñu'ina. 13 Ja̱ maca hui̱ñaohua'ipi i̱ote se̱i'ë:
"¿Nomio, i̱quere oico'ni?"
Cajëna, i̱opi sehuo:
"Yë'ë Ëjaëni sahuë. Ja̱ do'ire oiyë. Huesëyë, jero sa'na sani nehuë."
14 Ja̱je se ca to̱co, se po̱nëco Jesure ñao, i̱ti macare nëcaquëna. Ñacota'a Jesupi cuasaye
pa̱o. 15 Ja̱ maca Jesupi i̱ote se̱ji'i:
"¿Nomio, i̱quere oico'ni? ¿Neni co'eco'ni?"
Caquëna, i̱ti maca tsio ñaquë api cuasaco cao:
"Ëjaë, më'ëpi sasiquë pani quëaje̱'ë, më'ë ne sito. Quëaëna, yë'ëpi i̱te sasi'i."
16 Ja̱ maca Jesupi capi, i̱ote:
"¡María!"
Caquëna, i̱opi po̱nëni cao, hebreo cocapi:
"¡Raboni!" Ja̱je caye cato cao, ye'yaquë.
17 Ja̱ maca Jesupi capi:
"Tse̱ama'o, ñu'ije̱'ë. Ja̱ yë'ta'a ja'quë quë'ro saima'quë a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are sani
quëaje̱'ë, yë'ë yo'je tsi̱re. Pëca ja'quë quë'rona cui'ne mai Diusu quë'rona saiyë."
18 Caquëna, ja̱ maca María Magdalenapi sani i̱ ye'yaquë pa'isicohua'ire quëao. Ëjaëni
ñahuë, caco. I̱pi ja̱je quëaje̱'ë, caëna, cayë, cao.

Jesupi I̱ Ye'yacohua'ina Ñaise'e
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Ja̱re ja̱ mu'se du'ru co'amaña ne mu'se ñami pa'i maca i̱ ye'yacohua'ipi tu'rihuëna
judío pa̱ini ca'rajë cacani eta sa'ro si̱osicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi i̱ohua'i jopona
ñaiquë pëpaquë capi:
"De'oye pa'ije̱'ë."
20 Ja̱ se ca tëjini i̱ jëña cui'ne i̱ coripa i̱ñopi. Ja̱ maca Ëjaëre papi cuasajë sihuahuë. 21 Ja̱
maca cui'naëpi Jesús ca co̱pi:
"De'oye pa'ije̱'ë, mësaru. Ja'quë yë'ëre jëjo daose'eje̱ cui'ne yë'ëje̱ mësaruteje̱ jëjo
saoyë."
22 Ja̱je cani sëcopi i̱ohua'ina, sëcoquë capi:

"De'o joyore pare pajë'ë. [23] Mësarupi sai de'huacaicohua'ini iohua'i tayo yo'ose'e sai
de'huacaiye pa'iji. Mësaru sai de'huacaima'cohua'ini iohua'i tayo yo'ose'e sai de'huacaiye
peoji."

Tomáspi Jesús Huëisiquëre Ñase'e

[24] Tomás Jesús doce soisicohua'i aquëpi cui'ne yequë mami Gemelo hue'equëpi Jesús
ñai maca peopi. Peoquëna, yecohua'ise'e paë'ë. [25] Peoquëna, ñasicohua'ipi Jesús
ye'yacohua'ipi quëahuë, Ëjaëni yëquë ñahuë cajë. Cajëna, Tomáspi capi:
"Yë'ëpi i jëtë quëna ñaca cojena cui'ne i coripa ui cojena yë'ë jëtëpi sani ñama'ë pani
ire papi caye paja'quë a'ë."
[26] Ocho mu'seña tëto saisi maca i ye'yacohua'ipi huë'ena tsi'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna,
jarote Tomásje coni paji'i, yure cato. Ja maca Jesús ñaipi, eta sa'noa siose'epi pa'iquëta'are.
Ja maca pëpaquë capi:
"De'oye pa'ijë'ë."
[27] Ja maca capi, Tomásre:
"Më'ë jëtëpi iñona sa'ijë'ë. Sa'i ñajë'ë, yë'ë jëñare. Më'ë jëtëre dajë'ë. Dani yë'ë coripa
ui cojena sa'ijë'ë, tsoerepa jëa coema'ë pa'ija'quë nuñere pa'ë caquë asaja'quë."
[28] Ja maca Tomáspi sehuopi:
"Yë'ë ¡Ëjaë cui'ne yë'ë Diusu!"
[29] Caquëna, Jesupi capi:
"Tomás yureta'a asare payë, më'ë yë'ëre ñasi do'ire. Sihuayë, yë'ëre ñama'cohua'ipi
coa quëayena asani nuñere pa'ë cajë cuasacohua'ire."

Me Neja'copi Iye Toya Pëpë Pa'ico'ni

[30] Jesús jaiye yo'opi i ye'yacohua'i ñajëna, pai yo'o ti'a ma'ñere ja yo'ose'e toya pëpëna
si'aye toyase'e peoji. [31] Jaje pa'iquëta'are iye cato mësarupi Jesure ire papi Cristo huasoquë
api, cajë cui'ne Diusu mamaquëre papi cajë asani ti pa'iyere ti'ajajë cajë toyase'e a'ë.

21

Jesupi Siete I Ye'yacohua'ina Ñaise'e

[1] Ja jeteyo'je Jesús tijupë i ye'yacohua'ina ñaipi, Tiberias jaira të'tëpana. Ñaini ñeje
yo'opi: [2] Simón Pedropi cui'ne Tomás Gemelo hue'equë cui'ne Natanael Caná yeja Galilea
aquë cui'ne Zebedeo mamajë cui'ne cayaohua'i Jesús ye'yacohua'i coni paë'ë. [3] Pa'ijëna,
Pedropi capi:
"Hua'ire sani nesi'i."
Caquëna, yecohua'ije cahuë:
"Yëquëje më'ë ja're sañu'u."
Cani saë'ë, te'e i ja're coni yohuëna aya mëni. Ja ñami hua'ire neñe pahuë. [4] Ñata tome
maca Jesús tsiaya të'tëpare nëcapi, i ye'yacohua'ipi huesëhuë, iquei'ni cajë. [5] Ja maca capi,
Jesupi:
"¿Tsidohuë, hua'i neñe pare?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Pahuë, neñe."
[6] Ja maca Jesús capi:
"Yohuë ëja te'tena hua'i yo'ecore jeo dëojë'ë. Ja maca mësaru neja'cohua'i a'ë."
Caëna, i case'eje jeo dëohuë. Jeo dëorena, hua'ipi timëni dëquëcona, naë ti'añe pahuë.
[7] Ja maca Jesús ai yëquëpi Pedrore capi:
"¡Mai Ëjaëre papi!"
Jaje ca macarepa asayepi Simón Pedropi i ëmëje ju'icore se suñani sa duji'i, tsiayana.
[8] Yecohua'i cato yohuëja'a tsio daë'ë, mejahuëna, hua'i yo'erë naëjë. Coa cien metro paji'i,
të'tëpa ti'añe. [9] Yejana titani tumajë ti'ahuë, tsoe toa suasicopi pa'ina. Cui'ne hua'i, pan
paji'i, toa ëmëje'na tuñase'epi. [10] Ja maca Jesupi capi:
"Dajë'ë, hua'ire mësaru nesicohua'ini."

[11] Simón Pedropi yohuëna aya mëni hua'i yo'ecore cutihuëre pana naë mapi, mejahuëna hua'i timësiconi. Ciento cincuenta y tres hua'ire nehuë. Jaje pa'iquëta'are hua'i yo'erë tëiye pao. [12] Ja maca Jesupi capi:
"Dani hua'i aijë'ë."
Te'ije ite iquei'ni, më'ë caquë señe papi. Si'aohua'i Ëjaëre papi cajë asahuë. [13] Ja jeteyo'je Jesupi panpë ini hua'quequë aopi si'aohua'ire, cui'ne hua'ireje hua'quequë aopi.
[14] Iye cato toasoñe aco paji'i, iohua'i ite ñase'e ju'isiquëpi huëisiquëre.

Simón Pedrore Jesús Case'e

[15] Ao ani tëjisi jeteyo'je Jesupi seji'i, Pedrore ñeje:
"Simón Jonás mamaquë, ¿iye jerepa më'ë yë'ëre oiquë?"
Caquëna, Pedropi sehuopi:
"Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye."
Caquëna, Jesupi capi:
"Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë."
[16] Tijupë seni copi, cayaye acore:
"Simón Jonás mamaquë, ¿yë'ëre oiquë?"
Caquëna, Pedropi sehuopi:
"Jaje pa'iji, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye."
Caquëna, Jesupi capi:
"Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare ñacaijë'ë."
[17] Toasoñe acore seji'i:
"Simón Jonás Mamaquë, ¿yë'ëre më'ë yëquë?" Ja maca Pedro oi tsia nepi, toasoñe acore yëquë më'ë yë'ëre oiquë caquëna. Ja maca sehuopi Pedro:
"Ëjaë, më'ëpi si'aye asayë, yë'ë më'ëre oiye."
Ja maca Jesupi capi:
"Yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë. [18] Nuñerepa më'ëre cayë, ai posërepa pa'i maca, më'ëse'e cañna suñani më'ë yë huë'ñana sai pa'isiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are ai huanou de'osi maca coa jëtëre nëocaina, yequëpi suñacaija'quë api. Ja maca më'ë saiye yëma'tona saja'quë api."
[19] Jaje Jesús cani capi: Pedro ju'iñepi Maija'quë de'oquërepa pa'iye iñocai ja'ñere quëaquë. Ja jeteyo'je capi:
"Tuijë'ë, yë'ëre."

Jesús Oiquërepa

[20] Co'iquë Pedro ñaquëna, i ai oiquëre papi Jesure tuji'i, Jesure tseama'në ao ai maca ja'ye ñu'i, "Ëjaë, ¿nepi coso yehuoja'cohua'i a'ni?" caquë sesiquëpi. [21] Pedropi ñani Jesure seji'i:
"¿Ëjaë, iquëreta'a me yo'oye pa'ija'coa'ni?"
[22] Caquëna, Jesupi capi:
"Yë'ë co'i macaja'a huajëquë iquë pa'ijaquë caquë pa'ito ¿iquepi më'ëre co'aquë'ni? Më'ë cato yë'ëni tuijë'ë."
[23] Ja maca iye case'ere Jesús oiquërepa sehuosicohua'i jupëpi asahuë. Asani cuasahuë, iquë cato ju'iñe paja'quë api. Jaje Jesús cato ju'iñe paja'quë api caye papi. I cato capi: "¿Yë'ë co'i macaja'a huajëquë pa'ijaquë caquë pa'ito iquepi më'ëre co'aquë'ni?"
[24] Iye coca toyaquë cato i oiquëpi toyayë, nuñerepa cocare quëaquë. Jaje pa'ina, nuñerepa cocare caji cajë asayë.
[25] Jesús yo'ose'e jaiye pa'iji, pa'iquëta'are toyaye pañë. I yo'ose'e ñape toyañu'u cajë yo'ocohua'i pani toya saoye peoji, si'a yeja maca toya pëpi timë huesotoje. Ja yë'ta'api toyaye pati'ñe pa'io. Ca tëjihuë. Jaje pa'ijaquë.

LOS HECHOS

Maija'quë I Joyore Isisi'i Ca Nëose'e

1 Yë'ë cajei Teofilo, yë'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye Jesuja'a macarepa yo'o
huëoquë yo'ose'e cui'ne i ye'yase'e, cui'ne i ma'tëmona sai macaja'a yo'ose'e si'aye
toyahuë. 2 Ja yë'ta'a ma'tëmo saima'në i jëjo saocohua'ire jo'ya sahuani de'o joyo cocaiyepi
iohua'i yo'o ja'ñe quëaëña. 3 Cui'ne ju'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë ja'në
pa'ise'eje pa'irepa pani iñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë Diusu cuañe te'tere quëaëña,
jaohua'ire.

4 Ja yë'ta'a Jesús i jëjo saocohua'i ja're pa'i caëña:

"Jerusalénpi saima'pë utejë'ë, ja'quë mësarute isisi'i ca nëose'ere yë'ë quëase'ere. 5 Juan
cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña se ñata sao mu'seña mësaru cato de'o joyore
pani do cuañoja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, oco doyeje pa'ye."

6 Jesús quë'rona tsi'sijani Jesure sei'ë ñeje:

"Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pai ëjaëre necaija'quë a'ë, yëquëre de'oye cuañeja'quëre?"

Cajëna, Jesupi sehuoëña:

7 "Ja cato pai asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ina, mësaru iti
neja'a mu'se cui'ne ti yo'oja'a tëcahuëje asaye peoji. 8 Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi
mësaruna dani pa'i maca tutu isi cuañoni Jerusalén, Judea yeja, Samaria yeja, coa si'a yeja
pa'icohua'ire quëacaija'cohua'i a'ë, yë'ë yo'ose'e ayere."

9 Ja se ca tëjini ñajë nëcajëna, Jesús ma'tëmona sa cuañoëña. Sa cuañoquëna, siriopi ite
peo hue'ñarepa tsio dani hueso. 10 Ja yë'ta'a Jesús ma'tëmona mëiñere ñajë nëcajëna, peo
hue'ña pa'isicohua'ipi caya ëmëohua'i poja'i ju'i cañna ju'icohua'ipi ñaini caëña, iohua'ire:

11 "Galilea pai ¿me yo'ojë ma'tëmore ñajë nëcaye'ni? Iquë Jesús mësaru ja're pa'isiquëpi
yure ma'tëmo sa cuañosiquë cui'naëpi co'ija'quë api, mësaru ñajëna, saise'eje pa'ye."

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsiojaise'e

12 Ja maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cutihuëpi te'e kilómetro sani Jerusalénna
co'ireña, jaohua'i cato saë'ë, huajë mu'se ja ja'ye cu'iye pa'iji, cuañese'e ja'ye. 13 Ja maca
pai daripëna ti'ani iohua'i huero pëani pa'i huë'e ëmëje'e tu'rihuëna mëni pëareña. Iti
pëasicohua'i cato pa'iyë: Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo,
Alfeo mamaquë Jacobo, Simón yequë mami hue'yosiquë Zelote, cui'ne Jacobo mamaquë
Judas. 14 Si'aohua'i jaohua'i Jesús yo'je tsi ja're, cui'ne Jesús pëca ja'co María ja're coni,
cui'ne yequë nomiohua'i ja're coni te'e cuasayepi si'anë Maija'quëre señu'u cajë tsi'sijë
paë'ë.

15 Ciento veinte sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ja mu'seña te'e macana tsi'sirena, Pedropi
jopore pana huëni nëcani caëña, ñeje:

16 "Maija'quë do'ijë, Jesure tseacohua'ire sai saquë Judas yo'o ja'ñere Maija'quë joyopi
Davidre du'ru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Ja toyase'e, Maija'quë joyo case'e ti'añe paji'i.
17 Judas cato mai aquë paji'i. Cui'ne mai neñe ayere co nequë paji'i. 18 Jaje pa'iquëta'a,
co'aye yo'o do'ire saisi curiquëpi yejare huerohuë. Jaje pa'iquëta'are Judas cato siopëja'a
meñe tomeni ëtatu'u joquëna, si'aye ëta mea etaëna, juquëña. 19 Ja yo'ose'ere Jerusalén
pa'icohua'ipi asani iti tsiore hue'yohuë, tsie tsio. Iohua'i cocarepa cato Acéldama
hue'yoreña. 20 Jaje pa'ina, Salmos toya pëpë caji:

I pa'isi huë'e jeocosi huë'e pa'ija'coa,
Pëa coma'a huë'e.
Cui'ne caji, yequeje:
I yo'ora'ase'ere yequëpi yo'oye pa'iji.

21 De'oji. Maipi iye macare payë, Jesús mai ja're pa'i macapi, mai ja're si'anë pa'icohua'ire
Jesure Juan oco do macapi cui'ne i ma'tëmo mëi macana mai ja're pa'icohua'ire. 22 Jaje
pa'ina, de'oji, jaohua'i aquëni te'ire maire tsioja'quëre neñe. Nerena, jaëpi mai ja're coni
te'e Jesús ju'isiquëpi huëji'i, quëaja'quëre."

[23] Casi maca co'ejë cayaohua'ire ti̱'areña, José Barsabás cui'ne Matias. Josépi yequë mami
Justo hue'equë paji'i. [24-25] Ti̱'ani Maija'quëre ñeje se̱i'ë:
"Ja'quë, më'ëpi pa̱i cuasaye ta̱'ñe asaquë a'ë. Yëquëre i̱ñojë'ë, ¿jequë a'ni, më'ë
jo'ya nesiquërepa më'ë jëjo saoquërepa Judas co'aye yo'oquë ne huesësiquë nera'ase'e
neja'quë?"
[26] Se̱ni tëjini neñañu'u cajë yo'ojëna, Matiasna Jesús jëjo saoquë pa'iye to̱mepi. To̱meina,
ja̱re i̱ti macapi, Jesús once jëjo saocohua'i ja̱'re co̱ni pa'iquë po̱nëpi.

2

Maija'quë Joyo Daise'e

[1] Judío pa̱i fiesta Pentecostés mu'se ti̱'asi maca si'aohua'i sehuosicohua'i te'e macana
tsi'sini paë'ë. [2] Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë pi̱sico jutayeje̱ pa'yerepa
ma'tëmopi pi̱sico jutaëña. Jutani i̱ti pi̱siyepi si'a huë'e ti̱mëëña, i̱ohua'i pa'i hue̱'ña. [3] Ja̱
maca pa̱i ñapere toa corohuë̱aje pa'yepi i̱ohua'i si̱opë̱ana ñai nëcareña. [4] Ja̱ maca yureta'a
si'aohua'i de'o joyopi ti̱mësicohua'i pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë pa̱i cocapi careña.
[5] Ja̱ mu'seña Judío pa̱i si'a hue̱'ña pa'icohua'ipi Jerusalénna tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye
yo'o pa̱ipi. [6] Pa'icohua'ipi tutu pi̱siyeje̱ pa'yere asani tsi'sireña, i̱ti pi̱si hue̱'ñana. Tsi'sini
asareña, i̱ohua'i cocapi, sehuosicohua'ipi cajëna. Asajë ¿merepa ja̱je caye'ni? cuasahuë.
[7] Ja̱je cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju̱'ijë sa̱'ñe cahuë:
"¿Si'aohua'i icohua'i Galilea pa̱ita'a pa̱i ñape cocapi caye'ni? [8] ¿Me neni pa̱i ñape cocare
papi cajëna, asaye'ni? [9] Iye maca pa'iyë, Partia pa̱i, Elam pa̱i, Media pa̱i, Mesopotamia pa̱i,
Judea pa̱i, Capadocia pa̱i, Ponto pa̱i, cui'ne Asia yeja pa̱i, pa'iyë. [10] Pa'iyë cui'ne Frigia pa̱i,
Panfilia pa̱i, Egípto pa̱i, cui'ne Cirene quë'ro Libia pa̱ije pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano pa̱ije,
coa dani pa'icohua'ije̱ judío pa̱irepa cui'ne judío pa̱i yo'oye coa se ye'yesicohua'ije̱ pa'iyë.
[11] Pa'iyë, cui'ne Creta pa̱i cui'ne Arabia pa̱ije si'aohua'i pa'icohua'ipi asahuë, Maija'quë
de'oyerepa yo'oyere pa̱i ñape cocapi cajëna."
[12] Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque cuasaye peoyerepa. Ja̱je pa'ijë
sa̱'ñe se̱i'ë:
"¿I̱quere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?"
[13] Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña:
"Ja̱ohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë."

Pedro Caye Ja̱ohua'ire

[14] Cajëna, ja̱ maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yecohua'i i̱ cajeohua'i once
pa'iohua'i ja̱'re co̱ni huëni nëcani tutu capi, ñeje:
"Judío pa̱i cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë̱'ë. Iye mësaruje̱ yë'ë caquëna,
de'oye asajë̱'ë. [15] Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë, mësaru cuasayeje̱ pa'ye, yurena
nueve pa'ito me cuepeye'ni. [16] Iye cato coa ai jerepa Maija'quë caye quëacaiquë Joel caquë
pa'ise'epi ti̱'aquë yo'oquëna cayë. I̱ case'e cato caji:
[17] Tëji mu'señarepa yë'ë joyore pa̱ina i̱sija̱'quë a'ë caji, Maija'quë.
I̱sina, mësaru mamajë ë̱mëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë ayere caja̱'cohua'i a'ë,
Po̱sëohua'ipi ca̱ima'pëta'a ca̱ni ñañeje pa'ye ñajëna, quëasi'i.
Cui'ne aiohua'i huëo hue̱'ñaja'a ñajëna, quëasi'i.
[18] Ja̱ mu'seña yë'ë jo'yaohua'i ë̱mëohua'ina cui'ne nomiohua'ina yë'ë joyore i̱sisi'i.
I̱siquëna, yë'ë ayere quëacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
[19] Cui'ne ma'tëmopi pa̱i ti ña ma'ñere i̱ñoñe pa'ija̱'coa,
Cui'ne yejare i̱ñosi'i, tsiepi, toapi, cui'ne toa picopi,
[20] I̱̱së miama'quë de'oja̱'quë api,
Cui'ne ñañëje tsieje̱ pa'i de'oja̱'quë api,
Iye cato mai Ëjaërepa ja̱ daima'në pa'i ja̱'ñe a'ë.
I̱ dai mu'serepa cato ëja mu'serepa cui'ne de'o mu'serepa pasipi.
[21] Ja̱ mu'seña si'aohua'i yë'ë're se̱cohua'i ti̱'aja'cohua'i a'ë, huaso cua̱ñosicohua'i pa'iye.
Toyapi, Joel.

22 Israel pai asajëʼë, yëʼë caquëna. Mësarupi tsoe asayë, Jesús Nazaret aquë pai pajiʼi.
Paʼina, Maijaʼquëpi mësaru ña hueʼñana irepa paʼiye iñopi. Iñoquë Jesujaʼa Maijaʼquëpi
pai yoʼo tiʼa maʼñere cuiʼne jaiye deʼoyere pare yoʼo iñopi. 23 Jaje paʼitaʼare Maijaʼquë tsoe
jaje yoʼosiʼi cuasa nëoseʼeje paʼye, mësaruna ite tseani queni huani jeohuë, coʼacohuaʼi
jëñajaʼa. 24 Jaje huani jeosicohuaʼitaʼare Maijaʼquëpi juʼiñe hueseʼere peo hueʼña nejoni
huajëquëre huëopi, je i paʼimaʼquëni juʼiñepi meñe quëco pacoʼni. 25 Pai ëjaërepa David
Jesús ayere caquë capi, ñeje:
Ëjaëpi yëʼë tiñare pare paʼina, iseʼere siʼanë ñahuë.
Ipi yëʼë ëja teʼtere paʼito, yëʼëre siʼaye coʼaye paʼinije ne taoñe peoji.
26 Jaje paʼina, ai sihuayë, yëʼë joyopi, sihuaquë yëʼë yëʼopopi jëjëñë.
Mëʼëpi ñacaina, quëcoquë pëa huajëjaʼquë aʼë.
27 Jare mëʼëpi yëʼëre tasi daripëna jeomaʼë paʼijaquë aʼë.
Cuiʼne yëʼë mëʼë deʼo joʼyaë capë jaʼju tiya huesëyeje pajaʼcoa, mëʼëpi ësequëna.
28 Mëʼëpi yëʼëre iñohuë, paʼi maʼare pare,
Cuiʼne mëʼë jaʼre coni paʼi ai sihuajaʼquë aʼë, yëʼë.
Jaje capi, David, Jesús ca jaʼñe.
29 Israel pai asajëʼë, David mai ñecuë tsoe juquëna, tajë paʼahuëʼë. Yurejeite tajë
paʼisicoje huiʼyomaʼcopi paʼico. 30 Israel pai ëjaërepa David cato Maijaʼquëre quëacaiquë
pajiʼi. Jaje paʼipi asapi, Maijaʼquë care paquëpi ca nëoseʼere i tsëcapë aquëni Maijaʼquëpi
Israel pai ëjaëre pare necai jaʼñere, i meñe najeini. 31 Jaje paʼina, David ñaquë cayeje
paʼyere capi, Cristo huëi jaʼñere. Io caseʼe cato caji: ‘tasi daripëre ui huesëye pajaʼquë
api,’ cuiʼne ‘i capëje jaʼju tiya huesëye pajaʼcoa,’ capi. 32 Jaje paʼiye sëte Maijaʼquëpi Jesure
jare David casiquëni huëopi, huajëquëre. Ja yoʼoseʼe yëquëpi ñasicohuaʼi aʼë. 33 Jaje paʼina,
Maijaʼquëpi Jesure i ëja teʼte ñuʼijaʼquëre nepi, jerepa paʼire pare. Jaje neina, pëca jaʼquëni
deʼo joyore pare isi cuañopi i ca nëosiquëre isi cuañoni ipi yure pai ñapere huahuecajiʼi,
huahuecaiyere jare yure mësaru ñajë cuiʼne asahuë capi. 34 Jaje paʼina, Davidpi maʼtëmo
mëiñe papi. Jaje paʼiye sëte capi:
Ëjaëpi yëʼë Ëjaëre capi:
‘Jaʼrujëʼë, yëʼë ëja teʼtena,
35 Yëʼëpi mëʼëre sañope yoʼocohuaʼire mëʼë quëo huëʼehuëna jëjo oa sao macajaʼa.’
36 Jaje paʼina, Jesús mësaru queni huani jeocosiquëre Diusupi Ëjaëre pare Cristo huaso-
quëre nepi. Iyere cato Israel pai asaye paʼiji.”
37 Jaje Pedro caquëna, asani joyore papi ai coʼa juʼijë oijë Pedrore cuiʼne i cajeohuaʼire
once paʼiohuaʼireje seiʼë, ñeje cajë:
“¿Yëquë yure me nejaʼcohuaʼi aʼni, Maijaʼquë doʼijë?”
38 Sejëna, Pedro capi:
“Mësaru tayo yoʼoseʼere sai to cuañoñe cani cuiʼne deʼo joyore isijaʼquë cani mësaru
jaʼnë cuasaseʼere jeoni Maijaʼquëna ponëñe paʼiji. Jaje yoʼoni pai ñape Jesuni cuasajë oco
do cuañoñe paʼiji. 39 Maijaʼquë i joyo isisiʼi ca nëoseʼe mësaru. Mësaru mamajë cuiʼne soʼo
paʼicohuaʼi cuiʼne siʼaohuaʼi Maijaʼquë yë soijaʼcohuaʼi tse aʼë.”
40 Yequeje cuiʼne capi, Pedro:
“Huasosicohuaʼi paʼijëʼë, ai coʼacohuaʼi jopo paʼicohuaʼipi.” Jaje caquë yëhuopi.
41 I jaje caquë yëhuoye asasicohuaʼiseʼe oco do cuañoni tres mil Jesure sehuocohuaʼi
paëʼë, ja maca. 42 Paʼijë siʼaohuaʼi Jesús jëjo daocohuaʼi yeʼyayere deʼoye sehuocaijë
nuñerepa paëʼë. Paʼijë saʼñe deʼoye yoʼojë, Maijaʼquëre sejë cuiʼne ao yëtoni aijë paëʼë,
Jesús yoʼoseʼere cuasajë.

Duʼru Macarepa Sehuosicohuaʼi Paʼiseʼe.

43 Jesús yeʼyaquë paʼisicohuaʼipi jaiye pai yoʼo tiʼa maʼñere yoʼojëna, ñajë ai cuasareña,
merepa jaje yoʼoyeʼni cajë. 44 Itire paʼë cuasajë asasicohuaʼipi teʼe cuasajë tsiosicohuaʼipi
paʼijë coʼamañaje teʼe pahuë. 45 Siʼaye iohuaʼi coʼamaña isijë curi maña huerojë yecohuaʼi
coʼamaña caracohuaʼina isihuë, iohuaʼire caraye. 46 Jaje yoʼojë paʼicohuaʼipi siʼa muʼseña
Maijaʼquëre sejë paëʼë, Maijaʼquëre se huëʼena. Jaje yoʼojë cuiʼne iohuaʼi huëʼñana

Jesure cuasajë aore yëtoni aijë te'e huë'ña tsi'sini aore huahuejë aijë sihuajë paë'ë.
47 Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë paë'ë. Si'aohua'i yecohua'ijë de'o paire pa'ë cajë
ñahuë. Cajë ñajëna, Ëjaëpi jero sa'na jai paire ite sehuocohua'ire nepi. Nequëna, jai pai
sehuocohua'i huaso cuañosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

1 Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi coni Maija'quëre së hora a las tres pa'i
maca Maija'quëre së huë'ena saë'ë. 2 Satena, jarote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi eta sa'ro
yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrore cui'ne Juanre caca huëojëna, curiquë sëji'i. Jaë
cato tsi'nëna cu'ima'quë paji'i, da cacacohua'ire curiquë sëjaquë cajë dasiquëpi. Jaje pa'ipi
si'a mu'seña paipi ite sañojëna, curi hueroquë ñu'iquë paji'i, eta sa'ro yë'quë macare ñu'i.
3 Jaje curi ñu'i sëi ñu'iquëpi Pedrore cui'ne Juanre ñani curiquë sëji'i, tsoe caca tëjiye ja'i
macare pa'ijëna. 4 Seina, Pedropi ite ñani capi:

"Ñajë'ë, yëquëni."

5 Caquëna, curiquëre isisi'quë cama'quë cuasaquë ise'ere ñaquëna, 6 Pedropi capi, ite:

"Yë'ë curiquë peoyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë payere isisi'i. Jesús Nazaret aquë mamipi
cayë huëni cu'ijë'ë."

7 Caquë Pedropi ëja të'te jëtëna tseani naë huëo nëcoquëna, te'ere papi jë'a huëni nëcapi.
Huëni nëcaquëna, i nëcañoa cui'ne i jëo peto ca jëaye carapi. 8 Caraëna, de'oye nëcaquë
cuji'i. Ja maca yureta'a iohua'i ja're tsioni te'e Maija'quëre së huë'ena cacani Maija'quëre
de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë sa'caquë yo'opi. 9 Cacani cu'i Maija'quë de'oquëre pa'ni
caquë sihuaquë yo'oquëna, si'aohua'i ite ñahuë. 10 Ñajë quëquë huesëhuë, ite yo'ose'ere
cuasajë. Noni Maija'quëre së huë'e eta sa'ropi De'oco hue'e huë'ñapi curi sëi ñu'ina,
ñacohua'i sëte quëquëhuë, i cu'iye ñani.

Pedro Yëhuoye

11 Iti co'yasiquëpi Pedrore cui'ne Juanre tseani ñuni saoma'ë yo'opi. Yo'oquëna, ña
quëquëjë si'aohua'i Pórtico de Salomón ca huë'ñana huë'huëjë saë'ë, iohua'i pa'i huë'ñana
ñañu'u cajë. 12 Jai pai tsi'sijëna, ñani Pedro capi:

"¿Me yo'ojë Israel pai ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi panita'a Maija'quëre yëquë
ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyejë ñajë mësaru yëquëse'ere ai ñañë. 13 Iquë ju'iquëre cato,
mai aiohua'i, Abraham Diusupi Isaac cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I necaiquë Jesuni
jerepa pa'ire iñoquë. Mësaru pai ëjaëna tseani isirena, Pilato de'oquë api cuasani joyesi'i
caquëna, mësaru ësehuë. Jaje pa'ina, mësaru ësesiquë pa'iyere iñoquë yo'opi. 14 Iquë
de'oye nuiñe yo'oquëni joyeye ësejë paire huaiquëni joyejë'ë, cahuë, mësaru. 15 Jaje yo'oni
pa'iye isi Ëjaëni mësaru huani jeohuë. Jaje yo'osicohua'ita'are Maija'quëpi huajëquëre
huëopi, ite. Ja yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë. 16 Iquë mësaru noni ñaquëre, Jesure
necaiquëre pare asa do'ipi tutu isipi. Isina, ñañë, mësaru. Jesure necaiquëre pare asa
do'ipi iquëre ju'iñe ti peoquëre pare ne co'yapi, mësarupi ñañë, si'aohua'i iti yo'ose'e.

17 Asayë, yureta'a mësaru Jesure huai maca yo'ose'e. Mësaru cui'ne mësaru ëjaohua'i
cato jare cajë yo'oyë, cuasama'pë coa noni huesë huani jeohuë. 18 Jaje yo'ojëna, Maija'quë
cato ite quëacohua'i ja're Cristo ju'iñe pa'iji tsoe huë'ña case'ere yo'o ti'i api. 19 Jaje
pa'ina, mësarupi Maija'quëna daijë'ë. Dani ja'në yo'ose'e jeojë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere
tëno jeocaija'quëre. Jaje yo'ojëna, ñani Maija'quëpi de'oye pa'iye isi'ñe pa'i api. 20 Tsoe
huë'ña mësarute isisi'i, Cristore cuasa nëosiquëni Jesuni jëjo daoquë mësaruna. 21 Jaje
pa'iquëta'are yure cato ite quëacaicohua'i tsoe huë'ña pa'isicohua'i ja'në ca'ñeje pa'ye si'a
co'amaña ne de'hua macaja'a Cristo ma'tëmore pa'ija'quë api. 22 Jaje pa'ina, mai aiohua'ire
Moisés quëapi, ñeje: 'Ëjaë Diusupi yë'ëjë pa'ire ite quëacaija'quëre neja'quë api, mësaru
aquëni. Si'aye i caye de'oye sehuocaijë'ë. 23 Si'aohua'i i caye sehuocaima'cohua'i cato, pai
pa'i daripëpi tirona nejosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.'

24 Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i Samuel pa'inëpi de ñata dao mu'seña cato
iye mu'seña pa'i ja'ñere cahuë. 25 Jaje pa'ina, mësaru a'ë, ite quëacaicohua'i mamajë
Maija'quë isisi'i ca nëose'ere pacohua'i, Abrahamre ca nëose'e pacohua'i. I case'e cato caji:
'Më'ë tsëcapë acohua'ija'a iye yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iye isi cuañoja'cohua'i
a'ë.' 26 Jaje pa'ina, mësarupi co'aye pa'iyere jeoni ponëjëna, de'oye pa'iye isisi'i caquë
Maija'quëpi i mamaquëre ju'isiquëni huëoni mësaruna du'ru jëjo daopi."

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

1 Pedro cui'ne Juan ja yë'ta'a paire cajëna, Israel pai ëjaohua'ipi cui'ne Maija'quëre se
huë'e ñacai soldado pai ëjaëpi cui'ne saduceo pai coni da titahuë. 2 Titani jaohua'ipi pëijë
asahuë, ju'isicohua'i huëiye pa'iji, Jesús huëise'epi iñopi cajëna, Pedropi cui'ne Juan coni.
3 Asani tseahuë. Tseani na'i huesëye sëte paire co hue'ñana cohuë, se ñatasi mu'se ñañu'u
cajë. 4 Jaje yo'ojëta'are iti quëaye asasicohua'i jai pai sehuohuë. Ja maca sehuosicohua'ire
ëmëohua'ise'ere cuecueto cinco mil pai paë'ë.

5 Ñatasi mu'se Jerusalénna tsi'sihuë, Israel pai ëjaohua'i, aiohua'i cui'ne cuañese'e
ye'yacohua'i coni. 6 Jarote Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa Anásje paji'i. Pa'ina, cui'ne
yecohua'ije paë'ë, Caifás, Juan, Alejandro coni. Pa'ijëna, cui'ne si'aohua'i Maija'quë huë'e
ñacai ëjaërepa sëcapë tsi'sisicohua'ipi paë'ë. 7 Pa'ijë cuañehuë, Pedrore cui'ne Juanre
dajë'ë. Carena, darena, iohua'i jopona nëconi ñeje cajë sei'ë:

"¿Ique tutupi panita'a iquei mamipi mësaru cajë iye ñeje yo'oye'ni?"

8 Sejëna, Pedro de'o joyopi i ja're pa'iye sëte iohua'ire sehuoquë capi:

"Mai ëjaohua'i cui'ne mai aiohua'i asajë'ë. 9 Ju'iquëre jujuse'ere me neni ne co'yare'ni
cajë seni asañu'u cajë señe sëte quëasi'i. 10 De'oji. Jaje pa'ito, si'aohua'i mësaru asa
hue'ñana quëañu'u, si'aohua'i Israel pai asajajë cajë. Iquë iye maca si'aohua'i mai ñajëna,
pa'iquë cato Jesucristo Nazaret aquë mami do'ire co'yapi, mësaru queni huani jeorena,
Maija'quëpi huajëquëre huëosiquë do'ire. 11 Iquë Jesús mësaru huë'e necohua'ipi do'i
peoquëre ñasi quëna pë api. Jaje pa'isiquëta'a yure cato iti quëco pa quëna përepa de'opi.
12 Jaje pa'ina, Peoji, yequë paire huasoquë. Maija'quë maire huasoja'quëre yequëre necaiye
papi."

13 Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi coni cajëna, ñajë ëjaohua'ipi cuasahuë,
icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne pai pa'iyeje ye'yema'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi
cui'ne Jesús ye'yaquë pa'isicohua'i a'ë. Jaje cuasajë ñajë quëquë asahuë, iohua'i cayere.
14 Jerepa, cui'ne iohua'i ja're coni iti co'yasiquëje pa'ina, ñajë ti sañope cayeje pahuë. 15 Pajë
ja maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etajë'ë carena, etahuë. Etarena, iohua'ise'e sa'ñe
coca cahuë. 16 Ñeje cahuë:

"Si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asayë, iye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ose'e. Jaje asajëna,
maipi jaje yo'oye pahuë ca ti'añe peoji. ¿Jaje pa'ito yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire?
17 Jaje pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye yo'osi coca jerepa jai saiye paja'core huajo yëni quëcoñu'u
iohua'ini iye macapi jerepa paire quëaye paja'cohua'ire, Jesús ayere."

18 Cani yureta'a iohua'ire soini cuañehuë, Jesús aye paire cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne i ayeje
paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. 19 Cuañejëna, Pedropi cui'ne Juanpi sañope sehuojë cahuë:

"Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿iquepi de'oquë'ni, mësaru cayere sehuoye, panita'a Mai-
ja'quë cayere? 20 Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye pa'iji."

21 Pai cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuahuë. Jaje sihuajëna,
ëjaohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre si'señu'u cuasajëta'a paini ca'rajë si'sema'pë coa huajo
yëni eto saohuë. 22 Pai ne ti'a ma'ñere papi co'yasiquë cato cuarenta ometëca jerepa paquë
paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Señe.

23 Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i quë'rona sani Israel ëjaohua'i cui'ne
aiohua'i case'ere si'aye quëahuë. 24 Quëajëna, asani si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre sei'ë,
ñeje:

"Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye iote pa'iye de'huasiquë, [25] më'ëpi de'o
joyoja'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opoja'a ñeje:
¿Me yo'ojë pai josa yo'ojë caye'ni?
¿Me yo'ojë pai ti cuasama'pë coa huëojë jaje neñu'u ca nëoñe'ni?
[26] Pai ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi coni,
Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sañope yo'oñu'u cajë te'e cuasajë yo'oyë.
[27] Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë pai cui'ne Israel pai tsi'sini Jesure
sañope yo'ohuë, më'ë sahuani isisiquëre. [28] Jaje yo'ojë yo'o ti'acaë'ë, më'ë jaje yo'osi'i
cuasa nëoquë pa'ise'ere. [29] Yure Ëjaë, yëquë më'ë jo'yare iohua'i huajo yëyere ñani isijë'ë,
më'ë coca, ca'rama'pë quëa ja'ñere. [30] Jesús më'ë mamaquë cocare quëajëna, më'ë tutupi
ju'icohua'ire jujuye, yequë mu'seña pa'i ja'ñe iñoñe cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ojë'ë,
Jesús do'ipi."
[31] Jaje seni tëjisi maca iohua'i se sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona, si'aohua'i de'o joyo
timësicohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca quëahuë tiñarepa, ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

[32] Jai pai sehuosicohua'i pa'icohua'ipi te'e cuasajë cui'ne nëina, paë'ë. Pa'ijë co'amañaje
si'aohua'i te'ena pahuë. Te'ije yë'ëse'e te'i pasi'i caquë yo'oquëje peopi. [33] Peojëna,
Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë, Jesús ju'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna,
Maija'quëpi ñacaina, si'aohua'i de'oye paë'ë. [34] Pa'ijëna, te'ije iohua'i aquë co'amaña
caraquëna, ai yo'oquë peopi si'aohua'i pahuë. Ja payere cajë yejaña panita'a huë'ña pa-
cohua'ipi isijë curi neni, [35] Jesús jëjo saocohua'ina dani curi isihuë. Jaohua'ipi si'aohua'ire
iti pai ñapere caraye ja'ye huahuejajë cajë isihuë. [36] Jaje yo'opi, levita José hue'equëni,
Chipre saodohuë aquëni Jesús jëjo saocohua'ipi Bernabére hue'yosiquëpi. Bernabé cani
cayë "Yëhuo huasoquë mamaquë". [37] Jaëpi i yejare isiquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina
curi dani isipi, iohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

[1] Jaje pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi i paco Safira ja're yejare isihuë. Isini
curi neni, [2] si'aye isiye pañu'u te'e cuasahuë. Cuasani iohua'i pa ja'ñe de'huahuë. De'huani
yequere Jesús jëjo saocohua'ina isipi, iohua'ipi ñajë huahuejajë caquë. [3] Isiquëna, Pedropi
capi:
"¿Ananías ique do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja do'i saisi curire më'ëpi
yequere de'huani yequere isiquë si'aye isiyë caquë de'o joyore cosojaquë caquë? [4] ¿Yejaje
më'ë yeja pa'ima'ona, jaje yo'ou? ¿Curije më'ë curiquë pa'ima'ëna, jaje yo'ou? ¿Merepa
më'ë jaje yo'osi'i cuasaë'ni? Paini më'ë cosoma'ë paë'ë. Maija'quëni më'ë cosohuë."
[5] Caquëna, Ananías asani juni taji'i. Si'aohua'i i juni taise'e asasicohua'i quëquë
huesëhuë. [6] Ja maca yureta'a posëohua'ipi dani i capë cañapi tunani sani tahuë.
[7] Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, io ëjëre yo'ose'e asama'copi. [8] Cacacona,
Pedropi iote seji'i:
"¿Mësaru case'e ja'ye yeja do'i isire?"
Caquëna, cao:
"Jaje pa'ijë'ë, jare ja ja'ye isihuë."
[9] Cacona, Pedropi capi:
"¿Me neni mësaru te'e jaje yo'oñu'u cuasani ëjaërepa joyore neñañu'u cajë yo'oye'ni?
Jecohua'i daiyë, më'ë ëjëre tasicohua'i cui'ne yure më'ëni sajaʼcohua'i a'ë."
[10] Ca macarepa Safira huajërepa juni taco'ë, Pedro quëo yë'quë macana. Juni taisicopi
uiona, posëohua'ipi cacani ti'ani sani tahuë, io ëjëre tasico yë'quë macana. [11] Ja maca
si'aohua'i sehuosicohua'i cui'ne si'aohua'i iti yo'ose'e, asasicohua'i quëquë huesëhuë.

Iñoñe Cui'ne Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere Yo'ose'e

[12] Pai pa'i hue'ñana Jesús jëjo saocohua'ipi jaiye de'oye yo'ohuë, pai yo'o ti'a ma'ñere
cui'ne iñoñere. Yo'ojëna, si'aohua'i Salomón nequë pa'isi tu'rihuë pa'icona, tsi'sijë

yo'ohuë. 13 Te'ijë yecohua'i aquë tsiosi'i caquë yo'oye pai, iohua'ire. Jaje pa'iquëta'are
pai cato de'ocohua'i a'ë, cuasajë. 14 Yo'ojëna, ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i Ëjaëre sehuoni
jai pai paë'ë. 15 Cui'ne ju'icohua'ireje cai saina cui'ne ju'icohua'ire sayena oeni ma'añana
eto oehuë, Pedropi da saina, i pai to'oupi jaohua'i acohua'ina ju'aquëna, co'yajajë cuasajë.
16 Cui'ne Jerusalén yërëhue pai dari pa'icohua'ipi jai pai Jerusalénna daë'ë, ju'icohua'ire
cui'ne huati quë'iohua'ire dajë. Dajëna, si'aohua'i juju cuañohuë.

Pedrore Cui'ne Juanre Huani Jeoñu'u Cajë Yo'oye

17 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ja're saduceo pai pa'icohua'ipi si'aohua'i coni
iohua'i yo'oyere ñajë oicohua'i paë'ë, cui'ne yo'o ti'añe peo do'ire. 18 Ñani pëijë Jesús jëjo
saocohua'ire tseani co'aye yo'ocohua'ire co hue'ñana cohuë. 19 Cosicohua'ini Maija'quë
huiñaëpi ñami paire co huë'e eta sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:

20 "Sani paire quëajë'ë, mësaru iye huajëye pa'iyere Maija'quëre se huë'epi nëcajë."

21 Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'eje pa'ye Maija'quë huë'ena nea hue'ñarepa
cacani paire ye'ya huëohuë. Jaje ye'yajëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i
ja're coni pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire pase'e coca cayena soihuë, si'aohua'ire Israel pai
aiohua'ire coca cañu'u cajë. Ja maca tsi'sini Jesús jëjo saocohua'ire co hue'ña ñu'icohua'ire
quërëjaija'cohua'ire jëjo saohuë. 22 Jëjo saojëna, soldadopi co huë'ena sani coa ña jujahuë,
tsoe peojëna. Jaje ña jujani co'ini ñeje cajë quëahuë:

23 "Paire co tu'rihuë cato de'oyerepa siosico paji'i. Pa'ina, cui'ne soldado paije eta
sa'noare nëcajë de'oyerepa ñahuë. Jaje pa'ioni hui'yojë ñajëna, ti pai peoco paji'i,
sa'nahuë."

24 Cajëna, jare asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa, Maija'quëre se huë'e ñacai
soldado pai ëjaë cui'ne aiohua'i coni cahuë: "¿Jerore pana ja yo'ose'e nëajai ja'ñe a'ni?"
25 Jaje yo'ojë ca macarepa te'i titani capi:

"Mësaru cosicohua'ipi Maija'quëre se huë'ere nëcajë paini ye'yayë."

26 Caquëna, asani soldado pai ëjaëpi i soldado pai ja're saji'i, tseasi'i caquë. Tseasi-
cohua'ita'a co'aye yo'oye pahuë, paipi pëti huëoni quëna pëapi jeama'cohua'ini cuasajë
ca'rajë. 27 Titani iohua'ire tseani sahuë, ca tëji ëjaohua'i quë'rona. Sarena, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaëre papi capi, iohua'ire:

28 "Tsoe mësarute cahuë yëquë, jaë Jesús aye ti paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. ¿Casi-
cohua'ini mësaru cato me yo'ore'ni? Mësaru cato si'a Jerusalén jaë aye ye'yayepi timë
huesoyë. Cui'ne jase'e yo'oye pani yëquëreje jaëre huani jeosi do'i quë'iohua'ire cañu'u
cajë yo'oyë."

29 Caquëna, Pedropi cui'ne i cajeohua'i Jesús jëjo saocohua'ipi sehuojë cahuë, ñeje:

"Yëquë cato Maija'quë cayere sehuocaiye pa'iji, pani pai cayere. 30 Mësaru cruzuna
deoni huani jeosiquëre mai aiohua'i Diusupi huajëquëre huëopi, Jesure. 31 Maija'quëpi
huëoni i ëja te'tena ñopi, ite. Paire de'oye saquëre neni cui'ne huasoquëre nepi, ite, Israel
paipi Maija'quëna co'ini iohua'i co'aye yo'ose'e saicaja'quë caquë. 32 Iye yo'ose'e yëquë
ñasicohua'ipi quëaye cui'ne Maija'quë ite sehuocohua'ire isi joyo de'o joyoje ñasiquëpi
quëaji."

33 Jaje cayere asani Israel pai ëjaohua'ipi pëtiteni huani jeoñu'u cajë yo'ohuë. 34 Jaje yo'ojë
ca ëjaohua'i jopore te'i fariseo Gamaliel hue'equë paji'i, si'a pai de'oye cajëna pa'iquërepa,
cui'ne cuañese'e ye'yaquërepa. Jaëpi huëni nëcani cuañepi: "Jesús jëjo saocohua'ire
hue'sena eto saojë'ë, ëa maca cacaja'cohua'ire," capi. 35 Caëna, etosi jeteyo'je ije pa'i
ëjaohua'ire capi:

"Israel pai mësaru jaohua'ire yo'o ja'ñe de'hua ñani yo'ojë'ë. 36 Cuasajë'ë, cui'ne Teudas
yo'ose'ere. Ai tsoe maca, jaë je'quë ëjaëre pa'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, cuatrocientos
pairepa ite pe'tehuë. Pe'tejëna, iti saquëni huani jeorena, ite pe'tecohua'i peo hue'ña tiya
huesëhuë. Ja maca carajaji'i, ja yo'ose'e si'aye. 37 Ja jeteyo'je paire cuecue mu'seña pa'i
maca Judas Galilea aquëpi cui'ne ëjaë'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, ite pai pe'te huëohuë.
Pe'te huëorena, ini huani jeorena, ite pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë. 38 Jaje pa'ina,
mësarute yëhuoquë cayë. Jaohua'ire yo'oye jeoni ñuni saojë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaje

pa'ina, iyepi pai tse pani coa carajai ja'ñe a'ë. 39 Jaje pa'iquëta'are iyepi Maija'quë tse pa'ito
mësaru ne ti'añe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ito ñare pajë yo'ojë'ë. Yo'ojë Maija'quëni sañope
yo'oyë, mësarupi."
40 Caëna, asani i case'e sehuocaë'ë. Ja maca yureta'a Jesús jëjo saocohua'ire soini
si'seni, Jesús coca ti quëaye pajë'ë, cani yureta'a ñuni saohuë. 41 Ñuni saojëna, Jesús jëjo
saocohua'ipi etajë Maija'quëpi jaje yëna Jesús mami do'ire ai yo'oyë cuasajë sihuahuë, pai
ëjaohua'i quë'ropi etajë. 42 Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quëajë ye'yahuë,
Maija'quëre se huë'ena cui'ne huë'ñana.

6

Siete Paire Ao Huahuecohua'ire Nese'e

1 Ja mu'seña sehuocohua'ipi jai pai sehuojë jojo saiye sëte, griego pai coca cacohua'ipi
sañope ca huëohuë, hebreo pai coca cacohua'ini griego pai hua'jeohua'ini si'a mu'seña
huahueyere de'oye huahuecaima'pë pa'iyë cajë. 2 Jaje cajëna, asani doce pa'iohua'i Jesús
soisicohua'ipi si'aohua'ire sehuosicohua'ire tsi'soni cahuë:
"Co'aji, yëquëpi huahueye ñañere cajë, Maija'quë coca quëayere jeoto. 3 Jaje pa'i
do'ire sehuosicohua'i mësarupi mësaru acohua'ini siete pa'iohua'ire co'ejë'ë, mësaru ai
de'o paire ñacohua'ini, ta'ñe asacohua'ini cui'ne de'o joyo timësicohua'ini. Ti'arena,
jaohua'ina iye co'amaña yo'o ja'ñe isiñu'u, yëquë. 4 Isini yëquë cato Maija'quëre sejë cui'ne
i coca quëajë pañu'u."
5 Carena, si'aohua'i jaje yo'oñu'u cuasani sahuajë ti'ahuë, Estebanre, Maija'quëre
asaquëre pare, de'o joyore timësiquëre, Felipere, Prócorore, Nicanorre, Timónre, Parme-
nasre, Nicolásre, Nicolás cato ja'në Israel pai yo'oye sehuo aquë paji'i, Antioquía aquë.
6 Ti'ani Jesús jëjo saocohua'i quë'rona sahuë, iohua'ire. Sarena, jaohua'ipi iohua'i siopëana
patojë Maija'quëre secacaë'ë.
7 Maija'quë coca jero sa'na jai saco'ë. Jai saiona, sehuojë jai pai paë'ë, sehuocohua'ije
Jerusalén pa'icohua'ipi. Jaje jai pai sehuojëna, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ije sehuohuë, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tseañe

8 Maija'quë isi tutu de'oyere pare paquë'ni Esteban pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñopi, pai
daripë pa'icohua'ire. 9 Jaje yo'oquëna, ñani Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajësicohua'i
hue'yo huë'e pa'icohua'ipi cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandría acohua'ipi, cui'ne Cilicia
acohua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sañope ca huëohuë. 10 Ca huëosico-
hua'ita'a ca ti'añe pahuë, de'o joyo isiyepi ta'ñerepa caquëna, si'aye. 11 Ja maca yure-
ta'a Moisésre cui'ne Maija'quëre sañope caquëna, asahuë, caja'cohua'ire curipi saihuë.
12 Sairena, jaohua'ipi si'a iti daripë paire ne huëohuë, jai co'a coca. Jaje ne huëorena,
aiohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Estebanre huajo huëohuë. Huajo huëoni tseani ca
tëji ëjaohua'i quë'rona sahuë. 13 Jaje yo'ojë cui'ne coa cosoja'cohua'ireje nesicohua'ipi ñeje
cahuë:
"Maija'quëre se huë'ere iquë ai sañope caquë api cui'ne cuañese'eje sañope caquë api.
14 Cui'ne Jesús Nazaret aquëpi Maija'quëre se huë'e nejoja'quë api. Nejoquë cui'ne Moisés
maire jeocaise'ere tiñe ponaja'quë api, caquë api, iquë."
15 Si'aohua'i iti maca ñu'icohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi coni Esteban tsiare ñahuë, huiñaë
tsiaje pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Paire Sehuoye

1 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Estebanre seji'i.
"¿Më'ëre jaje yo'oquëre pani jaohua'i caye caquë?"
2 Seina, Esteban sehuoquë capi:
"A'yëohua'i, cui'ne ja'quëohua'i, asajë'ë, yë'ë caquëna. Maija'quë de'oquëpi mai ai
Abrahamna ñai iñopi, Mesopotamiare pa'ina, Harán yejana ja saima'në. 3 Iñoquë capi:

‘Mëˈë yeja cuiˈne mëˈë cajeohuaˈire jeoconi saijëˈë, yëˈë iñojaˈa yejana.’ [4] Caëna, Abraham
Caldea yejapi etani Harán yejana sani pajiˈi. Paˈina, pëca jaˈquë juni huesëpi. Juquëna,
jeteyoˈje Maijaˈquëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mësaru paˈi hueˈñana. [5] Jaje
paˈiquëtaˈare iti yejana coˈamaña necani isiye papi. Quëo tsaˈcujaˈtoje isiye papi. Jaje
paˈiquëtaˈare isijaˈquë aˈë ca nëopi, i juˈisi jeteyoˈje i tsëcapë tseco paˈijaˈcore. Ja muˈseña
cato Abraham mamajëre peoquë paˈinije jaje capi. [6] Yequeje cuiˈne Maijaˈquëpi capi, ite:
‘Mëˈë tsëcapë acohuaˈipi yequë pai yejare huero paˈijaˈcohuaˈi aˈë. Paˈijëna, joˈyaohuaˈire
pajë coˈaye yoˈojaˈcohuaˈi aˈë, cuatrocientos ometëcarepa.’ [7] Yequeje capi, Maijaˈquë:
‘Yëˈëpi mësarute joˈyaohuaˈire neni pasicohuaˈire saijaˈquë aˈë. Ja jeteyoˈje mësaru
eta huajëni yëˈëre iye macapi necaijë paˈijaˈcohuaˈi aˈë.’ [8] Ca nëoseˈere yoˈojajë caquë
Abrahamre Diusupi cuañepi, cuiri caˈnire tëajëˈë, caquë. Jaje paˈina, Abraham i mamaquë
Isaacre ocho muˈseña coasiquë paˈina, cuiri caˈnihuë maca tëapi. Jaje cuiˈne yoˈopi, Isaacje
I mamaquë Jacobre. Iquë Jacobpi siˈaohuaˈire i mamajëre jaje yoˈopi, Israel pai doce
tsëcapëa pëca jaˈquëohuaˈi paˈijaˈcohuaˈireje.

[9] Mai aipë Jacobo mamajëpi yoˈjei Josére pëca jaˈquëpi ai oina cuiˈne oni cuañoñe peojë
isi jeohuë, Egíptona sajajë cajë. Jaje paˈiquëtaˈare Diusupi José jaˈre coni pajiˈi. [10] Paˈi siˈaye
i ai yoˈoye huasopi. Cocai cuiˈne taˈñe yoˈoye isipi. Isiquë cuiˈne Egípto ëjaëre papi deˈoye
ite ñacai jaˈñeje necajiˈi. Necaina, Josére Egípto pai ëjaëre hueˈyopi. Cuiˈne i Faraónrepa
paˈi huëˈe ñacaiquëre pare hueˈyopi.

[11] Ja maca siˈa Egípto yeja Canaán yeja ao ëa juˈiñe pajiˈi, ai yoˈo muˈseña. Paˈina, mai
aipëje aiñe ti peocohuaˈi paëˈë. [12] Paˈijëna, Jacobpi Egíptore ao paˈiji, asani i mamajëre
mai aipëre jëjo saopi. Iye saiseˈe cato duˈru macarepa saiseˈe aˈë. [13] Tijupë cayaye acore
satena, Josépi i majaˈyë jupëre yëˈë mësaru yoˈjeiˈë caquë quëapi. Jaje quëaquëna, asani
Faraónpi ja tsëcapë aquë api caquë Josére ñapi. [14] Ja jeteyoˈje Josépi pëca jaˈquë Jacobre
cuiˈne i tsëcapë setenta y cinco pai paˈicohuaˈire Egíptona daijëˈë, caquë cuañepi. [15] Jaje
cuañeina, Jacob Egíptona sani pajiˈi. Paˈiquëpi jujiˈi. Jaje cuiˈne i mamajëje jujuhuë, mai
aipëje. [16] Ja maca taraseˈe Siquemna sani cojena oa huesohuë. Abraham curipi Hamor
mamajëre hueroquë paˈisi yejana oareña.

[17] Maijaˈquë Abrahamre ca nëoseˈe tiˈañe jaˈi maca paˈina, Israel pai jai pai jojo sateña,
Egípto yeja. Jaje yoˈoni jai pai pateña. [18] Jaje paˈi maca Josére ñamaˈquëpi yequepi Egípto
pai ëjaë cuañe huëouña. [19] Cuañe huëoni iye ëjaëpi mai paire care payeje paˈye caquë,
coˈaye yoˈoquë tsire jaˈa coasicohuaˈire jeocojëˈë juˈijaˈcohuaˈire caquë cuañepi, pëca
jaˈquëohuaˈire. [20] Ja muˈseña Moisés coa. Coaëna, Maijaˈquë sihuaquë ñapi, ite. Jaëni pëca
jaˈquëohuaˈipi toaso ñañëohuaˈire huëˈena ñajë pahuë. [21] Pa jujani jeocoye paˈijëna, Faraón
mamacopi ite ini mamaquëre pare ai deˈhuayeje paˈye ai deˈhuao. [22] Jaje paˈina, Moisés
cato Egípto pai taˈñe yoˈoyere yeˈyesiquë pajiˈi. Jaje paˈipi tutu caquëpi cuiˈne yoˈoyeje i
caseˈeje yoˈoquë pajiˈi.

[23] Cuarenta ometëcaña papi i paire Israel paire ñasiˈi cuasapi. [24] Cuasaquëpi ñaquëna,
Egípto paipi Israel paire coˈaye yoˈoquëna, ñani Moisés cocasiˈi caquë yoˈoquë Egípto
paire huani jeopi. [25] Moisés cato jaje yoˈoquëna, ñani i cajeohuaˈipi Diusu iohuaˈire
huasojaˈquëre jëjo daoquë api cuasajajë caquë yoˈopi. Yoˈoquëtaˈare i cajeohuaˈipi jaje
cuasaye pahuë. [26] Yoˈosiquëpi ñatasi muˈse Israel paipi cayaohuaˈi saˈñe uihuajëna,
Moiséspi tiˈapi. Tiˈani uihuamaˈpë paˈijajë caquë capi: ‘¿Me neñuˈju teˈe tsëcapëtaˈa saˈñe
uihuayeˈni?’ [27] Caquëna, iti se ai huaiquëpi Moisésre jëtëpi jëjo saoquë capi: ‘¿Nepi mëˈëre
pai ëjaëre cuiˈne yëquë yoˈoye ñaquë ne deˈhuajaˈquëre nereˈni? [28] ¿Ñaminaˈa Egípto paire
huani jeoseˈeje paˈye yëˈëre huani jeosiˈi caquë?’ [29] Caquëna, iyere asani Moisés Madián
yejana cati sajiˈi. Sani jarote ti yejare huero paˈi caya mamajëre papi.

[30] Cuarenta ometëca tëto saisi maca, zarza ñëpi toa corohuërepa tsëˈisicojaˈa huiñaëpi
ñai nëcapi, Sinaí cutihuëna cuene yejana. [31] Cani ñañeje paˈye Moisés ñaquë iquere
paˈni cuasaquë ñapi. Jaje cuasaquë deˈoyerepa ñasiˈi caquë tsiojai asapi, Ëjaë yëˈore ñeje
caquëna: [32] ‘Yëˈë cato mëˈë aipë Diusu aˈë. Abraham, Isaac, cuiˈne Jacob Diusu aˈë, Yëˈë.’
Jare asani Moisés iti ca hueˈña ñamaˈë, caˈraquë coa tsasi huëouna. [33] Ja maca Ëjaëpi caëña:

‘Dutajë'ë, quëo ju'iye. Më'ë nëca huë'ña cato de'o huë'ñare pa'ë. [34] Egípto yejare pa'ijë
yë'ë pai ai yo'oye tiñarepa ñaquë pa'iyë. Aiohua'ipi ai yo'ojë oijëna, asani huasosi'i caquë
cajehuë. Jaje pa'iye sëte daijë'ë, yë'ëpi më'ëre Egíptona jëjo saosi'i.’
[35] Israel pai coejë ‘¿nepi më'ëre pai ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaquëre
nere'ni casiquëni?’ Maija'quëpi pai ëjaëre cui'ne paire huasoquëre neni jëjo saopi, iohua'i
quë'rona. A'ri soquë yë ñasiquë huiñaëpi cocaina, yo'o ti'ajaquë caquë. [36] Iquë Moisés mai
aipëre Egíptopi etopi, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, cuarenta ometëcahuëaña. [37] Jare
iquë Moiséspi capi, Maija'quëpi mësaru aquëni yë'ëje pa'ire neja'quë api, ite quëacaiquë
pa'ija'quëre. [38] Cui'ne jare iquë Moiséspi Israel pai ja're tsi'sini coca ca'aji'i, jeto cuene
yejana. Jare ipi huiñaëre coca ca'aji'i, Sinaí cutihuëna. Jare ipi mai aipë ja're pa'aji'i. Cui'ne
jare ipi pa'i cocarepa asapi, maire quëa ja'ñeje.
[39] Jaje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye coehuë. Coejë Egíptona co'iñu'u cahuë.
[40] Jaje cajë Aarónre cahuë, yëquëre saja'a diusuohua'ini necaijë'ë. Huesëyë. Me sa'repa
yëquëre Egíptopi etosiquë Moisés neni jo'cuarepa nëiji, cahuë. [41] Jaje cani duruhueqüeje
pa'ire diusu api cajë de'huahuë. De'huani ite isiñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë cui'ne
jai pai tsi'sini iohua'i de'huasi diusure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë api cajë. [42] Jaje yo'ojëna,
Maija'quëpi jaohua'ire ña jujani jeocopi ma'ñocohua'i ma'tëmo pa'icohua'ini secohua'i
pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i toyapëna toyase'e pa'iji, ñeje:
Israel pai, ¿mësaru jeto cuene yeja cuarenta ometëca pa'i maca,
Yë'ëre sihuajë de'oye señu'u cajë nëtërojaicohua'ire huani isijë, cui'ne co'amaña coa isijë
yo'ore?
[43] Pahuë, mësaru jaje yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu huë'ere hue'ejë sajë,
Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë
Cui'ne mësaru señu'u cajë de'huasi diusuohua'ini hue'ejë sajë yo'ohuë.
Ja do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saoja'quë a'ë.
[44] Ja maca cato mai aiohua'i ca'nipi nesi huë'ere pahuë, Maija'quë ja're. Jaje yo'oñu'u,
cajë nejaquë nese'ere iño huë'ere. Ja huë'e cato Moisésre Maija'quë caquë iñoni ñeje
pa'iore nejë'ë caquë cuañese'eje pa'iore nesico paji'i. [45] Ja huë'e mai aiohua'i tsoe pasiconi
Josué ja're daicohua'ipi te'e iohua'i daiyeje dahuë, yecohua'i yeja jio maca Maija'quëpi
iohua'i ñajëna, yequë paire nejo maca. Jaje pahuë, ja huë'e David pa'i macaja'a.
[46] Pajë pa'icohua'ini Davidpi Maija'quëre de'oye ña cuañoquëpi Jacob Diusu huë'e necasi'i
cuasapi. [47] Cuasaquëta'a papi. Necaiye paquëna, mamaquë Salomónpi necaji'i. [48] Jaje
pa'iquëta'are Maija'quë irepa cato pai nesi huë'ere pa'ima'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre
quëacaiquëpi capi, ñeje:
[49] Ma'tëmo cato yë'ë pa'i huë'ña'ë. Yë'ë ñu'i cuañe huë'ña'ë.
Yeja cato yë'ë quëo meñe tsa'cupa huë'ña'ë.
¿Jaje pa'ito me yë'ë huë'e necaija'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.
¿Jero a'ni, yë'ë pëa huajëja'to?
[50] Si'aye yë'ë ne saose'epi pa'ito.
[51] Jaje pa'iquëta'are mësaru cato nuiñerepa asajëta'a nuñere pare yo'oyere coecohua'i
a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cajonoaje asama'cohua'ipi cui'ne joñoaje ti Maija'quëre cuasama'-
cohua'i a'ë, mësaru. De'hue Maija'quë joyore sañope yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'eje
pa'iohua'i a'ë. [52] Jaje pa'ina, ¿jequë a'ni, Maija'quëre quëacaiquë mësaru aiohua'i co'aye
yo'oye pasiquë? Ti peoji, te'ije. Jaje pa'ina, co'aye yo'ojë huani jeohuë, nuñerepa pa'i dai
ja'ñere quëacohua'ire. Yure ipi nuñerepa pa'ipi daquëna, mësarupi tseani huani jeohuë.
[53] Mësaru huiñaohua'ipi cuañese'e isijëna, isicohua'i de'oye sehuocaima'pë pa'iyë.” Jare
capi, Esteban.

Estebanre Huani Jeoñe

[54] Jaje caquëna, asani Estebanre ai pëijë cuji quiì'cohuë. [55] Jaje yo'otoje Esteban cato de'o
joyo timësiquëpi ma'tëmore ñaquë Maija'quë de'oyere pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure
ñapi, Maija'quë ëja të'hui quë'rore nëcaquëna. [56] Ñani capi:
“Ina ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja të'huire nëcaquëna.”

57 Caquëna, asani pëijë cajonoa pë'pëni cuijë ina da tome daë'ë. 58 Da tome dani tseani pai
daripëpi etoni quëna pëapi jea hueahuë, co'aye yo'oquë api cajë. Huaicohua'ipi iohua'i
caña du'teni te'e posë Saulo hue'equëna, isihuë, ñacaijë'ë cajë. 59 Quëna pëapi jeajëna,
Estebanpi Maija'quëre sei capi:

"Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacaijë'ë."

60 Cani ja maca do're ja'runi ai tutu capi:

"Ëjaë yë'ëre huaicohua'i yo'ose'e saima'ë pa'ijë'ë." Jare cani juji'i.

8

1 Juni huesëquëna, iti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre huaise'e cuasaquë
ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

2 De'o paire papi Estebanre ai oijë ta jeohuë. 3 Jare yo'ojëna, Saulo cato sehuosicohua'ire
huë'ña ñape cacaquë ëmëohua'ire, nomiohua'ire, quërë etoquë co hue'ñana cosi'i caquë
yo'opi.

Samaria Paire De'o Coca Quëaye

4 Jaje yo'ojëna, Jerusalénpi etasicohua'ipi si'a hue'ña saijë huaso coca quëahuë.
5 Quëajëna, iohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús coca quëapi. 6 Quëaquë pai
yo'o ti'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquëna, ñajë si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye. 7 Jai
pai huati quë'iohua'i pa'isicohua'ipi huatire eto sao cuañohuë. Huatiohua'ipi etajë cuijë
etahuë. Cui'ne jai pai cu'ima'cohua'ije, cui'ne do'pëjë cu'icohua'ije co'yasicohua'i paë'ë.
8 Ja yo'o do'ire ja daripë acohua'i ai sihuahuë.

9 Ja sihua hue'ñare te'i ëmë Simón hue'equë ja'në dahuë pa'isiquë paji'i. Samaria paire
care payeje caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë paji'i. 10 Jaje pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i
maña cui'ne jaicohua'ina coni i caye asacaijë cahuë:

"Iquë api, irepa Maija'quë tuture paquërepa cahuë."

11 Jaje cajë ite de'oye i caye sehuocaë'ë. Tsoe hue'ña noni i dahuë ñañepi yo'oquë care
payeje caquëre sëte jaje sehuocaë'ë. 12 Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani
Maija'quë cuañe te'te ayere cui'ne Jesucristo ayere asani ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i
sehuohuë. Sehuoni oco do cuañohuë. 13 Do cuañojëna, i Simónque sehuoni oco do cuañoni
ai de'oyere pare pai yo'o ti'a ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë Felipe ja're te'e cu'i
huëopi.

14 Samaria paipi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi asani Jerusalén
pa'icohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saohuë, Samariana. 15 Jëjo saorena, sani Samaria
sehuosicohua'ire Maija'quëre secacaë'ë, de'o joyore pajajë cajë. 16 Jesús mai Ëjaë mamipi
do cuañosicohua'ita'a ja yë'ta'a de'o joyo peocohua'i paë'ë. 17 Ja do'ire Pedro cui'ne Juanpi
jëñapi jëjo pajë Maija'quëre sejëna, de'o joyore isi cuañohuë.

18 Jëñapi Jesús jëjo saocohua'ipi jëjo pajë sejëna, Maija'quë joyore isiña. Isina, ñani
Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë caëña.

19 "Isijë'ë, ja tuture pare yë'ëje isina, ja tutupi yë'ëpi jëñapi patoquë seina, de'o joyore
isi cuañoja'cohua'ire."

20 Caquëna, Pedropi ite capi:

"Më'ë curiquë ja're më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë isiye curiquëpi hueroye peoji.
21 Maija'quë ña hue'ña më'ë nui joyo peoyë. Jaje pa'ina, ja tutupi isi cuañoñe peoji, më'ë.
22 Më'ë co'aye cuasayere jeocojë'ë. Jeoconi mai Ëjaëre sejë'ë. Seina, de'hue oni yeje'ñe
pa'i api, më'ë jaje cuasase'e. 23 Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë
timësiquëpi pa'ina, ñaquë cayë. Ja do'ire më'ë co'aye cuasayepi huesiquëre paji, më'ëre."

24 Caquëna, Simónpi capi:

"Mësarupi yë'ë do'ire secacaijë'ë, Ëjaëre. Si'aye mësaru case'eje pa'ye tëto saiye
paja'core yë'ëre."

25 Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne Maija'quë coca quëa tëjini Jesús
jëjo saocohua'ipi Samaria yeja a'ri daripëana, de'o coca quëahuë. Quëa tëjini yureta'a
Jerusalénna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

26 Ja jeteyo'je mai Ëjaë huiñaëpi Felipere capi:
"Huëni Jerusalén ma'ana saijë'ë, Gazana sai ma'ana huë'ehuë te'tena."
Iye ma'a cato cuenesi yejaja'a sa sai ma'a paji'i. 27 Caëna, asani Felipe huëni ja ma'aja'a
saji'i. Saiquëpi ma'ana Etiopia paire ti'api. Jaë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao curi
de'huacaiquë paji'i. Jaëpi Jerusalénna Maija'quëre sesi'i caquë saisiquë paji'i. 28 Jaje
saisiquëpi i yejana co'iquë caballopi quërëcore ñu'i sai Maija'quëre quëacaiquë Isaías
toyase'ere ñaquë saji'i. 29 Saina, joyopi Felipere capi:
"Caballo quërëco quë'rona saijë'ë."
30 Caëna, Felipe tsioja asaquëna, Isaías toyase'ere ñaquë caquë saji'i, Etiopia aquëpi. Ja
maca ite seji'i:
"¿Asaquë më'ë, më'ë ñase'e?"
31 Seina, sehuopi:
"¿Me asa ti'añe'ni, iti quëaquëpi peoto?"
Cani Felipere yë'ë ja're mëni ñu'i saijë'ë caquë seji'i.
32 Toyasico i ñasico cato ico paco'ë, ñeje caco:
Huai hue'ñana yëi ñamare sayeje pa'ye sahuë, ite.
Sarena, tëacohua'i ña hue'ñana yëi ñama memeñe pañeje pa'ye memeñe papi.
33 Teaye pa'i paji'i. Jaje pa'ita'are nuñerepa de'oye ite necaiye pahuë.
Iye yeja pa'iquëni i pa'iye naë tëa jeoñere, ¿nepi cacaija'cohua'i a'ni, i tsëcapë?
34 Etiopia aquëpi Felipere seji'i:
"Quëare pajë'ë, yë'ëre. ¿Neni caquë'ni, Maija'quëre quëacaiquë ija'a co'ye caquë
panita'a yequëni caquë?"
35 Caquëna, ja maca Felipe Etiopia pai ñasico acopi toyase'e cayepi huëoni Jesús aye de'o
coca quëapi, ite. 36 Quëaquëna, oco quë'roja'a sa sai Etiopia aquëpi capi:
"¿Ina oco iñore pa'iji, yë'ëre doye de'oma'quë?"
37 Caquëna, Felipepi capi:
"Më'ëpi si'a joyorepa de'oye sehuoquë pa'ito doye de'oji."
Caquëna, ipi capi:
"Jesucristo Maija'quë mamaquë api asayë, yë'ë."
38 Caëna, ja maca omejani si'a jupë cayaohua'i Felipe cui'ne Eunuco coni oco quë'rona
sa cajeni Felipepi oco dopi. 39 Do tëjini tumasi maca mai Ëjaë joyopi Felipere sapi. Tirona
saëna, Etiopia aquë tijupë ñama'ë paji'i. Jaje pa'iquëta'are sihuaquë saji'i. 40 Felipe cato
Azoto daripëre paji'i. Pa'i pai ñape dari Maija'quë coca quëaquë Cesarea daripëna ti'api.

9

Saulo Sehuoye

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Jaje yo'oye pa'ina, Saulopi Jesure sehuosicohua'ire huasi'i caquë yo'oquëpi Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona saji'i. 2 Sani ite seji'i: Toyacaijë'ë, Damasco pai
tsi'si huë'ñana, si'aye yë'ëpi cacani co'equë Jesure sehuocohua'ire ëmëohua'ire cui'ne
nomiohua'ireje tseani hueni Jerusalénna dani coja'quëre capi. Caquë seina, toyacaquëna,
saji'i. 3 Sai je'nërepa Damasco quëno macare pa'ina, ma'tëmopi Saulona miañerepa ju'api,
si'aëre cuasama'tore papi. 4 Ju'aquëna, yejana tani yë'ose'e caquëna, asapi:
"¿Saulo, Saulo, Me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?"
5 Caquëna, Saulopi seji'i:
"¿Ëjaë, më'ë iqueipi caquë'ni?"
Caquëna, yë'ose'e sehuopi:

"Jesu a'ë, yë'ë. Më'ë sañope yo'oquë a'ë. Tsoa tarapë jëjësë ñaca quë'iopi duruhuequëre jëjo saojëna, huequëpi tarapëna co'ye titoquë pani a'si ju'iquë api, më'ë cui'ne yo'oyë, huequë yo'oyeje pa'ye."

6 Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:

"¿Yë'ë Ëjaë, iquere yo'oja'quë a'ni, yë'ë?"

Caquëna, capi:

"Huëni ja daripëna cacajë'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji."

7 Caquëna, Saulore cocohua'ije asahuë. Asajëta'a iti caquëre ñama'pë ai quëquëni cama'pë paë'ë. 8 Pa'ijëna, Saulo yejapi huëni ñacoa sëtaquëta'a ñama'ë paji'i. Jaje ñama'ë pa'ina, ite cocohua'ipi jëtëna tseajë Damascona sahuë. 9 Sarena, toaso mu'seña ñama'quëpi, aima'quëpi, cui'ne ucuma'quëpi coa paji'i.

10 Pa'ina, Damasco daripëre te'i Jesure sehuosiquë paji'i. I mami cato Ananías hue'equë paji'i. Pa'ina, jaëna cani ñañeje pa'yeja'a mai Ëjaëpi ñaini capi:

"¡Ananías!"

Caquëna, capi:

"Ëjaë, pa'iyë."

11 Sehuoquëna, mai Ëjaëpi ite capi:

"Huëijë'ë. Huëni saijë'ë, Nui ma'a hue'yosi ma'ana. Sani 'iñore Saulo Tarso aquë pa'iquë' caquë sejë'ë. Judas huë'ena Maija'quëni sei pa'iji. 12 Pa'iquëpi cani ñañeje pa'yeja'a ñapi. Te'i ëmë Ananías hue'equëpi dani jëñapi ite jëjo paquë ñaja'quë caquë secacaina, Maija'quëre."

13 Caquëna, asani Ananíaspi capi:

"Ëjaë, iquëpi Jerusalén daripë pa'icohua'ire, më'ëre sehuocohua'ire ai sañope co'aye yo'oji jai pai cajëna, asahuë, yë'ë. 14 Jaje pa'ipi yure iñona daji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëohua'i cuañesi tutupi si'aohua'ire më'ëre secohua'ire tseseni hueni sasi'i caquë."

15 Caquëna, Ëjaëpi capi:

"Jaje pa'ita'are sani ñajë'ë. Yë'ëpi ite soihuë, yë'ë cocare Israel paire quëacaiquë, cui'ne yequë paire quëacaiquë, cui'ne ëjaohua'ire quëacaiquë pa'ijaquë caquë. 16 Yë'ë coca quëa do'ire ipi ai yo'oye pa'i ja'ñere ite iñosi'i."

17 Caëna, Ananíaspi Saulo pa'i huë'ena sani cacani i jëñapi Saulore patoquë capi:

"Saulo, yë'ë yo'jei, Ëjaë Jesupi yë'ëre ma'aja'a më'ëre daina, ñasiquëpi jëjo daopi. Më'ëpi ñaquë pa'ijaquë caquë, cui'ne Maija'quë joyo quë'i pa'ijaquë caquë."

18 Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje pa'yepi tomepi. Tomeina, de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cuañopi. 19 Do cuañosi jeteyo'je, ao ani, tutu tsi'soni, Damasco sehuosicohua'i ja're pëani tsoe maca mu'seña paji'i.

Damasco Paire Saulopi Yëhuoye

20 Tutu tsi'sosiquëpi Israel pai tsi'si hue'ñana Jesucristo Maija'quë mamaquë api, quëa huëopi. 21 Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a ju'ijë cahuë:

"Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire hueni Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina sani isisi'i caquë daisiquë api."

22 Jaje catoje Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare ca'raye peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai huasoquërepa. Jaje quëaquëna, Israel pai Damasco acohua'ipi asajë ai cuasahuë, ¿merepa neni ja jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerepa Saiye

23 Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel paipi Saulore huani jeoñu'u cuasahuë. 24 Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, iohua'i yo'oye huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa ñape utehuë, Saulote. 25 Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna Saulote ayani jai daripë tëhuopaja'a meñe casahuë. Casarena, de'hue catipi. Jaje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iye

[26] De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi tı̱'ani Jesure ye'yecohua'i ja̱'re co̱ni pasi'i caquë
yo'oquëna, ja̱ohua'ipi sehuoma'quë api cuasajë ı̱te ca'rahuë. [27] Ca'rajëna, Bernabépi
Saulore Jesús jëjo saocohua'i quë'rona dani ı̱ñoquë quëapi, ı̱te yo'ose'ere ñeje: Iquë
Damasco ma'ana mai Ëjaëre pare ñasiquë api. Mai Ëjaëre papi ı̱te coca caquëna asasiquë
api, cui'ne Damasco daripëna ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye quëasiquë
api, capi Bernabé. [28] Ja̱je quëaquëna, "de'oji," careña. Saulo Jerusalénna pëapi. Pëani
ı̱ohua'i ja̱'re cu'i yo'oquë Jesús cocare ca'raye peoyerepa quëapi. [29] Israel pa̱ita'a griego
cocapi cacohua'ire coca caquë cui'ne sa̱ñope cajëna, ı̱je sa̱ñope caquë yo'opi. Quëaquëna,
ja̱ohua'ipi ı̱te huañu'u cajë yo'ohuë. [30] Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani Cesareana sahuë,
ı̱te. Ja̱ropi yureta'a Tarso yejana jëjo saohuë, Saulore.

[31] Ja̱ maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i, Galilea yeja pa'icohua'i cui'ne
Samaria yeja pa'icohua'i sa̱ñope yo'oye je̱orena, de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iye ai
tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë Maija'quë yëyere de'oye sehuocaijë paë'ë. Pa'ijëna, de'o
joyopi co̱caina, si'a mu'señaja'a sehuocohua'ije̱ pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

[32] Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saisiquëpi Lida pa'icohua'ireje̱ sehuosico-
hua'ire ñasi'i caquë saji'i. [33] Saisiquëpi ñaquëna, Ja̱rote te'i ë̱më Eneas ı̱ mami hue'equëpi,
ocho o̱metëca u̱iquë paji'i, ti cu'ima'quëpi. [34] Pa'ina, Pedro ñani ı̱te capi:

"Eneas, Jesucristopi më'ëre ne co'yaji, huëni më ca̱iñe de'huaje̱'ë."

Ca macarepa huëji'i. [35] Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne Sarón acohua'ipi
Ëjaë Jesucristore sehuohuë.

Dorca Ju̱'isico Huëiye

[36] Ja̱ mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë. I̱o mami cato Tabita hue'ecopi,
griego coca cato Dorcas caye pa'iji. Ja̱o cato peocohua'ire de'oye co̱caico paco'ë. [37] Ja̱je
pa'iopi ju̱'i huëoni ju̱co'ë. Ju̱cona, ı̱o ca̱'nihuë tsoani ë̱mëje'e tu'rihuëna o̱ahuë. [38] O̱ani
Pedrore esa Jopena daije̱'ë, tsoe nëiñe peoyerepa cajë huëoja̱'cohua'ire cayaohua'ire jëjo
saohuë, sehuosicohua'ipi. Jope cato Lida que̱no macare pa'iye sëte. Ja̱je yo'ohuë, Pedropi
Lidare pa'iji asani.

[39] Sani huëojëna, Pedropi ı̱ohua'i ja̱'re co̱ni saji'i. Sa tı̱'asi maca ju̱'isico u̱i hue̱'ñana
ë̱mëje'e tu'rihuëna ı̱te sahuë. Sasi maca si'a hua'jeohua'i oijë ı̱o necaisi ca̱ñare ı̱te ı̱ñohuë.
[40] Ja̱ maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi Maija'quëre se̱ji'i. Se̱si jeteyo'je
ju̱'isicore ñaquë capi:

"Tabita huëije̱'ë."

Caquëna, sëtani ı̱te ñani huëni ja'ruo. [41] Ja'ruona, Pedropi ı̱o jëtëna tse̱ani huëo nëcopi.
Huëo nëconi sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajëco pa'ico yure caquë ı̱ñopi.
[42] Iye yo'ose'ere si'a Jope daripë pa'icohua'i asahuë. Asani jai pa̱i Ëjaëre sehuohuë. [43] Iye
yo'osiquëpi Pedro Jope daripëna pëapi. Pëani tsoe mu'seña maña Simón huë'ena, ca̱'ni
de'huaquë huë'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

[1] Cesarea daripëre te'i ë̱më Cornelio hue'yosiquë paji'i, cien soldado pa̱i ëjaë. Capitán
paji'i. I̱ Cien soldado tsëcapë aquë mami cato Italiano hue'yosico paco'ë. [2] Ja̱ë cato de'oquë
paji'i, Maija'quëre ca'raquëpi. Ja̱je pa'ipi si'a ı̱ huë'e acohua'i ja̱'re Maija'quëre se̱i pa'iquë
paji'i. Ja̱je pa'ipi peocohua'ire de'oye ı̱sipi, co̱casi'i caquë judío pa̱ire, cui'ne si'a mu'seña
Maija'quëre se̱i paji'i. [3] Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca ca̱ni ñañeje pa'ye
ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë hu̱ı̱ñaëpi ı̱ huë'ena cacapi. Cacaquëna, tı̱ñarepa ı̱te ñapi.
Ñaquëna, capi:

"¡Cornelio!"

[4] Caquëna, ı̱ni ñaquë quëquëni se̱ji'i, ı̱te:

"Ëjaë, ¿I̱quere yëquë'ni?"

Caquëna, hu̱ı̱ñaëpi capi:

"Mëˈë señe Maijaˈquë asaji, cuiˈne mëˈë peocohuaˈire deˈhue cocai yoˈoyeje ñaji,
Maijaˈquë capi, jaje paˈiye sëte. [5] Yure ëmëohuaˈire Jopena jëjo saojëˈë, Simón Pedro
hueˈyosiquëre quërëjaijaˈcohuaˈire. Pedro cato yequë Simón huëˈere pëasiquëpi paˈiji.
[6] Yequë Simón caˈni deˈhuaquë huëˈere paˈiji. Ja huëˈe cato jaira tëˈtëpare paˈiji."

[7-8] Maijaˈquë jëjo daosiquëpi saisi maca Corneliopi ite necaicohuaˈire cayaohuaˈire cuiˈne
teˈe soldadore soini i ñaseˈe siˈaye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato Maijaˈquëre
cuasaquë pajiˈi. Jaje paˈini Cornelioje deˈoye cuasaquë pajiˈi. Jaje paˈini Cornelioje deˈoye
cuasaquë jëjo saopi.

[9] Jëjo saouna, se ñatasi muˈse ja yëˈtaˈa maˈare saijë jeˈnë Jope quëno macare paˈijëna,
jopo muˈserepa paˈi maca Pedropi huëˈe ëmëjeˈe totona mëjiˈi, Maijaˈquëre sesiˈi caquë.
[10] Ja yëˈtaˈa aore cuaˈcojëna, ao ëaye nëi macapi cani ñañeje paˈye ñapi. [11] Ñaquëna,
maˈtëmopi huiˈyoni jai ca caˈtipëje paˈiona, cajeseˈe sica que quesicona, [12] siˈa nëicohuaˈire,
uijë cuˈicohuaˈire cuiˈne jaˈjëcohuaˈire ayasi tuˈupi yejare pana cajeo. [13] Caje maca yëˈoseˈe
ite jutapi ñeje:

"Pedro, huëni huani aijëˈë."

[14] Caquëna, Pedropi sañope capi:

"Pasiˈi, Ëjaë. Ai maˈñe aˈë. Siˈsi aˈë. Siˈsiohuaˈire yëˈë ti aimaˈquë aˈë."

[15] Caquëna, tijupë yëˈoseˈe ite jutaëña:

"Maijaˈquë siˈsi peoye neseˈere siˈsi aˈë caye peoji."

[16] Jaje toasoñe paˈye Maijaˈquë ite ca tëjini coˈamaña ayasi tuˈure maˈtëmona mëa
huesopi. [17] Mëa huesouna, Pedro ¿merepa yoˈo jaˈñere jaje paˈye iño uˈni? caquë ai
cuasaquë pajiˈi. Paˈina, Cornelio jëjo saosicohuaˈipi jato saˈro quëˈrona titahuë, ¿Simón
huëˈe jerore paˈicoˈni? cajë seni asajë daicohuaˈipi. [18] Jaohuaˈi titani tutu cajë seiˈë: Iño
Simón hueˈequëpi cuiˈne yequë mami Pedro hueˈequë paˈimaˈquë cajë seiˈë. [19] Jaje seni
asajëna, Pedro cato ja yëˈtaˈa i ñaseˈere cuasaquë pajiˈi. Paˈina, deˈo joyopi capi, ite:

"Ina, mëˈëni toaso ëmëohuaˈi coˈerojaiñë. [20] Huëni iohuaˈi jaˈre saijëˈë, jëa coeye
peoyerepa. Yëˈë jëjo daosicohuaˈi aˈë."

[21] Caëna, Pedro cajeni capi:

"Yëˈë aˈë, mësaru coˈequë. ¿Iquena dateˈni?" [22] Caquëna, iohuaˈipi cahuë:

"Yëquë cato Cornelio jëjo daocohuaˈipi daëˈë. Maijaˈquë huiñaëpi mëˈëni soijatena.
Cornelio huëˈena dani quëaquëna, ipi mëˈë quëaye asajaquë caëna, asani Cornelio, soldado
pai ëjaëpi jëjo daoquëna, daëˈë. Nuñe paˈiquëpi, Maijaˈquëre sequëpi, cuiˈne siˈa judío pai
deˈoye yoˈoquë api cajë oiquëpi jëjo daocohuaˈi aˈë."

[23] Cajëna, Pedropi capi: "Cacani pëajëˈë." Caëna, cacani i jaˈre coni pëahuë, ja ñami.
Ñatasi muˈse Pedropi iohuaˈi jaˈre coni sajiˈi. Saina, ite coñuˈu cajë Jope acohuaˈije i jaˈre
saëˈë, Maijaˈquëre sehuosicohuaˈipi.

[24] Jaje saisicohuaˈipi se ñatasi muˈse Cesareana tiˈahuë, Cornelio cuiˈne i tsëcapë cuiˈne
i ai oi cajeohuaˈi coni tsiˈsini ute hueˈñana. Jaohuaˈi cato Cornelio huëosicohuaˈipi
daisicohuaˈipi paëˈë. [25] Paˈijëna, Pedropi huëˈena tiˈaquëna, Corneliopi pëpasiˈi caquë
etaquëpi Pedrote yëˈë ëjaërepa caquë doˈre jaˈruëña. [26] Jaˈruquëna, Pedropi ite naë huëo
nëcoquë capi:

"Yëˈëje mëˈëje paˈi aˈë."

[27] Jaje i jaˈre caquë sa cacaquë ñaquëna, jai pai tsiˈsicohuaˈipi paëˈë. [28] Paˈijëna, ñani
Pedropi capi:

"Mësarupi asacohuaˈi aˈë, Israel pai ti ti pai jaˈre tsioye peoye. Panitaˈa yequë pai
huëˈena cacaye peoye. Israel pai yoˈoye jaje paˈiji. Jaje paˈiquëtaˈare yëˈëre Maijaˈquëpi
yeˈyapi paire coˈacohuaˈi aˈë, siˈsiohuaˈi aˈë caye pajëˈë caquë. [29] Jaje paˈina, jaohuaˈi sani
yëˈëre sejëna, ai cuasaye peoyerepa esa daëˈë. Deˈoji. Yuretaˈa quëajëˈë. ¿Iquere cajë
yëˈëre soireˈni?"

[30] Caquëna, Corneliopi capi:

"Paˈiji, cuatro muˈseña, iye jaˈi maca naˈiquëna, tres paˈi maca yëˈë huëˈere paˈi
ao aimaˈquëpi Maijaˈquëre sei paˈiseˈe. Paˈiquëpi naˈiquëna, Maijaˈquëre señere seina,

Maija'quë jëjo daoquëpi ai mia ju'i carepa ju'iquëpi ñaini capi: 31 'Cornelio, më'ë Maija'quëre señe Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire cocaiyeje Maija'quë ñaquë sihuaji de'oyerepa yo'oji caquë ñaji. 32 Jaje pa'iye sëte yurepi ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre quërëjani iñona daja'cohua'ire. I cato yequë Simón huë'ere pa'iji, jaë yequë Simón cato ca'nipi de'huaquë api. I huë'e cato jaira të'tëpare pa'iji,' capi, yë'ëre. 33 Caëna, asani esa më'ëre quërëjaija'cohua'ire jëjo saohuë. Jaje jëjo saouna, yure më'ëpi daquëna, de'oji. Maija'quë coca asañu'u cajë yëquë tsi'sisicohua'ipi pa'iyë, më'ëre mai Ëjaërepa cajë'ë caquë isiyere caquëna, asañu'u, yëquë."

Pedro Quëaye

34 Caquëna, Pedropi quëapi:

"Yureta'a asayë, Maija'quëpi paire cui'ne pa'iohua'ise'ere ñaquë pa'iye. 35 Jaje pa'ina, Maija'quë cato si'a paire ite de'oquëre pa'ni cacohua'ire cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquë ñaji, coa si'a tsëca acohua'ire. 36 Jaje pa'ina, si'aohua'i Ëjaë Jesucristoja'a de'oye pa'iye ti'añere, Maija'quë i coca Israel paina isipi. 37 Mësarupi si'aohua'i asayë, Juan oco doquë cui'ne quëaquë yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huëoni si'a hue'ña judío pai pa'i hue'ña yo'ose'e cu'ise'e. 38 Jaje pa'ina, Maija'quëpi Jesús Nazaret aquëre de'o joyo tuture isipi. Isina, huati tutupi yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ire jujucai cui'ne paire de'oye yo'ocai cuji'i, Maija'quëpi i ja're pa'i do'ire. 39 Jaje yo'oquëna, yëquë ñasicohua'i a'ë, Jesús yo'oye. Jerusalénna cui'ne Judea yejana yo'oquëna, ñasicohua'i a'ë. Ja jeteyo'je yureta'a ite soquë sarahuana que deoni huani jeohuë, judío paipi. 40 Jaje huaisiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca Maija'quëpi huajëquëre huëopi. Huëoni yëquëre iñopi. 41 Coa yëquëse'ere ñai iñopi. Si'a paire ñai iñoñe papi. Yëquë i tsoe sahua nëosicohua'ise'ere ñai iñopi. Jaje pa'ina, yëquë i ja're coni ucujë cui'ne aijë yo'ohuë, i huëisi jeteyo'je. 42 Jare jaëni Maija'quëpi ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire ñani ca tëjiquëre nepi cajë quëaja'cohua'ini yëquëre jëjo daopi. 43 Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i Jesús ayere cajë cahuë, ite Jesure sehuocohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere sai de'huani oni yeje cuañoja'cohua'i a'ë."

Judío Pai Peocohua'ita'a Maija'quë Joyo Isi Cuañose'e

44 Ja yë'ta'a Pedro caquëna, de'o joyopi i caye asacohua'ina tsio daji'i. 45 Tsio daquëna, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi Pedro ja're daisicohua'ipi ai cuasajë ñahuë, Israel pai peocohua'ipi de'o joyore isi cuañojë, 46 yequë pai cocapi cajë cui'ne Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ojëna. 47 Jaje ai cuasajëna, Pedropi capi:

"Icohua'ire oco doye de'oji, mai isi cuañose'eje pa'ye de'o joyore isi cuañosicohua'ire."

48 Cani iohua'ire Jesucristo mamipi do cuañoñe pa'iji cani docaji'i. Ja jeteyo'je iohua'ipi Pedrore cahuë, yëquë ja're tsoe mu'seña maña pëani pa'ijë'ë.

11

Pedro Sehuosicohua'ire Quëaye

1 Israel pai tsëca peocohua'ipi Maija'quë coca de'oyerepa sehuose'ere Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne yëquë sehuocohua'ipi asahuë, Judea pa'icohua'ipi. 2 Asani Pedropi Jerusalénna co'ina, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi i yo'ose'ere sañope cahuë.

3 Cajë ite sei'ë:

"¿Me yo'oquë Israel pai peocohua'i huë'ena cacani iohua'i ja're coni ai yo'o u'ni?"

4 Cajëna, Pedropi si'aye ite du'ru macarepa huëoni yo'ose'eje pa'ye jaohua'ire quëapi:

5 "Jope daripëre pa'i Maija'quëre sei cani ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, ma'tëmopi jai ca'tipëje pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e sicapëa que'quesicona, yë'ë quë'rona casaëna, ñahuë. 6 Ayasi tu'ure ñaquëna, si'aohua'i nëicohua'i, añaje pa'iohua'i coti saihuëpi cu'icohua'i, cui'ne ja'jëcohua'i paë'ë. 7 Pa'ijëna, yë'ëre yë'ose'e jutapi: 'Pedro huëijë'ë. Huëni huani aijë'ë,' capi. 8 Caquëna, cahuë: 'Pasi'i, Ëjaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë,' cahuë. 9 Caquëna, tijupë yë'ose'e yë'ëre juta copi: 'Maija'quë tsoa tose'ere si'si a'ë cama'ë pa'ijë'ë,' capi. 10 Jaje toasoñe Maija'quë cui'ne pa'ye capi. Ca

tëjina, ayasi tu'upi ma'tëmona mëni huesëo. 11 Ja macarepa toaso ëmëohua'i Cesarea yejapi
jëjo daosicohua'ipi yë'ëre co'ecohua'ipi yë'ë pa'i huë'ena titahuë. 12 Titarena, Maija'quë
joyopi yë'ëre cuañepi: 'Iohua'i jare coni saijë'ë,' caquë 'ai cuasama'ë,' capi. Caëna,
asani saë'ë, icohua'i seis sehuosicohua'i jare coni. Sani si'aohua'i pa'i huë'ena cacahuë.
13 Cacarena, Maija'quë jëjo daoquëre i huë'ena ñase'ere cui'ne ñaquëna, i case'ere quëapi.
Jopena më'ë jo'yare jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre daja'cohua'ire. 14 Jaëpi dani
huaso coca quëaquëna, asani më'ë cui'ne më tsëcapë huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë
capi, quëapi. 15 Quëaquëna, asani yë'ëpi cocare quëa huëoquëna, de'o joyopi iohua'ina
daji'i, maire du'ru macarepa daise'eje pa'ye. 16 Ja maca mai Ëjaërepa case'ere cuasahuë,
'Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato de'o joyore isi cuañoja'cohua'i a'ë.'
17 Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire Ëjaë Jesucristore sehuocohua'ire isise'eje pa'ye isiru, ¿me
sañope Maija'quë yo'o ma'ñe a'ë caye'ni?" Capi, Pedro.

18 Caquëna, asani Jerusalén acohua'i sehuosicohua'ipi sañope caye jeoni Maija'quë ai
de'oyerepa yo'oji, cajë cahuë:

"Jaje yo'oquë judío pai peocohua'ire isiji, ite sehuoni ti pani huesëye ti'añe."

Antioquía Pai Sehuoye

19 Estebanre huani jeosi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire josa yo'o huëohuë. Josa yo'o
huëorena, yecohua'ipi Feniciana, Chipre saodohuëna, cui'ne Antioquía daripëna cati
saë'ë. Saisicohua'ipi jarona Israel paise'ere Maija'quë coca quëahuë. Yequë paireta'a
quëaye pahuë. 20 Pajëta'are Chipre cui'ne Cirene quë'ro acohua'i sehuosicohua'ipi
Antioquía daripëna ti'ani griego paire mai Ëjaë Jesús de'o cocare quëahuë, judío pai
peocohua'ina. 21 Mai Ëjaë iohua'i jare coni pa'ina, de'oye quëajëna, jai pai jarnë itire pa'ë
cuasase'e jeoni Ëjaë Jesuna sehuohuë.

22 Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi asani Bernabére Antioquía
daripëna jëjo saohuë. 23 Jëjo saorena, Bernabépi ti'ani Maija'quëre sehuosicohua'ire Mai-
ja'quë de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani ai sihuapi. Sihuaquë Bernabé yëhuopi, de'oyerepa.
Ti jeoma'pë tuijë mai Ëjaërepa case'eje, caquë yëhuopi. 24 Bernabé cato ai de'oquë paji'i.
Maija'quëre ai cuasaquëpi cui'ne de'o joyo timësiquëpi paji'i. Jaje pa'ipi yëhuoquëna,
asani jai pai sehuohuë, mai Ëjaë case'ere.

25 Ja jeteyo'je Bernabépi Saulore co'esi'i caquë Tarso daripëna saji'i. 26 Sani ti'ani ite
Antioquía daripëna sapi. Sani jarona te'e ometëcahuë pëahuë, sehuosicohua'i jare coni.
Pëani pa'ijë jai paire ye'yahuë. Jarona Antioquía daripëna du'ru macarepa Cristiano
hue'yohuë, sehuosicohua'ire.

27 Ja mu'seña Antioquíana titahuë, Maija'quëre quëacaicohua'ipi Jerusalén daicohua'ipi.
28 Titasicohua'i aquëpi Agabo hue'equëpi nëcaquë capi, de'o joyopi quëaquëna, yequë
mu'seña pa'i ja'ñere. Yequë mu'seña si'a huë'ña aiñe peoquëna, pai ai ëa ju'ija'cohua'i
a'ë. Jaje tëto saji'i, Claudio César pai ëjaërepa pa'i maca. 29 Jaje caëna, asani Antioquía
sehuosicohua'ipi Judea sehuosicohua'ire cocai ja'ñere isini jëjo saoñu'u cahuë, pai ñape
cuasaye ja'ye. 30 Cani isini yureta'a iti isise'ere jëjo saohuë, Bernabé cui'ne Saulo jare
sehuosicohua'i aiohua'ina Judeana.

12

Santiagore Huaiye Cui'ne Pedrore Coye

1 Ja mu'seña pai ëjaë Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire josa yo'oquë, 2 Santiagore
hua'tipi huani jeojë'ë cuañeina, huani jeohuë, Juan maja'yëre. 3 Yo'orena, judío paipi
ñani sihuajëna, Herodespi Pedrorejeë tseani copi, sihuaja'cohua'i a'ë caquë. Iye cato
yo'opi, levadura ne ma'ñe pan aijë tsi'si maca. 4 Jaje yo'oquë Pedrore tseani co huë'ñana
copi, cuatro tsëca soldado pai ñajë nëca huë'ñana, te'e tsëcapëre cuatro pa'iohua'i pa'i
huë'ñana. I cato Egíptopi Maija'quë Israel paire etoquë pa'ise'ere cuasajë, tsi'si tëjisi maca
tseasiquëre etoni paire iñosi'i cuasaquë yo'opi. 5 Jaje pa'ina, Pedro cato tsea cuañosiquëpi

paji'i, etama'quë cajë ña hue̱'ñare. Ja̱je pa'itoje̱ sehuosicohua'i cato Maija'quëni se̱jë paë'ë, si'a joyorepa cuasajë Pedroni cajë.

Pedro Cosiquëni Maija'quëpi Etoye

6 Herodes ñamina'a Pedrore etoni pa̱ire i̱ñosi'i cuasaquëna, Pedro cato huëore ca̱ji'i, caya
soldado pa̱ina quë̱na mepi se sëasiquëpi jopore pare u̱i. Ca̱ina, yequë soldado pa̱ipi pa̱ire
co huë'e eta sa'rore etama'quë cajë ñajë nëcahuë. 7 Ja̱je pa'i macarepa mai Ëjaë hui̱ñaë si'a
co tu'rihuë mia merepa ñai nëcapi. Ja̱ maca Pedrore pato sëtoni capi:

"Esa huëije̱'ë."

Caquëna, je̱ña hue̱se'e pa'ise'e joye to̱mepi. 8 Ja̱ maca Ëjaë jëjo daoquëpi capi:

"Më'ë ca̱ña su̱ñajë'ë, cui'ne zapatoje̱ su̱ñajë'ë."

Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequeje̱ capi:

"Më'ë dëi ju'i ca̱je su̱ñani yë'ë ja̱'re daije̱'ë."

9 Caëna, mai Ëjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa huesërepa. Mai Ëjaë jëjo
daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa ca̱ni ñañë cuasaquëpi. 10 Cuasaquëta'a du'ru nëcajë
ñacohua'ire sa tëto sani cayaye acohua'ire sa tëto sani yureta'a ma'ana eta hue̱'ñarepa
acore ti̱'arena, i̱ose'e hui'yo eta sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e saë'ë. Ja̱je co̱ni saiquëpi
mai Ëjaë jëjo daoquëpi peo hue̱'ña saji'i, te'ire je̱oni.

11 Je̱o saquëna, yureta'a Pedropi capi:

"Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'o ja̱'ñere cui'ne Israel pa̱i yë'ëre yo'oye
yëyere Ëjaëpi asani i̱ hui̱ñaëre huasoja̱'quëre jëjo daopi."

12 Ja̱je yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María huë'ena Juanpi yequë mamije
Marcos hue'equë pëca ja'co quë'rona. Ja̱rote jai pa̱i tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni se̱jë.
13 Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta sa'rona ti̱'ani të'capi, soiquë. Soiquëna, asani te'o nomi tsi̱o
Rode i̱o mami hue'ecopi ¿nepi soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona daco'ë.
14 Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o co'ye huë'huë cacao, Pedropi eta
sa'rore pa'iji quëasi'i caco. 15 Quëacona, i̱ohua'ipi i̱ote cahuë:

"Cuepeco, caco."

Cajëna, cao:

"Nuñerepa cayë."

Cacona:

"Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini."

16 Cajëna, ja̱ yë'ta'a Pedropi të'caye je̱oma'ë paji'i. Pa'ina, hui'yoni i̱te ñani ai quëquëhuë.
17 Quëquëjëna, je̱tëpi cama'pë caquë yo'oni je̱orena, i̱te co hue̱'ñapi etose'ere quëapi.
Quëaquë capi:

"Santiagore cui'ne yecohua'ire sehuosicohua'ire quëacaije̱'ë, yë'ëre etose'ere."

Cani yequë hue̱'ñana saji'i.

18 Ñata to̱mesi maca Pedro peoquëna, soldado pa̱i ai cuasajë huesëjë sa̱'ñe ai yo'ojë
cahuë. 19 Yo'ojë cajëna, Herodespi cua̱ñepi, Pedrore co'eje̱'ë caquë. Cua̱ñeina, co'e jujahuë.
Co'e jujarena, de'oye ñajë'ë casicohua'ipi ñama'pë pa'isicohua'ire huani je̱ojë'ë, cua̱ñepi.
Cua̱ñeina, huani je̱ohuë, soldado pa̱ire. Ja̱je yo'osi jeteyo'je Herodes Judea pa'iye je̱oni
Cesareana sani paji'i.

Herodes Ju̱'ise'e

20 Herodes Sidón pa̱ire cui'ne Tiro pa̱ire pë̱i paji'i. Pa'ina, i̱ohua'ipi pa̱i ëjaë Herodesre ca
de'huañu'u, cajë te'e. Ja̱je yo'oñu'u cahuë. Casicohua'ipi i̱ quë̱no macarepa co̱cai pa'iquë
Blasto hue'equëna cajeohua'i de'ohuë. De'oni ja̱ëja'a se̱i'ë, Herodesre de'oye pë̱ima'ëna,
pa'iyere. Tiro cui'ne Sidón pa̱i cato Herodes yejana a̱o huerocohua'i paë'ë. Ja̱je pa'ina,
ja̱je yo'ohuë. 21 Ja̱je yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja̱ mu'se pa̱i tsi'siye pa'iji,
caëna, tsi'sirena, de'o ca̱ñarepa su̱ñasiquëpi i̱ ñu'i pa̱ire cua̱ñe hue̱'ñana ja'runi cocare
capi, pa̱ire. 22 Caquëna, asacohua'ipi tutu cuihuë. Ñeje cajë:

"Maija'quëpi caji, pa̱ipi caye pa̱ji."

23 Cajëna, Ëjaë huiñaëre jëjo daoquëpi ju'iñe nepi, ite, jare iti yo'ojë ca macapi. Neina,
pecona ao juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire juji'i, ija'a co'ye Maija'quëje pa'i
a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.
24 Jaje yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a hue'ña iti cocare
quëahuë.
25 Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tëjini Jerusalénpi co'ijë Juanreje dahuë, yequë mami
Marcos hue'equëreje.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

1 Antioquía yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë coca ye'yacohua'i paë'ë,
sehuosicohua'i ja're coni. Icohua'ipi paë'ë, Bernabé, Simón yequë mami Negro hue'equë,
yequë Lucio Cirene aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja're ai de'osiquë Galilea yeja
cuañequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i. 2 Jaje pa'icohua'ipi te'e mu'se aima'cohua'ipi mai
Ëjaëre sejëna, de'o joyopi capi:
"Jaohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saojë'ë, yë'ë nejajë caquë soise'e neja'co-
hua'ire."
3 Caëna, aima'pë Maija'quëre seni tëjini jaohua'ire jëñapi jëjo pajë secacani jëjo saohuë,
se ñajë saijë'ë cajë.

Chipre Paire Yëhuoye

4 Maija'quë joyopi jëjo saoquëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo saë'ë, Seleucia
daripëna saicohua'ipi. Jaropi jai yohuëna aya mëni Chipre hue'e saodohuëna saë'ë.
5 Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona ti'ani judío pai tsi'si huë'ñana Maija'quë coca quëa
huëohuë. Juan iohua'ire cocasi'i caquë saisiquëje iohua'i ja're paji'i. 6 Si'a saodohuë
quëarojaijë Pafos daripëna sa ti'ahuë. Ti'ani jarona ñahuë, Israel paipi dahuëpi Barjesús
hue'equëre. Jaëpi Maija'quë cocare cayë caquë paire cosoquë yo'oquë paji'i. 7 Jaë
dahuëpi Sergio Paulo ta'ñe asaquë ja're pai ëjaë ja're paji'i. Pa'ina, pai ëjaëpi Bernabére
cui'ne Saulore quërëjaija'cohua'ire jëjo saopi, Maija'quë coca quëajëna, asayere yë. 8 Jaje
yo'oquëta'are griego pai coca cato Elimas hue'equëpi dahuëpi pai ëjaë sehuoyere ësequë
Bernabére cui'ne Saulore sañope capi. 9 Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi Maija'quë joyo
timësiquëpi ite ai ñani, 10 capi:
"¡Cosou, co'aquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sañope yo'oquë ai! ¿Je yëhua
Ëjaëre sañope yo'oye jeoja'quë a'ni, më'ë? 11 Yure Maija'quëpi më'ëre si'sesipi. Si'sequëna,
tsoe mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ësë miañeje ñama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë."
Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere ñaquë de'oni. Ja maca ite
jëtëna tse'ejë cuaja'cohua'ini co'epi. 12 Jare ñani ai de'oyere pa'ë, Ëjaë aye ye'yaye cuasaquë
pai ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquíare Pa'iye Pisidia Yejare

13 Pablo cui'ne ite cocohua'i jai yohuëna aya mëni Pafos daripë jeoni Perge daripëna
ti'ahuë, Perge daripë Panfilia yeja quë'ro acona. Jarona Juan jeoni Jerusalénna co'ipi.
14 Perge sa sani Pisidia yeja quë'ro daripëna Antioquíana ti'ahuë. Ti'ani huajë mu'se
pa'ina, Israel pai tsi'si huë'ena cacani ja'ruhuë. 15 Ja'runi ñu'ijëna, tsi'si huë'e ëjaohua'ipi
cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyasi pëpë ña tëjini cahuë:
"A'yë dohuë, paire yëhuoye pa'ito quëajë'ë, yurepi."
16 Carena, ja maca Pablo huëni nëcani jëtëpi cama'pë caquë ja'jëni capi:
"Ëmëohua'i Israel pai cui'ne si'aohua'i yequë pai Maija'quëre ca'racohua'i asajë'ë.
17 Israel pai Diusupi mai aiohua'ire jo'ya nepi. Jo'ya neni jaohua'ija'a jai pai jojo saiye
nepi, yequë pai yeja Egíptore pa'i maca cui'ne ja jeteyo'je i tutupi yo'oquë etopi, ja yeja
pa'isicohua'ire. 18 Etouna, Israel paipi cuarenta ometëca pai peo hue'ña cuenesi yejaja'a
cu'ijë yo'ojëna, Maija'quëpi iohua'ire de'oye ñacaiji'i, yo'o jujama'ë. 19 Jaje yo'oquë siete
tsëcapëarepa Canaán yeja pa'icohua'ire nejopi, jaohua'i yejare mai aipëna isisi'i caquë.
20 Si'aye iye yo'oye cato cuatrocientos cincuenta ometëca paji'i. Ja pa'isi jeteyo'je yureta'a

Maija'quëpi Israel pai yo'oyere ñani ca tëji ëjaohua'ire isipi, Maija'quëre quëacaiquë
Samuel pa'i macaja'a. 21 Jaje yo'oye pa'ina, yureta'a sei'ë, yëquëre cuañe ëjaëre pare
necaijë'ë cajë. Sejëna, Maija'quëpi Cis mamaquë Saúlni pai ëjaëre necaji'i, cuarenta
ometëca iohua'ire cuañeja'quëre. Jaë cato Benjamín tsëcapë aquë paji'i. 22 Pa'ina, jeteyo'je
Maija'quëpi Saúlre pai ëjaërepa pa'iye jioni Davidna isipi, pai ëjaërepa pa'iye. Davidni
Maija'quë capi, ñeje: 'Isaí mamaquë David cato yë'ë yëyere yo'osi'i cuasaji. Jaje pa'ipi,
yë'ë ña huei'ñaje de'oye yo'oquë api.' 23 Jaje pa'ina, i ca nëose'eje pa'ye Israel paire huasosi'i
caquë jëjo daopi, Jesure. Jesús cato David tsëcapë aquë paji'i. 24 Ja yë'ta'a Jesús daima'në
Juanpi si'a Israel paire Maija'quë coca quëapi. Quëaquë capi, ja'në cuasase'ere jeoni
Maija'quëna ponëjë'ë. Ponëjëna, oco doye pa'iji. 25 Casiquëpi je'në i pani tëjiye ti'aquëna,
capi Juan: 'Yë'ë mësaru cuasayeje pa'i peoyë. Yë'ë pa'isi jeteyo'je te'i jerepa pa'ipi daiji.
Jaëre yë'ë i zapato dutacaiyeque peoquëpi, teaye pa'i a'ë.'

26 Jaje pa'iye sëte ëmëohua'i Maija'quë do'ijë Abraham tsëcapë acohua'i, cui'ne mësaru
tiohua'i, Maija'quëre ca'rajë i yëyeje pa'icohua'i, iye huaso coca mësaru asa ja'ñere jëjo
daose'e a'ë. 27 Jerusalén pa'icohua'i cui'ne iohua'i ëjaohua'ije Jesure huesëjë coa paije
pa'ire ñahuë. Ñajë cui'ne huajë mu'seña ñape pai tsi'si huë'epi Maija'quëre quëacaicohua'i
toyase'ere ñanije asa ti'añe pahuë. Pajë jare iohua'ipi Maija'quëre quëacaicohua'i case'ere
yo'o ti'acaë'ë, Jesure huani jeo maca. 28 Jesús co'aye yo'ose'ere ti'ama'pëta'a Jesure huani
jeoñere Pilatopi soldado paina cuañejaquë cajë sei'ë. 29 Ja jeteyo'je yureta'a si'aye iye
yo'o ja'ñere toyase'e cayere yo'o tëjini soquë sarahua dequëni casani yejana tahuë. 30 Jaje
yo'osiquëta'are Maija'quëpi ite huajëquëre huëopi. 31 Huësiquëpi Jesús jai so mu'seña
ñaiquë iñopi, i ja're coni Galileapi Jerusalénna saina, saisicohua'ire. Yure jaohua'ipi i coca
quëacohua'i pa'iyë.

32 Jaje pa'iye sëte yëquë mësarute de'o cocare quëayë, mai aiohua'ire ca nëose'ere yo'o
ti'api, mai pa'i maca i ca nëosi tsëcapë acohua'ina. 33 Ja i ca nëose'ere yo'o ti'aquë Jesure
jui'isiquëni huajëquëre huëopi, Maija'quëpi. Salmos cayaye acore toyase'eje pa'ye yo'opi.
Japi caji, ñeje: 'Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Yurepi yë'ë më'ë ja'quë a'ë.' 34 Jaje pa'ina,
Maija'quë yequë huei'ña toyase'eja'a capi: 'Davidre isija'quë a'ë, ca nëose'ere. De'oyere
pare nuñerepa ca nëose'ere isija'quë a'ë, më'ëre.' Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëpi quëapi,
jui'isiquëpi huëi ja'ñe cui'ne i capë ja'juñe pa ja'ñe. 35 Jaje pa'ina, yequë huei'ña toyase'e
caji: 'Më'ë jo'yaë de'oquërepa capë ja'ju huesëye më'ëpi ëseja'quë a'ë.' 36 De'oji, yure jaje
pa'iye sëte casi'i. David cato Maija'quë ite cuañese'eje pa'ye i paire necani tëjini juni
huesëpi, i aiohua'i jui'ise'eje pa'ye. Jaje juni i capë ja'ju huesëpi. 37 Jaje pa'iquëta'are jaë,
Maija'quë huësiquë Jesús capë cato ja'juñe papi. 38-39 Jaje pa'iye sëte mësaru Maija'quë
do'ijëpi asaye pa'iji, Jesuja'a co'aye yo'ose'e oni yeje cuañoñe pa'iji, cajë. Jaje pa'ina,
si'aye Moisés cuañese'e oni yejeye pase'ere Jesure ire pare asacohua'ire oni yejeye pa'iji,
itire pa'ë. 40 De'hua ñajë'ë, mësaruna Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e tomequë iohua'i
toyase'e cato caji:

41 Nuñere pare ñajëta'a co'aji cajë coecohua'i, ne huesëjë'ë.

Mësaru pa'i mu'seña yë'ëpi co'amañare nequëna,

Yecohua'ipi mësarute quëatoje care payë cajë sehuocaiye paja'cohua'i a'ë."

42 Judío pai tsi'si huë'epi Pablo cui'ne i cajeohua'i coni etajëna, tsi'nëna, judío pairepa
peocohua'ipi cahuë: Yequë semana huajë mu'se pa'ina, cui'nare quëajë'ë, yëquëre. 43 Ca
tëjisi maca tsi'si huë'epi Pablo cui'ne Bernabé saijëna, jai pai judío paipi cui'ne judío pai
peocohua'ipi judío ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi iohua'i ja're saë'ë. Saijëna, iohua'ipi
yëhuojë cahuë. Nuñerepa Maija'quë mësarute oi soise'ere pa'ijë'ë, yo'o jujama'pë.

44 Casicohua'ipi yequë semana huajë mu'se ti'aëna, ja daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i
tsi'siye ja'i maca jai pai tsi'sihuë, Maija'quë coca asañu'u cajë. 45 Tsi'sijëna, ñani Israel
paipi ësejë oijë Pablo ai co'aquë api sañope ca huëohuë. 46 Cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi
quëcojë sañope cahuë, iohua'ire:

"Mësaru judío paini du'ru macarepa Maija'quë coca quëaye pa'iji. Pa'isiconi mësarupi coejë cui'ne ti pani huesëyere paye cuasama'pëna, yure cato judío pai peocohua'ina sani quëaye pa'iji. 47 Jaje pa'ina, Ëjaëpi yëquëre cuañequë capi:
Si'a paire miacaija'quëre jeoñë, mësarute.
Yë'ë huaso cocare si'a huë'ña so'o pa'icohua'ire quëacaijë'ë."

48 Jaje caquëna, asani judío pai peocohua'ipi sihuajë si'aohua'i Maija'quë coca ai de'oye a'ë, cajë ti pani huesëyere ti'aja'cohua'i a'ë, caquë ña nëosicohua'ipi sehuohuë. 49 Sehuojëna, jaje Maija'quë coca quëahuë, ja yeja pa'icohua'ire. 50 Jaje sehuojëta'are judío paipi Pablore cui'ne Bernabére eto saoñu'u cajë, de'o nomiohua'i ja're cui'ne de'o ëmëohua'ire cui'ne iti daripë ëjaohua'i ja're coca cahuë, sañope jaohua'ire yo'oñu'u cajë cani sañope yo'ojë etohuë. 51 Etorena, saijë iohua'i nëcañoa ya'ore ti'to tohuë, jaohua'i yo'oyere sañope cayere iñojë. Jaje yo'oni Iconiana saë'ë. 52 Jaje pa'iquëta'are iti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o joyopi iohua'i ja're pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iye

1 Pablopi cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío pai tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëajëna, jai pai judío pai cui'ne judío pai peocohua'i sehuohuë. 2 Sehuojëna, judío pai sehuoma'cohua'ipi sañope yo'ojajë cajë judío pai peocohua'ire cuañejëna, sehuosicohua'ire co'aye cuasa huëohuë. 3 Jaje co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe ja daripëna pëani Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi pai yo'o ti'a ma'ñe yo'o tutu isiquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Maija'quë oiye iohua'i quëaye do'i quë'yerepa pa'iye iñopi. 4 Jaje pa'iquëta'are iti daripë acohua'ipi caya tsëca huasicohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío pai cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Ëjaë jëjo saocohua'i cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. 5 Jaje cajë pa'ijëna, judío paipi cui'ne judío pai peocohua'ipi Pablore cui'ne Bernabére co'aye yo'ojë quëna pëapi jea jo'añu'u cajë iti daripë ëjaohua'i ja're coca cani te'e jaje yo'oye de'oji, cuasa nëohuë. 6 Cuasa nëose'ere asani Pablopi cui'ne Bernabépi catihuë, Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne iti yeja yequë daripëa pa'iyena. 7 Catini jaroje quëahuë, de'o cocare.

Pablore Quëna Pëapi Jeañe

8 Listra daripëre te'i ëmë tsi'nëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi paji'i, coa ñu'iquëpi. 9 Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ëre ne co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablopi i jaje Maija'quëre cuasaye asani 10 ai tutu capi:

"Huëni nëcajë'ë."

Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcani cu'i huëopi. 11 Jaje Pablo yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijë cahuë:

"Diusuohua'ipi paije pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë."

12 Cajë Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojë Pabloni iti coca ca do'ire Hermes hue'yohuë. Listra pai diusu mamire hue'yohuë. 13 Ja maca yureta'a pai daripë caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se huë'e paquëpi iti huë'e ñacai ëjaëpi duruhuequëre cui'ne de'o joro nese'ere dapi. Dani Jesús jëjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë sesi'i, caquë yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ije i ja're señu'u, cajë yo'ohuë. Yo'ojë iohua'i ai yo'ojë pacohua'ini nëicohua'ire huani coa isijë señu'u, cajë yo'ohuë. 14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablopi co'aji, ja yo'oye cajë. Ju'i cañana co'rëjë, cuijë sa tomejaë'ë, iohua'i jopona. 15 Ñeje cuihuë:

"¿Merepa mësaru jaje yo'oye'ni? Yëquë cato mësaruje pa'iohua'i a'ë. Yure mësaru coa yo'oye jeoni Maija'quë iti yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye iote pa'iye de'huasiquëre pani sehuoni pa'ijajë cajë quëañu'u cajë daisicohua'i a'ë. 16 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'seña cato iohua'ise'e iohua'i yëyeje yo'ojë pa'ijajë caquë ñapi, Maija'quë. 17 Jaje yo'ojë pa'itoje Maija'quëpi de'oye yo'oyeja'a iñopi, yë'ë pa'iye caquë. Jaje pa'ina, ipi mësarute oco cui'ne de'oye quëquëna tëaye cui'ne aiñe cui'ne sihuajë pa'iye isiji."

18 Jaje si'aye canije ai yo'ojë maña duruhuequëre huaiye pajë'ë, cajë ësehuë, diusuohua'ire isijë señu'u cajë yo'ocohua'ire.
19 Jaje yo'ojë ca maca da titahuë, Israel pai, Antioquía yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'i.
Jaohua'ipi titani tiñe cuasayena paire ponahuë. Ponarena, Pablore quëna pëapi jea
jo'ahuë. Jea jo'ani huani jeohuë, cuasajë pai pa'i daripë hue'sena quërë etohuë. 20 Quërë
jeorena, sehuosicohua'ipi i ui hue'ñana tsi'sini nëcajëna, huëji'i. Huëni pai daripëna
cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ja're coni Derbe daripëna saë'ë.
21 Sani jaro Derbena de'o coca quëajëna, jai pai sehuohuë. Sehuorena, ñani jaropi Lis-
trana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë. 22 Co'ini, jaro sehuosicohua'i pa'icohua'ire
yo'o jujama'pë ñese tuijë'ë, cahuë. Cajë cui'ne Maija'quëre cuasare pajë pa'ijë'ë, cahuë.
Jaje cajë cui'ne yequeje cahuë, Maija'quë cuañe te'tena cacañu'u cani jaiye ai yo'oye pa'iji.
23 Jaje cajë cui'ne yequeje sehuosicohua'i tsëcapëa ñape iohua'i ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire
nehuë. Neni ao aima'cohua'ipi Maija'quëre sejë yo'o tëjini icohua'ire de'oye ñacaijë'ë, cajë
Maija'quëre secacaë'ë, iohua'i sehuosiquëna.

Antioquíana Pablopi Cui'ne Bernabépi Co'iye

24 Pisidia yeja sa tëto sani Panfilia yejana ti'ahuë. 25 Ti'ani Perge yeja pa'icohua'ire de'o
coca quëahuë. Quëa tëjini Antalia daripëna saë'ë. 26 Sani jarona yureta'a yohuëna aya mëni
Antioquíana, Maija'quë oiye ayepi necaijë'ë cajë cuañe sitona, iohua'i de'oye iti case'eje
ne tëji sitona co'ihuë. 27 Co'ini Antioquíana titani si'a sehuosicohua'ire si'soni Maija'quë
iohua'i ja're coni yo'oquëna, Ëjaëpi judío pai peocohua'ipi sehuojajë caquë jato sa'roje
pa'iore hui'yocaquëna, de'oye sehuose'ere quëahuë. 28 Quëasicohua'ipi sehuosicohua'i
ja're coni iti macana pëani tsoe paë'ë, jarote.

15

Jerusalénna Tsi'siye

1 Ja mu'seña Judeapi Antioquíana cayao maña saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëre ye'yajë
cahuë huaso cuañoñe peoji, Moisés cuañese'ere yo'oma'pë pani, ca'ni tëama'pë pani,
cahuë. 2 Jaje cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi coni iohua'i ja're ai sa'ñe yo'ojë cahuë.
Jaje yo'ojë cajëna, Pablore, Bernabére cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ire Jerusalénna sani
Jesús jëjo saocohua'i ja're cui'ne ja daripë sehuosicohua'i ëjaohua'i ja're ca'ni tëaye ayere
coca caja'cohua'ire jëjo saoñu'u, cani jëjo saohuë.
3 Antioquía daripë sehuosicohua'i pa'icohua'ipi jëjo saojëna, saicohua'ipi Fenicia yeja-
ja'a cui'ne Samaria yejaja'a sa saijë quëahuë, judío pai peocohua'ipi ja'në itire pa'ë cuasajë
pa'ise'ere jeoconi Maija'quëre sehuose'ere quëajëna, asani si'aohua'i sehuocohua'i si-
huahuë.
4 Jerusalénna Pablo cui'ne Bernabé ti'arena, sehuosicohua'ipi cui'ne Jesús jëjo saoco-
hua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi coni de'oye pëpahuë. Pëparena, pa'ijë si'aye
Maija'quë iohua'i ja're yo'ose'ere quëahuë. 5 Quëajëna, fariseo acohua'ipi Maija'quëre
sehuosicohua'ipi huëni nëcani cahuë:
"Yequë paipi sehuosicohua'ire ca'ni tëaye pa'iji. Ja maca Moisés cuañese'ere yo'o
ti'ajë'ë, cuañeñe pa'iji."
6 Cajëna, asani ja maca Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi tsi'si-
huë, fariseo acohua'i case'ere sa'ñe coca cajë asañu'u cajë. 7 Jaje cajë tsi'sisicohua'ipi ai
sa'ñe ca tëji maca Pedropi huëni nëcani capi:
"Maija'quë do'ijë mësarupi ta'ñe asayë, yë'ëre mësaru aquëni Maija'quëpi jo'ya nese'e
tsoe hue'ña i huaso cocare judío pai peocohua'ina quëaquëna, jaohua'ipi itire pa'ë cajë
sehuojajë caquë. 8 Maija'quë pai joñoa cuasaye ñaquëpi yë'ë tsecohua'ire neñë caquë iño-
quë, de'o joyore isipi, judío pai peocohua'ina maire isise'eje pa'ye. 9 Jaje pa'ina, Maija'quë
cato jaohua'ire cui'ne maire tiñe pa'iohua'ire ñañe paji, si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire
ñaji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cuasa do'ija'a de'o joñoa tsoa tocaji'i, jaohua'ireje. 10 Yure
jaje pa'ito, ¿me yo'ojë Maija'quë yo'oyere sañope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina dëquëcoje
pa'iore hue'ocaijë maije cui'ne mai aipëje yo'o ti'añe pase'ere? 11 Jaje pa'ina, yëquë

cato cuasayë jaohua'ire huasose'eje pa'yepi yëquëreje Ëjaë Jesús oi coa isiyepi huasopi cuasayë.”

12 Caquëna, si'aohua'i jo'cua jeoni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuë. Iohua'i ja're
Maija'quë pa'i coaina, yequë mu'seña pa'i ja'ñe iñose'e cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñe yo'ose'e
quëajëna, asahuë. 13 Ja maca quëa tëjijëna, Santiagopi capi:

“Maija'quë do'ijë asajë'ë. 14 Maija'quëpi judío pai peocohua'ire de'oye yo'ocai jaohua'i
acohua'ini sahuani i pairepa pa'ija'cohua'ire nese'ere Simónpi maire quëaquëna, asahuë.
15 Jaje pa'ina, iye toyase'e cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje pa'ye yo'ose'e a'ë.
Jaje pa'ina, ñeje caji, toyase'e:
16 Ja jeteyo'je co'i coni
David huë'e taisicore ne de'huacasi'i
Cui'ne io co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'i.
17 Ne de'huaëna, ëjaëre judío pai co'ejajë,
yë'ë mami secohua'i judío pai peocohua'i ja're.
18 Tsoe hue'ña iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi isipi iye coca.

19 Jaje pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pai peocohua'ipi ja'në itire pa'ë cuasase'ere jeoni
Maija'quëni tuicohua'ire cuañese'ere yo'ojë'ë cajë cuañeñe peoji. 20 Jaje pa'ina, coa iyese'e
yo'oma'pë pa'ijë'ë cajë toyase'e tsoe ti'api. Pai de'huasi diusure isisi hua'ire aima'pë
pa'ijë'ë, ëmëre cui'ne nomiore coa yo'orojaima'pë pa'ijë'ë, quio hueasicohua'ire aima'pë
pa'ijë'ë, panita'a tsie aima'pë pa'ijë'ë. 21 Ja maña toyañu'u, Moisés cuañese'e cato tsoe
hue'ñapi pai ñape daripëa pa'icohua'ire quëajë pa'iyë, huajë mu'seña ñape tsi'si huë'ñapi
iti toyase'ere ñajë. Jaje pa'ito me airepa caye'ni.”

Judío Pai Peocohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

22 Ja maca yureta'a Antioquíana iohua'i acohua'ini sahuani Pablo cui'ne Bernabé ja're
jëjo saoñu'u, cajë si'a sehuosicohua'i. Sehuosicohua'i ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i
te'e cuasahuë. Cuasani yo'ojë Judas hue'equëni, jare ipi yequë mami Barsabás hue'equëni
cui'ne Silasni saija'cohua'ire nehuë, de'ocohua'ire pare. 23 Neni jaohua'i ja're ñeje
toyasicore jëjo saohuë:

“Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi mësaru a'yëohua'ije
pa'iohua'ipi mësarute yëquë yo'je tsije pa'iohua'ire cuasajë judío pai peocohua'ipi sehu-
osicohua'ire pëpayë, jaro Antioquía daripë, cui'ne Siria cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire.
24 Cui'ne yëquë jëjo saoma'cohua'ipi iñopi. Saisicohua'ipi mësarute josa yo'ojë huesë
ëaye ca come huesojëna, ai yo'ojë asahuë. 25-26 Jaje pa'ina, asani si'aohua'i jaje yo'oye
de'oji cuasani mësarute yëquë acohua'ipi sani ñaja'cohua'ire neñu'u cani nehuë, yëquë
ai oicohua'i Pablo cui'ne Bernabé ja're saija'cohua'ire, ju'iñe pa'itoje quëcojë Jesucristo
coca do'ire quëarojaicohua'i ja're saija'cohua'ire. 27 Jaje yo'osicohua'ipi yure mësaru
quë'rona jëjo saoyë, Judasre cui'ne Silasre mësaru ja're te'e tsiarepa ñajë coca si'aye
quëaja'cohua'ire, yëquë quëase'eje pa'ye. 28 Jaje pa'ina, de'o joyoje de'oji, jaje yo'oye
caquëna, ñaquëna, yëquëje mësarute jaiye yo'ojë'ë cajë cuañeñe peoyë. Coa do'i
quë'yese'e yo'ojë'ë caye yëyë, iyese'e: 29 Pai de'huasi diusuna isisi hua'i aima'pë pa'ijë'ë,
quio hueasicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, tsieje aima'pë pa'ijë'ë, cui'ne ëmëpi nomiohua'ire
coa yo'orojaiñe yo'oma'pë pa'ijë'ë, nomioje ëmëohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'o pa'ijë'ë.
Iye case'ere yo'oni mësaru de'oye pa'ija'cohua'i a'ë. De'oye pa'ijë'ë. Ca tëjihuë.”

30 Ja maca sai huëoni pëpa tëjini yureta'a Antioquíana saë'ë. Sani ti'ani sehuosicohua'ire
tsi'soni toyasicore isihuë. 31 Isirena, sehuosicohua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai pai
sihuahuë, ite yëhuoyere asajë. 32 Sihuajë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë caye asani
quëacai tutu pacohua'ipi ai tsoe quëahuë, yëhuojë. Jaje yëhuojëna, asa huajëjë jerepa tutu
quë'i joñoa paë'ë. 33 Jaje quëajë pani tëjirena, sehuosicohua'ipi sani pëpacaije'ë si'aohua'ire
mësarute jëjo daosicohua'ire cajë pëpa tëjihuë, co'ija'cohua'ire. 34 Jaje pa'iquëta'are
Silasse'e de'oji pëaye cuasani pëapi. 35 Pëaquëna, cui'ne Pabloje cui'ne Bernabéje pëahuë,
Antioquíana, Maija'quë coca ye'yajë cui'ne quëarojaijë yo'oja'cohua'ipi. Pëarena, jai pai
sehuosicohua'ipi iohua'i ja're coni yo'ohuë, iti co'amaña.

Maija'quë Coca Quëasi'i Caquë Pablo Cayaye Acore Saise'e

36 Ai tsoe pa'iquëpi Pablo capi, Bernabére:

"Sehuosicohua'ire tijupë do'i sani ñañu'u, mai jaë'në Ëjaë coca quëasi daripëana. ¿Me pa'iye'ni?"

37 Caquëna, Bernabépi Juanre yequë mami Marco hue'equëre sañu'u capi. 38 Caquëna, Pablopi ësepi, saye. Jaë Marcopi jaë'nëje Panfiliana i yo'oye jeoconi te'e nema'ë yo'osiquëre me caquë. 39 Jaje pa'ina, te'e cuasaye peoquëna, te'ohua'ise'e huahuë. Huani Bernabépi Marcore sapi. Saquë jai yohuëna aya mëni Chiprena saë'ë. 40 Saijëna, Pablopi ite coja'quëre Silasni tië'api. Tië'aëna, sehuosicohua'ipi Maija'quëre secacatena, etani saji'i. 41 Saiquëpi Siria yejajaë'a cui'ne Cilicia yejajaë'a sa tëto sai Maija'quëre sehuosicohua'ire quëa huasoquë cuji'i.

16

Timoteopi Pablore, Silasre Co Huëoye

1 Pablopi Derbena cui'ne Listrana tië'ani jarona Timoteore ñapi. Judío nomiopi sehuosico mamaquëni cui'ne i pëca ja'quëpi griego pai paji'i. 2 Jaje pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë api cahuë, Listra cui'ne Iconia pa'icohua'ipi. 3 Jaje caquëni Pablopi ite coja'quëre sasi'i, cuasaquë. Jaë yë'ta'a sama'në Timoteo caë'nihuëre yëto tëapi, judío pai i saijaë'to pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne si'aohua'i Timoteore griego pai mamaquë api, asa do'ire jaje yo'opi. 4 Jaje yo'osi jeteyo'je si'a daripëa maña iohua'i sa saiyeje pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne Jerusalén pa'icohua'i sehuosicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehuosicohua'ina ñeje yo'ojë'ë cajë. 5 Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'ipi iohua'i sehuose'ere itire pa'ë asajë tutu quë'i joñoa paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape jai pai sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cani Ñañe Macedonia Aquëre

6 De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ëse do'ire Frigia yeja cui'ne Galacia yeja sa tëto sani, 7 Misia yeja niamona tië'ahuë. Tië'ani jaropi Bitinia sañu'u cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ësepi. 8 Ësequëna, Misia yejaje sa tëto sani Troas yo sa'rona meñe cajehuë. 9 Cajeni jarona Pablopi cani ñapi, te'i Macedonia aquëpi nëcaquë ite yëquëre dani cocaijë'ë caquëna. 10 Jaje Pablopi cani ñaëna, jaro Macedoniana de'o coca quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiji cajë ne de'huahuë, sañu'u cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'iye

11 Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa saë'ë, Samotracia saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se Neápolisna tië'ahuë. 12 Tië'ani jaropi Filiposna saë'ë, romano pai daripëna. Jaro Macedonia yeja ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jarona pëahuë, tsoe mu'seña maña. 13 Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, pai daripëpi hue'sena etani saë'ë. Tsiaya të'tëpa quë'rona sani cuasahuë, judío pai Maija'quëre se hue'ñaë'ë. Iño cuasani ja'runi ñu'ijë de'o cocare quëahuë, nomiohua'ire iti maca tsi'sini ñu'icohua'ire. 14 Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira daripë paiopi, jai do'i caña ma jaë'ñe isicopi tsi'sicohua'i jaë're paco'ë. Jaje pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajaco caquë necaina, ai Pablo cayese'e asao, si'aye i quëaye. Jao cato Maija'quëre seco paco'ë. 15 Jaje pa'iopi io tsëcapë jaë're coni oco do cuañoni yëquëre cao:

"Mësarupi yë'ëre sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani pëajë'ë."

Jaje caco ai seona, io huë'ena sani pëahuë.

16 Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre se hue'ñana saijë te'o nomi tsio taë'ñe yequë mu'seña pa'i jaë'ñere quëa joyore hue'econi tië'ahuë. Jaje pa'iopi io ëjaohua'ire jaiye curiquë necaico paco'ë, io taë'ñe ca do'ipi. Io cato iohua'i jo'yao paco'ë. 17 Jaje pa'iopi Pablore cui'ne yëquëre pe'te huëoni pe'teco cuio:

"¡Icohua'i cato Diusu tutu quë'ire pare necaicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi mësarute huaso cocare pare quëayë!"

18 Jajese'e si'a mu'seña cuico pe'terojaiona, yo'o jujani Pablopi co'ye ponëni iote ta'ñe ca
cocare capi:
"Jesucristo mamipi cuañeñë, icore jeoni etani saijë'ë, co'a joyo."
Ca macarepa jare iti macapi co'a joyo iote etani saji'i.
19 Jaje huatipi etaëna, io ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe peoji cuasajë Pablore cui'ne
Silasre tseahuë. Tseani co'amaña huero hue'ñana sahuë, ja daripë ëjaohua'i quë'rona.
20 Dani ëjaohua'ire cahuë:
"Icohua'i Israel pai a'ë. Jaohua'ipi mai daripë ai josa yo'oyë. 21 Israel pai yo'oyere
ye'yayë, jaohua'i. ¿Me mai romano pai iohua'i caye asani yo'oye'ni?"
22 Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja daripë pai yo'oye ñacohua'ipi Pablore
cui'ne Silasre ju'i caña du'teni si'sejë'ë, cuañehuë. 23 Cuañejëna, ai si'sehuë. Si'se tëjini co
hue'ñana sani cosicohua'ire ñaquëre de'hua ñajë'ë, icohua'ire cajë cuañeni co huesohuë.
24 Cuañerena, asani ai sa'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni soquë totona coña nesicona
nëcañoa jua nëoni hueñopi.
25 Hueñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopi cui'ne Silaspi coni Maija'quëre sejë
cui'ne jëjë yo'ojëna, si'a cosicohua'i asahuë. 26 Ja macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona,
co hue'ña eta sa'noapi si'aye hui'yo sao, cui'ne paire quëna meapi huese'eje tome
sapi, peo hue'ña. 27 Ja maca cosicohua'ire ñaquëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa pa'iona,
ñani cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i hua'tipi dutani co'ye huasi'i caquë yo'opi.
28 Yo'oquëna, Pablopi tutu capi:
"Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë."
29 Caquëna, asani miañe dajë'ë cani tsasiquë ca'raquë huë'huë cacani Pablo cui'ne Silas
quëo quë'rona do're ja'rupi. 30 Yo'o tëjini huëni nëcani Pablore cui'ne Silasre etoni seji'i:
"¿Huasosiquë pa'iye cani me yo'oye pa'iquë'ni, yë'ë?"
31 Seina cahuë:
"Jesucristoni sehuojë'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija'quë a'ë, më'ë. Cui'ne më'ë huë'e
acohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."
32 Ja maca ite cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'ire mai Ëjaë cocare quëahuë. 33 Jare iti quëa
tëji maca, cosicohua'ire ñaquëpi Pablore cui'ne Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja jeteyo'je i
cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'i oco do cuañohuë. 34 Do tëjisi maca tumani Pablore cui'ne
Silasre i huë'ena sani aopi. I cui'ne i tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosicohua'i pa'ijë ai
sihuahuë.
35 Nea hue'ña pa'i maca pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi Pablore cui'ne Silasre eto
saojë'ë cajë cosicohua'ire ñaquëre quëaja'a soldado paire jëjo daohuë. 36 Sani quëarena,
cosicohua'ire ñaquëpi capi, Pablore:
"Pai yo'oye ñacohua'ipi yë'ëre mësarute eto saojë'ë, cuañehuë. Jaje pa'iye sëte señajë
de'oye saijë'ë, yure."
37 Caquëna, Pablopi capi:
"Quëañu'u cajë daisicohua'ire soldado paire yëquë romano paini mësaru ti co'aye
yo'ose'eje cama'pë do'i peocohua'ini si'a pai ñajëna, si'sehuë. ¿Yure jaje yo'osicohua'ipi
yahuerepa etoñu'u cayë? Jaje yo'oye coeyë, iti yëquëre cosicohua'ipi dani eto saojajë."
38 Caquëna, soldado paipi sani romano pai a'ë, quëarena, pai yo'oye ñani ca de'hua-
cohua'ipi quëquëhuë. 39 Quëquësicohua'ipi dani pai yo'oye ca de'hua ëjaohua'ipi yëquë
mësarute co'aye yo'ose'e oijë'ë cajë sei'ë, Pablore cui'ne Silasre. Jaje cani etoni iye
daripëpi etani saijë'ë cajë sei'ë. 40 Setena, Pablopi cui'ne Silaspi co hue'ñapi etani Lidia
huë'ena saë'ë. Sani sehuosicohua'ire ñajë cui'ne jeoma'pë tuijë'ë cajë yëhuo tëjini etani
saë'ë.

17

Tesalónica Daripë Acohua'i Sañope Yo'ose'e

1 Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfípolis cui'ne Apolonia dari sa sani Tesalónica
daripëna ti'ahuë. Ti'arena, jarote Israel pai tsi'si huë'e paji'i. 2 Pa'ina, Pablopi i noni
yo'orojaiñe sëte Israel pai tsi'si huë'ena saji'i, toaso semanarepa huajë mu'se ñape sai

iohua'i ja're Maija'quë toyapëre ñaquë iti cayeje pa'ye, [3] caquë quëaquëpi. Jesús ju'isiquëpi
cui'naëpi huajëquë huëiye pa'iji. "Jaje pa'ina, yë'ë mësarute quëaquë Jesús i api, maire
huasoquë."
[4] Caquëna, Israel pai acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna tsiohuë. Cui'ne jai pai
Maija'quëre secohua'ipi griego paije sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne jai pai ëja nomiohua'ije
sehuohuë. [5] Jaje sehuojëna, ñani oijë pëijë Israel pai sehuoma'cohua'ipi co'a pai ma'ñare
nema'pë co'a nëcarojaicohua'ini tsi'sohuë, jaohua'ipi ca huëojëna, si'a pai daripë pa'ico-
hua'ipi pëti huëoni josa yo'ojë cajajë cajë. Jaje yo'ojëna, tsi'sisicohua'ipi Pabloni cui'ne
Silasni coejë Jasón huë'ena tomejani cacani josa yo'ohuë, pa'ijëna, tseani etoni paina
isiñu'u cajë. [6] Yo'ojëna, iohua'i cajë yo'ocohua'ipi peojëna, coa pa'iohua'ini Jasónni cui'ne
yecohua'i sehuosicohua'ini tseani quërë etoni ja daripë pai ëjaohua'i quë'rona sahuë. Sani
cuijë cahuë:
"Icohua'ipi si'a hue'ña pa'icohua'ire tiñe pa'iyena ponajë yo'ocohua'ipi iñoje dani
yo'oyë. [7] Yo'ojëna, Jasónpi iohua'ire oi i huë'ena pëaye isipi. Jaje yo'ocohua'i si'aohua'i
César si'a pai ëjaë cuañese'ere sañope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë pai ëjaërepa pa'iji, Jesu
api irepa cayë."
[8] Cajëna, ja daripë acohua'ipi cui'ne iohua'i ëjaohua'ipi asani ¿ja jerepa yo'ocohua'i a'ni?
cuasa huëohuë. [9] Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ipi mësaru cuañeñe
ti'acaija'cohua'i a'ë cani curiquëre isi nëoni eto cuañohuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

[10] Ja ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saijë'ë cajë jëjo saohuë, Pablore cui'ne
Silasre. Jëjo saojëna, saisicohua'ipi ti'ani Israel pai tsi'si huë'ena cacahuë. [11] Berea acohua'i
Israel pai de'o pai paë'ë. Tesalónica paire sa tëto saisicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi Pablo
quëaye de'oye asajë nuñerepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë toyapëre ñahuë.
[12] Jaje yo'ojë jai pai Israel pai acohua'ipi sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne griego pai ëmëohua'i
cui'ne ëja nomiohua'ije sehuohuë. [13] Sehuojëna, Pablopi Bereana Maija'quë coca quëaquë
pa'iji asani Tesalónica Israel paipi Bereana dani Pablore paipi josa yo'o ja'ñe ne huëohuë.
[14] Jaje yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablore esa eto saohuë, jai tsiaya të'tëpa quë'rona.
Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne Timoteopi coni pëahuë, Bereana. [15] Pëarena, Pablore coni
saijë sasicohua'ipi Atenas daripëja'a jeojani co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre Pablo
esa daijë'ë case'ere dani quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iye

[16] Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i utequë si'a hue'ña pai de'huasi
diusure pase'e pa'ijëna, ñaquë oji'i, co'ayerepa yo'oye'ni cuasaquë. [17] Jaje pa'ina, Israel
pai tsi'si huë'ena cacaquë Israel pai ja're cui'ne Maija'quëre secohua'i ja're coni capi.
Caquë cui'ne si'a mu'señapi huero hue'ñana tsi'sisicohua'ireje yëhuoquë capi. [18] Caquëna,
pai pa'iye asacohua'i epicúreos paipi cui'ne estoicos paipi ite ca huëoni cajë yecohua'ipi
cahuë:
"¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?"
Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yequë pai diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë."
Jaje cahuë, Pablopi de'o coca Jesús ayere cui'ne i ju'isiquëpi huëise'ere quëaquëna. [19] Ja
maca Pablore Areópago cutihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si hue'ñana. Sani ite sei'ë:
"¿Yëquë asaye yëyë, ique huajë ye'yaye a'ni, iye më'ë yëquëre quëaye? [20] Yëquë asa
ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿iquere më'ë caye quëaquë'ni? cajë señë, më'ëre."
[21] Atenas paipi cui'ne ti paipi iti maca pa'icohua'ipi ja'a yo'ose'ere pase'e asacohua'i
paë'ë. Jaje pa'iohua'i sëte jaje cahuë.
[22] Cajëna, iohua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nëcani Areópago cutihuëpi nëcaquë
iohua'ire capi:
"Atenas pai yë'ë mësarute ñañe cato mësaru diusuohua'ire cuasañu'u cajë ai yëjë
yo'ocohua'i a'ë. [23] Jaje yo'ocohua'ini yë'ë mësaru se hue'ñana cacani iti tëojë se hue'ñana

ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: ‘Ti pai ñama'a diusure se huë'ña'ë.’ Jaje pa'ina, yë'ë, jaë
mësaru ti ñama'pë se diusu ayere quëaquë a'ë.
24 Jaëpi yeja cui'ne iote pa'iye nesiquë jaje pa'ina, i api, ma'tëmo cui'ne yeja ëjaërepa.
Jaje pa'ipi pai nesi huë'ñare pa'ima'quë api. 25 Paini necaijë'ë, yë'ëre cama'quë api. I api,
maire pa'iye si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje isisiquë.
26 Te'ire paire de'huasiquëpi jaëpi te'ipi jai pai daripëa nepi, Maija'quëpi si'a yeja
pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, ipi iohua'i pa'ija'to cui'ne ite iohua'i co'eja'a macaje ca nëopi.
27 Jaohua'ipi Maija'quë mai quëno macare pa'iquëta'are coa cuasarepa ina co'e ti'ajajë
caquë nepi. 28 Jaje pa'ina, mai ina pa'iyë, huajëcohua'i pa'ijë cu'iyë. Mësaru aipë ta'ñe
coca cacohua'i case'erepa: ‘Mai cato Maija'quë tsëcapë acohua'i a'ë’. 29 Jaje Maija'quë
tsëcapë acohua'i sëte pai iohua'i cuasayepi huëojë curiquëpi, po curiquëpi cui'ne quënapi
de'huase'ere Maija'quëje pa'i api, cuasama'pë pañu'u. 30 Ai tsoe cato Maija'quë pai
huesëjë yo'oye coa ñaquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cuañeji, si'a huë'ña
pa'icohua'ire ina sehuojë daijë'ë caquë. 31 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai yo'ose'e nuñerepa
caquë ne de'huaja'a mu'se ca nëopi: Jesu api, ja yo'oye yo'oja'quë, i jo'ya nesiquëpi. Jaje
pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë si'aohua'ire iñopi, ju'isiquëni huëoquë.”
32 Jaje ju'isicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë. Cue'cuejëna, yecohua'ipi
cahuë:
“Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye.”
33 Cajëna, jaohua'ire quëaye jeopi. 34 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni
i ja're coni tsiohuë. Cui'ne jaohua'i ja're coni paë'ë, Dionicio. Cui'ne te'e nomio
Dámaris hue'eco paco'ë. Jaohua'i cato Areópago tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne
yecohua'ije coni paë'ë, iohua'i ja're coni.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

1 Jaje yo'o tëjini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo. 2 Jarona te'ire Israel paire
Aquilare ti'api. Jaë cato Ponto yeja aquë paji'i. Jaje pa'ipi Pablo ja yë'ta'a ti'ama'në Aquila
cui'ne i paco Priscilapi coni Pontona ti'asicohua'ipi paë'ë. Jaohua'i cato Italiapi etani
daisicohua'i paë'ë. Claudio romano pai ëjaëpi si'a Israel pai Roma pa'icohua'i etaye pa'iji
caquë cuañequëna, etasicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini Pablo do'i ñasi'i caquë saji'i. 3 Sani
iohua'i ja're coni pëapi. Iohua'i neñeje pa'ye ca'nipi huë'ña nequë sëte iohua'i ja're coni
nesi'i caquë pëapi. 4 Pëasiquëpi pa'i si'a huajë mu'seña Israel pai tsi'si huë'ena sai quëapi,
Israel paire cui'ne yequë paire asare pajajë caquë.
5 Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo coni ti'asi maca Pablopi si'a mu'seña
Maija'quë coca quëa huëoni quëaquë judío paire capi. Jesús paji'i, maire huasoquërepa.
6 Jaje caquëna, jaohua'ipi ite sañope cajë pë'ë. Pëijëna, Pablo ña jujani iohua'ire sañope
cayere iñosi'i caquë i ju'i care ta'të topi. Ta'të toni capi, iohua'ire:
“Mësaru do'i pasipi mësaru ne huesëye, yë'ë do'i peosipi. Jaje pa'ina, yurepi jerepa cato
judío pai peocohua'ina sani Maija'quë coca quëaja'quë a'ë.”
7 Cani tsi'si huë'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre sequë huë'ena, Israel pai
tsi'si huë'e quëno maca pa'i huë'ena. 8 Jaje pa'iquëta'are Israel pai tsi'si huë'e ñacohua'i
ëjaërepa Crispo hue'equëpi Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i
i tsëcapë acohua'ije sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ije jai pai
sehuohuë. Sehuorena, oco dopi, sehuosicohua'ire. 9 Jaje yo'oquë pa'ina, te'e ñami Ëjaëpi
cani ñañeje pa'yeja'a ñaini capi, Pablore:
“Ca'rama'ë pa'ijë'ë, coca quëaye, jeoma'ë cajë'ë. 10 Yë'ë coca sehuoja'cohua'ire iye
daripë acohua'ire jai paire payë. Yë'ëpi më'ë ja're coni pa'iyë. Pa'ina, më'ëre paipi co'aye
yo'o ti'añe paja'cohua'i a'ë.”
11 Caëna, asani Pablopi Corintona te'e ometëcahuë jopore paja'a pëani pa'i Maija'quë
cocare ye'yapi, iohua'ire.

12 Jaje yo'oquë pa'ina, Acaya pai ëjaë Galión pa'i maca judío paipi Pablore sañope
yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tseani sahuë, pai yo'oye ca de'hua hue'ñana. 13 Sani iohua'i
ëjaëre cahuë:
"Iquëpi cuañese'e cayeje pa'ye yo'oma'pë, tiñe Maija'quëre señe pa'iji caquë paire
ye'yaquë api."
14 Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi du'ruja'a capi, Israel paire:
"Co'aye yo'ose'ere panita'a paire huani jeose'ere yo'ojë catota'a mësaru Israel paire asa
catira'huë. 15 Jaje pa'iquëta'are yure cato coa coca yë'ose'e case'ere, mami ayere, cui'ne
mësaru cuañeñe ayere yo'ojë cayë. Jaje pa'iye sëte mësaruse'e ne de'huajë'ë. Mësaru
yo'ojë cayere cui'na maca yo'oquë caye coeyë."
16 Jaje cani pai yo'ose'e ca de'hua hue'ñapi eto saopi, iohua'ire. 17 Eto sauna, pai yo'ose'e
ca de'hua hue'ña tiña macare pana Sóstenesre tseani të'cahuë. Jaë cato Israel pai tsi'si
huë'e ñacai ëjaë paji'i. Jaje yo'otoje Galión cato co'a ju'i ñañe papi, iohua'i yo'oye.

Pablopi Tijupë Antioquíana Saiye

18 Ja yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña paji'i. Pa'iquëpi sai huëoni
sehuosicohua'ire saiyë, caquë pëpa tëjini sai Priscila cui'ne Aquila ja're coni saji'i. Siria
yejana yohuëja'a ja yë'ta'a yohuë aya mëima'në Cencreana naña peo ca'topë hueopi, i
nesi'i ca nëose'ere yo'o ti'asi'i caquë. 19 Jaje yo'osi jeteyo'je Efesona ti'ahuë. Ti'ani Pablopi
Priscilare cui'ne Aquilare jeoni Israel pai tsi'si huë'ena saji'i. Sani Israel pai tsi'sicohua'i
ja're coca capi. 20 Caquëna, asani iohua'ipi ite pëajë'ë cajë sei'ë. Sejëna, pañë, pëaye cani.
21 Pëpani sai capi:
"Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i."
Cani ja jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë hue'ñana saji'i. 22 Ja maca Cesareana
ti'ani sehuosicohua'ire pëpasi'i caquë Jerusalénna saji'i. Sani jaropi yureta'a Antioquíana
saji'i. 23 Sani jarona tsoe maca pani yureta'a cui'naëpi cu'i huëo copi, pai ñape darina,
Galacia cui'ne Frigia yeja daripëana, sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Paire Yëhuoye

24 Ja mu'seña te'i Israel pai aquëpi Apolos hue'equëpi Efesona titapi, Alejandría daripë
aquëpi. Jaë cato ai ta'ñe coca caquë cui'ne Maija'quë toyapë ai de'oyerepa asaquë paji'i.
25 Jaje pa'ipi mai Ëjaërepa coca pa'iyena ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi tuturepa caquë Jesús
ayere tiñarepa ye'yapi, coa Juan oco doyese'e asaquëta'a. 26 Jaje pa'ipi Apolos Israel pai
tsi'si huë'ena jai pai asajëna, caquëna, Priscila cui'ne Aquilapi asani ite te'ire tirona
sani quëahuë, ai tiñarepa Maija'quë coca ayere. 27 Quëasiquëpi Apolos Acayana sasi'i
caquë yo'oquëna, sehuosicohua'ipi i sai ja'ñe cocaë'ë. Cocaijë cui'ne te'e carta toyahuë,
Acaya sehuosicohua'i pa'icohua'ina de'oye ite pëpacaijë'ë cajë. Jaje yo'orena, Acaya ti'ani
Maija'quë oi do'ipi sehuosicohua'ire ai de'oyerepa cocaji'i. 28 Cocai si'aohua'i ña hue'ñana
Israel paire toyapëna ñaquë Jesús irepa maire huasoquë paji'i caquë sañope capi. Iohua'ije
më'ë coa cayë caye peoyere papi, capi.

19

Pablo Efeso Pa'iye

1 Apolos Corintore pa'ina, Pablopi cuti quë'roja'a sa sani Efesona ti'api. Ti'ani jarona jai
paire sehuosicohua'ire ti'api. 2 Ti'ani jaohua'ire seji'i:
"¿Mësaru sehuo maca de'o joyo tsio daquë?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Pani, de'o joyo pa'iye ayeque caye yëquë ti asama'cohua'i a'ë."
3 Cajëna, Pablopi capi:
"¿Iquere asajë do cuañore'ni?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Juan oco doquë quëase'ere asani sehuojë do cuañosicohua'i a'ë."
4 Cajëna, Pablopi capi:

"De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere jeoni Maija'quëna ponëcohua'ini oco dopi, doquë capi: 'I jeteyo'je daiquëni sehuoye pa'iji.' Jaëre cato Jesuni."
5 Jaje caquëna, asani Jesuni ire papi cuasani sehuorena, Ëjaë Jesús mamipi cani dopi, iohua'ire. 6 Dosicohua'ini Pablopi jëñapi patoquëna, de'o joyopi iohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequë cocapi cajë yo'ohuë. Yo'ojë Maija'quë cayere asajë yecohua'ina se quëahuë.
7 Iti jaje yo'osicohua'i cato doce ëmëohua'i paë'ë.
8 Pablopi paire Maija'quë cuañe te'te ayere quëare pasi'i caquë ti ca'rama'ë toaso ñañëohua'ire Israel pai tsi'si huë'ena sai capi. 9 Caquëna, yecohua'ipi sehuocaiye pajë, si'aohua'i ña hue'ñana huajë ma'a Pablo ye'yaye co'aye a'ë cahuë. Cajëna, Pablopi jaohua'ire jeoni sehuosicohua'ise'ere huani sapi, Tiranno coca ca huë'ena. 10 Jarona sani si'a mu'señapi coca caquë jajese'e caya ometëcahuëa yo'opi. Yo'oquë pa'ina, Asia provincia yeja pa'icohua'ipi Israel paipi cui'ne Israel pai peocohua'ipi Ëjaë coca asahuë. 11 Jaje yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja're pa'i jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe yo'opi.
12 Yo'oquëna, Pablo ju'i cañapi cui'ne a'ri tëno ca'ti pëa i papise'epi ju'icohua'ina sani nejëna, ju'icohua'ipi co'yahuë. Cui'ne huati quë'iohua'ije huatire eto sao cuañohuë. Ja jerepa yo'opi.
13 Jaje yo'oquëna, ñani cui'ne Israel paije paë'ë, ma'aja'a cu'ijë huati joñoapi paire pa'iye eto saohua'ije, coa yo'ocohua'i. Jaohua'ipi cuasahuë, Jesús mamipi cajë huatire eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:
"Pablo quëaquë Jesús mamipi cuañeñë, etajë'ë."
14 Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel pai Esceva siete mamajëpi yo'ohuë. 15 Jaje yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi iohua'ire sañope sehuoquë capi:
"Jesure asayë, cui'ne Pablorejе asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?"
16 Caquë jare iti macapi huati quë'ipi jaohua'ire tuturepa yo'oquë tseani a'si neina, a'si quë'iohua'ipi cañа peoñoa huë'epi etani cati saë'ë. 17 Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'icohua'i griego pai cui'ne Israel pai asani ca'rahuë. Jaje yo'ojëna, Jesús mami jerepa ai de'oye a'ë, si'a hue'ña pa'icohua'i cahuë.
18 Jaje cui'ne jai pai sehuosicohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere jai pai ña hue'ñana oijë quëahuë. 19 Quëajëna, cui'ne jai pai ja'në dahuëohua'i pa'isicohua'ipi io dahuë toyapëre pai ña hue'ñana dani ëohuë. Ja toyapë do'ire cuecue ñañe cato cincuenta mil curiquë të'ñarepa do'i paji'i. 20 Jaje yo'oco mai Ëjaë coca jerepa jai saco'ë, si'a hue'ña io tuture paire iñoco.
21 Ja jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani cui'ne jaropi Jerusalénje do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequeje capi, jaro Jerusalén saisi jeteyo'je Romaje saija'quë a'ë.
22 Jaje caquë Timoteore cui'ne Erastore iti cocaicohua'ire cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi, ise'e ja yë'ta'a Asia yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sañope Yo'ose'e

23 Ja mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai josa yo'ojë cahuë, huajë ma'a ayere.
24 Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Jaëpi diusa Diana huë'eje pa'ye a'ri huë'ña maña nequë paji'i. Jaje nequëpi ite cocaicohua'ire jaiye curiquë isiquë paji'i. 25 Jaëpi ite cocaicohua'ire cui'ne i neñeje pa'ye necohua'ire tsi'sopi. Tsi'soni capi:
"Ëjaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri huë'ña de'hua do'i mai de'oye pa'iye. 26 Jaje pa'iquëta'are jaë Pablopi mësarupi asajë cui'ne ñajëna, caji, pai de'huase'e diusu peoye a'ë. Jaje caquë jai paire ye'ya huesoji, i cayena. Iño Efeso paire cui'ne si'a Asia provincia pa'icohua'ire jaje ye'yaji. 27 Iye i jaje ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo hue'ña ne huesëye pa'iji, cui'ne diusa Dianaje io yure do'i quë'io pa'iye peo hue'ña tomeñe pa'iji. Jaje tomeni iye diusa co'a coa cue'cue cuañoja'coa. Yure iye provincia Asia pa'icohua'i tsecopi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tsecopi carajasio."
28 Caquëna, asani pëtiteni tutu cuijë cahuë:
"Pa'ijë'ë, Diana Efesios pai ja'corepa."
29 Jaje yo'ojë cajëna, si'a iti daripë acohua'i coa huesë asahuë, iohua'i yo'ojë caye. Jaje yo'ojë cajë Pablore cocohua'ire cayaohua'ire Macedonia acohua'ire Aristarcore cui'ne

Gayore tseani quërëjë sahuë, pai tsi'sijë ña hue'ña quë'rore pana. [30] Jaje yo'ojëna, Pablopi
paire casi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'i ite ësehuë. [31] Cui'ne jaro ëjaohua'i pa'i
hue'ñare yecohua'i ëjaohua'ipi Pablore ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë jaohua'ije ai ësehuë,
coni yo'oquë cama'ë cajë. Jaje pa'ina, ite quëaja'cohua'ire jëjo saohuë. Pablo quë'rona.
[32] Jaje yo'o maca, cato iti tsi'sisicohua'i cato de'huarepa yo'ojë cahuë, yecohua'i tiñe
cuijëna, cui'ne yecohua'i ai yeque cajëna, yo'ohuë. Jaje yo'ohuë, pai. Coa ca huësi do'ire
huesërepa tsi'sini, jai pai yecohua'i iti cajë tsi'sise'eque huesëhuë. [33] Jaje jai pai huesëjëna,
Alejandroje huesëquëna, yecohua'ipi quëahuë, iti cajë tsi'sise'e. Jaëni judío paipi coca
cajë'ë cajë jëjo eto nëcohuë, pai ña hue'ñana. Ja maca Alejandropi paire coca casi'i judío
pai ayere caquë jëñapi yo'opi. Yo'oquëna, [34] ije judío paipi casi'i caquë yo'oji asani ai tutu
cuihuë, caya horas:

"Pa'ijë'ë, Diana Efesios pai ja'co."

[35] Cuijë pejë jeorena, iti daripë pa'iye toyaquëpi capi, paire:

"Efesios pai asajë'ë, si'a pai iye yeja acohua'i asayë, iye daripë pa'icohua'i si'aohua'i
Dianate ne huesoma'pë paye pa'iji case'e. Cui'ne ma'tëmopi tomesi quënaoreje ñacaiye
pa'iji, asayë. [36] Jaje pa'iye sëte co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Du'ru macarepa
ai cuasajë'ë, je huesëjëna, airepa yo'ojë caye'ni. [37] Iconi mësaru tseani dasicohua'i co'aye
caye pahuë, mai ja'core pare. [38] Jaje pa'ina, Demetriopi cui'ne i ja're yo'ojë cacohua'ipi
yecohua'ire sañope cayere pani pai yo'ose'e asani ca de'huacohua'ina quëajë'ë. Jaohua'i
pa'iyë, mësaru yëye ëjaohua'ina cajë'ë. Ja maca pai ñape mësaru pa'iye quëa de'huajë
ne de'huajë'ë. [39] Mësarupi yequë co'amañare señe pacohua'i pani jai pai de'oyerepa tsi'si
sitona coca caye pa'iji. [40] Yure iye yo'ose'e co'aji. Ëjaohua'ipi asani maire caye pa'iji coa
josa yo'ojë cacohua'ire. Iquere yo'ojë care'ni, cajë seto quëaye peoji. ¿Jere quëaye'ni, iti
cajë yo'ose'e peoto?"

[41] Jaje se ca tëjini jeopi, iti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

[1] Josa yo'ojë ca tëjisi jeteyo'je Pablopi sehuosicohua'ire soini yëhuo tëjini saiyë caquë
pëpani Macedoniana saji'i. [2] Sani si'a hue'ña jaro pa'i daripëana do'i sai sehuosicohua'ire
sihua ëaye yëhuo huasoquë cuji'i. Cuni tëjini jeteyo'je Greciana ti'api. [3] Ti'ani jarona toaso
ñañëohua'ire pëapi. Pëasiquëpi pa'iquëpi Siriana sai yohuëna aya mëni tëjiquëpi ite judío
pai huañu'u cajë cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja'a cui'naëpi tëto sai quëopi
co'isi'i cuasapi. [4] Cuasani saina, i ja're coni saë'ë, Sópater Berea aquë, Pirro mamaquë,
Aristarco, Segundo Tesalónica acohua'i, Gayo Derbe mamaquë, Timoteo, Tíquico. Cui'ne
Trófimo Asia yeja acohua'i saë'ë. [5] Saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëpi yëquëre Troaspi
utehuë. [6] Utejëna, yëquëpi levadura co'mema'a ao aiñe tsi'sini yo'o tëjini, Filipos daripëpi
etani jai yohuëja'a cinco mu'seña saijë ti'ahuë, Troasna. Ti'ani jarona siete mu'seña
pëahuë.

Pablo Troas Pa'iye

[7] Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë ao jë'yeni añu'u cajë tsi'sisicohua'ipi
pa'ijëna, Pablopi ñatasi mu'se saiyeque pa'iji caquë ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare
paja'a. [8] Yëhuoquëna, ëmëje'repa tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë, jaiye toa tsëopëa
tsëo sitore. [9] Pa'ijëna, te'i posë Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona ja'rusiquëpi ñuji'i.
Ñu'iquëpi, Pablopi airepa tsoe quëaye sëte cai huëoni yureta'a cani huesëni jaro toaso
ya'ripa ëmëje're papi tomepi. Tomeina, ju'isiquëni coani huëohuë. [10] Jaje ju'isiquëni
oarena, Pablopi cajeni jai capi posëna jani su'cuapi. Su'cuani capi, sehuosicohua'ire:

"Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Huajëquë api."

[11] Cani ja jeteyo'je, ja'në pa'i sitona mëni ao yëtoni ani jare Maija'quë coca quëaquë
ñatapi. Ñata tomequëna, caye jeoni saji'i. [12] Saina, yecohua'ije tsihua'ëre huajëquëre
sahuë. Sajë ai sihuajë saë'ë, iti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

13 Cutihuëja'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëja'a Asón daripëna. Jarona Pablore
i case'eje pa'ye ayañu'u cajë. 14 Yo'osicohua'ipi Asónna ite ti'ahuë. Ti'arena, aya mëquëna,
sani i ja're coni Mitilenena ti'ahuë. 15 Ti'asicohua'ipi jaropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë
je'ñere paja'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo sa'rona ti'ahuë. Ti'asicohua'ipi se
ñatasi mu'se Meletona ti'ahuë. 16 Jaje yo'ohuë, Pablopi esa Jerusalénna ti'ani du'ru quëise'e
tëa fiestare pasi'i caquëna. Ipi Efesona saisiquë pani Asia yejana ai tsoe pëayere coequëna,
jaje yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Miletore Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ëjaohua'ire soipi. 18 Soina, asani datena, capi,
jaohua'ire:

"Yë'ë du'ru macarepa Asiana ti'asi mu'se aquëpi yë'ë pa'i yo'ose'e asacohua'i a'ë,
mësaru. 19 Si'anë mësaru ja're pa'i jerepa pa'i a'ë caquë yo'oma'ë mai Ëjaëre necaiyë.
Israel paipi yë'ëre jaiye josa yo'oñu'u cuasajë yo'o jopopi ai yo'oquë mësarute otare papi
oi quëahuë. Jaje pa'ina, 20 mësarute de'oye pa'iye isiyere quëa jujani jeoma'ë pai tsi'si
hue'ñana cui'ne mësaru hue'ñana cu'i quëarojaë'ë. 21 Jaje quëaquë Israel paire cui'ne
griego paireje cahuë, Maija'quëna ponëni mai Ëjaë Jesucristore sehuoje'ë." 22 Jaje mësarute
quëasiquëpi yureta'a joyore papi Jerusalénna saiye pa'iji caquë yë'ëre cuañequëna, jarona
saija'quë a'ë, yë'ëre yo'o ja'ñe huesëquë. 23 Coa iyese'e de'o joyo quëaquëna, asaquë pa'iyë,
më'ëre co hue'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Jajese'e caji, yë'ë sai daripëa ñape. 24 Jaje
pa'iquëta'are yë'ë cato, yë'ë pa'iyere ai oi me neja'quë a'ni cama'ë pa'iyë. Coa sihuaquë
yë'ë pani tëji macaja'a de'o cocare Maija'quë paire oiyere Ëjaë Jesús quëacaije'ë caquë
isise'ere ne saoyese'e pa'iji.

25 Mësaru yë'ë quëaquëna, Maija'quë cuañe te'te asasicohua'i yë'ëre tijupë ña cone
paja'cohua'i a'ë. Jaje yure cato asayë coa caye pañë. 26 Jaje pa'ina, mësarute caye yëyë,
mësaru acohua'ipi ne huesëto yë'ë quëama'ë pa'isi do'i peosipi. 27 Mësarute tsoe si'aye
Maija'quë cuasa nëose'ere yo'ose'ere si'aye yahueye peoyerepa quëahuë. 28 Jaje pa'iye
sëte mësaruja'a co'ye ñare pajë pa'ijë, i tsie do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire
Maija'quë tsecohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyeje pa'ye de'oye ñacaije'ë, de'o joyopi
mësarute ñacaicohua'i pa'ijajë caquë nesicohua'i sëte. 29 Yë'ë saisi jeteyo'je yai ai yëyeje
pa'iohua'ipi sehuosicohua'ire nejo saoñu'u cajë yecohua'ipi daija'cohua'i a'ë. 30 Yequeje
jare mësaru acohua'ipi cosoyere ye'yajë yo'oja'cohua'i a'ë sehuosicohua'ipi iohua'ini
tuijajë cajë. 31 Yë'ë mësaru ja're toaso ometëca pa'i mu'señapi cui'ne ñamiñapi otarepa
oi pai ñapere yëhuoye jeoma'ë yëhuose'ere huanëyema'pë jare cuasajë ñare pajë pa'ije'ë.

32 Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëna cui'ne i oi coca cayena isi nëoñë. Ja coca
tutu quë'yepi mësaru joñoa jerepa de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye i ca nëose'ere
i de'o paina isiyena. 33 Yecohua'i co'amañare, curiquëre, cañare oima'ë paë'ë. 34 Coa
ai jerepa yë'ë jëtëpi nequë yë'ëre caraye ti'aquë pahuë. Paquë cui'ne yë'ë ja're coni
pa'icohua'ireje cocaë'ë, yë'ëpi nequë. Jaje yo'oye mësarupi ñahuë. 35 Ñajëna, mësaruteje
jaje co'amaña nejë yecohua'ire co'amaña peocohua'ire cocaicoa caquë ye'yahuë, si'anëpi.
Jesús caquë pa'ise'ere cuasaquë i case'e cato caji: "Isi cuañoni sihuaye jerepa sihuaye pa'iji,
yecohua'ina se isini."

36 Ca tëjini Pablo do're ja'runi Maija'quëre seji'i, iohua'i ja're coni. 37 Ja maca Pablore ai
oijë su'cuani sihuahuë. Jaje yo'ohuë, ipi yë'ëre tijupë ña cone paja'cohua'i a'ë caëna. Ja
maca yureta'a te'e saijë sani i sai yohuë quë'rore paja'a jeojaë'ë. 38 Pablopi yë'ëre tijupë
ti ñañe paja'cohua'i a'ë case'e cuasajë ai oicohua'i paë'ë. Pa'ijë Pablo ja're coni yohuëja'a
saë'ë.

21

Pablopi Jerusalénna Saiye

1 Maija'quë do'ijëre jeoni aya mëni te'ere papi Cos daripëna saë'ë. Sani ñatasi mu'sepi
Rodasna ti'ahuë. Ti'ani jaopi Pátarana saë'ë. 2 Sani Pátarana jai yohuë ti'ahuë, Feniciana
saiconi ti'ani iona ayamë'ë. 3 Aya mëni saicohua'ipi Chipre saodohuë coa ñajë saë'ë. Ari

te̱'tere pa'iona, ñajë saicohua'ipi Siriana ti̱'ahuë. Ti̱'ani Tiro yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'iye sëte ja̱rona yohuë së'ao. 4 Së'aona ja̱rona Maija'quë do'ijëre ti̱'ahuë. Ti̱'ani i̱ohua'i quë'rona pëahuë, siete mu'seña. Pëarena, de'o joyopi Pablo ai yo'o ja̱'ñere quëaquëna, asani cahuë, Pablore Jerusalénna saima'ë pa'ijë̱'ë. 5 Ja̱je casicohua'ita'are siete mu'seña tëto saisi maca etani saë'ë. Saijëna, si'aohua'i ë̱mëohua'i cui'ne nëjohua'i tsi̱ maña co̱ni yëquë ja̱'re daë'ë, pa̱i daripë hue'sere pana. Datena, ja̱rona mejahuëna do're ja'runi Maija'quëre se̱i'ë. Se̱ni tëjini saiyë cajë pëpani, 6 jai yohuëna aya mëni yëquë cato saë'ë. Saijëna, i̱ohua'ipi i̱ohua'i hue̱'ñana co'ihuë.

7 Tiropi Tolemaidana tsiaya saiye sani tëjini Maija'quë do'ijëre pëpani te'e mu'se i̱ti macana pëahuë, i̱ohua'i ja̱'re co̱ni. 8 Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana ti̱'ahuë. Ti̱'ani Jesús jëjo saocohua'ire co̱caicohua'i siete aquë Felipe huë'ena pëahuë, de'o coca quëaquë huë'ena. 9 Ja̱ë Felipepi cuatro mamajëre nomi tsi̱re huejama'cohua'ire paquë paji'i. Ja̱ohua'i cato yequë mu'se pa'i ja̱'ñere quëacohua'i paë'ë, Maija'quëpi quëaquëna. 10 Ja̱ huë'ere tsoe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo Judeapi. Ja̱ë cato yequë mu'se yo'o ja̱'ñere quëaquë paji'i. 11 Pa'ipi ti̱tani yëquë ña hue̱'ña Pablo të̱icore i̱ni jë̱ña cui'ne nëcañoa co'ye i̱ja'a hue̱pi, hue̱ni capi:

"Ñeje iye të̱ica̱ paquëre hue̱ja'cohua'i a'ë, judío pa̱ipi Jerusalénna ja̱ jeteyo'je ti̱ pa̱ina i̱sija̱'cohua'i a'ë, i̱te. Ja̱je caji, de'o joyopi."

12 Caquëna, asani yëquë Pablote co̱cohua'ipi cui'ne ja̱ daripë sehuosicohua'ipi Jerusalénna saima'ë pa'ijë̱'ë, cajë ë̱sehuë. 13 Ë̱sejë cajëna, Pablopi capi:

"¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ëre co'a ju̱'iñe'ni? Yë'ë Jerusalénna ju̱'iñe de'oji, hue̱siquëpi mai Ë̱jaë Jesús yëye yo'oto."

14 Ja̱je caquë Jerusalénna sasi'i caquëna, asani i̱te pëajë̱'ë caye je̱oni cahuë:

"Mai Ë̱jaë yëyeje̱ pa'ija̱quë."

15 Ja̱ jeteyo'je co'amaña de'hua tëjini Jerusalénna saë'ë. 16 Saijëna, Cesarea pa̱i sehuocohua'ipi yëquëre co̱ni saijë sahuë. Sani ja̱ohua'ipi Jerusalénna ti̱'ani Mason huë'ena sahuë, yëquë pëaja̱'tona. Mason cato Chipre aquë paji'i, ai tsoe Maija'quë coca sehuosiquë paji'i.

Pablopi Jacobo Quë'rore Pa'iye

17 Jerusalénna ti̱'ajëna, sehuocohua'ipi sihuajë yëquëre pëpahuë. 18 Pëparena, ñatasi mu'se Pablo ja̱'re co̱ni Jacobo quë'rona do'i saë'ë. Sa ti̱'ajëna, ja̱rote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i ë̱jaohua'i paë'ë. 19 Pa'ijëna, pëpa tëjini Pablopi si'aye quëapi, judío pa̱i peocohua'ire quëaroja̱ina, Maija'quëpi ja̱ohua'ire necaise'ere. 20 Quëaquëna, asani Maija'quë ai de'oji cani Pablore cahuë:

"Maija'quë do'iquë, de'oji më'ëre quëañu'u. Jai pa̱i Israel pa̱i sehuosicohua'i pa'iyë, i̱ño. Ja̱ohua'i cato Moisés cua̱ñese'ere yo'oye pa'iji cacohua'i a'ë. 21 Ja̱je cacohua'ipi asayë më'ëpi judío pa̱i yequë pa̱i quë'ro pa'icohua'ire Moisés cua̱ñese'ere yo'oma'pë caquë cui'ne ca̱'nije tëama'pë pa'ijë̱'ë caquë, cui'ne aiohua'i yo'ose'e yo'oma'pë caquë ye'yaji asayë. 22 Ja̱je asacohua'ipi më'ë i̱ño daise'e asaja̱'cohua'i a'ë. ¿Ja̱je pa'ito me neja'cohua'i a'ni? 23 Iyese'e më'ë yo'oye pa'iji cuasajë, i̱ñore cajese'e pa'i ë̱mëohua'i pa'iyë i̱ohua'i Maija'quëre ca nëose'ere yo'oja̱'cohua'i. 24 Ja̱ohua'i ja̱'re sani Moisés cua̱ñese'ere yo'oquë ja̱ohua'i ja̱'re te'e si'sire tsoa to̱jë'ë, nañare tëa cua̱ñoquë. Cui'ne më'ëpi ja̱ohua'i tëa cua̱ño do'ije̱ sa̱icaijë̱'ë. Ja̱je yo'oquëna, si'aohua'i ñani më'ëre sa̱ñope case'e coa case'e a'ë cuasaja̱jë, Moisés cua̱ñese'ere sehuocai më'ëje yo'oquëna, ña jujani. 25 Tsoe toyahuë, yëquë cuasase'e judío pa̱i peocohua'ipi sehuosicohua'i yo'o ja̱'ñe. Ja̱ohua'i cato yo'oye pa'iji, a̱iñe peoji de'huasi diusuna i̱sisihua'i. Tsieje̱ a̱iñe peoji, cui'ne quio hue̱asicohua'ire a̱iñe peoji. Huejama'cohua'ipi ë̱mëre nomiore yo'oye peoji. Ja̱je toyahuë."

26 Ja̱je casi maca Pablopi cuatro ë̱mëohua'ire sapi. Sani ñatasi mu'se i̱ohua'i ja̱'re te'e si'sire cuya to̱ni Maija'quëre se̱ huë'ena cacapi, i̱ohua'i ca nëosi mu'se ti̱'aja'a mu'se quëasi'i caquë. Ja̱je cani cayë, pa̱i ñape Maija'quëre coa i̱siyere daja̱'a mu'se ti̱'aëna yo'o ja̱'ñere.

27 Jë'në siete mu'seña sa tëto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja acohua'ipi Israel pai
Maija'quëre se huë'ere Pablo pa'ina, ñani paire ca huëohuë. Ca huëojë Pablo quë'rona
sa tomejaë'ë, 28 tutu cuijë:
"Israel pai cocaijë'ë. Iquëpi si'a hue'ña cu'i maire sañope caquë ye'yaquë cui'ne Moisés
cuañese'e cui'ne iye huë'e sañope caquë ye'yaquë. Jaje pa'ipi yure Maija'quë huë'ena
griego paire dapi, iye de'o huë'ere si'si necai, cahuë."
29 Jaje cahuë, Pablopi Efeso aquë Trófimo ja're coni Jerusalénre pa'ina, ñasicohua'ipi,
judío pai peocohua'i ja're coni Maija'quë huë'ena cacapi cuasajë jaje cahuë.
30 Jaje yo'ojëna, si'a ja daripë pa'icohua'i asani pëijë tsi'sini Pablote tseani hue'sena
quërëjë sahuë. Hue'sena quërë etoni, Maija'quë huë'e eta sa'noa si'ñe saohuë. 31 Pablote ja
maca huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, yecohua'ipi soldado pai ëjaëre Coronelre, si'a Jerusalén
acohua'i ai josa yo'oyë, quëahuë. 32 Quëarena, Coronelpi asani i soldado pai ja're coni
iti yo'o hue'ñana huë'huëhuë. Huë'huë ti'ajëna, ñani Pablote huaiye jeohuë. 33 Ja maca
Coronelpi ti'ani i soldadore cuañepi. Pablote tseani caya quëna meapi huejë'ë caquë ja
maca Pablote seji'i: "¿Ique mami a'ni?" caquë, cui'ne "¿iquere yo'oquëna, më'ëre sañope
yo'oye'ni?" caquë. 34 Seina, yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere tutu ai cajëna,
asama'ë soldado daripëna sajë'ë, cuañepi. 35 Cuañeina, sacohua'ipi je'nërepa soldado pai
daripë mëicona ti'ani soldado paipi coa cuaijë sahuë, Pablote huajo yëcohua'ipi ai josa
yo'o do'ire. 36 Sajëna, jai pai tutu cuihuë:
"Ite huaijë'ë".
37 Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablopi Coronelre capi, griego cocapi:
"A'ri maña më'ëre casi'i." Caquëna, soldado ëjaëpi capi:
"¿Më'ë griego cocare caquë aë? 38 Më'ë pa'ima'quë Egípto pai ëjaëre sañope yo'oquëpi,
cuatro mil ëmëohua'i huaicohua'i ja're coni pai peo hue'ñaja'a saisiquë."
39 Caquëna, Pablopi capi:
"Pani, yë'ë cato Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë a'ë. Jaje pa'ina, më'ëre señë,
jaohua'ire coca casi'i."
40 Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablopi soldado huë'e mëiconi nëcaquë jëtëpi
ja'jëquëna, ñani coca caye jeorena, Pablopi hebreo cocapi capi, Israel paire:

22

1 "A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asajë'ë si'aye quëasi'i, mësarute."
2 Jaje hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa jo'cua jeoni cama'pë asajëna,
capi:
3 "Yë'ë Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna coasiquë a'ë. Jaje pa'ipi iye daripë
Jerusalénna ai de'ohuë. Ai de'oquëna, Gamalielpi yë'ëre ye'yapi, mai aiohua'i cuañese'ere
si'aye. Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë yëye yo'osi'i caquë de'hue yo'ohuë, mësaru yo'oyeje
pa'ye cui'ne. 4 Jesús ye'yase'ere ësequë ite sehuocohua'ire huani jeosi'i caquë ite
sehuocohua'ire tseani si'seni co hue'ñana jëjo saohuë, ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ire.
5 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa cui'ne si'a Israel aiohua'i asayë. Yë'ë jaje yo'ose'e,
jaohua'ipi Damasco acohua'ina Israel paina toyani jëjo saohuë, Jesure sehuocohua'ire
co'equë tseani iño Jerusalénna dani si'seye pa'iji caquë.

Pablopi I Sehuose'ere Quëapi
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 Ma'aja'a sai Damasco ti'añe ja'i maca pa'ina, jopo mu'se ma'tëmopi ai miañerepa yë'ëna
ju'api. 7 Ju'aquëna, yejana tomehuë. Ja macapi asahuë, yë'ose'e: '¿Saulo, Saulo me yo'oquë
yë'ëre josa yo'oquë'ni?' 8 Caquëna, sehuohuë. '¿Ne a'ni ëjaë?' cahuë. Caquëna, capi: 'Yë'ë
Jesu a'ë. Nazaret aquë a'ë, më'ë josa yo'oquë.' 9 Caquëna, yë'ëre cocohua'i cato miañe
ñajëta'a Jesús cayete asama'pë quëquësicohua'i pateña. 10 Pa'ijëna, Jesús caquëna, asani
cahuë: '¿Iquere yo'oja'quë a'ni, Ëjaë?' Caquëna, mai Ëjaëpi capi: 'Huëni Damascona saijë'ë.
Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.' 11 Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre
cocohua'ipi jëtëre tse'ejë sahuë, Damascona.

12 Jarote Ananías Moisés cuañese'e yo'oquëpi Damascore pëasiquëpi paji'i. Jaë cato ai
de'oquë api, si'aohua'i judío pai cajëna, pa'iquë paji'i. 13 Damascona ti'ani pëahuë. Pëaëna,
Ananíaspi dani nëcaquë capi: 'Saulo yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñañe pa'iji. Caquëna, ñahuë,
iti macapi.' 14 Ja maca yë'ëre capi: 'Mai aiohua'i Diusupi i yëyere asaquë yo'ojaquë caquë
më'ëre jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne Jesús cayere asaquë yo'oja'quëni soipi. 15 Jaje
pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire quëaye pa'iji. Më'ë cato i pa'iyere
quëacaiquë pa'ija'quë a'ë. 16 ¿Yure me yo'oquë utequë'ni? Huëni do cuañojë'ë, mai Ëjaë
mamire cuasaquë më'ë co'aye yo'ose'e tsoa tosiquë pa'iquë.'

Judío Pai Peocohua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

17 Jeteyo'je Jerusalénna co'ini Maija'quëre se huë'ena cacani Maija'quëni sei cani ñañeje
pa'ye ñahuë. 18 Ñaquëna, Ëjaëpi yë'ëre capi: 'Esa Jerusalénpi etani saijë'ë. Iye daripë
pa'icohua'i yë'ë coca më'ë quëaye asacaiye paja'cohua'i a'ë.' 19 Caquëna cahuë: 'Ëjaë, me
jaohua'ire quëaye'ni, tsoe jaohua'ipi yë'ë më'ëre sehuocohua'ire judío pai tsi'si huë'ñana
sai tseaquë të'caquë cui'ne co huë'ñana coquë yo'ose'e asacohua'ire. 20 Cui'ne më'ë jo'yaë
Estebanre huani jeojëna, yë'ëpi huaicohua'i cañña ñacai nëcaquë huaiye de'oji cuasahuë.
Si'a pai asayë, yë'ë yo'ose'e.' 21 Caquëna, mai Ëjaëpi yë'ëre capi: 'Saijë'ë. So'ona jëjo saosi'i,
yë'ë cocarepa yequë paire quëaja'quëre, Israel pai peocohua'ini,' capi."

Coronel Yo'oye

22 De'oye iye ca macaja'a asa tëjini ai tutu cui huëohuë:
"Huajëquë pa'ito co'aji. Me huajëquë pa'ija'quë."
23 Jaje jeoñe peoyerepa ai tutu cuijë pëijë iohua'i ju'i sara du'teni jeajë cui'ne ya'o ne'ñare
ëmëje'ena jeajë yo'ohuë. 24 Yo'ojëna, soldado huë'ena Pablore coni ca'ni mepi si'sejë'ë.
¿Si'sejëna, quëajaquë i co'aye yo'ose'e. Iquere yo'oquëna, ai sañope caye'ni? Asasi'i caquë
cuañepi, Coronelpi. 25 Si'señu'u cajë hueni yo'ojëna, Pablopi Capitánre capi:
"Yë'ë yo'ose'e asama'pë si'seye peoji. Cuañese'e pa'iji, yë'ë romano a'ë."
26 Caquëna, Capitánpi asani sani i ëjaëre capi:
"Iquëre de'hua ñani yo'ojë'ë. Romano api."
27 Caquëna, Coronelpi dani capi:
"Yë'ëre quëajë'ë. ¿Romano a'ë, më'ë?"
Caquëna, Pablopi capi:
"Jëjë'ë."
28 Caquëna, Coronelpi capi:
"Jaiye curiquë saini yë'ë romano pai de'ohuë."
Caquëna, Pablopi capi:
"Yë'ë saiñe pahuë. Yë'ë cato tsi'nëna romano pai a'ë." 29 Caquëna, si'señu'u cajë yo'osi-
cohua'ipi ite jeoni sateña. Cui'ne Coronelpi romanore huejë'ë cuañesiquëpi quëquëpi.

Judío Pai Ëjaohua'ire Pablo Case'e

30 Ñatasi mu'se Coronelpi Israel pai Pablote sañope case'ere asasi'i ique do'ire sañope
caye'ni caquë Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cui'ne judío pai yo'oye asani ca tëji
ëjaohua'ire tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote quëna mea joyeni tsi'si huë'ñana daëña.

23

1 Sa nëcouna, Israel pai yo'oye asani ca tëji ëjaohua'ire Pablopi ai ñani capi:
"Maija'quë do'ijë, iye macaja'a Maija'quë ña huë'ña yë'ë ai cuasaquë co'a ju'i pa'iye
pañë."
2 Caquëna, Ananíaspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Pablore ja'ye nëcaco-
hua'ire capi: "Yë'opona tëtojë'ë." 3 Cuañequëna, Pablopi ite capi:
"Më'ëni coa caquëre Maija'quëpi tëtoja'quë api, më'ë cato Moisés cuañese'epi yë'ë
yo'ose'ere asani ne de'huaja'quëpi ja'rusiquëpi ñu'iñë, ja maca. Jaje pa'ita'a ¿me yo'oquë
tëtojë'ë, cuañequë'ni? Jaje cani më'ëpi Moisés cuañese'ere sañope yo'oyë."
4 Caquëna, iti maca nëcacohua'ipi ite cahuë:
"¿Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pare pëi sañope caquë?" 5 Cajëna, Pablopi capi.

“Do'ijë ëjaëre huesëquë cahuë. Ëjaëpi asani jaje caye para'huë. Maija'quë toya pëpë caji: ‘Pai ëjaëre pëi sañope cama'ë pa'ijë'ë.’ ”

6 Cani ja jeteyo'je, Israel pai yo'oye asani ca tëjicohua'i acohua'ipi saduceo pai cui'ne fariseo pai pa'iyë asani, Pablopi tutu capi:

“Do'ijë, yë'ë fariseo'ë. Fariseo tsëcapë aquë a'ë. Ju'isicohua'i huëiye pa'iji cuasa do'ire tsea cuañosiquë pa'iyë.”

7 Jaje caëna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja're sañope yo'ojë cajë caya tsëca huahuë, tsi'sisicohua'ipi. 8 Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye pañë, cui'ne huiñaohua'ije peoyë, cui'ne joyoje peoyë cacohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are fariseohua'ipi ju'isicohua'i huëiye pa'iji, cui'ne huiñaohua'ije pa'iyë cui'ne joyoje pa'iji cuasacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, sañope cahuë. 9 Ai cuijë yo'ojë cajëna, fariseo acohua'i cuañese'e ye'yacohua'i huëni nëcani cahuë:

“Iquë co'aye yo'ose'e peoji. Jaje pa'ina, joyopi quëaquëna, panita'a huiñaëpi quëaquëna, casiquëni huesëjë yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oye pa'ini, cuasayë.”

10 Cajëna, ai jerepa sañope yo'ojëna caye paji'i. Pa'ina, Coronelpi Pablote yo'ojë huani jeo ma'ñe caquë ca'raquë i soldado paire quërëjaija'cohua'ire jëjë saopi. Jaohua'ipi dani etoni soldado pai huë'ena cui'naëni sajajë caquë.

11 Se na'isi ñami mai Ëjaëpi ñai nëcani Pablote capi: Tutu hue'ejë'ë, yo'o jujahuë cuasama'ë. Iño Jerusalén yë'ë coca quëase'eje pa'ye cui'ne quëaye pa'iji, Roma daripëna yë'ë coca.

Pablote Huañu'u Caye

12 Ñatasi mu'se Israel pai acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nëohuë. Cuasani, Pablote huaima'pë pani aiñe cui'ne ucuye peoji, ca nëo huesohuë. 13 Jaje, ca nëosicohua'ipi cuarenta pai jerepa paë'ë. 14 Jaohua'ipi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Israel pai aiohua'ire quëahuë:

“Yëquëpi Pablote huaima'pë atu yëquëna co'ayepi tomejaquë cahuë. 15 Jaje pa'ito yure mësarupi cui'ne Israel pai yo'oye asani ca tëjicohua'ipi soldado ëjaëre sejë'ë, Pablote ñamina'a tijupë darena, yeque dahuëre seni asañu'u pa'iji cajë. Cajë setena, dajëna, yëquë utecohua'ipi ite tsi'si hue'ña ja ti'ama'ëna, huani jeoye pa'iji.”

16 Ja ca nëose'ere Pablo yo'jeo mamaquëpi asani soldado daripëna cacani Pablote quëapi. 17 Quëaquëna, asani Capitánre te'ire soini ite capi:

“Iquë posëre sajë'ë, më ëjaë Coronel quë'rona, ite quëaye paji.”

18 Caëna, capitánpi posëre soldado ëjaë quë'rona sani capi:

“Pablo cosiquëpi yë'ëre soini iquë posëre më ëjaë quë'rona sajë'ë. Quëaye paji, seji'i, yë'ëre.”

19 Caquëna, soldado ëjaë pai peo hue'ñana tsihua'ëre jëtëna tseani sani te'ire seji'i:

“¿Iquere quëaja'quë a'ni, yë'ëre?”

20 Caquëna, tsihua'ëpi capi:

“Israel pai acohua'ipi te'e jaje yo'oñu'u cuasasicohua'ipi më'ëre seja'cohua'i a'ë, ñamina'a Pablote sajaquë cajë ca tëji ëjaohua'i ña hue'ñana, ai dahuërerepa i yo'ose'e seni asañu'u cajë cayeje pa'ye caja'cohua'i a'ë, coa yequere cuasajë. 21 Jaje seto sehuocaima'ë pa'ijë'ë. Cuarenta pai jerepa catini uteyë, Pablote huani jeoma'pë pani aiñe cui'ne ucuye pañu'u ca huesësicohua'ipi. Jaohua'ipi yure cui'ñani uteyë, coa më'ë sehuoyese'e uteyë.” 22 Caquëna, soldado ëjaëpi tsihua'ëre yureta'a yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë yë'ëre quëase'e cani jëjo saopi.

Felipe Quë'rona Saye

23 Soldado pai ëjaëpi cayaohua'ire i Capitán acohua'ire soini iye ñami a las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji ne de'huajë'ë docientos soldado paire yeja saija'cohua'ire, setenta caballoja'a saija'cohua'ire, cui'ne docientos uitu saja'cohua'ire, caquë cuañepi. 24 Cui'ne Pablo ñu'i saija'quëre caballore ne de'huajë'ë, ëjaë Felix quë'rona huajëquëre jëasiquëni de'oye ñacaijë sacaijë'ë, cuañepi. 25 Jaohua'i ja're coni toyasicore jëjo saopi. Toyase'e cato caji:

26 "Romano ëjaë jerepa pa'i, më'ëre pëpayë. Yë'ëpi Claudio Lisiaspi. 27 Israel pai iquëre
Pablote tseani huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, yë'ëpi romano api asani yë'ë soldado pai ja're
sani ite huasohuë. 28 Israel pai ite sañope case'ere asasi'i caquë jaohua'i ëjaohua'i tsi'si
hue'ñana Pablote sahuë. 29 Sani asaquëna, Pablopi iohua'i cuañese'e cayere yo'oma'ë tiñe
yo'o do'ire sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, huani jeoñe peopi, ite. Cui'ne co'acohua'ire co
hue'ñana coyeje peopi. 30 Jaje pa'iquëta'are judío paipi huani jeoñu'u cuasajë yo'oyere asa
ti'ani iquëre më'ë quë'rona jëjo saoyë. Jëjo saoquë cui'ne ite sañope yo'ocohua'ireje seï'ë,
më'ë asa hue'ñana sani ite sañope payere cajë'ë, caquë. Ca tëjihuë."
31 Ja maca soldado pai iti cuañese'eje ñami saijë Pablote Antípatris daripëna sahuë.
32 Ñatasi mu'se soldado pai quëo saicohua'ipi huë'ena co'ihuë. Co'ijëna, caballo saico-
hua'ise'e Pablo ja're coni saë'ë. 33 Ñatasi mu'se Cesareana ti'ani toya ja'hua romano ëjaëna
isijë cui'ne Pablote isihuë. 34 Isirena, toya ja'hua seña tëjini Pablote seji'i: ¿Ique yeja aquë
a'ni? Seina, Cilicia yeja aquë a'ë capi. Caquëna, asani, 35 capi:
"Më'ëre co'aye cacohua'ipi datena, më'ëre asasi'i."
Jaje caquë Herodes huë'ena iquëre sani de'hua ñajë'ë, capi, Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

1 Cinco mu'seña tëto sai maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Ananíaspi cui'ne
aiohua'i coni daë'ë. Daijëna, cui'ne iti coca caquërepa Tertuloje daji'i. Jaohua'i cato pai
ëjaë quë'rona daë'ë, Pablote sañope cañu'u cajë. 2 Dani Felix quë'rona tsi'sijëna, Pablote
dahuë. Darena, Tertulopi sañope ca huëopi, ñeje:
"Ëjaë Felix, më'ëpi de'oquëpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye peoyë. Cui'ne më'ëpi de'oye
cuasaquëpi cuañequëna, yëquë pai si'aohua'i ai jerepa de'oye pa'iyë. 3 Si'a hue'ña më'ëre
de'oye cayë. Yëquë romano Ëjaë më'ë Felix ai jerepa pa'i. Jaje pa'ina, ai sihuayë. 4 Më'ëpi
tsoe cajëna, ai yo'oma'quë cuasajë a'ri maña cañu'u yëquë cuasajë daise'e asacaijë'ë,
yëquëre. 5 Iquë tiro saicohua'i Nazareno hue'yosicohua'i ëjaëpi ai josa yo'oquë api. Si'a
hue'ña Israel paire yequere ye'yaquë cunirojai quëapi, yequë tsëcapëa nequë. 6 Jaje pa'ipi
Maija'quë huë'e de'oconi si'si nesi'i caquë yo'oquëna, ñani ite tseahuë, yëquë cuañese'e
cayeje pa'ye ne de'huañu'u, cajë. 7 Jaje yo'ojëna, Soldado pai ëjaë Lisiaspi dani ai tutu jio
dani Pablote sapi. 8 Sani Pablote sañope yo'ocohua'ire cuañepi, më'ë quë'rona sani quëaye
pa'iji caquë. Yure më'ëpi Pablote seni asajë'ë. Seni asani si'aye yëquë caye nuñerepa
sañope caye a'ë asaja'quë a'ë, më'ë."
9 Caquëna, si'a Israel pai nuñerepa caji, cahuë, iti maca pa'icohua'i. 10 Cajëna, romano
pai ëjaëpi yure caye pa'iji, caquë jëtëpi iñoquëna, Pablopi ca huëopi:
"De'oji sihuayë, tsoe ometëcana ëjaë pa'i Israel pai yo'oye asani ne de'huaquëpi
asaquëna, yë'ë yo'ose'ere sañope sehuoye pa'ina. 11 Coa doce mu'seña pa'iji, Jerusalénna
yë'ë ti'ase'e Maija'quëre sesi'i caquë. 12 Ti'asiquëpi pa'i te'ireje sañope caye pahuë. Jai
pai tsi'sini josa yo'ojajë caquë ca huëoyeje pahuë. Maija'quëre se huë'ere pa'i tsi'si
huë'ere jai daripëre josa yo'oye pahuë. 13 Yë'ë co'aye yo'oma'ë pa'isiquëre jaohua'i me
iñoja'cohua'i a'ni, më'ëre. 14 Nuñerepa quëasi'i. Maija'quëre sehuoyë, jaohua'i tiro sai
ma'a'ë cacore. Maija'quë yëyere yo'oquë pa'iyë. Si'aye Maija'quë coca toyapë, Moisés
cuañese'e, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e si'aye nuñerepa case'e a'ë, cuasani se-
huoyë. 15 Jaohua'i cuasayeje yë'ë cui'ne cuasayë, yequë mu'seña Maija'quëpi juisicohua'ire
huëoja'quë api, de'ocohua'ire cui'ne co'acohua'ire. 16 Si'a mu'seña Maija'quëpi yë'ëre
ñaquëna, cui'ne paipi yë'ëre ñajëna, asani nuñerepa de'oye yo'osi'i caquë ai yo'oyë. Jaje
pa'ina, Maija'quëre ca'raye pañë, paireje.
17 Tsoe ometëca yequë pai darire pa'isiquëpi iño yë'ë quë'rona co'ihuë. Co'ini ti'ani
peocohua'ire cocasi'i cui'ne Maija'quëre isisi'i caquë Maija'quë huë'ena cacahuë. 18 Cacani
Moisés cuañese'e yo'oni si'sire cuya tosiquë pa'ina, Asia acohua'i Israel pai acohua'i
yë'ëre ñahuë, jai pai ja're pa'iye paquëna, cui'ne josa yo'oma'ë pa'ina. 19 Yë'ë sañope
case'e pa'ito, yë'ëre ñasicohua'ipi dani caye pa'iji. 20 Judío pai yo'ose'ere asani ca tëji

ëjaohua'i tsi'si huë̱ñare pa'i maca yë'ë co'aye yo'ose'ere tï̱'asicohua'i pani, icohua'i iye maca pa'icohua'ipi sä̱ñope cajäjë. [21] Yë'ë te'erepa ï̱ohua'i jä̱'re pa'i maca tutu cahuë, ñeje: Jü̱'isicohua'i huëiye pa'iji asa do'ire yure mësaru yë'ëre sä̱ñope yo'oye cahuë, co'aye case'e pani jä̱se'e pati'ñe pa'io."

[22] Jä̱je caquëna, Felixpi Jesure sehuocohua'i pa'iyere asaquëpi capi:

"Soldado ëjaë Lisiaspi daquëna, nuñerepa asasi'i mësaru yo'ojë caye."

[23] Cani Capitánre cuä̱ñepi Pablote coma'ë ñajë'ë. Ï̱ cajeohua'ipi dani ï̱te cö̱caijä̱'cohua'i a'ë. Jä̱ohua'i cacaye de'oji, capi.

[24] A'ri maña tsoe mu'seña pa'i maca Felixpi cui'ne ï̱ paco Drusila cö̱ni daji'i. Jä̱ao cato Judía pä̱io paco'ë. Felixpi dani Pablore quërëjä̱ijë'ë, caquë cuä̱ñeina. Quërëjä̱tena, dani Jesucristore sehuoni pa'iyere Pablopi quëaquëna, asapi. [25] Asaquëna, Pablopi nuñerepa pa'iyere cui'ne yëyere quëco saojë pa'iyere, cui'ne yequë mu'se pä̱i ñape yo'ose'e ca de'hua jä̱'ñere quëaquëna, asani Felixpi quëquëpi. Quëquëni capi:

"Saijë̱'ë, yure cato yequë mu'se më'ëre soini asasi'i."

[26] Yeque cato Felix cuasapi, Pablopi curire ï̱sijä̱quë, ï̱sina joye saosi'i. Jä̱je cuasaquë si'anë soiquë coca caquë yo'opi. [27] Caya ö̱metëca sa tëto saquëna, Felixpi etaëna, Porcio Festo romano ëjaë de'opi. Israel pä̱i ï̱te sihuajä̱'cohua'i a'ë, cuasaquë Pablote etoma'ë paji'i.

25

Festore Quëaye

[1] Festopi romano ëjaë de'oni toasö̱ mu'seña sa tëto sani Cesareapi Jerusalénna maji'i. [2] Mani tï̱'aëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne Israel pä̱i aiohua'ipi Pablote sä̱ñope coca case'ere quëareña. Quëajë së̱teña. [3] Pablote Jerusalénna jëjo daojë̱'ë cajë jä̱ohua'i cato daina, huani jë̱oñu'u cajë së̱i'ë. [4] Së̱jëna, Festo capi: "Pä̱ni Cesareare Pablo cosiquëpi paji'i. Jä̱rore pa'ijä̱quë. Yë'ëpi ëa maca jä̱rona sasi'i."

[5] Jä̱ maca capi:

"Mësaru ëjaohua'ipi yë'ë jä̱'re cö̱ni Cesareana saijë̱'ë. Sani sä̱ñope ï̱te coca pa'ito jä̱rona quëajë̱'ë."

[6] Festopi ocho mu'seña panita'a diez mu'seña Jerusalén pani tëjini Cesareana co'ipi. Co'ini ñatani pä̱i yo'oye ne de'hua huë̱'ñana sani ja'runi ñu'i Pablote dajë̱'ë, cuä̱ñepi. [7] Cuä̱ñeina darena, Israel pä̱i Jerusalén daisicohua'ipi jaiye co'aye yo'osiquë api cahuë. Jä̱je ï̱ohua'i sä̱ñope caye pa'iquëta'are ï̱ yo'ose'ere ï̱ñojë quëayere pä̱huë. [8] Pä̱jëna, Pablopi sä̱ñope ï̱ohua'i cayere caquë capi:

"Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío pä̱i cuä̱ñese'ere sä̱ñope yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre së̱ huë'ejë̱ sä̱ñope yo'oma'quë a'ë, cui'ne romano pä̱i ëjaëreje̱ sä̱ñope yo'oma'quë a'ë."

[9] Caquëna, Israel pä̱ipi sihuajä̱jë cuasaquë Festopi Pablote së̱ji'i:

"¿Jerusalénna saiye yëma'quë? Jä̱rona yë'ëpi më'ëre sä̱ñope case'e ne de'huajä̱'quëre së̱ji'i."

[10] Së̱ina, Pablopi capi:

"Romano pä̱i ëjaëpi pä̱i yo'ose'e asani ne de'hua huë̱'ña'ë, ï̱ño. Yë'ë tayose'e pa'ito ne de'hua huë̱'ñare pa'iyë. Tsoe më'ëpi yë'ë quëaye asahuë, judío pä̱ire sä̱ñope co'aye yo'oye pä̱se'e. [11] Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë pa'ito huani jë̱oñe de'oji, jü̱'iñe pä̱si'i cama'ë pa'iyë. Jä̱je pa'iquëta'are yë'ëre sä̱ñope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre te'ijë̱ jä̱ohua'ina ï̱si tï̱'añe peoji. Jä̱je pa'ina, së̱ñe romano pä̱i ëjaëre papi yë'ë tayose'e pa'ito asani ca de'huajä̱quë."

[12] Caëna, Festopi ï̱te cö̱cohua'ire sä̱'ñe coca cani cuasani Pablote caëña:

"Romano ëjaërepa quë'rona saiye së̱to jä̱rona saiye pa'iji."

Agripare Quëaye

[13] Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa ï̱ paco Berenice cö̱ni Festore pëpañu'u cajë Cesareana dateña. [14] Dani pa'ijëna, Festo jä̱ohua'ire quëapi. Pablo tsë̱a cuä̱ñosiquë pa'iye quëaquë capi:

"Te'i ëmë Felix cosiquë iño pa'iji. 15 Jerusalénre pa'ina, Israel pai ëjaohua'ipi cui'ne Israel
pai aiohua'ipi Pablote sañope coca quëajë ite huaijë'ë." 16 Cajëna, yë'ë cahuë: "Romano pai
ëjaohua'i cato te'ire paire coa huëoni ja asama'pë huani jeoñena cuañema'cohua'i a'ë. Jaje
yo'oma'pë iti ca cuañoquëni ite sañope cacohua'ini sañoperepa ñaquë iohua'i sañope ite
cayere sañope iohua'ire sehuoyere isicohua'i a'ë, caquë quëajaquë cajë. 17 Jaje pa'ina, Israel
paipi iñona datena, ñatasi mu'sepi pai yo'ose'ere ne de'hua hue'ñare ñu'i Pablote dajë'ë,
cuañehuë. 18 Cuañeina, ire sañope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'aquë ai co'aye yo'osiquë api,
caja'cohua'i a'ë, cuasaquëta'are. 19 Coa Israel pai aiohua'i case'ere yo'oma'quë api, cahuë.
Cui'ne yequë Jesús cocare jare cahuë. Jesús ju'isiquëpi huëni huajëquë api, caquë api
Pablo. 20 Ja mañase'e cajëna, me yo'oja'quë a'ni, cuasaquë Pablote sei'ë. Jerusalénna saiye
de'oma'quë, jarona asani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë. 21 Caquëna, Pablopi romano
ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë api. Caquëna, de'oji iñore cosiquë pa'ijë'ë cahuë. Yequë
mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona, cahuë."
22 Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:
"Yë'ëje ipi caquëna, asasi'i." Caquëna, Festopi capi:
"Ñamina'a ite asa'ñe pa'io." 23 Ñataquëna, ai de'o cañna suñasicohua'ipi ëjaë Agripa i
paco coni, jo'yaohua'i coni pai yo'ose'e asa tu'rihuëna cacareña. Jaro soldado ëjaohua'ipi
cui'ne Cesarea daripë ëjaohua'ipi tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote dajë'ë, cuañeiña.
24 Festopi cuañequëna, dareña. Dani caëña:
"Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asajë'ë. Si'a Israel pai Jerusalén acohua'i cui'ne iño
acohua'i Pablote huaiye pa'iji, ca jujama'cohua'i a'ë. 25 I yo'ose'ere asani ite huaiye peoji,
cuasahuë. Pablopi yë'ë yo'ose'ere ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna,
jarona jëjo saosi'i, cuasahuë. 26 ¿Jaje pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toyaye'ni, mai Ëjaëre?
cuasaquë Pablote dahuë, iño. Më'ëpi ite asani quëajë'ë, mai Ëjaëre toya ja'ñe. 27 ¿I co'aye
yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jëjo saoye'ni, mai Ëjaë quë'rona?"

26

Pablopi Ëjaë Agripare Quëaye

1 Ja maca Agripa Pablote capi:
"¿Më'ëre sañope cayere sehuojë'ë?"
Caëna, Pablopi jëtë mëani ca huëopi, ñeje:
2 "Israel pai yë'ëre sañope case'ere yë'ëpi sehuoquëna, Ëjaë Agripa më'ëpi asaja'quë api
caquë sihuayë. 3 Si'aye Israel pai ja'në yo'ojë pa'ise'e asaquëpi, cui'ne si'aye jaohua'i ja're
yë'ë sañope coca caye asaquëpi, yure yë'ëpi quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacaijë'ë
caquë señe më'ëre.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

4 Yë'ë tsoe Jerusalénre posë pa'inë pa'ise'e si'a Israel paipi asayë. 5 Fariseohua'i
cato Israel pai yo'oye nuñerepa yo'ocohua'i a'ë, tayoye pacohua'i a'ë. Yë'ë fariseo,
de'ose'e Israel paipi asayë. Jaohua'ipi yëni Pablo de'oye yo'opi, caja'cohua'i pa'ini. 6 Jaje
pa'iquëta'are Maija'quë, yëquë aiohua'ire tsoe acohua'ire, ca nëose'ere yë'ë ute do'ire
sañope yo'ojë yë'ëre iñona dahuë. Ju'isicohua'i tijupë huëni huajëcohua'i pa'ija'cohua'i
a'ë, ca nëose'ere ute do'ire. 7 Jaje pa'ina, si'a Israel pai doce tsëca pa'icohua'i si'a mu'seña
si'a ñamiña Maija'quëre seje i ca nëose'ere uteyë. Ti'aquëna, ñañu'u cajë yë'ë Ëjaë Agripa
yë'ëje cui'ne ute do'ire yë'ëre sañope judío pai cayë. 8 ¿Me yo'ojë mësaru, Maija'quë
ju'isicohua'ire huëo ti'añe paji, cuasaye'ni?

Pablopi Sehuosicohua'ire Josa Yo'o Ja'ñere Quëaye

9 Ja'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ësequë sehuocohua'ire sañope yo'oye pa'iji,
cuasahuë. 10 Cuasaquë jaje Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi cuañe-
jëna, jai paire cohuë, Jesure sehuocohua'ire. Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani jeojëna,
asaquë sihuaquë de'oji cahuë. 11 Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pañë caja'cohua'i
a'ë cuasaquë sehuocohua'ire ti'ani ai si'sehuë. Israel pai tsi'si huë'ñana cacaroja

sehuocohua'ire co'ehuë. Jaohua'ire ai pëi yo'ohuë, Judea dari jere paję sani co'erojaë'ë, si'sesi'i caquë.

Pablo I Ponëse'ere Quëaye
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Jaje caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi cuañese'e toyani yë'ëre isini jëjo saoquëna. 13 Saina, ina ëjaë Agripa jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ësë jerepa miañepi yë'ëre ju'api, yë'ëre cocohua'ireję. 14 Ju'aquëna, ñani tatajëna, yë'ose'e asahuë, hebreo cocapi. Caquëna, '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni? Tarapë jëjësę ñacana duruhuequë tito pë'iyeję pa'ye më'ëja'a a'si ne juiñeje yo'oyë, më'ë.' 15 Caquëna, yë'ëpi '¿ne a'ni, Ëjaë?' cahuë. Caquëna, 'Jesu a'ë. Më'ë josa yo'oquë a'ë. 16 Huëni nëcajë'ë, yë'ë jo'yaëre paire quëacaiquëre nesi'i, caquë më'ëre iñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere cui'ne yequë mu'seña yë'ëpi iñoquëna, paire quëaye pa'iji.

17 Më pai cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji caquë de'oye ñacaija'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i, më'ëpi ye'ya sëtoja'quëre. 18 Jaohua'i cato caisicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'i cato coa huesëjë yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mëna jo'yaohua'i pa'iyë. Jaohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i, jaohua'ire quëa sëtoja'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani ponëni Maija'quë jo'yaohua'i pa'ijë, nuiñe yo'ocohua'i, yë'ëre sehuocohua'i. Sehuojë iohua'i co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosicohua'i ja're coni te'e pa'ijë sehuosicohua'i pa ja'ñere paja'cohua'i a'ë.'

Pablopi De'oye Sehuoye

19 Jaje pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye iñose'e asani de'oye sehuohuë. 20 Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini quëahuë. Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne si'a Judea yeja pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel pai peocohua'ireję quëahuë, ñeje: 'Tsoe pa'ise'e jeoni Maija'quëre sehuojë'ë. Sehuoni sehuosicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.' 21 Ja yo'o do'ire Israel pai pëijë yë'ëre huani jeoñu'u cajë Maija'quë huë'ena tsęahuë. 22 Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi cocaina, nuñerepa saiyë. Ja yë'ta'api yureję si'aohua'ire Maija'quë coca quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireję quëahuë, Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'eję pa'ye. 23 Jare quëahuë, ñeje: Cristopi ai yo'oni juni huesëye pa'iji. Jeteyo'je ipi du'ru huëni de'o pa'iyere, huasoyere iñoja'quë api, maire Israel paire cui'ne Israel pai peocohua'ire."

24 Pablopi ite sañope cayere sañope jaje caquëna, asani Festopi ai tutu capi:

"Pablo më'ë cuepequë cayë. Itise'e ñaquë ye'ye huesëni."

25 Caquëna, Pablopi sehuopi:

"Pani ëjaë Festo, cuepema'ë nuñerepa cayë. Jaje pa'ire paji cuasajë asayere. 26 Ique mai ëjaë Agripa yë'ë caye si'aye asaji. Jaje pa'ina, ca'rama'ë cayë si'aye i ña hueñana, nuñerepa yë'ë caye ëjaëpi asa ti'aji, huesëma'ë cuasayë. Cama'ë pa'iyë, yequë hueñana pai ñama'tona tëto saise'ere. 27 Ëjaë Agripa, ¿Maija'quë coca tsoe quëacaicohua'i case'ere nuñerepa coca'ë cuasaquë? Asayë, më'ë. ¿Jaje pa'ima'quë?"

28 Caquëna, ja maca Agripa Pablote capi:

"Më'ëpi quëaquëna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuë, më'ë capi."

29 Caquëna, Pablopi capi:

"Më'ë sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yë'ëre asacohua'ije sehuoja'cohua'i a'ë cuasaquë Maija'quëre señë. Yë'ëje pa'iohua'i sehuosicohua'i pa'ijëta'a sëa mea peocohua'ipi sehuosicohua'i pa'ijajë caquë señë."

30 Pablopi ñeje ca tëji maca Ëjaë Agripa huëni nëcaquëna, cui'ne ja yeja cuañequëje cui'ne Bereniceje cui'ne si'aohua'i iti maca ducohua'ije huëni nëcahuë. 31 Huëni sani tiropi iohua'ise'e sa'ñe coca cahuë, ñeje:

"¿Iquë co'aye yo'oma'quëre me huani jeoñe'ni, cui'ne cosiquëpi pa'iyeję peoji, iquëre?"

32 Caquëna, ja maca Agripapi Festore capi:

"Romano ëjaërepapi ne de'huaja'quë ipi cama'quë pa'ito yurepi ite joyeni etora'huë."

27

Pablote Romano Quë'rona Saye

1 Yëquëre Italiana jëjo saoñu'u cuasani, Pablore cui'ne yequë cosicohua'ire Capitán
Juliona isihuë, jaëpi ñajaquë cajë Augusto hue'yosi tsëcapë aquëna. 2 Adramitio yo
sa'ro yohuëna ayamë'ë, Asia yeja yo sa'noana sani tëjire pacona. Jaona aya mëni saë'ë.
Saijëna, cui'ne yëquë ja're coni Aristarcoje saji'i, Tesalónica daripë aquë Macedonia pai.
3 Ñatasi mu'sepi Sidón yo sa'rona ti'ahuë. Jarona ti'arena, Juliopi de'oye yo'oquë Pablo
cajeohua'ipi necaijajë cuasaquë Pablote eto saoquëna, sani i cajeohua'ire, pëpaquë yo'opi.
4 Tutu ju'ama' të'huija'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu sañope ju'a do'ire Chipre saodohuë
yë'quë macaja'a saë'ë. 5 Saicohua'ipi Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja je'ñerepa sa sani Mira
daripëna ti'ahuë. Mira cato Licia yeja daripë aco paji'i.
6 Jarona Capitánpi yequë jai yohuë ti'api, Alejandría daripëpi daisiconi. Ja yohuëpi Italia
yejana saija'coni asani Capitánpi aya mëijë'ë, cuañepi. Cuañeina, aya mëteña. 7 Tutu
sañope ju'a do'ire dahuëre saë'ë, ai tsoe mu'seña. Ai yo'ojë Gnidona ti'ahuë. Ai tutuquëna,
jerepa saiye co'api. Co'aquëna, Creta saodohuë tutu ju'ama'a të'huija'a të'ijani saë'ë,
Salmón daripë je'ñere paja'a. 8 Të'tëpaja'a saijë ai yo'ojë De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo sa'rona
ti'ahuë, Lasea daripë quë'rona.
9 Tsoe ne huesëni yo'orojaiñe sëte ai huajëya'ye nëji'i, ja yë'ta'api yohuëja'a saiye tsoe
je'nërepa oco tëcahuë ti'añe sëte. Jaje pa'ina, asaquë Pablopi yëhuoquë capi:
10 "Ëmëohua'i yohuëja'a mai saini ai yo'oja'cohua'i a'ë, si'aye mai saye, cui'ne yohuë
nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije juti'ñe pa'iohua'i a'ë." 11 Caquë yëhuoquëna, Capitánpi
sehuocaiye paquë coa asa topi, Pablo caye. Iti yohuë paquë cayere cui'ne yohuë quëhuiquë
cayere sehuocaji'i. 12 Jaje pa'ina, si'aohua'i cuasahuë iye yo sa'ro cato co'aji oco tëcahuë
pëani tëto saiye. Sañu'u, Fenicena ësë du'ina tiñarepa ña sa'rona. Jarona oco tëcahuë
jëañu'u, cuasahuë.

Asi Tsiaya Ai Co'poye

13 Jaje cuasajëna, huë'ehuë te'tepi a'ri ja'ye tutu ju'aquëna, saiye de'oji cuasajë yohuë
dëquëye ne huahuase'e naë mëa saoni ayani saë'ë, Creta të'tëpaja'a. 14 Saijë pa'i maca
ëmëje'e të'hui jai tuturepa daiyepi dani yohuëre tutu sao. 15 Tutu saocona, sañope yo'o
jujarena, tutupi quëconi sao. Sacona, io jëjo saoyeje saë'ë. 16 Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuë
Clauda hue'eco jeteyo'jena ti'ahuë, ai tutuma'tona ti'ani. Jarona ai yo'ojë a'ri yohuë
paire huaso yohuë ayahuë. 17 Aya tëjini jai yohuë joima'coni cuasajë jai yëi meapi huehuë
yohuë, cui'ne a'ji mejahuëana Sirte hue'eyena ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë dëquëyere
jopoja'a jea dëso neñahuë, yohuëpi ju'aye pajaco cajë. Jaje yo'oni coa huahuajë tutu sao
cuañohuë. 18 Ñatasi mu'seje ai tutuquëna, ña jujani iti saicohua'ipi yohuë sayere tsiayana
moe dëso huëohuë. 19 Toaso mu'se acona yureta'a iohua'i jëñare papi ñajë jea dësohuë,
yohuë pa'ise'e. 20 Ai tsoe mu'seña ësëre cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë cui'ne ai tutu
ju'aquëna, tutu sao cuañojë yureta'a ti ne huesëre pahuë cuasahuë.
21 Ai tsoe aima'pë pa'iye sëte, Pablopi si'aohua'i jopona huëni nëcani capi:
"Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisicohua'i pa'ito de'ora'pi. Jarona pëasi-
cohua'i pani si'aye iye ai yo'oye para'huë. 22 De'oji, yure ai cuasama'pë, tutu mañare
hue'ejë'ë, si'aohua'i mësaru huajëja'cohua'i a'ë, yohuëse'e ne huesëtoje. 23 Yë'ë pacacai
necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami i huiñaëre jëjo daouna, dani capi, ñeje: 24 'Pablo ca'rama'ë
pa'ijë'ë, César quë'rona saiyeque pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë iño pa'i do'ire Maija'quëpi
si'aohua'ire më'ë ja're yohuë pa'icohua'ire huasoja'quë api, ju'iñere.' 25 Jaje pa'iye sëte
ëjaohua'i tutu mañare hue'ejë'ë, yë'ë cato Maija'quëpi i case'eje ñacaija'quë api cuasayë,
cui'ne huiñaë quëase'eje pa'ye pa'ija'coa cuasayë. 26 Mai cato saodohuëna yohuëse'e ju'a
huesëcona, tumasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."
27 Tutupi tutu saosicohua'ipi jai asi tsiaya Adríaticore huahuahuë, jopo ñami pa'i maca,
catorce mu'seña pa'i maca ja maca, ñami jopo pa'i maca yohuë ñajë sacohua'ipi je'nërepa
yeja ti'añë cuasahuë. 28 Asani huaiñere cuecuejëna, treinta y seis metros paji'i, huaiñe.

Pa'ina, ai seña maca sani tijupë cuecuejëna, veintisiete metros paji'i. 29 Pa'ina, jai quëna
pëana ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë yo sëtipëja'a cuatro quëna ca'huanoa jeo dësohuë, iti
dëquëco naupa ja'ñere. Yo'ojë esa ñatama'coni cuasahuë. 30 Iti yohuë sacohua'ire papi
yahuerepa jai huëre jeo sañu'u cajë ea du'iona, jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana casa
huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna ca'huanoare corohuë quë'rona jea dësoñu'u cajë yo'oyeje
pa'ye yo'ohuë. 31 Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne i soldado paire ñeje caquë:

"Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësaru huajëcohua'i pa'iye
peosipi."

32 Jaje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea tëa jeoreña. 33 Ñata maca
Pablopi si'aohua'ire ao huëopi ñeje caquë:

"Mai catorce mu'seña aima'cohua'i a'ë, mai pa'i ja'ñere huesëjë. 34 Jaje pa'iquëta'are
yureta'a aijë'ë, tutu pija'cohua'i, mësaru naña me macaje ne huesëye peoji."

35 Jaje ca tëjini aore ini Maija'quëre seni tëjini yëtoni ai huëouña. 36 Ai huëoquëna, ñani
quëcojë aore ateña. 37 Yohuë pa'icohua'i cato, docientos setenta y seis pai pateña. 38 Ani
tëjini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña, peojaco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

39 Ñata tomesi maca yohuë sacohua'ipi iti yeja mamire huesëcohua'i paë'ë. Pa'ijë
mejahuëre ñani, jaona së'añu'u cuasajë yo'ohuë. 40 Jaje yo'ojë yohuë jëaye sëani huahuasi
mea yë'te tëteni iti hue'ñana quëna ca'huanoa jea coehuë, cui'ne yohuë tayo peruje
joyehuë, iti po'neñeje. Jaje yo'oni tutuquëna, sai cañare mëohuë. Mëorena, yohuëpi
mejahuëna tsiojai huëo. 41 Tsiojaijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni huesëo.
Ja maca yureta'a yo sëtipëja'a joni saco'ë, ai tutu to'aquë ju'ayepi. 42 Ja maca soldado
paipi cosicohua'ire huani jeoñu'u cajë yo'ohuë, jaohua'ipi mamini catire paja'cohua'i
a'ë cuasajë. 43 Jaje yo'ojëna, Capitánpi Pablore huasosi'i caquë yo'oma'pë pa'ijë'ë, capi.
Cani si'aohua'ire cuañepi mamicohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë. 44 Ja jeteyo'je
yecohua'ipi yohuë toñana tseani mamijë saijë'ë, capi. Caëna, jaje yo'ojë si'aohua'i
huajëcohua'i yejana ti'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iye

1 Si'aohua'i yejana de'hue ti'asicohua'i pa'ijë ja saodohuë mami asahuë, Malta.
2 Si'aohua'ire yëquëre iti maca pa'icohua'ipi de'oye yo'ohuë. Jaje yo'ojë toa suani dani
cuijë'ë, cahuë. Ja mu'se cato ocoquë sësëye pa'iji. Jaje pa'ina, si'aohua'ire huëohuë,
cuija'cohua'ire. 3 Ja maca Pablo ja'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi uquëna, etacopi,
aña cuco'ë, jëtëna. 4 Pablo jëtëna añapi cuni decona, ñani iti maca pa'icohua'i sa'ñe cahuë:

"Iquë paire huaiquë pa'ima'quë, jaje pa'ipi jai tsiaya mamini jëasiquë pa'itoje, ja
yë'ta'api ite de'oye pa'iye peoyerepa Maija'quëpi yo'oma'quë."

5 Pablopi añare toana ya'cue toni ti a'si ju'iñe peoyerepa paji'i. 6 Pa'ina, si'aohua'i je
sa'yëhua cotoja'quë api, panita'a huajërepa juni taija'quë a'ni cuasajë utehuë. Utejëna, ai
yo'oye paquëna, ña jujani tiñe cuasaye ponani Diusu api, cahuë.

7 Yëquë pëa sito quëno macare Publio hue'equë jai tsio paji'i. Jaë cato saodohuë ëjaërepa
paji'i. Jaëpi yëquëre i huë'ena de'oye pëpani tres mu'seña ao aoquë ñacaji'i. 8 Jarote Publio
pëca ja'quë suña dahuëna cui'ne tsie ëta dahuë coni ju'iquë paji'i. Pa'ina, Pablopi cacani
ñani Maija'quëre seni tëjini ite jëñapi patoquëna, co'yapi. 9 Co'yaëna, asani ite saodohuë
acohua'ipi jai pai ju'icohua'ipi daë'ë. Daijëna, si'aohua'ire jujupi. 10 Jaje jujuquëna, ñani
sihuajë ai de'oye yo'ohuë. Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna aya mëni sai huëo maca yëquë
saijë ai ja'ñe cui'ne si'aye jopo caraye isihuë.

Pablo Romana Ti'añe

11 Toaso ñañëohua'ire saodohuë pani tëjini yureta'a jai yohuëna ayamë'ë, Alejandría
acona, oco tëcahuë pa'ina, pëasicona, Castor cui'ne Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesi-
cohua'ipi quë'iona ayamë'ë. 12 Aya mëni saicohua'ipi Siracusana ti'ahuë. Ti'ani toaso

mu'seña pëahuë. 13 Pëasicohua'ipi tsiaya të'tëpaja'a saicohua'ipi Regiona ti'ahuë. Ti'ani
ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë te'tepi ai tutu ju'api. Jaje ju'aquëna, saicohua'ipi se
ñatasi mu'se ti'ahuë, Puteolina. 14 Ti'ani jarona ñahuë, Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna,
jaohua'ipi pëajë'ë cajëna, siete mu'seña pëani paë'ë. Pani saicohua'ipi yureta'a Romana
ti'ahuë. 15 Yëquë saiye tsoe asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi sañope dani ti'ahuë,
yëquëre. Forona Apio quë'rona, toaso cono ucu huë'ña pa'i hue'ña, ja Romarepa ti'ama'në.
Ja maca Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë pëpapi. 16 Jaje Romana ti'asi
maca ëjaohua'ipi te'i pa'ijaquë Pablo cani te'e soldadore ite ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire
pëpahuë.

Romare Pablo Pa'iye

17 Toaso mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi, judío pai ëjaohua'ire soija'co-
hua'ire. Soina, judío pai tsi'sirena, capi:

"Do'ijërepa yë'ë judío paire co'aye sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne ja'në aiohua'i case'eje
sañope yo'oma'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Jerusalénre pa'ina, tseani romano paina
isihuë. 18 Isirena, jaohua'ipi si'aye yë'ë yo'ose'e seni asa tëjini huani jeoñe peoquëna,
etoñu'u cahuë. 19 Cajëna, judío paipi asani ësehuë. Ësejëna, sei'ë. Jaje pa'ito romano pai
ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne de'huajaquë caquë, nuñerepa yë'ë paire sañope
caye peoquëta'a jaje cahuë. 20 Jaje pa'ina, mësarute soihuë, ñaquë coca caja'cohua'ini, yë'ë
iye maca tsea cuañosiquëpi quëna me së'i pa'iyë, mai Israel pai utejë pa'iyere cuasa do'ire."

21 Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

"Yëquë më'ëre sañope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea pa'icohua'i toya daose'e
cui'ne jaropi do'ijërepa judío pai daisicohua'ije më'ëre co'aye yo'oquë api cayeje
pa'ahuë'ë. 22 Jaje pa'ina, yëquë asaye yëyë, më'ë cuasayere. Yëquë iño asajë pa'iyë, si'a
hue'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere sañope cajëna."

23 Jaje cani iti tsi'sija'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai pai tsi'sihuë, Pablo pëani
pa'i hue'ñana. Tsi'sirena, Pablopi nea hue'ña huëosiquëpi neatorepa quëa tëjipi ma'tëmo
pa'i te'te ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'epi cui'ne Moisés cuañese'epi coni
iñoquë quëapi, Jesús ayere care paji cajë sehuojajë caquë. 24 Jaje caquë quëaquëna,
yecohua'ipi Pablo caye sehuocaë'ë, yecohua'ipi sehuocaiye pahuë. 25 Jaje yo'ojë te'e
cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai huëojëna, Pablopi capi:

"Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësaru aipëre ite quëacaiquë Isaías yë'opoja'a
ñeje:

26 Sani quëajë'ë, ja daripë paire.
De'huarepa asanije asa ti'añe paja'cohua'i a'ë.
De'huarepa ñanije ña ti'añe paja'cohua'i a'ë.
27 Iohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesësico pa'i do'ire,
Cajonoaje ta'pise'ere hue'eyë.
Cui'ne ñaco caje siose'ere hue'eyë, ñañe pañë.
Asayeje pajë, cui'ne jaje pa'iquë cuasajë asa ti'añe pajajë caquë nëina,
Cui'ne yë'ëna co'iye pajëna, yë'ëpi iohua'ire jujucaiye pajaquë cajë jaje yo'oyë.
28 Jaje pa'ina, yure iyere asajë'ë, iye Maija'quë huaso cocare judío pai peocohua'ina quëaye
pa'iji. Jaohua'ita'a de'oye asacaija'cohua'i a'ë."

29 Jaje Pablo caquëna, judío paipi pëijë sañope cajë saë'ë.

30 Pablopi jarona caya ometëcahuëa pëani paji'i, i pa'i huë'e do'i ipi saiquë. Jarore pa'i
si'aohua'ire ite do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë yo'opi. 31 Yo'oquë pa'i Maija'quë cuañe
te'te ayere ca'raye peoyerepa quëaquë cui'ne Ëjaë Jesucristo ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti
josa yo'oma'pëna.

ROMANOS

Pablo Romano Sehuosicohua'ire Toyaye

1 Yë'ë Pablo, Jesucristo jo'yaë'ë. Maija'quëpi yë'ëre soini cui'ne i jëjo daoquëre nepi,
yë'ëre i huaso cocare quëaja'quëre.
2 Maija'quëpi ja huaso coca ai tsoe ca nëoquëna, ire quëacaicohua'ipi i de'o toya pëpëna
toyaahuë'ë. 3 Maija'quë mamaquë Jesucristo ayere Jesucristo pai de'oni judío pai ëjaë
David tsëcapë aquë paji'i. 4 Pai pa'iquëta'a Maija'quë mamaquë tutu quë'ire papi asayë,
i de'o joyo tutupi yo'oquëna, ju'isiquëpi huëni iñouna. 5 Jaje pa'ina, Jesucristo do'ipi
Maija'quë yëquëre i mamipi i jëjo daocohua'ire nepi, si'a yeja pa'icohua'ipi sehuoni cui'ne i
case'ere necaicohua'i pa'ijajë caquë. 6 Mësaruje jaohua'i acohua'ipi Maija'quë soisicohua'i
pa'iyë, Jesucristo tsecohua'i pa'ijajë caquë.
7 Si'aohua'i Roma daripë acohua'i Maija'quë soisicohua'ire caquë toyayë, mësarute.
Maija'quë oi soipi, mësarupi ina isisicohua'ipi de'oye pa'ijajë caquë. Soisicohua'ipi de'oye
pa'ijë'ë, Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi de'oye pa'iye isiquëna.

Romana Pablo Do'i Sai Ëaye

8 Du'ru macarepa Jesucristo do'ire yë'ë ja'quëre sihuayë, si'aohua'ire mësaruni
cuasaquë. Mësaru Maija'quëre cuasajë pa'iye si'a hue'ña pa'icohua'ire de'oye quëajëna,
sihuayë. Sihuaquë de'oji cayë, Maija'quëna. 9 Yë'ë si'a joyorepa cuasaquë Maija'quëre
necai pa'iyë, i mamaquë cocarepa quëacaiquëpi. Maija'quë api, iti ñasiquë si'anë yë'ë
mësarute cuasaquë secacaiye. 10 Si'anë Maija'quëre señë, i yëyepi pa'ina, yë'ë jaro do'i
sasi'i caquë. 11 Jaje pa'ina, cocaiye yëyë, mësarute joyo pa'iye, ai jerepa tutu quë'iohua'i
pa'ija'cohua'ire. 12 Ñeje caquë cayë: Maija'quëre mai cuasayere sa'ñe cocaiyere caquë
yë'ëpi mësaru cuasayere se cocaina, mësarupi yë'ë cuasayere cocaijë'ë. Jaje yo'ojë sa'ñe
cocaiye pa'iji.
13 Maija'quë do'ijë yë'ë mësaru quë'ro sasi'i si'anë caquëta'a yureje ja yë'ta'a saiye
pañere asajë'ë caquë quëayë. Hueare tëayeje pa'ye mësaruja'a Maija'quë joyo ayere
sani tëasi'i caquë cuasahuë, yequë hue'ña judío peocohua'ija'a tëayeje pa'ye. 14 Jaje
pa'ina, yë'ë sehuosi do'ire tañe asacohua'ire, huesëcohua'ire, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i
peocohua'ire, si'aohua'ire quëaye pa'iji. 15 Jaje yo'oquë cui'ne mësaru Roma pa'icohua'ireje
Maija'quë coca quëacaiye yëyë.

Maija'quë Coca Tutu Quë'i

16 Maija'quë huaso coca quëaye yë'ëre huajëya'ye nëiñe paji. ¿Maija'quë tutu quë'i
cocarepa me yë'ëre huajëya'ye nëico'ni? Si'aohua'ire ite sehuocohua'ire huaso ja'ñe a'ë,
judío paire cui'ne judío pai peocohua'ireje. 17 Jaje pa'ina, necaire paye pa'iji cuasa do'ire
Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire neñere quëaji, de'o cocapi: "Nuñerepa pa'iquë cato,
Maija'quëpi necaire paye pa'iji cuasayepi pasipi" caji tsoe toyase'e.

Do'i Quë'iohua'i Pa'iye

18 Iohua'i co'aye yo'oyepi Maija'quë coca ye'yayere sañope yo'oyë. Jaje yo'osicohua'ire
Maija'quëpi ma'tëmore papi iohua'i yo'osi do'i co'ayere papi sai ja'ñe jëjo dao jañere
iñopi, maire. 19 Jaohua'i tsoe asayë, ta'ñe Maija'quë ayere. Jaje pa'ina, ipi jaohua'ire du'ru
iñopi, i ayere ña ja'ñe. 20 Si'aye iye yeja pa'iye ipi de'huapi. I de'huani pa'i macapi huëoni
i nese'ere ñajë Maija'quë pa'iye asayë, ite ñama'pë pa'inije. Jaje pa'ina, Maija'quë tutu
quë'ipi cui'ne ti pani huesëquë pa'iye asajëta'a de'oye yo'oye pasi do'ire, ca de'huani jëa
ti'añe peoji, jaohua'i. 21 Jaje Maija'quë pa'iye asacohua'ipi Maija'quëre papi cajë ite oiye
pahuë. Cui'ne yequeje de'oquëre papi caye pahuë. Coa ai jerepa yeque ti do'i peoyere
cuasahuë. Cui'ne iohua'i huesë joñoapi nea hue'ñana ne huesëhuë, co'a joñoa hue'e do'ire.
22 Jaje pa'ina, ta'ñe pa'iohua'i a'ë cacohua'ita'a coa ai jerepa huesëohua'i pa'iyë. 23 Maija'quë
de'oquërepa pa'iquëta'are tiñere señë, ju'icohua'ije pa'iohua'ire de'huase'ere, paije pa'ire,
pi'aje pa'ire, nëicohua'ije pa'ire cui'ne añaje pa'ire de'huase'ere.

24 Jaje pa'ina, señajë mësaru yëyeje yo'ojë pa'ijë'ë caquë jeocopi, Maija'quë. Jaje
caquë jeocouna, huajëya'ye sa'ñe yo'ohuë, iohua'i capëje ti oiye peoyerepa. 25 Nuñerepa
Maija'quë cocare asaye yëma'pë coa ai jerepa cosoyere asahuë. Cui'ne jaje yo'ojë
Maija'quë de'huasi co'amañare sei'ë, de'oquëre pa'ë cajë. Maija'quëre pare sema'pë cui'ne
Maija'quëre pa'ë caye pahuë. Maija'quë cato ti de'oquëre pa'ë caye pa'iji, si'anë. Jaje
pa'ijaquë.
26 Jaje pa'ina, Maija'quëpi jeocopi, co'aye si'sire yëcohua'ini coequë. Jaje pa'ina,
nomiohua'ije Maija'quë cuañese'e jeoni sa'ñe nomiohua'ija'a ëmëre yo'oyeje yo'ohuë,
si'si. 27 Cui'ne jaje ëmëohua'ije nomiohua'ire yo'oye jeoni sa'ñe ëmëohua'ija'a yo'ohuë.
Ëmëohua'ipi huajëya'ye yequë ëmëohua'ini yo'o do'ire iohua'i capëapi ai yo'oyë, iohua'i
co'aye yo'o do'ire sai cuañojë.
28 Jaje pa'ina, iohua'ipi Maija'quëre asaye coeye sëte, ije iohua'ire jeocopi, joyo
huesëohua'i pa'ijë iohua'i yëyeje co'ayere pa'ijajë, caquë. 29 De'oye nuñerepa pa'iye
peocohua'ipi co'ayese'epi timësicohua'ipi pa'iyë, si'si yo'oye, nomi yëye, ëa ñañe jaiye
tayo yo'oye. Co'amañare ëa ñajë co'aye cuasaye, huani jeoñe, uihuaye, cosoye, co'a
merepa co'acohua'ipi cui'ne co'a coca carojaicohua'i pa'iyë. 30 Yecohua'ini co'acohua'i
a'ë cayë, Maija'quëreje coecohua'i a'ë, josa yo'ocohua'i a'ë, coa paipi ne ti'añe pa'iji
cuasacohua'i a'ë, cui'ne yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasacohua'i a'ë. Co'ayere ai jerepa se cuasa
huëocohua'ipi cui'ne pëca ja'quëohua'ireje de'oye sehuoma'cohua'i a'ë. 31 Yëhuoye asa
ti'añe coecohua'i a'ë. Iohua'i ca nëose'eje yo'o ti'ama'cohua'i a'ë. Iohua'i sihuama'cohua'i
a'ë. Yecohua'ireje sañope yo'ose'ere sai de'huama'cohua'i a'ë. Ai yo'ocohua'ire teaye
pa'iohua'ire yecohua'ire ñama'cohua'i a'ë. 32 Jaohua'i cato Maija'quë cuañese'e si'aye
asacohua'i a'ë. Cui'ne asacohua'i a'ë, iye yo'osicohua'i pani do'i quë'iohua'ipi pa'ijë
juni huesëye pa'iji case'eje. Jaje asacohua'ita'a ai jerepa co'ayere yo'ojë pa'iyë. Cui'ne
yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, sihuajë yëjë ñañë.

2

Maija'quë Nuñere Papi Ca Huesoye

1 Yequë yo'ose'ere ña tëjini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani ca de'huani jëa
ti'añe peoji. Më'ëpi yequë yo'ose'ere ña tëjini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani,
më'ëja'a co'ye ca huesoye pa'iji, më'ëje cui'ne yo'o do'ire. 2 Jaje pa'ina, asayë, mai
Diusupi pai yo'oyere ña tëjini i coca cayeje pa'ye nuñerepa ca huesoja'quë api, ja co'ayere
yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji ca maca. 3 Jaje pa'ina, më'ëpi cuasani Maija'quë pai ñape
yo'ose'e ña tëjini ca hueso mu'se ti'aëna, yecohua'ire tayoyë, cuasaquëpi cui'ne më'ëpi
iohua'i yo'oyeje yo'oquë pani ¿jëaja'quë a'ë, cuasaquë? Jëaye peoji. 4 ¿Më'ëre ponañere
caquë Diusu dahuëre quëcoquë yo'oquëna, i oi yo'oyere asama'ë huesëquë coeyë, më'ë?
5 Jaje pa'iquëta'are më'ë joyo jëa do'ire më'ë pa'iye ponëma'ë coequë paë'ë, më'ë. Jaje
yo'oquë ai jerepa më'ë nejo cuaño ja'ñere tsi'so timëñë, më'ë Maija'quë pai ñape yo'ose'e
ña tëjini ca hueso mu'se ti'aëna, sai ja'ñere më'ë yo'ose'eje pa'ye. 6 Ja maca ipi pai ñape
yo'ose'eje pa'ye saija'quë api. 7 De'oye yo'oyere yo'o jujama'cohua'ipi ëja deoyere cui'ne i
de'oye pa'iyere cui'ne ju'i ma'ñere co'esicohua'ini Maija'quëpi ti pani huesëyere isija'quë
api. 8 Isiquëta'a yecohua'ipi iohua'ise'e cuasajë nuiñere sehuoma'pë coa co'ayere tuiyë.
Jaohua'ire cato Maija'quëpi pëi nejoja'quë api. 9 Si'aye co'aye yo'ocohua'ire ai yo'oye
cui'ne oiye pasipi, du'ru macarepa judío paipi jeteyo'je judío pai peocohua'ije. 10 Jaje
pa'iquëta'are Maija'quëpi de'oye yo'osicohua'ire cato sihuaye, cui'ne ëja deoyere cui'ne
de'oye pa'iyere isija'quë api. Du'ru macarepa judío paini jeteyo'je judío pai peocohua'ireje
isija'quë api.
11 Jaje pa'ina, Maija'quë cato icohua'i yecohua'i a'ë caquë yo'oma'quë api, si'a yë'quë
maca ñaquë api, si'a paire. 12 Jaje pa'ina, Moisés cuañese'ere asama'cohua'ipi co'aye
yo'ocohua'i pa'itoje ja yë'ta'a nejoja'cohua'i a'ë, Moisés cuañese'e asama'cohua'ire. Cui'ne
Moisés cuañese'e asasicohua'ita'a co'aye yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji, Moisés cuañese'e
ca do'ire. 13 Cuañese'ere coa asacohua'i cato, nuñerepa pa'icohua'i peoyë. Cuañese'ere

yo'ocohua'i cato nuñerepa pa'icohua'i a'ë ca huesoye pa'iji. [14] Judío pai peocohua'i cato
toya cuañese'eje ti peoyë. Jaje pa'iohua'ita'a cuañese'e pacohua'ipi yo'oyeje pa'ye yo'ojë
pa'iyë, iohua'i cuasase'epi. Jaje yo'ojë iohua'ipi iohua'ire cuañeñe neñë. [15] Jaje pa'ina,
iohua'i yo'oyepi iñoñë, iohua'i joñoare cuañese'e pa'iye paye. Jaje pa'ina, iohua'i joñoa
cuasayepi caja'coa, de'oji më'ë yo'ose'e panita'a co'aji, më'ë yo'ose'e. Jaje cani iñoji,
cuañese'epi joñoare pa'iye. [16] Cui'neje iohua'ire caja'quë api, Maija'quë ca hueso mu'se
pa'ina. Ja mu'se cato Maija'quëpi Jesucristo ja're si'a pai yahue yo'ose'e ña tëjini ca
huesoye pa'iji, yë'ë de'o cocarepa quëase'eje pa'ye.

Judío Pai Cui'ne Moisés Cuañese'e

[17] Më'ëpi judío pai pa'ima'quëje ñani caquë jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi, Moisés cuañe-
se'ere asaquëpi, Maija'quëre pare payë caquë sihuaquëpi, [18] Maija'quë yëye ta'ñe asaquëpi,
cui'ne cuañese'epi de'oyerepa ti'añere ye'yesiquëpi, [19] yecohua'i ñaco ca peocohua'ije
pa'iohua'i pa'icohua'ire ye'yaquëre pa'ë cuasaquëpi, cui'ne nea hue'ñaje pa'i hue'ñare
pa'icohua'ire de'oyepi miacaiyeje pa'ye yo'o iñoquëre pa'ë cuasaquëpi, [20] cuañese'e
pacohua'ipi, ta'ñe asaye cui'ne nuñerepa yo'oyere ye'yaye payë cuasaquë huesëcohua'ire
ye'yaquë pa'iquëpi cui'ne tsije pa'iohua'ire quëa ti'añë cuasaquëpi. [21] Jaje pa'iquëpi
ye'yaquë a'ë cuasaquë pani ¿me yo'oquë më'ëja'a co'ye ye'yama'quë'ni? Jare më'ëpi
co'amaña yahue i ma'ñe a'ë quëaquëta'a ¿cui'ne me nesi'quë më'ëpi co'amaña yahue
imaquë'ni? [22] Yequë nomiore yo'oma'ë caquëta'a, ¿me yo'oquë më'ëpi jaje yo'oquë'ni?
Cui'ne më'ëpi coa de'huasicohua'ire ñani coequëta'a ¿me nesi'quë iohua'i se huë'ña pa'i
co'amaña yahue imaquë'ni? [23] Maija'quë cuañese'ere pare pacohua'ipi pa'iyë caquëta'a,
mësarupi cuañese'ere de'oye sehuocaima' do'ire yecohua'ipi Maija'quë co'aquë api cayë.
[24] Jaje yo'oye pa'ina, ñare paquë toyase'e caji: "Judío pai peocohua'i co'aye cayë, Mai-
ja'quëre, mësaru co'aye yo'o do'ire."

[25] Jaje pa'ina, më'ëpi cuiri ca'ni tëasiquëpi Moisés cuañese'ere si'aye sehuocaito co-
caiji, më'ë yo'ose'e. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cuañese'ere sehuocaima'quë pani ca'ni
tëama'quëje pa'i pa'iye pa'iji. [26] Jaje pa'ina, tëama'quëta'a si'aye cuañese'ere yo'oni ca'ni
tëase'eje pa'i pa'iye pa'iji. [27] Jaje pa'ina, i ca'nihuë tëama'quëta'a, cuañese'ere si'aye
sehuoquëna, ja yo'oyepi më'ëni co'aye yo'oquëre iñoja'quë api, toyase'e paquëta'a cui'ne
ca'ni tëasiquëta'a sehuoma'ë pa'isiquëre. [28] Judíorepa pasi'i caquë coa ëmëje'ese'epi yo'ojë
ti'añe peoji. Cui'ne nuñerepa cuiri ca'ni tëaye cato ëmëje'epi yo'oye peoji. [29] Jaje pa'ina,
judíorepa cato pa'iye pa'iji nuñerepa sa'nahuëre papi. Cui'ne cuiri ca'ni tëase'epi sa'nahuë
joyore pana tëasiquëje pa'i pa'iye pa'iji. Coa cuañese'epi ti'añe peoji. Maija'quë joyo neñe
a'ë, iye cato. Jaje pa'ina, iye cayeje ne cuañosiquë cato Maija'quëre papi de'oquë api caquë
ña nëosiquë api, pani pai mañapi.

3

[1] Jaje pa'ina, ¿iquere do'i paquë'ni, judío pai pa'iye cui'ne cuiri ca'ni tëasicohua'i pa'iye?
[2] Ja cato jaiye cocaiye pa'iji, du'rurepa Maija'quë judío paina i coca de'hue pacaija'cohua'i
a'ë caquë isisi do'ire. [3] Jaje pa'iquëta'are jaohua'i judío acohua'ipi nuñerepa yo'oyere yo'o
jujani jeotoje Maija'quë cato i ca nëose'ere jare yo'o ti'aquë pa'iji. [4] Maija'quë cato i coca
nuñerepa cayeje pa'ye yo'o ti'aquë api, si'a pai coa cosocohua'i pa'itoje. I cato cosoma'quë
api. Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Nuñerepa pa'iquëre iñoñe pa'iji, më'ë case'epi.

Cui'ne yecohua'ipi më'ëre ña tëjini ca hueso maca më'ëpi de'oquërepa etaja'quë a'ë.

[5] Mai tayo yo'oyepi Maija'quë nuñe yo'oyere de'oyerepa iñojë pa'ito Maija'quë mai tayo
do'ire nejoquë pani Maija'quë nuñe yo'oma'quëpi nejoji. ¿Jaje caye pa'iquë? Pani, pai caye
ayepi caye a'ë. [6] Jaje caye peoji. Maija'quëpi nuñe yo'oma'quë pani, si'a pai tayo yo'ose'e
ña tëjini ¿me pai yo'oyere ca huesoye pa'iquë'ni?

[7] Jaje pa'iquëta'are yë'ë cosoyepi Maija'quë nuñerepa pa'iyere ai jerepa de'oye iñocaiye
pa'ito ¿me neni yë'ëre tayoquë api caye'ni? [8] Jaje pa'ito ¿me yo'oquë co'ayere yo'o-
ma'quë'ni, de'oyepi pa'ija'core? Iye cato yecohua'ipi cayë, maire. Co'aye cuasajë sañope

cacohua'ini co'aye yo'ojë de'oyere ti̱'añe pa'iji ye'yayë cayë, maire. Ja̱je cacohua'ire nuñerepa yo'oquë nejoñe pa'iji.

Si'aohua'i Do'i Quë'iohua'ipi Pa'iyë

9 ¿Ja̱je pa'ito mai judío pa̱ipi ja̱ohua'i se̱ña maca de'ocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iye? ¡Pa̱ni!
De'ocohua'i peoyë. Tsoe mai judío pa̱ipi de'ocohua'i pa'i ma'ñe i̱ñohuë. Ja̱ohua'i ja̱'re si'a
yë'quë maca co'ayepi pacona, pa'iyë. 10 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Te'i macaje̱ ti peoji, de'oquë.
11 Asani pasi'i cacohua'ije̱ peoyë.
Peoyë, Maija'quëre co'ecohua'ije̱.
12 Si'aohua'i tayo sani huesësicohua'i a'ë. Si'aohua'i do'i peocohua'i a'ë, ti co̱caima'co-
hua'ipi.
De'oye yo'ocohua'i, te'i macaje̱ ti peoji, de'oye yo'oquëje̱.
13 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i tërëhuë̱a cato pa̱ire ta̱sico de'hua si̱oma'coje̱ pa'io, coa nejo cocare
etaye.
Si'aohua'i tse̱meñoapi coa cosoyë.
A̱ña tsi̱maje pa'yepi si'aohua'i yë'opo̱a pa'iyë.
14 Yequëre ai yo'o hua̱no'i co'ayese'e yecohua'ire cayë, cui'ne sëjeñese'e.
15 Pa̱ire esa huani je̱oñese'e yëcohua'i a'ë.
16 Si'aohua'i co'aye yo'oyepi ai yo'oye cui'ne nejoñe i̱siyë.
17 Cui'ne ñama'pë pa'iyë, de'oye pa'i ma'arepa.
18 Ja̱je pa'iohua'ipi ti ca'raye nëima'ëna, Maija'quëre cuasama'pë pa'iyë, a'ri mañaje.
19 Si'aye tsoe hue̱'ña Moisés cua̱ñese'e judío pa̱i cua̱ñese'e pacohua'ipi si'aye yo'oye
pa'iji caji cajë asayë, mai. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ohua'i tayo do'i ca de'huani jëaye peosipi.
Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'e ñani ca hueso mu'se ti̱'asi maca si'aohua'i iye yeja acohua'i ca
hueso cua̱ñoja'cohua'i a'ë. 20 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'ere sehuojë yo'ocohua'i cato Maija'quë
ja̱'re co̱ni pa'iye ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë. Cua̱ñese'epi mai tayose'ere i̱ñoji.

Maija'quëre Cuasayepi Huaso Cua̱ñoñe Pa'iji

21 Yure cato Maija'quë nuñerepa pa'iohua'ire de'ocohua'ire pare neñere i̱ñopi, cua̱ñese'e
cayere yo'oma'ë, ti̱rona se o̱ani. Iye cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere cui'ne
Moisés cua̱ñese'e toyase'ere ñajë asayë, i̱ ja̱je yo'oye.
22 Ja̱je pa'ina, Maija'quë iquë jerepa pa'ire cuasama'quëpi i̱ nëñerepa pa'iyere i̱siquë api,
coa si'aohua'i Jesús i̱re papi cuasacohua'ire. 23 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i tayo yo'ocohua'ire sëte
si'aohua'ire Maija'quë de'oyerepa ti̱'añe caraji. 24 Ja̱je pa'ijëta'are Maija'quëpi oi nuñerepa
pa'iohua'ire nepi, i̱ coa i̱siyepi, Jesucristo do'ipi huasoquë.
25 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi Cristo ju̱'ini tsie je̱osi do'ipi pa̱i co'aye yo'oye sa̱i de'huaye nepi.
Ja̱ sa̱i de'huayere ti̱'añe pa'iji, Jesuni necaiquëre papi asa do'ipi. Cui'ne tsoe acohua'i tayo
yo'ose'ere coa sa tëto saima'ë paji'i, Maija'quë. Jesús tsiese'epi sa̱i de'huapi. Ja̱je yo'oquë i̱
nuñerepa pa'iyere cui'ne i̱ quëcose'ere i̱ñopi. 26 I̱ñoni yureje̱ Diusu nuñerepa pa'i a'ë caquë
i̱ñoquë yo'opi. Yëquëje̱ cui'ne Jesús tsiese'epi Jesure i̱re papi cajë asacohua'ire nuñerepa
pa'iohua'ire nequë a'ë caquë i̱ñoquë yo'opi, Maija'quë.
27 ¿Yure jerore pa'ico'ni, mai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasaye? Tsoe peoco. ¿Me yo'oco
peoco'ni? Maija'quëre necaiquëre pare cuasa do'ire peoco, pa̱ni cua̱ñese'ere yo'o do'ire.
28 Maija'quëre necaiquëre pare cuasaquëni nuñerepa pa'i api ca huesoye pa'iji, Maija'quëpi
cua̱ñese'e yo'oma'quë pa'itoje̱. Ja̱re tsoe asayë, mai.
29 ¿Mësarupi cuasato Maija'quë judío pa̱i Diususe'e pa'iquë? ¡Pa̱ni! Judío pa̱i peocohua'i-
je̱ Diusure payë, i̱te. 30 Ja̱je pa'ina, yequë Diusu peoji, te'i api. Ja̱re i̱pi pa̱ire nuñerepa
pa'icohua'ire ca huesoye pa'iji, ca̱'ni tëasicohua'ire cui'ne pa̱cohua'ireje̱, coa si'aohua'i
i̱te necaiquëre pare asacohua'ini. 31 Ja̱je pa'ito ¿coa mai i̱te necaiquëre pare asayepi ja̱'në
cua̱ñese'e je̱ocoye pa'iquë, co̱cai ma'ñe de'huani? ¡Pa̱ni, ja̱je yo'oye! Coa ai jerepa yureta'a
cua̱ñese'ere de'oyere pa'ë cacaijë yo'oyë.

4

Abraham Yo'ose'epi Iñoñe

1 ¿Iquere mai ai Abraham ti'aë'ni, i yo'o do'ipi? I ayere cañu'u, yure. 2-3 Toyase'e caji:
"Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ire papi caquë cuasa
do'ire." I yo'o do'ipi nuñerepa pa'i pa'iye Abraham ti'añe papi. Ti'asiquë pani jerepa pa'i
a'ë cara'pi. Yure cato Maija'quë ña hue'ñana jaje ca ti'añe peoji. 4 Co'amaña necaiquëre
saiñe cato coa isise'e peoji, nesi do'ire saiñe a'ë. 5 Jaje pa'iquëta'are co'amaña nesi do'ire
peoquëpi Maija'quëni nuñerepa pa'i ca hueso cuañoñe pa'iji. Coa ite ire papi cuasa
do'ire co'aquëre nuñerepa pa'iquë api, ca huesoquëni cuasa do'ire. Jaje yo'oye pa'iji.
6 Maija'quëpi yequëre ñani i yo'ose'ere cuasama'ë nuñerepa pa'ire ca huesoquëpi ai sihuaji.
Davidje cui'ne capi, toyase'epi. 7 I case'e cato caji ñeje:

Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejesicohua'ipi, cui'ne
iohua'i co'aye yo'o do'ire coa sai tosicohua'ipi.

8 Sihuaquë pa'iyë, Ëjaëpi co'aye yo'ose'ere cama'ëna, sai tosicohua'ipi.

9 ¿Jaje pa'ito iye sihuaye ca'ni tëasicohua'ise'ere sihuaye pa'iquë? Pani. Ca'ni tëama'-
cohua'ije ja sihuaye payë. Tsoe maipi asahuë. Toyase'e cato caji, Diusupi Abrahamre
nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ire papi caquë cuasa do'ire. 10 Jaje pa'ito
¿ite je yëhua nuñe pa'iquë api, Abrahamre caë'ni, i ca'ni tëasi jeteyo'je? Pani ja yë'ta'a
tëama'në jaje ca nëopi. 11 Ca nëosiquëpi jeteyo'je, ca'ni tëa cuañopi, Maija'quë cuañequëna.
I ca'ni tëase'epi iñoñe a'ë, Maija'quëpi tëama'quë pa'inë nuñerepa pa'iquë api, ca hue-
sose'ere. Cui'ne Abraham cato tëama'cohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasacohua'i
pëca ja'quë api. Jaje pa'ina, Abraham cuasase'eje cuasacohua'ire Maija'quëpi nuñerepa
pa'iohua'ire ca huesoji. 12 Ca'ni tëama'quë pa'inë Abraham Maija'quëre necaiquëre pare
cuasase'eje pa'ye ca'ni tëasicohua'ipi cuasacohua'i pëca ja'quë api.

Maija'quë Ca Nëose'ere Ti'añere Quëaye

13 Maija'quë Abrahamre cui'ne i tsëcapë acohua'ire iye yejare isija'quë a'ë ca nëoni, ca
nëoma'ë paji'i, Abrahampi cuañese'ere yo'o ti'a do'ire. Coa ai jerepa ca nëopi, Abrahampi
Maija'quëni necaiquëre papi cuasa do'ire. Ja do'ire Abrahamre nuñerepa pa'ire ñaquë
Diusu isisi ca nëopi. 14 Jaje pa'ina, cuañese'e caye yo'o ti'acohua'ipi Maija'quë ca nëose'ere
ti'añe pa'ito, Maija'quëre necaiquëre papi cuasayepi do'i peoye patira'pi, cui'ne Maija'quë
ca nëose'epi do'i peoye ne huesëra'pi. 15 Cuañese'e cato ai yo'o ja'ñere isiji, Maija'quë sai
de'huaquëna. Cui'ne cuañese'epi peoquëna, ¿Me sañope yo'oye pa'iquë'ni?

16 Maija'quë ca nëose'e cuañese'ere pacohua'ise'e ti'añe peoji. Cuañese'e peocohua'ije
ti'añe pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'ipi ti'añe pa'ijaquë cani coa do'i peoye i
ca nëose'ere isiye pa'iji, Abraham cuasase'eje pa'ye cuasacohua'ini. Jaje pa'ina, Abraham
mai pëca ja'quë api. 17 Toyase'epi caji: "Jai pai pëca ja'quëre yë'ëpi nehuë, më'ëre." Jaje
Diusu ca nëouña. Abraham cato Maija'quëre ju'isicohua'ire pa'iye isiquë api asapi.

18 Cuasaquëpi ñani uteye peotoje Abraham cato ca nëose'erepa pa'ija'coa cuasaquë
utequë paji'i. Jaje pa'ina, jai pai pëca ja'quë de'opi, Abraham. Maija'quë ite ca nëose'eje
pa'ye ti'api. Ja ca nëose'e cato caji: "Jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë." 19 Ca nëose'ere
asaquëpi cien ometëca paye ja'i maca pa'ina, Zara i paco i coni aiohua'i pa'inije Abraham
tsi paye peoji asaquëta'a necaiye pa'iji cuasase'e coa ne huesoma'ë paji'i. 20 Jaje pa'ina,
Maija'quë ca nëose'e jëa coeye papi. Coa case'e a'ë cuasaye papi. Coa ai jerepa pa'i ja'ñere
pa'ë cuasapi. Jaje cuasaquëpi ai jerepa cuasare paquë de'opi. De'osiquëpi Maija'quëre
de'oquëre pa'ni caquë sihuapi. 21 Maija'quë si'aye ne ti'añe tutu paquëpi i ca nëose'ere
neja'quëre papi cuasapi, jëa coeye peoyerepa. 22 Jaje pa'ina, Maija'quë nuñerepa nequë api
cuasa do'ire nuñerepa pa'ire ca huesopi.

23 Abrahamre Maija'quë nuñe pa'ire ca huesopi cajë toyase'e Abrahamse'ere cajë toyaye
pahuë, maireje cajë toyase'e a'ë. 24-25 Jaje pa'ina, maire nuñerepa pa'iohua'ire nesi'i caquë
mai do'ire jucacani huëji'i, Jesús. Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesure ju'isiquëpi huëisiquëni ire
papi cajë cuasacohua'ire Diusupi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji, maipi ite necaire paquë
api cuasa do'ire.

5

De'oye Pa'iye

1 Pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quë maire nuñe pa'iohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina,
Maija'quë ja're coni de'oye pa'iyerepa ti'ahuë, asajë pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo do'ire.
2 Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo do'ipi de'hue ti'ahuë, Maija'quë i oi pa'i hue'ñarepa yure
sihuajë pa'iye. Maija'quë de'oyerepa pai ñape pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë ute jujama'pë
pa'iyë. 3 Ja yë'ta'a ai yo'oyeje pa'iji. Jaje ti'aruje sihuayë, ai yo'oyepi quëcojë dahuëre
pa'iohua'ire de'oye. 4 Quëcojë dahuëre yo'oyepi mai ti'añe pa'iji, neñasicohua'irepa
pa'iyena. Neñasicohua'irepa pa'iyepi jëa coeye peoyerepa utejë pa'iyena ti'añe pa'iji, mai.
5 De'o joyo i isiquë yo'oyeja'a Maija'quëpi mai joñoana i oiyere isi timë huesoji. Jaje pa'ina,
mai jëa coeye peoyerepa utejë pa'iye coa teaye ute tayoye peoji.
6 Jaje pa'ina, co'ye huasoye peoquëna, ne ti'ama'cohua'i pa'i do'ire Cristo jucacaji'i, iti
macarepa ti'aëna, co'acohua'ini caquë. 7 A'jiñe peoji, yequëni jucacaiye. Nuñe pa'ire pani
jucacasi'i caquë yo'oquëje peoji. Coa te'i pati'ñe pa'i api, ai de'oquërepa do'ire caquë
jucacaiquë. 8 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato i oiye iñopi, maire, ja yë'ta'api co'acohua'i
pa'itoje Cristo maire jucacaiyepi. 9 Jaje pa'ina, Cristo Jesús ju'isi do'ipi maire nuñerepa
pa'icohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina, yure cato jerepa Jesús oi necai do'ire tëji mu'serepa
Maija'quë pëi nejoquëna, jëaja'cohua'i a'ë, mai. 10 Mai ite sañope yo'ocohua'i pa'i macata'a
Maija'quë maire i mamaquë ju'i do'ipi i ja're de'oye pa'iye nepi. Jaje nesiquëpi yure cato
jerepa Cristo huajëquërepa pa'iyepi huasoja'quë api, maire, tsoe ipi de'oye pa'iye sëte.
11 Cui'ne jase'e pa'iye paji. Maija'quëre sihuayë, Cristo Jesús do'ire ini pacacaijë. Jaje pa'ina,
Cristo do'ipi i ja're coni de'oye pa'iye ti'ahuë.

Adán Cui'ne Cristo

12 Te'i ëmëpi co'aye yo'o huëopi. Ja yo'o do'ire juni huesëye huëopi. Jaje pa'ina, si'ao-
hua'i juni huesëye pa'iji, si'aohua'i co'aye yo'ocohua'i sëte. 13 Ja yë'ta'a cuañese'e peo'në
co'aye yo'oyepi tsoe paji'i, iye yejare. Pa'ina, cuañese'e peoquëna, co'aye yo'ocohua'ire
sañope caye peopi. 14 Jaje pa'iquëta'are Adán pa'inëpi Moisés pa'inëna si'aohua'i juju
huesëahuë'ë, Adán Maija'quë cuañese'ere sehuoma'ë yo'ose'eje pa'ye yo'oma'cohua'ita'a
co'aye yo'ocohua'ipi. Adán cato Jesucristo daija'quëje pa'i paji'i.
15 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë isiyepi Adán co'aye yo'ose'e tëto saise'ere pa'ë. Te'i Adán
co'aye yo'osi do'ire jai pai jujuhuë. Jaje pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë jai pai de'oye
pa'i ja'ñere, huasoyere coa isiyepi jerepa pa'ye a'ë. 16 Adán co'aye yo'ose'epi maire necaiye
peoji. Maija'quë isise'epi jaiye necaiye pa'iji. Te'ipi te'ore co'aye yo'o do'ire maire nejoñe
pa'iji. Maija'quë isise'e cato jaiye co'aye yo'osicohua'i pa'itoje nuñerepa pa'iohua'ire
necaiye a'ë. 17 Ju'iñe je'quë te'i ëmë co'aye yo'osi do'ire tutu papi. Jaje pa'ye jerepa tutu
paja'cohua'i a'ë, huajëyerepa pa'iyere Jesucristo te'i do'ire Diusupi nuñerepa pa'icohua'ire
ca huesocohua'ipi.
18 Jaje pa'ina, Adán i co'aye yo'osi do'ipi si'a paire ne huesëja'cohua'ire nepi. Cui'neje
pa'ye yo'oquë Jesucristo nuñerepa yo'oyepi si'aohua'i de'oye ti ne huesëye peoye de'oye
pa'i ja'ñe necaji'i. 19 Ñeje caquë cayë: Te'i de'oye sehuocaima'ë pa'isi do'ipi, si'aohua'i
co'acohua'i paë'ë. Jaje pa'iquëta'are, te'i de'oye sehuocaiquë pa'isi do'ire jai pai nuñe
pa'iohua'irepa pa'iye ti'ahuë, Jesucristo do'ipi.
20 Jaje pa'ina, Maija'quëpi cuañese'e isipi, co'ayepi ai jerepa pa'ija'quë caquë. Jaje jaiye
co'aye pa'itoje Maija'quë oiyepi ai jerepa jaiye pa'iji. 21 Ja'në co'ayepi cato pai ëjaërepaje
pa'ye paji'i, paire cuañequë juni huesëyena saquëpi. Yure cato Maija'quë oiyepi nuñerepa
yo'oyeja'a pai ëjaërepaje pa'ye de'opi, Jesucristo yo'o do'ipi, ti pani huesëyena saja'quë
caquë.

6

Cristore Sehuosicohua'i Pa'iye

1 ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni? ai jerepa co'ayere yo'oñu'u, Maija'quë oiyere
jerepa iñoja'quë api caquë. 2 ¡Pani jaje caye! Tsoe mai co'aye yo'oye jeosicohua'i cato

jụ'isicohua'ije pa'yepi pa'iyë. ¿Me jaje pa'ito ja yë'ta'api co'aye yo'ojë pa'iye'ni? 3 Oco do
maca Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyena cacajë i jụ'ise'eje pa'ye juë'ë, mai. Mësaru jare tsoe
asayë. 4 Jaje mai oco do maca jụ'isicohua'ire Cristo ja're te'e ta cuañosicohua'ije pa'iohua'i
pa'iyë. Ja maca Cristore pëca ja'quë i de'o tutupi yo'oquëna, Jesús huëise'eje pa'ye cui'ne
maije huëiye pa'iji, huajëye pa'iyena.
5 Jaje pa'ina, Cristo jụ'ise'eje pa'yena tsiosicohua'i sëte, cui'ne i huëise'eje pa'ye maipi
huëiye pa'iji. 6 Co'ayere ëjaëje pa'ire pajë necaiyere cui'ne mai paise'e yë tuture nejose'e
pa'ijaquë cajë Cristo ja're que cuañosicohua'ipi pa'iyë asayë, mai. 7 Jaje pa'ina, jụ'isiquë
cato co'ayepi jo'ya nesiquë peoji. 8 Jaje pa'ina, Cristo ja're te'e jụ'isicohua'i pani i ja're
coni pa'ija'cohua'i a'ë cuasayë. 9 Tsoe maipi asajë pa'iyë, Cristo te'e juni huesësiquëpi
tijupë juni coñe pase'e. Jụ'iñe ite tijupë quëcoye peoji. 10 Co'a tutupi naë payere ti
nejoquë Cristo jujì'i. Jaje jụ'isiquëta'a i huajëquë pa'iyepi Maija'quëre pacacaiji. 11 Jaje
cui'ne jụ'isicohua'ije pa'i pa'ijë'ë, co'aye itire yo'oma'pë cajë, co'aye yo'oyepi pa'itoje. Jare
cuasajë huajëcohua'irepa Maija'quëre pacacaijë'ë, mai Ëjaë Cristo Jesús ja're pa'icohua'ipi.
12 Jaje pa'icohua'i sëte mësaru co'ayepi cuañe cuañosiquëje pa'i pajë'ë, capë yëyere yo'o-
ma'pë cajë. 13 Yureta'a mësaru capëare isima'pë pa'ijë'ë, co'ayere yo'oja'co cajë. Mësaru
capëare jụ'isicohua'i huëisicohua'ije pa'icohua'ire Maija'quëna isijë'ë, de'o nuñerepa
yo'oyere nejajë cajë. 14 Co'aye yo'oyepi yureta'a ëjaë cuañeñeje pa'ye maire cuañe cuañoñe
peoji, Moisés cuañeñepi maire meñe cuañe cuañoñe peo do'ire, coa Maija'quë oiyepi meñe
pa'i do'ire.

Jo'yaohua'i Pa'iye Ayere Quëaye

15 ¿Maija'quë oi ñacaiyere meñe pa'ijë cuañese'e meñe peo do'ire co'ayere yo'ojë pa'iye
pa'iquë? Pani. ¿Me neni jaje yo'oye'ni? 16 Jaje pa'ina, mësarupi tsoe ta'ñe asayë.
Jo'yaë cato ëjaëna isisiquëpi i cuañeñere sehuocaija'quëpi pa'iji, cajë. Jaje pa'ina, ëjaëre
necaicohua'i cato sehuocaiye pa'iji, iohua'i ëjaëni. Jaje pa'ye cui'ne co'aye yo'oyere
sehuocaicohua'i cato co'ayere ëjaëre payë. Jare sehuocaiye cato jụ'iñena saye a'ë. Ja
yë'ta'a Maija'quëre sehuocaiye cato nuñerepa pa'iyena saye a'ë. 17 Ja'në co'ayepi jo'ya
nesicohua'ipi paë'ë, mësaru. Pa'isicohua'ita'a Maija'quë ye'yayena isisicohua'ipi si'a
joyorepa ja ye'yayere sehuohuë. Jaje pa'i do'ire Maija'quëre sihuaquë de'oji cayë, ite.
18 Yureta'a co'ayere ëjaëre peocohua'ipi Maija'quëre necaiyena, jo'yaohua'i de'ohuë, nuñe
pa'iyere yo'oñu'u cajë. 19 Mësaru ta'ñe asa ja'ñere caquë coa pai cayere papi cayë. Ja'në
mësaru co'ayena isisicohua'ipi co'ayere necaijë paë'ë, co'ayere yo'ojë, co'ayere mësaru
capëpi necaise'eje pa'ye. Yureta'a nuñe pa'iyena mësaru isiye pa'iji, Maija'quë yëyere
yo'ocohua'i pa'ija'cohua'ipi, ina isisicohua'ipi.
20 Mësaru co'ayepi cuañesicohua'i pa'i maca, nuñerepa pa'iyere necaijë pa'iye pahuë.
21 ¿Iquere de'oye pa'iye isi o'ni, ja co'aye yo'oyepi, yure mësaru huajëya'ye asa cuañoñepi?
Ja cato jụ'iñena saye pa'iji. 22 Jaje pa'isicohua'ita'a yure, de'oye pa'iyë. Co'ayepi jo'ya
nesicohua'ire paye paquëna, Maija'quëre necaiyena cacani pa'iyë. Jaje pa'ina, mësarute
de'oyerepa pa'iye necaiji. Iyeta'a Maija'quëna isisicohua'ipi pa'ijë cui'ne tëjiyere papi ti
pani huesëyere payere necaiji. 23 Co'aye yo'osi do'ire co'ayepi saiñe cato jụ'iñe a'ë. Jaje
pa'iquëta'are Maija'quëpi mai Ëjaë Jesucristo do'ipi maire coa isiye cato ti pani huesëye
a'ë.

7

Huejayeje Pa'ye Quëase'e

1 Maija'quë do'ijë, mësaru Maija'quë cuañese'ere asacohua'ipi asayë, mai huajëcohua'i
pa'i macase'e cuañeñepi sëasicohua'ije pa'iohua'ire paye paire. 2 Jaje pa'ina, nomio
huejasico cato cuañese'e do'ire io ëjëre sëasicoje pa'io pa'ico, ipi jụ'ima'quëpi pa'ina. Ëjëpi
jụ'isiquë pa'itota'a, cuañese'epi sëase'eje pa'ye peoji. 3 Jaje pa'iquëta'are iopi ja yë'ta'a
ëjë pa'ina, yequë ëmëna tsiojaisico pani ëmëre yo'oco. Jaje pa'iquëta'are ëjëpi jụ'isiquë
pa'itota'a yequë ëmëre tsiojani paye pa'iji, ëmë yo'oco peoco ja maca.
4 Jaje cui'ne mësaruje Maija'quë do'ijë, Cristo jụ'i do'ipi jụ'isicohua'ije pa'iohua'ipi
pa'iyë, cuañese'epi naë pacona pa'isicohua'ipi, cuañese'ere ëjëje pa'ire pasicohua'ipi yure

cato, yequë ëmëni payeje pa'iohua'i a'ë, Cristo ju'isiquëpi huëisiquëre pani, Maija'quë ña
hue'ña de'oyere pare mai yo'ojë pa'ija'cohua'ipi. 5 Ja'në mai yëyere yo'ojë pa'icohua'i
paë'ë. Pa'ijë mai co'aye yëyere cuañese'epi ne sëtouna, ai jerepa mai yëyere yo'ohuë.
Ja yo'oyepi ju'iñena sapi, maire. 6 Cuañese'epi sëasicohua'ije pa'iohua'i paë'ë. Yureta'a
joyesicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë, mai ju'isi do'ipi. Jaje pa'ina, cuañese'epi jo'ya nesico-
hua'i peocohua'ipi Maija'quë joyo huajëye pa'iye isiyepi Maija'quëre necaiyë. Necaima'pë
pa'iyë, cuañese'e cayere.

Co'aye Yo'oyepi Pa'iye, Yë'ëna

7 Jaje pa'ito ¿me caja'cohua'i a'ni, cuañese'e co'aye a'ë caye? ¡Pani jaje caye! Yë'ë
quëaquëna, asajë'ë, yë'ë yo'ose'ere. Cuañese'epi yecohua'i co'amaña yëcaima'ë caye pato
yë'ë asaye para'huë, yecohua'i co'amaña yëcaiye co'ayere papi pa'iye. Cuañese'e ëse do'ipi
co'aye yo'oye asahuë. 8 Yecohua'i co'amaña yëcaima'ë pa'ijë'ë cayeja'a co'ayepi yë'ëre
jerepa co'ayere yëyena ne sëto. Jaje cuañese'epi caye pato co'aye yo'oye ju'ise'eje pa'ye
a'ë, itise'e pani. 9 Te'erepa tsoe yë'ë cuañese'e asama'quëpi coa paë'ë. Pa'ina, cuañese'epi
titani co'aye yo'oyere ne co'yao. 10 Ne co'yacona, yë'ëpi juë'ë. Ju'ina, cuañese'e pa'iye isisi'i
ca nëota'a yë'ëre ju'iñena sapi. 11 Cuañese'epi yo'oma'ë cacona, co'aye yo'oyepi jerepa
co'ayere cosoco. Co'ayepi yo'oma'ë cuañese'e cayeja'a ju'iñere isio.

12 Jaje pa'ina, ja cuañese'e cato Maija'quë tse a'ë, nuñere pa'ë cui'ne maire cocaiye a'ë,
si'aye Maija'quë cuañese'e cato de'oyere pa'ë. 13 Ja de'oyepi yë'ëre ju'iñena saye pao.
Pacona, co'ayepi yë'ëre cato ju'iñena sao. Sacona, ja do'ire asahuë, co'aye pa'iye. Cui'ne
asahuë, cuañese'e ëseyeja'a co'ayepi ai co'ayerepa pa'iye.

14 Jaje pa'ina, asayë, mai. Cuañese'e cato joyo aye a'ë cajë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato
pai a'ë, tara cui'ne ca quë'i a'ë. Jaje pa'ina, co'ayepi jo'yaëre paji, yë'ëre. 15 Jaje pa'ina,
asa ti'ama'ë pa'iyë, yë'ë yo'oye. Yë'ë yëyere yo'oma'ë ai jerepa yë'ë coeyere yo'oyë. 16 Jaje
pa'ina, yë'ë yo'oye coeyere yo'oni ja maca cuañese'e de'oyerepa pa'iye asayë. 17 Jaje pa'ina,
yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, iti yo'oquë. Yë'ëre sa'nahuë co'aye pa'iyepi yo'oji. 18 Jaje pa'ina, yë'ë
capë pa'ise'e yë'ë pa'iye ti de'oye peoji, yë'ëre. Jaje pa'ina, de'oyere yo'osi'i cuasaquëta'a
yo'o ti'ama'ë pa'iyë. 19 De'oye yë'ë yëyere nema'ë, coa ai jerepa yë'ë coeyere nequë pa'iyë.
20 Jaje pa'ina, yë'ë coeyere yo'oni yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, iti yo'oquë. Yë'ëre co'aye sa'nahuë
pa'iyepi yo'oji.

21 Jaje pa'ina, ñeje iye yë'ëre pa'iji, de'oye yo'oye yëquëta'a de'hue co'ayese'ere yo'oyë.
22 Jaje pa'i sëte yë'ë cuasaye cato Maija'quë cuañese'ere yëyë. 23 Yëquëta'are yë'ë capëpi
sañope yë'ë cuasa hue'ñana yo'oco. Ja cato co'ayepi yë'ë capëre pa'iyepi yo'oji. Japi
cose'eje pa'ire paji, yë'ëre. 24 ¡Co'aquëre pa'ë, yë'ë! ¿Nepi yë'ëre ne huasoja'cohua'i a'ni,
iye capë ju'iñena saco aire? 25 Coa Maija'quëse'e ne huasoja'quë pa'iji, Cristo Jesús mai Ëjaë
do'ipi. Jare asaquë sihuayë. Jaje pa'ito yë'ëpi Maija'quë cuañese'ere sehuocaiye pa'iji, yë'ë
cuasayepi. Jaje pa'iquëta'are yë'ë capëpi co'ayena cuañe cuañosiquëpi jo'yaëje pa'i pa'iyë.

8

Maija'quë Joyo Do'ipi Pa'iye

1 De'oji, yure cato Cristo Jesús ja're tsioni pa'icohua'ire ti sai de'hua cuañoñe peoji. 2 Jaje
pa'ina, co'ayepi cui'ne juni huesëyepi jo'yaëre paquëni eto huasopi, yë'ëre, Cristo Jesús
ja're tsioni pa'iyepi, joyo pa'iyepi. 3 Moisés cuañese'e cato jaje eto huasoye papi. Paise'e
co'aye yo'oyepi neñu'u cajë yo'ojëna, cuañese'epi tutu peoye de'opi. Jaje pa'iquëta'are
Maija'quëta'a ne ti'api, iye pa'iyere isiquë. Jaje pa'ina, jare ne ti'asi'i caquë i mamaquëre
pai capë quë'ire cui'ne coa paije pa'ire jëjo daopi, co'aye yo'o do'ire sai tocaijaquë caquë.
Jaje yo'oni co'ayere ja capë do'ija'a nejo huesoye ti'api. 4 Maipi de'hue Moisés cuañese'ere
yo'o ti'ajajë caquë pa'icohua'ipi yure mai pa'ima'pë pa'iyë, noni paise'e pa'iyere. Coa ai
jerepa yure cato joyo pa'iyepi pa'iyë.

5 Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere pa'icohua'i cato paise'e cuasayere cuasajë pa'iyë. Jaje
pa'ijëta'are joyo pa'iyere pa'icohua'i cato joyo pa'iyere cuasajë pa'iyë. 6 Jaje pa'ina, paise'e
noni pa'iyere cuasayepi cato ju'iñena saye a'ë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyo ayere
cuasayepi cato de'oye pa'iyena saye a'ë. 7 Coa paise'e noni pa'iyere cuasajë yo'ocohua'i

cato Maija'quër sañope yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'icohua'ipi Maija'quër coecohua'ipi i cuañeñe sehuojë pani ti'añe peoyë. [8] Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere sehuojë pa'icohua'i cato Maija'quë sihuaquë ñañere yo'o ti'añe peoji.

[9] Jaje pa'ina, mësaru cato paise'e noni pa'iyere sehuoma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quë joyo cayere sehuocohua'ipi pa'iyë, Maija'quë joyopi mësaruni pa'ina. Jaje pa'ina, Cristo joyore peocohua'i pani Cristo tsecohua'i peoyë. [10] Mësaru ja're coni Cristopi pa'ito mësaru joñoa huajëyepi pa'iji, nuñerepa pa'i do'ipi. Jaje pa'iquëta'are mësaru capëa co'aye yo'o do'ire ju'isicohua'ije pa'ye pa'iyë. [11] Cristo Jesure ju'isiquëni huëosi joyopi, ja joyopi mësaruteje ju'i capë quë'iohua'ireje huëoja'quë api, huajëye pa'iyena, Maija'quë joyopi mësaruni pa'i do'ire.

[12] Jaje pa'ito paise'e noni pa'iyere pa'ima'pë Maija'quë do'ijë. Mai cato joyo cayere pa'iye pa'iji. [13] Jaje pa'ina, mësarupi paise'e yo'ojë pa'iyere pa'ini ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are joyopi cocaina, paise'e yo'ojë pa'iyere nejoni mësaru pa'ija'cohua'i a'ë.

[14] Si'aohua'i Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë. [15] Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë mamajëre pare ne joyore isi cuañohuë. Jaje pa'ina, ja joyopi mai ja're caquëna, ja'quëre papi cayë, Maija'quëre. Isima'pë jo'ya ne cuañosi joyore, cui'naohua'ipi Maija'quëre ca'raohua'i pa'ija'a joyore. [16] Maija'quë joyopi mai joyo ja're coni nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'icohua'i a'ë quëayë, maire. [17] Jaje pa'ina, Maija'quë mamajë sëte mai si'aye i ca nëose'e paja'cohua'i a'ë, Cristo ja're coni te'e. Maipi te'e i ja're ai yo'osicohua'i pani, i de'oyerepa jeteyo'je paja'cohua'i a'ë, i ja're coni.

[18] Yure mai ai yo'oye teaye pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, mai ai yo'oyepi coni ñato peoji, jeteyo'je mai pa'i ja'ñere. Jaje pa'ina, Maija'quë de'oyere papi maini pa'ina, de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë. [19] De'hue Maija'quë mamajëre iñoquëna, ñasi'i caco si'a yeja Maija'quë de'huasico ai ña ëa ju'io uteco pa'ico. [20] Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë du'ru ne de'huase'e cato carajaise'e a'ë, ju'iñepi, ja'juñepi, cui'ne pu'cayepi pa'i do'ire. Maija'quëpi jare caquë yëni ne de'huapi, jeteyo'je yequë mu'se de'oyerepa pa'ija'coa caquë. [21] Jaje pa'ina, ju'ijë ja'juñe carajasipi, si'aye Maija'quë ne de'huaquë pa'iye. Ja do'ire si'a mu'seña Maija'quë mamajë ai yo'ojë pa'icohua'ipi utejë pa'iyë, si'aye de'oyerepa pa'ija'coa cajë. [22] Jaje pa'ina, yureje mai asayë, si'aye Maija'quë de'huasicopi nomio tsi coa huëoni ai a'si ju'iñeje pa'ye ai yo'oco oio pa'iye. [23] Iye yejase'e ai yo'oye paco maije ai yo'oyë, yequë mu'se pa'i ja'ñere joñoapi oijë. Du'ru pajë pa'ijë'ë caquë de'o joyore isi nëosicohua'ije yequë mu'se de'oyere pare paja'cohua'ita'a ai oijë pa'iyë. Jaje pa'ina, joyore papi ai oijë uteyë, Maija'quë maire i huero mamajëre neja'a macare cui'ne mai huaso cuañoñere cajë. [24] Mai yequë mu'se pa'i ja'ñere jëa coeye peoyerepa ute do'ire huasosicohua'i pa'iyë, mai. Jaje pa'iquëta'are paipi i uteyere ña huesoni yequë mu'se pa ja'ñere uteye peoji. Jaje pa'ina, tsoe itire ña huesoni uteye peoji. [25] Jaje pa'iquëta'are mai yure ña ma'ñere ñañu'u cajë uteni dahuëre quëcojë uteye pa'iji.

[26] Jaje cui'ne Maija'quë joyopi cocaiji, mai tutu peoyere. Maija'quëre señe huesëyë, mai. Jaje pa'ina, de'o joyopi ai oi Maija'quëre secacaiji, pai yë'opi ca ti'añe peoyerepa. [27] Jaje seina, Maija'quë sa'nahuë joyorepa cuasaye ñaquëpi i joyo cuasaquë señe asaji, joyopi i tsecohua'i pa'i ja'ñere caquë, Maija'quë yëyeje pa'ye seina.

Si'aye Ne Ti'asicohua'i Pa'iye

[28] Jaje pa'ina, i yëyere yo'oja'cohua'i a'ë caquë soisicohua'ire si'aye tëto saiyepi de'oye pa'i ja'ñere cocaija'coa, Maija'quë oicohua'ire asayë, mai. [29] Jaje pa'ina, Maija'quë maire tsoe du'ru ña nëopi i mamaquëje pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë. Jaje pa'ina, i mamaquë cato sehuosicohua'i maja'yë pa'ija'quë api. [30] Tsoe i ja'në cuasa nëosicohua'ire Maija'quë soipi. Soisicohua'ireje nuñerepa pa'iohua'ire nepi. Nuñerepa pa'iohua'ire nesicohua'ireje i de'oyerepa pa'iyere isipi.

[31] Jaje Maija'quëpi maire de'oyerepa necaisiquëre ¿nepi maire sañope yo'o ti'añe pa'iquë'ni? Ti peoji, sañope yo'o ti'aquë. [32] Maija'quë i mamaquëre papi mai do'ire jucacaija'quë caquë ¿isisiquë me isiye paquë'ni, i mamaquë ja're co'amaña pa ja'ñe? Si'aye isija'quë api. ¿Me paquë'ni? [33] Jaje pa'ito Maija'quë soisicohua'ire ¿nepi co'acohua'i

a'ë caye pa'iquë'ni? Jare coa Maija'quëse'e maire nuñerepa pa'icohua'ire nesiquë pa'iji.
34 Cristo juˈisiquëpi cui'naëpi huëisiquëpi Maija'quë ëja tẹ'tere ñu'i maini caquë pëca
ja'quëre sẹcacai pa'ito ¿iqueipi maire nejoñe pa'iji ca huesoye pa'iquë'ni? 35 Jaje pa'ito
ai yo'oyepi, co'a juˈijë oiyepi, sañope yo'oyepi, aiñe peoyepi, ju'iye peoyepi, ne juˈiñepi,
panita'a juni huesëyepi ¿Cristo maire oiyere nejocaiye pa'iquë? ¡Pani! 36 Toyase'e cato
caji:
Më'ë do'ire si'a mu'seña ne juˈiñere pa'iyë.
Jaje pa'ina, yëi ñamare huai huẹ'ñana sase'eje pa'iohua'i pa'iyë.
37 Jaje si'aye iye yo'oye pa'iquëta'are maipi ñese quëcosicohua'irepa pa'iyë, maire oisiquë
do'ipi. 38 Jaje pa'ina, Maija'quë maire oiyere nejocaiye ti peoji. Nuñerepa asayë, yë'ë. Ja
do'ire juˈiñepi, pa'iyepi, huiñaohua'ipi, cuañecohua'i tutupi, cuañe tutupi, yure pa'iyepi,
jeteyo'je pa'i jaˈñepi, 39 Mëñe ayepi, meñe ayepi, Maija'quë de'huase'epi, nejo tiˈañe peoji,
Maija'quë maire oiyere mai Ëjaë Jesucristona tiˈase'ere.

9

Israel Paise'ere Maija'quë Jo'ya Nese'e

1 Nuñerepa cayë, Cristore sehuoquë sëte. Coa cosoma'ë pa'iyë. Jaje pa'ina, Maija'quë
joyopi cuasaquëna, yë'ë joyo cuasaye nëiñepi më'ë nuñerepa cuasayë cacaiji, yë'ëre. 2 Jaje
pa'ina, si'anëpi yë'ë joyo a'siyerepa ai oi pa'iyë. 3 Jaje oi cuasayë, yë'ëpi merepa Cristore
hua sani nejo cuañoñere pa'ina, yë'ë pai, Israel tsëcapë cajeohua'ipi jëacaitota'a de'ora'pi,
cuasayë. Jaje yo'o do'ipi cocaiye pa'ito yo'ora'huë cuasayeque cuasayë. 4 Jaohua'i cato
Israel tsëcapë acohua'i a'ë, Maija'quëpi i mamajëre nesicohua'i a'ë. Maija'quë iohua'i jaˈre
miañerepa pa'ina, pa'isicohua'i a'ë. Maija'quë cayere iohua'ipi de'oye sehuojëna, i cocai
jaˈñe ca nëose'e pasicohua'i a'ë. Moisés cuañese'e pacohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ere
ñacaiyere pasicohua'i a'ë. Cui'ne i de'oye ca nëose'e pasicohua'i a'ë. 5 Jaohua'i cato mai
aipë tsëcapë acohua'i a'ë. Jare ja tsëcapëja'a paina Cristoje ai de'opi. Jaë cato Diusu paji'i,
si'aye jerepa pa'i. Jaëni de'oquëre pa'ni caye pa'iji, si'anëpi. Jaje pa'ijaquë.
6 Cama'ë pa'iyë, Maija'quë ca nëose'epi tiˈañe paëna, coa ai jerepa yë'ë cato cayë,
si'aohua'irepa Israel tsëcapë acohua'ipi Israel paire peo do'ire. 7 Jaje pa'ina, Abraham
tsëcapë acohua'i Maija'quë ña huẹ'ña si'aohua'irepa i mamajë peoyë. Jaje pa'ina,
Maija'quëpi capi: "Më'ë tsëcapërepa cato Isaacja'a ai de'oja'cohua'i a'ë." 8 Jaje pa'ina,
iyepi maire tiñarepa quëa iñoji, Maija'quë mamajërepa pa'iye cato pai tsëcapëja'a tiˈañe
peoye, coa ai jerepa Maija'quë ca nëose'eja'a ai de'osicohua'ipi i mamajërepa pa'iye tiˈañe.
9 Jaje pa'ina, Abrahamre Maija'quëpi ca nëoquë capi: "Zara mamaquëre pajaˈcoa, yeque
ometëcahuë yë'ë co'i maca."
10 Iyese'e pa'iye papi, yequeje cui'ne mai ai Isaac mamajërepa paë'ë, Rebeca caya
mamajë. 11-13 Jaohua'ire Maija'quëpi ja yë'ta'a co'ama'në cui'ne ja yë'ta'a co'aye panita'a
de'oye yo'oma'në Rebecare ca nëopi. Më'ë mamaquë maja'yëpi yo'jeire necaiquë
pa'ija'quë api. Jaje cui'ne toyase'eje caji: "Jacoboni oi, Esauni coehuë." Jaje pa'ina, iye
yo'ose'epi Maija'quë i cuasayeje pa'ye yëni yo'oquë sahuapi, iohua'i yo'o do'ire cuasama'ë,
coa i yë do'ire.
14 ¿Jaje yo'oquëna, ñani maipi Maija'quë nuiñe yo'oma'quë api caja'cohua'i a'ni? ¿Pani
me jaje caye'ni? 15 Ñajë'ë, Maija'quë Moisésre case'ere: "Yë'ë yëquëni oni yejesi'i teaye
pa'ire ñani, cui'ne yë'ë yëquëni oi ñani cocasi'i." 16 Jaje pa'iye sëte pai yëyepi, panita'a tutu
yo'oyepi tiˈañe peoji. Coa Maija'quë teaye ñani oi cocaiyepi tiˈañe pa'iji, i sahuasicohua'i
pa'iye. 17 Jaje pa'ina, toyase'e caji, Egípto pai ëjaëre, Maija'quë case'ere: "Më'ëre Egípto
pai ëjaëre nehuë, më'ëja'a yë'ë tuture iñosi'i caquë, cui'ne si'a huẹ'ña pa'icohua'ipi yë'ë
mamire asajajë caquë." 18 Jaje pa'ina, Maija'quë cato jare i teaye ñani oiquëni oiquë api,
cui'ne jare i yëquëni jëa joyo ne huesoquë api.
19 Jaje pa'ina, mësarupi caja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Cui'ne jaje yo'oquëta'a ¿me yo'oquë
Diusu paipi co'ayë caquë'ni? ¿Nepi, i cuasaquë yo'oye sañope ca tiˈañe pa'ina? 20 ¿Pai
maca më'ë iquei'ni, Maija'quëre sañope ca jaˈñe? ¿Soto cua'coropi iti nesiquëre sañope
caye? ¿Me nesi'quë yë'ëre co'aye nei'ni? cama'coa. 21 Jaje pa'iye sëte sotopi de'huaquë

cato jare i yëyeje pa'ye neñe pa'iji. Jaje pa'ina, jare iti sotopi neñe pa'iji de'o cua'cororepa
ëja co'amañase'e neja'core cui'ne yeconi si'a co'amaña nerojaija'core neñe pa'iji.
22 Jaje pa'ina, iohua'i co'aye yo'osi do'ire sai cuañojë nejo cuañoja'cohua'i a'ë, co'a
cua'conoaje pa'yepi. Jaohua'i josa yo'ojëna, Maija'quëpi ai dahuëre quëcopi yo'opi, i pëi
saiñere cui'ne i tuture iñosi'i caquë. 23 Jaje yo'o maca maina de'o cua'conoaje pa'iohua'ina
i pa'iye de'oyere pare iñosi'i caquë yo'opi. Jaje pa'ina, maire teaye ñani oni yejepi. Oni
yejeni tsoe hue'ñana de'ocohua'ire ëja de'huapi, maire, i pa'i hue'ñare coni pa'ijajë caquë.
24 Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire soipi, judío pai acohua'ire cui'ne judío pai peocohua'i
acohua'ire. 25 Maija'quë quëacaiquë Oseas toya pëpë Maija'quë capi, ñeje:
Yë'ë paire hue'yoja'quë a'ë, ti pa'isicohua'ini.
Yë'ë oima'co pa'isiconi yë'ë oicore hue'yosiquë a'ë.
26 Cui'ne mësaru yë'ë pai peoyë casicohua'ini,
Jare iohua'ini, Maija'quë huajëquërepa mamajëre hue'yoja'quë a'ë.
27 Jaje pa'iquëta'are Israel pai ayere Maija'quë quëacaiquë Isaíaspi ñeje capi: "Israel pai
tsëcapë acohua'ipi jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiaya meja pa'iyeje pa'yerepa. Pa'ijëta'a
coa a'ri pai maña jao acohua'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. 28 Jaje pa'ina, Ëjaëpi
i case'eje pa'ye yo'o ti'aquë i nuñerepa yo'oyepi esa ne de'huaja'quë api, si'a yeja
pa'icohua'ire." 29 Jare ipi Isaías capi, ñeje:
Si'a huiñaohua'i Ëjaëre papi mai tsire isima'quë pa'ito
Tsoe Sodoma cui'ne Gomorra dari nejose'eje pa'ye nejosicohua'i patira'huë.

Judío Pai Cui'ne Maija'quë De'o Case'e

30 ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni, mai? Iyere asani, judío pai peocohua'ipi nuñerepa
pa'iyere ti'ahuë, nuñerepa pa'iyere ti co'ema'cohua'ipi. Coa necaiquëre pare cuasa do'ipi
ti'ahuë. 31 Jaje pa'iquëta'are judío pai cato nuñerepa pa'iyere ti'añu'u cajë cuañese'ere
sehuoni ti'añe pa'iji cuasajë yo'ohuë. Yo'ojëta'a ti'añe pahuë. 32 ¿Me yo'ojë pase'eje
ñani, iohua'i yo'oyepi ti'añe pa'iji, cuasa do'ire? Coa necaiquëre pare ite cuasama' do'ire
ti'añe pahuë, iohua'i yo'o do'ipi ti'añu'u cuasa do'ire. Jaje pa'ina, ju'ahuë, ju'a taocore,
quënaona. 33 Toyase'e Maija'quë capi, ñeje:
Yë'ëpi Sión cutihuëna quënaore oañë. Jaona mësaru sañope ju'aja'cohua'i a'ë.
Iona quëco paquë cato, huajëya'ye pa'iye peosipi.

10

1 Maija'quë do'ijë yë'ë joyore papi oi Maija'quëre señe cato Israel pai mañapi huaso
cuañosicohua'ipi pa'ijajë cuasaquë señe a'ë. 2 Jaje pa'ina, cayë, iohua'i cato Maija'quëre
necaiye ai yëyë. Jaje pa'iquëta'are iohua'i yëjë yo'oyepi nuñerepa asa ti'ani yo'oyere pa'iye
paji. 3 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai nuñerepa pa'iye isiquë cajë asa ti'añe pañë. Jaje pa'ina,
iohua'i tutupi yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i pënëñu'u cajë yo'oyë, Maija'quë nuñere pa'iye
isiyere sehuocaima'pë. 4 Cuañese'e cayere Cristopi si'aye ne saopi. Jaje pa'ina, Maija'quëpi
Cristoja'a nuñerepa pa'iye ti'añe necaji'i, Cristore sehuocohua'ini.
5 Cuañese'ere yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i ti'añere Moisés toyapi, ñeje: Cuañese'e cayere
si'aye yo'o ti'asiquëpi nuñerepa pa'iyere pa'ija'quë api. 6 Jaje pa'iquëta'are, coa necaiquëre
pare cuasa do'ipi nuñerepa pa'icohua'ire neñepi, ñeje: "Mësaru joñoa cuasama'pë pa'ijë'ë.
¿Nepi ma'tëmo mëni Cristore quërëjani yejana daja'cohua'i a'ni? panita'a, 7 ¿nepi coje
sa'nahuëre pana cajeni Cristore ju'isiquëni huëoja'cohua'i a'ni?" 8 Toyase'e caye cato iye
a'ë: "Më'ë yë'quë macare pare ti de'o coca pa'iji, më'ë yë'opore, cui'ne më'ë joyore."
Iye coca cato coa necaiquëre pare cuasaye a'ë. Ja cuasayere yëquë quëayë. 9 Jaje pa'ina,
më'ë yë'opopi Jesure yë'ë Ëjaëpi cani cui'ne më'ë joyopi Maija'quëpi ju'isiquëre huëopi
cuasaquë asani tsoe huaso cuañosiquë pa'iyë. 10 Jaje pa'ina, joyopi itire pa'ë cuasaquë pani
tsoe nuñerepa pa'iquë pa'iji, cui'ne yë'opopi Jesús huasoquë api ite cajë seni tsoe huaso
cuañosiquë pa'iji.
11 Toyase'epi caji: "Ite nuñerepa pa'iquë api cuasacohua'i cato pañete sehuore'ni caye
peosipi." 12 Jaje pa'ina, peoji, tiñe pa'i judío cui'ne yequë pai. Jaje pa'ina, mai Ëjaë

si'aohua'i Ëjaëpi, jaëpi si'aohua'ire ite secohua'ire jaiye de'oye pa'iye isiquë. [13] Jaje
pa'ina, toyase'e caji: “Si'aohua'i mai Ëjaëre secohua'i huasosicohua'i pa'ijaʼcohua'i a'ë.”
[14] Jaje pa'iquëta'are ¿me ite ire pare cuasama'cohua'i pani seja'cohua'i a'ni? ¿Cui'ne
me ite sehuoye'ni, i ayere quëaye asama'cohua'i pani? ¿Cui'ne me asajaʼcohua'i a'ni,
iti coca quëacohua'ipi peoto? [15] ¿Cui'ne me iti coca quëajaʼcohua'ire jëjo saocohua'ipi
peoto sani quëajaʼcohua'i a'ni? Jaje pa'ina, toyase'epi caji: “Airepa de'oji, de'o cocare
quëajaʼcohua'ipi titaye.”
[16] Jaje pa'iquëta'are, si'aohua'i Maija'quë coca caye asani sehuoma'pë pa'iyë. Isaías
toyase'e cayeje: “¿Ëjaë, nepi yëquë quëaye asani itire pa'ni caye'ni?” [17] Jaje pa'ina, ire pare
cuasaye cato, de'o cocarepa Cristo ayere quëase'ere cajoro asayejaʼa tiʼañe pa'iji, itire pa'ë
cuasase'ere.
[18] Jaje pa'ina, yë'ëpi señë: ¿Asama'pë pate, iti coca quëaye? Pani asahuë, jaohua'ipi. Jaje
pa'ina, toyase'e caji:
Iti quëacohua'ipi quëajëna, si'a yeja pa'icohua'ipi asahuë.
Cui'ne coa si'a hue'ña maña iye yeja pa'icohua'ina iohua'i coca quëaye tiʼapi.
[19] Jaje pa'iquëta'are tijupë seni coñë: ¿Israel paise'e jaje pa'ito asama'pë pate? Jaje pa'ina,
du'ru macarepa Moisés toyapi, Maija'quë case'ere, ñeje:
Yë'ëpi mësaru oicohua'ire neja'quë a'ë, yecohua'ini necaise'ere ña ëajëna.
Cui'ne mësaru pëicohua'ire neja'quë a'ë, huesëohua'ipi.
[20] Ja jeteyo'je Isaías ca'rama'quëpi caji:
Yë'ëre co'ema'pë pa'isicohua'ipi tiʼahuë, yë'ëre.
Cui'ne yë'ëre jerore pa'iquë'ni cajë sema'pë pa'isicohua'ini iñohuë, yë'ë pa'iye.
[21] Cui'ne Israel paini Maija'quëpi caquëna, Isaíaspi toyapi, ñeje: “Si'a mu'sepi mësarute
soiquë yë'ë jëña ca'cahuë nesiquëpi utehuë, de'oye sehuoma'cohua'ipi cui'ne sañope
yo'ocohua'ini.”

11

Maija'quë Sahuaye Israel Paire

[1] Yure cui'ne señë, jaje pa'ina: ¿Jaje pa'ito Maija'quë Israel paire i pasicohua'ire jeocou?
Pani nejoñe papi. Jare yë'ë i Israel paipi pa'iyë, Abraham tsëcapë aquëpi cui'ne Benjamín
pai aquëpi. [2] Ai tsoe jare i Maija'quëpi Israel paire i tsecohua'i a'ë ca huesopi. Jaje pa'ina,
yure jeocoma'ë pa'iji. ¿Huesëye mësaru Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi Maija'quëre sei,
Israel paire co'acohua'i a'ë cuasaquë sei case'ere toyase'e quëaji? [3] Sei capi: “Ëjaë më'ëre
quëacaicohua'ire si'aohua'ire huani jeahuë. Cui'ne më'ëre isijë tëojë se hue'ñaje nejo
saohuë. Jaje yo'ojëna, yë'ëse'e te'i maca nëasiquëni cui'ne yë'ëreje huani jeoñu'u cayë.”
[4] Jaje caquëna, Diusupi capi, ite: “Siete mil paire yë'ëre oicohua'ire hua nëohuë, de'huasi
diusu Baalre do're ja'rujë sema'cohua'ire.” [5] Jaje jaʼnë yo'ose'eje pa'ye yureje judío pai
acohua'i a'ri ja'i pai nëahuë, Maija'quë i oiyepi sahuasicohua'i. [6] Jaje pa'ina, Maija'quë
maire coa isiyepi tiʼañe pa'iye sëte, pai tutu yo'oyepi tiʼañe peoji. Yure pai yo'o tutupi
tiʼañe pa'ito Maija'quë oi maire coa isiye peora'pi.
[7] ¿Jaje pa'ito me yo'ore'ni? Israel pai mañapi iohua'i co'ese'e tiʼañe pahuë. Pajëna,
Maija'quë sahuasicohua'ise'e tiʼahuë. Yecohua'ipi jëa joyo ne hueso cuañohuë. [8] Toyase'e
cayeje pa'ye ñeje: “Diusupi isipi cuasa tiʼa ma'a joyore cui'ne ñaco caje ña ma'ñere cui'ne
cajo yacaje asa tiʼa ma'ñere. Jaje pa'ina, yure iye mu'seje jaje pa'iohua'i pa'iyë.” [9] Cui'ne
Davidje capi:
Jare iohua'i si'aye payë, cuasayepi co'ye iohua'ire ne taoñe,
Cui'ne huatenëa de'osipi, mësarupi iona ju'ajë si'se cuañosicohua'i pa'ijajë caquë.
[10] Ñaco caje ñama'cohua'i de'ojaʼcohua'i a'ë.
Cui'ne jete në me huesësicohua'i pa'ijaʼcohua'i a'ë, jaiye hue'e do'ire.

Judío Pai Peocohua'ipi Huaso Cuañoñe

[11] Cui'ne yure señë: ¿Si'aohua'i judío pai ju'ajë peo hue'ñarepa tome sare? ¡Pani. Jaje
yo'oye pahuë! Coa ai jerepa, jaohua'i de'oye sehuoma'pë ne huesë do'ire yecohua'ipi

de'hue tı̱'ahuë, huaso cua̱ñoñe, Israel pa̱ipi ñani cui'neje pañu'u cajë oija̱jë cajë. 12 Ja̱je
pa'ina, judío pa̱i co'aye yo'ose'epi si'a yeja pa'icohua'i jerepa de'oye pa'iye po̱nëpi, cui'ne
ı̱ohua'i yo'ojë co'a de'ose'epi judío pa̱i peocohua'i de'oye pa'iye po̱nëpi. Ja̱je pa'iye sëte
judío pa̱ipi Cristore sehuoni cui'naohua'ipi caca co̱cohua'i pa'ito ai de'oye pa'ija̱'coa,
cuasayë.
13 Ja̱je pa'iquëta'are mësarute judío peocohua'ire caye payë, yeque maña. Yë'ëre
Maija'quëpi jëjo daopi, judío pa̱i peocohua'ina. Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'oye Maija'quë ı̱sise'e
a'ë asaquë si'a yë'ë tutupi yo'oyë. 14 Ja̱je yo'oquëna, mësarupi sehuojëna, ñani yë'ë tsëcapë
acohua'ije̱ ñajë cui'ne ëa ñajë oijë huasosicohua'i pa'ija̱jë caquë yëyë. 15 Ja̱je pa'ina, judío
pa̱ipi ña'nosicohua'i pa'ijëna, iye yeja pa'icohua'i de'hue Maija'quë ja̱'re de'oye pa'iye
tı̱'añe pa'iji. Ja̱je pa'ina, merepa pa'ija̱'coa'ni cui'naohua'ini Maija'quëpi ı̱to, judío pa̱ipi
sehuojë pa'i maca ai sihuaye pasipi. Ja̱ cato ju̱'ise'eje̱ pa'iohua'ipi pa'iyena huëiye a'ë.
16 Ja̱je pa'ina, pan sëpë aye poni du'ru nese'ere Maija'quëna ı̱sito si'a ı̱ti sëpëje̱ Maija'quë
ı̱sise'e pa'iji, de'ocore pare. Cui'ne Olivo so̱quë yë tsitamopi Maija'quëna ı̱sisico pa'ito ı̱ti
capëaje ı̱sise'e pa'iji.
17 Yecohua'i judío pa̱i acohua'i Olivo so̱quë yë capëa pa'isicohua'ipi të'ca tëte cua̱ñohuë,
noni ı̱o ja̱'re pa'icohua'ipi. Ja̱ohua'i peo sa'ro pa'i do'ire mësarupi airo olivo so̱quë capëje̱
pa'ipi sëo cua̱ñohuë. Ja̱je yo'ouna, mësaru de'hue tı̱'ahuë, ı̱ti tsitapi pa'iye ı̱siye cui'ne
olivo pa'iyepi mësarute pa'iye ı̱siye. 18 Ja̱je pa'ina, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ë a'ë ı̱ti ñërepa
capëa jerepa de'oquë. Ja̱je pa'ina, më'ëpi de'oquë a'ë cuasani, de'hua cuasa ñajaijë'ë.
Më'ëpi tsita pa'iye ı̱sima'ë pa'iyë caquë coa tsitamoapi më'ë pa'iye ı̱siji.
19 Ja̱je pa'iquëta'a yeque më'ëpi ca'ñe pa'i a'ë: "Ja̱je pa'ijë'ë, yë'ëpi olivona sëa
cua̱ñosiquë pa'ija̱quë caquë të'ca tëtepi ja̱ohua'ire ı̱ti capë acohua'ire pare." 20 Ja̱ cayere
nuñerepa caye a'ë. Ja̱ohua'i ı̱te coa necaiquëre pare cuasama' do'ire të'ca tëte cua̱ñohuë.
Ja̱je pa'iquëta'are më'ë cato ı̱te coa necaiquëre cuasa do'ire de'hue ı̱ti ñëre pana tsiosiquë
pa'iyë. Më'ë ja̱je pa'iye sëte yë'ë a'ë jerepa pa'i cuasama'ë, coa airepa ca'raquë ñaquë
pa'ijë'ë, mësarute të'ca tëte cua̱ñoñe. 21 Maija'quë ı̱ti ñërepa pa'isi capëare të'ca tëte
je̱osiquëme, me pa̱quë'ni, mësaruje̱. 22 Ñajë'ë. Maija'quë nuñerepa de'oye yo'oquë api.
Ja̱je pa'ita'a nuñe yo'oma'cohua'i cato tuturepa yo'oquë api. Co'aye yo'osicohua'ire sa̱ipi,
ı̱ohua'i yo'osi do'ire. Ja̱je pa'iquëta'are mësarure de'oye yo'opi. Ja̱je pa'ina, më'ëpi de'oye
ı̱ yëyeje̱ pa'iye pa'iji. Ja̱je pa'iye pa̱to më'ëreje̱ cui'ne tëto tëaja̱'quë api. 23 Cui'ne yequeje̱,
judío pa̱ipi ı̱ohua'i jëa coeyere je̱oni sehuocohua'i pani, cui'na olivo so̱quë yëna sëo co̱
cua̱ñoñë, tı̱jupë. Maija'quëpi paji, tutu cui'naohua'ini sëo co̱ñe cui'na ñëna. 24 Më'ëre judío
peoquëta'are airo olivo so̱quë capëje̱ pa'ini tı̱'ani de'o olivo so̱quë yëna de sëosiquë ı̱ ¿me
neni de'o olivo so̱quë yë acohua'ire judío pa̱ire sëoye pa̱quë'ni? Sëoja̱'quë api, de'o olivo
so̱quë yëna cui'naohua'ini.

Israel Pa̱ire Tëjiyerepa Huasose'e

25 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë, Maija'quë ı̱se'e nesi'i cuasase'ere mësarute quëaye yëyë,
mësarupi jerepa ta̱'ñe asajë pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ija̱jë caquë. Israel pa̱i cato jai
pa̱i jëa joñoa ne cua̱ñosicohua'i pa'iyë, Israel pa̱i peocohua'ipi si'aohua'i Maija'quë ca
nëosicohua'ipi cacaja̱jë cajë. 26 Ja̱ maca yureta'a si'aohua'i Israel pa̱ipi huasosicohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë, toyase'e cayeje̱:
Sión daripëpi daija̱'quë api, huasoquë.
Dani ja̱ëpi Jacob pa̱i co'aye yo'ose'ere nejocaija̱'quë api.
27 Ja̱je yë'ëpi ı̱ohua'i co'aye yo'ose'ere nejocaisi maca,
Ja̱ maca ja̱ohua'ini caquë iye ca nëose'ere pasipi.
28 Ja̱je pa'iquëta'are huaso coca asaye coecohua'ipi Maija'quëre sa̱ñope yo'ocohua'i
a'ë, mësarupi ı̱ohua'i coe do'ire de'hue asaja̱jë cajë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i judío
pa̱ire Maija'quëpi ja̱ yë'ta'a oiji, ı̱ohua'i aipëni ı̱ tse̱cohua'ire nesiquë sëte. 29 Ja̱je pa'ina,
Maija'quë ı̱sise'e jioye pa̱quë api cui'ne ı̱ soisicohua'ire tı̱ohua'ire nema'quë api. 30 Ja̱'në
tsoe mësarupi Maija'quëre sa̱ñope yo'ohuë, de'oye sehuocaima'pë. Ja̱je yo'osicohua'ini
yure judío pa̱ipi de'oye sehuocaiye pa̱ do'ire Maija'quëpi mësarute teaye ñani oi co̱caji'i.

31 Mësaru ja'në de'oye sehuocaiye pase'eje pa'iohua'i a'ë, yure judío paipi. Jaje pa'iyë,
Maija'quëpi mësarute teaye ñani oi cocaijaquë cajë cui'ne iohua'ireje oi ñani cocaijaquë
cajë. 32 Jaje pa'ina, Maija'quëpi caji si'aohua'ire ite de'oye sehuocaima'cohua'ire ne
huesopi, si'aohua'ire ipi oi teaye ñaquë cocasi'i caquë.
33 ¡Airepa ta'ñe pa'i a'ni, Maija'quë si'aye asaquë pa'iquërepa! I cuasaye asani quëaquëje
peoji. Maija'quë yo'oquë pa'iye asa ti'aquë peoji.
34 "¿Nepi Ëjaë cuasaye asa ti'añe pa'iquë'ni? Panita'a ¿nepi ite ñeje yo'ojë'ë cajë ye'yaye
pa'iquë'ni?"
35 ¿Nepi du'ru Ëjaëre co'amaña isini yure isisi do'ire saijë'ë, cuañeñe pa'iquë'ni?
36 Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë tse a'ë, i nesi do'ire. Ini pacacaiji, si'anë. Sihuayë,
Maija'quëre jerepa pa'ire. Jaje pa'ijaquë.

12

Maija'quëna Isicohua'i Pa'iye

1 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë mësarute señë, Maija'quë oni yejesi do'ire, mësaru
pa'iyere Maija'quëna isi huesëjë'ë, huajëquëre pare. Ina isisicohua'ipi pani, Maija'quë
sihuaja'quë api cui'ne ja isiye cato nuñerepa yo'oye a'ë. 2 Jaje pa'ina, mësaruje pa'ijë'ë,
iye yeja pai yo'ojë pa'iyere coa ai jerepa jare yo'oma'pë. Mësaru cuasayere tiñe cuasajë
pa'iyena ponajë'ë, mësaru pa'iyepi tiñe yo'ojë pa'iye ponëja'core. Ponëona, yureta'a
Maija'quë yëye asa ti'aja'cohua'i a'ë. Asa ti'acohua'ipi pani de'oyere, Maija'quë sihuaquë
ñañere cui'ne nuñere pare asaye pa'iji.
3 Quëajaquë caquë Maija'quë yë'ëre coa isipi. Ja do'ire mësarute cayë, mësaru aquëpi
te'ije yë'ëpi ai asayë cuasaye pajaquë, iti cuasa maña ipi isiye ja'i maña cuasaja'quë. Jaje
pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ire yo'o ja'ñe isise'e ja'ye cuasajë yo'oye pa'iji.
Tëto saiperepa cuasato co'aji. 4 Ñajë'ë, mai capë yo'o ja'ñe huahuese'e pa'iyere. Si'aye
te'e co'amañare yo'oye paji. 5 Jaje cui'ne maije jai pai pa'ijëta'a Cristona tsiosicohua'ipi
pa'i do'ire Cristo capë acohua'i pa'iyë. Pa'ijë pai ñape yequëna se tsiosicohua'ipi te'e capë
acohua'i pa'iyë.
6 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ñapere tiñe pa'ye yo'o tutu isipi, i yëyeje pa'ye. Jaje
pa'ina, Maija'quë ayere asani quëa tuture isisiquë pa'ito, quëañu'u coa necaiquëre pare
mai cuasaye ja'ye. 7 Yecohua'ire cocai tuture isiquë pa'ito, yecohua'ire de'oye cocañu'u.
Yecohua'ire ye'ya tuture isisiquë pa'ito ye'yayese'e yo'oñu'u. 8 Yo'o jujacohua'ire quëa
tuture isisiquë pa'ito quëa huasoñu'u, tutu quë'iohua'i pa'ija'cohua'ire. Co'amaña isiquë
pani yë'ë de'oye yo'oyere ñajë'ë caye peoyerepa isiye pa'iji. Cuañe tuture isisiquë pa'ito
de'oyerepa cuasaë yo'ojë'ë. Ai yo'ojë pa'icohua'ire cocaiquë pani sihuaquë cocaiye pa'iji.

Sehuosicohua'i Pa'iye

9 Sa'ñe nuñerepa oijë pa'ijë'ë. Co'ayere coejë, de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë. 10 Sa'ñe oiye pa'iji,
Maija'quë do'ijë ëaye. Yecohua'ini de'ocohua'ire cuasajë coa tea ju'iñeje yo'oma'pë sa'ñe
oijë de'oye pa'ijë'ë.
11 Nere pacohua'i pa'ijë'ë. Josaohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë. Mai Ëjaëni necaijë'ë, si'a
joyorepa cuasajë toa tsë'ise'eje pa'i joyore papi.
12 Sihuajë pa'ijë'ë, mësaru yequë mu'se pa'i ja'ñere utejë pa'icohua'i. Ai yo'onije
quëcojë'ë. Jeoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quëre señe si'anë sejë pa'ijë'ë.
13 Cocaijë'ë, Maija'quë tsëcapë acohua'ire, iohua'ire jopo caraye pa'ito. Mësarute do'i
daicohua'i pa'ito de'oye yo'ojë'ë.
14 Mësarute josa yo'ocohua'ire de'oye pa'ijajë cuasacaijë'ë. Iohua'i de'oye pa'i ja'ñere
secacaijë'ë, pani ai yo'oye pa'ijajë cuasajë señe.
15 Sihuacohua'i ja're tsioni pa'ijë sihuacohua'i pa'ijë'ë. Cui'ne ota oicohua'i ja're pa'ijë
mësaruje oicohua'i pa'ijë'ë.
16 Si'aohua'i sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë, jerepa pa'i cuasama'pë pa'ijë'ë. Coa ai
jerepa teaye pa'iohua'i pa'iyena ini pa'ijë'ë. Ta'ñe pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë.
17 Saima'pë pa'ijë'ë, co'aye yo'osicohua'ire cui'ne co'ayepi. Coa ai jerepa de'oye cuasajë
yo'ojë'ë, pai ña hue'ñana. 18 Mësaru ai cuasaye ja'i maca de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, yecohua'i

ja̱'re de'oye pa'iyere cajë. 19 Maija'quë do'ijë maña mësarupi sa̱iñu'u cajë yo'oma'pë
pa'ijë̱'ë, co'aye yo'ocohua'ire. Coa ai jerepa Maija'quëpi sa̱icaija̱'quë api cuasajë pa'ijë̱'ë.
Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: "Yë'ëpi co'aye yo'ocohua'ire sa̱iñe payë, si'seye pa'itoje̱,"
caji, Ëjaëre papi. 20 Cui'ne caji ja̱re i̱pi: "Më'ëre sa̱ñope yo'oquëpi a̱o ëa ju̱'ito a̱ojë'ë. Cui'ne
co̱no ëa ju̱'iquë pa'ito o̱cuaje̱'ë. Ja̱je yo'ojëna, i̱ti sa̱ñope yo'oquëpi yë'ë co'aquëre pa'ni
cuasaja̱'quë api, huajëya'ye pa'ija̱'quëpi." 21 Co'ayena quëco cua̱ñoma'ë pa'ijë̱'ë. Coa ai
jerepa co'ayere ñese quëcoje̱'ë, de'oye yo'oyepi.

13

1 Si'aohua'i iye yeja cua̱ñe ëjaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji. Ja̱je pa'ina, peoji, coa
Maija'quë yëma'ëna ëjaë de'osiquë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi iye yeja cua̱ñeja'cohua'ire
nepi, ja̱ohua'ire. 2 Ja̱je pa'ina, pa̱i ëjaohua'i cua̱ñeñere sa̱ñope yo'oni Maija'quë de'oye
yo'o ja̱'ñe caquë je̱ose'ere sa̱ñope yo'oyë. Ja̱je sa̱ñope yo'ocohua'i cato sa̱ija'cohua'i a'ë,
co'ayepi. 3 Ja̱je pa'ina, ëjaohua'i cato pa'ima'pë pa'iyë, de'oye pa'icohua'ipi ca'raja̱jë
cajë. Coa ai jerepa co'aye yo'ocohua'ire yo'o quëcoja̱'cohua'ipi pa'iyë. Më'ëpi ëjaohua'ire
ca'raye peoye pasi'i cani de'oye yo'oquë pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ina, ëjaohua'ipi më'ë pa'iye
neñani de'oye pa'iquë api caja̱'cohua'i a'ë. 4 Ja̱ohua'i cato Maija'quëni necaijë pa'iyë, më'ë
de'oye pa'iyere cajë. Ja̱je pa'iquëta'are më'ëpi co'aye yo'oquë pani ca'raje̱'ë. Ja̱ohua'i
cato coa hua'ti mëama'cohua'i a'ë ja̱re co'aye yo'oquëni sa̱iñu'u cajë yo'ocohua'i a'ë,
Maija'quëre necaicohua'i sëte. 5 Ja̱je pa'iye sëte de'oye a'ë, ëjaohua'i cua̱ñeñe sehuoye.
Pa̱ni i̱ohua'ipi co'aye yo'oma'cohua'ini cajë, coa ai jerepa tayose'e peoye nëina, mai
cuasajë pa'iyere cajë de'oye pa'iye pa'iji. 6 Ja̱je pa'ina, mësaru pa'i do'i sa̱iñë, ëjaohua'i
Maija'quëre necaicohua'ini cajë. Ja̱ohua'i cato ja̱se'e yo'ocohua'i a'ë.
7 Pa'i do'ire pa̱i ñape sa̱iñe pa'ito sa̱ijë'ë, pa̱i ñapere i̱ohua'ire do'i paye ja'ye. Yeja
pa'i do'ire sa̱iñe pa'ito sa̱ijë'ë. Ëjaohua'i pa'ito ëjaohua'ire ñajë pa'ijë̱'ë. Coa si'aye do'i
quë'iohua'i pa'ito do'i quë'iohua'ire ñajë de'oyerepa i̱ohua'ire cuasajë pa'ijë̱'ë. 8 Debe
pama'pë pa'ijë̱'ë, yecohua'ire. Coa ai jerepa yecohua'ire oiyere debeje̱ pa'ye paje̱'ë,
yecohua'ire. Ja̱je pa'ina, coa pa̱ini oiquë pani tsoe cua̱ñese'e cayere yo'o ti̱'api, si'aye.
9 Cua̱ñese'epi caji: E̱jëre cui'ne nëjore pacohua'ipi yecohua'ini yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Huani
je̱oma'ë pa'ijë̱'ë. Yahuerepa co'amaña i̱ma'ë pa'ijë̱'ë. Ëa ñama'ë pa'ijë̱'ë. Si'aye iye cui'ne
yeque cua̱ñese'ere co̱ni yo'o ti̱'añu'u cani coa më'ë cajeire oije̱'ë, më'ëja'a co'ye cuasayeje̱
pa'ye. Ja̱ caye ayere yo'oni pa'ito si'aye yo'o ti̱'añe pa'iji, cua̱ñese'e cayere. 10 Ja̱je pa'ina,
pa̱ire oiquëpi co'aye yo'oye pa̱ji. Ja̱je pa'ina, oiyepi si'aye cua̱ñese'e ne ti̱'añe pa'iji, tayoye
peoyerepa.
11 Si'aye yure mai pa'i tëcahuë pa'iyere ñani cuasaje̱'ë, tsoe sëta maca'ë huëo ca̱icohua'i.
Yureta'a maire huasoye ai ja'yere pa'iji. Ja̱'në so'o macare paji'i, mai i̱tire pa'ë cuasajë
i̱ coca asa maca. 12 Tsoe jai ñamire pa'ë. Yure je̱'nërepa ñata to̱me huëoji. Ja̱je pa'ina,
je̱oñu'u, nea hue̱'ñana co'amaña yo'oye. Je̱oni su̱ñañu'u, mia ca̱'core pana, soldado
huajo saquë su̱ñañeje pa'ye. 13 Nuñe de'oye ñare pajë yo'oñu'u, mu'sere yo'oyeje̱ pa'ye.
Cu'ima'pë pañu'u, co̱nore cueperoja̱ijë, jaiye a̱o a̱ijë. Tsi'sini jo̱sa pi̱siye yo'ojë cayere
yo'oma'pë pañu'u. Nuñerepa yo'oye pa'ina, coa co'aye si'sire yo'oroja̱ima'pë pañu'u.
Coa si'aye co'ayere ye'yesicohua'ipi pa'ima'pë pañu'u. Te'e cuasama'pë do'ire uihuayere
pa'ima'pë pañu'u. Cui'ne yecohua'i payere ëa ñajë oima'pë pañu'u. 14 Coa ai jerepa mësaru
cato su̱ñajë'ë, Ëjaërepa Jesucristona, i̱je pa'i pa'ija̱jë cajë. Ja̱je yo'oni ca̱pë co'aye yëyere ne
huasocaiye pa̱ja'cohua'i.

14

Cajeire Cuasaye Cato

1 Ja̱je pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere joyo tutu carasiquë pa'ito, tsioje̱'ë,
i̱te, pa̱i cuasase'ere ca huëoni sa̱'ñe uihuama'pë. 2 Ñajë'ë, cui'ne iyere, yecohua'i
cuasacohua'i pa'iyë. Si'aye a̱iñese'e de'oji cuasajëna, yecohua'ipi Maija'quë necaiquëre
pare cuasaye joyo tutu caraja̱icohua'ipi ja'o cui'ne a̱o, cui'ne ca̱ a̱iñe de'oji cuasayë, hua'i
cato a̱ima'cohua'ipi. 3 Ja̱je pa'ina, si'aye a̱iquëpi yequëre hua'i a̱ima'quëre co'aye cuasaquë

ñama'ë pa'ijë'ë. Cui'ne iyepi de'oye a'ë caquë sahuaquë si'ayere aiquëje cue'cuema'ë
pa'ijë'ë. Si'aye aiquëre, cui'ne hua'i aima'quëreje Maija'quëpi tsiosicohua'i a'ë. [4] Jaje
pa'ina, ¿më'ë iquei'ni yequëre necaiquëni ñaquë tayo yo'oji caquë yo'o ja'ñe? I ëjaëpi
ñañe pa'iji, de'oquë panita'a co'aquë pa'iye. Jaje pa'iquëta'are de'oquërepa pa'ija'quë api,
mai Ëjaë de'oye ne tutu paquëre me, me co'aquë'ni.
[5] Yequeje quëaye payë: Pa'iyë, yecohua'i ai jerepa ëja mu'se pa'iji, cuasacohua'i. Cui'ne
yecohua'ipi cuasacohua'i pa'iyë, si'a mu'seña cui'ne pa'yese'e pa'iji. Jaje pa'ina, pai ñape
itire pa'ë cuasase'ere cuasajë pa'iye pa'iji. [6] Iye mu'se ëja mu'sere pa'ë cuasaquë yo'oquë
pani Maija'quëni de'oye yo'oji. Cui'ne si'aye aiquëje mai Ëjaëni de'oye yo'oji, Maija'quëre
de'oji caquë pëpa toquë ai do'ire. Cui'ne hua'i aima'quëje Maija'quëre sei ai do'ire de'oye
yo'oji, mai Ëjaëni.
[7] Jaje pa'ina, mai pa'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye pacacaijë. Cui'ne ju'inije ju'ima'pë
pa'iyë, maija'a co'ye jucacaijë. [8] Jaje pa'ina, mai huajëcohua'i pa'ini pa'iyë, mai Ëjaëni
pacacaijë. Cui'ne juni huesënije mai Ëjaëna jucacaiyë. Jaje pa'iye sëte ja pa'inije cui'ne
juni huesënije mai Ëjaë tsecohua'i pa'iyë. [9] Jaje pa'ina, huajëcohua'i cui'ne ju'isicohua'i
Ëjaë pasi'i caquë Cristo juni cui'naëpi huëji'i.
[10] Jaje pa'iquëta'are ¿më'ë me yo'oquë Maija'quë do'iquëre co'aye caquë'ni? ¿Panita'a
me nesi'quë coequë ñaquë'ni? Mai yo'ose'e si'aohua'i Maija'quë ña hue'ñana iñoja'cohua'i
a'ë, ipi pai ñape yo'ose'e ñaquë ca huesoja'quëre. [11] Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Care payë, caji, Ëjaë. Si'aohua'i yë'ë ña hue'ñana do're ja'ruja'cohua'i a'ë.
Cui'ne ja maca si'aohua'i de'oquëre pa'ni Maija'quë caja'cohua'i a'ë.
[12] Jaje pa'iye sëte, pai ñape mai yo'ose'e iñoja'cohua'i a'ë, iti yo'ose'eje pa'ye, Maija'quëna.

Ne Taoñe Pajë'ë, Maija'quë Do'iquëre

[13] Jaje pa'ina, yecohua'ire señajë cayere jeoni coa ai jerepa iohua'i asase'ere cuasajë
de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë ne taoja'core nema'pë cajë. [14] Yë'ë cato asayë,
si'aye si'si peoyese'e pa'iye Ëjaë Jesure sehuoquë sëte. Jaje pa'ire paji, cuasaquë asayë, iye.
Jaje pa'iquëta'are paipi iye si'si a'ë cuasato jare si'si pa'iji, iti jaje cuasaquëse'ere. [15] Jaje
pa'iquëta'are më'ë aiñepi sehuosiquë Maija'quë pa'ire paji cuasayere nejoñe pa'ito më'ëpi
ite oiye paquë yo'oyë. Jaje pa'ina, Cristo jucacaisiquëre më'ë aiñepi nejoñe pajaquë caquë
pa'ijë'ë. [16] Jaje pa'ina, sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ipi co'aye mësaru de'oye yo'ojë
pa'iyere cama'cohua'ini. [17] Jaje pa'ina, Maija'quë cuañe te'te cato pa'ima'ë pa'iji, coa ao
aiñepi cui'ne ucuyepi. Coa itirepa cato nuñerepa pa'iye a'ë, de'oye jo'cua pa'iye a'ë, cui'ne
sihuaye a'ë, Maija'quë joyo pa'i do'ire. [18] Jaje Cristore de'oye necaiquë pa'ito ja necaiyepi
Maija'quë sihuayere neñe pa'iji. Cui'ne jaje pa'ini paije de'o pai api cajë ñañe pa'iji.
[19] Jaje pa'iye sëte co'ejë pañu'u, de'oye jo'cua pa'iyena sayere. Cui'ne ai tutupi yo'ojë
co'eñu'u, mai ai de'oyena sa ja'ñere, si'aohua'i ai de'ojajë cajë. [20] Jaje pa'ito ai do'ipi
Maija'quë nese'ere nejoma'ë pa'ijë'ë. Si'aye aiñe cato si'si ti peoye a'ë. Jaje pa'iquëta'are,
mai ai do'ipi yecohua'ire ne taoñe cato ai co'are paji. [21] Ja do'ire Maija'quë do'iquëre hua'i
aiñepi, cono ucuyepi, coa si'aye yo'oyepi ne taoñe pa'ito nuñe yo'oye peoji. [22] Maija'quë ña
hue'ñana si'aye aiñe pa'iji cuasaquë pani jare paire carojaima'ë coa më'ëse'e paye pa'iji.
Sihuaquërepa pasipi, tayo yo'osiquëje pa'ire nëima'ëna, pa'iquë cato. [23] Jaje pa'iquëta'are
i cuasayepi aiñe cui'ne pañe cuasaye pa'ina, iti coa asaquë aiquë pani jai do'i ani huesëye
pa'iji, i cuasaye quëayere yo'oma' do'ire. Jaje pa'ina, si'aye mai sehuosicohua'i cuasayepi
quëayere neñe pa'iji. Paquë pani co'aye neñe a'ë.

15

Paini De'oye Yo'ojë'ë, Më'ëja'a Co'ye Oima'ë

[1] Maipi tutu quë'iohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasacohua'ita'a jopo carasico-
hua'ipi de'oye yo'oma'cohua'ire quëcojë cocaiye pa'iji, tutu peocohua'ire. Maise'e de'oye
pa'iyere cuasaye pañu'u, Jaje pa'ina, maipi cocaiye pa'iji, jaohua'ire. [2] Jaje pa'ina, pai
ñape mai cajeohua'ire de'oye yo'oye pa'iji, i de'oye pa'i ja'ñere cajë. Cui'ne i Maija'quëre
ai seña maca jaiye cuasaquë mëi ja'ñere cocaiye pa'iji. [3] Ñajë'ë, Cristo i de'oye pa'iyere

cuasama'ë paji'i. Coa ai jerepa toyase'e cayere yo'o ti̱'api, ñeje cayere: “Më'ëre pëicohua'i
pëiñe yë'ëna tomepi.” 4 Si'aye iye ja̱'në tsoe toyajë pa'ise'e toyase'e a'ë, mai ye'ye
ja̱'ñere cuasajë. Itina ñajë ai yo'oye pa'itoje̱ quëcoja̱jë cui'ne huaso cua̱ñoñe uteye
paja̱jë cajë toyase'e a'ë. 5 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi yo'o juja ma'ñe cui'ne yëhuo huasoye
i̱siquëpi, co̱caija̱quë mësarute yecohua'i ja̱'re co̱ni de'oye yo'ojë pa'i ja̱'ñe Cristo Jesús
pa'ise'eje̱ pa'ija̱'cohua'ire. 6 Ja̱je pa'ijë si'aohua'i te'e Maija'quë Diusure de'oquëre pa'ni
cajë sihuaja̱'cohua'ire, mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre.

Judío Peocohua'ire Quëaye

7 Ja̱je pa'iye sëte pa̱i ñape yecohua'ire de'oye tsiojë̱'ë, Cristo mësarute de'oye tsiose'eje̱
pa'ye, si'aohua'i Maija'quëre de'oquëre pa'ni caja̱jë caquë. 8 Ja̱je pa'ina, cayë. Cristo cato
judío pa̱ire necasi'i caquë daji'i, mai aiohua'ire ca nëoquë pa'ise'ere yo'o ti̱'asi'i caquë.
Ja̱je yo'oquë Maija'quë i̱ ca nëose'ere nuñerepa yo'o ti̱'aquë pa'iyere i̱ñosi'i caquë. 9 Daji'i,
cui'ne judío pa̱i peocohua'ireje̱, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaja̱jë caquë, teaye
ñani oni yejesi do'ire. Toyase'e cayeje̱:
Ja̱je pa'ina, më'ëre de'oquëre pa'ni casi'i si'a yeja pa̱i pa'i hue̱'ñana.
Cui'ne më'ë mamire sihuaquë jëjësi'i.
10 Cui'ne yequë hue̱'ña toyase'epi caji:
Sihuajë̱'ë, pa̱i daripë̱a, Maija'quë tse̱cohua'i ja̱'re co̱ni.
11 Cui'ne yequë hue̱'ña toyase'epi caji:
De'oquëre pa'ni sihuajë cajë̱'ë, Ëjaëre.
Pa̱i yejaña cui'ne si'a pa̱i daripë̱a maña, judío pa̱i peocohua'ipi.
12 Cui'ne Isaíasje̱ toyapi:
Isaí tsëcapë aquëpi Ëjaë pa'ija̱'quë api.
Pa'i ja̱ëpi si'aohua'i judío pa̱i peocohua'ire cua̱ñeja'quë api.
Cua̱ñequëna, ja̱ëpi necaija̱'quë api cajë uteja̱'cohua'i a'ë.

13 Maija'quëre se̱ñë, mai utejë pa'iye i̱siquëre, sihuaye cui'ne ti se co'a ju̱'iñe peoyerepa
pa'iye i̱sija̱'quë caquë, mësarute i̱te necaiquëre pare cuasacohua'ire. Ja̱re i̱siquëna, pa'ijë
Maija'quë joyo tutu quë'iohua'ipi Maija'quë ca nëose'ere de'oyerepa utejë pa'ija̱'cohua'ire
caquë se̱cacaiyë.

14 Maija'quë do'ijë, yë'ë tsoe asayë, mësaru de'oye yecohua'ire cuasayena ti̱mësico-
hua'ipi pa'iye, cui'ne si'aye ta̱'ñe asacohua'ipi pa'iye, cui'ne de'oye cuasajë yecohua'ire
yëhuocohua'ipi pa'iye. 15-16 Ja̱je pa'iquëta'are ca'rama'quëpi nuñerepa quëasi'i caquë iyere
toya saoyë, mësarute tsoe asa maña co̱ni, mësarupi hua̱nëyema'pë pa'ija̱jë caquë. Yë'ë
cato judío peocohua'ire caquë Jesucristore necaiquëpi yo'oyë, Maija'quë oi do'ipi yë'ëre
cua̱ñese'eje̱ pa'ye. Ja̱je pa'i do'ire iyere caquë toyayë, mësarute. Yë'ë Maija'quëre
necai yo'oye cato iye a'ë. Judío pa̱i peocohua'ire huaso cocare quëaye a'ë. Ja̱je yo'oyë,
ja̱ohua'i Maija'quë joyo yo'o do'ire Maija'quë tse̱cohua'i pa'ija̱jë caquë. Ja̱je pa'ina,
ja̱ohua'i de'ocohua'ire pani i̱na i̱sisi'i, Maija'quë tse̱cohua'i pa'ija̱jë cajë, cui'ne Maija'quë
sihuaja̱'quë cajë.

17 Maija'quë co'amaña necai yo'osi do'ire de'oyerepa yo'ohuë caye pa'iji, yë'ëpi, Jesu-
cristore sehuosiquë sëte. 18 Ja̱je pa'ita'are coa yequere caye coeyë. Coa Cristopi yë'ë ja̱'re
tsioni nese'ere caye yëyë, judío pa̱i peocohua'ipi Maija'quëre asani de'oye sehuocaise'ere.
Iye cato yo'ohuë, coa quëayepi cui'ne ne i̱ñoñepi co̱ni. 19 Pa̱i yo'oma'a tutupi yo'o i̱ñoquë
cui'ne Maija'quë joyo tutupi yo'oquë i̱ñoquë quëahuë. Ja̱je yo'oquë huaso coca quëacaiye
de'oye quëa ti̱'ahuë, Jerusalén huëosiquëpi cui'ne si'a hue̱'ña Ilirico yeja quë'rore paja̱'ana.
20 Ja̱je yo'oquë quëahuë, huaso coca Cristo mami ti asama'cohua'i quë'rona, yecohua'i
tsoe quëasicohua'ini cui'na ë̱mëje'ena meñe quëa co̱ñere coequë. 21 Coa ai jerepa de'oye
yo'ohuë, toyase'e cayeje̱ pa'ye:
Ñaja'cohua'i a'ë, i̱ pa'iye aye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.
Cui'ne asa ti̱'aja'cohua'i a'ë, i̱ caye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Pablopi Roma Quë'rona Saiyere Cuasapi

22 Jaje iyere yo'oquë pa'i do'ire jaro do'i sani ñama'ë paë'ë, si'anë sani ñañe yëquëta'a.
23 Yure yë'ë iño yo'oye ne saosiquë sëte, yë'ë Españana sai maca de'hue mësarute do'i ñasi'i,
ai tsoe mësarute ña ëa ju'isiquëpi. 24 Mësarute ña huajësi jeteyo'je mësarupi yë'ëreje jëjo
saocaiye pa'iji, España quë'rona.
25 Jaje pa'iquëta'are yure cato Jerusalénna saiyë, sehuosicohua'i jaro pa'icohua'ire cocai
ja'ñere saquë. 26 Jerusalén sehuosicohua'i curiquë peocohua'ire isi ja'ñere, Macedonia
cui'ne Acaya pa'icohua'ipi iohua'i cuasayepi curiquë tsi'soñu'u cuasahuë, jëjo sao ja'ñere.
27 Jaohua'ipi sihuajë curi tsi'soni jëjo saohuë, Jerusalénna, judío pai sehuosicohua'ire, judío
paipi Maija'quë coca quëa do'ire judío peocohua'ipi Maija'quë joyo pa'iyere ti'ahuë, huaso
cocare. Ti'asicohua'ipi iye yeja ayere curiquëpi judío pai sehuosicohua'ire cocaiye pa'iji.
¿Me pañe'ni?
28 Jaje pa'ina, si'aye iye yo'o tëjini cui'ne curiquë sehuosicohua'i tsi'sose'e Jerusalén
paina isisi maca sai huëoja'quë a'ë, Españana. Jarona sai mësarute do'i ñaquë sasi'i. 29 Iyere
cuasayë. Yë'ë mësaru quë'ro saisi maca ti'aja'quë a'ë, Cristo coca quëaye timësiquëpi
mësarute quëa huaso ja'ñere saquë.
30 Maija'quë do'ijë, mai Ëjaë Jesucristo do'ipi cui'ne Maija'quë de'o joyo mësarute oi
do'ipi mësarute señë, yë'ëre cocaijë'ë, mësaru Maija'quëre secacaiyepi. 31 Maija'quëre se-
cacaijë'ë, Judea pa'icohua'i sehuoma'cohua'ipi yë'ëre co'aye yo'oye paja'cohua'ire cui'ne
yë'ë sacaise'e de'oye sihuajë ise'e pa'ija'core Jerusalén sehuosicohua'i pa'icohua'ipi. 32 Jaje
secacaijëna, Maija'quëpi yëna, mësaru quë'rona sihuaquë saija'quë a'ë, mësaru ja're coni
pëa huajësi'quë pa'ija'quë caquë. 33 Maija'quë de'oye pa'iye isiquëpi si'aohua'ire mësarure
pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

16

Pai Ñapere Pëpaye

1 Cencrea sehuosicohua'i pa'icohua'ire cocaio pa'iconi Maija'quë do'ico, de'ocore pao,
Febeni caquë quëayë, mësarute. 2 Jaore de'oye mai Ëjaë mamipi cuasajë yo'ocaijë'ë,
sehuosicohua'ire te'e cuasacohua'ire yo'oyere papi yo'ojë. Jaje yo'ojë cui'ne si'aye iote
jopo co'amaña caraye pa'ito cocaijë'ë. Jao cato jai paire cocaisicoa, cui'ne yë'ëreje
cocaisicoa.
3 Pëpacaijë'ë, Priscilare cui'ne Aquilare, yë'ë ja're coni Cristo Jesús co'amaña cocaisi-
cohua'ire. 4 Jaohua'i cato yë'ë pa'iyere huasoñu'u cajë iohua'i pa'iyere ti nejo cuañoñe
ja'i maca huajëya'yerepa yo'osicohua'ire. Jaje pa'ina, yë'ëse'e de'oji, iohua'i yo'ose'e
caye pañë. Cui'ne de'oji, cayë, jaohua'i yo'ose'e Maija'quë do'ijë judío pai peoco-
hua'ije. 5 Pëpacaijë'ë, Priscila cui'ne Aquila huë'ena Maija'quë do'ijë tsi'sisicohua'ire.
Pëpacaijë'ë, Epenetore, yë'ë oiquëre, Asia yeja aquëpi du'ru macarepa Cristo coca asani
sehuoquë pa'isiquëre. 6 Pëpacaijë'ë, Maríareje mësarute cuasaco jaiye necaio pa'isicore.
7 Pëpacaijë'ë, yë'ë cajeohua'ire Andrónicore cui'ne Juniasre yë'ë ja're coni co cuaño sito
te'e pa'isicohua'ire. Jaohua'i cato Jesús jëjo saocohua'ipi ai de'ocohua'i a'ë, cayë. Cui'ne
jaohua'ipi du'ru sehuosicohua'i paë'ë, yë'ë ja yë'ta'a sehuoma'në.
8 Pëpacaijë'ë, Ampliatore yë'ë oiquëre mai Ëjaë do'ipi. 9 Pëpacaijë'ë, Urbanore mai ja're
coni mai Ëjaë co'amaña yo'oquëre, cui'ne yë'ë oiquë Estaquisre pëpacaijë'ë. 10 Pëpacaijë'ë,
Apelesre, Cristore coa necaiquëre pare asaquëpi jaiye neñañe pa'itoje quëcosiquëre.
Cui'ne pëpacaijë'ë, Aristóbulo tsëcapëre i huë'e pa'icohua'ire. 11 Pëpacaijë'ë, yë'ë cajeire
Herodiónre, cui'ne Narciso tsëcapëre, mai Ëjaëre sehuocohua'ire. 12 Pëpacaijë'ë, Trifenare
cui'ne Trifosare, mai Ëjaë co'amaña necaicohua'ire. Cui'ne mai oicorepa Percidare mai
Ëjaë co'amañare ai cuasaco necaio pa'icore pëpacaijë'ë. 13 Pëpacaijë'ë, Rufore, mai Ëjaëre
sehuoni pa'iquëre pare. Cui'ne i pëca ja'core yë'ë ja'coje pa'iore pëpacaijë'ë. 14 Pëpacaijë'ë,
Acincritore, Flegortere, Hermas, Patrobas, Hermes cui'ne iohua'i ja're coni pa'icohua'ire.
Si'aohua'ire pëpacaijë'ë, Maija'quë do'ijëre. 15 Pëpacaijë'ë, cui'ne Filoyo cui'ne Juliare,
Nereore, cui'ne io yo'jeore, Olimpasre, cui'ne si'aohua'i iohua'i ja're coni Maija'quë do'ijë
pa'icohua'ire.

16 De'oyerepa sa̱'ñe sihuajë pëpajë̱'ë. Si'aohua'i Cristore asacohua'ipi mësarute pëpa
saoyë, ja̱ro pa'icohua'ire.
17 Maija'quë do'ijë se̱ñë, mësarute. De'hua ñajë pa'ije̱'ë, yequë tsëcapë a'ë cajë yo'oye,
cui'ne ne ta̱oñe necohua'ire. Ja̱je yo'oye cato mësaru case'ere sa̱ñope yo'oye a'ë.
Ja̱ohua'ire tsioma'pë pa'ije̱'ë. 18 Ja̱je cacohua'i cato mai Ëjaë Jesucristore necaima'pë pa'iyë,
coa ai jerepa i̱ohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'oyë. Ja̱je yo'ojë esa sehuocaicohua'ini coa
cosoyë, i̱ohua'i a̱'ji mañe de'o yë'o cayepi. 19 Si'aohua'i asayë, mësaru de'oye sehuocaise'e.
Ja̱je pa'ina, yë'ëje̱ sihuayë. Ja̱ yë'ta'a mësaru ta̱'ñe cuasacohua'i pa'ija̱'cohua'ire caquë
se̱cacaiyë, mësaru de'hue de'oyere yo'oja̱jë caquë, cui'ne co'ayere ti yo'oma'pë caquë.
20 Ja̱je pa'ijëna, Maija'quë de'oye jo'cua ai cuasama'pë pa'iye i̱siquëpi Satanás huati ëjaëre
mësaru que̱o huë'ehuëna esa jëjo o̱aja'quë api. Mai Ëjaë Jesucristopi de'oye ñacaina,
de'oye pa'ije̱'ë.
21 Mësarute pëpa saoji, Timoteo yë'ë ja̱'re co̱ni co'amaña nequë pa'iquëpi. Cui'ne Lucio
cui'ne Jasón, cui'ne Sosípater yë'ë cajeohua'ipi mësarute pëpa saoyë, ja̱ro.
22 Cui'ne yë'ë Tercioje̱ iye toya ja'hua toyacaiquëje̱ ja̱ro mësarute pëpa saoyë, mai
Ëjaërepa do'ipi.
23 Mësarute pëpa saoji, Gayoje̱. I̱ huë'ere pa'iyë, yë'ë, cui'ne i̱ huë'ena si'aohua'i
sehuosicohua'i tsi'sijë pa'iyë. Cui'ne pëpa saoji, Erastoje̱, pa̱i pa'i daripë curiquë de'huacai
pa'iquëpi. Cui'ne Maija'quë do'iquë Cuartoje̱ pëpa saoji, ja̱ro.
24 Mai Ëjaë Jesucristo coa i̱siyepi mësaru ja̱'re pa'ija̱quë. Ja̱je pa'ija̱quë.

Pëpa Tëjiye

25 Tsoe mësarute quëahuë, huaso cocare. Ja̱ cocaja̱'a asayë, mai. Maija'quë mësarute
quëcojë nëñerepa pa'icohua'ire necai tuture payë. Ja̱ do'ire mësaru i̱ tse̱cohua'ipi pa'iyë.
Iye yo'oyere cato iye yeja de'huama'në Maija'quë nesi'i cuasase'e a'ë. Ja̱re tsoe yahuese'e
paji'i. 26 Ja̱je pa'iquëta'are yureta'a Maija'quë ti pani huesëquëpi cua̱ñequëna, Maija'quëre
quëacaicohua'i toyase'eja̱'a yure cato maire i̱ñopi. Cui'ne Maija'quë nesi'i cuasa nëose'e
yahue pase'ere si'a yejaña pa'icohua'ire i̱ñopi, ja̱ohua'ipi i̱tire pa'ë cuasajë de'oye i̱
cua̱ñeñe sehuocaija̱jë caquë.
27 Maija'quë te'i si'aye asaquë ta̱'ñe pa'ire pani si'anëpi Jesucristo do'ija̱'a de'oquëre pa'ni
cajë sihuajë pañu'u. Ja̱je pa'ija̱quë.

1 CORINTIOS

Corinto Sehuosicohua'ina Pablopi Toya Saoye

1 Maija'quë i yëyeje yë'ëre Pablore nepi. Jesucristo jëjo daoquëre nesiquëpi pa'iyë. Iye
toya ja'hua Sóstenes jare toyayë, Cristo do'ire, Maija'quë do'iquë de'osiquë jare coni.
2 Jaro Corinto daripë sehuosicohua'i pa'icohua'i cajë toyayë, Cristo Jesuna tsioni pa'i do'ire.
Maija'quë tsecohua'i pa'icohua'ina cajë toyayë. Si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'ijë Ëjaë
Jesucristo de'oquërepa mamire secohua'i jare coni mësaruteje soipi, ina isisicohua'ipi
de'ocohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Cristo api, mai Ëjaë cui'ne jaohua'i Ëjaë. 3 Diusu
Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi coni de'oye yo'ose'ere pajë cui'ne de'oye pa'iye
isise'ere pajë de'oye pa'ijë'ë.

Cristo Do'ipi De'oye Pa'iye

4 De'oyerepa Maija'quë mësarute yo'o u'ni Ëjaë Jesucristo do'ipi caquë, Maija'quëre
si'anë de'oji caquë, sihuayë. 5 Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute ta'ñe coca caye cui'ne
ta'ñe asaye isipi, joyo aye do'i quë'yere pare. 6 Jaje pa'ina, coa caye peoyerepa Cristo
cocapi mësarute tiñe pa'iye ponapi. 7 Ponaëna, pa'ijë Jesucristo daija'a mu'sere utejë
pa'icohua'ire tiñe ponaëna, pa'iye Maija'quë isiye ti jopo caraye peoji. 8 Jaje pa'ina,
mësarute Diusupi ocue pa'i macarepa ñacai pasipi, tëji mu'sere paja'a, yecohua'ipi mësaru
Maija'quë quëcosicohua'ire Jesucristo daisi maca tayo yo'ocohua'i a'ë caye paja'cohua'ire
ipi ñacai pajaquë. 9 Maija'quë i ca nëose'eje pa'ye yo'o ti'aquëre papi mësarute soipi, i
mamaquë mai Ëjaë Cristo Jesús jare tsioni pa'ijajë caquë.

Sehuosicohua'i Huase'e

10 Maija'quë do'ijë mësarute señë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi, de'oye te'e cuasajë,
cui'ne te'e nëina, pa'ijajë caquë. Huahuesicohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa te'e
cuasayepi pa'ijë'ë. 11 Jaje mësarute cayë, Cloé tsëcapëpi mësaru te'e cuasama'pë pa'iyere
quëarena. 12 Jaje te'e cuasama' do'ire mësaru cayë, pai ñape ñeje: "Yë'ë cato Pablo aquë
a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë cato Apolos aquë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë cato Pedro
aquë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Cristo aquë a'ë." 13 ¿Jaje pa'ito Cristo i a'ri te'ña maña
huahuesiquë a'ë? ¿Panita'a Pablo, yë'ëpi cruz que cuañore mësaru do'ire? ¿Panita'a Pablo
mamipi do cuañosicohua'i a'ni? 14 Pani, de'oji sihuayë, Maija'quë ñacaina, de'hue jai paire
doye pahuë. Coa Crispore cui'ne Gayore dohuë. 15 Jaje doye pasi do'ire yecohua'ije yë'ë
Pablo mamipi do cuañosiquë a'ë caye paja'cohua'i a'ë. 16 Coa Estéfanas tsëcapëse'ere oco
dohuë. Cui'ne, yecohua'ita'are doye pahuë, cuasayë. 17 Yë'ëre paire oco doquë pa'ijë'ë
caquë Cristo cuañeñe papi. Coa i cocare quëacaijë'ë caquë cuañepi. Jaje pa'ina, i cruz
ju'ise'e do'i quë'yere quëayë. Yë'ëpi de'o pa'i cocapi caquë quëaquëna, paipi yë'ëna ire
papi cuasajë Cristo cruz ju'ise'ere do'i peoye necaiye coeyë.

Cristopi Maija'quë Tuture Cui'ne Ta'ñe Asaye Paquë

18 Cristo cruz ju'ise'e cato do'i peo coca asa cuañoji, ne huesë hue'ñana saicohua'ire. Jaje
pa'iquëta'are iye coca Maija'quë tuturepa asa cuañoji, huaso cuañocohua'ire cato. 19 Jaje
pa'ina, toyase'e caji:
Ta'ñe asacohua'i asaye nejoja'quë a'ë.
Cui'ne asa ti'acohua'ireje iohua'i asa ti'añe tirona yahueja'quë a'ë.
20 ¿Maija'quëpi, ta'ñe asaquëre, ye'yaquëre cui'ne iye yeja ayere ta'ñe ca de'huaquëre
do'i peoquëre neru, yure iquere cocaiye'ni, jaohua'i? Cocaiye pañë, Maija'quëpi iye yeja
ta'ñe asayere do'i peoye neina. 21 Jaje pa'ina, iye yeja paipi i coca do'i peoye cuasayë.
Cuasajëta'a ja cocare quëase'epi ite ire pare asacohua'ise'ere huasoye pa'iji. Jaje pa'ina,
pai ta'ñe asayepi Maija'quëre ti'añe pañë.
22 Judío paipi pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ojëna, ñañe yëyë. Griego paipi cato ai ta'ñe
asacohua'i pa'iyere co'eyë. 23 Jaje pa'iquëta'are yëquë cato jaohua'i co'eyere yo'oma'pë

pa'ijë coa Cristo cruz que̱ cua̱ñosiquë ayere quëayë. Quëajëna, judío pa̱ini ta̱'tëpoje̱ pa'ye
asa cua̱ñoji, i̱ohua'i que̱siquëni quëajëna. Cui'ne judío pa̱i peocohua'ini griego pa̱ini coa
do'i peoyere yo'ojë cayeje̱ pa'ye asa cua̱ñoji. [24] Ja̱je pa'iquëta'are judío pa̱ipi pa̱nita'a
griego pa̱ipi Maija'quë soisicohua'ire cato Maija'quë tuturepa cui'ne i̱ ta̱'ñe yo'oyerepa
do'i quë'ye asa cua̱ñoji. [25] Maija'quë yo'ose'e do'i peoye pa̱ire asa cua̱ñoñepi, pa̱i ta̱'ñe
asayere tëto saise'e pa'iji. Jesupi ju̱quëna, tutu peoquëje̱ pa'iji. Ja̱ yë'ta'a i̱ ju̱'i maca i̱
tutupi pa̱i tutu tëto saise'erepa pa'iji. [26] Maija'quë soisicohua'i mësaru te'ohua'ise'e pa̱i
ëjaohua'i pa'iyë. Te'ohua'ise'e iye yeja pa'iye ta̱'ñe asacohua'i pa'iyë. Cui'ne te'ohua'ise'e
ëjaohua'irepa tsëcapë acohua'ije̱ pa'iyë. Mësarupi tsoe asayë, ja̱je pa'iye. Maija'quëpi ja̱je
soipi, mësarute. [27] Pa̱ipi huesëohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, ta̱'ñe pa'iohua'i
a'ë cacohua'ire i̱ño quëcosi'i caquë. Cui'ne cua̱ñe tutu peocohua'ire pa̱i ñacohua'ini
cua̱ñe tutu quë'iohua'ire sahuapi, cua̱ñe ëjaohua'ini i̱ño quëcosi'i caquë. [28] Iye yeja pa̱ipi
do'i peocohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, do'i quë'iohua'i pa'isicohua'ini cui'ne
ëjaohua'ini do'i peocohua'ire nesi'i caquë. [29] Ja̱je pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasaye peoji,
Maija'quë ña hue̱'ña. [30] Maija'quëpi Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'iye nepi, maire. Cui'ne
Cristo api, mai ta̱'ñe asaye, Cristo do'ipi Maija'quë ja̱'re tsioni nuñerepa pa'iye, Cristo
do'ipi i̱na i̱sisicohua'ipi nuñerepa yo'ocohua'i pa'iye, cui'ne Cristo do'ipi huasosicohua'i
pa'iye, nequë. [31] Ja̱je pa'ina, Maija'quë coca toyase'e cayeje̱ pa'ye: "Jerepa pa'i a'ë cuasaye
yëni Ejaë Jesuni cuasaye pa'iji, jerepa pa'ire pani."

2

Cristo Que̱ Cua̱ñosiquë Coca

[1] Maija'quë coca mësarute quëa maca ta̱'ñe cacohua'i cocapi caquë quëama'ë paë'ë.
[2] Mësaru ja̱'re pa'i maca yequere cuasaroja̱i cama'ë paë'ë. Coa Jesucristo que̱ cua̱ñosiquëni
cuasaquë quëahuë. [3] Coa tsasiquë maca ca'raquë teaye pa'i macapi mësaru quë'ro ti̱'ahuë.
[4] Mësarupi yë'ë cayere sehuocaija̱jë caquë pa̱ise'e cuasajë ta̱'ñe coca cayepi caquë mësarute
quëaye pa̱huë. Coa Maija'quë joyo co̱caiyepi cui'ne Maija'quë tutupi quëahuë, [5] mësaru
Maija'quëre necacaiquëre pare asayepi Maija'quë tutupi nese'e pa'ija̱quë caquë, pa̱ni pa̱i
ta̱'ñe asayepi.

Diusupi I̱ñopi I̱ Joyo Ayeja'a

[6] Ja̱je pa'iquëta'are ta̱'ñe pa'i cocapi cajë quëayë, Maija'quëre tuicohua'i nuñerepa
asacohua'ire cato. Iye yeja ta̱'ñe pa'iohua'i ca cocapi cajë cui'ne pa̱i ëjaohua'i coa esa ne
huesëja̱'cohua'i ca cocapi cajë quëaye pa̱ñë. [7] Coa ai jerepa Diusu de'oquërepa ta̱'ñe pa'ye
ye'yayepi quëayë, Maija'quë i̱se'e cuasaquë pa'iyere. Ja̱ yë'ta'a yeja de'huama'në mai ai
de'oye pa ja̱'ñere cuasa nëose'ere quëayë. [8] Iye yëquë quëaye ti iye yeja cua̱ñecohua'i asa
ti̱'añe pa̱ñë. Ja̱je asa ti̱'ama' do'ire Jesucristore de'oquëre pare que̱ni huani je̱oa'huë'ë, asa
ti̱'asicohua'i pani pa̱ra'huë, huaiye. Ja̱je yo'ohuë, ja̱je toyase'e cayepi pa'ina. [9] I̱ti toyase'e
cato caji:

Pa̱ije ti ña ma'ñere pa̱i ti asa ma'ñere,
Cui'ne pa̱i ti a'ri mañaje cuasa ma'ñere,
Maija'quëre oicohua'ire i̱si ja̱'ñe ne de'huacaise'e paji.

[10] Ja̱re yëquëre i̱ñopi, i̱ joyopi yëquëni pa'i do'ire. De'o joyo cato si'aye Maija'quë cuasaquë
pa'iye asaquë api. Ja̱je pa'ipi si'aye iyere i̱ñopi.

[11] Pa̱i asa ti̱'añe peoji, yeque cuasaquë pa'iye. Coa ja̱re i̱ joyose'e i̱ cuasaquë pa'iye asaquë
pa'iji. Ja̱je cui'ne Maija'quëreje̱ ja̱re i̱ joyose'e i̱ cuasaye asaquë pa'iji. [12] Mai cato Maija'quë
joyore payë. Iye yeja joyore paye pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë maire oi coa i̱siyere asayë.
[13] I̱sina, i̱ joyo i̱si cocapi cajë quëayë, Maija'quë ye'yayepi. Coa yëquë ta̱'ñe cuasayepi cajë
quëama'pë pa'iyë. Maija'quë joyo yo'oye quëayë, Maija'quë joyo yo'oye asacohua'ina.

[14] Maija'quë joyo peoquë cato iye ti asa ti̱'añe peoji. Coa do'i peoyeje̱ pa'ye asaye pa'iji.
Iye cato joyo aye a'ë. Ja̱re joyo pa'iye asacohua'ise'e asaye pa'iji. [15] Jepi nuñere pa'ni caquë
si'aye asaquë api, Maija'quë joyo paquë cato. Ja̱je pa'ini i̱ pa'iyere yecohua'ipi ca tëjini
de'huasi'i cajë yo'oye peoji. [16] Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: "Ëjaë cuasaye asa ti̱'añe peoji.

Cui'ne Maija'quëre pa̱ipi se ye'yaye peoji.” Ja̱je pa'iquëta'are mai cato Cristo cuasayere payë.

3

Maija'quë Co'amaña Necaicohua'i Yo'oye

1 Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute ca maca cama'ë paë'ë, Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'ire cayepi. Pa̱huë, caye mësarupi Cristo ayere asa ti̱'ama'cohua'ipi tsi̱tu'uje̱ pa'iohua'i pa'i do'ire. Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e yëye yo'ocohua'ire cayepi cahuë. 2 Ja̱je pa'ina, mësarute a̱'jiñere ye'yahuë, tsi̱ maña oje tsu̱'sucohua'ire yo'oyeje̱ pa'ye. Ja̱je ye'yahuë, mësarupi jëa a̱o a̱ni ti̱'ama'cohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ijëna, ñaquë. Yureje̱ ja̱ yë'ta'a joyo pa'iyere asa ti̱'ama'cohua'i pa'iyë, mësaru, pa̱ise'e cuasayere ja̱ yë'ta'api pa'ijë. 3 Ja̱ do'ire ja̱ yë'ta'a pa̱ise'e cuasayere payë: yecohua'i payete ña ëaye, sa̱'ñe pë̱ti yo'oye, cui'ne te'e cuasama'pë sa̱ñope cuasayere cayere. Ja̱ do'ire sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oyë, mësaru. 4 Ja̱ do'ire yecohua'i ñeje cayë: “Pablore ye'yequë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Yë'ë Apolosre ye'yequë a'ë.” Ja̱je yo'ojë cani mësaru coa pa̱ise'e cuasayere pa'icohua'i cayere cayë.

5 ¿Ja̱je pa'ito i̱quei'ni, Pablo? ¿Cui'ne i̱quei'ni, Apolos? Yëquë cato coa Maija'quëre necaicohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, yëquëpi quëajëna, mësaru cato asajë sehuosicohua'i a'ë, mai Ëjaëni. Pa̱i ñape yëquë mai Ëjaë ñaquë i̱sise'eje̱ pa'ye yo'ohuë. 6 Yë'ëpi ta̱ñeje pa'ye quëahuë, Maija'quë cocare cui'ne Apolospi ta̱se'ere oco do'ecaiyeje̱ pa'ye quëapi, Maija'quë coca mësarute. Ja̱se'e pa'iji, yëquë nese'e. Ja̱je pa'iquëta'are ta̱se'e mëoñe cato Maija'quë yo'oye a'ë. Ja̱je pani Maija'quëpi mësarute ai de'huaji, i̱te cuasayena. 7 Maija'quëpi i̱ti ñese mëañe cato neji. I̱ti ta̱quë cui'ne i̱ti oco do'equë do'i peoyë. 8 Ja̱je pa'ina, ta̱cohua'i cui'ne oco do'equë si'a yë'quë maca pa'iohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëpi pa̱i ñapere i̱ohua'i nese'eje̱ pa'ye sa̱ija'quë api. 9 Yëquë cato Maija'quë co'amañare necaicohua'i a'ë. Mësaru cato i̱ tsioje̱ pa'iohua'i a'ë.

Cui'ne mësaru Maija'quë huë'e'ë. 10 Maija'quë yëyere ta̱'ñe yo'oye i̱sise'eje̱ pa'ye nehuë. Yë'ë cato de'oyerepa huë'e ne huëose'ere o̱ahuë. Yë'ë nesi jeteyo'je yequëpi huë'e ë̱mëje'e cato neñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are pa̱i ñape ñare pajë nejajë, ë̱mëje'e cato. 11 Jesucristo api, i̱ti du'ru huëocore paje̱ pa'i, quëco paquërepa, yequë peoji. Ja̱je pa'ina, yecore du'ru huëocore neñe peoji. 12 Ico ë̱mëje'ena neñe pa'iji, coa si'aye pa̱i yëyeje̱ pa'ye: oropi pa̱nita'a yeque plata hue'yosi quë̱napi, jai do'i quë̱napi, so̱quë to̱ñapi, ja'opi pa̱nita'a hue̱capi. 13 Ja̱je nesicohua'ita'are pa̱i ñape nese'e ña mu'se ti̱'aëna, ti̱ñarepa ñaja'cohua'i a'ë, pa̱i ñape nese'e. Ja̱ mu'se cato pa̱i ñape nese'e toapi ëo ñañe pasipi. 14 Toaje̱ ti uma'a huë'e nesiquëpi sa̱i cua̱ñoja'quë api, i̱ nesi do'i. 15 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ nesicopi coa u huesëru sa̱i cua̱ñoñe pa̱ja'quë api, i̱ nesi do'i, i̱se'e jëaja̱'quë api, jai huë'e ucona jëayeje̱ pa'ye.

16 Mësaru a'ë, Maija'quë huë'e. Ja̱ huë'e cato Maija'quë joyopi pëani pa'i sito. ¿Ja̱je pa'iye mësaru huesëye? 17 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi Maija'quë huë'ere co'a de'huacaito Maija'quëpi i̱teje̱ nejoñe pa'iji. Maija'quë huë'e cato de'o co'sija'i huë'e a'ë. Mësaru a'ë, i̱ti huë'e.

18 Co'ye cosoma'pë pa'ijë'ë. Iye yeja ta̱'ñe asayere ai cuasaquë a'ë cuasaquë pani, ja̱ cuasase'ere je̱oni huesëquëje̱ pa'i de'oni ye'yejë'ë, ta̱'ñe asayere pare. 19 Iye yeja pa̱i ta̱'ñe asayere Maija'quë cato coa huesëcohua'i yo'oye a'ë caquë ñaji. Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: “Diusupi ta̱'ñe asacohua'ire i̱ohua'i ta̱'ñe yo'oyë cuasajë yo'oyena ne ta̱oji.” 20 Cui'ne caji yequeje̱: “Ëjaëre papi ta̱'ñe asacohua'i cuasaye de'oye a'ë caquë ñaji.” 21 Ja̱ do'ire pa̱ini ye'yejë jerepa pa'i a'ë cuasama'pë pa'ijë̱'ë. Si'aye mësaru tse̱se'e pa'iji: 22 Pablo, Apolos, Pedro, iye yeja ju̱'iñe, yure pa'iye, yequë mu'se pa'i ja̱'ñe, si'aye mësaru tse̱ a'ë. 23 Mësaru cato Cristo tse̱cohua'i a'ë, cui'ne Cristopi Maija'quë tse̱quë api.

4

Jesucristo Jëjo Saosicohua'i Nese'e

1 Ja̱je pa'ina, yëquëre cato Cristore necaicohua'i a'ë cuasajë ñajë'ë. Yëquë cato Diusu cuasa nëose'e ña ti̱'a ma'ñe quëacaija̱'cohua'ire nesicohua'i a'ë. 2 Ja̱ do'ire necaiquë cato i̱ ëjaë cua̱ñese'ere si'a yë'quë maca yo'oquëna, necaiquëre papi yecohua'ije̱ cuasajë ñajëna,

yo'oquë api. [3] Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ai co'a ju'iñe pañë. Mësarupi cui'ne yecohua'ipi
yë'ëre de'oye yo'opi panita'a co'aye yo'opi cayere cui'ne yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë ca
ti'añeje peoyë. [4] Yë'ë cuasayepi yë'ëre sañope caye peoquëna, sihuaquë nuñerepa pa'i a'ë
cuasaye peoji. Ja do'ire Ëjaëpi caye pa'iji, de'oji panita'a co'aji. [5] Jaje pa'i do'ire mësaruse'e
de'oye yo'oquë api panita'a tayoquë api caye pajë'ë. Utejë'ë, Ëjaë dai macaja'a, Ëjaëpi dani
tiña iñoja'quëre. Ja maca pai ñape joñoa cuasase'e ñañe pa'iji. Ja maca Diusupi pai ñape
yo'ose'eje pa'ye isija'quë api, pai ñapere.

[6] Maija'quë do'ijë, mësaru de'oye cuasajë pa'i ja'ñere iñosi'i caquë Apolos pa'iye cui'ne
yë'ë pa'iye iñoquë quëahuë, mësarupi toyase'e pa'ina, sa tëto saipe yo'oma'pë pa'ijajë
caquë. Ja do'ire yëquë quëase'ere ye'yeni te'ire jerepa pa'i api cuasajë cui'ne yequëni
co'aquë api cuasama'pë pa'ijë'ë. [7] Maija'quë mësarute de'ocohua'ire nepi. Mësaru tutupi
ti'añe pahuë. Jaje pa'ina, Maija'quë coa isise'ere paye sëte jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë
pa'ijë'ë.

[8] Yure mësaru si'aye payë, mësaru yëye. Ja do'ire mësaru pai ëjaohua'ije pa'io-
hua'irepa nëina, pa'iyë. Jaje nëina, yëquëre huanëyei'ë, mësaru. Sihuara'huë, mësarupi
nuñerepa ëjaohua'i pa'ito, mësaru ja're te'e coni cuañesi'i caquë. [9] Yëquëre Jesucristo
jëjo saocohua'ire Diusupi jeteyo'jena nëcopi cuasayë, huani jeoja'cohua'ire nëcose'eje
pa'iohua'ire. Jaje pa'ina, huiñaohua'i cui'ne si'a pai yëquëse'ere ñañë, iohua'i yo'ojëna,
ñañu'u cajë. [10] Cristo do'ire yëquëre huesëohua'ire cayë, pai. Cajëna, mësarupi Cristo
ayere ai asasicohua'i a'ë cuasajë sihuayë. Yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna, mësarupi
tutu quë'iohua'i pa'iyë. Yëquëre cato pai coeyë, ñañe. Mësaruni ëjaohua'i a'ë cajë ñañë.
[11] Yureje ai yo'ojë ao ëa ju'ijë, oco ëa ju'ijë, cañaje peoquëna, paije co'aye yo'ojëna, cui'ne
huë'eje peocohua'ipi ai yo'ojë pa'iyë. [12] Yëquë jëñapi ai tutu nejë, cui'ne paipi pëijë
tea ju'itoje Maija'quëpi de'oye ñacaijaquë cahuë. Paipi josa yo'otoje quëcoyë. [13] Co'aye
yo'ocohua'i a'ë cayë, yëquëre. Jaje catoje dahuëre quëcojë yëhuoyë, de'oyepi. Iye yeja
ja'ju co'amaña nejose'eje pa'iohua'ire ñañë, yëquëre iye mu'seje.

[14] Jaje toyani toyama'ë paë'ë, mësaruni huajëya'ye ca quëcosi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë
mamajëre sëte yëhuosi'i caquë toyahuë. [15] Mësarupi Cristo coca ye'yacohua'ire diez mil
paire pare patoje yë'ë te'i pa'iyë, mësaru ja'quëje pa'i, yë'ëpi mësarute huaso coca du'ru
quëasi do'ire. Ja do'ire mësaruje Cristore sehuohuë. [16] Jaje pa'ina, mësarute cayë. Yë'ë
yo'oquëna, ñase'ere mësaruje yo'ojë'ë.

[17] Jare caquë mësaru quë'rona jëjo saoyë, Timoteore, yë'ë oiquëni, mai Ëjaë do'ire yë'ë
mamaquëje pa'ini, nuñerepa pa'ini. Jaëpi mësarute quëaja'quë api, yë'ë Cristo Jesure
sehuosiquë yo'oquë pa'iye cui'ne yë'ë si'a hue'ña sehuosicohua'i tsëcare ye'yarojaiñe
quëase'ere. [18] Mësaru acohua'i yecohua'i yë'ë sani ñama'ë pa'ija'quë api cajë jerepa
pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oyë. [19] Jaje pa'iquëta'are Ëjaëpi yëto esa sani ñaja'quë a'ë,
mësarute. Ja maca ñasi'i, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'i nejë pa'iye, coa cacohua'i
pa'ima'pë caquë. [20] Maija'quë cuañe te'te cato cocase'e caye peoji. Maija'quë tutupi yo'ojë
pa'iye a'ë. [21] ¿Iquere yëye'ni, mësaru, yë'ëpi sani tarapëpi si'seyere yëye, panita'a ai oi sani
ñañere yëye?

5

Yo'o Ma'ñere Yo'ojëna, Ca De'huaye

[1] Mësaru aquëpi sehuoma'cohua'ije yo'o ma'ñere yo'oquë pëca ja'quë nëjoni nëjore
payeje paji cajëna asayë. [2] Jaje pa'iquëta'are mësaru ti co'aye yo'oji cama'pë Cristore
sehuocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyë, ti co'a ju'ima'pë. Jaje pa'ijëna, yë'ëpi yure cayë, ja
co'ayerepa yo'osiquëre eto saojë'ë, mësaru ja're pa'ima'ë pa'ija'quë. [3] Jaro yë'ë pa'ima'ë
panije ja co'aye yo'ose'e asani ai coeyë. Jaje pa'ina, yë'ëpi jarore pa'iyeje pa'yerepa iti
co'aye yo'osiquëre coequë tsoe co'aji, cayë. [4] Ja do'ire mai Ëjaë Jesucristo do'ipi mësaruse'e
tsi'sijë'ë. Tsi'sini yo'ojëna, yë'ë jarote mësaru ja're te'e pa'iyeje pa'ye pasi'i, yë'ë joyopi.
Cui'ne Ëjaë Jesucristo tutupi jarote pa'ija'coa, mësaru ja're coni. [5] Ja maca tsi'si sitopi
co'aye yo'oquëre huati ëjaëna isijë'ë, i capë yëyere nejoja'quëna, nejoquëta'are joyose'e
huaso cuañoja'quëre Ëjaë Jesucristo dai maca.

6 Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. A'ri maña o'sacopi huajë sëpëna cọ'meto si'a
sëpë o'saye pa'iji caye mësarupi asacohua'i a'ë, aiohua'i case'e. 7 Ai huạno o'sa sëpëjẹ pa'ire
co'aquëre eto saojë'ë, mësaru de'ocohua'ise'e pa'ijạ'cohua'i, huajë sëpëjẹ pa'iohua'ise'e.
Egíptopi judío pại etajë pa'ise'ere cuasajë ạiñeje pa'i pan pa'ijë'ë, ti cọ'mema'cohua'i.
Cristo mai do'ire jụcacaji'i. Jạje pa'ina, jạë api, yëi ñama mai eta huajëse'ere cuasajë
yo'oquë. 8 Jạje pa'ina, mai eto huaso cuạñosi mu'sere sihuajë nuñere papi cui'ne tạ'ñere
papi sihuañu'u, o'saye cọ'mema'a ạoje pa'yere papi. Si'sipi cui'ne tayo yo'oyepi cọni
sihuaye pạñu'u. Jạ cato ai o'sa sëpëjẹ pa'ye a'ë.

9 Jạ'në toya saocore toyahuë, co'aye yo'ocohua'ire cui'ne nëjo peoconi yo'ocohua'ire
tsioma'pë pa'ijë'ë caquë. 10 Jạje tsioma'pë pa'ijë'ë cani cama'ë paë'ë, iye yeja pạini
tsioma'pë caquë jaiye co'amaña yëcohua'ini, co'amaña yahue ịmacohua'ini, yequere
Maija'quë a'ë cuasacohua'ini cui'ne nomiohua'ire yo'ocohua'ini. Jạje yo'oye pa'ito mësaru
iye yeja pa'iye peora'pi. 11 Yë'ë cato ñeje cahuë, tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuohuë caquëpi
jạ yë'ta'a yahue nomiore yo'oquëre, co'amaña yahue ịmaquëre, jaiye co'amaña yëquëre,
Maija'quëre cuasaye jerepa co'amañase'e cuasaquëre, co'a coca caquëre cọno cuepequëre.
Jạje pa'ire cato cọni tsioni ạima'pë pa'ijë'ë, cahuë. 12-13 Sehuoma'cohua'ini tayoyë, maipi
caye peoji. Maire cato sehuosicohua'ise'ere ñaquë ca de'huaye pa'iji. Sehuoma'cohua'ire
cato Maija'quëpi co'aji caye pa'iji. Jạje pa'ina, mësarupi sehuosicohua'i aquëpi tayoto
ca de'huaye pa'iji. Jạ do'ire jạëte tayo yo'oquëre mësaru jạ're pa'iquëre eto saoye pa'iji,
pọnëma'quë pani.

6

Sehuosicohua'ise'e Sạñope Caye Pa'ito Ne De'huaye

1 Jẹ'nërepa mësaru aquëpi yequëni sạñope caye pani tsoe saiji, pại yo'oye ña ëjaë
quë'rona ne de'huacaijạ'quëre. ¿Me yo'ojë jạje yo'oye'ni, Maija'quëre sehuocohua'ina
quëama'pë? 2 Maija'quëre sehuocohua'ina quëaye de'oji, jạohua'ipi asani ne de'huajạ'-
cohua'ire. Iye yeja pại yo'ose'e mësarupi ca de'huajạ'cohua'i a'ë case'e asacohua'i a'ë,
sehuoma'cohua'ire. Mësarupi jạje yo'ojạ'cohua'i sëte iye a'ri co'a coca mësaruse'e ca
de'huajë pa'ijë'ë. 3 Cui'ne yequejẹ asacohua'i a'ë, mësaru, sehuosicohua'ipi huịñaohua'i
yo'ose'e ca de'huaye pa'iji, case'e. Jạje yo'ojạ'cohua'i sëte ai jerepa iye yeja yure pa'iye
mësaruse'e ne de'huaye pa'iji. 4 Jạje pa'iohua'ita'a mësaru, iye yeja pa'iyere sạ'ñe coca
pani tsoe sehuoma'cohua'ina sani quëayë, sehuosicohua'i pa'iye ti asama'cohua'ina.
5 Mësarupi pạñete yo'ore'ni cajë ai cuasajë oijạjë caquë cayë. ¿Mësaru aquë tạ'ñe asaquë ti
peoquëna, jạje yo'ore, sehuosicohua'i aquëpi iye yo'oye ca de'huaquë ti peoquëna, yo'ore?
6 Sehuosiquëpi cajë sehuosiquëre sạñope caye payere iye yeja ëjaë sehuoma'quëna quëaye
co'aji.

7 Mësaru sạñope yo'ojë cayepi tsoe co'a de'osico pa'iji. Jạje pa'ito ¿Me yo'ojë quëco
ma'ñe'ni, më'ëre sạñope yo'oyere, cui'ne më'ë co'amañare ịma cuạñonije? 8 Jạje pa'iquë-
ta'are mësarupi Maija'quë do'ijëre nuñerepa yo'oma'pë co'amañare yahue ịmajë yo'oyë.

9 Mësarupi asayë, nuñerepa yo'oma'cohua'i Maija'quë cuạñe tẹ'te cọni pa'iye ti peoye.
Jạje pa'ito co'ye mësarujạ'a cosoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quë cuạñe tẹ'te pa'iye peoji, pại
de'huasi diusuohua'ire sẹcohua'i, huejama'cohua'ipi yo'ocohua'i, huejasicohua'ipi yequë
nomiore pạnita'a ëmëre yo'ocohua'i, ëmëohua'ijạ'a yo'ocohua'i. 10 Cui'ne co'amaña yahue
ịmacohua'i, co'amañase'e ai oicohua'i, cọno cuepecohua'i, co'a coca yequëna quëacohua'i
jerepa jaiye curiquë neñu'u cajë cosojë necohua'i, si'aohua'i jạje yo'ocohua'i tị'añe
pạja'cohua'i a'ë. 11 Jạje pa'iohua'i paë'ë, mësaru acohua'i. Pa'isicohua'ipi yure cato
mai Ëjaë Jesucristo yo'o do'ipi cui'ne Maija'quë joyo yo'o do'ipi tsoa tọsicohua'i pa'iyë.
Maija'quëna ịsisicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë cajeohua'i de'oni.

Mai Cạpë Cato Maija'quë Tsẹ

12 Si'aye yo'oye pa'iyë, mai. Jạje pa'iquëta'a yeque yo'oye cato cọcai ma'ñe a'ë, maire.
Jạje pa'ina, de'hua ñaquë pa'iyë, te'e co'amaña ai yë huesëna, jạ yëyepi jo'ya ne huesoyere
coequë. 13 Ẹ̱tatu'u cato ạo ạija'copi pa'iji cani pại nuñerepa cayë. Jạje pa'iquëta'are

Maija'quëpi ëtapë cui'ne ao nejoja'quë api. Pai capë coa si'a nomiohua'ire yo'oyere caquë pa'iji cani coa tayo cayë. Pai capë cato Ëjaëni pacacaico cui'ne Ëjaëpi pai capëre pacacaiji.
14 Jaje pa'i do'ire maire Diusupi i tutupi ju'isicohua'ini huajëcohua'ire huëoja'quë api, Jesucristore huëose'eje pa'ye.
15 Pai ñape mësaru Cristo capë acohua'i a'ë. ¿Yë'ë Cristo capë aquëpi si'a ëmëohua'ire yo'ocona tsioye de'oquë? Ai co'aji, me neni tsioye'ni. 16 Mësarupi tsoe asayë, ëmëpi si'a ëmëohua'ire yo'ocona tsioni io capëna tsioye pa'iji. Jaje caji toyase'e iyere ñajë'ë: "Te'ije pa'iohua'i tsioye pa'iji, cayaohua'i pa'isicohua'ita'a caji." 17 Jaje pa'ye paipi Jesucristona tsioni te'ije pa'iohua'i de'oyë, i joyona tsiosicohua'i pa'i do'ire.
18 Huejama'cohua'ipi pani nomiore yo'oyere yo'oma'pë catijë'ë. Ja cato capë nejoñe a'ë. Yeque tayo yo'oye cato ëmëje'ese'e co'aye neñe a'ë. Ja do'ire ti ja yo'oma'pë pa'ijë'ë, capë co'a de'huaye a'ë. 19 Mësaru capë Maija'quë joyo pa'i huë'e a'ë. Ipi mësarute pa'iji. Jaje pa'ina, mësaru capë mësaru tseco peoji, Maija'quë tsecoa. 20 Maija'quëpi jai do'i hueropi, mësarute ai yo'osi do'ipi. Ja do'ire mësaru Maija'quëre ai oijë mësaru capëpi i de'oyerepa necaiye iñoñe pa'iji.

7

Huejayere Yëhuoye

1 Yure cato mësaru sejë toyase'ere sehuosi'i: ëmëpi nomiore ti yo'oye pato ai de'oji, me co'aquë'ni. 2 Jaje pa'iquëta'are jaiye co'aye yo'oyepi pa'i do'ire pai ñape nëjore paye pa'iji, cui'ne nomiohua'ije pai ñape ëjëre paye pa'iji. 3 Ëjëpi nëjo yëyeje yo'oquë pa'iye pa'iji, ëjë sëte. Cui'ne nëjoje ëjë yëyeje pa'ye pa'iye pa'iji, nëjo sëte. 4 Nëjo cato ëjë tsecoa. Ëjë api, iti tse aquë. Ëjë cato nëjo tsequë api. 5 Jaje pa'ina, ëjë yëye panita'a nëjo yëye pa'ito pañë cama'pë pa'ijë'ë. Cayaohua'i yure tsoe maca yo'oma'pë Maija'quëse'ere señu'u cani yo'oma'pë sejë pa'ijë'ë. Ja jeteyo'je cui'naohua'ipi tsioni pa'ijë'ë. Mësaru pa'iyepi yo'ojëna, mësarute quëco ti'ama'pëna Satanáspi co'aye yo'oyena ne taoma'quë de'hua ñajë'ë.
6 Mësaruni yëhuoquë caquë cuañema'ë pa'iyë. 7 Yë'ë cato si'aohua'i yë'ëje pa'iohua'ise'e pa'ijë'ë, cuasayë. Cuasaquëta'are Maija'quëpi pai ñapere tiñe tutu isipi.
8 Huejama'cohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire cayë, huejaye pato jerepa de'oji, yë'ëje pa'iohua'i pa'ito. 9 Jaje pa'iquëta'are quëco ti'añepi peoto huejayepi de'oji. Co'aji, coa ëa ju'ijë ai yo'ojë pa'iye.
10 Huejasicohua'ire cato cuañeñë, ëjëre jeocoye ti peoji. Ja cato yë'ëse'e caye pañë. Ëjaërepaje jaje cuañeji. 11 Jaje pa'iquëta'are nëjopi ëjëre jeocosico pani yequëre huejaye peoji, panita'a cui'naëna co'i coñe pa'iji. Ëjëje nëjore jeocoye peoji.
12 Iye cato yë'ëpi cayë, Ëjaërepa case'ere caye pañë. Sehuosiquëpi sehuoma'coni nomiore paquëna, iopi de'oye i ja're pasi'i cuasaco pa'ito jeocosi'i caquë yo'oye pajë'ë. 13 Yeque sehuosicopi sehuoma'quëni pacona, ipi de'oye io ja're pasi'i cuasaquë pa'ito jeocosi'i caco yo'oye pajë'ë. 14 Jaje pa'ina, sehuoma'quëpi nëjo sehuosicore pa do'ire Maija'quëna isisiquëje pa'iji. Cui'ne nomioje sehuoma'copi sehuosiquëni ëjëre pa do'ire Maija'quëna isisicoje pa'ico. Jaje yo'oye peoto mësaru mamajëpi sehuoma'cohua'i mamajëje pa'iohua'i co'acohua'i patira'huë. Jaje patira'sicohua'ita'a yure cato de'ocohua'i pa'iyë, Maija'quë ña hue'ña. 15 Jaje pa'iquëta'are sehuoma'quëpi panita'a sehuoma'copi jeosi'i cato de'oji cajë'ë, ai oima'pë sehuosiquëpi panita'a sehuosicopi ai yo'ojë pa'ito co'aji. Maija'quë cato de'oye sihuajë pa'ijë'ë caquë soipi, maire. Jaje pa'iquëta'are ai yo'ojë pa'ito co'aji. 16 Nëjo sehuosicopi ëjë sehuoma'quëre huasora'se'ere huesëco panita'a ëjë sehuosiquëpi nëjo sehuoma'core huasora'se'ere huesëji.
17 Mësarute soi maca pa'ise'eje pa'ijë, pai ñapere Ëjaë nejë'ë caquë isise'eje pa'ye yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje cuañequë ye'yayë, si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'i tsëcare. 18 Cui'ne cuiri ca'ni tëasiquëni Maija'quëpi soisiquë pa'ito jare jaje pa'ipi Maija'quëre tuijë'ë. Ca'ni tëama'quëni soisiquë pa'ito jare tëama'quëpi tuijë'ë, Maija'quëre. 19 Ti cocai ma'ñe a'ë, cuiri ca'ni tëaye cui'ne tëa ma'ñeje. Ti cocaiye cato Maija'quë cuañeñere de'oye sehuoye

a'ë. [20] Jaje pa'ina, pai ñape pa'iye pa'iji, Maija'quë i soima'në pa'ise'eje pa'iohua'i. [21] Jo'yaë
pa'isiquë pani, co'a ju'ima'ë pa'ijë'ë. De'hue eta huajëye pa'ito eta huajëjë'ë. [22] Jo'yaë
pa'ina, Maija'quëpi soisiquë pa'ito jo'yaë peoquë ponëji, mai Ëjaëre necaiquë ponëni.
Jo'yaë peoquëni Cristopi soina, Cristo jo'yaë de'oye pa'iji. [23] Mësarute Maija'quëpi jai do'i
hueropi. Ja do'ire pai jo'yaohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë. [24] Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë ja yë'ta'a
Maija'quë mësarute soima'në pa'isi macare pa'ijëta'a Maija'quë ña hue'ñana de'oyerepa
pa'ijë'ë.

[25] Huejama'cohua'ire cato mai Ëjaë cuañese'e peoji. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cuasayepi
caye yëyë, mësarute. Mai Ëjaëpi yë'ëre oi huasosiquë sëte nuñerepa caji cajë asacaiquëre
papi cayë. [26] Mësarute cayë, huejama'pë pa'ito jerepa de'oji. Cui'ne quëasi'i, iye mu'seña
co'a mu'seña'ë. Jaje pa'ito me huejaye'ni. [27] Huejasiquë cato nëjore jeocoye peoji.
Huejama'quë pani huejasi'i caquë nomiore co'ema'ë pa'ijë'ë. [28] Jaje pa'iquëta'are më'ëpi
huejaquë pani co'aye yo'oye pañë. Nomi tsiopi huejaco panije co'aye yo'oye paco. Jaje
pa'iquëta'are huejasicohua'i cato ai yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë cato iye ai yo'oyepi
peojaquë caquë huejaye pañepi jerepa de'oji cayë.

[29] Maija'quë do'ijë, mësarute cayë, mai iye yeja pa'iye a'ri tëcahuë maca pa'iji. Jaje pa'ina,
yure cato huejasicohua'ipi hueja ma'ñeje pa'iohua'i pa'iye pa'iji, mai Ëjaë co'amañare
jerepa cuasajë. [30] Iye yeja mai pa'iye carajaija'coa. Ja do'ire oicohua'i panije oima'pë
pa'ijë'ë. Sihuacohua'i panije sihuama'cohua'ije pa'iye pa'ijë'ë. Co'amañare huerosico-
hua'i panije co'amañare peocohua'ije pa'iye pa'ijë'ë, mai Ëjaë ayere neja'quë caquë. [31] Iye
yeja co'amañare de'oye a'jiñe tija'jë jaiye pacohua'i pani co'amañare sihuama'pë pa'ijë'ë.
Peocohua'i pa'iyeje pa'ijë'ë. Mësarupi asayë, iye yeja carajaija'coa cajë. Ja do'ire iye yeja
co'amaña sihuaye peoji.

[32] Yë'ë cato yëyë, mësarupi iye yeja co'amañare ai cuasajë co'a ju'ima'pë pa'iyere. Jaje
pa'ina, ëmëpi huejama'quë pani Ëjaë co'amañase'e cuasaquë ite de'oye iñoñere caquë
yo'oji. [33] Jaje pa'iquëta'are huejasiquë cato iye yeja co'amañare cuasaquë co'a ju'iji, nëjore
de'oye necaiyere cuasaquë. Jaje pa'ina, cayaye cuasaye pa'iji. [34] Jaje cui'ne huejasi nomioje
iye yeja co'amañare co'a ju'ico io ëjëre de'oye yo'ocaiyere cuasaco. Jaje pa'iquëta'are nomi
tsio cato mai Ëjaë co'amañase'e cuasaco io capë cui'ne io joyo Maija'quëna isisicopi pa'ico.

[35] Jaje cani mësaru de'oye pa'iyere caquë cayë. Huejama'pë pa'ijë'ë caye pañë. Coa ai
jerepa Ëjaë yëyese'e cuasajë de'oye pa'ijë ise'ere necaiyere caquë quëayë.

[36] Te'ipi i huejaja'co ai de'o huesëo cuasaquë iona yëyere quëcoma'quë pani huejajë'ë.
Co'aye yo'oye paji. De'oye yo'oji. [37] Jaje pa'iquëta'are yequëpi i yëyere meñe quëcoquë
pani huejaja'core huejaye pasi'i cuasa nëopi. Ja yo'oquëna, i joyopi cuasaquë yo'o do'ire
de'oye yo'oji. [38] Jaje pa'ina, huejaja'core huejasiquë cato de'oye yo'oji. Cui'ne huejaja'core
huejama'quë jerepa de'oye yo'oji.

[39] Nëjo cato ëjëni tsiosico paco'ë, te'i de'ojëna. Ëjë ju'isi maca te'o de'oni ja maca yureta'a
nomi tsioje pa'io de'oco. Ja maca huejaye yëni huejaye pa'iji, Maija'quëre sehuosiquëni.
[40] Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato cuasayë, hueja coñe pañepi jerepa de'oji. Jaje cani yë'ëje
Maija'quë joyo paquëpi cayë cuasayë.

8

De'huasi Diusuohua'ina Ao Isiye

[1] De'huasi diusuohua'ina ao isiye ayere toyayë, mai si'aohua'i ta'ñe cuasacohua'i a'ë. Jaje
pa'iquëta'are ta'ñe asaye cato coa jerepa pa'i a'ë cuasayena neñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are
paire oiye cato joyo pa'iye ñese mëocaiye a'ë, cocaiye a'ë. [2] Jaje pa'ina, de'hue asayë,
cuasaquëre ja yë'ta'a asa ti'añerepa carapi. [3] Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi ñaji, ite oiquëre
pare.

[4] Maipi asayë, pai de'huasi diusuna ao isise'e ayere aiñere cayë. Pai de'huasi diusu iye
yeja coa pa'iji, te'i Maija'quëse'e irepa pa'iji, yequë diusu peoyë. [5] Ja yë'ta'a ma'tëmore
cui'ne iye yejare jai pai diusuohua'i cui'ne ëjaohua'i pa'iyë cuasato, jai pai diusu cui'ne
ëjaohua'ije pa'iyë. [6] Jaje pa'ijëta'are maire cato te'i Diusu pa'iji, Maija'quëse'e. Maija'quëpi

si'aye de'huapi. Jaje pa'ina, i do'ipi pa'iyë, mai. Cui'ne te'i Ëjaë pa'iji. Jaë cato Jesucristo api. Ija'a do'ire pa'iji, si'aye cui'ne maije.

7 Jaje pa'iquëta'are yecohua'i iye yë'ë yure quëaye asa ti'añe pañë. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ita'a pai de'huasi diusuni iohua'i sejë ye'yase'epi ja yë'ta'a pa'ina, pai de'huasi diusuni isisi hua'i co'aji aiñe cuasayë. Cui'ne iohua'i cuasaye tutu peo do'ire si'si a'ë cuasayë, co'a diusure isise'ere aini. 8 Mai ao aiñepi Maija'quë maire oiye ti'añe peoji. Jaje pa'ina, aisi do'ipi de'ocohua'i pa'iyeje peoji. Cui'ne aisi do'ire jerepa co'acohua'i pa'iyeje peoji. 9 Jaje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, yo'ojë si'aye asa ti'ama'cohua'ini tutu peocohua'ini co'a de'huaye mësaru si'aye de'oye ai do'ipi. 10 Jaje pa'ina, më'ëpi si'aye asaquëpi pai de'huasi diusure isise'ere ai ñu'ina, si'ayerepa asa ti'ama'quëpi ñaji. Ñani ije aiji ja yë'ta'a co'aji cuasaquëta'a. 11 Jaje cuasaquëta'a ai do'ire më'ëpi do'i quë'i pa'iyë, ani iño do'ire ja maca yureta'a më'ëpi Cristo ite jucacaisi do'ire sehuosiquëni si'aye më'ë asa ti'a do'ipi i asayere nejocaiyë. 12 Tutu peocohua'i Maija'quëre a'ri maña cuasayere nejocai do'ire, mësaru Cristoni sañope yo'oyë. 13 Ja do'ire aiñe pañepi jerepa de'oji. Co'aji, yë'ë ai do'ire Maija'quë do'iquëre ne tao.

9

Maija'quë Jëjo Daocohua'i Yo'oye

1 Yë'ëre cato si'aye de'oye yo'oye pa'iji. Ta'tëpo peoji, Maija'quë jëjo daoquëre sëte. Mai Ëjaë Jesucristore yë'ë ñaco capi ñasiquë a'ë, cui'ne yë'ë i coca quëasi do'ire mësaruje sehuosicohua'i pa'iyë. 2 Jaje pa'iquëta'are yecohua'i cato yë'ëre cayë, Maija'quë jëjo daoma'quë api. Jaje pa'itoje mësaru yë'ë quëaquëna, Cristo coca sehuosicohua'ise'e Maija'quë jëjo daosiquëre papi cayë.

3 Yë'ëre sañope cacohua'ire ñeje sañope sehuoquë quëayë. 4 Yë'ë si'aye aoñe cui'ne ocuaye aiñe pa'iji, cui'ne ucuye pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë pa'i do'ire. 5 Cui'ne sehuosiconi huejani cuarojaiñe de'oji. Mai Ëjaë jëjo daocohua'i cui'ne i yo'je tsi cui'ne Pedro yo'oyeje pa'ye yo'oye de'oji. ¿Me ta'tëpo pa'iquë'ni, yë'ëse'ere? 6 ¿Bernabé cui'ne yë'ë coni Maija'quë do'ijë cocaima'pëna yëquë jëñapi co'amaña nejë Maija'quë coca quëajë pa'iye pa'iji, cuasaye mësaru? 7 ¿Iqueipi soldado de'oni i pa'i do'i saiquë pa'iye pa'iquë'ni? ¿Iqueipi tsio neni quëquëna, tëani aima'quë pa'iquë'ni? ¿Iqueipi yëi ñama oje dë'sequëta'a ucuma'quë pa'iquë'ni? 8 Jaje pa'ina, paise'e cuasaquë caye a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. Moisés cuañese'eje cui'ne caji yë'ëse'e caye pañë. 9 Cuañese'epi toya pëpëna toyase'e pa'iji, ñeje: "Iti ca po'te saihuë të'ijai po'tequëre duruhuequëre yë'opo sëama'pë pa'ijë'ë, ise'e ai nejaquë." Jaje cani Maija'quë duruhuequëse'ere oi cama'ë paji'i, 10 maini caquë coa iñoquë. Ja cato capi, maire. Yecohua'i cocai ja'ñere capi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ipi Maija'quë coca quëacaicohua'ire cocaiye pa'iji, co'amañapi. Taja'to a'ji yeja nequë cui'ne huea po'tequë iohua'i tsio quëise'ere pajajë cuasajë yo'oyë. 11 ¿Jaje pa'ito mësaru joyo pa'i cocare pare quëasicohua'ini mësarupi mësaru co'amañapi cocaiye co'aquë? Pani de'oji, yëquëre cocaiye. 12 Yecohua'ire ai pa'ñe pa'iohua'ini mësaru de'oye cocaicohua'i a'ë yëquëre jerepa cocaiye pa'iji, mësarute Maija'quë coca quëasicohua'ire.

Jaje pa'iquëta'are yëquë mësarute cocaijë'ë caye pahuë. Coa ai jerepa quëcojë yëquë jëñapi nejë aë'ë. Cristo coca quëayere mësarupi josa yo'oye a'ë, cuasama'cohua'ini cajë. Jaje yo'ohuë. 13 Mësarupi tsoe asacohua'i a'ë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato iote pa'i co'amañapi pa'icohua'i a'ë, cajë. Hua'ire ëojë Maija'quëre se hue'ña cocaicohua'ije Maija'quëna isisi hua'ire aicohua'i a'ë. 14 Huaso coca quëacaicohua'i cato, huaso coca quëa do'ipi pa'iye pa'iji caquë mai Ëjaë nepi. 15 Yë'ë jaje quëa do'ire sai cuañoñe pa'iquëta'a sai cuañoñe pahuë. Cui'ne jaje toyani toyama'ë pa'iyë, mësarupi isijajë caquë. Coa ai jerepa yë'ë ne do'i sihuayere yecohua'ipi sioyere coeyë. Ju'iñere jerepa de'ora'pi cuasayë, yë'ë ne do'i sihuayere sioto.

16 Jerepa pa'i a'ë cuasaquë quëaye pañë, Maija'quë coca quëani. Yë'ëre cuañe nëose'ere ne ti'añe pa'iji. Yë'ëpi Maija'quë coca quëama'quë pani teaye pa'iyë. 17 Jaje pa'ina, yë'ëpi neñe yë'ë sihuaquë yo'onita'a yë'ë do'ire isise'e payë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi josa coenije

neñe pa'iji, cuañe nëose'e pa'ito me pañe'ni. 18 Huaso coca quëa do'ire señe pa'ita'a
sihuaquë semaë pa'iyë, huaso cocare asacohua'ipi saiñe peojaquë caquë. Jare cayë, yë'ë
sihuayere.
19 Pai jo'yaë peoquëta'a si'aohua'i jo'yaë de'ohuë, Cristona jai paire dacasi'i caquë.
20 Judío pai jare coni pa'ini judío pai yo'oyeje pa'ye yo'oquë pa'iyë, judío paini Maija'quë
teena dasi'i caquë. Jaje cani cayë, Moisés cuañese'ere sehuojë yo'ocohua'ire nesi'i caquë
yo'oyere. Yë'ë cato nuñerepa ja cuañeñere pa'ima'quëta'a iohua'ire Maija'quëna dasi'i
caquë yo'oyë. 21 Cui'ne Moisés cuañese'ere asama'cohua'i jare pa'i iohua'ije pa'i de'oyë,
Maija'quëna iohua'ire dasi'i caquë. Ja yë'ta'a Diusu cuañese'ere pa'iyë, Cristo cuañeñere
sehuoquë pa'i do'ire. 22 Tutu peocohua'ire Cristona dasi'i caquë iohua'ije pa'i de'ohuë.
Pai ñapeje pa'i de'ohuë, de'hue te'ohua'ise'e huaso cuañosicohua'i pa'ijajë caquë. 23 Jaje
yo'oyë, huaso coca quëayere paipi jerepa asajajë caquë. Cui'ne huaso cocapi de'o co'amaña
isiyere yecohua'i coni pajajë caquë yo'oyë.
24 Huë'huëni co'amaña imañu'u cajë huë'huëcohua'i cato si'aohua'i huë'huë huëoco-
hua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'a tila'ama'cohua'i a'ë, co'amaña. Tila'ama'pëna, coa te'i iti
de'hue nesiquëse'e co'amaña saquë api. Jaje pa'ito mësaruje ai cuasajë huë'huëjë'ë,
co'amaña iñu'u cajë huë'huëyeje pa'ye. 25 Si'aohua'i sañope yo'ojë ca'a yo'ocohua'i si'aye
ca'a yo'orojaiñe jeoni ñare pajë yo'ocohua'i a'ë, coa carajai co'amañare imañere cajë
yo'ojëta'a. Jaje pa'iquëta'are mai cato ti pani huesëyere pare tila'añu'u cajë yo'oyë. 26 Jaje
pa'ina, yë'ë cato coa huesë huë'huëma'ë pa'iyë, cui'ne peo de'otona të'caquë, huaiyeje
pa'ye yo'oma'ë pa'iyë. 27 Capëre cuañeñë, coa ai jerepa yë'ë capëre të'caquë yo'oyë,
de'oye sehuocaiyere caquë. Yecohua'ise'ere de'oye sehuoye pa'iji caquë ye'ya tëjini yë'ëpi
ye'yama'quë pa'ija'quë caquë eto cuañoñere coequë jaje yo'oyë.

10

Itire Pa'ë Cuasayere Sañope Saquë Yëhuoye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, mai aipë yo'ojë pa'ise'e, si'aohua'i mai aipë
Maija'quë sirio huë'ehuëre pa'ahuë'ë. Cui'ne si'aohua'i jai Maja'iñaje je'a'huë'ë. 2 Iye yo'o
ja'ñepi si'aohua'i Moisésre tuicohua'i pa'iye iñoa'ji'i, oco do cuañoñeje sirio huë'ehuëre
cui'ne jai Maja'iñaje tëto saijë pa'i ja'ñepi. 3 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë isisi ao a'ahuë'ë.
4 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë isisi oco ocua'ahuë'ë, joyo ayere ucuhuë. Iohua'ire sai saquë
Cristo quënaoje pa'irepa joyo ocore ocua'ahuë'ë. 5 Jaje pa'iquëta'are jai pai ñasicohua'ita'a,
cuene yejana jujua'huë'ë, Maija'quë yëyeje yo'oma'pë pa'isicohua'ire.
6 Iye yo'ose'e cato maire quëaye a'ë, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë.
Jaohua'i cato co'ayere yë do'ire jujua'huë'ë. 7 Jaje pa'ina, mësaru cato pai de'huasi
diusuohua'ini señu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye. Maija'quë coca
toyase'e caji: "Ao aijë cono ucujë, ja jeteyo'je jai pai tsi'sijë pairajë sihuajë yo'ohuë."
8 Jaje yo'ocohua'ipi te'e mu'sepi veinte y tres mil jujua'huë'ë, yequë nomiohua'ire cui'ne
yequë ëmëohua'ire yo'o do'ire. Jaje pa'ina, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye yo'oma'pë pañu'u,
mai cato. 9 Maija'quëre neñañu'u cajë sañope yo'o do'ire añani ao jujua'huë'ë. Jaje pa'ina,
Maija'quëre sañope yo'oye pañu'u. 10 Maija'quë de'oye yo'oma'aji'i, carojaë'ë. Jaje yo'ojë
ca do'ire huiñaëpi dani huani jea'ji'i, jaohua'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëre co'aye yo'oji
carojaiñe pañu'u, mai cato.
11 Si'aye mai aipëre yo'ose'e cato maire iñoñe a'ë, tëji mu'seña pa'icohua'ire, maipi
cui'ne yo'oye pajajë caquë. 12 Nuñerepa de'oye pa'iyë cuasaquë pani, de'hua ñajë'ë yo'oquë
ta'añe. 13 Neñañe pa'ina, mësaru ai yo'oyeje pa'ye yecohua'ije ai yo'ojë pa'iyë. Mësaruse'e
ai yo'oye pañë. Neñañe cato cui'ne pa'ye a'ë, si'aohua'ire. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi
mësarute mësaru quëco ti'añe jerepa neñañe ëseja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëna
quëco pajë'ë, jaëpi necaija'quë api cuasajë. Jaje pa'ina, neñañepi pa'ina, Maija'quëpi eto
huasoja'quë api, ai yo'oyere quëcojajë caquë.
14 Si'aye Maija'quërepa peoyere Maija'quë api cuasajë yo'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Mai-
ja'quë do'ijë mañ. 15 Mësaru cato ta'ñe pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, cayë se mësarupi yë'ë

case'ere ai cuasani ñañe pa'iji. [16] Mai de'o ucu duruhuë ucuyë Maija'quëre de'oji, cajë pëpa
maca Cristo tsie da'cana tsioyë, te'ije pa'iohua'i ina. Cui'ne panre huahueni ainije Cristo
capëna tsioyë, te'ije pa'iohua'i ina. [17] Jai pai mai pa'ijëta'a te'oni si'aohua'i pan ai do'ire
te'e capë acohua'i pa'iyë.

[18] Jaje pa'ina, ñajë'ë, cui'ne judío paini. Jaohua'i je'quë Maija'quëna isiyë cajë yo'osico-
hua'ire ai do'ire ioja'a iohua'i acohua'irepa pa'iyë. [19] Jaje cani cama'ë pa'iyë, pai de'huasi
diusupi do'i quë'ye a'ë caquë. Panita'a pai de'huasi diusuna hua'i isise'epi jerepa do'i
quë'ye pa'iji cama'ë pa'iyë. [20] Yë'ë cato cayë sehuoma'cohua'ipi Maija'quëna hua'i isiyë
cajë yo'oni huatiohua'ina isiyë. Jaje pa'ina, yë'ë cato mësarute ëseyë, huatiohua'i ja're
coni pa'iye. [21] Huati ucu duruhuë ucuye ti peoji, mai Ëjaë ucu duruhuë ucucohua'ipi. Ëjaë
mesana ao aicohua'ipi huati mesa aiñe ti peoji. [22] Ëjaëpi oi pëijaquë cajë huatire sihuajë
yo'oye co'aji. I jerepa tutu quë'iohua'i peoyë, coa teaye pa'iohua'i mañapi.

Sehuosicohua'i Yo'oye Cui'ne Oiye

[23] Maipi si'aye yo'oye neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato cocai ma'ñe a'ë. Si'aye
yë'ë yëyeje pa'ye yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato joyo pa'iye ñese mëiñe cocai
ma'ñe a'ë. [24] Jaje pa'ina, yecohua'i de'oye pa'i ja'ñere cuasajë de'oye yo'oye pa'iji. Co'ye
de'oye pa'iyere cuasajë yo'oye co'aji. [25] Jaje pa'ina, ao huero hue'ña isiyere coa hueroni
aijë'ë. De'huasi diusuna isise'e pa'ima'quë cuasajë sema'pë pa'ijë'ë, ai cuasaye peojaquë.
[26] Iye yeja cui'ne si'aye iote pa'iye Maija'quë tse a'ë.

[27] Panita'a sehuoma'quëpi ao aijë'ë caquë huëouna, sehuoni i huë'ena saisicohua'i
pani, de'huasi diusure isise'e pa'ima'quë cuasajë sema'pë coa si'aye i aoñe aijë'ë. [28] Jaje
pa'iquëta'are yequëpi mësarute quëa'ñe pa'i api, iye hua'i pai de'huasi diusure isise'e a'ë
caquë. Jaje quëaru aima'pë pa'ijë'ë. Mësarute quëasiquë cuasayere co'a de'huayere coejë
aiñe pajë'ë. [29] Iye cato cayë yequë co'aye a'ë, cuasayere. Mësaru cuasayere cama'ë pa'iyë.

Jaje pa'iquëta'are paipi setiñe pa'iohua'i a'ë. ¿Me neni yë'ë yëyeje yo'oyere yequëpi
ñaquë yo'oji ca de'huaye pa'iquë'ni? [30] Yë'ëpi tsoe Maija'quëre seni de'huani aiquë
pa'ito ¿me neni yë'ë aiñere yecohua'ipi ca de'huaye pa'iquë'ni? [31] Aiñepi ucuyepi, cui'ne
co'amaña yo'oyepi Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë sihuayere yo'ojë'ë. [32] Sehuosicohua'ire,
judío paire cui'ne judío pai peocohua'ireje si'aohua'ire co'aye ne iñoma'pë pa'ijë'ë. [33] Jaje
pa'ina, yë'ë si'aohua'ire de'oye yo'osi'i caquë yo'oyë. Yë'ë yëyere yo'oma'ë pa'iyë.
Jaohua'ije si'aohua'i de'oye cuasajë huaso cuañosicohua'i pa'ijajë caquë yo'oyë.

11

[1] Jaje cui'ne mësaruje yë'ë yo'o iñose'eje pa'ye cui'ne yo'ojë'ë. Cristo yë'ëre yo'o
iñose'eje pa'ye yo'oyë, yë'ëje.

Nomiohua'i Maija'quëre Se Hue'ña Pa'iye

[2] Maija'quë do'ijë, sihuayë, mësaru yë'ëre si'anë cuasajë yë'ë ye'yase'eje pa'ye pa'ijëna.
[3] Jaje pa'iquëta'are iyeje asajajë caquë quëayë. Cristo cato si'a ëmëohua'i mëñe ëjaëpi. Ëjë
cato nëjo mëñe ëjaëpi, cui'ne Diusu cato Cristo mëñe ëjaëpi. [4] Jaje pa'ina, ëmëpi i siopë
cañapi puani Maija'quëre sequë pa'ito co'aye ña cuañoji. Cañapuasi do'ipi Cristore ëjaëre
pare cuasama'cohua'ipi jaje yo'oye pa'iji. [5] Jaje cui'ne nomiopi io siopë cañapi puama'o
Maija'quëre seco pa'ito panita'a Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëaco pa'ito, co'aji
ëjëni huajëya'ye ña cuañoji, naña peo hue'ñarepa tëase'eje pa'iopi quëa do'ipi. Ëjëpi
jerepa pa'i caye iñoñe a'ë, siopëna cañapi puañe cato. [6] Nomiopi siopë puama'o pani
nañare peo hue'ñarepa hueo jeojaco, te'ere papi. Jaje pa'ina, nañare hueo jeoni huajëya'ye
pa'ima'copi cuasani pujaco, io siopë. [7] Ëmë cato i siopë puañe peoji, Maija'quëje pa'ire
de'huasiquë me puaquë'ni. Jaje pa'ina, ëmë cato Maija'quë de'oquërepa pa'iyere iñocai
pa'iji. Jaje pa'iquëta'are nomio cato ëmë de'oquë pa'iyere iñocaio pa'ico.

[8] Maija'quë ëmëre de'hua maca nomio ayepi neñe papi. Nomiota'are ëmë ayepi
de'huapi. [9] Ëmëni caquë Maija'quë nomiore nepi. Nomioni caquë ëmëre neñe papi. [10] Ja
do'ire huiñaohua'ire iñoñere caco nomio io siopëna capi pë'pësico pa'iye pa'iji. [11] Jaje
pa'iquëta'a mai sehuosicohua'i pa'iye cato nomio peoto ëmë pa'iye peoji. Jaje nomiopi

peotoje ëmëje pa'iye peoji. 12 Ëmë capëre ini nomiore de'huapi, Maija'quë. Ja yo'ose'e
nuñere pa'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato nomiopi ëmëre ai de'huaye pa'iji. Si'aye iye
yo'oye Maija'quëpi neñe a'ë.
13 De'oquë nomiopi Maija'quëre seo capi siopë puama'o pa'ito mësarupi ca de'huajë'ë,
ñani. 14 Jaje pa'ina, iye yeja jare iose'e maire ëmëohua'ire huajëya'ye nëiñe neji, ëmëo-
hua'ipi tsoa naña hue'eto. 15 Nomio cato tsoa naña hue'eni sihuaco io siopë pë'pë ja'ñere
isise'e sëte. 16 Iye ayere yecohua'ipi jaje yo'o ma'ñe a'ë cajë sañope cacohua'i pani iye a'ë
quëajë'ë, yëquë asayere ye'yaye. Yëquë cuasayeje pa'ye yequë hue'ña sehuosicohua'ije
cuasayë, iye yo'oyese'e cato.

Ëjaë Ao Ai Pa'ise'ere Cuasajë Tayo Yo'ose'e

17 Jaje pa'iquëta'are mësaru tsi'sijë yo'oyepi mësarute cocati'ñe pa'yepi mësarute co'a
de'huaye pa'ina, asaquë mësaru yo'oye sihuama'ë iye toya ja'hua toyayë. 18 Maija'quë
coca cañu'u cajë tsi'si maca tsëcapëa huahuejë yo'oyë cajë yë'ëre quëayë. Quëajëna, jaje
pa'iji cayë cuasaye nëiji, yë'ëpi. 19 Mësarute tsëcapëase'e huahueni pati'ñe nëiñe jëa ti'añe
peoji. Jare jaje huahueye pa'iji. Jaje yo'ojëna, nuñerepa sehuosicohua'i pa'iye ñañe pa'iji.
20 Jaje pa'iquëta'are mësaru tsëcapëa huahueni tsi'sini ao aiñe nuñerepa mai Ëjaë tse peoji,
21 mësaru ao ai maca ti'aëna, pai ñape ao du'ruja'a ai do'ire, yecohua'ipi ao ëa ju'ijëna, yo'o
do'ire cui'ne yecohua'ipi ñese cono ucu cuepere pajë yo'o do'ire. 22 ¿Huë'e pacohua'i sëte
me yo'ojë huë'ena ucujë ai ma'ñe'ni? Mësaruse'e aijëna, nuñerepa peocohua'i mañapi
huajëya'ye nëina, ñañë. Ja yo'oyepi Maija'quë tsecohua'ini co'aye yo'oyë, mësaru. ¿Jaje
yo'oto yë'ë me mësaru yo'oye de'oyerepa yo'oyë cacaiye'ni? ¡Mësaru yo'oye sihuacaiye
pañë!

Ëjaë Ao Aiñe
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Yë'ë mësarute ye'yase'e Ëjaëna ye'yese'e paji'i. Jare ye'yahuë, mësarute. Ite cajei
yo'oyeje pa'ye yo'oquë cosoquë tsea jeo cuañoja'a ñami na'iquëna, Ëjaë Jesupi jujuma' ao
ini, 24 Maija'quëre pëpani aore yeteni huahuequë capi: "Aijë'ë. Iye aiñe cato yë'ë capë a'ë.
Mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë isiye a'ë. Yë'ë yo'ose'eje pa'ye yo'ojë'ë, yë'ëni cuasajë."
25 Cui'ne ao ani tëjisi jeteyo'je ucu duruhuë i jëñapi ini capi: "Iye ucu duruhuë pa'iye cato
yë'ë tsie a'ë. Iye do'ipi Maija'quë mami huajë ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'i do'ire ucuye ñape
yë'ëni cuasajë yo'ojë pa'ija'cohua'i pa'ijë'ë." 26 Jaje yo'oni mësaru i ju'ise'ere quëa iñojë
yo'oyë, ao aiñe ñape cui'ne iye ucu duruhuë ucuye ñape, i dai macaja'a. Jaje yo'ojë pa'ijë'ë.

Ñeje Yo'oye Pa'iji, Ëjaë Ai Pa'ise'ere Cuasajë Yo'oye

27 Ëjaëre pa'ë cuasama'pë mai Ëjaë ai pa'ise'ere coa huëojë aini, cui'ne coa huëojë ucuni
sañope mai Ëjaë capëre cui'ne i tsiere yo'oyë, co'ayere. 28 Ja do'ire ja yë'ta'a iye ao aima'në
cui'ne ucuma'në pai ñape joñoa co'ye ñañe pa'iji. 29 Jaje pa'ina, Ëjaë capë ayere cuasama'ë
coa huëoquë iyere aini cui'ne iyere ucuni ja co'ayere do'iquëpi yo'oji. 30 Jaje pa'ina, jai pai
mësaru acohua'i ju'icohua'i cui'ne tutu peocohua'i pa'iyë. Jaje yo'ojë yecohua'i jujuhuë.
31 Jaje pa'iquëta'are mai joñoa co'aye pa'iyere nejojë ñare pajë aito Ëjaë maire sañope yo'o
do'i quë'iohua'ire ñañe paji. 32 Jaje pa'iquëta'are Ëjaëpi maire tayojëna, sañope caquë
si'seji, maipi iye yeja acohua'i ja're coni toa yejana saiye pajajë caquë.
33 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña Jesús ju'ise'ere cuasajë tsi'sisicohua'i pani
yecohua'ire uteni si'aohua'i tsi'sirena, te'e aijë'ë. 34 Ao ëa ju'icohua'ipi cui'na maca tsioni
yo'osi do'ire Maija'quë si'sema'ë pa'ijaquë cani yecohua'ini ao ëato huë'ere pana aiñe
pa'iji. Yequeta'a yë'ëpi sani ne de'huasi'i, mësarute do'i ña maca.

12

Maija'quë Joyopi Pai Ñapere Tutu Isiye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, Maija'quë joyo pai ñapere tutu isiyere.
2 Mësarupi asayë, ja yë'ta'a sehuoma'cohua'i pa'inë pai de'huasi diusuna saijë sejë
pa'ise'e ti asama'cohua'ina. 3 Jaje pa'ina, yure mësarute quëaye yëyë, iyere. Jesús co'aquë

api caquë cato Maija'quë joyo tutupi caye pa̱ji, cui'ne Jesure Ëjaëpi caquë cato de'o joyopi caye pa'iji.
[4] Ja̱re te'e Maija'quë joyopi i̱siquëta'a pa̱i ñapere ti̱ñe pa'ye i̱siye pa'iji, tutu. [5] Ja̱je pa'ina, pa̱i ñape Ëjaë Jesure necaiye pa'iji, ti̱ñe pa'ye. Ja̱je pa'iquëta'are te'i api, Ëjaë cato. [6] Pa̱i ñape ti̱ñe pa'i co'amañare yo'oye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë cato ja̱re i̱pi pa̱i ñapere yo'o huëoquëna, yo'oyë. [7] Maija'quëpi i̱ joyo ayere pa̱i ñapere i̱siji, ti̱ñe pa'i tutu si'aohua'i sa̱ñe co̱caijë de'oye pa'i ja̱'ñere caquë. [8] Yecohua'ini Maija'quë joyopi i̱siji, Maija'quë yëyere ta̱'ñe asa ti̱'añere. Yecohua'ini ja̱re ja̱ joyopi i̱siji, si'ayerepa asacohua'i pa'ijë yecohua'ire ye'ya ja̱'ñere. [9] Yecohua'ini ja̱re ja̱ joyopi i̱siji, nuñerepa ne ti̱'añe pa'iji asayere. Cui'ne yecohua'ini ju̱'icohua'ire jujuyere i̱siji. [10] Yecohua'ipi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oyere i̱si cua̱ñoñë. Yecohua'ipi Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëa tuture i̱si cua̱ñoñë. Yecohua'ipi i̱si cua̱ñoñë, coso joñoa caye ta̱'ñe asaye cui'ne nuñerepa de'o joyo caye asayere. Yecohua'ini i̱siji, yeque ti̱ñe cocapi ca ja̱'ñere. Cui'ne yecohua'ini ja̱ coca case'ere asani quëayere i̱siji. [11] Ja̱je pa'iquëta'are si'aye ja̱ Maija'quë joyopi yo'oji, i̱ yëyeje̱ pa'ye pa̱i ñapere.

Sehuosicohua'i Te'e Ca̱pë Pa'iye

[12] Pa̱i ca̱pë jaiye te̱'ñapi tsi'sisicopi pa'iji. Ja̱je pa'icota'a te'e ca̱pë a'ë. Ja̱je Cristoje̱ pa'iji. [13] Ja̱je pa'ina, mai si'aohua'i judío pa̱i, griego pa̱i, jo'yaohua'i pa̱nita'a jo'yaohua'i peocohua'i si'aohua'i te'e ca̱pë acohua'i pa'iyë, te'e joyopi dosi do'ire. Ja̱je pa'ina, si'aohua'ire maire joyo ayere o̱cuapi.
[14] ¿Me pa̱i ca̱pë pa'ico'ni, te̱'te maca pani? Ja̱je pa'ina, jaiye te̱'ñapi pa'icoa. [15] Quë̱opi caco pani ca'ñe pa'io: "Jë̱tëje̱ ñani yë'ë cato yecoa'ë." Ja̱je canije ca̱përe hua sani ti̱o po̱nëni pa'iye peoji. [16] Pa̱nita'a ca̱joropi caco pani ca'ñe pa'io: "Ñacoaje̱ ñani yë'ë cato yecoa'ë." Ja̱je canije ca̱përe hua sani ti̱o pa'iye peoji. [17] ¿Si'a ca̱pë ñacoase'e pa'ito me asara'reni? pa̱nita'a ¿si'a ca̱pë ca̱jorose'e pa'ito me yë'era're'ni? [18] Ja̱je pa'ina, Diusupi ñaquë si'a te̱'ñare tsioni te'ore nepi, i̱ yëyeje̱ ja̱rote ja̱opi pa'ija̱co caquë. [19] Ja̱je pa'ina, si'a ca̱pë te'ese'e pa'ito, ¿jerore patira'oni yeque yo'oye? [20] Jaiye te̱'ñapi pa'iquëta'are yure cato te'e ca̱pë pa'iji.
[21] Ñacoapi jë̱tëre ca ti̱'añe peoji: "Më'ëre ne cua̱ñoñe pa̱ñë." Cui'ne si̱opëpi quë̱ore, "më'ëre ne cua̱ñoma'o pa'iyë," ca ti̱'añe peoji. [22] Coa ai jerepa tutu peoye co̱cai ma'ñeje pa'ye nëiñepi ai jerepa maire co̱caiye a'ë. ¿Ja̱ peoto me pa'iye'ni? [23] Ja̱je pa'ina, i̱ti mai ai a'ri maña do'i quë'ye a'ë cayere jerepa ñare pajë su̱'ñecaiyë, cui'ne ti̱ñarepa i̱ñoñe peoyere ai de'oye ñacaiyë. [24] Ti̱ña ñañe cato airepa de'oye ñacaiye pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi pa̱i ca̱pë de'huapi, do'i peoye ña cua̱ñoñepi jerepa do'i quë'ye pa'ija̱quë caquë. [25] Ja̱je pa'ina, pa̱i ca̱pë cato si'a te̱'ñapi tsiosicopi te'ere cuasajeje̱ pa'ye sa̱'ñe co̱caio pa'ico. [26] Ja̱je pa'ina, te'e te̱'te ca̱pë a'si ju̱'ito si'a ca̱pë ai yo'oye pa'iji, cui'ne yequeje̱ te'e te̱'te de'oye ne cua̱ñoto si'a ca̱pë sihuaye pa'iji.
[27] De'oji, ja̱je pa'iye sëte. Mësaru sehuosicohua'i cato mësaru pa̱i ñape Cristo ca̱pë acohua'i a'ë. [28] Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi sehuosicohua'ire ñacaija̱'cohua'i ñeje pa'ija̱jë cuasapi. Ja̱je pa'ina, nepi, du'ru macare pare i̱ doce jëjo saocohua'ini. Ja̱ jeteyo'je Maija'quë cayere asani quëacohua'ire nepi. Cui'ne ja̱ jeteyo'je Maija'quë coca ye'yacohua'ire nepi. Ja̱ maca ai jeteyo'jerepa pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'ocohua'ire nepi. Cui'ne ju̱'icohua'ire ne co'yacohua'ire nepi. Cui'ne pa̱ire de'oye cuasayepi cua̱ñecohua'ire nepi. Cui'ne yequë cocapi cacohua'ire nepi. [29] ¿Si'aohua'irepa i̱ doce jëjo saoyeje̱ pa'iohua'ise'e pa'iye? Pa̱ñë. ¿Si'aohua'irepa Maija'quë quë'ro aye asase'e quëacohua'ise'e pa'iye? Pa̱ñë. ¿Si'aohua'i Maija'quë coca ye'yacohua'ire pase'e pa'iye? Pa̱ñë. Pa̱nita'a ¿Si'aohua'i pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'ocohua'ise'e pa'iye? Pa̱ñë. [30] ¿Si'aohua'i ju̱'icohua'ire ne co'ya tutu pacohua'ire pase'e pa'iye? Pa̱ñë. ¿Si'aohua'i ti̱ñe coca cacohua'ire pase'e pa'iye? Pa̱ñë. ¿Si'aohua'i ti̱ñe coca asani se quëacaicohua'ise'e pa'iye? Pa̱ñë. [31] Ja̱je pa'ina, mësaru cato ai de'o tuture pañu'u cuasajë yëjë̱'ë. Ja̱je pa'ina, yë'ëpi mësarute ai jerepa tutu de'oye quëasi'i.

13

Oiyere Quëaye

[1] Yë'ëpi si'a pai coca caquëpi cui'ne huiñaohua'i coca caquëpi paire oima'quë pani, coa huatihuë të'cajëna, pisiyeje pa'i a'ë. Panita'a coa quëna de'huana të'cajëna, pisiyeje pa'i a'ë. [2] Cui'ne si'aye Maija'quë quë'ro aye asayere quëaquëpi cui'ne si'aye pai ña ma'ñe ñaquëpi cui'ne si'aye ta'ñe asaquëpi cui'ne si'aye Maija'quëpi nequëre pare cuasaquëpi ai cutiohua'ire tirona cuañe saoquëpi ja yë'ta'a paire oima'quë pani coa caquë a'ë. [3] Cui'ne si'aye yë'ë paye yecohua'ina huahuecai yo'oquëpi cui'ne yë'ë capëre paje yecohua'i do'ire ëo cuañoja'core isiquë yo'oquëpi ja yë'ta'a paire oima'quë pa'ito si'aye iye yo'oye cocaiye paji.

[4] Paire oiquë cato; sañope yo'oyere quëcoquë api, paire oi cocaiquë api, yecohua'i payere ëa ñaquë pëima'quë api, yë'ë jerepa pa'i a'ë cama'quë api, [5] ai jerepa pa'i a'ë cuasaquë yo'oma'quë api, ise'e yo'oye pa'iji cuasaquë yecohua'i yëyere meñe ña'no toma'quë api, pëtitema'quë api, co'aye ite yo'ose'ere cuasaquë oima'quë api, [6] yecohua'i tayojë co'aye yo'oyere ñaquë sihuama'quë api, coa ai jerepa nuñere pare ñaquë sihuaquë api, [7] si'aye ai yo'oye pa'itoje quëcoquë api, de'hue neñe pa'iji cuasaquë, de'oyere pa'ija'quë caquë utequë api, cui'ne dahuëre cuasare paquë yo'oquë api.

[8] Paire oiye carajai ma'ñe a'ë. Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeta'a yequë mu'se carajai ja'ñe a'ë. Yequë coca caye cui'ne ta'ñe mai asaye carajai ja'ñe a'ë. [9] Jaje pa'ina, mai asaye cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye jopo carase'e a'ë. [10] Jaje pa'ina, yequë mu'se maipi peo hue'ñarepa asa ti'a maca, si'aye mai te'te maca asajë quëase'e carajasipi.

[11] Yë'ë tsihua'ë pa'inë jare tsihua'ë cayepi cui'ne jare tsihua'ë cuasayepi cui'ne tsihua'ë asaquë yo'oyepi yo'ohuë. Yo'osiquëpi yureta'a ai ëmë de'oni si'aye tsihua'ë pa'inë yo'ose'e jeohuë. [12] Jaje pa'ye yure, mai coa huesë ëaye Maija'quë coca asayë. Ai tsiña de'hua poresicore ñañeje pa'ye asayë, mai. Jaje pa'isicota'are tiñarepa ñaja'cohua'i a'ë. Yë'ë yure cato coa te'te maca ñañë. Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se Diusute ñaja'quë a'ë, yë'ëre i ñañeje pa'yerepa. [13] Maija'quëre necaiquëre pare asaye, paire oiye, cui'ne yequë mu'se pa'i ja'ñere uteye iye cato ti pani huesë ja'ñe a'ë. Si'aye jerepa pa'ye cato paire oiye a'ë.

14

Yequë Pai Cocapi Cayere Ñare Pajë Caye

[1] Paire oicohua'i pa'ijë'ë. Diusu de'o tuture pare jaiye pañu'u cajë ai yëcohua'i pa'ijë'ë, cui'ne i quë'ro ayere asani yecohua'ina se quëacaiyere jerepa yëcohua'i pa'ijë'ë. [2] Jaje pa'ina, yequë pai coca caquë cato paini caye paji. Maija'quëni caji. Jaje pa'ina, pai asaye ti pañë, i caye. Joyopi cato me asaye'ni. Jaje pa'ina, ja cato yeque a'ë pai asa ti'a ma'ñe a'ë. [3] Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato paire quëaye a'ë Maija'quëre cuasayere ñese mëijajë cajë, yo'o jujacohua'ire sihua ëaye ca huëoye a'ë, cui'ne oicohua'ire yëhuo huasoye a'ë. [4] Jaje pa'iquëta'are Maija'quë isi coca caquë cato ija'a jerepa Maija'quëre cuasaquë pa'iye neñe a'ë. Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaquë cato sehuocohua'i Maija'quëre jerepa cuasajë pa'i ja'ñere cocaiquë api.

[5] Si'aohua'i mësaru yeque coca ca tuturepa Maija'quë isise'e pacohua'i pa'ijë'ë, cayë, yë'ë cato. Jaje caquëta'a jerepa yëyë, mësarupi Maija'quë quë'ro ayere asani yecohua'ire se quëayere pajë'ë caquë. Ja quëayepi jerepa de'oji. Yeque cocapi casi maca iti case'ere asani sehuosicohua'ina se quëacaicohua'ipi pa'ijëna, cajë'ë, yequë cocapi, sehuosicohua'ipi jerepa Maija'quëre cuasajë pa'ija'cohua'ire. [6] Maija'quë do'ijë, yë'ëpi mësaru quë'rona do'i saisiquëpi yeque cocapi caquë pa'ito mësarute ti cocaiye peoji, yë'ë caye. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë iñose'ere, panita'a huajëye asase'ere quëayere, panita'a Maija'quë quë'ro ayere asani quëayere panita'a Maija'quë cocare ye'yayere yo'onita'a mësarure cocaiyë.

[7] Cañu'u, jetu juiyere panita'a pi'cohuë juiyere. Ja je'quë de'oye juima'pë pa'ito jare juiyë cajë asaye peoji. [8] Cui'ne duruhuëpi tiñarepa pisima'o pa'ito huajo sacohua'i ne de'huaye pañë, huajo ñese sa ja'ñe. [9] Cui'ne mësarute pa'iji. Jaje pa'ina, mësarupi yequë cocapi cacohua'i pa'ito yecohua'i asaye pañë. ¿Me jare cayë cajë asaye'ni, coa peo de'otona case'eje pa'ye pa'ito? [10] Si'a yeja jaiye pai coca pa'iji. Si'aye asayese'e pa'iji, iti coca acohua'i cato. [11] Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yecohua'i cocare asama'ë pani ti pa'iyë. Cui'ne ja coca

caquëjẹ tị pa'iji, yë'ëre. 12 Maija'quë joyo tuture paye yëcohua'i sëte Maija'quëre ai cuasajë
pa'iyere sehuosicohua'ire quëa tuture yëjẹ'ë, jạohuaipi mëojajë caquë.
13 Jạje pa'ina, tịñe coca caquë pani Maija'quëre sẹñe pa'iji, ịti casi cocare de'oye se
quëajạ'a tuture ịsijạquë caquë. 14 Cui'ne yë'ëpi Maija'quëre tị cocapi sẹni asama'ë pa'iyë,
yë'ë caquë sẹñe, nuñerepa joyo cato Maija'quëni sẹquëta'a. 15 ¿Jạje pa'ito me yo'oye
pa'iquë'ni? Joyopi sẹñe pa'iji. Joyopi sẹquëta'a yë'ëjẹ asaquë sẹñe pa'iji. Joyopi jëjëñe
pa'iji, cui'ne yë'ëjẹ asaquë jëjëñe pa'iji. 16 Jạje pa'ina, më'ë joyopi Maija'quëre sihuaquë
de'oquëre pa'ni caquë sihuaquëna, yequëpi më'ë jạ're cọni te'e sihuacaiye pạsipi, jạ
coca asama'ë pa'i do'ire. 17 Jạje pa'ina, më'ë Maija'quëre pëpayepi de'oyerepa pa'itojẹ ịti
asaquëpi joyo sihuaye ñese mëiñe pạsipi. 18 Maija'quëre ai de'oji cayë, mësaru caye jerepa
tịñe pa'i cocapi caquë pa'i. 19 Jạje pa'iquëta'are sehuosicohua'i tsi'si sitona caye ai jerepa
de'ora'pi, te'e jẹtë pa'i yë'orepa, ịohua'i asa cocapi yecohua'ire ye'ya jạ'ñere caquë. Yë'ëpi
pại asama' cocapi jaiyerepa case'e cato yecohua'ire cọcaiye peoji.
20 Maija'quë do'ijë, tsị cuasayejẹ pa'ye cuasama'pë pa'ijẹ'ë. Tsije pa'iohua'i pa'ijẹ'ë,
co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ipi. Jạje pa'iohua'ita'a mësaru cuasayere aiohua'i pa'ijẹ'ë.
21 Maija'quë cuạñesi toya pëpë ayepi caji: "Cajạ'quë a'ë, iye pạire yequë pại cocapi tị pại
yë'ojạ'a. Jạje catojẹ ti asani sehuoma'pë pa'ijạ'cohua'i a'ë, yë'ë caye caji, Ëjaë." 22 Jạje
pa'ito tịñe coca caye cato sehuoma'cohua'ire ịñojë caye a'ë, pạni sehuosicohua'ire. Jạje
pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato sehuosicohua'ini caye a'ë, pạni
sehuoma'cohua'ire. 23 Jạje pa'ina, si'a sehuosicohua'i tsi'si sitopi, si'aohua'i tị cocapi cajë
yo'oto huesëcohua'ipi, pạnita'a sehuoma'cohua'ipi cọni cacasicohua'ipi cuasajạ'cohua'i
pa'ini cuepejë yo'ojë cayë, cajë. 24 Jạje pa'iquëta'are si'aohua'i Maija'quë quë'ro ayere asani
quëajë yo'otota'a sehuoma'cohua'ique pạnita'a huesëcohua'ique cọni cacasicohua'ijẹ
ịohua'i co'aye yo'oyere asa quëquëjë cui'ne ịohua'i pa'iye asa tị'aja'cohua'i a'ë, si'aohua'i
cayere asajë. 25 Jạje yo'ojëna, ịohua'i joyo co'aye pa'iyepi tịñarepa ña cuạñoquëna,
Maija'quëre do're ja'rujë sẹja'cohua'i a'ë cui'ne Maija'quë nuñerepa mësaru jạ're pa'iji
cajạ'cohua'i a'ë.

De'oyerepa Tsi'sicohua'i Yo'oye

26 Jạje pa'ito Maija'quë do'ijë iye a'ë, ịti yo'oye: Tsi'sicohua'i pani yecohua'ipi Mai-
ja'quëre jëjëñe payë. Yecohua'ipi ye'yaye payë. Yecohua'ipi Maija'quë ịñose'ere quëaye
payë. Yecohua'ipi tị cocapi caye payë. Jạ case'ere yecohua'ipi quëaye payë. Jạre yo'ojẹ'ë,
sehuocohua'i joñoa jerepa Maija'quëre oiye ne pajạjë cajë. 27 Tị cocapi cacohua'i pani cajạjë
cayaohua'i pạnita'a toasọcohua'i pại ñape te'ohua'ise'e cajạjë. Cajëna, yecohua'ipi ịti
case'ere quëajạquë. 28 Jạje pa'iquëta'are tịñe coca case'ere quëaquë peoto ịtijẹ caye pạjẹ'ë,
sehuosicohua'i tsi'si sito. Jạje pạjë coa pại ñape Maija'quëse'ere joyose'e cuasajë sẹñe
pa'iji. 29 Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëayejẹ cayaohua'i pạnita'a toasọcohua'i
cajạjë cajëna, yecohua'ipi nuñere pa'ni cajë ịti quëayere neñajajë. 30 Jạje pa'iquëta'are
tsi'sito ñu'iquëre Maija'quëpi ịñoquëna, jạëpi casi'i caquë yo'oto jạ maca du'ru caquëpi
jẹoñe pa'iji. Jẹoquëna, yequëpi caye pa'iji. 31 Jạje pa'ina, si'aohua'i mësaru Maija'quë
ịño coca asacohua'i te'ohua'ise'e caye pa'iji, si'aohua'i ye'ye jạ'ñere cajë. Cui'ne yo'o
jujahuë cuasacohua'ijẹ tạise'ejẹ pa'iohua'ipi huëi jạ'ñere cajë yo'ojẹ'ë. 32 Maija'quë ayere
asani quëacohua'i cato ịohua'ipi ịohua'i joyo nëiñere de'oye ñañe pa'iji, tayo ma'ñe cajë.
33 Maija'quë cato huesë ëaye nëiñere ịsima'quë api. Maija'quë cato de'oye ai cuasama'pë
jo'cua pa'iyere ịsiquë api.

Si'a huẹ'ña Maija'quë pại yo'ojë pa'iyere pa'iji. 34 Nomiohua'i caye peoji, sehuosicohua'i
tsi'si sito. Caye ẹsese'e a'ë. Jạje pa'ina, nomiohua'i sehuojë cama'pë jo'cua pa'ijẹ'ë,
Maija'quë judío pạire cuạñese'ejẹ pa'ye. 35 Sẹni asañu'u cuasacohua'i pani, ëjëni sẹñe
pa'iji, huë'ena sani. Jạje pa'ina, nomiopi Maija'quë coca asa huẹ'ñapi caco pa'ito de'oye
ña cuạñoñe pạji.

36 De'hua cuasajẹ'ë. Iye Maija'quë coca mësarupi du'ru ca huëoma'pë paë'ë. Mësaruse'e
iye coca asani sehuoma'pë paë'ë, yecohua'ijẹ mësaru jerepa tsoe asahuë, cui'ne sehuohuë,
iye cocare. 37 Maija'quë ịñosi coca quëaquë a'ë cuasaquëpi, cui'ne Maija'quë joyopi

caquëna, cayë cuasaquë cato iye yë'ë mësarute toyase'e mai Ëjaë cuañese'ere toyapi caquë tiñarepa asaye pa'iji. [38] Jaje pa'iquëta'are yë'ë toyase'ere Maija'quë cuañese'e a'ë caquë ñama'quëpi quëaquë pa'ito i cayeje asama'pë pa'ijë'ë.

[39] Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña Maija'quë quë'ro aye asase'ere yecohua'ire se quëayere cajë yo'oyere yëjë'ë. Yequë coca cayeje ësema'pë pa'ijë'ë. [40] Si'aye de'oye ñare pajë yo'ojë'ë. Iti pa'iyeje coa huesë ëaye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

15

Cristo Ju'isiquëpi Huëise'e

[1] Yure Maija'quë do'ijë, mësarupi yë'ë ja'në huaso coca quëase'ere co'ye cuasa cojajë caquë cayë. Iye coca cato mësaru asani nuñere pa'ë cajë de'huase'e a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi itina tseasicohua'ipi nuñerepa pa'iyë. [2] Cui'ne iye coca quëa do'ija'a mësaru huasosicohua'i pa'iyë, mësarupi nuñerepa itire pa'ini. Jaje pa'iquëta'are yequere pa'ini coa tayo asasicohua'i a'ë.

[3] Du'ru macarepa mësarute ye'yahuë, yë'ëre ye'yase'ere. Mësarute toyase'e Maija'quë coca cayeje pa'ye ye'yahuë, Cristo mai tayo yo'ojë pa'i do'ire jucacaise'ere. [4] Maija'quë coca toyase'eje pa'ye Cristo tasiquëpi toaso mu'seña acona huëji'i, huajëquërepa. [5] Huëisiquëpi Pedrona ñaipi cui'ne ja jeteyo'je i jëjo saocohua'ina ñaipi. [6] Jeteyo'je ñaipi, quinientos ai jerepa sehuosicohua'ina. Ja yë'ta'a iti ñasicohua'i jai pai pa'iyë. Yecohua'ise'e ju'isicohua'i pa'iyë. [7] Jeteyo'je Jacobona ñaipi, cui'ne jeteyo'je si'aohua'i i jëjo saosicohua'ina ñaipi.

[8] Ai tëji hue'ñare pana yë'ëreje ñaipi, ti ñañe pa'ñe pa'ita'are. Coa huiña cose'eje pa'ye yë'ëre yo'osiquëpi Jesure ñahuë. [9] I jëjo saocohua'i de'hue de'ocohua'i a'ë, yë'ëre tëto saisicohua'ipi. Jaje pa'ina, yë'ëpi Maija'quë paire sañope co'aye yo'ohuë. Ja do'ire i jëjo saoquë hue'e ti'añe peoyë. [10] Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coa isisi do'ipi jaje pa'i pa'iyë. Yë'ëre i coa isise'e ne ma'ñe nëañe papi. Jaje pa'ina, yë'ëpi si'a i jëjo saocohua'i jerepa nehuë. Yë'ëpi yo'oye pahuë. Maija'quëpi yë'ë ja're coni yo'oquëna, i coa isiyepi yo'ohuë. [11] Jaje pa'iquëta'are yë'ë yo'ose'e cui'ne i jëjo saocohua'irepa yo'ose'e de'oji. Ja yo'ose'ere sañope caye peoji. Jesucristo coca yëquë quëajëna, mësaru sehuose'e a'ë, itirepa.

Ju'isicohua'i Huëiye

[12] Yëquë cato mësarute quëahuë, Cristo ju'isiquëpi huëise'ere. Jaje pa'iquëta'are mësaru acohua'ipi cayë, ju'isicohua'i huëiye peoji. ¿Me yo'ojë jaje caye'ní? [13] Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëiye peoto, Cristoje huëiye papi. [14] Jaje pa'ito Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito yëquë quëaye ti do'i peoye a'ë, cui'ne mësaru pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyeje ti do'i peoye a'ë. [15] Diusupi ju'isiquëni Cristore huëopi cajë quëahuë. Ja quëa do'ire cosocohua'ipi pa'iyë, ju'isicohua'i huëiye peoto. [16] Jaje pa'ina, ju'isicohua'ipi huëiye pato Cristoque huëiye pasiquë pa'ini. [17] Jaje pa'ina, Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito mësaru sehuose'eje cocai ma'ñe pa'iji, cui'ne mësaruje ja yë'ta'api co'ayere pa'iyë. [18] Cui'ne Cristore sehuoni ju'isicohua'ije coa ne huesësicohua'i pa'iyë. [19] Jaje pa'ina, Cristore mai uteyepi coa iye yeja pa'iyese'e cocaiye pa'ito mai pa'iyë, yecohua'ire jerepa teaye pa'iohua'i.

[20] Jaje pa'iquëta'are Cristo ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Huajëquërepa jaë api, du'ru macarepa ju'isicohua'i aquëpi ti huëisiquë. [21] Adánpi iye yeja si'a pai ju'iñe huëopi. Jaje cui'ne Cristoje te'i ëmëpi ju'isicohua'i huëi ja'ñe huëopi. [22] Jaje pa'ina, si'aohua'i Adán acohua'i pa'i do'ire ju'iñë, cui'ne Cristo acohua'i pa'i do'ire si'aohua'i pa'iye paja'cohua'i a'ë. [23] Jaje pa'iquëta'are pai ñapere nuiñe pa'iji. Jaje pa'ina, Cristo cato du'ru macarepa tase'epi quëquëna, tëayeje pa'ye yo'osiquë api, ju'isiquëpi huëisi do'ire. Jeteyo'je Cristo dai maca ite secohua'i huëija'cohua'i a'ë, i huëise'eje pa'ye. [24] Cristopi si'aye ëja pa'ise'ere, cuañeñe pa'ise'ere, cui'ne si'a cuañe tuturepa nejoni i ëjaë pa'ise'ere pëca ja'quë Diusuna isisi maca ja maca yureta'a i yo'oyere yo'o saopi, tëji macarepa. [25] Jaje pa'ina, Cristo cuañequëpi pa'iji, si'aohua'ire ite sañope yo'ocohua'ire i quëo huë'ehuëna tsa'cu oe sao macaja'a. [26] Si'aye sañope yo'oye meñe tsa'cu oesi jeteyo'je tëjiyere pana ju'iñere nejosipi, iti sañope yo'oyere. [27] Maija'quëpi Cristore si'aye isipi, ipi si'aye cuañequë pa'ijaquë caquë.

Jaje Maija'quë coca toyase'e caquëta'a Maija'quë ise'ere caye papi. Pëca ja'quërepa pa'ito me sehuoye'ni. Si'aye i nese'e a'ë. [28] Jaje pa'ina, Cristopi si'aye meñe cuañequë de'oni ja maca yureta'a pëca ja'quë Diusuna meñe cuañe cuañoquë de'oja'quë api. Ite si'aye isisiquëna, ja maca Diusupi si'a co'amaña cuañequërepa pa'ija'quë api.

[29] Jaje pa'ito yecohua'i ¿me neñu'u cajë ju'isicohua'ipi ocore do cuañoñë cajë huajëcohua'ina oco do'ejë yo'oye'ni, ju'isicohua'ipi huëiye peoto? ¿Me neñu'u cajë ju'isicohua'ini oco docaiyë cajë yo'oye'ni?

[30] ¿Cui'ne me yo'ojë mai si'anëpi ju'iñe quëno macare huajëya'ye pa'iye'ni? [31] Maija'quë do'ijë yë'ë si'a mu'señapi ju'iñe yë'quë macare pa'iyë. Mësaru mai Ëjaë Jesucristore sehuosicohua'i pa'ijëna, yë'ë sihuayeje pa'yerepa iye ju'iñeje pa'iji. Coa caye ti peoji. [32] Yë'ëre ai sañope yo'ohuë, Efeso daripë paipi cucu yëcohua'irepa, yai yo'oyeje pa'ye. Jaje yo'ojëna, yë'ë iohua'ire sañope yo'oquë nese'e ¿iquere cocatira'ëni, ju'isicohua'ipi ti huëiye peoto? Coa pai cayeje añu'u cui'ne ucuñu'u ñamina'a ju'ija'cohua'i me pañe'ni cayese'e patira'pi, ju'isicohua'ipi huëiye peoto.

[33] De'hua ñajë pa'ijë'ë, yecohua'ipi mësarute co'aye yo'oyere ye'yajë, pai case'eje pa'ye ñeje: "Co'a cajeohua'ipi de'oye yo'oyere nejocaicohua'i a'ë." [34] Co'aye yo'oyere jeoni nuñerepa pa'iyena ponëjë'ë, co'aye yo'oma'pë pa'ijajë cajë. Yecohua'i mësaru acohua'i Maija'quëre nuñerepa asama'cohua'ique pa'iyë. Jaje cayë, mësarupi pañete yo'ore'ni cajë oijajë caquë.

¿Me Mëoñe, Ju'isicohua'ire?

[35] Jaje pa'iquëta'are yequëpi seti'ñe pa'i api, ¿me pa'iohua'i ju'isicohua'i huëiye'ni? ¿Me pa'i ca'nire hue'eja'cohua'i a'ni? [36] Coa huesëohua'irepa señe a'ë. Jaje señe, iti care tasicohua'i pa'ito iti capi ju'ini ne huesëcoa. Ne huesëquëna, iti ñëpi mëacoa. [37] Mësarupi hueare panita'a trigore tacohua'i pani iti ñëare tama'cohua'i a'ë, iti care tacohua'i a'ë. [38] Ja jeteyo'je Diusupi i yëyeje pa'i ca necaiquë api, pai ñape iti ñëa ñape i yëyeje pa'ye. [39] Te'oje pa'iohua'i pa'iye pañë, ñajë'ë, iyere: Nëtërojaicohua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, pi'api tiñe pa'iohua'i pa'iyë, tsiaya hua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, paire papi ai tiñe pa'iohua'i pa'iyë. [40] Jaje cui'ne ma'tëmo acohua'ije tiñe pa'ye iohua'i de'ocohua'i pa'iye payë. Pajëna, yeja acohua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, iohua'i de'ocohua'i pa'iye. [41] Ësë miañe tiñe pa'ye a'ë, cui'ne ñañë miañe tiñe pa'ye a'ë, ma'ñoco miañeje tiñe pa'ye a'ë. Yequeje ma'ñocoje yecohua'ipi ai miajëna, yecohua'ipi a'ri maña miacohua'i pa'iyë, si'a yë'quë maca miañe pañë. [42] Jaje cui'ne ju'isicohua'i capëje ja'ju capëpi tasicopi tiñe pa'io huëija'coa, ti ju'ima'core papi. [43] Co'aconi tarena, de'ocore papi huëija'coa. Tutu peo capëre tarena, tutu quë'iopi huëija'coa. [44] Iye yeja capëre ta huesorena, joyo pa'iyepi huëija'coa. Iye yeja pai capë pa'iyeje pa'ye, cui'ne joyo acohua'i pa'iyeje pa'iji.

[45] Ñeje Maija'quë coca toyase'e caji, ñeje: "Du'ru macarepa pai Adán cato capë pa'iye quë'i paji'i. Jaje pa'iquëta'are tëji Adán cato joyo pa'iye isiquë api." Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire pa'iye isi tutu paji. Jaë cato Cristo api. [46] Jaje pa'iquëta'are du'ru macarepa cato iye capëpi pa'i huëoji. Ja jeteyo'je joyo pa'iye huëoji. [47] Jaje pa'ina, du'ru macarepa ëmë cato yejapi de'huasiquë paji'i. Jaje pa'ina, yeja aquë paji'i. Jeteyo'je ëmë cato ma'tëmo aquë paji'i, mai Ëjaë Jesucristo. [48] Jaje pa'ina, iye yeja capë hue'ecohua'i yejapi de'huasiquë Adánje pa'iohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'ipi jare ma'tëmo aquë Cristoje pa'iohua'i a'ë. [49] Adánje pa'iohua'i yure ña cuañoñë, mai. Jaje ña cuañosicohua'ita'a ma'tëmo aquë Cristoje pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

[50] Maija'quë do'ijë, caye yëyë, mësarute. Capë cui'ne tsie quë'iohua'i Maija'quë cuañe te'te pa'iye peoji. Ti carajaima'tona quëco ma'ñepi coni pa'iye peoji. [51] Jaje pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, pai asa ma'ñere. Si'aohua'irepa ju'iñe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'aohua'i tiñe ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. [52] Coa ma'ji toñeje pa'yerepa tëjicore pare duruhuë jui maca asani ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Duruhuë pisi maca ju'isicohua'i huëija'cohua'i a'ë, ti ju'iñe paja'cohua'ipi. Cui'ne mai huajëcohua'i cato tiohua'i ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. [53] Iye mai pa'iye carajaico sëte ti carajai ma'ñena suñañe pa'iji. Cui'ne ju'i capë pa'isicopi ti ju'i ma'ñena suñañe pa'iji. [54] Iye mai pa'iye

carajaico pa'isicopi ti pani huesëyena suñasi maca cui'ne mai capëpi ju'iñere pa'isicopi ti ju'i ma'ñena suñasi maca, ja maca yureta'a ju'iñe pa'ise'ere, toyase'e cayeje ti'asipi, ñeje: "Sañope yo'oye peoyerepa ju'iñe nëo cuaño. 55 ¿Jerore ju'iñe më'ë tutu yëquëre huaiye pa'iquë'ni? ¿Jerore ju'iñe pa'iquë'ni, yëquëre a'si tota ñaca pa'isico?" 56 Tayo yo'oye a'ë, maire a'si ne hueañeje pa'io, pa'iye. Cui'ne Moisésre Diusu cuañese'epi tayo yo'oyere tutu isiji. 57 Jaje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristo do'ija'a Maija'quëpi ñese quëcoye isiji. Jaje pa'ina, de'oji cayë, ite.

58 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña, si'anëpi jerepa mai Ëjaë co'amañare necaijë'ë, nuñerepa pa'iyere. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi ta'ñe asayë, mai Ëjaë ja're tsioni i co'amaña yo'oye cato coa yo'o ma'ñe a'ë cajë.

16

Sehuosicohua'ire Cocai Curiquëre Quëaye

1 Yë'ë Galilea paire Cristore sehuosicohua'ire ye'yase'eje pa'ye yo'ojë'ë. Sehuosicohua'ire cocai curiquëre tsi'socohua'i pani, ñeje yo'ojë'ë. 2 Domingo mu'seña ñape curiquë tirona huajë'ë, pai ñape mësaru nese'e sehuosicohua'ire cocai ja'ñere cajë. Huajë'ë, iti ne'ese'e ja'i maña yë'ë saisi maca tsi'so huëoni yo'oye paja'cohua'i. Mësaruse'e du'ru tsi'sojë pa'ijë'ë. 3 Yë'ë jaro ti'asi maca mësaru tsi'sosi curiquë cui'ne mësaru jëjo saocohua'ire quëa toya ja'o jëjo saosi'i, Jerusalénna, sehuosicohua'ire co'amaña peocohua'ire cocai ja'ñere. 4 Yë'ëreje sati'ñe pa'ire nëina, yë'ëpi saiquë pa'ito yë'ë ja're sati'ñe pa'iohua'i a'ë, curiquë sacohua'ije.

Pablo Sasi'i Cuasaye

5 Yë'ë jaro sai maca saiye pa'iji, Macedonia yejaja'a. Ja jeteyo'je jaro Corinto yeja ti'aja'quë a'ë, mësaru quë'ro. 6 Ti'ani mësaru ja're ai tsoe maca pati'ñe pa'i a'ë, panita'a yeque jarona si'a oco tëcahuë pëaja'quë pa'ini. Ja maca yureta'a yequë hue'ña saija'quë a'ë. Saina, mësaru cocati'ñe pa'iohua'i a'ë, yë'ë sai ja'ñe. 7 Mësarute coa sa sai ñañese'e yëye pañë. Mësaru quë'rona tsoe maca pëani pa'iyere yëyë, mai Ëjaë jaje yëto. 8 Jaje pa'iquëta'are yure cato Efeso daripëna pëaja'quë a'ë, Pentecostés mu'se ti'a macaja'a. 9 Efeso daripëna mai Ëjaë co'amaña necaiye jaiye pa'iji. Jaje pa'ina, jai pai sehuoja'cohua'i a'ë, yë'ë quëa do'ipi cuasayeje pa'ina, jai sa'ro hui'yocaisicoje pa'iopi pa'iji, Ëjaë coca quëaja'a sa'ro. Jaje pa'iquëta'are jai pai yë'ë jaro saiye ësejë sañope yo'oyë.

10 Timoteopi ti'asiquë pa'ito de'oye yo'ojë'ë, mësaru ja're sihuaja'quëre cui'ne co'a ju'iñe paja'quëre. Jaëje mai Ëjaë co'amaña nequë api, yë'ë neñeje pa'ye. 11 Ja do'ire ite mësaru acohua'i te'ije co'aye ñama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa de'oye cocaijë'ë, ai yo'oye peoye dani yë'ëre ñaja'quëre. Maija'quë do'ijë ja're utequë pasi'i, daina, ñasi'i caquë.

12 Maija'quë do'iquëpi Apolospi mësarute sehuosicohua'i ja're coni sani ñajaquë caquë ai seina, yure maca saiye pañë, capi. Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se sani ñasipi, saiye pa'ina.

Pëpa Tëjiye

13 Caise'eje pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë. Mësaru Maija'quëre necaiquëre pare asayena nuñerepa tseasicohua'ipi pa'ijë'ë. Ëmëohua'irepa do'i quë'iohua'i pa'ijë'ë, tutu quë'iohua'i. 14 Jaje pa'ina, si'aye mësaru neñe pa'ito paire oiyepi nejë'ë.

15 Mësarupi Maija'quë do'ijë tsoe asayë, Acaya yeja pa'icohua'i du'ru macarepa Maija'quë coca sehuosicohua'ipi Estéfanas tsëcapëpi jaohua'ipi Maija'quë do'ijëre cocaijë pa'iyë, cajë. 16 Jaje pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi jaohua'i cayere cui'ne si'aohua'i iye co'amaña cocaijë necohua'i cayere sehuocaijë pa'ijë'ë. 17 Sihuayë, Estéfanasre, Fortunatore cui'ne Acaicore mësaru peo do'ire de'hue daisicohua'ipi pa'ijë yë'ëre cocatena. 18 Jaje pa'ina, jaohua'ipi dani yë'ëre joyo sihua ëaye quëa huasohuë. Jaje cui'ne mësaruteje sihua ëaye joyona quëa huasosicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ire mësarupi de'oye cuasajë sihuajë ñañe pa'iji.

19 Asia yeja paipi sehuosicohua'ipi mësarute pëpa saoyë, Aquila cui'ne i paco Priscila coni. Cui'ne si'aohua'i jaohua'i huë'ena tsi'sisicohua'ije mësarure pëpa saoyë, mai Ëjaë

do'ire cuasajë. [20] Si'aohua'i sehuosicohua'i mësarute pëpa saoyë. De'oyere papi cuasajë sa̱'ñe su'cuajë sihuajë pëpajë̱'ë.
[21] Yë'ë Pabloje̱ yë'ë jë̱tëpi mësarute toyaquë pëpayë.
[22] Yecohua'ipi mai Ëjaë Jesucristore oima'cohua'i pani nejo cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë. ¡Mai Ëjaë Jesús daijë̱'ë!
[23] Ëjaë Jesucristopi mësarute jaiye coa i̱sija̱quë, i̱ payere. [24] Si'aohua'ire mësarute yë'ë oiye jëjo saoyë, Cristo Jesure oi do'ipi. Ca tëjihuë. Ja̱je pa'ija̱quë.

2 CORINTIOS

Pablo Toyase'e Cayaye Acore Corinto Paina

1 Yë'ë Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë de'osiquë a'ë. Jaje cani cayë, i jëjo
daoquë a'ë caquë. Iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë do'iquë Timoteo ja're coni, Maija'quë
tsecohua'ina Corinto daripë pa'icohua'ina cajë, cui'ne Maija'quë paina cajë toyayë, si'a
Acaya yeja pa'icohua'ina. 2 Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi mësarute i coa isiyere
cui'ne co'a ju'ima'pë pa'iyere mësarute isijaquë.

Pablo Ai Yo'ose'e

3 De'oquëre pa'ni Diusu mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre cañu'u. Jaëpi mai teaye
pa'iohua'ire ñaquë oi cocai ja'quërepa, cui'ne jaë api, mai ai yo'ojë oiyere ne yë'huaquë
Diusure. 4 Jaje pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai ai yo'ojë oiye ne yë'huaji, maipi i maire ne
yë'huayeje pa'ye yecohua'ire ne yë'huajajë caquë. 5 Jaje pa'ina, Cristo ai yo'ose'e maini ai
pa'iji. Pa'ina, i ja're coni mai ai yo'oyë. Ja ai yo'oyeje pa'ye cui'ne Cristo do'ija'a jaiye payë,
ne yë'hua cuañoñeje. 6 Jaje pa'ina, yëquëpi ai yo'oni, mësarupi ne yë'hua cuañoñere pajajë
cui'ne huaso cuañoñere pajajë cajë yo'oyë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi yëquëre ne yë'huani,
mësaruje ne yë'hua cuañoñe pajajë caquë yo'oji. Jaje pajë tutu hue'ejë yëquë ai yo'oyeje
pa'ye ai yo'oye pa'itoje quëcojajë caquë. 7 Jaje pa'ina, nuñerepa mësarute cuasayë. Yëquë
ai yo'oyeje pa'ye ai yo'ocohua'i cato cui'ne Maija'quë isiye ne yë'hua cuañoñeje yëquë ja're
payë, cuasayë.

8 Maija'quë do'ijë, yëquë Asia yeja pa'i maca ai yo'ose'ere cui'nare cuasajajë cajë quëaye
yëyë. Yëquë jaro pa'i maca jëayerepa neñañe pa'ina, quëco tutu mañaje carajani cui'ne
ñeje huajëcohua'i maña etayeque cuasama'pë ai yo'ohuë. 9 Huani jeoja'cohua'ini ne-
jose'eje pa'iohua'ire nëji'i. Jaje pa'iquëta'are iye yo'ose'e cato ju'isicohua'ire huëoquëna,
Maija'quëna quëcoyere ye'yaye paji'i. Co'ye yëquëja'a ne ti'acohua'i a'ë cuasaye pa ja'ñere
ye'yaye paji'i. 10 Maija'quëpi yëquëre huasopi. Jaje huasosiquëpi ja yë'ta'api huasoja'quë
api, juti'ñe pa'yere paje. Jaje pa'ina, yëquë ina quëco pajë pa'iyë, ai yo'oye pa'itoje
cocaija'quë api cajë. Mësaru secacai do'ire jaje yo'oja'quë api. 11 Jaje pa'ina, mësarupi
Maija'quëre yëquëni cuasajë secacaijëna, cui'ne jai pai yëquëni cuasajë secacaisicohua'i
pa'ito, jai pai mësaru a'ë de'oji caja'cohua'i a'ë, Maija'quëre, i yëquëre de'oye ñacai do'ire.

Corintona Saima' Do'ire

12 Iye yeja paire cui'ne mësarute de'oyerepa si'si peoyepi pa'ijë cui'ne nuñere papi
yo'ohuë, caye nëiji, yëquëre. Ja de'oye yo'ohuë cuasayepi yëquëre sihuaye pa'iji. Iye yëquë
de'oye pa'iye yëquë iye yeja ta'ñe asayepi pa'iye pahuë. Coa Maija'quë oi isiye cocaiyepi
jaje paë'ë. 13 Yëquë mësarute se toya saoye toyama'pë paë'ë, tiñe pa'ye. Coa ai jerepa ñajë
asa ti'añe toyahuë. Jaje pa'ina, ñani mësarupi si'aye asa ti'aja'cohua'i a'ë, cuasayë. 14 Jaje
pa'ina, mësaru de'hue ari te'te maca asasicohua'ipi, mai Ëjaë Jesucristo dai maca yëquëre
sihuaja'cohua'i a'ë. Sihuajëna, yëquëpi mësarute sihuaja'cohua'i a'ë.

15 Iyere cuasaquë du'ru macarepa mësarute sani ñasi'i cuasahuë. Jaje yo'oquë cayaye
mësarute do'i ña huasosi'i cuasahuë. 16 Jaje pa'ina, cuasahuë, du'ru macarepa Macedo-
niana sai sa do'i ñaquë. Saisiquëpi cui'ne co'iquë tijupë ñasi'i cuasahuë. Ja maca yureta'a
mësarupi yë'ë Judea saija'a cocaijajë cuasahuë. 17 ¿Jaje yë'ë yo'osi'i cuasani coa noni cuasa
nëore? ¿Caye mësaru yë'ëpi jaje yo'osi'i cuasa nëoni te'epi cayaye "pasi'i cui'ne nesi'i"
cuasaquë caji? 18 Jaje pa'ina, Maija'quë api, yëquë mësarute te'epi "nesi'i" cui'ne "pasi'i"
cuasajë caye pañe ñaquë. 19 Yëquë Silvano ja're Timoteo ja're cui'ne yë'ë mësarute quëaquë
Cristo Jesús Maija'quë mamaquë cato ti te'epi cayayese'e "nesi'i" cui'ne "pasi'i" cama'quë
api. Jaje pa'ina, Cristo Jesús cato nuñerepa yo'oquë api, i case'ere. 20 Jaje pa'ina, si'aye
Maija'quë nesi'i ca nëose'e ina ti'api. Jaje pa'ina, Maija'quëre sihuani cayë: "Jaje pa'ijaquë
Cristo Jesús do'ija'a." 21 Jaje pa'ina, Maija'quëpi jo'ya neni yëquëre cui'ne mësarute Cristo
ja're jëayerepa tsioni pa'iye neji'i. 22 I tsecohua'ire pa'ë asajajë caquë Maija'quëpi i de'o

joyore isipi, mai joñoana. Isiquëna, i joyopi pa do'ire asayë, si'aye Maija'quë isisi'i ca
nëose'ere paja'cohua'i a'ë, mai.
23 Jaje pa'iquëta'are Corintona tijupë saiye pahuë, mësaru oima'cohua'ini caquë. Jare
sani pa'ito mësaru yo'oyere sañope yo'oye nëiji. Maija'quë asaji, ja yo'oyere coequë. Ja
do'ire saiye pahuë. 24 Yëquë mësaru asase'ena nuñerepa cuasajë pa'icohua'ini, Mësaru itire
pa'ë cajë asaye yëyere ta'ñeñu'u cajë yo'oye pañë. Yëquë cato yëyë, mësaru ja're co neñere
mësarupi sihuajajë cajë.

2

1 Mësarute oi ëaye neñere coequë tijupë sani ñañe pasi'i, cuasahuë. 2 Yë'ëpi mësaru
quë'rona sani mësarute oi ëaye nesiquë pa'ito ¿yë'ëre nepi sihua ëaye yo'o huasoja'cohua'i
a'ni? ¡Jare yë'ë oi ëaye nesicohua'ipi yë'ëre sihua ëaye yo'ocaiye pa'ini! 3 Jaje pa'ina,
jare jaje mësarute toyahuë, yë'ë sani ti'a maca yë'ë oi ëaye neñere jeoni de'huasicohua'i
pa'ijajë caquë. Yë'ëpi jaro sani sihuaquëna, mësaruje sihuaja'cohua'i a'ë cuasahuë. 4 Jaje
pa'iquëta'are ja toya ja'hua toya maca cato ai cuasaquë co'a ju'i cui'ne otare paque oi
toyahuë. Toyama'ë paë'ë, mësaruni oi ëaye nesi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mësarute
joyore papi oiyere iñosi'i caquë toyahuë.

Co'aye Yo'oquëre Oiye

5 Yë'ëre oi ëaye yo'osiquë pani yë'ëse'ere oi ëaye yo'oye papi cuasayë. Mësaruteje
si'ahua'ire oi ëaye yo'opi cuasayë. Ai co'ayerepa yo'opi cayere coequë, oi ëaye yo'opi cayë.
6 Mësaru i co'aye yo'osi do'ire si'sese'e tsoe de'oji, ja ja'ye pa'ijaquë. 7 Jaje pa'ina, yure cato
i tayose'ere sai de'huacani yëhuo huasojë'ë, yo'oquë tëto saiperepa ai oiyepi daima'quëni
cajë. 8 Jaje pa'ina, mësarute señë, cui'naëni ite ai oiyere iñojë'ë, de'oye yo'oyepi. 9 Ja'në
mësarute toyahuë, iye yo'ose'e ayere caquë, mësarupi yë'ë ye'yayere si'aye sehuocaito
ñasi'i caquë. 10 Jaje pa'ina, mësaru sai de'huacaiquëni yë'ëje sai de'huacaiyë. Tayose'e
pa'ina, sai de'huacaiye, pa'ina, sai de'huacaisiquë pani, Cristo ña hue'ñana sai de'huacaiyë,
mësaru do'ire. 11 Jaje yo'ojëna, Satanáspi i yëye ti'añe pasipi, maire. Tsoe maipi asayë, i
maire nesi'i caquë yo'oye.

Troasre Pablo Pa'i Ai Cuasase'e

12 Cristo coca quëasi'i caquë Troas daripëna ti'asi maca jaiye Cristo co'amaña de'oye
necati'ñe pa'ye ti'ahuë. 13 Jaje pa'iquëta'are yë'ë joyo sihuayepi peopi, Maija'quë do'iquë
Titore ti'ama'ë pa'isi do'ipi. Jaje pa'ina, jaohua'ire saiyë caquë pëpani Macedonia yejana
saë'ë.

De'hue Quëco Saoye

14 Maija'quëpi maire si'anë Cristo Jesús ja're ñese quëco saoyena saji. Jaje pa'ina, maija'a
i cocare pare iñoji, paire. 15 Mai cato Jesucristo ma'ña huëo sëñeje huëo së pa'iohua'i
a'ë. Cristo Maija'quëna huëo së ma'ña isiyeje pa'ye. Jaje pa'ijë, si'a hue'ña huaso
cuañocohua'ina cui'ne ne huesësicohua'ina iti sëñepi ju'aji. 16 Ne huesësicohua'ire cato,
iti sëñe tsimare pa'ë. Pa'iquëta'are huaso cuañocohua'ire cato huëo sëñere papi pa'iye
isiyere pa'ë. Jaje pa'ina, ¿nepi iye yo'oyere ne ti'aja'cohua'i a'ni? 17 Yëquë Cristo ja're
tsioni pa'i do'ire i jëjo daosicohua'i sëte Maija'quë ña hue'ñana nuñerepa care pajë cayë.
Yecohua'i jai pai Maija'quë coca quëa do'ipi curiquë neñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'oye
pañë, yëquë.

3

1 ¿Ñeje cani mësarupi asato coa yëquëja'a co'ye jerepa de'oye yo'ohuë, cuasajë caye
a'ni, panita'a yëquë ayere cajë toyacaisi ja'ore mësaruna sani iñoñe pa'iquë? ¿Panita'a
yëquëpi, mësaruni yëquë ayere cajë, yecohua'i ñaja'core toyacaijë'ë cajë señe pa'iquë,
yecohua'i yo'oyeje? 2 Pani jaje yo'oye, mësaru a'ë, yëquë toya cuañosi ja'huaje pa'iohua'i.
Japi tsoe ti'api, yequë ja'hua caraye paji. Jaje pa'ina, mësaru a'ë, yëquë joñoa toyasicohua'i.
Jaje pa'ina, si'a pai mësaru pa'iye asajë ñañë, tiñarepa. 3 Jaje pa'ina, pai ñani tiña asayë,
toyani jëjo sao ja'huaje pa'iohua'i mësaru pa'i do'ire. Yëquëpi i cocare quëajëna, Maija'quë

huajëquëre papi i joyopi toyapi, mësaruna quëna toñana tintapi toyama'ë paji'i, mësaru joñoare pana toyapi, Cristo case'ere.
[4] Jaje pa'ina, Cristoja'a iyere Maija'quëpi necaija'quë api asayë. [5] Jaje pa'ina, si'aye yëquë yo'o ti'añe Maija'quë isise'e a'ë. Ja do'ire yëquëpi yo'o ti'añë caye peoji. [6] Jaje pa'ina, ipi yëquëre i huajë ca nëose'ere quëacaicohua'ire nepi. I huajë ca nëose'e cato joyo ayere pa'ë, coa toyasico maca pa'iye pani. Cuañese'e toyase'e cato ju'iñena isiye pa'iji. Joyo aye cato pa'iye a'ë.
[7] Moiséspi cuañese'ere quëna toñana toyase'ere daquë ñaco ma'ñañerepa daji'i. Daina, Israel pai i tsia ña ti'añe pahuë, ai ñaco ma'ña do'ire. Ja cuañeñe paire ju'iñena neñeta'a miañerepa de'oyerepa daji'i, miañe sa carajaiñeta'a. [8] ¡Jaje pa'iye sëte airepa de'oye a'ni, joyore pana neñere huajëye ca nëose'ere quëaye! [9] Ja'në ca nëose'e cato de'oyere pa'ë. Ja yë'ta'a maire nejoñere isipi. Ja cuañese'e tayo yo'o do'ire. Jaje pa'iye sëte airepa de'oye a'ni Maija'quë huajë ca nëose'e nuñerepa pa'icohua'ire neñe pa'i do'ire. [10] Ja'në de'oyerepa ca nëose'epi yure ai de'oyere pana coni ñato ja'në de'oyerepa pa'ise'epi do'i peoye ponëpi. [11] Jaje pa'ina, miañe sa carajaiñeta'a de'oyerepa pa'ise'e sëte, jerepa de'oyere pa'ë, ti pani huesë ja'ñe cato.
[12] Jaje pa'ina, iye mai uteyere pajë ti ca'raye peoyerepa cayë, si'aohua'i asa huë'ñana. [13] Israel paipi miañe yayayere ñama'pë pa'ijajë caquë ësequë Moisés capi i tsia pë'pëni yo'ose'eje pa'ye yo'oye pañë, yëquë cato. [14] Moisés tsia pëpëyeje paye Israel pai asa ti'añe pëpësicohua'ipi pa'iyë. Jaje ca nëose'ere ñajëta'a asa ti'añe pacohua'i a'ë. Ja pëpëse'e cato nejoñe pa'iji, Cristoni ire papi cajë cuasa do'ire. [15] Ja yë'ta'a Israel paipi yure iye mu'seña Moisés cuañese'ere ñato iohua'i asayena pëpësicohua'ipi pa'iyë, asa ti'ama'pë pa'icohua'ipi. [16] Jaje pa'iquëta'are paipi Cristona sehuoto ja pë'pëyepi peo huë'ña ne huesëji. [17] Jaje pa'ina, mai Ëjaë cato joyo api. Jaje pa'ina, Ëjaë joyo pa'i huë'ña cato ta'tëpo ti peo huë'ña'ë. [18] Jaje pa'ina, mai si'aohua'i mai tsia pë'pëse'e peocohua'i cato tsiña de'huaje pa'iohua'i a'ë, Ëjaë de'oyepi maina ju'aquëna, iñocohua'ipi. Jaje yo'ojë ije pa'iohua'irepa ponëjë saiyë, i de'oyere si'anëpi jerepa pa do'ire. Jaje pa'iohua'i pa'iyë, Ëjaëpi, joyo sëte yo'o do'ipi.

4

[1] Jaje pa'ina, yo'o jujaye peoyerepa necaiyë, Maija'quëpi teaye yëquëre ñani oi iye co'amañare necaijë'ë caquë cuañe nëouna. [2] Jaje pa'ina, yëquëpi si'aye yahuerepa huajëya'ye co'are paji cahuë, tañe cayepi paire cosoñu'u cajë. Cui'ne Maija'quë cocare tañe ponani yeque ye'yañu'u cajë yo'oye pañë. Jaje yo'oma'pë coa ai jerepa nuñere pase'e asani yo'ojë pa'iyë, Maija'quë ña huë'ña. Ja yo'oyere si'aohua'i nuñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë. [3] Jaje pa'ina, huaso coca yëquë quëayepi yecohua'ire jëaye asa ëa ma'ñe pa'ini jare ne huesësicohua'ini jaje pa'iji. [4] Jaje pa'ina, Iohua'i sehuoye coe do'ire iye yeja cuañe diusupi iohua'i asayena ne pore huesopi Maija'quë pa'iye aye iñoquë de'oquërepa Cristo de'o coca miañere ña ti'ama'pë pa'ijajë caquë. [5] Jaje pa'ina, yëquë ayere quëama'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristo Jesús ayere quëayë, mai Ëjaëre pa'ë cuasajajë caquë. Yëquë cato mësarute necaicohua'i a'ë, Jesure oi do'ire. [6] Jaje pa'ina, iye yeja miañe nequëpi mai joñoana Maija'quëpi miañe necaji'i, yecohua'ire iñojajë caquë. Maija'quë jaje necaji'i, maipi Jesucristo ayere ye'yejë ire cui'ne i de'oyere pare asajajë caquë.

Necaiquëre Pare Asajë Pa'iye.

[7] Ja asayere jai do'i a'ë. Jare maina payë, soto cua'conoa ayayeje pa'ye. Maija'quëpi maina tutu peocohua'ire isipi, ja asaye. Maija'quë tutu a'ë asajajë caquë. Pani, pai tutu. [8] Ja tuture pajë, jaiye ai yo'oye pa'itoje de'hue yo'o jujama'pë pa'iyë. Ja tuture pajë jaiye co'a ju'iñe pajëta'a me neja'cohua'i a'ni cuasayere peoyë. [9] De'oye pa'iye peoye josa yo'oyë, maire. Jaje yo'otoje jeocosicohua'i pa'iye pañë. Ne taoñë, maire. Jaje pa'iquëta'are ne huesoye pañë. [10] Jesús ai yo'osiquëni ite huajo yëjë yo'ose'eje pa'yepi si'anë maire huajo yëcohua'ipi pa'ijëna, ai yo'ojë pa'iyë, Jesús pa'iyere iñoñu'u cajë mai pa'iyeja'a. [11] Jaje pa'ina, mai huajëcohua'i pa'icohua'ipi si'anëpi ju'iñena isisicohua'ipi pa'iyë, Jesús do'ire,

mai jụ'i cạpëa hue'eyejạ'a i̱ pa'iyere i̱ñoñu'u cajë jạje pa'iyë. [12] Pa'ijë Maija'quë cocare quëa do'ire jụ'iñepi ja'ye pa'iji, yëquë. Jạje pa'ijëta'a cui'ne mësarupi pa'iyepi ti pa'iyena ti̱'ahuë.
[13] Maija'quë toya pëpëpi caji ñeje yequë hue̱'ña: "Pa'ire paji cuasaquë jạ do'ire quëahuë". Jạje pa'ye cui'ne yëquëje̱ pa'ire paji asajë quëayë. [14] Jạje pa'ina, asayë, Maija'quëpi jụ'isiquëre Cristore huajëquëre huëopi. Cui'ne yëquëreje̱ jụ'isicohua'ini huëojạ'quë api, Jesús jạ're. Huëoquë cui'ne mësaruteje̱ huëoni yëquë jạ're cọni te'e i̱ quë'rona sajạ'quë api, asayë. [15] Jạje pa'ina, si'aye iye yo'oye pa'iji, mësaru de'oye pa'iyere caquë. Jạje pa'ina, Maija'quë jaiye de'oye pa'iye jerepa pạire i̱siyeje̱ pa'yerepa cui'ne i̱te de'oyerepa yo'o u'ni cajë pëpacohua'ije̱ jai pại pa'ijạjë caquë jạje yo'opi.
[16] Jạje pa'ina, yëquë coa yo'o jujahuë cuasaye pạñë. I̱ño ë̱mëje'e cạpë cato aiohua'i de'onije jeto sạ'nahuë cato mu'seña ñape huajëcohua'i de'ojë pa'iyë. [17] Jạje pa'ina, iye yeja yëquë ai yo'oye cato coa da saiye a'ë. Jạje pa'ina, jạ ai yo'oyepi ti pani huesëye ai jerepa de'oyere pa jạ'ñere necaiji. [18] Jạje pa'ina, yëquë cato cuasama'pë pa'iyë, ñaco cạ ña ti̱'añere. Coa ai jerepa yëquë cato cuasayë, ña ti̱'a ma'ñere. Si'aye ñañe cato coa carajạiñe a'ë. Jạje pa'iquëta'are jạ yë'ta'a ña ti̱'a ma'ñe cato ti pani huesëye a'ë.

5

[1] Mai cato huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë. Cạ'ni huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë. Coa esa tëto saicohua'i a'ë. Jạje pa'iopi iye huë'e ne huesëto, Maija'quëpi ti pani huesë huë'erepa ne de'huasiconi payë, jeto ma'tëmo, pại jë̱ñapi nema'a huë'ere. [2] Jạje pa'ina, ma'tëmo huë'ere pa'i ëa jụ'iñë, jạ yë'ta'a iye yeja huë'ere pa'ijë. [3] Jạje pa'ina, jạ huë'epi maire cạña sụña tọcaiyeje̱ pa'ye sụñaja'coa, cạpë pejë peoñoaje̱ pa'ye pạja'cohua'ire. [4] Jạje pa'ina, yure cato iye cạpë carajại huë'ere payë. Pa'ijëta'a ma'tëmo huë'ere ti pa'i cạpëre pa'i ëa jụ'iñe. Coa iye yeja cạ'nipi huë'e nesico ne huesëyere caye pạñë. Coa ai jerepa ti ne huesëma' huë'ere pạjajë cajë cayë, iye jụ'ija cạpëre ti pa'iyena ne huesëjạquë caquë. [5] Jạje pa'ina, iye pa jạ'ñe cato Maija'quëpi ne de'huacaji'i. Cui'ne jạre i̱pi i̱ de'o joyo maina i̱sipi, yequë mu'se i̱si jạ'ñe i̱ñoñe.
[6] Jạje pa'ina, i̱tire cuasajë ca'raye pạñë, yëquë. Jạje pa'iquëta'are asayë cui'ne, iye cạpëre jạ yë'ta'a pa'iye cato so'ore pa'iyë, mai Ë̱jaëre. [7] Jạje pa'ina, yure i̱te ñañe pạñë. Jạje pạjëta'a pa'ire paji cuasayejạ'a asajë pa'iyë. [8] Jạje pa'i do'ire i̱tire cuasajë ca'raye pạñë. Jạje pa'ina, coa ai jerepa iye cạpë pa'iyere jẹoni etani sani Ë̱jaë quë'rona i̱ jạ're pa'iye yëyë. [9] Jạje pa'ina, si'anë Ë̱jaë yëyese'e yo'oyere yëyë, iye cạpë pa'iyere jẹonije, pạnita'a i̱ni jạ yë'ta'a tuinije iye yejare pa'ijë. [10] Jạje pa'ina, iye yeja jạ yë'ta'a pa'i maca de'oye pạnita'a co'aye yo'ose'eje̱ pa'ye pại ñape i̱si cuạñoñere cajë, si'aohua'i Cristo pại ñape iye yeja cạpëpi yo'ose'e ne de'hua hue̱'ñana saiye pa'iji.

De'oye Pa'i Coca

[11] Jạje pa'ina, Ë̱jaëre pare ai ca'raye asayë, yëquë. Jạje asa do'ire pạire yëhuoyë, sehuojạjë cajë. Si'aye yëquë pa'iye Maija'quë ñaji. Jạje cui'ne mësaruje̱ yëquë pa'iye asa ti̱'ajajë cajë uteyë. [12] Jạje cani cama'pë pa'iyë, ti̱jupë yëquëjạ'a co'ye jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Coa ai jerepa yëquë cato i̱siyë, mësarute sa'roje̱ pa'iore mësarupi yëquëre de'ocohua'ire pare pajë sihuajạjë cajë. Sihuacohua'ipi yecohua'ire joyorepa pa'iyepi yo'oma'pë coe ë̱mëje'ese'e yo'oyere sihuacohua'ire sạñope cajạjë cajë cayë. [13] Jạje pa'ina, yëquëpi cuepeohua'ije̱ pa'iohua'i ña cuạñoni Maija'quëni necai do'ire jạje ña cuạñoñë. Jạje pa'iquëta'are cuepeohua'i ña cuạñoñe pạni mësaruni necaijë pa'iyë. [14] Jạje pa'ina, te'i Cristopi si'aohua'i do'ina jụcacaji'i asasi macapi Cristo oiyepi yëquë pa'iye cuạñequëna, pa'iyë. Jạje pa'iye sëte si'aohua'i i̱ jạ're cọni jụ'isicohua'ipi pa'iyë. [15] Jạje pa'ina, Cristopi si'aohua'ire caquë jụcacaji'i, coa ai jerepa huajëcohua'ipi i̱ni pacacaijạjë caquë, pạni i̱ohua'ijạ'a co'ye cuasaye. Jạre cuasaquë jụni huëji'i. [16] Jạje pa'ina, yëquë iye yeja pại yecohua'ire cuasajë ñañeje pa'ye cuasajë ñañe pạñë. Jạje pa'ina, jạ'nëre iye yeja pại cuasajë Cristore ñañeje pa'ye cuasajë ñasicohua'ita'a yure cato jạje cuasajë ñañe pạñë, i̱te. [17] Jạje pa'ina, Cristona tsioni pa'iquë cato huajë pại api. Jạje pa'ina, ai co'amaña cato tsoe nejose'e a'ë, yure pa'iye cato huajëye a'ë.

18 Jaje pa'ina, si'aye iye Maija'quë yo'oye a'ë. Jaje pa'ina, Cristo do'ija'a maire i
cajeohua'ire nepi. Neni maire cuañe nëopi, yecohua'ini i ja're cajeohua'i de'oyere
quëacaijë'ë caquë. 19 Jesucristoja'a iye yeja pa'icohua'ire yë'ë cajeohua'i de'ojajë caquë
Maija'quëpi nepi, iohua'i co'aye yo'o do'ire tsoe sai tosiquëpi. Jaje yo'osiquëpi Maija'quë
cajeohua'ire ne cocare isipi, maire, yecohua'ire quëajajë caquë. 20 Jaje pa'ina, yëquë Cristo
jëjo daocohua'i a'ë. Ja cato Maija'quëpi yëquëja'a coni mësarute señeje pa'ye a'ë. Jaje
pa'ina, mësarute señë, Cristo mamipi Maija'quë ja're cajeohua'i de'oë'ë cajë. 21 Cristo ti
co'aye yo'oma'quë paji'i. Jaje pa'iquëta'are Diusupi co'ayere yo'oyeje pa'yerepa Cristore
yo'opi, mai do'ire. Jaje yo'opi, Cristo do'ija'a jai do'i mai ite sañope pase'ere peo hue'ña
nejocasi'i caquë.

6

1 Jaje pa'ina, yure maipi Maija'quë co'amaña co necaicohua'ipi pa'iyë. Pa'ijë mësarute
señë. Maija'quë oiye mësarute coa isise'ere coa asani pa'ima'pë nejë pa'ijë'ë cajë cayë.
2 Jaje pa'ina, ipi caji, toyase'ena:
Ai de'o maca pa'iji. Jaje pa'ina, asahuë, më'ë caye.
Huaso mu'se pa'i maca më'ëre cocaë'ë.
Jaje pa'ina, yure a'ë, huaso cuaño'ñe pa'i sa'ro cui'ne i huaso mu'se a'ë.
3 Yecohua'ipi yëquë co'amaña yo'oyere co'aye cacaima'cohua'ini cajë yecohua'ire co'aye
yo'o iñoñe peoyerepa de'oyepi iñojë yo'ojë pa'iyë. 4 Jaje pa'ina, si'aye ai yo'oye pa'ina,
quëcojë yo'oyepi yëquë Maija'quëre necaicohua'i pa'iye iñoñë. Co'amaña caraquëna,
cui'ne jai caquipëje pa'ye ai yo'oye pa'ina, quëcojë tëto saiye iñoñepi cui'ne, 5 si'sejëna,
co hue'ñana cojëna, jai pai sañope cuijë yo'ojë cajëna, jëa co'amaña neñe, si'a ñami ñajë
ñataye, cui'ne ao ëaye tëto saiye quëcoyepi iñoñë. 6 Cui'ne yëquë de'oye nuñerepa pa'iyepi,
yëquë nuñerepa coca ta'ñe asayepi, yëquë quëcoyepi, yëquë de'oye yo'oyepi, yëquë ja're
Maija'quë joyo pa'i do'ipi, yëquë paire oire pajë yo'o do'ipi, 7 yëquë nuñerepa cocare quëa
do'ipi, yëquë ja're Maija'quë tutu pa'i do'ipi iñohuë. Jaje pa'ina, nuñerepa yo'o uihua
ja'ñepi ñese nehuë, cui'ne jare itipi sañope yo'oyeje jëahuë. 8 Jaje pa'iquëta'a yecohua'ipi
yëquëre sihuasicohua'ipi, yëquëre ñañe coesicohua'ipi yecohua'ipi yëquëre de'o pai a'ë
casicohua'ipi, yëquëre co'acohua'i a'ë casicohua'ipi yo'ojë. Jaje pa'iquëta'are yëquë
cato nuñerepa pa'icohua'ipi, cui'ne nuñerepa cacohua'i a'ë, yecohua'ipi cosocohua'i a'ë
catoje. 9 Yecohua'ipi yëquëre ñama'cohua'ire yo'oyeje pa'ye yo'oyë, noni ñacohua'ita'are.
Yecohua'ipi yëquëre ju'ijacohua'i a'ë cacohua'i a'ë. Cajëta'a huajëcohua'ipi pa'iyë. Si'seyë,
yëquëre. Jaje pa'iquëta'are huani jeoñere pañë. 10 Oiyere pajë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are
si'anëpi sihuajë pa'iyë. Ti peocohua'ije pa'iohua'i ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are jai paire
jaiye co'amaña paye necaë'ë. Co'amaña peocohua'i ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are si'aye
payë.
11 Maija'quë do'ijë Corinto pa'icohua'i mësarute yëquë nuñerepa cahuë, ti yëquë joñoa
cuasaye yahuema'pë. 12 Jaje pa'ina, yëquë mësarute yahuese'e ti peoyë. Jaje pa'iquëta'are
mësaru a'ë, yëquëre yahuese'e pacohua'i. 13 Jaje pa'ina, mësarute mamajëre pëca ja'quë
señeje pa'ye señë, mësaru cuasayepi yë'ëre nuñerepa cajë'ë caquë, yë'ë mësarute yo'oyeje
pa'ye.

Mai Cato Maija'quë Huë'e A'ë

14 Tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuoma'a paire. Jaje pa'ina, ñajë'ë, nuñerepa yo'oye ti tsioye
peoji, nuñe yo'o ma'ñe ja're coni. Cui'ne miañeje ti tsioye peoji, neañena coni. 15 Cristopi
huati ja're te'e yo'oye paji. Sehuosiquëpi sehuoma'quë yo'oyeje cui'ne te'e yo'oye paji.
16 Jaje cui'ne Maija'quëre se huë'e tio pa'ina, cui'ne tio pa'iji, coa de'huasi diusure se
huë'eje, te'e cui'ne yo'oyeje peoji. Jaje pa'ina, Maija'quë huajëquërepa huë'e a'ë, mai. Jaje
pa'ina, ipi capi, ñeje:
Iohua'i ja're coni pa'i, iohua'i ja're cusi'i. Yë'ëpi iohua'i Diusu pa'ijaquë a'ë.
Cui'ne iohua'ipi yë'ë pairepa pa'ija'cohua'i a'ë.
17 Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi caji:
Jaohua'i jopo pa'icohua'ipi etani,

jaohua'ire tsioma'pë,
cui'ne si'sije pu'pema'pë pa'ijë'ë.
Jaje pa'ijëna, yë'ëpi mësarute sihuaquë imasi'i.
18 Imani mësaru ja'quë pasi'i. Pa'ina, mësarupi ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë mamajë
pa'ija'cohua'i a'ë.
Jaje caji, Ëjaërepa si'aye tutu paquëre papi.

7

1 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye a'ë, maire ca nëose'e mai paye. Jaje pa'ina, de'ocohua'irepa pañu'u, si'aye capë, cui'ne joyo si'si neñere yo'oma'pë. Ja pa'iyere cajë Maija'quëni ca'rajë si'aye mai pa'iye ina isi saoni pañu'u.

Corinto Pai Ponëñe

2 ¡De'oji. Jaje pa'ito yëquëre sihuajë tsiojë'ë! Te'ireje yëquë co'a de'huama'cohua'i a'ë. Te'ireje yëquë care payeje cajë cosoma'cohua'i a'ë. 3 Jaje cani, mësaruni nuñe yo'oma'cohua'i a'ë caquë cama'ë pa'iyë. Jaje pa'ina, tsoe mësarute cahuë. Mësarute yëquë joñoare papi oijë pa'iyë, yëquë huajëcohua'ipi pa'ijëna, cui'ne ju'itoje. 4 Jaje pa'ina, yë'ë mësaru de'oyerepa sehuojajë cuasaquë si'aye yë'ë cuasayere caye payë. Cui'ne mësaru do'ire ai sihuayeje payë. Jaje pa'ina, si'aye ai yo'o jopopi ai sihua joyo payë, mësaru do'ipi.

5 Yëquë Macedonia ti'asi macapi ti huajëma'pë paë'ë, a'ri mañaje. Si'a hue'ña ai yo'oyese'e ti'ahuë, yëquë quëno macapi sañope yo'oyese'e paji'i. Jaje yo'oye pa'ina, yëquë joñoapi quëquë huesësicohua'i paë'ë. 6 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë co'a ju'icohua'ire yëhuo huasoquëpi yëquëreje cui'ne yo'oquëna, sihua ëaye nepi, Tito daiyepi. 7 Jaje pa'ina, i daisi mañase'e sihua ëaye neñe papi, mësaru sihua ëaye ite yo'ose'e quëaquë, cui'ne mësaru yëquëre ña ëa ju'iñeje quëaquë, cui'ne mësaru oijë pa'iye se quëaquë, cui'ne yë'ëre ai cuasajë co'a ju'iñe quëaquë yo'opi. Jaje quëaquëna, si'aye iyepi yë'ëre ai sihua ëaye nëji'i.

8 Yë'ë toyasicopi mësarute ne oesico pa'itoje, itire cuasaquë oima'ë pa'iyë. Ja'në cato oë'ë, yë'ë toyasicopi mësarute a'ri tëcahuë ne oecona, ñaquë. Jaje oisiquëje yure cato sihuayë. 9 Sihuama'ë pa'iyë, mësarute ne oesi do'ire, yë'ë cato sihuayë, ja oiyepi mësaru yo'oye jeoni Maija'quëna ponëñe necaisi do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëpi sihuaquë ñapi, mësaru oijë quëcojë yo'oye. Jaje pa'ina, yëquë toyase'epi mësarute co'aye nema'pë paë'ë. 10 Jaje pa'ina, joyo oiye cato tiñe pa'iye ponëñena cui'ne huasosicohua'i pa'iyena saye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iye yeja pai yo'ojë oiye cato, ju'iñena saye a'ë. 11 Jaje pa'ina, ñajë'ë, yure Maija'quë yëyeje pa'ye yo'ojë oise'epi etase'ere. Iye a'ë, iti etase'e: Esa co'ayere ne de'hua ëaye nëiñe, mësaru aquë co'ayere yo'osi do'ire huajëya'ye nëiñe, co'aye sañope cama'cohua'ita'are huajëya'ye nëiñe, co'ayere yo'osiquëpi ponëjaquë cajë ai yo'oye nëiñe, co'aye yo'oquëre si'seye pa'iji cuasaye nëiñe, mësarupi, si'ayere de'oyerepa yo'ohuë, nuñerepa yo'ocohua'ipi. 12 Jaje pa'ina, yë'ë ja toya ja'hua toya maca iti co'aye yo'oquëni panita'a iti co'aye yo'o cuañoquëni caquë toyaye pahuë. Coa ai jerepa yë'ë cato mësaru yëquëre co'a ju'ijë pa'iyepi, Maija'quë ña hue'ñana ñañe pa'ijajë caquë toyahuë. 13 Ja cato yëquëre ne yë'huaye pa'iji.

Jaje pa'iquëta'are iye asa yë'huase'e jerepa ña huajëhuë, mësaru de'oye pa'ijë pa'icohua'ire ña do'ire Tito sihuaquë pa'iyere. 14 Jaje pa'ina, mësaru ai de'ocohua'i a'ë caquë Titore tsoe quëahuë. Titopi yë'ë mësaru ayere quëase'e nuñere pa'ë caquë asa ti'api, mësaru de'oye pa'ijë pa'iyere ñaquë. Asa ti'aquëna, co'a ju'iñe peoyë, mësaru ayere cato yo'oma' do'ire. Si'aye mësarute yëquë quëase'e cato nuñerepa quëase'e a'ë, cui'neje Titopi nuñere pa'ë caquë asa ti'api, yëquë quëase'e. 15 Jaje pa'ina, yureta'a ije mësarute ai jerepa yëji, si'aohua'i mësaru ite de'oye dahuëre ñajë pëpani pajë, i caye si'aye de'oye sehuojë yo'ocaise'ere cuasaquë. 16 ¡Jaje pa'ina, yë'ë mësarute ai sihuayë, de'oyerepa yo'ojacohua'i a'ë caquë!

De'oyerepa Isiye

8

1 De'oji. Yure Maija'quë do'ijë, mësarute quëaye yëyë, Maija'quë oi coa isise'epi Mace-
donia pa'icohua'i sehuosicohua'i yo'o iñoñere. 2 Jaohua'i teaye co'amaña peocohua'ita'a
ëseye peoyerepa sihuajë isihuë, yecohua'ire cocai ja'ñere. Jaiye co'amaña pacohua'i
isiyeje pa'yerepa isihuë. Cui'ne jaiye neñañe pa'ina, tëto sainije sihuacohua'i pa'iyë.
3 Cui'ne yë'ëpi ñahuë, iohua'i de'oyerepa cuasajë ëseye peoyere papi iohua'i payere cui'ne
iohua'i paye jerepa isijëna. 4 Jaje yo'ojë yëquëje Maija'quë paire cocaiye yëyë, ësema'pë
cajë ai sei'ë, yëquëre. 5 Sesicohua'ipi coa curiquëse'e isiye pajë coa ai jerepa yo'ohuë.
Yo'ojë du'ru macarepa Ëjaëna iohua'i pa'iyere isihuë. Ja jeteyo'je isihuë, yëquëna,
Maija'quë yëyeje. 6 Jaje pa'ina, Titore i ja'në yo'o huëose'ere yo'oquë mësaru quë'roje
iye de'oye cuasajë cocai curi isiye tsi'so saojaquë cajë sei'ë. 7 Mësaru si'aye de'oyerepa
pa'icohua'ipi pa'iyë: Pa'ire paji cuasacohua'ipi, tañe coca cacohua'ipi, tañë asacohua'ipi,
de'oye yecohua'ire necaicohua'ipi, cui'ne yëquëre ai oicohua'ipi. Jaje pa'icohua'ipi iyereje
cuasajë yecohua'ire tëto saisicohua'ipi yo'ojë pa'ijë'ë, peocohua'ire cocai isiyere.

8 Mësarute tsepoje pa'iore isiyë, mësarupi yecohua'i de'oye yo'oyere ñani mësaruje,
mësaru nuñerepa paire oicohua'i pa'iyere iñojajë cajë. Jaje pa'ina, mësarute cuañema'pë
pa'iyë. 9 Jaje pa'ina, mësaru cato tsoe asayë, mai Ëjaë Jesucristo maire de'oye coa isisi'i
caquë, jaiye co'amaña paquëpi, co'amaña peoquë de'ose'e, mësaru do'ire. Mësarupi i
co'amaña peoquë de'osi do'ipi, jaiye pacohua'i pa'ijajë caquë yo'opi.

10 Mësaru de'oye pa'iyere caquë, iye yo'oye aye mësarute cahuë, yë'ë cuasaye mësarupi
ja'në tëto saisi ometëcahuë ai sihuajë de'oye yo'o huëohuë, iye isiye ayere. 11 Jaje
yo'osicohua'i sëte yureje sao macaja'a, jare ocue pa'i maca cuasajë, sihuajë isijë yo'ojë'ë,
mësaru paye ja'ye. 12 Jaje pa'ina, paipi Maija'quëre isiye yëre paquë i paye ja'ye isito,
Maija'quë sihuaquë ñacaiquë api. Maija'quë co'amaña peoquëni ñaquëta'a, isijë'ë caquë
sema'quë api.

13 Cama'ë pa'iyë, yecohua'ire cocai do'ire, mësarupi co'amaña carajani, ai yo'ojajë caquë.
14 Yë'ë cato cayë, si'aohua'i si'a yë'quë maca co'amaña payere caquë. Jaje pa'ina, yure
mësarupi cocaiye pa'iji, iohua'ire peoyere. Cocatena, cui'ne yequë mu'se iohua'ipi mësaru
peoyere cocaiye pa'iji, mësarute. Jaje yo'ojë si'a yë'quë maca pajaʼcohua'i a'ë. 15 Pajëna,
toyase'e cayeje: "Jaiye si'sosiquëre nëañeje papi, cui'ne a'ri maña tsi'sosiquëreje caraye
papi."

Tito Cui'ne Ite Cocohua'i

16 De'oji, cayë, Maija'quëre, Tito joyona yë'ë mësarute ai cuasaquë pa'iyeje pa'ye
ai cuasaye necaisiquëre. 17 Jaje pa'ina, Titopi, yë'ë mësarute sani ñajë'ë caquë señe,
de'oyerepa sehuocaji'i. Ipi mësarute ai cuasaquë ña ëa ju'i pa'iye sëte. Jaje pa'ina, yure i
yëyese'epi mësarute ñasi'i caquë saiji.

18 Si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'icohua'i quë'rona, huaso coca de'oyerepa necai do'ire
de'oquëre pare yëhuoquëni, Maija'quë do'iquëre te'ire, Tito ja're coni jëjo saoyë, mësaru
quë'rona. 19 Coa ai jerepa si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ite sahuareña, yëquë
ja're cu'i yëquë yo'oye cocaija'quëni. Jaje pa'ina, yëquë mai Ëjaëre de'oye necañu'u cajë
coa isi co'amaña tsi'sojë yo'oyere cui'ne yëquë cocañu'u cuasaye iñoñu'u cajë yo'oyere,
cocaija'quë api. 20 Jaje yo'ojëna, iye yëquë jaiye co'amaña tsi'soyere, de'oyerepa huahuesi'i
cajë yo'oyë, yecohua'ipi co'aye cama'pë pa'ijajë cajë. Jaje yo'oyë. 21 Jaje pa'ina, yëquë cato
de'oyere pase'e yo'oye yëyë, mai Ëjaë ña hue'ña, cui'ne pai ña hue'ñaje.

22 Cui'ne jaohua'i ja're coni te'e jëjo saoyë, yequëreje Maija'quë do'iquëre. Jaë cato jaiye
de'oye yo'oquë yëquëre i yo'oyepi, i nuñerepa pa'iye iñoquëpi, cui'ne yureje mësarute,
nuñerepa pa'icohua'i a'ë cuasaquë api. Jaje pa'ini jëjo saoyë. 23 Jaje pa'ina, yecohua'ipi
iquei'ni cajë Titore secohua'i pa'ito quëajë'ë. Jaë cato Pablore tsioquë api, cui'ne i ja're
co'amaña nequë api, mësarute cocasi'i caquë, cajë'ë. Cui'ne Maija'quë do'ijë i ja're
coni saisicohua'ini secohua'i pa'ito cajë'ë. Jaohua'i cato sehuosicohua'i tsi'sini cuasani
jëjo daosicohua'i a'ë. Cristore de'oye necaicohua'i a'ë cajë'ë. 24 Jaje pa'ina, si'a hue'ña

sehuosicohua'i ñañere cajë, mësaru iohua'ire nuñerepa oiyere oni iñojë'ë. Jaje pa'ina, yëquë mësaru ayere case'eje pa'ye sihuayë, mësarupi jaje yo'ore paja'cohua'i a'ë cuasajë.

Maija'quë Do'ijëre Tsisocaise'e

9

1 Mësaru cocañu'u cuasayere asa do'ire, Maija'quë do'ijëre pa'icohua'ire tsi'soni isi
ja'ñeta'a mësarute toyaye pañë. 2 Si'anë sihuaquë cayë, Macedonia acohua'ire, mësaru
Acaya pa'icohua'i, ja'në ometëcahuë cocañu'u cajë cui'ñasicohua'ipi pa'ise'ere pa'ijëna,
mësaru de'oye cuasayere ñani, jai pai Macedonia acohua'ipi mësaru esa ne ëa ju'ijë
yo'oyere ñani de'oye yo'oñu'u cajë yo'ose'ere cayë. 3 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre
jëjo saoyë, iye yo'oye aye, yë'ë mësarute de'oye yo'ocohua'i a'ë case'epi coa case'e
pa'ima'quëni caquë. Jaje cani cayë, mësarupi yë'ë cuasaquë case'eje pa'yerepa coa isiye
ne de'huasicohua'ipi pa'ijajë caquë cayë. 4 Mësarupi ne de'huama'cohua'ipi pa'ijëna,
yë'ë ja're yeque Macedonia acohua'ipi coni sani ñama'cohua'ini caquë cayë. Mësarupi
tsi'soyere nema'cohua'ipi pa'ito yëquëre ai huajëya'ye pasipi, mësarute nuñerepa neñë
cuasajë sihuajë casi do'ipi, cui'ne mësaruteje jerepa huajëya'ye nësipi. 5 Jaje pa'ina,
mësarute du'ru sani do'i ñaja'cohua'ire, Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, jaohua'ipi mësaru
coa isiñu'u ca nëose'e cocaijë tsi'so saojajë caquë. Jaje yo'orena, mësaru coa isiyepi ëseye
peoyere papi de'oyerepa cuasajë yo'oyere iñoñe pasipi.
6 Iyere cui'ne cuasajë'ë: A'ri maña tasiquëpi jare a'ri maña tëaye pa'iji, cui'ne jare jaiye
tasiquëpi jare jaiye tëaye pa'iji. 7 Jaje pa'ina, pai ñape isiye pa'iji, joyo cuasase'e ja'ye,
isima'pë pa'ijë'ë co'aye nëi joyopi, panita'a yecohua'ipi cuañejëna. Jaje pa'ina, Maija'quë
cato oi ñacaiquë api, sihuaquë isiquëni. 8 Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute si'a mu'seña
coa si'a co'amaña jaiye isija'quë api. Mësarupi si'aye mësarute caraye pajë nëaquëna,
si'aye de'oye yo'o co'amañare cocaija'cohua'i a'ë. 9 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Co'amaña peocohua'ire ëseye peoyerepa isisiquëre cato,
I nuñe yo'ose'e ti pani huesëji.
10 Jaje pa'ina, Maija'quë mai ta ja'ñe, cui'ne ai ja'ñe isiquëpi si'aye mësaru ta ja'ñe, cui'ne
mëa ja'ñe necaija'quë api. Necaina, mësaru ësema'pë isiyepi jaiye nuñerepa yo'oyere
tëaye pasipi. 11 Jaje yo'ojëna, Maija'quë mësarute jaiye co'amaña isija'quë api, peocohua'ire
cocaijajë caquë. Ja tsi'soni jëjo saoyere jai pai Maija'quë do'ijëpi de'oji cajë Maija'quëre
pëpajacohua'i a'ë. 12 Jaje pa'ina, iye yëquë Maija'quë do'ijëre cocai ja'ñe sacaini coa
iohua'ire carayese'e cocai ja'ñere saye pañë, coa iohua'ipi ai jerepa Maija'quëre ai de'oji
cajë pëpa ja'ñere sayë. 13 Jaje pa'ina, iye mësaru cocaiyepi mësaru Cristo coca de'oye
sehuocaiye iñoquëna, ñajë iohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaja'cohua'i
a'ë. Sihuajë iohua'ije Maija'quëre de'oye yo'oja'cohua'i a'ë, mësarupi iohua'ire cui'ne
si'aohua'ire yecohua'ireje ëseye peoyerepa cocaiyere ñajë. 14 Jaje pa'ina, Maija'quëpi i
oiyere mësarute iñosi do'ire cuasajë ai yëjë Maija'quëre mësarute secacaija'cohua'i a'ë.
15 ¡Jaje pa'ina, Maija'quëre ai de'oji cayë, iye ai de'oyerepa i isise'ere!

10

Pablo Cristo Jëjo Daoquë Sëte I Tutu Payere Case'e

1 Yë'ë Pablopi mësarute Cristo a'jiñe yo'oyepi cui'ne i oiyepi cuasaquë, mësarute
señë. Yë'ëre cayë, mësaru ja're pa'ini tutu caye caraquëta'a cayë. Jaje pa'iquëta'a
so'ore pa'i toyase'eja'a irepa cayeje tutu cayë. 2 Jaje ca do'ire mësarute quëayë, yë'ë
mësarute ñasi'i caquë sai maca ja yë'ta'api de'oye pa'iye pajë, mësaru acohua'ipi pai
yëyepi yo'oji cacohua'ire cato tuturepa caja'quë a'ë. 3 Jaje pa'ire paji yëquë cato pai a'ë.
Jaje pa'iquëta'are iye yeja pai sañope yo'oyeje pa'yepi yo'oye pañë. 4 Mai uihua co'amaña
cato, Maija'quë tutu quë'i uihua co'amaña'ë. Si'aye co'a tutu quëco pa pa'i huë'ñare nejo
co'amaña'ë. Jaje pa'ina, mai uihuama'pë pa'iyë, iye yeja pai uihua co'amañaje pa'yepi.
5 Jaje pa'ina, ja uihua co'amañapi, si'aye Maija'quë ta'ñe asaquë yo'oyere, sañope tiñe
pa'ye cuasayere nejoñe pa'iji. Cui'ne ja uihua co'amañapi, si'aye mai cuasayere tsi'soni
Cristona isiye pa'iji, maipi ite de'oyerepa sehuo ja'ñere cajë. 6 Jaje pa'ina, si'aohua'i mësaru

de'oye sehuocaicohua'ise'e pa'i maca, yëquëpi si'aye de'oye sehuo ma'ñere si'seye tsoe
cui'ñasicohua'ipi pa'iyë.
7 Mësaru cato coa ëmëje'e pa'iyese'e ñañë. Jaje pa'ina, yë'ë nuñerepa Cristo aquëre pa'ë
asaquë pani, yëquëreje nuñerepa Cristo acohua'i a'ë cuasaquë ñasipi. 8 Jaje pa'ina, yë'ëpi
yëquë yo'oye pa'iquëta'are sena maca mësarute cuañequë yo'osiquë panije, co'ayerepa
yo'ore'ni cuasaquë ca'raye pañë. Ëjaëpi mësarute nejoñe peoyerepa, jerepa joyo pa'iyere
ñese mëocaija'a tutu isiquëre me ca'raye'ni. 9 Jaje pa'ina, yë'ë toya saose'eja'a mësarute
ca quëcosi'i caquë toyase'eje pa'ye ñama'pë pa'ijë'ë. 10 Pa'iyë, yecohua'i yë'ëre ñeje
cacohua'i. Pai ñato tutu peoquë maca, cui'ne coca canije, ëjaërepa cayeje meñerepa
paire cama'quëpi, ja yë'ta'a toya daoyese'e jëaye caquë cui'ne cuañequë cayeje caquë
toyaquë api. 11 Jaje cacohua'i maña, iyere yëquë yo'o ja'ñere asani pa'ijajë, yëquë cato
jaje pa'ina, yëquë coca case'eje pa'ye, cui'ne so'ore mësarute pa'ijë toyase'eje pa'ye cui'ne
yo'oja'cohua'i a'ë, mësaru ja're pa'i maca.
12 Nuñerepa caye, yëquë de'ocohua'i a'ë casicohua'ire yëquëpi iohua'ire cuecue ñajë
cui'ne pa'iohua'i a'ë panita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oma'pë pa'iyë. Jaje pa'i-
jëta'are me pa'i a'ni yë'ë cuasajë sa'ñe cuecue ñajë pa'icohua'i cato huesëohua'irepa
yo'oyepi yo'ojë pa'iyë. 13 Yëquë yo'oye pa'ina, coa ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë sa tëto
saipe yo'oye paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yëquë co'amaña neja'to Maija'quëpi iye macaja'a
nejë'ë, caquë ña nëocaiji. Jaje pa'ina, ipi yëquëre mësaru quë'ro Corinto ti'ajë'ë, caquë
ñaquëna, ti'ahuë. 14 Jaje pa'ina, yëquëre nejë'ë, ca nëosi macaja'a yo'oyë. Jerepa yo'oma'pë
pa'iyë. Jaje pa'ina, yëquëpi ja'në mësaru ja're coni pa'ima'pë patu co'ara'pi. Jaje pati'ñe
pa'iota'are yëquëpi du'ru sani mësarute Cristo de'o cocare quëahuë. 15 Cui'ne yëquëre ca
nëose'ere sa eta sani yecohua'i nese'ere jioni sihuama'pë pa'iyë, ai jerepa pa'iohua'ipi
de'oyerepa nehuë cajë. Coa ai jerepa yëquëre ca nëose'eja'a yo'oyë, mësarupi Maija'quëre
pa'ire paji cuasa ti'ajëna. Mësaru ja're pa'ijë jerepa Maija'quë co'amañare neñu'u cuasajë
yo'oyë, yëquëre Maija'quë ca nëose'eje pa'ye. 16 Cui'ne cuasayë, mësarupi. Pa'ire paji
cuasa ti'ajëna, mësaru pa'i yeja Corinto jerepa pa'i yejañaje sani huaso coca quëañu'u cajë.
Yecohua'i nese'ere jioni, yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi de'oye nehuë, cajë sihuayere coejë,
cui'ne yecohua'i Maija'quëre necaiyere nerojai hue'ña cacaye pañu'u cuasayë.
17 Jerepa pa'i a'ë cuasaye yëquë pani, jerepa pa'i api cuasajë'ë, Ëjaëna. Jaë api, jerepa pa'i.
18 Jaje pa'ina, Ija'a co'ye de'oquë a'ë caquë cato neñama'quëpi nuñerepa pa'iquë peoji. Coa
Ëjaëse'e de'oquë api caquë cato neñasiquëpi nuñerepa pa'iquë api.

11

Pablo Cui'ne Coa Cacohua'i

1 Quëcojë dahuëre asajë'ë, yë'ë caye, a'ri maña cuepe cocaje pa'ye, catoje. 2 De'oji, yë'ë
cato mësarute oi ai ëseyë, Maija'quë oi ëseye ayepi, mësarute Cristona te'ire huejosi'i
ca nëosi do'ire ëseyë. Jaje pa'ina, nomi tsio ëmëre yo'oma'core paje pa'iohua'ini, ina
isisi'i caquë yo'oyë. 3 Jaje pa'iquëta'are ca'rayë, añapi io ta'ñe cayepi, Evare cososе'eje
pa'ye, mësarute cosocona. Cristore nuñerepa cuasajë sihuayere mësarupi jeoma'cohua'ini
caquë. 4 Jaje ca'raquë ñaquëna, mësaru, yecohua'ipi daijë yëquë quëase'eje pa'ye quëa-
ma'pë coa tiñe pa'i Jesuni quëajëna, coema'pë asayë, mësaru. Cui'ne ja'në isi cuañose'eje
pa'i joyo peoyere coa tiñe pa'i joyore isi cuañojë, cui'ne mësaru ja'në asase'eje pa'ye
peoyere tiñe pa'i huaso cocare quëajëna, sehuojë pa'ijacohua'i a'ë, tiñe pa'iye. 5 Jaje
pa'itoje yë'ë cato jaohua'i Jesús jëjo saocohua'i a'ë coa cacohua'i huë'ehuëre pa'iye pañë.
Jare cuasayë. 6 Yë'ëpi de'oyerepa coca ca ti'ama'quë pa'itoje, yë'ë ta'ñe asaye cato jaiye
a'ë. Ja asayere mësarute iñohuë, si'aye yëquë yo'ojë pa'iyepi.
7 ¿Co'aye yë'ë yo'ore mësarute, huaso coca quëa do'ire curi sema'ë, cui'ne mësarute
ñese mëoñere caquë yë'ëpi teaye pa'i maca de'oni yo'ore? Pani, co'aye yo'oye pahuë.
8 Jaje pa'ina, yequë sehuosicohua'i tsisosi curire jiohuë, mësarute necasi'i caquë. 9 Mësaru
ja're pa'i maca yë'ëre jopo carayere, cocaijë'ë caquë mësarute sema'ë paë'ë. Paquëna,
Maija'quë do'ijë Macedonia daisicohua'ipi cocaë'ë, co'amaña isijë yë'ëre caraye. Mësarute
josa yo'oye pasi'i cuasahuë, jare jajese'e yo'oquë pa'ija'quë a'ë. 10 Yë'ë cato Cristore

pa do'ire nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, yë'ë si'a Acaya yeja pa'icohua'ire curiquë sema'ë
quëase'ere sihuaye sioye ti peoji. 11 ¿Me yo'oquë jaje caye'ni, mësaruni oima'ë, jaje caye?
Pani Maija'quëpi ñaji, yë'ë mësarute oiye.
12 Iohua'i yo'oyere itire pa'ë cajë sihuajë maije pa'iohua'i a'ë cañu'u cajë yo'oyere, iohua'i
quëco payere jiosi'i caquë yë'ë curi sema'ë yo'oyere yo'oquë pasi'i. 13 Jaohua'i cato Cristo
jëjo daocohua'irepa peoye coa i jëjo daocohua'ije pa'iohua'i de'oni cosojë yo'ocohua'i
a'ë. 14 ¿Me yo'ojë jaje yo'oye'ni, ai cuasama'pë? Jare i huati ëjaëpi huiñaëje pa'irepa
miaquërepa de'oni yo'oquë api. 15 ¿Jaje yo'oquëre sëte me pañe'ni, ite necaicohua'ije? Jaje
pa'ina, de'o paije pa'iohua'i de'oni yo'ojë cosoyë, paire. Jaje pa'iquëta'are iohua'i yo'ose'e
pa'iyeje sai cuañoñe pa'iji.

Pablo Ai Yo'ose'e Jesús Jëjo Saoquëpi

16 De'oji, tijupë mësarute ca coñë, te'ije yë'ëre cuepequë caji, cuasacohua'i pani coa
asajë'ë, yë'ë mësarute cuepequë cayeje caquëna, yë'ëje a'ri maña casi'i jerepa pa'i a'ë
cuasaquë. 17 Iye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasaquë casi'i caye cato cama'ë pa'iyë, mai Ëjaërepa
cuañese'epi. Ja cato cayë, coa cuepei cayepi. 18 ¡Jai pai iohua'i yo'oyere ñajë jerepa
pa'iohua'i a'ë cuasajë sihuacohua'i pa'iye sëte, yë'ëje cui'ne yë'ë yo'oyere ñaquë jerepa
pa'i a'ë cuasaquë sihuasi'i! 19 Mësaru ai ta'ñe pa'iohua'ita'a cuepeohua'i cayere quëcojë ai
yëjë asayë. 20 Jaje pa'iohua'ipi quëcojë jaohua'ipi jo'ya nerena, mësaru sihuajë cocaiyë,
mësarute coa co'acohua'ire ñajë yo'ocohua'ini, coa cosocohua'ini, mësarute coe ëaye
ñacohua'ini, yequere tsiana të'cajë yo'ocohua'ini cocaiyë, mësaru. 21 Yëquë paë'ë, ai tutu
peocohua'ipi mësarute jaje yo'oye pasicohua'i. Jaje caye huajëya'ye nëicota'are cayë:

Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cuasato yë'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë
cuasasi'i, iyere cuepei cayeje caquë. 22 Jaohua'i hebreo pai a'ë, yë'ëje i a'ë. Jaohua'i
Israel pai a'ë, yë'ëje i a'ë. Jaohua'i Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, yë'ëje i a'ë. 23 Jaohua'i
Cristore necaicohua'i a'ë. Yë'ëje jaohua'i necaiye jerepa Cristore necaiquë a'ë. Jaje pa'ina,
jaohua'i neñe jerepa nehuë. Cui'ne jaohua'i si'se cuañose'e jerepa si'se cuañohuë. Cui'ne
jaohua'i co cuañose'e jerepa co cuañohuë. Jaje yo'oquë si'anëpi ne ju'iñere paë'ë. 24 Judío
paipi cinco pa'ye yë'ëre tseajë treinta y nueve pa'ye si'sehuë, tseañerepa si'se mepi.
25 Toasoñe pa'ye tarapi të'cahuë. Cui'ne te'erepa quëna pëapi jeahuë. Toasoñe pa'ye
yë'ë sai yohuëapi ea dutupi. Ea du'ina, duni juni tëjiquë te'e ñami cui'ne te'e mu'se jai
tsiayare coa huahuahuë. 26 Si'anë cu'iyese'e yo'oquë ñasiquë a'ë, tsiaya duni juti'ñe pa'ye,
ñaohua'ina huahuo'ñe pa'ye, cajeohua'ipi huati'ñe pa'ye, ti paipi huati'ñe pa'ye, jai daripë
acohua'ipi huati'ñe pa'ye, tsio huë'ña acohua'ipi huati'ñe pa'ye, jai tsiayana duni juti'ñe
pa'ye, Maija'quë do'ijë a'ë, coa cacohua'ipi huati'ñe pa'ye yo'ojëna ñaquë tëto saisiquë a'ë.
27 Cui'ne, jaiye jë'joye nëina neñe, cui'ne ai yo'oye tëto saë'ë. Jaje pa'ina, yequere ti caima'ë
tëtosaë'ë. Yequere ao peoquëna, cui'ne oco ëa ju'i tëtosaë'ë. Yequere ti aima'quëpi coa
paë'ë. Yequere caña peoquëna, sësë ju'i ai yo'oquë paë'ë.

28 Iye cui'ne yequë co'amaña jerepa co cuasaquëna mu'seña ñape yë'ëna dëquëyeje pa'ye
tomequëna, si'a huë'ña sehuosicohua'i me pa'iye'ni cuasaquë co'a ju'i pa'iyë. 29 Jaje pa'ina,
yequë te'i tutu peoquë pa'ito yë'ëje i jare coni te'e ai yo'oquë tutu peoquë pa'iyë. Co'ayena
ne taosiquë pa'ito yë'ë joyo a'siyerepa oiyë. 30 Jerepa pa'i a'ë cayepi nëiñe pa'ito yë'ë
teaye pa'i tutu peoyere iñosi'i, yë'ë cayepi. 31 Jaje pa'ina, Diusu mai Ëjaë Jesucristo pëca
ja'quëpi yë'ë caye nuñerepa caji caquë asaji, si'anëpi de'oquëre pa'ni cajë sihuaquëre
papi. 32 Yë'ë Damascore pa'i maca, romano pai ëjaë Aretasre cocaiquëpi, pai ëjaëpi, yë'ëre
tseaja'cohua'ire jai daripë eta sa'noana soldado paire në'quepi. 33 Jaje yo'ouna, yecohua'ipi
yë'ëre do'rohuëna ayani jai daripë tëhuopa etaye ña sa'roja'a casarena, catihuë, Aretasre.

12

Maija'quë Pablore Iñose'e

1 Do'i peoye a'ë, co'ye de'oyerepa yo'oquë a'ë cajë sihuaye. Jaje pa'iquëta'are mësarute
quëaye yëyë, yë'ëre Ëjaë huëo cani ñañeje pa'ye cui'ne yequë mu'seña pa'i ja'ñere iñose'e.
2 Pa'iji, catorce ometëca te'ire Cristo sehuoquëre ma'tëmona, toaso pëpë acona sase'e. Iye

yo'ose'ere asaquë a'ë, yë'ë. Si'a capë sa cuañosiquë pa'ini, panita'a joyose'e sa cuañosiquë pa'ini huesëyë. Ja cato Maija'quëse'e asaji. [3] Jaje pa'iquëta'are asayë yë'ë cato, jaëte si'a capë quë'ire, panita'a joyose'e sasiquë pa'ini huesëyë. Coa Maija'quëse'e asaji. [4] Ite cato Maija'quë tsiona sapi. Saëna, jarona asapi, ti pai asani i case'eje pa'ye ca ti'añe peoyere pare. [5] Yë'ë jaëje pa'ire pani, jerepa pa'i api caquë sihuacati'ñe pa'i a'ë. Yë'ëja'a co'ye jerepa pa'i a'ë caquë sihuayeta'a pasi'i. Jaje pa'iquëta'are sihuasi'i yë'ë ne ti'a ma'ñere. [6] Jaje pa'iquëta'are, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë caquë pani, coa cuepequë caye pa'ñe pa'i a'ë, jare nuñerepa cajaquë pa'i do'ire. Jaje pa'iquëta'are iyere yëyë, yecohua'ipi yë'ëre jerepa pa'i api cuasama'cohua'ipi, iohua'i yë'ë yëhuose'ere asayepi cui'ne yë'ë pa'iyere ñañepi cuecuejë.

[7] Jaiye iñose'ere paquëta'a pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni caquë, yë'ëre josa yo'oja'core huati ëjaë hua'jo ñacaje pa'iopi yë'ë capëna ai yo'oyere miuje pa'iore ne nëopi. [8] Jaje neina, ai yo'oquë toasoñe mai Ëjaëre, ja ai yo'oye nejocaijë'ë caquë sei'ë. [9] Seina, ipi capi: "Yë'ë më'ëre oiyepi tsoe de'oji, yë'ë tuture tutu peocohua'ija'a de'oyerepa iñoñe pa'iji" capi. Jaje pa'ina, sihuayë, yë'ë tutu peoyeja'a Cristo tuture iñoñe pa do'ire. [10] Jaje pa'ina, sihuayë, tutu peoyere, pëpoyere, co'amaña carayere, huani jeoñu'u cajë yo'oyere, cui'ne Cristo do'ire necai ai yo'oyere. Jaje pa'ina, yë'ëpi tutu peoquë pa'i maca, ja maca jerepa tutu quë'i pa'iyë.

Corinto Sehuosicohua'ire Pablo Co'a Ju'iñe

[11] Mësarupi cacaima' do'ire, cuepei cayeje cahuë, mësarute. Mësarupi yë'ëre de'oquë api cacaiye pa'iji, pani yë'ëja'a co'ye. Yë'ë mësarute ye'yacohua'i huë'ehuëre pa'iye pañë, ¡do'i peoquë maca pa'inije! [12] Jaje pa'ita'a, yequë mu'se pa'i ja'ñe iñoñepi, pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oyepi, jaiye de'o co'amaña mësaru ja're pa'i dahuëre quëcoquë yo'o iñose'epi, japi iñohuë, Jesús jëjo daoquërepa yë'ë pa'iye. [13] Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña sehuosicohua'ipi jerepa de'oyerepa necaise'e payë cuasayë. Mësaru coa mësarute necaiye tayo yo'ose'e pa'ito iyese'e a'ë: Yë'ë carase'e mësarute sema'ë paë'ë. Ja tayo yo'oyere ai cuasama'pë sai tocaiyeje pa'ye de'oye cuasajë oni yejejë'ë, yë'ëre.

[14] Mësarute toasoñe acore do'i sai ja'ñere yure ne de'huaquë pa'iyë. Yureje mësarute dëquëyeje pa'ye yo'oma'ë pa'ija'quë a'ë. Mësaru curire pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Yë'ë cato mësaruni caquë yo'oyë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëohua'ipi mamajëre isija'a curiquë tsi'socohua'i a'ë, pani mamajëpi pëca ja'quëohua'ire isi ja'ñere tsi'soye. [15] Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai oina, mësarupi yë'ëre a'ri maña oitoje, yë'ë de'oye cuasa do'ipi si'aye yë'ë curi paye sai saosi'i, cui'ne yë'ë tutu mañaje ne saosi'i caquë sihuaquë yo'oyë, mësaru joñoa de'oye pa'iyere caquë.

[16] Nuñerepa cayë, yë'ë mësarute dëquëye yo'oma'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i mësaru acohua'ipi cayë, yequëre coa i ta'ñe cosoyepi yo'oquë se'queoje pa'iona, eo nëopi. [17] ¿Yë'ë mësaru ñato, yë'ë yëyere cosoquë nesi'i caquë jaohua'ire jëjo saore? [18] Titore do'i mësarute sani ñajaquë caquë seni cui'ne i ja're coni yequëre Maija'quë do'iquëre jëjo saohuë, ¿jëjo saosiquëpi Tito sani mësarute i yëyere nesi'i caquë cosoquë yo'ou? ¿Yëquëre te'e joyopi cui'ne nëiñe isiquëna, cayaohua'i si'a yë'quë macarepa yo'oma'pë pate, mësaru ñato?

[19] Yeque mësaru ca'ra'ñe pa'iohua'i a'ë tayo yo'ose'ere, yëquë iti ñasicohua'i ña hue'ñana ca de'huañu'u cajë cayë. Jaje cajë caye pañë, yëquë cato Maija'quë ña hue'ñana cayë, Cristo acohua'i sëte. Jaje pa'ina, si'aye yëquë caye cato, mësaru Maija'quë do'ijë joyo pa'iye jerepa ñese mëi ja'ñere cocañu'u cajë caye a'ë. [20] Jaje pa'iquëta'are ca'rayë, mësarute ñasi'i caquë sani tiñe pa'ijëna, ña quëquëyere cui'ne mësarupi yë'ëreje tiñe pa'ina, ñañere. Ca'rayë, te'e cuasaye peoquëna, pëtise'e, te'i payese'e, co'a cocase'e, yecohua'ire cue'cueyese'e, jerepa pa'i a'ë cuasayese'e, cui'ne coa co'a tiyapë pa'iyese'e pa'ima'quëni caquë. [21] Jaje pa'ina, cui'ne tijupë do'i ñasi'i caquë saquëna, yë'ë Diusupi huajëya'ye nëiñe nema'quëni mësaru yo'oyere ñaquëna, caquë ca'rayë. Ja maca mësaru tsoe hue'ña acohua'ipi tayojëta'a ti jeoma'pë, jai pai si'si yo'ojë coa nomiohua'ire cui'ne ëmëohua'ire yo'ojë pa'iyere, cui'ne ja'në yo'ojë sëo mease'ere jeoma'pë pa'iyere, iño oema'quëni caquë ca'rayë.

Yëhuoye Cui'ne Pëpa Tëjiyerepa

13

[1] Iye do'i saise'e pa'ija'coa, yë'ë mësarute toasoñe acore do'i saico. Te'ire sañope
coca caye pa'ito ne de'huaye pa'iji, cayaohua'i panita'a toasocohua'i, iti ñasicohua'ipi
cajëna. [2] Jaje pa'ina, tijupë yure ca coñë, so'ore pa'i. Yë'ë ja'në cayaye acore do'i
saisi maca mësarure pana ñaquë case'eje ca coñë. Ja'në co'aye yo'ojë pa'isicohua'ire,
cui'ne si'aohua'ire cayë. Yë'ëpi co'i cosiquë pani, mësaru tayoye coa ñañe pa'ija'quë
a'ë. [3] Ja maca jaje yë'ëpi cani iñoquëna, mësaru asaja'cohua'i a'ë. Yë'ë caye cato
Cristo case'e a'ë. Ja case'epi mësaruna tutu carajaiñe peoji, Cristo tuturepa quë'i coca'ë.
[4] Jaje pa'iquëta'are Cristore tutu peoquëre queni huani jeoñeje huani jeohuë. Huani
jeosicohua'ita'are Maija'quë tutupi huajëquëre papi pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne yëquëje i
tutu peoquë pa'ise'e ayere coni pa'icohua'ije i ja're tsioni pa'i do'ire Maija'quë tutupi
pa'ija'cohua'i a'ë, mësarute necaiyere cajë.
[5] Mësaruja'a ñare pajë co'ye neñajë'ë, nuñerepa yëquë Maija'quë pa'ire paji cuasayere
pa'iye cajë. Neñajëna, Cristopi mësaru ja're coni pa'ima'quë pa'ito coa cacohua'i pa'iyë.
[6] Jaje pa'ina, cuasayë, mësarupi neñasicohua'i pa'ijë, yëquëreje tayoma'pë de'oyerepa
pa'icohua'i a'ë, asa ti'ajajë cajë uteyë. [7] Jaje pa'ina, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ija'jë
cajë Maija'quëre secacaiyë, mësarute. Yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi ne ti'ahuë cajë señe
pañë. Coa ai jerepa yëquë cato, mësarupi de'oye yo'oja'jë cajë señë. Yëquëpi tayose'eje
pa'iohua'i ña cuañotoje. [8] Yëquë cato nuñerepa yo'oyere sañope yo'oma'cohua'i a'ë. Coa
ai jerepa nuñerepa yo'oyere ñese cocaicohua'i a'ë. [9] Jaje pa'ina, sihuayë, yëquëpi tutu
peocohua'i pa'ijëna, mësarupi tutu quë'iohua'i pa'ito. Jaje pa'ina, mësaru de'ocohua'irepa
pa'iye ti'añere cajë, Maija'quëre si'anë secacaijë pa'icohua'i a'ë. [10] Jaje pa'ina, yë'ë ja yë'ta'a
mësaru quë'ro saima'në iye toya ja'hua toya saoyë, yë'ë mësaru quë'ro ti'asi maca, yë'ëre
Ëjaëpi mësarute nejoma'ë, joyo pa'iyere ñese mësarute mëocaija'a tutu isise'epi, jëayerepa
yë'ë cuañequërepa pa'i tutupi mësarute cayere coequë, jaje yo'oyë.
[11] De'oji, yure ca tëjihuë. De'oye sihuajë pa'ijë'ë. Mësaru pa'iyepi de'ocohua'irepa pa'iye
poñëñere yo'ojë pa'ijë'ë, yë'ë case'ere pa'ijë'ë, cui'ne jo'cua de'oye sa'ñe de'oye yo'ojë
pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, Maija'quë paire oiquëpi, cui'ne jo'cua de'oye pa'iye isiquëpi mësaru
ja're pasipi. [12] Sa'ñe pëpajë sihuajë'ë, si'si peoyere papi. [13] Mësarute pëpa saoyë, si'aohua'i
Maija'quë do'ijëpi.
[14] De'oji. Mai Ëjaë Jesucristo, coa isiyepi, Maija'quë mësarute oiyepi, cui'ne Maija'quë
joyo si'anë mësaru ja're pa'iyepi, si'aohua'ire mësarute pa'ija'quë.

GÁLATAS

Pablo Toyase'e Galacia Sehuosicohua'ire

1 Yë'ëre Pablore pa̱ipi cani neni jëjo daosiquë peoyë. Coa Jesucristopi, cui'ne Diusu
Maija'quëpi, Jesús ju̱'isiquëre huëosiquëpi jëjo daosiquë a'ë, cui'ne 2 si'aohua'i Maija'quë
do'ijë yë'ë ja̱'re i̱ño pa'icohua'ije̱, mësarute yë'ë ja̱'re toyayë, iye ja'hua sehuosicohua'i
Galacia yeja pa'icohua'ina. 3 Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi co̱ni, mësaruna
coa caraja̱iñere cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere i̱sija̱jë. Ja̱je pa'ina, 4 yure mai co'a yeja
pa'icohua'ini, huasosi'i caquë Jesucristo mai do'ire ju̱cacaji'i, Maija'quë Diusu yëyepi. 5 Ja̱je
pa'ina, Maija'quëse'ere de'oquëre pa'ni cajë sihuaye pa'iji. ¡Ja̱je pa'ija̱quë!

Peoji, Yequë Huaso Coca

6 Cristo necai do'ipi Maija'quë mësarute soisicohua'ipi, yequë huaso cocare tui huëoni
cuasama'topi Maija'quëre tuiye je̱orena, ña quëquëyë. 7 Nuñerepa cayë, mësarute yequë
huaso coca ti peoji. Ja̱je peoquëta'are mësarute yecohua'ipi ca co̱'me huesoyë, Cristo
huaso cocare ti̱ñe po̱ñañu'u cacohua'ipi. 8 Ja̱je pa'ina, huaso cocare yecohua'ipi ti̱ñe
quëacohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ija̱jë. Yë'ëpi tayo ti̱ñe quëaquë pa'itoje̱ nejoñe
pa'iji. Pa̱nita'a hui̱ñaë ma'tëmo daisiquëpi ti̱ñe quëaquë pa'ito ti nejoñe pa'iji. 9 Tsoe
ja̱'në mësarute case'ere ca co̱ñë, yecohua'ipi mësaru du'ru macarepa huaso coca asani
de'huase'eje̱ pa'ye quëama'cohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ija̱jë.
10 Ja̱je pa'ina, ¿yë'ëni pa̱ipi de'oquë api, caja̱jë caquë yë'ë yo'oye? ¿Pa̱nita'a Maija'quëpi
de'oji, caja̱quë caquë yo'oye? Ja̱je pa'ina, yë'ëpi pa̱ipi de'oquë api caja̱jë caquë yo'oquë
pani Jesure necaquë peoyë.

Me De'o U'ni, Pablo Maija'quë Jëjo Saoquë

11 Yë'ë quëaye huaso coca pa̱i cuasase'e pa'ima'ë pa'iji. Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë,
mësarupi pa̱i cuasaye a'ë cuasama'pë pa'ijë̱'ë caquë quëayë. 12 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi yë'ëre
iye coca i̱sima'pë paë'ë. Cui'ne pa̱ina ye'yema'ë paë'ë. Coa Jesucristopi yë'ëre iye coca
ta̱'ñe asaye necaji'i. 13 Ja̱ yë'ta'a judío pa̱i sehuoyere sehuoquë pa'inë, yë'ëpi Maija'quëre
sehuocohua'ire tunirója̱i nejo saosi'i caquë yo'ose'e asahuë, mësaru. 14 Ja̱je pa'ina, judío
pa̱i sehuoyere yë'ë jerepa ta̱'ñe asaquëpi yë'ë cajeohua'ire yë'ë ja'ye o̱metëca pacohua'ire
tëto saisiquë paë'ë, yë'ë aipë case'ere ai de'oye nuñerepa sehuoquë pacacaiquë paja̱'quë
caquë pa'i do'ire. 15 Ja̱je pa'ita'are Diusupi ja̱ yë'ëre co̱ama'në sahuapi. Ja̱je pa'ina, i̱ ai
oiyepi soipi, yë'ëre. 16 Yë'ëre i̱ñopi, i̱ mamaquëre yë'ëpi judío peocohua'ire huaso coca
quëaja̱quë caquë. Ja̱je yo'osi maca yecohua'ini se̱ni asasi'i caquë yo'oye pa̱huë. 17 Cui'ne
saima'ë paë'ë, Jerusalénna, Jesús tsoe jëjo daocohua'i ye'yayere ye'yesi'i ñasi'i caquë. Ja̱je
yo'oma'ë, tsoe nëiñe peoyerepa Arabiana saë'ë. Saisiquëpi jeteyo'je Damascona co'ihuë.
18 Tres o̱metëca tëto sai maca Jerusalénna saë'ë, Pedrore ñasi'i caquë. Sani i̱ ja̱'re
co̱ni quince mu'seña pëahuë. 19 Ja̱je pa'iquëta'are ñama'ë paë'ë, yecohua'ire Jesús jëjo
saocohua'ire. Coa mai Ëjaë yo'jei Jacobose'ere ñahuë. 20 Care payë, Maija'quë ña hue̱'ñana,
më'ëre yë'ë iye toyaye nuñere pa'ë.
21 Ja̱ jeteyo'je saë'ë, Siria yejana cui'ne Ciliciana. 22 Ja̱ maca cato Cristore sehuocohua'i
Judea yeja pa'icohua'i yë'ëre pare ñama'cohua'ipi paë'ë. 23 Coa yecohua'ipi "ja̱'në maire
jo̱sa yo'oquë pa'isiquëpi yure Maija'quë pa'iji cuasayere quëaquë cu'iji. Ja̱'në nejo saosi'i
caquë yo'oquë pa'isiquëpi cajë quëayese'e asacohua'i paë'ë." 24 Ja̱je pa'ina, yë'ëre de'oye
yo'osi do'ire cuasajë Maija'quëre ai de'oji cajë sihuajë paë'ë.

2

Yecohua'i Jesús Jëjo Saocohua'ipi Pablore Sehuocaiyë

1 Catorce o̱metëca pa'i maca ti̱jupë Jerusalénna sai Bernabére cui'ne Titore sahuë.
2 Ja̱ro saë'ë, Diusupi yeque yo'oyeque pa'iji caquë i̱ñouna. Ja̱ro Jerusalénre sehuoco-
hua'i ëjaohua'ise'e tsi'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, yë'ë judío pa̱i peocohua'ire huaso

coca quëayere quëahuë, jaohua'ipi asacatena, yë'ë nese'epi cui'ne yë'ë ja neñepi do'i
quë'yerepa pa'ijaquë caquë. 3 Cui'ne Tito judío peoquëpi yë'ë ja're coni pa'iquëreje ca'ni
tëaye pa'iji cajë cuañeñeje peopi. 4 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë a'ë cacohua'ita'a
coa cacohua'ije paë'ë, yëquë ja're coni yahue cacasicohua'ipi. Jaohua'ipi ca'ni tëaye pa'iji
cahuë. Icohua'i cato Cristo Jesure tsioni mai de'oye pa'iyere ñani tijupë judío pai yo'oyena
cuañese'e jo'yaohua'i pa'iyena ponañu'u cajë cacasicohua'i paë'ë. 5 Jaje pa'iquëta'are ti
iohua'i caye asacaiye pahuë, mësarupi nuñerepa huaso cocare de'oyerepa pajë pa'ijajë
cajë.
6 Huajëye yo'o ja'ñe quëaye pahuë, yo'o ja'ñere quëacohua'ije. Ëjaohua'ire pa'ë,
cuasama'ë pa'iyë, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'itoje. Maija'quë cato si'aohua'ire cui'ne pa'io-
hua'ire ñaquë api. 7 Huajëye yo'o ja'ñere quëa'ñe pa'iohua'ita'a judío pai peocohua'ire
quëaja'quëre Maija'quëpi yë'ëre cuañe nëosiquë api, Pedrore judío paire quëaja'quëre
cuañe nëose'eje pa'ye, cajë asahuë. 8 Jaje pa'ina, Maija'quë Pedrore judío paire quëa-
ja'quëre jëjo saoquëpi, yë'ëreje judío pai peocohua'ire quëaja'quëre jëjo saopi.
9 Jaje pa'ina, Jacobo, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i ëjaohua'ire pa'ë cajë ñajëna,
pa'icohua'ire papi ñani Maija'quëpi ja yo'o ja'ñe mësarute isipi, cajë jëtëpi yë'ëre cui'ne
Bernabére tseani pëpahuë. Jaje yo'ojë iñohuë, te'e cajeohua'i pa'iye. Cui'ne ja maca de'oji
cahuë, mësarupi sani judío peocohua'ire quëajëna, yëquëpi judío paire quëaye. 10 Coa
iyese'ere cuañehuë, co'amaña peocohua'ire cuasacaijë'ë cajë. Yë'ë ñare paquë nesi'i caquë
yo'oquë pa'iyere cuañehuë.

Antioquía Daripëna Pablopi Pedro Tayoyere Yëhuose'e

11 Pedropi Antioquía daripëna daisi maca te'e tsiarepa ñaquë yëhuohuë, ipi tayosiquë
pa'iquëna. 12 Jaje yo'oquë du'ru macarepa judío pai peocohua'i ja're aji'i, Jacobo ja're
pa'isicohua'i ja titama'në. Titasi maca aisiquëpi jaohua'i ja're aiñe jeoni cui'ne tsioyeje
paquë yo'opi, ca'ni tëaye pa'iji cacohua'i acohua'ini ca'raquë.
13 Ja maca jaje yo'oquëna, ñajë judío pai sehuosicohua'ije Pedro ca'raquë yo'oyena ñani
cui'ne yo'ohuë. Yo'ojëna, Bernabéje cui'na ca'raquë yo'opi, jaohua'i yo'oyere ña do'ire.
14 Jaje nuñerepa huaso coca ye'yayeje pa'ye yo'oma'ëna, yë'ëpi ñani si'ahua'i tsi'si sitona
si'ahua'i asajëna, Pedrore cahuë: Më'ë judío paita'a judío peocohua'i ja're paë'ë, judío
pa'iyepi pa'ima'ë. Jaje pa'iquëta'are ¿me nesi'quë judío peocohua'ire judío pai pa'iyeje
pa'ijë'ë cuañequë'ni?

Si'aohua'i Maija'quëre Cuasayepi Huasosicohua'i De'oye

15 Mai cato tsi'nëna judío paire pa'ë. Co'acohua'i judío pai peocohua'i pa'iye pañë. 16 Jaje
pa'iquëta'are, mai nuñe pa'icohua'irepa pa'iye ti'añe peoji, Moisés cuañese'ere yo'ojë. Coa
Jesucristore ire pare cuasayepi ti'añe pa'iji, nuñe pa'icohua'i pa'iye. Jaje pa'ina, yëquëje
Jesucristoni ire papi cajë asahuë. Cristore ire pare cuasayeja'a nuñe pa'icohua'i pa'iye
ti'ahuë. Jaje pa'ina, cuañese'ere yo'ojë nuñe pa'icohua'i pa'iye ti'añe peoji.
17 Cristona ponëni, i nuñe pa'iyere pañu'u cajë yo'ojë judío peocohua'ije pa'iohua'i,
co'acohua'i pa'iye asa ti'añë. ¿Jaje pa'ito Jesupi maire co'a de'osicohua'i pa'iye nei? Papi,
jaje neñe. 18 Jaje pa'ina, cuañese'ere ne ti'ajë, huaso cuañoñe pa'iji caquë ye'yasiquëpi, ja
ye'yayere jeosiquëpi tijupë cui'nare ye'yaquë pani cuañese'ere sañope do'i quë'i de'oji.
19 Jaje pa'ina, yë'ë, cuañese'e yo'oyere jeosiquëpi ju'isiquëje pa'i pa'iyë, Maija'quëni
pacacasi'i caquë. 20 Cristo ja're que cuañosiquëpi pa'iyë. Ja yë'ta'a huajëquëpi pa'iyë,
Cristopi yë'ëni pa'i do'ipi. Yë'ëpi pa'iye pañë. Jaje pa'ina, iye capë huajëquë pa'iye cato
Maija'quë mamaquëni yë'ëre oi jucacai isiquëni de'hue yë'ëre ñacaija'quë api cuasaquëpi
pa'iyë. 21 Jaje pa'ina, Maija'quë paire oi yo'ose'ere tirona oañe pañë. Cuañese'e cayere
sehuojë yo'oyepi nuñe pa'icohua'i ti'añe pa'ito, Cristo ju'ise'epi do'i peoye patira'pi.

3

Paire Cuañeñe Panita'a Maija'quë Pa'iji Cuasaye

1 Ina, Gálatas pai airepa huesëohua'i a'ë, mësaru. ¿Nepi mësarute co'a de'huare'ni,
nuñerepa cocare sehuoma'pë pa'ija'cohua'ire? Mësaru ña hue'ñana de'oye iñojë quëahuë,

Jesús que cuañosiquë ayere. [2] Jaje pa'ina, iyere seina, quëajë'ë: ¿Maija'quë joyo mësarute
isi, Moisés cuañese'ere yo'o do'ire, panita'a, Jesure ire pare cuasa do'ire isipi? [3] ¿Airepa
huesëohua'ini mësaru, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ne huëosicohua'ipi, yure cato pai
tutupi nuñerepa pa'iyere ne ti'añu'u cuasacohua'i? [4] ¿Mësaru jaiye ai yo'oyepi coa pa'iye?
Ja ai yo'oyepi a'ri maña ye'yajajë caquë oiyë. [5] Maija'quëpi i joyore mësaruna isini, pai
yo'o ti'a ma'ñere mësaru ja're yo'oni, ¿ique do'ire yo'oquë'ni? ¿Mësarupi cuañese'e cayere
sehuo ti'a do'ire yo'oquë? Pani, mësarupi Maija'quë coca nuñere pa'ë cuasa do'ire yo'oji.

[6] Abrahampi Maija'quë pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi ite capi, nuñe pa'iquë api. [7] Jaje
pa'ina, Abraham cuasase'eje pa'ye cuasaye pacohua'ipi Abraham tsëcapë acohua'i a'ë.
[8] Judío pai peocohua'ire necaiquëre pare cuasayeja'a nuñe pa'icohua'ire neñe pa'iji cuasa
nëopi, Maija'quë. Ja yë'ta'a i toya pëpëna toyama'në Maija'quëpi Abrahamre ja de'o
cocare quëapi: "Si'a pai sihuaja'cohua'ire de'oye necaija'quë a'ë, më'ëja'a." [9] Abraham
jare sihuacohua'ire nesicohua'ipi pa'iyë, i cuasase'eje necaiquëre pare cuasacohua'ije.
[10] Si'aohua'i cuañese'ena quëco pacohua'i cato nejo cuañoñere pa'iyë. Jaje pa'ina, toyase'e
caji: "Cuañe toya pëpë cayeje si'anë yo'o ti'ama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë." [11] Tiñarepa
quëaji. Jaje pa'iye sëte te'ije cuañese'e cayere yo'osi do'ipi, nuñe pa'i pa'iye ti'añe
peoji. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Nuñe pa'i cato Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ipi
pa'ija'quë api." [12] Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'e cato caji: "Si'aye cuañese'e cayeje
yo'o ti'aquëpi, iti yo'o ti'a do'ija'a pa'ija'quë api." Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e cato
necaiquëre papi asaye peoye a'ë. [13] Cuañese'e cayere si'a yë'quë maca yo'oma'cohua'ipi
nejosicohua'i pa'ijëna, Cristopi maire huasopi. Ja do'ire co'aquëje pa'i de'opi, mai do'ire.
Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Soquë sarahuana sëa deosiquë cato co'aquë api." [14] Si'aye
Abrahamre Maija'quë ca nëose'ere judío peocohua'ije paja'cohua'i a'ë caquë Jesupi soquë
sarahuana jucacaji'i. Jaje pa'ina, i ca nëose'ere i joyore isiye pa'iji, si'aohua'ire Jesucristore
de'hue neja'quë api, asajë pa'icohua'ire.

Cuañese'e Panita'a Ca Nëose'e

[15] Maija'quë do'ijë, mësarute pai ca nëoni yo'oyena quëaquë iñosi'i: Ñajë'ë, paipi yëni
yequëna co'amañare isisi'i ca nëoni toya nëo huesose'e, yecohua'ipi nejocaiye peoji, cajë.
[16] De'oji jaje cui'ne yure Maija'quëpi Abrahamre cui'ne i tsëcapë aquëna ca nëopi. Jaje
pa'ina, toyase'e më'ë tsëcapë cama'ë pa'iji, jai paire cayeje, coa te'ire caji më tsëcapë
aquëna. I ca nëosiquë cato Cristo api.

[17] Jaje cani cayë: Maija'quëpi Abrahamre ca nëoni ti jaje yo'o ja'ñere ca huesopi,
caquë. Jaje pa'i do'ire Moisés cuañese'e jeteyo'je cuatro ciento treinta ometëca pa'i maca
huëose'epi Maija'quë ca nëose'ere do'i peoye neni nejoñe peoji. [18] Jaje pa'ina, Maija'quëpi
coa isisi'i Abrahamre ca nëopi. Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'ere yo'ojë ti'añe pani
Maija'quë coa isisi'i ca nëose'e peora'pi.

[19] Jaje pa'ito, ¿iquere cocai Moisés cuañese'e pa'iquë'ni? Ja cato Maija'quë yëyere pai
tayose'ere iño ja'ñepi pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë aquë, i ca nëosiquë Cristo dai
macaja'a ja cuañese'e yo'oye paji'i. Cuañese'e cato Maija'quëpi huiñaohua'ina caëna,
jaohua'ipi Moisésre isihuë, paina isicaija'quë. Isirena, Moiséspi iti yo'o ja'ñe paire
quëapi. [20] Jaje pa'iquëta'are yure cato coa Maija'quëse'e te'i pa'iji iti yo'oquë peoji, iti se
quëacaiquëje.

Iti Cuañeñe Do'i Quë'ye

[21] ¿Jaje pa'ito Moisés cuañese'epi Maija'quë ca nëose'ere sañope caye pa'iquë? Pani. Jaje
pa'ina, cuañese'e yo'oyepi Maija'quë cajeohua'i pa'iye ti'añe pa'ito, ja cuañeñere sehuojë
yo'o do'i ti'ara'huë, nuñe pa'icohua'i pa'iye. [22] Jaje pa'iquëta'are yure cato Maija'quë toya
pëpë caji: cuañese'e tayo yo'o do'ire co'ayepi si'a pai tseasicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina,
jare Jesucristoni necaiquë api cuasasicohua'ipi de'hue Maija'quë ca nëose'e paye pa'iji.

[23] Ja yë'ta'a Cristore necaiquëre pare cuasaye ti'ama'në cuañese'epi maire co'aye
yo'oma'cohua'ini caquë cose'eje pa'ye ñacaiye paji'i. Jaje pa'ina, cosicohua'ipi utejë paë'ë,
iye cuasayere iñoñe pa'i macana. [24] Tsire ñacaiyeje maire cuañese'epi ñacai ye'yaquë paji'i,

Cristona sajaʼquë. Saëna, Cristoni ire pare cuasani nuñe paʼicohuaʼi paʼiye tiʼajajë caquë, yoʼopi. 25 Ja paʼina, yure necaiquëre cuasaye daisi maca cuañeseʼepi maire necaiye peoji.

26 Jaje paʼina, mësaru siʼaohuaʼi Maijaʼquë mamajë aʼë, Cristore necaiquëre pare cuasa doʼipi. 27 Cristo doʼire oco do cuañosicohuaʼi cato, Cristo ayere suñasicohuaʼipi paʼiyë, ije paʼiohuaʼi deʼojëna. 28 Jaje paʼina, peoyë, judío pai. Peoyë, griego pai. Peoyë, joʼya nesicohuaʼi. Peoyë, coa paʼicohuaʼi. Peoyë, ëmë. Peoyë, nomio. Jaje paʼina, Cristo Jesuna tsioni paʼicohuaʼipi teʼije paʼiohuaʼi paʼiyë.

29 Jaje paʼina, mësarupi Cristo tsecohuaʼi pani Abraham tsëcapë acohuaʼi paʼiyë, Maijaʼquë ite isisiʼi ca nëoseʼere pajaʼcohuaʼipi.

4

1 Pëca jaʼquë coʼamaña siʼaye pajaʼquëtaʼa tsihuaʼë pani joʼyaëje paʼi paʼiji, siʼa coʼamaña pajaʼquëtaʼa. 2 Jaje paʼina, yecohuaʼipi ite ñacaijë paʼiyë, i neʼñe paʼyere. Ñacaijë paʼijëna, pëca jaʼquëpi yuretaʼa ai deʼo tëjipi caquë ina siʼaye coʼamaña isi macajaʼa. 3 Jaje paʼye maije tsije paʼiohuaʼi paʼi maca iye yeja cuañe tutupi joʼya nesicohuaʼire papi, maire. 4 Jaje paquëna, iti yoʼo maca tiʼaëna, Diusupi i mamaquëre jëjo daopi. Judío paije paʼi dajiʼi, nomiona ai deʼosiquëpi, Moisés cuañeseʼere siʼaye yoʼojaʼquëpi dajiʼi. 5 Jaje dajiʼi, ja cuañeñe yoʼojë paʼicohuaʼini maire huasosiʼi caquë Maijaʼquëpi i yëhuiohuaʼire pajaquë caquë.

6 Jaje paʼina, mësarupi tsoe i mamajë aʼë cajë asayere iñosiʼi caquë Maijaʼquëpi i mamaquë joyore jëjo daopi, mësaru joñoana. Ja joyo pa doʼire cayë, mai: “yëʼë Jaʼquë.” 7 Jaje paʼina, Maijaʼquë mamaquë aʼë, mëʼë, joʼyaë peoye. Jaje i mamaquë paʼi doʼire Maijaʼquëpi i yëyepi isijaʼquë api, i ca nëosi coʼamaña.

Pablopi Ai Coʼa Juʼi Paʼiseʼe Maijaʼquëre Sehuocohuaʼire

8 Ja yëʼtaʼa Maijaʼquëre asamaʼnë, mësaru yeque diusuohuaʼi pai neseʼe joʼya nesicohuaʼipi paëʼë. Paʼijëtaʼa nuñerepa yeque diusuohuaʼi peoyë. 9 Jaje paʼisicohuaʼitaʼa yuretaʼa asare payë, Diusuni. Ai tiña casiʼi, Diusupi mësarute i tsecohuaʼire ñaji. Jaje paʼito ¿me neni cuiʼnaohuaʼipi tutu peoyere cuiʼne teaye paʼyere cuasa cojë, sehuocaijë joʼya ne cuañoñe yëyeʼni?

10 Mësaru ja yëʼtaʼa Maijaʼquë yëyere yoʼo tiʼajaʼcohuaʼi aʼë cuasajë judío pai yoʼoyere muʼse deʼhuajë, ñañëohuaʼire cuiʼne ometëcare yoʼoyë. 11 Jaje yoʼojëna, yëʼë caʼrayë, mësarute ai yoʼoquë quëaseʼepi coa yoʼoseʼe paʼimaʼquëni caquë.

12 Maijaʼquë doʼijë señë, mësarute. Yëʼëje paʼiohuaʼi deʼojëʼë, joʼyaohuaʼi peocohuaʼi, yëʼë je ʼquë mësaruje paʼi deʼohuë, judío pai cuañeñe peoquë. Yëʼëre mësaru ti coʼaye yoʼomaʼcohuaʼi aʼë. 13 Tsoe mësarupi asayë, yëʼë juʼi dahuë peoto quëaye paʼñe paʼipi mësarute deʼo coca quëahuë, yëʼë duʼru macarepa mësarute quëacore. 14 Yëʼë juʼi dahuë cato yëʼëre neñañe pajiʼi. Paʼina, mësaru ja juʼi dahuëre yëʼëre coejë eto saoye pahuë. Pajë coa ai jerepa Maijaʼquë huiñaëre necaiyeje panitaʼa jare Jesucristopi daquëna, necaiyeje paʼyerepa yoʼohuë, mësaru. 15 Jaje paʼina, mësarute cayë, ¿me neiʼni, mësaru sihuajë paʼiseʼe, mësaru deʼoye yoʼoseʼere yëʼë cocaiye paye? Nuñerepa cayë, mësaru dutaco paʼito, mësaru ñacoare dutani yëʼëre isiraʼhuë, yëʼëre ai oi doʼire. 16 ¿Jaje yëʼë nuñerepa cocare mësarute casi doʼire mësarute sañope yoʼoquë deʼore? Pani.

17 Jaohuaʼi mësarute, ai deʼoye ñacañuʼu cajë yoʼojëtaʼa coʼaye cuasajë yoʼoyë. Iohuaʼi yëye cato mësarupi yëquë jaʼre paʼisicohuaʼini, tiohuaʼire neñuʼu cuasaye aʼë, jeteyoʼje mësarupi iohuaʼiseʼere deʼoye necaijë paʼijajë cuasajë yoʼoye aʼë. 18 Jaje paʼina, yecohuaʼire deʼoye cuasajë, mai yëyeje yoʼojajë cajë ñacaiye deʼoye aʼë. Jaje paʼina, yëʼë mësaru jaʼre paʼi macaseʼe yecohuaʼipi deʼoye yoʼojë, siʼanë jajeseʼe deʼoye yoʼoto deʼoji, yëʼë peo macaje. 19 Jaje paʼina, yëʼë mamajë, Cristo mësarute ije paʼiohuaʼire deʼo macajaʼa mësaruni ai cuasaquë, nomio tsi coa huëoni aʼsi juʼiñeje paʼye ai yoʼoquë paʼiquë aʼë, tijupë. 20 Yurepi merepa yëʼë jarote mësaru jaʼre patiraʼye yeque maña quëajaʼquëpi. Jaje paʼina, mësarute me cayeʼni caquë coʼa juʼiñë.

Agar Cuiʼne Zara Iñoñere Quëaye

21 Moisés cuañese'ere sehuocañu'u cuasacohua'ipi cajë'ë: ¿Mësarupi cuañese'e cayere
asajë pa'icohua'i a'ni? 22 Ñeje toyase'e caji: Caya mamajëre Abraham papi, te'ire i jo'yaona,
yequëni i nëjore pana papi, jo'yao peocona. 23 I jo'yaona ai de'huasiquë cato iye yeja pai
yo'ojë payepi parena, coasiquë paji'i. Nëjorepa mamaquë cato, Maija'quë ca nëose'epi
ti'a ja'ñere coasiquë paji'i. 24 Iye caya nomiohua'i iñoñë, Maija'quë maire cayaye cuasa
nëose'ere. Jaje pa'ina, iye ai cuasajë asaye paji: Agar, Abraham jo'yaopi Arabia quë'ro acore
Sinaí cutihuë ayere iñoco, judío paire, Maija'quë cuañeñe isisi pa'i sito. Iye cuasa nëose'e
acohua'i cato jo'yaohua'i pa'ija'cohua'ipi coa cuañoñë. 25 Agar cato Sinaí cutihuëre iñoco,
Arabia yeja pa'iconi, yure pa'i Jerusalénre. Ja daripë cato si'a io mamajë coni cuañese'epi
jo'ya ne cuañosicopi pa'ico. 26 Jaje pa'iquëta'are, ma'tëmo Jerusalén cato jo'yao peoco. Jaje
pa'ina, mai io mamajë a'ë. 27 Jaje pa'ina, toyase'e caji: Sihuajë'ë, carao, mamajëre peocopi.
Sihuaco cuijë'ë, tsi coaco a'si ju'iñe asama'copi. Jaje pa'ina, jeoco cuañosicopi jai paire
mamajëre paja'coa, ëjëre pacore jerepa.

28 Maija'quë do'ijë, mësaru Isaacje pa'iohua'i a'ë, Diusu ca nëosi mamajë a'ë. 29 Jaje
pa'iquëta'are pai yëyepi ai de'huasiquëpi tsoe hue'ña, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ai
de'osiquëre josa yo'ose'eje pa'ye maire josa yo'oye pa'iji. 30 Jaje pa'iquëta'are toyase'e ñeje
caji: Eto saojë'ë, jo'yaore, cui'ne io mamaquëre. Jo'yao mamaquë ja're te'e jo'yao peoco
mamaquë co'amaña paye peoji. 31 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë jo'yao mamajëje pa'iohua'i
peoyë, mai. Jo'yao peoco mamajëje pa'iohua'i a'ë.

5

Nuñerepa Jo'yaohua'i Peocohua'i

1 Jo'yaohua'i peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë Cristopi sai de'huapi. Jaje pa'iye sëte
jo'yaohua'i peocohua'i pa'iyere pa'ijë'ë, cui'naohua'ipi cuañese'ere neñu'u cajë yo'ojë
jo'yaohua'i pa'iyena ponëma'pë pa'ijë'ë. 2 Asajë'ë, yë'ë Pablopi cayë, mësarute. Mësarupi
ca'ni tëaye pa'iji cajë yo'ocohua'i pa'ito, Cristo yo'o do'i mësarute cocaiye peoji. 3 Tijupë ca
coñe yëyë, ca'nihuë tëa cuañosiquë pani si'aye Moisés cuañese'e cayere yo'oye pa'iji. 4 Jaje
pa'ina, mësaru Moisés cuañese'ere, nuñe pa'icohua'i de'oñu'u cajë, yo'ojë pa'icohua'ipi,
Cristore hua saijë cui'ne Maija'quë mësarute oiye yo'oyere peocohua'i de'ohuë. 5 Jaje
pa'ina, mai cato Maija'quë joyoja'a Maija'quë maire necai ja'ñere cuasa do'ipi uteyë,
nuñerepa de'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cajë. 6 Jaje pa'ina, maipi Cristo Jesús ja're tsioni
pa'ito ca'ni tëaye cui'ne pañe cocaiye peoye a'ë. Jaje pa'ina, maipi necaiquëre pare ite
cuasajëna, ja cuasayepi paire oicohua'ire necaina, pa'iye a'ë, do'i quë'ye.

7 Mësaru de'oye yo'ojë paë'ë. ¿Jaje pa'isicohua'ire nepi mësarute nuñerepa cocare
yo'oma'pë ca tatore'ni? 8 Ja caye cato Maija'quë mësarute soisiquë tse peoji. 9 Jaje
pa'ina, case'e pa'iji, a'ri o'sa sëpëpi huajëcona co'merena si'a sëpë o'sa huesëyeje pa'iji.
10 Jaje pa'ina, Ëjaëpi mësarute cocaina, tiñe pa'ye cuasaye paja'cohua'i a'ë cuasayë. Jaje
pa'iquëta'are mësarute josa ca co'me huesoquëre cato Maija'quëpi si'seja'quë api, iquei
pa'itoje.

11 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, yë'ëpi ja yë'ta'a ca'ni tëayere pa'iji ye'yaquë pa'ito, judío
pai huajo yëye para'huë. Jaje yo'oye pani Cristo cruz ju'isi cocapi sañope iohua'ire yo'oye
peora'pi. 12 Mësarute josa ca co'me huesorojaicohua'ipi, ¡iohua'ija'a co'ye te'ere papi peo
hue'ña tëasicohua'i pa'itota'a de'oji!

13 Mësaru cato Maija'quë do'ijë jo'ya nesicohua'i peoyë. Coa de'oye pa'ija'cohua'ini
soisicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ëseye peo do'ire capë yëyere yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa
paire oijë, sa'ñe de'oye necaijë pa'ijë'ë.

14 Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'e iye cayena tomeji: "Më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye
oijë'ë, yecohua'i." Ja cayere yo'oni si'aye cuañese'ere sehuo ti'añë. 15 Jaje pa'iquëta'are
mësarupi sa'ñe se co'aye cajë cui'ne sa'ñe cue'cuejë yo'oni, sa'ñe ani huesëyeje pa'ye
yo'ojë carajaija'cohua'i a'ë, de'hua ñajë pa'ijë'ë.

Capë Yëye Cui'ne Maija'quë Joyo Pa'iye

16 Cayë, mësarute. Maija'quë joyo cuayepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë mësaru capë yëye
yo'oye paja'cohua'i a'ë. 17 Jaje pa'ina, paise'e yëyepi Maija'quë joyo yëyere sañope yo'oji.
Yo'oquëna, cui'ne Maija'quë joyopi sañope yo'oji, capë yëyere. Jaje sa'ñe yo'o do'ire
mësaru yëye yo'o ti'añe peoji. 18 Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi mësarute cuaquë pa'ito,
mësaru ja maca cuañese'ere sehuocaijë pa'iye paja'cohua'i a'ë.
19 Huesëma'pë a'jiñe ñañe pa'iji, iti yo'oyena, pai co'aye yëyere yo'ocohua'ire. Jaohua'ipi
ñeje pa'iyë, huejama'cohua'ipi coa parojaicohua'i pa'iye. Tsi'sire yo'ocohua'ipi cui'ne
co'ayena sëo measicohua'i pa'iyë. 20 De'huase'ere Maija'quë api cajë secohua'ipi cui'ne
dahuë necohua'i pa'iyë. Paire coecohua'ipi te'e cuasama'cohua'ipi cui'ne iohua'i yëyese'e
yo'ojajë ësecohua'i cajë pa'iyë. Esa pëtitecohua'i pa'iyë, yecohua'ipi ti cuasama'cohua'ipi
¿nepi ai jerepa de'oye neñe'ni? cajë yo'ocohua'i pa'iyë. Tiohua'i a'ë cajë tsëcapëase'e
huasicohua'i pa'iyë. 21 Co'amañare ëa ñajë pëti ëaye cuasacohua'i pa'iyë. Paire huani
jeocohua'i pa'iyë. Cono cuepeohua'i pa'iyë, cui'ne jai aohua'ipi jaiye yequeje co'aye
yo'ocohua'i pa'iyë. Ja'në case'ere mësarute cayë. Jaje pa'ye yo'ocohua'i cato, Diusu cuañe
te'te pa'iye ti peoji.
22 Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë joyo maina neñe iye a'ë: Paire oiye, sihuaye, jo'cua de'oye
pa'iye, yo'o jujama'pë quëcojë yo'oye, yecohua'ire coa ñama'pë de'oye necaiye, de'oye
yo'ocaiye, ca nëose'ere de'hue ne ti'añe, 23 jerepa pa'i a'ë cuasa ma'ñe, cui'ne i yëyere co'ye
quëco ti'añe. Jaje pa'iye cato cuañese'epi sañope yo'oye ti peoji. 24 Jaje pa'ina, Jesucristo
tsecohua'i cato ai huanou, co'a ëmë ja're te'e i ëa ñaquë pasi'i caquë pa'ise'e, cui'ne co'aye
yëse'e coni que jeosicohua'i a'ë. 25 Jaje pa'ina, yure Maija'quë joyo pa'iyepi pa'ini, ina
isiñu'u mai pa'iyeje, ipi cuaja'quëre.
26 Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasaye pañu'u, cui'ne ¿nepi jerepa de'oye yo'oye'ni?
cuasayeje pañu'u, cui'ne mai acohua'i de'oye yo'oyere ëa ñajë, sa'ñe pëti ëaye ñañeje
pañu'u.

6

Sa'ñe Cocaijë'ë

1 Maija'quë do'ijë, yecohua'ipi co'aye yo'ojë co'a de'osicohua'i pa'ito, mësaru Maija'quë
joyopi cuaquëna, pa'icohua'ipi cocaijë'ë, cui'naohua'ipi huëija'cohua'ire. Cocaicohua'i
pani jerepa pa'i a'ë cuasama'pë cocaijë'ë. Yo'ojë iti cocaisicohua'ipi cui'ne pa'yena yo'ojë
co'a de'oye. Jaje pa'i do'ire pai ñape co'ye mësaru pa'iyere ñajë'ë. 2 Mësaru acohua'i ai
yo'ojë pa'icohua'ire cocaijë'ë. Jaje yo'ojë Jesucristo cuañese'ere ne ti'aja'cohua'i a'ë.
3 Teaye pa'i macata'a, de'hue yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasani co'ye ija'a coso huesëji. 4 Jaje
pa'iquëta'a coa ai jerepa pai ñape ñañe pa'iji, me yë'ë pa'iye'ni cajë. Si'anë jaje neñañe
pa'iji, më pa'iyere. Neñaëna, de'oye yo'oyepi pa'ina, ja yo'ose'ere sihuaye pa'iji. Pani
yecohua'i pa'iyena cuecue ñani. 5 Jaje pa'ina, te'ohua'ise'e yo'oye pa'iji, iohua'i ayere.
6 Maija'quë coca yo'o ja'ñe ye'ya cuañoquëpi, ite ye'yaquëre i de'oye payepi cocaiye
pa'iji.
7 Co'ye cosoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quëre ti coso ti'añe peoji, ñama'ë pa'ija'quë api
cajë. Jaje pa'ina, pai ñape tase'ere quëquëna tëaye pa'iji. 8 Jaje pa'ina, paipi i capë
yëyere yo'osiquë pani co'ayere tasi do'ire ju'iñere tëaye pa'iji. Jaje cui'ne Maija'quë
joyo yëyere yo'osiquë pani de'oyere tasi do'ire ti pani huesëyere tëaye pa'iji, Maija'quë
isiyere. 9 Jaje pa'iye sëte, jë'joye peoyerepa de'oyere yo'ojë pañu'u. Jaje pa'ina, maipi yo'o
jujama'cohua'i pani tëaja'cohua'i a'ë, ja pa'iyere, iti mu'se ti'aëna. 10 Jaje pa'i do'ire de'oye
yo'o'ñe pa'i sa'rore pa'ito coa ñama'pë si'ahua'ire de'oye necañu'u, mai ai cuasaye ja'ye.
Cui'ne ai jerepa de'oye necañu'u, Jesucristore cuasacohua'ire.

Yëhuoye Cui'ne Tëjiyerepa Pëpaye

11 Yure yë'ë jëtëre papi jai toya toyayë, mësarupi ñajë'ë caquë. 12 Mësarute ca'ni
tëaye pa'iji cajë ye'yacohua'i cato, paipi de'oye caja'cohua'i a'ë cajë yo'oyë, cui'ne Cristo
cruz ju'ise'e ayere quëama'cohua'ipi josa yo'oma'cohua'ini cajë ca'rajë. 13 Jaje ca'ni
tëaye yo'ocohua'ita'a cuañese'e cayere si'aye yo'o ti'ama'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ita'a

mësarupi, mësaru cäpëre tëani hue'ejëna, sihuajä'cohua'i a'ë yëquë jerepa pa'iohua'i a'ë
cajë mësarupi ïohua'i case'ere sehuocai do'ire. [14] Jäje pa'ina, yë'ë cato mai Ëjaë Jesucristo
cruz jü'ise'ere sihuaquë quëayë. Cristo cruz jü'isi do'ipi yë'ëre iye yejapi tutu de pase'e jüni
huesëpi. Jü'ina, yë'ëpi iye yeja yëye ayere yo'oma'quë de'ohuë, jü'isiquëjë pa'i. [15] Cristo
Jesús jä're tsioni pa'icohua'ire cato cä'ni tëasicohua'i pa'iye, pänita'a päcohua'i pa'iye
cöcaiye peoji. Ïti do'i quë'yerepa cato maipi huajë päi pönëni pa'iye a'ë. [16] Si'ahua'i jäje
yo'ojë pa'icohua'ire Maija'quë oi teaye necaise'ere cui'ne jo'cua de'oye pa'iye ïsiquëna,
de'oye pa'ijë'ë, jäje yo'ocohua'ipi, Maija'quë päipi.
[17] Iye macapi jerepa cato yë'ëre jösa yo'oma'pë pa'ijë'ë, tsoe mësarupi ñañë, nuñerepa
Jesús jo'yaërepa pa'iyere ïñoquë, yë'ë cäpëre a'si ja'juse'e hue'equëna. [18] Maija'quë do'ijë,
mësarute si'aohua'ire mai Ëjaë Jesucristopi de'oye pa'iye, ïsijäquë. Jäje pa'ijäquë.

EFESIOS

Pablo Toyase'e Efesios Sehuosicohua'ina

1 Yë'ë Pablo Maija'quë yëë do'ire Jesucristo jo'yaë pa'iyë, cayë ñeje, ipi jëjo daosiquë a'ë
caquë. Toyayë, iye toya ja'hua Maija'quë acohua'ina, cui'ne Jesucristore sehuocohua'ina
caquë, Efeso pa'icohua'ina. 2 Maija'quëpi i jo'cua de'oye pa'iye isiquëna, cui'ne Ëjaë
Jesucristopi ñacaina, de'oye pa'ijë'ë.

Maire Isise'e Cristo Do'ipi

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Diusure, mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre, Maipi Cristo ja're
coni tsioni pa'i do'ire, si'aye Maija'quë cuañe te'te aye joyo pa'iye isiquëre. 4 Diusupi maire
ja yë'ta'a yeja de'huama'në Cristo do'ija'a ai oi sahuapi, i ña hue'ñana ina isisicohua'ipi si'si
te'ñaje peocohua'ipi pa'ijajë caquë. 5 Jaje pa'ina, ipi ai oi jaje yo'osi'i cuasa nëose'eje pa'ye
yo'oquë Jesucristo do'ija'a i mamajëre coa huerosicohua'ire nepi, maire.

6 Jaje pa'ina, Maija'quë maire ai de'oyerepa yo'ocaise'ere cuasajë sihuañu'u. I oi
mamaquëre pana tsioni pa'i do'ire de'oyerepa maire necaisiquëre. 7 I ai oi do'ire Diusupi
maire i mamaquë tsie nejosi do'ipi mai co'aye yo'ose'ere sai de'huacai huasopi. 8 Jaje
pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai carajaiñere i ta'ñe asayepi cui'ne maire oiye yo'oyepi maire
isipi. 9 Isini maire ise'e jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere, i yahuese'ere asa ti'añe necaji'i.
10 Jaje pa'ina, iti cuasa nëose'eje pa'ye si'aye yo'o ti'aja'quë api, Diusupi iti yo'o maca ti'asi
maca. Ja maca Diusupi si'a co'amaña ma'tëmo pa'iye, cui'ne yeja pa'iye, te'ona tsioja'quë
api, Cristopi meñe cuañequë pa'ijaquë caquë.

11 Cristo ja're tsioni pa'i do'ire i co'amaña i ja're coni huero pajajë caquë tsoe hue'ñana
Diusupi maire i tsecohua'ire paja'quë a'ë cuasa nëopi, i yëyeje pa'ye si'aye ite de'oye ña
cuañoñese'e yo'oquëpi. Jaje nepi. 12 Nequëpi maire sahua nëopi, Cristore du'ru macarepa
necaiquë api cuasasicohua'ipi Maija'quë ai jerepa pa'i pa'iyere sihuajë pa'ijajë caquë. 13 Jaje
pa'ina, de'o coca mësarute huasoyere nuñerepa cocare asa maca tsoe mësaru Cristo ja're
tsiosicohua'i paë'ë. Jaje pa'ijëna, Cristore ire pare cuasa maca i isisi'i ca nëosi de'o joyore
mësaruna isipi. 14 Ja joyo cato maire Maija'quë du'ru isi nëosi joyo a'ë. Ja joyore pani asayë,
mai, i tsecohua'ire huaso tëji maca, si'aye Maija'quë ca nëose'ere paja'cohua'i a'ë cajë, ja
maca Maija'quëre sihuaja'cohua'i a'ë, i jerepa pa'i pa'iyere.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

15 Asaquë pa'iyë, mësaru Ëjaë Jesure necaiquëre pare cuasajë pa'icohua'ipi, si'aye
Maija'quë tsecohua'ireje oijë pa'iye. 16 Jaje pa'ina, yë'ë Maija'quëre se maca mësaru de'oye
yo'oyere cuasaquë si'anë de'oji caquë pëpayë, Maija'quëre.

17 Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo mëñe Diusure secacaiyë, mësaruni ta'ñe asa joyore
isija'quë caquë. Isiquëna, mësarupi i iñoñe asa ti'ajë cui'ne jerepa nuñe asa ti'ajajë caquë
secacaiyë. 18 Señë, cui'ne ipi mësaru cuasayena miañe necaina, mësarute caquë soise'ere
utejë pa'iyere nuñerepa asa ti'ajajë caquë, cui'ne Maija'quë i tsecohua'ire isi ja'ñe airepa
de'oye a'ni cajë asajajë caquë secacaiyë.

19 Cui'ne airepa jaiye a'ni Maija'quë tutu ja'rujaiñe ti peoyerepa, maire, ite sehuosi-
cohua'ire yo'ocai tutu, cajë asa ti'ajajë caquë secacaiyë, jare iye tutupi Maija'quë si'a
tuturepa yo'o iñopi. 20 Jesucristore ju'isiquëni huëoni i ëja te'tena, jeto Maija'quë cuañe
te'tena ño maca, 21 ja maca si'a cuañeñere, si'aye Ëjaë pa'iyere, si'a tuture si'a jo'ya ne
tutu pa'ise'ere, jerepa pa'ire Cristore nepi, coa si'ayere cayë mamire hue'eyere iye yeja
yure pa'iyere cui'ne si'a mu'seña pa'i ja'ñere ëjaëre pare nepi. 22 Neni si'a co'amaña i quëo
huë'ehuëna oapi. Jaje pa'ina, Cristona sehuocohua'ireje isipi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i
siopë api, Cristo. 23 Jaje pa'ina, sehuosicohua'i cato Cristo capë acohua'i a'ë. Jaje pa'ina,
Cristopi si'a sehuosicohua'ire pani huesoji, cui'ne ipi si'a co'amaña Ëjaërepa pa'iji.

2

Maija'quë Oi Do'ire Huasosicohua'i Pa'iye

1 Ja'në mësaru co'aye yo'oyena cui'ne cuañese'e tayo yo'oyena ju'isicohua'ipi paë'ë.
2 Pa'ijë iye yeja pai yo'oyere, iye de'otose'e cuañequë, Maija'quëre sañope yo'ocohua'ire
cuaquë yëyere yo'ohuë. 3 Jaje mai si'aohua'i ja'në mai capë yëyere co'ayere yo'ohuë, iye
yeja pai coa noni yo'ojë pa'iyere, mai cuasayere. Jaje coa noni yo'ojë pa'i do'ire Maija'quëni
nejo cuañо ja'ñe pa'iohua'ipi paë'ë.

4 Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë paire teaye ñani cocaiquëpi maire ai oi, 5 ja yë'ta'a mai
co'aye yo'oyena ju'isicohua'ipi pa'ijëna, pa'iyere isipi Cristo do'ipi. Jaje pa'ina, mësaru
Maija'quë oi de'oye yo'o do'ire huaso cuañosicohua'i pa'iyë. 6 Jaje pa'ina, Maija'quëpi
maire ju'isicohua'ini Cristo Jesús ja're huëoni i ja're te'e ñopi, Maija'quë cuañe te'tena.
7 Iye cato yo'opi Cristo Jesús do'ipi maire i ai oiyere, cui'ne i de'oye maire yo'ocaise'ere
yequë mu'seña maire iñosi'i caquë. 8 Jaje pa'ina, mësaru Maija'quëpi de'oye oi yo'o do'ire
huaso cuañosicohua'i pa'iye payë, necaiquëre pare ite cuasa do'ipi. Iye mësarupi yo'ojë
ti'ase'e peoji, coa Maija'quëpi mësarute isise'e a'ë, 9 cui'ne mësaru yo'o do'ipi etase'e
peoji. Jaje pa'ina, te'ije yë'ëpi nehuë, ca ti'añeje peoji. 10 Maija'quë co'amaña'ë, mai i
nesicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë tsoe hue'ña ne de'huacaise'eje pa'ye Cristo do'ija'a
de'o co'amaña yo'oja'cohua'ire nesicohua'i a'ë.

De'oye Pa'iye Cristo Do'ipi

11 Cuasajë'ë, ja'në mësarute pai tëase'ere hue'ecohua'ipi judío paipi ca'ni tëama'co-
hua'ire hue'yose'ere judío pai peo do'ire. 12 Ja'në cato mësaru Cristore peocohua'ipi,
Israel pai peocohua'ipi, Maija'quë ca nëose'ere peocohua'ipi, yequë mu'se pa ja'ñere uteye
peocohua'ipi. Diusureje peocohua'ipi te'ohua'i iye yejana ne huesësicohua'ipi paë'ë. 13 Jaje
pa'iquëta'are yure mësaru Cristo Jesús tsie do'ipi ina tsioni ja'yere pa'iyë, ja'në ite so'ore
pa'isicohua'ipi. 14 Cristo api, mai jo'cua de'oye pa'iye. Ipi judío paire cui'ne judío pai
peocohua'ireje te'e tsëcapëna nepi. Tsoe nejopi, ta'tëpo, yecohua'i a'ë cajë pa'ise'e. 15 Jaje
pa'ina, Cristo mai tayo do'ire sai de'huani i capëpi Moisés cuañeñe coa pa'iye nepi, caya
pai tsëca pa'ise'ere te'e huajë pai tsëcapë pa'ija'quë caquë. Jaje neni jo'cua de'oye pa'iye
nepi. 16 Jaje Cristo i cruz ju'i do'ipi caya tsëca pa'ijë uihuayere nejoni te'e paire nepi. Neni
Maija'quë ja're jo'cua de'oye pa'iye necaji'i, maire.

17 Mësaru so'ore Maija'quëre pa'icohua'ire cui'ne judío paire, ite ja'ye pa'icohua'ire
si'aohua'ire jo'cua de'oye pa'iyere, de'o cocare quëasi'i caquë Cristo daji'i. 18 Jaje pa'ina,
yureta'a Cristo do'ija'a si'aohua'i judío cui'ne judío pai peocohua'ije Maija'quëna tsioja'iñe
pa'iji, maipi te'e joyore hue'e do'ire. 19 Jaje pa'ina, mësaru tio hua'i peoyë, yecohua'i
yejare pa'icohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, yure mësaru cato Maija'quë pai ja're
coni te'e pa'iyë, Maija'quë do'ijë acohua'i de'osicohua'ipi. 20 Mësaru jai huë'eje pa'iohua'i
a'ë. Jaje pa'iohua'ipi i jëjo saocohua'i cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i nesicona, mëñe
nesicohua'ipi pa'iyë, Jesucristo cato ne huëojë du'ru macarepa oasi quëna pëje pa'i
api. 21 Cristona si'a huë'e quëco paco ina tsiosicorepa pa'io, jerepa jaico ai de'oja'co,
Ëjaërepa de'o huë'erepa pasi'i caco. 22 Jaje cui'ne mësaruje, si'aohua'i Cristona tsioni pa'ijë,
Maija'quë joyo pa'i huë'e pa'iyë.

3

Judío Peocohua'ire Quëaquë Api Pablo

1 Yë'ë Pablo, Jesucristona tsea cuañosiquë a'ë, mësaru judío pai peocohua'ini caquë.
2 Jaje pa'ina, Maija'quë mësarute oi coa isiyere yë'ëpi quëacaija'aquë caquë ipi cuañe nëopi
cajë asayë, cuasayë. 3 Jaje pa'ina, Diusupi i yahue cuasa nëose'ere yë'ëna quëa iñopi.
Jare yë'ëpi i quëase'eje pa'iye mësarute a'ri maña quëaquë toyahuë. 4 Yë'ë toyase'ere
ñajë mësaru asa ti'aja'cohua'i a'ë, yë'ëpi Cristo aye yahuese'ere asaquë pa'iye. 5 Iye
cato cayë tsoe acohua'ire i cuasa nëose'e iñoma'ë yahueni pase'ere, jare yure i joyopi i
de'ocohua'ire pare jëjo saocohua'ina, cui'ne ite quëacaicohua'ina, yo'oyeja'a Maija'quëpi

iñopi, si'aye. 6 Iye a'ë, iti yahuese'e cato: Cristo Jesús do'ija'a Maija'quë ca nëose'ere huaso
coca quëayeja'a, judío pai peocohua'ipi, judío pai pa ja'ñere te'e cui'neje si'a yë'quë maca
pa ja'ñe a'ë, i capë acohua'i pa'i do'ire.
7 Maija'quë yë'ëre oi coa isise'eja'a Diusu tutupi iye coca quëacaiquëre nesiquë a'ë,
i yëyeje. 8 Yë'ë, Maija'quë tsecohua'i seña maca huë'ehuërepa pa'iquëni, Maija'quëpi
coa isipi, judío pai peocohua'ire, jaiye de'o co'amaña cuecue ti'añe peoyerepa Cristo
payere, de'o coca quëayere. 9 Si'aye co'amaña de'huasiquëpi Diusupi yë'ëre i tsoe hue'ña
cuasase'ere yahuese'e pase'ere si'aohua'ire quëa iñoja'quëre nepi. 10 Jaje paji'i, yure
sehuosicohua'i pa'iyeja'a cuañecohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi joñoase'e pa'i hue'ñana Diusu
ta'ñe yo'oyere si'aye ña ti'ajajë caquë. 11 I cuasa nëo huesose'eje pa'ye cui'ne yo'opi, Diusu,
mai Ëjaë Jesucristo do'ija'a si'aye ne sao maca. 12 Jaje pa'ina, Cristo do'ipi Diusuna de'hue
a'jiñe tsiojaiñe payë, asajë mai, ite de'hue necaiquë api cuasa do'ija'a. 13 Jaje pa'ina, señë,
mësarute. Yë'ë mësaruni caquë ai yo'oyere ñani yo'o jujama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë ai yo'oye
cato mësaru jai do'i quë'iohua'i pa'iyere iñoquë yo'oye a'ë.

Jesús Oiye

14 Iyere caquë mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quë ña hue'ñana do're ja'ruyë, 15 si'a i tsëcapë
ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i i mamire hue'ejë pa'iquëna. 16 Do're ja'runi
Maija'quëre señë, i de'o co'amañare pare mësaru joyona Maija'quë joyo yo'o do'ipi
jerepa pa'yere tuture isijaquë caquë. 17 Cui'ne ite pa'iji cuasa do'ipi Cristopi mësaru
joyore pa'ija'quë pa'ina, Cristo paire oiyena jëayerepa tsita mesicohua'ipi pa'ijë. 18 Si'a
sehuosicohua'i ja're coni Cristo paire oiye: je'ñe tëcapë jaiye, tsoaye, huaiñe, cui'ne mëñe
tsoaye asa ti'aja'cohua'i a'ë caquë señë. 19 Señë, cui'ne mai asaye jerepa tëto saise'ere paire
oiyere asa ti'ajajë caquë, jaje asa ti'ajë Diusu oiyepi timësicohua'i pa'ijajë caquë.
20 Yure airepa de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë sihuañu'u, i tutupi maija'a yo'ocaiquëre
pare, si'aye mai pañu'u cajë señe maña, panita'a mai cuasaye maña, jerepa de'oye necai
tutu paquëre. 21 De'oquëre pa'ni Diusu, cajë sihuañu'u, sehuosicohua'i Ëjaëre, Cristo Jesús
do'ipi. Jajese'e si'anë tsoeje ite sihuajë pañu'u. Jaje pa'ijaquë.

4

Te'ije Pa'iohua'i Pa'iyë, Te'i Joyopi Pa'i Do'ire

1 Ëjaëre tsea cuañosiquëpi señë, mësarute Maija'quë caquë soise'eje pa'ye nuñerepa
pa'ijë'ë caquë. 2 Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohuaipi paire oicohua'ipi,
pai ñape tiñe cuasayere sañope cama'cohua'ipi quëcocohua'ipi oicohua'i pa'ijë'ë. 3 Jaje
pa'ijëna, mësaru jo'cua pa'iyepi necaina, Maija'quë joyopi cocaina, si'anë tsiosicohua'ipi
pañu'u cajë de'hua ñajë pa'ijë'ë. 4 Te'e capë cui'ne te'e joyo pa'iji, Maija'quë mësarute
te'ore utejë pa'iyena soise'eje pa'ye. 5 Pa'iji, te'e Ëjaë. Pa'ico, te'o Maija'quëre cuasaye,
te'e oco doye pa'iji. 6 Pa'iji, te'e Diusu si'aohua'i pëca ja'quërepa. Jaëpi pa'iji, si'aye ëmëje'e
te'tere pare, si'aohua'ire tsioquë yo'oquë cui'ne si'aohua'ire tsioni pa'iquërepa.
7 Jaje pa'iquëta'are Cristopi mai yo'oja'a tuture pai ñapere i yëyeje pa'ye isipi. 8 Jaje
pa'ina, toyase'e caji:
I ma'tëmo mëi maca, te'e i ja're coni tsea cuañosicohua'ireje sapi.
Saquë i yo'o tuture paina isipi.
9 "Mëji'i" cani, cayë du'ru yejare pana cajesiquëpi mëji'i cajë. 10 Iti cajesiquëpi
jare ipi mëji'i ai ëmërepa ma'tëmona, si'aore i pa'iyepi timësi'i caquë. 11 Jare ipi pai
ñapere isipi, yo'oja'a tutu, yecohua'ini i jëjo saocohua'ire nepi, yecohua'ini Maija'quë
caquëna, asase'ere quëacaicohua'ire nepi, yecohua'ini huaso cocare quëaja'cohua'ire
nepi. Yecohua'ini yëi ñamare ñacaiyeje pa'ye sehuosicohua'ire ñacaicohua'ire nepi.
Cui'ne yecohua'ini de'oye ye'yaja'cohua'ire nepi. 12 Jaje i tsecohua'ire yo'oja'a tutu isipi,
i yëyere yo'ojajë caquë. Yo'ojëna, Cristo capë acohua'ipi ai de'ojajë caquë iohua'i necai
do'ipi.
13 Jaje pa'ina, i ne de'huasicohua'ipi necaiye pa'iji, si'aohua'i te'i cuasayeje pa'ye
Maija'quëre cuasajë pa'i macaja'a cui'ne Maija'quë mamaquëre asa ti'a macaja'a. Ja maca

yureta'a joyo aiohua'irepa de'oni Cristo ja'iohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, si'aohua'i. [14] Ja maca tsije pa'iohua'i pa'iye paja'cohua'i a'ë. Tsi cato iohua'i cuasase'e esa jeoni yeque cuasayena a'jiñe ponëcohua'i a'ë, tayosi ma'a saicohua'i cosoyena sehuocaijë. [15] Jaje pa'ina, mai cato joyopi paire oiyere nuñerepa cocare cajë ñese ai de'oye pa'iji si'aye pa'iohua'irepa, Cristo sehuosicohua'i siopëna tsioni pa'ijë. [16] Jaje pa'ina, Cristo do'ipi si'a capë jëayerepa sa'ñe si'a te'ña tsio huesëji, te'oje pa'iorepa. Jaje tsioni si'a te'ña de'oye yo'ojëna, si'a capë ai de'oji, sa'ñe oiyena.

Huajë Pa'iye Cristo Do'ipi

[17] Iye a'ë, yë'ë mësarute mai Ëjaë mamipi cuañequë caye: Pa'ima'pë pa'ijë'ë, ja yë'ta'api Maija'quëre cuasama'cohua'i pa'iyeje pa'ye. Jaohua'i cato pa'iyë, coa noni do'i peoyere cuasajë pa'iyepi. [18] Jaje pa'iohua'ipi sëtama'cohua'ije pa'ye de'oye cuasama'cohua'i a'ë, Satanáspi iohua'ire ñamije pa'ye necai do'ire. De'oye cuasama'cohua'ipi nuñe coca coe do'ire huesësicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ijë Maija'quë pa'iye peocohua'ipi pa'iyë. [19] Jaje pa'ina, huajëya'ye nëiñe peocohua'ipi si'aye co'ayere yëyena dahuëyesicohua'ipi pa'ijë, ja'rujaiñe peoye, coa si'aye si'si co'amañare yo'ojë pa'iyë. [20] Jaje yo'ojë pa'iyere Cristo mësarute ye'yama'ë paji'i.

[21] Jaje pa'ina, mësarupi nuñerepa coca paquëni, i cayere asasicohua'i pani, cui'ne i pa'iyere ye'yesicohua'i pani, [22] jeocojë'ë, mësaru tsoe pa'ise'ere, sehuoma'cohua'i pa'ise'ere. Ja tsoe pa'ise'e yëyepi cosoquë co'ayena sayere. [23] Jeocojëna, si'a mu'seña huajë yëyere cui'ne cuasayere pa'ye pa'iji. [24] Jare pajë huajë pa'iyere pajë'ë, cañare suñañeje pa'ye. Iye huajë pa'iye cato Maija'quë nuñerepa pa'iyeje, cui'ne Maija'quë de'oyerepa pa'iyeje nese'e a'ë.

[25] Jaje pa'ina, ja yë'ta'api cosoma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa pai ñape nuñerepa cocapi cajë'ë, paire. ¿Si'aohua'i te'e capë acohua'i me yeque yo'oye'ni?

[26] Pëicohua'i pani, ti pëni huesëma'pë pa'ijë'ë, tayoye. Pëtise'e cajë na'ijaima'pë pa'ijë'ë. [27] Huatire sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë.

[28] Co'amaña yahue imaquë pa'isiquë pani jeojë'ë, ja yo'oye. Jeoni co'amaña ne huëojë'ë, më'ë jëtëpi, de'oye co'amaña yecohua'ire carayere isisi'i caquë.

[29] Si'si cocare cama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa iti asacohua'ire de'oye pa'iye necaiyere, cui'ne jerepa ñese mëiñe necaiyere cajë'ë. [30] Maija'quë mësaruna i joyore isipi, i tsecohua'irepa iño ja'ñere mësarute huaso tëji mu'serepa. Jaje pa'ina, co'a coca cayepi ne oema'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyore.

[31] Jeocojë'ë, yecohua'ire saisi'i caquë oi joyo pa'iyere: pëi sañope cuasayere, pëi sañope yo'oyere, sañope tutu cayere, cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cayere. Coa si'aye yecohua'ire sañope yo'o ayere jeocojë'ë. [32] Jeoni sa'ñe oijë cocaijë'ë. Cui'ne yecohua'ire sai de'huacaijë pa'ijë'ë, mësaru co'aye yo'o do'ire Cristo do'ipi Maija'quë sai de'huacaise'eje pa'ye.

5

Maija'quë Mamajë Pa'iye

[1] Mësaru Diusu oi mamajë sëte ije pa'iohua'i pañu'u cajë, yo'ojë'ë. [2] Cristo maini oi ija'a co'ye Maija'quëna isiquë jucacaiji'i. Ja yo'oye cato de'oye ma'ña sëñeje pa'ye a'ë, Maija'quëna. Ja yo'oyepi maire i oiyere iñopi. Yureta'a i oiyeje pa'ye yecohua'ire yo'oñu'u. Jare yo'ojë pa'ijë'ë.

[3] Jaje pa'ina, yure Maija'quë acohua'i pa'iye sëte nomiohua'i paye coca caye ti cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne si'a si'si yo'o cocare cui'ne si'aye pa ëaye nëi cocare ti cama'pë pa'ijë'ë. [4] Cui'ne cama'pë pa'ijë'ë, si'si cocare, coa cayere, cui'ne ca'a cocata'a si'ayere co'aye yo'oyena cuasa huëoyere cama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësaruse'e, Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji. [5] Mësarupi tsoe ta'ñe asayë, yequë nomiore panita'a yequë ëmëre yo'ocohua'ipi, panita'a si'sire yo'ocohua'ipi, panita'a jaiye co'amañare paye yëcohua'ipi Cristo cui'ne Diusu cuañe te'te cacaye ti peoyë. Jaiye co'amañare yëcohua'i cato pai de'huasi Diusuni señeje pa'iohua'i a'ë. [6] Iye tayo yo'oyere de'oye a'ë cacohua'ini coso

cuañoma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'ire Maija'quëpi pëi nejoja'quë api, ite sehuocaima'pë yo'ocohua'ire. [7] Jaje pa'ina, mësaru jaohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë.

[8] Ja'rë mësaru nea huë'ñare paë'ë. Yure mai Ëjaë ja're tsioni pa'i do'ire mia huë'ñare pa'iyë. Jaje pa'i sëte mia huë'ña pai sëte de'oye pa'iyepi pa'iji. [9] Iye miañepi iyere neji: de'oye yo'oyere, nuñerepa cayere cui'ne tayo saima'pë pa'iyere. [10] Maija'quë yëye yo'oyere ye'yejë'ë. [11] Cui'na maca yo'oma'pë pa'ijë'ë, cocai ma'ñere, nea huë'ña acohua'i yo'oyere. Coa ai jerepa co'ayere mia huë'ñana eto iñojë'ë. [12] Jaje pa'ina, sehuoma'cohua'i yahue yo'oyere cayeque huajëya'ji, maire. [13] Jaje pa'iquëta'are miañepi yahue yo'ose'ena ju'aquëna, si'aye tiñarepa ñañe pa'iji. Jaje pa'ina, si'ayere yahue yo'ose'ere coni iñoja'quë api, miañepi. [14] Jaje pa'ina, case'e pa'iji:
Sëtajë'ë, caiquë,
ju'isicohua'i jopopi huëijë'ë,
Cristopi miacaija'quëre.

[15] Jaje pa'iye sëte de'hua mësaru yo'ojë pa'iyere ñajë pa'ijë'ë. Huesëohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pë, coa ai jerepa ta'ñerepa asajë pa'ijë'ë. [16] De'o co'amañare esa nejë'ë, co'a mu'señare pa'i do'ire. [17] Coa huesërepa yo'oma'pë pa'ijë'ë, du'ru macarepa jere Ëjaërepa yëquë'ni cuasani, i yëyere yo'ojë'ë. [18] Cono cuepema'pë pa'ijë'ë. Ja cato nëajaiñe peoyerepa coa yo'oyena saye a'ë. Ai jerepa Maija'quë joyopi timësicohua'ipi pa'ijë'ë. [19] Pa'ijë tsoe jëjëñe toyase'epi sehuosicohua'i jëjëñepi cui'ne joyo jëjëñepi sa'ñe cajë pa'ijë'ë, cui'ne iye jëjëñepi jëjëjë si'a joyorepapi sihuajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pa'ijë'ë. [20] Si'anë Maija'quëre de'oji, cajë pëpajë pa'ijë'ë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi.

Sehuosicohua'i Huë'e Pa'iye

[21] Sa'ñe de'oye sehuojë pa'ijë'ë, Maija'quëre ca'ra do'ipi.

[22] Nëjohua'i ëjëre de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë, mai Ëjaëre sehuoyeje pa'ye. [23] Cristo sehuosicohua'i mëñe siopë api, cui'ne pa'ye ëjëje nomio mëñe siopë api, Cristo sehuosicohua'ire huasoquë api, i capë acohua'ire. [24] Jaje pa'ina, Cristore sehuosicohua'i de'oye i cuañeñe sehuojë pa'iyeje pa'ye cui'ne nëjoje ëjëre si'aye sehuoco pa'iye pa'iji.

[25] Ëjëpi nëjore oiye pa'iji, Cristo oi i oiyere iñoquë sehuosicohua'ire jucacaise'eje pa'ye. [26] Jaje pa'ina, i tsecore pare nëjoje pa'iore pasi'i caquë Maija'quë coca quëa do'ija'a Maija'quë joyo ocopi tsoa topi si'a ite sehuocohua'ire. [27] Jaje tsoa topi i ñaquë payere caquë si'si te'ñaje, sëje, cui'ne yeque co'aye ña cuañoñe peocore pani de'oconi i tsecore pasi'i caquë. [28] Jaje pa'ye ëjëohua'ipi nëjohua'ire oiye pa'iji, iohua'i capëa oiyeje pa'ye. Nëjore oiquë cato ija'a co'ye oiyeje pa'ye oiji. [29] Co'ye iohua'i capëre coecohua'i peoyë, pai. Coa ai jerepa aojë cui'ne ñacaicohua'i a'ë. Jaje cui'ne Cristoje ite sehuosicohua'ire i capë acohua'ire ñacaiji. [30] Jaje pa'ina, mai i capë cui'ne tara acohua'i a'ë. [31] Jaje pa'ina, ëmëpi huejaquë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoñe pa'iji, nëjona tsioyere caquë. Ja maca cayahua'i pa'isicohua'ipi tsioni te'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. [32] Iye cato yahuese'e a'ë. Jaje me asaye'ni pa'iquëta'are yë'ë cato cayë, Cristopi ite sehuocohua'i ja're tsioni pa'iye ayere. [33] Jaje pa'iquëta'are pai ñape ëmë nëjore oiye pa'iji, i capë oiyeje pa'ye, cui'ne nomiopi ëjëre io ëjaëre pare dahuëre ñaco pa'ija co.

6

Mamajë Cui'ne Pëca Ja'quëohua'i Pa'iye

[1] Mai Ëjaëre sehuocohua'i sëte mësaru ja'quëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje yo'oye nuñere pa'ë. [2] Moisés cuañese'epi ca nëose'e pacopi du'ru acopi caco ñeje: "Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core oi ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë, jai do'i quë'iohua'ire cuasaquë. [3] Jare yo'oquëpi iye yejare ai tsoe sihuaquë de'oye pa'ija'quë api."

[4] Cui'ne mësaruje ja'quëohua'ije, mësaru mamajëre pëti ëaye ne huëoma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tayoyese'e nu'ñejë ye'yajë ai de'huajë'ë, mai Ëjaë oi yëhuoye ayepi.

[5] Jo'yaohua'i iye yeja mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë'ë. Cristore necaiyeje pa'ye cuasajë. Ëjaohua'ire ñajë, ca'rajë nuñere papi yo'ojë necaijë'ë.

6 Iohua'i mësarute ña macase'e de'oye yo'oyeje pa'ye yo'oma'më pa'ijë'ë, coa ai jerepa
si'a joyorepa de'oye cuasajë nejë'ë, Diusu yëyeje pa'ye, Cristo jo'yaohua'i sëte. 7 Mai
Ëjaëre necaiyeje pa'ye de'oye cuasajë sihuajë paire co'amaña de'oyerepa necaijë'ë. 8 Tsoe
mësarupi asayë, pai ñapere iohua'i yo'ose'eje pa'ye jo'yaohua'ire cui'ne jo'yaohua'i
peocohua'ire Ëjaëpi isi ja'ñe. 9 Ëjaohua'ije de'oye yo'ojë'ë, mësarute necaicohua'ire. Tutu
cajë yo'oma'më pa'ijë'ë. De'hua cuasajë'ë, mësaru cui'ne jaohua'i te'e Ëjaëni ma'tëmo
aquëre payere, si'a yë'quë maca si'aohua'ire ñaquëni.

Sehuosicohua'i Joyopi Uihua Co'amaña

10 Yure cato Maija'quë do'ijë, i tutu jerepa pa'yena tsioni i ja're pa'ijë, tutu quë'iohua'i
pa'ijë'ë. 11 Si'aye huati cosoyere, sañope quëco saojë'ë, ocue pa'i macarepa pa'iyere
cajë, Diusu uihua ja'ñe isise'epi. 12 Mai cato uihuama'pë pa'iyë, paini capë cui'ne tara
quë'iohua'ini. Mai cato uihuayë, maire meñe cuañe tutu payere, huati cosoye tutu
quë'iyere uihuayë, iye mu'seña nea hue'ña huati ëjaohua'i quë'i cuañe tuture. Maija'quë
te'tepi sañope uihuayë, co'ayepi maina cacayere ësejë.

13 Jaje pa'ina, co'a mu'se ti'aëna, quëcoyere cajë Maija'quë mësaru uihuaja'a cañe
isise'ena suñasicohua'ipi pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë quëcosi jeteyo'je taima'cohua'irepa pa'i-
ja'cohua'i. 14 Soldado uihua tëicare suñañeje pa'ye nuñere pare suñasicohua'ipi ocue
pa'i macarepa pa'ijë'ë, cui'neje soldado coti saihuë jëacaicore suñañeje pa'ye nuñerepa
yo'oyere suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë. 15 Cui'ne Maija'quë coca jo'cua
pa'iyepi ne de'huasicohua'i pa'ijë'ë, soldado zapato suñase'eje pa'iohua'i. 16 Cui'ne
mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayere mësarute jëacai cua'arepa pajë'ë, huati hua'jo ñaña
toa quë'yepi daina, si'aye ne yayoja'core. 17 Cui'ne mësaru huaso cuañose'ere quëna
mapëje pa'iore pajë'ë, siopë jëacaicore pajë cui'ne Maija'quë joyo hua'tiyore Maija'quë
cocare isicohua'i pa'ijë'ë. 18 Cui'ne Maija'quëre señe jeoma'pë si'anë ai sejë pa'ijë'ë,
Maija'quë joyo cayeja'a. Yo'o jujahuë cuasama'pë, ocue pa'i macarepa cui'ñasicohua'ipi
pa'ijë si'aohua'ire Maija'quë tsecohua'ire secacaijë pa'ijë'ë. 19 Cui'ne yë'ëreje secacaijë'ë,
Maija'quëpi yë'ë ca ja'ñe isiquëna, caquë huaso coca yahuese'ere tiñarepa asa ti'añe,
quëcoquë caja'quëre. 20 Maija'quëpi yë'ëre, iye cocare quëacaijaquë caquë jëjo daosiquë
a'ë, jare quëa do'ire, yure yë'ë co cuañosiquë pa'iyë. Secacaijë'ë, yë'ë ca'rama'ë i coca
quëacai ja'ñere.

21 Tíquico Maija'quë do'iquë, mai oiquëpi, jeoñe peoyerepa mai Ëjaë co'amaña co-
caiquëpi, si'aye quëasipi, yë'ë iño pa'iye, cui'ne yë'ë yo'oquë pa'iyeje. 22 Jaje pa'ina, jëjo
saoyë, mësaru quë'rona ipi sani iño yëquë pa'iyere quëaquë, mësarute jerepa yëjë de'oye
yo'oja'cohua'ire nejaquë caquë.

23 Diusu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi Maija'quë do'ijëre jo'cua pa'iye sa'ñe oiye
isijaquë Maija'quë pa'iji cuasa do'ire. 24 Cui'ne Maija'quëpi i oiye yeque ponama'quëpi
de'oye ñacaijaquë si'aohua'i Jesucristore oicohua'ire.

FILIPENSES

Pablo Cosiquëpi Toyase'e

1 Pablo cui'ne Timoteo Jesucristo jo'yapi toyayë, iye toya ja'hua si'a Maija'quë do'ijëna,
Maija'quë acohua'ina Jesure cajë, tsiosicohua'ina ëjaohua'ina, cui'ne co'amaña caraco-
hua'ire cocaicohua'ina, cajë toyayë, Filipos daripë pa'icohua'ina. 2 Maija'quëpi cui'ne Ëjaë
Jesucristopi coni oi coa isiyepi de'oye jo'cua pa'ijë'ë.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

3-5 Du'ru huëosi mu'sepi iye mu'sena, yë'ë ja're te'e de'o coca coni necai do'ire, yë'ë
mësarute cuasaye ñape de'oji caquë pëpayë, Maija'quëna. Cui'ne ite se maca ai sihuaquë
mësarute si'aohua'ire secacaiyë. 6 Jaje pa'ina, nuñerepa asayë, yë'ë, Maija'quë mësaruna
de'o co'amaña ne huëosiquëpi jeoma'ë de'oyerepa ne saoja'quë api, Ëjaë Jesucristo dai
macaja'a. 7 Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë ja're coni Maija'quë coa isiyere pa do'ire, mësarute
ai oi jaje cuasaye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë joyore pa'i do'ire yë'ë ja're
pa'iyë, yë'ëpi co sitore pa'ito panita'a Maija'quë huaso cocare co'aye cajëna, yë'ëpi ësequë
sañope, iye nuñerepa coca'ë caquë ëjaohua'i ña hue'ñana quëa hue'ñare. 8 Yë'ë mësarute,
Jesucristo oiyepi ai oiyë. Ja oiyere Maija'quëpi ñaji.

9 Jaje pa'ina, mësarute Maija'quëre secacaiyë, mësarupi ai ta'ñe cuasacohua'ipi cui'ne
si'aye asa ti'acohua'ipi ai jerepa paire oicohua'ipi, 10 cui'ne de'oyese'e co'ejë yo'ojajë caquë.
Jaje yo'ojë pa'ijë mësaru si'si peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Cristo dani mësarute
sañope caye pasipi. 11 Paquëna, mësarupi Jesucristo necai do'ipi nuñerepa yo'oyere
quëisë'eje pa'ye pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihua ja'ñere.

Cristo Api, Yë'ë Pa'iye

12 Yë'ë tëto saise'epi de'o coca jerepa quëaye ponëpi. Jaje mësaru Maija'quë do'ijëpi iyere
asajajë caquë quëayë. 13 Jaje pa'ina, si'aohua'i soldado pai ëjaë huë'e pa'icohua'i cui'ne
si'aohua'i yecohua'ije asayë, Cristore tui do'ire tsea cuañosiquë pa'iye. 14 Jaje yë'ë tsea
cuañosiquë pa'ina, ñajë sehuosicohua'ipi ai jerepa mai Ëjaëna quëcojë Maija'quë cocare ti
ca'raye peoyerepa yëjë quëayë.

15 Yecohua'ipi Cristo coca quëayë, yecohua'i quëayere ëa ñajë pëijë, ai jerepa pa'iohua'i
a'ë cuasajë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi de'oye cuasajë quëayë. 16 Jaje pa'iquëta'are
yecohua'ipi nuñerepa quëama'pë iohua'i yëyere ti'añu'u cuasajë Cristo coca quëayë. Jaje
yo'ojëna, yë'ëpi co sito pa'iquëpi ai co'a ju'ijaquë cajë. 17 Jaje pa'iquëta'are de'oye cuasajë
paire oijë quëacohua'i cato asayë, yë'ë iño pa'iye, Maija'quë coca sañope cacohua'ire ca
de'huaja'quëpi. 18 Jaje pa'ina, yë'ëre iquepi co'aquë'ni si'aye de'oji, Cristo cocare paire oijë
quëatoje, panita'a oima'pë coa quëatoje, si'aye sihuayë.

19 Jaje pa'ina, Mësaru Maija'quëre secacai do'ipi, cui'ne Jesucristo joyo cocai do'ipi
cosiquëpi huaso cuañosiquë pa'ija'quë a'ë cuasaquë sihuayë. 20 Jaje pa'ina, yë'ë cato
coa teaye ca jujani tome huesëma'ë pa'ija'quëpi cayë. Jaje pa'ina, yë'ë pa'iye ña do'ire
mësarupi Cristo ai jerepa pa'i api, cuasajajë caquë yo'oquë pa'iyë, yë'ë huajëquë pa'i maca
cui'ne yë'ë ju'isi macaje. 21 Jaje pa'ina, yë'ë pa'ye a'ë, Cristo cui'ne ju'iñepi coa jerepa
de'oyere se ti'añe a'ë. 22 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi capëre huajëquë pa'ini, Ëjaë co'amañare
yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, iquepi jerepa de'oquë'ni cuasayë, cui'ne de'oyese'e pa'ina, ñaquë.
23 Jaje cayaye pa'ina, ¿iquepi jerepa de'oquë'ni, yë'ëre cuasaquëna jëaji, iti yo'o ja'ñe?
Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato ai jerepa de'oji, juni sani Ëjaë ja're de'oye pa'iyepi. 24 Jaje
pa'iquëta'are, mësarute cato jerepa de'oji, yë'ëpi mësaru ja're ja yë'ta'a huajëquë pa'iyepi.
25 Jaje pa'ina, nuñerepa cuasayë, yë'ëpi mësaru ja're coni pëaye de'oji, mësaru Maija'quëre
necaiquëre pare cuasayere se mëocasi'i caquë cui'ne Maija'quëre cuasajë ai jerepa sihua
ja'ñere caquë. 26 Jaje pa'ina, mësarupi yë'ëre huajëquë pa'ina, tijupë ña cojë ai jerepa Ëjaë
Jesucristo necaise'ere, ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

[27] Yë'ëpi mësarute sani ñaquëna, pa'iyeje̱ pa'ye pa'ije̱'ë, yë'ëpi so'ore pa'itoje̱, Cristo de'o
coca cayeje̱ pa'ye pa'ije̱'ë. Ja̱je pa'ijëna, mësaru o̱cue pa'i macarepa tuiyere, te'e cuasayena
tsiosicohua'ipi, si'aohua'i te'e sa̱ñope, huaso cocare nejocaiyere ë̱sejë uihuayere quëajëna,
coca asaye yëyë. [28] Mësarute sa̱ñope yo'ocohua'ini ne quëco cua̱ñoma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱je
pa'ina, mësaru quëcojë pa'iyepi ti̱ñarepa i̱ñoji, ja̱ohua'i ne huesë hue̱'ñana saiyere cui'ne
mësarupi huaso cua̱ñosicohua'i pa'iyena saiyere i̱ñoji. Ja̱ pa'iye cato Maija'quë i̱siye a'ë.
[29] Ja̱je pa'ina, Cristo do'ire huaso cua̱ñoñese'e i̱siye pa̱pi, cui'ne Cristo do'ire, ai yo'o ja̱'ñeje
i̱sipi, mësarute. [30] Yureta'a mësaru yë'ë ja̱re co̱ni tsiosicohua'ipi te'ere uihuajë pa'iyë, yë'ë
ja̱'në uihuaye ñasicohua'ipi cui'ne yureje̱ ja̱ yë'ta'api yë'ë uihuaye asajë pa'iyë.

2

Cristo Jerepa Pa'i Pa'iye, Jerepa Pa'i A'ë Cuasa Ma'ñe

[1] Ja̱je pa'ina, mësarupi jerepa yëjë neñere Cristo i̱siquëna, quëcosicohua'i pani, i̱ oiyepi
ca yë'huaquëna, asacohua'i pani, Maija'quë joyopi mësaru ja̱'re pa'ina, asacohua'i pani
mësarupi pa̱ire teaye pa'iohua'ire pare ñajë ai oiyere pacohua'i pani, [2] mësaru pa'iyepi
sihua ëaye necaiyë, yë'ëre, mësaru sa̱'ñe de'oye yo'ojë pa'iyepi, te'e oiyepi, te'e joyopi
yo'oquëna pa'iyepi, te'ere cuasajë nejë pa'iyepi. [3] Ja̱je pa'ina, mësaru cato mësaruse'e
pa ja̱'ñere cajë neñë cuasayepi, pa̱nita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasayepi yo'oma'pë
pa'ije̱'ë. Ja̱je yo'oma'pë ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'ipi, yecohua'ini mësarute jerepa
de'ocohua'ire cuasajë ñajë pa'ije̱'ë. [4] Cui'ne mësaru de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'oma'pë
pa'ije̱'ë, yecohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'ojë pa'ije̱'ë.

[5] Ja̱je pa'ina, Cristo cuasase'eje̱ pa'ye cuasajë pa'ije̱'ë, mësaruje̱. [6] Ñajë'ë, i̱ pa'ise'ere
Diusuje̱ pa'ita'a, Diusu yë'ëje̱ pasi'i caquë yo'oye pa̱pi. [7] Pa̱quë coa ai jerepa yecohua'i
co'amaña necaicohua'i maña pa'iyena i̱ni pa̱ije pa'i maca de'opi si'aye Ëjaë pa'iyere se
je̱oni. [8] Ja̱je pa̱ije pa'i maca de'oni, jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi i̱ de'oye sehuocai
do'ire cruzu huajëya'ye pa'iona, ju̱ji'i. [9] Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi i̱te si'aye jerepa pa'ire
nequë cui'ne si'a mami jerepa pa'i mamire pare i̱sipi, i̱te. [10] Ja̱je pa'ina, Jesús mamire
asajë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i cui'ne yeja huë'ehuë te̱'te pa'icohua'ije̱,
si'aohua'i do're ja'ruja̱'cohua'i a'ë. [11] Do're ja'runi si'a pa̱i maña Ëjaëre papi caja̱'cohua'i
a'ë, Jesucristore. Ja̱re yo'ojë Maija'quëreje̱, de'oyerepa yo'o u'ni cajë i̱ñoja'cohua'i a'ë.

[12] De'oji, Maija'quë do'ijë maña, yë'ë mësaru ja̱'re pa'i yëhuoquëna, si'anë mësaru Jesús
sehuoyeje̱ paye de'oye sehuocaijë yo'ose'eje̱ pa'ye cui'ne yureje̱ ai yëjë yo'oje̱'ë, yë'ëpi
so'ore pa'itoje̱. Ja̱je pa'ina, mësaru huaso cua̱ñosicohua'i pa'iyere i̱ñojë, ca'rajë jerepa
pa'iohua'i a'ë cuasama'pë nejë'ë. [13] Coa Maija'quë i̱ yëyeje̱ pa'ye mësaruna de'oye ne ëaye
nëiñe neñepi yo'oyë. [14] Ja̱je pa'ina, ai yo'oyë cajë yahue a'ri coca maña sa̱ñope cama'pë,
cui'ne sa̱'ñe pë̱ti coca cama'pë co'amaña nejë'ë. [15] Yecohua'ipi mësarute tayocohua'ire
cui'ne co'aye yo'o do'i quë'iohua'ire ñañe pa̱ja'cohua'ire. Ja̱je pa'ina, mësarupi Maija'quë
mamajërepa ti si'si te̱'ña peocohua'ipi iye yeja nea jopore papi ma'ñoco miacaiyeje̱ pa'ye
miañë, iye co'a pa̱i cui'ne ti nuñe yo'oye peocohua'i jopopi. [16] Pa'iye i̱si cocare, i̱ohua'ire
quëajë pa'i do'ipi. Ja̱je pa'ijëna, yë'ë Cristo dai mu'se sihuaja̱'quë a'ë, mësaruni ñaquë. Yë'ë
mësarute quëaquë cu'i maca, coa teaye yo'oroja̱iñe pa̱huë caquë. [17] Mësaru Maija'quëre
pa'iji cuasajë coa i̱siyena yë'ëje̱ co̱si'i caquë yë'ë pa'iyepi ai yo'oquë ju̱'itoje̱ de'oji. Ja̱je
pa'ina, yë'ë mësaru ja̱'re co̱ni sihuayë, [18] sihuaquëna, mësaruje̱ yë'ë ja̱'re co̱ni sihuaye pa'iji.

Timoteo Cui'ne Epafrodito

[19] Ëjaë Jesupi co̱caina, de'hue esa jëjo saosi'i, Timoteore. Mësaru pa'iye asani yë'ëre
co'ini quëaquëna, sihuaja̱'quëre cuasayë. [20] Timoteoje̱ pa'ire peoyë, yequëre. Yë'ë
cuasayeje̱ cuasaquë mësarute oi, mësaru de'oye pa'iyere caquë yo'oquëre. [21] Ja̱je pa'ina,
yecohua'i cato i̱ohua'i de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'ocohua'ipi pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo
yëyere yo'oma'cohua'ipi. [22] Ja̱je pa'iquëta'are tsoe mësarupi ñahuë, Timoteo yë'ë Mai-
ja'quë coca quëa maca, mamaquë pëca ja'quëre co̱caiyeje̱ pa'ye yo'oquëna. [23] Ja̱je pa'ina,
yë'ë yo'o ja̱'ñere du'ru se asani, ja̱ maca esa jëjo saosi'i, mësarute ñaja'quëre. [24] Mai Ëjaëpi
co̱caina, yë'ëje̱ mësarute de'hue esa sani ñaja'quë a'ë, cuasayë.

25 Cui'ne yeque ai jerepa de'oji, cuasahuë, Maija'quë do'iquë Epafroditoni jëjo saoyepi.
Yë'ë ja're co'amaña nequëni yë'ë ja're te'e sañope yo'oquëni, mësaru yë'ëre cocaija'quëre
cajë jëjo daosiquëni cui'naëni jëjo saoja'quë a'ë, cuasayë. 26 Cui'ne ije mësarute si'aohua'ire
ñañe yëji, ai co'a ju'i pa'iji, ju'iji asasicohua'ini ña huasosi'i caquë. 27 Ju'ire paquëna,
asahuë, mësaru. Tirepa juni huesëra'pi, Maija'quëpi teaye ai yo'oquëna, oi jujupi. Ise'ere
cuasaquë yo'oye papi, yë'ë cosiquë ai yo'oquëpi ai jerepa oima'quëni caquë, jaje yo'opi.
28 Jaje pa'ina, jaëni esa jëjo saoyë, mësarupi tijupë huajëquëre ñajë sihuajëna, yë'ëje oima'ë
pasi'i caquë. 29 Sihuajë ite pëpajë'ë, mai Ëjaë do'ire. Jaje cui'ne si'anë yecohua'ireje sihuajë
oijë de'oye yo'oje'ë, ije pa'iohua'ire. 30 Jaje pa'ina, mësaru yë'ëre necani ti'añe peoyere
necasi'i caquë yo'oquë ti jutira'pi, Cristo co'amañare necai do'ire.

3

Nuñerepa Pa'iye

1 Yure cato Maija'quë do'ijë, mai Ëjaëni sihuajë pa'ije'ë, yë'ë ja'në mësarute toyase'ere
toya cotoje, josa te'ere toyaye nëiñe paji, coa ai jerepa ja cato mësarute de'oye ocue pa'i
maca pa'iyere cocaiye a'ë cuasaquë toyayë. 2 De'hua ñajë pa'ije'ë, jo'ya yaije pa'iohua'ire,
co'aye yo'ocohua'ire, ca'ni tëacohua'ire. 3 Jaje pa'ina, mai joñoapi Maija'quëre seje, cui'ne
Cristo Jesús acohua'i pa'iyere sihuacohua'ipi nuñerepa ca'ni tëase'eje pa'iohua'irepa
pa'iyë, capë neñepi ti'añe a'ë cuasama'cohua'ipi. 4 Yecohua'i capë nese'ena quëcojë pa'iye
ai jerepa yë'ë cato quëcoquë pa'iye paquëta'a. Jana quëcoma'ë pa'iyë, ñajë'ë.

5 Yë'ë cato ocho mu'seña coasiquë pa'i maca cuiri ca'nihuë tëa cuañohuë. Jaje pa'ina,
judío paire pa'ë, Benjamín, tëcapë aquë a'ë, hebreo pai mamaquë a'ë, judío pai cuañeñepi
yë'ëre fariseore hue'yosiquë paë'ë. 6 Jaje pa'ipi Jesure sehuocohua'ire coyere ësequë ai josa
yo'oquëpi, si'aye cuañese'e caye de'oye sehuoquëpi, yecohua'i mañaje ti sañope tayoquë
api ca ti'añe peoquërepa paë'ë. 7 Jaje pa'iquëta'are Cristo do'ipi yure cato ti do'i peoye
ñañë, ja'në yë'ë itire pa'ë cuasase'ere. 8 Jaje pa'ina, yë'ë Ëjaë Jesucristo pa'iyere jerepa
pa'yere asaquë coni ñato, jerepa do'i peoye pa'iji. Jaje pa'ina, Cristoni jerepa ja'ye tsioni
pasi'i caquë si'aye coa co'aye ñañë, nejose'eje pa'ye. 9 Jaje pa'ina, yureta'a cuañese'e cayere
yo'oquë nuñerepa pa'iquë pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristore ire pare
cuasacohua'ire Maija'quë nuñerepa pa'iye isiyere pasi'i caquë pa'iyë. 10 Yë'ë cato Cristo
pa'iyere asa ti'añere yëyë, i ju'isiquëpi huëisi tutupi yë'ëni pa'ina, asayere yëyë. Cui'ne
i ai yo'ose'e ayere yo'oye yëyë. Ije pa'i pa'iyere yëyë, paire oi ju'ise'ena ti'aquë. 11 Pai
ju'isicohua'i huëni pa'iyere ti'asi'i caquë yo'oyë.

Ti'añu'u, Cajë Yo'oye

12 De'oquërepa pa'iye si'aye ti'ama'quëpi ti'asi'i caquë yo'oyë jare pajaquë caquë Cristo
Jesupi yë'ëre du'ru ti'ani paquëpi. 13 Yë'ë cato Maija'quë do'ijë, ja pa'iye ja yë'ta'a
ti'ama'quë a'ë, ti'asi'i caquë yo'oquëta'a. Jaje pa'ina, ti'asi'i caquë jeteyo'je nëañere
huanëyei jeto iti seña hue'ña pa'iyere tutu yo'oyë. 14 Yo'oquë Cristo Jesús ja're tsioni pa'i
do'ire Diusu ma'tëmopi soi hue'ñana i coa isiyere paja'quëpi yo'oyë.

15 Si'aohua'i Maija'quë pa'iji cuasayena ai de'osicohua'i cato jaje cuasaye pa'iji. Mësarupi
te'e cuasama'pë yequere a'ri maña tiñe cuasaye pa'ito Maija'quëpi iño sëtoja'quë. 16 Jaje
pa'iquëta'are te'e cuasayepi te'e nëiñepi pañu'u mai ti'ase'e cato.

17 Maija'quë do'ijë, yë'ë yo'o iñose'ere pe'teje'ë. Cui'ne ñajë'ë, yëquë mësarute ye'yase'e-
je pa'iyere pa'icohua'ireje.

18 De'huarepa mësarute cayë: Cristo cruz jucacaise'ere sañope cacohua'i jai pai pa'iyë
caquë. Yureje ja yë'ta'api co mea maña se oni toquë cayë: 19 Jaohua'i cato coa nejo
cuañoja'cohua'ipi pa'iyë. Iohua'i diusu cato ëtapë a'ë, cui'ne iohua'ire huajëya'ye nëti'ñe
pa'yere yo'ojë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi, iye yeja co'amañase'e cuasacohua'i a'ë.
20 Jaje pa'iquëta'are mai cato ma'tëmo pai a'ë. Jaje pa'ina, utejë pa'iyë, ma'tëmopi Cristo
Jesús maire huasoquë daija'quë api cajë. 21 Ipi mai capë ju'ico pa'isicore i capë de'ocore
paje pa'iore necaija'quë api, si'aye meñe quëco tutupi.

4

Si'anë Sihuajë Pa'ijë'ë, Mai Ëjaëni Cuasajë.

1 De'oji, Maija'quë do'ijë mañа. Yë'ë yëcohua'i, yë'ë oicohua'i, yë'ë ña ëa ju'icohua'i
mësaru a'ë, yë'ë sihuaye, cui'ne yë'ë isi cuañoja'a maroje pa'iohua'i. Jaje pa'iye sëte ocue
pa'i macarepa mai Ëjaëre tuijë pa'ijë'ë.
2 Evodiare cui'ne Síntiquere señë, sa'ñe yo'ojë cayere jeoni mai Ëjaë tsecohua'i sëte
te'e de'oye cuasajë pa'ijajë caquë. 3 Jaje pa'ina, më'ëre señë, yë'ë yo'oyeje pa'yere
nequë pa'iquëna, më'ëpi jaohua'ire Maija'quë do'ijëre cocaijaquë caquë. Huaso coca
yë'ë quëaquëna, jaohua'i yë'ëre de'oyerepa cocaisicohua'i a'ë, Clemente ja're coni, cui'ne
yecohua'i yë'ëre cocaicohua'i ja're coni. Jaje pa'ina, iohua'i mami ti pa'i toya pëpëre pana
toyase'epi pa'iji.
4 Si'anë mai Ëjaëni sihuajë'ë. Tijupë cayë, sihuajë'ë, ini. 5 Jaje pa'ina, si'aohua'i mësarute
de'o paire pa'ë cajë ñajajë mësarupi quëcojë de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë. Mai Ëjaë ja'yere
pa'iji.
6 Si'aye tëto saitoje co'a ju'ijë oima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Maija'quëni sejë de'oji cajë
pëpajë si'aye mësaru yëyere iñojë'ë, Maija'quëna, ite se maca. 7 Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi
mësarute i jo'cua de'oye pa'iyere isija'quë api, mai asa ti'añe peoyere pare. Isina, iye jo'cua
de'oye pa'iyepi mësaru joñoa cui'ne mësaru cuasajë pa'iye de'oye ñacasipi, Cristo Jesús
do'ipi.

De'oyese'e Cuasajë'ë

8 Tëjiyerepa cayë, mësarute. Maija'quë do'ijë, nuñere pare cuasajë'ë, yecohua'ipi Ëjaëre
ñajëna pa'iyere, itire pare de'oyere pare sihuajë ñañere, dëoye ca cuañoñere. Si'aye
de'oyere cuasajë'ë, yecohua'i sihuajë de'oye cacaiyere.
9 Jaje pa'ina, yë'ë ye'yase'ere, yë'ë mësarute quëase'ere, yë'ë caquëna, asase'ere cui'ne
yë'ë yo'oquëna, ñase'ere jare yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, Diusu jo'cua de'oye pa'iye isiquëpi
mësaru ja're coni pasipi.

Filipenses Acohua'ipi Pablore Cocaiye

10 Ai sihuayë, mai Ëjaëre, mësaru yë'ëre cuasa huëo cose'ere caquë. Cama'ë pa'iyë, yë'ëre
huanëyesicohua'ipi, cuasa huëohuë caquë. Yë'ë cato cayë, yo'o ti'añepi peoquëna, cocaiye
yëjëta'a pasicohua'ipi cocai huëohuë caquë. 11 Cama'ë pa'iyë, co'amañapi peoquëna, pa'iyë
caquë. Yë'ë cato yë'ë payere sihuaquë pa'iyere ye'yesiquë a'ë. 12 Co'amaña peoquëna,
pa'iyere jaiye co'amaña payere timësiquë pa'iyere, ai ëa ju'iñere, tëto saise'erepa payere,
cui'ne peoquëna pa'iyere, coa si'aye tëto sai ye'yesiquë a'ë. 13 Jaje pa'ina, coa si'aye
quëcoquë ne ti'añe payë, Cristo tutupi cocaina. 14 Jaje pa'iquëta'are mësarupi de'oye yo'ojë
yë'ëre cocaë'ë, ai yo'oquëna, mësaru co'amañapi.
15 Macedoniapi du'ru macarepa huaso coca quëa huëoquë sai maca mësaru Filipos
acohua'ipi yë'ëre cocaë'ë, mësaru isiyepi. Yequë hue'ña sehuocohua'i cato cocaiye pahuë.
Tsoe mësarupi asayë, ja yo'ose'e. 16 Ja yë'ta'a yë'ë Tesalónicare pa'ina, mësaru cayaye
jëjo saohuë, curiquë, yë'ëre jopo caraye cocai ja'ñere. 17 Coa mësaru isijëna, payese'e
co'ema'ë pa'iyë. Coa ai jerepa mësaruje iti cocaiye ayepi nese'ere, quëise'eje pa'yere
pajajë caquë co'ecaiyë. 18 Si'aye imahuë, mësaru isiye. Caraye peoji, yure ai payë. Mësaru
Epafrodito ja're jëjo daose'ena coni jerepa payë. Mësaru jëjo daose'e, cato huëo së ma'ñare
Maija'quëna coa isiyeje pa'ye a'ë, ai yo'ojë ite isiyeje pa'ye a'ë, Maija'quë sihuaquë ñañe
a'ë. 19 Yë'ë Diusupi mësarute si'aye caraye isija'quë api, Cristo Jesús do'ipi. I jaiye de'oyere
pare payeje pa'ye isisipi. 20 Je'nëna de'oquëre pani Diusu. Maija'quërepa cañu'u, ite. Jaje
pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiye

21 Si'aohua'ire pëpacaijë'ë, Jesucristo do'ipi Maija'quë tsecohua'i de'osicohua'ire. Cui'ne
iño yë'ë ja're pa'icohua'ije Maija'quë do'ijë mësarute pëpa saoyë. 22 Si'aohua'i iño pa'i-
cohua'i Maija'quëre pacacaicohua'ipi cui'ne romano pai ëjaë huë'e acohua'ije jaohua'ipi
airepa cajë pëpa saoyë, mësarute.
23 Mai Ëjaë Jesucristopi si'aohua'ire mësarute de'oye ñacaija'quë. Jaje pa'ija'quë.

COLOSENSES

Pëpayë

1 Yë'ë Pablopi Maija'quë yëyepi Jesucristo jëjo saoquë de'osiquëpi, Maija'quë do'iquë
Timoteo ja̱'re co̱ni, 2 iye toya ja'hua Cristore asa do'ire Maija'quë do'ijëpi Colosas daripë
pa'icohua'ina, Maija'quë tse̱cohua'ina sehuosicohua'ina cajë toyayë. Maija'quë mësarute
oi i̱ coa i̱siyepi jo'cua de'oye pa'ijë̱'ë.

Sehuosicohua'ire Pablo Se̱cacaiye

3 Si'anë mësaruni cajë se̱cacaiyë, Maija'quëna, Jesucristo pëca ja'quëna de'oji cajë.
4 Mësaru Jesucristore pa'ire paji cuasajë pa'icohua'ipi. Si'aohua'ire Maija'quë tse̱cohua'ire
oijë pa'iyere quëajëna, asa do'ire pajë se̱ñë. 5 Ja̱je mësaru cato yo'oyë, mësarute caquë
de'huacaise'e ma'tëmore pa'iji cajë ute do'ipi. Iye uteye mësaru ti̱'ahuë, nuñerepa huaso
cocare quëajëna, asasi do'ipi. 6 Mësarute quëajëna, asasi cocapi ai de'oco si'a hue̱'ña
que̱iona, tëayë. Mësaru Maija'quë oiyere asani iye oiye nuñere pa'ë cajë asasi maca
mësarute yo'ose'eje̱ pa'ye yequë pa̱ireje̱ yo'oji. 7 Iye cocare pare mësarute yëquë oiquë
Epafraspi ye'yapi, yëquë ja̱'re co'amaña nesiquëpi cui'ne mësaru Cristore necaiquëre pare
ñaquëpi. 8 Ja̱ëpi dani yëquëre quëapi, mësaru pa'iye cui'ne mësaru joñoapi sa̱'ñe oijë
pa'iyere.

9 Mësaru pa'iye quëajëna, asasi maca acohua'ipi, mësarute je̱oma'pë Maija'quëre
se̱cacaiyë, i̱pi si'aye i̱ yëye, joyo pa'iye ta̱'ñe asaye i̱siquëna asajë pa'ija̱jë cajë. 10 Ja̱je asa
ti̱'acohua'i pa'ijë yureta'a si'aye de'o co'amañase'e que̱iñeje pa'ye yo'ojë, Ë̱jaë tse̱cohua'i
sëte i̱ sihuaquë ñañere yo'ojë, cui'ne ai jerepa Maija'quë pa'iyere asa ti̱'ajë pa'ijë̱'ë cajë.
11 Ja̱je pa'ina, cui'ne se̱ñë, i̱te, mësarute i̱ de'o tuture papi tutu quë'iohua'ire necaija̱quë
cajë. Ja̱je necaina, tutu i̱si cua̱ñosicohua'i pa'ijë, yo'o jujaye peoyerepa dahuëre yo'ojë
sihuajë si'aye quëco ti̱'ajajë cajë. 12 Ja̱je quëco ti̱'acohua'i pa'ijë yureta'a Maija'quëre
sihuajë pëpaja̱'cohua'i a'ë, i̱ tse̱cohua'ire i̱si co'amaña ayere co̱ni mia hue̱'ñare pana
paja̱'cohua'ire ne de'huasiquëre. 13-14 Maija'quëpi maire, nea hue̱'ñapi jo'yaohua'ire
pacohua'ini etoni mai tayose'ere tsie do'ipi sa̱i de'huacani i̱ oiquërepa i̱ mamaquë cua̱ñe
te̱'tena ñopi.

Cristo Ju̱cacaisi Do'ipi, Maija'quë Cajeohua'i Pa'iye

15 Maija'quë ña cua̱ñoma'quëpi i̱ mamaquëja̱'a ti̱ña ña cua̱ñoquë daji'i. I̱ mamaquë cato
si'aye peo'në aquëre papi. 16 Ja̱ë ja̱'re co̱ni Maija'quë si'aye iye yeja pa'iye cui'ne ma'tëmo
pa'iye de'huapi, mai ña ti̱'a ma'ñe, cui'ne mai ñañe de'huapi. Ja̱je cui'ne si'aye cua̱ñeñere,
meñe cua̱ñe tutu payere, ëjaë pa'iyere, jo'ya ne tutu payere Cristo ja̱'re co̱ni de'huapi, i̱
tse̱ pa'i ja̱'ñere. 17 Ja̱je pa'ina, Cristo cato si'a co'amaña peo'në du'ru pa'isiquë api. Ja̱je
pa'ipi i̱pi ñacaina, i̱ tutupi si'aye de'oye i̱ti pa'i macare pa'iji. 18 Cui'ne yequeje̱ Cristo cato
sehuosicohua'i si̱opë api. Ja̱je pa'ina, sehuosicohua'ire pa'iye i̱siquëpi du'ru pa'iquëre papi
si'aye du'ruja̱'a pasi'i caquë ju̱'iñeje ju̱ni huëji'i. 19 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi sihuapi, si'aye
i̱ pa'iyepi Cristore pa'ina. 20 Ja̱je pa'ina, Maija'quë Cristo do'ija̱'a si'a iye yeja pa'icohua'ire
cajeohua'i de'osi'i cuasapi, ma'tëmo acohua'ije̱ pa'iohua'ire, cuasaquë Cristo cruz ju̱'i
do'ija̱'a cajeohua'ire de'huapi.

21 Ja̱'në mësaru joñoapi co'aye cuasajë yo'o do'ire Maija'quë sa̱ñope yo'ocohua'ipi
ti̱ohua'i paë'ë, pa'isicohua'ipi. Yure cato Maija'quë cajeohua'i de'ohuë, 22 Cristo ai yo'oquë
ju̱cacaisi do'ipi. Iye cato yo'opi mësarupi i̱ ña hue̱'ñare pana i̱na i̱sicohua'ipi ti si'si
te̱'ña peocohua'ipi pa'ijëna, pasi'i caquë. 23 Ja̱ ñaquë payere ti̱'añere cajë mai utejë
pa'iyere, huaso coca mësaru asase'ere ti hua saima'pë, Maija'quë pa'ire paji cuasayere
o̱cue pa'i macarepa cuasajë tuiye pa'iji. Iye cocare si'a hue̱'ña quëacaiyë, yë'ë Pabloje̱ ja̱re
quëacaiquë pa'iyë.

Pablo Sehuosicohua'ire Necaiye

24 Cristo i capë acohua'ire oi ai yo'ose'e carayere, yë'ë capëpi mësaruni caquë ai
yo'oquë ne saocai yure cato ai sihuayë. 25 Jaje pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre sehuosicohua'ire
necaija'quëre nepi. Neina, i cuañe nëose'eje pa'ye mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë
si'aye i coca quëacaiquë pa'iyë. 26 Jaje pa'ina, tsoe hue'ña ometëcana yahuese'e pai asa
ma'ñe pa'ise'ere yureta'a i tsecohua'ina iñose'ere jare quëayë. 27 Maija'quëpi yë judío pai
peocohua'ina, iye pai asa ma'ñe yahuese'ere de'oyere pare iñopi. Ja cato Cristopi mësaruni
pa'iye a'ë. Jaë api, mësaru utejë pa'iquë de'oquërepa.
28 Yëquëpi Cristo ayere quëayë. Si'aohua'ire de'oyerepa asa ti'ajajë cajë ye'yajë cui'ne
yëhuoyë. Jaje yo'ojëna, Cristona tsiosicohua'ipi de'oyerepa pai ñape ai de'osicohua'i
pa'ijajë cajë. 29 Jare caquë yë'ë, si'a tuturepa yo'oquë neñë, Cristo cuañe tutu yë'ëre isiyepi.

2

1 Yë'ë cato yëyë, mësarupi yë'ë mësarute caquë jëayerepa yo'oyere cui'ne Laodicea aco-
hua'ire caquë yo'oyere cui'ne si'ahua'ire yë'ëre ñama'cohua'ire caquë yo'oyere asayere.
2 Jaje pa'ina, mësarupi cui'ne jaohua'ipi coni joñoa quëcoyere pajajë caquë yo'oyë,
sa'ñe oiyena tsiosicohua'ipi pa'iji cuasacohua'ipi. Diusu pa'iye cui'ne Jesucristo pa'iye
yahuese'ere asa ti'ajajë caquë yo'oyë. 3 Jaë api, si'aye ta'ñe cuasaye, cui'ne asa ti'añe
paquërepa. 4 Jaje cayë, mësarute, asa ëaye ta'ñe ca cocapi yecohua'ije cosojë nema'pë
pa'ijajë caquë. 5 Jaje pa'ina, yë'ëpi mësaru ja're coni pa'ima'ë panije, mësaru ja're coni
pa'iyë, yë'ë joyopi. Jaje pa'ina, sihuaquë ñañë, mësaru, cui'na hue'ña yo'oma'pë pa'iyena
Cristo pa'iji cuasayere ocue pa'i macarepa pa'iyere.

Cristo Ja're Huajë Pa'iye

6 Ëjaë Jesucristore mësaru yëjë pa'iji cuasajë sehuose'eje pa'ye cui'ne ina tsiosicohua'ipi
pa'iji cuasajë pa'ijë'ë. 7 Ina jëayerepa, pa'ire paji cuasayepi tsita mesicohua'ipi ocue pa'i
macarepa i ja're pa'ijë'ë. Mësaru ye'yese'eje pa'ye Maija'quëre si'anë de'oji cajë pëpajë
pa'ijë'ë.
8 De'hua ñajë'ë, yo'ojë jo'ya ne cuañoñe, aiohua'i ye'yase'ena, pai cuasayena, iye yeja pai
yo'oyena. Ja cato cosoye a'ë, cui'ne do'i peoye a'ë. Ja cato Cristo yo'o ma'ñe a'ë.
9 Ñajë'ë, si'aye, Maija'quë ayepi Cristoni pa'iji. 10 Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iyepi
timësicohua'i carajaima'cohua'ipi pa'iyë, Cristona tsioni pa'i do'ire. Jaë cato si'aye mëñe
Ëjaë api. Cui'ne si'aye mëñe cuañequë api. 11 Cui'ne i ja're mësaru tsioni pa'i do'ire,
noni tsi'nëna co'acohua'i pa'iyere huaso cuañohuë, cuiri ca'ni tëayeje pa'ye mësarute
yo'oquëna. Pai jëñapi capëna tëayeje pa'yepi neñe papi, mësarute. 12 Cui'ne mësarupi
Maija'quë tutupi ju'isiquëre huëopi cuasajë sehuo do'ire mësaru oco do cuaño maca Cristo
ja're ta cuañohuë. Ta cuañosicohua'ipi cui'ne i ja're coni huëo cuañohuë, ju'isicohua'ipi.
13 Ja'në mësaru tayo yo'ocohua'ipi, cui'ne ca'ni tëa cuañoma'cohua'ipi joñoa ju'isicohua'i
paë'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi Cristo do'ija'a mësarute i ja're coni pa'iye necaji'i. Necai si'aye
tayo yo'ose'ere sai de'huacaji'i, Cristo do'ipi. 14 Mai co'aye yo'o do'ire, jare maipi saiñe
pa'ise'ere Maija'quëpi cruzuna que jeopi, maire sañope toya nëose'ere peo hue'ñarepa
nejoquë. 15 Jaje yo'oquë Cristo cruzna ju'ise'epi si'aye ëja pa'ise'ere cui'ne maire meñe
cuañecohua'i tutu pa'ise'ere meñe quëco huesëpi, si'ahua'i ña hue'ñare pana.

Ma'tëmo Co'amañare Co'ejë'ë

16 Jaje pa'iye sëte yecohua'ije mësarute nuñe yo'oma'cohua'i a'ë, cama'pë pa'ijajë
mësaru aiñere, panita'a ucuyere panita'a fiesta mu'señare, ñañëja'a së'ayere, panita'a
pëa huajë mu'se ayere. 17 Si'aye iye cato, itirepa dai ja'ñe pa'ina, pai to'ouje pa'ye a'ë. Ja
itirepa cato Cristo a'ë. 18 Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësarute isija'a co'amañare nejocaijë
teaye pa'iohua'i ña cuañocohua'ipi cui'ne huiñaohua'ire secohua'ipi, mësarupi iohua'i
yo'oyena ñajë sehuojëna. Jaohua'i cato ti iohua'ije ña ma'ñere cui'ne paise'e huëojë
cuasayere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi. 19 Jaohua'i cato Maija'quë
cuasa nëose'eje pa'ye yo'oquë pai ñape te'ña te'e capëna tsioquë, aoquë ai de'huaquë
Cristona, iti siopëna tsioma'cohua'ipi yo'oyë.

20 Mësaru Cristo ja're ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja cuañe tutupi cuañequëna,
pa'iye pañë, mësaru. ¿Jaje pa'quëta'are mësaru me yo'ojë ja yë'ta'a iye yeja pai yo'ojë
pa'iyere pa'ijë, 21 iye yo'oma'pë, aiñe pajë'ë, iye, cui'ne iyere tseama'ë, më'ë jëtëpi caye'ni?
22 Si'aye jaje caye cato, pai cuañejë ye'yaye a'ë, si'aye ja co'amaña cato iti yo'o macana cara
ja'ñe a'ë. 23 Nuñerepa cayë, ja teaye pa'iohua'i pa'ijë cui'ne capë ai jëaye cuañejë yo'oye ai
ta'ñe yo'oyerepa ña cuañoji, Maija'quëre ti'añu'u cajë yo'oye. Jaje pa'iquëta'are mai capë
yëyere sañope yo'oyere cocai ma'ñe a'ë.

3

1 Mësaru Cristo ja're huëisicohua'i sëte ma'tëmo co'amañare co'ejë'ë, Maija'quë ëja
të'huire Cristo ñu'i hue'ña ayere. 2 Ma'tëmo ayere ai yëjë pa'ijë'ë, iye yeja co'amañare
cuasama'pë. 3 Mësaru cato, tsoe Cristo ja're coni ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësaru pa'iye
yure Cristo ja're Maija'quëna yahuese'epi pa'iji. 4 Jaje pa'ina, Cristo mësaru pa'iyepi ñai co
maca mësaruje i de'oyere pare timësicohua'ipi ñaija'cohua'i a'ë, i ja're coni.

Tsoe Pa'iye Cui'ne Huajëye Pa'iye

5 Jaje pa'iye sëte si'aye mësaru iye yeja aye yëyere ne huea saojë'ë: yequë nomiore,
panita'a yequë ëmëre yo'oyere, ëa ña huesëyere, si'sire yëyere, co'amaña ai tsi'so timëñe
cuasayere. Ja cato de'huasi diusure señeje pa'ye a'ë. 6 Jaje yo'ocohua'ire Maija'quë pëi
nejoñepi daija'coa, ite de'oye sehuocaima'cohua'ire.

7 Ja'në mësaruje jare yo'ojë pa'ahuë'ë. 8 Jaje pa'iquëta'are yure mësarupi si'aye iyere
jeocojë'ë, pëtire, ëa ña huesëyere, co'ayere yecohua'ire tea ju'ijë tutu cayere, cui'ne
mësaru yë'opopi si'si coca cayere. 9 Ja'në pa'ise'ere jeosicohua'i sëte, yure yecohua'ire
cosoye pajë'ë. 10 Huajë pa'iyena, suñasicohua'ire ja pa'iyepi si'a mu'señapi ponaquë saiji,
maire de'huasiquëje pa'iohua'i pa'iyena ite de'oyerepa asa ti'a macaja'a, yo'o tëjiyere
caquë.

11 Jaje pa'ina, huajë pa'iye pacohua'ire cato peoji, griego pai a'ë, judío pai a'ë, caye peoyë,
ca'ni tëacohua'i, tëama'cohua'i, jo'yaohua'i cui'ne jo'ya ne cuañoma'cohua'i. Coa si'a
pai te'e pai pa'iyë, Cristo tsecohua'i, ipi si'aohua'ire pa'i do'ire. 12 Maija'quëpi mësarute
ai oi sahuani i pai pa'ijajë caquë soipi. Jaje pa'iye sëte paire teaye ñani oiyena, de'oye
necaiyere pana, ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'i pa'iyena, a'jicohua'i pa'iyena, cui'ne
yo'o jujama'cohua'i pa'iyena, suñasicohua'irepa pa'ijë'ë. 13 Co'aji, quëco jujahuë caye
peoyerepa. Sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Cajeipi sañope yo'ose'e paquë pa'ito, i co'aye
yo'ose'ere oni yejejë'ë, Ëjaërepa mësarute oi sai de'huacaise'eje pa'ye. 14 Paire oiyena
suñasicohua'irepa pa'ijë'ë, ja oiyepi de'oyerepa. Te'ije pa'iohua'i tsioni pa'iye pa'iji. 15 Jaje
pa'ina, mësarute, Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyepi, mësaru joñoa de'oye cuajaquë caquë
Maija'quëpi soini te'e capë acohua'ire nepi. Jare de'oji cajë pëpajë pa'ijë'ë.

16 Jaje pa'ina, si'anë Cristo cocapi mësaru joyo timëse'erepa pa'ijaquë. Pa'ina, yeco-
hua'ire ye'yajë cui'ne yëhuojë'ë, tañe pa'i cocare papi. Mësaru joyore papi i necaise'ere
pëpajë sihuajë jëjëjë'ë, tsoe toyase'epi, yure toyase'epi cui'ne joyo etayepi. 17 Cui'ne coa
si'aye mësaru caye panita'a yo'oye pa'ito, mai Ëjaë Jesucristore necaiyë cuasajë Jesús
do'ija'a Maija'quëre de'oji cajë pëpajë'ë.

Huejasicohua'i Pa'iye

18 Nëjohua'i mësaru ëjëohua'ire ëjaohua'ire cuasajë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, ja'ë, Cristore
sehuosi nomiohua'i yo'ojë pa'iye. 19 Cui'ne mësaru ëjëohua'ije mësaru nëjohua'ire oijë
pajë'ë, co'arepa jëaye tutu caye peoyerepa. 20 Mamajë mësaruje si'aye mësaru ja'quëohua'i
caye de'oye sehuocaijë'ë, ja'ë, Maija'quë sihuaquë ñañe. 21 Ja'quëohua'i mësaruje mësaru
mamajëre de'oye oijë ye'yajë'ë, jerepa de'oye yo'oye yëja'cohua'ire, tea ju'iñeje yo'ojëna,
co'a de'ojë. 22 Ëjaohua'ire pacohua'i, jo'yaohua'i maña mësaruje mësaru ëjaohua'ire de'oye
sehuocaijë nejë'ë. Iohua'i ña macase'e iohua'ini de'oye iñoñu'u cajë yo'oma'pë. Coa ai
jerepa nuñerepa cuasa joyopi ëjaëre pare pa do'ire yo'ojë'ë. 23 Jaje pa'ina, paini necaiyë
cuasaye peoyerepa co'amaña nejë'ë sihuajë, Ëjaë Jesure necaiyeje pa'ye cuasajë. 24 Jaje
pa'ina, mësaru nuñerepa Ëjaëni Cristore necaisi do'ire, i mësarute i paye ayere isija'quë

api, nesi do'ire. Jare mësaru tsoe asajë yo'oyë. [25] Jaje pa'iquëta'are, co'aye yo'oquë cato,
jare i co'aye yo'ose'eje pa'ye sai cuañoja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre cato peoji
iquëse'ere de'oye yo'ocasi'i cayeje.

4

[1] Mësaruje ëjaohua'i, ma'tëmore mësaru yo'ose'e caja'quëre mësaru Ëjaëre pare paye
sëte jare cuasajë mësarute necaicohua'ire de'oye nuñerepa yo'ojë'ë.
[2] Sëtasicohua'ipi pa'ijë si'anëpi Maija'quëre seje de'oji cajë ite pëpajë pa'ijë'ë. [3] Cui'ne
yëquëreje secacaijë'ë, mai Ëjaëpi i coca quëaja'a sa'ro hui'yocaijaquëre, yahuesi cocare
Cristo ayere cajë quëaja'quëre, ja cocare yë'ë quëaquë pa'i do'ire tsea cuañosiquë pa'iquë.
[4] Sejë'ë, cui'ne yë'ë i coca quëa maca tiñarepa asaye quëa ja'ñere.
[5] Sehuoma'cohua'i ja're pa'ini ñare pajë pa'ijë'ë, si'anë de'oyese'e yo'ojë. [6] Jaje pa'ina,
mësaru coca cayepi saija'iñeje pa'ye de'oyerepa pa'ijaquë cui'ne iohua'i seni asañu'u cajë
señere. Pai ñapere de'oyerepa quëajë sehuocaicohua'i pa'ijë'ë.

Pëpa Tëjiye

[7] Yëquë oiquërepa Tíquico nuñerepa Maija'quë do'iquëpi, yë'ë ja're de'oyerepa mai Ëjaë
co'amaña necaiquëpi, mësarute yë'ë yo'oquë pa'iye quëaja'quë api. [8] Jaje pa'ina, mësarute
yëquë pa'iye quëaquë cui'ne Maija'quëre jerepa yëjë quëaja'quëni mësaru quë'rona jëjo
saoyë. [9] Cui'ne i ja're coni saiji, yëquë oiquërepa, nuñe pa'iquërepa, Maija'quë do'iquë
Onésimoje mësaru aquëje. Jaohua'ipi quëaja'cohua'i a'ë, iño tëto saijë pa'iye.
[10] Aristarcopi yë'ë ja're tsea cuañosiquë pa'iquëpi mësarute pëpa saoji, cui'ne Marcosje
pëpaji, Bernabé mamaëje. Jaëpi mësaru quë'rona saiquë pa'ito de'oye pëpani ñacaijë'ë,
ite. [11] Jesús yequë mami Justo hue'equëje pëpaji, mësarute. Icohua'i a'ë, judío pai
acohua'ipi sehuosicohua'ipi, Maija'quë cuañe te'te ayere yë'ë ja're nesicohua'i, jaohua'ipi
yë'ëre sihua ëaye necaisicohua'i a'ë. [12] Epafrasje mësarute pëpaji, mai Ëjaë Jesucristore
necaiquëpi. Jaë cato mësaru aquë api. Jaje pa'ina, mësaruni cuasaquë si'anëpi Maija'quëre
secacaiji, mësarupi ocue pa'i macarepa pa'ijë Maija'quëna mësaru pa'iyere isisicohua'ire
papi i yëyere yo'ojajë caquë. [13] Yë'ëpi ñaquë a'ë, Epafras mësarute, cui'ne Laodicea
pa'icohua'ire cui'ne Hierápolis pa'icohua'ire ai cuasaquë Maija'quëre sei pa'ina, ñaquë.
[14] Cui'ne Lucas yë'ë oiquë paire jujuquëpi cui'ne Demaspi coni mësarute pëpayë.
[15] Laodicea pa'icohua'ire, Maija'quë do'ijëre pëpacaijë'ë, cui'ne Ninfasreje pëpacaijë'ë,
io huë'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'ireje pëpacaijë'ë. [16] Mësarupi iye toya ja'o ña tëjini
jëjo saojë'ë, Laodicea sehuosicohua'ina, jaohua'ije ñaja'cohua'ire. Cui'ne mësarupi ñajë'ë,
Laodiceapi yë'ë toya daose'e mësaru quë'ro ti'aquëna. [17] Ñeje Arquipore cajë'ë: "Më'ëre
mai Ëjaë necaijaquë caquë cuañe nëose'ere de'oyerepa yo'ojë'ë."
[18] Yë'ë Pablopi pëpaquë iye toya e'que yë'ë jëtë carapëpi toyayë, huanëyema'pë pa'ijë'ë,
yë'ë cosiquëpi pa'iye. Maija'quë oi ñacaiyepi mësaruni pa'ijaquë.

1 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I̱ Cocohua'i Toyaye

1 Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo coni toyayë, iye toya ja'hua. Maija'quë
do'ijëna, Tesalónica daripë pa'icohua'ina Maija'quëna tsioni cui'ne Jesucristo ja're pa'i-
cohua'ina, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi coni coa i̱siyepi, de'oye pa'ijë'ë.

Tesalonicenses Pai I̱ñose'e

2 Mësarute Maija'quë huasose'ere cuasajë si'anë Maija'quëre secacaiyë, de'oji cajë i̱te
pëpayë. 3 Cui'ne mësaru mai Ëjaë Jesucristopi si'aye ne ti̱'acaiye paji cuasajë ocue pa'i
macarepa uteyepi cocaina, si'aye yo'o jujama'pë ai yo'oye pa'itoje quëcohuë. Cui'ne
Maija'quë pa'ire paji cuasayepi co'amaña nehuë. Cui'ne pa̱ire oiyepi pa'ina, yecohua'ire
necaë'ë. Jare si'anë Maija'quë ña huë'ñana cuasajë señë. 4 Maija'quë do'ijë, mësarute
Maija'quëpi oi sahuani nesicohua'i a'ë cuasajë pa'iyë, yëquë. 5 Cui'ne yëquë mësarute
huaso coca quëa maca coa pa̱i yë'ose'e cajë quëaye pa̱huë. Mësarupi asayë, yëquë mësaru
de'oye pa'iyere cajë yo'ose'e, Maija'quë joyo tuture papi yo'ojë cui'ne nuñerepa i̱tirepa
cocare quëayë cajë quëase'e.

6 Quëajëna, mësarupi yëquë pa'iyere cui'ne Ëjaë pa'iyere ye'yehuë, Maija'quë coca asa
do'ire ai yo'oye pa'itoje. Jaje pa'ina, mësaru sihuajë asahuë, Jesús cocare Maija'quë joyopi
sihuaye i̱siquëna. 7 Jaje yo'ojë mësaru de'oye pani i̱ñoñere ti̱'ahuë, si'a Macedonia cui'ne
Acaya sehuosicohua'ire. 8 Mësaru quë'ro huëose'epi mai Ëjaë coca jai saiji, coa si'a hue̱'ña.
Jaje pa'ina, Macedoniase'e cui'ne Acayase'e ti̱'añe papi. Ai jerepa yequë hue̱'ñaje ti̱'api.
Ti̱'aquëna, asayë, mësaru Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere. Jaje pa'ina, yëquë mësaru
ayere cajë quëaye peoyë. 9 Jaje quëaye pajëna, i̱ohua'ipi quëayë, yëquë mësaru quë'ro
do'i saisi maca mësaru yëquëre de'oye pëpani, cui'ne pa̱i de'huase'ere Maija'quë api
cuasase'ere jeoni, Maija'quë huajëquëre pani sehuoni necai huëose'ere. 10 Cui'ne quëayë,
Maija'quë mamaquëpi ju̱'isiquëni huëosiquëpi Ëjaë Jesucristo ma'tëmopi co'i coja'quë api
cajë mësaru utejë pa'iyere. Maire nejoñe daiye huasoquë api, Jesús.

2

Pablo Tesalonicenses Yo'ose'e

1 Maija'quë do'ijë, mësarupi tsoe asayë, yëquë mësaru quë'ro do'i saini coa noni cu'iye
pa̱se'e. 2 Jaje pa'ina, mësarupi tsoe asayë, yëquë ja'në Filiposna ai yo'ose'e, co'acohua'i
a'ë cajë josa yo'ojëna. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi cocaina, quëcojë Maija'quë de'o
coca quëahuë, mësarute, jaiye tutu sañope yo'oye pa'itoje. 3 Jaje pa'ina, yëquë yëhuojë
soiye cato coa tayose'e peoji. Si'sije peoji. Cui'ne coa pa̱ini cosoñu'u cajë cayeje peoye
a'ë. 4 Coa ai jerepa Maija'quëpi i̱ de'o cocare quëaja'cohua'i a'ë caquë ñani sahuani
nesicohua'ipi cayë. Pa̱ini de'oye yo'o i̱ñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa
Maija'quëre pani yëquë joñoa cuasaye ñaquëni cajë yo'oyë. 5 Jaje pa'ina, Maija'quë cui'ne
mësaru pa'iyë, yëquë mësarute ëaye asa cuaño cocapi cajë, cui'ne curire ti̱'añu'u cajë
yo'oye pa̱ñe ñasicohua'i. 6 Pa̱ipi de'oye yëquëre caja̱jë cajë co'eye pa̱huë. Mësarupi pa̱nije
yecohua'ipi Cristo jëjo daosicohua'i a'ë cajë yo'oye pa'iquëta'are pa̱huë. 7 Jaje pa'iquëta'are
coa ai jerepa mësarute oijë de'o pëca ja'co mamajëre ñacaio ai de'huayeje pa'ye yo'ohuë,
mësarute. 8 Yëquë mësarute ai oë'ë. Jaje pa'ina, coa de'o cocase'e quëaye yëye pa̱huë,
cui'ne yëquë pa'iyeje mësaruna i̱siye yëhuë, yëquë mësarute ai oi do'ire. 9 Maija'quë do'ijë,
yëquë pa'iyere cuasajë, ñamiñapi cui'ne mu'señapi co'amaña nehuë. Ja yo'ose'e mësarupi
asayë. Mësaru acohua'ipi yëquëni cocañu'u cajë ai yo'oma'cohua'ini cajë yëquëpi nehuë,
Maija'quë coca quëa maca.

10 Mësaru cui'ne Maija'quë pa'iyë, yëquë nuñere papi si'si peoyepi, yecohua'ije co'aye
yo'oyë caye peoyere papi, yo'ojëna, ñasicohua'i. 11 Cui'ne mësarupi asayë, yëquë mësarute
pa̱i ñapere jerepa yëjë yo'oye ne huëose'ere cui'ne oicohua'i pa'ijëna, ca yë'huase'ere

pëca ja'quë mamajëre yo'oyeje pa'ye. 12 Jaje yo'ojë cui'ne cuañehuë, mësarute Maija'quëre
sehuosicohua'irepa pa'iyere pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'ojë. Ipi mësarute soipi, i cuañe
te'tere, cui'ne i de'oyere pare i ja're coni pajacohua'ire cahuë.
13 Yëquë quëajëna, asani de'hue Maija'quë cocare pa'ë cajë sehuohuë, mësaru. Pai
quëaye a'ë cuasajë sehuoye pahuë, nuñerepa Maija'quë cocare pare iye mësaru sehuose'e.
Jaje pa'ina, mësaru sehuose'ere cuasajë Maija'quëre de'oji cajë pëpajë señë. Maija'quë
cocarepa sëte mësarute itipi yo'oquë pa'iji, sehuocohua'ire. 14 Mësaru Maija'quë coca
sehuo do'ire ai yo'oyë, mësaru cajeohua'ipi sañope yo'ojëna. Judío pai sehuocohua'ireje
iohua'i cajeohua'ipi sañope yo'ojëna, ai yo'ohuë, Cristo Jesús tsecohua'ipi. Jaohua'ire
yo'ose'eje pa'ye yo'oyë, mësaruteje. 15 Iye judío paipi Ëjaë Jesure huaë'ë, Maija'quëre
quëacaicohua'ire huaise'eje pa'ye, cui'ne yëquëreje pëijë eto saohuë. Maija'quëre cui'ne
si'aohua'ire sañope yo'oyë. 16 Jaje yo'ojë judío paipi ëseyë, Maija'quë coca judío pai
peocohua'ire huaso cuañojajë cajë quëayere. Jaje yo'ojë jero sa'na iohua'i co'aye yo'oyere
mëoñë. Jaje yo'ojë pa'icohua'ire yureta'a, titapi, Maija'quë iohua'ire ai yo'oyepi sai ja'ñe.

Pablopi Yëji, Tijupë Sani Ñañe Tesalónica Pa'icohua'ire

17 Maija'quë do'ijë, mësarute jeoni so'ore pa'inije huanëyema'pë paë'ë. Si'anë cuasahuë,
ñama'pë pa'inije, ai esa sani ña'ñe nëina. 18 Yë'ë Pablopi coa si'anëpi sani ñasi'i caquëta'a ti
saiye pahuë, Satanáspi, huati ëjaëpi ëse do'ire. 19 ¿Jaje pa'ina, ique a'ni yëquë uteye, yëquë
sihuaye cui'ne yëquë nere pahuë cajë cuasa ja'ñe? Mësaru a'ë, Ëjaë Jesucristo dai maca
yëquë sihua ja'ñe. 20 Jaje pa'ijë'ë, mësaru a'ë, yëquë de'oyerepa nese'ere ñajë sihua ja'ñe.

3

1 Mësarute cuasayepi quëcoye peoyena, te'i Atenasna pëasi'i cuasahuë. Cuasani pëaquë
2 Timoteore Maija'quë do'iquëre Cristo huasoquë coca quëaquëre jëjo saohuë, jaëpi
mësarute tutu isicai cui'ne mësaru Maija'quë pa'ire paji cuasayere jerepa paye necaijaquë
caquë. 3 Necaina, mësaru acohua'ipi te'ije ai yo'oye pa'itoje yo'o jujama'pë pa'ijajë caquë
jëjo saohuë. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai jaje ai yo'o ja'ñe pa'iye. 4 Iyere mësarute
quëahuë, maire ai yo'oye pa'ija'coa cajë. Mësaru ja're yëquë pa'i maca, iti case'epi ai
yo'oye ti'api, mësaru asase'eje pa'ye. 5 Jaje pa'ina, quëcoyepi peoquëna, Timoteore jëjo
saohuë, mësaru Maija'quëre pa'ire paji cuasajë pa'iyere seni asaja'quëre. Yeque huatipi
co'aye yo'oyena ne taouna, yëquë mësarute quëase'epi do'i peoye pa'ima'quë caquë jëjo
saohuë.
6 Yure Timoteo mësaru quë'ropi co'ini quëapi, mësaru de'oye Maija'quë pa'ire paji
cuasajë cui'ne yecohua'ire oijë pa'iyere. Cui'ne quëapi, mësaru yëquëre yëjë cuasajë
pa'iyere. Cui'ne yëquë mësarute ña ëaquëna, pa'iyeje cui'ne mësaruje yëquëre ña
ëaquëna, pa'iyë quëapi. 7 Maija'quë do'ijë, yëquë co'a ju'ijë cui'ne ai yo'ojë pa'icohua'ini,
mësaru ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere quëaquëna, asani
sihuahuë. 8 Mësaru jaje Ëjaëre ocue pa'i macarepa tuiyere asarena, yëquëre huajë
pa'i huëose'eje pa'yerepa nëiji. 9 ¿Jaje pa'ina, me Maija'quëre cajë pëpaye'ni mësaru
necaiyere ai sihuayere yëquë joñoana ta'ye saise'erepa pani Maija'quë ña hue'ñana?
10 Mu'señapi cui'ne ñamiñapi Maija'quëre señë, jëjo saojë'ë cajë, mësarute sani ñajë
mësarute Maija'quë pa'ire paji cuasaye caraye si'aye ne ti'acañu'u cajë.
11 Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi cocaijaquë yëquë mësaru quë'ro do'i sai ja'ñe.
12 Jare ipi mësarute paire oiye cui'ne sa'ñe ai oijë pa'iye necaijaquë, yëquë mësarute oiyeje
pa'ye oija'cohua'ire. 13 Jare ipi mësarute, mësaru joñoana ocue pa'i macarepa cuasajë
pa'iye nejaquë. Nequëna, de'ocohua'irepa pa'ijë'ë, co'aye yo'o do'i peocohua'ire papi,
Maija'quë Diusu ña hue'ñana, mai Ëjaë Jesucristo i tsecohua'i de'ocohua'irepa ja're dai
maca.

4

Maija'quë Sihuaquë Ñañere Pa'iye

[1] De'oji, jäje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, Mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi cuäñejë
señë, Maija'quë sihuaquë ñañere, yëquë ye'yase'ere jerepa yo'ojë pa'ijäjë cajë. Tsoe
mësarupi jäje pa'iyë.
[2] Jäje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai Ëjaë cuäñe tutupi yëquë ye'yajë quëase'e, mësaru
yo'o jä'ñere. [3] Maija'quë sihuaquë ñañe iye a'ë, i tsecohua'irepa pa'ijë yequë nomiore
pänita'a yequë ëmëre ti yo'oma'pë pa'iye a'ë. [4] Pai ñape nëjohua'ire pajë, de'oyerepa
pa'ijë, iohua'ire ëjaohua'ire ñajë paye a'ë. [5] Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyeje pa'ye
yo'oma'pë pa'ijë'ë, tëto saiperepa ëaye nëiñepi cui'ne co'aye yëyepi airepa pa'i do'ire. Jäje
pa'ina, [6] Maija'quë do'iquëre ti i paye josa yo'ocaima'pë pa'ijë'ë, iye yë'ë quëase'e aye. Jäje
yo'ocohua'ire, mai Ëjaëpi tuturepa säija'quë api, yëquë mësarute yo'o ma'ñe a'ë quëase'eje
pa'ye. [7] Jäje pa'ina, Maija'quë maire soima'ë paji'i, si'sire yo'ojë pa'ijä'cohua'ini. Coa
ai jerepa ina isisicohua'ipi pa'ijä'cohua'ini soipi. [8] Jäje pa'ina, iye ye'yayere päipi co'aye
a'ë cajë asaye coecohua'i pani, pai iti ye'yacohua'ini coema'pë pa'iyë, Maija'quëni coeyë,
mësarute i de'o joyo isisiquëni.
[9] Tsoe Maija'quëpi mësarute sä'ñe oijë pa'iye ye'yasi do'ire, Maija'quë do'ijëjä'a sä'ñe
oijë pa'iye aye toyaye päñë. [10] Jäje pa'ina, mësaru si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre Mace-
donia pa'icohua'ire oijë pa'iyë. Jäje pa'iquëta'are jero sa'na ai päire oiyepi mësarute
pa'ijäquë cajë cuäñeñë. [11] Yecohua'ire josa yo'oma'pë de'oye pa'ijë'ë, mësaru co'amañare
pase'e nejë. Yëquë cuäñese'eje mësaru jëñapi nejë pa'ijë'ë. [12] Jäje pa'ijëna, sehuoma'co-
hua'ije mësarute ëjaohua'ire ñaja'cohua'ire, cui'ne mësarute carayeje peojä'core.

Mai Ëjaë Dai Jä'ñe

[13] Maija'quë do'ijë, sehuoma'cohua'i cato jü'isicohua'i huëiye peoji cuasacohua'ipi
ai oiyë. Jäje pa'ina, mësarupi jäohua'i oiyeje jü'isicohua'ire ai oima'cohua'ini caquë,
jü'isicohua'ire yo'oye quëasi'i. [14] Jesús jü'isiquëpi huëji'i, mai asayeje pa'ye, cui'ne pa'ye
Maija'quëpi si'aohua'ire Jesure sehuoni jü'isicohua'ire Jesús jä're coni dajä'quë api.
[15] Jäje pa'ina, cayë, mësarute mai Ëjaë ayere ye'yaye sëte. Mai huajëcohua'i Ëjaë dai maca
pa'icohua'i jü'isicohua'ire du'ru tëto saiye päja'cohua'i a'ë. [16] Järe ipi mai Ëjaë ma'tëmopi
cuäñequë yë'ore papi, tutu quë'ipi, cui'ne huiñaohua'i Ëjaërepa yë'opi, cui'ne Maija'quë
duruhuëpi coni jui maca cajejä'quë api. Jä maca Cristore sehuoni jü'isicohua'ipi du'ru
huëijä'cohua'i a'ë. [17] Huëtena, jä maca mai huajëcohua'ipi huëisicohua'i jä're coni mëijë
peo de'otona, siri quë'rona säñope ti'aja'cohua'i a'ë, Ëjaëre pare. Ti'ani i jä're coni ti
pa'ijä'cohua'i a'ë. [18] Jäje pa'ina, iye cocare sä'ñe cajë yo'o jujahuë cuasacohua'ire tutu
isijë'ë, jerepa sihuajë yëjë yo'ojä'cohua'ire.

5

[1] Iti daijä'a mu'se cui'ne iti tëcahuë toyaye päñë, Maija'quë do'ijë. [2] Tsoe mësarupi asayë,
mai Ëjaë dai mu'se cato co'amaña imaquë ñami daiyeje pa'ye dasipi. [3] Pai de'oji jo'cua
pa'ire payë, si'aye de'oji ca maca coa nejoñepi ti'asipi, jäohua'ire, nomio tsi coa huëocona,
a'si huëoyeje pa'ye. Jä maca jëaye peoji. [4] Maija'quë do'ijë, mësaru cato nea hue'ñare
pa'ima'pë pa'iyë. Co'amaña ñaë yo'oquëna, ña quëquëyeje pa'ye mai Ëjaë da tita mu'se,
ña quëquëye. [5] Si'aohua'i mësaru mia hue'ña acohua'i a'ë, mu'se acohua'i a'ë. Ñami cui'ne
neañe acohua'i peoyë. [6] Jäje pa'ina, mai cäiñe peoji, yecohua'i yo'oyeje. Coa ai jerepa
sëtasicohua'ipi nuñerepa pa'iyere ñajë pañu'u. [7] Jäje pa'ina, cäicohua'i cäiñë, ñami. Cui'ne
cono cuepecohua'i cuepeyë, ñami.
[8] Jäje pa'iquëta'are mai mu'se acohua'i cato ñare pajë nuñere pare tayo ma'ñere pa'iye
pa'iji. Maija'quë pa'ire paji cuasayena cui'ne päire oiyena süñani, soldado i coti saihuë
quëna cäñapi süñani jëayeje pa'ye, cui'ne huaso tëjisicohua'i pa'i jä'ñere uteyena, soldado
quëna mapë püani jëayeje pa'ye jëañu'u. [9] Maija'quë nejoja'cohua'ini maire soima'ë paji'i.
Coa ai jerepa mai Ëjaë Jesucristo do'ipi huasosicohua'i pa'ijäjë caquë soipi. [10] Jäje pa'ina,
Jesucristo mai do'ire jücacaji'i, maipi i jä're coni jü'isicohua'i panije, cui'ne huajëcohua'i

pa'inije pa'ijajë caquë. [11] Jaje pa'ina, pai ñape yecohua'ire tutu isicaijë, yo'o jujahuë
cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'oye necaijë'ë. Noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sëte.

Pablo Yëhuose'e Sehuosicohua'ire

[12] De'oji, yure mësarute Maija'quë do'ijëre señë, mësaru ja're pa'ijë co'amaña nejë.
Iyere yo'ojë'ë cajë, cui'ne yëhuojë, mai Ëjaë yëyeje yo'ojë mësarute sacohua'ire, mësarupi
ëjaohua'ire ñañe pa'iji, caquë. [13] Jaje pa'ina, mësarute iohua'i necai do'ire cuasajë ai oijë
ëjaohua'ire ñajë pajë'ë. Pai ñape sa'ñe de'oye yo'ojë, jo'cua pa'ijë'ë.
[14] Cui'ne Maija'quë do'ijë cuañeñë, mësarute, neñe josa coecohua'ire yëhuojë'ë, caquë.
Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ire cocaijë'ë, Jesús yo'oyere jerepa yëjë yo'oja'cohua'ire,
cui'ne cocaijë'ë, Maija'quëre cuasaye tutu peocohua'ire. Si'aohua'ire de'oye cuasajë
dahuëre yo'ojë cocaijë pa'ijë'ë.
[15] De'hua ñajë pa'ijë'ë, te'ije yequëpi co'aye yo'ouna, cui'ne co'ayepi saisi'i caquë
yo'oma'ë pa'ijaquë, coa ai jerepa sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë, cui'ne si'aohua'ire yecohua'ire
de'oye yo'oyere cuasajë'ë.
[16] Si'anë sihuacohua'i pa'ijë'ë. [17] Si'anë Maija'quëre sejë pa'ijë'ë. [18] Si'aye mësarute
daiye Maija'quëna yëye a'ë. Jaje pa'ina, de'oji cajë Maija'quëre pëpajë'ë, Cristo Jesure
sehuocohua'i sëte.
[19] Toa yayoyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo pa'iyere. [20] Cui'ne coecaima'pë
pa'ijë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i caye pa'ito. [21] Asani si'aye nuñere pa'ni iti cajë neñani
de'oyese'e de'huajë'ë. [22] Si'aye co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë.
[23] Jare ipi Maija'quëpi, jo'cua de'oye pa'iye paquëpi, mësarute nuñerepa de'ocohua'ire
necaijaquë, necani mësaru pa'iye si'aye joyo, cuasaye cui'ne capë ti si'si te'te peocohua'ire
pare ñacai pajaquë mai Ëjaë Jesucristo dai mu'sere caquë. [24] Mësarute soisiquë ti
tayoma'quë api. Jaje pa'ina, i case'eje pa'ye ne ti'aja'quë api.

Pëpa Tëjiye

[25] Maija'quë do'ijë, yëquëre Maija'quëre secacaijë'ë.
[26] De'oye sihuayepi sihuajë, pëpacaijë'ë, si'a sehuosicohua'ire.
[27] Mai Ëjaë cuañequërepa do'ipi ca nëoñë, mësarute, iye toya ja'hua si'aohua'ire
Maija'quë do'ijëre ña asojë'ë caquë.
[28] Mai Ëjaë Jesucristopi mësaruna i coa necaiyepi yo'oquëna, pa'ijë'ë.

2 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I̱ Cocohua'i Toya Cose'e

1 Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo coni iye toya ja'hua Tesalónica daripë
acohua'ina, Maija'quë Diusuna cui'ne mai Ëjaë Jesucristona tsiosicohua'ina toyayë. 2 Diusu
Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi necaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë, cajë.

Maija'quë Co'ye Yo'ocohua'ire Sai De'huaye

3 Mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayepi ai jerepa ai de'oquëna, cui'ne paire oiyepi jero
sa'na ai jerepa oiye pa'ina, Maija'quëre si'anë mësaruni cuasajë Maija'quëre sejë de'oji cajë
pëpayë. 4 Cui'ne mësaru yecohua'ipi josa yo'ojëna, neñañere quëcojë Maija'quë pa'ire paji
cuasa do'ire pa'iyere, yëquëpi sehuosicohua'i ja're coni de'oyerepa yo'oye'ni cajë sihuayë,
mësaru pa'iyere. 5 Iye yo'oyepi Maija'quë pai ñape yo'ose'ere ca de'huaquëpi nuñerepa
yo'oyere. Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute de'ocohua'ire pare ëja de'huaji, i cuañe te'te
cacaja'cohua'ire ja ai yo'o do'ipi.

6 Jaje pa'ina, nuñere pa'ë, mësarute, josa yo'osicohua'ire Maija'quëpi ai yo'oyepi
iohua'ire saiñe. 7 Mësaruni ai yo'osicohua'ini pëa huajëyere isiquë, yëquë ja're coni. Iye
yo'oye cato pa'ija'coa, Ëjaë Jesús i huiñaohua'i tutu quë'iohua'i ja're coni ma'tëmopi toa
coro ne'su mëiñeja'a ñai maca. 8 Ja maca Maija'quë pa'iye asaye coesicohua'ire, cui'ne
Jesús huaso coca asaye coesicohua'ire si'sequë nejosi'quë daija'quë api. 9 Ja maca jaohua'i
ti nejo cuañoja'cohua'i a'ë, Ëjaërepa cui'ne i de'o tuturepa peo hue'ñana, so'ona. 10 Jaje
nejo cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, mai Ëjaë Jesús i tsecohua'ire de'ocohua'ire pare
nesi'quë dai maca, ite sehuocohua'i si'aohua'i ite ña quëquëjë de'oquëre pa'ni ca maca,
cui'ne mësaruje te'e coni sihuaja'cohua'i a'ë, yëquë quëajëna, sehuosicohua'ipi.

11 Maija'quëpi mësarute de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë caquë soipi. Soisicohua'ipi
jare ti'ajajë cajë si'anë Maija'quëre secacaiyë. Cui'ne i tutupi si'aye mësaru de'oye neñe
yëjë cuasaye, cui'ne mësaru Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi co'amaña neñe cocani
ti'ajaquë cajë señë. 12 Señë, cui'ne Jesucristo mamipi de'oyerepa ca cuañose'e pa'ijaquë
cajë mësarute de'oye necai do'ire, cui'ne mësaruje i do'ire de'oye ca cuañojajë cajë.

2

Ti Co'aquë

1-2 Mai Ëjaë dai ja'ñere cui'ne mai i ja're tsiojai ja'ñere asacohua'ipi, Ëjaë dai mu'se
tsoe ti'api, yëquë toyase'e a'ë cajëna, asani so'o dai cocare asani panita'a jaje Maija'quë
iñopi cayena asani ai cuasa huesëma'pë pa'ijë'ë, cajë mësarute Maija'quë do'ijëre jaje
cuasama'pë cayë. 3 Coso cuañoma'pë pa'ijë'ë. Ja yë'ta'a Ëjaë dai mu'se ti'ama'në du'ru
macarepa cato Maija'quëre ai sañope yo'oyepi pa'ija'coa. Pa'ina, ne huesë hue'ña
mamaquëre papi co'aquëre papi etaja'quë api, iye yejana. 4 Jaëpi ai jerepa pa'i a'ë caquë
sañope yo'oja'quë api, si'aye Diusu mami hue'eyere panita'a pai señere. Jaje yo'oquë
Maija'quëre se huë'ena cacani ja'runi yë'ë a'ë, Diusu caquë yo'oja'quë api.

5 Yë'ë iye ayere tsoe mësarute quëahuë, mësaru ja're pa'i maca, cuasajë'ë. 6 Yure
mësarupi tsoe asayë, co'aquërepa eta mu'se ja ti'ama'ëna, i etaye ësequëre. 7 Jaje
pa'iquëta'are tsoe yo'o huëose'epi pa'iji, co'ayerepa yo'o ja'ñe, yahuese'e pa'iye, coa
ite ësequë Maija'quë joyo iye yejapi eta saiyese'e carapi. Ja maca tsoe co'aquëre papi
pa'ija'quë api. 8 Pa'ina, Ëjaë Jesucristopi dai i yë'opo tutupi sëco hueaquë, i dai miañepi
ite peo hue'ñarepa nejoja'quë api. 9 Iquë co'aquërepa cato Satanás cocaiyepi yo'oquëpi
daija'quë api, si'a huati tutu paquëpi, cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñe co'a tutupi yo'o iñoquëpi.
10 Ja tutupi yo'oquë nejo hue'ña saicohua'ire cosoja'quë api, nuñerepa cocare asani huaso
cuañoni pa'iye coesicohua'ire. 11 Jaje pa'ina, Maija'quë ësema'ë coa ñaji, jaohua'ire,
nuñerepa cocare sehuoye coesicohua'ipi tayose'ere itire pa'ë cajë cosoyere sehuojajë
caquë. 12 Sehuoni co'ayese'e sihuacohua'ipi si'aohua'i nejosicohua'i pa'ijajë caquë.

Sahuasicohua'i Pa'iye

13 Maija'quë do'ijë, Ëjaë oicohua'irepa, Diusupi mësarute sahuani soipi, mësarupi
nuñerepa coca asa do'ipi, cui'ne Maija'quë joyopi, de'ocohua'ire necai do'ipi du'ru
huasosicohua'i pa'iye ti'ajajë caquë. Jaje pa'ina, yëquë mësaru do'ire, si'anë Maija'quëre
de'oji cajë pëpaye pa'iji. 14 Jaje pa'ina, iyere caquë mësarute yëquë i huaso coca quëayeja'a
soipi, mai Ëjaë Jesucristo de'oyerepa pajajë caquë.
15 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, yëquë mësaruna ñajë ye'yase'ere, cui'ne yëquë
toya saose'ere huanëyema'pë ocue pa'i macarepa tuijë'ë. 16 Mësarute Diusu, Maija'quëpi
cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi maire oi de'oye necaiquëpi, maire ti ca yë'huaye isisiquëpi,
cui'ne de'oyere pare utejë pa'iye isisiquëpi, 17 jaëpi mësaru joñoana jerepa yëjë neñe
isiquë, mësarute ocue pa'i macarepa ñacai paquëna, mësaru cayepi, cui'ne mësaru neñepi
de'oyerepa pa'ijaquë.

3

Yëquëre Secacaijë'ë

1 De'oji. Maija'quëre do'ijë, yëquëre secacaijë'ë, iyere cuasajë, mai cocapi si'a hue'ña
esa ti'aquëna, paipi sihuajë sehuo ja'ñere mësaru sehuose'eje pa'ye. 2 Jai pai yecohua'i
Maija'quë pa'iji cuasama'cohua'i pa'iye sëte, secacaijë'ë, co'aye yo'oyena dahuëyesico-
hua'ipi josa yo'oye paja'cohua'ire, yëquëre. 3 Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë i case'eje pa'ye
yo'o ti'aquëre papi mësarute ocue pa'i macarepa paquë ñacaijaquë, co'aye mësaru neñe
peoja'core. 4 Jaje pa'ina, cuasayë, mai Ëjaëpi cocaina, nejë pa'icohua'ipi, yëquë cuañese'eje
sehuojë neja'cohua'i a'ë, jeoñe peoyerepa. 5 Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi mësarute cocaijaquë
Diusu oiyeje pa'ye yecohua'ire oi ja'ñe, cui'ne ai yo'onije, Cristo tutu isiyepi quëcocohua'i
pa'i ja'ñe.

Co'amaña Neñe

6 Maija'quë do'ijë, mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi cuañeñë, co'amaña neñe
coe Maija'quë do'iquëpi yëquë ye'yase'eje pa'ye pa'ima'quëre tsiomapë pa'ijë'ë. 7 Tsoe
mësarupi asayë, yëquë ye'yase'e tuicohua'i pa'iye. Yëquë mësaru quë'ro pa'i maca
co'amaña nema'pë pa'iye pahuë. 8 Cui'ne aoje do'i peoye aiñe pahuë. Saijë aë'ë, iti tse
acohua'ina. Jaje pa'ina, ñami cui'ne mu'se co'amaña nehuë, mësaru acohua'ini dëquëyeje
pa'ye yo'oyere coejë. 9 Mësarupi yëquëre cocaiye pa'iji cajë señe pa'iquëta'are, co'amañare
nehuë, mësarupi yëquëna ye'yeni nejë pa'i ja'ñere cajë. 10 Yëquë ja yë'ta'a mësaru ja're pa'i
maca ñeje ye'yahuë: co'amaña neñe coequë, aoje aiñe pajaquë. 11 Jaje pa'iquëta'are asayë,
jaro mësaru quë'ro acohua'ipi ti co'amaña nema'pë coa pa'ijë, co'amaña necohua'i cayeje
pa'ye yecohua'ire quëajë cu'iyë, cajëna. 12 Jaje pa'ina, jaohua'ire mai Ëjaë Jesucristo cuañe
tuture papi cuañeñë, co'amaña nejajë iohua'i nese'ere aija'cohua'i.
13 Maija'quë do'ijë, de'oye yo'oye jeoma'pë pa'ijë'ë. 14 Mësaru acohua'ipi yëquë cajë iye
toya saose'ere sehuocaima'cohua'i pa'ito, ñani jaëpi paji cani ite tsioma'pë pa'ijë'ë, ite
huajëya'ye nëija'core. 15 Jaje yo'ojëta'a ite mësaru pëiquëre pama'pë pa'ijë'ë, coa ai jerepa
yo'jeire yëhuoyeje pa'ye yëhuojë'ë, ite.

Tëjiyerepa Case'e

16 De'oji, mai Ëjaëpi mësaru ja're pa'i, jo'cua pa'iye Ëjaëpi mësarute i pa'iyere isijaquë
si'anëpi jajese'e.
17 Iye me cato yë'ë Pablopi pëpaquë toyayë, yë'ë jëtëpi, iye toya e'quena ñani yë'ë toya
saocoa, cuasajajë caquë. Toya tëji hue'ña si'aye yë'ë toya saoye jaje toyaquë a'ë. 18 Mai Ëjaë
Jesucristopi de'oye mësarute si'aohua'ire necaina, pa'ijë'ë. Jaje pa'ijaquë.

1 TIMOTEO

Pablo Toyase'e, Timoteona

1 Yë'ë Pablo, Jesucristo jëjo saoquë a'ë, maire huasoquë Diusu cuañeñepi, cui'ne mai
Ëjaë Jesucristo mai utejë pa'iquëpi. 2 Maija'quëre pa'ire paji cuasa do'ire yë'ë mamaquë
a'ë, më'ë. Jaje pa'ina, iye toya ja'hua toyayë, Timoteo më'ëre. Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë
Jesucristopi coni më'ëre de'oye necaijë, teaye ñani oiyere, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere
isijajë.

Tayo Ye'yase'ere De'hua Ñañe

3 Nuñerepa ye'yama'pë tayo ye'yacohua'ire më'ëpi, jaje ye'yama'pë pa'ijajë caquë jao-
hua'ire yëhuojaquë cuasani Efeso daripëna pëajë'ë, cuañehuë, yë'ë ja yë'ta'a Macedonia
saima'në. 4 Aipë coca cocaiye paji, Maija'quë pa'ire paji cajë asa ti'añe. Jaje pa'ina, aipë
coca cui'ne aiohua'i pa'ise'e co'ye ye'yama'pë pa'ijajë jaohua'i. Ja cato sa'ñe pëti coca
caye a'ë.
5 Yë'ë cato, de'o joyore papi, de'oye cuasayere papi, cui'ne Maija'quë pa'iji nuñerepa
asayepi, pai ñape yecohua'ire oijë pa'ijajë caquë cuañeñë, iye. 6 Iyere yecohua'i yo'oma'pë
tayo sani coa cocase'e cacohua'i de'ohuë. 7 Jaje tayo saicohua'ipi paire Maija'quë coca
ye'yacohua'i pañu'u, cajë. Yo'ojëta'a huesëyë, iohua'i cayeque. Cui'ne asa ti'ama'pë
pa'iyë, iohua'i care payë cajë ye'yayere. Jaje pa'ina, nuñerepa ye'yayë, cuasajë tayoyë.
8 Maija'quë Moisésre cuañese'e de'oye a'ë, iti cayeje pa'ye ye'yato. Tayo ye'yatota'a
co'aji. 9 Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'e de'oye yo'ojë pa'icohua'ini caquë pa'iye paji.
Cuañese'e cato, co'acohua'i asa ja'ñepi pa'iji. Jaohua'i cato Maija'quëre sañope yo'oco-
hua'ipi, cuañese'ere sehuoma'cohua'ipi, si'si yo'ocohua'ipi, yo'o ma'ñere yo'ocohua'ipi,
cui'ne Maija'quëre Ëjaëre papi cama'cohua'ipi, coa si'aye Maija'quëre ti'añu'u cajë
yo'oyere cue'cuecohua'ipi, ja'quëohua'ire huaicohua'ipi, paire huaicohua'ipi, 10 yëquë
nomiore, panita'a yeco ëmëre yo'ocohua'ipi, ëmëohua'ija'a sa'ñe yo'ocohua'ipi, paire
tseani yecohua'ina isicohua'ipi, cosocohua'ipi cui'ne care payë cajë coa cosocohua'ipi,
cui'ne de'o cocare sañope cacohua'i asa ja'ñepi pa'iji, Maija'quë cuañese'e. 11 Maija'quë
de'oquëpi iye de'o cocare huaso cocare pare yë'ëpi quëacaijaquë caquë cuañe nëopi.

Maija'quë Teaye Ñani Cocaise'e

12 De'oji, caquë pëpayë, mai Ëjaë Jesucristore, i co'amaña yë'ëpi tayoma'ë nuñe neja'quë
api, caquë tutu isiquë, ite necaiquëre nesiquëre. 13 Yë'ë cato ja'në Jesure sañope caquë,
sehuosicohua'ire tseaquë, cui'ne co'aye caquë yo'oquë paë'ë. Pa'ina, sehuoma'quëpi
huesëquë yo'oji cuasani Maija'quëpi yë'ëre teaye ñani oi cocaji'i. 14 Jaje yo'oni mai Ëjaëpi
yë'ëre jaiye de'oyere isipi, Maija'quë pa'ire paji cuasayere cui'ne paire oiyere Cristo Jesús
ja're tsioni pa'ijë, mai payere.
15 Nuñerepa caye a'ë, Cristo Jesús co'acohua'ire huasosi'i caquë iye yejana daise'ere,
si'aohua'i asaye pa'iji. Jaje pa'ina, yë'ëre ai jerepa co'aquëni huasopi. 16 Jaje pa'ina,
Maija'quëpi yë'ëre teaye ñani oi cocaji'i. Jaje pa'ina, si'aye Jesucristo yo'o juja ma'ñere
iñosi'i caquë yë'ëre huasopi. Jaje pa'ina, yure yë'ë jeteyo'je ite sehuoja'cohua'ire iñoquë
a'ë, ti pa'iye ti'aja'cohua'ire. 17 Jaje pa'ina, Ëjaërepa de'oquëre pani ti pani huesë ëjaëre
pani sihuajë pañu'u, juni huesëma'quëni, paije ñama'quëni, cui'ne te'i Diusure pani. Jaje
pa'ijaquë.
18 Maija'quëre quëacohua'ipi ai tsoe më'ë yo'o ja'ñere case'eje pa'ye de'oye yo'ojaquë
caquë cuañeñë, Timoteo yë'ë mamaquë më'ëre. Jaje case'epi cocaina, Maija'quë pa'ire paji
cuasaquëni cui'ne de'oyerepa cuasaquëpi de'oyerepa yo'ojë'ë. 19 Yecohua'i iohua'i de'oye
cuasajë pa'iye quëayere sehuocaima'pë yo'ojë, iohua'i Maija'quë pa'ire paji cuasayere ne
huesoni co'a de'ohuë. 20 Jaje yo'ohuë, Himeneo cui'ne Alejandro. Jaje yo'osicohua'ini
yë'ëpi Satanásna isihuë, co'aye cacohua'ipi Maija'quëre co'aye caye pañere ye'yejajë
caquë.

2

Maija'quëre Sẹñe Ye'yaye

1 Iyere du'ru macarepa yo'ojë pa'ijẹ'ë caquë cuạñeñë, si'aohua'ire iye yeja pa'icohua'ire
sẹcacaijë Maija'quë necaiyere de'oji cajë pëpayere, necaire pajẹ'ë cajë sẹñere, ai teaye
cajë sẹñere. 2 Cui'ne pạire cuạñecohua'ire cui'ne pại ëjaohua'irejẹ sẹcacaiye pa'iji, mai
sehuosicohua'ipi de'oye jọsa yo'oma'pëna, sihuajë pa'iyere cajë. 3-4 Jạje pa'ina, Maija'quë
maire huasoquëpi si'aohua'i huasosicohua'i pa'ijë i̱ nuñerepa cocare asa ti̱'ajajë caquë
yëquë sëte ai sihuaquë ñaji, mai sẹcacaiye. 5 Te'i api, Maija'quë. Cui'ne te'i api, Jesucristo,
pại de'osiquë, maire ti̱ohua'i pa'isicohua'ini Maija'quë jạ're cọni tsioye necaiquë. Yequë
peoji. 6 Jesucristopi si'aohua'ire huasojạ'a do'ire jụni sạicaji'i. Jạje yo'oquë i̱ñopi, i̱ oi
necaiyere. Jạ i̱ñose'ere si'anë i̱repa pa'iye asaye pa'iji. 7 Jạ coca necaiyere caquë yë'ëre
coca quëacaiquëre cui'ne i̱ jëjo saoquëre nepi. Judío pại peocohua'ire Maija'quë pa'ire
paji cuasayere cui'ne nuñerepa cocare ye'yajạquë caquë. Quëare payë. Cosoye pạñë.

8 Yëyë, yë'ë si'a huẹ'ña pa'icohua'ipi ëmëohua'i Maija'quëre sẹcohua'i pani, de'o jẹ̈ñapi
mëajë, de'o joyore papi, pẹ̈ti peocohua'ipi, cui'ne yecohua'ire sạñope case'e peocohua'ire
papi sẹñere. 9 Cui'ne nomiohua'ijẹ de'oye cạña ju'ijajë, nomiohua'irepa ju'iyepi, co'aye
ña cuạño ma'ñere, ëja de'ocohua'i pani, tëto saiperepa naña yoni, curi nese'ere jua nëoni
cui'ne jaiye yi'yo sẹ'huoni pạnita'a jai do'i cạñare sụñani de'ocore pa'ë cajë yo'oma'pë
pa'ijẹ'ë. 10 Coa ai jerepa de'o co'amaña neñepi i̱ñoñe pa'iji, Maija'quëna i̱ohua'i pa'iye
i̱sisicohua'i pa'iye. 11 Nomiohua'i cato Maija'quë coca ye'ya huẹ'ña jo'cuarepa dahuëre
ñu'ijë asaye pa'iji. 12 Cui'ne nomiohua'ire ẹ̈seyë, jai pại tsi'si sitona ye'yaye. Cui'ne
ẹ̈seyë, ẹ̈mëohua'ire meñe quëcoyejẹ. Coa ai jerepa de'oye jo'cua asaye pa'iji, nomiohua'i
cato. 13 Maija'quëpi ai tsoejẹ Adánni du'ru de'huapi, jạ jeteyo'je de'huapi, Evare. 14 Cui'ne
du'rujẹ Adánpi coso cuạñoma'ë paji'i. Nomiopi coso cuạñoni co'ayena tọme huesëo.
15 Jạje pa'iquëta'are nomio huaso cuạñoja'coa, i̱opi mamajëre de'oye ñacaio ai de'huacopi,
Maija'quë pa'iji cuasacopi pạire oicopi, cui'ne de'oyere pare yo'oco pa'icopi.

3

Sehuosicohua'i Ëjaohua'i Pa'iye

1 Sehuosicohua'i ëjaë pa'iye yëquë cato de'o co'amaña yo'oyere pare yëji. Nuñerepa
cayë. 2 Jạje pa'ina, sehuosicohua'i ëjaë cato de'oye pa'iquëre papi pa'iye pa'iji, sạñope
yecohua'ijẹ caye peoquëpi, te'ore nëjore paquëpi, tạ'ñe yo'oquëpi, tạ'ñe asaquëpi,
de'oyerepa pa'iquëpi, cui'ne pạipi i̱ huë'ena saijëna, si'anë de'oye pëpaquëpi, cui'ne
de'oye ye'yaquëpi pa'iye pa'iji. 3 Cọno cuepema'quëpi, uihuaye yëma'quëpi, pạire de'oye
yo'oquëpi, jo'cua de'oye pa'iye yëquëpi, cui'ne curire oima'quëpi pa'iye pa'iji. 4 De'oyerepa
i̱ huë'e pa'icohua'ire cuạñequëpi pa'iye pa'iji. Mamajëpi i̱ cuạñeñe de'oye sehuocohua'ipi,
cui'ne i̱te ëjaëre ñajëna, pa'iquëpi. 5 Jạje i̱ huë'ere de'oye cuạñema'quë pani, ¿me cui'ne
Maija'quëre sehuosicohua'ire de'oye ñacaijạ'quë a'ni, huesëquë pani? 6 Jạje pa'ina, co'aji,
sehuosicohua'i ëjaë pa'iye, yure maca sehuosiquëpi. Yure maca sehuosiquëpi coa jerepa
pa'i a'ë cuasayese'e ti̱mëni yo'oquë huati ne huesë sitona cui'ne ne huesëye pa'i do'ire.
7 Cui'ne yequejẹ sehuoma'cohua'ipi de'oquë api cajë ëjaëre ñaquëpi pa'iye pa'iji. Jạje pa'ipi
huati huạterë nesicona, cuẹni dema'ë cui'ne co'aye cama'pëna pa'ijạ'quë api.

Sehuosicohua'i Cọcaicohua'i Pa'iye

8 Jạje cui'ne sehuosicohua'ire necaicohua'ijẹ yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ico-
hua'ipi pa'iye pa'iji, i̱ohua'i ca nëose'ere si'a yë'quë maca yo'ocohua'ipi, cui'ne cọno
cuepema'cohua'ipi, cui'ne cosojë curiquë nema'cohua'ipi pa'iye pa'iji. 9 Maija'quë i̱ñosi
cocare mai sehuoyere de'oye de'huacohua'ipi, pa'iye pa'iji. Mai cuasa joyopi sạñope caye
ti peocohua'ipi. 10 Du'ru macarepa neñañe pa'iji, jạohua'ire. Neñajëna, caraye peojë,
yureta'a sehuosicohua'ire necaicohua'i pa'iye pa'iji. 11 Cui'ne nëjohua'ijẹ yecohua'ipi ëjao-
hua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi, cui'ne co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi,
tạ'ñe yo'ocohua'ipi, cui'ne i̱ohua'i ca nëose'ere si'aye de'oye yo'ocohua'i pa'iye pa'iji.

12 Maija'quëre sehuocohua'ire necaiquë cato te'ore nëjore paquëpi, i mamajëre cui'ne i
huë'e pa'icohua'ire de'oye cuañequëpi pa'iye pa'iji. 13 Sehuosicohua'ire necaicohua'ipi
iohua'i yo'oyere de'oye necohua'i pa'ito, yecohua'ipi de'ocohua'i a'ë cajá'cohua'i a'ë.
Cajëna, ai jerepa sihuajë quëcojë Cristo Jesús cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

Maija'quë Iñose'ere Mai Sejë Pa'iye

14 Esa sani ñañe yëyë, më'ëre. Jaje pa'iquëta'are toyayë, iye. 15 Yë'ëpi tsoe nëiquë pa'ito,
më'ëpi Maija'quë pai tsëcapëre de'oye yo'oye asasiquëpi de'oye yo'ojaquë caquë toyahuë.
Maija'quë huajëquërepa tsecohua'ini cayë. Nuñerepa cocare pajë nejocai ma'ñe cajë
sañope yo'ocohua'ini. 16 Mai sehuojë señe jaiyere pa'ë, pai asa ti'a ma'ñe.
Cristopi paije pa'i daji'i,
Maija'quë joyopi quëapi, i pa'iyere.
Huiñaohua'ipi ite ai cuasajë ñahuë.
Si'a yeja pa'icohua'ire quëahuë, i coca.
Quëajëna, paipi ite sehuohuë.
Maija'quëpi ite i de'o huë'ñare pana sapi.

4

Maija'quëre Cuasase'ere Jeocoja'cohua'i A'ë

1 Tiñarepa quëaji, Maija'quë joyopi ñeje: Tëji mu'seña jai pai Maija'quë pa'iji cuasayere
jeocoja'cohua'i a'ë, caquë. Coa coso joñoa ye'yayere tuijë, huatiohua'i ye'yayere ye'yejë.
2 Jaje yo'ojë, quëna tarapë ucopi ëo huesose'eje pa'iohua'ipi de'oye pa'iye ti cuasama'-
cohua'ipi cayere asaja'cohua'i a'ë, nuñerepa pa'ima'cohua'ipi coso paipi ye'yayere.
3 Jaohua'ipi huejaye co'aji, caja'cohua'i a'ë, cui'ne aiñere ësejá'cohua'i a'ë, nuñerepa coca
asacohua'ipi de'oji cajë Maija'quëre pëpajë sejë ai ja'ñere de'huase'ere. 4 Jaje pa'ina, si'aye
Maija'quë de'huase'e de'oye a'ë. Jaje de'oyere maipi coeye co'aji. Jaje pa'ina, coa ai jerepa
Maija'quëni de'oji cajë pëpajë itire pajë cui'ne aiñe de'oji. 5 Maija'quë cocapi cui'ne mai ite
señepi de'oyerepa necaiji.

Jesucristo De'o Jo'yaërepa Pa'iye

6 Më'ëpi iyere Maija'quë do'ijëre ye'yaquë, cui'ne më'ëje Maija'quë pa'ire paji cuasayere
ani huajëquë pa'i cui'ne më'ëre ye'yase'ere yo'oquë pa'ini, Jesucristo de'o jo'yaërepa
pa'ija'quë a'ë, më'ë. 7 Jaje pa'ina, ti asacaima'ë pa'ijë'ë, iye yeja aipë coca huesëjë caye.
Maija'quë co'amaña necaiyere pare yo'oquë ye'yejë'ë. 8 Më'ë tutu quë'i pa'ija'quë caquë ai
cuasajë yo'oye a'ri maña cocaiye a'ë. Maija'quëre de'oyerepa pa'iye cato iye yeja pa'iye,
cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñeje cocaiye a'ë. 9 Iye caye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i
asacaijë sehuoye pa'iji. 10 Jaje pa'ina, i co'amañare tuturepa yo'ojë nejë pa'iyë, Maija'quë
huajëquëre pana quëco pajë, si'aohua'ire ite sehuocohua'ise'ere huasoquëna.

11 Jaje pa'ina, iye cocare cuañequë ye'yaye pa'iji, më'ë. 12 De'hua ñaquë pa'ijë'ë, më'ëre
posëni co'aye cajë cue'cuejë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayepi, më'ë yo'oyepi, paire oiyepi,
Maija'quë pa'ire paji cuasayepi, cui'ne nuñerepa de'oyese'e yo'oquë pa'iyepi iñojë'ë,
sehuosicohua'ire. Iohua'ije më'ë pa'iyeje pa'ija'cohua'ire. 13 Ja yë'ta'a yë'ë ti'ama'në
Maija'quë toya pëpëre si'a pai sehuosicohua'i asajëna, ñaquë quëajë'ë. Jaohua'ipi
jerepa yëjë yo'o jujama'pë pa'ija'cohua'ire. Jaje ye'yajë'ë. 14 Maija'quëpi quëaquëna,
sehuosicohua'i ëjaohua'i jëñapi më'ëna patojë secacaijëna, Maija'quëpi ta'ñe yo'o ja'ñeje
isise'ere de'hua ñacai itire yo'ojë'ë.

15 Jaje pa'ina, iye de'o co'amañase'e yo'oquë pa'ijë'ë, de'oyere yo'oquëpi seña maca
de'oquë pa'ina, si'ahua'i ñaja'cohua'ire. 16 Më'ë pa'iye, cui'ne më'ë yecohua'ire ye'yaye
de'hua ñaquë, si'aye ocue pa'i macarepa yo'oquë pa'ijë'ë. Jaje më'ëpi iyere yo'oquë co'ye
huaso cuañoquëna, cui'ne më'ë caye asacohua'ije huaso cuañoja'cohua'i a'ë.

5

Sehuosicohua'i De'oye Yo'ojë Pa'iye

[1] Aire tutu cama'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa më'ë ja'quëre yëhuoyeje pa'ye caquë yëhuojë'ë.
Posëohua'ini më'ë yo'je tsire yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë. [2] Ai nomiohua'ini më'ë ja'core de'oye
yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë. Cui'ne nomi tsini më'ë yo'je tsi nomiohua'ire cuasaquë yo'oyeje
pa'ye yo'ojë'ë, co'aye cuasaye peoyepi.

[3] Necaicohua'ire peocohua'ini hua'jeohua'ire cocaijë'ë. [4] Jaje pa'iquëta'are hua'jeopi
mamajëre cui'ne naje tsire paco pa'ito jaohua'ipi cocaiye pa'iji, iohua'i tsëcapë acore. Jaje
yo'ojë pëca ja'quëohua'ire cui'ne ñecuëohua'ire saija'cohua'i a'ë, ai de'huasi do'i. Jaje
cocaiyere Maija'quë sihuaquë ñaquë api. [5] Jaje pa'ina, cocaicohua'ire peocopi te'o maca
nëasicoa, hua'jeorepa. Jaje pa'iopi Maija'quëpi cocaija'quë api cuasaco mu'seña cui'ne
ñamiña seo pa'ico. Jaje seo pa'iconi cocaiye pa'iji, sehuosicohua'ipi. [6] Jaje pa'iquëta'are
hua'jeopi si'aye io capë yëyere yo'orojaico cato tsoe ju'isicoa, huajëco pa'icota'a. [7] Iyere
yo'ojë'ë caquë cuañejë'ë, nuñerepa de'oyese'e yo'ocohua'i pa'ija'cohua'ire. [8] Jaje pa'ina,
sehuosiquëpi i huë'e acohua'i pa'iyere cuasama'ë, de'oye ñacaima'quë pani, sehuo-
ma'quëre seña maca co'aquë pa'iye pa'iji. Jaje pa'i pani sehuosiquë a'ë ca ti'añe peoji.

[9] Hua'jeohua'ire toya pëpëna toyaye pa'iji, sesenta ometëca pacopi cui'ne te'ire ëjëre
pasiconi. [10] De'oye yo'ocona, yecohua'ipi ñasiconi, mamajëre de'oye ai de'huasiconi, io
huë'ena do'i daicohua'ire de'oye pëpaco pa'isiconi, sehuosicohua'ire nëcañoa tsoacaisi-
coni, ai yo'ocohua'ire cocaio pa'isiconi, jaje si'aye de'oyese'e nesi'i cato yo'oco pa'isiconi,
toyaye pa'iji.

[11] Nomi tsipi hua'jeohua'i pa'ito toyama'ë pa'ijë'ë, hua'jeohua'ire toya pëpëna. Iohua'i
capë yëyepi pa'ina, huejañu'u cajë yo'ojë Cristore tuiye jeoni, [12] iohua'i necañu'u ca
nëose'ere ne ti'ama'pë jai do'i quë'iohua'i de'ocohua'i a'ë. [13] Cui'ne yequeje, huë'ña
ñape cu'ijë josaohua'i de'oni, cui'ne co'a coca cacohua'i de'oni coa si'aye yo'ojë ti caye
pa'ñe pa'yere carojaicohua'i a'ë. [14] Jaje pa'i do'ire nomi tsipi hua'jeohua'i pani huejajajë
cayë, huejani mamajëre pajë, huë'e ñacaicohua'i pa'ijajë. Pa'ijëna, huatije cue'cuema'ë
pa'ija'quëre. [15] Jaje pa'ina, yecohua'i nomi tsi hua'jeohua'ipi Cristore tuiye jeoni huati
ëjaëna pe'te huesëhuë.

[16] Sehuosi nomiopi io tsëcapë acohua'ini hua'jeohua'ire pani cocaiye pa'iji. Sehu-
osicohua'ipi cocaija'cohua'i a'ë cajë uteye peoye. Sehuosicohua'i cato cocaicohua'ire
peocohua'ini cocaicohua'i a'ë.

[17] Sehuosicohua'i ëjaohua'ire ai oiye pa'iji, sehuosicohua'ire de'oyerepa sacohua'ipi,
cui'ne Maija'quë cocase'e quëajë de'oye ye'yacohua'ire. [18] Jaje pa'ina, Maija'quë toya pëpë
caji: "Duruhueque yë'opo sëama'pë pa'ijë'ë, ise'equë ai tsa'cujaquë." Cui'ne yequeje caji:
"Co'amaña nequëre saiñe pa'iji, i yo'o do'i."

[19] Sehuosicohua'i ëjaëre sañope co'aye caye pa'ito asama'ë pa'ijë'ë, cayahua'i panita'a
toasocohua'i i yo'ose'e ñacaicohua'ipi peoto. [20] Ja yë'ta'api co'ayere yo'ojë pa'icohua'ire-
ta'a yëhuo quëcojë'ë, si'aohua'i ña hue'ñana. Yecohua'ije jaje yo'oye co'aye a'ë cuasajë
ca'raja'cohua'ire. [21] Cuañeñë, më'ëre, mai Diusu cui'ne mai Ëjaë Jesucristo, cui'ne
huiñaohua'i i sahuasicohua'i ña hue'ñana, iye cuañese'ere te'ohua'ise'ere yeque yo'oma'ë,
si'aohua'ire si'a yë'quë macarepa yëhuojaquë caquë. [22] Jaje pa'ina, më'ëpi yecohua'ire
esarepa patoquë secacaiye pajë'ë, iohua'i co'aye yo'o do'ire sai coñe pa'iji. De'oyerepa
cuasani yo'ojë i aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'ijë'ë. [23] Ëtapë a'si ju'iquë sëte ocose'e
ucuma'ë pa'ijë'ë, o'sa conoje a'ri maña ucujë'ë, më'ë ëtapë cocai ja'ñe.

[24] Yecohua'i co'aye yo'oye si'a pai tiñarepa ñañe pa'iji, ja yë'ta'a iohua'i yo'ose'e ña
de'hua hue'ña saima'ë. Yecohua'i co'aye yo'oyere jeteyo'je dahuëre asaye pa'iji. [25] Jaje
cui'ne de'oye yo'oyeje yequere tiñarepa ña cuañoñe pa'iji. Yequere ñama'pë pa'ise'ere
jeteyo'je ñañe pa'iji. Si'anë yahuese'epi pa'i carajaiñe peoji.

6

[1] Co'amaña necaija'cohua'ire jo'ya nesicohua'i pani mësaru ëjaohua'ire ca'rajë ñajë'ë,
jaohua'ipi co'aye Maija'quë mamire cui'ne i coca mai ye'yayere sañope cama'pë pa'i-
ja'cohua'ire. [2] Panita'a co'amaña necaija'cohua'ire jo'ya nesicohua'ipi sehuosicohua'ini

ëjaohua'ire pani jëoma'pë pa'ijë'ë, sehuosicohua'i a'ë cajë, ëjaohua'ire ñajë paye. Maija'quëre sehuosicohua'ipi te'e Maija'quë do'ijëpi paire oicohua'ipi, co'amaña ne cuañoñe sëte jerepa de'oye necaiye pa'iji. Jaje caquë iyere ye'yaquë quëajë'ë.

Pa'iye Cui'ne Mai De'oye Cuasaye

3 Yequë paipi mai Ëjaë Jesucristo ye'yase'eje pa'ye ye'yama'ë, cui'ne mai nuñerepa
Maija'quëre sejë yo'oyeje pa'ye ye'yama'ë pani, 4 huesëquëpi ye'yaji, jerepa pa'i a'ë
cuasaquëpi. Jaje pa'ipi ju'i dahuëje pa'ye paji, sañope ca ëayere. Jaje pa'ina, japi si'aye
co'ayere cuasaye huëoji: yecohua'i payere ëa ñajë pëti ëaye cuasaye, te'e cuasa ma'ñe
co'acohua'i a'ë cajë te ju'iñe, coa cacohua'i a'ë cuasaye. 5 Jaje cuasacohua'ipi sa'ñe pëti coca
ti jëoma'pë cajë pa'iyë, nuñe cuasama'cohua'i ja're, nuñerepa coca asa ti'ama'cohua'ipi,
Maija'quëre sehuoni pa'iye ye'yaye curi neñe a'ë cuasacohua'i ja're. Jaje uihuayë. 6 Jaje
pa'iquëta'are, co'amaña pa'ina, cui'ne peoquëna, sihuaquë pa'iquëse'ere, Maija'quëre
sehuoni pa'iye ye'yaye, jaiye curi neñeje pa'ye pa'iji. 7 Mai iye yeja dai maca co'amaña
peocohua'i daë'ë. Daisicohua'ipi cui'ne mai ju'i maca iye yejapi peocohua'i saija'cohua'i
a'ë. 8 Jaje pa'ina, maipi ao maña cui'ne mai ju'i cañña pani sihuajë pañu'u. 9 Jaje pa'iquëta'are
jaiye curiquë pañu'u, cacohua'i cato jaiye do'i peoyere yëyena quëcoma'pë huati huaterë
nesicona cacayë, iohua'ire co'a de'huaquë, de'oye pa'ise'ere nejocaiyena, ti ne huesë
hue'ñana sayena. 10 Jaje pa'ina, curiquë oiye cato si'aye co'aye cuasaye huëoye a'ë. Jaje
yecohua'i jaiye curiquë yë do'ire Maija'quëre pa'ire paji cuasase'e jëoni ai yo'oyena ne
huesëni ai yo'ojë pa'iyë.

De'oye Maija'quë Cocare Quëaye

11 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë jo'yaë sëte si'aye co'ayere coequëpi nuñerepa yo'oquë
pa'ijë'ë, Maija'quëre necaiquëpi, pa'ire paji cuasaquëpi, paire oiquëpi, yo'o jujama'quëpi,
cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasa joyo peoquëpi. 12 Ti pani huesëjaquë caquë Maija'quëpi më'ëre
sahuani soipi. Soisiquëpi Maija'quë pa'iji, mësaru cuasayere de'oyerepa quëahuë, jai pai
asajëna. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oye yo'ojë'ë, ti pa'iyere pacohua'ipi.
13 Jaje pa'ina, Maija'quë si'a co'amaña pa'iye isiquë cui'ne Jesucristo Poncio Pilatore
de'oyerepa i pa'iye quëcoquë iñosiquë ña hue'ñana cuañeñë, më'ëre. 14 Yëhuo quëcoye
peojaquë cani de'oye yë'ë më'ëre cuañese'e sehuocai yo'ojë'ë. Yeque ponani yo'oma'ë
pa'ijë'ë, mai Ëjaë Jesucristo dai macaja'a. 15 Iti yo'o maca ti'aëna, Maija'quëpi si'aye iyere
ne de'hua saoja'quë api, te'i si'aye pa'irepa de'o Diusu tutu quë'ipi, cuañecohua'i mëñe
Ëjaëre papi, cui'ne ëjaohua'i mëñe Ëjaëpi. 16 Jaë api, te'i ti ju'ima'quë, pai tsiojaima'tore mia
hue'ñare pa'iquë, te'e pai macaje ñama'quë, cui'ne ña ti'añeje ti peoquë. ¡I tse pa'ijaquë
si'anëpi, Ëjaërepa pa'iye cui'ne i jerepa tutu quë'i pa'iye! Jaje pa'ijaquë.

17 Cuañejë'ë, jaiye iye yeja co'amaña pacohua'ire, jerepa pa'iohua'i a'ë, cuasama'pë
pa'ijajë, cui'ne iohua'i co'amañana quëcoma'pë pa'ijajë. Ja cato coa carajaiñe a'ë, coa
ai jerepa Maija'quëna quëcojë pa'ijajë, mai pa ja'ñere caquë coa si'aye jaiye isiquëna.
18 Cuañejë'ë, cui'ne de'o co'amañare yo'ojë jaiye de'oye yo'oyere, co'amañaje pa'ye paja'-
cohua'ire, pajë peocohua'ire cocaijajë, iohua'i co'amañapi. 19 Jaje yo'ojë, jaiye co'amaña
tsi'so timëja'cohua'i a'ë, yequë mu'se ti pani huesëyere pa ja'ñere.

Timoteore Ca Tëjiye

20 Timoteo de'hua ñaquë pa'ijë'ë, më'ëre de'oye yo'oja'quë api cuasa nëose'ere. Asama'ë
pa'ijë'ë, iye yeja do'i peo coca, ta'ñe asayere pa'ë caye, coa cosoye a'ë. 21 Yecohua'i
Maija'quëre pa'ire paji cuasacohua'ipi jare ta'ñe asayere pa'ë cajë yo'ojë, tsoe ne huesëhuë,
tiñena.

Maija'quëpi mësarute necaina, de'oye pa'ijë'ë. Jaje pa'ija'quë.

2 TIMOTEO

Pablopi Toya Cose'e Timoteona

1 Yë'ë, Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë pa'iyë, Cristo Jesuna tsioni pa'iye
ti'añe ca nëose'ere quëaja'quëpi. 2 Jaje pa'ina, toyayë, iye toya ja'hua yë'ë mamaquë
Timoteona, yë'ë oiquëna. Diusu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi ñacai teaye ñaquë
coocaina, ti se co'a ju'ima'pë de'oye pa'ijë'ë caquë.

Cristo Yo'ose'ere Quëaye

3 Mu'seña cui'ne ñamiña señe ñape më'ëre cuasani Maija'quëpi ñacaiji, caquë pëpayë,
ite, de'oye cuasayere papi yë'ë necaiquëna, yë'ë aipë yo'ojë pa'ise'eje pa'ye. 4 Cui'ne
huanëyema'ë si'anë cuasayë, yë'ë jeo saina, më'ë oi co etoquëna, ñase'ere. Jaje pa'ina,
më'ëni ña huajë'ñe nëina, ai cuasaquë pa'iyë. 5 Jaje cuasayë, më'ëpi nuñerepa Maija'quë
pa'iji cuasaquë yo'ose'ere ñasi do'ire. Jaje cui'ne du'ru macare paje më'ë ñeco Leoidapi
cui'ne më'ë ja'co Eunicepi Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi paë'ë. Jaje pa'ina, më'ëje cui'ne
cuasaquë pa'iji caquë nuñerepa cayë.

6 Yë'ë jëtëpi më'ëna pato maca Maija'quëpi më'ë yo'oja'a tuture isipi. Jaje pa'ina,
cuañeñë, më'ëre. Toa ja'jë tsëoñeje pa'ye yo'ojë'ë, itire. 7 Jaje pa'ina, Maija'quë ca'ra joyore
isima'ë paji'i, maire. Coa ai jerepa tutu quë'i joyore paire oiyere cui'ne asare pajë de'oye
pa'iyere isipi.

8 Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo do'ire quëacaijë'ë, huajëya'ye peoquëpi. Cui'ne i do'ire
yë'ë tsea cuañosiquë pa'ina, ñani huajëya' coema'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa huaso coca
quëajë ai yo'oyere yë'ëje quëaquë pasi'i cuasajë'ë, Maija'quë tutu isiyepi. 9 Jaje pa'ina,
Maija'quëpi huasoni soipi, i ja're tsioni de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'ini. Ja yë'ta'a yeja
de'huama'në maire oji'i, Cristo Jesús necai ja'ñere caquë. Jaje pa'ina, i cuasase'ere yo'oquë
huasopi, maire. Mai neñepi ti'añe pahuë. 10 I tsoe cuasase'ere yureta'a Jesucristo dani juni
huesë tutu pa'ise'ere nejo maca, cui'ne huaso cocapi, ti ju'ima'pë pa'iyena necai maca,
iñopi.

11 Iye coca quëaja'quëre ca nëosiquë a'ë. Jaje pa'ina, Jesús jëjo saoquë sëte quëaquë,
ye'yaquë pa'iyë.

12 Ja do'ire ai yo'oyë. Jaje ai yo'oquëta'a huajëya'ye peoquëpi yo'oyë, yë'ë quëcoquëre
paye sëte. Jaje pa'ina, asayë, tutu quë'ipi yë'ëre de'oye ñacaija'quë api, i ca nëose'ere ne
tëji mu'seja'a.

13 Yë'ë nuñerepa pa'yere ye'ya iñose'eje pa'ye tuijë'ë. Cui'ne Jesucristo ja're tsioni
pa'ijë paire oiyere, cui'ne Maija'quë pa'iji cuasajë pa'iyere pa'ijë'ë. 14 Maija'quë joyo maire
pa'iquë coocaiyepi de'hua ñacaijë'ë, de'oye ye'yayere Maija'quë nuñerepa cocare isise'ere
necaija'quë api caquë.

15 Tsoe më'ëpi asayë, si'aohua'i Asia yeja pa'icohua'i yë'ëre jeocojëna, cui'ne jaohua'i
ja're coni Figelo cui'ne Hermogenes jeose'e.

16 Onesíforo tsëcapëre mai Ëjaëpi oi teaye ñaquë cocaijaquë. Cosiquë yë'ë pa'ina,
jaohua'ipi huajëya'ye cosiquëni yo'oma'quëpi cama'ë sihua ëaye jaiye de'oye yo'o huasopi,
yë'ëre. 17 Jaje yo'oquëpi Roma ti'asi maca co'e jujani jeoma'ë co'equë ti'api, yë'ëre. 18 Jaje
pa'ina, mai Ëjaëpi ja mu'serepa oi teaye ñacaijaquë Onesíforore. Më'ë ñaquëna, maire
Efeso pa'i maca, cocaise'eje pa'ye cocaji'i. Jare më'ëpi tsoe asayë.

2

De'o Jesucristo Soldado

1 Yë'ë mamaquë më'ë cato Cristo Jesús isi tutupi pa'ijë'ë. Jaje pa'i, 2 yë'ë jai paire
quëaquëna, më'ë asase'ere ne ti'acohua'ire pana, ta'ñe de'oye yecohua'ire se ye'yaja'co-
hua'irepa ña cuañocohua'ina cuañe nëojë'ë, ye'yaja'cohua'ire.

3 Më'ë yë'ë ai yo'oyeje pa'itoje quëcojë'ë, Jesucristo de'o soldado sëte. 4 Ti te'ije soldadopi
soldado peocohua'i yo'oyere cui'na yo'oma'quë api, jare i ëjaërepa cuañese'e de'oyerepa

sehuojạ'quë caquë. [5] Jạje cui'ne cạ'a yo'oquëpi cạ'a yo'ocohua'ire cuạñese'ere yo'oma'ë
pani ca nëosi co'amaña ịñe peoji. [6] Tsio nequë cato ị pa jạ'ñere du'ru tëaquë api, jạ yë'ta'a
yecohua'i pạjëna. [7] Iye yë'ë case'ere cuasaquëna, mai Ëjaëpi cọcaina, si'aye asa tị'añe pa'iji.
[8] Huạnëyema'ë pa'ijẹ'ë, Jesucristore jụ'isiquëpi huëisiquëre David tsëcapë aquëre. Yë'ë
jạë ayere huaso coca quëayë. [9] Iye de'o coca quëa do'ire ai yo'onije quëcoquë quëayë,
pạire huani jẹoquëre sëayejẹ quẹ̈na meapi sëasiquë pa'inije. Jạje yë'ë pa'iquëta'are de'o
coca cato quẹ̈na meapi sëa ma'ñe a'ë. [10] Jạje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'ijë Maija'quë
sahuasicohua'ipi huasosicohua'i pa'ijë de'oyere pare ti pa'iyere tị'ajajë caquë si'aye ai
yo'onije quëcoyë.
[11] Iye nuñerepa caye a'ë.
Maipi Cristo jạ're jụ'isicohua'i pani ị jạ're cọni pa'ijạ'cohua'i a'ë.
[12] Ai yo'onije ọcue pa'i macarepa ịte tuisicohua'i pani ị jạ're cọni cuạñeja'cohua'i a'ë.
Ịte ñama'cohua'i a'ë casicohua'i cato ịje ñama'quë a'ë cajạ'quë api.
[13] Mai cato yo'o jujacohua'i a'ë. Jạje pa'iquëta'are ị cato yo'o jujama'quë api.
Ị case'ejẹ ne tị'aquë api. ¿Me neni ị ca nëose'e necaima'ë pa'iquë'ni?

Co'amaña Nequërepa Pa'iye

[14] Iyere huạnëyema'ë quëa sëtoquë cuạñejë'ë. Sạ'ñe cama'pë pa'ijạjë do'i peo cocare,
ca huëoni. Jạ sạñope caye ti cọcai ma'ñe a'ë. Coa ai jerepa yecohua'i de asacohua'ini
co'aye neñe a'ë. [15] Jạje pa'ina, më'ë cato co'amaña nequërepa ca'raye peoquëre pajẹ pa'i
pasi'i caquë, de'oyerepa Maija'quëre ịñosi'i caquë, Maija'quë cocare nuñerepa ye'yajẹ'ë,
tayoye peoyerepa si'aye më'ë ai cuasaye ja'ye yo'oquë. [16] Jạje pa'ipi iye yeja do'i peo cocare
cama'ë pa'ijẹ'ë. Jạje cacohua'i cato jero sa'na ai jerepa co'ayena ne huesëyë. [17] Jạje ne
huesëcohua'i ye'yapi ai a'sio jai saiyejẹ pa'ye yo'oji. Jạje Himeneo cui'ne Fileto ye'yayë,
[18] nuñerepa cocare tayo saicohua'ipi jụ'isicohua'i huëiye tsoe tëto saji'i cajë. Jạje cajë
nuñerepa de'oye asacohua'ire ca cọ'me huesojë yo'oyë. [19] Jạje caye pa'itojẹ Maija'quë
nesico quẹ̈na pëjẹ pa'io jëaco ñu'cuema'cona toyasico pa'iji, ñeje: "Ëjaëre papi ñaji, ị
tsẹcohua'ire." Cui'ne yequejẹ caji: "Si'aohua'i Cristo pại a'ë cacohua'i cato co'aye yo'oyere
jẹocosicohua'i pa'iyë."
[20] Jai huë'e sạ'nahuëre sẹ̈'ño curiquëpi cui'ne po curiquëpi de'huasi co'amañase'e
pa'ima'coa. Pa'icoa, cui'ne sọquë cui'ne ya'o de'huasi co'amañaje. Jạ yeque de'oyerepa
cato ëjare pase'e ne jạ'ñepi pa'iji. Cui'ne yequepi si'a co'amaña coa nerojại jạ'ñepi pa'iji,
ya'opi, cui'ne sọquëpi de'huase'e cato. [21] Ëjaëre pana ịsisiquëpi ëjare pase'e yo'ojạ'quë
pasi'i cani si'aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'iye pa'iji. Jạje pa'ipi de'o co'amañare pase'e
neñe pa'iji.
[22] Pọsëohua'i co'aye yëyere catijẹ̈'ë. Catini nuñerepa pa'ijẹ̈'ë, Maija'quë pa'iji cuasayere,
pạire oiyere cui'ne jo'cua de'oye si'aohua'i jạ're pa'iyere. Jạje pa'ipi de'o joñoare papi
mai Ëjaëre tsẹcohua'i jạ're cọni pa'ijẹ̈'ë. [23] Cui'ne huesëcohua'ipi, ye'yema'cohua'ipi
sạ'ñe cajëna, asaquë ịohua'i jạ're cọni cama'ë pa'ijẹ̈'ë, më'ëpi tsoe asaquë. Jạ cato pẹ̈ti
ëayena saye. [24] Mai Ëjaërepa jo'yaë cato sạ'ñe pẹ̈ti cocare caquë uihuaquë pa'iye peoji.
Jạre yo'oma'ë si'aohua'ire de'oye yo'oquë pa'iye pa'iji, de'oye ye'yaquëpi tayocohua'ire
quëcoquë de'oye yo'oquëpi. [25] Sạñope co'aye cacohua'ire joyore papi oi quëa nu'ñequëpi
jerepa pa'i a'ë, cuasama'quëpi Maija'quëpi cọcaina, jạ'në yo'ose'e jẹoni Maija'quëna
pọnëni nuñerepa cocare asajạ'cohua'i a'ë cuasaquëpi. [26] Cui'ne huati tsẹani ị yëye
yo'ojạ'cohua'i a'ë caquë pạcohua'ipi de'hue ña sëtani jëajạ'cohua'i a'ë, caquë utequë
pa'iye pa'iji.

3

Pại Tëji Mu'seña Yo'oye

[1] Tëji mu'seña co'a mu'seña pa'ijạ'coa. Jạre më'ë asaye pa'iji. [2] Jạ mu'seña pại cato
curi ai oicohua'ipi cui'ne co'ye de'oye pa'iyese'e cuasacohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë, jerepa
pa'i a'ë cuasacohua'ipi. Cui'ne yë'ëpi jerepa de'oye yo'oquë a'ë cajë co'ye ịohua'ijạ'a
sihuacohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë. Jạje pa'iohua'ipi Maija'quëni sạñope cajạ'cohua'i a'ë. Pëca

ja'quëohua'ire sehuocaima'cohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. Nesi do'ire pëpa toma'cohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quëre sehuoyere ti oima'cohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. [3] Paire
oima'cohua'i cui'ne ai yo'ocohua'ire ñani ti cocaima'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Co'a
cocaohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne iohua'i yëye quëco ti'ama'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.
Ti oiye peoyerepa yo'ocohua'ipi si'aye de'oyere ai sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.
[4] Cajeohua'i cayeje pa'ye cajë cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne ti ja'rujaima'cohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë. Yë'ë jerepa pa'i a'ë cajë co'ye sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne
Maija'quëni coejë coa iohua'i yëyese'e co'eja'cohua'i a'ë. [5] Maija'quëre sehuosicohua'i
yo'oyeje pa'ye yo'ojëta'a coa caja'cohua'i a'ë, nuñerepa Maija'quëre sehuosicohua'i pa'i
tutu peocohua'ipi.

Jaje pa'iohua'ire tsioma'ë pa'ijë'ë. [6] Jaje yo'ocohua'i acohua'ipi, nomiohua'i co'ayena
timësicohua'ipi coa si'aye yëcohua'i pa'i huë'ñana cacarojaijë cajeohua'i de'ojëna, tutu
peocohua'ipi, si'aye iohua'i yëyere necaija'cohua'i a'ë. [7] Si'anë ye'yejëta'a ja nomiohua'i
ti nuñerepa pa'iyere asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. [8] Tsoe hue'ña caya dahuëohua'i
Janes cui'ne Jambre sañope Moisésre yo'oa'huë'ë. Jaje cui'ne jaohua'ije sañope yo'o-
ja'cohua'i a'ë, nuñerepa cocare, co'ayese'e cuasa ëmëohua'i de'osicohua'ipi, Maija'quë
pa'iji cuasayere ne huesosicohua'ipi. [9] Jaje pa'iquëta'are si'a pai iohua'i yo'oye asa ti'ani
huesëohua'ipi yo'oyë, cajë sehuoma'pëna. Ai jerepa yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, Moisésre
caya ëmëohua'i sañope yo'o jujajë pa'ise'eje yo'oja'cohua'ipi.

Tëjiyerepa Pablo Timoteore Cuañese'e

[10] Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ë ye'ya iñose'ere, yo'oquë pa'iyë, yë'ë pa'ise'ere,
yë'ë nesi'i cuasase'ere, Maija'quë pa'iji cuasase'ere, yë'ë paire oise'ere, yë'ë quëcose'ere,
sañope yo'oye pa'itoje, [11] cui'ne yecohua'i josa yo'ojëna, ai yo'onije yë'ë quëcose'ere.
Cui'ne më'ëpi asayë, jeto Antioquía, Iconia cui'ne Listra daripëa pa'i maca josa yo'ojëna,
ai yo'oquëna, Ëjaëpi si'aye jare nejocani de'oye pa'iye isise'e. [12] Nuñerepa cayë, si'aohua'i
Jesús ja're tsioni pa'iye yëcohua'i cato jaje ai yo'oja'cohua'i a'ë, yecohua'ipi josa yo'ojëna.
[13] Jaje pa'iquëta'are, co'acohua'i cui'ne cosocohua'i cato jero sa'na ai co'ayere yo'ojë
yecohua'ire cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, coso cuañosicohua'ipi pa'ijë.

[14] Jaje pa'iquëta'are si'aye më'ë iye a'ë, itirepa caquë asa huesëse'ere ocue pa'i macarepa
yo'oquë pa'ijë'ë. Më'ëpi asayë, më'ëre ye'yasicohua'ire. [15] Cuasajë'ë, cui'ne më'ë cato
tsihua'ë pa'inëna Maija'quë toya pëpë caye asaquë a'ë. Më'ëre japi de'oye yo'oquëre
ye'yaquë cui'ne huasosiquë pa'iyena saye pa'iji, Cristo Jesuni pa'iji cuasa do'ipi. [16] Si'a
toya pëpë Maija'quëpi quëaquëna, toyasicoa. Jaje pa'ina, Maija'quë cocapi de'oye a'ë,
paire ye'yaye, yëhuo quëcoye tayo yo'ocohua'ire, quëa nu'ñeñe cui'ne nuñerepa pa'iyena
ye'yaye. [17] Jaje pa'ina, cui'ne Maija'quë coca sehuoquëpi si'aye ai ye'yesiquëpi de'oyese'e
nequë pa'ija'quë api.

4

[1] Pai ëjaëje pa'irepa dani ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire pai ñape yo'ose'eje
caja'quë Jesucristo cui'ne Diusu ña hue'ñana cuañeñë, më'ëre, [2] Maija'quë cocare quëaje'ë
caquë. Paipi yëjë asa maca cui'ne paipi asaye coe macaje, ai cuañequë quëaje'ë, më'ë caye
asacaija'cohua'ire. Tayocohua'ire yo'o ma'ñe a'ë caquë yëhuoje'ë. Quëcoquë ye'yaje'ë,
yo'o jujama'ë. [3] Nuñerepa cocare pai asaye coe mu'seña ti'aja'coa. Iohua'i yëyeje pa'iye
ye'yacohua'ini co'ejë asaja'cohua'i a'ë. [4] Nuñerepa cocare jeteyo'jena oani, si'aye pai
cayere itire pa'ë cajë asaja'cohua'i a'ë. [5] Jaje pa'iquëta'are më'ë cato si'anë më'ë pa'iyere
ñare paquë de'oyese'e pa'ije'ë. Ai yo'oye pa'ito quëcoje'ë. Huaso cocare quëaquë pa'ije'ë,
më'ë nesi'i cuasase'ere si'a yë'quë maca nequë.

[6] Yë'ë cato Maija'quëna yë'ë capë isisiquëpi pa'iyë. Yë'ë ju'ija mu'se ja'yere pa'iji.
[7] De'oyepi uihuaquë huë'huë ti'ahuë, tëji du'rure pana, Maija'quë pa'iji cuasayere yo'o
jujama'ë. [8] Jaje pa'ina, yure cato yë'ëre de'oyerepa pa'iyepi uteji maroje pa'iopi, ja
mu'serepa Ëjaë Jesucristo pai yo'ose'e nuñerepa ca de'huaquëpi isi ja'ñepi. Yë'ëse'ere isiye
paja'quë api, si'aohua'ire i co'i coñe ai yëjë utejë pa'icohua'ireje isija'quë api.

Timoteore Quëaye

9 Esa dani yë'ëre ñañere caquë yo'ojë'ë. 10 Demaspi iye yeja co'amañare ai yë do'ire yë'ëre
jëoconi saji'i, Tesalónicana. Crecentepi Galacia yejana saji'i. Cui'ne Titopi Dalmaciana
saji'i. 11 Satena, Lucase'e yë'ë jä're cöni pa'iji. Jäje pa'ina, më'ëpi dai Marcore co'eni dajë'ë.
Jäëpi de'hue yë'ë co'amaña yo'oye cöcaijä'quëre. 12 Cui'ne Tíquico cöni Efeso daripëna jëjo
saohuë. 13 Më'ëpi dai dacaijë'ë, yë'ë dëi ju'i cä Troas daripëna Carpo huë'ena jëo daisicore.
Toya pëpëa cui'ne cä'nina toyase'ejë dacaijë'ë, järe ai cuasayë.
14 Alejandro, quëna de'huaëpi ai co'aye yo'opi, yë'ëre. Jä do'ire Ëjaëpi ï yo'ose'ejë pa'ye
säija'quë api. 15 Jäë cato Maija'quë cocare, mai quëayere ai säñope yo'oquë api. Jäje pa'ina,
ïte de'hua ñajë'ë, më'ëreje co'aye yo'oquë.
16 Ëjaohua'i ña huë'ñana yë'ëre säñope cayere quëa maca ti te'i macaje cöcaiye päpi. Päjë
si'aohua'i yë'ëre jëoconi saë'ë. Jäohua'i yo'ose'e Maija'quëpi säima'ë pa'ijäquë cuasaquë
señë. 17 Jäje pa'iquëta'are mai Ëjaëpi yë'ë jä're pa'i si'aohua'i judío peocohua'ije ï huaso
cocare yë'ëpi quëaquëna, asajä'cohua'i a'ë caquë yë'ëre cöcai ï tuture ïsipi. Ïsi maca
quëacaë'ë, ï coca. Jäje jai yai yë'opona satira'siquëni Ëjaëpi huasopi, yë'ëre. 18 Jäje cui'ne
ñacaijä'quë api, si'aye co'aye yë'ëre nesi'i cayeje. Jäje ñacai paquëpi ï cuäñe te'tena yë'ëre
de'huajä'quë api. De'oquëre pa'ni, Maija'quë. Jäje pa'ijäquë.

Pëpa Tëjiyere, Cui'ne De'oye Pa'i Jä'ñere Cöcaiye

19 Pëpayë, Priscare, Aquilare cui'ne Onesíforo tsëcapëre. 20 Erasto, Corintona pëapi,
cui'ne Trófimoni jü'ina, Miletona jëo daë'ë. 21 Jä yë'ta'a oco tëcahuë tï'ama'në ai cuasaquë
daijë'ë, më'ëpi. Pëpayë, Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, cui'ne si'aohua'i mai Ëjaë
do'ijëreje.
22 Ëjaë Jesucristopi më'ë jä're cöni pa'ijäquë Diusupi si'aohua'ire mësarute, de'oye
necaina, pa'ijë'ë.

TITO

Pablopi, Titona Toyase'e

1 Yë'ë Pablo, Maija'quër quëacaiquë a'ë, Jesucristo jëjo daoquëpi. Maija'quë i̱ tse̱cohua'i
pa'ija̱'cohua'ire ña nëosicohua'ire quëaquëna, asani Maija'quë pa'iji cajë mai sehuoyere
nuñere pare sehuoni ti pani huesëyere utejë pa'ija̱'cohua'i a'ë caquë jëjo daopi, yë'ëre.
2 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ti cosoma'quëpi ja̱ pa'i ja̱'ñere ca nëoa'ji'i, yeja ja̱ pa'i huëoma'në.
3 Maija'quë maire huasoquëpi, yë'ëpi de'hue quëacaija̱'quë api caquë nesiquëpi yë'ë
quëaquëna, i̱ cocare yure i̱ñopi, maire i̱ cuasa nëosi maca ti̱'aëna. 4 Yë'ë cui'ne më'ë te'e
Maija'quër pa'iji cuasa do'ire yë'ë mamaquër pa'ë, Tito më'ë. Ja̱ do'ire iye toya ja'huana
toyaquë cayë. Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristo mamire huasoquëpi de'oye necaijëna,
ai yo'oye peoye jo'cua pa'ije̱'ë.

Tito Neñe

5 Creta saodohuëna më'ëre je̱o dai maca je̱o daë'ë, ne jujase'ere më'ëpi ne de'hua
saoja̱'quë cui'ne pa̱i daripë̱a ñape sehuosicohua'i ëjaohua'ire neja'quë caquë, yë'ë cua̱ñe-
se'eje̱ pa'ye. 6 Tayo yo'oquëna, ca quëcoye peoquërepa pa'iye pa'iji, sehuosicohua'i
ëjaë. Nëjore te'ore paquëpi cui'ne mamajëre sehuosicohua'ire paquëpi, cui'ne co'aye
yo'oma'cohua'ire de'oye sehuocohua'ire paquëpi pa'iye pa'iji. 7 Sehuosicohua'i ëjaë
cato Maija'quë co'amañare de'oyerepa ñacaija̱'quëpi pa'iji. Ja̱je pa'i do'ire nuñerepa
de'oye pa'iye pa'iji. Ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi, jëaquë teni yo'oma'quëpi, co̱no
cuepema'quëpi, huajo yëma'quëpi, cui'ne curiquë ai yë coa cosoquë nema'quëpi pa'iye
pa'iji. 8 Coa ai jerepa de'oye yo'oquë pa'iye pa'iji, i̱ huë'ena daicohua'i pa'ito si'anë de'oye
pëpaquëpi, de'oye yo'oye yëquëpi, de'oye cui'ne co'aye pa'ito ta̱'ñe asaquë yo'oquëpi,
nuiñerepa yo'oquëpi, Maija'quëna i̱ pa'iye i̱sisiquëpi, cui'ne i̱ pa'iyere co'ye ñaquëpi
pa'iye pa'iji. 9 Cui'ne nuñerepa coca ye'yase'ena tsioja̱isiquëpi yecohua'i yo'o jujahuë
cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'o ja̱'ñena co̱caiye pa'iji, de'o cocapi ye'yajë, cui'ne sa̱ñope
cacohua'ireje̱ quëa ti̱'añe pa'iji, asaja̱'cohua'ire mai pa'iye.
10 Jai pa̱i pa'iyë, hua saisicohua'ipi maire sa̱ñope cacohua'i, ca̱'ni tëaye pa'iji cajë
cua̱ñecohua'i. Ja̱ohua'ipi do'i peo cocapi cajë pa̱ire cosoyë. 11 Ja̱je cosocohua'ire ai ë̱seye
pa'iji, ye'yama'pë pa'ija̱'cohua'ire, coa curiquëre neñu'u cajë i̱ohua'i tayo ye'yayepi jai
tsëcapë̱a pa'icohua'ire si'aohua'ire ti̱ñe yo'oyena ye'yacohua'ire. 12 Ja̱re i̱ti saodohuë
Creta aquëpi, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe quëaquëpi, i̱ cajeohua'ire capi: "Creta pa̱i cato
si'anë coa cosocohua'i a'ë, airo pa̱i a'ë, jai a̱ohua'i a'ë cui'ne jo̱saohua'i a'ë."
13 Ja̱je cani nuñerepa capi. Ja̱je pa'i do'ire më'ëpi ja̱ohua'ire tuturepa yëhuoquë quëajë̱'ë, nuñe
pa'iohua'ipi Maija'quëre pa'iji cuasajë pa'ija̱'cohua'ire. 14 Ja̱je pa'ijë judío pa̱i coa huëoni
ca cocare asama'pë cui'ne nuñerepa cocare coejë je̱osicohua'i cua̱ñeñere sehuoma'pë
pa'ija̱'cohua'ire.
15 De'oye cuasajë pa'icohua'ire cato si'a co'amaña de'oyese'e pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are
ëa joyo hue'ecohua'ire, cui'ne de'oye cuasama'cohua'ire cato ti peoji de'oye cuasaye, si'a
i̱ohua'i cuasaye cui'ne i̱ohua'ire neñe quëa joyoje̱ si'sise'e pa'i do'ire. 16 Ja̱je pa'iohua'ipi
Maija'quëre sehuoyë cayë. Cajëta'are i̱ohua'i yo'oyepi nuñerepa yo'oye peoji. Ja̱je pa'ina,
yecohua'ire coejë ñacohua'i pa'iyë. Hua saisicohua'i pa'iyë, cui'ne te'o macareje̱ de'oye
yo'o ti̱'ama'cohua'i pa'iyë.

2

Ai De'oye Pa'iyere Ye'yaye

1 Më'ë ye'yayeje̱ si'anë Maija'quë coca cayeje̱ pa'ye pa'ija̱quë. 2 Aiohua'ije̱ sa tëto saipe
yo'oma'cohua'i pa'ija̱jë, yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ija̱jë de'oye, cui'ne co'aye ta̱'ñe
asacohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi, pa̱ire oicohua'ipi, cui'ne yo'o jujama'co-
hua'ipi pa'ija̱jë quëaje̱'ë. 3 Ja̱je cui'ne ai nomiohua'ije̱ yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna,

pa'ijajë, co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, cono cuepema'cohua'ipi, coa ai jerepa de'oye ye'yacohua'i pa'ijajë yëhuojë'ë. [4] Nomi tsi huejasicohua'ire ëjëre oiye cui'ne mamajëre de'oye ñajë paye ye'yajajë. [5] Jaje pani iñojëna, nomi tsipi ye'yejë co'aye cui'ne de'oye ta'ñe asajë nuñe pa'icohua'ipi, huë'e co'amaña de'oye pacohua'ipi, paire oicohua'ipi, ëjë cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi pa'ijajë. Jaje pa'ijëna, yecohua'ije Maija'quë cocare cue'cueye paja'cohua'ire caquë yëhuojë'ë.

[6] Jaje cui'ne posëohua'ireje yëhuojë'ë, si'anëpi iohua'i yëyere meñe quëco ti'acohua'i pa'ija'cohua'ire. [7] Jaje pa'ina, më'ëpi si'aye de'oye pani iñojë'ë, jaohua'ire. Ye'yaquë pani nuñerepa caquë de'oyere papi ye'yajë'ë, [8] sañope caye peoyere papi. Jaje nuñere pare caquëna, sañope caye pacohua'ipi asajë quëquëni maire sañope co'aye caye paja'cohua'i a'ë.

[9] Co'amaña necaicohua'ire yëhuojë'ë, sañope tutu sehuocohua'i pa'ima'pë pa'ijajë iohua'i ëjaohua'ire, coa ai jerepa oijë de'oye sehuojë necaicohua'i pa'ijajë caquë. [10] Cui'ne maire huasoquë Diusu coca ye'yayere si'aohua'i de'oyere pa'ni cajë ñaja'cohua'ire, yahue co'amaña imama'pë pa'ijajë, mai pa'iyere ñani, nuiñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasaja'cohua'ire.

[11] Maire oiye Diusu iñose'epi, japi si'a paire huasoye pa'iji. [12] Jaje pa'ina, japi maire ye'yaji, co'ayere yo'oma'pë nuñese'e yo'ojë Maija'quëre necaiyere. Cui'ne iye yeja pa'i maca ti jeocoyere ye'yaji, co'aye mai yëyere. [13] Cui'ne japi ye'yaji, mai Diusu, maire huasoquë Jesucristo dai mu'sere i ca nëose'ere utejë pa'iyere. [14] Jaje pa'ina, mai do'ire jucacaji'i, co'ayere pa'icohua'ini huasosi'i caquë, co'ayere pa'isicohua'ini tsoa toni i paire pare pasi'i, de'o co'amañase'e yëcohua'ire caquë, yo'opi.

[15] Jaje pa'ina, si'aye iyere më'ë ye'yaye pa'iji, quëa sëtoquë, cui'ne yëhuo ñu'ñequë, Ëjaërepa cuañequë tutupi, yecohua'ipi më'ëre cue'cueye paja'cohua'ire.

3

Sehuosicohua'i Yo'oye

[1] Pai ëjaohua'ire, cui'ne paire cuañe tutu pacohua'ire, de'oye iohua'i cuañeñe sehuojë pa'ijajë, cui'ne de'o co'amañase'e neñe yëcohua'ipi pa'ijajë caquë quëajë'ë. [2] Cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cama'cohua'ipi, uihuaye yëma'cohua'ipi, de'oye paire yo'ocohua'ipi, cui'ne joyore papi teaye pa'iohua'i pa'iyere iñojë, si'aohua'ire de'oye yo'ojajë caquë.

[3] Ja'në maije huesëcohua'ipi Maija'quë caye sehuocaima'cohua'ipi, ne huesësicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë coa si'aye mai yëye yo'ocohua'ipi tsea cuañosicohua'ipi paë'ë, co'ayena. Jaje co'ayere pa'ijë yecohua'i co'amañare ëa ñajë pëicohua'ipi, cui'ne paire oima'cohua'ipi, sa'ñe coecohua'ipi paë'ë. [4] Jaje pa'ijëna, mai Diusu, maire huasoquëpi si'a paire de'oye necaiyere cui'ne paire oiyere iño maca, [5] ja maca huasopi, maire. Maipi de'oye yo'osi do'ire huasoye papi. Coa ipi oi teaye ñani huasopi. Jaje huasoquë co'ayere tsoa toquë, huajë paire nepi. Nequë Maija'quë joyopi huajëye pa'iye isipi. [6] Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo maire huasoquë do'ipi jaiye isipi, i de'o joyore. [7] Maipi co'acohua'i pa'isicohua'ipi i oi do'ipi de'ocohua'i pa'ijë ti pani huesëyere mai utejë pa'iyere pajajë caquë.

[8] Iye coca nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, më'ëre cuañeñë. Iyere ai si'anë cuañequë quëajë'ë, Maija'quëre sehuocohua'ipi asajë de'oyese'e nejë pa'ija'cohua'ire. Iye coca si'a paire cocaiye a'ë, cui'ne de'oye a'ë. [9] Jaje pa'ina, huesëohua'i cayere aipë cocare cui'ne cuañese'e caye ayere ca huëoni yë'ose'e cajë uihuayere, yo'oma'pë pa'ijë'ë.

[10] Sehuosicohua'ire te'e pa'iye pajë'ë caquë huahuequë yo'oquë pa'ito soini yëhuojë'ë. Te'e panita'a cayayerepa yëhuorena, asama'ë pa'ito eto saojë'ë. [11] Eto saoni nuñe cuasama' do'ire ne huesësiquërepa pa'iji, i co'aye yo'oyepi nejoquëna, cuasajë'ë.

Pai Ñape Yo'o Ja'ñe Quëaye

[12] Artemasni panita'a Tíquiconi më'ëre ñaja'quëre jëjo saosi maca esa daijë'ë, Nicópolisna yë'ëre ti'ani ñasi'i caquë. Jarona oco tëcahuë pëasi'i cuasa nëohuë. [13] De'oye cocaijë'ë, pai yo'oye asaquë ne de'huaquëre Zenasre cui'ne Apolosre, si'aye caraye

peoquëna, ai yo'oma'pë so'o saija̱'cohua'ire. [14] Ja̱je yo'oquëna, mai tse̱cohua'ije̱ de'oye
yo'oyere ye'yeja̱jë, peocohua'i ai yo'ocohua'ire co̱caiye. Ye'yejë yo'ojë de'oye yo'o pa̱i
pa'ija̱jë caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ije̱'ë Case'e

[15] Si'aohua'i yë'ë ja̱'re co̱ni pa'icohua'i më'ëre pëpayë. Ja̱je cui'ne ja̱ro pa'icohua'ire
si'aohua'ire pëpacaije̱'ë, cajeohua'ire Maija'quëre pa'iji cuasacohua'ire. Maija'quëpi
ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ija̱quë. Ja̱je pa'ija̱quë.

FILEMÓN

Pablopi Filemónna Toyapi

1 Cristo Jesús do'ire yë'ë Pablo tsea cuañosiquë pa'iquëpi Maija'quë do'iquë, Timoteo
ja're coni toyayë, iye toya ja'hua, më'ëna Filemón yëquë oiquëpi te'e co'amañare nequëna.
2 Cui'ne më'ë huë'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'ireje cajë toyayë. Cui'ne Maija'quë
do'ico Apiareje cui'ne Arquipore cajë toyayë, te'e yëquë yo'oyeje pa'ye tutu yo'oquëreje.
3 Maija'quë Diusupi cui'ne Jesucristopi ñacaina, ai yo'oye peoquëna, jo'cua, de'oye pa'ijajë.

Paire Oiye, Cui'ne Maija'quë Pa'iji, Filemón Cuasaye

4-5 Maija'quëre sehuocohua'ire më'ë ai oiyere cui'ne Jesure necaiquëre pare cuasayere
yecohua'ipi quëajëna, asaquëpi yë'ë Maija'quëre señe ñape si'anë më'ë pa'iyere cuasaquë
de'oji caquë ëpayë, ite se maca. 6 Jaje pa'ina, më'ëpi yëquë cuasayeje pa'ye Maija'quë
pa'ire paji cuasaquëpi Cristo ja're pa'ijë, jaiye de'oye yo'oye payere nuñerepa asa
ti'ajaquë caquë secacaiyë. 7 Cui'ne ai sihuayë, më'ë Maija'quë do'iquëpi paire oiquëpi,
sehuosicohua'ire cocaina, ai oima'pë pa'ijëna, asa huajëquë.

Pablopi Cacaiye Onésimo Pa'iyere Caquë

8 Cristo jëjo daoquë a'ë caquë më'ë yo'o ja'ñere cuañe tutu paquëta'a, 9 yë'ë Pablo
ai huanoupi Cristo Jesús do'ire tsea cuañosiquë pa'iquëpi paire oiyere papi señe yëyë,
më'ëre. 10 Iño co sitore pa'i quëaquëna, asani Onésimopi sehuoni yë'ë mamaquëje pa'i
de'osiquëni caquë señë, më'ëre.
11 Ja'në tsoe Onésimo jo'yaë pa'i maca coa pa'iquë paji'i, yure cato necaiquëre papi,
më'ëre cui'ne yë'ëreje. 12 Jaje pa'ina, yë'ëpi ti'aquëna, sihuayeje pa'ye ite sihuajë'ë,
cui'naëni më'ë quë'rona jëjo saoyë, yure. 13 De'o coca quëa do'ire tseasiquë pa'ina, yë'ëre
më'ë cocatira'si sa'rore, pëani cocaijaquë cara'huë. 14 Jaje ca'ñe pa'ita'a pañë, më'ëpi de'oji
cuasama'ëna yo'oyere coequë. Më'ë yë'ëre cocaiyepi më'ëse'e cuasaquë yo'oye pa'ijaquë
caquë. Jeoconi cuañese'eje pa'ye peojaquë, 15 cuasayë. Yë'ëta'a Onésimopi më'ëre jeoconi
saji'i, a'ri maña tsoe pa'i sitopi yureta'a ti pa huesojaquë caquë. 16 Jaje pa'ina, jo'yaëje pa'ire
paye peoji, jo'ya nesiquëre seña maca pa'i api. Jaje cani cayë, yo'jeije pa'ire papi caquë.
Ite yë'ë ai yëyë. Cui'ne më'ëpi ite jerepa yëye pa'iji, Ëjaë Jesure cuasa do'ire Maija'quë
do'iquëre sëte.
17 Jaje pa'ina, më'ëpi yë'ë cajei sëte, yë'ëre sihuaquë pëpayepi pëpajë'ë, ite. 18 Më'ëre
co'aye yo'osiquë pa'ito panita'a, co'amaña do'ire saiñe paquë pa'ito yë'ëni sejë'ë. 19 Yë'ë
Pablopi saicasi'i. Yë'ë jëtëpi toyayë, iye toya e'que, yë'ë quëaquëna, sehuosi do'ire, më'ëje
yë'ëre saiñe payë caquë quëa sëto'ñe pa'ita'a pañë. 20 De'oji. Maija'quë do'iquë, Cristore
cuasaquë sëte yë'ë case'eje necaijë'ë, oi pa'iquëpi quëcojaquë, de'oye yo'o huasojë'ë.
21 De'oye sehuocasipi caquë toyayë, më'ë yo'o ja'ñere asaquë cui'ne asayë, më'ë yë'ë
case'e jerepa de'oye yo'o ja'ñere. 22 Cui'ne yequeje cayë, më'ëre. Yë'ë sani pëaja'to
necaijë'ë. Uteyë, Maija'quëpi mësaru señere asaquë. Necaina, sani ñasi'i caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ijë'ë, Case'e

23 Jaro mësarute pëpa saoji, Epafras Cristo do'ire yë'ë ja're coni tsea cuañosiquë
pa'iquëpi. 24 Cui'ne Marcos, Aristarco, Demas cui'ne Lucas yë'ë yo'oquëna, cocaicohua'ipi
pëpayë.
25 Jesucristopi ñacaijaquë si'ahua'ire mësarute. Jaje pa'ijaquë.

HEBREOS

Maija'quëpi I Mamaquëja'a Capi

1 Tsoe hue'ña Maija'quëpi mai aipëre ite quëacaicohua'ija'a ca mu'seña jaiye ca'aji'i,
cui'ne jaiye tiñe pa'ye yo'oyeja'a ca'aji'i. 2 Jaje ca'quëpi, yure tëji mu'seña maire i
mamaquëja'a capi. Si'a co'amaña i ja're de'huasiquë ja're coni, si'aye co'amaña paja'quë
ja're coni capi. 3 Jaë api, Maija'quë de'oyere pare miacaiquë. Cui'ne jaë api, Maija'quë
pa'iyere maire iñoquë ije pa'i api, cui'ne jaëpi si'a co'amaña i coca tutupi quëco paquërepa.
Mai co'aye pa'ise'ere tsoa toni, jeteyo'je Maija'quë ñu'ico ëja te'tena ja'rupi.

Huiñaohua'ire Jerepa Pa'i Api, Maija'quë Mamaquë

4 Huiñaohua'ire jerepa pa'i de'opi, Maija'quë mamaquëpi, iohua'i paye jerepa pa'i
mamire isi cuañosi do'ire. 5 Maija'quë ti cama'ë paji'i, te'ireje i huiñaëre:
Më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.
Yure më'ëre huëoni pa'iye isihuë.
Te'ireje i huiñaëre cama'ë paji'i.
Yë'ë pasi'i, i pëca ja'quë pa'ina,
Ipi yë'ë mamaquë pa'ija'quë.
6 Jaje pa'iquëta'are iye yejana i mamaquëre te'ire isiquë capi:
Si'a i huiñaohua'i ite do're ja'rujë ai de'oquëre papi cajë sihuajë'ë.
7 Maija'quëpi i huiñaohua'i ayere capi, ñeje:
Huiñaohua'ire cato tutuje pa'iohua'ire neñë,
cui'ne yë'ëre necaicohua'ini toaje pa'iohua'ire neñë.
8 Jaje pa'iquëta'are i mamaquëre capi:
Ina, Diusu, më'ë cuañeñe cato, ti carajaiñe peoji,
më'ë cuañeñe cato nuñere pa'ë.
9 De'oyese'e oi, co'ayere më'ë ai coehuë.
Jaje pa'ina, Diusu, më'ëre, më'ë Diusupi ai sihuayere isipi, më'ë cajeohua'ire isiye jerepa.
10 Cui'ne yequeje capi:
Ina, iti huëo maca më'ëpi Ëjaë, yejare nehuë.
Cui'ne më'ëpi ma'tëmoje nehuë.
11 Më'ë de'huase'e cato carajai ja'ñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ti pani huesëja'quë a'ë.
Si'aye ja cato co'a de'o huesë ja'ñe a'ë, ju'i caña yo'oyeje.
12 Jaje pa'ina, ja yejare cui'ne ma'tëmore më'ëpi ju'i ca ñëoñeje pa'ye ñëoja'quë a'ë.
Cui'ne ju'i ca yeconi suñacaiyeje pa'ye më'ëpi neja'quë a'ë.
Jaje pa'iquëta'are, më'ë cato jare ipi pa'ija'quë a'ë.
Më'ë pa'iye ti carajaiñe paja'coa.
13 Diusu cama'ë paji'i, te'ireje huiñaëre:
Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,
më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.
14 Si'aohua'i huiñaohua'i cato Maija'quëre necaicohua'ipi joñoase'e pa'iyë, huasosicohua'i
pa'ija'cohua'ire cocaija'cohua'ire jëjo daosicohua'ipi.

2

Ña Tayoye Pañu'u Huasosicohua'i Pa'iyere

1 Jaje pa'ina, mai asasi cocare de'huarepa asacaijë pañu'u, hua saiye paja'cohua'i.
2 Maija'quë cuañeñere huiñaohua'ipi quëase'e nuñerepa coca paji'i. Jaje pa'ina, iti de'oye
sehuocaima'pë co'aye tayo yo'osicohua'i si'se cuañoahuë'ë, nuñerepa co'a do'ire. 3 Jaje
pa'ito ¿mai me jëaja'cohua'i a'ni, iye maire huasoye jaiyere ña tayosicohua'i pani? Iye
huaso cocare mai Ëjaëpi du'ru macarepa paire quëapi. Ja jeteyo'je i quëaye asasicohua'ipi
nuñerepa coca'ë cajë asani maireje de quëahuë. 4 Cui'ne Maija'quëje i cocare pa'ë caquë

iñoquë, pai yo'o ti'a ma'ñere jaiye yo'o iñopi, jaohuaija'a, i joyo tutu pai ñapere i yëyeje isisi tutupi yo'oquë.

Jesucristo Paije Pa'i De'ose'e

5 Maija'quë huiñaohua'ina isima'ë paji'i, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'ijë yequë mu'se pa'ija'a yeja, mai se cacore cuañejajë caquë. 6 Jaje pa'iquëta'are yequë hue'ña toyase'ena te'i quëaquë caji:
Ina, Diusu më'ëpi ite huanëyema'ë cuasahuë.
Juni huesë capë hue'ere do'ire më'ëpi ai co'a ju'i cocasi'i caquë yo'ohuë.
7 Jaje pa'ina, më'ëpi ite huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'ire nehuë, coa nëhui tëcahuë jaje pa'ijaquë caquë:
Jaje pa'isiquëta'are ite de'oyepi ëja de'huani, si'aye më'ë de'huase'e cuañequëre Ëjaëre pare nehuë, më'ëpi.
8 Si'aye i quëo huë'ehuëna të'ya meni saocaë'ë, më'ëpi.
Jaje Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saopi, ti te'oreje hue'sena oañe papi. Jaje pa'iquëta'are mai ja yë'ta'a ñama'pë pa'iyë, si'a co'amaña ite de'oye sehuocaire. 9 Jaje pa'iquëta'are ñañë, Jesuni nëhui tëcahuë huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'i pa'ijaquë caquë Maija'quë nesiquëni. Jaëni Diusupi maini oi si'aohua'i do'ire jucacaijaquë cuasa nëopi. Cuasa nëoëna, ai yo'oquë ju'isi do'ire yure de'oyepi ëja de'huasiquëpi si'aohua'ire jerepa pa'i pa'iji. Pa'ina, jaëni ñañë, mai.
10 Si'aye Maija'quë co'amañase'e pa'iji, ipi quëcoquëna. Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, si'aohua'i i mamajëpi i de'o co'amañare coni payere. Jaje pa'ina, Jesucristoni iohua'ire huasoquëni de'oquëre pare nepi, i ai yo'o do'ipi. 11 Jaje pa'ina, Jesucristo cui'ne i huasosicohua'i coni si'aohua'i te'ini pëca ja'quëre payë. Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë maire yo'jedohuë hue'yoye ca'rama'ë pa'iji. 12 Toyase'e jaje pa'ina, caji:
Më'ë pa'iye ayere casi'i yë'ë yo'je tsire
cui'ne jëjësi'i, jai pai tsi'si sitona më'ëre sihuaquë.
13 Cui'ne caji, yequeje:
Maija'quëna yë'ë cato quëcosi'i.
Cui'ne tijupë caji yequeje:
Iye macare pa'iyë, Maija'quë yë'ëre isisi mamajë ja're coni.
14 Ina isisi mamajë cato te'e capëre, cui'ne te'e tsiere hue'ecohua'i a'ë. Jaje cui'ne Jesuje paina ai de'oni te'e capë cui'ne te'e tsie hue'equë paji'i, pai hue'eyere. Jaje pa'ipi juji'i, i ju'iñepi huati huani jeo tutu jiosi'i caquë. 15 Jioni ne huasopi, si'a mu'seña ju'iñere ca'ra do'ire tsea cuañosicohua'ije pa'iohua'i pa'isicohua'ire. 16 Jaje pa'ina, daima'ë paji'i, huiñaohua'ini cocasi'i caquë. I cato Abraham tsëcapëni cocaiyere caquë daji'i. 17 Ja cocaiyere caquë maije pa'irepa de'opi, Maija'quë ña hue'ñare pana, de'oyerepa Maija'quë aye yo'oye ñacai Ëjaëre papi, teaye ñani cocaiquëre papi, cui'ne i ai yo'osi do'ipi pai co'aye yo'oyere sai tocaiquërepa pasi'i caquë. 18 Jaje pa'ina, neña cuañoquë, ai yo'oquë asasiquëpi, yure maire cocai cuañoquë pa'ija'quë api, neña cuañojë ai yo'ocohua'ire.

3

Jesupi Moisés Seña Maca Pa'i

1 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë mësaru a'ë, Maija'quë pai acohua'i, i tsecohua'i pa'ijajë caquë soisicohua'i. Jaje pa'iye sëte Jesús Maija'quë jëjo daoquëse'ere, Maija'quëre sejë yo'oye de'oye ñacai ëjaëse'ere cuasajë pa'ijë'ë, Maija'quë pa'iji cuasaye necaiquëse'ere. 2 Jaje pa'ina, Moisés si'aye Maija'quë huë'e ñacaiquë pa'i maca, de'oye Maija'quëre sehuoquë yo'o ti'aquë pa'iji. Jaje cui'ne Jesuje si'aye de'oye sehuoquë yo'o ti'api, iyere yo'ojaquë caquë Maija'quë sahuasiquëpi. 3 Jaje pa'iquëta'are Jesuni ai Ëjaëre pare ñajë sihuaye pa'iji, Moisésre sihuaye jerepa, huë'e nequë, je'quë iti huë'e nesiquëpi ai sihua cuañoquë api, iti huë'e jerepa. 4 Jaje pa'ina, si'a hue'ña pai nese'epi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Diusu cato te'ipi si'aye nepi, mai ñajëna pa'iye. 5 Moisés cato de'oyerepa yo'o ti'aquë paji'i, ite necaiquë sëte, si'a Maija'quë huë'e ñacai. I necaiye cato paji'i, Maija'quë yeque mu'seña ca ja'ñere quëa iñoquë yo'oye. 6 Jaje pa'iquëta'are Cristo cato Maija'quë mamaquë sëte,

de'oyerepa i huë'e yo'o ti'aquë ñacai pa'iji. Ja huë'e cato mai a'ë. Maipi ite tuijë ocue pa'i macarepa mai uteyere sihuajë pa'ini.

Maija'quë Pai Pëa Huajë Ja'ñe

7 Jaje pa'ina, Maija'quë de'o joyopi caji, toyase'ena:
Yurepi, mësaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
8 Jëa joñoa nema'pë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i Maija'quëre sañope cajë yo'ose'eje pa'ye.
Jeto cuene yejana Maija'quëre neñasicohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pë.
9 Jarona mësaru aiohua'i yë'ëre neñahuë,
tsoe cuarenta ometëca yë'ë yo'oye ñasicohua'ita'a.
10 Jaje yo'ojëna, jaohua'ire ña jujani yë'ëpi pëi cahuë:
Ti yë'ë ye'yaye asaye coejë,
"si'anëpi yequese'e cuasajë cu'ijë"
11 Jaje pa'ina, jaohua'ire yë'ëpi pëi ca nëohuë,
cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë jare pëa huajë hue'ñana.
12 Maija'quë do'ijë, jëa joyo co'acore hue'ema'pë cui'ne Maija'quë huajëquëre pare hua saima'pë pa'ijë'ë, jare de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësaru cuasayere. 13 Coa ai jerepa mu'seña ñape pai ñapere sa'ñe yëhuojë ca sëtojë'ë ja yë'ta'a Maija'quë coca, iye mu'se caye tëto saima'në. Jaje yo'ojë'ë, mësaru acohua'ipi co'ayere coso cuañoni sañope Maija'quëre cajë ne huesëye paja'cohua'ire. 14 Jaje pa'ina, Cristo payere i ja're coni paja'cohua'i a'ë cani ocue pa'i macarepa, mai du'ru macarepa asase'ena quëco pajë, jeoma'pë tuiye pa'iji.
15 Jare cuasajë pa'ijë'ë. Iyere ñeje caji:
Yurepi mësaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
Jëa coeye peoyerepa de'oye sehuojë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i sañope cajë yo'ose'eje pa'ye peocohua'ipi.
16 ¿Ne pate'ni, Maija'quë yë'o asasicohua'ita'a jeteyo'je ite sañope cacohua'i de'osicohua'i? Jaohua'i cato si'aohua'i Moisés Egípto yejapi etosicohua'i paë'ë. 17 ¿Cui'ne ne ja're coni Maija'quë pëi paquë'ni, cuarenta ometëca? Maija'quë cato pëi paji'i, co'aye yo'osicohua'ini, cuene yejana juju tatasicohua'ini. 18 ¿Cui'ne neni Maija'quë ca nëou'ni, yë'ë pëa huajë hue'ña cacani huajëye peoji? Ja cato capi: Ite ire papi cuasama'pë sehuocaiye pasicohua'ini. 19 Jaje pa'ina, mai tiñarepa ñañë, jaohua'i caca ti'añe pase'e ite care paji cajë asacaiye pasi do'ire.

4

1 Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaye ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'ina, ca'rajë de'oyerepa ñañu'u, mësaru acohua'ipi tsoe carajaji cajë ja pëa huajëyere ti'añe pama'cohua'ini cajë. 2 Jaohua'ire huaso coca quëase'eje pa'ye cui'ne maire quëahuë. Jaje pa'iquëta'are jaohua'ipi Maija'quëre pa'ire paji cuasa ti'añe pahuë. Ja do'ire cocaiye papi, huaso coca asase'e. 3 Jaje pa'iquëta'are mai pa'iji cuasasicohua'i cato pëa huajë hue'ñana cacaja'cohua'ipi pa'iyë. Ja ayere Maija'quë ñeje ca nëopi:
Ja do'ire jaohua'ire, yë'ëpi pëi ca nëohuë,
cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë pëa huajë hue'ñana.
Maija'quë cato iye yeja de'hua tëjisi macapi pëa huajë huëopi. 4 Jaje pa'ina, yequë hue'ña toyase'e caji, ñeje siete mu'se ayere:
Diusu siete mu'se acona pëa huajëpi, si'a co'amaña ne tëjini.
5 Toyase'e tijupë ca coji:
Yë'ë pëa huajë hue'ñana cacaye paja'cohua'i a'ë.
6 Jaje cani caji, ja yë'ta'a yecohua'i cacaye pa'iji, pëa huajë hue'ñana caquë. Du'ru macarepa huaso coca asasicohua'i cato, iohua'i de'oye ite ire papi cuasama'pë sehuocaiye pasi do'ire cacaye pahuë. 7 Jaje pa'ina, Maija'quëpi tijupë yequë caca mu'se pa'ijaquë ca nëopi. Iye mu'se iti mu'se a'ë, caquë. Jaje pa'ina, Maija'quë maire caji, David tsoe hue'ña caquë pa'ise'eja'a ja toyase'epi caji, ñeje:
Iye mu'se Maija'quë caye asasicohua'i pani
jëa joñoa nema'pë de'oye sehuojë pa'ijë'ë.

8 Jaje pa'ina, Josuépi Israel paire pëa huajëye isisiquë pa'ito Maija'quë tijupë yequë mu'se
pa'i jañere caye pa'rapi. 9 Jaje pa'ito ja yë'ta'a pa'iji, Maija'quë pai cacani pëa huajë
ja'ye. 10 Jaje pa'ina, Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaquë cato co'amañare ne tëjini pëa
huajësi'quë cacaji, Maija'quë co'amaña ne tëjini pëa huajëse'eje pa'ye. 11 Jaje pa'ina, mai
tutu yo'oye pa'iji, jaro pëa huajë hue'ñana cacañu'u cajë, tsoe ja'në acohua'i Maija'quëre
coca nuñere pa'ë cuasama'pë yo'ose'ena tuiye pañu'u.

12 Maija'quë coca cato pa'iye a'ë cui'ne tutu quë'ye a'ë, si'a te'ña hua'ti niusico jëjësëñe
seña maca jëjësëñe a'ë. Jaje pa'yepi paise'e cuasaye cui'ne mai joñoa sa'nahuërepa
cuasayena jo timeñe a'ë. Jaje yo'oquë mai cuasayere cui'ne mai yo'oñu'u cuasayere tiña
macare pana eto iñoñe a'ë, joyo cuasayere. 13 Jaje pa'ina, peoji, Maija'quë de'huase'epi ite
catiye. Si'aye mai yo'oye tiña macare pare pa'iji, i ña hue'ñare. Jaje pa'ina, ina si'aohua'i
yo'ose'e iñoja'quë a'ë.

Jesu Api, Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa

14 Jesu api, Maija'quë mamaquë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i Ëjaërepa, mai mëñe quëco
pajë pa'iquë. Jaëpi Maija'quë ña hue'ñare pare cacani pa'iji. Jaje pa'ina, mai ite ti'añu'u
cajë yo'oyere jeoma'pë ocue pa'i macarepa yo'ojë pañu'u. 15 Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre
papi mai tutu peoye teaye ñani cocasipi, mai ai yo'oyeje pa'ye si'aye neñañe pa'ina,
ai yo'oquë tëto saisiquëpi. Jaje pa'iquëta'are jaë cato co'aye ti yo'oma'ë paji'i. 16 Jaje
pa'iye sëte quëcojë tsiojañu'u, maire oiquë Diusu ñu'i hue'ñana, ipi maire teaye ñani oi
cocaija'quëre de'oyepi mai ai yo'o maca ti'aëna.

5

1 Pai ñape Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato ëmëohua'i acohua'ini sahuani isicohua'ipi
pa'iyë. Jaohua'i cato Maija'quë ña hue'ñare pana paire cacaija'cohua'ipi pa'iyë. Cui'ne pai
co'aye yo'o do'ire Maija'quëna coa isijë cui'ne hua'ire ëojë secacaija'cohua'ipi. 2 Ipi capë
tutu peoye asaquëpi Maija'quë huë'e ñacaiquë cato huesëohua'ire cui'ne tayo saicohua'ire
yo'o jujama'ë quëcoquë necaiye pa'iji. 3 Jaje pa'ina, i tutu peoquë tayoyere coquë cui'ne
pai tayoyere caquë ëoquë señe pa'iji, sai de'hua cuañoñere caquë.

4 Jaje pa'ina, te'ije cuasaye peoji, yë'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa. Maija'quëpi
Aarónre nese'eje pa'ye soini ëjaëre nesiquëre me jaje cuasaye'ni. 5 Jaje pa'ina, Cristore
Maija'quëpi Ëjaëre nepi. I co'ye Maija'quë huë'e ñacai ëjaë pasi'i cani ëjaë de'oma'ë paji'i.
Jaje pa'ina, Maija'quëpi capi, ñeje:

Iye mu'se yë'ëpi më'ëre pa'iye isihuë,
më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.
6 Yequeje caji, toyase'e ite:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa pani huesëquërepa,
Melquisedecje pa'i.
7 Iye yeja Cristo pa'i maca ai teaye tutu caquë Maija'quëre seji'i, otare paque oi, Maija'quëpi
juni huesësicohua'ire huëo tutu paquëre asaquë. Jaje seina, i de'oye sehuocai do'ire
Maija'quëpi i señe asacaji'i. 8 Cristo Maija'quë mamaquëta'a i ai yo'oyeja'a ye'yepi,
Maija'quëre de'oye sehuocaiye. 9 Jaje yo'oquë ti de'oquërepa de'oni, si'aohua'ire ite de'oye
sehuocaicohua'ire ti pa'iyena huasoquërepa de'opi. 10 De'ouna, Maija'quëpi ite i huë'e
ñacai Ëjaëre pare nepi, Melquisedecje pa'ire. 11 Jaiye iye ayere caye pa'iquëta'are airepa
jëaji, me quëa ti'añe'ni, mësarupi asaye coeto.

12 Tsoe mësaru yecohua'ire se ye'yacohua'irepa pati'ñe pa'iohua'ipi ja yë'ta'a a'jiñe
mañare Maija'quë coca du'ru ayere ye'yajëna, asacohua'i maña pa'iyë. Mësaru cui'nao-
hua'ipi tutu peocohua'i maña co'i huesëni ojese'e ucucohua'i maña pa'iyë, tsoe jëayere
ati'ñe pa'iohua'ipi. 13 Jaje ojese'e ucujë pa'icohua'i cato tsitu'uje pa'iohua'i a'ë, ti co'aye
cui'ne de'oye asa ti'ama'cohua'i a'ë. 14 Jëa ao cato aiohua'i aiñe a'ë, si'aye ta'ñe co'aye
cui'ne de'oye asacohua'irepa.

6

[1] Jaje pa'iye sëte aiohua'i de'oyena ñese sañu'u, mai du'ru macarepa Cristo aye
ye'yese'ere se oani. Cama'pë pañu'u juu'i huee'ñana sa co'amañare jeoconi ponëñere,
cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayere. [2] Oco doye ye'yayere, sehuosicohua'i siopëana patojë
secacaiyere, juu'isicohua'i huëiyere, cui'ne Maija'quë pai ñape yo'ose'e ña tëji jai'ñe ayere.
[3] Jaje yo'ojacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi nuñerepa jaje yëë cocaito.
[4] Te'erepa miañe ñani cui'ne Maija'quë de'o sëñe isiye asasicohua'ipi cui'ne Diusu
joyo yo'oye asasicohua'ipi, [5] cui'ne Maija'quë coca de'oyerepa asasicohua'ipi, cui'ne
yequë mu'seña pa'ijai'a tutu asasicohua'ipi, [6] cui'naohua'ipi co'ye co'isicohua'i pani tijupë
Maija'quëna ponë coñe peoji, tsoe iohua'ipi Maija'quë mamaquëni tijupë queje yo'o do'ire.
Me ponëñe'ni, si'aohua'i ña huee'ñana ite cue'cuejë yo'oni. [7] Jaje yo'ocohua'i cato yejaje
pa'iohua'i a'ë. Ocoquëna, si'anë saquëyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jai yejapi iti yeja
necohua'ini de'oye mëani quëcacaico pa'ito, Maija'quëpi iote de'oye ñacaija'quë api. [8] Jaje
pa'iquëta'are yejapi de'oye quëcacaima'o co'ayere cui'ne miure quëico pani co'aye ca
cuañojacoa. Jaje pa'ina, toapi si'aye ëo huesoye pa'iji, io mëase'e.

Utejë Pa'iyepi Ocue Pa'i Macarepa Paye

[9] Jaje mësarute Maija'quë do'ijë mañare cajëta'a cuasayë mësaru cato itire pare pa'iyë.
Jaje cani cayë, nuñerepa huasosicohua'i pa'i ma'are pa'iyë cajë. [10] Jaje pa'ina, Maija'quë
nuñerepa pa'ipi, mësaru sehuosicohua'ire oijë cocaijë iñose'e, cui'ne mësaru jai yë'ta'a
yo'ojë pa'iye huanëyema'ë pasipi. [11] Jaje pa'ina, yëquë cato yëyë, mësarupi si'anë pai
ñape jare jajese'e tëji huee'ñare pana de'oye yo'ocohua'i pa'iyere. Jaje yo'ojë mësaru
uteyere tiñarepa iñoja'cohua'i a'ë. [12] Coeyë, mësarupi josaohua'i ponëñë. Yëquë cato yëyë,
mësarupi Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o jujama'pë ocue pa'i macarepa tuicohua'ina ñajë
iohua'i tuiyeje tuiyere. Maija'quë ca nëose'e pajai'cohua'i yo'oyere yo'ojëe'ë.
[13] Abrahamre Maija'quë ca nëo maca ija'a co'ye ca nëo huesëpi, yecohua'i i jerepa
pa'iohua'i peoye sëte. Jaje pa'ina, capi: [14] "Yë'ëpi më'ëre de'oye ñacaija'quë a'ë cui'ne
jai pai pa'ijai'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë acohua'i yë'ëpi necaina." [15] Jaje caëna, Abraham
quëcopi, jeoma'ë, utequë isi cuañopi, ite ca nëose'ere. [16] Paipi ca nëocohua'i pani iohua'i
seña maca ëjaëna ca nëocohua'i a'ë, iohua'i ca nëose'epi care pase'e pa'ijaquë cajë cui'ne
ja maca sañope caye carajaiñe pa'iji. [17] Jaje pa'ina, Maija'quëje i ca nëose'e pajai'cohua'ina,
i case'ere tiñe ponañe peoyerepa tiñarepa iñosi'i cuasani ti ca nëo huesopi, isire pajai'quë
a'ë caquë. [18] Jaje pa'ina, cayaye pa'iji, i ca nëose'ere ti yeque ponañe peoyerepa, cui'ne
Maija'quëje cosoye peoyerepa. Japi maire sihuajë ocue pa'i macarepa pa'iye isiji, ipi
ñacaina, pa'iye co'ejë i ca nëose'e utejë pa'isicohua'ire. [19] Ja uteyepi maire ocue pa'i
macarepa cuasajë pa'iye necaiji, jai yohuë dëquëcopi sëani jeo dëorena, te'e macare
huahuayeje pa'ye. Jaje cui'ne mai joyoje Maija'quë huë'e sa'nahuë ta'tëpo jere pana
ja uteyepi se sëasicopi pa'ico Jesús maire ma'a necai caca sitona. [20] Jaje Jesús cacani ti
Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa de'opi je'nëna iote pa'ija'quëpi, Melquisedecje pa'ipi.

7

Jesús Cato Melquisedecje Pa'i Api

[1] Iquë Melquisedec cato Salem pai ëjaë paji'i cui'ne Maija'quë ti ëjaërepa huë'e ñacai
ëjaërepa paji'i. Jaje pa'ipi Abrahamre yequë pai ëjaohua'ire uihuaquë meñe quëconi
co'iquëna, Melquisedecpi sañope tii'ani ite Maija'quëpi ñacaijaquë capi. [2] Ja maca
Abrahampi Maija'quë tsere Melquisedecna isipi, i uihuaquë nese'ere. Maija'quë tse cato
si'a jëña pa'ye nesicohua'ipi te'ore Maija'quëna isiye a'ë, jare isipi. Melquisedec cani cayë
"Nuñerepa yo'o ëjaë" cajë, Salem caye cato cayë, "Jo'cua de'oye pa'iye" Jaje pa'ina, jo'cua
de'oye pa'iye ëjaë caye pa'iji, "Salem Ëjaë" cani. [3] Pëca ja'quëre, ja'core, i co'ye aiohua'ire
ite coasi mu'se cui'ne i juu'ise'e huesëyë, ti quëase'e peoji. Maija'quë mamaquëje pa'i api,
Maija'quë huë'e ñacai ëjaë ti de'o huesësiquë api.
[4] De'oji, yure ñajë'ë, Melquisedec cato ai ëjaërepa paji'i. Jaje pa'ina, mai ai Abrahampi pai
ëjaohua'ire uihuaquë se jiose'ere Maija'quë tsere Melquisedecna isipi. [5] Jeteyo'je Moisés

cuañese'e cato caji coa Leví tsëcapë acohua'ise'e Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ise'e
Maija'quë tse paye pa'iji, pai isi co'amaña. Jaje pa'ina, jaohua'ise'e co'amaña secohua'i
a'ë, iohua'ije pa'iohua'ini, Abraham tsëcapë acohua'ini. 6 Jaje pa'iquëta'are Melquisedec
cato Leví tsëcapë peoquëta'are Abrahampi Maija'quë ca nëose'e paquëpi, Maija'quë tsere
isipi, Melquisedecna. Isiquëna, Melquisedec de'oyerepa caca'aji'i, ite. 7 Jaje pa'ina, de'oye
pa'i jañe, cacaiquë api, jerepa pa'i. Iti ca cuañoquë cato huë'ehuë maca pa'i api iye
cayere sañope ca tiañe peoji. 8 Maija'quë tsere coa isijëna, pacohua'i cato ju'icohua'i a'ë.
Jaje pa'iquëta'are Melquisedecre cato toyase'e caji, ja yë'ta'a huajëquëre. 9-10 Jaje pa'ina,
Melquisedecpi Abrahamre sañope sani ti'a maca cato ja jojoma'cohua'ipi, si'aohua'i
Abraham pai pa'ija'cohua'ipi i capëre paë'ë. Jaje pa'ina, Abrahampi Melquisedecna saisi
maca yure co'amaña secohua'ije si'aohua'i Leví tsëcapë acohua'ije si'a jëña neni te'ore
Maija'quëna isiyere saihuë.

11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i levitas tsëcapë quëayeja'a Israel pai asahuë, cuañese'e.
Jaohua'i cato Aarón tsëcapë acohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, yure jaohua'ipi cuañese'e sehuojë
yo'ocohua'ini nuñe pa'icohua'ire necaicohua'i pa'ito, Melquisedecje pa'ipi daiye para'pi
Aarón tsëcapë peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequëpi daji'i, Maija'quë huë'e ñacai
Ëjaë. 12 Jaje pa'ina, Maija'quë ñacaiye yequëni neni cui'ne yeque cuañese'eje ponañe paji'i.
13 Jaje pa'ina, mai Ëjaëni toyase'e caji, ñeje: "Yequë Israel pai tsëcapë aquë api. Maija'quë
huë'e ñacai ëjaohua'i de'oma' tsëcapë aquë api." 14 Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacai
ëjaohua'i pa'i jañe ca maca, Moisés ti cama'ë pa'isi tsëcapëja'a, mai Ëjaë cato daji'i, Judá
tsëcapëja'a. Jaje yo'ose'ere si'aohua'i mai asayë.

15-16 Yureta'a pai cuañeñeja'a daima'quëpi, huajëquëpi daji'i, Maija'quë huë'e ñacai
Ëjaëre papi, Melquisedecje pa'ipi, i pa'iye ti nejo tiañe peo tuturepa paquëpi, iyepi maire
ai tiñarepa asa cuañoñe quëaji. 17 Jaje pa'ina, daisiquë ayere Maija'quë coca toyase'e caji,
ñeje:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëquërepa
Melquisedecje pa'i.

18 Jaje pa'iye sëte ja'në cuañese'ere tutu peoyere cui'ne cocai ma'ñere cui'nare yo'o co
ma'ñe ne huesopi. 19 Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e cato nuñe pa'icohua'ire ne ti'a ma'ñe
pa'iji, pa'ise'ere. Yure cato ai jerepa de'oyere payë, mai utejë pa'iye. Japi Maija'quëna
tsiojaiñe necaji'i, maire.

20 Jesure cato Maija'quëpi ca nëo huesopi. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i Maija'quë huë'e
ñacai ëjaohua'ire cato coa hue'yosicohua'i paë'ë, ti ca nëoñe peoye. 21 Jaje pa'ina, Ëjaëre
cato ca nëo huesoquë capi, toyase'ena ñeje.

Ëjaë ca huesose'e ponëñe peoji.

Më'ë a'ë, yë'ë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëja'quë.

Melquisedecje pa'i.

22 Jaje pa'ina, Jesu api, iye huajë ca nëose'ere ti carajai ma'ñere de'oyerepa necaiquë, ja'në
ca nëose'e seña maca de'oyerepa. 23 Jai pai paë'ë, yecohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ju'ijë carajaicohua'i sëte. 24 Jaje pa'iquëta'are Jesús cato ti ju'ima'quë sëte Maija'quë huë'e
ñacaiye yequëna se jeocaiye peoji. 25 Jaje pa'i do'ire Maija'quëna tsiojaicohua'ire, ti pani
huesëja'cohua'ire huasoji. Cui'ne ti pani huesëquë sëte jaohua'i pa'iyere caquë Diusure
secacai pa'iji.

26 Jaje pa'ina, Jesús cato mai yësiquëre papi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa. Jaë cato
de'oquë api, ti co'aye peoquë api, cui'ne si'si te'ña mañaje peoquë api. Jaje pa'ipi
co'aye yo'ocohua'ire tsioma'quë api. Jaje pa'ini ma'tëmo pa'iye jerepa pa'ire nesiquë api.
27 Yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato si'a mu'señapi nëicohua'ire huaijë, du'ru
macarepa iohua'i co'aye yo'o do'ire ëojë isijë Maija'quëre seni toni jeteyo'je pai co'aye
yo'oyere ëojë isijë secacaicohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Jesús cato te'ere papi i capë ai yo'o
do'ipi Maija'quëre isi tëjipi. 28 Moisés cuañese'e cato hue'yopi, carajaicohua'ini Maija'quë
huë'e ñacai ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'iquëta'are cuañese'e jeteyo'je Maija'quë ca

nëose'epi hue'yopi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre i mamaquëni, nuñerepa de'oquëni, ti pani huesëquëni.

8

Jesupi Maija'quë Huajë Ca Nëose'eja'a Cacaiquë Api, Maire

1 Si'aye yëquë case'e ëjarepa iye a'ë. Payë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre pare, Maija'quë
ñu'ico ëja te'tere ñu'ina, jeto ma'tëmore. 2 Pai nema' huë'ere pa'iji, iore pani, Maija'quë
nesi huë'ere, jarote pa'i Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë sëte, Maija'quë huë'e ñacai pa'iji.
3 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato, Maija'quëna isise'ere isijë, cui'ne nëicohua'ire
huani ëojë seja'cohua'ini nesicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, Jesucristoje i isi ja'ñe paye
pa'iji. 4 Jaje pa'ina, ipi iye yejare pa'iquë pani Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë de'oye para'pi,
tsoe Moisés cuañese'eje pa'ye yo'ojë isicohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i jai pai
pa'ito me pa'iquë'ni. 5 Iohua'i cato ca'nipi nesi huë'ena Maija'quë ayere necaicohua'i a'ë,
ma'tëmo pa'iye ayere cuasajë yo'o co'amañapi, pai to'ouje pa'yepi. Jaje pa'ina, Moisés
huë'ere ne huëo maca Maija'quëpi capi, ite: "Yë'ë më'ëre jeto ai cutihuë iñose'eje pa'iore
nejë'ë." 6 Jaje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristo Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa cato,
jaohua'i yo'ose'e seña maca de'oyere pare yo'oquë pa'iji, huajë cuasa nëose'ere. Ja huajë
ca nëose'e cato, de'oyere pare isija'a co'amaña quë'ye a'ë. Ja'në ca nëose'e seña maca pa'ye
a'ë.
7 Du'ru macarepa ca nëose'epi nuñerepa yo'oye pa'ito tijupë yeque ca nëoñe peora'pi.
8 Jaje pa'ina, Maija'quëpi nuñe yo'oma'cohua'ire paire ñani capi:
Yequë mu'seña Israel paire,
cui'ne Judá tsëcapëre huajëye yo'o ja'ñe ca nëoñe pa'ija'coa.
9 Jeto Egípto yejapi mësaru aipëre jëtëna tseani etoni sa maca,
ca nëose'eje pa'ye ca nëoñe peosipi:
jaohua'ire cato yë'ë ca nëose'e de'oye sehuocaiye pasi do'ire jeocohuë, caji, Ëjaëre papi.
10 Ja mu'seña tëto sai maca Israel paire yë'ë ca nëo ja'ñe iye a'ë caji, Ëjaërepa.
Iohua'i cuasa hue'ñana yë'ë cuañeñere tëocasi'i,
cui'ne iohua'i joñoana toyasi'i,
ja maca yë'ë pa'ija'quë a'ë, iohua'i Diusu
cui'ne iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë pai.
11 Ja maca cato tsi mañaje cui'ne aiohua'ije si'aohua'i yë'ë coca asacohua'ise'e pa'ija'cohua'i
a'ë.
Jaje pa'ijëna, mai Ëjaë cocare asajë'ë, cajë yecohua'ipi cajeohua'ipi,
panita'a te'e tsëcapë acohua'ipi ye'yañu'u cajë yo'oye peosipi,
tsoe yë'ëre ire pani pai ñape asa do'ire.
12 Cui'ne yë'ëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejecani ti huanëyeja'quë a'ë,
cui'nare cuasa coñe peoyerepa.
13 Jaje pa'ina, huajëyere Maija'quëpi ca nëoni, du'ru ca nëose'ere ai co'amaña'ë caji. Jaje
pa'ina, ai co'amaña cato peo hue'ña esa carajani huesë ja'ñe a'ë.

9

Iye Yeja Maija'quë Huë'e Cui'ne Ma'tëmo Huë'e

1 Tsoe hue'ña Maija'quë ca nëose'e cato, iye yeja Maija'quë huë'ena Maija'quë sejë yo'o
ja'ñe quë'ye paji'i. 2 Ja ca'ni huë'e cato ñeje ne de'huasico paji'i, du'ru macarepa tu'rihuëre,
de'o hue'ña hue'yo sitore toa tsëoni nëco saihuë, cui'ne Maija'quëre isisi ao, cui'ne mesa
paji'i. 3 Cayaye acore capi tëhuosico je te'tere paji'i, yequë tu'rihuë ñeje hue'eco ai de'o
hue'ñarepa. 4 Jarote paji'i, huëo së ma'ñare ëoco oropi de'o saihuë nesico cui'ne iti ca
nëose'e de'hua mahuë, si'a te'ña oropi jasico paji'i. Cui'ne mahuë sa'nahuëre te'e oro
ucu duruhuë paji'i. Iona ma'tëmopi tomesi aore ayasicopi paji'i. Cui'ne jarote paji'i,
Aarón tse'equë pa'isi tupë. Jao cato cui'naopi huajëco de'oni joro quë'ico pa'isico paji'i,
cui'ne quëna toñana ca nëose'ere toyase'ere ayasico paji'i. 5 Cui'ne ja mahuë ëmëje'ere

paë'ë, huiñaohua'i capëa quë'iohua'ipi, Maija'quë pa'iye iñoja'cohua'ire nesicohua'ipi. Iohua'i capëapi mahuë sio toto si'aore peo huë'ña pë'pëhuë, pai co'aye yo'ose'ere oni yeje huë'ñare. Ja ayere ai jerepa quëaye peoji, yure cato itise'e pa'ijaquë.

6 Jaje de'huasicona Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi si'anë jeoñe peoyerepa cacayë, du'ru tu'rihuëna Maija'quëre necaiye yo'ocohua'ipi. 7 Jaje pa'iquëta'are yeco seña maca tu'rihuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pase'e cacaye paji'i, te'e ometëcahuëre te'erepa. Cui'ne jarona cacaquë pani saye pa'iji, nëicohua'i tsiere i co'aye yo'o do'ire saiquë, cui'ne pai co'aye yo'o do'ire saicasi'i caquë. 8 Iye yo'ose'eja'a, Maija'quë joyopi maire quëaji, ja yë'ta'a du'ru maca tu'rihuëna Maija'quëre señe pa'ito, Maija'quëre ca huë'ñare pana sai ma'api ja yë'ta'a hui'yoma'copi paji'i. 9 Si'aye iye yo'ose'e cato quëaji, iye mu'seña pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, jarona Maija'quëre isijë, cui'ne nëicohua'ire huaijë ëojë secohua'ire de'oye cuasaye ti necaiye papi. 10 Ja yo'oye cato coa ao aiñese'e, ucuyese'e cui'ne si'si cuya toñese'e ëmëje'ese'e cocaji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë si'aye yeque pona macaja'a jaje yo'oye paji'i.

11 Jaje pa'iquëta'are Cristo tsoe daji'i. Jaë api, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa, si'a de'o co'amaña carajai ma'ñere paquërepa. I ñacai huë'e cato ai de'o huë'ere pa'ë, nuñerepa yo'o huë'e a'ë, pai nema' huë'e a'ë, iye yeja huë'ere caye pañë. 12 Cristo Maija'quë huë'ena cacapi, i tsierepa isisi'i caquë, cacama'ë paji'i, huequë tsiere, panita'a jo'ya ñama tsiere isisi'i caquë. Jaje pa'ina, te'erepa caca tëjipi. Cacani maire ti'acaji'i, huaso cuañoni ti pani huesëyere. 13 Huequë ëmëohua'i tsie cui'ne jo'ya ñama ëmëohua'i tsie cui'ne huequë nomi tsi tsie Maija'quëre isi huë'ñana ëosi huata tutu quë'ye paji'i. Jaje pa'ina, itipi co'aye yo'osicohua'ina tsoaru si'sire peocohua'i de'ocohua'ire ne tutu quë'ye pa'iji, ëmëje'ese'e. 14 ¡Jaje pa'iye sëte, je ja'yerepa Cristo tsie tutu paquë'ni! Maija'quë joyopi ti pani huesëquëpi yo'oquëna, ija'a co'ye Maija'quëna isiquë ti si'si të'ña peoquëpi yo'ose'e. Jaje pa'ina, i tsiepi ju'iñena sayere mai cuasayere peo huë'ña tsoa tocaiji, Maija'quë huajëquëre pare de'oye necaijajë caquë.

15 Jesucristo api, huajëye ca nëose'ere yo'oquë, Maija'quë cajeohua'ire paire necaiquë. Jaje pa'ina, i ju'iñepi sai tocaji'i, ja'në ca nëose'ere yo'ojë tayose'ere, Maija'quë soisicohua'ipi ti pa'iyere i ca nëose'ere pajajë caquë. 16 Jaje pa'ina, i co'amaña huahueyere ca nëose'epi do'i quë'yerepa pa'ijaquë cani du'ru macarepa iti ca nëosiquëpi ju'isiquë api asayerepa pa'iji. 17 Iti cuasa nëosiquëpi ja yë'ta'a huajëquë pa'ito ca nëose'e do'i peoye pa'iji. Juquëna, do'i quë'ye paji'i. 18 Ja do'ire du'ru macarepa cuasa nëose'epi do'i quë'ye pa'ijaquë cajë tsie casose'epi, huëose'e a'ë. 19 Jaje pa'ina, Moisés si'aohua'ire quëapi, Israel paire cuañese'e cayere. Quëa tëjini maja'i naña sëohuë nesicopi catë yoje pa'iona, hisopo tarana hueni huequë cui'ne jo'ya ñama tsiena ocopi co'mesicona co co'i meni cuañese'e toya pëpëna tsiepi sa'cuapi, cui'ne paireje si'aohua'ire tsiepi sa'cuapi. 20 Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire: "Iye tsie cato, Maija'quë mësaru yo'o ja'ñere cuañe nëoñere do'i quë'ye neñere iñoñe a'ë." 21 Jaje caquë Moisés, Maija'quë ca'ni huë'eje tsiepi si'a huë'e sa'cuapi cui'ne Maija'quëre necaijë yo'o co'amañaje si'aye tsiepi ne saohuë. 22 Jaje pa'ina, cuañese'e caji: ti si'aye tsie do'ipi de'ocohua'ire neñe pa'iji. Tsie casoye peoto, co'aye yo'osi do'ire sai toñe peoji.

Cristo Ai Yo'ose'epi Co'aye Yo'ose'e Nejocaji'i

23 Iye yeja ayere ma'tëmo co'amañaje pa'ye nëicohua'ire huaijë isi do'ipi tsoa toñe paji'i. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo pa'ija'cohua'ire cato nëicohua'ire huaijë isiye jerepa pa'yepi tsoa toñe pa'iji. 24 Jaje pa'ina, Cristo, paipi ma'tëmo huë'eje pa'iore nesi huë'ena cacaye papi. I cato jare ma'tëmore pana cacapi. Yure jarote pa'i mai do'ire secacai pa'iji, i pëca ja'quë ña huë'ñana. 25 Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa judío pai cato de'o huë'ñare pana ometëca ñape cacaquë api, i tsie peoyere isisi'i caquë. Jaje pa'iquëta'are Cristo cato si'anëpi ju'i i tsie isiquë pa'iye paji. 26 Jaje yo'oye pa'ito Cristo yeja de'hua maca aquëpi si'anë jucacai patira'pi. Jaje pa'iquëta'are Cristo cato yure tëji mu'seña pa'i maca dani i ju'i do'ipi si'aye co'aye yo'oyere nejocaji'i. 27 Pai ju'iñe je'quë te'erepa ju'iñe pa'iji. Ja jeteyo'je cato iohua'i yo'ose'e ñani ca tëjiyese'e pa'iji. 28 Jaje pa'ye cui'ne Cristoje te'erepa

jucacani tëjipi, jai pai co'aye yo'o do'ire nejocasi'i caquë. Tijupë ñai co maca cato co'ayere nejocasi'i caquë daiye pasipi, ite utejë pa'icohua'ire huasosi'i caquë daija'quë api.

10

1 Moisés cuañese'e cato pai to'ouje pa'ye paji'i, itirepa dai ja'ñe pa'ina. Jaje pa'ina, itirepa peopi, ja do'ire cuañese'e yo'ocohua'ire de'ocohua'ire pare necaiye peopi, ometëca ñape Maija'quëna tsiojaijë nëicohua'ire huaijë isicohua'ire. 2 Jaje pa'ina, cuañese'epi de'ocohua'ire tsoa toñe pa'ito Maija'quëre isijë nëicohua'ire huaiye jeora'huë, co'aye peocohua'ire nëina, asajë. 3 Jaje pa'iquëta'are nëicohua'ire huaijë isijë yo'oye cato cocaji'i, iohua'i co'aye yo'oyere ometëca ñape cuasayere. 4 Jaje pa'ina, huequë ëmëohua'i tsie, cui'ne jo'ya ñama tsie, co'aye yo'oyere nejocaiye ti'a ma'ñe paji'i.

5 Jaje pa'ina, Cristo iye yejana i caca maca capi, Maija'quëre:

Më'ëre isiñu'u cajë, nëicohua'ire huaijë yo'oye, cui'ne co'amaña më'ëre isiye më'ë cato coequë ñañë.

Jaje pa'ina, më'ëpi yë'ëre capëre isihuë.

6 Më'ë cato sihuama'ë pa'iyë, co'aye yo'osi do'ire tsoa toñu'u cajë, nëicohua'ire huani ëojë, cui'ne co'amañare isijë yo'oyere.

7 Ja maca ñani cahuë: "Daiyë, yë'ë më'ë yëyeje pa'ye yo'osi'i caquë.

Jaje toyase'e pa'iji, toya pëpëna yë'ë yo'o ja'ñe ayere."

8 Jaje pa'ina, du'ru macarepa caji, Moisés cuañese'ere yo'ojë co'aye yo'o do'ire nejoñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë, cui'ne ëojë yo'ojëta'are Maija'quë coequë sihuama'ë ñaji. 9 Casiquëpi jeteyo'je acore caji: "Daiyë, yë'ë më'ë yëyeje yo'osi'i caquë." Jaje cani caji, si'aye ja'në nëicohua'ire huaijë isijë yo'ose'ere nejoñë caquë. Nejoni huajëyere neñë, caquë. 10 Jaje pa'ina, Jesucristo i capëre ti isi tëjiquë, Maija'quë yëyeje pa'ye jucacai do'ipi, mai Maija'quë tsecohua'i de'ohuë.

11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i judío pai acohua'i cato si'a mu'señapi isicohua'i a'ë, te'eje pa'yere, si'anë nëicohua'ire huaijë. Jaje yo'ojëta'are ja yo'oye pai co'aye yo'ose'ere nejo ti'añe peoye a'ë. 12 Jaje pa'iquëta'are Jesucristo cato te'ore pare isi tëjipi, i ju'iñepi. Ja jeteyo'je yure cato Maija'quë ëja te'tere ja'rusiquëpi ñu'iji. 13 Jarote pa'i uteji, ite sañope yo'ocohua'ire Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saojaquë caquë. 14 Te'e i isiyepi Maija'quë tsecohua'ire ti nuñe pa'iohua'ire nepi. 15 Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi jare nuñere pa'ë caquë quëaquë caji, ñeje:

16 Yë'ëpi ja mu'seña tëto saisi maca paire ñeje yo'oja'quë a'ë, caji, mai Ejaë:

Iohua'i joñoare pana yë'ë cuañeñere ayaja'quë a'ë,

Cui'ne iohua'i cuasa hue'ñana toyaja'quë a'ë, yë'ë cuañeñere.

17 Cui'ne yequeje caji:

Ti cuasa coñe paja'quë a'ë, iohua'i tayojë co'aye yo'ose'ere.

18 Jaje pa'ina, yure cato tsoe sai to cuañose'e sëte, co'aye yo'o do'ire sai toñu'u cajë isijë yo'oye peoji.

Maija'quëna Tsiojaiñe Pa'iji

19 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë yure cato ca'raye peoyerepa Jesús tsie do'ipi Maija'quë huë'ena i pa'i hue'ñare pana cacaye pa'iji. 20 Jesús ju'i do'ipi huajë ma'a, ti pa'i ma'arepa tsoe tëhuose'ere maire hui'yocaisi ma'aja'a saijë ti'añe pa'iji, i pa'i hue'ñare pana. 21 Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë huë'ere pa'i maire secacai Ëjaërepa, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë sëte. 22 Jaje pa'ina, nuñe pa'i joñoapi pa'ire paji Maija'quëre cuasacohua'ipi, co'aye cuasaye tsoa tosicohua'ipi, capëje de'o ocore papi tsoa tosicohua'ipi, ja yë'ta'a co'acohua'ire nëiñe peocohua'ipi, ca'rama'pë Maija'quë quë'rona sa tsiojañu'u. 23 Jaje pa'ina, Maija'quëpi i ca nëose'ere isire paja'quë api cuasa do'ire, ti jëa coema'pë ocue pa'i macarepa pañu'u, Maija'quëre pa'ire paji cuasajë mai utejë yo'oyere. 24 Jaje pa'ina, co'eñu'u, paire ai oiyepi, cui'ne de'o co'amañare neñepi, ai pa'ija'core. 25 Jaje pa'ina, mai Ëjaë dai mu'se jerepa ja'yere pa'iye sëte pai ñape yecohua'ire ca sëtoñu'u, de'oye yo'oja'cohua'ire. Jaje pa'ina, si'anë jeoma'pë tsi'siye pañu'u, tsi'sima'cohua'i yo'oyere ye'yema'pë pañu'u.

26 Jaje pa'iquëta'are maipi tsoe nuñerepa pa'iye asasicohua'ita'a ja yë'ta'a co'ayere yëjë
yo'ocohua'i pa'ito peoji, yeque mai co'aye yo'o do'ire sai tocaiye. 27 Coa Maija'quëre
sañope yo'ocohua'ire nejo hueñase'e huajëya'ye pa'iose'e uteye pa'iji, toa coro mëi
hueñapi pai ñape yo'ose'e ñani nejo hueñapi. 28 Ñajë'ë, Moisés cuañese'ere, sehuoma'ë
yo'osiquëre, cayaohua'i, panita'a toasocohua'i i yo'oye ñasicohua'ipi. Sañope cacohua'i
pa'ito ti oima'pë jaëte huani jeoñe paji'i. 29 Jaje pa'ito jerepa si'se cuañoja'cohua'i a'ë,
ja tsiepi Maija'quë tsecohua'ire necaisicohua'ita'a, Maija'quë mamaquëre meñe tsa'cujë,
Maija'quë ca nëose'e tsiere coecaisicohua'i cui'ne Maija'quë joyore iohua'ire oi necai
joyore sañope casicohua'i. Ja tsie cato huajëye ca nëose'ere do'i quë'yerepa meñe necaiye
a'ë. 30 Maipi asayë, Maija'quë case'e: "Pai yo'ose'e nuñerepa ñaquë ne de'huaye cato yë'ë
yo'oye a'ë. Yë'ëpi saisi'i." Cui'ne yequeje capi: "Maija'quë i paire ñaquë iohua'i yo'ose'eje
pa'ye saija'quë api." 31 Ai huajëya'ye pa'ye a'ë, Maija'quë huajëquërepa jëñana tomeñe, jaje
pa'iohua'ipi.
32 Mësaruja'a mia hueña pa'i coca asasi maca ai yo'oye ai pa'ina, quëco paye pajë
quëcose'ere cuasajë'ë. 33 Jaje quëcojëna, mësaru acohua'ire ai co'aye cajë cui'ne co'aye
yo'ohuë, si'a pai ña hueñana. Jaje yo'ojëna, yecohua'ipi iti co'aye yo'o cuañocohua'ina
se tsioni ai yo'oyere paë'ë. 34 Co cuañosicohua'ire mësarupi teaye ñajë cocaë'ë. Cui'ne
mësaru co'amañare peo hueña jiotoje sihuajë ñahuë, jeto ma'tëmore ti carajaima'co'a
maña payë, cuasajë quëcojë. 35 Jaje pa'ina, mësaru, Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë
quëcoyere jeocoma'pë pa'ijë'ë. Ja cuasase'epi mësaru ai pa jaña tia'ja'cohua'i a'ë. 36 Jaje
pa'ina, quëcojë pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'oñu'u cajë. Jaje yo'ojë mësaru i si'aye i ca
nëose'ere paja'cohua'i a'ë. 37 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Esa, ai esa daija'quë api,
Iti daija'quëre casiquëpi, ai tsoe nëima'ë pasipi.
38 Yë'ë tsequë nuñe pa'i cato Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi pa'ija'quë api,
Jaje pa'iquëta'are sihuama'ë pa'iyë, ja'në pa'ise'ena co'iquëre cato.
39 Jaje pa'iquëta'are mai cato ja'në pa'ise'ena co'ijë nejo cuañocohua'i acohua'i peoyë. Mai
cato Maija'quë pa'iji cuasa do'ipi joyo pa'iyena ti'acohua'i acohua'i a'ë.

11

Pa'ire Paji Cuasaye

1 Pa'ire paji cuasaye cato mai uteyere paja'cohua'i a'ë cuasajë pa'iye a'ë, cui'ne mai ña
ma'ñere tsoe ñase'eje pa'ye cuasajë pa'iye a'ë, ti jëa coema'pë. 2 Jaje pa'ina, mai aiohua'i
tsoe pa'isicohua'i jaje cuasa do'ipi de'ocohua'irepa ca cuañohuë.
3 Jaje pa'ina, mai pa'ire paji cuasacohua'ipi si'a co'amaña mai ñañe peose'ere Mai-
ja'quëpi i yë'ose'epi de'huapi, cuasayë.
4 Pa'ire paji cuasa do'ipi Abel ai de'oyere Maija'quëre isipi, Caín isiye jerepa pa'yere.
Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite nuñe yo'oquëre caquë i isiyere sihuacaji'i. Jaje pa'ina, tsoe
ju'isiquëta'a Abel ja yë'ta'a pa'ire paji cuasayeja'a caji.
5 Pa'ire paji, cuasa do'ire Enocre ma'tëmona Maija'quëpi ju'ima'quëre huajëquëre
sa'aji'i. Saëna, paipi ite co'e juja'ahuë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji, Enoc ja yë'ta'a
ma'tëmona sa cuañoma'në Maija'quë yëyere yo'oquë pa'aji'i. 6 Jaje pa'ina, pa'ire paji
cuasaye peocohua'i, Maija'quë yëye yo'o tiañe peoji. Pa'ire paji cuasaye a'ë Maija'quëna
tsiojaiñe. Cui'ne, Maija'quëpi ite co'ecohua'ire jaiye de'oyere pare isi ja'ñere tiañe.
7 Maija'quëpi ti ña ma'ñepi pa'ija'coa, yequë mu'se caquë quëaëna. Pa'ire paji cuasa
do'ire Noé de'oye sehuoni jai yohuë de'huapi, i tsëcapëre huasoja'core. Jaje pa'ina, Noé
pa'ire paji cuasasi do'ipi huaso cuañopi, iye yeja paise'e ne huesëjëna.
8 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quë soiye de'oye sehuoni i yeja jeoni, Maija'quë
soi hueñana saji'i, ite isija yejana. Jarona saiyë, cuasama'ë huesërepa sa'aji'i. 9 Sani pa'ire
paji cuasa do'ipi Maija'quë isisi'i ca nëosi yejare tije pa'ipi ca'nipi nesi huë'ñare pa'aji'i.
Pa'isiquëni cui'ne Isaacje cui'ne Jacobje ca'ni huë'ñare pa'ahuë'ë, i isisi'i ca nëose'e

pacohua'ipi. [10] Jaje pa'ina, Abraham Maija'quëpi cuecueni jëacore pare nesi daripëre utequë pa'aji'i.

[11] Pa'ire paji, cuasa do'ire Zara aiopi cui'ne caraopi tutu isi cuañoni mamaquëre coao, iote isisi'i ca nëosiquëni, care papi caco sehuo do'ire. [12] Jaje pa'ina, Abraham pani tëji mu'señapi i acohua'ire jai paire papi quëna huë ma'ñoco ja'i pa'ire pare cui'ne jai tsiaya të'tëpa mejahuëje pa'yere pare, cuecue saoye peoyerepa.

[13] Si'aohua'i jaohua'i cato Maija'quë ca nëose'e pama'pë jujua'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'ire paji cuasacohua'i sëte so'opi se ñajë, pa'i ja'ñere sihua'ahuë'ë. Jaje pa'ina, iye yejare tiohua'ipi coa pa'iyë, cuasa'ahuë'ë. [14] Jaje cacohua'i cato tiñarepa quëayë, ja yë'ta'a yequë yejare iohua'i paja yejare co'ejë cu'iyë cajë. [15] Jaje pa'ina, iohua'i daisi yejare cuasajë cacohua'i pani tsoe co'ira'huë, iohua'i daisi yejana. [16] Jaje pa'iquëta'are iohua'i cato ai de'o yejare pare yëhuë, ma'tëmo yejare. Jaje pa'ina, tsoe de'huacaisiconi de'o daripë, iohua'i pa'ija'to paye sëte Maija'quë huajëya' coema'ë pa'iji, iohua'i pëca ja'quëre hue'yoto.

[17] Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quëpi neñasi'i caquë caëna, i ca nëosi mamaquëni huani ëoquë isiquë sesi'i caquë yo'opi. I mamaquë te'i macani isire pasi'i caquë yo'opi, [18] Maija'quëpi Isaac do'ija'a jai paire më'ë acohua'ire paja'quë a'ë ca nëosiquëta'are. [19] Jaje pa'ina, Abraham cato coa huesë yo'oye papi. Asaquë yo'opi, Maija'quëpi ju'isicohua'ire huëoquë pa'iyere. Jaje pa'ina, ju'isiquëje pa'ini mamaquëre huajëquëre pa copi.

[20] Pa'ire paji cuasa do'ipi Isaac, yequë mu'se Jacob cui'ne Esau de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i. [21] Pa'ire paji cuasa do'ipi Jacob José mamajëre, pai ñapere iohua'i de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i, i ju'iñe ti'asi maca. Cui'ne i doquë cu'i tupëna jëaye tota paquë nëcaquë Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihua'aji'i. [22] Pa'ire paji cuasa do'ipi José i ju'i maca Israel mamajëpi Egíptopi yequë mu'se etani saija'cohua'i a'ë capi. Caquë i tara jaje yo'ojë'ë caquë cuañepi.

[23] Pa'ire paji cuasa do'ire Egípto pai ëjaëpi tsire huani jeoñe pa'iji cuañese'e pa'itoje, ca'rama'pë tsihua'ëre de'oquë macani ñani oijë Moisésre ja'a casiquëni pëca ja'quëohua'i toaso ñañëohua'ire yahueni pahuë. [24] Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés posë de'osi maca coepi, Egípto ëjaë mamaco, mamaquë hue'yo cuañoñe. [25] Coa ai jerepa Maija'quë pai ja're co'aye yo'o cuañoñere yëpi, co'ayere yo'oquë nëhui tëcahuë maca sihuaye pa'iyere coequë. [26] Jaje pa'ina, cuasapi, ai jerepa de'oji, Cristo do'ire Maija'quë tsecohua'i ja're ai yo'oyepi. Jaje pa'ina, Egípto de'o co'amañare do'i peoye ñapi, Maija'quë ite isija'a co'amañare jerepa pa'ye cuasaquë. [27] Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto pai ëjaë ite pëiñe ca'rama'ë Egíptopi etani sani, Maija'quëre ñañeje pa'yerepa i yëyere cuasaquë ocue pa'i macarepa paji'i.

[28] Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto eta huajë mu'se ti'aquëna, sihuaquë cuañepi, eta sa'noana tsiepi tsoajë'ë caquë. Jaje tsoarena, huani jeo huiñaëpi te'ireje Israel pai du'ru mamaquëre pare huaiye paja'quëre capi. [29] Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel paije jai Maja'iña yeja jajucore saiyeje pa'ye jë'ë, yequë je te'tena, ñani cui'ne Egípto paije jeñu'u cajë yo'ojë dutu jujua'huë'ë.

[30] Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pai siete mu'seña Jericó daripë tëhuopa yërëhueja'a të'ija'ahuë'ë. Të'ijaisi maca tëhuopapi jë'ye darëa'co'ë. [31] Pa'ire paji cuasa do'ipi Rahab co'a nomioje Maija'quë pai a'ë cuasama'cohua'i ju'ijëna, te'e ju'iñe pao, Israel paire, yahue peocohua'ire de'oye ñacaisi do'ire.

[32] ¿Iquere yeque caja'quë a'ni? Jaje pa'ina, yë'ëpi, Gedeón, Barac, Sanson, Jefté, David, Samuel, cui'ne Maija'quëre quëacohua'i yo'ose'ere quëaquë pa'ito mu'sepi caraja'co pa'ini. [33] Pa'ire paji cuasa do'ipi yecohua'i yejaña siohuë, nuñerepa de'oye cuañecohua'i de'ohuë, Maija'quë ca nëose'ere isi cuañohuë, jai emu yaiohua'i yë'opoaje si'ñe saohuë. [34] Jai toana u huesëyere yayohuë, hua'tipi huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, catihuë. Sëyë huesësicohua'ipi tutu isi cuañoni tutu hue'ejë, yequë yejaña soldado paire iohua'ire sañope yo'ocohua'ire uihua quëco saohuë. [35] Paë'ë, cui'ne nomiohua'ije cajeohua'i ju'isicohua'ipi cui'naohua'ipi huëtena pasicohua'ije. Yecohua'ipi ai de'oye pa'iyena juni

huëni pa'iyere cajë joye huaso cuañoñe coejë juë'ë, huaijëna, ai yo'ojë. 36 Yecohua'ipi
ai yo'ohuë, co'acohua'i a'ë cajëna, si'sejëna, quëna meapi sëajëna, cui'ne co huë'ñana
cojëna. 37 Yecohua'ipi, quëna pëapi jea huea cuañohuë, yecohua'ipi jopore pajaa'a yëto
tëa cuañojë, panita'a hua'tipi të'ca tëtejëna juë'ë. Yecohua'ipi cabra cui'ne yëi ñama
ca'nire ju'ijë si'a hue'ña coa cunirojaë'ë, co'amaña peocohua'ipi, ai co'a ju'ijë oicohua'ipi
yecohua'ipi josa yo'ojëna, paë'ë. 38 Airepa de'o paini, si'aohua'i iye yeja paipi de'oye
yo'oyere carasicohua'ipi coejëna, iohua'i sani pëajaa'to peocohua'ipi yeja coñare, cuene
yejañare cui'ne ainoare panirojaë'ë. 39-40 Maija'quë ña hue'ñana pa'ire paji cuasajë de'oye
ite yo'o iñosicohua'ita'a i ca nëose'e isi cuañoñe pahuë, Maija'quëpi yequë mu'seña
de'oyerepa necaquëna, mai jare tsioni nuñe pa'icohua'irepa pa'ijajë caquë ña nëosi do'ire.

12

Jesuse'ere Ñajë Tuñu'u

1 I Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o iñosicohua'ipi maire të'ijatena pa'iye sëte jeocoñu'u,
si'aye maire dëquëye josa yo'oyere cui'ne co'ayepi maire hueñere. Jeoconi jeto ñese sai
hue'ñase'e se ñajë huë'huëñu'u. 2 Jaje pa'ina, maire de'ocohua'ire nequëna, Maija'quë
pa'iji cuasaye isiquëna, Jesuse'ere ñajë tuñu'u. Co'acohua'ise'e soquë sarahuana que
cuañojë ju'icona, huajëya'ye pai ñajëna, ai yo'oquë ju'i ma'ñe caye papi, ai yo'osi jeteyo'je
ai sihuaja'quë cuasa do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quë ëja te'tena ja'rupi.
3 Jaje pa'ina, co'acohua'ipi ite co'aye yo'ojëna, si'aye quëcosiquëre pani Jesuni cuasajë
tuijë'ë, yo'o jujani jeoñe paja'cohua'i. 4 Ja yë'ta'a mësaru ti'añe pañë, co'ayere yo'oma'pë
pañu'u cajë si'anë sañope yo'ojë ju'iñena. 5 ¿Mësaru tsoe huanëyete, Maija'quë mësarute
i mamajëre sëte yëhuoquë cayere? Ñeje toyase'e caji:
Yë'ë mamaquë coema'ë pa'ijë'ë, më'ë tayoyere nu'ñequë si'seto.
Yëhuoquë yo'oto yo'o jujahuë cama'ë pa'ijë'ë.
6 I oicohua'ini Ëjaë cato tayoto nu'ñequë api.
Cui'ne i mamajë de'osicohua'ini Ëjaë cato si'sequë api.
7 Maija'quëpi mësarute mamajëre yo'oyepi yo'oji. Jaje pa'ina, quëcojë'ë, i si'seye. ¿Ique
mamaquëpi pëca ja'quëre nu'ñe cuañoma'quë pa'iquë'ni? 8 Jaje pa'iquëta'are, Maija'quëpi
mësarute si'aohua'ire i mamajëre si'seyeje pa'ye si'sema'ë pa'ito mësaru i mamajërepa
peoyë, yecohua'i a'ë. 9 Cui'ne mai tsi pa'inë, mai tayoyere nu'ñejë, mai iye yeja
ja'quëohua'ipi si'sejë pa'ahuë'ë. Yo'ojëna, maipi iohua'ire ëjaohua'ire ñajë ca'rajë de'oye
yo'ohuë. ¿Jaje me yo'ojë ai jerepa Maija'quëre ma'tëmo aquëre pare de'oye sehuocaijë
yo'o ma'ñeni ti pa'iyere pañu'u cajë? 10 Iye yeja ja'quëohua'i cato iye yeja nëhui tëcahuë
pa'iyere cajë nu'ñejë si'sehuë, iohua'i yëyeje pa'iohua'i pa'ijajë cajë. Jaje pa'iquëta'are
Maija'quë cato mai de'oye ti pa'iyere caquë si'seji, ije pa'iohua'ire nesi'i caquë. 11 Si'aye
ja'a si'se cuaño maca cato a'siyese'e pa'iji. Pa'ina, de'oye paji cajë coeyë. Jaje pa'iquëta'are
jeteyo'je jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne nuñerepa pa'iyere isiji, tayosi do'ire si'sese'epi.

Maija'quë Yë'ore Asaye Coejë Pa'i Do'ire

12 De'oji yure jaje pa'iye sëte huajë tuture papi mësaru jëñare jë'jose'ere mëñe mëajë'ë,
cui'ne mësaru nëca sicu tutu peoyere pi'najë'ë. 13 Yo'oni yureta'a nui ma'are pare co'ejë'ë.
Co'eni saijë'ë, ja maca do'pë nëcayopi ja'ujaa'coa. Ja'juni tijupë soto coñe paja'coa.
14 Maija'quëna isisicohua'ire papi jai pai jare jo'cua de'oye pa'iyere cajë yo'ojë'ë. Jaje
ina isima'cohua'i pani ti te'ije Maija'quëre ñañe peoji. 15 De'hua ñajë'ë, mësaru aquëpi,
sëje oi joyo hue'equëpi josa yo'oquë jai paire co'a de'huaye peoja'core. Jaje pa'ina,
Maija'quë de'oye ñacai isiyere si'aohua'i pañu'u cajë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. 16 Mësaru
acohua'ipi yequë nomiore panita'a yequë ëmëre yo'oma'pë pa'ijajë, panita'a Maija'quë
tsere coema'pë pa'ijajë, Esau je'quë hua'i de'hua maca do'ina si'aye maja'yërepa pa'iye
peoquë tomeaji'i. 17 Ja maca Esaupi pëca ja'quëre de'oye pa'i jañere cacaijë'ë caquë seina,
cacaiye pa'aji'i, otarepa oi catoje, mësarupi tsoe iye toyase'ere asacohua'i a'ë.
18 Mësaru cato Sinaí cutihuëje pa'iona, tsiojaima'pë paë'ë, Israel pai tsiojaijë pa'ise'eje
pa'yena, toa tsëni nëcasicona, nea hue'ñana ñamije pa'yena, tutu ai juta hue'ñana. Cui'ne

19 asama'pë paë'ë, duruhuë juiye pisiyeje, cui'ne Maija'quë yë'oje asama'pë paë'ë. Ja yë'o
caye asacohua'i cato i cuañeñere quëco ti'ama'pë 20 ai jerepa caye pajë'ë, ca'ahuë'ë, ite.
I caye cato paji'i: "Ai cutihuëna tsa'cuquëre cato quëna pëapi jea hueañe paji'i, panita'a
uiyopi seso etojaiñe paji'i, nëicohua'ireje huaiye paji'i, jaro tsa'cucohua'ire," capi. 21 Jaje
pa'ina, Moisésje ja ai huajëya'ye pa'iyere ñaquë quëquëquë capi: "Ai ca'raquë tsasiyë,
yë'ëje."

22 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato Sión ai cutihuëna tsiosicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë
huajëquërepa, pa'i daripëna, ma'tëmo Jerusalénna, cui'ne Maija'quëre sihuañu'u cajë
jai pai huiñaohua'i tsi'si sitona, 23 Maija'quë mamajëpi iohua'i mamire ma'tëmona toya
cuañosicohua'i tsi'si sitona, tsiojaë'ë. Mësaru cato tsiojaë'ë, si'aohua'ire iohua'i yo'ose'eje
pa'ye ti ca de'huaquë Diusu quë'rona. Pai joñoare Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire
nesicohua'i quë'rona tsiojaë'ë, 24 huajë ca nëose'e cayere necaisiquë Jesuna cui'ne maire
tsoa tosi tsie quë'rona tsiosicohua'ipi pa'iyë, Abel tsie seña maca de'oye maire necaiyena.

25 Jaje pa'ina, coema'pë Maija'quë caye de'oyerepa asañu'u, Maija'quë iye yejapi soiquë
caquëna, asacaiye coesicohua'i jëaye pa'ahuë'ë. Jaje pa'ina, ai jerepa jëa ti'añe peoji,
Maija'quë ma'tëmore papi soiquëna, asacaiye coejë yequere asarojaisicohua'i. 26 Ja
mu'seña Maija'quëpi caquëna, yeja ñu'cuea'co'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato caji: "Tijupë
iye yeja cui'ne ma'tëmoje ñu'cue coja'coa, yë'ëpi yo'oquëna." 27 Jaje tijupë cani caji, si'aye i
de'huase'e ñu'cueye pa'iji caquë, a'jiñe nejoñese'e nejoñe pa'iji, jëayere pase'e nëaja'core.
28 Maija'quë cuañe te'te maire isiye cato ti nejo ma'ñe a'ë, ja isi do'ire Maija'quëre de'oji cajë
pëpayë ca'rajë, ëjaëre pare ñajë, de'oyerepa ite necañu'u. 29 Maija'quë cato peo hue'ñarepa
ëo huesoquë api, toaje pa'i api.

13

¿Me Diusu Yëye Yo'ocaiye Pa'iquë'ni?

1 Maija'quë do'ijë sëte jeoma'pë si'anë sa'ñe oijë pa'ijë'ë. 2 Cui'ne mësaru huë'ena
daicohua'ire oijë de'oye necaiye huanëyema'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ojë yecohua'i je'quë
huiñaohua'i a'ë cuasama'pë huesërepa de'oye iohua'i huë'ena necaijë pëpa'ahuë'ë.

3 Cuasacaijë'ë, co cuañosicohua'ire, mësarupi iohua'i ja're co sitore pa'iyeje pa'ye.
Mësaruje cui'ne yo'o cuañoñe pa'iohua'i sëte cuasacaijë'ë, co'aye yo'o cuañojë ai yo'o-
cohua'ire.

4 Si'aohua'i huejani pa'iyere ëjarepa ñajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huejasicohua'i nëjo
ja're cui'ne ëjë ja're yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje pa'ima'cohua'ire Maija'quëpi iohua'i yo'ose'ere
saija'quë api, huejama'cohua'ipi nomiohua'ire yo'orojaicohua'ire, cui'ne nëjore pajëta'a
yequë nomiore yo'ocohua'ire.

5 Oima'pë pa'ijë'ë, curiquëre. Mësaru payere sihuajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi
caji, maire: "Te'ohua'ire jeo nëcoye paja'quë a'ë, cui'ne jeoco huesoyeje paja'quë a'ë."
6 Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco pajë caye pa'iji, ñeje:
Ëjaëpi yë'ëre cocaiquëre pa'ë.
Jaje pa'ina, ti ca'raye pañë, paipi yë'ëre co'aye neñu'u cajë yo'oye pa'itoje.

7 Cuasajë'ë, Maija'quë coca quëajë mësarute sasicohua'i pa'ise'ere, me jaohua'i pate'ni
cajë. Ñajë ye'yejë iohua'i pa'ise'ere tuijë'ë, pa'ire paji cuasajë yo'ose'ere.

8 Jesucristo cato ipi ñamina'a pa'isiquëpi iye mu'seje pa'iji, jare ti pani huesëji, je'nëna.
9 Ao aijë ñeje yo'ojë'ë, cajë cuañese'ere si'aye yo'o tiajë aicohua'ire ja yo'oyepi ti cocaiye
paji. Jaje pa'iquëta'are maire cato ai cocaiji, Maija'quë maire oiyepi, mai joyona tutu
isiquëna pa'iyepi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ja'në ye'yese'ere jeoni tiñe ye'yayena
ye'yema'pë pa'ijë'ë.

10 Mai cato payë, tiñe pa'yere Maija'quëna isise'e. Ja cato iye yeja Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i aiñe peoye a'ë. 11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa cato pai co'aye yo'o do'ire
sai to ja'ñere isisi'i caquë tsiere de'o huejñarepa hue'yo sitona saquë api. Jaje pa'iquëta'are
nëicohua'i ca cato pai daripë hue'sena etoni peo huejñarepa ëo jeoñe paji'i. 12 Jaje cui'ne
Jesuje i tsie do'ipi i paire nesi'i caquë pai daripë hue'sena ai yo'oquë juji'i. 13 Jaje pa'ina,
jënajë'ë, Jesús ja're pai daripë hue'sena etañu'u. Etani ai yo'oñu'u, i tea juni cuañoquë

ai yo'ose'eje pa'ye. [14] Iye yeja mai peoyë, ti pani huesë daripërepa. Jaje pa'ina, yequë
mu'se pa'ija'a daripëre co'ejë saiyë. [15] Jesucristo do'ija'a Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë
sihuaye pa'iji, si'anëpi. Ite jaje cajë sihuaye a'ë, coa isijë yo'oyeje pa'ye. ¡Jaje pa'iye
sëte mai yë'opopi de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë sihuañu'u! [16] Huanëyema'pë pa'ijë'ë,
mësaru co'amañapi peocohua'ire cocaiyere. Ja'ë, Maija'quëre isijë yo'oye. Jare Maija'quë
sihuaquë necaiquë api.
[17] Maija'quë coca mësarute quëacohua'i cuañeñere de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë. Jaohua'i
a'ë, mësaru joñoa ñacaijë pa'icohua'i, Maija'quëna iohua'i yo'ose'e quëaja'cohua'i sëte.
Jaje pa'ina, mësarupi de'oye sehuocaito sihuajë neja'cohua'i a'ë. Iohua'ipi co'aji cajë oijë
neto mësarute iohua'i necaiye ti cocaiye peosipi.
[18] Si'aye nuñerepa yo'oñu'u cajë yo'osicohua'i sëte, tayose'e peoquëna, asajë jo'cua
de'oye pa'iyë, nuñerepa yo'ohuë cuasajë. Jaje pa'ina, yëquëre secacaijë'ë, cayë, mësarute.
[19] Maija'quëpi jëjo saoquëna, esa yë'ë sani mësaru ja're coni pa'i ja'ñere cajë. Secacaijë'ë,
cayë.

De'oye Pa'i Ja'ñere Caquë Pëpa Tëjiye

[20] Jo'cua de'oye pa'iye isi Diusupi yëi ñama Ëjaëre pare, ju'isiquëni huëosiquëpi,
mësarute ti ca nëo huesose'e necai tsie do'ipi, [21] nuñe pa'icohua'ire, si'aye i yëyere
yo'oja'cohua'ire nejaquë. Jaje yo'oquë Jesucristo do'ipi maire i sihuaquë ñañere yo'ojaquë.
De'oquëre pa'ni cajë si'anëpi ise'ere sihuajë pañu'u. Jaje pa'ijaquë.
[22] Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute yëhuoquë case'ere quëcojë de'oye asacaijë'ë.
Nuñerepa caye cato yë'ë mësarute toyasico nëhuicoa. [23] Asajë'ë, cui'ne Maija'quë do'iquë
Timoteo tsoe eta huajëpi, cosiquë pa'isiquë. Ipi yë'ë quë'rona titasiquë pa'ito i ja're coni
sasi'i, mësarute do'i sai maca. [24] Si'aohua'ire, Maija'quë paire cui'ne mësarute Maija'quë
coca quëajë ñacaicohua'ireje pëpacaijë'ë. [25] Italia yejapi daicohua'ije, mësarute pëpa
saoyë. Maija'quë oi ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

SANTIAGO

Tiya Huesësicohua'ini Santiago Toyase'e

1 Yë'ë Santiago, Maija'quëre cui'ne Ëjaë Jesucristore necaiquëpi pëpayë, Israel doce
tsëcapë̱a acohua'ipi jai hue̱'ña hua huesëni pa'icohua'ire.

Maija'quë Ta̱'ñe Asayere I̱siye

2 Maija'quë do'ijë, jaiye ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi mësaruna ti̱'a maca sihuajë'ë.
3 Mësarupi tsoe asayë, ja̱ ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi mësaru pa'ire paji cuasayere
neñañe a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱ neñañepi quëcocohua'i pa'iyere neji. 4 Nequëna, quëcosicohua'i
pa'ijë nuñe pa'icohua'i cui'ne carase'e peocohua'irepa de'oye pa'iyë.
5 Mësaru acohua'ipi ta̱'ñe cuasajë yo'oyere carasicohua'i pani se̱jë'ë, Maija'quëni. Se̱to
Maija'quëpi i̱sija̱'quë api, ta̱'ñe cuasajë yo'oyere. Maija'quë cato si'aohua'ire ta̱'tëpo
ti peoyerepa cui'ne ti ë̱seye peoyerepa i̱siquë api. 6 Ja̱je pa'iquëta'are se̱ñe pa'iji, i̱sire
paja̱'quë api cuasajë ti jëa coeye peoyerepa. Jëa coequë cato jai jaira tutupi ju'aquëna,
co'poco ñese sani cui'naopi co'ye daio yo'oyeje̱ pa'i api. 7 Ja̱je pa'i cato i̱na Maija'quë i̱si-
ja̱'quë api cuasama'ë pa'ijë'ë, 8 iye mu'se yeque cuasasiquëpi ñamina'a yequere cuasaquëpi,
o̱cue pa'i macarepa pa'ima'quë cato.
9 Maija'quë do'iquëre teaye pa'ini Maija'quëpi jerepa pa'ire necaina, asaquë sihuaye
pa'iji. 10 Cui'neje jaiye co'amaña paquëni Maija'quëpi teaye pa'ire necaina, asaquë
sihuaye pa'iji. Jaiye co'amaña paquë cato taya jorohuë ju̱muse'eje̱ pa'i api, tsoe quëcoye
peoquë api. 11 Ja̱je pa'ina, jaiye paquëpi i̱ cuasaquë yo'ora'ase'ere je̱oni esa ju̱'iquë api,
jorohuë maca ju̱musico airepa ë̱së ëoquëna, cue̱neni de'oye ña cua̱ñoñe carija̱ini me'meni
to̱meñeje pa'ye.

Neñañe Cui'ne Co'aye Nëiñe

12 Neñañere quëcoquë ta̱ima'quëpi sihuaquë api. Ja̱je pa'ina, neña tëjisi maca ti pa'i
marore i̱si cua̱ñoja'quë api, Maija'quëre oicohua'ire i̱sisi'i ca nëose'ere. Ja̱ do'ire sihuaquë
api. 13 Mësaru aquëpi co'ayere yo'o ëaye nëiñe pa'ito cuasama'ë pa'ijë'ë, Maija'quëpi co'aye
yo'o ëaye nëiñe neji, cajë. Maija'quë cato co'aye yo'o ëaye nëiñe asama'quë api. Cui'ne
pa̱ipi co'ayere yo'oja̱jë caquë co'ayere yo'o ëaye nëiñe nema'quë api. 14 Pa̱i cato i̱ohua'ipi
co'ayere yë do'ire i̱ohua'i yëyepi quërë saquëna, co'aye yo'oyena ta̱icohua'i a'ë. 15 Pa̱i
cuasayepi, pa̱i co'ayere yëyepi tsi̱ ë̱tapëje̱ pa'io de'oni tayo yo'oyere jojoyeje̱ pa'ye etoco.
Etona, tayo yo'oyepi ai de'o huesëni yureta'a ju̱ni huesëyere jojoyeje̱ pa'ye neco.
16 Coso cua̱ñoma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë maña. 17 Si'aye maire de'oyerepa i̱sise'e cato
ma'tëmopi Maija'quë i̱sise'e a'ë. Ja̱ i̱siquë cato si'aye ma'tëmo miacohua'ire de'huasiquë
api, ti̱ñe pa'i po̱nëma'quë api, cui'ne si'a tëcahuë̱a tëto saina, cui'neje pa'iquë api. 18 I̱se'e
te'i ja̱je yo'osi'i cuasani maire nuñerepa coca quëayere asani sehuojëna, pa'iyere i̱sipi,
maipi du'ru macarepa que̱ë̱ise'eje̱ pa'iohua'i huajë sëcapë huëocohua'i pa'ija̱jë caquë.

Nuñerepa Pa'iye

19 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë maña. Si'aohua'i mësaru cui'ñasicohua'ire papi yecohua'i
cayere esa asaje̱'ë. Ja̱je pa'iquëta'are coca cayere esarepa cama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne esa
pë̱titema'pë pa'ijë'ë. 20 Pë̱titesiquë cato Maija'quë nuñerepa yo'oyere yo'oma'ë pa'iji.
21 Ja̱je pa'iye sëte si'si yo'oye pa'iye cui'ne jaiye co'ayepi mësarute ti̱më huesoni pa'iyere
je̱ocojë'ë. Je̱oconi teaye pa'iohua'i maña'ë cuasajë de'o coca mësaru joñoana ta̱se'ere
pajë'ë. Ja̱ coca cato mësaru joñoa huaso tutu paye a'ë.
22 Maija'quë coca asani i̱ti cayeje̱ pa'ye neñe pa'iji. Nema'pë coa Maija'quë cocase'e
asajë pa'ini co'ye coso cua̱ñosicohua'i pa'iyë. 23-24 Ja̱je pa'ina, Maija'quë coca quëayese'e
asaquëpi i̱ti asase'eje̱ pa'ye yo'oma'quë cato tsi̱ña de'huana me pa'i a'ni caquë i̱ tsia ñani se
po̱nëni sai tsoe hua̱nëyeni me pa'i pate'ni cuasayeje̱ pa'i api. 25 Ja̱je pa'iquëta'are nuñerepa
pa'icohua'ire cui'ne tse̱a cua̱ñoma'cohua'ire ne cocare asani i̱ asase'ere hua̱nëyema'quëpi
i̱ti cua̱ñeñere o̱cue pa'i macarepa yo'o ti̱'aquë pa'iquëpi sihuaja̱'quë api, i̱ yo'oyere.

26 Maija'quëre tı̱'asi'i caquë yo'oquëre pa'ë cuasaquëpi ı̱ tsẹmeñore nau nëcoma'quë
pani ı̱ja'a co'ye cosoji. Cosoquëna, ı̱ Maija'quëre tı̱'asi'i caquë yo'oyepi ti cọcai ma'ñe
pa'iji. 27 Jạje pa'ina, Maija'quë pại nuñerepa pa'iye cato iye a'ë: yëhuiohua'ire cọcaiye,
hua'jeohua'i ai yo'ojëna, cọcaiye, cui'ne iye yeja si'si yo'oyere pụ'pema'cohua'irepa pa'iye
a'ë.

2

Si'a Yë'quë Maca Yo'oyere Ye'yaye

1 Mësaru Maija'quë do'ijëpi mai de'o Ëjaëre pare Jesucristore sehuocohua'ipi pạire
sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijẹ'ë. 2-3 Jạje pa'ina, yeque mësaru tsi'si sitona
datı̱'ñe pa'i api, te'e jai do'i curi ju'i ca'huaro moñore ju'iquëpi, jai do'i cạñare sụñasiquëpi
daina, cui'ne yequëjẹ curi peoquë teaye pa'ijẹ ai ju'i cạre ju'i datı̱'ñe pa'i api. Daina,
mësarupi cayë, du'ru daiquëre de'o cạña ju'iquëre: "Da ja'rujẹ'ë, ico de'o ñu'i saihuëna."
Jạje cajëta'a yequëni co'amaña peoquëni teaye pa'ini cayë: "më'ë cato jạ macare nëcaquë
ñajë'ë. Pạnita'a cayë peo yejana ja'runi ñu'i ñajë'ë." 4 Jạje yo'oni tsoe pại yo'oyere ñaquë
ca tëji ëjaëjẹ pa'i de'ohuë. De'oni co'aye cuasayepi sạ'ñe mësarujạ'a sahuajë yo'oyë.
5 Yë'ë yëcohua'irepa Maija'quë do'ijë iyere asajẹ'ë: Maija'quëpi iye yeja co'amaña
peocohua'ire sahuani ı̱ tsẹcohua'ire nepi. Jạohua'ipi jaiye co'amaña payejẹ pa'ye Mai-
ja'quë pa'ire paji cuasayere pajë cui'ne ı̱te oicohua'ire ı̱sisi'i ca nëosi co'amañare pajạjë
caquë. 6 Jạje pa'iquëta'are mësarupi co'amaña peocohua'ire teaye pa'iohua'ire co'aye
yo'oyë. ¿Jaiye co'amaña pacohua'i pa'i ma'ñe mësaru ñato mësarute tea jụ'iñeje yo'ojë
pại ëjaohua'i quë'rona quërë sacohua'i? 7 Cui'ne jạohua'ipi yëquë mësarute de'o hue'yosi
mamirepa Jesure co'aye sạñope cacohua'i a'ë.
8 Mësarupi Maija'quë coca cuạñese'ejẹ pa'ye më'ë quẹno maca pa'iquëre oijẹ'ë, më'ëja'a
co'ye oiyejẹ pa'ye case'ere si'a yë'quë maca yo'o tı̱'ani nuñerepa de'oye yo'oyë. 9 Jạje
pa'iquëta'are mësarupi pạire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'ocohua'i pani co'aye
yo'oyë, Maija'quë cuạñese'ejẹ pa'ye yo'oma' do'ire. 10 Jạje pa'ina, te'i pạipi iye cuạñese'ere
si'aye de'oye yo'oquëta'a te'o cuạñese'ere tayosiquë pani tsoe si'aye tayosiquë pa'iji. 11 Jạje
pa'ina, jạre ı̱pi Maija'quëpi capi: "Yequë ẹmëre, pạnita'a nomiore yo'oma'pë pa'ijẹ'ë,
huejasicohua'i." Cui'ne capi: "Pạire huani jẹoma'pë pa'ijẹ'ë." Jạje case'ere asani yequë
nomiore, pạnita'a ẹmëre yo'oma'cohua'ipi jạ yë'ta'a pạire huani jẹocohua'i pani tsoe
cuạñese'ere sehuoma'quë pọnëpi. 12 Mësaru si'aye yo'ose'e ı̱ñoñe pa'iji, Cristo yëyere
yo'oye pạnita'a co'ayere. Jạje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësaru cuasaye cui'ne neñe. 13 Ai
yo'ocohua'ire oima'pë pa'isicohua'ire cato oiye peosipi yecohua'i oisicohua'ise'e de'oye
tı̱'aja'cohua'i a'ë, ı̱ Maija'quë pại yo'ose'ejẹ pa'ye ñaquë de'huasipi.

Nema'pë Cocase'e Caye Co'aji

14 Maija'quë do'ijë Maija'quëre pa'iji cuasaquë a'ë. ¿Caquëta'a jạ yë'ta'a nese'e ti
peoquëre ı̱quere cọcaiquë'ni, ı̱ cuasaye? ¿Jạje pa'ire ı̱ cuasase'epi ı̱te huasoye pa'iquë?
15 Cañu'u, Maija'quë do'iquëni, pạnita'a Maija'quë do'iconi cạña cui'ne mu'se ại jạ'ñe
caraquëna. 16 Mësaru aquëpi caji: "Sẹñaquë de'oye pa'ijẹ'ë. Cạ'nequë cui'ne si'aye
më'ë yëye ại pa'ijẹ'ë." Jạje caquëta'a ti ı̱siye pạji, ı̱te carayere. ¿I̱quere jạje pa'ito coca
cọcaiquë'ni? 17 Jạje pa'ina, jụ'isi co'amañaje pa'ye a'ë, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa pa'ini,
nese'epi peoto.
18 Te'i pạipi ca'ñe pa'i api, ñeje: "De'oji, më'ë cato Maija'quë pa'iji cuasayese'e payë,
nese'e peoquëpi. Jạje pa'iquëta'are yë'ë cato nese'ere payë." Jạje pa'ina, yure yë'ëre
ı̱ñojë'ë, më'ë Maija'quëre pa'iji cuasayere nese'e peoyepi. Yë'ëpi më'ëre ı̱ñosi'i, Maija'quë
pa'iji cuasayepi yë'ë nese'ere. 19 Më'ë Maija'quëre te'i pa'iji cuasaquë pa'iye ai de'oji. Jạje
cuasani më'ë tayoma'ë pa'iyë. Jạje pa'iquëta'are huatiohua'ijẹ cui'ne cuasayë. Cuasajë
ca'rajë tsasijë pa'iyë. 20 Jạje pa'ina, Maija'quëre pa'iji cuasajëta'a nema'pë pa'ito jụ'isi
co'amaña pa'iji, do'i peoye cuasayepi. Jạje pa'ina, ña sëtajẹ'ë, huesë pa'ima'ë pa'ijạ'quë.
21 Ñajë'ë, mai aire Abrahamre Maija'quëpi nuñe pa'iquëre ca huesopi, ı̱ mamaquë Isaacre
huani jẹosi'i caquë yo'osi do'ire. 22 Jạje pa'ina, më'ë ñañë, Abraham ı̱ yo'ose'epi Maija'quë
pa'iji cuasayere ı̱ñose'e. Jạje yo'oquëna, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa yo'o jujase'e peoye

etapi. [23] Jaje yo'oquëna, Maija'quë coca toyase'e cayepi ti'api: “Abrahampi Maija'quëre pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quëpi ite nuñe pa'iquëre pare ca huesopi.” Jaje pa'ina, Maija'quë cajeire hue'yosiquë paji'i, Abraham.
[24] Jaje pa'ina, mësaru yure ñañë, Maija'quë pa'iji cuasaquë yo'oquëni nuñe pa'iquëre ca huesoye. Coa Maija'quë pa'iji cuasayese'epi nuñe pa'iquë ca hueso cuañoñe peoji. [25] Jaje pa'ina, Rahab co'a nomiore Maija'quëpi nuñe pa'icore ca huesopi, Josué jëjo saosicohua'ire pëaja'to isico cui'ne yequë ma'aja'a yahue jëjo saosi do'ire. [26] Jaje pa'ina, paipi joyore peoquë pani tsoe juˈisiquë pa'iji. Jaje pa'ye cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayepi yo'oye peoto juˈise'epi pa'iji.

3

Cayere Ye'yaye

[1] De'oji, Maija'quë do'ijë mësarupi tsoe asacohua'i a'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'ipi jerepa iohua'i yo'ose'e ña de'hua cuaño ja'ñe pa'iye. Jaje pa'i do'ire mësaru acohua'ipi jai pairepa pa'ima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'i. [2] Si'aohua'i tayocohua'ise'e pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are te'i paipi i coca cayere ti tayoma'quë pani nuñe pa'iquëre papi jaje pa'i pani, si'aye i pa'iye nuñerepa ñaquë pa'iquë api. [3] Mai cuañeñe caballopi de'oye sehuocaijaquë cajë yë'opona quëna tarapëre jua nëocohua'i a'ë. Jaje neni yureta'a si'aëre de'oye po'nejë sacohua'i a'ë. [4] Ñajë'ë, cui'ne jai yohuë yo'oyere. Ai tutu jëayerepa ju'aquëta'are iti tayoco a'ricona iti tayoquëpi po'nequëna, i yë huë'ñana saicoa. [5] Jaje pa'ye mai tsëmeñoje a'rico macata'a jai co'amañare cacoa. Jaje pa'iopi a'ri toa macata'a jai airo tsëni ëoyeje pa'yerepa yo'ocoa. [6] Jaje pa'ina, tsëmeño cato toaje pa'io, co'aye ne tuture timësicoa. Jaje pa'iopi mai capëre pa'io si'a capë co'aye neñe pa'iji, cui'ne si'a mai pa'i ma'aje co'a de'huacoa, mëna tutupi ioni pa'i do'ire. [7] Iye yeja pa'icohua'ire nëicohua'ire, pi'are, añaohua'ire, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'ireje, si'aye paipi tseani de'oye ye'yacohua'i a'ë. [8] Jaje pa'iquëta'are tsëmeño cato ye'ya ti'añe peocoa, nau nëco ti'añe peocoa. Co'acoa. Tsimaoje pa'iopi si'aye co'a de'huayere timësicoa. [9] Jaje pa'ina, iopi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuajë, cui'ne jare iopi paireje co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëpi ije pa'iohua'ire de'huasicohua'ireje. [10] Jare iti yë'opopi etaji, de'oye cacaiye, cui'ne yecohua'ire co'aye cayeje. Jaje pa'i ma'ñe a'ë, Maija'quë do'ijë, jaje yo'oye ai co'aji. [11] Te'e oco cojeja'a de'o oco etacona, sëje ocoje cui'na etama'coa. [12] Maija'quë do'ijë, mësaru ñato ¿Higuerapi hui'yape ne care quëiñe pa'iquë, panita'a cuiya'ipi higuera care quëiñe pa'iquë? Jaje pa'ina, ti peoji, te'e oco cojeja'a de'o oco cui'ne asi oco etaye.

Maija'quë Ta'ñe Asaye Isiye

[13] Jaje pa'ito, mësaru aquëpi ta'ñe pa'ipi asa ti'asiquë pani iyere i de'oye yo'oquë pa'iyepi cui'ne ja ta'ñe asayepi teaye pa'ire nequëna, nesi co'amañare iñoja'quë. [14] Jaje pa'iquëta'are mësaru joyore yecohua'i payere ëa ñajë pëiñepi cui'ne ai jerepa pasi'i cuasajë yo'oyepi pa'ina, ta'ñe cuasayë caye cato coa cosoye a'ë, cui'ne ti ta'ñe asayere pare coa cayeje pa'ye neñe a'ë. [15] Jaje pa'ye pa'ima'coa, Maija'quë ta'ñe asayerepa. Ja asase'e cato iye yeja pai cuasani huëose'e a'ë cui'ne pai capë yëyepi huëose'e a'ë, cui'ne huati huëose'e a'ë. [16] Jaje pa'ina, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñepi cui'ne ai jerepa pa'i pasi'i cuasayepi pa'ito si'aye ne tiya saose'eje pa'yepi pa'iji, coa si'aye co'ayere yo'oyepi. [17] Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe asaye isiye cato co'ayena co'me ma'ñe a'ë. Jaje pa'ina, jo'cua pa'iye, dahuëre pa'iye, yecohua'i cuasayere meñe ñañe peoye pa'iye, yecohua'ire teaye ñani cocaiye, jaiye de'o co'amañare neñe, si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'oye, cui'ne nuñerepa pa'icohua'ire neñe a'ë. [18] Jaje pa'ina, jo'cua de'oye pa'ijajë cajë yo'ocohua'i cato jo'cua de'oye pa'i ja'ñere neñë. Ja yo'ojëna, tase'e mëani quëiñeje pa'ye quëquëna, nuñerepa yo'oyere tëaja'cohua'i a'ë.

4

Iye Yeja Ayere Ëa Ñañe

[1] ¿Jeropi daquë'ni, sa'ñe huajo huaiye, cui'ne mësaruja'a sa'ñe pëti coca caye? Ja cato mësaru sa'nahuëpi etapi, co'aye yo'o ëaye nëiñepi mësaru sa'nahuë uihuaquë pa'iyepi.

[2] Jaje pa'ina, mësaru yëyere ti'ama'më pa'i do'ire yecohua'i payere ëa ñajë, huani jeojë
yo'ojë, mësaru yëyere ti'añu'u cajë yo'ojë uihuayë, mësaru. Mësaru yëye ti'ama'më
pa'iyë. Maija'quëni isijë'ë cajë sema' do'ire. [3] Jaje pa'ina, mësarupi seni isi cuañoñe pañë,
mësaru co'aye yëyere yo'ojë nejañu'u cajë se do'ire. [4] Nëjore pacohua'ipi yequë nomioni
yo'ocohua'ije pa'iohua'i a'ë, mësaru. Huesëye mësaru iye yeja ayere ëa ñajë oicohua'i pani
Maija'quëre oima'cohua'i de'ojë, ite sañope yo'ocohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, iye yeja ayere
ëa ñajë oicohua'i cato Maija'quë cajeohua'i peoyë, Maija'quëre sañope yo'ocohua'i a'ë.
[5] Jaje pa'ina, Maire isisi joyopi iye yeja ayere oima'më pa'ijë'ë, caquë ai oi ësequë ñacaiji,
maire. Jaje toyase'e cani coa cama'ë pa'iji, care paji. [6] Jaje pa'iquëta'are Diusu maire oi
cocaiquë api. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Maija'quë cato teaye pa'iohua'ini oi cocaiquë api,
jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire cato cocaiye paquë api." [7] Maija'quëna mësaru pa'iye
isisicohua'irepa pa'ijë isse'ere necaijë'ë, huati yëyere necaima'më. Jaje yo'ojëna, ña jujani
mësarute jeoni huë'huëjaquë api. [8] Maija'quëna tsiojaijë'ë, ipi mësaruna tsiojaija'quëre.
Co'aye yo'ocohua'i tëno tojë'ë, mësaru jëñare si'si pa'iye. Maija'quëre oñu'u cajëta'a iye
pa'iye se oijë yo'ocohua'ipi ja si'si pa'iye tsoa tojë'ë, mësaru joñoare. [9] Otare papi oijë
ai co'a ju'ijë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere cuasajë. Mësaru sose'epi ota ponëjaquë cui'ne
mësaru sihuayepi oiyena ponëja'quë. [10] Jaje pa'ina, Maija'quë ña hue'ñare pana teaye
pa'iohua'i de'ojë'ë, ipi mësarute jerepa pa'iohua'ire neja'quëre.

Yequë Tayoyere Ñaquë Cama'ë Pa'ijë'ë

[11] Maija'quë do'ijë, sa'ñe mësaruja'a co'aquë api cama'më pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë
do'iquëre co'aquë api caquë cato cuañese'e cayere co'aji caji, ipi cuañese'e meñe ña ëjaë
de'oni. Jaje pa'ina, më'ëpi cuañese'e cayere co'aji caquë pani iti cuañese'ere sehuoma'ë
pa'i coa më'ëja'a co'ye ñani ca tëji ëjaëje pa'i de'oyë. [12] Te'i pa'iji, cuañese'e paire isiquë.
Jare i api, tayose'e ñani ca tëji ëjaërepa. Cui'ne jare jaëse'e pa'iji, huasoye paquë, cui'ne
nejoñe paquë. ¿Jaje pa'ito më'ë iquei macapi më'ë cajei tayoye ñarojai caquë'ni?

Ñamina'a Pa'i Ja'ñe Huesëjë Caye

[13] De'oji, yure iyere asajë'ë. Yure panita'a ñamina'a ja daripëna sani jarona te'e
ometëcahuë pa'ijë co'amaña nejë isijë curi neñu'u, cacohua'i maña. [14] Ñamina'a mësaru
pa'i ja'ñe huesëyë. Mësaru cato picoja'a pa'isicota'a peo hue'ña tiya saiyeje pa'iohua'i
a'ë. [15] Jaje pa'ina, mësaru cato ñeje caye pa'iji: "Ëjaëpi yëna huajëcohua'i pa'ijë iye maña
nesi'i panita'a ja yequë co'amañaje nesi'i caye pa'iji." [16] Jaje pa'iquëta'are mësaru cato si'a
tuturepa cacohua'i a'ë, pa'ire payeje nëina. Si'aye jaje jerepa pa'iohua'ire nëina, tutu caye
co'aye a'ë. [17] Jaje pa'ina, de'oye yo'oye asaquëpi ja yë'ta'a de'oye yo'oma'ë pani tsoe co'aye
yo'opi.

5

Jaiye Co'amaña Pacohua'ire Quëaye

[1] Iye jaiye co'amaña pacohua'i asajë'ë. Oijë'ë cui'ne cuijë'ë, mësaru ai yo'o ja'ñere asa
quëquëjë. [2] Mësaru jai do'i co'amaña tsoe ja'juse'e a'ë cui'ne de'o ju'i cañaje pu'jupi ani
huesose'e a'ë. [3] Mësaru oro cui'ne curiquëje yoco ne huesëse'e a'ë. Jaje yoco ne huesëyepi
iñoji, mësaru co'aye yo'oyere. Jaje pa'ina, japi mësaru capëa toa ëoyeje pa'yerepa peo
hue'ña ëo huesoja'coa. Mësaru tëji mu'señare pare jaiye co'amaña de'huani teaye payë.
[4] Mësaru tsiña co'amaña necohua'ire saima'më pa'ise'epi yure mësarute sañope iñoji.
Iñoquëna, Ëjaërepa tutu quë'ipi iohua'i nesi do'ire saijë'ë, cayere asapi. [5] Iye yeja pa'i maca
mësaru de'o hue'ñare pare pa'ijë si'aye mësaru yëyere yo'ojë sihuajë paë'ë, duruhuequë
hui'yape jujuyeje pa'ye jujuhuë. Jaje pa'ina, yure mësarute huai mu'seña ti'api. [6] Mësarupi
huani jeohuë, ti co'aye yo'oma'cohua'ini, co'acohua'i a'ë cajë, mësarute sañope yo'o tutu
ti peocohua'ini.

Yo'o Jujahuë Cama'më Quëcojë Uteye

[7] De'oji. Maija'quë do'ijë. Mësaru cato yo'o jujahuë cama'më quëcojë utejë'ë, Ëjaë dai
macaja'a, tsio taquë je'quë oco tëcahuëare utequë pa'iquë a'ë, ocosi maca tase'epi mëani

quëcona tëasi'i caquë. [8] Jaje cui'ne mësaruje quëcojë ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë, mai Ëjaë daiye ti'a tëji do'ire. [9] Maija'quë do'ijë mësaruja'a sa'ñe jaë do'ire ai yo'oyë cajë pëti coca cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre nejo cuañoñe pañu'u cani. Tsoe caca sa'rore pa'iji Diusu pai yo'ose'e ñani ca tëji ëjaërepa. [10] Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë ye'yejë'ë, Maija'quë yëye quëacai do'ire tsoe acohua'i ai yo'ojë quëcose'ere. [11] Ai yo'onije quëcosicohua'ire mai cato cayë: ai sihuacohua'i pa'iyë, jaohua'i cato. Mësarupi Job ai yo'oquë quëcose'e cui'ne tëji hue'ñana Maija'quë ite cocaise'e asacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë cato, teaye ñani oi cocaiyepi ini pa'iye sëte cocaija'quë api.

[12] Maija'quë do'ijë, mësaru cayepi do'i quë'ye pa'ijaquë cajë Maija'quëna se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, nuñerepa cajë'ë, yecohua'i asajëna. "Jaje pa'iji" casicohua'i pani, jare "jaje pa'iji" case'e pa'ijaquë, cui'ne yecohua'i asajëna, "pañë" casicohua'i pani, jare "pañë" case'e pa'ijaquë. Jaje yo'onita'a mësaru nejo cuañoñe paja'cohua'i a'ë.

Jujucaija'quë Api, Asajë Señe

[13] Mësaru aquëpi ai yo'oquë pani Maija'quëre seja'quë, mësaru aquëpi sihuaquë pani Maija'quëre sihuaquë jëjëja'quë. [14] Mësaru aquëpi ju'iquë pani sehuosicohua'i ëjaohua'ini soija'quë, mai Ëjaë mamipi cajë secacaija'cohua'ire, hui'yapepi dojë. [15] Maija'quëpi ju'iquëre jujuja'quë api. Ta'ñe cuasajë seto ju'iquëpi co'yaja'quë api. Co'aye yo'osiquë pa'itoje i co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e pasipi. [16] Jaje pa'ina, tayo yo'ose'ere pai ñape yecohua'ina se quëajë, pai ñape yecohua'ire secacaijë'ë, Maija'quëre si'aohua'i juju cuañosicohua'i pañu'u cajë. Jaje pa'ina, nuñe pa'iquëpi Maija'quëre señe cato ai tutu pa'iji, yecohua'ire cocaiye. [17] Jaje pa'ina, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías maije pa'ipi ocoma'o pa'ijaco caquë Maija'quëre sequëna, toaso ometëca cui'ne jopo ocoye pao, iye yeja. [18] Pacona, cui'naëpi Maija'quëre ocojaco caquë sequëna, oco ocona cui'naopi, yeja de'oye mëaco de'o.

[19-20] Maija'quë do'ijë, mësaru aquëpi nuñerepa yo'o ma'are hua saquëna, yequëpi, de'o ma'ana cui'naëni ne co'ya coquë pani jutira'siquëni huasoji, cui'ne jaiye i co'aye yo'orojaise'ere sai de'hua cuañoji.

1 SAN PEDRO

Pedro Toyase'e Si'a Huẹ'ña Hua Saisicohua'ina

1 Yë'ë Pedropi Jesucristo jëjo daoquëpi iye toya ja'hua toyayë, yequë pa̱i yejañare hua
saisicohua'ina caquë toyayë: Ponto, Galacia, Capadocia, Asia cui'ne Bitinia pa'icohua'ina.
2 Maija'quëpi mësarute sahuapi. Sahuasicohua'ini Maija'quë joyopi Maija'quë tsẹcohua'ire
nepi, mësarupi Jesucristo cua̱ñeñe de'oye sehuocohua'ipi i̱ tsiepi tsoa tọsicohua'i pa'ija̱jë
caquë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi de'oye ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijẹ'ë.

Ti Pani Huesëyere Utejë Pa'iye

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Maija'quëre mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre, maire ai oi
do'ire tijupë cọasicohua'ire nesiquëre Jesucristo jụni huëisi do'ipi. Ja̱je pa'ina, iye yo'osi
do'ipi de'oyere pare utejë pa'iyere payë, mai. 4 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mësarute caquë
ma'tëmo de'huacaisi co'amañare ti ne huesë ma'ñere, si'si ne ma'ñere, cui'ne ti me'me
tọme ma'ñere paja̱'cohua'i a'ë, mësaru Maija'quë cuasa do'ipi. 5 Ja̱je pa'ina, mësarute
Maija'quëpi i̱ tutupi ñacai pa'iji, mësarupi huasosicohua'i pa'iyere, i̱ ne de'huacaise'ere
ti̱'ajajë caquë. Ja̱re tëji mu'señarepa paja̱'cohua'i a'ë.
6 Ja̱ do'ire mësaru ai sihuajë pa'iyë, coa nëhui tëcahuë jaiye neñañe ai yo'oye pa'itojẹ.
7 Ja̱je pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji cuasayere ai yo'oyepi neñaquëna, do'i quë'ye
etase'epi, toapi neñasi oro do'iye jerepa sẹña maca do'i quë'ye etasipi. Oro cato coa
caraja̱iñe a'ë. Neñañe pa'ina, i̱tire pase'e etase'epi Jesucristore i̱ñosi maca Jesucristore
sihuajë de'oquëre pa'ni cayere cui'ne ëjaëre pa'ni cayere i̱ñoñe pasipi.
8 Jesucristore ñama'pë pa'isicohua'ita'a i̱te ai oiyë, mësaru. I̱te ñama'pë pa'isicohua'ita'a
pa'ire paji cuasajë ai de'oyerepa sihuayë, yë'opi ca ti̱'añe peoyerepa. 9 Sihuajë joñoa huaso
cua̱ñoñere ti̱'asi'i cajë ti̱'ahuë, mësaru pa'ire paji cuasa do'ipi.
10 Maija'quëre quëacaicohua'ipi ai tsoe huẹ'ña mësarute Maija'quë oi coa i̱si ja̱'ñere
huaso cocare toyacaijëta'a huesëhuë. Ja̱je pa'ina, i̱quere caquë'ni cuasajë ai co'ehuë,
asa ti̱'añu'u cajë. 11 Cristo joyopi Maija'quëre quëacaicohua'ire du'ru quëapi, Cristo ai
yo'o ja̱'ñere cui'ne jeteyo'je i̱ ayere ma'tëmo ayere de'oyerepa pa'i ja̱'ñere quëapi. Ja̱je
quëaquëna, asajë ¿jequë pa'ija̱'quë a'ni, i̱? cui'ne ¿je yëhua ja̱je pa'ija̱'coa'ni? cajë ai
co'ehuë, asañu'u cajë. 12 Ja̱je co'ejëna, Maija'quëpi i̱ohua'ire quëapi, iye mësaru quëaye
mësaru tsẹ peoji caquë. Yecohua'i tsẹ a'ë caquë quëapi. Ja̱ cato maini capi. Yure ja̱je
pa'ina, iyere Maija'quë huaso cocare mësarute quëacohua'i quëahuë, ma'tëmo jëjo daosi
joyo tutupi yo'oquëna. Iye huaso coca cato hui̱ñaohua'ique ai cuasajë i̱tise'e ña ëa ju̱'iñë.

Maija'quëpi Maire De'ocohua'irepa Pa'iyena Soiye

13 Ja̱je pa'iye sëte mësaru cuasayere ne de'huajë'ë, cuepese'eje̱ pa'iohua'i pa'ima'pë. Ja̱je
pa'ijëna, mësaruna Jesús ayere i̱ño maca, Maija'quë oi cọcaiyepi pa'iji, mësarute. Ja̱re
cuasajë pa'ijẹ'ë. 14 Ja̱je pa'ina, Maija'quë caye de'oye sehuocai mamajë sëte, Maija'quëre
asama'në yëjë pa'ise'ere pa'ima'pë pa'ijẹ'ë. 15 Maija'quë mësarute soisiquë ai de'oquë api.
Ja̱je pa'ina, mësaruje̱ de'ocohua'irepa pa'ijẹ'ë, i̱je pa'iohua'i. 16 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
"De'ocohua'irepa pa'ijẹ'ë, yë'ëje̱ pa'iohua'irepa."
17 Mësarupi Maija'quëre "Ja'quë" cajë sẹcohua'i pani si'anë i̱ni ca'rajë pa'ijẹ'ë, iye
yeja mësaru pa'i mu'seña pa̱i ñape yo'ose'eje̱ pa'ye sa̱iquëni, cui'ne si'a yë'quë maca
si'aohua'ire yo'oquëni. 18 Mësarute Maija'quëpi huasopi, mësaru aiohua'i pa'ise'eje̱ pa'ye
mësaruje̱ do'i peoyere yo'ojë pa'isicohua'ini. Mësarute huasoni sa̱icaima'ë paji'i, oropi
pa̱nita'a curipi, ne huesëyere. Iye huaso do'i cato sa̱ipi, ti ne huesë ma'ñere papi.
Ja̱re mësarupi tsoe asacohua'i a'ë. 19 Cristo tsie do'ipi sa̱icaji'i, mësarute yëi ñama a'si
peoquëpi, si'si tẹ'ñaje peoquëje̱ pa'ire papi. 20 Cristo cato ja̱ yë'ta'a yeja de'huama'në ja̱je
jụcacaija̱'quëre ca nëosiquë pa'iji. Ja̱je pa'ipi yure tëji mu'seña mësaru de'oye pa'iyere
caquë daji'i. 21 Ja̱je pa'ina, mësaru Cristo do'ija̱'a Maija'quëre i̱re papi cuasajë sehuoyë,

jụ'isiquëni huajëquëre huëoni de'oquëre pare iñosiquëre. Jaje pa'ina, yure mësaru
Maija'quë pa'ire paji cuasajë ina quëco pajë pa'iyë, cocaija'quë api cuasajë.
22 Nuñerepa cocare mësaru sehuocai do'ire mësaru joñoa tsoa tohuë, Maija'quë do'ijëre
nuñerepa oñu'u cajë. Jaje pa'iye sëte si'a tuturepa pai ñape yecohua'ire oiye pa'iji, de'o
joyore papi. 23 Jaje pa'ina, mësaru cato yure pai jụ'icohua'i mamajë peoyë. Mësaru cato
yure Maija'quë coca ti pani huesëyere papi jojosicohua'i a'ë. 24 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Si'a pai iye yeja pa'icohua'i tayaje pa'iohua'i a'ë,
Si'aye iohua'i pa'iyepi taya joroje pa'ye a'ë.
Taya cato cuenecoa. Cuene huesëcona, iti joropi tomecoa.
25 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coca cato ti pani huesëye a'ë.
Iye huaso cocare mësarute quëahuë.

2

1 Jaje pa'iye sëte si'aye co'ayere jeocojë'ë, si'aye cosoyere, coa cayere, yecohua'i
payere ëa ñañere, cui'ne yecohua'ire co'a coca cayere jeocojë'ë. 2 Jeoconi tsi mañaja'a
coasicohua'i oje yëyeje pa'ye mësaruje joyo pa'i cocare yëjë'ë, huasosicohua'i ai de'oyere
cajë. 3 Mësarupi Ëjaë de'oquërepa pa'iyere nuñerepa ña ti'asicohua'i pani jaje yëcohua'i
pa'ijë'ë.

Cristo Api, Pa'iye Quë'i Quëna Pë

4 Ëjaëna tsio daijë'ë, pa'iye pa'i quëna pëna, pai jeocosicona. Jaje pa'iquëta'are
Maija'quëre cato i sahuasi quëna përe pa'ë, jai do'i quë'io. 5 Jaje pa'ina, mësaru ina
tsiojaijë pa'iye quë'i quëna pëa de'ohuë. De'orena, Maija'quëpi joyo huë'e de'huapi,
mësarupi. De'huaëna, ise'ere necaija'cohua'i pa'iyë. Pa'ijë Jesucristo do'ija'a ai yo'ojë
isiyë, Maija'quë sihuaquë ñañere. 6 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Yë'ë sahuasicore pani, de'o quëna përe pare Siónna oañë,
Iona quëco paquë cato coa quëco tayohuë caquë co'a jụ'iñe pasipi.
7 Jaje pa'ina, ja quëna përe iore pao cajë asacohua'ire cato do'i quë'iorepa asa cuañoji.
Jaje pa'iquëta'are, toyase'e cayeje pa'ye pa'iji, jaje asama'cohua'ire cato. Jaje pa'ina, caji,
toyase'e ñeje:
Huë'e necohua'i jeocosi quëna pëpi
Yure cato si'a huë'e naupa quëna përepa de'o.
8 Cui'ne yecopi caji, ñeje:
Asama'cohua'ipi ja quëna pëna ju'ajëna, iopi ne taoja'coa.
Jaje pa'ina, jaohua'i cato Maija'quë coca sehuoma' do'ire ne huesëja'cohua'i a'ë, i ña
nëose'eje pa'ye.

Maija'quë Pai Pa'iye

9 Mësaru cato i sahuasi pai a'ë. Ëjaëre pase'ere necaija'a pai a'ë. Si'si peo daripë acohua'i
a'ë. Maija'quë tsecohua'ire pa'ë. Jaje mësaru pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarute nea
hue'ñare pa'ijëna, Maija'quëpi soipi, mia hue'ñana etani Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere
yecohua'ina quëajajë caquë. 10 Ja'në cato mësaru i pai peocohua'i paë'ë. Pa'isicohua'ipi
yure cato i pai de'ohuë. Ja'në mësarute Maija'quë teaye ñani cocaiye papi. Yure cato
mësarute teaye ñaquë oi cocaiji.

Maija'quëre Necaiyere Cajë Pa'ijë'ë

11 Maija'quë do'ijë, mësarute señë, mësaru capë yëyere sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë caquë,
mai joñoa sañope uihuayere. Mësaru cato iye yeja acohua'i peoyë. Coa daisicohua'i
a'ë. 12 Jaje pa'ina, de'oyerepa yo'ojë pa'ijë'ë, si'aohua'ire judío pai peocohua'ireje. Jaje
mësarupi pa'ijëna, yure mësarute sañope co'aye yo'ocohua'i a'ë casicohua'ipi mësaru
de'oye yo'oyere ñani, Maija'quëre de'oquëre papi caja'cohua'i a'ë, iohua'ire Maija'quë
huaso mu'se ti'aëna.
13-14 De'oji. Maija'quëpi nepi, pai ëjaohua'ire co'aye yo'ocohua'ire si'seja'cohua'ire,
de'oye yo'ocohua'ini de'ocohua'i a'ë caja'cohua'ire. Jaje pa'ina, mai Ëjaëre oi do'ire si'a
pai ëjaëre si'aohua'i jerepa pa'ire sëte de'oye sehuocaiye pa'iji. Jaje cui'ne si'aohua'ire iye

yeja pai ëjaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji. [15] Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, mësarupi
de'oye yo'ojë pa'ijëna, huesëohua'ipi ta'ñe cuasama'cohua'ipi mësarute sañope ca ti'añe
peoyere.
[16] Jo'ya nesicohua'i peoyë, mësaru. Jaje pa'ina, jo'ya nesicohua'i peoyë cajë co'ayere
neñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Diusu jo'yaohua'i a'ë cuasajë, i yëyere yo'ojë
pa'ijë'ë. [17] Si'aohua'ire paire de'oye yo'ojë'ë, ëjaohua'ire yo'oyeje pa'ye. Maija'quë do'ijëre
oijë'ë. Maija'quëre ca'rajë'ë. Pai ëjaëreje de'oye yo'ojë'ë, ëjaëre papi cuasajë.

Cristo Mai Yo'o Ja'ñere Iñoquë Ai Yo'opi

[18] Co'amaña necaicohua'i, mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë. De'oco-
hua'ise'ere mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Co'a ëjaohua'ireje de'oye
sehuojë yo'ojë'ë. [19] Jaje pa'ina, de'oye a'ë, mësaru de'oye yo'ojëta'are mësarute yecohua'ipi
co'aye yo'ojëna, ai yo'oyere quëcoye. [20] Jaje pa'iquëta'are mësarupi co'aye yo'ojë si'se
cañojë quëcoto do'i peoji. Jaje pa'iquëta'are mësaru de'oye yo'o do'ire ai yo'ojë quëcoye
pani de'oye a'ë. Do'i pa'iji, Maija'quë ña hue'ña. [21] Jare caquë mësarute Diusu soipi,
mësarupi Cristo mësaru do'ire ai yo'ose'ere ñani i yo'ose'eje pa'ye mësaruje yo'ojajë caquë.
[22] Cristo cato ti te'oreje tayo neñe paquë paji'i, cui'ne paireje cosoma'quë paji'i. [23] Ite
co'aye catoje sañope cui'ne co'ayepi cama'quë paji'i. A'si ite yo'o macaje sañope icohua'ire
saisi'i cama'quë paji'i. Coa ai jerepa Maija'quëna jeopi, jaëpi pai yo'oyere ña de'huaquëpi,
nuñerepa yo'oquëpi ña de'huajaquë caquë. [24] Cristopi si'aye mai co'aye yo'oye hue'oni sani
cruzuna que cañopi, maipi co'aye yo'oyere ju'isicohua'ije pa'ye pa'ijë nuñerepa yo'oyere
huajëcohua'i pa'ijajë caquë. I a'si do'ipi mësaru huasosicohua'i pa'iyë. [25] Ja'në mësaru
yëi ñama ne huesësicohua'ije pa'iohua'ipi paë'ë. Jaje pa'isicohua'ita'a yure cato Cristona
co'irena, ipi yëi ñamare ñacaiquë ñañeje ñaquë mësaru joñoaje ñacaiji.

3

Huejasicohua'i Pa'iyere Quëaye

[1-2] Nomiohua'i, mësaruje mësaru ëjëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë pa'ijë'ë. Jaje
yo'ojëna, mësaru ëjëohua'i sehuoma'cohua'ipi mësaru iohua'ire de'oye ëjaohua'ire ñajë
de'oye pa'iyere ñajë sehuoja'cohua'i a'ë, ai yëhuo coca peoye. [3] Mësaru de'ocohua'i
ña cuañoñere ëmëje'e capë ëja de'oyere oima'pë pa'ijë'ë, ai de'oye naña yoyere, jai
do'i yi'yo se'huoñere, panita'a jai do'i cañña suñañere. [4] Mësaru de'ocohua'i pa'iye cato
pa'ijaquë mësaru joyopi de'oye cuasayepi, ja'ë tënë ma'ñerepa, a'ji joyopi jo'cua de'oye
pa'iye a'ë, do'i quë'yerepa Maija'quë ña hue'ña. [5] Ai tsoe hue'ña nomiohua'i Maija'quëna
iohua'i pa'iye isisicohua'i cato jaje pa'iyepi ëja de'osicohua'i pa'ahuë'ë. Maija'quëna
quëco pacohua'i pa'ahuë'ë. Jaohua'i cato, jaje pa'iohua'ipi iohua'i ëjëohua'ire de'oye
sehuocohua'i pa'ahuë'ë. [6] Jaje pa'io pa'aco'ë, Zara. Jaje pa'iopi io paquë Abrahamre
de'oye sehuoco pacopi ca'aco'ë, "Yë'ë ëjaë". Jaje pa'ina, mësarupi ti ca'rama'pë de'oye
yo'ocohua'i pani io mamajë pa'iyë.
[7] Jaje cui'ne mësaruje ëjëohua'ije mësaru nëjohua'i yëjë cayere de'oye asacohua'i
pa'ijë'ë. Pani nomiohua'ipi esa jë'ye duruhuëje pa'iohua'i pa'i do'ire iohua'ire ëjaohua'ire
ñajë dahuëre paye. Coa ai jerepa Maija'quë oi mësarute pa'iye isise'eje pa'ye jaohua'ireje
isisi do'ire mësaru de'oye ñajë pajë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarute josa ta'tëpoje pa'io pa'iye
pasipi, Maija'quëre se maca.

De'oyere Pare Yo'o Do'ire Ai Yo'ocohua'i Pa'iye

[8] Jaje pa'ito pai ñape sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, te'e nëiñena tsiosicohua'ipi sa'ñe
Maija'quë do'ijëre oijë. Teaye pa'iohua'ipi de'oye yecohua'ire oijë cocaicohua'i pa'ijë'ë.
[9] Mësarute co'aye yo'ouna, iteje co'ayepi saima'cohua'i pa'ijë'ë, pëi tea ju'iquëna. Iteje
pëijë sañope tea ju'iñepi saima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësarute sañope cacohua'ini
de'oyepi cacaijë'ë, Maija'quëpi de'oye pa'iyena de'huaja'cohua'ini soisicohua'i sëte. [10] Jaje
pa'ina:
Paipi sihuaquë de'o mu'seña pasi'i cani
I tsemeñore nau nëcoye pa'iji,

Coso coca caye paja'core yë'opopi.
11 Co'aye yo'oyere jeoconi de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë.
Jo'cua de'oye pa'iyere co'eni ti'ani jare yo'oye pa'iji.
12 Ëjaëpi nuiñe pa'icohua'ire ñacai paji.
Cui'ne iohua'i ite señeje asacai pa'iji.
Jaje pa'iquëta'are co'aye yo'ocohua'ire cato sañope yo'oquë pa'iji.
13 ¿Nepi mësarute sañope yo'oja'cohua'i a'ni, mësarupi si'anë de'oyese'e yo'ocohua'i
pa'ito? 14 Jaje pa'iquëta'are mësaru nuñerepa yo'ojë pa'i do'ire ai yo'oni sihuacohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. 15 Coa ai jerepa
Cristore mësaru joñoa Ëjaëre pare pajë'ë. Jaje pa'ina, si'anë cuañesicohua'ipi pa'ijë'ë,
mësaru sehuoni utejë pa'iyere paipi seni asañu'u cajë secohua'ire, dahuëre pa'iohua'ipi,
ëjaohua'ire ñajë de'oyere papi iohua'i sese'ere sehuocaijë'ë. 16 Jaje pa'ina, mësaru
cuasayepi jo'cua pa'ija'quë cani de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Pa'ijëna, mësaru nuñe Cristore
sehuocohua'i ëaye pa'iyere co'aye cacohua'ipi iohua'i co'aye case'ere cuasajë co'a ju'ija'-
cohua'i a'ë. 17 Ai jerepa de'oji, nuñere pare yo'ojë ai yo'oye pa'ito. Jaje Maija'quëpi yë
nëoru. Co'ayere yo'o do'ire ai yo'oye cato do'i peoye a'ë.
18 Mai co'aye yo'o do'ire saicai Cristo ai yo'opi, te'ore pare juni tëjiquë. De'oquëpi ai
yo'opi, mai co'acohua'i do'ire, maini Maija'quë quë'rona sasi'i caquë. I capë cato huahuoni
ju'isiquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a i joyopi huëoquëna, cui'naëpi huajëquë pani copi. 19 Ja
joyopi sani paire necaise'ere quëapi, tsea cuañosi joñoare. 20 Ja joñoa cato tsoe hue'ña Noé
pa'inë Maija'quëre sehuocaima'cohua'i pa'ijë pa'isicohua'i paë'ë. Jai yohuë de'hua maca
Maija'quë yo'o jujama'ë iohua'ire utequë pa'i maca ja joñoare quëapi. Coa ocho pai maña
huaso cuañojë pa'ahuë'ë, ocopi. 21 Maire oco doye cato ocho paire huasose'eje pa'ye a'ë.
Jaje pa'ina, Jesucristo juni huëisi do'ipi maire huasoji. Oco doye cato coa iñoñe a'ë, ja
huasosicohua'i pa'iyere. Jaje pa'ina, ëmëje'e si'sire tsoa toñere oco doye iñoñe paji. Coa
ai jerepa de'oye cuasayere pañu'u cajë Maija'quëre señere iñoji. 22 Maire huasoquë cato
ma'tëmona mëni Maija'quë ëja te'tere pa'iji, si'aohua'ire huiñaohua'ire cui'ne cuañe tutu
pacohua'ire meñe cuañequëpi.

4

Diusu Isisi Tutu Pa'iye Ja'ye Ñacaijë Pa'iye

1-2 Cristopi i capë ai yo'oquë jujji'i. Jaje pa'ina, iye cuasayere pajë'ë. Capëpi ju'isiquë
cato co'aye yo'oye tëni saisiquë api. Tëni saisiquëpi si'a i iye yeja pa'i maca Maija'quë
yëyere yo'oquë pasipi, i capë co'aye yëyere yo'oma'ë, jare cuasajë pa'ijë'ë. 3 Teape
tsoe mësaru Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'ojë paë'ë, si'aye yo'oyena sëo
measicohua'ipi, co'ayere yëyere, cuepeyere, jai pai tsi'sini aijë ai pisiye yo'ojë cayere, jaiye
cono ucuyere, cui'ne Maija'quë api cajë co'ayere sejë yo'ojë paë'ë. 4 Jaohua'i cato yure
mësarute tiohua'ire ñañë, mësarupi te'e iohua'i ja're coni co'ayere yo'ojë pa'ima'pëna.
Jaje pa'ina, mësarute co'aye cayë. 5 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato iohua'i pai ñape
yo'ose'ere iñoja'cohua'i a'ë, huajëcohua'ire cui'ne ju'isicohua'ire pai ñape yo'ose'ere
saisi'i caquë ña de'huaquëna. 6 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire de'o cocare quëapi. Ja cocapi
iohua'i huajëcohua'i pa'inë yo'ose'ere ña de'huayere caquë, iohua'i Diusu pa'iye isiyepi
joyopi pa'ijajë caquë yo'opi.
7 Si'a co'amaña carajai mu'seña ti'aji. Jaje pa'ina, mësaru nuñerepa pa'iohua'ipi
Maija'quëre señese'e yo'ojë pa'ijë'ë. 8 Jaje pa'ina, si'aye jerepa pai ñape sa'ñe oiyere
pajë'ë. Paire oiye cato jaiye co'aye yo'oyere sai de'huacaiye a'ë. 9 Pai ñape yecohua'ire
de'oye yo'ojë'ë, mësaru huë'ena daicohua'ire, ësema'pë. 10 Jaiye tiñe pa'ye Maija'quë isiye
de'o co'amaña de'oyerepa necaicohua'i sëte pai ñape yecohua'ire necaijë'ë, mësaru isi
cuañose'eje pa'ye. 11 Mësaru joyopi cocare caquë pani Maija'quë coca cayeje pa'ye cajaquë,
cui'ne yecohua'ini cocaiquë pani Maija'quë isi tutupi cocaijaquë. Jaje pa'ina, si'aye mësaru
nerojaiñe cato Jesucristo do'ija'a, Maija'quëre sihuajë de'oquëre pa'ni ca ja'ñere neñe
pa'ijaquë. Maija'quëre cato si'a miañe jare i tsese'e a'ë, cui'ne si'a co'amaña jare i tsese'e
a'ë, je'nëna. Jaje pa'ijaquë.

Cristore Tuicohua'i Ai Yo'oye

12 Yë'ë oicohua'i, toa ëoyeje pa'ye jëaye neñañepi mësaruna titaja'coa. Titacona, me
neni jaje tiñerepa pa'iquë'ni cuasama'pë pa'ijë'ë. 13 Neñañepi pa'ito coa ai jerepa sihuajë'ë,
Cristo ai yo'ose'e ayere mësaruje pajë cajë, si'aye i ayere de'oyerepa mësaruja'a iñoquëna,
ai sihuaja'cohua'ipi. 14 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Cristore tui do'ire mësarute co'acohua'i
a'ë cato mësaru sihuacohua'i pa'iye pa'iji, Maija'quë de'o joyopi mësaru ja're pa'i do'ire.
15 Paire huani jeoñere, co'amaña yahue iñere, co'aye yo'oyere, yecohua'i yo'oyere coa
cacarojaijë ne de'huacaiyere yo'oye peoji, iyere yo'o do'ire ai yo'oquë pani huajëya' ju'iñe
pa'iji. 16 Jaje pa'iquëta'are Cristore tui do'ire ai yo'oquë pani huajëya' ju'iñe peoji. Coa ai
jerepa Maija'quëni de'oquëre pa'ni caquë sihuaye pa'iji, ai yo'o do'ire.
17 Tsoe ti'api, Maija'quë tsëcapëre pani iohua'i yo'ose'e ñaquë sai de'hua maca. Jaje
mai yo'ose'ere du'ru ñaquë sai de'huaye huëoto, ¿merepa jaohua'i Maija'quë caye sehuo-
ma'cohua'i yo'o cuañoja'cohua'i a'ni, ai co'acohua'i cui'ne Maija'quë cuañeñe yo'oma'pë
tayocohua'i? 18 Nuñe yo'ocohua'ita'a huaso cuañoñe ai yo'oye pa'iji. Jaje pa'ito, ¿merepa
co'aye yo'ocohua'i cui'ne tayocohua'i jëa ti'aja'cohua'i a'ni? 19 Jaje pa'ina, Maija'quë yëyepi
yo'ojë ai yo'ocohua'i cato jare de'oyere yo'ojë pa'iye pa'iji, joñoase'ere Maija'quëna isini
pa'ijë, Maija'quë cato maire ne de'huaquëpi, cui'ne i case'eje yo'o ti'aquëpi.

5

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

1 Yë'ëje sehuosicohua'i ëjaë'ë. Jaje pa'ipi Jesucristo ai yo'oquëna, ñasiquëpi yure
yëhuoyë, sehuosicohua'i ëjaohua'ire, mësaru quë'ro pa'icohua'ire, yë'ëje iohua'i ja're coni
Jesús aye de'oyere pare jeteyo'je paja'quëpi. 2 Mësarupi ñacaija'cohua'i a'ë caquë Mai-
ja'quë mësaruna isisicohua'i de'oye cuasajë yo'ojë'ë, Maija'quë yëyeje pa'ye. Yo'oma'pë
pa'ijë'ë, cuañe nëosi do'ire panita'a curiquëre ai yë do'ipi mësaru yë do'ire sihuajë nejë'ë,
co'amaña. 3 Cui'ne mësaru tsecohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë, mësaru ñajë pacohua'ire.
Coa ai jerepa iohua'ini de'oye pani iñojë'ë, mësaru pa'iyere ñajë tuija'cohua'ire. 4 Jaje
mësaru yo'onita'a yëi ñamare ñacaicohua'i Ëjaërepa dai maca de'o marore pare isi
cuañoja'cohua'i a'ë, ti me'me tomema'coni, cui'ne i ayere de'oyere pare iñoja'coni.
5 Jaje cui'ne mësaruje posëohua'ije sehuosicohua'i ëjaohua'i cayere de'oye sehuocohua'i
pa'ijë'ë. Si'aohua'i pai ñape yecohua'ire de'oye sehuocaijë dahuëre pa'ijë'ë. Jaje pa'iye
pacohua'ire cato Diusupi sañope yo'oquë api, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire. Jaje
pa'iquëta'are dahuëre pa'icohua'ire cato de'oye yo'oquë i oiyepi cocaiquë api. 6 Jaje pa'iye
sëte Maija'quë tutu quë'i Ëjaëre pa'ë cuasajë i cuañeñere sehuojë dahuëre pa'ijë'ë, ipi
mësarute jerepa tëto saisicohua'ire neja'quëre iti yo'o maca ti'aëna. 7 Jaje pa'ina, si'aye
mësaru co'a ju'iñe Maija'quëna isijë'ë, mësarute oi ñacaiquëna.
8 Ñare pajë pa'ijë'ë, sëtasicohua'ipi. Mësarute sañope yo'oquë huati, jai yaije pa'ipi të'ijai
mësarute co'equë cu'iji, asi'i caquë. 9 Sañope ite quëco saojë'ë, Maija'quë pa'iji nuñerepa
cuasayepi. Si'a hue'ña Maija'quë do'ijë pa'icohua'ije cui'ne ai yo'oye pa'iquëta'are
quëcoyë cuasajë mësaruje quëcojë'ë. 10 Jaje coa nëhui tëcahuë ai yo'osi jeteyo'je Diusupi
mësarute de'ocohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire tutu quë'iohua'ire, cui'ne ti'aja'cohua'ire
pa'ë asacohua'ire nesipi, maire ai oi Jesucristo ja're tsioni pa'ijë ti carajai ma'ñere de'oyere
pare pajajë caquë soisiquëpi. 11 Jaë api, jerepa pa'i de'oquërepa ti carajaima'quërepa. Jaje
pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiyerepa

12 Maija'quë do'iquë nuñe pa'iquë Silvanona toya cuañohuë, iye nëhui coca maña. Iye
toyase'e cato mësarute yëhuoye a'ë, cui'ne care paye a'ë, Maija'quë maire oi coa isise'ere.
Jaje pa'ito ocue pa'i macarepa itire tuijë pa'ijë'ë.
13 Babilonia sehuosicohua'i pa'icohua'ipi mësarute pëpa saoyë, mësarute soise'eje pa'ye
Diusu soisicohua'ipi, cui'ne yë'ë mamaquëje pa'i Marcosje mësarute pëpa saoji. 14 Pai ñape
yecohua'ire yo'jeire oiyepi oijë su'cuajë sihuajë pëpacaijë'ë.

Si'aohua'i Jesucristore pacacaicohua'i sëte, ipi ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë. Jaje pa'ijaquë.

2 SAN PEDRO

Pedro Toya Cose'e Hua Saicohua'ina

1 Yë'ë, Simón Pedropi iye toya ja'hua toyayë, mësaruni caquë, Jesucristo jo'yaëpi
i jëjo daoquëpi. Maija'quë nuñerepa yo'oquëpi cui'ne Jesucristo paire huasoquëpi,
yëquë cuasayeje pa'ye Maija'quë pa'iji cuasayere de'oyere pare cuasa ti'añe isisicohua'ina
toyayë. 2 Maija'quë coa isiye cui'ne jo'cua de'oye pa'iyepi mësarute jerepa pa'ijaquë, mai
Ëjaë Jesucristore cui'ne Maija'quëre mësaru cuasa ti'a do'ipi.

Cristore Tuicohua'i Yo'oye

3 Maire Maija'quëpi soipi, i jerepa pa'iyepi cui'ne i de'oyerepa yo'oyepi. Jaje pa'ina,
Maija'quëpi i tutupi maire isipi, si'aye caraye peoyerepa, nuñerepa de'oyerepa yo'ojë pa'i
ja'ñere, ite mai cuasayepi. 4 Ja co'amaña do'ija'a jaiye i ca nëose'e ai de'oyere pare jai do'ire
maina isipi, maipi iye yeja pai ëaye nëiñepi co'a de'oyena sayere cati saisicohua'ipi pa'ijë
i pa'iye ayere ti'ani pa'ijajë caquë. 5 Jaje pa'ina, mësaru ai seña maca payere cajë tutu
yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oyese'e yo'oyere se mëojë'ë.
De'oyese'e yo'oyepi ta'ñe cuasayere se mëojë'ë. 6 Ta'ñe cuasayepi yëyere co'ye quëco
ti'añere se mëojë'ë. Yëyere co'ye quëco ti'añepi yo'o jujama'pë quëcoyere se mëojë'ë. Yo'o
jujama'pë quëcoyepi nuñerepa cuasayese'e se mëojë'ë. 7 Nuñerepa cuasayepi Maija'quë
do'ijëre oiyere se mëojë'ë. Maija'quë do'ijëre oiyepi, si'aohua'ire paire oiyere se mëojë'ë.
8 Jaje mësarupi iye co'amañare pajë se mëoto mësaru pa'iye do'i quë'ye pasipi, coa
pa'iye peojë. Cui'ne mësaru Cristore cuasase'ere se mëoñe pa'iji. 9 Jaje pa'iquëta'are
iye co'amañare peoquë cato ñama'quëje pa'i api. Panita'a ñaco poreije pa'i api. I ja'në
co'aye yo'ose'e tsoa tocaise'ere huanëyesiquë api. 10 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mësarute
Maija'quë sahuani i tsecohua'ire nese'ere iñoñu'u cajë ai cuasajë yo'ojë'ë. Mësarupi jaje
yo'oni co'aye yo'oyena taiñe ti paja'cohua'i a'ë. 11 Jaje cui'ne maire huasoquë Jesucristo
cuañe te'tepi mai cacaja'a eta sa'ro jaicorepa hui'yocaisicopi pa'ija'coa.
12 Jaje pa'ina, mësarupi ta'ñe cuasajë nuñere pare ocue pa'i macarepa pa'itoje ja yë'ta'api
yë'ë cato mësarute ca sëtoquë pasi'i si'aye mësarute ye'yase'ere. 13 Jaje pa'ina, yë'ë cato
iye nuñere pa'ë cuasayë. Ja yë'ta'a yë'ë huajëquë pa'i maca cato mësarute yëhuo sëtoquë
pasi'i caquë. 14 Jaje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristopi yë'ëre quëa iñopi, më'ë esa iye yeja
pa'iye jeoja'quë a'ë caquë. 15 Jaje pa'ina, yë'ë ju'isi jeteyo'je yë'ë ca sëtosi co'amañare si'anë
cuasa cuañoñe pa'ijaquë caquë, yë'ë ai cuasaye ja'ye yo'oyë.

Mai Ëjaë De'oyere Ñañe

16 Mai Ëjaë Jesucristo daiye cui'ne i tutu quë'irepa pa'iyere yëquë mësarute quëase'e
paise'e coa cuasa huëose'ere quëaye pahuë. Yëquë ñaco care papi jerepa pa'i pa'ina,
ñase'ere quëahuë. 17 Cui'ne yëquëpi ite ñajë cui'ne asahuë, Maija'quëpi Jesure de'oquëre
pani, jerepa pa'ini sihuaquë ma'tëmopi de'o yë'orepa "iquë api, yë'ë mamaquë, yë'ë
oiquërepa. Ini ai sihuaquë pa'iyë," caquëna. 18 Jaje asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e Maija'quë
caye jutaquëna, jeto de'o cutihuëre Ëjaë ja're coni pa'i maca.
19 Jaje cui'ne payë, maire jerepa care paye necai cocaje. Ja cato Maija'quëre quëa-
caicohua'i toyajë pa'ise'ere cayë, jare mësaru de'oyerepa asacaiye pa'iji, toa tsëo pë
ñami miacaiyeje pa'ye mësarute miacaiyere. Jaje miacai pasipi, mësaru joñoana, ñata
ma'ñocore papi miacaiye ti'a macaja'a. 20 Jaje pa'ina, mësaru cato cuasaye pa'iji. Maija'quë
coca toyase'e cato pai quëase'e peoye a'ë. 21 Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i cato
iohua'i cuasayepi huëojë caye pa'ahuë'ë. Coa ai jerepa Maija'quë joyopi quëaquëna,
Maija'quë yëyere ca'ahuë'ë.

2

Coa Cosoye Ye'yacohua'ire Quëaye
(Jud 4-13)

1 Israel pai Maija'quëre quëacaicohua'ipi pa'iyë, cacohua'i. Coa cosocohua'i pa'ahuë'ë.
Jaje cui'ne mësaru acohua'ije ye'yacohua'ipi coa cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi
yahuerepa iohua'i co'aye cuasayere ye'yacohua'i a'ë nejo cocare. Jaje yo'ojëta'a iohua'ire
huasosi ëjaëni coa caquë api caja'cohua'i a'ë. Jaje ca do'ire iohua'ire ai esa nejoñepi
titasipi. 2 Jai pai jaohua'ire tuija'cohua'i a'ë, iohua'i co'aye yo'oyere ñajë. Jaohua'i do'ire iye
de'o cocare, yecohua'ipi co'aye caja'cohua'i a'ë. 3 Jaje pa'ina, ai curiquë yë do'ire mësaru
payere sioja'cohua'i a'ë, coa cosoye ye'yayepi yo'ojë. Jaje pa'ina, jaohua'ire cato nejoñepi
ti jëa ti'añe peoyere papi uteji, tsoe hue'ñana jaje nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ire sëte.
4 Diusu i huiñaohua'i tayosi do'i sai de'huacaiye pa'aji'i. Coa ai jerepa iohua'ire cato
hueni ai nea hue'ñare pana toa yejana jeocoa'ji'i. Jaohua'i cato pai ñape yo'ose'e ña
mu'señarepa ca tëjija'cohua'ipi de'huasicohua'ipi pa'iyë. 5 Jaje pa'ye cui'ne yeja tsoe
hue'ña pa'isicohua'ireje Diusu sai de'huacaiye pa'aji'i, iohua'i tayose'e. Coa ai jerepa ocopi
co'je huea'ji'i. Co'je hueacona, coa Noé macase'ere, iti nuiñe pa'iyere quëasiquëse'ere
cui'ne i ja're coni siete pai pa'icohua'ise'ere huasoa'ji'i. 6 Jaje cui'ne Sodoma cui'ne
Gomorra pai daripëaje Diusupi nejoa'ji'i, huatase'e ëo huesoquë. Iye cato yo'oa'ji'i,
jeteyo'je co'a pai pa'icohua'ipi jaje yo'oye co'aye a'ë cuasajë pa ja'ñere caquë. 7 Jaje yo'oquë
coa Lotse'ere huasoa'ji'i, co'a paipi co'ayere yo'ojëna, ñaquë oi pa'isiquëse'ere. Jaë cato
nuñe pa'iquë pa'aji'i. 8 Jaje nuñe pa'ipi iohua'i quëno macare pa'i si'a mu'señapi si'aye
iohua'i co'aye yo'oyere asaquë cui'ne ñaquë i de'o joyopi ai yo'oquë oi pa'aji'i. 9 Jaje mai
Ëjaë cato ina isisicohua'ire neñañere pa'ito huasoquë api. Jaje pa'iquëta'are co'acohua'ire
cato pai ñape yo'ose'e ña mu'serepa si'seja'cohua'ini paquë api.
10 Diusupi si'seja'quë api, si'sire yëjë yo'ojë pa'icohua'ire, ëjaohua'i cayere coejë sañope
cacohua'ire. Jaje pa'iohua'ipi huajëya'ye peoyerepa cui'ne ai co'a ju'ima'pë iohua'i
yëyese'e cuasajë ti ca'rama'pë ëjaohua'ire co'aye cacohua'i a'ë. 11 Jaje pa'iquëta'are
huiñaohua'i ai tutu pacohua'ita'a ëjaohua'ire co'aye cama'cohua'i a'ë, Maija'quë ña
hue'ña.
12 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato coa nëtërojaicohua'ije pa'iohua'i a'ë. Asa ti'añe
peocohua'i a'ë. Coa iohua'ire nëiñeje yo'ocohua'i a'ë. Tseani huani jeoja'cohua'ipi
jojosicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i asaye ti'a ma'ñere co'aye a'ë cayë. Ja do'ire
nëtërojaicohua'i ju'iñeje pa'ye ai yo'ojë juni huesëja'cohua'i a'ë. 13 Yecohua'ire iohua'i
co'aye yo'osi do'ire sai de'hua cuañojë yure cato si'a mu'seña anirojaijë sihuacohua'irepa
pa'iyë, cuasayë. Jaohua'i cato si'si a'sioje pa'iohua'i pa'iyë, mësaru ja're coni. Jaje
pa'iohua'ipi mësaru ja're coni ao aijë sihuayë cajë yo'oyë, iohua'ire coso huesose'ere
jerepa yo'o huajëjë.
14 Jaje pa'iohua'ipi te'o macareje, nomiore coa ñañe pañë, jare nomi ëayese'epi ñacohua'i
a'ë, tayo yo'oyeje ti jë'joma'cohua'i a'ë. Tutu peocohua'ire cato iohua'i yo'oyepi cosojë
co'aye yo'oyena ne taocohua'i a'ë. Ai co'amaña tsi'soni payere cajë ta'ñerepa yo'ocohua'i
a'ë, Maija'quë co'aye ca nëosicohua'ipi. 15 Beor mamaquë Balaam co'ayere yo'oquë curiquë
nesi'i caquë yo'o ja'ñeje pa'ye yo'oyë, jaohua'i cato. 16 Jaje yo'oquëna, ite burra ti cama'copi
pai yë'ore papi i tayoquë yo'oyere ca quëcoa'co'ë. Jaje cani i cuepequë yo'oyere necaiye
pa'aco'ë.
17 Iye pai cato oco dea pëpi oco peocoje pa'icohua'i a'ë, cui'ne sirioni tutupi tirona tutu
saoyeje pa'iohua'i a'ë, nea hue'ñare pana ti nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ipi pa'iyë.
18 Jaohua'i cato pa ëaye nëi tutupi ca huëocohua'i a'ë, do'i peo cocapi cajë. Jaje cajë
tayocohua'i quë'ropija'a cati huajësicohua'ini, iohua'i capë co'aye yëyena capë ëayere sëo
mease'ere yo'ojë, cosojë jaohua'ire co'aye yo'oyena ne taocohua'i a'ë. 19 Jaje yo'ojë cayë
iye a'ë, de'oyerepa pani huajëye. Jaje cajëta'are iohua'i si'si pa'iyepi jo'ya nesicohua'ire
paji. Jaje pa'ina, si'a pai iohua'ire yo'o ëaquëna, quëco ti'ama'pë yo'oyere ëjaëre payë.
Japi jo'ya nesicohua'ire paquëna, pa'iyë. 20 Jaje pa'ina, maire huasoquë Ëjaë Jesucristore
asa do'ire iye yeja co'aye pa'iyere cati saicohua'ipi cui'naohua'ini ja'në co'aye yo'ose'epi
hue cosicohua'i pani, ja'në pa'ise'e seña maca co'a hue'ñana cacayë. 21 Ja do'ire ai
jerepa de'ora'pi, jaohua'ire nuñerepa pa'i cocare asama'cohua'ipi pa'ito co'aji. Yure cato

Maija'quë de'oyerepa cuañeñere iohua'ina isipi, ite asasicohua'ita'a jeoni pa'ijëna. [22] Jaje
pa'iquëta'are jaohua'ina ti'api, tsoe case'epi: "Jo'ya yai i siso oasiconi ani coquë api, cui'ne
sese ja'a de'oye tsoa tosicopi ya'o dana cui'naopi cuyacoa."

3

Ëjaërepa Daiyere Quëaye

[1] Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i, ico cato yë'ë cayaye acore mësarute toya saocoa.
Iye cayaye toya saoyena, mësaru nuñerepa cuasajë pa'iyere yëhuo sëtosi'i cuasahuë.
[2] Jaje pa'ina, huanëyema'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i de'ocohua'irepa case'ere,
cui'ne Ëjaërepa huasoquë cuañese'ere, jare i jëjo daocohua'i mësarute ye'yase'ere.

[3-4] Cuasajë'ë, iyere: Tëji mu'seña cato iohua'i yëyeje pa'ye co'ayere yo'ocohua'ipi
daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi cue'cue yë'opi, seja'cohua'i a'ë: "Me neo'ni, yure Cristo
dasi'i ca nëose'e", mai aipë maña juju satoje yeja de'hua maca acoje pa'iopi nëio carajaico
iye yeja. [5] Jare secohua'ipi cato tsoe hue'ña Maija'quëpi cuañequëna, ma'tëmo ëjacona,
cui'ne yejaje oco da'case'e pa'isicopi oco da'cajaa'a yeja ëjapi. Jare asacohua'ita'a jare
asayere coejë jaje cayë. [6] Cui'ne tsoe hue'ña yejaje ocopi co'jeni si'aye iote pa'iye nejose'eje
asacohua'i a'ë. [7] Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cui'ne yeja yure pa'iye cato toana ëo jañepi
pa'iji, Maija'quë cuañe do'ipi de'huase'epi. Ja toapi pai ñape yo'ose'e ña tëji mu'serepa
co'acohua'ire ëo huesoquë nejoja'quë api.

[8] Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i iyeje huanëyema'pë pa'ijë'ë, mai Ëjaëre cato te'e
mu'sepi mil ometëcaje pa'ye pa'iji, cui'ne mil ometëcapi te'e mu'seje pa'ye pa'iji. [9] Mai
Ëjaë yecohua'i cayeje pa'ye i ca nëose'ere yo'o ti'ama'ë tsoe nëima'ë pa'iji. Coa ai jerepa i
cato mësaruni cuasaquë dahuëre yo'oji, pai juni huesëyere ësequë. Jaje pa'ina, i cato yëji,
si'aohua'i Maija'quëna ponëni co'iyere tiro pa'icohua'ipi.

[10] Jaje pa'iquëta'are ti cuasama'topi ti'aja'coa, Ëjaë mu'se cato, co'amaña ñaë daiyeje
pa'ye. Ja macarepa ma'tëmo cato peo hue'ñarepa nejosico pasio ai huajëya'yerepa tutu
pisiyepi. Ja macarepa ma'tëmo pa'i co'amaña peo hue'ñarepa ëose'e pasipi, cui'ne iye
yeja pa'i co'amañaje peo hue'ñarepa ëose'e pasipi.

[11] Jaje si'aye nejo jañese'e pa'iji asacohua'i sëte, ai jerepa ina isisicohua'ipi ise'ere
cuasajë necaijë pa'iye pa'iji. [12] Jaje pa'ina, Diusu yo'oja'a mu'se esa ti'ajaquë cajë tutu
yo'oje'ë, Maija'quë yo'oja'a mu'serepa ti'añere utejë. Ja mu'se cato si'aye ma'tëmo pa'iye
cui'ne yeja pa'iye nejo huesose'e pasipi, toa uyepi peo hue'ñarepa ucosi huesoquëna.
[13] Jaje pa'iquëta'are mai cato huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare utejë pa'iyë. Diusu ca
nëose'ere de'oyese'e cui'ne nuñere pase'e pa'ija'tore.

[14] Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye co'amañare utejë pa'ijë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë.
Maija'quëpi titani si'si te'ña peocohua'ire cui'ne co'aye yo'ose'e peocohua'ire de'oye
ñaja'quëre. [15] De'hua cuasajë'ë, mai Ëjaë cato maire oi do'ire esa daiye paji, maipi
huasosicohua'i pa'ijajë caquë. Jaje cui'ne toyapi, Maija'quë do'iquë mai oiquë Pabloje,
Diusu ite ta'ñe asaye isise'eje pa'ye. [16] I mësarute toya saoye ñape iye ayere mësarute capi.
Jare caquë toyase'e ayeta'a yeque cato asa ti'añe jëayeque pa'iji. Pa'ina, jare huesëohua'ipi
Maija'quë pa'iji cuasaye carasicohua'ipi tiñe ponañë. Ja ponañeje pa'ye Maija'quë coca
toyase'eje tiñe ponacohua'i sëte, iohua'i nejo cuaño ja'ñere jaje yo'oyë.

[17] Ja do'ire Maija'quë do'ijë, yë'ë oicohua'i mësaru cato iye pa'i ja'ñere cuasacohua'ipi
de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësaru nuñerepa pa'iyere, co'acohua'ipi mësarute iohua'i cosoyepi
ne taojë. [18] Jaje pa'ina, mësaru cato ai jerepa mai Ëjaë huasoquë Jesucristoni de'oyerepa i
pa'iyere asa ti'ajë'ë, i oiyeje pa'ye oiyena ai de'oja'cohua'i. Jaëpi de'oquërepa yure cui'ne
je'nëna ti carajaima'quërepa. Jaje pa'ijaquë.

1 SAN JUAN

Pa'i Cocarepa

1 Toyayë, mësarute du'ru pa'i huëose'ere pare. Jare yëquëpi asajë cui'ne yëquë ñaco
care papi ñahuë. Jaje pa'ina, ñajë yëquë jëñapi itire papihuë, pa'i coca ayere. Ja cato
cayë. 2 Iye pa'i cocapi yëquëna eta iñopi, pëca ja'quë ja're coni pa'ise'epi. Jare yëquëpi
ite quëacaicohua'ipi ñani mësarute quëahuë, ja ti pani huesëyere. 3 Yëquë ñase'ere
cui'ne yëquë asase'ere mësarute quëahuë, mësarupi yëquë ja're tsioni pa'ijajë cajë, yëquë
Maija'quëna cui'ne i mamaquë Jesucristona tsioni pa'iyeje pa'ye. 4 Jaje toyayë, mësarute
sihuayepi timëse'erepa pa'ijaquë cajë.

Ësëje Pa'i Api, Maija'quë

5 Iye coca cato Jesucristo yëquëre ye'yase'e a'ë. Jare mësarute quëahuë. Maija'quë
cato ësë miañeje pa'ye miaquë api, ite ti peoji, nea te'te macaje. 6 Jaje pa'ina, maipi
i ja're tsioni pa'iyë cacohua'ita'a ja yë'ta'a nea hue'ñare pa'ini coa cosoyë, cayepi
cui'ne yo'oyepi. 7 Jaje pa'iquëta'are maipi Diusu pa'iyeje mia hue'ñare pa'icohua'i pani
yecohua'ire tsiosicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ito Jesucristo Diusu mamaquë tsiepi si'aye
co'ayere tsoa tocaiji, maire.

8 Tayo yo'oye peoyë cacohua'i pani maija'a co'ye cosoyë, nuñerepa pa'iyepi maini peo
do'ire jaje cacohua'ipi. 9 Jaje pa'iquëta'are tayo yo'oyere cajë oijë Maija'quëna quëato,
Maija'quë de'hue necai nuñerepa yo'oja'quë api. Jaje yo'oquë ipi mai co'aye yo'ose'ere sai
de'huacai cui'ne si'aye tayo yo'ose'ere tsoa tocaija'quë api. 10 Maipi tayo yo'oma'cohua'i
a'ë cacohua'i pani Maija'quëpi coa cosoquëje pa'iyere neñë. I nuñerepa cocare itire pa'ë
cajë cama'pë sehuoma'cohua'ipi.

2

Cristo Maire Cacaiquë Api

1 Maija'quë do'ijë iyere toyayë, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijajë caquë. Jaje pa'iquë-
ta'are co'aye tayosicohua'i panije payë, mai do'ire pëca ja'quë ja're ca de'huacaiquëre,
Jesucristore nuñe pa'iquëre. 2 Jesucristo cato mai tayo yo'oyepi cui'ne si'aohua'i iye yeja
pa'icohua'i yo'oyepi sai de'huacaise'e pa'ijaquë caquë jucacaji'i. 3 Jaje pa'ina, Maija'quë
cuañese'ere sehuocaicohua'i pani de'hue ite asa ti'acohua'ipi pa'iyë asayë. 4 Jaje pa'ina,
yë'ëpi ite asa ti'ahuë caquëpi i cuañese'ere sehuoma'quë pani coa cosoquë api, ini
nuñerepa cocapi peo do'ire. 5 Jaje pa'iquëta'are i cocare asaquë i cuañeñeje yo'oquë pani
ite nuñerepa oiquëre papi. Jaje pa'ijë i ja're tsiosicohua'ipi pa'iyë asayë. 6 Jaje pa'ina,
Maija'quëna tsioni pa'iyë caquë pani, Jesucristo pa'ise'eje pa'ye pa'iye pa'iji.

Huajë Cuañeñe

7 Yë'ë oicohua'i, mësaru tsoe du'ru huëo maca asajë pa'isi cocare toyayë, tsoe hue'ña
cuañese'ere, huajë cuañeñere toyama'ë pa'iyë. Iye cocare mësarupi asahuë. 8 Jaje
pa'iquëta'are, huajë cuañeñere toyayë. Jaje pa'ina, Jesuni ñajë, cui'ne mësaruni ñajë
nuñerepa cocare ñañe pa'iji. Jaje pa'ina, yure cato ñami pa'ise'epi tëto saina, nuñere papi
miacaiji.

9 Jaje pa'ina, mia hue'ñare pa'iyë caquëta'a Maija'quë do'iquëre coequë cato ja yë'ta'a
nea hue'ñare pa'iji. 10 Maija'quë do'iquëre oiquë cato mia hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ire
co'ayepi ite ne taoñe peoji. 11 Maija'quë do'iquëre coequë cato, nea hue'ñare pa'iji, i sai
hue'ñaje huesëquëpi, neañepi ñaco cana tëhuo huesosiquëpi ñama'ë pa'iji.

12 Tsi maña toyayë, mësarute, mësaru tayo yo'ose'ere Jesucristo do'ipi, sai de'huacaisi
do'ire. 13 Ja'quëohua'i toyayë, mësarute de'hue asa ti'arena, ja'a huëo maca pa'isiquëre.
Toyayë, posëohua'i mësarute, huatireje ñese quëcosi do'ire. Toyahuë, mësarute tsi maña
de'hue ja'quëre pare asa ti'asi do'ire. 14 Toyayë, mësarute ja'quëohua'i, ja'a pa'i huëo maca

pa'isiquëni de'hue asa ti'asi do'ire. Toyahuë, mësarute posëohua'i de'hue tutu quë'iohua'i pa'ijë Maija'quë cocapi mësaruni pa'ina, huatire quëcorena.
15 Jaje pa'ina, oima'pë pa'ijë'ë, iye yejare, cui'ne iote pa'i co'amañare. Jaje pa'ina, iye yejare oito Diusu oiyepi ite peoji. 16 Si'aye iye yeja ayere paipi ti'añe cato Maija'quë ise'e peoji, co'ayere capë yëye, ñaco capi ña ëaye, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasaye, si'aye iye cato yeja aye a'ë. 17 Jaje pa'ina, iye yeja cato si'a io co'aye yëye coni carajaija'copi pa'ico. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë yëyere yo'ocohua'i cato ti pani huesëja'cohua'i a'ë.

Nuñerepa Coca, Cui'ne Cosoye

18 Huau dohuë, ti'api, tëji mu'señarepa, mësaru ja'në Cristo sañope yo'oquë daija'quë api cajëna, asase'epi. Jaje pa'iye yure jai pai Cristore sañope yo'ocohua'i etahuë. Jaje pa'ina, tëji mu'seña'ë asayë. 19 Mai ja're pa'isicohua'ipi etahuë, mai acohua'irepa peo do'ire. Jaohua'i yëquë acohua'irepa pani mai ja're patira'huë. Jaohua'i cato etahuë, si'aohua'i mai acohua'ise'e pa'iye pañere iñojë.
20 Jaje pa'iquëta'are mësarute Cristopi isipi, de'o joyore. Jaje pa'ina, nuñerepa ayere mësaru asacohua'i pa'iyë. 21 Jaje pa'ina, mësarute toyama'ë paë'ë, nuñerepa cocare coa caye a'ë cuasacohua'ire toyayeje pa'ye. Mësarupi nuñerepa cocare asa ti'acohua'ire sëte. Jaje pa'ina, mësarupi asayë, nuñerepa cocapi cosoye aye pa'iye peoji.
22 ¿Jequë a'ni, cosoquë? Cosoquë cato Jesure Cristorepa peoquëni coa caye a'ë caquë api. Jaëpi Cristore sañope yo'oquë, mamaquëre cui'ne pëca ja'quëre coa caye a'ë caquë api, cosoquë cato. 23 Jaje pa'ina, mamaquëre irepa peoquëni coa cayë caquë cato Maija'quëre peoquëpi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mamaquëre ire papi caquë cato Maija'quëre paquëpi pa'iji.
24 Jaje pa'ina, mësaru ja'a huëo maca asase'epi mësaruni pa'ito mësarupi mamaquëna cui'ne pëca ja'quëna tsiosicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. 25 Jaje pa'ina, ti pa'iyere payë, Jesucristo maire ca nëose'ere. 26 Cosocohua'i ayere quëaquë toyahuë, mësarute. 27 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato payë, Maija'quë joyore, Jesucristo isisiconi. Jaje pa'ina, yecohua'i ye'yayere asañu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Maija'quë joyopi mësarute ye'yaquë pa'iji. I ye'yaye cato carajai ma'ñe a'ë, nuñere pa'ë, coso ma'ñe a'ë, iti ye'yayeje pa'ye yo'ojë Jesucristo ja're pa'ijë'ë.
28 Yure jaje pa'ito huau dohuë, Cristona tsiosicohua'ipi pa'ijë'ë, i ñai maca quëcojë ca'raye peoyerepa i dai maca ñaja'cohua'i. 29 Jaje pa'ina, mësarupi Jesucristore nuñe pa'ire papi asacohua'ire sëte, si'aohua'ire nuñe yo'ocohua'ire Maija'quë mamajë a'ë, asayë.

3

Maija'quë Mamajë

1 Ñajë'ë, Maija'quë maire ai oi yë'ë mamajë a'ë cayere. Care paji, mai i mamajë a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja pai mai pa'iye asa ti'añe pañë, Maija'quë pa'iye asa ti'ama'cohua'i sëte. 2 Jaje pa'ina, mai cato Maija'quë mamajë a'ë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë ja yë'ta'a huesëyë, mai tiñe pa'iohua'i pa'i ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are asayë, Jesucristo ñaisi maca ite ñajë maije ije pa'iohua'i pa'i ja'ñere. 3 Jaje pa'ina, si'aohua'i ina uteye pacohua'i cato iohua'ija'a co'ye tsoa toñë, Jesucristoje pa'iohua'irepa, ne'cua peocohua'irepa pañu'u cajë.
4 Jaje pa'iquëta'are cuañese'ere tayo yo'oquë pani co'aye yo'oji. Jaje pa'ina, tayoye cato cuañese'ere ne jëyoye a'ë. 5 Tsoe mësarupi asayë, Jesucristo ti co'aye yo'oma'quëpi iye yejana daise'e, mai tayo yo'ose'ere nejocasi'i caquë. 6 Jaje pa'ina, i ja're tsioni pa'iquë cato tayo yo'oma'quë api. Jaje pa'iquëta'are tayo yo'oquë cato iteje ñama'quë api, cui'ne i pa'iyeje asa ti'ama'quë api. 7 Huau dohuë, yecohua'ina coso cuañoma'pë pa'ijë'ë, nuñere pare yo'oquë cato nuñe pa'iquë api, Jesucristo nuñerepa pa'iyeje pa'ye. 8 Jaje pa'iquëta'are tayose'ere yo'oquë pa'iquë cato huati tsequë api. Huati cato ja'a huëo maca aquëpi tayose'ere yo'oquë pa'iquë api. Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë huati nese'ere nejosi'i caquë daji'i.
9 Maija'quë mamaquë de'osiquë cato tayo yo'oyere yo'oma'quë api, Maija'quë ayepi ini pa'i do'ire. Tsoe Maija'quë mamaquë sëte tayo yo'oma'quë api. 10 Jaje pa'ina, pai

yo'oyena ñani asaye pa'iji, Maija'quë mamajëre, cui'ne huati mamajëre, nuñere pare
yo'oma'cohua'ipi, cui'ne yecohua'ire oima'cohua'i cato Diusu tsecohua'i peoyë.

Sa'ñe Oijë Pa'iye

11 Pai ñape yecohua'ire oiye pa'iji ca cocare mësaru du'ru macarepa asasicohua'i a'ë.
12 Caínje pa'iohua'i pa'ima'pë pañu'u, huati aquëpi yo'jeire huani jeose'eje pa'iohua'i. Me
yo'oquë yo'jeire huani jeose'e ñani, Caín yo'oyepi co'aye paji'i. Pa'ina, yo'jei yo'oyepi
de'oye paji'i. Ja do'ire huani jeopi.
13 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, iye yeja acohua'ipi mësarute coecohua'i pa'ito ¿me yo'ojë
jaje yo'oye'ni? cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë. 14 Jaje pa'ina, maipi asajë pa'iyë, ja'në ju'iñere
pa'isicohua'ipi ti pa'iyena tëto saisicohua'ipi pa'iye, Maija'quë do'ijëre ai oi do'ipi. Jaje
pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre oima'quë cato ja yë'ta'a ju'i hue'ñare pa'iji. 15 Maija'quë
do'iquëre coequë cato paire huani jeoquëje pa'i api. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, paire
huani jeoñe yëquë cato ti pani huesëye peoquë pa'iyere. 16 Paire oiye asa ti'añë, Jesucristo
maire oi do'ire ai yo'ose'ere asajë. Jaje cui'ne maije Maija'quë do'ijëni oijë ai yo'ocaiye
pa'iji, mai pa'iyepi. 17 Jaje pa'iquëta'are iye yeja co'amaña paquëpi, Maija'quë do'iquëpi
carajani ai yo'oquëna, cocaima'ë coa ñato co'aji. ¿Jaje pa'ire me Maija'quë oiye i joyore
pa'iquë'ni? 18 Huau dohuë maña, jaje pa'ina, coa yë'ose'epi oiyë cama'pë pañu'u. Coa ai
jerepa nese'ere papi iñoñu'u, mai nuñerepa oiye.

I Ña Hue'ñare Pana Quëcojë Pa'iye

19 Iyere asajë, nuñerepa acohua'i a'ë cuasajë cui'ne i ña hue'ñare pana mai joñoaje i tsere
pa'ë asajë co'a ju'iñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë. 20 Jaje pa'ina, mai joyopi co'acohua'i a'ë
sañope caye pa'ito, Maija'quë mai joyo asaye jerepa pa'i sëte jerepa si'aye asaji, mai pa'iye.
21 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mai joyopi sañope maire caye peoto co'a ju'iñe peoyerepa
Maija'quëna quëcojë pa'iyë. 22 Jaje pa'ijë i yëyere yo'ocohua'ipi, cui'ne i cuañese'ere de'oye
sehuocaicohua'ipi mai yëyere ite seto ipi isija'quë api. 23 Iye a'ë, i cuañeñe. Jesucristo cato
Maija'quë mamaquë api asani ite tuiye pa'iji. Cui'ne pai ñape yecohua'ire oijë pa'iye pa'iji,
Jesús cuañese'eje pa'ye. 24 Jaje pa'ina, i cuañese'e sehuocaicohua'i cato Maija'quë ja're coni
pa'iyë, Maija'quëpi iohua'ini pa'ina. Maija'quë joyore maina isisi do'ire asayë, Maija'quëpi
mai ja're pa'iye.

4

Maija'quë Joyo Cui'ne Cristore Sañope Yo'o Joyo

1 De'oji, Maija'quë do'ijë. Iye yeja jai pai Maija'quëre cacaicohua'i a'ë cajë, coa
cosocohua'i pa'iyë. Ja do'ire si'aohua'ire care payë cuasajë asama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa
iohua'i case'ere neñajë'ë, Maija'quë joyo ayere pa'ni, iye panita'a co'a joyopi cama'quë
cajë. 2 Iyena mësaru Maija'quë joyore papi caquëna, cayë asaye pa'iji, iohua'ini Jesucristoni
pai capë quë'irepa daji'i, cajëna. 3 Jesucristore jaje cama'quë cato Maija'quë joyore peoquë
api. Cristore sañope yo'o joyore hue'equë api. Ja joyopi daija'quë api asahuë, mësaru. Ja
joyopi yure tsoe iye yeja paire pa'iji.
4 Huau dohuë, mësaru cato Maija'quë tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi iti cosoco-
hua'ini ñese quëcohuë, iye yeja paire pa'iquëre seña maca tutu quë'ipi mësaru ja're pa'i
do'ipi. 5 Jaohua'i ja cosocohua'i cato iye yeja acohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja cocare cayë.
Cajëna, iye yeja paipi iohua'ire asacaiyë. 6 Jaje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i
a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'iye asacohua'ipi mai cayere asayë. Maija'quë tsequë peoquë
cato mai caye asaye paji. Jaje yo'oyena, ñañë, Maija'quë joyo hue'equëre.

Diusu Paire Oiquë Api

7 Maija'quë do'ijë, pai ñape yecohua'ire oijë pañu'u. Paire oiye cato Maija'quë tse a'ë.
Jaje pa'ina, yecohua'ire oicohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë, cui'ne Maija'quë pa'iye
asacohua'i a'ë. 8 Maija'quë cato paire oiquë api. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ire oima'quë
cato Maija'quë pa'iyere asama'quë api. 9 Jaje pa'ina, iye yejana i mamaquëre te'ire, jaë
do'ipi pa'iye ti'ajajë caquë jëjo dao maca maire Maija'quë oiye iñopi. 10 Jaje pa'ina, i maire

oi yo'ose'e cato iye a'ë, mamaquëre mai co'aye yo'ose'e sai tocaija'quëre jëjo daose'e a'ë, cui'ne Maija'quëre ti oima'cohua'ini maire ipi oise'e a'ë.

11 Maija'quë do'ijë, Maija'quëpi ja jerepa maire oisiquëre sëte maije pai ñape yecohua'ire cui'ne oiye pa'iji. 12 Te'ije Maija'quëre ñaco care papi ñasiquëje peoji. Jaje pa'iquëta'are maipi de'huerepa yecohua'ire oini asayë, Maija'quëpi mai ja're pa'iji cajë. Jaje pa'ina, maija'a i oiyepi eta iñoji, ije pa'i yo'ojë. 13 Jaje pa'ina, i joyore maina isisi do'ire asayë, i ja're pa'ijëna, ipi mai ja're pa'iji cajë. 14 Jaje pa'ina, yëquë i mamaquëre ñasicohua'ipi, pëca ja'quëpi mamaquëre jëjo daopi, iye yeja paire huasoquëre cajë quëayë. 15 Jaje pa'ina, Jesure Maija'quë mamaquëre pare asaquë cato Maija'quë ja're pa'iji. Pa'ina, Maija'quëpi i ja're coni pa'iji.

16 Jaje pa'ina, i pa'iyere maipi asa ti'ajë i maire oiyere oire paye a'ë asajë i oiyere sehuohuë. Diusu cato oiquë api. Jaje pa'ina, paire oiquë cato Diusu ja're pa'iji. Pa'ina, Diusupi i ja're pa'iji. 17 Jaje pa'ina, ta'ñe paire oiyere pasicohua'i pani, pai ñape yo'ose'e ña mu'serepa mai co'a ju'ima'pë quëaja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mai cato Jesucristoje pa'iohua'i a'ë, iye yeja pa'i maca. 18 Paire oiye cato ca'raye peoye a'ë. Jaje pa'ina, paire nuñerepa oiyepi ca'rayere pi'ra eto saoji. Ca'raye pa'ito nuñerepa oiye ti'ama'quë api.

19 Maija'quëpi maire du'ru macarepa oji'i. Jaje pa'i do'ire maije ite oiyë. 20 Jaje pa'ina, paipi "yë'ë oiyë, Maija'quëre" caquëpi Maija'quë do'iquëre oima'quë pani coa cosoquë api. Jaje pa'ina, Maija'quë do'iquëre tiña ñaquëni oiye pani ¿me Maija'quëre ña cuañoma'quëre oiye pa'iquë'ni? 21 Jaje pa'ina, maipi payë, i cuañese'e ñeje cayere: "Maija'quëre oiquë cato Maija'quë do'iquëreje oiye pa'iji."

5

Pa'ire Paji Cuasayepi Iye Yeja Ayere Ñese Quëcoye.

1 Si'aohua'i Jesure, Cristore papi asacohua'i cato, Maija'quë mamajëre pa'ë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëre oicohua'ipi mamaquëreje oiyë. 2 Jaje pa'ina, Maija'quëre oijë, i cuañese'ere de'oye sehuocaijë pa'ito, asayë, Maija'quë mamajëreje cui'ne oicohua'i a'ë cajë. 3 Maija'quëre oiye cato i cuañese'ere sehuocaiye a'ë, i cuañeñere sehuocaiye cato ai yo'o ma'ñe a'ë. 4 Maija'quë mamaquëpi pa'ito iye yeja aye ñese quëcoye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi si'aye iye yeja aye ñese quëcoye necaji. 5 Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë mamaquë asaquë pa'iquëpi iye yeja aye ñese quëcoquë pa'iji.

Maija'quë Mamaquë Ayere Quëaye

6 Iquë Jesús cato i do cuañose'epi, cui'ne i ju'i tsie nejose'epi iñoñe paji'i. Cristo api, maire huasoquë. Coa oco doyese'e pa'iye papi, oco dose'e cui'ne i tsie coni paji'i. Maija'quë joyo cato si'aye iyere ñani quëapi, cui'ne nuñerepa ca joyo api. 7 Jaje pa'ina, ma'tëmore toasocohua'i, iye yo'ose'ere ñasicohua'i pa'iyë, Maija'quë, Cocarepa, cui'ne Maija'quë joyo. Iye toasocohua'i cato te'ipi pa'iyë. 8 Maija'quë joyopi Jesucristore Maija'quë mamaquë api quëapi, maire. Cui'ne asayë, oco dose'e cui'ne i tsie nejose'ere. Jare cuasajë'ë, toasoñe iye yejana iye te'e cuasaye pa'iji, Jesucristo Maija'quë mamaquërepa pa'iye. 9 Paipi quëaquëna, care paji cuasajë asacaicohua'i a'ë, asacaicohua'i sëte. Maija'quë quëaye jerepa do'i quë'ye sëte asacaiye pa'iji, Maija'quë i mamaquë ayere quëaye. 10 Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquëre ire papi caquë asaquë cato i mamaquë ayere, Maija'quë joyo quëayere i joyore paji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë case'ere ire papi cuasama'quë cato Maija'quëni cosoure neji, i mamaquë ayere asacaima' do'ire. 11 Maire quëase'e cato iye a'ë: Maija'quë maire ti pa'iyere isipi. Jaje pa'ina, i mamaquëni iye ti pa'iye pa'iji. 12 Jaje pa'ina, i mamaquëre paquëpi ti pa'iye paji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamaquëre peoquë cato ti pa'iye peoquë api.

Yëhuo Tëjiquë Caye

13 Maija'quë mamaquëre ire papi cajë asani sehuosicohua'ina toyayë, iye, mësarupi ti pa'iyere payë cajë asajajë caquë.

[14] Maipi Maija'quë yëyeje pa'ye seto ipi asacaiji asayë, mai. Jaje pa'ina, co'a juiñe pañë
Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë. [15] Jaje pa'ina, Maija'quëpi mai señe asacaiji. Asaye
sëte mai ite sese'e tsoe ti'ani payë asajë pa'iyë.
[16] Pa'iji, tayo yo'ose'epi juni huesëyena sayeje, cui'ne tayo yo'ose'epi ju'iñena sa ma'ñeje
pa'iji. Jaje pa'ina, yequëpi, juni huesëye ne ma'ñere Maija'quë do'iquëpi tayo yo'oquëna,
ñani Maija'quëre secacaiye pa'iji. Secacaito Maija'quëpi tayosiquëre pa'iyere isija'quë api.
Cama'ë pa'iyë, juni huesëye neñere tayo yo'ouna, secacaijë'ë caquë. [17] Si'aye tayo yo'oye
co'ayese'e pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato tayose'epi ju'iñena sa ma'ñe a'ë.
[18] Diusuni pëca ja'quëre pacohua'ipi tayo yo'oma'pë pa'iyë, Maija'quë mamaquëpi
ñacaina, huatije pu'pema'ëna.
[19] Jaje pa'ina, maipi asayë, iye yeja pai cato iohua'i ëjaë huatipi cuañequëna pa'iye. Jaje
pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i a'ë asayë.
[20] Asayë, cui'ne Maija'quë mamaquëpi dani maire ta'ñe asaye isise'e, nuñerepa Maija'quë
pa'iyere asa ti'ajajë caquë. Jaje pa'ina, asayë, mai nuñere pare pa'iye, i mamaquë
Jesucristoni. Jaë api, nuñerepa Diusu ti pani huesëyere paquë. [21] Tsi dohuë, de'hua ñajë
pa'ijë'ë, coso diusuohua'ire, yo'ojë sehuoye.

2 SAN JUAN

Nuñerepa Pa'iye Cui'ne Ti Oiye

1 Aipi yë'ë iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë sahuasicona, cui'ne iti tsëcapë acohua'ina
caquë, yë'ë nuñerepa ai oicohua'ina. Yë'ëse'e oiye pañë, cui'ne yë'ë oiyeje pa'ye mësarute
oiyë, nuñerepa cocare asasicohua'ipi. 2 Oiyë, mësarute nuñerepa cocapi yëquë joñoare pa'i
do'ire, ja nuñerepa cato mai ja're ti pani huesë ja'ñe a'ë. 3 Jaje pa'ina, Maija'quëpi cui'ne
Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquëpi coni nuñerepa yo'ojë mësarute oijë i oiyere, jo'cua
de'oye pa'iyere, cui'ne teaye pa'iohua'ire ñani cocaiyere isijajë. Isijëna, de'oye pa'ijë'ë.
4 Mësaru mamajë acohua'ipi Maija'quë maire cuañese'ere nuñere pare pa'ijëna, ti'ani
ñani yë'ë ai sihuahuë. 5 Yure jaje pa'ito Maija'quë do'ijë señë, mësarute. Pai ñape
yecohua'ire sa'ñe oijë pañu'u. Iye yë'ë mësarute toyaye huajë cuañese'e peoji. Tsoe ja'a
huëo maca mai asase'e a'ë. 6 Paire oijë pa'iye cato Maija'quë cuañese'eje pa'ye yo'ojë pa'iye
pa'iji. Jaje pa'ina, cuañese'ere tsoe ja'a huëo macana asasicohua'i sëte paire oiyere pa'ijë'ë.

Coa Cosocohua'i

7 Jai pai cosocohua'i iye yeja pa'iyë, Jesucristore nuñerepa paije pa'irepa daji'i cama'-
cohua'i. Jaje pa'ina, ite jaje cama'cohua'i cato cosocohua'i a'ë, cui'ne Cristore sañope
yo'ocohua'i a'ë. 8 Si'aye mësaru nesi do'i sai cuañoñere cajë de'hua ñajë'ë, mësaru ai yo'ojë
nesi co'amañare nejoñe.
9 Cristo ye'yase'ere pa'ima'ë, Cristo ye'yase'ere tëto sani yo'oyë caquë cato, Maija'quëre
peoquë api. 10 Jaje pa'ina, mësaru quë'rona daicohua'ipi iye ye'yase'ere dama'cohua'i
pa'ito, "daijë'ë, huë'ena" cama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne pëpayeje pajë'ë. 11 Jaje yo'ocohua'ire
pëpaquë cato iohua'i co'aye yo'o të'huire pa'iji, do'i quë'ye.

Ca Tëji Cocarepa

12 Jaiye mësarute caquë toyaye payë. Jaje pa'iquëta'are toya ja'huana tintapi toyaye
coeyë. Coa ai jerepa mësaru quë'rona sani mësaruni ñaquë cayere yëyë, mai sihuayepi
ti'ase'erepa pa'ija'co caquë. 13 Maija'quë sahuasico mamajëje më'ëre pëpa saoyë, më a'yo
mamajëje pa'iohua'ipi. Jaje pa'ijaquë.

3 SAN JUAN

Gayore Pëpaye

1 Aipi yë'ë toyayë, iye toya ja'hua yë'ë cajeirepa Gayona caquë, yë'ë nuñerepa oiquëna.
2 Më'ëre Maija'quë do'iquëre secacaiyë, ju'ima'quë caquë, si'aye më'ë yë yo'oye de'oy-
erepa etaja'quë caquë, më joyo de'oye pa'iyeje pa'ye. 3 Yë'ë ai sihuahuë, Maija'quë do'ijëpi
dani më'ë ocue pa'i macarepa nuñere pare pa'i yo'oyere quëajëna, asani. 4 Peoji, yeque
yë'ë sihuaye iyeje pa'ye. Jaje pa'ina, yë'ë mamajëpi nuñere pare pa'ijëna, asani ai sihuayë.
5 Maija'quë do'iquë më'ë nuñerepa yo'oyë, Maija'quë do'ijëre yequë hue'ñapi daico-
hua'ire më'ë ñama'cohua'ireje cocai yo'oni. 6 Si'aohua'i Maija'quë do'ijë tsi'si sitona më'ë
aiohua'ire oi yo'oyere quëajëna, asahuë. Jaje pa'ina, señë, më'ëre. Jaohua'ire saijëna,
co'amaña caraye pa ja'ñere cocaijë'ë caquë, Maija'quë sihuaquë ñañere yo'ojë'ë caquë.
7 Jaohua'i cato Jesucristore necaiyere cajë sai huëohuë. Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë
peocohua'ipi cocañu'u cato coeyë, iohua'i cocaiyere imañe. 8 Jaje pa'ina, maipi jaohua'ire
ñacaiye pa'iji, nuñerepa cocare quëaja'cohua'ire mai cocai do'ipi.

Diótrefes Co'aye Yo'ose'e Cui'ne Demetrio De'oye Yo'o Iñose'e

9 Maija'quë do'ijë, më'ë quë'ro pa'icohua'ina caquë yë'ëpi toyahuë. Jaje pa'iquëta'are
Diótrefespi yëquë case'ere asacaiye coepi, ipi iohua'i ëjaë pasi'i caquë yo'o do'ire. 10 Jaje
pa'ina, yë'ëpi jarona saisiquë pani sañope yo'oyere caja'quë a'ë, yëquë yo'o ma'ñere coa
cosoquë co'aye sañope caquëre. Jase'e cama'ë cui'ne Maija'quë do'ijëpi ti'acohua'ireje
daijë'ë cama'ë yo'oji. Cui'ne yecohua'ipi iohua'i huë'ena saye yëcohua'ireje sama'pë
pa'ijë'ë caquë ësequë yo'oji. Cui'ne tsi'sisi hue'ñana eto saoquë yo'oji, iohua'i huë'ena
saye yëcohua'ire.
11 Maija'quë do'iquë, co'aye yo'o iñoñere tuima'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa de'oye yo'oquë
pa'ijë'ë. De'oye yo'oquëpi Maija'quë tsequë pa'iji. Co'aye yo'oquë cato Maija'quëre
ñama'quë api.

Demetrio De'oyerepa Yo'ose'e

12 Si'aohua'i Demetriore de'oquë api cayë. Nuñerepa coca cayeje pa'ye pa'iquë api. Yë'ë
i pa'iye ñaquëje de'oquë api cacaiyë. Jaje cajëna, më'ëpi nuñerepa cayë caquë asayë.

Ca Tëjiyerepa

13 Jaiye më'ëre caye pahuë. Jaje pa'iquëta'are coeyë, coa toya ja'huana tintapi toyani jëjo
saoye. 14 Më'ëre pani ñaquë cayere yëyë. Jaje pa'ina, esa ña huajë'ñe nëiji.
15 Ai cuasama'ë de'oye pa'ijë'ë. Iño pa'icohua'i më'ë cajeohua'ipi më'ëre pëpa saoyë.
Jaje cui'ne yë'ëje më'ëre señë, pai ñapere yëquë cajeohua'ire yëquë cajeohua'ire jaro
pa'icohua'ire pëpacaijë'ë caquë.

SAN JUDAS

Judas Toyase'e Maija'quë Soisicohua'ina

1 Yë'ë Judaspi, Jacobo yo'jeipi, Jesucristo jo'yaëpi iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë
soisicohua'ina, ina isisicohua'ina, Jesucristopi ñacaina, pa'icohua'ina. 2 Maija'quë jo'cua
de'oye pa'iyere, Maija'quë paire oiyere, cui'ne ipi teaye ñani oi cocaiyere ai jerepa isi
cuañojë pa'ijajë caquë señë.

Coa Cosoye Ye'yacohua'i
(2 Pe 2.1-17)

3 Maija'quë do'ijë, yë'ë cato ai toyaye yëhuë, huaso coca ayere mësaru cui'ne yë'ë
mai payere. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequere toyaquë ai señe pa'iji, mësarute. Ai
cuasajë yo'ojë'ë, mai huaso coca ye'yayere nejoñe. Iye ye'yayere si'aye Maija'quë i paina
isise'epi. 4 Tsoe coa cosojë ye'yacohua'ipi yahuerepa mai ja're coni cacasicohua'ipi pa'iyë.
Jaohua'ire cato tsoe toyase'epi quëaji, nejoja'cohua'ire ca nëosicohua'ipi pa'iye. Jaohua'i
cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'ipi i de'o cocare pare tiñe ponani si'si yo'oyere
de'oye a'ë cajë ye'yayë, cui'ne mai paquë, mai Ëjaë Jesucristo pa'iji cayere coa caye a'ë
cacohua'ipi.

5 Mësarupi tsoe asacohua'i pa'itoje, mësarute caye yëyë, mësarupi Israel paire Egíptopi
etosi jeteyo'je, ite ire pare cuasama'cohua'ire nejose'ere cuasajajë caquë. 6 Cui'ne
huiñaohua'ireje nea hue'ñare pana cosicohua'ini paji, ti jarote quëna meapi huesicohua'i
pani huesëyë. Jaohua'i cato iohua'i ocue pa'i macarepa pa'ima'pë, Maija'quë ja're coni
pa'i sito jeoconi etasi do'ire. Pai ñape yo'ose'e ña mu'serepa ca huesoja'cohua'ipi
pa'iyë. 7 Huiñaohua'i yo'ose'eje pa'ye Sodoma cui'ne Gomorra cui'ne io yë'quë maca pa'i
daripëaje, nomi yo'oyena ne huesëni pai yo'ojë pa'iye tëto sani co'aye yo'ojë yaya maca
pa'i toana ëo huea cuañoa'huë'ë. Ja yo'ose'e cato si'aohua'ire quëaye a'ë, jaje yo'oma'pë
pa'ijë'ë caquë.

8 Jaje yo'ose'e asajëta'a iye cosojë ye'yacohua'i, coa huëo caise'eje pa'yere pa'ijë si'si
neñë, iohua'i capë. Cui'ne si'a ëjaohua'i cui'ne iohua'i cuañese'e coejë mai sehuosicohua'i
ëjaohua'ireje ca'rama'pë sañope co'ayere cajë pa'iyë. 9 Miguel huiñaë ai jerepa tutu
quë'iohua'i aquëpi Satanás ja're capi, Moisés capëre ësequë. Ësequëta'a Satanásre sañope
cama'ë coa i ñeje capi: Mai Ëjaëpi sai de'huaye pa'iji, më'ëre. 10 Jaje pa'iquëta'are iye
ëmëohua'i cato iohua'i asa ti'ama' co'amañare ai co'aye cayë, cui'ne iohua'i coa noni yo'ojë
asa ti'añere, ta'ñe asaye peocohua'i nëtërojaicohua'i asayeje pa'ye asayë. Jaje pa'ina,
iohua'i nejo cuaño ja'ñere yo'ojë pa'iyë.

11 ¡Teayerepa jaohua'i maña! Caín co'aye yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë, cui'ne Balaam curi
yë do'ire Maija'quë paire sañope yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne Coré Maija'quëpi pai
ëjaë ca nëosiquëre coequë sañope yo'oquë ju'aji'i. Jaëje pa'iohua'i pa'iyë, jaohua'i. Jaje pa'i
do'ire ai yo'ojë pa'ija'cohua'i a'ë, teayerepa. 12 Mësaru sa'ñe oi do'ire tsi'sini aijë pa'iyere,
jaohua'ipi co'aye si'si a'sioje pa'ye iñoñë, mësaru de'oye tsi'sijë pa'iyena, ca'rama'pë
mësaru ja're coni aijë, iohua'ise'e co'ye cuasa do'ire. Cui'ne oco peo sirije pa'iohua'i a'ë,
cui'ne tutupi siri tutu saouna, ti oco isima'o. Cui'ne ocue ñëa quëi tëcahuëta'a quëiñe
pañeje pa'iohua'i a'ë. Quëima' do'ire ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne si'a soquë
saihuë duta oase'eje pa'iohua'i a'ë, cayayese'e ju'ise'eje pa'iohua'ipi. 13 Jaohua'i cato jai
tsiaya tuturepa co'poyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i si'si yo'oyere ma' oañë,
sirije pa'yere. Jaohua'i cato iohua'i saima'a ne huesosi ma'ñoco a'ë. Jaje pa'ina, ti nea
hue'ñare pare pani huesëja'cohua'ire ca huesosicohua'i a'ë.

14 Adánpi huëoni pani dao hue'ña siete aquë paji'i, Enoc. Jaëpi Maija'quëpi quëaquëna,
jaohua'i ayere capi, ñeje: "Ñahuë, Ëjaëre jai merepa jai pai ja're i huiñaohua'i ja're daina,
15 si'a paire tsi'soni iohua'i yo'ose'ere ña de'huasi'i caquë, cui'ne si'aohua'ire co'acohua'ire
nejoñe pa'iji ca huesosi'i caquë, jaohua'ipi co'ayere yo'ojë pa'i do'ire, cui'ne Maija'quëre

sañope pëijë ca do'ire caquë.” 16 Jaohua'i cato iohua'i payere cuasajë sihuama'pë oi ëa joyo
pajë, coa iohua'i co'aye yëyere yo'ojë pa'iyë. Pa'ijë yecohua'i payere neñu'u cuasajë de'o
coca mañapi yecohua'ire cacohua'i a'ë, coa jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë.

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Jaje iohua'i pa'iquëta'are mësaru Maija'quë do'ijë, cuasajë'ë, mai Ëjaë Jesucristo jëjo
saocohua'i mësarute case'ere: 18 “Tëji mu'seña cato pa'ija'cohua'i a'ë, iohua'i yëyeje pa'ye
co'ayere pa'icohua'ipi, Maija'quë ayere cue'cue paipi pa'ija'cohua'ipi.” 19 Maija'quë joyo
peocohua'ipi, coa noni iohua'i yëyepi pa'icohua'ipi, cui'ne paire huahuejë yo'ocohua'i a'ë,
te'e paire cuasama'pë.
20 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato, Maija'quë do'ijë, ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'iji
cuasayepi se mëojë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo yo'oyepi Maija'quëre sejë pa'icohua'ipi.
21 Maija'quë oiyere pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë Jesucristo daija'a mu'sere utejë pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna,
oi teaye maire ñani ti pani huesëyere isija'quë api.
22 Jëa coecohua'ire teaye ñani oijë pa'ijë'ë, nui cocare pare tuijajë cajë. 23 Paire oijë
pa'icohua'ipi eto huasojë'ë, toare pa'icohua'ire Maija'quëre ti'ajajë cajë. Jaje pa'iquëta'are
de'hua ñajë'ë, iohua'i co'aye pa'iyepi si'si ne tuture pacohua'ire.
24 Yure cato Maija'quëpi mësarute taima'pë pa'ija'cohua'ire ne tutu paji, cui'ne i
de'oquërepa ña hue'ñana si'si te'ña peocohua'ipi ai sihuacohua'ire eto nëco tutu paji.
25 Maija'quë cato te'i api, de'oquërepa ta'ñe pa'ipi maire huasoquë, mai Ëjaë Jesucristo yo'o
do'ipi. Si'a miañe paquë api, ëjaohua'i mëñe Ëjaëre papi, si'aye i tsese'e a'ë cui'ne i api, iti
cuañequë, tsoe ja'a huëo macaje, yureje, cui'ne je'nëna jajese'e. Jaje pa'ijaquë.

APOCALIPSIS

Jesucristo Iñose'e

1 Iye cato Diusupi Jesucristona iñose'e a'ë, Jesucristopi i jo'yare quëajaquë caquë,
yequë mu'se esa pa'i ja'ñere. Jaje iñouna, Jesucristopi i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yaë
Juanna quëaja'quëre. 2 Jaje pa'ina, Juanpi iti si'aye iye co'amaña cui'ne Maija'quë cocare
Jesucristopi itire pa'ë caquëna, ñasiquëpi quëaquë pa'iyë.
3 Sihuaquë pa'ija'quë api, iye toyase'e ñaquëpi, cui'ne sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë iye
Maija'quë isisi cocare caquëna, asajë iño toyase'e cayere sehuocohua'ipi, tsoe ti'a tëjiji, iti
yo'oja'a mu'seña.

Juan Toyase'e Siete Sehuosi Tsëcana Caquë

4-5 Yë'ë Juanpi toyayë, siete sehuosicohua'i tsëca Asia yeja pa'icohua'ina caquë, mësarute
iti pa'iquëpi, tsoe pa'isiquëpi cui'ne daija'quëpi cui'ne i ñu'i saihuë tiñarepa siete joñoa
pa'iyepi coni, cui'ne Jesucristo i case'eje ñaquë cacaisiquëpi, ju'isicohua'i aquëpi du'ru
huëisiquëpi iye yeja pai ëjaohua'ire meñe cuañequëpi coni mësarute de'oye ñacaiyepi
jo'cua de'oye pa'ijë'ë. Cristo cato maire oi tayo yo'o tuture nejocaji'i, i tsiepi. 6 Nejoni
maire ëjaohua'ire cui'ne Maija'quëre i pëca ja'quëre pare necaicohua'ire nepi. Jaë api,
si'aye miañe paquë, cui'ne si'aye i tsese'e a'ë. Jaje pa'ijaquë.
7 Sirija'a daija'quë api, jare asajë'ë. Si'a pai ñaja'cohua'i a'ë, ite, cui'ne ite a'si
yo'osicohua'ije ñaja'cohua'i a'ë, cui'ne si'a yeja pa'icohua'ije ite ñajë ai cuasajë oija'cohua'i
a'ë. Jaje pa'ija'coa.
8 "Yë'ë aë, du'ru aquë, cui'ne tëjiquë" caji, Ëjaë Maija'quë si'a tutu quë'ire papi, iti
pa'iquëpi ja'në pa'isiquëpi, cui'ne iti daija'quëpi.

De'o Cristore Ñase'e

9 Yë'ë, Juan mësaru a'yë a'ë, Maija'quë do'ire. Jaje pa'ina, Jesure tsioni pa'i do'ire
mësaru ja're te'e pa'iyë, Maija'quë cuañe te'te pa'iyere, ai yo'oyere, cui'ne ai yo'ojë quëco
tuture. Jaje paquëpi Jesucristo case'ere Maija'quë cocare quëa do'ire tseasiquëpi Patmos
hue'e saodohuëre paë'ë. 10 Pa'ina, mai Ëjaëre pare sihua mu'se ti'aëna, Maija'quë joyopi
yo'oquëna, joyose'e pa'iquë de'osiquëpi Maija'quëre sei paë'ë. Pa'i asahuë, yë'ë jeteyo'jepi
duruhuë juiyeje pa'yerepa tutu caquëna.
11 "Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne tëjiquërepa. Toyajë'ë, te'e toya pëpë më'ë ñañere.
Toyani Asia yejana jëjo saojë'ë, siete sehuosi tsëcana Efesona, Esmirnana, Pérgamona,
Tiatirana, Sardisna, Filadelfiana, cui'ne Laodiceana."
12 Caquëna, ¿nepi jaje caye'ni? caquë co'ye ponëquë ñahuë, siete pa'ye oropi nesi
sotonoana, toa tsë'ise'epi pa'ina. 13 Ja siete pa'ye pa'i jopore pare paije pa'ipi, i quëore
paja'a tsoa ju'i care ju'i nëcapi. I coti saihuëre paja'a oro tëicapi tëasiquë paji'i. 14 I naña
cato poja'yerepa paji'i. Yëi ñama nañaje pa'ye, panita'a po sirioje pa'yerepa paji'i. Cui'ne
i ñaco capi toa ñoaje pa'yerepa paji'i. 15 Cui'ne i quëo cato de'o quënare de'oyerepa aoni
toana ëose'eje pa'yerepa ye'hue pa'ye paji'i. Cui'ne i yë'o cato jai jupo pisiyeje pa'yerepa
tutu pisipi. 16 I ëja te'te jëtëre siete ma'ñocohua'ire papi. Cui'ne i yë'opopi etapi, hua'ti
ñacaje pa'iore papi si'a te'ña jëjësëcore papi. Cui'ne i tsiapi ësë si'a tuturepa miaquëna,
ñañeje pa'yerepa miapi.
17 Jare ñani i quëore pana ju'ise'eje pa'i taë'ë. Taiquëta'are ipi yë'ëre, i ëja te'te jëtëpi
patoquë capi:
"Ca'rama'ë pa'ijë'ë, yë'ë a'ë du'ru aquë cui'ne tëjiquë, 18 iti pa'iquë, ju'isiquë pa'isiquëpi
yure ti pani huesëyë. Yë'ëpi pa'iye, cui'ne ju'iñe isi tutu payë, cui'ne ju'isicohua'i pa'i
te'te hui'yoquë. 19 Toyajë'ë, më'ë ñase'ere, yure pa'iyere, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñere.
20 Iye a'ë, siete ma'ñocohua'i yë'ë jëtë pa'isicohua'ire quëaye, cui'ne siete pa'ye oropi nesi
sotonoana toa tsë'ise'ere quëaye. Siete ma'ñocohua'i cato quëayë, siete huiñaohua'ini,
siete tsëca sehuosicohua'i ëjaohua'ini. Cui'ne ja siete pa'ye toa tsë'ise'e cato quëaji, siete
sehuosi tsëcapëa pa'iyere.

2

Siete Sehuosi Tsëcapëana Toyase'e: Efeso Sehuosicohua'i Tsëcapëre Quëaye

1 Efeso sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna toyajë'ë: 'Ñeje caji, ëja te'te jëtëre
siete ma'ñocore paquëpi, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotonoana toa tsë'ise'e jopoja'a
cu'iquëpi. 2 Yë'ëpi më'ë yo'oye si'aye asayë. Më'ë jëa co'amañare tutu yo'oquë neñe ñañë.
Cui'ne më'ë yo'o jujama'ë pa'iye ñañë. Cui'ne co'a pa'icohua'ire quëco ti'añe pacohua'i
pa'ijëna, asayë. Asayë, cui'ne ëjaë jëjo daocohua'i a'ë cajë coa cacohua'ire neñani coa
cosocohua'ire ti'ase'e. 3 Më'ë cato jë'joye peoyerepa, cui'ne yo'o jujaye peoyerepa yë'ë
do'ire ai ai yo'onije yo'oquë a'ë. 4 Jaje pa'iquëta'are më'ëre te'ore sañope cacore payë.
Më'ë du'ru huëo maca yë'ëre oise'eje pa'ye yure oiye pañë. 5 Jaje pa'ina, cuasa ñajaijë'ë,
më'ë ja'në du'ru macarepa yë'ëre oi pa'ise'ere. Ja maca Maija'quëna ponëni cui'naëpi
de'oye yo'ojë'ë, du'ru huëo maca yo'ose'ere. Jaje Maija'quëna ponëma'quë pa'ito më'ëre
esa sañope yo'oja'quë a'ë. Sani më'ë toa tsë'isico pa'isicore jioja'quë a'ë. 6 Jaje pa'iquëta'are
më'ë yeque de'huerepa de'oye yo'oye payë. Ja cato më'ë nicolaítas pai si'si yo'oyere
coequë pa'iye a'ë. Yë'ëje jaohua'i yo'oyere coeyë. 7 Cajoro hue'equë pani sehuosicohua'i
tsëcapëare Maija'quë joyo cayere asajë'ë. Quëcosicohua'irepa etasicohua'ini aoja'quë a'ë,
ti pani huesë soquë yë ayere, Maija'quë tsio pa'iconi.'

Esmirnana Quëaye

8 Toyajë'ë, cui'ne Esmirna sehuosicohua'ire quëacai huiñaëna. 'Ñeje caji, du'ru aquë,
cui'ne tëjiquë, ju'isiquëpi cui'naëpi pani coquëpi. 9 Yë'ëpi ñañë, si'aye më'ë yo'oye, më'ë
ai yo'oye cui'ne më'ë co'amaña peoye. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ma'tëmore jaiye
co'amaña paquë a'ë. Yë'ë asayë, më'ëre judío pai a'ë cacohua'ipi co'aye caye. Jaje
pa'iquëta'are jaohua'i cato Maija'quë mamajë peoyë. Coa huati ëjaërepa tsecohua'i a'ë.
10 Ca'rama'ë pa'ijë'ë, më'ë ai yo'o ja'ñere. Jaje pa'ina, mësaru acohua'ire huatipi yo'oquëna,
tseani coja'cohua'i a'ë, si'aohua'i mësarupi neña cuañosicohua'i pa'iyere cajë. Ja maca
mësaru coa diez mu'seña ai yo'oja'cohua'i a'ë. Mësaru ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë, si'aye
ai yo'oyepi daitoje. Yë'ëpi mësarute iti pa'isi do'ire ti pa'iyere isija'quë a'ë. 11 Cajaro
hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere. Quëcosicohua'i
etasicohua'ipi cayaye ju'iñe paja'cohua'i a'ë.'

Pérgamona Quëaye

12 Toyajë'ë, cui'ne Pérgamo sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, si'a
te'ña jëjësë hua'tiyo paquëpi. 13 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë co'amaña yo'oye. Cui'ne asayë,
më'ë Satanás cuañe hue'ñare pa'iye. Jaje pa'i hue'ñare pa'iquëta'a më'ë yë'ëre ocue pa'i
macarepa tuiyë. Yë'ëre ire pare cuasaye jeoñe pahuë, më'ë. Jaro Satanás pa'i hue'ñana
Antipasre yë'ëre quëacaiquëre mësaru aquëre huani jeo mu'señaje. 14 Jaje pa'iquëta'are
më'ëre a'ri mañia sañope caye payë: Jarote më'ë payë, te'ohua'ise'ere Balaam ye'yaquë
pa'ise'ere jeoñe coecohua'ire. Jaëpi Balacre ye'yapi, Israel paire ne taojaquë caquë. Cui'ne
pai de'huasi diusure isisi hua'i aiñe de'oji, cui'ne nomiohua'ire coa yo'orojaiñe de'oji cajë'ë
caquë, yëhuoquë pa'aji'i. 15 Cui'ne jarote më'ë payë, yecohua'ireje nicolaítas ye'yase'e
jeoñe coecohua'ire. 16 Jaje pa'ina, Maija'quëna ponëjë'ë, më'ë Maija'quëna ponëma'quë
pa'ito, yë'ëpi më'ë quë'rona esa sani jaohua'ire uihuaja'quë a'ë, yë'ë yë'opo eta hua'tiyopi.
17 Cajoro hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere: Si'aye
quëcosicohua'i etasicohua'ini aoja'quë a'ë, yahuesi manare pare, joyo tutu isi aorepa.
Cui'ne po quëna përe isija'quë a'ë, iti pëna te'e huajë mami paije ti ñama'coni toyasiconi.
Coa iti isisiquëse'e ñañe pasipi.'

Tiatirana Quëaye

18 Toyajë'ë, cui'ne Tiatira sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, Mai-
ja'quë mamaquë, toa ñoare paje pa'ye ñaco ca hue'equëpi, cui'ne i quëore, broncere de'o
quënare de'oyerepa aose'eje pa'ye hue'equëpi. 19 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye. Ñañë,
më'ë paire oiye, më'ë Maija'quë pa'iji cuasaye, cui'ne më'ë quëcoye. Cui'ne asayë, më'ë
du'ru huëo maca yo'ose'e ai jerepa yure yo'oquë pa'iye. 20 Jaje pa'iquëta'are më'ëre a'ri

maña sañope caye payë. Më'ëpi jao Jezabelre Maija'quë ayere cayë cacore coa quëcoquë io co'aye yo'oye ñaquëna, yë'ë jo'yare io ye'yayepi cosoco ye'yaco nomiohua'ire coa yo'orojaiñena cui'ne pai de'huasi diusuohua'ire isise'ere aiñena. 21 Yë'ëpi jaote tsoe maca pa'iye isihuë, iopi cuasa ñajani Maija'quëna ponëjaco caquë. Jaje pa'iquëta'are iopi coeco ponëñe paco. Cui'ne ëmëohua'ire yo'oyeje jeoñe paco. 22 Ja do'ire yë'ëpi iote cai saihuëna jëjo oaja'quë a'ë. Cui'ne iote yo'ocohua'ini, ai ai yo'oyepi neja'quë a'ë, io co'aye yo'oyere ña jujani Maija'quëna ponëma'cohua'i pa'ito. 23 Cui'ne io mamajëreje huani jeaja'quë a'ë. Jaje yo'oquëna, si'a sehuosicohua'i tsëcapëa yë'ë api si'aye pai cuasaye cui'ne joyo pa'iye ñaquë asaja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute pai ñape yo'ose'eje pa'ye sai de'huaja'quë a'ë. 24 Jaje pa'iquëta'are, mësarute yecohua'ire Tiatira pa'icohua'ire cayë: Mësaru yo'o ja'ñe ai jerepa cuañeñe pañë, ja co'aye ye'yayere tuima'cohua'ire, cui'ne Satanás tsere ta'ñe asayere pa'ë cajë ye'yayere asama'cohua'ire. 25 Jaje pa'iquëta'are mësaru yure payere de'hua ñajë pajë'ë, yë'ë dai macaja'a. 26 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë yëyere yo'ojë pa'isicohua'ini, pai yejaña cuañe ëjaohua'ire neja'quë a'ë, 27 yë'ë ja'quë yë'ëre cuañe ëjaëre nese'eje pa'ye. Ja maca quëna tarapëpi cajijë jai pai yejaña cuañeja'cohua'i a'ë, ya'o cua'conoa të'ca jo'a saoyeje pa'ye yo'ojë. 28 Cui'ne jaohua'ire cato ñata tome macarepa miacai ma'ñocore pani isija'quë a'ë. 29 Cajaro hue'ecohua'i pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

3

Sardisna Quëaye

1 Toyajë'ë, cui'ne Sardis sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, siete Maija'quë joñoa paquëpi, cui'ne siete ma'ñocore paquëpi: Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye, cui'ne më'ë huajëquërepa pa'iyë caquëta'a ju'isiquëpi pa'iye. 2 Sëtajë'ë. Sëtani tutu yo'oquë ne huëojë'ë. Ja yë'ta'a iti nëa mañare tsoe carajani tëjiyere më'ë yo'oye Maija'quë ña hue'ñana caraëna, ñahuë. 3 Cuasa ñajaijë'ë, më'ëre ye'yase'ere jare pa'ijë'ë, cui'ne ponëjë'ë, Maija'quëna. Jaje më'ëpi sëtama'quë pa'ito, yë'ëpi ñaëje pa'i saija'quë a'ë, më'ë quë'rona më'ë utema'ë pa'i maca. 4 Jaje pa'iquëta'are jaro më'ë pa'i hue'ña Sardis daripëre më'ë payë, te'ohua'i mañare iohua'i ju'i caña si'si nema'cohua'ire. Co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ire cayë. Jaohua'ipi yë'ë ja're coni cu'ija'cohua'i a'ë, poja'i ju'i cañare suñasicohua'ipi do'i quë'iohua'i pa'iye sëte. 5 Quëcosicohua'i etasicohua'ipi jaje poja'i cañare suña cuañoja'cohua'i a'ë, cui'ne iohua'i mamije pa'i toya pëpëna toyase'ere ni'no jeoma'ë pasi'i, coa ai jerepa yë'ë ja'quë ña hue'ñana, cui'ne i huiñaohua'i ña hue'ñana icohua'i yë'ë tsecohua'i a'ë casi'i. 6 Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Filadelfia Quëaye

7 Toyajë'ë, cui'ne Filadelfia daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji ti de'oquëpi, cui'ne nuñerepa pa'iquëpi, pai ëjaë David hui'yocore paquëpi, ipi hui'yosiquë pa'ito yecohua'ije sio ti'añe peoquëpi, cui'ne ipi siosiquë pa'itoje hui'yo ti'añe peoquëpi. 8 Yë'ëpi si'aye më'ë yo'oye ñañë. Yë'ëpi më'ë ña hue'ñana eta sa'ro hui'yo nëohuë, yecohua'ije ti sio ti'añe peoconi. Më'ë a'ri maña tutu hue'equëje de'hue yë'ë case'ere sehuoquë de'oye yo'ohuë. Jaje yo'oquë yë'ëre do'i peoquë api caye pahuë, më'ë. 9 Jaje pa'ina, yë'ëpi Satanásre sehuosicohua'i tsëcapë acohua'ire më'ëna sani do're ja'rujua'cohua'ire jëjo saosi'i, judío pai a'ë cajë yë'ë sehuosicohua'ire sañope yo'ocohua'ipi, coa cosocohua'ire. Jaje yo'oquëna, ñajë asa ti'ajajë, yë'ë më'ëre oi payere. 10 Yë'ë cuañese'e si'anë më'ë yo'o jujama'ë yo'o ti'ahuë. Jaje yo'o do'ire më'ëre yë'ëpi ñacasi'i, ai yo'oye peojaquë caquë, si'a iye yeja pa'icohua'ire neña maca ti'asi maca. 11 Esa yë'ë daiyë. De'hua ñaquë pajë'ë, më'ë co'amaña yecohua'ipi më'ëre isi ja'ñe ca nëose'ere sioye paja'cohua'ire. 12 Quëcosicohua'ini yë'ëpi Maija'quë huë'e jëhuopa tupëa nesi'i, jaropi ti etaye paja'cohua'ire, cui'ne iohua'ina toyasi'i yë'ë Diusu mamire i tsecohua'ire pa'ë iñoñere, cui'ne yë'ë Diusu pa'i daripë mamire toyasi'i, huajë Jerusalén ma'tëmo daico

mamire, cui'ne yë'ë huajë mamire toyasi'i, iohua'ina. 13 Cajonoa hue'equë pani asajë'ë,
Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Laodiceana Quëaye

14 Toyajë'ë, cui'ne Laodicea daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje
caji, iti nuñerepa pa'iquëpi, iti ñasiquëpi, nuñerepa iye coca caquëpi, Maija'quëre si'aye
ne huëocaisiquëpi, jerepa du'ru aquëpi. 15 Yë'ëpi si'aye ta'ñe asayë, më'ë yo'oye. Asayë,
më'ë sësëma'quë cui'ne uma'quë pa'iye. De'ora'pi, më'ëpi sësëquë panita'a uquë pa'ito.
16 Jaje pa'iquëta'are më'ë cato sësëquëje cui'ne uquëje peoquë a'ë. Më'ë cato coa quëo
ja'iquë a'ë, matu ocoje pa'iohua'ipi coa pa'iyë, de'oye yo'oma'cohua'ipi cui'ne co'aye
yo'oma'cohua'ipi. Jaje pa'ina, më'ëre yë'ë yë'opoja'a siso jeosi'i. 17 Jaje pa'iquëta'are
më'ëpi cayë, jaiye co'amaña paquë a'ë, si'aye de'oye saiji, cui'ne ti carayeje peoji. Jaje
caquë më'ë pa'iye ña sëtama'ë pa'iyë. Më'ë cato teaye pa'ipi, co'amaña peoquëpi,
ñama'quëpi, cui'ne peoyopi pa'iyë, më'ë. 18 Jaje pa'ina, yëhuoyë, më'ëre yë'ëna huerojë'ë,
toana cua'coni nesi curiquëre pare. Yureta'a ja maca nuñerepa jaiye co'amaña paquë
pa'ija'quë a'ë, cui'ne huerojë'ë, yë'ëna poja'i cañare, më'ë huajëya'ye peoyo pa'iyere
pë'pëjaquë. Cui'ne ñaco ca tsa'se ëcoje yë'ëna huerojë'ë, japi neni ñaquë pa'ija'quë.
19 Si'aohua'ire yë'ë oicohua'ire cato, tayojëna, yë'ëpi si'sequë yëhuo nu'ñequë a'ë. Jaje
pa'iye sëte tutu yo'oquë ja'në pa'ise'e jeoni Maija'quëna ponëjë'ë. 20 Ina, yë'ëpi eta sa'rore
nëcaquë soiyë. Jaje soiquëna, asasicohua'i aquëpi yë'ë yë'ore asani hui'yo catu i huë'ena
cacani i ja're coni aija'quë a'ë. 21 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë cuañequë ñu'ico
yë'quë macana ñoja'quë a'ë. Yë'ë quëcosiquëpi ja'quë ñu'ico acona ja'ruse'eje pa'ye, i
cuañequë ñu'icona. 22 Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyopi sehuosicohua'i
tsëcapëare cayere.' "

4

Ma'tëmo Pa'icohua'i Maija'quëre Ti De'oquërepa Caye

1 Ja yo'o tëjisi jeteyo'je ñahuë, ma'tëmore eta sa'ro hui'yosicopi pa'ina, yë'ëre du'ru
macarepa duruhuë tuturepa juijëna, pisiyeje pa'yere papi casiquëpi capi: "Iñona mëijë'ë.
Iñosi'i më'ëre, iye tëto sai jeteyo'je pa'i ja'ñere."

2 Jaje ca maca tsoe joyo pa'iquë de'ohuë. Jaje pa'i ñahuë, te'e cuañequë ñu'i saihuë
ma'tëmona ñosiconi. Ja ñu'i saihuëre te'i ja'rusiquëpi ñuji'i. 3 Iote ñu'iquë cato
miaquërepa paji'i, jaspe hue'yosi quëna pëje pa'irepa poja'icorepa, panita'a cornalina
quënaoje pa'irepa. I ñu'i saihuë ëmëje'ere na'ñamequë së'ise'eje pa'i paji'i, i miañepi
ña etojaiñerepa miapi, ña'jo quë'i quënao esmeralda hue'yosi quënaoje pa'yerepa. 4 Jao
i cuañequë ñu'i saihuë yërëhuere yequë veinticuatro cuañejë ñu'i saire, veinticuatro aio-
hua'i ja'rusicohua'ipi ñuë'ë, poja'i cañe sañasicohua'ipi, cui'ne curi manoare puasicohua'i
paë'ë. 5 Joporepa ñu'i saihuëpi mujuë ye'hueyeje cui'ne ai pisiye cui'ne mujuë cayeje
etapi, cui'ne ñu'ico tiñare pare siete toa tsëopëa paji'i, toa tsëni nëcase'epi. Ja cato
Maija'quë siete joñoapi ña cuañopi. 6 Ñu'ico tiñare pare paji'i. Jairaje pa'iopi ña etojai
yeja paji'i. Cuañequë ñu'i saihuë nëico yë'quë macare cuatro pa'iohua'i paë'ë, ñaco ca
timësicohua'ipi jeteyo'je cui'ne tiña ña hueñaje. 7 Du'ru macarepa aquë cato jai yaije
pa'i paji'i. Cayaye aquëpi duruhuequë ëmëje pa'i paji'i. Toasoñe aquëpi pai tsiaje pa'iore
hue'equë paji'i. Cui'ne cajese'e aquëpi jai huihue huëni saiyeje pa'i paji'i. 8 Jaohua'i cato
pai ñape seis jaë capëa hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi ñaco case'epi timësicohua'i
paë'ë, hue'se cui'ne sa'nahuëje. Jaje pa'iohua'ipi, ñami cui'ne mu'se caye jeoma'pë ñeje
cahuë:

De'oquërepa, de'oquërepa, de'oquërepa,
Ëjaë Diusu si'a tuturepa paquë,
tsoe pa'isiquë, yure pa'iquërepa, cui'ne cui'naëpi daija'quëpi pa'iquë.

9 Ñaco ca timësicohua'ipi ñu'i saihuë ñu'iquëre pare pëpajë, de'oquëre pa'ni Ëjaërepa
ti pani huesëquërepa caye ñape, 10 veinticuatro aiohua'ipi do're ja'rujë i ña hueñana

yo'ohuë, ini de'oquëre pa'ni cajë, cui'ne i ñu'ico tiñare pana iohua'i manoare ti pa'iquëre
pana isijë jea ojejë cahuë ñeje:
11 Më'ë a'ë, yëquë Ëjaë cui'ne yëquë ja'quë.
Më'ëre de'oquëre pa'ë, Ëjaëre pa'ë, si'a tutu quë'ire pa'ë caye pa'iji, si'aohua'i.
Më'ëpi yëni si'aye de'huasi do'ire.

5

Yëi Ñama Cui'ne Toya Pëpë

1 Ja maca ñahuë, ñu'i saihuë ñu'iquëpi i ëja te'tere toya pëpë tunasiconi tse'equë ñu'ina,
sa'nahuë cui'ne hue'se toyasiconi. Jaje pa'ioni siete pa'ye ëjaërepa tse a'ë quëayere je'na
sëose'ere siosico paji'i. 2 Pa'ina, cui'ne ñahuë, te'e huiñaëre tutu quë'ipi tutu ñeje caquëna:
"¿Nepi toya pëpë siosicore ini hui'yo ti'aja'cohua'i a'ni?"
3 Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo yeja cui'ne yeja huë'ehuë paije ti peohuë, te'ije toya pëpë
hui'yo ti'ani ñaquëje. 4 Ja maca yë'ëpi ai oë'ë, toya pëpë hui'yoni ña ti'aquëje peo do'ire ña
jujani. 5 Jaje oina, aiohua'i aquëpi capi, yë'ëre:
"Oima'ë pa'ije'ë, ai jerepa tsoe Judá pai aquëpi pai ëjaë David tsëcapë aquëpi jai yai
hue'yosiquëpi, jaëpi quëcopi, si'aye. Jaëpi toya pëpë cui'ne iote siete pa'ye hue'ese'ere ne
tëte saoja'quë api."
6 Ja maca ñu'ico tiña macarepa cuatro pa'iohua'i pa'icohua'ipi jopore pare, cui'ne
aiohua'i jopore pare yëi ñama nëina, ñahuë. Coa nëji'i. I cato huani jeose'eje pa'ipi. Jaje
pa'ipi siete eyohuëa cui'ne siete ñaco ca hue'equë paji'i. Ja siete ñaco ca cato Maija'quë
joñoa si'a yejaña jëjo saose'e pa'iyepi ña cuañopi. 7 Jaë yëi ñamapi sani toya pëpë iji'i,
ñu'i saihuë ñu'iquërepa ëja te'te pa'iconi. 8 Toya pëpë i maca cuatro pa'iohua'ipi, cui'ne
veinticuatro aiohua'ipi do're ja'ruhuë, yëi ñama tiñare pana. Pai ñape aiohua'i pahuë, te'e
ta'të pepë cui'ne te'e ucu duruhuë, curi nesiquë. Jana huëo së ma'ñaje pa'ye timëse'ere
pahuë. Ja cato Maija'quë acohua'i Maija'quëre señe paji'i. 9 Jaohua'ipi huajë jëjëñere
jëjëhuë, ñeje:
Më'ëse'e te'i pa'iyë, toya pëpë ini iote sio saose'e pa'iye ne hui'yo saoja'quë,
Huahuosiquëpi më'ë tsie do'ipi si'a yequë paire,
Ti coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire huerocaë'ë, Maija'quëna isisi'i caquë.
10 Më'ëpi jaohua'ire ëjaohua'ire nehuë, yëquë ja'quëre necaicohua'ire.
Neina, iye yeja cuañecohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.
11 Ja jeteyo'je ñahuë. Ñaquë asahuë, jai pai huiñaohua'i caye pisiyere. Cuañequë ñu'ico
yërëhue pa'icohua'i cayere, cui'ne cuatro pa'iohua'i cayere, cui'ne veinticuatro aiohua'i
caye pisiyere asahuë. Jai merepa jai pai paë'ë, tsi'sisicohua'i. 12 Jaohua'ipi ai tutu ñeje
cahuë:
Yëi ñama te'i pa'iji, huahuosiquëpi.
Jaë cato ai de'oquëre papi, ja do'ire si'aye isiye pa'iji, ite.
Ne ti'a tuture, si'aye payete, ta'ñe asayepi neñere, si'a tuture,
Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuoyere, i de'oyerepa nese'ere ñani sihuajë cayere, cui'ne
ite oijë de'oji cayere.
13 Asahuë, cui'ne si'aye Maija'quë de'huasi co'amañapi ma'tëmopi, yejapi, cui'ne yeja
huë'ehuë te'tepi cui'ne jai tsiayapi, ñeje cahuë:
Ñu'i saihuë ñu'iquërepa, cui'ne yëi ñama, si'aye pajajë cajë, de'ocohua'ire pa'ni cuasajë
caye,
Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuojë yo'oye, i de'oyerepa yo'oyere ñani sihuajë caye, cui'ne
si'aohua'i Ëjaërepa de'oye,
Je'nëna jaje pa'ijaquë.
14 Cajëna, cuatro pa'iohua'ipi sehuojë cahuë:
"Jaje pa'ijaquë."
Cajëna, veinticuatro aiohua'ipi do're ja'runi ite Ëjaëre pa'ni cajë pëpajë yo'ohuë.

6

Siete Sëase'e

1 Ja maca ñahuë, yëi ñama du'ru macarepa siete pa'ye siose'e aconi ne hui'yoquëna. Ja maca asahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi mujuë cayeje caquëna, ñeje:
"Dani ñajë'ë."
2 Caquëna, ñaquëna, po caballopi paji'i. Pa'ina, ite tuiquëpi te'e sa'co saihuë papi. Paquëna, marote ite isipi. Isina, si'aohua'ire quëcoquërepa etapi, si'aohua'ire quëcoquë pa'ija'quëpi.
3 Yëi ñamapi cayaye acore ini ne hui'yo maca cayaye aquë pa'iquëpi capi:
"Dani ñajë'ë."
4 Caquëna, yequë caballopi etapi. Jaë cato maja'iquë paji'i. Ite tuiquëpi iye yeja de'oye pa'iye sioja'a tuture isi cuañosiquë paji'i. Jaje pa'ipi pai de'oye pa'iyere siouna, sa'ñe huani ju'ija'cohua'i a'ë caquë jai hua'tiyore isi cuañosiquë paji'i.
5 Yëi ñamapi toasoñe acore ne hui'yo maca asahuë, toasoñe aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:
"Dani ñajë'ë."
Caquëna, ñahuë, nea caballoni. Ñaquëna, ite tuiquëpi i jëtëre cuecuecore papi. 6 Cui'ne asahuë, pa'icohua'i jopore papi yë'ose'e ñeje caquëna:
"Te'e kilo trigo isiye pa'iji, te'e mu'se nesi do'i. Tres kilo cebada isiye pa'iji, te'e mu'se yo'osi do'i. Jaje pa'iquëta'are hui'yape, cui'ne o'sata'a nejoma'pë pa'ijë'ë."
7 Yëi ñamapi cuatro acore hui'yo maca asahuë, cuatro aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:
"Dani ñajë'ë."
8 Caquëna, ñaquë ñahuë, së'ñoja'i caballoni. Ite tuiquë cato juni huesëye i mami hue'equë paji'i. Pa'ina, i jeteyo'ieja'a daji'i, ju'isicohua'i pa'i hue'ña ayere quëaquëpi. Jaë juni huesëye hue'equëna, isise'e paji'i, yeja cuatro pa'ye huahuese'e ayere, te'ore cuañeja'a tuture, huajo sa'ñe huaiyepi, ao ëa ju'iñepi, ju'i dahuë neñepi, cui'ne airo acohua'i ai yëcohua'i pa'icohua'ire, paire aicohua'i pa'i ja'ñe neñe cuañeja'quëre.
9 Yëi ñamapi cinco acore hui'yo maca ñahuë, Maija'quëre isijë tëo toto huë'ehuëre Maija'quë coca quëa do'ire huahuosicohua'i joñoa pa'ijëna. 10 Pa'ijë jaohua'ipi cahuë, ai tutu:
"Ëjaërepa de'oquë, më'ë ca nëose'eje pa'ye yo'o ti'aquërepa, ¿je yëhua më'ë yeja pa'icohua'i yëquëre huaisi do'i sai toja'quë a'ni, iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë?"
11 Cajëna, jaohua'ire poja'i ju'i cañare suñacani capi, pëa huajëjë pa'ijë'ë, a'rima tsoe maca, mësaru acohua'ita'a, Cristore necai do'ire ju'ise'eje pa'ye, mësaru ja'i pai huahuo ti'ajajë.
12 Yëi ñamapi seis acore ne hui'yosi maca ñahuë. Ñaquëna, ai tutu yejapi ñu'cueo, cui'ne ësëje neaquë de'opi, jutena, oijë suñacoje pa'i neaquërepa. Cui'ne ñañëpi maja'iquërepa tsieje pa'i de'opi. 13 Cui'ne ma'ñocohua'ije ma'tëmopi yejana tomehuë, soquë huiña ca ai tutuquëna, tomeñeje pa'ye. 14 Ja maca cui'ne ma'tëmoje toya ja'hua maca tuna huesoyeje pa'ye peo hue'ña ne huesëo. Ne huesëcona, si'aye ai cuti, cui'ne saodohuëa tirose'ena sani huesëpi. 15 Ja maca iye yeja ëjaohua'ipi coñana cacajë catihuë, ai cuti quëna coñana. Iohua'i ja're coni, jai ëjaohua'i, soldado pai ëjaohua'i, co'amaña pa ëjaohua'i, cuañe tutu pa ëjaohua'i, cui'ne si'aohua'i paire necai jo'yaohua'i, cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ije catihuë. 16 Catijë cahuë, ai cutire, cui'ne quëna pëare:
"Yëquëre tomeco yahuejë'ë, ñu'i saihuë ñu'iquëre pare cui'ne yëi ñama pëi yo'oye ñama'pë pa'ija'cohua'ire."
17 Jaje cahuë, iohua'ire si'se mu'sere papi ti'aëna, ¿nepi quëcoye pa'iquë'ni?

7

Israel Pai Acohua'ire Toyase'e

1 Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro huiñaohua'ipi pai ñape yeja huë'ehuë te'tere, ëmëje'e te'tere, cui'ne ësë mëi te'tere, cui'ne ësë du'i te'tere nëcajë tutupi iye yejana, jai tsiayana, cui'ne soquë ñëana ju'ama'quëni cajë ësejë pa'icohua'ire. 2 Ñahuë, cui'ne yequë huiñaëre ësë

mëi tëʼtepi daina. Jaë cato Maijaʼquë huajëquërepa, sëoconi paquë pajiʼi. Jaëpi ai tutu capi, cuatro huiñaohuaʼire, yeja, jai tsiaña, coʼa deʼhuajaʼa tutu isi cuañosicohuaʼire:
3 “Coʼaye nemaʼpë paʼijëʼë, yeja cuiʼne jai tsiaña, cuiʼne soquë ñëaje, ja yëʼtaʼa Maijaʼquë sahuasicohuaʼire iohuaʼi tsia tiñare pana toya sëomaʼpë pani.”
4-8 Cuiʼne ja maca asahuë, ciento cuarenta y cuatro mil pai paʼiyë, siʼa Israel pai, iohuaʼi tsia tiñare pana toya sëo cuañosicohuaʼi, cayere.
Doce mil Judá tsëcapëre,
doce mil Ruben tsëcapëre,
doce mil Gad tsëcapëre,
doce mil Aser tsëcapëre,
doce mil Neftalí tsëcapëre,
doce mil Manases tsëcapëre,
doce mil Simeón tsëcapëre,
doce mil Leví tsëcapëre,
doce mil Isacar tsëcapëre,
doce mil Zabulón tsëcapëre,
doce mil José tsëcapëre, cuiʼne
doce mil Benjamín tsëcapëre paʼiyë, cayere.

Pojaʼi Caña Juʼicohuaʼi

9 Ja jeteyoʼje ñahuë, jai paire siʼa yejaña paʼicohuaʼipi pai ñape tsëca tiñe paʼi pai, cuiʼne pai ñape tsëca tiñe coca cacohuaʼire. Jaohuaʼipi ñuʼi saihuë tiñare pare, cuiʼne yëi ñama tiñare pare, ti paije cuecue tiʼañe peoyerepa paëʼë. Jaohuaʼipi pojaʼi caña juʼicohuaʼipi iohuaʼi jëñare sehua jaʼoje paʼyere cajijë nëcahuë. 10 Cajijë nëcajë siʼaohuaʼi cuihuë:
Maire huasoye cato
ñuʼi saihuë ñuʼiquërepa Maijaʼquë,
Cuiʼne Yëi ñama tse aʼë.
11 Cajëna, ñaquëna, Maijaʼquë huiñaohuaʼipi ñuʼi saihuë aiohuaʼi, cuiʼne cuatro paʼiohuaʼi yërëhueja ʼa nëca tëʼijaisicohuaʼipi paëʼë. Paʼijë Maijaʼquëre deʼoquëre paʼni cajë pëpajë yejare pana tsiapi puʼpe coʼi mejë yoʼohuë. 12 Ñeje cajë:
¡Jaje paʼija ʼquë! Jeʼnëna Maijaʼquë tse paʼijaquë, deʼoquëre paʼni cajë sihuaye, i deʼoyerepa yoʼoyere sihuajë caye, ta ʼñe asayepi neñere, deʼoye yoʼopi cuasajë ite sihuaye,
Ëjaë api, cuasajë deʼoyerepa sehuojë yoʼoye, siʼa ne tiʼa tutu paye, cuiʼne siʼa tutu hueʼeye, siʼanë.
Jaje paʼijaquë.
13 Ja maca aiohuaʼi aquëpi yëʼëre seji ʼi:
“¿Jeropi daisicohuaʼipi icohuaʼi pojaʼi caña suñasicohuaʼi paʼiyeʼni?”
14 Cajëna, yëʼëpi cahuë:
“Ëjaë mëʼëpi ta ʼñe asayë.”
Caquëna, ipi capi:
“Icohuaʼi cato jaiye ai yoʼoye tëto saisicohuaʼi aʼë. Jaje paʼiohuaʼipi iohuaʼi caña joja torena, Yëi ñama tsiepi pojaʼi cañarepa ne tosicohuaʼi aʼë. 15 Jaje paʼiohuaʼipi Maijaʼquë ñuʼi saihuë tiñare pare paʼiyë. Paʼijë muʼseñapi, ñamiñapi Maijaʼquë huëʼere necaijë paʼiyë. Paʼijëna, ñuʼi saihuë ñuʼiquëre papi iohuaʼire ñacai pasipi. 16 Jaje paʼina, yure cato ai yoʼoye paja ʼcohuaʼi aʼë, ao ëaye, oco ëaye, ësë ëoye, cuiʼne josa ësë uyeje asamaʼpë paʼija ʼcohuaʼi aʼë. 17 Yëi ñama, ñuʼi saihuë quëno maca nëiquëpi yëi ñamare ñacaiyeje paʼye ñacasipi. Jaje yoʼoquë paʼiye isi oco coñana saquë ocuaja ʼquë api. Yoʼoquëna, Maijaʼquëpi iohuaʼi oiseʼere tëno jeocaija ʼquë api.”

8

Siete Aco Siosico Huiʼyoye Cuiʼne Maʼña Ëoco, Curi Nesico

1 Yëi ñamapi siete aco siosicore ne huiʼyo maca ñahuë, maʼtëmopi nëhui tëcahuë joʼcuarepa jeo nëina. 2 Ja maca ñahuë, siete huiñaohuaʼire Maijaʼquë tiñare pare nëcajëna. Jaohuaʼina siete duruhuëa isiseʼe pajiʼi. 3 Ja jeteyoʼje yequë huiñaëpi dajiʼi, huëo së

ma'ña curi cua'corore daquëpi. Dani nëcapi, Maija'quëre isijë tëo toto tiña macare pana. Nëcaquëna, jaiye isipi, huëo së ma'ñare curipi nesico Maija'quëre isijë tëo totona tëoquë ëoquëna, cui'ne Maija'quë tsecohua'i señepi te'e mëijaquë caquë. [4]Ja ma'ña picopi cui'ne Maija'quë tsecohua'i señepi coni Maija'quë quë'rona ti'api, huiñaëpi iti ma'ña ëo cua'coro cajiquë nëcaquëna. [5]Ja maca huiñaëpi Maija'quëre isijë tëo toto toa tara pa'iyepi huëo së ma'ña cua'corona ayapi. Ayani yejana jeo topi. Jeo to macarepa mujuë caye, ai pisiye, ye'hueye cui'ne yeja ñu'cueye paji'i.

Duruhuë Pisiye

[6]Ja maca siete huiñaohua'ipi siete duruhuëa pacohua'ipi juñu'u cajë ne de'huahuë.

[7]Ja maca du'ru jui huëo huiñaëpi duruhuë juisi maca sësë pepi, cui'ne toana tsie co'mese'epi yejana tomepi. Ja maca toasoñe pa'ye yeja huahuese'e acopi te'e te'te u huesëpi. U huesëquëna, soquëje te'e u huesëpi, toasoñe acopi te'e te'te, cui'ne si'a taya u huesëpi.

[8]Cayaye aquëpi huiñaë i duruhuë juisi maca, ai cutihuëje pa'iopi toa tsë'isiconi jai tsiayana jeo dëoyeje ña cuañopi. Ja maca toaso të'huiña, jai tsiaña pa'iyepi te'e të'hui tsie da'ca de'o nëji'i. [9]Ja maca jai tsiaña pa'icohua'i jujuhuë, te'e të'hui, toaso të'huiña jai tsiaña pa'icohua'ipi. Cui'ne toaso të'huiña jaiye barco pa'ise'epi, te'e të'hui ne huesëpi.

[10]Toasoñe aquëpi huiñaë juisi maca, ma'tëmopi jai ma'ñoco tomepi. Tomequë toaso të'huiña tsiaña, cui'ne oco coña pa'ise'ena te'e të'hui tome huesopi, toa cañarepa ne'suquëpi. [11]Jaë ma'ñoco cato i mami hue'equë paji'i, Sëjeñe. Jaëpi toaso të'huiña tsiaña, cui'ne oco coña pa'ise'ere tomequë te'e të'hui sëje oco ne huesopi. Ja do'ire jai pai jujuhuë.

[12]Cajese'e aquëpi huiñaë i duruhuë juisi maca, ësëpi co'a de'opi, te'e te'te, toaso të'huiña huahuese'e pa'ise'epi. Ñañë cui'ne ma'ñocohua'i toaso të'huiña huahuese'e pa'ise'epi te'e të'hui co'a de'ohuë. Ja maca toaso të'huiña mu'se cui'ne ñami pa'iye te'e te'te miañe peopi.

[13]Ja jeteyo'je ñahuë, jai huihuere ma'tëmoja'a huahuarojai tutu caquëna:

"Teayerepa iye yeja pa'icohua'i maña, merepa neja'cohua'i a'ni, toaso huiñaohua'i duruhuëa juni co maca."

9

[1]Cinco aquëpi duruhuë jui maca ñahuë, jai ma'ñocopi yejana tomequëna. Jaë ma'ñoconi isihuë, tome huesë coje hui'yocore. [2]Ja jeteyo'je tome huesë hue'ñare hui'youna, jaropi pico mëji'i, jai cua'coro toa suasico mëiñeje pa'yerepa. Jaro tome huesë cojepi pico etaquë ësëre cui'ne iye de'oto nea hue'ñarepa ne huesopi. [3]Ja picopi etahuë, pu'suje pa'iohua'ipi. Etajë si'a yeja hua huesëhuë. Jaohua'i cato puni a'siye ja'ye a'si tuture isi cuañosicohua'i paë'ë. [4]Jaohua'ina cuañese'e paji'i, taya yeja pa'iye, cui'ne yejapi tayaje pa'ye ña cuañoñe, cui'ne soquë ñëa nejoñe pa ja'ñere, coa Maija'quë tsecohua'ire pa'ë iñoñere iohua'i tsia tiña macare pana sëoma'cohua'ise'ere ne ja'ñere. [5]Jaje pa'iquëta'are paire huani jeoñere pare ësesicohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, coa cinco ñañëohua'ire a'si ju'iñe totacohua'i paë'ë. Cui'ne iohua'i totase'e cato puni a'siye ja'ye a'siye paji'i. [6]Ja mu'seña cato pai ju'iñere yëja'cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a juni huesëye paja'cohua'i a'ë, ju'iñepi peoquëna.

[7]Pu'su cato caballo huajo sajë ne de'huase'eje pa'iohua'i paë'ë. Iohua'i siopëre curi maroje pa'iore pahuë. Iohua'i tsiapi pai tsiaje pa'io paji'i. [8]Cui'ne nomiohua'i nañaje pa'ye hue'ehuë. Iohua'i cujire airo yai cujije pa'ye hue'ehuë. [9]Cui'ne quëna ju'i cañare suñase'eje pa'iohua'i paë'ë, iohua'i jëa ja'ñere. Cui'ne iohua'i jaë capëapi jai pai caballo quërëcoja'a huajo sajë huë'huëjëna, pisiyeje pa'ye pisipi. [10]Puni jicomoaje pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Jarote dahuë hue'ecohua'i paë'ë, cinco ñañëohua'ire a'siyere. [11]Pu'suohua'ire cuañe ëjaë cato tome huesë coje huiñaë paji'i. Hebreo coca cato Abadón hue'equë paji'i. Griego coca cato Apolión hue'equë paji'i. Jaje cani iti Nejoquë caye a'ë, pai coca cato.

[12]Du'ru macarepa ai yo'oye tëto saji'i. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a cayaye carapi.

13 Seis aquë huiñaë jui maca yë'ose'e pisiquëna, asahuë, Maija'quë quë'ro oropi nesi
totore cuatro pa'i eyohuëapi. 14 Ja caye cato seis aquë huiñaëni duruhuë paquëni capi,
ñeje:
"Joye saojë'ë, cuatro huiñaohua'ire sëasicohua'ipi jai ya Efrautes të'tëpa ñu'icohua'ire."
15 Ja maca iti case'eje cuatro huiñaohua'ire joyesicohua'i paë'ë. Jaohua'i cato toasoñe
pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'ire huaija'cohua'ipi etahuë. Iti hora, mu'se, ñañë, cui'ne
ometëcahuë ti'asi maca jare caquë ne de'huasicohua'ipi etahuë. 16 Ja maca de'hue se
asahuë, doscientos millones soldado pai pa'iye, caballore tuijë huajo sacohua'i.
17 Jaje pa'ye ñahuë, cani ñañeje pa'ye caballohua'ire. Iohua'ire tuicohua'i cato coti
saihuëare toaje pa'yere papi suñasicohua'i paë'ë, iohua'i jëa ja'ñe. Jaje pa'yepi ma ja'ñe,
yeque ña'jo quë'ye cui'ne yeque së'ñoja'iñe paji'i, azufreje pa'ye. Caballohua'i cato airo
yai siopëje pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i yë'opoapi toa, pico, cui'ne së'ño
ja'ñe azufre etapi. 18 Ja maca toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'i te'e të'hui jujuhuë,
caballo yë'opoaja'a toasoñe pa'ye co'ayerepa: toa, pico, cui'ne së'ño ja'ñe etasi do'ire. 19 Ja
caballohua'i cato iohua'i yë'opoare cui'ne iohua'i jicomoare tutu pahuë. Iohua'i jicomoa
cato aña siopëaje pa'ye paji'i. Japi paire co'aye nehuë.
20 Jaje pa'iquëta'are ja ju'i dahuëna ju'ima'cohua'i cato co'aye yo'oye jeoma'pë hu-
atiohua'ire tuiyere, de'huase'ere oro, po curi, bronce hue'yosi quëna, cui'ne soquë
de'huase'ere señere jeoma'pë paë'ë. Asa ma'ñere, ñama'cohua'ini, cui'ne cu'i ma'ñere
sejë paë'ë. 21 Cui'ne jeoma'pë paë'ë, paire huani jeañe, paire dahuë neñe, nomiohua'ire
coa yo'ojë pa'iye, cui'ne co'amaña ñañe.

10

Huiñaëpi Toya Pëpë A'riconi Tunasiconi Cajipi

1 Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre tutu quë'ipi ma'tëmopi cajequëna, siriopi ca'nesiquëpi.
I siopë cato na'ñamequëpi ca'huaro puasiquë paji'i. Cui'ne i tsia cato mia merepa miaco
paji'i, ësëje pa'io. Cui'ne i nëcañoaje toa tsëni nëcase'eje pa'ye paji'i. 2 A'ri toya pëpë
hui'yosiconi cajipi. Cajiquëpi i ëja te'te quëo ja'huapi jai tsiayana se titopaquë, i ari
te'te quëo ja'huapi yejana tsa'cu papi. 3 Ja maca tutu cuipi, airo yai jaiquërepa cayeje
pa'yerepa. I cuisi maca mujuë cayeje pa'yerepa siete yë'o tuturepa cajëna, asahuë. 4 Siete
yë'o tuturepa ca tosi maca toyara'huë. Ja case'ere toyasi'i caquë yo'oquëna, ma'tëmopi
capi, yë'ëre:
"Coa asajë'ë, më'ëse'e. Toyama'ë pa'ijë'ë, siete yë'o tuturepa case'e."
5 Ja jeteyo'je ñahuë, jai tsiayana cui'ne yejana tito pasiquëpi huiñaëpi i ëja te'te jëtëpi
ma'tëmona mëñe nëoquë 6 ti pani huesëquëre pana, yeja, ma'tëmo, jai tsiaña, cui'ne si'aye
iote pa'iye nesiquëre pana se ca co'ijai care payë caquë ñeje capi:
"Yeque tsoe ute coñe peoji. 7 Siete aquë huiñaë duruhuë jui maca ti'asipi, Maija'quë
yahue cuasa nëose'e payepi, i jo'ya ite quëacaicohua'ire i ca nëose'eje pa'ye."
8 Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ë asasi yë'opi ca coquëna, ñeje:
"Sani ijë'ë, a'ri toya pëpë hui'yosiconi jai tsiayana, cui'ne yejana tito paquë huiñaë
cajiconi."
9 Caëna, sani huiñaëre sei'ë, a'ri toya pëpëre isijaquë caquë. Seina, ipi capi, yë'ëre:
"Ico, ini aijë'ë, më'ë yë'opo cato payaoje pa'io pasipi. Jaje pa'isicota'a më'ë ëtatu'una
sëjeco ponëja'coa."
10 Caëna, huiñaë cajicore ini a'ri toya pëpë aë'ë. Ai maca yë'ëre cato saija'ico payaoje
pa'iorepa paji'i. Jaje pa'isicota'a ëtatu'una sëjecorepa de'opi. 11 Ja maca yë'ëre cahuë:
"Tijupë pai daripëa pa'icohua'ire, cui'ne yequë coca cacohua'ire, cui'ne yequë yejaña
pa'icohua'ire, cui'ne pai ëjaohua'ire quëaye pa'iji, Maija'quë cayere."

11

Caya Quëacaicohua'i

1 Ja maca yë'ëre catë tarapëje pa'ioni cuecueja'core isihuë. Isini cahuë:

"Huëni Maija'quë huë'ere ina isi toto saihuëre, cui'ne iote pa'ijë secohua'ire cuecuejë'ë.
2 Jaje pa'iquëta'are cuecuema'ë pa'ijë'ë, hue'se de'otota'a. Jaro cato Maija'quëre sema'co-
hua'ina isi sito a'ë. Jaohua'ipi si'a de'o daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, cuarenta y dos
ñañëohua'ire. 3 Ja maca yë'ëpi cayaohua'ire oicohua'i suñañeje pa'yere suñasicohua'ini
jëjo saoja'quë a'ë, yë'ë aye quëaja'cohua'ire mil doscientos sesenta mu'seña."
4 Icohua'i caya quëacohua'i cato si'a yeja Ëjaërepa tiñare pare nëcajë pa'icohua'i paë'ë.
Jaohua'i cato caya olivo soquë ñëa'ë, cui'ne caya sotonoa toa tsë'ise'e paji'i. 5 Paipi
jaohua'ire co'aye yo'oñu'u cajë yo'ocohua'i pa'ito coa yë'opopi toa sëco ëo huesocohua'i
a'ë, ti peo hue'ñarepa. Jaje ne huea cuañoñe pa'iji, iohua'ire sañope yo'ocohua'i. 6 Jaohua'i
cato Maija'quë coca quëa macaja'a ocoye pa ja'ñere ne tutu pacohua'i paë'ë, cui'ne
ocoje tsie pona tutu pacohua'ipi yeja paire coa si'aye ai yo'oye necohua'i paë'ë, iohua'i
yëyeje pa'ye. 7 Jaje pa'iquëta'are iohua'i quëaye saosi maca, tome huesë cojepi nëtë
mëoni huajëya'ye pa'ipi jaiquë aipi jaohua'ire quëco huesoni, tseani huani jeapi. 8 Huani
jeaëna, iohua'i capëa jai daripë ma'ñare jeocose'epi uija'coa, Ëjaëre quesi daripëre. Jaro
cato Sodoma, cui'ne Egípto hue'yosi daripë a'ë, co'a daripë pa'i do'ire. 9 Jaje jeocosi
capëapi toaso mu'seña cui'ne jopoja'a uina, si'aohua'i maña ñaja'cohua'i a'ë. Ti pai, yequë
coca cacohua'i, cui'ne yequë daripëa pa'icohua'i, si'a yejaña pa'icohua'i ñajëta'a tama'pë
pa'ija'cohua'i a'ë, coe do'ire. 10 Iye yeja pa'icohua'i cato ai sihuaja'cohua'i a'ë, jaohua'i
ju'isi do'ire. Jaje pa'ina, pai ñape sa'ñe co'amaña isija'cohua'i a'ë. Maija'quë coca quëajë
iohua'ire josa yo'osicohua'ipi peojëna, jaje sihuaja'cohua'i a'ë. 11 Jaje sihuajëta'are toaso
mu'seña joporepa pa'i maca Maija'quëpi cui'naohua'ini huëo copi. Ja maca si'aohua'i
iohua'ire ñasicohua'i quëquë huesëhuë. 12 Ja maca cayaohua'i quëacaicohua'ipi asahuë,
tutu ma'tëmopi yë'ose'e ñeje caquëna:
"Mëijë'ë, iñona."
Si'aohua'i iohua'ire pëicohua'i ñajëna, sirioja'a ma'tëmona mëni huesëhuë. 13 Ja maca
yeja ñu'cueo. Ñu'cuecona, jai daripëpi diez te'ña huata tomeo. Huata tomecona, siete
mil pai jujuhuë. Ja maca huajëcohua'i nëasicohua'ipi quëquë huesëni Maija'quë ma'tëmo
pa'iquëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë.
14 Ñeje tëto saji'i, cayaye nejoñe aye. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a toasoñe aco tëto saiye
carapi, titaja'coa.

Siete Duruhuë Acore Juise'e

15 Siete aquë huiñaë i duruhuë juisi maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'o cajëna, ñeje:
Iye yeja yure cato
Mai Ëjaë cui'ne i Cristo cuañeñere pa'iji.
Jaje pa'ina, ipi carajaiñe peoyerepa cuañequë pa'ija'quë api.
16 Ja maca veinticuatro aiohua'ipi Maija'quë ña hue'ñare pare cuañejë ñu'i saire ñu'ico-
hua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë iohua'i tsiapi yejare pana në mejë yo'ohuë, ini ai
cuasajë. 17 Ñeje cajë yo'ohuë:
De'oji. Ëjaë më'ëre pëpayë,
Si'aye pa'ire pare.
Yure, cui'ne tsoeje pa'iquëre pare,
Jaje pa'ipi yure si'a më'ë tuturepa ini
Cuañe huëoquëre iye yeja.
18 Iye yeja pai cato më'ëre pë'ë.
Jaje pa'iquëta'are më'ë pëi mu'sere papi ti'api.
Ti'aëna, yure cato ju'isicohua'ire iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë ca de'huaja'quë a'ë, më'ë.
Ca de'huaquë më'ë jo'yaohua'ire isija'quë a'ë, de'huacaisi co'amañare.
Jaje më'ë isija'quë a'ë, më'ëre quëacaicohua'ire.
Më'ëna isisicohua'ire, ëjaëre papi cajë nuñerepa sehuojë pa'icohua'ire,
Si'ahua'ire, aiohua'ire panita'a tsireje.
Iye yeja paire nejocohua'i pa'isicohua'ire cato më'ëpi nejoja'quë a'ë.
Jaje pa'ina, de'oji, më'ëre cayë.

19 Ja maca Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi hui'yona, jarote paji'i, Maija'quë maire
huajëye ca nëose'e de'huase'epi. Ja maca mujuë ye'hueyeje pa'ye, ai pisiye, mujuë ai cayeje
pa'ye, yeja ñu'cueye cui'ne sësë carapëa tomeñe paji'i.

12

Nomio Cui'ne Jai Pë'ëje Pa'i Yo'ose'e

1 Ja maca jaiye ma'tëmopi iñoñere ñahuë. Ñaquëna, te'o nomio ësë miañeje pa'yere
ca'nesico paco'ë, ju'i ca ca'neñeje pa'ye. Jaje pa'iopi ñañëni meñe tsa'cu paco paco'ë,
cui'ne doce ma'ñocopi io siopë puasico paco'ë. 2 Jaje pa'iopi tsi ëtapë paco'ë. Pa'iopi tsi
coa huëoni a'si ju'io, ai cuio. 3 Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmona yequë ñaiquëna. Ñaiquëna,
jai pë'ëje pa'ipi maja'iquëpi, siete siopëa hue'equëpi, diez cajohuëa hue'equëpi, cui'ne
iti siopëa ñape maro pu'iñe paji'i. 4 Jaje pa'ipi i jicomopi toaso të'huiña ma'ñocohua'i
pa'iyere te'e te'te ma'ñocohua'ire yejana ne darëpi. Jaëpi nomio tsi coasi'i caco yo'o
tiñare pana nëca dani utepi, coasi maca tsihua'ëre asi'i caquë. 5 Ja maca nomiopi tsihua'ëni
coao, si'a yejaña pa'icohua'ire quëna tarapëpi cajiquë cuañeja'quëni. Jaje pa'iquëta'are io
mamaquëre cato sioni Maija'quë quë'rona i ñu'i saihuë quë'rona sahuë. 6 Sarena, nomiopi
cuene yejana catio. Maija'quë iote caquë necai sitona, iote mil doscientos sesenta mu'seña
aojë paja'tona.

7 Ja jeteyo'je ai uihuaye paji'i, ma'tëmopi. Pa'ina, huiñaë Miguelpi cui'ne i huiñaohua'i
coni jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire uihuahuë. 8 Jaje uihuajë jai pë'ëje pa'ire
cui'ne i huiñaohua'ire quëcorena, iohua'i pa'ija'to ma'tëmo peoquëna, 9 ja maca jai pë'ëje
pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire yejana jeo tohuë, tsoe hue'ña añare, huati cui'ne Satanás
hue'equëre, si'a yeja paire cosoquëre.

10 Ja maca asahuë, ma'tëmopi tutu ñeje caquëna:

"Maija'quë do'ijëre ñamiñapi, cui'ne mu'señapi Maija'quë ña hue'ñana sañope caquë
pa'isiquëre eto saosi do'ire yureta'a ti'are papi, huaso maca, Maija'quë si'a tutu quë'ire
papi cuañe maca, Jesucristo cuañe Ëjaërepa pa'i maca. 11 Maija'quë do'ijë, cato Yëi
ñama tsiepi cui'ne Maija'quë coca cayeje pa'ye nuñerepa iohua'i pa'ise'epi coni mënare
quëcohuë. Jaje pa'ina, iohua'i pa'iye nejoñe ca'raye pahuë. Pajë coa ai jerepa jujunije
jujuñu'u, cuasahuë. 12 Sihuajë'ë, ma'tëmo pa'icohua'i. Jaje pa'iquëta'are teayerepa yeja
pa'icohua'i maña, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'i, huati mësaru quë'rona cajepi pëtitesiquëpi
ite nejoñe ja'yere pa'ina, ñaquë."

13 Jai pë'ëje pa'ipi yejana jeo tosiquëpi pa'i ña jujani tsihua'ëre coasiconi huajo huëopi.
14 Jaje huajo huëouna, nomiore jai huihue care isihuë, io ja'jëco cuene yejana io quë'rona sai
ja'ñere, aña peo hue'ñana so'ona. Jarona toaso ometëca jopore paja'a aojëna, pa'ija'copi
saija'coa. 15 Jaje pa'ina, añapi nomiore io yë'opo siso etosi ocopi tsiaya neni co'je me
tosi'i caco yo'ocona, 16 nomiore yejapi cocaio jai pë'ëje pa'i oco nese'ere peo hue'ñarepa
ya'ani nëo hueso. 17-18 Jaje yo'osi maca jai pë'ëje pa'ipi ai pëti huëopi, nomiore. Jaje pa'ina,
io tsëcapëre Maija'quë cuañese'e sehuocohua'ire, Jesucristo quëase'ere nuñerepa coca
tuicohua'ire uihuasi'i caquë saji'i.

13

Cayahua'i Huajëya'ye Pa'iohua'i

1 Jai tsiaya mejahuëre nëcaquë ñahuë, jai tsiayapi huajëya'ye pa'ipi etani tumaquëna,
siete siopëa, cui'ne diez cajohuëa quë'ipi, cajohuëa ñape maro pu'iñe paji'i, cui'ne
i siopëare Maija'quëre cue'cuejë Maija'quë mamire sëose'ere hue'eye paji'i. 2 Iquë
huajëya'ye pa'i yë'ë ñasiquë cato airo yaije pa'i paji'i. Jaje pa'ipi oso quëoje pa'ye hue'epi,
cui'ne i yë'opore jai yai yë'opoje pa'iore hue'epi. Jaje pa'ina, jai pë'ëje pa'ipi i tuture, i
cuañequë ñu'i hue'ñare, cui'ne ëjaë cuañequë pa'iyere isipi. 3 Iquë huajëya'ye pa'i siopëa
acopi te'o jai a'sio ai paji'i. Pa'iona, paipi ñajë ju'ija'quë api cajë ñasicohua'ita'are ja'ju
huesësico paco'ë. Jaje pa'ipi co'yasi do'ire paipi ña quëquëni ina tui huëohuë. 4 Ja maca jai

pë'ëje pa'ire huajëya'ye pa'ire ëjaëre papi cuasajë sei'ë, huajëya'ye pa'ire tutu isisi do'ire. Jaje cui'ne iti tutu isi cuañosiquëreje sei'ë, ñeje cajë:

"¿Nepi iquëje pa'iohua'i pa'iye'ni? ¿Nepi ite uihua ti'añe pa'iquë'ni?"

5 Jaiye Maija'quëre sañope caja'a coca isi cuañosiquë paji'i. Jaje pa'ipi cuarenta y dos ñañëohua'ire cuañeja'quë paji'i. 6 Jaje pa'ipi ñeje yo'opi: Maija'quëre sañope capi, i de'o hue'ñare co'aye capi, cui'ne ma'tëmo pa'icohua'ireje co'aye capi. 7 Cui'ne Maija'quë tsecohua'ire sañope uihuaquë ñese quëco ja'ñe isi cuañosiquë paji'i, cui'ne si'a pai, tsëcapëa pa'icohua'ire, si'a pai yequë coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire cuañeja'a tutu isi cuañosiquë paji'i. 8 Jaje pa'ini si'aohua'i iye yeja pa'icohua'i iohua'i mami yeja de'huama'në Yëi ñama ai yo'oquë ju'isiquë pa'iye toya pëpëna toyama'cohua'ise'e jaëre sei'ë.

9 Cajoro hue'ecohua'i pani asajë'ë. 10 Co hue'ña tseani sajaʼcohua'ire ña nëosicohua'ire cato jare tseani co hue'ñana sajaʼcohua'i a'ë. Hua'tipi huaijaʼcohua'ire ña nëosicohua'ire cato jare hua'tipi huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë tsecohua'i cato quëco-caiyere, cui'ne Maija'quë pa'ire paji cuasayere paye pa'iji, quëco ti'aja'cohua'i.

11 Ja jeteyo'je yequëre huajëya'ye pa'ire ñahuë, yejapi etaquëna. Jaë cato caya cajohuëa hue'equë paji'i, yëi ñama cajohuëaje pa'yere. Jaje pa'ita'a jai pë'ë cayeje pa'ye caquë paji'i. 12 Jaje pa'ipi du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i tutuje pa'yere paquë paji'i. Jaje pa'ipi du'ru etasiquë ña hue'ñana si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cuañepi, du'ru macarepa etasiquëni ai cuasajë ire papi cajë, jai a'sio aire hue'esiquëpi ja'jusiquëni sejë'ë caquë. 13 Cui'ne jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquë pai ña hue'ñana ma'tëmopi yejana toa tomeñe ne iñoquë yo'opi. 14 Du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i ña hue'ñana yo'o iño ja'ñe isise'epi yo'oquë iye yeja pa'icohua'ire cosopi. Cosoquë cuañepi, du'ru etasiquëje pa'ire nejë'ë caquë, hua'ti totasiquëta'a ja yë'ta'a huajëquë pa'iyeje pa'ire. 15 Maija'quë ësema'ë pa'ina, cayaye aquë etasiquë huajëya'ye pa'ipi pai de'huasiquëna, tutu isipi, du'ru aquëje pa'ire nesiquëna. Jaje isina, yë'equë, cui'ne coca caquë pa'i, yecohua'ire ite do're ja'runi sema'cohua'ire huani jeojë'ë, cuañepi. 16 Yequeje cui'ne yo'opi, si'aohua'ire a'ricohua'ire, jaicohua'ire, jaiye co'amaña pacohua'ire, co'amaña peocohua'ire, de'oye pa'icohua'ire, jo'yaohua'ire, ëja te'te jëtëna panita'a tsia tiñare pana toyaye pa'iji, caquë. 17 Jaje pa'ina, huajëya'ye pa'i mamire, panita'a i mamire cuecueyere toyama'cohua'i pani co'amaña hueroyeje ti peopi. Cui'ne se yo'oyeje peopi, curiquë nesi'i caquë. 18 Iye cato ai ta'ñe cuasaye asa ti'añe paji'i. Asa ti'aquëpi cuasarepa caye paji'i, huajëya'ye pa'i mamire cuecueni toyase'ere. Ja cuecuese'e cato pai mami cuecuese'e a'ë. Ja cuecuese'e cato seiscientos sesenta y seis a'ë.

14

144.000 Pai Jëjëñe

1 Ñahuë, Yëi ñamare Sión cutihuëre nëina. Jarote i ja're coni paë'ë, ciento cuarenta y cuatro mil pai. Iohua'i tsia tiñarepa Yëi ñama mamipi cui'ne i pëca ja'quë mamipi toyasicohua'ipi. 2 Ja jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai jupo pisiyeje, mujuë ai tutu të'cana pisiyeje, cui'ne jai pai ta'tëpe pëa ta'tëjëna, pisiyeje pa'ye pisiquëna. 3 Jaje pisiquëna, jaohua'ipi huajë jëjëñere jëjëhuë, iti cuañequë ñu'i saihuë tiñare pana, cuatro pa'iohua'i ña hue'ñana, cui'ne aiohua'i ña hue'ñana. Ja jëjëñere cato ja ciento cuarenta y cuatro mil pa'icohua'ise'e ye'yesicohua'i a'ë. 4 Icohua'i cato nomiohua'ire yo'oye, si'si de'oye pasicohua'ipi, de'ocohua'ire pa'ë. Jaje pa'iohua'ipi Yëi ñamase'ere tuiyë, coa si'a hue'ña i sai hue'ñaje. Jaohua'i cato yeja pa'icohua'ini huasosicohua'ipi pa'iyë, du'ru quëise'eje pa'yere Maija'quëna, cui'ne Yëi ñamana isisicohua'ipi. 5 Icohua'i cato ti coso coca cama'cohua'irepa paë'ë. Jaje pa'ina, jaohua'ire tayocohua'i a'ë ca ti'añe ti peoji.

Toaso Huiñaohua'i Quëase'e

6 Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre ma'tëmoja'a huahuaquë saina, iye yeja pa'icohua'ire si'aohua'ire yequë paire, ti coca cacohua'ire cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire ti pani huesë cocare quëasi'i caquë. 7 Jaje pa'ipi tutu capi, ñeje:

"Maija'quëre ca'rajë'ë. De'oquëre pa'ni cajë sihuajë'ë, ise'ere. Tsoe ti'api, pai ñape yo'ose'e ñaquë sai de'huaja'a mu'se."

8 Ja maca cayaye aquëpi huiñaë capi, ñeje:

"Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, pai mañare iye yeja pa'icohua'ire io co'aye yëyepi ocua cuepasio."

9 Ja maca toasoñe aquë huiñaëpi ai tutu capi, ñeje:

"Paipi huajëya'ye pa'ini, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëni, de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuacohua'ire, cui'ne jëtëna panita'a tsiana i ayere toya cuañosicohua'ire cato, 10 Maija'quë pëi si'se sëje conore ucuja'cohua'i a'ë, co'ayere pare, i pëi ne de'huase'ere. Jaje ai yo'oja'cohua'i a'ë, toa cui'ne, azufre coni tsë'i sitona Maija'quë huiñaohua'i, cui'ne Yëi ñama ña hue'ñana. 11 Iohua'i tsë'i sitore pana ujë ai yo'ojëna, pico mëiñe je'nëna mëio nëija'coa, si'a mu'señapi, cui'ne si'a ñamiñapi, pëa huajëye ti peojë. Jare jaje pa'ijajë huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sejë, cui'ne i mami ayere toya cuañosicohua'ire. 12 Iye cato Maija'quë pai i cuañese'e sehuocohua'ire, cui'ne Jesure nuñerepa tuicohua'ire yëhuoye a'ë, quëcojë yo'o jujama'pë pa'iye a'ë."

13 Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e yë'ëre caquëna:

"Toyajë'ë, iyere: 'Sihuaye pa'iji, iye macapi seña maca Ëjaë ja're tsioni ju'isicohua'i cato.' Jaje pa'iji caji, Maija'quë joyopi. Jaohua'i cato iohua'i yo'oyere ne tëjini pëa huajëja'cohua'i a'ë, iohua'i nese'e ja're coni."

Yeja Co'amaña Tëaye

14 Ja maca ñahuë, te'ire Jesuje pa'ipi, Pai Mamaquë hue'yosiquëje pa'ire, poja'i sirio ëmëje'na ja'rusiquëpi ñu'ina. Jaë cato orore pase'e nesi marore pu'iquë paji'i. Jaje pa'ipi hua'ti ca'huarore ai jëjësëcore pani cajipi. 15 Cajiquëna, Maija'quë huë'epi yequë huiñaëpi etapi. Etani ai tutu cuiquë capi, siriore ñu'iquëre:

"Më'ë hua'ti ca'huarore meñe jua co'i meni tëajë'ë. Tsoe ti'api, iti tëa macarepa. Jaje pa'ina, yeja pa'iye quere huesëpi."

16 Ja maca siriore ñu'iquëpi i tëacopi yejana meñe jua co'i meni yeja pa'iyere tëapi.

17 Ja jeteyo'je ñaquëna, yequë huiñaëpi Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi etani hua'ti ca'huaro ai jëjësëconi cajiquë saji'i. 18 Ja maca yequë huiñaëpi etapi, Maija'quëre isijë tëo toto quë'ropi. Jaë cato toare cuañe tutu paquë paji'i. Jaëpi tutu cuipi, hua'ti ca'huaro cajiquëre ñeje caquë:

"Më'ë hua'ti ca'hua jëjësëcopi meñe jua co'i meni cuiya'i jure tëajë'ë. Tsoe ya'ji sapi, yeja pa'iye."

19 Jaje ca maca huiñaëpi i hua'ti ca'huaropi iye yejana se ya'cue co'ijani cuiya'i jure tëapi, iye yeja cuiya'i tsiña ayere. Tëani ja maca ayapi, jai cua'corona tsa'cu jo'a sao ja'ñere. Ja yo'oye cato iñoji, Maija'quë paire si'se ja'ñere co'ayere papi. 20 Jai daripë hue'sena cuiya'i tsa'cu jo'a huesose'e paji'i. Jaro jai cua'coropi tsiere pase'e etapi. Io huaiñe cato caballo yë'opo sëa macare paja'a huaiñe paji'i, cui'ne io jaiyepi paji'i, trecientos kilómetros pa'i jaira.

15

Huiñaohua'ipi Siete Pa'ye Tëjiyerepa Ai Yo'o Ja'ñere Paye

1 Ma'tëmore ñaquë ñahuë, yeque jaiye huajëya'ye pa'ye iñoñere: Siete huiñaohua'ipi siete tëjiyerepa ai yo'o ja'ñere pajëna, ñahuë. Ja yo'oyepi Maija'quë pëi yo'o tëji ja'ñe paji'i.

2 Ñahuë, cui'ne jai jairaje pa'iopi toapi pa'iyeje pa'iota'a ña etojai yejare, jao jai jairaje pa'io, tsiña de'huaje pa'io, co'sija'ico yë'quë macare nëcahuë, Maija'quë ta'tëpe isise'ere cajicohua'ipi. Jaohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre quëcosicohua'i paë'ë, i ayere toyama'cohua'ipi. 3 Jaohua'ipi Moisés Maija'quë jo'yaë jëjëse'ere, cui'ne Yëi ñama ayere jëjëñere jëjëhuë. Iohua'i jëjëse'e cato caji:

Si'aye më'ë de'huase'e de'oyere pa'ë.
Më'ë ma'a cato nuñere pa'ë.
Cui'ne care paye a'ë.

Mëˈë aˈë, siˈa pai Ëjaërepa jeˈnëna.
4 ¿Nepi mëˈëre Ëjaëre pare ñajëtaˈa caˈramaˈpë paˈijaˈcohuaˈi aˈni?
¿Nepi mëˈëre deˈoquëre paˈni cajë sihuaye pajaˈcohuaˈi aˈni?
Mëˈëseˈe teˈi paˈiyë, deˈoquërepa.
Jaje paˈina, mëˈë nuñerepa yoˈoyere paire iñosi doˈire
Siˈa hueˈñapi pai dani mëˈëre deˈoquëre paˈni cuasajë ñajë sihuajaˈcohuaˈi aˈë.
5 Ja jeteyoˈje ñahuë, maˈtëmopi Maijaˈquë huëˈepi maire ca nëoseˈe deˈhuasi hueˈñapi huiˈyoquëna. 6 Jaro Maijaˈquë huëˈepi siete huiñaohuaˈi etahuë, siete ai yoˈoye neñere pacohuaˈipi. Jaohuaˈi cato pojaˈi cañare ai miañere suñasicohuaˈipi, cuiˈne curi nesi tëi cañapi coti saihuëare pajaˈa tëasicohuaˈi paëˈë. 7 Ja jeteyoˈje ñahuë, cuatro paˈiohuaˈi aquëpi siete huiñaohuaˈina pai ñapere curipi nesi duruhuëare Maijaˈquë pëi coˈayerepa siˈse jaˈñere timëseˈere isiquëna, Maijaˈquë ti pani huesëquë tsere. 8 Maijaˈquë huëˈe cato Maijaˈquë tuture papi pico, cuiˈne i deˈoye miañere papi pico timë huesosico pacoˈë. Paˈiona, iti huëˈe teˈije cacaye ti peopi, siete huiñaohuaˈi payepi siete ai yoˈoye neñepi tëto saiye pato.

16

Siete Paˈye Ai Yoˈoyere Timësi Duruhuëa

1 Ja maca asahuë, Maijaˈquë huëˈepi tutu yëˈoseˈe pisiquëna, siete huiñaohuaˈini ñeje caquë:
“Sani yejana doˈejëˈë, Maijaˈquë pëi siˈseyere siete duruhuëa paˈiyere.”
2 Jaje ca maca duˈru aquë huiñaëpi i caji duruhuëre yejana dopi. Do maca huajëyaˈye paˈi mamire toya cuañosicohuaˈipi, cuiˈne ije paˈire deˈhuasiquëre secohuaˈipi caˈmi coˈayere pare ai aˈsiyere etahuë.
3 Cayaye aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi jai tsiayana do maca jai tsiayapi paire huaisiquë tsieje paˈyerepa ponëpi. Ja doˈire tsiaya paˈicohuaˈi siˈaohuaˈi juju sahuë.
4 Toasoñe aquëpi huiñaë i pa duruhuëpi tsiañana, cuiˈne oco eta coñana dosi maca tsie deˈopi, oco. 5 Ja jeteyoˈje asahuë, tsiaya huiñaëpi ñeje caquëna:
“Mëˈë nuñerepa paˈi aˈë, pai yoˈoseˈe iohuaˈi yoˈoseˈeje paˈye saiquëpi, Diusu deˈoquërepa yure paˈiquë, cuiˈne tsoeje paˈisiquë. 6 Mëˈë ñare paquë jaohuaˈire saihuë, mëˈë paire cuiˈne mëˈë coca quëacaicohuaˈi tsie nejosi doˈire. Jaje paˈina, mëˈëpi yure iohuaˈire tsiere ocuahuë, me pasiˈni, jare jaje saiñe paˈito iohuaˈi yoˈosi doˈire.”
7 Asahuë, cuiˈne Maijaˈquëre isijë tëo saihuëpi ñeje cacona:
“Jaje paˈijëˈë, Ëjaërepa siˈaye paˈirepa mëˈë cato pai ñape yoˈoseˈere ñaquë yoˈoni nuñerepa yoˈoyë, tayomaˈë.”
8 Cuatro aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi ësëna dopi, paire ëojaˈa tuture isiquë. Dosi maca ësëpi siˈa toarepa paire ëopi. 9 Ja maca siˈaohuaˈire ai aˈsi ëo huesoquëtaˈare iohuaˈi coˈaye yoˈoye jeoni Maijaˈquëna ponëmaˈpë paëˈë. Cuiˈne ite deˈoquëre paˈni cayeje pahuë. Coa ai jerepa ini coˈaye cahuë, siˈaye iye ai yoˈoye meñe cuañequëni.
10 Cinco aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi huajëyaˈye paˈi ñuˈi hueˈñana do maca, i cuañe hueˈñapi nea hueˈñarepa deˈo. Ja maca pai cato aˈsi juˈijë iohuaˈi tsemeñoana cucuhuë. 11 Jaje ai yoˈonije iohuaˈi coˈaye paˈiyere jeoñe pahuë. Pajë coa ai jerepa Maijaˈquë maˈtëmo aquëni coˈaye cahuë, iohuaˈi aˈsi juˈi doˈire, cuiˈne jaˈju yëmaˈa aˈsire hueˈe doˈire.
12 Seis aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi Eufrate jai tsiayana do maca, tsiayapi cuene huesëo, maˈare necaio, ësë mëi hueˈña paˈi pai ëjaohuaˈi daijaˈa maˈare.
13 Ja maca ñahuë, jai pëˈëje paˈi yëˈopojaˈa, huajëyaˈye paˈi yëˈopojaˈa, cuiˈne Maijaˈquëre quëacaiquëje paˈitaˈa coa cosoquë yëˈopojaˈa toaso joñoa coˈacohuaˈipi jojoje paˈiohuaˈipi etajëna. 14 Ja joñoa cato coˈa huatiohuaˈi paëˈë. Pai yoˈo tiˈa maˈñere yoˈocohuaˈi paëˈë. Jaohuaˈi cato etahuë, iye yeja pai ëjaohuaˈire siˈaohuaˈire tsiˈsoñuˈu cajë. Maijaˈquë siˈaye paˈirepa jaˈre uihuajaˈa muˈsere pare cajë yoˈohuë. 15 Ñajëˈë, yëˈë utemaˈtore papi daiyë, coˈamaña ñaë daiyeje paˈye. Sihuaquë pasipi. Sëtasiquëpi cuiˈne i juˈi caje deˈoye ñaquë

paquë cato cui'ne huajëya'ye peoyo pai ñajëna, cu'iye paja'quëpi. 16 Ja maca pa'i ëjaohua'ipi
tsi'sisihuë, hebreo coca cato Armagedón hue'yo sitona.
17 Siete aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi peo de'otona do maca ñu'i saihuë quë'ropi
Maija'quë huë'e ma'tëmopi ai tutu yë'ose'e pisipi, ñeje:
"Tsoe ne saohuë."
18 Ja maca jaiye mujuë ye'hueyeje pa'ye pisiye cui'ne mujuë të'cayeje pa'ye paji'i. Pa'ina,
yejaje tsasipi noni ñu'cueye jerepa yeja ñu'cuesi do'ire. Tsoeje pai ja jerepa ñu'cueye ti
ñama'cohua'i a'ë. 19 Jaje tutu ñu'cueco jai daripë toaso te'ña hua'que saco'ë, cui'ne si'a
yejaña jai dari pa'iyeje peo hue'ñarepa hua'que tome sapi. Ja maca Maija'quëpi jai daripë
Babiloniare i pëi si'se cono da'care i jëjo daose'ere peo hue'ñarepa ocuasi'i cuasapi. 20 Yeja
ñu'cue maca si'a saodohuëa, cui'ne ai cuti ne huesë sapi. 21 Cui'ne ma'tëmopi jai sësë
carapëa aipi paina tomepi, cuarenta kilos dëquëyepi. Ja maca paipi Maija'quëre co'aye
cahuë, sësë carapëa do'ire, cui'ne iohua'ire jaiye ai yo'oye pa'i do'ire.

17

Co'a Nomiohua'i Pëca Ja'corepa

1 Ja maca te'i siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, yë'ë quë'rona. Siete duruhuëa pacohua'i
aquëpi dani capi, yë'ëre:
"Daijë'ë. Iñosi'i, më'ëre, co'a nomiohua'i pëca ja'core pare iye yeja oco da'ca ëmëje'na
ja'rusicopi ñu'icore si'se ja'ñere. 2 Iye yeja pai ëjaohua'i jaoni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja
pa'icohua'ipi io co'aye yo'oyena ucu cuepe huesëhuë."
3 Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi yë'ëre cani ñañeje pa'ye iñoquëna, ñaquëna, huiñaëpi
yë'ëre cuene yejana sapi. Saëna, jarona ñahuë, nomiopi huajëya'ye pa'ini maja'iquëni
ja'rusicopi ñu'iona. Ina Maija'quëre cue'cuejë caye toyasi mami quë'i paji'i. Jaje pa'ipi
siete siopëa, cui'ne diez cajohuëa hue'equë paji'i. 4 Jao nomio cato ai maja'icopi nea maja'i
toya quë'ioni suñasicopi paco'ë. Oropi ëja de'osico paco'ë, ai de'o quënapi, cui'ne perlaspi.
Io jëtëpi oro duruhuëare cajio, coe ëaye pa'ye si'si timësiconi, cui'ne io ëmëohua'i yo'oye
timësiconi. 5 Io tsia tiñare pare io ayere quëa mamipi toyase'ere hue'eo, ñeje cayere:
ËJAOREPA BABILONIA, CO'A NOMIOHUA'I, CUI'NE SI'AYE IYE YEJA CO'AYE PA'IYE PËCA
JA'COREPA. 6 Ja jeteyo'je de'oyerepa ña ti'aquëna, jao cato cuepeco paco'ë, Maija'quë
tsecohua'i tsiena, cui'ne Jesure quëacohua'ire huaisicohua'i tsiena. Jare ñani yë'ë ai
cuasahuë. 7 Jaje ai cuasaquëna, huiñaëpi capi, yë'ëre:
"¿Me yo'oquë ai cuasaquë'ni? Quëasi'i, më'ëre nomio iñoñe ayere pare, paije asa
ma'ñere. Cui'ne huajëya'ye pa'i iore saquë siete siopëa cui'ne diez cajohuëa hue'equë
iñoñere pare quëasi'i. 8 Më'ë huajëya'ye pa'ire ñasiquë cato tsoe ja'në pa'isiquë api.
Jaje pa'ipi yure nejosiquë api. Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi mëija'quë api, tome huesë
hue'ñapi, ja yë'ta'a ite nejo huesoye ti'ama'ëna. Ja maca yeja pa'icohua'i yeja de'hua maca
iohua'i mami pa'i toya pëpëna toya cuañoma'cohua'i cato ai cuasajë huajëya'ye pa'ire
ñaja'cohua'i a'ë, ja'në pa'isiquëpi nejosiquëpi, cui'naëpi pani coquëna.
9 Iye macare pa'iji, ta'ñe asacohua'ipi de'hue asa ti'añe. Siete siopëa cato quëaji, siete
ai cutire, nomio ñu'iñere. Jare cui'ne quëaji, yequeje siete ëjaohua'i pa'iyere. 10 Jaohua'i
acohua'ipi cinco pai ëjaohua'i cuañema'cohua'i de'ohuë. De'orena, te'i jaohua'i aquëpi
yure cuañequë pa'iji. Yequëse'e ja yë'ta'a daiye paji. Jaë tëjirepa daisi maca ai tsoe tëcahuë
se pani coñe peosipi. 11 Jaë huajëya'ye pa'i tsoe ja'në pa'isiquëpi yure nejosiquë cato ocho
aquë api, pai ëjaë de'osiquë. Jare ipi siete acohua'i aquë pa'isiquëpi, i nejo cuaño ja'ñena
sai saji, jaë cato.
12 Më'ë diez cajohuëa ñase'e cato quëaji, diez pai ëjaohua'ini ja yë'ta'a cuañe huëoma'-
cohua'ini. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato coa te'e nëhui tëcahuë maca huajëya'ye pa'i
ja're cuañe ja'ñere isi cuañoja'cohua'i a'ë. 13 Icohua'i pai ëjaohua'i cato te'e jaje yo'oñu'u
cuasayere pajë huajëya'ye pa'ina, iohua'i tuture cuañe ëjaohua'i pa'iyere ina isija'cohua'i
a'ë. 14 Jaohua'ipi Yëi ñamare sañope uihuaja'cohua'i a'ë. Jaje uihuajëta'are Yëi ñamapi
quëcoja'quë api, iohua'ire, ma'tëmo Ëjaë sëte, cui'ne pai ëjaohua'i mëñe Ëjaë sëte. Ipi

Maija'quë soisicohua'ire, i̱ sahuasicohua'ire, cui'ne nuñerepa i̱se'ere tuicohua'ire paquë uihuaja̱'quë api."
[15] Hui̱ñaëpi yequeje̱ capi, yë'ëre:
"Më'ë ñaquëna, co'a nomiopi ñu'isico cato pa̱i pa'iye a'ë, si'a pa̱i tsëcapë̱a'ë, ti̱ñe coca cacohua'i a'ë, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'i a'ë. [16] Më'ë diez ca̱johuëa cui'ne huajëya'ye pa'ini pa'ina, ñase'epi co'a nomiore coeja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je coejë je̱ocorena, peoyo pa'ija̱'coa. Pa'iona, i̱o ca̱re a̱ija'cohua'i a'ë, cui'ne toapi i̱ote ëoja̱'cohua'i a'ë. [17] Ja̱je yo'oja̱'cohua'i a'ë, Maija'quëpi i̱ohua'i joñoana i̱ yëyeje̱ pa'yere yo'oja̱jë caquë neina. Ja̱ohua'ipi huajëya'ye pa'ina, i̱ohua'i pa̱i ëjaohua'i cua̱ñecohua'i pa'iyere i̱siñu'u cuasaja̱'cohua'i a'ë, te'e, Maija'quë case'e yo'o ti̱'a macaja̱'a. [18] Më'ë ñasi nomio cato ja̱ jai daripëre pa'ë. Iye yeja pa̱i ëjaohua'ire meñe cua̱ñe daripëre pa'ë."

18

Babilonia Nejo Cua̱ñose'e

[1] Ja̱ jeteyo'je ñahuë, yequë hui̱ñaëre ma'tëmopi cajequëna, ai cua̱ñe tutu quë'ire papi. Cajequëna, i̱ miañepi yejana miañerepa ju'api. [2] Ja̱ëpi ai tutu cuipi, ñeje:
"Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, huatiohua'i hue̱'ña de'o huesëo, si'si joñoa pa'i hue̱'ña de'o, si'a si'siohua'i cui'ne si'aye coe ëaye pa'ye tsiaro de'o. [3] Si'a yejaña pa'icohua'i i̱o co'aye yëyena u̱cu cuepe huesëhuë. Iye yeja pa̱i ëjaohua'ipi i̱oni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja co'amaña i̱sicohua'ipi jaiye co'amaña pacohua'i po̱nëhuë, i̱o yë do'ire pa̱ipi coa huerose'epi coa curiquë nejoñere i̱majë."
[4] Ja̱ maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pi̱siquëna:
"Etaje̱'ë, ja̱ daripëpi yë'ë tse̱cohua'i, cui'na maca i̱o co'aye yo'oye yo'oma'pë pa'ija̱'cohua'i, cui'ne i̱o ai yo'o ja̱'ñepi mësarute ti̱'añe pa̱ja'core. [5] I̱o tayo yo'oyepi ma'tëmore pana ti̱mëse'erepa pa'iji. Ja̱ co'aye yo'oyere Maija'quë hua̱nëyema'ë ñaquë pa'iji. [6] I̱o yecohua'ire i̱sise'e ja'ye i̱oteje̱ i̱sije̱'ë. Pa̱ire i̱o yo'ose'eje̱ pa'ye co'ye i̱ona i̱sije̱'ë. I̱siquë te'ore se co̱jë'ë. I̱o yecohua'ire o̱cuasi'i caco co̱'mese'eje̱ pa'ye cui'ne yecore se co̱'me co̱jë'ë, i̱o u̱cuja̱'core, ai dacorepa pa'ija̱'core. [7] Ëjaore pa'ë caco sihuaco yo'ose'eje̱ pa'ye a'si ju̱'iñere, cui'ne ai yo'oyere i̱sije̱'ë. Ja̱o cato i̱o joyopi cuasaco ñu'ico pa̱i ëjaorepa ñu'iñeje̱ ñu'iñë, iye macare, hua'jeo peoyë, ai yo'oye pa̱ja'coa'ë caco. [8] Ja̱je caco ñu'icore te'e mu'sepi i̱o ai yo'oye ti̱'aja'coa, ju̱'iñe, ai yo'oco oiye, cui'ne a̱o ëa ju̱'iñe, cui'ne toana ëo je̱o cua̱ñoja'coa. Ja̱je nejo cua̱ñoja'coa, Ëjaërepa Maija'quë tutu quë'ire papi nejoquëna."
[9] Iye yeja pa̱i ëjaohua'ipi i̱ote yo'ojë i̱ote yëjë pa'isicohua'ipi ai cuasajë oija̱'cohua'i a'ë, i̱opi uco pico mëiona, ñajë. [10] I̱ote si'seyere ñajë ca'rajë so'ona pëa nëcani ja̱ropi caja̱'cohua'i a'ë:
"I̱na, teayere pa'ë, jai daripë Babilonia si'a dari maña tëto saisicorepa më'ëre si'seye esarepa ti̱tapi."
[11] Si'a yeja cu'ijë co'amaña i̱sicohua'ipi i̱ote ai cuasajë co'a ju̱'ijë oija̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'i jaiye co'amaña dajëna, huerocopi peocona. [12] Iye paji'i, i̱ohua'i pase'e: oro, poja'i curi, ai de'o quë̱na ca̱, perlas hue'yosi pë̱a, ai de'o nea maja'i ca̱ña, cui'ne maja'i ca̱ña, huëo së̱ so̱quë nese'e, jai cu̱jipi de'huase'e, de'o so̱quëpi nese'e, së̱'ño ma ja̱'ñe broncepi nese'e, jëa quë̱napi nese'e, jëa quë̱na marmol hue'yosi quë̱na nese'e, [13] Canela, huëo së̱ ma'ña: incienso, mirra, cui'ne jaiye ma'ña, cuiya'i o'sa co̱no, hui'yape, de'o toase'e pan ne ja̱'ñe, trigo, hue̱quëohua'ire, yëi ñamare, caballore, caballo quërëye, jo'yaohua'ire pa̱ire huerocohua'ije̱ peohuë. [14] Ja̱ maca jai daripëre caja̱'cohua'i a'ë, ñeje:
"Më'ë yë'o pa'ise'ere, sa̱ija'i o̱cue ca̱ yure më'ë peoyë. Ti më'ë nejo huesohuë, më'ë de'ocorepa ña cua̱ñose'e, cui'ne më'ë jai co'amaña pase'e."
[15] Ja̱ jai daripëna co'amañare i̱sijë jaiye curiquë nesicohua'ipi, i̱o si'se cua̱ñoñere ca'rajë so'opi ñajë ai cuasajë co'a ju̱'ijë oija̱'cohua'i a'ë. [16] Oijë caja̱'cohua'i a'ë:
"Teayerepa, teayerepa jai daripë, jai do'i ca̱ña nomio su̱ñase'eje̱ pa'iorepa ña cua̱ñohuë, më'ë. Më'ë ju'ico cato nea ma ja̱'ñe cui'ne maja'i ca̱ñarepa, paji'i. Ja̱je pa'iore ju'icopi oropi, perlaspi, cui'ne de'o quë̱napi ëja de'osico paë'ë, më'ë. [17] Ja̱je pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca jai co'amaña peo hue̱'ña ne huesëpi."

Si'aohua'i jai yohuë̱a ëjaohua'i cui'ne i̱ti quëhuicohua'i tsiaya cu'i do'ipi curiquë necohua'i so'ona pëa nëcani, [18] jai daripë uco pico mëiñere ñajë cuihuë:
"Yequë jai daripë cui'ne pa'io peoco."
[19] Ja̱je cajë ai cuasajë co'a ju̱'ijë oijë i̱ohua'i si̱opë̱ana yeja pa'i ne'ñapi nehuë. Ja̱je yo'ojë oijë cuihuë:
"Teayerepa, teayerepa, jai daripë, më'ë co'amañare huerojëna, jaiye curiquë pacohua'i de'ohuë, jai yohuë̱a pacohua'i. Ja̱je pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca më'ë peo hue̱'ña ne huesëhuë."
[20] Ma'tëmo acohua'i cato ai sihuajë̱'ë, jai daripë peo do'ire. Sihuajë̱'ë, Maija'quë tse̱cohua'i, Maija'quë jëjo daocohua'i, cui'ne Maija'quë caye quëacaicohua'i. Maija'quë ja̱ote nejoni mësarute co'aye yo'osi do'ire nuñerepa sa̱iquë yo'opi.
[21] Ja̱ maca hui̱ñaë ai tutu quë'ipi quë̱naore toacoje̱ pa'ioni i̱ni mëñe mëani jai tsiayana je̱o dëoquë capi:
"Ñeje më'ë jai daripë Babilonia je̱oco cua̱ñoja'coa'ë. Ja̱ maca më'ëre ti̱jupë ña co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë. [22] Ti̱jupë ta̱'tëpe̱, pi̱'cohuë̱a, cui'ne duruhuë̱a më'ë ma'añapi pi̱siquëna, asa co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë. Co'amaña necohua'ije̱ peoja̱'cohua'i a'ë, më'ëre. Jai to'ohuë toaye pi̱siyeje̱ asa co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë. [23] Toa tsë'ipë miañeje peoja̱'coa, më'ëre. Cui'ne huejajëna, pa̱i tsi'si hue̱'ñapi pi̱siyeje̱ peoja̱'coa, më'ë co'amaña iye yeja jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ita'are, cui'ne më'ëje iye yeja pa̱ire më'ë dahuë yo'oyepi coa cosoco nesicota'are."
[24] Ja̱ jai daripëre paji'i, Maija'quë caye asajë quëacaicohua'i tsie, Maija'quë tse̱cohua'i tsie, cui'ne si'aohua'i iye yeja pa'icohua'ire huani je̱osicohua'i tsie.

19

[1] Ja̱ jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai pa̱i tutu ñeje cajëna:
¡Aleluya! De'oquëre pa'ni Maija'quë cajë i̱te sihuañu'u, Maija'quë tse̱ a'ë, huasoye, i̱ de'oyerepa, jerepa pa'irepa pa'iye.
[2] Maija'quë cato pa̱i yo'ose'eje̱ pa'ye ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oji, tayoma'ë.
Ja̱je pa'ina, co'a nomiore nejopi.
Iye yeja pa̱ire i̱o co'aye yo'oyepi co'a de'huasicore,
I̱ jo'ya mañare huaisi do'ire i̱ote nejopi.
[3] Hui̱ñaohua'ipi ti̱jupë ca co̱huë:
"¡De'oquëre pa'ni Ëjaë cajë i̱te sihuañu'u! I̱o ucona, pico mëiñe ti je̱oñe peoyerepa pa'iona."
[4] Ja̱ maca veinticuatro aiohua'ipi cui'ne cuatro pa'iohua'ipi yejare pana në mejë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cuasajë sihuajë yo'ohuë, ñu'i saihuë ñu'iquëre ñeje cajë:
"Ja̱je pa'ija̱quë. De'oquëre pa'ni, Ëjaë cajë i̱te sihuañu'u."
[5] Ja̱ maca cua̱ñequë ñu'i saihuë quë'ropi yë'ose'e ñeje pi̱sipi:
De'oquëre pa'ni cajë Maija'quëre
Si'aohua'i tsi̱ cui'ne aiohua'ije̱,
Si'aohua'i i̱te necaijë,
I̱te Ëjaëre pare ñajë ca'rajë pa'isicohua'ipi sihuajë̱'ë.

Yëi Ñama Huejaquëna, Pa̱i Sihuajë Tsi'si Mu'se

[6] Asahuë, cui'ne jai pa̱i cajëna, pi̱siyeje̱ pa'ye pi̱siquëna, jupo tsa̱'io pi̱siyeje̱ pi̱siquëna, cui'ne mujuë të'cayeje̱ pa'ye pi̱siyeje̱ pi̱siquëna. Ja̱pi pi̱sipi, ñeje:
¡De'oquëre pa'ni Ëjaë cajë i̱te sihuañu'u! Maija'quë si'aye pa'ire papi, Ëjaëre papi cua̱ñe huëopi.
[7] Sihuañu'u, sihuayena daija̱ni i̱te de'oquëre pa'ë më'ë cañu'u.
Tsoe ti̱'api, Yëi ñama hueja mu'serepa.
Ja̱je pa'ina, i̱ nëjo tsoe ëja de'osicorepa pa'ico.
[8] Ja̱ona i̱sihuë, de'o ca̱ñarepa si'si peoyere, cui'ne miañere su̱ña ja̱'ñe.
Ja̱ de'o ca̱ñarepa cato quëaji, sehuosicohua'i Maija'quë tse̱cohua'i nuñerepa yo'ojë pa'iyere.

9 Ja̱ maca huiñaëpi yë'ëre capi:
"Toyajë'ë, sihuacohua'i pa'iyë, Yëi ñama hueja maca pa'ija̱'cohua'ire soisicohua'ipi."
Yequeje̱ cui'ne capi:
"Iye coca cato Maija'quë nuñerepa cocare pa'ë."
10 Ja̱je caquëna, asani yë'ëpi huiñaë quë̱o yë'quë macana do're ja'ruhuë, ite, de'oquëre pa'ni cuasaquë sihuasi'i caquë. Ja̱je yo'oquëna, ipi yë'ëre capi:
"Ja̱je yo'oma'ë pa'ijë'ë. Yë'ëje̱ Maija'quë jo'yaë'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Më'ë cui'ne Maija'quë do'ijë co̱ni payë, Jesús ayere quëacaiquëre."
Ja̱je pa'ina, Maija'quëni më'ë cato ja̱je do're ja'ru sihuaquë yo'ojë'ë, mësaru paquë Jesús ayere quëacaiquë cato cui'na ëapi, yë'ëre pa'i ja̱'ñere quëa joyo.

Caballo Poja'iquëre Tuiquë Ayere Quëaye

11 Ja̱ maca ñahuë, ma'tëmopi hui'yosico pa'iona. Ja̱ropi ñaipi, caballo poja'iquëpi. Ite tuiquë cato iti case'eje̱ yo'oquërepa, cui'ne nuñerepa care paquë hue'equë paji'i, i mami. Ja̱je pa'ipi nuñerepa cua̱ñequëpi cui'ne nuñerepa huajoje̱ yo'opi. 12 I ñaco ca̱ cato toa tsë̱ni nëcase'eje̱ pa'yerepa paji'i. I sio̱përe jaiye manoa pu̱'iquë paji'i. Ja̱je pa'ipi ise'e te'i asa mamire toyase'ere papi, yecohua'ije̱ ti asa ma'ñere. 13 Cui'ne tsiepi tsoasi ju'i ca̱re ju'i saji'i. I mami cato: Maija'quë coca hue'equëpi. 14 Ini ma'tëmo soldado pa̱ipi tuë'ë, de'o ca̱ña su̱ñasicohua'ipi, poja'i ca̱ñare, cui'ne si'si peoyere ju'icohua'ipi po caballohua'ini tuijë. 15 I yë'opoja̱'a hua'ti jëjësë̱copi etapi, iye yeja pa'icohua'ire nejoja'copi. Ja̱ëpi quë̱na tarapëpi cajiquë cua̱ñeja'quë api. Ja̱ëpi pa̱i ñape yo'ose'ere sa̱isipi, cuiya'i da'ca nesi'i caquë tsa'cu jo'aquë yo'oyeje̱ pa'ye. Cui'ne ja̱ëpi o̱cuaja̱'quë api, Maija'quë tutu quë'irepa pë̱i si'seyere. 16 I ju'i ca̱re, cui'ne i quë̱sore ñeje toyase'ere hue'epi: "Pa̱i ëjaohua'i mëñe Ëjaërepa, iti meñe cua̱ñequërepa."
17 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, huiñaëpi ësëna tsa'cu paquë nëcaquëna. Ja̱ëpi ai tutu cuipi, si'aohua'ire peo de'oto ja'jëjë cu'icohua'ire ñeje caquë:
"Daijë'ë, tsi'sini, Maija'quë na'iquëna, a̱oñe a̱ija'cohua'i. 18 Dani a̱ijë'ë, pa̱i ëjaohua'i ca̱, soldado pa̱i ëjaohua'i ca̱, tutu quë'iohua'i ca̱, caballo ca̱, io̱hua'ire tuisicohua'i ca̱, coa si'aohua'i ca̱, jo'yaohua'i peocohua'i ca̱, jo'ya ne cua̱ñosicohua'i ca̱, a'ricohua'i ca̱, cui'ne jaicohua'i ca̱, a̱ija'cohua'ipi cuipi."
19 Ja̱ maca ñahuë, huajëya'ye pa'ire, cui'ne iye yeja pa̱i ëjaohua'ire, io̱hua'i soldado pa̱i ja̱'re co̱ni pa'ijëna. Ja̱ohua'i cato caballore tuiquëre, cui'ne i soldado pa̱ire uihuañu'u cajë tsi'sisicohua'ipi paë'ë. 20 Ja̱ë huajëya'ye pa'i cato tse̱a cua̱ñosiquë paji'i, coa cosoquë quëaquë ja̱'re co̱ni, i ña hue̱'ñana jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o iñosiquë ja̱'re. Ja̱ yo'o iñoñeja'a quëaquë pa̱ire cosopi, huajëya'ye pa'i mami toya cua̱ñosicohua'ini, cui'ne i̱je pa'ire de'huasiquëre sihuajë yo'osicohua'ini. Ja̱ maca, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë quëaquë pa'isiquëre tse̱ani ja̱ huajëcohua'ini toa jairana azufre tsë̱ni nëcasicona, je̱o dëo cua̱ñohuë. 21 Yecohua'i cato huani je̱o cua̱ñohuë, caballo tuiquë yë'opo eta hua'tiyona. Ja̱ maca si'a ja'jëcohua'i tsi'sini ja̱ohua'i ca̱re o̱cue ti̱më huesëhuë.

20

Mil O̱metëca Aye

1 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi huiñaë to̱me huesë hue̱'ña sio̱coni cui'ne quë̱na mere tse̱'equë cajequëna. 2 Ja̱ëpi cajeni jai pë'ëje̱ pa'ire tsoe hue̱'ña a̱ñare, huati ja̱re ipi Satanás hue'equëre quë̱na mepi sëapi, mil o̱metëca ñu'ija'quëni. 3 Ja̱ maca ite sëani mil o̱metëcaja̱'a pa̱ire cosoma'ë pa'ija̱'quëre to̱me huesë hue̱'ñana je̱o to̱ni sio̱ñopi. Sio̱ni eta sa'rona hui'yoye peoji, caquë toya sëo huesopi. Ja̱je pa'iquëta'are mil o̱metëca ti̱'asi maca joye cua̱ñosiquë pa'ija̱'quë api, a'ri tëcahuë maca pa'ija̱'quëpi.
4 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, pa̱ipi cua̱ñejë ñu'i saire ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, pa̱i ñape yo'ose'e ñajë ca de'huaja̱'a tutu isi cua̱ñosicohua'ire. Ja̱ maca ñahuë, Maija'quë coca case'eje̱ pa'ye, cui'ne Jesús case'eje̱ pa'ye nuñerepa tui do'ire, sio̱pë̱a të'ca tëte cua̱ñosicohua'i joñoare. Ja̱ohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne i̱je pa'ire de'huasiquëre de'oquëre pa'ni cuasajë yo'oye pa̱sicohua'i a'ë. Cui'ne i mamije toya cua̱ñoñe pa̱sicohua'i a'ë, io̱hua'i

tsiana, panita'a iohua'i jëtëna. Jaohua'ipi huajëcohua'i pani cojë Cristo ja're mil ometëca cuañehuë. 5 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ita'a huëiye pahuë, mil ometëca tëto saisi maca huëija'cohua'ipi. Iye cato du'ru macarepa ju'isicohua'i huëiye a'ë. 6 Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë tsecohua'ipi, du'ru macarepa ju'isihua'i huëiye huëicohua'i. Jaohua'ire cayaye ju'iñe aco ne hueañe peoji. Coa ai jerepa jaohua'i cato Maija'quëre cui'ne Cristore necaijë pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne i ja're coni mil ometëca cuañeja'cohua'i a'ë.

Huati Nejo Cuañose'e

7 Mil ometëca tëto saisi maca Satanáspi etosiquë pa'ija'quë api. 8 Pa'i ja maca si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cosoquë cui'ne Gogre cui'ne Magogre cosoja'quë api. Cosoquë jaohua'i soldado paire jai paire meja asi tsiaya të'tëpa ñañeje pa'yerepa tsi'soja'quë api, uihuaja'cohua'ire. 9 Ja maca jaohua'ipi si'a yejañapi dani si'aore sa tëhuo të'ija'ë'ë, Maija'quë tsecohua'i i oicohua'i pa'i daripëre huañu'u cajë. Jaje yo'ojëta'are ma'tëmopi toa tome ëo huesopi, peo hue'ñarepa. 10 Ja maca huati paire cososiquëre toa jairana azufre quë'iona jeo dëo cuañopi, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë paire quëasiquëre jeo dëo sitona. Jarona ai yo'ojë pa'ija'cohua'i a'ë, mu'señapi, cui'ne ñamiñapi carajaiñe peoyerepa.

Poja'i Ñu'i Saihuëre Pare Ñu'i Pai Ñape Yo'ose'e Ca De'huaye

11 Ja maca ñahuë, poja'i ñu'i saihuëre, cui'ne iote ñu'iquëre. Jaë ña hue'ñare papi yeja cui'ne ma'tëmo catihuë. Catijëta'are ti peopi, tirona se jëani pa'iyeje. 12-13 Ja maca ñahuë, ju'isicohua'ire, jaicohua'ire, cui'ne a'ricohua'ire, ñu'i saihuë tiñare pare nëcajëna. Si'aohua'i tsiayana, cui'ne yejana ju'ijë pa'isicohua'i, etasicohua'i paë'ë. Ja maca toya pëpëapi hui'yose'e paji'i. Pa'ina, cui'ne pa'i toya pëpëre paje hui'yosico paji'i. Ja maca ju'isicohua'ipi jare iohua'i yo'ose'eje pa'ye ca tëji cuañohuë, ja toya pëpëana toyase'eje pa'ye. 14 Ja jeteyo'je juni huesëye cui'ne ju'isicohua'i pa'i hue'ñaje ña coñe peopi, toa jairana jeo dëosi do'ire. Iye toa jaira cato cayaye acore se juni huesë coñe a'ë. 15 Cui'ne jarona jeo dëo cuañohuë, si'aohua'i pa'i toya pëpëna iohua'i mami toya cuañoma'cohua'i.

21

Huajë Ma'tëmo Cui'ne Huajë Yeja

1 Ja jeteyo'je ñahuë, huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare. Du'ru pa'isi ma'tëmo cui'ne du'ru yeja, cui'ne jai tsiaya tsoe peopi. 2 Ja maca yë'ë Juanpi ñahuë, de'o daripëre pare, huajë Jerusalénre, ma'tëmopi cajecona, Maija'quë pa'i ña hue'ñapi. Nomio io huejaja'quëre caco de'oyere suñani ëja de'ose'eje pa'io paco'ë. 3 Ja maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'ose'e ñeje jutaquëna:

"Maija'quë pa'i hue'ña yure cato pai ja're coni pa'iye a'ë, iohua'i ja're pa'ija'quëpi. Iohua'ipi i pai pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi iohua'i pëca ja'quë pa'ija'quë api. 4 Ja maca Maija'quëpi iohua'i oise'e tëno jeocasipi. Ja maca ju'iñe, ai yo'oye, ai cuasajë oiye, a'siye peosipi, tsoe tëto saise'e sëte, ja'në pa'io pa'ise'e."

5 Ja maca ñu'i saihuë ñu'iquëpi capi:

"Yë'ëpi si'aye huajëyese'e ne saoyë."

Yequeje capi:

"Toyajë'ë. Iye coca care paye a'ë. Itina quëcojë pa'iye a'ë."

6 Jaje ca toquë capi, yë'ëre:

"Tsoe ne saohuë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne tëjiquë, je'nëna pa'iquë. Oco ëa ju'iquëni yë'ëpi ocuasi'i pa'i oco cojerepa ayere do'i peoyerepa. 7 Si'aye quëcosiquë etasipi, yë'ëre i pëca ja'quëre paja'quë api, cui'ne ini yë'ë mamaquëre paja'quë a'ë, si'aye iyere paja'quë api, mamaquë pa'i do'ire. 8 Jaje pa'iquëta'are yë'ëre tuiyere yo'o jujacohua'ire, sehuoye jëa coecohua'ire, paire coecohua'ire, huaicohua'ire, yequë nomiohua'ire yo'ocohua'ire, dahuë yo'ocohua'ire, pai nese'ere ëjare pa'ë cuasacohua'ire, cui'ne coa cosocohua'ire saiye pasipi, toa cui'ne azufre tsë'isi jairana, cayaye acore se juni huesë hue'ñana."

Huajë Jerusalén

9 Ja maca siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, siete ucu duruhuëa tëjiyerepa ai yo'oye timëse'ere pasiquëpi. Jaëpi dani capi, yë'ëre:
"Daijë'ë. Më'ëre iñosi'i, Yëi ñama huejaja'core, i nëjore."
10 Huëo cani ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, huiñaëpi yë'ëre jai cutihuëna sapi. Sani iñopi jai Jerusalén daripëre de'ocore pani, ma'tëmopi Maija'quë quë'ropi cajecona. 11 Ja daripë cato Maija'quë miañe ju'ayepi miaco paco'ë. Io miañe cato de'o quëna pë miañeje pa'ye paji'i, Jaspe hue'yosi quëna miañeje pa'ye, ña etojai quëna huëje pa'ye paji'i. 12 Ja daripë yërëhueja'a jai ëmë tëhuopa tëhuosico paji'i. Jaje pa'ioni doce eta sa'noa paji'i. Eta sa'noa ñape te'e huiñaë nëcapi. Cui'ne eta sa'noa ñape doce Israel pai tsëca mamire toyase'e paji'i. 13 Ësë mëi te'tere toaso eta sa'noa paji'i. Ëmëje'e te'tere toaso eta sa'noa, huë'ehuë te'tere toaso eta sa'noa, cui'ne ësë du'i hue'ñare toaso eta sa'noa paji'i. 14 Jai daripë tëhuopa cato doce quëna pëana quëco paco paji'i. Ja quëna pëana Yëi ñamapi doce jëjo daosicohua'i mamire toyase'e paji'i.
15 Yë'ë ja're coni huiñaë coca caquë cato i jëtëre oro tarapëre catë tarapëje pa'iore cajipi, jai daripë cuecueja'coni, io eta sa'noa, cui'ne io tëhuopa. 16 Jai daripë cato si'a yë'quë maca jaico paji'i, je'ñe tëcapë tsoaye ja'ye si'ao. Huiñaëpi i cuecuecopi jai daripë cuecuequëna, caya mil cui'ne docientos kilómetros paji'i. Io tsoaye, io mëñe tsoaye cui'ne io je'ñe tëcapëje cui'na ja'yese'e paji'i. 17 Ja jeteyo'je tëhuopa tsoayere cuecuepi. Cuecuequëna, sesenta y cinco metros paji'i. Pai cuecueyeje pa'iopi huiñaëje cuecueye sëte jaje paji'i.
18 Jaspe hue'yosi quëna pëapi nesico paco'ë, tëhuopa. Cui'ne iti daripëpi orore pase'e nesico paco'ë, sa ña etojaicorepa. 19 Tëhuo pa quëco pa quëna pëa cato coa si'a de'o quëna pëapi ëja de'huase'e paji'i. Iyepi du'ru huëo hue'ña cato, jaspe hue'yosi quëna, cayaye aco zafiro hue'yosi quëna, toasoñe aco ágata hue'yosi quëna, cajese'e aco esmeralda hue'yosi quëna, 20 Cinco aco onice hue'yosi quëna, seis aco cornalina hue'yosi quëna, siete aco crisólitopi hue'yosi quëna, ocho aco berilo hue'yosi quëna, nueve aco topacio hue'yosi quëna, diez aco crisoprasa hue'yosi quëna, once aco jacinto hue'yosi quëna, doce aco amatista hue'yosi quëna paji'i. 21 Doce eta sa'noa cato doce perlaspi nese'e paji'i. Pa'ina, te'e perlapi te'e eta sa'ro tëhuocore nesico paji'i. Ëja ma'arepa cato orore pase'e nesicopi sa ña etojaicorepa paco'ë.
22 Ja daripë ti peopi, Maija'quëre se huë'e. Me neni pa'ico'ni, jare i Maija'quë si'aye pa'ire papi, cui'ne Yëi ñamapi coni huë'eje pa'iohua'i pa'ito. 23 Ja daripë cato ësë, cui'ne ñañë miacaiye peoji. ¿Me neni jaohua'i miacaiye'ni? Tsoe Maija'quëpi de'oyerepa miato, cui'ne i Yëi ñamapi coni toa tsëopëje pa'ipi miato. 24 Huasosi yejaña pa'icohua'i cato ja daripë miacaiyeja'a cu'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne pai ëjaohua'ipi iohua'i de'oyere iona isija'cohua'i a'ë. 25 Io eta sa'noa sioñe ti peosipi mu'se, cui'ne jaro cato ñamije peosipi. 26 Iona sajë isija'cohua'i a'ë, iye yeja pa'icohua'i Maija'quë de'o necaise'ere iñoñere, cui'ne pai yejaña ëjaërepa cajë de'oyerepa sehuojë pa'iyere. 27 Jaro cato cacaye peoji, si'si nese'e, ai co'ayerepa yo'ocohua'i, panita'a cosocohua'ije. Jaro cato cacaja'cohua'i a'ë, iohua'i mami Yëi ñama tseco pa'i toya pëpëna toyasicohua'ise'e.

22

1 Ja maca huiñaëpi iñopi, co'sija'i tsiayapi pa'iye isi ocose'ere. Jaje pa'iopi Maija'quë cui'ne Yëi ñama ñu'i hue'ñapi etapi. 2 Cui'ne ja eta ñapi jai daripë ëja ma'a jopore pare paji'i. Cui'ne tsiaya të'tëpañare pa'i soquë ñëapi nëcahuë. Te'e ometëcahuë quëicohua'ipi ñañë ñape quëico paji'i. Io ja'o cato yejaña pa'icohua'ire jujuye paji'i. 3 Jaro cato peosipi, co'aye pa'ise'e. Maija'quë cuañe ñu'ico cui'ne Yëi ñama cuañe ñu'ico ja daripëre paji'i. Pa'ina, i jo'yapi ite ñajë sihuaja'cohua'i a'ë, Ëjaëre pare sëte. 4 I tsiare pare ñaja'cohua'i a'ë. Ñajë cui'ne i mamire iohua'i tsia tiñare pana toyase'e hue'eja'cohua'i a'ë. 5 Jaro cato peosipi, ñami. Iote pa'icohua'i cato toa tsëo pë miañere co'ema'pë pa'ija'cohua'i a'ë. ¿Me neni co'eye'ni? Jare ipi Maija'quë Ëjaëre papi miacai pa'ija'quëre. Cui'ne iohua'ipi Maija'quë ja're coni je'nëna carajaiñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesucristo Daiye Ja'yere Pa'iji

[6] Ja maca huiñaëpi capi, yë'ëre:
"Iye coca cato nuñere pa'ë. Cui'ne itina quëco pajë pa'iyere pa'ë. Jare ipi Ëjaë Maija'quë i joyore jëjo saopi, ite quëacaicohua'ire yequë mu'se pa'i ja'ñe quëaja'quëpi caquë. Yureta'a i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yare quëaja'quëre yure maca esa yo'o huëo ja'ñere.
[7] ¡Yë'ëpi esa daija'quë a'ë!"
Sihuaquë pa'ija'quë api, iye toya pëpë yequë mu'se yo'o ja'ñere quëayere asaquë yo'oquë pa'iquë cato.
[8] Yë'ë Juanpi itire ñaquë, cui'ne iyere asahuë. Ja ñaquë asa tëjisi maca yë'ëre iñosiquë huiñaë quëo yë'quë macana do're ja'ruhuë, ite ëjaëre papi caquë sihuaquë yo'ose'e caquë.
[9] Jaje yo'oquëna, ipi capi, yë'ëre:
"Maija'quëre necaiquë a'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Cui'ne më'ë ja're acohua'i i coca quëacaicohua'ije pa'i a'ë. Coa si'aohua'i iye toya pëpëna toyase'ere de'oye sehuocohua'ije pa'i a'ë. Maija'quë necaicohua'ipi pani Maija'quëni jaje sihuaquë yo'ojë'ë."
[10] Cui'ne yequeje capi:
"Iye toya pëpëre tsioma'ë pa'ijë'ë, si'aohua'ipi ñajajë caquë. Yequë mu'se tëto sai ja'ñere iye toya pëpëna toyase'ere, iti case'e huëo maca ti'a tëjiji. [11] Na'i huesësicoa. Jaje pa'ina, coa ñajë'ë, co'aye yo'oquë jare co'ayere yo'oquë pa'ijaquë, si'si nesiquë jare si'si pa'ijaquë. Jaje pa'isiquëta'are de'oquë cato jare de'oquë pa'ijaquë. Maija'quëna i pa'iye isi huesosiquë cato, jare i ja're pa'i huesëja'quë.
[12] Yë'ëpi esa daija'quë a'ë. Dai dayë, cui'ne isija'a co'amañaje. Pai ñapere isija'quë a'ë, i yo'ose'eje pa'ye. [13] Yë'ë a'ë, si'anë pa'iquëpi pa'iyë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa, cui'ne tëjiquërepa, iti huëosiquë cui'ne saoquërepa."
[14] Sihuacohua'i pa'iyë, iohua'i cañña de'oye jojacohua'ipi. Jaohua'ipi pa'i soquë yë ayere de'oye ocueye pa'iji. Cui'ne jai daripë eta sa'noaja'a de'hue cacaye pa'iji. [15] Jaje pa'iquëta'are, hue'sena pëaja'cohua'i a'ë, tiro yo'ocohua'i cato, paire dahuë necohua'i, yequë nomiore yo'ocohua'i, paire huani jeocohua'i, pai de'huase'ere ëjare pa'ë cajë yo'ocohua'i, cui'ne cosoyere oijë cosocohua'i.
[16] "Yë'ë Jesupi yë'ë huiñaëre jëjo saohuë, sehuosicohua'i tsëcare si'aye quëaja'quëre. Yë'ë a'ë, David tsëcapë aquë. Yë'ë a'ë, ñata tomesi macarepa miacai ma'ñocorepa."
[17] Maija'quë joyopi cui'ne Yëi ñama nëjopi coni cayë:
"Daijë'ë. Jaje daijë'ë cayere asani cui'neje cajë'ë. Oco ëa ju'iquë pani dani ucujë'ë, pa'iye isi ocore pare ti curi do'i peoyerepa."
[18] Yë'ëpi si'aohua'ire du'ru quëa nëoñë, iye toya pëpëna Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñe toyase'ere asacohua'ire. Jaje pa'ina, paipi iye case'ere ai seña maca se mëocaisiquë pa'ito, Maija'quëpi iteje ai yo'oyere se mëocaija'quë api, iye toya pëpë toyase'e ayepi.
[19] Iye toya pëpë ayere, yequë mu'se pa'i ja'ñere quëaquë toyase'ere a'ri mañña nejocatu iti nejocaisiquëreje Maija'quëpi pa'i soquë yë ocueye peoyë. Cui'ne de'o daripëna cacaye peoyë. Iye toya pëpë cato quëaji, ja pa'i oco ayere, cui'ne ja de'oyerepa daripë ayere.
[20] Iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi caji: "Yë'ëpi esa daija'quë a'ë." Jaje pa'ija'quë. ¡Daijë'ë, Ëjaë Jesús!
[21] Mai Ëjaë Jesucristopi mësarute si'aohua'ire i oiyepi ñacai paja'quë. Jaje pa'ija'quë.